

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Højesteretstidende

udgivet af

Højesterets Protokolsekretærer.

Højesteretsaaret 1935.

79. Aargang.

København.

G. E. C. Gads Forlag.

1936.

NAVNEREGISTER

Civile Sager.

	Pag		Pag
Aanon-Jensen, Musiker	14	Blumensaadts Fabriker, N N, A/S	398
Adams Transport Comp, A/S 477, 568		Bolvig, P, A/S	521
Agne, S/S, Rederiet for.	609	Bomhoff, Gunnar J, Grosserer	365
Amalievej kvarterets Grund- ejerlaug	365, 372	Borg, Chr, Grosserer.	637
Andersen, Anders, Arbejds- mand	48	Borup Teglværk	521
Andersen, Helga, Enkefrue.	294	Bredstrup Menighedsraad	659
Andersen, Johannes Nathanael	294	Broager Sognekommune	591
Andersen, S A, Hestehandler	640	Bruun, Ingvar, Auktionsholder	495
Andersen, Sophus, Murerme- ster	455	Bøse, Adolf, Direktør.	591
Arbejdsgivernes Ulykkesfor- sikring	106	Carlsen, C E, Ingeniør.	484
Arbejdsmændenes Fagforening for Kolding By og Omegn.	335	Chemieprodukter, G m b H	637
Aros, Forsikringsselskab	231	Christensen, Aage, Ejendoms- mægler	574
Assens Bymejeri og Mælke- forsyning, A/S	474	Christensen, Allan, Grosserer	563
Autogummi-Forhandler-For- eningen	585	Christensen, G Wald, Gross.	545
Bang & Olufsen, A/S.	627	Christensen, Knud Børge.	77
Behrens, Emil, Skuespiller.	130	Christensen, Ove, Ingeniør.	577
Bendixen, Asbjørn, Redaktør	69	Christiansen, H P, Gaardejer	207
Bentzen, J, Overretssagfører, hs Dødsbo	405	Christiansen, Wm, General- konsul	537
Beuschau, Ferdinand R, Re- præsentant	106	Dall, Andreas, Vognmand	650
Bifrost, Rederiaktiebolag	609	Danmarks kommunale Real- skoleforening	299
Blikkenslagerforbundet i Dan- mark	531	Danmarks Lærerforening	299
Blikkenslagerforbundets Es- bjerg Afdeling	531	Danmarks Overlærerforening.	299
Blom, Alfred S, Grosserer, hs Likvidationsbo.	303	Dansk Bygningsassurance, For- sikringsselskabet	61, 170
		Dansk Post- og Telegraf Stat, Interessentskabet	347
		Dansk Skuespillerforbund	130
		Dansk Staal møbelfabrik, Fir- maet	198, 201
		Darlov, V, Kørelærer.	282
		De forenede Papirfabriker, A/S	358

	Pag		Pag
De kommunale Opsynsmænds Organisation	517	Gottlieb, C N C, tidl Amtsfors- valter	497
Departementet for Told- og Forbrugsafgifter	511	Gram, Kaj, Grosserer.....	537
Ditlev, Niels Jacobsen, Slag- termester	263	Grundejerforeningen Sønder- vang	162
Due, Rasmus Frandsen, Gdr	383	Grundejerkreditforeningen i Herning	574
Eau de Cologne & Parfumerie Fabrik, Glockengasse Nr 4711	398	Grunert, Dagny, f Gudmann..	439
Eicke, Augusta, Enkefru, f Parbst	121	Grünwald, Knud, Overretssagf	405
Einersen, K I, Ingeniør.....	327	Grøn, Ludvig Georges Ernst Bylandt	444
Ejerne af Ejendommen Øster- brogade Nr 19.....	317, 352	Gudmann, Helene, f Hjarde- maal	439
Elin, Overpakmester	582	Gulmann, C, Landsretssagf..	273
Elster & Co, A/S	603	Gustavsen, Henry Frimondt, Fodermester	541
Enemark, Axel Nolin.....	77	Haandværkerbanken i Køben- havn, A/S	327
Familie Journal, Illustreret ..	385	Haarbye, V, Blikkenslager....	471
Finansministeriet 53, 106, 225, 497, 640		Haderslev Amts Jærnbanner..	650
Fode, Octavius, Overretssagf	121	Hammerum Herreds Spare- og Laanekasse	450
Fog, Johs, Tømmerhandler ..	471	Hansen, Agathe Marie, f Ber- ling	450
Forné, Chr, Murermester....	537	Hansen, Andreas, Murermester	411
Foreningen af Lærere i Auto- mobilkørsel	282	Hansen, Axel Georg, Matros..	676
Forsikringsaktieselskabet Skjold	263	Hansen, Brdr, Firmaet.....	471
Forsikringsselskabet Aros....	231	Hansen, H, Redaktør	613
Forsikringsselskabet Dansk Bygningsassurance	61, 170	Hansen, Holger, Hotelejer....	285
Frederiksberg Kommunalbe- styrelse	545	Hansen, Magnus Marinus, Ar- bejdsmand	342
Frederiksberg private Ejen- domsselskab	214	Hansen, Niels, Exam juris....	596
Frederikssund Stadion, A/S 672, 674		Hansen, Peter Nissen, Ar- bejdsmand	387
Freuchen, Aug, & Co, T G Krøyer, A/S	159	Hansen, R, Landpostbud	347
Fyens Diskonto Kasse, Bank- A/S	688	Hansen, S P, Gaardejer.....	269
Føroya Banki	145	Hansen, S V, Grosserer.....	484
Føroya Vanlukku trygging ..	145	Hansen, Valdemar, Gartner..	688
Gelsing, Chr, Hotelejer.....	177	Hansens Eftf, Fritz, Firmaet..	205
General Accident, Fire & Life Assurance Corporation	294	Haxthausen, Agnes, Baronesse	239
		Heldtberg, Matros	155
		Herfølge Kommune	61
		Hermansen, C, Ingeniør	241
		Hildebrandt-Sørensen, Carl ..	615
		Hindsgaul, Ferdinand, Fabrikant	563
		»Hjemmet«, Ugebladet	385
		Holmblad, Karen Margrethe, Enkefru	303

Pag	Pag		
Holstein-Rathlou, S von, Hofjægermesterinde	182	Jydsk Handels- og Landbrugsbank	511
Hovgaard, L P,	454	Jydsk Trikotagefabrik, A/S . .	568
Høeg, T M J, Overportør	454	Jøker, H, Kørelærer	282
Høffding, V A, A/S	205	Jørgensen, Anna Schrøder, f Jessen	488
Høimark, Johannes, Grosserer	265	Jørgensen, Carl M, Faktor . .	239
Høje Thorstrup Kommune	20, 26, 452	Jørgensen, Karl, Vinhandler . .	228
Illustreret Familie-Journal . . .	385	Kampmann, Møller & Herskind	609
Izard, Elna, Fru, m fl.	317, 352	Kayser, A & E, Entreprenørfirma	577
Jacobsen, Gottlieb, Overretts- sagfører	1	Kirkeministeriet	659
Jacobsen, N, Frugthandler	118	Kirkholm, Marie, Mariane og Mette	669
Jacobsen, Sten, Kommunalærer	644	Klaksvig Sogns Kommune	400
Jensbye, Thøger, Landsretts- sagfører	454	Knudsen, H Preisler, Byrettsdommer	303
Jensen, Alma Marie, Enke	523	Kornerup-Koch, Chr, Entreprenør	170
Jensen, Andreas, Grosserer . .	265	Kristensen, Aksel, Tjenestekarl	541
Jensen, Anna, Fru	48	Krøyer, T G	159
Jensen, C P, Firmaet, korresp Reder for Dampskibsselskabet Orion	36	Københavns Amdtsraad	537
Jensen, Elith	613	Københavns Kommunalærerforening	644
Jensen, Frants, fhv Mejeribestyrelse	599	Københavns Kommunes Børneværn	258
Jensen, H C, fhv Hotelejer . .	177	Københavns Magistrat	352
Jensen, Karen Helene, Husassistent	541	Københavns Orkesterforening	14
Jensen, Ole Peter, fhv Banearbejder	106	Københavns Staal møbelfabrik, Firmaet	198
Jensen, Oskar, Købmand, hs Enke	523	Lajgaard, Jacob, Gaardejer . .	656
Jensen, Sine, Fru, f Andersen	48	Larsen, Anna M, Enkefru	421
Jensen, Svend, Chauffør	258	Larsen, Poul, Dr techn, Ingeniør	99
Jensen, Viggo, Gaardejer	480	Larsen, V K F, Lokomotivfyrbøder	162
Jensen, Waldemar, Direktør . .	182	Lauritzen, J, Rederiet	155
Jeppesen, Peder Møller	86	Laursen, J Th, Gartner	118
Jessen, Ejner, Læge	488	Laveson, Einar, Kunstmaler . .	439
Jonsson, Alexis, cand polit, Formand for Københavns Orkesterforening	14	Lemming, H P, Dommerfuldmægtig	495
Justitssekretæren ved Vestre Landsret	263	Linde, Axel C B, Ingeniør	42
Justitssekretæren ved Østre Landsret	317	Lund, Jens, Arbejdsmand	335
Jyden, A/S	585	Lund, M M, Pakmester	234
		Lund Vandværk, Interessentskab	656

Pag	Pag		
Lundgaard & Co, A/S	549	Pedersen, Harald, Sagf, cand jur	411
Lundtofte Herreds Mergelsel- skab	553, 557	Pedersen, Henning, Landsrets- sagfører	471
Lüttichau, C U, Arkitekt.	358	Pedersen, Johannes, Kommu- nelærer	644
Madsen-Hansen, Kørelærer.	282	Petersen, Ella, Fru.	615
Marcussen, Inger, Enke, hds Dødsbo	148	Petersen, H C & Co, Firmaet, dets Likvidationsbo	303
Mathiesen, M B, Skræder- mester	515	Petersen, H P, Kørelærer.	282
Midtsønderjyllands Elektrici- tetsforsyning, A/S	528	Philips Radio, A/S	627
Mortensen, P, Fabrikant	383	Pihl, Elisabeth Karoline, Hus- assistent	34
Morthensen, Valdemar Johan- nes, Politibetjent	561	Pincoff (Handelsfirmaet Mau- rice Pincoffs Company, Houston, Texas)	36
Murersvendenes Fagforening af 1919.	455	Pingel, Th, Malermester.	273
Mühlens, Ferd	398	Plantener, K T, Bladhandler.	385
Mølgaard, Jens, Malersvend	285	Poulsen, Frederik, Borgmester	515
Møller, Peter, Snedkermester	140	Præsidenten for Københavns Byret	210
Møller, Viggo, Kommunalærer	644		
Nathansohn, Berthold, Vekse- lerer	99	Qvist, H J	603
Nielsen & Smith, Firmaet.	159	Rahbek, Anna Magdalene Uhre	285
Nielsen, Alb V, Grosserer.	260	Rahbek, Hans Chr, Tjeneste- karl	285
Nielsen, Carl H V, Tømrer- mester	53	Rasch, Tinus, Slagteriarbejder	561
Nielsen, N C A, Landsretssagf	521	Rasmussen, Mette Oluffa, En- kefru	477
Nielsen, N J, Murermester.	228	Rasmussen, Vald T, Skolebe- tjent	517
Nielsen, Niels, Handelsmand.	269	Refer, Herluf, Arkitekt	94
Nielsen, Niels, Overretssagf.	20	Regenberg, Paul, Farvemester	138
Nielsen, Poul Emanuel Anton, Tjener	34	Richter, A B, fhv Dommer.	225
Nordenbro Andelsmejeri.	599	Rottbøll, Henning, Godsejer.	389
Nybæk, Jens Jensen, Gdr.	245		
Odense Kamgarn-Spinderi, A/S	138	Sanderum Tørvehaves Andels- Elektricitetselskab	42
Olsen, H P, Proprietær.	26, 452	Schepler, Anker, Firmaet	91
Olsen, J P, Tømremester.	484	Schütte, Julie, Fru	596
Orion, Dampskibsselskabet, A/S	36	Silcowitz, Alfred, Redaktør.	87
Papirarbejdernes Fagforening, Silkeborg Afdeling	342	Skandinavisk Thonet-Mundus, A/S	201
Parsbo, Inger, Fru	537	Skattedepartementet 389, 444, 672, 674	
Pedersen, Bodil Marie, Gaard- ejerske	231	Skjold, Forsikringsaktieselskab	263
Pedersen, Chr, Gaardejer.	669	Skjoldager, Olga, Fru	48

Pag	Pag		
Sletting, P, Ingeniør	151	Thomsen, Fanny, Fru	87
Socialministeriet	1, 523	Thomsen, Niels, Blikkenslager- mester	531
Stampe, Astrid, Fru	69	Thomsen, Th V, Entreprenør	245
Statsadvokaten for København	210	Thonet-Mundus, Skandinavisk, A/S	201
Statsbanerne	234, 387	Thorsø Andelsmejeri	148
Strandskov, E, Kontorassistent	379	Thygesen, P, Tømrmester.. . . .	94
Strodl, Julia, Enke, hds Dødsbo	241	Tønder Amtskommune	528
Strohberg, L, Dr	379	Ugebladet »Hjemmet«	385
Stumpe, Herold, Murermester	358	Undervisningsministeriet	299
Suhrke, H A	603	Varde Bank, A/S	421
Svenska Personal-Pensions- kassan	214	Vester Nebel Sogns Andels- Transformatorforening	480
Søgaard, J J, Direktør	474	Vogel-Jørgensen, Mikael, In- geniør	372
Sømændenes Forbund.	155	Vordingborg Byraad	91
Sønderborg Købstadkommune	140	Vølund, A/S	77
Sønderjydske Hypoteklaane- fond	553, 557	Wennerberg, Gösta, Ingeniør	86
Søndervang, Grundejerforenin- gen	162	Winther, Steingrim, Entrepren- nør	400
Sørensen, Chr I, Forpagter.. . . .	260	Worck, Hans, Gæstgiver	549
Sørensen, Ellen, Enkefru	207		
Sørensen, Johan, Husejer	48		
Sørensen, L, Færgeinspektør.. . . .	151		
Sørensen, P A, Kobbersmede- mester	582		

Kriminelle Sager.

Pag	Pag		
Abild, Laurids Jacobsen, Dr med	135	Christensen, Charles Aage Os- vald	625
Andersen, Carl Victor.	46	Christiansen, Carl Sophus.	416
Andersen, Holger, Andreas Rasmus	313	Christiansen, Niels Peter	311
Andersen, Karl Ejnar.	680	Dalberg, Carl Albert Scia- vitsky	469
Bech, Ernst Mathias.	276	Grøn, Aksel Jens Jonassen.	115
Bendtsen, Jenny Charlotte.	430	Hansen, Friedrich Wilhelm.	433
Beyer, Alfred, Dr med.	135	Hansen, Hans Oluf	166
Boesen, Theodor Alfred Jo- hannes	157	Hansen, Olof Sigfrid Svante.	315
Brandt, Aage Louis Frithiof.. . . .	513	Hansen, Poul Nikolaj Alexan- der	70
Carstensen, Julius	330	Hansen, Søren Valdemar	115
Christensen, Andreas	433		

	Pag		Pag
Haste, Gabriele, Ruth Haas, f Polack	469	Møller, Jenny Christine Uth..	504
Haste, William August	469	Møller, Jørgen Abel.....	424
Hendriksen, Adrian Michael Viderø	279	Nielsen, Anthon Østergaard..	318
Hessing, John Magnus	59	Nielsen, Axel Alfred	188
Hofdam, Willy Morten Jens Jørgen	332	Nielsen, Charles Georg, kl Yding	75
Hollesen, Jens Martinus	680	Nielsen, Emilie, f Rasmussen..	188
Iversen, Iver	433	Nielsen, Karl Kristian Rasmus	115
Jacobsen, Poul	255	Nielsen, Lars Christen.....	252
Jensen, Albert Andkjær.....	469	Nørregaard, Thorvald Worden- skjold	469
Jensen, Ester Steffine	249	Olsson, Johannes Torkild	325
Jensen, Ingermann	464	Overby, Vagn	267
Jensen, Jens Peter	680	Pedersen, Carl Christian	460
Jensen, Jens Thomas	72	Pedersen, Henry Gerhard	115
Johansen, Alfred	533	Pürschel, Wilhelm Adolph ..	469
Johansen, Axel Marinus.....	58	Rasmussen, Viggo	70
Jørgensen, Ejnar	115	Roslyng, Maren, f Poulsen....	340
Jørgensen, Peter Marius Char- les Victor	272	Sømark, Hans Lindvold	257
Kayser, Hans, Havearkitekt..	135	Sørensen, Niels Johan.....	276
Larsen, Svend Aage Willy..	691	Torp, Jens Jensen	322
Larsen, Viggo Christian	59	Ventegodt, Niels Ole	469
Lundgren, Karl Adolf Niels	51, 338	Vibæk, Marius Eberhard	428
Marvil, Villi André Edlert Emil	213	Wissing, Jensine Marie Hen- riette, f Kunst	409
Møller Aage Johan Theodor..	84	Yding, Eskild	635

Fortegnelse
over
de i Sagregistret benyttede Rubriker.

Aager	Fosterdrab
Afholdspaalæg	Fuldmagt
Afpresning	Fængsling
Agenter	Færdsel
Aktieselskaber	Færøerne
Alimentation	Gader
Andelsforetagender	Gas
Anke	Grundloven
Arbejdsstridigheder	Handelsomsætning
Arv	Henstandslovgivning
Arveafgift	Inddæmning
Auktion	Interessentskab
Automobiler	Jærnbaner
Banker	Kaution
Bedrageri	Kloaker
Befordring	Kommunalvæsen
Bevis	Konkurrence
Borgerlige Rettigheder	Kontrakt
Brandstiftelse	Kunstnerret
Bygningsforhold	Køb og Salg
Bøder	Købstæder
Børn	Landvæsenskommissioner
Dokumenter	Legater
Domme	Leje
Domstolene	Lotteri
Dyrplageri	Løfte
Ejendomsret	Manddrab
Ekspropriation	Mejerier
Elektriske Anlæg	Mergelselskaber
Entreprise	Mønstre
Erstatning	Mønt
Fideikommissar	Navn
Firma	Næringsvæsen
Foreninger	Pant
Forsikring	Patenter
Forvaring	Pension
Forældelse	Politiforseeelser

X

Pressen
Præsteembeder
Regnskab
Reklamation
Retsafgift
Retspleje
Sagførere
Servituter
Sikkerhedsforanstaltninger
Sindssyge
Skatter
Skoler
Skønsforretning
Smitte
Sparekasser
Statsbanerne
Statsborgerret
Strafakortning
Strafbortfald
Strafferetspleje
Sædelighedsforbrydelser

Søfart
Testamente
Tilregnelighed
Tinglysning
Tjenesteforhold
Tjenestemænd
Told
Transport
Tyveri
Udlændinge
Udpantning
Vand
Varemærker
Veje
Vidner
Voldgift
Voldsforbrydelser
Voldtægt
Ærefornærmelser
Øvrighed.

S A G R E G I S T E R

	Pag
Aager.	
<p>En Pengeudlaaner A havde i en Række Tilfælde efter 1 Jan 1933 ydet Forretningsdrivende mindre Laan mod fuld Sikkerhed i Varer til en Rente, der iberegnet saakaldt »Lagerleje« laa mellem 61—99 pCt p a; for en enkelt Laantager S, der drev en betydelig Skræderforretning, som dog var i Tilbagegang, drejede det sig om et gennem flere Aar fortsat Laaneforhold. Saavel A som en Medtalt B, der i Tiden fra 1 Jan 1933—1 Marts 1934 mod en vis Sikkerhedsstillelse havde diskonteret Veksler for over 60 000 Kr for S til forskellige Rentesaetser mellem 25 og 62 pCt p a effektiv Rente, blev straffet for Aager, idet det efter Forholdenes Karakter maatte have staaet dem klart, at Laantagerne befandt sig i en Nødssituation.</p> <p>En Medtalt C, der var optraadt som Mellemand mellem B og S og derfor havde oppebaaret visse Ydelser, fandtes ikke skyldig i Aager.....</p>	680
Afholdspaalæg.	
<p>En Mand, der under en Rus havde lagt sig delvis afklædt hos sin 14-aarige Datter og befølt hende, blev anset med Fængsel i 1 Aar, og der gaves ham Afholdspaalæg i Medfør af Strfl § 72, 1 Stk</p>	84
<p>En Tiltalt anset efter Straffelovens §§ 232 og 224, jfr § 222 med Fængsel i 9 Maaneder, hvorhos der gaves ham Afholdspaalæg efter Strfl § 72.....</p>	311
Afpresning.	
<p>En ved Telefonselskabet S ansat Montør T havde i et Brev til en Formand F ved S truet denne med at ville underrette S om, at F i længere Tid havde udlaant S's Stiger til en privat Mand, hvis ikke F inden en vis Frist indgik paa at betale 900 Kr som Erstatning for Tab, som F paastodes at have paaført T, nemlig ved at foranledige ham degraderet fra Overmontør til Montør. Dette Forhold blev henført under Strfl § 281 Nr 2, idet T, hvis Krav om Erstatning var ganske uberettiget, maatte antages at have troet, at F maatte frygte, at hans Omdømme indenfor S vilde blive i væsenlig Grad forringet, hvis det i Brevet omtalte Forhold blev bekendt. Straffen fastsattes til 80 Dages Fængsel, betinget. De borgerlige Rettigheder frakendtes ikke T.....</p>	252

Agenter.	Pag
Spørgsmaal om hvorvidt en Gæstgiver der havde besørget nogle fra et Aktieselskab modtagne Kreaturer slagtet og videresendt til Tyskland, var optraadt som Køber i Forhold til A/S eller kun som Mellemand havde besørget Slagtningen og Videreforsendelse	549
 Aktieselskaber.	
Ifølge Vedtægten for A/S A Bymejeri og Mælkeforsyning udkrævedes til Beslutninger om Vedtægtsændringer og om Selskabets Opløsning, at $\frac{2}{3}$ af Aktiekapitalen var repræsenteret paa Generalforsamlingen, og at mindst $\frac{2}{3}$ af de afgivne Stemmer var for Beslutningen. Antaget, at en Beslutning om Likvidation, der var vedtaget enstemmig, efter at to Aktionærer, der ejede mere end $\frac{1}{3}$ af Aktiekapitalen, havde forladt Forsamlingen, var ugyldig. Derimod antoges en ved samme Lejlighed vedtaget Beslutning om Salg af Mejeriet at være gyldig, idet Salget af dette ikke kunde sidestilles med Selskabets Opløsning	474
 Alimentation.	
En som Barnefader udlagt Mand frifandtes efter Ed. En antropologisk Undersøgelse (Lighedsprøve) gav ikke nogen Støtte for Faderskabet	34
En som Barnefader indstævnet Mand F indrømmede i Konceptionstiden at have haft kønslig Omgang med Barnemoderen M med Sædafgang, men nægtede at have haft Samleje eller overhovedet at have berørt hendes Kønsdel. F kunde efter Blodtype være Fader til Barnet. Da M var aandssvag, blev Sagens Udfald ved Landsretten gjort afhængig af F's Ed og F frifundet efter Edsaflæggelse. Denne Dom stadfæstedes af Højesteret	258
En i en Alimentationssag sagsøgt Mand A, hvis Faderskab var uforeneligt med A ₁ -A ₂ -Blodtype-Systemet, frifandtes, uanset at han flere Gange indenfor Avlingstiden havde haft Samleje med Barnemoderen, idet det efter de sagkyndige Erklæringer ansaas for saa overvejende usandsynligt, at A var Fader til Barnet, til hvilket en anden indklaget havde erkendt at kunne være Fader, at der efter Omstændighederne maatte bortses fra denne Mulighed	541
 Andelsforetagender.	
Da Vedtægterne for N Sogns Andels-Transformatorforening T ikke hjemlede, at Optagelse af en ny Forbruger kunde betinges af Erlæggelse af visse Ydelser, maatte Adgangen antages at være fri for enhver, der boede indenfor Omraadet, og allerede som Følge heraf antoges T at have savnet Beføjelse til at stille som Vilkaar for at optage A, der havde købt en ved Tvangsauktion overtaget Gaard, at han betalte en Del af	

den tidligere Ejers Gæld, som A efter det paa Tvangsauktionen passerede ikke som Ejer af Ejendommen havde nogen Pligt til at betale	480
Den et Mergelselskab M ved Bevilling i Hh t Lov Nr 169 af 16 Maj 1934, jfr Lov Nr 136 af 1 Juni 1929, givne Fortrinsret for Mergelgæld antoges efter Lovens Indhold og Formaal at gælde ogsaa i Forhold til en Panteret, der var stiftet senere end Mergelarbejdets Tilendebningelse, og som M ved Paa-tegning paa Pantebrevet var indgaaet paa at respektere....	553
Lignende Afgørelse	557

Anke.

Da en appellerende Fagforening F, der havde nægtet at optage A som Medlem, men efter at være kendt pligtig hertil ved Landsretten havde optaget ham, ikke gav Møde ved Domsforhandlingen, blev der ikke Spørgsmaal om Dommens Forandring til F's Fordel; derimod blev den A tilkendte Erstatning forhøjet i Ovsst m en af ham nedlagt Paastand, jfr Rpl § 413	335
En Dom alene paaanket m H t Spørgsmaalet om, i hvilket Forhold Parterne indbyrdes skulde udrede en dem ved Dommen in solidum paalagt Erstatning, hvorom fandtes en Udtalelse i Dommens Præmisser	650

Arbejdsstridigheder.

Som Medlem af en under Dansk Arbejdsgiverforening hørende Organisation antoges A underkastet Septemberforligets Bestemmelser i Forhold til de i Virksomheden beskæftigede Medlemmer af Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund, efter at dette i 1932 havde indmeldt sig i De samvirkende Fagforbund, og da en efter Septemberforliget lovlig varslet Arbejdsstandsning maa antages at medføre, at de Opsigelsesvarsler, der iøvrigt gælder mellem Parterne, bortfalder, var de nævnte Forbundsmedlemmers Deltagelse i en hos A lovlig vaslet Strejke ikke retstridig, uanset at de individuelle Opsigelsesvarsler ikke var iagttaget, idet der ikke fandtes for denne Arbejdergruppes Vedkommende at foreligge saadanne særlige Forhold, der kunde gøre den nævnte Regel uanvendelig	77
Skuespillerforbundet F's Medlemmer maa ikke optræde sammen med Ikke-Medlemmer, fraset Gæster og Elever, og ifølge F's Kontrakt med Teater-Direktørforeningen D maa dennes Medlemmer kun engagere Medlemmer af F. Som Medlemmer af F kan optages Skuespillere, som i mindst 3 Sæsoner har været kontraktmæssig knyttet til et Teater, og Aspiranter med 3 Aars Elevtid bl a paa Vilkaar, at de bestaar en Prøve. Antaget, at S, som ikke opfyldte Lovens Krav om Uddannelse, og som to Gange var blevet forkastet ved Prøven, ikke kunde forlange sig optaget i F uden Prøve. Ej heller	

- kunde S faa F tilpligtet at anerkende, at D's Medlemmer kan engagere og F's Medlemmer optræde sammen med S, selv om han ikke er Medlem, Gæst eller Elev, hvorved bemærkedes, at S ikke var afskaaret fra videre Uddannelse som Elev. 130
- For at fremtvinge Fjernelse af en Arbejder A, der havde arbejdet under den ulovlige Sømandsstrejke i Foraaret 1934, nedlagde Papirarbejderne paa S Papirfabrik den 7 Juni 1934 Arbejdet, idet Driftsbestyreren forgæves søgte en mindelig Ordning med Fagforeningsformanden. Efter at Arbejdsnedlæggelsen var kendt ulovlig og Arbejdet genoptaget den 13 Juni, blev A tvunget bort fra sit Arbejde paa Fabriken ved Arbejdernes truende Holdning. Fagforeningen blev som Følge af den nøje Sammenhæng mellem den paa Grund af A's Forhold etablerede ulovlige Strejke og den senere Forfølgelse anset pligtig til at erstatte A hans Tab og A fik tilkendt 1500 Kr. 342
- Under et Byggearbejde i Købbyen nedlagde Svendene S hos Murermester M Arbejdet, og deres Fagforening F etablerede Blokade overfor M under Foregivende af, at S ikke havde faaet udbetalt deres Tilgodehavende efter en foretaget Akkordopgørelse. Da det imidlertid fandtes godtgjort, at S, som af M hævdede, var antaget paa Timeløn og ikke paa Akkord og herefter ikke havde noget Tilgodehavende, blev der tilkendt M en Erstatning hos F paa 3000 Kr for den ulovlige Blokade, der var blevet ophævet efter Afsigelsen af Landsretsdommen 455
- Paa Foranledning af deres Organisation O vægrede Svendene hos en udenfor Arbejdsgiverforeningerne staaende Blikkenslagermester M sig ved at udføre Arbejde til en Kunde, der havde en Strid med O, og M paastod sig i denne Anledning tilkendt Erstatning hos O i Hh t Lov Nr 70 af 27 Marts 1929 § 3. Mellem M og O var afsluttet en særlig Overenskomst, der bl a angaaende Behandling af faglig Strid henviste til den af Hovedorganisationerne vedtagne Norm. Denne Overenskomst antoges at omfattes af Bestemmelserne i Lov Nr 536 af 4 Okt 1919 § 4 B, og da Sagen angik en kollektiv Vægning, som eventuelt kunde paadrage O Ansvar efter nævnte Lov som Brud paa den ved Overenskomsten sikrede Arbejdsfred, faldt Søgsmålet ind under denne Lovs § 4 B Nr 3, jfr Nr 4 og 7 og Sagen afvistes derfor i Medfør af dens § 5 B Nr 1 fra Landsretten 531

Arv.

Fru D som af sin i uskiftet Bo hensiddende Fader F der var Købmand, havde modtaget ca 83 000 Kr i Arveforstrækninger og -forskud og derhos i F's Bøger var debiteret for Kolonialvarer til ca 38 000 Kr, medens hendes Mand var debiteret for Varer til ca 74 000 Kr, underskrev i Anledning af en Anmodning om yderligere Hjælp fra F et af dennes Sagfører affattet

Arveforskuksbevis, hvorved hun erkendte at have modtaget som Arveforskuks 100 000 Kr, der skulde komme til Afkortning i hendes Arv efter sine Forældre. Efter de nærmere Omstændigheder ved Udstedelsen, derunder navnlig, at D havde udtalt, at det var en Forudsætning, at hendes og hendes Mands Skyld kvitteredes fuldt ud, saaledes at der iøvrigt intet Mellemværende af økonomisk Art var mellem dem, antoges med Beviset ethvert tidligere Mellemværende mellem D og F, saavel hidrørende fra Arveforskuks som Vareleverancer, afgjort

488

Arveafgift.

S solgte i 1910 Børghlum Kloster (B), skyldsats til 450 000 Kr, til sin Broder K for 450 000 Kr — hvoraf 100 000 Kr for Løsøret — saaledes at 116 666 Kr skulde berigtiges ved en 4 pCt Panteobligation, bortset fra Misligholdelse og Salg til fremmede uopsigelig indtil S og hans Hustrus Død, men ved den længstlevendes Død at udbetale til Boet fuldtud, saafremt B da ejedes af fremmede, men kun med 16 666 Kr, saafremt B da ejedes af K eller en af hans Sønner m v, idet enhver yderligere Forpligtelse da bortfaldt til Fordel for denne. K døde i 1928 og i Boet efter ham og hans tidligere afdøde Hustru udlagdes 1931 B som Arv til deres Søn E, der overtog Gælden efter fornævnte Panteobligation. S var død i 1912. I 1932 døde hans Hustru, og Panteobligationen indfrieses da af E ved Indbetaling af 16 666 Kr til hendes Bo. Den betingelsesvise Nedskrivning af Obligationen antoges ikke at give Grundlag for at afkræve E Arveafgift efter Arveafgiftslovens § 5 a eller § 5 b. Ej heller antoges det, at der i Boet efter K og Hustru havde Krav paa yderligere Arveafgift, fordi Obligationen i dette var opført som Passiv med sit Paalydende, idet der savnedes tilstrækkeligt Grundlag til at ansætte Hæftelsens virkelige Værdi paa Boopgørelsens Tid til et andet Beløb

389

Ifølge den i 1901 konfirmerede Fundats for de af Grosserer Grøn og Hustru oprettede fem Grønnske Familiefideikommisser — et for hver af de fem Børns Linier og hver med en Kapital af 150 000 Kr — skulde et Fideikommiss først blive Genstand for Erhvervelse, naar det ved Oplæg af Renter havde naaet en Størrelse af 600 000 Kr, til hvilket Tidspunkt det skulde tiltrædes af den, som efter de fastsatte Successionsregler vilde være berettiget, om det straks ved Oprettelsen var tiltraadt af den, der da var berettiget. I 1931 naaede Fideikommisserne 4de Linie en Størrelse af 600 000 Kr og tiltraadtes af en Sønnesøn af Oprettet. Antaget, at denne første Besidder afgiftsmæssig maatte stilles som senere Besiddere og svare Arveafgift efter Arveafgiftsloven af 10 April 1922 § 4 b, jfr §§ 6 og 2 A.....

444

Auktion.	Pag
Opgørelse af et Mellemværende mellem en Dommerfuldmægtig og en Auktionsholder i Anledning af en i 1929 afholdt af sidstnævnte finansieret Auktion	495
 Automobiler.	
En 50-aarig Statsbanearbejder T blev paakørt af et Automobil og fik navnlig den ene Fod saaledes beskadiget, at han maatte afskediges. Hans Pension fastsattes til 1360 Kr (³⁴ / ₆₀). Arbejderforsikringsraadet ansatte Invaliditetsgraden til 18 pCt og den T — bortset fra hans pensionsmæssige Stilling — tilkommende Invaliditetserstatning ansattes af Retten til 8000 Kr. Af dette Beløb tillagdes der T 4000 Kr, for hvilket Beløb han i Henseende til den ham paaførte Invaliditet ikke skønnedes fyldestgjort ved den ham tillagte Pension, medens Resten tillagdes Statskassen, hvis forøgede Udgifter til Pension var beregnet til 7512 Kr og saaledes oversteg de resterende 4000 Kr.....	106
En Privatchauffør, der efter sin egen Forklaring havde nydt tre Pilsnere i Løbet af ca 1½ Time før Kørslen, og som efter Lægens Erklæring var spirituspaavirket i lettere Grad, blev anset med Hæfte i 10 Dage for Overtrædelse af Motorlovens § 24, men under Hensyn til, at der ikke var sket nogen Skade ved Kørslen, at T's Fortid som Motorfører var særdeles god, og at det kun drejede sig om lettere Spirituspaavirkning fandtes Frakendelse af Førerretten at kunne undlades.....	255
Føreren F af en Motorvogn paakørte paa en Hovedlandevej en Cyklist C, der kom ud fra en Bivej paa hans højre Haand med den Følge at C dræbtes. F, der kom kørende med en Fart af ca 50 km/Time, men havde nedsat Farten noget, da han ca 40 Skridt før Bivejen havde faaet Øje paa C, blev anset med Bøde for Overtrædelse af Motorlovens §§ 27 og 29, men frifundet for Overtrædelse af Færdselslovens § 11 og Strfl § 241, idet C ved sin Kørsel havde givet F Føje til at antage, at han vilde holde tilbage for Færdslen paa Hovedlandevejen. Det paalagdes ikke F og hans Forsikringsselskab at udrede Godtgørelse for Tab af Forsørger, da C oppebar Invaliderende	267
Et Aktieselskab A, hvis Formaal var Anlæg og Drift af Søbade og andre Foranstaltninger til Turistlivets Fremme i K og Omegn, arrangerede nogle Rundture med Automobil, hvortil Billet kunde købes af enhver, der var i Besiddelse af et Kurkort, d v s Sæson-Adgangskort til A's Badestrand med Badehuse o s v, hvilket Kort kostede 2 Kr. Selve Kørslen besørge- des af Vognmænd uden økonomisk Gevinst for A, idet A, naar Billetsalget til en Tur var afsluttet, bestilte Vogne gennem Vognmandsforeningen i K. Denne Virksomhed fra A's Side krævede ikke Tilladelse efter Lov Nr 166 af 4 Juli 1927 om Omnibus- og Fragtmandskørsel med Motorkøretøjer.....	276

	Pag
Paa Varde-Vejlevejen skete der i Sept 1931 ved 22-Tiden et Sammenstød mellem et A tilhørende Automobil, der var hyret af tre unge Mennesker og førtes af F, og en modgaaende Motorcykel, der førtes af Ejeren Tjenestekarl C med Frk C som Passager. C og Frk C fik begge svære Laarbensbrud og deres Invaliditet ansattes efter langvarige Behandlinger i Maj 1935 til henhv 60 og 35—40 pCt. Navnlig under Hensyn til, at Vognen pludselig var svinget til venstre og endt i sin venstre Vejgrøft, antoges det, at Sammenstødet var sket ved at Vognen var kommet over i den forkerte Vejside som Følge af en fejlagtig Manøvre af F, der ifølge et Vidne havde været noget nervøs. C og Frk C fik hos A og F tilkendt en Invaliditets-erstatning paa henhv 11 000 Kr og 9000 Kr samt hver 2000 Kr for Lidelse m m foruden anden Erstatning.....	285
En Motorfører, der om Morgenen ved 5-Tiden kørte hjem fra et Bal, hvor han i Løbet af Natten havde nydt fem Pilsnere og to Snapse, og som efter Lægens Erklæring var spirituspaavirket i lettere Grad — efter en Erklæring fra Retslægeraadet maaske kun i ganske let Grad — blev idømt Hæfte i 8 Dage og frakendt Førerretten for 6 Maaneder, skønt det ikke var oplyst, at der havde været noget at udsætte paa hans Kørsel	313
Føreren af en Motorvogn F, der var ved at overhale en anden Motorvogn, vilde af Hensyn til en Cyklist C, der i rask Fart kom ham i Møde, holde tilbage, men ved Opbremsningen i det fedtede Føre skred hans Vogn ud og ramte C, der kom saaledes til Skade, at han døde. F fandtes ikke at have paa-draget sig Ansvar efter Strfl § 241, men alene efter Motorlovens § 29. — Det paalagdes F og Ansvarforsikringsselskabet at betale til den 16-aarige Kontorist C's Moder et Beløb til Begravelse m v og til midlertidig Hjælp umiddelbart efter Sønnens Død, men ikke Erstatning for Tab af Forsørger eller for Helbredelsesforringelse som Følge af psykisk Chock....	424
En Automobilist M hvis Lygter var svagt lysende, paakørte en mørk og regnfuld Decembraften med en Fart af 35—40 km i Landevejens højre Side en Fodgænger, der blev væltet og en Del forslaaet. M, der i Løbet af Eftermiddagen havde nydt otte »Genstande« deraf en væsenlig Del 2—3 Timer før Paa-kørslen, blev anset for Overtrædelse af Færdselslovens § 20, idet han ikke var standset op, skønt han efter sin egen For-klaring var klar over, at han var kørt meget tæt op ad Fod-gængereren, og af Motorlovens §§ 8 Stk 2, 27 og 29 samt dens § 24 Stk 1, uanset at Retslægeraadet ikke fandt Holdepunkter for at antage, at M havde været paavirket af Spiritus.....	464
P, der var Passager i Vognmand A's ogsaa til Personbefordring indrettede Lastautomobil, kom til Skade ved at Vognen da A kørte over et Mergelbanespor, der var lagt tvers over en Amtslandevej, slog op med Bagenden, hvorved P stødte Hove-	

det mod Taget. Den Banen og A ved Landsrettens Dom in solidum paalagte Erstatning fandtes at burde fordeles med Halvdelen til hver, idet Sporet ikke havde været i forsvarlig Stand, medens paa den anden Side A ikke havde vist tilstrækkelig Opmærksomhed overfor de opstillede Advarsels-tavler og havde undladt at bremse, da han blev opmærksom paa Rampen

650

Banker.

K var Kautionist for en D ydet Kassekredit i en Bank B og havde desuden givet B nogle Effekter i Haandpant for Gælden. Da D standsede sine Betalinger i 1926 og K ikke kunde indfri Kassekrediten, fik K Udsættelse med Indfrielsen paa Betingelse at, at de Beløb, som indbetaltes af ham eller som indgik fra de som Sikkerhed stillede Effekter, skulde indbetales paa en Separatkonto, der krediteredes sædvanlig Indlaansrente, medens Kassekrediten stadig debiteredes sædvanlig Udlaansrente. Under Anbringende af at B's nu afdøde Direktør havde sagt, at Opretholdelsen af to Konto var nødvendig af »banktekniske Grunde«, gjorde K senere gældende, at B var uberettiget til den fremkomne Rentedifference, men han fik ikke Medhold heri, da han i sin Tid med Vidende om, at saadan Difference vilde fremkomme, var indgaaet paa den trufne Ordning

327

Bedrageri.

En Tiltalt T, som havde afkøbt S en Ko for 120 Kr, og som paastod at have betalt hele Købesummen ved Afhentningen af Koen og intet at skylde S, blev paa Grundlag af S's bededede Forklaring om, at T ved Afhentningen alene havde betalt ham 20 Kr i to Tikronesedler og faaet Udsættelse med Betaling af Resten, hvilken Forklaring i nogen Grad bestyrkedes ved det iøvrigt oplyste, anset efter Strfl § 279 og frakendt de borgerlige Rettigheder for 5 Aar.....

Forstander for og Medie i en spiritistisk Cirkel anset for Bedrageri ved Misbrug af spiritistiske Seancer og Clairvoyance.

157

188

Befordring.

Adams Transport Co (A), der for en Fabrik F havde paataget sig at forsende 4 Stk Rundvæve fra København til Ikast, lod ved sine Folk Vævene stuve i uemballeret Stand i en Jærnbanevogn, idet de fastsømmedes til de i Vognbunden anbragte Brædder. Ved Fremkomsten var alle Vævene beskadiget. Uanset at den uemballerede Forsendelse var sket efter Aftale med F's herværende Repræsentant, blev A anset erstatningspligtig, idet det havde paahvilet A at træffe de for saadan Forsendelsesmaade nødvendige Foranstaltninger eller at gøre opmærksom paa, at Emballage var nødvendig.....

568

Bevis.

Pag

- A paastod, at der ved hans Afkald paa Medejendomsret til en under Bebyggelse værende Ejendom — foranlediget ved Krav herom fra en Financier F — af hans Medejer L blev givet ham muligt Løfte om Ret til at genindtræde som Medejer, naar Gælden til F var afviklet. Skønt hans Forklaring bekræftedes af den Sagfører S, der havde ordnet Sagen, antoges der ikke mod L's Benægtelse ført Bevis for, at et Løfte, der vilde være af saa indgribende Betydning, var afgivet, hvorved bl a lagdes Vægt paa, at S's Forklaring ikke støttedes paa skriftlige Optegnelser og at Spørgsmaalet om Genindtræden først var blevet berørt efter flere Aars Forløb, skønt der havde været Anledning til at berøre det tidligere..... 94
- En Tiltalt T, som havde afkøbt S en Ko for 120 Kr, og som paastod at have betalt hele Købesummen ved Afhentningen af Koen og intet at skyldte S, blev paa Grundlag af S's beedigede Forklaring om, at T ved Afhentningen alene havde betalt ham 20 Kr i to Tikronesedler og faaet Udsættelse med Betaling af Resten, hvilken Forklaring i nogen Grad bestyrkedes ved det iøvrigt oplyste, anset efter Strfl § 279 og frakendt de borgerlige Rettigheder for 5 Aar..... 157
- Anset godtgjort, at en Bestemmelse om 3 Maaneders Opsigelse i en Kontrakt, hvorved en Faktor F var antaget som Driftsleder hos et Bogtrykkerfirma — hvilken Kontrakts Gennemførelse stødte paa Vanskeligheder paa Grund af Krav om Ændringer fra Organisationernes Side — var blevet afløst af en Aftale om en Prøvetid for F paa 6 Uger, saaledes at der derefter skulde gælde en Opsigelsesfrist af 14 Dage fra hver Side 239
- En i en Alimentionssag sagsøgt Mand A, hvis Faderskab var uforeneligt med A₁-A₂-Blodtype-Systemet, frifandtes, uanset at han flere Gange indenfor Avlingstiden havde haft Samleje med Barnemoderen, idet det efter de sagkyndige Erklæringer ansaas for saa overvejende usandsynligt, at A var Fader til Barnet, til hvilket en anden indklaget havde erkendt at kunne være Fader, at der efter Omstændighederne maatte bortses fra denne Mulighed 541

Borgerlige Rettigheder.

- En Mand, der for Uterlighed overfor sin 14-aarige Datter blev anset med Fængsel i eet Aar frakendt borgerlige Rettigheder i 5 Aar 84
- Fem unge Mænd der i Forening havde øvet Voldtægt mod en ung Pige, frakendt borgerlige Rettigheder i 5—8 Aar..... 115
- En Tiltalt som havde købt en Ko for 120 Kr og som blev anset for Bedrageri ved i Strid med Sandheden at paastaa at han havde betalt hele Købesummen ved Koens Afhentning, skønt han kun havde betalt 20 Kr, frakendt borgerlige Rettigheder i 5 Aar 157

	Pag
Borgerlige Rettigheder ikke frakendt ved en betinget Dom for Afpresning	252
En Kvinde der dømtes for Fosterdrab frakendt borgerlige Rettigheder i 5 Aar	340
En for Fosterdrab og Forsøg herpaa med Fængsel i 15 Maanedre straffet Kvinde frakendt borgerlige Rettigheder i 5 Aar..	504

Brandstiftelse.

En tiltalt Kvinde, der led af Epelepsi, men om hvilken Retslægeraadet erklærede, at Egnethed til Paavirkning gennem Straf under vanlige Former principielt ikke turde antages ikke at være tilstede, anset for Medvirkning til Brandstiftelse efter Strfl § 181 Stk 2 med Fængsel i 2½ Aar samt frakendt borgerlige Rettigheder i 10 Aar.....	430
---	-----

Bygningsforhold.

Dansk Bygningsassurance (B) havde overfor en Kommune (K) paataget sig at udrydde et Husbukkeangreb i Tagetagen i en Skole ved Varmebehandling og Besprøjtning (med Cuprinol). Behandlingen efterlod en stikkende, syrlig Lugt, der gjorde Tagetagen og senere ogsaa Stueetagen ubeboelig, saaledes at Skolemyndighederne tilsidst, efter at forskellige Foranstaltninger var forsøgt uden varigt Resultat, forlangte Tagetagen erstattet med en ny. Skønt B ikke havde afgivet nogen direkte almindelig Garanti mod uheldige Følger af Behandlingen, ansaa B erstatningspligtig m H t de K ved disse forvoldte Udgifter, herunder ogsaa Udgifter til Leje af midlertidige Lokaler. — At Ulemperne ifølge et efter Ombygningens Paabegyndelse afhjemlet Skøn kunde være afhjulpet ved Opvarmning for ca 400 Kr, kunde ikke medføre at Erstatningen begrænsedes hertil, da B ikke paa noget Tidspunkt havde anvist K noget tjenligt Middel til Skadens Afhjælpning.....	61
A opførte paa sin Grund i Aalborg — sammenbygget med sin ældre 4 Etages Bygning — en 5 Etages Bygning, der under Hensyn til den bløde Bund fundamenteredes paa et Jærnbetonfundament. Ved den Nedsynken i Grunden af Betonplade og Bygning, som denne Byggemaade forudsætter, fremkom der et Træk i den ældre Bygning og den tilstødende Nabobygning, som efter hele Konstruktionen hang sammen med og efter tinglyst Deklaration havde Brandgavl fælles med A's ældre Bygning, og der opstod derved forskellige Mur- og Loftsrevner i Nabobygningen. A dømtes til at erstatte Skaden, da han ingen Foranstaltninger havde truffet til at afværge disse meget nærliggende Følger af hans Byggeri.....	582

Bøder.

En Bøde for Overtrædelse af Fimalovens § 10 tillagdes Købstadens Kommunekasse, ikke Politikassen.....	46
---	----

	Pag
Bøder for Overtrædelse af Fremmedlovtillæg af 31 Marts 1930 tillagt Kommunekassen, ikke Politikassen.....	135
Bøde for Overtrædelse af Konkurrenceloven tillagt vedkommende Amtsfond	330
Bøde for Overtrædelse af Konkurrenceloven tillagt Købstadens Kommunekasse	332

Børn.

Den udenfor Ægteskab i 1896 fødte B, der i 1898 var bortadopteret paa sædvanlige Vilkaar, henvendte sig i 1931, efter at Adoptivforældrene var døde, til Politiet for at faa nærmere Oplysninger om sin Moder (M), om hvis Navn og Stilling ved Bortadoptionen han i Forvejen vidste Besked. Da Politiet efter en foretaget Undersøgelse vægrede sig ved at give B Oplysninger, fordi M, der var gift med en anden Mand end B's Fader, modsatte sig det, begærede B den Politibetjent, der havde foretaget Undersøgelsen, og en Trediemand afhørt som Vidner til Oplysning om M's nuværende Navn og Bopæl, idet B mente at have Krav paa Klarhed over M's Forhold for eventuelt at kunne sætte sig i Forbindelse med hende. Under de foreliggende Omstændigheder fandtes B imidlertid ikke at have en saadan retlig Interesse i Vidneførslen, at hans Begæring kunde tages til Følge.....

676

Dokumenter.

I Anledning af en af Kriminalassistent K mod T anlagt Sag for ærefornærmende Sigtelser, gaaende ud paa, at K havde Forbindelse med Provokatører, der i hans Tjeneste organiserede Voldshandlinger, begærede T Adgang til at gennemgaa Politirapporterne i nogle nærmere angivne Sager for derefter at faa Udskrift af de af ham udpegede. Begæringen blev nægtet, da det ikke var paavist eller sandsynliggjort, at de paagældende Dokumenter indeholdt noget af Betydning for Sagens Afgørelse

210

Domme.

En Sag om hvorvidt B havde overtraadt Varemærkelovens § 13 ved sin Benyttelse af Tallet 711 ansaas ikke afgjort ved en tidligere Dom, der antog at B ikke havde overtraadt Lov Nr 98 af 29 Marts 1924 § 9 ved at benytte 711 i Annoncer m v, og ej heller ved en Dom angaaende Udslettelse af B's i 1924 indregistreret Varemærke, hvori nævnte Tal forekom.. .
Ved Højesterets Dom i en fra Vestre Landsret indanket Sag blev Sagen forsaavidt angik den ene af de to indstævnte, hjemvist til Landsretten til fornyet Foretagelse og Paakendelse i Realiteten, medens Landsrettens Dom, der gik ud paa Sagens Afvisning som afgjort ved tidligere Dom, iøvrigt stadfæstedes

398

454

Domstolene.	Pag
Spørgsmaalet om hvorvidt en Statsbane-Arbejders Overflytning til en anden Lønklasse var uberettiget som Følge af de Forhold, hvorunder Forsættelsen var sket, hørte under Domstolene	387
Spørgsmaalet om hvorvidt Bestemmelsen i Lov Nr 87 af 25 Marts 1933 § 10, 7 Stk fandt Anvendelse ved Byraadets Valg i Hh t en Legatfundats af et Medlem til Bestyrelsen for Legatet, for hvilken Bestyrelse Borgmesteren efter Fundatsen og den af Indenrigsministeriet i Hh t Lovens § 33 Nr 1 truffne Afgørelse var Formand, hørte som Retsspørgsmaal under Domstolenes Afgørelse og skulde ikke nødvendigvis først forelægges Indenrigsministeriet efter Lovens § 14.....	515
 Dyrplageri.	
En Tiltalt T havde aflivet to syge Katte, den ene ved at putte den i en Sæk og slynge denne et Par Gange mod en Mur, den anden ved at sparke den, der holdtes i Klemme ved en Dør, et Par Gange med sin ringbeslaaede Træsko i Hovedet. T fandtes ikke herved at have udvist noget efter Strfl § 196 strafbart Forhold, da han, der havde været opfordret til at aflive Kattene, havde kunnet anse sig i Stand til paa sikker Maade ved den kraftige og konsekvent gennemførte Vold at dræbe dem uden at tilføje dem unødvendige Lidelser, hvilket efter en af det veterinære Sundhedsraad afgivet Erklæring ogsaa maatte antages at være lykkedes ham.....	72
En Landbruger paa Færøerne straffet for Dyrplageri for at have haft en Tyr staaende tøjret ude i daarligt Vejr i Vintertiden	279
 Ejendomsret.	
Ved betinget Skøde af 9 Marts 1930 solgte Værgen for den umyndiggjorte S under Forbehold af Pupilautoriteternes Sanktion S's Ejendom E til K for 19 000 Kr, hvoraf 3500 Kr straks udbetaltes. K opførte i Løbet af 1930 med en Udgift af ca 100 000 Kr et Savværk paa E. Forinden Pupilautoriteternes Afgørelse forelaa, hævedes den 28 Febr 1931 Umyndiggjørelsen, og S vægrede sig nu ved at udstede Skøde. Da det havde været en Forudsætning for K, at Byggeforetagendet hurtig kunde finde Sted og at endelig Afgørelse om Handlen vilde foreligge inden rimelig Tid, og idet K kunde regne med, at Salget vilde gaa i Orden, i hvert Fald mod at yde noget gunstigere Vilkaar, dømtes S, der ikke havde anden end økonomisk Interesse i Sagens Ordning, til mod et Vederlag af 25 000 Kr at udstede Skøde til K's Successor, der paa Grund af S's økonomiske Forhold havde særlig Interesse i at blive fyldestgjort paa denne Maade	182
Efter at det ved Skønsforretning og Vidneafhøringer var godtgjort, at Røgplagen fra Statsbanernes Remise i Nyborg var	

	Pag
til meget stor Ulempe for et betydeligt Antal Ejendomme i Kvarteret, blev det efter Paastand ved Dom bl a paalagt Statsbanerne at indrette centraliseret Røgaftræk gennem en Samlekanal til en mindst 35 m høj Skorsten i Lighed med, hvad der er gennemført ved forskellige andre af Statsbanernes Remiser, idet det efter Skønsmændenes Erklæring maatte antages, at Ulemperne i væsenlig Grad vilde kunne afhjælpes ved denne Foranstaltning, som Statsbanerne ogsaa tidligere havde stillet i Udsigt ved en eventuel Ombygning af Remisen.	234
En Person P drev Virksomhed med Udlejning af Ugeblade, samlede i Hæfter, til Frisører m fl. Antaget, at den Omstændighed alene, at et Ugeblad bar paatrykt Forbud mod Udlejning i erhvervsmæssigt Øjemed, ikke kunde medføre nogen Forpligtelse for P til at respektere Forbudet, og da P, der købte Bladene hos forskellige Forhandlere, ikke heller havde paataget sig nogen kontraktlig Forpligtelse i saa Henseende, fandtes han ikke at have krænket nogen Bladet tilkommende Ret	385
For at skaffe Midler til at færdiggøre tre af Tømrermester D opførte Huse, af hvilke D selv var Skødehaver paa et, nemlig Nr 3, blev der mellem D og hans to Hoved-Bygge kreditorer K ₁ og K ₂ samt en tredje Bygge kreditor truffet en Overenskomst, hvorefter alt hvad der maatte indkomme de tre Huse vedrørende skulde indgaa til en Sagfører S paa samtliges Vegne og af ham anvendes først til Færdiggørelsen, derefter til Dækning af K ₁ og K ₂ og i anden Række af andre Bygge kreditorer. Ved Overenskomsten gaves der bl a S uigenkaldelig Fuldmagt til at sælge Nr 3, ligesom Skødehaveren D udstedte en speciel Fuldmagt i saa Henseende. Antaget, at en af Køberne af Nr 3 for Købesummen til S udstedt Panteobligation i Henhold til Overenskomsten maatte anses modtaget af S som Repræsentant i første Række for K ₁ og K ₂ , og at der for dem var skabt en Sikkerhedsret med Hensyn til Obligationen	471

Ekspropriation.

I Anledning af at Østerbrogade paa en Strækning skulde udvides til en Bredde af 30 m eksproprierede Kommunen (K) hele Hjørneejendommen ved Dosseringen af Areal 988 m², skønt den nævnte Gadeudvidelse i Forbindelse med en Udvidelse af Dosseringen kun vilde kræve et Areal af 216 m² fra Ejendommen. Denne Ekspropriation blev kendt ugyldig, forsaavidt den omfattede mere end nødvendigt til Gadeudvidelsen, idet K ikke i Henhold til Byggelovens § 14, 1 Stk, 1 Pkt til en bedre Ordning af Gaden kunde ekspropriere mere end det hertil fornødne Areal, og det end ikke var gjort gældende, at Afstaaelsen af hele Ejendommen var paakrævet for at sikre en bedre Ordning af Bebyggelsesforholdene, jfr nævnte Lovs § 14, 1 Stk, 2 Pkt.

Elektriske Anlæg.

Pag

- Da Vedtægterne for N Sogns Andels-Transformatorforening T ikke hjemlede, at Optagelse af en ny Forbruger kunde betinges af Erlæggelse af visse Ydelser, maatte Adgangen antages at være fri for enhver, der boede indenfor Omraadet, og allerede som Følge heraf antoges T at have savnet Beføjelse til at stille som Vilkaar for at optage A, der havde købt en ved Tvangsauktion overtaget Gaard, at han betalte en Del af den tidligere Ejers Gæld, som A efter det paa Tvangsauktionen passerede ikke som Ejer af Ejendommen havde nogen Pligt til at betale 480
- Et Elektricitetsforsyningselskab E havde i 1924—25 mod Vederlag en Gang for alle erholdt Ret til at anbringe Højspændingsmaster bl a paa G's Ejendom. I 1933—34 fuldførte Tønder Amtskommune (A) gennem Ekspropriation bl a af en Del af G's Ejendom en Vejoplægning. I denne Anledning paabød Elektricitetskommissionen E at flytte tre Master, der tidligere stod paa G's Ejendom, men nu var kommet til at staa i Vejarealet, samt yderligere at flytte og opstille andre Master og forsyne nogle Master med dobbelte Fangarme m v. Udgifterne ved samtlige de paabudte Foranstaltninger, der i dette Tilfælde maatte opfattes som en Enhed, maatte bæres af A.. 528

Entreprise.

- Dansk Bygningsassurance (B) havde overfor en Kommune (K) paataget sig at udrydde et Husbukkeangreb i Tagetagen i en Skole ved Varmebehandling og Besprøjtning (med Cuprinol). Behandlingen efterlod en stikkende, syrlig Lugt, der gjorde Tagetagen og senere ogsaa Stueetagen ubeboelig, saaledes at Skolemyndighederne tilsidst, efter at forskellige Foranstaltninger var forsøgt uden varigt Resultat, forlangte Tagetagen erstattet med en ny. Skønt B ikke havde afgivet nogen direkte almindelig Garanti mod uheldige Følger af Behandlingen, ansaas B erstatningspligtig m H t de K ved disse forvoldte Udgifter, herunder ogsaa Udgifter til Leje af midlertidige Lokaler. — At Ulemperne ifølge et efter Ombygningens Paabegyndelse afhjemlet Skøn kunde være afhjulpet ved Opvarmning for ca 400 Kr, kunde ikke medføre at Erstatningen begrænsedes hertil, da B ikke paa noget Tidspunkt havde anvist K noget tjenligt Middel til Skadens Aihjælpløse..... 61
- Spørgsmaal om Opgørelse i Anledning af, at Bygherren uberettiget havde frataget en Entreprenør en Entreprise..... 228
- Sag angaaende Opførelse af et Dæmningsanlæg m v ved Storaen ved Klaksvig paa Færøerne..... 400
- Sag om Opgørelse af et fra en Entreprisekontrakt hidrørende Mellemværende 577

Erstatning.

- En 50-aarig Statsbanearbejder T blev paakørt af et Automobil og fik navnlig den ene Fod saaledes beskadiget, at han maatte

- afskediges. Hans Pension fastsattes til 1360 Kr (³⁴/₁₀₀). Arbejderforsikringsraadet ansatte Invaliditetsgraden til 18 pCt og den T — bortset fra hans pensionsmæssige Stilling — tilkommende Invaliditetserstatning ansattes af Retten til 8000 Kr. Af dette Beløb tillagdes der T 4000 Kr, for hvilket Beløb han i Henseende til den ham paaførte Invaliditet ikke skønnedes fyldestgjort ved den ham tillagte Pension, medens Resten tillagdes Statskassen, hvis forøgede Udgifter til Pension var beregnet til 7512 Kr og saaledes oversteg de resterende 4000 Kr..... 106
- I Anledning af den nye Bro over Alssund lod Sønderborg Kommune (K) foretage forskellige nødvendige Opfyldningsarbejder, hvorved bl a Kirkegade blev hævet noget. Da ifølge en Skønsforretning Opfyldningsarbejderne ikke havde bevirket, at der fra Grunden steg mere Fugtighed op i den S tilhørende Ejendom i Kirkegade, men alene medførte, at Muligheden for hurtig Udtørring af Ejendommen var blevet noget forringet, fandtes der ikke Grundlag for det af S overfor K fremsatte Krav paa Erstatning for forøget Fugtighed i Ejendommen.. 140
- Under en voldsom Storm i Febr 1934 blæste en Mejeriskorsten om og beskadigede en nærliggende Bygning. Mejeriet M blev anset erstatningspligtig, da Skorstenen, der var bygget i 1907, men var delvis fornyet og forsynet med Jærnbandage i 1922/23, maatte antages at have kunnet modstaa Trykket, hvis den havde været indrettet efter de af Dansk Ingeniørforening udarbejdede, i 1916 offentliggjorte Normer. At Reparationen i 1922/23 var foretaget af en Skorstensbygger — af hvis alternative Tilbud M havde valgt det billigste — kunde ikke fritage M for Ansvar..... 148
- En Motorcyklist M blev dræbt ved med stærk Fart paa en Sognevej at paakøre en Ko, der sammen med nogle andre Køer havde staaet tøjret et Stykke fra Vejen, men var kommet løs og gaaet ind paa Vejen. Idet der ikke kunde bebrejdes Ejeren E nogen Forsømmelse, og idet DL 6—10—2 ikke kunde finde Anvendelse, blev E frifundet for Erstatningskrav fra M's Enkes Side, og denne blev dømt til at betale Erstatning for den Koen tilføjede Skade..... 207
- Anbringelsen af en uforsænket, med Hængsler fastgjort, Skraberist af Baandjærn paa det nederste af de to Trin, der fra en Indkørselsport førte op til Døren til Ejendommens Trappeopgang, antoges hverken i sig selv eller i Forbindelse med Belysningsforholdene paa Stedet at være uforsvarlig, og Ejeren blev derfor frifundet for et Erstatningskrav, der var rejst af en Person, som var kommet til Skade, antagelig fordi hans Skohæl havde hængt fast i Risten, da han fra Trappegangen gik ned i Porten..... 273
- P, der var Passager i Vognmand A's ogsaa til Personbefordring indrettede Lastautomobil, kom til Skade ved at Vognen da A

kørte over et Mergelbanespor, der var lagt tvers over en Amtslandevej, slog op med Bagenden, hvorved P stødte Hovedet mod Taget. Den Banen og A ved Landsrettens Dom in solidum paalagte Erstatning fandtes at burde fordeles med Halvdelen til hver, idet Sporet ikke havde været i forsvarlig Stand, medens paa den anden Side A ikke havde vist tilstrækkelig Opmærksomhed overfor de opstillede Advarselstavler og havde undladt at bremse, da han blev opmærksom paa Rampen

650

Fideikommisser.

Ifølge den i 1901 konfirmerede Fundats for de af Grosserer Grøn og Hustru oprettede fem Grønske Familiefideikommisser — et for hver af de fem Børns Linier og hver med en Kapital af 150 000 Kr — skulde et Fideikommis først blive Genstand for Erhvervelse, naar det ved Oplæg af Renter havde naaet en Størrelse af 600 000 Kr, til hvilket Tidspunkt det skulde tiltrædes af den, som efter de fastsatte Sukcessionsregler vilde være berettiget, om det straks ved Oprettelsen var tiltraadt af den, der da var berettiget. I 1931 naaede Fideikommisserne 4de Linie en Størrelse af 600 000 Kr og tiltraadtes af en Sønneson af Opretteren. Antaget, at denne første Besidder afgiftsmæssig maatte stilles som senere Besiddere og svare Arveafgift efter Arveafgiftsloven af 10 April 1922 § 4 b, jfr §§ 6 og 2 A.....

444

Firma.

K, der i 1928 aikøbte S saavel dennes Gartneri »Fuglsang« paa X Købstads Markjorder som en Grøntforretning i X, optog Navnet Fuglsang« i sit Firma og drev i en Aarrække baade Gartneriet og Grøntforretningen, paa hvis Vinduer var malet »Fuglsang« ved K«. Efter at Gartneriet i 1933 paa Tvangsauktion var overtaget af S som ufyldestgjort Panthaver, fandtes K uberettiget til at benytte Navnet »Fuglsang«, der antoges rettelig at tilkomme Gartneriejendommen.....

46

Foreninger.

Da Bestyrelsen for en Fagforening (F) ikke havde været berettiget til paa egen Haand at ekskludere et Medlem (M), tilkendtes der M Erstatning hos F for det ham herved paaførte Tab, uanset at M ca 1¹/₄ Aar senere — efter at Bestyrelsens Eksklusion ved Dom var kendt uberettiget — fandtes lovlig ekskluderet ved en Generalforsamlingsbeslutning paa væsenlig samme Grundlag, som havde foreligget for Bestyrelsen, nemlig at han havde tilsidesat Tariffen, givet Bestyrelsen urigtige Oplysninger om et Engagement og paa flere andre Maader udvist uheldigt Forhold.

Der fandtes ikke tilstrækkelig Grund til at paalægge F's Formand solidarisk Medansvar for Erstatningen.....

14

- Skuespillerforbundet F's Medlemmer maa ikke optræde sammen med Ikke-Medlemmer, fraset Gæster og Elever, og ifølge F's Kontrakt med Teater-Direktørforeningen D maa dennes Medlemmer kun engagere Medlemmer af F. Som Medlemmer af F kan optages Skuespillere, som i mindst 3 Sæsoner har været kontraktmæssig knyttet til et Teater, og Aspiranter med 3 Aars Elevtid bl a paa Vilkaar, at de bestaar en Prøve. Antaget, at S, som ikke opfyldte Lovens Krav om Uddannelse, og som to Gange var blevet forkastet ved Prøven, ikke kunde forlange sig optaget i F uden Prøve. Ej heller kunde S faa F tilpligtet at anerkende, at D's Medlemmer kan engagere og F's Medlemmer optræde sammen med S, selv om han ikke er Medlem, Gæst eller Elev, hvorved bemærkedes, at S ikke var afskaaret fra videre Uddannelse som Elev. 130
- Et Medlem af en Parcellforening, der bl a havde til Formaal at tage Initiativ til Anlæg af Veje og Kloaker og træffe Bestemmelse m H t Vejens Forsyning med Gas- og Vandledninger m v, kunde ikke støtte nogen Ret til Fritagelse for at yde Bidrag til Nedlægning af Gasledninger paa, at hans Købekontrakt for Ejendomme ved den Vej, hvor hans Parcel laa, kun udtrykkelig nævnte Bidrag til en bestemt Kloak, men ikke Bidrag til Gas- og Vandledninger saaledes som for andre Ejendommers Vedkommende, idet saadan Fritagelse ikke kunde antages tilsigtet 162
- Bestyrelsen for Foreningen af Automobil-Kørelærere kunde i visse nærmere i Lovene angivne Tilfælde ekskludere et Medlem, der dog kunde fordre Sagen forelagt for en Generalforsamling. Statueret, at Generalforsamlingen i et Tilfælde, hvor Eksklusion af fire Medlemmer var foretaget direkte af denne, kun havde været berettiget til at ekskludere dem under de i Lovene angivne Betingelser og ikke vilkaarligt kunde udelukke dem.
- Antaget af Landsretten, at Spørgsmaalet om Eksklusionens Berettigelse, da Medlemskabet var af væsenlig Betydning for Kørelærere, ikke var unddraget Domstolenes Paa kendelse, uanset at Generalforsamlingens Beslutninger ifølge Lovene var endelige og ikke kunde indbringes for Domstolene. 282
- Skønt A ikke mere havde Beskæftigelse indenfor det paagældende Fag, blev det efter hans Paastand statueret, at han, da han i Juni Maaned 1934 arbejdede paa en Papirfabrik, var berettiget til at blive Medlem af Papirarbejdernes Fagforening, hvilket dengang var nægtet ham 342
- Antaget af Landsretten, at Arbejdsmændenes Fagforening F e O ikke havde haft Føje til at nægte at optage A som Medlem, fordi han paa et tidligere Tidspunkt havde undladt at søge Optagelse og sammen med andre havde genoptaget Arbejdet paa en Arbejdsplads, efter at et Lønkrav var imødekommet af Arbejdsgiveren, uanset at det paa et Møde, hvor

- A ikke deltog, var blevet besluttet at fortsætte Arbejdsstandsningen for at opnaa yderligere Lønforhøjelse. Der til-lagdes A Erstatning hos F..... 335
- En kommunal Skolebetjent B blev ekskluderet af »De kommu-nale Opsynsmænds Organisation« fordi han under en Strejke fra Rengøringspersonalets Side havde besørgt Rengørings-arbejdet paa Skolen. Da B ifølge sin Instruks var pligtig at besørg Skolens Renholdelse i Ovsst m Rengøringsvedtægten, og Skoledirektionen havde paalagt ham efter Strejkens Ud-brud paa enhver Maade at søge Skolen renholdt og i den An-ledning antage Folk, fandtes hans Virksomhed under Strejken, uanset om han personlig havde udført en Del af det af de strejkende forladte Arbejde, ikke at have berettiget Organisa-tionen til at ekskludere ham..... 517
- Tre Lærere (L) havde — støttet paa Erklæringer, som de havde indhentet fra Forældre — i en Skrivelse til Bestyrelsen for Københavns Kommunelærerforening K rettet et Angreb paa K's Formand F for forskellige tjenstlige Forhold og forlangt F's Afgang som Formand. Da L ikke vilde give en Undskyld-ning for ukollegial Optræden og for paa usømmelig Maade at have inddraget tjenstlige Forhold i Foreningspolitikken, blev de ekskluderede. Denne Eksklusion blev kendt ugyldig, idet L ikke fandtes at have været uberettigede til at søge F's tjenstlige Forhold belyst indenfor K, og selv om den af F benyttede Fremgangsmaade kunde kritiseres, fandtes det fore-liggende dog ikke at berettige til Eksklusion af L, for hvem et Medlemsforhold maatte antages at have betydelig faglig Interesse 644

Forsikring.

- Følgen af, at et Forsikringsselskab (S) under Paaberaabelse af, at Ejendommen var daarlig vedligeholdt, havde nægtet at erstatte en Stormskade og hævet Forsikringen, maatte være, at S ikke paa et senere Tidspunkt, da Ophævelsen havde vist sig uberettiget, kunde paaberaabe sig Policens Bestemmelse om Ret for Selskabet til for egen Regning at udbedre Skaden. 231
- T paadrog sig ved i sindsforvirret Tilstand at springe ud af et Vindue i Stueetagen nogle Hudafskrabninger paa venstre Ben. Han fik Aarebetændelse og afgik nogle Dage senere ved Døden som Følge af en Blodprop til Hjertet. Det antoges, at der var det fornødne Aarsagsforhold mellem Læsionerne og T's Død, og da T paa Grund af Sindssygdom havde manglet Evnen til at handle fornuftsmæssigt, kunde det Selskab, hvori T var ulykkesforsikret, ikke paaberaabe sig Policens Bestem-melse om Forpligtelsens Bortfald paa Grund af T's grove Uagtsomhed, idet der ikke i Policens øvrige Bestemmelser var tilstrækkelig klar Hjemmel til at statuere Bortfald af Sel-skabets Forpligtelser i Strid med F A L § 19, 1 Stk..... 294

A, der ved Siden af at drive et lille Husmandssted paatog sig Murerarbejde paa Dagløn, faldt under et Arbejde med at hvidte en F tilhørende Bygning i Tolne, der benyttedes dels til Forretning dels til Beboelse, ned fra en Stige og døde af sine Kvæstelser. A, der ikke havde egenlig Faguddannelse som Murer, kunde ikke i det foreliggende Forhold, hvor det nærmest drejede sig om almindeligt Arbejdsmandsarbejde, anses som selvstændig Erhvervsdrivende; men da Arbejdet, der var af ganske forbigaaende Art, maatte betragtes som udført i Husholdningen, statueredes det, at Bestemmelsen i Ulykkesforsikringslov Nr 187 af 14 Juli 1927 § 49 Stk 1, 2 Pkt kom til Anvendelse, saaledes at F ikke havde Forsikringspligt m H t den skete Ulykke.....

523

Forvaring.

I Oktober 1931 afhentede Adams Transport Co (A) i Henhold til telefonisk Anmodning fra Enkefru E, der opgav Adresse Frederiksgade 44, Aarhus, nogle Møbler i G-Gade til Opbevaring. E, der intet havde betalt for Flytningen m v lod ikke senere høre fra sig og da skriftlige Henvendelser efter den opgivne Adresse i Frederiksgade blev returnerede med Paategning om, at Adressaten var flyttet, og da en Henvendelse fra A's Side til Folkeregistret ikke førte til noget Resultat — fordi den opgivne Adresse var E's tidligere Forretningsadresse — lod A i August 1933 Møblerne bortsælge ved Auktion. Antaget, at E, der i September 1933 vendte tilbage til Aarhus, kun havde Krav paa at faa udbetalt Auktionsprovenuet med Fra- drag af A's Tilgodehavende.....

477

Forældelse.

Paa Foranledning af Landsoverskatteraadet (L) blev A's Ansættelse til Indkomstskat for 1926/27 optaget til fornyet Prøvelse og ved Skatteraadets-Kendelse af 26 April 1933, stadfæstet af L den 14 Juni 1934, blev Ansættelsen forhøjet med 12000 Kr, hvilket Beløb i nævnte Skatteaar var tilfaldet A som Ejer af Andele i Kryolithselskabet ved Overførsel af 1 Million Kroner fra et Dispositionsfond til dets Aktiekapital. For at afværge Udpantning blev Skatten af A indbetalt den 18 Okt 1933, men A paastod den derefter tilbagebetalt som forældet. Finansministeriet frifandt allerede som Følge af, at hverken L eller de stedlige Skattemyndigheder 5 Aar forud for 18 Okt 1933 havde været paa det rene med det ufyldstgørende i A's Selvangivelse.....

225

Fosterdrab.

En Kvinde, der var tiltalt for i tre Tilfælde at have gjort sig skyldig i Fosterdrab, blev af Nævningene kun kendt skyldig i det ene af de af Anklagen omfattede Tilfælde under formil-

	Pag
dende Omstændigheder og Straffen bestemtes efter Strfl § 242, Stk 2, 1 Pkt til Fængsel i 6 Maaneder.....	340
En Kvinde anset for Fosterdrab og Forsøg herpaa efter Straffelovens § 242 Stk 2, 1 Pkt, jfr tildels § 21 med Fængsel i 15 Maaneder samt frakendt borgerlige Rettigheder i 5 Aar..	504
Fuldmagt.	
En exam juris J, der skulde ordne et Mageskifte mellem A og B, udfærdigede uden forudgaaende Undersøgelse af Tingbogen to Skøder, men saaledes at A kun fik betinget Skøde. For at skaffe B en kontant Udbetaling paa 500 Kr lod han derhos et af B underskrevet Pantebrev til en Bank med Pant i begge Ejendomme lyse paa begge disse. B havde ikke opgivet al den paa hendes Ejendom hvilende Gæld, og da hun ikke kunde foranledige de uomtalte Hæftelser slettet, blev denne Ejendom af en Prioritetshaver stillet til Tvangsauktion, medens J, der havde ladet det ubetingede Skøde paa A's Ejendom lyse, lod denne Ejendom gaa til Tvangsauktion for at faa Dækning for Banklaanet paa de 500 Kr, som han havde maattet indfri. J blev for Misligholdelse af sine Pligter overfor A anset ansvarlig for det hende tilføjede Tab, som hun for-gæves havde søgt dækket hos B.....	596
Fængsling.	
Begæring fra Politimester om Fængsling af en sigtet ikke taget til Følge	257
P, der var udvist med Tilhold efter Fremmedlovens § 2 og nu under en mod ham for Overtrædelse af dette Tilhold rejst Sag havde været fængslet fra 18 Sept—31 Okt 1934, fik, idet Tilholdet havde savnet Hjemmel og P blev frifundet, herfor tillagt en Erstatning af 400 Kr.....	416
F, der i Tiden 7—14 Dec og 22 Dec—16 Marts havde været fængslet — i Tiden 18 Febr—14 Marts som Observationspatient paa Sindssygehospitalet — som sigtet for Brandstiftelse i tre Tilfælde, uden at Tiltale rejstes, fik ikke tilkendt Erstatning, idet han, som de Nætter da Forbrydelserne var begaaet, havde været beruset og i længere Tid fraværende fra Hjemmet, fandtes ved sit Forhold selv at have givet Anledning til Fængslingen, navnlig ved tildels efter Aftale med sin Familie at søge at skjule disse Fraværelser.....	533
Færdsel.	
En Automobilist M hvis Lygter var svagt lysende, paakørte en mørk og regnfuld Decemberrafte med en Fart af 35—40 km i Landevejens højre Side en Fodgænger, der blev væltet og en Del forslaaet. M, der i Løbet af Eftermiddagen havde nydt otte »Genstande« deraf en væsenlig Del 2—3 Timer før Paa-kørslen, blev anset for Overtrædelse af Færdselslovens § 20, idet han ikke var standset op, skønt han efter sin egen For-	

	Pag
klaring var klar over, at han var kørt meget tæt op ad Fodgængereren, og af Motorlovens §§ 8 Stk 2, 27 og 29 samt dens § 24 Stk 1, uanset at Retslægeraadet ikke fandt Holdepunkter for at antage, at M havde været paavirket af Spiritus.....	464
Færøerne.	
En Landbruger paa Færøerne straffet for Dyrplageri for at have haft en Tyr staaende tøjret ude i daarligt Vejr i Vintertiden	279
Gader.	
Et en Grundejer i Henhold til den frederiksbergske Vejvedtægt paalignet Bidrag til Omlægning og Asfaltering af en Vej maatte ifølge den til Grund for Vedtægten liggende Lovgivning betragtes som Vederlag for den Ejendommen ved den nævnte Foranstaltning tilførte Værdiforøgelse og kunde ikke henregnes til de i Lov Nr 149 af 10 April 1922 § 6 d omhandlede Afgifter paa fast Ejendom, som kan fradrages i den skattepligtige Indtægt, ligesaa lidt som det kunde fradrages som Driftsudgift i Medfør af § 6 a.....	53
I Anledning af den nye Bro over Allsund lod Sønderborg Kommune (K) foretage forskellige nødvendige Opfyldningsarbejder, hvorved bl a Kirkegade blev hævet noget. Da ifølge en Skønsforretning Opfyldningsarbejderne ikke havde bevirket, at der fra Grunden steg mere Fugtighed op i den S tilhørende Ejendom i Kirkegade, men alene medførte, at Muligheden for hurtig Udtørring af Ejendommen var blevet noget forringet, fandtes der ikke Grundlag for det af S overfor K fremsatte Krav paa Erstatning for forøget Fugtighed i Ejendommen..	140
Gas.	
Et Medlem af en Parcelforening, der bl a havde til Formaal at tage Initiativ til Anlæg af Veje og Kloaker og træffe Bestemmelse m H t Vejens Forsyning med Gas- og Vandledninger m v, kunde ikke støtte nogen Ret til Fritagelse for at yde Bidrag til Nedlægning af Gasledninger paa, at hans Købekontrakt for Ejendomme ved den Vej, hvor hans Parcel laa, kun udtrykkelig nævnte Bidrag til en bestemt Kloak, men ikke Bidrag til Gas- og Vandledninger saaledes som for andre Ejendommers Vedkommende, idet saadan Fritagelse ikke kunde antages tilsigtet	162
Grundloven.	
Udtalt, at Lov Nr 169 af 16 Maj 1934 om Tillæg til Lov Nr 136 af 1 Juni 1929 om Begunstigelse for Mergelselskaber ikke er stridende mod Grundloven	553 og 557

Handelsomsætning.

Pag

K afkøbte den 23 Okt efter Besigtigelse S dennes »Lager af Frugt i Blanding« at aftage i Løbet af 3 Uger og med Ret til ved Afhentningen at fraregne beskadiget Frugt. Ca 10 Dage senere hentede K et Parti, som han ved Hjemkomsten fandt befængt med Sygdom. Dette lod han noget senere S vide, hvilket førte til en Række Forhandlinger. Antaget at K ikke ved et i Decbr afholdt Skøn, der gik ud paa at en stor Del af Frugten var beskadiget af Raad og Prikkesyge, havde godtgjort saadanne Mangler, at han var berettiget til at hæve den resterende Del af Handlen. Ved Fastsættelsen af Erstatningen toges Hensyn til, at S havde forsømt i rette Tid at realisere Partiet

118

Direktøren S for et Aktieselskab tog ved Salg af et Parti Byg Forbehold om, at hans Meddirektør M godkendte Aftalen, hvilket Forbehold Køberen K dog opfattede som betydningsløst. Paa Grund af særlige Forhold nægtede M sin Godkendelse. Antaget, at det efter Karakteren af Forbeholdet havde paahvilet S, hvis han vilde gøre det gældende, straks efter at have talt med M, at give K fornøden Underretning, og da dette ikke var sket, ansaas Selskabet for bundet og idømtes Erstatning for Ikke-Opfyldelse.....

159

D havde for en Kassekredit paa indtil 20 000 Kr i en Bank (K) givet oprykkende Prioritet i sin Ejendom ved et Skadesløsbrev paa indtil 32 000 Kr. Ved en i Henhold til Lov Nr 364 af 18 December 1933 afsagt Kendelse af 12 Januar 1934 blev der meddelt D Moratorium for 3 Aar bl a »med Hensyn til hans Skyld til K 19 334 Kr 65 Øre«. D's Skyld til K var pr 12 Januar 1934 opgjort til 24 198 Kr 90 Øre, heraf Renter og Provision 450 Kr 10 Øre. K tog Dom over D for den fri Del af Skylden med Renter m v. D paastod sig nu kendt berettiget til mod Betaling af den fri Del af Hovedstolen 4414 Kr 15 Øre at faa Skadesløsbrevet kvitteret og aflyst for dette Beløb og til herefter at indskyde en ny Prioritet paa 4414 Kr 15 Øre foran den indefrosne Del af Gælden til K men hertil ansaas han uberettiget, idet Skadesløsbrevet, uanset at den frie Del af Gælden berigtigedes, vedblivende maatte hæfte paa Ejendommen for et Beløb af indtil 23 000 Kr med Prioritet som i Dokumentet angivet

688

Inddæmning.

En i Henhold til en Københavns Amtsraad meddelt kgl Bevilling planlagt Inddæmning og Opfyldning i Øresund til Anlæg af en ny ydre Strandvej fra Traverbanevej til Emiliekilde ansaas at have et saadant almennyttigt Formaal, at Strandlodsejerne ikke kunde modsætte sig Foretagendet, og der antoges ikke at tilkomme dem Erstatning, fordi deres Ejendomme derved mistede deres hidtidige Adgang til Havet.....

537

Interessentskab.	Pag
Spørgsmaal om der tilkom Køberen af en Andel i et Kommandit-selskab Afslag i Købesummen, fordi der paahvilede Selskabet større Gæld end af ham paaregnet.....	260
Udtalt, at det maa anses for gældende Ret, at en ansvarlig In-teressent I's private Kreditorer ikke kan søge Fyldestgørelse i Selskabets Aktiver, saalænge Selskabskreditorerne ikke er blevet fyldestgjort, og at dette ogsaa maa gælde i Tilfælde, hvor en Opgørelse udviser, at Selskabet har lidt saa store Tab, at Kommanditisternes Indskud helt vil medgaa til Dæk-ning af Gælden.	
Det antoges, at Selskabskreditorerne ikke i I's Bo kunde anmelde deres Fordringer med disses fulde Beløb efter at have opnaaet delvis Dækning ved Udlodning af Selskabets Midler.	
Kommanditisterne, overfor hvem I havde paataget sig et personligt Ansvar for de af dem indskudte Beløb, kunde anmelde heraf flydende Krav i I's private Bo som I's andre Kreditorer	303
En Gaardejer S solgte for 200 Kr til Interessentskabet »V Vand-værk« (V) Ret til Vandboring og Opførelse af Pumpehus m v paa hans Grund, og for Værket, hvoraf S selv var Medlem, vedtoges en »Fordelingsmaade«, hvorefter bl a Ud-gifterne til Afdrag og Forrentning af et Sparekasselaan paa 5000 Kr paalignedes Interessenterne, hver med et vist Antal Portioner à 5 Kr. Antaget, at S ikke kunde modsætte sig, at der i Hh t en Flertalsbeslutning i V optoges to ny Medlem-mer, idet herved bl a lagdes Vægt paa, at det drejede sig om en Bydels Forsyning med Vand, at Kontraktsbestemmelserne hjemlede Afgørelse ved Stemme flerhed af Spørgsmaal om In-teressenters Udtræden og Interessentskabets Opløsning, og at der ikke kunde antages at være Fare for Vandmangel..	656
I 1926 blev der mellem O og P indgaaet en Overenskomst, hvor-ved P indtraadte i Medejendomsretten og Udnyttelsen af en af O gjort Opfindelse vedrørende Margarinefabrikationen. I September 1928 suppleredes den med en Tillægsoverenskomst, hvorved Ejendomsretten til en ny Opfindelse og til O's frem-tidige Opfindelser overdroges til »Konsortiet«, hvori i Mel-lemtiden var indtraadt flere stille Interessenter. Efter en Række Stridigheder overdrog O, der da havde konstrueret en ny Maskine til Margarinefabrikation, Fabrikationsretten og Enesalgsretten til Maskinerne til en Maskinfabrik, idet han hævdede, at Overenskomsterne med »Konsortiet« var bort-faldet, fordi dette havde misligholdt sin Financieringspligt. Under en af P til Anerkendelse af Overenskomsterne af 1926 og 1928 anlagt Retssag, ansaa det ikke godtgjort fra O's Side, at de nævnte Overenskomster var bortfaldet paa Grund af Misligholdelse, men efter Proceduren kom Retten ikke ind	

paa det nærmere Indhold af disse Overenskomster, navnlig heller ikke paa Spørgsmaalet om, i hvilket Omfang de maatte være modificerede ved senere Forhandlinger.....

Jærnbaner.

P, der var Passager i Vognmand A's ogsaa til Personbefordring indrettede Lastautomobil, kom til Skade ved at Vognen da A kørte over et Mergelbanespor, der var lagt tvers over en Amtslandevej, slog op med Bagenden, hvorved P stødte Hovedet mod Taget. Den Banen og A ved Landsrettens Dom in solidum paalagte Erstatning fandtes at burde fordeles med Halvdelen til hver, idet Sporet ikke havde været i forsvarlig Stand, medens paa den anden Side A ikke havde vist tilstrækkelig Opmærksomhed overfor de opstillede Advarselstavler og havde undladt at bremse, da han blev opmærksom paa Rampen

Kaution.

K havde sammen med sin Fader F kautioneret for et Par Banklaan. Efter F's Død indfrie de den Sagfører der behandlede Boet, Kautionsforpligtelserne, saaledes at en Fjerdedel fradroges i hver af de fire Arvingers Boeslod. Efter at det ved Højesteretsdom af 18 Juni 1934 var statueret, at K var pligtig til at erstatte en af sine Medarvinger der havde været uvidende om K's Kautionsforpligtelse, Halvdelen af det i hans Lod fradragne Beløb, søgte en anden af Medarvingerne K til at yde lignende Erstatning og fik ligeledes Medhold, da der ikke for den paagældende Medarvings Vedkommende var oplyst Omstændigheder, der kunde føre til et Resultat forskelligt fra det ved den første Højesteretsdom for den første Medarvings Vedkommende statuerede.....

K₁, K₂ og K₃ var sammen solidariske Selvskyldnerkautionister for et ved Pant sikret Banklaan paa 22 000 Kr. Da Pantets Realisation ikke gav Banken B nogen Dækning, indgik K₁ og K₂ i 1926 paa dels hver at betale et Afdrag paa 3500 Kr, dels hver at stille Sikkerhed for 3000 Kr, K₁ i Form af en Bankgaranti og K₂ i Form af Selvskyldnerkaution fra E₁ og E₂, medens K₃ traf en særlig Ordning med B, der gik ind paa at »Restgælden« henstod til 11 Juni 1926. B sendte i 1927 K₁, K₂ og K₃ en Opgørelse, men foretog sig ivoøvrigt intet før 1932. K₁ indfrie de da Restgælden og fik tiltransporteret Panteobligationen og det af E₁ og E₂ udstedte Kautionsdokument. K₁ antoges herefter at have Regres til E₁ for 3000 Kr, og E₁'s Kautionsforpligtelse var ikke bortfaldet paa Grund af manglende Meddelelse, jfr Banklovens § 13.....

K var Kautionist for en D ydet Kassekredit i en Bank B og havde desuden givet B nogle Effekter i Haandpant for Gælden. Da D standsede sine Betalinger i 1926 og K ikke kunde indfri Kassekrediten, fik K Udsættelse med Indfrielsen paa Betin-

gelse at, at de Beløb, som indbetaltes af ham eller som indgik fra de som Sikkerhed stillede Effekter, skulde indbetales paa en Separatkonto, der krediteredes sædvanlig Indlaansrente, medens Kassekrediten stadig debiteredes sædvanlig Udlaansrente. Under Anbringende af at B's nu afdøde Direktør havde sagt, at Opretholdelsen af to Konto var nødvendig af »banktekniske Grunde«, gjorde K senere gældende, at B var uberettiget til den fremkomne Rentedifference, men han fik ikke Medhold heri, da han i sin Tid med Vidende om, at saadan Difference vilde fremkomme, var indgaaet paa den trufne Ordning	327
K ₁ og K ₂ var for en Sum af ikke over 25 000 Kr Selvskyldnerkautionister for en K ₁ 's Søn D i en Bank B tilstaaet Kassekredit. I 1919 døde K ₁ , efterladende en Enke, og 1921 indgik D Ægteskab med K ₂ med sædvanligt Formuefællesskab. I 1925 blev der — efter D's Forklaring til yderligere Sikkerhed for Kassekrediten — i B deponeret en paa K ₂ 's Navn lydende Sparekassebog efter at den efter B's Forlangende var overført paa D's Navn. I 1928 blev Bogens Paalydende ca 39 000 Kr godskrevet Kassekreditkontoen, der da udgjorde ca 44 200 Kr. B antoges herefter at maatte være stillet som om den fra den ene af Kautionisterne havde modtaget en Indbetaling, der oversteg det af Forpligtelsen omfattede Beløb 25 000 Kr og herefter at være afskaaret fra nu at gøre Kautionsforpligtelsen gældende overfor K ₁ 's i uskiftet Bo hensiddende Enke..	421

Kloaker.

Til Dækning af Udgifterne ved et Kloakanlæg i Taastrup, for hvilke Kommunen skulde staa i Forskud, paalagdes der ved Landvæsenskommissions-Kendelse af 1909 Ejendommene i Oplandet et Værdibidrag efter Ejendomsskyldværdien, og ved Værdistigning paa Grund af senere Bebyggelse m v eller paa Grund af Konjunkturstigning paa mindst 10 pCt, som konstateredes ved en Omvurdering, hjemlede Kendelsen Paaligning af nyt Værdibidrag af Stigningen. Antaget at Sogneraadet, som ikke havde opkrævet de betydelige Værdistigningsafgifter, som Højkonjunkturerne under og efter Krigen gav Grundlag for, ikke nu var berettiget til i Stedet at opkræve et Værdistigningsbidrag, udregnet paa Grundlag af den fra 1909 til 1932 stedfundne Værdistigning.

Endvidere antaget, at Sogneraadet, der i Aarene 1918—28 paa Grund af ny Bebyggelse havde anlagt og betalt Ledninger i flere Veje uden at tage noget Forbehold om Refusion af Udgifterne og uden at gøre Skridt til at faa Ledningsbidrag fastsat, nu var afskaaret fra at fremsætte et saadant Krav, der ikke havde Hjemmel i Landvæsenskommissions-Kendelsen af 1909	20
Lignende Afgørelse	26

Kommunalvæsen.

Pag

De fornødne Bestemmelser til Gennemførelse af den i Lov Nr 359 af 13 Dec 1933 Kap VI omhandlede Hjælp til Indkøb af Margarine skulde efter Loven fastsættes af Socialministeren, der i et Cirkulære bestemte, at der bl a kunde tildeles de paagældende Personer Margarinekort. Ministeriet overlod det til Kommunalbestyrelserne selv at fastsætte, hvilke Margarineforhandlere i Kommunen der skulde være berettiget til at faa disse Kort indløst af Kommunen. Antaget, at en af Kommunalbestyrelsen i V truffet Bestemmelse om, at kun Forhandlere med fast Bopæl i V kunde faa Margarinekort indløst, var truffet ud fra uvedkommende Hensyn og maatte tilsidesættes, hvorefter Kommunen dømtes til at indløse de Kort, som en ikke i V bosat Forhandler havde modtaget som Betaling for Varer solgte i hans Butik i V.....

91

Vedtægten angaaende Sammenlægningen af de tidligere Kommuner paa Broagerland indeholdt bl a følgende: § 2. Kommunens Gæld afvikles af de enkelte Kommuner, § 6. Der bliver bestaaende særlige Vejdistrikter svarende til de tidligere Kommuner, indtil den nuværende Vejgæld, der hviler paa disse er betalt. De fornødne Midler skaffes ved en ekstra Skatteprocent for de enkelte Kommuner. Antaget, at Kommunen ikke havde været afskaaret fra, da Forholdene tilsagde det, selv at overtage Vedligeholdelsen af Vejene for Kommunens Regning og desuagtet vedblive med at opkræve den nævnte Ekstraskat, som fandtes at have Hjemmel i Vedtægtens § 2.....

591

Konkurrence.

En Handlende T havde ved sin Forretnings Aabning reklameret med »Aabningssalg« med »Ekstra Tilbud« og Angivelse af Priser paa forskellige Varepartier; et Par Maaneder senere reklamerede han med sit »billige November-Salg«. Det fandtes m H t Aabningssalget ikke godtgjort, at T havde bibragt Publikum den Opfattelse, at der for en bestemt Periode solgtes til nedsatte Priser, og der antoges derfor ikke at foreligge »Udsalg« i Konkurrencelovens Forstand. »November-salget« antoges at maatte sidestilles med og at være lovligt som Sæsonudsalg. Derimod blev T anset med Bøde efter nævnte Lovs § 12 for at have reklameret med, at den halve Billetpris blev godtgjort ved Indkøb for 10 Kr.....

330

En Handlende T havde i 1933 og 1934 reklameret med og afholdt en lang Række »Billige Dage« og »Billige Uger« med Salg af forskellige Varer, Kaffe, Margarine, Ost m fl, til nedsatte Priser. Bestemmelsen i § 5 2 Stk i Lov Nr 98 af 29 Marts 1924 antoges ikke anvendelig paa disse Udsalg, ved hvilke ej heller de for saadanne Salgs Lovlighed givne Regler var overholdt, og da — bortset fra denne Bestemmelse — Udsalg

	Pag
af Varer i forud bekendtgjorte, bestemt begrænsede Tidsrum til nedsatte Priser kun kan anses hjemlede som Sæsonudsalg og Forskrifterne angaaende Varigheden af Sæsonudsalg ikke var iagttaget, blev T anset efter nævnte Lovs § 5.....	332
En Handlende T havde i Begyndelsen af Dec ladet uddele Reklamesedler med en Prisliste over Varer og en saalydende Tekst: »Fra nu af og Aaret ud sælger vi nedennævnte Konfektur til meget billige Priser«. T blev herfor tiltalt for Overtrædelse af Konkurrencelovens § 5 Stk 1. Varerne var ikke solgt til nedsatte Priser, og da det heller ikke fandtes godtgjort, at T ved Udsendelsen af Prislisten havde bibragt Publikum den Opfattelse, at saadant Salg fandt Sted Aaret ud, statueredes det, at der ikke forelaa et Udsalg i Lovens Forstand	409
En Handlende H ydede ved Køb af Varer for et Beløb af 50 Kr en Godtgørelse af en Krone i Varer. Da Kunderne kunde benytte Afslaget til Køb efter eget Valg af de i Forretningen forhandlede Varer til almindelige Butikspriser, omfattedes Forholdet ikke af Bestemmelsen om Tilgift i Lov Nr 98 af 29 Marts 1924 § 12.	
At en højere Pris end averteret ved en H utilregnelig Fejl fra hans Personales Side var afkrævet en Kunde kunde ikke medføre Ansvar for H efter nævnte Lov § 1, jfr § 2.....	513
Kontrakt.	
Da det af et Ingeniørfirma (I) for et Elektricitetsselskab (E) udførte Arbejde led af væsenlige Mangler, saaledes at Ledningsnettet nu var i en uheldig Forfatning, hvilket bl a havde bevirket, at det Selskab, hvori E havde tegnet Ansvarforsikring, havde opsagt Forsikringen, kunde E ikke mere være bundet ved en i Kontrakten mellem I og E optaget Bestemmelse om, at E skulde lade sine Installationsarbejder udføre af I.....	42
I en til en svensk Laangiver K den 3 Marts 1931 udstedt Obligation paa 400 000 Kr med Pant i en Frederiksbergsk Ejendom var der optaget en Bestemmelse om, at Kreditor var berettiget til at forlange Kapitalen og Renter udbetalt i Guldmønt. Der gaves K Medhold i, at Obligationen med denne Klausul efter de ved Laanets Stiftelse førte Forhandlinger skulde sikre ham mod Tab hidrørende fra, at danske Kroner fik lavere Kurs end svenske, og Debitor blev derfor dømt til for sit Vedkommende at anerkende, at K havde Panteret og Prioritet i Forhold til Værdien af 400 000 danske Kroner i Guldmønt, dog højst for 400 000 svenske Kroner, samt til forsaavidt angik nogle i danske Kroner betalte Rentebeløb at efterbetale Kursdifferencen i Forhold til svensk Mønt.....	214
Spørgsmaal om Ophævelse af en Kontrakt om Eneret til Udnyttelse af en Grusgrav	245

- Indehaveren A af en Agenturforretning for fremmede Firmaer havde ved en tidligere Medindehaver M's Udtræden i 1921 forpligtet sig til som Ækvivalent at yde denne, saalænge han levede, et aarligt Beløb, hvis Størrelse i 1924 blev noget reduceret og fastsat til 625 Kr maanedlig samt i visse Tilfælde en Andel i Firmaets Overskud. Antaget, at de i Efteraaret 1931 indførte Valuta-Importrestriktioner, skønt de havde medført en stærk Tilbagegang for Forretningen, ikke kunde berettige A, der uden mindste Forbehold havde paataget sig at udrede 625 Kr pr Maaned, til at reducere dette Beløb..... 265
- Da de Mangler, der paaklagedes ved et biografisk Værk »Det danske Post- og Telegrafvæsen«, væsenlig kun var saadanne, som maa paaregnes ved Værker af denne Art, naar Biografierne bygges paa Grundlag af de biograferedes egne Oplysninger, nemlig en vis Uensartethed i Biografierne foruden Mangel af et betydeligt Antal Fotografier, var en Køber (Landpostbud), der maatte være klar over, at Biografierne skulde tilvejebringes paa den nævnte Maade, ikke berettiget til at hæve Aftalen eller fordre Afslag i Købesummen..... 347
- En Person P drev Virksomhed med Udlejning af Ugeblade, samlede i Hæfter, til Frisører m fl. Antaget, at den Omstændighed alene, at et Ugeblad bar paatrykt Forbud mod Udlejning i erhvervsmæssigt Øjemed, ikke kunde medføre nogen Forpligtelse for P til at respektere Forbudet, og da P, der købte Bladene hos forskellige Forhandlere, ikke heller havde paataget sig nogen kontraktlig Forpligtelse i saa Henseende, fandtes han ikke at have krænket nogen Bladet tilkommende Ret 385
- I 1926 blev der mellem O og P indgaaet en Overenskomst, hvorved P indtraadte i Medejendomsretten og Udnyttelsen af en af O gjort Opfindelse vedrørende Margarinefabrikationen. I September 1928 suppleredes den med en Tillægsoverenskomst, hvorved Ejendomsretten til en ny Opfindelse og til O's fremtidige Opfindelser overdroges til »Konsortiet«, hvori i Mellemtiden var indtraadt flere stille Interessenter. Efter en Række Stridigheder overdrog O, der da havde konstrueret en ny Maskine til Margarinefabrikation, Fabrikationsretten og Enesalgsretten til Maskinerne til en Maskinfabrik, idet han hævdede, at Overenskomsterne med »Konsortiet« var bortfaldet, fordi dette havde misligholdt sin Financieringspligt. Under en af P til Anerkendelse af Overenskomsterne af 1926 og 1928 anlagt Rets sag, ansaas det ikke godtgjort fra O's Side, at de nævnte Overenskomster var bortfaldet paa Grund af Misligholdelse, men efter Proceduren kom Retten ikke ind paa det nærmere Indhold af disse Overenskomster, navnlig heller ikke paa Spørgsmaalet om, i hvilket Omfang de maatte være modificerede ved senere Forhandlinger..... 615

Kunstnerret.	Pag
Antaget, at nogle moderne Staal møbler ikke nød Beskyttelse efter Loven om Forfatterret og Kunstnerret, idet det fremhævedes, at de omhandlede Møbler alle var meget enkle Modeller, og at den Form, der var givet dem, maatte anses fremgaaet af naturlige tekniske Hensyn til det anvendte Materiale og den tilsigtede Brug, uden at den af disse Hensyn følgende i sig selv tiltalende Udformning havde medført saadanne kunstneriske Ejendommeligheder, at Møblerne kunde henregnes til de i Lovens § 24 Stk 3 omhandlede kunstindustrielle Genstande.....	198
Antaget at nogle moderne Staal møbler ikke nød Beskyttelse efter Loven om Forfatterret og Kunstnerret.....	201
Lignende Sag.....	205

Køb og Salg.

En i et Skøde fra Fader til Søn paa et Hus i Taarbæk optaget og som Servitut læst Bestemmelse, hvorved der tillagdes Sælgerens Datter og Svigersøn samt disses Børn »fri og udelukkende Afbenyttelse af en af Husets tre Lejligheder for Ægtefællernes og deres Børns Livstid, mod at de for egen Regning vedligeholdte Lejligheden, antoges e O at hjemle de berettigede Ret til Udleje af Lejligheden.....	48
K havde af S købt en større Ejendom med det Vilkaar for Handlen, at K i en af S's andre Ejendomme skulde anbringe 7000 Kr »efter Overretssagfører O's Valg og Raad«, hvilket senere blev udformet derhen, at Pantebrevet skulde lyde paa 8250 Kr og give Pant i MN x indenfor 9½ Gange Lejen efter en paatænkt Omprioritering. Da det senere viste sig, at K havde skjult, at flere Lejere havde sagt op og givet urigtige Oplysninger om Lejens Størrelse, gjorde K's Enke — efter at Ejendommen var solgt med Tab — Erstatningskrav gældende mod O, der havde medvirket ved Handlen, fordi han ikke havde varetaget den forretningsukyndige K's Interesser paa forsvarlig Maade, og navnlig paastod hun sig ogsaa erstattet af O de 7000 Kr, der med ringe Sikkerhed var blevet anbragt i MN x og var gaaet tabt ved denne Ejendoms Tvangssalg. O frifandtes imidlertid, da det ikke fandtes godtgjort, at han havde udvist et til Erstatning forpligtende Forhold.....	121
Ved Salg af et Hotel blev der, da Sælgeren S ikke vilde garantere mod eller udtale sig nærmere om Svamp, i Købekontrakten optaget en Bestemmelse om, at Køberen K reserverede sig Ret til at undersøge Ejendommen for Svamp og stod frit, saafremt Undersøgelsen ikke var tilfredsstillende. Efter at saadan Undersøgelse var sket, uden at Svamp var konstateret, overtog K Ejendommen. Senere viste det sig, at den dog var befængt med Svamp. Da S, der i det sidste Aar før Salget havde repareret for Svamp, maatte antages at have været klar over, at Svampen ikke var blevet udryddet, men	

- kun tildækket ved de af ham foretagne Reparationer, kunde han ikke paaberaabe sig Ansvarsfrihed som Følge af Bestemmelsen i Købekontrakten, men idømtes Erstatning..... 177
- Ved betinget Skøde af 9 Marts 1930 solgte Værgen for den umyndiggjorte S under Forbehold af Pupilautoriteternes Sanktion S's Ejendom E til K for 19 000 Kr, hvoraf 3500 Kr straks udbetaltes. K opførte i Løbet af 1930 med en Udgift af ca 100 000 Kr et Savværk paa E. Forinden Pupilautoriteternes Afgørelse forelaa, hævedes den 28 Febr 1931 Umyndiggørelsen, og S vægrede sig nu ved at udstede Skøde. Da det havde været en Forudsætning for K, at Byggeforetaget hurtig kunde finde Sted og at endelig Afgørelse om Handlen vilde foreligge inden rimelig Tid, og idet K kunde regne med, at Salget vilde gaa i Orden, i hvert Fald mod at yde noget gunstigere Vilkaar, dømtes S, der ikke havde anden end økonomisk Interesse i Sagens Ordning, til mod et Vederlag af 25 000 Kr at udstede Skøde til K's Successor, der paa Grund af S's økonomiske Forhold havde særlig Interesse i at blive fyldestgjort paa denne Maade 182
- Spørgsmaal om der tilkom Køberen af en Andel i et Kommanditselskab Afslag i Købesummen, fordi der paahvilede Selskabet større Gæld end af ham paaregnet..... 260
- Da de Mangler, der paaklagedes ved et biografisk Værk »Det danske Post- og Telegrafvæsen«, væsenlig kun var saadanne, som maa paaregnes ved Værker af denne Art, naar Biografierne bygges paa Grundlag af de biograferedes egne Oplysninger, nemlig en vis Uensartethed i Biografierne foruden Mangel af et betydeligt Antal Fotografier, var en Køber (Landpostbud), der maatte være klar over, at Biografierne skulde tilvejebringes paa den nævnte Maade, ikke berettiget til at hæve Aftalen eller fordre Afslag i Købesummen..... 347
- En privat Køber K af en Frimærkesamling i Album ansaas ikke ved en af ham sammen med en Frimærkehandler foretaget begrænset Undersøgelse af Samlingen i Sælgerens Hjem afskaaret fra at gøre gældende, at et stort Antal af Frimærkerne var uægte, men da der, efter at Samlingen var udtaget af Albumet, ikke havde Sikkerhed m H t Identiteten og Ubeskadigetheden af de ægte Mærker, kunde K ikke hæve Handlen helt, men fik et forholdsmæssigt Afslag i Købesummen.. 379
- Spørgsmaal om hvorvidt en Gæstgiver der havde besørget nogle fra et Aktieselskab modtagne Kreaturer slagtet og videresendt til Tyskland, var optraadt som Køber i Forhold til A/S eller kun som Mellemand havde besørget Slagtingen og Videreforsendelse 549
- K købte i 1923 ved utinglyst Købekontrakt en til hans Ejendom grænsende Parcel af Naboen S, saaledes at Udstykning først skulde ske ved Ejerskifte. K overtog og betalte straks Parcelen og tog den i Brug. P, der i 1930 efter S's Død havde købt

Naboejendommen, nægtede at respektere Overdragelsen til K, men da Parcellen allerede før 1930 havde været faktisk fra-skilt og P havde været bekendt med Parcellens selvstændige Beliggenhed og de lokale Forhold, antoges han ikke at have været i god Tro i den i Lov Nr 111 af 31 Marts 1926 § 5 nævnte Betydning, hvilket ogsaa var bestyrket ved hans Adfærd iøvrigt. P blev herefter dømt til at give K Skøde paa Parcellen

561

Købstæder.

Bestemmelsen i Lov Nr 87 af 25 Marts 1933 § 10, 7 Stk antoges at finde Anvendelse ved Byraadets Valg i Hh t en Legatfundats af et Medlem til Bestyrelsen for Legatet, for hvilken Bestyrelse Borgmesteren efter Fundatsen og den af Indenrigsministeriet i Hh t Lovens § 33 Nr 1 truffne Afgørelse var Formand

515

Landvæsenskommissioner.

Til Dækning af Udgifterne ved et Kloakanlæg i Taastrup, for hvilke Kommunen skulde staa i Forskud, paalagdes der ved Landvæsenskommissions-Kendelse af 1909 Ejendommene i Oplandet et Værdibidrag efter Ejendomsskyldværdien, og ved Værdistigning paa Grund af senere Bebyggelse m v eller paa Grund af Konjunkturstigning paa mindst 10 pCt, som konstateredes ved en Omvurdering, hjemlede Kendelsen Paaligning af nyt Værdibidrag af Stigningen. Antaget at Sogneraadet, som ikke havde opkrævet de betydelige Værdistigningsafgifter, som Højkonjunkturerne under og efter Krigen gav Grundlag for, ikke nu var berettiget til i Stedet at opkræve et Værdistigningsbidrag, udregnet paa Grundlag af den fra 1909 til 1932 stedfundne Værdistigning.

Endvidere antaget, at Sogneraadet, der i Aarene 1918—28 paa Grund af ny Bebyggelse havde anlagt og betalt Ledninger i flere Veje uden at tage noget Forbehold om Refusion af Udgifterne og uden at gøre Skridt til at faa Ledningsbidrag fastsat, nu var afskaaret fra at fremsætte et saadant Krav, der ikke havde Hjemmel i Landvæsenskommissions-Kendelsen af 1909

20

Legater.

Ifølge den af Eksekutor (E) i L's Bo oprettede og i 1928 konfirmerede Fundats for et Legat, hvis Formaal er at hjælpe ulykkeligt stillede Børn, er i Hh t L's Testamente henlagt til Legatet — foruden en meget betydelig Kapital — den L tidligere tilhørende Nebbegaard (N) ubehæftet, og det bestemmes, at saalænge Legatet ejer N er dets Administrator, hvortil E indsættes for Livstid, pligtig at bebo den og føre Tilsyn med Driften, og der tillægges ham foruden Honorar

forskellige Naturalydelse. Under Henvisning til at N paa Grund af Driftsunderskud var en Byrde for Legatet, paastod det tilsynsførende Ministerium anerkendt dets Beføjelse til at forlange N solgt, subsidiært bortforpagtet, men Paastanden toges ikke til Følge, idet det ikke ved det om Driftsresultaterne m v oplyste fandtes begrundet paa nærværende Tidspunkt at fravige den ved Fundatsen trufne Ordning, som maatte antages at være den, som L havde haft for Øje.....	1
Bestemmelsen i Lov Nr 87 af 25 Marts 1933 § 10, 7 Stk antoges at finde Anvendelse ved Byraadets Valg i Hh t en Legatfundats af et Medlem til Bestyrelsen for Legatet, for hvilken Bestyrelse Borgmesteren efter Fundatsen og den af Indenrigsministeriet i Hh t Lovens § 33 Nr 1 trufne Afgørelse var Formand	515

Leje.

En i et Skøde fra Fader til Søn paa et Hus i Taarbæk optaget og som Servitut læst Bestemmelse, hvorved der tillagdes Sælgerens Datter og Svigersøn samt disses Børn »fri og udelukkende Afbenyttelse af en af Husets tre Lejligheder for Ægtefællernes og deres Børns Livstid, mod at de for egen Rægning vedligeholdte Lejligheden, antoges e O at hjemle de berettigede Ret til Udleje af Lejligheden.....	48
Spørgsmaal om Lejerens Ret til selv at lade udføre Reparationer paa Ejers Bekostning.....	241

Lotteri.

Ugebladet »Vore Damer« og A/S Polyfoto foranstaltede i Forening en saakaldt Børnekonkurrence med Fordeling ved Lodtrækning af en Række Pengepræmier. For at deltage i Bortlodningen skulde man indsende Forstørrelse af et Polyfoto Fotografi af et Barn — tilgemed 25 Øre til Fotografiets Returnering — samt gætte en Rebus. Der indkom ialt ca 1500 Løsninger af Rebusen, hvoraf ca 10 pCt var urigtige. Da der gennem Kravet om Fotografering maatte siges at ydes et Indskud fra Deltagernes Side, og da Adgangen til Deltagelse stod aaben for enhver, der løste den lette Opgave, fandtes Forholdet at indeholde en Overtrædelse af Lov af 6 Marts 1869 § 2	59
--	----

Løfte.

A paastod, at der ved hans Afkald paa Medejendomsret til en under Bebyggelse værende Ejendom — foranlediget ved Krav herom fra en Financier F — af hans Medejer L blev givet ham muligt Løfte om Ret til at genindtræde som Medejer, naar Gælden til F var afviklet. Skønt hans Forklaring bekræftedes af den Sagfører S, der havde ordnet Sagen, antoges der ikke mod L's Benægtelse ført Bevis for, at et Løfte, der vilde være af saa indgribende Betydning, var afgivet,

hvorved bl a lagdes Vægt paa, at S's Forklaring ikke støttedes paa skriftlige Optegnelser og at Spørgsmaalet om Genindtræden først var blevet berørt efter flere Aars Forløb, skønt der havde været Anledning til at berøre det tidligere.....

Pag

94

Manddrab.

En 25-aarig Tiltalt, der af Nævningene var kendt skyldig dels i Manddrab efter Strfl § 237 ved med en Manglestok at have tildelt en 60-aarig Enke et Slag i Baghovedet og derefter med en Rullestok stødt og slaaet hende i Hovedet, saaledes at Kraniet og Hjernen knustes, dels i Tyveri ved umiddelbart efter Drabet at have stjaalet ca 2 Kr fra et Skab i den myrdedes Lejlighed, blev dømt til Fængsel paa Livstid og frakendt de borgerlige Rettigheder for bestandig.....

75

En tidligere flere Gange straffet Tiltalt T blev af Nævningene kendt skyldig dels i et fuldbyrdet Taskerøveri, dels i to Forsøg paa Røverier fra Kvinder samt i Forbindelse hermed Forsøg paa Voldtægt mod de paagældende Kvinder, dels i Drab af en Kvinde, forøvet i Tvis gl Kro, hvor han en Nat var trængt ind i den Hensigt at skaffe sig Samleje, dels i Legemskrænkelser udøvet mod den dræbte Kvindes Mand, dels endelig i et Par Tyverier. T var efter Retslægeraadets Erklæring stærkt psykopatisk præget, men Nævningene fandt hverken Strfl § 16 eller 17 anvendelig, og T blev herefter idømt Fængsel paa Livstid og frakendt de borgerlige Rettigheder for bestandig.

460

Mejerier.

En Mejeribestyrer B, der i en Snæs Aar selvstændig havde forestaaet Mejeriets Drift og Regnskab, fandtes at maatte være ansvarlig for Mejeriets Kasse, og det kunde ikke fritage ham for Ansvar, at Regnskabsformen havde været mangelfuld, og ej heller at Bestyrelsens Formand i Forbindelse med et andet Bestyrelsesmedlem ved Checks havde kunnet trække paa Mejeriets Bank, idet B hver Maaned havde faaet tilsendt Opførelse fra Banken over ud- og indgaaede Beløb, B, der iøvrigt havde gjort sig skyldig i forskellige Misligheder ved Regnskabsførelsen, blev derfor efter Mejeriets Paastand dømt til at tilsvare et ved hans Fratrædelse foreliggende Under-skud med Fradrag af et Beløb, som efter en Revision af Regnskaberne for de sidste 10 Aar maatte antages at hidrøre fra Fejl i Regnskaberne i nævnte Tidsrum.....

599

Mergelselskaber.

Den et Mergelselskab M ved Bevilling i Hh t Lov Nr 169 af 16 Maj 1934, jfr Lov Nr 136 af 1 Juni 1929, givne Fortrinsret for Mergelgæld antoges efter Lovens Indhold og Formaal at gælde ogsaa i Forhold til en Panteret, der var stiftet senere end Mergelarbejdets Tilendebriugelse, og som M ved Paa-tegning paa Pantebrevet var indgaaet paa at respektere....

553

Mønstre.

Pag

Mønstre bestemte til Forbillede for nogle Staalmøbler, deriblandt for et Toiletbord, var af Fabriken anmeldt til Mønsterregistret, men et Par af en anden Fabrik fremstillede, som Efterligninger paatalte Toiletborde fandtes saa forskellige fra det mønsterbeskyttede, at ingen Krænkelse forelaa.....

198

Mønt.

I en til en svensk Laangiver K den 3 Marts 1931 udstedt Obligation paa 400 000 Kr med Pant i en Frederiksbergsk Ejendom var der optaget en Bestemmelse om, at Kreditor var berettiget til at forlange Kapitalen og Renter udbetalt i Guldmønt. Der gaves K Medhold i, at Obligationen med denne Klausul efter de ved Laanets Stiftelse førte Forhandlinger skulde sikre ham mod Tab hidrørende fra, at danske Kroner fik lavere Kurs end svenske, og Debitor blev derfor dømt til for sit Vedkommende at anerkende, at K havde Panteret og Prioritet i Forhold til Værdien af 400 000 danske Kroner i Guldmønt, dog højst for 400 000 svenske Kroner, samt til forsaavidt angik nogle i danske Kroner betalte Rentebeløb at efterbetale Kursdifferencen i Forhold til svensk Mønt.....

214

Navn.

K, der i 1928 afkøbte S saavel dennes Gartneri »Fuglsang« paa X Købstads Markjorder som en Grøntforretning i X, optog Navnet Fuglsang« i sit Firma og drev i en Aarrække baade Gartneriet og Grøntforretningen, paa hvis Vinduer var malet »Fuglsang« ved K«. Efter at Gartneriet i 1933 paa Tvangsauktion var overtaget af S som ufyldstgjort Panthaver, fandtes K uberettiget til at benytte Navnet »Fuglsang«, der antoges rettelig at tilkomme Gartneriejendommen.....

46

Næringsvæsen.

En Mand, der ikke havde Uddannelse i Broderitegning, og som havde ernæret sig ved i Hh t Vandrebrev at ombære og sælge tilklippet Lærred med paategnede Broderimønstre, fandtes ikke skyldig i Overtrædelse af Næringsloven § 40, da hans Fremstilling af Mønstrene og disses Overførelse paa Lærred, hvilken sidste Fremgangsmaade han havde faaet forklaret, ansaas for Husflidsproduktion.....

272

Et Aktieselskab A, hvis Formaal var Anlæg og Drift af Søbade og andre Foranstaltninger til Turistlivets Fremme i K og Omegn, arrangerede nogle Rundture med Automobil, hvortil Billet kunde købes af enhver, der var i Besiddelse af et Kurkort, d v s Sæson-Adgangskort til A's Badestrand med Badehuse o s v, hvilket Kort kostede 2 Kr. Selve Kørslen besørge- des af Vognmænd uden økonomisk Gevinst for A, idet A, naar Billetsalget til en Tur var afsluttet, bestilte Vogne gennem

Vognmandsforeningen i K. Denne Virksomhed fra A's Side krævede ikke Tilladelse efter Lov Nr 166 af 4 Juli 1927 om Omnibus- og Fragtmandskørsel med Motorkøretøjer.....	276
--	-----

Pant.

For at skaffe Midler til at færdiggøre tre af Tømrermester D opførte Huse, af hvilke D selv var Skødehaver paa et, nemlig Nr 3, blev der mellem D og hans to Hoved-Bygge kreditorer K_1 og K_2 samt en tredje Bygge kreditor truffet en Overenskomst, hvorefter alt hvad der maatte indkomme de tre Huse vedrørende skulde indgaa til en Sagfører S paa samtliges Vegne og af ham anvendes først til Færdiggørelsen, derefter til Dækning af K_1 og K_2 og i anden Række af andre Bygge kreditorer. Ved Overenskomsten gaves der bl a S uigenkaldelig Fuldmagt til at sælge Nr 3, ligesom Skødehaveren D udstedte en speciel Fuldmagt i saa Henseende. Antaget, at en af Køberen af Nr 3 for Købesummen til S udstedt Panteobligation i Henhold til Overenskomsten maatte anses modtaget af S som Repræsentant i første Række for K_1 og K_2 , og at der for dem var skabt en Sikkerhedsret med Hensyn til Obligationen	471
Den første Panteret for Afgifter, som Toldvæsnet i Hh t Toldforordningens § 75 har i samtlige en Oplagshavers oplagte Varer antoges ikke at bortfalde ved Haandpant sætning som ved Salg af Varerne, og den en Bank indrømmede Haandpanteret i nogle oplagte Varer maatte uanset Tidspunktet for dens Stiftelse, staa tilbage for Panteretten efter § 75.....	511
Den et Mergelselskab M ved Bevilling i Hh t Lov Nr 169 af 16 Maj 1934, jfr Lov Nr 136 af 1 Juni 1929, givne Fortrinsret for Mergelgæld antoges efter Lovens Indhold og Formaal at gælde ogsaa i Forhold til en Panteret, der var stiftet senere end Mergelarbejdets Tilendebringelse, og som M ved Paa tegning paa Pantebrevet var indgaaet paa at respektere....	553
Lignende Afgørelse	557
K_1 , der havde købt en Ejendom af S med Forpligtelse til at overtage Gælden til Kreditforeningen F, videresolgte Ejendommen til K_2 med samme Forpligtelse uden selv at bringe Gældsovertagelsen i Stand. F forlangte for at K_2 skulde kunne overtage Gælden et ekstraordinært Afdrag, og da dette ikke blev betalt, lod F, hvis Tilgodehavende var forfaldet ved Ejerskifte, Ejendommen gaa til Tvangsauktion og holdt sig derefter for et udækket Beløb til K_1 , paa hvis Forpligtelse til at overtage Gælden F havde faaet Transport af S. Da F havde været berettiget til at kræve et ekstraordinært Afdrag og til at lade Ejendommen sælge, naar dette ikke blev betalt, dømtes K_1 til at betale F det udækkede Beløb, mod hvis Størrelse Indsigelse ikke var rejst.....	574

Patenter.

Pag

- Da et Par før 1933 trykte og udsendte Kataloger fra udenlandske Firmaer maatte anses som »almindelig tilgængeligt trykt Skrift«, og da de i Katalogerne indeholdte Afbildninger maatte antages at være tilstrækkelig Anvisning for sagkyndige til at fremstille et Udhængsskab som det, der var patenteret ved et her i Landet med Beskyttelse fra 3 April 1933 udstedt Patent, blev nævnte Patent erklæret ugyldigt, jfr Patentlovens § 24, smh m § 1 Nr 3..... 563
- Konstruktionen af nogle Gasmaalerrammer, hvorpaa der var meddelt B Patent med dertil hørende Tillægspatent, fandtes efter Patentbeskrivelserne i Forbindelse med det ved et Skøn oplyste i saa væsentlige Henseender at være bygget paa de Fremgangsmaader, paa hvilke der forud var meddelt A Patenter, at den maatte betegnes som en Forandring ved A's Opfindelse, og A's Paastand om, at de B meddelte Patenter kun opretholdtes som Afhængighedspatenter til hans, jfr Patentlovens §§ 2 og 24, blev derfor taget til Følge, og det statueredes, at de af B fremstillede og forhandlede Gasmaalerrammer var i Strid med A's Patenter..... 603
- Et A meddelt Patent paa en Forbindelsesanordning til Termionrør med indirekte opvarmet Katode, kendetegnet ved at der i Rørenes Varmestrømkreds var indskudt et nærmere betegnet Strømfiler til Undertrykkelse af Støj, antoges at være begrænset til det Tilfælde, at det angivne Filter var anbragt i den egenlige Varmestrømkreds, navnlig ogsaa under Hensyn til, at Patentkravet, hvis det skulde forstaas som omfattende ethvert Fællesfilter for Anode- og Varmestrøm, ifølge Udtalelser af Skønsmænd vilde være foregrebet ved en foreliggende Beskrivelse i en tysk Haandbog, jfr Patentlovens § 1 Nr 3, medens Kravet forstaaet paa den snævrere Maade indeholdt noget nyt udover det fra nævnte Haandbog kendte. Nogle Termionrør, der ikke havde Filter i den egenlige Varmestrømkreds eller havde et Filter af en anden Beskaffenhed, gjorde derfor ikke Indgreb i A's Patent.
- Udtalt af Landsretten, at Spørgsmaalet om der i og for sig forelaa en patenterbar Opfindelse maatte anses endelig afgjort af Patentkommissionen..... 627
- A havde opnaaet Patent paa et plastisk Baand til Beskyttelse af Kabler, Rør m v mod tærende Paavirkning. Under Hensyn til, at Patentet var begrænset ved, at der i Patentkravet var angivet en bestemt Sammensætning af det til Imprægnering benyttede Bindemiddel, antoges et af B forhandlet Rustbeskyttelsesbaand, ved hvilket Hovedbestanddelen af Imprægneringsmidlet var et Produkt af en hel anden kemisk Karakter, ikke at være i Strid med A's Patent, uanset at en mindre Del af Imprægneringsmidlet var Stoffer af samme Art som nævnt i A's Patent og at Produkterne ved Anvendelsen muligvis forholdt sig paa samme Maade..... 637

Pension.

Pag

En 50-aarig Statsbanearbejder T blev paakørt af et Automobil og fik navnlig den ene Fod saaledes beskadiget, at han maatte afskediges. Hans Pension fastsattes til 1360 Kr (³⁴/₁₀₀). Arbejderforsikringsraadet ansatte Invaliditetsgraden til 18 pCt og den T — bortset fra hans pensionsmæssige Stilling — tilkommende Invaliditetserstatning ansattes af Retten til 8000 Kr. Af dette Beløb tillagdes der T 4000 Kr, for hvilket Beløb han i Henseende til den ham paaførte Invaliditet ikke skønnedes fyldestgjort ved den ham tillagte Pension, medens Resten tillagdes Statskassen, hvis forøgede Udgifter til Pension var beregnet til 7512 Kr og saaledes oversteg de resterende 4000 Kr.....

106

Politiforseelser.

En tysk Havearkitekt, der under et midlertidigt Ophold her i Landet uden Tilladelse mod Vederlag havde ført Tilsyn med Anlæg af et Par Haver efter de af ham i Tyskland udarbejdede Projekter, blev anset med Bøde for Overtrædelse af § 6 i Lov Nr 96 af 31 Marts 1930, jfr Lov Nr 88 af 27 Marts 1934, ligesom de paagældende Haveejere blev anset med en Bøde efter samme Lovs § 8, 2 Stk.....

135

Presse.

En ved Hjælp af en Duplikator mangfoldiggjort Reklameseddel, der indeholdt dels en sammenhængende Tekst, hvori et navngivet Firma anbefalede sig til Haveejere med forskellige Slags Grus og Sten, dels i Forbindelse hermed en billedlig Fremstilling, fandtes at maatte betegnes som et Skrift i Presse-lovens Forstand, og da Mangfoldiggørelse med Duplikator i Henhold til Presselovens § 16 maatte sidestilles med Trykning, blev T, der havde fremstillet og udleveret et betydeligt Antal af nævnte Reklameseddel uden at forsyne den med sit Navn, anset med Bøde for Overtrædelse af Presselovens § 1.

428

En Tiltalt T blev for en Række ærefornærmende Udtalelser og Sigtelser mod Invalidenævnets Medlemmer, særlig dets Formand, fremsat dels i et af T forfattet og underskrevet Cirkulære, som var duplikeret i 500 Eksemplarer, dels i en Avisartikel, dels i Retten, anset efter Strfl §§ 121, 267 og 268 med Fængsel i 80 Dage.

En Medtalt blev anset ansvarlig for de i Cirkulæret indeholdte Udtalelser og Sigtelser, idet han havde deltaget i T's Agitation ved at uddele et betydeligt Antal af Cirkulæret til offentlige Kontorer, Forretninger, Læger og Privatpersoner.

En anden Medtalt, der alene havde duplikeret Cirkulæret, blev frifundet for Tiltale, da Cirkulæret maatte sidestilles med et her i Riget ved Trykken offentliggjort Skrift, jfr Presse-lovens § 3

433

Efter at der var indledet Undersøgelse mod en Annonceagent for Kriminalpolitibladet A som sigtet for Overtrædelse af Strfl § 130 og for Bedrageri, omtalte et Dagblad Sagen under Overskriften »Repræsentant for Kriminalpolitiet. Sag mod en Svindler, der allerede afsoner Straf«. Efter at Sagen var sluttet uden Tiltale mod A, anlagde denne først Injuriesag mod Bladets Redaktør, der af Landsretten blev idømt en Bøde af 400 Kr, uanset at A's Opræden ikke ansaas at have været berettiget, og derefter Erstatningssag. Da der maatte gaas ud fra, at den fornærmelige Omtale foruden Lidelse og Tort havde tilføjet A økonomisk Tab, fik han tilkendt en skøns-mæssig ansat samlet Erstatning paa 2000 Kr.....

613

Præsteembeder.

Antaget, at Sammenlægning af Præsteembeder ikke udkræver særlig Lovhjemmel, men kan ske ved kongelig Resolution, og at Menighedsraadenes Betænkning i Henhold til Lov Nr 280 af 30 Juni 1922 skal indhentes over Sagen, men at deres Samtykke ikke udkræves. Endvidere antaget, at selv om Menighedsraadet i det ene Sogn med Føje maatte have kunnet opfatte nogle Udtalelser, som Kirkeministeren havde afgivet i et Møde med Menighedsraadet, i Forbindelse med hans Underskrift paa en Tilførsel til Raadets Protokol, som et Tilsagn om, at Præsten, hvis Sammenlægning fandt Sted, skulde have Bopæl i dette Sogn, saa kunde et saadant Tilsagn ikke være bindende for Ministeriet.....

659

Regnskab.

Spørgsmaal om Opgørelse af et Forretningsmellemværende, bl a hidrørende fra Handel med Ejendomme.....

269

En Mejeribestyrer B, der i en Snes Aar selvstændig havde forestaaet Mejeriets Drift og Regnskab, fandtes at maatte være ansvarlig for Mejeriets Kasse, og det kunde ikke fritage ham for Ansvar, at Regnskabsformen havde været mangelfuld, og ej heller at Bestyrelsens Formand i Forbindelse med et andet Bestyrelsesmedlem ved Checks havde kunnet trække paa Mejeriets Bank, idet B hver Maaned havde faaet tilsendt Opgørelse fra Banken over ud- og indgaaede Beløb, B, der iøvrigt havde gjort sig skyldig i forskellige Misligheder ved Regnskabsførelsen, blev derfor efter Mejeriets Paastand dømt til at tilsvare et ved hans Fratrædelse foreliggende Under-skud med Fradrag af et Beløb, som efter en Revision af Regnskaberne for de sidste 10 Aar maatte antages at hidrøre fra Fejl i Regnskaberne i nævnte Tidsrum.....

599

Reklamation.

Direktøren S for et Aktieselskab tog ved Salg af et Parti Byg Forbehold om, at hans Meddirektør M godkendte Aftalen, hvilket Forbehold Køberen K dog opfattede som betydnings-

løst. Paa Grund af særlige Forhold nægtede M sin Godkendelse. Antaget, at det efter Karakteren af Forbeholdet havde paa hvilet S, hvis han vilde gøre det gældende, straks efter at have talt med M, at give K fornøden Underretning, og da dette ikke var sket, ansaas Selskabet for bundet og idømtes Erstatning for Ikke-Opfyldelse.....	159
Under en Sag angaaende Erstatning for Skade der var tilføjet nogle af Adams Transport Co (A) for en Fabrik F forsendte Rundvæve under Transporten afvistes en Indsigelse om for sen Reklamation da F's herværende Repræsentant umiddelbart efter at Skaden var konstateret, havde givet A Meddelelse herom, hviket maatte opfordres som en foreløbig Reklamation	568

Retsafgift.

Da Indstævnte under Paaanke i den borgerlige Retsplejes Former af Erstatningsspørgsmaalet i en Straffesag (Automobil-sag) nedlagde Paastand om en Nedsættelse paa 3050 Kr i den ved Underretten tilkendte Erstatning, var Indstævnte pligtig at svare Retsafgift af nævnte Beløb med 90 Kr, idet det ikke kunde gøre nogen Forandring heri, at han ikke havde udtaget Ankestævning, jfr Retsafgiftsloven § 18 Nr 2.....	263
Retsafgifterne i en Sag betreffende Lovligheden af en af Københavns Magistrat truffet Ekspropriationsbeslutning beregnet efter vedkommende Ejendoms Værdi, saaledes som denne var fastsat af Taksationskommissionen.....	317

Retspleje.

Udtalt at det hørte under den faste Voldgiftsret at afgøre, hvorvidt visse i en Fabriksvirksomhed ansatte Handels- og Kontor-medhjælpere kunde sidestilles med de i Septemberforligets Pkt 5 omtalte Formænd.....	77
En skriftlig behandlet Ankesag afvistes fra Højesteret, da der ikke var fremlagt bekræftet Udskrift af Landsrettens Dom eller Beskrivelse af det for Landsretten passerede.....	86
En af Danmarks Lærereforening (L) og et Par af dennes Underafdelinger mod Undervisningsministeriet (M) anlagt Sag vedrørende Lovmedholdeligheden af et af M udstedt Cirkulære om Oprettelse af Viceinspektørstillinger, jfr Lov Nr 167 af 28 April 1931 § 32, Stk 1, Pkt 3, blev afvist, idet det rejste Spørgsmaal ikke vilde kunne indbringes for Domstolene af noget enkelt Medlem, og der ikke i Lovgivningen var tillagt Organisationerne nogen selvstændig Ret i saa Henseende, hvorved bemærkedes, at den L efter Loven tilkommende Forhandlingsret ikke indbefattede nogen saadan Ret.....	299
Paa Foranledning af deres Organisation O vægrede Svendene hos en udenfor Arbejdsgiverforeningerne staaende Blikken-	

slagemester M sig ved at udføre Arbejde til en Kunde, der havde en Strid med O, og M paastod sig i denne Anledning tilkendt Erstatning hos O i Hh t Lov Nr 70 af 27 Marts 1929 § 3. Mellem M og O var afsluttet en særlig Overenskomst, der bl a angaaende Behandling af faglig Strid henviste til den af Hovedorganisationerne vedtagne Norm. Denne Overenskomst antoges at omfattes af Bestemmelserne i Lov Nr 536 af 4 Okt 1919 § 4 B, og da Sagen angik en kollektiv Vægning, som eventuelt kunde paadrage O Ansvar efter nævnte Lov som Brud paa den ved Overenskomsten sikrede Arbejdsfred, faldt Søgsmålet ind under denne Lovs § 4 B Nr 3, jfr Nr 4 og 7 og Sagen afvistes derfor i Medfør af dens § 5 B Nr 1 fra Landsretten	531
Bøde for uden rimelig Grund at have indanket en Sag for Højesteret	596

Sagførere.

K havde af S købt en større Ejendom med det Vilkaar for Handlen, at K i en af S's andre Ejendomme skulde anbringe 7000 Kr »efter Overretssagfører O's Valg og Raad«, hvilket senere blev udformet derhen, at Pantebrevet skulde lyde paa 8250 Kr og give Pant i MN x indenfor 9½ Gange Lejen efter en paatænkt Omprioritering. Da det senere viste sig, at K havde skjult, at flere Lejere havde sagt op og givet urigtige Oplysninger om Lejens Størrelse, gjorde K's Enke — efter at Ejendommen var solgt med Tab — Erstatningskrav gældende mod O, der havde medvirket ved Handlen, fordi han ikke havde varetaget den forretningsukyndige K's Interesser paa forsvarlig Maade, og navnlig paastod hun sig ogsaa erstattet af O de 7000 Kr, der med ringe Sikkerhed var blevet anbragt i MN x og var gaaet tabt ved denne Ejendoms Tvangssalg. O frifandtes imidlertid, da det ikke fandtes godtgjort, at han havde udvist et til Erstatning forpligtende Forhold.....	121
En Sagfører S havde, idet Bygherren Fru B intet ejede, paataget sig at administrere et Byggeforetagende efter en forud lagt Financierings- og Fordelingsplan, saaledes at Lejen skulde indbetales til ham og Ejendommens Overskud eventuelt anvendes til Dækning af Haandværkernes sidste Rate. Paa Grund af en stor Nedgang i Obligationskurserne gav Foretagendet et betydeligt Underskud. S antoges at have paadraget sig Ansvar overfor en Haandværker dels ved til en anden Haandværker B, som var gift med Fru B, at yde Forskudsbetalinger, dels ved ikke at have hindret B i at opkræve betydelige Lejebeløb. Derimod blev der ikke paalagt S Ansvar for det særlige Kurstab, der var blevet en Følge af, at den endelige Berigtigelse af Kreditforeningslaanet var trukket ud, fordi Byggeattest paa Grund af forskellige haandværksmæssige Mangler ikke kunde tilvejebringes	411

En Sagfører S, der havde været afgørende medvirkende til at bevæge et Teglværk T til at optræde som Leverandør til et af S's Klient B forestaaet Byggeforetagende, og som, da B, der var insolvent, ikke kunde præstere forfaldne Renter og Afdrag paa Købesummen for Byggegrunden, i egen Interesse og uden Meddelelse til de øvrige i Foretagendet interesserede havde taget Skøde paa Ejendommen, ansaas pligtig at erstatte T dettes Udgifter til Byggeforetagendet.....	521
--	-----

Servituter.

Antaget, at der ikke ved Servitutpaalæg paa en Parcel, Matr Nr 21 ac, af de af Raadmand Bülow udstykkede Grunde paa Frederiksberg var skabt en Ret for andre Parcelejere til at hævde Servituten, idet det efter hvad der var oplyst om Fremgangsmaaden ved Udstykningen af Grundene og om det paa væsenlige Punkter forskellige Indhold af Servituterne ikke kunde antages, at det fra Købernes Side — bortset fra visse særlige Grupper af Parceller — havde været en Forudsætning, at der blev lagt tilsvarende Servituter paa de andre Parceller og endnu mindre, at Raadmand Bülow havde villet forpligte sig hertil.....	372
Lignende Afgørelse	365
Et Aktieselskab (S) som i 1918 havde købt de omkring Jesuskirken i Valby liggende Grunde for at sikre en passende Bebyggelse efter en bestemt Plan, solgte efterhaanden Parcellerne med Villaservitut — bortset fra enkelte Parceller nærmest Langgade — og forsaavidt angik Parcellerne over 2000 Kv Alen (∴ Parcellerne Syd for Kirken) saaledes, at de ikke maatte udstykkes i Parceller mindre end 2000 Kv Alen, inklusive det Areal, som i Hh t den af Magistraten approberede Vejplan kunde forlanges udlagt som Vej. Antaget, at S havde været berettiget til, da det gjaldt at sælge den sidste Parcel (Syd for Kirken) paa ca 3500 Kv Alen, at henlægge til den — for at Køberen kunde faa Adgang til at dele den i to — et til Vej udlagt Areal paa over 500 Kv Alen, hvilket Vejareal ikke indtog en væsentlig anden Stilling end de Vejarealer, som utvivlsomt kunde medregnes i de 2000 Kv Alen.....	484
Under en Sag til Mortifikation af en Bebyggelsesservitut paa en Ejendom paa Sct Knudsvej, Frederiksberg, blev der alene protesteret af Kommunalbestyrelsen K som Ejer af et Par Ejendomme paa samme Vej. Der var ikke udtrykkelig tillagt Ejeren af disse Paataaleret, men alle tre Ejendomme var udstykket af samme Person og Kvarteret belagt med i det væsenlige ensartede Servituter. Under Hensyn bl a til at Servituterne for flere af Vejens Ejendomme allerede var bortfaldet ved Mortifikation og i andre Tilfælde faktisk tilsidesatte — paa K's ene Ejendom var saaledes opført en Transformatorstation — fandtes K ikke at have en saadan Interesse i	

	Pag
Servitutens Opretholdelse, at der kunde anerkendes en Paa- taleret for K, og Servituten blev herefter mortificeret.....	545
Sikkerhedsforanstaltninger.	
En 57-aarig Tiltalt T der af Nævningene var kendt skyldig i Krænkelser af Blufærdigheden, jfr Strfl § 232, ved Beføling af et 3½ Aar gammelt Pigebarn blev, idet Nævningene henførte T under Strfl § 17, af Retten anset uegnet til Straf og dømt til Anbringelse i et Sindssygehospital i Ovsst m en af Rets- lægeraadet afgivet Erklæring, hvorefter T led af Sindssygdom med Forrykthedsideer.....	315
En Tiltalt der havde gjort sig skyldig i Overtrædelse af Straffe- lovens § 224, jfr §§ 216 og 222 samt i Vold mod sagesløs Per- son dømt til Anbringelse i Sindssygehospital.....	318
Sindssyge.	
T paadrog sig ved i sindsforvirret Tilstand at springe ud af et Vindue i Stueetagen nogle Hudafskrabninger paa venstre Ben. Han fik Aarebetændelse og afgik nogle Dage senere ved Døden som Følge af en Blodprop til Hjertet. Det antoges, at der var det fornødne Aarsagsforhold mellem Læsionerne og T's Død, og da T paa Grund af Sindssygdom havde manglet Evnen til at handle fornuftsmæssigt, kunde det Selskab, hvori T var ulykkesforsikret, ikke paaberaabe sig Policens Bestem- melse om Forpligtelsens Bortfald paa Grund af T's grove Uagtsomhed, idet der ikke i Policens øvrige Bestemmelser var tilstrækkelig klar Hjemmel til at statuere Bortfald af Sel- skabets Forpligtelser i Strid med F A L § 19, 1 Stk.....	294
Skatter.	
Et en Grundejer i Henhold til den frederiksbergske Vejvedtægt paalignet Bidrag til Omlægning og Asfaltering af en Vej maatte ifølge den til Grund for Vedtægten liggende Lovgiv- ning betragtes som Vederlag for den Ejendommen ved den nævnte Foranstaltning tilførte Værdiforøgelse og kunde ikke henregnes til de i Lov Nr 149 af 10 April 1922 § 6 d omhand- lede Afgifter paa fast Ejendom, som kan fradrages i den skattepligtige Indtægt, ligesaa lidt som det kunde fradrages som Driitsudgift i Medfør af § 6 a.....	53
Paa Foranledning af Landsoverskatteraadet (L) blev A's An- sættelse til Indkomstskat for 1926/27 optaget til fornyet Prø- velse og ved Skatteraads-Kendelse af 26 April 1933, stadfæstet af L den 14 Juni 1934, blev Ansættelsen forhøjet med 12 000 Kr, hvilket Beløb i nævnte Skatteaar var tilfaldet A som Ejer af Andele i Kryolithselskabet ved Overførsel af 1 Million Kroner fra et Dispositionsfond til dets Aktiekapital. For at afværge Udpantning blev Skatten af A indbetalt den 18 Okt 1933, men A paastod den derefter tilbagebetalt som	

forældet. Finansministeriet frifandtes allerede som Følge af, at hverken L eller de stedlige Skattemyndigheder 5 Aar forud for 18 Okt 1933 havde været paa det rene med det ufyldstgørende i A's Selvangivelse.....	225
Finansministeren antoges i Lov Nr 149 af 10 April 1922 § 42, 5 Stk at have haft Hjemmel til at træffe Bestemmelse om Ansættelse til Statskat for Skatteaarene 1928/29 til 1933/34 af en pensioneret Tjenestemand, som i 1924 havde opgivet sin Bopæl her i Landet uden dog at tage fast Ophold eller blive ansat til Skat noget andet Sted, og som — efter hvert Aar at have tilbragt Sommeren her, med sin Hustru opholdt sig her fra 29 Juli 1932 til ind i Juni 1933, alene afbrudt af hans Rejse til Udlandet i ca 1½ Maaned, et Ophold, der maatte anses at give Grundlag for Ansættelse til Skat i Henhold til Statskattelovens almindelige Regler.....	497
Antaget, at nogle efter Politimesterens Tilladelse paa A/S Frederikssunds Stadions Bane afholdte Motorcykel- og Automobiløb, hvortil ikke var knyttet Totalisator, og hvori ingen havde deltaget i Erhvervsøjemed, var afgiftspligtige i Medfør af Lov Nr 104 af 1 April 1922 §§ 1 og 2, da Løbene maatte betegnes som Væddeløb	672
Antaget, at nogle Trav- og Galopløb, der fandt Sted paa et Ridestævne, som afholdtes efter Politimesterens Tilladelse paa A/S Frederikssunds Stadions Bane, var afgiftspligtige i Medfør af Lov Nr 104 af 1 April 1922 §§ 1 og 2, uanset at der ikke var knyttet Totalisator til Løbene.....	674
A, der var Hestehandler, købte i 1923 ca 25 Tdr Land ubebygget Areal udenfor Odense for en Pris af 4000 Kr pr Td Land. I 1930 udstykkede og solgte A en Del Parceller med en Fortjeneste, der opgjordes til ca 38 000 Kr. Denne Fortjeneste ansaas for skattepligtig Indkomst, idet det, selv om Ønsket om at skaffe sig fordelagtig Græsningsjord kunde have været medbestemmende for A, dog efter Købesummens Størrelse og efter de Udsigter, der i 1923 forelaa for en Udparcellering til Bebyggelse, maatte antages, at Arealet var købt i Salgsøjemed, jfr Lov Nr 149 af 10 April 1922 § 5 a.....	640

Skoler.

En af Danmarks Lærereforening (L) og et Par af dennes Underafdelinger mod Undervisningsministeriet (M) anlagt Sag vedrørende Lovmedholdeligheden af et af M udstedt Cirkulære om Oprettelse af Viceinspektørstillinger, jfr Lov Nr 167 af 28 April 1931 § 32, Stk 1, Pkt 3, blev afvist, idet det rejste Spørgsmaal ikke vilde kunne indbringes for Domstolene af noget enkelt Medlem, og der ikke i Lovgivningen var tillagt Organisationerne nogen selvstændig Ret i saa Henseende, hvorved bemærkedes, at den L efter Loven tilkommende Forhandlingsret ikke indbefattede nogen saadan Ret.....

En kommunal Skolebetjent B blev ekskluderet af »De kommunale Opsynsmænds Organisation« fordi han under en Strejke fra Rengøringspersonalets Side havde besørgt Rengøringsarbejdet paa Skolen. Da B ifølge sin Instruks var pligtig at besørg Skolens Renholdelse i Ovsst m Rengøringsvedtægten, og Skoledirektionen havde paalagt ham efter Strejkens Udbrud paa enhver Maade at søge Skolen renholdt og i den Anledning antage Folk, fandtes hans Virksomhed under Strejken, uanset om han personlig havde udført en Del af det af de strejkende forladte Arbejde, ikke at have berettiget Organisationen til at ekskludere ham.....

517

Skønsforretning.

Under Indladningen i engelsk Havn af en Koksladning brast Afstivningen paa Skibets Agterdæk, hvorved en Del af Dækslasten gik udenbords. Ved en her i Ovsst m Sølovens § 41, 2 Stk foretaget Skønsforretning antoges det, at det Kvantum Koks, der var gaaet over Bord androg $120^2/20$ Tons. Der blev ikke begæret nyt Skøn eller foretaget nogen Opvejning af det udlossede Kvantum til Kontrollering af Skønnet, men senere protesterede Rederiet mod dettes Rigtighed under Henvi sning til, at forskellige Sagkyndige ved en foretaget Beregning var naaet til et langt ringere Kvantum. Uanset at Skønsmændene ikke havde gjort nærmere rede for deres Udregning, antoges Skønnet at maatte lægges til Grund ved Erstatningens Beregning.

Antaget af Sø- og Handelsretten, at Erstatningen maatte beregnes efter Dagsprisen paa Bestemmelsesstedet og ikke efter Fob-Prisen i Laste-Havnen, jfr Sølovens § 149, smh m § 200

609

Smitte.

S havde sit af smitsom Kalvekastning lidende Kvæg gaaende i en Fenne, der ved en ca 7 m bred Aa var adskilt fra en Fenne, hvori Naboen N havde sine Kreaturer gaaende. Da N i Dec 1933 konstaterede Kastesyge i sin Besætning, gjorde han Erstatningsansvar gældende mod S, idet han navnlig henviste til, at en Tyr fra S's Besætning i Juni 1933 var gaaet over Aaen og havde bedækket to af hans Køer. Efter Det veterinære Sundhedsraads Erklæring var der en ret fjerntliggende Mulighed for, at Smitten hidrørte fra denne Tyr, men under Hensyn til at Kastesyge fandtes ogsaa i andre Nabogaarde, fandtes det ikke godtgjort, at Smitten stammede fra S's Besætning og S blev frifundet.....

669

Sparekasser.

En Sparekassedirektør D havde for en Paarørende P indsat et Beløb i Sparekassen K. D, der beholdt Bogen, sendte regelmæssig Renterne til P, men hævede og forbrugte Kapitalen.

Da K efter sine Vedtægter havde været berettiget til at udbetale paa Kontoen alene mod Forevisning af Bogen, og Udbetaling til D i intet Tilfælde havde fundet Sted uden at Bogen havde været tilstede, og da der under Hensyn til D's Slægtskabsforhold til Kontoindhaveeren P ikke havde været Anledning til at kræve yderligere Legitimation, var K ikke pligtig at erstatte P Beløbet.....

450

Statsbanerne.

Efter at det ved Skønsforretning og Vidneafhøringer var godtgjort, at Røgplagen fra Statsbanernes Remise i Nyborg var til meget stor Ulempe for et betydeligt Antal Ejendomme i Kvarteret, blev det efter Paastand ved Dom bl a paalagt Statsbanerne at indrette centraliseret Røgaftræk gennem en Samlekanal til en mindst 35 m høj Skorsten i Lighed med, hvad der er gennemført ved forskellige andre af Statsbanernes Remiser, idet det efter Skønsmændenes Erklæring maatte antages, at Ulemperne i væsenlig Grad vilde kunne afhjælpes ved denne Foranstaltning, som Statsbanerne ogsaa tidligere havde stillet i Udsigt ved en eventuel Ombygning af Remisen.

234

Statsborgerret.

Den i 1896 fødte P anerkendtes som havende dansk Indfødsret i Hh t Lov Nr 474 af 5 Sept 1920 § 1, jfr Lov Nr 247 af 12 Juni 1922, § 1, da P ifølge sin Afstemning fra de sønderjydske Landsdele og Tilknytning til nære Paarørende dér maatte anses at have haft sit faste og varige Hjem i disse Landsdele fra 1 Okt 1918 til efter 15 Juni 1920, uanset at han først i Maj 1919 var vendt hjem fra tysk Krigstjeneste og i Tiden fra Novbr 1919 til 28 Febr 1920 havde haft Ansættelse paa et Kontor i Aalborg, og da han ikke kunde anses at være udvandret til Tyskland inden 7 Juni 1922, skønt han i Tiden fra Efteraaret 1921 til Sept 1922 havde opholdt sig paa forskellige Steder i Tyskland.....

416

Strafbortfald.

At en tysk Havearkitekt efter sin Forklaring ved Henvendelse til det danske Konsulat i Mannheim havde faaet den Oplysning, at der ikke krævedes Tilladelse fra Myndighederne til Udførelse af Havearkitektarbejde i Danmark, kunde ikke medføre Ansvarsfrihed

135

Strafakortning.

En Mand var for Sædelighedsforbrydelse anset med Fængsel i 6 Maaneder, hvoraf 30 Dage ansaas udstaaet ved Varetægtsfængsel. Sagen paaankedes af Anklagemyndigheden og Dommen blev stadfæstet, dog saaledes at Straffetiden forlængedes til eet Aar, og saaledes at heraf 60 Dage ansaas udstaaet ved

	Pag
Tiltaltes Varetægtsfængsel, der havde været opretholdt under Anken	84
Strafferetspleje.	
Bestemt ved Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse, at ny Domsforhandling i en Sag hvorunder en Tiltalt ved Østre Landsrets Dom var dømt for Overtrædelse af Straffelovens § 232, skulde finde Sted, under Hensyn til at et Vidne havde ændret sin tidligere afgivne Vidneforklaring.....	51
Begæring om Genoptagelse af Straffesag og Løsladelse paa Prøve afslaaet	58
En Injuriesag paaanket i Strafferetsplejens Former i Henhold til Rpl § 990.....	166
Begæring fra en til Tvangsindlæggelse paa Sikringsanstalt dømt Person om Løsladelse paa Prøve afslaaet.....	213
Tiltale for ærefornærmende Udtalelser og Sigtelser mod Invalidenævnets Formand og Medlemmer, fremsat bl a i en Avisartikel var rejst af Statsadvokaten efter Ordre fra Rigsadvokaten, men Justitsministeriet havde i en Skrivelse umiddelbart før Sagens Behandling for Højesteret i Medfør af Presse-lovens § 13 godkendt den rejste Tiltale.....	433
T, der var sat under Tiltale for Overtrædelse af Strfl § 164 Stk 1 ved til Justitsministeriet at have indgivet en Klage indeholdende en Sigtelse mod en Dommer for Voldtægt, paa-stød den afsagte Underretsdom annulleret og Sagen behandlet i 1ste Instans som Nævningesag, idet T gjorde gældende, at Forholdet efter Sigtelsens Beskaffenhed med logisk Nødvendighed maatte falde ind under Strfl § 164 Stk 3. Da der ikke kunde gives T Medhold heri og Anklageskriftets Beskrivelse ikke indeholdt de Omstændigheder, der betinger Anvendelsen af Strfl § 164 Stk 3, afslog Landsretten Nævningebehandling. T paakærede Landsrettens Kendelse til Højesteret, der afviste Kæremaalet, da Kendelsen i Medfør af Rpl § 968 ikke kunde gøres til Genstand for Kære.....	469
Begæring om Genoptagelse af en Bedragerisag afslaaet.....	635
Begæring fra en til at tages i Sikkerhedsforvaring dømt om Genoptagelse af Sagen afslaaet.....	691
Sædelighedsforbrydelser.	
En Mand, der under en Rus havde lagt sig delvis afklædt hos sin 14-aarige Datter og befølt hende, blev anset med Fængsel i 1 Aar, og der gaves ham Afholdspaalæg i Medfør af Strfl § 72, 1 Stk	84
En Tiltalt anset efter Straffelovens §§ 232 og 224, jfr § 222 med Fængsel i 9 Maaneder, hvorhos der gaves ham Afholdspaalæg efter Strfl § 72.....	311
En 57-aarig Tiltalt T der af Nævningene var kendt skyldig i Krænkelser af Blufærdigheden, jfr Strfl § 232, ved Beføling af	

	Pag
et 3½ Aar gammelt Pigebarn blev, idet Nævningene henførte T under Strfl § 17, af Retten anset uegnet til Straf og dømt til Anbringelse i et Sindssygehospital i Ovsst m en af Retslægeraadet afgivet Erklæring, hvorefter T led af Sindssygdom med Forrykthedsidéer	315
En Tiltalt der havde gjort sig skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 224, jfr §§ 216 og 222 samt i Vold mod sagesløs Person dømt til Anbringelse i Sindssygehospital.....	318
En Tiltalt anset med Fængsel i 2 Aar efter Strfl § 224, jfr § 222 samt efter dens § 232.....	322
En Tiltalt anset efter Strfl § 232 med Fængsel i 30 Dage.....	338

Søfart.

Ifølge et Certeparti skulde Ladningen leveres »langs Skibssiden — — — indenfor Takkelagens Rækkevidde« og Skibet skulde benytte Befragteren (B)s Stevedorer (S) i Ladehavnen til sædvanlig tariffmæssig Betaling. Et af Rederiet (R) under en Retssag fremsat Krav om Godtgørelse for for meget erlagt Lasteafgift, fordi den til Grund for Beregningen liggende Takst omfattede ogsaa S's Arbejde med at bringe Ladningen til Skibssiden, kunde B ikke afvise som S og ikke sig vedkommende, men Kravet ansaas afskaaret bl a ved at Kaptajnen havde godkendt Rigtigheden af S's Regning og anerkendt det fra B til Afholdelse særlig af denne Udgift modtagne Beløb som forudbetalt Fragt.	
Spørgsmaal om Forstaaelsen af Certepartiets Bestemmelser om Liggedage og Fremskyndingspenge afgjort af Sø- og Handelsretten	36
Antaget, at ihvorvel et inden en Forligskommission ratihaberet Forlig kan virke afbrydende paa den i Sølovens § 283 nævnte Forældelse, naar Fyldestgørelse søges uden uforment Ophold, maatte Søpanteretten dog i et Tilfælde, hvor det inden Fristens Udløb ratihaberede Forlig havde henligget i længere Tid, anses forældet som ikke gjort behørig gældende ad retslig Vej efter nævnte Lovbestemmelse.....	145
Antaget, at en Sømand, der var opsagt til Fratrædelse i dansk Havn med 7 Dages Varsel, jfr Sømandslovens § 13, og derpaa blev afmønstret ved Ankomsten til dansk Havn 5 Dage efter Opsigelsen, i Hh t nævnte Lovs § 34 havde Krav paa 7 Dages Hyre ved Fratrædelsen.....	155
En som Smører forhyret Person, der tiltaltes for at have overfaldet Skibets Fører og Hovmester med Vold og Skældsord fandtes ikke at kunne straffes efter Sømandslovens § 81, hvorimod han blev anset efter dens § 87 med Bøde af 200 Kr, eventuelt 20 Dages Hæfte.....	325
Under Indladningen i engelsk Havn af en Koksladning brast Afstivningen paa Skibets Agterdæk, hvorved en Del af Dækslasten gik udenbords. Ved en her i Ovsst m Sølovens § 41,	

2 Stk foretaget Skønsforretning antoges det, at det Kvantum Koks, der var gaaet over Bord androg $120\frac{2}{20}$ Tons. Der blev ikke begæret nyt Skøn eller foretaget nogen Opvejning af det udlossede Kvantum til Kontrollering af Skønnet, men senere protesterede Rederiet mod dettes Rigtighed under Henvisning til, at forskellige Sagkyndige ved en foretaget Beregning var naaet til et langt ringere Kvantum. Uanset at Skønsmændene ikke havde gjort nærmere rede for deres Udregning, antoges Skønnet at maatte lægges til Grund ved Erstatningens Beregning.

Antaget af Sø- og Handelsretten, at Erstatningen maatte beregnes efter Dagsprisen paa Bestemmelsesstedet og ikke efter Fob-Prisen i Laste-Havnen, jfr Sølovens § 149, smh m § 200

609

Testamente.

Ifølge et mellem svensk Statsborger M og hans danskfødte Hustru H, der var barnløse, her i Landet i 1908 oprettet gensidigt Testamente skulde den længstlevende arve den førstafdødes samtlige Efterladenskaber, og Testamentet, der ikke ensidigt kunde tilbagekaldes, skulde være gyldigt selv i Tilfælde af Skilsmisse. I 1914 opløstes Ægteskabet paa Grund af H's Sindssygdом og M giftede sig paany, hvilket Ægteskab dog kort efter opløstes. I 1934 døde H som Patient paa et Sindsygehospital. Antaget, at M ikke kunde støtte nogen Ret paa Testamentet, idet der ikke af den Omstændighed, at Testamentet skulde blive i Kraft uanset Skilsmisse, kunde sluttes, at H ogsaa var indgaaet paa, at det skulde opretholdes i Tilfælde af, at M giftede sig paany, hvilket ikke heller fandt Bestyrkelse i Sagens øvrige Omstændigheder.....

439

Tilregnelighed.

En tiltalt Kvinde, der led af Epelepsi, men om hvilken Retslægeraadet erklærede, at Egnethed til Paavirkning gennem Straf under vanlige Former principielt ikke turde antages ikke at være tilstede, anset for Medvirkning til Brandstiftelse efter Strfl § 181 Stk 2 med Fængsel i $2\frac{1}{2}$ Aar samt frakendt borgerlige Rettigheder i 10 Aar.....

430

En tidligere flere Gange straffet Tiltalt T blev af Nævningene kendt skyldig dels i et fuldbyrdet Taskerøveri, dels i to Forsøg paa Røverier fra Kvinder samt i Forbindelse hermed Forsøg paa Voldtægt mod de paagældende Kvinder, dels i Drab af en Kvinde, forøvet i Tvis gl Kro, hvor han en Nat var trængt ind i den Hensigt at skaffe sig Samleje, dels i Legemskrænkelser udøvet mod den dræbte Kvindes Mand, dels endelig i et Par Tyverier. T var efter Retslægeraadets Erklæring stærkt psykopatisk præget, men Nævningene fandt hverken Strfl § 16 eller 17 anvendelig, og T blev herefter idømt Fængsel paa Livstid og frakendt de borgerlige Rettigheder for bestandig.

460

Tinglysning.

Pag

K købte i 1923 ved utinglyst Købekontrakt en til hans Ejendom grænsende Parcel af Naboen S, saaledes at Udstykning først skulde ske ved Ejerskifte. K overtog og betalte straks Parcelen og tog den i Brug. P, der i 1930 efter S's Død havde købt Naboejendommen, nægtede at respektere Overdragelsen til K, men da Parcellen allerede før 1930 havde været faktisk fraskilt og P havde været bekendt med Parcellens selvstændige Beliggenhed og de lokale Forhold, antoges han ikke at have været i god Tro i den i Lov Nr 111 af 31 Marts 1926 § 5 nævnte Betydning, hvilket ogsaa var bestyrket ved hans Adfærd iøvrigt. P blev herefter dømt til at give K Skøde paa Parcellen

561

Tjenesteforhold.

Som Medlem af en under Dansk Arbejdsgiverforening hørende Organisation antoges A underkastet Septemberforligets Bestemmelser i Forhold til de i Virksomheden beskæftigede Medlemmer af Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund, efter at dette i 1932 havde indmeldt sig i De samvirkende Fagforbund, og da en efter Septemberforliget lovlige varslet Arbejdsstandsning maa antages at medføre, at de Opsigelsesvarsler, der iøvrigt gælder mellem Parterne, bortfalder, var de nævnte Forbundsmedlemmers Deltagelse i en hos A lovlige vaslet Strejke ikke retstridig, uanset at de individuelle Opsigelsesvarsler ikke var iagttaget, idet der ikke fandtes for denne Arbejdergruppes Vedkommende at foreligge saadanne særlige Forhold, der kunde gøre den nævnte Regel uanvendelig

77

Spørgsmaal om Erstatning for ulovlig Bortvisning.....

138

Anset godtgjort, at en Bestemmelse om 3 Maaneders Opsigelse i en Kontrakt, hvorved en Faktor F var antaget som Driftsleder hos et Bogtrykkerfirma — hvilken Kontrakts Gennemførelse stødte paa Vanskeligheder paa Grund af Krav om Ændringer fra Organisationernes Side — var blevet afløst af en Aftale om en Prøvetid for F paa 6 Uger, saaledes at der derefter skulde gælde en Opsigelsesfrist af 14 Dage fra hver Side

239

Tjenestemænd.

Spørgsmaalet om hvorvidt en Statsbane-Arbejders Overflytning til en anden Lønklasse var uberettiget som Følge af de Forhold, hvorunder Forsættelsen var sket, hørte under Domstolene

387

Told.

Den første Panteret for Afgifter, som Toldvæsnet i Hh t Toldforordningens § 75 har i samtlige en Oplagshavers oplagte Varer antoges ikke at bortfalde ved Haandpantætning som

ved Salg af Varerne, og den en Bank indrømmede Haandpanteret i nogle oplagte Varer maatte uanset Tidspunktet for dens Stiftelse, staa tilbage for Panteretten efter § 75..... 511

Transport.

K stillede for at undlade Retsforfølgning for et Tilgodehavende hos D mod at faa Transport paa en Post Kreditforeningsobligationer af en D paa C ifølge en gensidig Kontrakt tilkommende Fordring Krav om en Erklæring fra C om, at D havde opfyldt de hende paahvilende Forpligtelser i Hh t Kontrakten. En saadan Erklæring blev udstedt af C, som senere erklærede sig bekendt med Transporten og indforstaaet med at betale til K. Antaget, at C herved havde afskaaret sig fra overfor det ved Transporten sikrede Krav at fremsætte Indsigelser angaaende D's Opfyldelse af Kontrakten. Dette gjaldt derimod ikke forsaavidt angik en senere Transport af et yderligere Beløb, idet C m H t denne havde taget et tilstrækkelig tydeligt Forbehold, som ikke kunde anses frafaldet ved en senere Erklæring om at være gjort bekendt med Transporten. — Den første Transport antoges kun givet til Sikkerhed for den D da paahvilende Gæld..... 358

Tyveri.

En Tiltalt mod sin Benægtelse dømt for Tyveri af en Tikronesedel 249
 En Tiltalt mod sin Benægtelse dømt for Tyveri af en Cykel.. 625

Udlændinge.

En tysk Havearkitekt, der under et midlertidigt Ophold her i Landet uden Tilladelse mod Vederlag havde ført Tilsyn med Anlæg af et Par Haver efter de af ham i Tyskland udarbejdede Projekter, blev anset med Bøde for Overtrædelse af § 6 i Lov Nr 96 af 31 Marts 1930, jfr Lov Nr 88 af 27 Marts 1934, ligesom de paagældende Haveejere blev anset med en Bøde efter samme Lovs § 8, 2 Stk..... 135

Udpantning.

Tilkendt en Proprietær, hos hvem et Sogneraad havde ladet foretage Udpantning for Kloakeringsbidrag, en Erstatning af 400 Kr for det ham ved Udpantningen — der af Sogneraadet for Højesteret erkendtes ikke at være hjemlet for Fordringen — tilføjede Tab 452

Vand.

En Gaardejer S solgte for 200 Kr til Interessentskabet »V Vandværk« (V) Ret til Vandboring og Opførelse af Pumpehus m v paa hans Grund, og for Værket, hvoraf S selv var Medlem, vedtoges en »Fordelingsmaade«, hvorefter bl a Ud-

gifterne til Afdrag og Forrentning af et Sparekasselaan paa 5000 Kr paalignedes Interessenterne, hver med et vist Antal Portioner à 5 Kr. Antaget, at S ikke kunde modsætte sig, at der i Hh t en Flertalsbeslutning i V optoges to ny Medlemmer, idet herved bl a lagdes Vægt paa, at det drejede sig om en Bydels Forsyning med Vand, at Kontraktsbestemmelserne hjemlede Afgørelse ved Stemme flerhed af Spørgsmaal om Interessenters Udtræden og Interessentskabets Opløsning, og at der ikke kunde antages at være Fare for Vandmangel..

656

Varemærker.

B, i hvis i 1924 indregistrerede Varemærke for Sæbe m v Tallet 711 var optaget, benyttede i Annoncer og Etiketter for disse Varer Tallet 711 paa en fremtrædende Plads alene med Tilføjelse af B's Firmanavn og en Tekst samt for Etiketternes Vedkommende tillige forskelligt yderligere Udstyr. Som disse Annoncer og Etiketter saaledes forelaa, fandtes der, uanset Tilføjelsen af Firmanavnet m v, at være en saadan Lighed mellem Tallet 711 og Tallet 4711, som et andet Firma i 1925 havde faaet indregistreret som Varemærke for Sæber m v, at Forveksling let kunde finde Sted, jfr Varemærkelovens § 13, og B blev derfor kendt uberettiget til at benytte Tallet 711 som sket i disse Tilfælde. — Varemærkelovens § 13 ansaas analogisk anvendelig paa Annoncer.....

398

Navnet »Torpedo«, der var valgt som Betegnelse for en af O opfundet Ajlenedfælder, maatte anses saaledes knyttet til Opfindelsen, at Ejendomsretten til denne ogsaa omfattede Navnet, og en Fabrikant F, der paa Opsigelse havde faaet overdraget Eneretten til Fremstilling og Forhandling af Patentet, og som, efter at Overenskomsten herom var bortfaldet, havde faaet Navnet »Torpedo« indregistreret som Varemærke for Ajlenedfældere, blev dømt til at lade det udslette af Registret, medens Retten til saadan Registrering anerkendtes for O.....

383

Veje.

En i Henhold til en Københavns Amtsraad meddelt kgl Bevilling planlagt Inddæmning og Opfyldning i Øresund til Anlæg af en ny ydre Strandvej fra Traverbanevej til Emiliekilde ansaas at have et saadant almennyttigt Formaal, at Strandlosejerne ikke kunde modsætte sig Foretagendet, og der antoges ikke at tilkomme dem Erstatning, fordi deres Ejendomme derved mistede deres hidtidige Adgang til Havet.....

537

Vedtægten angaaende Sammenlægningen af de tidligere Kommuner paa Broagerland indeholdt bl a følgende: § 2. Kommunens Gæld afvikles af de enkelte Kommuner, § 6. Der bliver bestaaende særlige Vejdistrikter svarende til de tidligere Kommuner, indtil den nuværende Vejgæld, der hviler paa disse er betalt. De fornødne Midler skaffes ved en ekstra

Skatteprocent for de enkelte Kommuner. Antaget, at Kommunen ikke havde været afskaaret fra, da Forholdene tilsagde det, selv at overtage Vedligeholdelsen af Vejene for Kommunens Regning og desuagtet vedblive med at opkræve den nævnte Ekstraskat, som fandtes at have Hjemmel i Vedtægtens § 2.....

Vidner.

Den udenfor Ægteskab i 1896 fødte B, der i 1898 var bortadopteret paa sædvanlige Vilkaar, henvendte sig i 1931, efter at Adoptivforældrene var døde, til Politiet for at faa nærmere Oplysninger om sin Moder (M), om hvis Navn og Stilling ved Bortadoptionen han i Forvejen vidste Besked. Da Politiet efter en foretaget Undersøgelse vægrede sig ved at give B Oplysninger, fordi M, der var gift med en anden Mand end B's Fader, modsatte sig det, begærede B den Politibetjent, der havde foretaget Undersøgelsen, og en Trediemand afhørt som Vidner til Oplysning om M's nuværende Navn og Bopæl, idet B mente at have Krav paa Klarhed over M's Forhold for eventuelt at kunne sætte sig i Forbindelse med hende. Under de foreliggende Omstændigheder fandtes B imidlertid ikke at have en saadan retlig Interesse i Vidneførslen, at hans Begæring kunde tages til Følge.....

Voldgift.

A/S Jyden (A) havde i 1931 ved Underskrift af en »Forhandlererklæring« angaaende Automobilgummi bl a forpligtet sig til at overholde de af Fabrikanterne fastsatte Detailpriser og til kun at forhandle visse anerkendte Mærker. I Marts 1934 begyndte A selv at importere og forhandle John Bull Autogummi, der ikke hørte til de anerkendte Mærker, og A, der ved Forhandlererklæringen havde underkastet sig Voldgift i Sager angaaende Overtrædelse af denne og særlig ogsaa med Hensyn til dens Forstaaelse, blev i denne Anledning af Voldgiftsretten idømt en Bøde paa 3500 Kr. Da det ikke kunde antages, at Forhandlererklæringen ved Opsigelse eller af andre Grunde var bortfaldet i Marts 1934, fandtes Voldgiftsretten at have været kompetent til at træffe Afgørelse i Sagen og at idømme Bøde som sket

Voldsforbrydelser.

To Tiltalte dømt for Vold mod sagesløs Person.....

Voldtægt.

Fem unge Mænd i Alderen 18—24 Aar, der af Nævningene var kendt skyldig i Voldtægt (Strfl § 216) ved en Aften paa Hjemvejen fra en Sammenkomst i Forsamlingshuset i Fannerup i Forening at have tiltvunget de tre af dem samt en ikke

	Pag
tiltalt Fjerdemand Samleje — eller Adgang til Samleje — med en 16-aarig Tjenestepige, blev anset med Fængsel fra 2 til 5 Aar og frakendt de borgerlige Rettigheder i et Tidsrum af 5—8 Aar.....	115
Ærefornærmelser.	
En Annonceforpagter, der havde betegnet en Annonceagent ved et konkurrerende Blad for »Svindler«, »uærlig Kvinde« og lign, blev anset med en Bøde af 300 Kr, men Erstatning blev ikke ikendt, da Tab ikke var godtgjort.....	87
Bøde i Medfør af Arfl § 267 Stk 2 idømt for at have sigtet en Direktør for at have afgivet en bevidst urigtig Erklæring paa en Generalforsamling	99
I Anledning af, at Pastor P, der i 1925 havde dannet en Fri-menighed og virket i denne til 1933, søgte Embedet som Sognepræst i S, henvendte den derboende T, som ifølge sit religiøse Standpunkt ansaa det for uheldigt, at P blev udnævnt til Embedet, sig til flere Menighedsraadsmedlemmer og omtalte overfor disse P som en »aandelig Fallittenspiller« og »aandelig Gøgler«, »en Skamplet for den Kirke, han nu er nødt til at søge ind i« samt sigtede P for ved en Bryllupsfest at have været beruset og udvist forargelig Optræden. Efter hvad der maatte antages at have foreligget for T, da han fremsatte sine Udtalelser, fandtes Strfl § 268 uanvendelig, men T blev efter § 267, Stk 1 og 3 anset med en Bøde af 2000 Kr og idømt en Erstatning paa 1000 Kr.....	166
Sag ang Ærefornærmelser	170
Sag ang Ærefornærmelser	405
Efter at der var indledet Undersøgelse mod en Annonceagent for Kriminalpolitibladet A som sigtet for Overtrædelse af Strfl § 130 og for Bedrageri, omtalte et Dagblad Sagen under Overskriften »Repræsentant for Kriminalpolitiet. Sag mod en Svindler, der allerede afsoner Straf«. Efter at Sagen var sluttet uden Tiltale mod A, anlagde denne først Injuriesag mod Bladets Redaktør, der af Landsretten blev idømt en Bøde af 400 Kr, uanset at A's Optræden ikke ansaas at have været berettiget, og derefter Erstatningssag. Da der maatte gaas ud fra, at den fornærmelige Omtale foruden Lidelse og Tort havde tilføjet A økonomisk Tab, fik han tilkendt en skønsmæssig ansat samlet Erstatning paa 2000 Kr.....	613
Øvrighed.	
Ifølge den af Eksekutor (E) i L's Bo oprettede og i 1928 konfirmerede Fundats for et Legat, hvis Formaal er at hjælpe ulykkeligt stillede Børn, er i Hh t L's Testamente henlagt til Legatet — foruden en meget betydelig Kapital — den L tidligere tilhørende Nebbegaard (N) ubehæftet, og det bestemmes, at saalænge Legatet ejer N er dets Administrator,	

- hvortil E indsættes for Livstid, pligtig at bebo den og føre Tilsyn med Driften, og der tillægges ham foruden Honorar forskellige Naturalydelser. Under Henvisning til at N paa Grund af Driftsunderskud var en Byrde for Legatet, paastod det tilsynsførende Ministerium anerkendt dets Beføjelse til at forlange N solgt, subsidiært bortforpagtet, men Paastanden toges ikke til Følge, idet det ikke ved det om Driftsresultaterne m v oplyste fandtes begrundet paa nærværende Tidspunkt at fravige den ved Fundatsen truffne Ordning, som maatte antages at være den, som L havde haft for Øje..... 1
- De fornødne Bestemmelser til Gennemførelse af den i Lov Nr 359 af 13 Dec 1933 Kap VI omhandlede Hjælp til Indkøb af Margarine skulde efter Loven fastsættes af Socialministeren, der i et Cirkulære bestemte, at der bl a kunde tildeles de paagældende Personer Margarinekort. Ministeriet overlod det til Kommunalbestyrelserne selv at fastsætte, hvilke Margarineforhandlere i Kommunen der skulde være berettiget til at faa disse Kort indløst af Kommunen. Antaget, at en af Kommunalbestyrelsen i V truffet Bestemmelse om, at kun Forhandlere med fast Bopæl i V kunde faa Margarinekort indløst, var truffet ud fra uvedkommende Hensyn og maatte tilsidesættes, hvorefter Kommunen dømtes til at indløse de Kort, som en ikke i V bosat Forhandler havde modtaget som Betaling for Varer solgte i hans Butik i V..... 91
- Antaget, at Sammenlægning af Præsteembeder ikke udkræver særlig Lovhjemmel, men kan ske ved kongelig Resolution, og at Menighedsraadenes Betænkning i Henhold til Lov Nr 280 af 30 Juni 1922 skal indhentes over Sagen, men at deres Samtykke ikke udkræves. Endvidere antaget, at selv om Menighedsraadet i det ene Sogn med Føje maatte have kunnet opfatte nogle Udtalelser, som Kirkeministeren havde afgivet i et Møde med Menighedsraadet, i Forbindelse med hans Underskrift paa en Tilførsel til Raadets Protokol, som et Tilsagn om, at Præsten, hvis Sammenlægning fandt Sted, skulde have Bopæl i dette Sogn, saa kunde et saadant Tilsagn ikke være bindende for Ministeriet..... 659

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 1

Tirsdag den 12 Marts.

Nr 181/1934. **Socialministeriet** (d kst Kmadv)

mod

Overretssagfører **Gottlieb Jacobsen** (Fich),

betræffende et af Appellanten til Indstævnte som Administrator for et Legat stillet Forlangende om Afhændelse af en Legatet tilhørende Ejendom m m.

Østre Landsrets Dom af 3 Juli 1934: Sagsøgte, Overretssagfører Gottlieb Jacobsen, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Socialministeriet, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne inden 15 Dage efter denne Doms Afgivelse til Sagsøgte 800 Kr.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Appellanten har for Højesteret nedlagt følgende Paastande:

I. at Indstævnte Overretssagfører Gottlieb Jacobsen som Administrator for »Fabrikant E H Ludvigsen og Hustrus Legat« tilpligtes at anerkende, at Socialministeriet som tilsynsførende Ministerium har Beføjelse til at stille Krav til ham som Legatets Administrator principalt om Afhændelse af den Legatet tilhørende Ejendom Nebbegaard, og subsidiært om, at Ejendommens Landbrug bortforpagtes, og at det til Ejendommen hørende Gartneri nedlægges eller bortforpagtes, og at han følgelig er pligtig at træffe de efter Ministeriets nærmere Bestemmelser i disse Henseender fornødne Foranstaltninger.

II. at Indstævnte tilpligtes at anerkende, at han har været uberettiget til uden forud indhentet Godkendelse af det tilsynsførende Ministerium at iværksætte en ekstraordinær Udvidelse af Gartneriet paa Nebbegaard med en Bekostning for Legatet af 15 387 Kroner 37 Øre, der er ført til Udgift paa Driftsregnskabet for Aaret 1931/32.

Efter det oplyste er Vederlagsydelseerne til Indstævnte for hans Administration fastsat dels ved den konfirmerede Fundats

dels af Justitsministeriet i Henhold til denne, og deres Værdi overstiger ikke eller ikke væsenlig, hvad der herom ved Godkendelsen har maattet forudsættes.

Ved det om Driftsresultaterne oplyste og det iøvrigt fremkomne findes det ikke paa nærværende Tidspunkt begrundet at fravige den ved Fundatsen truffne Ordning, som ikke har været til Hinder for Anvendelsen af ikke helt ringe Midler til Opfyldelse af Legatets Formaal, og som maa antages at være den, som Legatets Stifter har haft for Øje.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil Indstævnte være at frifinde forsaavidt Appellantens første — principale og subsidiære — Paastand angaar, og dette findes ogsaa at maatte blive Tilfældet med Hensyn til Appellantens Paastand iøvrigt som i den foreliggende Form og uden nærmere Oplysninger om Interessen ved dens Gennemførelse ikke findes egnet til at tages til Følge.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten vil denne Dom kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde godtgøre Indstævnte med 800 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Overretssagfører Gottlieb Jacobsen, bør for Tiltale af Appellanten, Socialministeriet, i denne Sag fri at være.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten bør Landrettens Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte med 800 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Fabrikant E H Ludvigsen, der som eneste Arving havde overtaget Boet efter sin afdøde Hustru, Augusta Ludvigsen, i Vogt, bestemte i § 3 i det af ham den 5 Maj 1922 for Notarius publicus oprettede Testamente bl a følgende: »Der oprettes efter min Død et Legat, som skal bære mit Navn, og hvis Virksomhed skal gaa ud paa, at hjælpe ulykkeligt stillede Børn. For dette Legat oprettes en Fundats i Overensstemmelse med de Forskrifter derom, som jeg dels allerede har givet, dels agter i Fremtiden at give min nedenfor nævnte Executor, Overretssagfører Gottlieb Jacobsen.

Til dette Legat henlægges, fri for enhver Udgift eller Afgift, min Ejendom Nebbegaard med alt der beroende uden Undtagelse, efter at først samtlige i Ejendommen indestaaende Prioriteter ere indfriede af Boet, samt mine Aktier i A/S Kjøbenhavns Brødfabriker, hvilke ikke

maa realiseres, og min Interesse i Hørsholm Mejeri og Mælkekompagni med dertil knyttet Ejendomsaktieselskab«.

§ 5 lyder saaledes: »Resten af min beholdne Formue i Værdipapirer eller Kontanter tilfalder til Deling mine Søkendebørn efter almindelige Arvedelingsregler.«

Den 10 August 1928 afgik Fabrikant Ludvigsen ved Døden, og i Boet, der behandlede af Overretssagfører Gottlieb Jacobsen som executor testamenti, udlagdes der til Legatet, der fik Navnet: »Fabrikant E H Ludvigsen og Hustrus Legat«,

1) Ejendommen Nebbegaard ubehæftet med der beroende Besætning og Materiel,

2) Aktier i A/S Københavns Brødfabriker til Paalydende 953 500 Kr og

3) 3 Panteobligationer store tilsammen 42 450 Kr.

Overretssagfører Jacobsen udarbejdede derefter Fundats for Legatet, og denne Fundats blev efter nogle Forhandlinger med Justitsministeriet under 21 November 1928 forsynet med Konfirmation. I Fundatsens § 1 nævnes Legatets Navn; i § 2 de til Legatet udlagte Aktiver overensstemmende med det ovenfor anførte, hvorhos det i §en i f hedder: »Legatets Aktiver skal lyde paa Legatets Navn og saa vidt muligt notes som tilhørende dette, hvorhos de skal forsynes med Prohibitiv-paategning af Justitsministeriet.«

Det hedder derefter i § 3: »Legatet, dets Midler og disses Anvendelse, bestyres af en Administrator, der skal være myndig, vederhæftig og uberygtet.

Administrator vælger selv sin Eftermand, dog at Valget skal godkendes af Justitsministeriet

Administrator udnævnes for Livstid, dog kan han afsættes af Justitsministeriet, dersom han maatte komme ud af Raadighed over sit Bo, eller ved Dom findes skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling.

Administrator er, saalænge Legatet ejer Nebbegaard, pligtig at bebo den her værende Lejlighed og derfra føre stadigt Tilsyn med Ejendommens Drift. Han oppebærer foruden denne Fribolig med Lys og Varme samt Forbrug af Havens og Gaardens Produkter til egen Husholdning og Brug af Gaardens Befordringsmidler, et af Justitsministeriet fastsat aarligt Honorar samt Kontorholdsudgifter ifølge Regning.

Som første Administrator fungerer for Livstid Overretssagfører Gottlieb Jacobsen.«

Justitsministeriet har i Skrivelse af 8 April 1933 til Socialministeriet udtalt, at det af Konfirmationssagens Akter fremgaar, at det var Ministeriets Hensigt, at dette Beløb skulde gælde for Overretssagfører Jacobsens Funktionstid, dog med Mulighed for Nedsættelse, saafremt Legatets Indtægter skulde svigte.

I Fundatsens § 4 er bestemt, at Legatkapitalen stedse skal forblive urørt, og at Legatets aarlige Indtægt skal anvendes saaledes:

1) $\frac{1}{5}$ af Aarsoverskudet henlægges til Forøgelse af Legatets Kapital og anbringes om muligt i Aktier i A/S Københavns Brødfabriker; hvis dette ikke kan ske, anbringes Kapitalen efter Reglerne for Anbringelse af Umyndiges Midler,

2) til den i Fundatsens § 6 omhandlede Reservefond henlægges dernæst et saadant Beløb, som maatte være nødvendigt, for at dennes Størrelse ved hvert Regnskabsaars Begyndelse kan være 50 000 Kr,

3) Restbeløbet (jfr dog de midlertidige Bestemmelser nedenfor) uddeles efter Administrators Skøn i større eller mindre Portioner til i Danmark hjemmehørende nu eksisterende eller fremtidige Virksomheder og Institutioner eller Foreninger, hvis Formaal det er at hjælpe ulykkeligt stillede Børn, hvortil er føjet flere nærmere Bestemmelser, hvorefter det hedder: »Den Del af Aarsudbyttet, hvorfor der ikke maatte blive Anvendelse, tillægges Legatkapitalen, og anbringes som foran bestemt.« I § 6 hedder det: »Legatets Regnskabsaar gaar fra 1 Juli til 30 Juni. Det første Regnskabsaar omfatter dog alene Tiden fra Legatets Ikrafttræden indtil 1 Juli 1929.

Af denne Perodes Overskud henlægges et Beløb af 50 000 Kr til et Reservefond, der anbringes i en eller flere solide Banker eller Sparekasser, og hvis Beløb skal anvendes til Afholdelse af saavel de ordinære Omkostninger ved Legatets Administration m v og eventuelt Tilskud til Driften af Ejendommen som til ekstraordinære Udgifter, Nyanskaffelser eller Ny- og Ombygninger vedr Ejendommen Nebbegaard og dennes Drift, hvilken Reservefonds Størrelse som angivet foran i § 4 2) hvert Aar suppleres op til 50 000 Kr.

Restbeløbet af første Regnskabsaars Overskud tilfalder Legatkapitalen og anbringes som foran bestemt i § 4 1).

Første Uddeling af Legatet finder saaledes Sted, naar Regnskabet for Aaret 1 Juli 1929 til 30 Juni 1930 foreligger.«

I § 7 træffes Bestemmelser bl a om, at Administrator inden 2 Maaneder efter Regnskabsaarets Udgang skal afgive Regnskabet til Revision i Justitsministeriet, der udnævner en Revisor og fastsætter hans Honorar — dette Honorar blev senere bestemt til 700 Kr — og at Justitsministeriet deciderer Regnskabet.

I Fundatsens midlertidige Bestemmelser er fastsat, at der forlods af Legatet skal bekostes Fornyelse og Vedligeholdelse af visse Gravsteder samt udredes til Afdødes Husbestyrerinde, Frøken Jensen, for Livstid aarligt 4400 Kr.

Efter Testamentet skulde Arveafgiften af Legatet udredes af Boet, og Overretssagfører Jacobsen androg derefter om Nedsættelse af Arveafgiften af Legatet til 6 pCt, og i Skrivelse af 13 Februar 1929 til Frederiksborg Amt udtalte Skattedepartementet bl a: »Foranlediget heraf skal man, efter at man har brevvexlet med Justitsministeriet, der har udtalt, at det er villigt til gennem Revision og Decision at føre Kontrol med, at Uddelingen af Legatmidlerne sker til eller gennem Institutioner med almenvelgørende eller almennyttigt Formaal, meddele, at man, under Forudsætning af at Legatbestyrelsen underkaster sig en saadan Kontrol af Justitsministeriet, har nedsat Arveafgiften af Legatet til 6 pCt«.

Efter at Legatet og de forskellige Boudgifter var betalt, blev der efter det oplyste tilbage til Arv til Ludvigsens Søkendebørn ca 300 000 Kr.

Det første Regnskab, der vedrørte Tiden 1 December 1928—30 Juni 1929, udviste et Overskud af..... 67 913 Kr 14 Øre
 hvori forlods fragik det Legataren Frk Jensen for
 det paagældende Tidsrum tilkommende Beløb.. 2 199 — 96 —

Restbeløbet 65 713 Kr 18 Øre

med Tillæg af:

Kontant Kapital 4 205 — 00 —
 og Afdrag paa Panteobligationer..... 4 700 — 00 —

74 618 Kr 18 Øre

anvendtes i Overensstemmelse med Fundatsens § 6 Stk 3 og 4 saaledes:

til Indkøb af 16 000 Kr Aktier i A/S Københavns
 Brødfabriker 22 109 Kr 41 Øre

til Oprettelse af den i Fundatsens § 4 Nr 2 og
 § 6 3 Stk omhandlede Dispositionsfond..... 50 000 — 00 —

medens Resten 2 508 — 77 —

overførtes som Kontantformue til næste Aars
 Regnskab.

74 618 Kr 18 Øre.

I de følgende fire Regnskabsaar 1 Juli 1929—30 Juni 1930, 1 Juli
 1930—30 Juni 1931, 1 Juli 1931—30 Juni 1932 og 1 Juli 1932—30 Juni
 1933 har Overskudet været henholdsvis..... 55 088 Kr 56 Øre

29 150 — 40 —

24 519 — 08 —

og 38 176 — 40 —

ialt 146 934 Kr 44 Øre

heraf er forlods udbetalt til Legataren Frk Jensen

4 × 4400 Kr 17 600 — 00 —

af Resten 129 334 Kr 44 Øre

er i Henhold til Fundatsens § 4 Nr 1 henlagt

til Kapitalforøgelse 10 137 Kr 71 Øre

— 4 950 — 08 —

— 4 023 — 81 —

— 6 755 — 28 —

25 866 — 88 —

Af det herefter tilbageblivende Beløb..... 103 467 Kr 56 Øre

er i de nævnte Regnskabsaar uddelt i Overensstem-
 melse med Fundatsens § 4.. 40 550 Kr 85 Øre

..... 19 800 — 32 —

..... 16 095 — 27 —

og 27 021 — 12 —

103 467 Kr 56 Øre.

Med Hensyn til Legatets Kapitalformue bemærkes følgende:

I de nævnte fire Regnskabsaar er der paa Legatets Panteobligationer afdraget henholdsvis 4700 Kr, 4700 Kr, 12 350 Kr og 4700 Kr.

Ialt 26 450 Kr 00 Øre

i Regnskabet 1931/32 er der ekstraordinært indgaet ved Salg af Jord	22 116	—	57	—
naar hertil lægges de ovenfor opgjorte pligtmæssige Henlæggelser til Beløb	25 866	—	88	—

udkommer ialt et Beløb stort.....	74 433	Kr	45	Øre
for hvilket Beløb i Forbindelse med til Raadighed værende kontante Beløb der i Overensstemmelse med Fundatsens § 4 Nr 1 er indkøbt 52 000 Kr Aktier i A/S Københavns Brødfabrikker for	76 440	Kr	13	Øre.

Ved Udgangen af Regnskabsaaet 1932/33 ejede Legatet:

Aktier i nævnte Aktieselskab til Paalydende....	1 021 500	Kr	00	Øre
samt en Panteobligation til Rest.....	11 300	—	00	—
Dispositionsfond	50 000	—	00	—
Kontant Overførsel.....	944	—	65	—

1 083 744 Kr 65 Øre.

Da Legatets Kapital til at begynde med bestod af jfr Regnskabet for Perioden 1 December 1928 til 30 Juni 1929 og ovenfor

Kontant	4 205	Kr		
Aktier til Paalydende	953 500	—		
Panteobligationer til Paalydende	42 450	—		
	1 000 155	—	00	—

er Kapitalen forøget med	83 589	Kr	65	Øre
heraf hidrører.....	22 116	—	57	—
fra det foran nævnte Salg af Jord,				

medens Resten 61 473 Kr 08 Øre

er udredet af de aarlige Indtægter, hvorved bemærkes, at Aktierne er opført til pari, men er købt for en Gennemsnitskurs af 145 pCt.

I de fire afsluttede Regnskabsaar, hvori Legatet har været i Virksomhed har Rente- og Lejeindtægt samt diverse Indtægter andraget følgende Beløb:

i 1929/30	85 072	Kr	23	Øre
+ Overskud af Avlsgaarden	26	—	23	—

85 098 Kr 46 Øre

i 1930/31	83 395	—	47	—
i 1931/32	85 080	—	77	—
i 1932/33	85 032	—	94	—

Ialt 338 607 Kr 64 Øre.

I samme Tid har der efter Regnskaberne været afholdt følgende Udgifter:

1) Underskud paa Avlsgaarden for de tre sidste Regnskabsaar henholdsvis 17 993 Kr 89 Øre, 13 635 Kr 24 Øre og 12 134 Kr 71 Øre ialt.....	43 763 Kr 84 Øre
2) Underskud paa Gartneriet i alle fire Regnskabsaar henholdsvis: 7297 Kr 02 Øre, 6361 Kr 65 Øre, 9783 Kr 56 Øre og 7867 Kr 96 Øre ialt.....	31 310 — 19 —
3) Konto for Ny-Anskaffelser:	
1929/30	4 740 Kr 00 Øre
1930/31	8 735 — 00 —
1931/32	15 387 — 37 —
1932/33	1 518 — 76 —
	<hr/>
	30 381 — 13 —
4) Udgifter vedrørende Ejendommen i Usserød....	2 519 — 37 —
— denne Ejendoms Indtægter i samme Tidsrum 6842 Kr 90 Øre er inkluderet i det ovenfor nævnte Indtægtsbeløb 338 607 Kr 64 Øre.	
5) vedrørende Hovedbygningen paa Nebbegaard; 1971 Kr 70 Øre, 1904 Kr 03 Øre, 1782 Kr 71 Øre og 1463 Kr 64 Øre ialt	7 122 — 08 —
6) Automobilhold:	
5880 Kr 99 Øre, 4583 Kr 69 Øre, 4843 Kr 67 Øre og 3877 Kr 98 Øre ialt.....	19 186 — 33 —
7) Benzin og Olie i de tre sidste Regnskabsaar: 2747 Kr 82 Øre, 2599 Kr 09 Øre og 3404 Kr 15 Øre ialt	8 751 — 06 —
8) Elektricitet i det sidste Regnskabsaar.....	1 083 — 65 —
9) Diverse Udgifter, Skatter m v:	
657 Kr 64 Øre, 2165 Kr 82 Øre, 2589 Kr 93 Øre og 5775 Kr 71 Øre ialt	11 189 — 10 —
10) Kontorhold: 958 Kr 02 Øre, 1253 Kr 72 Øre, 1150 Kr 37 Øre og 1004 Kr 34 Øre ialt.....	4 366 — 45 —
11) Administrators Honorar i 4 Aar.....	32 000 — 00 —
	<hr/>
	ialt 191 673 Kr 20 Øre
Indtægten i de fire Regnskabsaar har andraget	
iffr ovenfor	338 607 — 64 —
	<hr/>

hvorefter fremkommer 146 934 Kr 44 Øre

∴ det ovenfor anførte Overskud for de fire Regnskabsaar.

I Justitsministeriets Skrivelse af 17 November 1931 meddeltes det Administrator Jacobsen, at Revisor ved Gennemgangen af Regnskabet 1930/31 og ved Besøg paa Stedet havde konstateret, at Administrator havde ladet Taget paa Kostalden rive ned og erstattet det med et nyt med en Udgift af 7301 Kr 77 Øre, der er belastet Regnskabet for 1930/31, samt at han havde udvidet Gartneriet betydeligt, og at Revisor havde gjort følgende Antegnelse: »Forinden Foranstaltningerne var paa-begyndte, burde det tilsynsførende Ministeriums Godkendelse have været

indhentet«; Justitsministeriet tog ikke selv Stilling til Sagen, idet Tilsynet med Legatet fra 1 Juli 1931 at regne overgik til Socialministeriet. I Skrivelse af 21 Oktober 1932 til Socialministeriet bemærkede Revisor med Hensyn til Regnskabet 1931/32, at Administrator havde udvidet det tidligere Gartneri til et moderne stort Gartneri med en Bekostning af ialt 15 387 Kr 37 Øre, hvortil han føjede: »Det ses ikke, at Bestyreren uden det tilsynsførende Ministeriums Godkendelse har været berettiget til at indrette Gartneriet, jfr Fundatsens § 6, . . .«. Der førtes herefter forskellige Forhandlinger mellem Socialministeriet og Administrator om Ministeriets og Administrators gensidige Beføjelser med Hensyn til Legatet, drejende sig om de Administrator ved Fundatsen tillagte Goder, om Administrators Ret til at lede Bestyrelsen af Ejendommen Nebbegaard uden Indskriden eller Direktiver fra Socialministeriet, samt om Muligheden af at sælge Nebbegaard. Da Administrator ikke vilde indlade sig paa at forhandle med Socialministeret paa noget af disse eller andre Punkter, har Socialministeriet ved Stævning af 6 April 1934 anlagt nærværende Sag mod Overretssagfører Gottlieb Jacobsen som Administrator af oftnævnte Legat med Paastand om, at Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at Socialministeriet som tilsynsførende Ministerium har Beføjelse til at stille Krav til ham som Legatets Administrator om Afhændelse af den Legatet tilhørende Ejendom Nebbegaard, og at han følgelig er pligtig at træffe de efter Ministeriets nærmere Bestemmelse fornødne Foranstaltninger i saa Henseende, samt at Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at han som Legatets Administrator, saalænge Nebbegaard ejes af Legatet og drives for dets Regning, er uberettiget til uden Samtykke fra Ministeriet at foretage Dispositioner udover, hvad Ejendommens almindelige Drift udkræver.

Til Støtte for disse Paastande gør Sagsøgerne bl a følgende gældende:

Det har nu i Aarenes Løb vist sig, at Besiddelsen af Nebbegaard er til stor Byrde for Legatet, idet baade Driften af Gaardens Landbrug og Gartneri efter Regnskaberne Aar for Aar giver store Underskud og dertil medfører betydelige Udgifter til Nyanskaffelser, Udvidelser m m, hvortil kommer de Sagsøgte i Anledning af hans fundatsmæssige Pligt til at bebo Nebbegaard tillagte meget betydelige Goder, nemlig gratis Bolig med Lys og Varme samt Forbrug af Havens og Gaardens Produkter til egen Husholdning og Brug af Gaardens Befordringsmidler, hvilke Goder Sagsøgerne ansætter til mindst 11 000 Kr om Aaret; hertil kommer endvidere som vedrørende Legatet i Almindelighed Administrationshonoraret 8000 Kr og Erstatning for Kontorholdsudgifter efter Regning. Resultatet af alle disse Omstændigheder har været, at Aaret 1929/30 med en Renteindtægt m v af 85 072 Kr 23 Øre gav et Overskud af 55 088 Kr 56 Øre, saaledes at 29 983 Kr 67 Øre var medgaaet til Administrationsudgifter og til Dækning af Underskudet paa Nebbegaard, at Aaret 1930/31 med en Renteindtægt m v af 83 395 Kr 47 Øre gav et Overskud stort 29 150 Kr 40 Øre saaledes at 54 245 Kr 07 Øre var medgaaet til Administration og Dækning af Underskudet paa Nebbegaard, at Aaret 1931/32 med en Renteindtægt m v af 85 080 Kr 77 Øre gav et Overskud stort 24 519 Kr 08 Øre, saaledes at 60 561 Kr 69 Øre

var medgaaet til Administration og Dækning af Underskudet paa Nebbegaard, samt at Aaret 1932/33 med en Renteindtægt m v af 85 032 Kr 94 Øre gav et Overskud stort 38 176 Kr 40 Øre, saaledes at 46 856 Kr 54 Øre var medgaaet til Administration og Dækning af Underskudet paa Nebbegaard. Disse daarlige Regnskabsresultater er imidlertid i Virkeligheden endnu slettere, naar det tages i Betragtning, at Ejendommen er ubehæftet, saaledes at der til Tabet yderligere maa lægges Rentetabet af den i selve Ejendommen liggende Kapital, hvilket Rentetab lavt regnet kan ansættes til 15 000 Kr aarlig. Da der som foran opgjort i de her nævnte fire Regnskabsaar kun er uddelt ialt 103 467 Kr 56 Øre til Fyldestgørelse af Legatets egentlige Formaal (Fundatsens § 4 Nr 3), finder Sagsøgerne, at der er et saadant Misforhold mellem Legatets Indtægter (i de 4 Aar tilsammen ca 338 600 Kr) og de Beløb, der er udbetalt til at hjælpe ulykkeligt stillede Børn, at de som tilsynsførende Myndighed har Ret og Pligt til at paase, at Legatets Midler kommer til Anvendelse i Overensstemmelse med Formaalet, hvilket under de foreliggende Forhold alene kan ske derved, at Legatet frigøres for de med Besiddelsen af Nebbegaard følgende efter Legatets Forhold iøvrigt urimelig store Udgifter til Ejendommens Drift og Administration, og at den i Ejendommen indestaaende Kapital bliver frigjort og anbragt paa indtægtsgivende Maade. Hverken i Testamentet eller Fundatsen indeholdes Bestemmelser, der kunde umuliggøre, at Nebbegaard sælges; i Testamentets § 3 er det udtrykkelig udtalt, at Aktierne i A/S Kjøbenhavns Brødfabriker ikke maa sælges, medens der intet saadant er udtalt om Nebbegaard, og i Fundatsens § 3 næstsidsste Stk er det forudsat, at der kan blive Tale om Salg af Nebbegaard, jfr Ordene: »Administrator er, saalænge Legatet ejer Nebbegaard«. Justitsministeriet, med hvem der i sin Tid forhandlede om Konfirmation paa Fundatsen, har paa Sagsøgenes Forespørgsel udtalt i den foran nævnte Skrivelse af 8 April 1933, at der af Justitsministeriets Sag intet fremgaar, hvorefter Forhandlingerne mellem Justitsministeriet og Sagsøgte skulde være til Hinder for, at Nebbegaard afhændes. Herved er 1 Del af Sagsøgenes Paastand begrundet.

Med Hensyn til 2 Del af Sagsøgenes Paastand har de anført, at det følger af de almindelige Regler om Legater med almen nyttigt Formaal, der er undergivet offentlig Tilsyn, at Tilsynsmyndigheden ikke er indskrænket til en talmæssig Revision, og at Sagsøgte derfor, saalænge Nebbegaard ejes af Legatet og drives for dets Regning, er uberettiget til uden Samtykke fra Sagsøgerne at foretage Dispositioner udover, hvad Ejendommens almindelige Drift kræver. Justitsministeriet har paa Sagsøgenes Forespørgsel meddelt i den oftnævnte Skrivelse af 8 April 1933, at der ikke ved Konfirmationen af Fundatsen er tilsagt Sagsøgte nogen videregaaende Frihed i Administrationen, end hvad der fremgaar af Fundatsen, og at Justitsministeriet derfor maa mene, at det tilsynsførende Ministeriums Beføjelser indenfor Fundatsens Rammer har samme Omfang som i andre tilsvarende Tilfælde.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Til Støtte herfor har han bl a anført følgende: Han har fra sin Ungdom kendt Ludvigsen og staaet ham meget nær; dette Venskab var

en af Grundene til, at Ludvigsen i 1913 købte Nebbegaard, idet Sagsøgte boede i Hørsholm. Under deres saa godt som daglige Samvær, bl a naar Sagsøgte sammen med Ludvigsen i dennes Bil kørte ind til Byen, har de Gang paa Gang grundigt drøftet, hvad Fundatsen skulde indeholde; der forelaa ikke noget skrevet sammenhængende Udkast til Fundatsen, men vel en Række Optegnelser, som Sagsøgte, efter at Fundatsen var konfirmeret, har brændt sammen med alle Ludvigsens private Breve og Notitser efter Løfte til Ludvigsen. Da Sagsøgte skrev Fundatsen, var det naturligvis alene Ludvigsens Ønsker, den gengav, og Sagsøgte har anført og i sin Partsforklaring udtrykkeligt gentaget, at han tror ganske sikkert at kunne sige, at der ikke er en eneste § i hele Fundatsen, som ikke har været Genstand for Samtale og Drøftelse og Aftale mellem ham og Ludvigsen, saaledes at Bestemmelserne i Fundatsen — ogsaa med Hensyn til Administratorhonoraret — efter Sagsøgtes bedste Overbevisning er Udtryk for de af Ludvigsen selv truffne Bestemmelser. Sagsøgte havde ingen Pligt til at søge Fundatsen konfirmeret, naar han alligevel foranledigede, at den blev konfirmeret, var det alene, fordi han ansaa det for uforsvarligt, at saa store Værdier ikke var undergivet Kontrol regnskabsmæssig set. Efter at Sagsøgte havde indsendt Andragendet om Konfirmation paa Fundatsen, meddelte Justitsministeriet Sagsøgte, at Fundatsen kun kunde konfirmeres, hvis Udkastet ændredes derhen, at Kapitalen anbragtes efter Reglerne for Umyndiges Midler, og at det overlodes Justitsministeriet at fastsætte Administrators Honorar. Sagsøgte havde derefter en personlig Samtale med Justitsministeren, overfor hvem han gjorde gældende, at han, hvis Ministeriet fastholdt sit Ønske, vilde trække Ansøgningen om Konfirmation tilbage. Ministeriet gav derpaa Tilsagn om at fratage Fordringen med Hensyn til Kapitalanbringelse, og at man, dersom Sagsøgte i Fundatsens Tekst vilde overlade det til Ministeriet at fastsætte Administrators Honorar, vilde ansætte det netop til det Beløb, som Sagsøgte efter Ludvigsens Ønske havde anført i Fundatsen; med denne ene Ændring blev Fundatsen konfirmeret. Naar Ludvigsen skænkede Ejendommen til Legatet som en Del af dette, var det, fordi han, der i de 15 Aar han ejede den, og i hvilke han havde ofret betydelige Summer paa den — dog ikke paa selve Hovedbygningen — var kommet til at nære en stor Kærlighed til den, saaledes at han ønskede den bevaret i gode Hænder og drevet som en Mønstergaard, hvilket han mente sikrest blev opnaaet, naar han skænkede den til en blivende Institution. Dette Ønske fra Ludvigsens Side var fuldstændig berettiget, og det er fuldstændig berettiget at værne om Opfyldelsen af dette Ønske, ligesaa vel som det var berettiget at værne om Ludvigsens Ønske om, at Aktierne i A/S Københavns Brødfabriker ikke maatte sælges, og om at der for de aarlige pligtmæssige Henlæggelser saavidt muligt skulde købes saadanne Aktier, en Bestemmelse der jo ogsaa eventuelt kunde medføre en stor Risiko. I det ene Tilfælde var det et af Ludvigsens Livsværker, Nebbegaard, han ønskede bevaret; i det andet Tilfælde var det et andet af hans Livsværker nemlig det Forretningsforetagende, i hvis Tilblivelse han havde en væsentlig Del, som han vilde værne mod at blive kastet ud i en Spekulation, der kunde skade Foretagendet. For disse Forhold har Sagsøgerne ikke haft Øje. Ludvigsen havde i sit Testament udtrykkeligt

bestemt, at inden Nebbegaard henlagdes til Legatet, skulde samtlige Prioriteter indfries af Boet, hvad der vilde være en ganske urimelig Disposition, saafremt han havde forudsat, at Nebbegaard naar som helst skulde kunne afhændes. Med Hensyn til Prioriteterne var Forholdet det, at der i Ejendommen oprindeligt indestod 150 000 Kr; deraf forfaldt de 50 000 Kr i 1923 og de 100 000 Kr i Juni Termin 1928; ved Ludvigsen's Død var Nebbegaard saaledes gældfri. Sagsøgte bestrider Sagsøgernes Paastand om, at der fra Bestemmelsen i Testamentets § 3 om, at Aktierne ikke kan afhændes, kan sluttes modsætningsvis, at Nebbegaard derimod til enhver Tid kan afhændes. Bestemmelsen om Aktierne havde Sagsøgte udtrykkeligt indført i Testamentet bl a, fordi han forudsaa, at et Ministerium, hvis han søgte om Konfirmation, maaske vilde forlange Midlerne anbragt efter Reglerne for Umyndiges Midler, hvad virkelig ogsaa skete, medens det som anført laa Ludvigsen i høj Grad paa Sinde, at Aktierne lagdes fast; ogsaa det Moment har spillet en Rolle: at forhindre, at en Administrator under en større Hausse i Aktierne kunde føle sig fristet til at sælge Aktierne. Naar Sagsøgerne nu kræver Ejendommens Salg paa Grund af Driftens daarlige Resultater, maa det betones, at Ludvigsen var bekendt med, at Ejendommen kunde blive en tabgivende Aktiv for Legatet, idet Ejendommen i hans Liv i adskillige af Aarene fra 1917—1926 har givet tildels betydelige Underskud, men at han ikke desmindre har henlagt dette Aktiv til Legatet ud fra sit Ønske om, at Ejendommen fortsat skulde ledes i hans Aand, og Ludvigsen har, skønt han var en praktisk og forretningskyndig Mand aldrig udtalt sig til Sagsøgte om, at det maaske vilde være bedre at sælge, eller overhovedet udvist nogen Tvivl med Hensyn til, og det nu var rigtigt at henlægge Ejendommen til Legatet, idet han selv var paa det rene med, at naar han henlagde ret betydelige Kapitaler til et Legat, maatte han i og for sig ogsaa være berettiget til at henlægge noget dertil, som maaske vilde give Underskud og maaske vilde kunne balancere. Naar Sagsøgerne til Støtte for deres Paastand om, at Nebbegaard kan sælges, naar det ønskes, har henvist til Ordene i Fundatsens § 3 næstsidste Stykke »saalænge Legatet ejer Nebbegaard«, har Sagsøgte heroverfor anført, at denne Sætning skyldes ham alene — ikke Ludvigsen —, og kun giver Udtryk for den Selvfølge, at der kan komme andre Love med Hensyn til Ejendomsforhold, eller at der kan blive Tale om Ekspropriation. En Pligt for Administrator til at sælge Nebbegaard kan iøvrigt kun opstaa, hvis to Ting indtræder, nemlig baade at Nebbegaard stadig giver Underskud, saaledes at man er nødt til at bruge af Dispositionsfondet paa de 50 000 Kr, og samtidig, at der ikke bliver saa store udefra kommende Indtægter, at man kan supplere Dispositionsfondens op til de 50 000 Kr. Fundatsen viser netop gennem sine Forskrifter om Reservefond (Dispositionsfond) og sit Forbud mod at angribe Legatkapitalen, under hvilke Forudsætninger der — bortset fra Ekspropriation m m — kan blive Tale om Salg af Nebbegaard, og Salg af andre Grunde maa da være udelukket, naar Ejendommen udtrykkeligt er henlagt til Legatet. Men saaledes er Situationen jo ikke nu. Dispositionsfondens har Aar for Aar været urørt, og Legatkapitalen er desuden som ovenfor anført gennem de aarlige Indtægter forøget. Sagsøgte har ogsaa anført, at Aarsregnskabet for 1933/34 endnu ikke er afsluttet, men at en

Oversigt over Driftsregnskabet pr 1 Juni 1934 viser et Underskud paa Landbruget stort 17 Kr 49 Øre og paa Gartneriet et Underskud stort 6149 Kr 76 Øre, hvilket sammenholdt med Stillingen pr 1 Juni 1933 viser en Fremgang for Landbruget stor 12 191 Kr 52 Øre og for Gartneriet 1254 Kr 63 Øre. Naar Resultatet af Driften hidtil ikke har været bedre end det af Regnskaberne og det ovenfor anførte fremgaar er Grunden efter Sagsøgtes Forklaring den almindelige Landbrugskrise i Forbindelse med, at der af særlige Grunde er anvendt meget paa Besætning og Inventar, saaledes at begge Dele nu er forøget meget betydeligt i Værdi. Der har ikke under Forhandlingerne i sin Tid med Justitsministeriet været Tale om Nebbegaards Forhold, eller om hvorvidt den under en eller anden Eventualitet kunde eller burde sælges. Om Nebbegaard har Sagsøgte iøvrigt oplyst, at den købtes af Ludvigsen i 1913 for 217 000 Kr (deraf for Løsøre Kr 12 480), at den til Ejendoms-skyld er vurderet til 350 000 Kr, at den har noget over 21 Tdr Hartkorn, at den ikke er en Lyst- eller Luksusgaard, men at den drives som rationelt Landbrug, at Besætningen bestaar af 17 Heste, 63 Stk Hornkvæg over 2 Aar, 52 Stk Hornkvæg under 2 Aar og 176 Svin, at Driftsinventar og Besætning er brandforsikrede for henholdsvis 57 000 Kr og 91 000 Kr, at Avlsgaardens Drift er baseret paa Produktion af Mælk og Flæsk, at der i de nævnte fire Regnskabsaar er solgt ca 800 000 kg Mælk til Beløb ca 102 000 Kr og ca 74 500 kg Flæsk til Beløb ca 84 000 Kr samt Havesager fra Gartneriet for ca 44 000 Kr. Der dreves allerede i Ludvigsens Tid erhvervsmæssigt Gartneri paa Ejendommen med Handel i København fra Stadeplads paa Grønttorvet; dette Gartneri har Sagsøgte udvidet betydeligt — omend med ikke ringe Bekostning, men denne Foranstaltning er efter Erklæringer fra Hørsholm Planteskole og Poul-sens Planteskole pr Kvistgaard en rimelig og fuldt forsvarlig Disposition, ligesom Forstander paa Vilvorde Vald Jensen og Docent i Gartneri Hother Paludan i Erklæring af 20 December 1933 har udtalt bl a, at de Dispositioner paa længere Sigt, der er foretaget i det sidste Par Aar med Hensyn til Udnyttelsen af Ejendommens gartnerimæssigt dyrkede Arealer, kan staa for enhver fagmæssig Kritik, ligesom det i det hele er deres samlede Indtryk, at hele den gartneriske Virksomhed paa Nebbegaard fagmæssigt er fortrinligt ledet. De under Nebbegaard hørende Skovstrækninger drives overensstemmende med Anvisninger fra Tilsynet med de private Skove i Københavns og Frederiksborg Amter, og Driften er udelukkende baseret paa forstmæssige Hensyn. I Erklæring af 23 December 1933 fra Gaardejer Hans Pedersen, Kvinderup og Forstander Oluf Jensen, Formand for Frederiksborg Amts Landboforening, har disse udtalt bl a, at Gaardens Landbrug drives rationelt og økonomisk forsvarligt, at Indtrykket af Driftens Regnskab er, at det økonomiske Resultat efter Tidens Forhold er tilfredsstillende, og at Hovedindtrykket er, at Gaardens Landbrug er rationelt og forsvarligt drevet, og at det absolut ikke kan siges, at Gaarden drives som Lystgaard. Paa Hovedbygningen er der ligesom i Ludvigsens Tid kun ofret det strengt nødvendige; herom har Arkitekt Aage Rafn i Erklæring af 5 December 1933 udtalt bl a, at en Husvært i København ikke kunde gøre sig Haab om at faa udlejet en tilsvarende Lejlighed i denne Stand. Det er saaledes med Urette, at Sagsøgerne vil paastaa, at Nebbegaard

drives som Lystgaard væsenlig til Fordel for Sagsøgte. Naar Sagsøgerne endvidere fremhæver, at Sagsøgte væsenlig i Kraft af sit Venskabsforhold til Ludvigsen oppebærer aldeles uforholdsmæssige Goder af Nebbegaard, er dette ligeledes urigtigt. Det eneste, der mulig kan siges at skyldes Venskabsforholdet til Ludvigsen, er Størrelsen af Administrators Honorar, men dette Honorar 8000 Kr er jo efter Fundatsen fastsat af Justitsministeriet. Dette Honorar er imidlertid Honoraret for Bestyrelsen af Legatet i det hele. Hvor stort den næste Administrators Honorar vil blive, han ingen vide, men baade Honoraret og de øvrige Goder er tillagt Sagsøgte ikke som Ven, men som Administrator, og de øvrige Goder vil tilfalde enhver fremtidig Administrator af Legatet. Beboelsen er tvungen; Sagsøgte skal og maa ifølge Sagens Natur bebo Nebbegaard; denne Bolig er over 125 Aar gammel, gammeldags — der er ikke indlagt Gas, og Vand faas kun fra en Brønd i Gaarden — og ikke videre vel vedligeholdt, jfr Arkitekt Rafns Erklæring. Før beboede Sagsøgte sin egen moderne indrettede Villa i Hørsholm; denne maatte han fraflytte; den henstod tom i flere Aar, indtil han efter 3 Aars Forløb fik den solgt for 5000 Kr under Vurderingssummen, ved Indflytningen paa Nebbegaard havde han betydelige Udgifter til Indretning af sine Gardiner, Møbler m v efter den nye Lejlighed. Han regner ikke Fribolegen som nogen økonomisk Gevinst for sig. Udgifterne til Brændsel regner Sagsøgte til ca 800 Kr aarlig og Belysning til ca 300 Kr, disse Poster er for Størstedelen inkluderede i den ovenfor ommeldte Post 5 (Udgifter vedrørende Hovedbygningen paa Nebbegaard). Nebbegaard ligger ca 6 km fra Rungsted, hvorfra Sagsøgte benytter Toget til København. Under de ovenfor nævnte Udgiftsbeløb 6 og 7 er indbefattet Løn til en Chauffør, der i Hovedsagen har andet Arbejde paa Gaarden, samt Olie og Benzin til Gaardens Brug. Sagsøgte anslaaer Udgifterne til Administrators Befordring — Automobilhold og Benzinformbrug — til henholdsvis ca 2600 Kr og ca 900 Kr aarlig. Sagsøgtets Forbrug af Gaardens Produkter er efter 3 Aars Gennemsnit fra Avisgaarden og fra Gartneriet 675 Kr. Summen af de Goder, Sagsøgte oppebærer fra Nebbegaard, er saaledes efter hans Skøn 5975 Kr om Aaret; men Sagsøgte har ogsaa et meget betydeligt Arbejde med Tilsyn af Gaardens Drift, og desuden er Arbejdet med Uddelingen af Legaterne efter disses Karakter ogsaa forbundet med megen Ulejlighed. Sagsøgte har endelig hævdet, at han aldrig er gaaet ind paa anden Kontrol end den, der ligger i, at det tilsynsførende Ministerium skal paase Kapitalens Anbringelse og Tilstedeværelse samt at Uddelingen af Legaterne sker til eller gennem Institutioner med almenvelgørende eller almennyttigt Formaal. Sagsøgte er aldrig gaaet ind paa, at det tilsynsførende Ministerium skulde kunne blande sig i den almindelige Drift af Nebbegaard, hvilket vilde medføre aldeles uovervindelige Hindringer for en fornuftig Drift af Ejendommen. Sagsøgerne har heller ikke paavist, hvilke almindelige Regler for saadant Tilsyn der skulde være gældende i et Tilfælde af en saa særegen Art som det foreliggende. Sagsøgte maa herefter modsætte sig saavel at Nebbegaard sælges, idet det ikke af den det tilsynsførende Ministerium ved Fundatsen tillagte Revisions- og Decisionsmyndighed saa lidt som af almindelige Regler følger, at Ministeriet har Kompetence til at forlange nogen Omlægning af Kapitalen og slet ikke, naar saadant vilde

stride mod Testators Vilje, og Sagsøgte maa ligeledes modsætte sig den anden Del af Ministeriets Paastand, der er altfor vidtgaende og ubestemt til, at den kan tages til Følge.

Retten mener, at det paahviler Sagsøgte, som et Led i de Spareforanstaltninger, som de daarlige økonomiske Forhold indenfor Landbruget nødvendiggør, at søge at nedbringe Udgifterne ved Opretholdelsen af Nebbegaard som Erhvervsvirksomhed og Bopæl for Administratoren, men Retten finder dog ikke, at Sagsøgerne har godtgjort, at Sagsøgtes Administration er uforsvarlig.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Salg af Nebbegaard lægger Retten følgende Betragtning til Grund:

Da Nebbegaard allerede i Fabrikant Ludvigsens Tid ikke var nogen fordelagtig Pengeanbringelse, og da Ludvigsen ikke desto mindre har bestemt, at dette Aktiv skulde tilfalde Legatet, og ikke har bestemt, at Ejendommen skulde sælges, maa det antages, at Ludvigsen af Grunde, der ikke nu med Sikkerhed lader sig oplyse, har ønsket, at Driften saa vidt muligt skulde fortsættes.

Under Hensyn hertil og til, at det daarlige økonomiske Resultat af Driften paavirkes af de nuværende ekstraordinæret vanskelige Forhold for Landbruget, findes den nuværende Situation ikke at kunne berettige Sagsøgerne til i Kraft af den dem tilkommende Beføjelse til at overvaage Legatets forsvarlige Administration at kræve, at Sagsøgte skal stille Nebbegaard til Salg. Den anden Del af Sagsøgernes Paastand findes som altfor vidtgaende og alt for ubestemt ikke egnet til at tages under Paakendelse. Sagsøgte vil herefter være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde godtgøre Sagsøgte med 800 Kr.

Torsdag den 14 Marts.

Nr 91/1934. Musiker **Aanon-Jensen** (Selv)

mod

Københavns Orkesterforening og dennes Formand cand polit **Alexis Jonsson** (Fich),

betræffende Erstatning for ulovlig Eksklusion m v.

Østre Landsrets Dom af 26 Februar 1934: De Sagsøgte, Københavns Orkesterforening, og dennes Formand Alexis Jonsson, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Musiker Aanon-Jensen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til den sagsøgte Forening 150 Kr og til Sagsøgte Jonsson 150 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Af de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at den paa den ekstraordinære Generalforsamling den 30 Juni 1933 vedtagne

Eksklusion af Appellanten har været lovlig, og idet der ikke skønnes at være Grundlag for at tage Appellantens Paastand om, at Københavns Orkesterforening tilpligtes at optage ham som nyt Medlem, til Følge, vil de Indstævnte være at frifinde forsaavidt angaar Appellantens Paastand 2.

Da den af Bestyrelsen den 14 Marts 1932 paa egen Haand foretagne Eksklusion var ulovlig, findes Københavns Orkesterforening at maatte være pligtig at erstatte Appellanten det ham derved paaførte Tab, der skønsmæssigt vil kunne ansættes til 2000 Kroner med Renter. Til at paalægge Indstævnte Jonsson solidarisk Medansvar for denne Erstatning i hans Egenskab af Formand for Foreningen findes der ikke tilstrækkelig Grund, og denne Indstævnte vil derfor være at frifinde ogsaa forsaavidt angaar Appellantens Paastand 1.

Sagens Omkostninger findes Københavns Orkesterforening at burde betale Appellanten for begge Retter med 500 Kroner medens Omkostningerne for Indstævnte Jonssons Vedkommende vil kunne ophæves.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte Alexis Jonsson bør for Tiltale af Appellanten, Musiker Aanon-Jensen, i denne Sag fri at være. Indstævnte, Københavns Orkesterforening, bør til Appellanten betale 2000 Kroner med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 23 November 1933 til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kroner, men bør iøvrigt for Appellantens Tiltale i denne Sag fri at være.

For Indstævnte Jonssons Vedkommende ophæves Sagens Omkostninger for begge Retter.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Marts 1932 blev Sagsøgeren under nærværende Sag, Musiker Aanon-Jensen, udelukket af Københavns Orkesterforening, den ene af de under denne Sag sagsøgte Parter, idet Foreningens Bestyrelse den 14 Marts 1932 sendte ham følgende Skrivelse:

»Foranlediget ved, at De:

1) D 7 Juli 1931 har ført Bestyrelsen bag Lyset ved falske Oplysninger om Engagementet i Olympia, idet De paastod, at Gagen var 126 Kr pr Stemme, medens Musikerne imod Deres Nægtelse erkendte, at Gagen kun var 100 Kr, men at De havde forledt Orkesteret til at give Bestyrelsen falske Oplysninger, Rigtigheden heraf indrømmede De selv paa Bestyrelsesmødet den 24 Juli samme Aar.

2) i Strid med den paa det Tidspunkt løbende Overenskomst har afsluttet Engagement i Dansesalonen Fønix i Walkendorfsgade til en

Betaling, der laa under den overenskomstmæssigt fastsatte Gage; denne beløber sig til Kr 540 pr Maaned + Overspil efter Tarif, medens De havde engageret Musikerne til en Gage af 113 Kr om Ugen ialt, nemlig 108 Kr i Stedet for 126 Kr i Gage og 5 Kr for Overspil i Stedet for 9 Kr (Lørdag Kl 2—4). Dette er godtgjort ved Musiker Handbergs skriftlige Erklæring og forskellige Vidners overensstemmende Forklaringer.

3) I Strid med Overenskomstens Bestemmelser engagerede og afskedigede Musikere, som det passede Dem, ligesom De i forskellige Tilfælde har tilbudt Medlemmer Engagement paa Stedet til Underpris.

4) I flere Tilfælde har bildt Folk ind, at De mod et Vederlag af 100 Kr kunde skaffe dem ind i Københavns Orkesterforening; i et enkelt Tilfælde har De ogsaa modtaget de 100 Kr.

5) I et betydeligt Antal Tilfælde har snydt Kolleger for deres tilgodehavende Gage og paa anden Maade svigtet deres Tillid.

6) I forskellige nærmere præciserede Tilfælde har unddraget Dem Deres Forpligtelse overfor Arbejdsgivere og andre, hvilke Forhold De har haft Lejlighed til at udtale Dem om paa Bestyrelsesmøder.

Foranlediget ved alle disse Forhold, hvorved De paa det groveste har forbrudt Dem mod Foreningens Love og Tarifer og saaledes har forskyldt Slettelse i Henhold til Lovenes § 11, 3 Stk, idet Deres hele Forhold maa siges i høj Grad at have været til Skam og Skade for Foreningen, samt yderligere under Hensyn til, at De er i Restance med Kontingent fra 1 Juli 1931, hvorved De forlængst er hjemfalden til Slettelse, skal vi herved meddele Dem, at De Dags Dato er slettet som Medlem af Københavns Orkesterforening og Danske Musikers Landsforbund.«

Den 8 September 1932 tilskrev derhos Danske Musikers Landsforbunds Formand, Hr Charles Larsen, paa dets Forretningsudvalgs Vegne Sagsøgeren som følger:

»Det meddeles herved, at Danske Musikers Landsforbund — efter Korrespondance med Københavns Orkesterforening — fra D D har udstedt Forbud mod, at Forbundets Medlemmer modtager faste Engagements eller løse Musikbestillinger gennem Dem.«

Sagsøgeren anlagde derpaa ved Østre Landsret Sag mod Danske Musikers Landsforbund og Københavns Orkesterforening. Efter at denne Sag var begrænset til kun at angaa Spørgsmaalet om hvorvidt Sagsøgerens Udelukkelse af Foreningen var formelt ulovlig, fordi den var foretaget af Bestyrelsen og ikke af Generalforsamlingen, og efter at Sagsøgerens Paastand var ændret saaledes, at den foreløbig kun var

Færdig fra Trykkeriet den 10 April 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højestetsaaret 1935.

Nr. 2

Torsdag den 14 Marts.

rettet mod Københavns Orkesterforening, blev det ved Østre Landsrets Dom af 14 Juni 1933 statueret, at Bestyrelsens Beslutning om Sagsøgerens Udelukkelse af Københavns Orkesterforening var ugyldig, og at Foreningen derfor burde anerkende Sagsøgeren som Medlem af samme.

Københavns Orkesterforening afholdt derpaa den 30 Juni 1933 en ekstraordinær Generalforsamling, hvor et fremsat Forslag om at udelukke Sagsøgeren af Foreningen blev vedtaget. Der blev afgivet 116 Stemmer for og 18 Stemmer mod Forslaget, medens 6 Stemmer var ugyldige.

Sagsøgeren har derefter ved Stævning af 23 November 1933 rejst nærværende Sag mod Københavns Orkesterforening og dennes Formand Alexis Jonsson som sagsøgte og nedlægger Paastand paa:

1) at Københavns Orkesterforening og Alexis Jonsson in solidum dømmes til i Erstatning at betale ham 10 000 Kr med Renter 5 pCt aarlig fra den 23 November 1933, subsidiært et efter Rettens Skøn fastsat Beløb,

2) at hans Eksklusion af Københavns Orkesterforening kendes ulovlig, og at denne Forening tilpligtes at genoptage ham med fulde Rettigheder, subsidiært saaledes at han genoptages som nyt Medlem af Foreningen i Henhold til Lov Nr 70 af 27 Marts 1929 § 3.

De Sagsøgte nedlægger hver især Paastand paa Frifindelse.

Til Støtte for sin Paastand om Erstatning gør Sagsøgeren gældende, at han i Tiden 14 Marts 1932 til 14 Juni 1933 ulovligt er holdt udenfor Foreningen, og at de Sagsøgte har afskaaret ham fra kontraktmæssigt Arbejde og blokeret ham, samt at han navnlig fra Sagsøgte Jonssons Side har været Genstand for personlig Forfølgelse. Han hævder, at Ulovligheden af det overfor ham udviste Forhold er fastslaaet ved Østre Landsrets Dom af 14 Juni 1933, og i Henhold til Lov Nr 70 af 27 Marts 1929 § 3 mener han at have Krav paa Erstatning for det litte Tab, som han opgør saaledes:

1) Tab ved Afbrydelse af Arbejdet i Dansesalonen Phønix, hvor han, da han blev ekskluderet, havde Engagement til 14 April 1932	1 275,43 Kr
2) Tabt et Aars Gage fra 16 April 1932—15 April 1933....	5 200,00 —
3) Tab ved Fogedudlæg, Udsættelse af Lejlighed m v og Tort	3 504,57 —
	<hr/>
	10 000,00 Kr.

Til Begrundelse af Paastanden vedrørende Eksklusionen af 30 Juni 1933 har Sagsøgeren for det første anbragt, at den foretagne Eksklusion ikke er lovlige, idet den er foretaget af en ekstraordinær Generalforsamling, og at Myndighed til at ekskludere et Medlem ikke tilkommer en saadan Generalforsamling. Han henviser i saa Henseende til, at det i § 42 i Foreningens Love hedder: »Generalforsamlingen har den øverste Myndighed i alle Foreningens Anliggender«, og at der ved Ordet »Generalforsamling« maa sigtes til en af de i Lovens § 38 omtalte to aarlige ordinære Generalforsamlinger og ikke til den Generalforsamling, der i Henhold til Lovens § 39 ekstraordinært kan indkaldes.

Dernæst har Sagsøgeren anført, at Vedtagelsen om Eksklusion er reelt ulovlig, idet de Forhold, der bebrejdes ham, ikke er af en saadan Art, at de berettiger en Eksklusion.

Heroverfor gøres det af den Sagsøgte Forening gældende, at Sagsøgeren i en lang Række af Tilfælde har forbrudt sig overfor sin Organisation ved Overtrædelse af Tariffen, ved manglende Solidaritet og ved Krænkelser af sin Sandhedspligt overfor Bestyrelsen, hvorhos han ved sin Optræden overfor Arbejdsgivere har været til Skam og Skade for Foreningen. Før Sagsøgeren i 1930 begyndte at arbejde i København, har saaledes Danske Musikers Landsforbund regelmæssig fra Provisionsafdelingerne modtaget Klager over, at Sagsøgeren ikke har opfyldt sine Betalingsforpligtelser overfor de af ham engagerede Musikere, og iøvrigt omgaaet og søgt at omgaa Forbundets Love og Tariffer. Sagsøgeren har derfor een Gang været ekskluderet af Forbundet. Efter 1930 har Sagsøgeren haft talrige Konflikter med den sagsøgte Forening, ved Foreningens Kendelse af 9 Juli 1930 blev han saaledes idømt en Bøde af 200 Kr for at have engageret et uorganiseret Orkester til at musicere i Scalakælderen for lavere Betaling end den tariffmæssige og for i Foreningen »Hermod« i Olympia at have spillet under Tariffen. Ved Østre Landsrets Dom af 29 November 1930 blev Sagsøgerens Paastand om Underkendelse af denne Afgørelse ikke taget til Følge.

Den 24 Januar 1933 godkendte Arbejdsnævnet den af Musikernes Arbejdsløshedskasse truffene Afgørelse, hvorved Sagsøgeren udelukkedes af Arbejdsløshedskassen under Hensyn til, at han maatte anses for uskikket til Samarbejde med Arbejdskammerater, og den 22 Marts 1933 tiltraadte Socialministeriet denne Afgørelse.

Som Tilfælde, hvor Sagsøgeren har forbrudt sig overfor Organisationen har den sagsøgte Forening særlig fremhævet de i ovennævnte Skrivelse af 14 Marts 1932 under 1) og 2) omtalte Tilfælde, hvor han i Juli 1931 havde givet Bestyrelsen bevidst urigtige Oplysninger om et Engagement i Olympia og faaet de medvirkende Musikere til ligeledes at afgive urigtig Forklaring, og hvor han omkring Oktober 1931 havde afsluttet Engagement med Dansesalonen Phønix til en Betaling, der laa under Tariffen, og afgivet bevidst urigtig Meddelelse til Bestyrelsen.

I adskillige andre Tilfælde har Sagsøgeren derhos tilbudt Medlemmer af Foreningen Arbejde til Underpris, og i mange Tilfælde har han ikke betalt de af ham engagerede Musikere den dem tilkommende Løn. Saaledes har han ikke betalt Musiker H R Sonne for Arbejde i Novem-

ber—December 1931, Musiker W Hørtling for Arbejde i Februar 1932 og Musiker J Schmidt for Arbejde i Kafe 54, Falkonerallé 54.

Der er endvidere af Sagsøgeren udvist uheldigt Forhold overfor forskellige Arbejdsgivere, saaledes i Juli—September 1930 overfor Restauratør O Henriksen, Olympia, og i Oktober 1931 overfor Restauratør Kaus, Barbarina, Studiestræde 31, samt i Juni 1931 overfor Restauratør, Fru Sørensen, Falkonerallé 54.

Overfor den sagsøgte Forenings Bestyrelse har Sagsøgeren ogsaa gjort sig skyldig i utilbørligt Forhold. Den 15 Januar 1932 skaffede Sagsøgeren, der ikke var tilsagt, sig Adgang til Bestyrelsens Lokale og udskældte Bestyrelsen for Svindlere, Tyveknægte og lignende.

Den sagsøgte Forening hævder derfor, at Sagsøgeren ved det af ham før Eksklusionen af 14 Marts 1932 udviste Forhold har forbrudt sin Ret til at være Medlem af Foreningen, og at der derfor mangler Grundlag for hans Erstatningskrav, ligesom det af ham i det hele udviste Forhold gør Eksklusionen af 30 Juni 1933 berettiget.

Med Hensyn til Sagsøgerens Indsigelse mod Lovligheden af Eksklusionen af 30 Juni 1933 som sket paa en ekstraordinær Generalforsamling, bestrider Foreningen ganske Betydningen af det af Sagsøgeren anførte.

Hvad angaar den af Sagsøgeren opstillede Erstatningsberegning kan den sagsøgte Forening ikke godkende de opførte Beløb, og den bestrider, at Sagsøgeren har været arbejdsløs i det af ham paastaaede Omfang, ligesom den gør opmærksom paa, at Sagsøgeren i en Del af Perioden har oppebaaret offentlig Understøttelse. Endelig gøres det gældende, at den Omstændighed, at Sagsøgeren ikke længere var Medlem af den sagsøgte Forening ikke har kunnet forhindre ham i at søge Arbejde paa samme Maade som de mange Musikere, der ikke er Medlemmer af Foreningen.

Sagsøgte Jonsson gør for sit Vedkommende gældende, at hvad han har foretaget overfor Sagsøgeren, er sket i hans Egenskab af Formand for den sagsøgte Forening og kun i denne Egenskab. Han henholder sig iøvrigt til, hvad der af Foreningen er gjort gældende i Sagen.

Rigtigheden af det af de Sagsøgte saaledes anbragte har Sagsøgeren vel ikke villet erkende, men han har paa den anden Side heller ikke turdet bestride, at det anførte i det væsenlige er rigtigt, men han fastholder, at der paahviler de Sagsøgte Erstatningspligt, fordi Eksklusionen af 14 Marts 1932 var ulovlig, og iøvrigt fastholder han sine Paastande bl a under Henvisning til, at det, han har gjort, ikke er saa meget og saa groft, at det kan berettige en Eksklusion.

Under Domsforhandlingen er afgivet Forklaring af Sagsøgeren og af Sagsøgte Jonsson. Endvidere er afgivet Vidneforklaring af Musiker Willy Hørtling, Restauratør Chr Petersen, Kafe de Paris, Overbetjent Jørgensen, Restauratør Osvald Henriksen, Olympia, Restauratør Johs Nielsen, Kafe 41, Musiker Eyolf Lehmann, Musiker Axel Heilberg, Musiker Justesen, Musiker Lomborg, Musiker Julius Jensen, Musiker H R Sonne, Restauratør P Sørensen, Musiker Arne Petersen og Musiker Th Gungi.

Efter det foreliggende finder Retten det godtgjort, at Sagsøgeren i

Tiden, før Bestyrelsen den 14 Marts 1932 ekskluderede ham, har gjort sig skyldig i forskellige Forhold, der gjorde en Eksklusion berettiget. Naar Bestyrelsen derefter ekskluderede ham, var Eksklusionen som statueret ved Østre Landsrets Dom af 14 Juni 1933 vel formelt ikke gyldig, men da Betingelserne for en Eksklusion i og for sig forelaa, og da Generalforsamlingen umiddelbart, efter at det ved nævnte Dom var afgjort, at Myndigheden til Eksklusion tilkom Generalforsamlingen og ikke Bestyrelsen, vedtog at ekskludere Sagsøgeren, findes Sagsøgeren ikke paa Grundlag af Eksklusionens formelle Ugyldighed at kunne gøre noget Erstatningskrav gældende overfor den sagsøgte Forening, og da der ej heller iøvrigt findes Grundlag for Krav paa Erstatning overfor nogen af de Sagsøgte, vil disse være at frifinde.

Med Hensyn til Sagsøgerens Paastand vedrørende Eksklusionen den 30 Juni 1933 findes denne ikke at kunne tages til Følge, idet der i Foreningens Love ikke findes Holdepunkter for, at Myndigheden til Eksklusion kun skulde tilkomme de ordinære Generalforsamlinger, og idet der som ovenfor statueret findes at have været et tilstrækkeligt Grundlag for Eksklusion.

De Sagsøgte vil herefter i det hele være at frifinde og Sagsøgeren vil i Sagsomkostninger have at betale til den sagsøgte Forening 150 Kr og til Sagsøgte Jonsson 150 Kr.

T i r s d a g d e n 1 9 M a r t s .

Nr 118/1934. **Høje Thorstrup Kommune (Teist)**

m o d

Overretssagfører Niels Nielsen (Selv),

betræffende den appellerende Kommunens Ret til Opkrævning af visse Kloakbidrag.

Ø s t r e L a n d s r e t s D o m a f 2 2 M a j 1 9 3 4 : S a g s ø g t e , O v e r r e t s s a g f ø r e r N i e l s N i e l s e n , b ø r f o r T i l t a l e a f S a g s ø g e r n e , H ø j e T h o r s t r u p K o m m u n e , i d e n n e S a g f r i a t v æ r e . S a g s ø g e r n e b ø r t i l S a g s ø g t e b e t a l e i S a g s o m k o s t n i n g e r 3 0 0 K r i n d e n 1 5 D a g e e f t e r d e n n e D o m s A f s i g e l s e u n d e r A d f æ r d e f t e r L o v e n .

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Landvæsenskommissionskendelsen af 7 Oktober 1909 indeholder ikke nogen Afgørelse af Spørgsmaalet om, hvem der skal afholde Udgifterne til de ved senere Bebyggelse nødvendiggjorte Ledningsanlæg indenfor Afvandingsområdet, og Hjemmel til at

paalægge de paagældende Lodsejere disse Udgifter kan navnlig heller ikke udledes af den i Kendelsen optagne Bestemmelse hvorefter der er paalignet tre navngivne Lodsejere et særligt Bidrag til Ledningen i en fremtidig Vej. Efter det oplyste har ikke blot Sogneraadet og Kommunens Tjenestemænd, men ogsaa Amtsvejinpektøren, der som teknisk Konsulent for Sogneraadet udarbejdede det Projekt, hvorefter Kloakanlægget blev udført, opfattet Forholdet saaledes, at Kommunen skulde anlægge og betale de nye Ledninger, der krævedes efterhaanden som Bebyggelsen skred frem. I Overensstemmelse med denne Opfattelse har Sogneraadet i sin Tid ladet ogsaa de under denne Sag omhandlede Ledningsanlæg udføre mod, at Ejeren som i Dommen nævnt, betalte den Merudgift, der fremkom ved, at Ejeren paa Valhøj ønskede en Ledning af særlige (større) Dimensioner), men iøvrigt uden at tage nogetsomhelst Forbehold om Refusion af Udgifterne, og uden at gøre Skridt til at faa Ledningsbidrag fastsat, og herefter maa Sogneraadet være afskaaret fra nu at fremsætte et saadant Krav.

Med Hensyn til Værdiafgiften fremgaar det af det oplyste, at der ikke i sin Tid er regnet med, at der faktisk vilde indgaa noget Beløb paa Grundlag af den rene Konjunkturstigning, og naar Sogneraadet har undladt at benytte sin Ret efter Kendelsen til at opkræve de meget betydelige Værdistigningsafgifter, som Højkonjunkturerne under og efter Krigen gav Grundlag for, maa det antages, at Grunden hertil har været den, at saadan Opkrævning var uforholdsmæssig for at skaffe Dækning for Udgifterne og kunde føles ubillig. Til nu at indtale Værdistigningsbidrag paa Grundlag af den fra 1909 til 1932 stedfundne Værdistigning uden Hensyn tagen til den ved mellemliggende Vurderinger fastslaaede Værdistigning kan Kommunen ikke anses berettiget, og idet Indstævnte herefter i det hele vil være at frifinde, vil Landsrettens Dom kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Høje Thorstrup Kommune, til Indstævnte, Overretssagfører Niels Nielsen, med 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 7 Oktober 1909 afsagdes en Kendelse af en i Anledning af Kloak-anlæg i Taastrup Stationsby nedsat Landvæsenskommission. Den samlede Anlægssum kalkuleredes til 97 000 Kr. Til Dækning af Omkostningerne ved Anlægget paalagdes der Statsbanerne et Bidrag af 2000 Kr én Gang for alle. Endvidere paalagdes der tre Grundejere, nemlig: Ejeren af Matr Nr 15 a Proprietær C L Ibsen, Ejeren af Matr Nr 6 a, Gaardejer Jochumsen, og Ejeren af Matr Nr 6 g m fl, Sognefoged Mortensen, særlige Ledningsbidrag paa ialt 5500 Kr. Som Begrundelse for Paalæg af disse Ledningsbidrag hedder det i Kendelsen:

»— — — hvor Planen giver Ejeren af et ubebygget Areal en ny Ledning i en fremtidig Vej, som senere vil formindske Udgifterne til Sideledninger paa hans egen Grund, bør der for denne Fordel paalignes et særligt Bidrag, som efter Kommissionens Skøn bør sættes til ca 1 Kr pr løbende Fod Ledning i fremtidig Vej.«

Fremdeles paalagdes der Kirken og Kirkegaarden et særligt Bidrag af 400 Kr en Gang for alle samt øvrige under Oplandet hørende Arealer et i Kendelsen nærmere fastsat Arealbidrag; foruden Arealbidraget paalagdes der samtlige Ejendomme i Oplandet med Undtagelse af Statsbanerne og Kirkegaarden et Værdibidrag af 1,4 pCt af Ejendomsskyldværdien — at forøge eller formindske med 0,1 pCt for hver 3600 Kr, hvorved Anlægssummen kom til at overstige eller ligge under ovennævnte 97 000 Kr — og hedder det bl a i Kendelsen:

»Ved Udstykninger fordeler Sogneraadet det oprindelig paalagte Værdibidrag samt Bidraget for en eventuel Værditilvækst efter Parcelernes Værdi — — — — —

Ved Bebyggelse af ubebyggede Ejendomme paalignes nyt Værdibidrag af Tilvæksten i Ejendomsskyldværdi.

Ved Tilbygning til eller Ombygning af bestaaende Ejendomme forholdes som ved Nybygninger.

Værdiforandringer, som uden Tilbygning eller Forandring af en bestaaende Ejendom konstateres ved en Omvurdering, faar kun Indflydelse paa Kloakbidraget, hvis Forandringen mindst udgør 10 pCt af den oprindelig ansatte Værdi.

Ingen Værdiforminskelse giver Ejeren Krav paa Tilbagebetaling af erlagte Kloakbidrag.

Samtlige Kloakbidrag for de bestaaende Ejendomme forfalder til Betaling efter Fuldførelsen af Anlægget. Dog har Sogneraadet tilbudt at ville staa i Forskud i 20 Aar, saaledes at Bidragene med Tillæg af 4,5 pCt Rente tilbagebetales i 20 paa hinanden følgende Aar med $\frac{1}{13}$ af Bidraget aarlig, for saa vidt vedkommende Ejer derom indsender Børgering til Sogneraadet. Sogneraadet lader Bidragene opkræve i en eller to aarlige Terminer efter sin nærmere Bestemmelse, første Gang i første Termin efter Arbejdets Fuldførelse.

Alle senere Bidrag, der paalignes som Følge af Udstykning, Nybygning eller Ombygning, forfalder til kontant Betaling med det fulde Beløb i første Termin efter stedfundet Vurdering.

— — — — —

Anlægssummen — — —	97 000 Kr vil derefter været dækket ved Bidrag fra Statsbanerne	Kr 2 000,00
Ledningsbidrag fra Grundejere	—	5 500,00
Kirken og Kirkegaarden	—	400,00
Arealbidrag	—	25 824,41
Værdibidrag	—	50 545,60

Tilsammen.... Kr 84 270,01

Tilbage bliver et udækket Restbeløb af 12 730 Kr.

 Kommissionen skønner, — — — at det omtalte Restbeløb bør dækkes ved et kontant Tilskud af Kommunen. — — — — —

Taastrup Kommune paatager sig Udførelsen af det af Kommissionen godkendte Kloakanlæg og overtager det til fremtidig Vedligeholdelse, og faar derfor Ret til at opkræve de ved denne Kendelse fastsatte Bidrag ogsaa efter Udløbet af de 20 Aar, efter hvilke dens Forskud efter de stillede Forudsætninger skulde være tilbagebetalt. Efter Udløbet af de 20 Aar staar det Kommunen frit ved Vandløbsretternes Hjælp at søge Bidraget for den senere opstaaede Bebyggelse forandret, hvis det skulde vise sig, at Forudsætningen om Bebyggelsestilvæksten ikke har været rigtig — — — — —

Sogneraadet er forpligtet til at vedligeholde, eventuelt forny eller udvide de foreslaaede Anlæg indenfor den ved Kendelsen givne Ramme uden derfor at kunne paalægge yderligere Bidrag, som ikke hjemles ved Kendelsen.

Hvis det derimod skulde blive nødvendigt at foretage nye Anlæg, som ikke er forudsatte ved Kendelsen, saasom Supplering af Rensningsanlægget ved Iltningsfiltre eller lignende Anlæg eller Bortledning af Spildevandet fra Tankanlægget gennem lukkede Ledninger til fjernere liggende Punkter, vil Sogneraadet være berettiget til ved Vandløbsretternes Mellekomst efter de bestaaende Love at søge Udgiften saavel til Bygning som til Drift af disse Anlæg fordelt over samtlige i dem interesserede Lodsejere.

Hvad særlig angaar et Tankanlæg for Oplandet nord for Jærnbanelen, hvis sandsynlige Nødvendighed er berørt foran, men hvis Bygning ved Kendelsen udskydes i en uvis Fremtid, da vil Kommunen ikke ved Vandløbsretternes Mellekomst kunne opnaa Paaligning af nye Bidrag til et saadant Tankanlæg, med mindre den kan godtgøre, at den ikke har faaet og ikke har Udsigt til at faa de nødvendige Midler fra de nu paalignede Kloakbidrag. Sogneraadet vil derfor allerede af den Grund have at føre et saadant Regnskab over Udgifter og Indtægter vedrørende Anlægget, at dettes Status til enhver Tid let kan opgøres. — — — — —

Arbejdet udføres ved Taastrup Sogneraads Foranstaltning efter de sædvanlige Regler i Lov Nr 63 af 21 Maj 1880 om Vands Afledning og Benyttelse, § 24, 1 Stk, og skal være tilendebragt for Oplandet syd for Jærnbanelen eksklusive Marievejs Kvarteret inden 1 December 1910, for

Oplandet nord for Jærnbanen inklusive Marievejskvarteret inden 1 December 1911, alt i Overensstemmelse med foranstaaende Bestemmelser.

Sogneraadet er berettiget til paa vedkommende Ejers Bekostning at lade Kendelsen med tilhørende Fordelingsliste tinglæse og notere som Behæftelse paa de bidragspligtige Ejendomme, som ikke betaler deres Bidrag fuldt ud umiddelbart efter Anlæggets Fuldførelse.

-----«
 Ved en foreløbig Opgørelse i 1910 ansloges Byggesummen til 104 184 Kr, og Værdibidraget forhøjedes derfor til 1,6 pCt af Ejendoms-skyldværdien.

Sogneraadet fulgte ikke Kendelsens Bestemmelser om Optrævning af Værdistigningsbidrag, idet det undlod at opkræve Værdibidrag af den under og efter Krigen indtraadte betydelige Konjunkturstigning. Det er endvidere oplyst, at Kommunen i en Række Tilfælde har nedlagt Kloakledninger i ubebyggede Arealer, uden at Spørgsmaalet om, hvorvidt Kommunen definitivt skulde bære Omkostningerne derved eller kunde kræve dem refunderet af Grundejerne, er blevet afgjort.

Noget Regnskabsmøde med Interessenterne er ingensinde blevet afholdt.

Den 26 Maj 1932 og 26 Juni 1933 nedsattes en Landvæsenskommission, der skal behandle et Forslag til Forbedring af Afløbsforholdene i Taastrup Stationsby, og som bl a har faaet den Opgave at undersøge, hvorvidt de Forudsætninger har holdt Stik, hvorpaa Kendelsen af 1909 er bygget.

Paa et den 11 Oktober 1933 af denne Landvæsenskommission afholdt Møde, i hvilket bl a ogsaa Medlemmer af Sogneraadet deltog, forhandles den paa Grundlag af Kendelsen af 7 Oktober 1909 stedfundne Udvikling og Kommunens Administration af Kendelsen samt de projekterede Nyanlæg og Kloakanlæggets økonomiske Forhold. Sogneraadsformand Knudsen erklærede, »at Høje Taastrup Sogneraad vil indbringe Spørgsmaalet om Retten til at opkræve de ikke opkrævede Bidrag, der i Henhold til Kendelsen skulde have været opkrævet, for Domstolene.«

Sogneraadet har derefter anlagt nærværende Sag.

Ifølge den endelige Paastand søger Sagsøgerne, Høje Thorstrup Kommune, herefter Sagsøgte, Overretssagfører Niels Nielsen, til Betaling af 9449 Kr 66 Øre med Renter heraf 5 pCt p a fra Stævningens Dato, den 22 December 1933.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Sagsøgernes Paastand deler sig i:

A. V æ r d i a f g i f t.

Der indsøges a) Værdiafgift (af Konjunkturstigning) af Matr Nr 6 ax, Taastrup Valby, hvoraf Sagsøgte er Ejer siden 1925, beregnet efter Ejendomsskyldværdi pr 1 Januar 1932 17 000..... 144 Kr 02 Øre

b) Værdiafgift (af Forbedringer og Konjunkturstigning) af den af Sagsøgte beboede Ejendom, »Valhøj«, Matr Nr 7 ar m fl af Taastrup Valby og 7 v af Høje Taastrup, hvorpaa Sagsøgte erholdt Skøde den 5 Juni 1923, beregnet efter Ejendomsskyldværdi pr 1. Januar 1932 92 000 Kr..... 1984 Kr 58 Øre

B. Anlægsudgift ved Kloakledning,	
udført i 1921/22 og 1922/23, fortløbende i Køgevejens	
Vestside fra Høje Taastrupvej mod Syd 160 m 30 cm	
og Kloakledning i Høje Taastrupvej fra Køgevej	
mod Vest 85 m 30 cm ifølge Kommune-	
Regnskab	11 299 Kr 01 Øre
minus Bidrag til Ledninger, indbetalt	
af Ejeren af Valhøj.....	3 977 Kr 95 Øre
	7321 Kr 06 Øre
	9449 Kr 66 Øre.

Ad A.

Krav paa Værdistigningsbidrag findes i Medfør af Lov Nr 274 af 22 December 1908 § 1 Nr 4 at forældes i Løbet af 5 Aar, idet Kommissionenskendelsen ikke i sig selv skaber et saadant særligt Retsgrundlag som i Medfør af Paragrafens Slutningsbestemmelse udelukker den 5-aarige Forældelse. Spørgsmaalet bliver da, fra hvilket Tidspunkt Forældelsesfristen maa regnes. Ifølge Kendelsen forfalder Bidrag, der paa-lignes som Følge af Nybygning eller Ombygning, til kontant Betaling med det fulde Beløb i første Termin efter stedfundet Vurdering. Det samme maa antages at gælde Bidrag for Konjunkturstigninger. De saaledes fastsatte Forfaldstider ses Sogneraadet ikke at have haft Hjemmel til at udskyde; særlig findes saadan Hjemmel ikke at indeholdes i Bestemmelsen i § 55, Stk 1, 2 Punktum i Vandløbsloven, saaledes som ændret ved Lov Nr 128 af 19 April 1907, hvorved bemærkes, at en Udskydning af Forfaldstiden i Tilfælde af mellemliggende Ejerskifte vilde komme til at gaa ud over den nye Ejer. De i Kendelsen fastsatte Forfaldstider maa derfor staa ved Magt, saaledes at Forældelsesfristen regnes fra dem. Sagsøgte maa herefter være stillet, som om tidligere forfaldne, men nu foreldede Bidrag for Fordringer og Konjunkturstigning var betalt, saaledes at han alene er pligtig at svare Bidrag for senere stedfundet yderligere Værdistigning. Da de af Sogneraadet fordrede Værdistigningsbidrag er udregnede paa Grundlag af den fra 1909 til 1932 stedfundne Værdistigning uden Hensyntagen til den ved mellemliggende Vurderinger fastslaaede Værdistigning, vil Sagsøgte ikke kunde dømmes til at betale de nævnte Bidrag.

Den 8 December 1911 forelagde Sogneraadet Landvæsenskommissionen for Kloakanlægget i Taastrup Spørgsmaalet om, hvem der skulde betale nye Ledninger over ubebyggede Arealer med Afvandingsret til Kommunens Kloaker. Kommissionens Formand svarede den 6 Januar 1912, at Kommissionens Hverv maatte betragtes som afsluttet, og at Kommissionen derfor ikke kunde afgøre det rejste Spørgsmaal, men iøvrigt udtalte Formanden, »at det, forudsat at Kloakanlægget er gennemført i det af Landvæsenskommissionen fastsatte Omfang, formentlig maa være de paagældende Grundejeres egen Sag at bekoste de Ledninger, som er nødvendige for at opnaa en af dem ønsket Tilslutning til Kommunens Kloakanlæg, og at eventuelle Tvivlsspørgsmaal maa søges afgjort paa sædvanlig Maade ved Vandløbsretterne«. Sogneraadet har herefter, i Stedet for, hvis det fremdeles var i Tvivl om Forstaaelse af

Kendelsen eller havde en anden Mening om Spørgsmaalet end den tidligere Kommissionsformand, at fremkalde en Afgørelse af Spørgsmaalet, fulgt den Fremgangsmaade i Almindelighed selv at bekoste de paagældende nye Ledninger.

Den nu foreliggende Tvist findes ikke af Retten at kunne henvises til Afgørelse ved Vandløbsretterne.

Sagsøgte Forgænger paa Valhøj — Proprietær Suell — ønskede at afvande nogle udenfor Oplandet liggende Grunde gennem Taastrup Kloakanlæg, og i den Anledning skulde der paa Valhøj nedlægges Ledninger i større Dimensioner end det ellers havde været nødvendigt. Kommunen vedtog at lægge Ledningerne i de af Ejeren ønskede Dimensioner, mod at han skulde betale bl a de derved fremkomne Differencer.

I Begyndelsen af 1922 stillede Sagsøgte »som Ejer af Valhøj« Depositum paa 2000 Kr til Dækning af Forskellen mellem Anlægget af 12 og 9" Ledninger. I 1924 androg Suell om Forlængelse af Kloakledningen i Høje Taastrup Vejen, og der meddeltes fra Kommunens Side Tilladelse mod Læsning af Deklaration angaaende Kloakbidragspligt.

Selv om nu Kommunen, uanset de i sin Tid i Anledning af Nedlæggelsen af de paagældende Ledninger førte Forhandlinger, maatte have været berettiget til at kræve sine fulde Udlæg refunderet, og selv om et saadant Krav efter Ejerskiftet i 1923 maatte kunne være rettet mod Sagsøgte, maa Kravet dog nu anses forældet i Medfør af Analogien af Lov Nr 274 af 22 December 1908 § 1 Nr 6.

Sagsøgte vil derfor være at frifinde i Henseende til Sagsøgernes Paastand ad B.

Som Følge af det ovenfor anførte vil Sagsøgte i det hele være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgerne have at godtgøre Sagsøgte 300 Kr.

Nr 125/1934. Proprietær **H P Olsen** (F Bülow)

m o d

Høje Thorstrup Kommune (Teist),

betræffende Opkrævning af Kloakafgifter.

Østre Landsrets Dom af 22 Maj 1934: Sagsøgte, Proprietær H P Olsen, bør til Sagsøgerne, Høje Thorstrup Kommune, betale 20 373 Kr 92 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 22 December 1933, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 600 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Landvæsenskommissionskendelsen af 7 Oktober 1909 indeholder ikke nogen Afgørelse af Spørgsmaalet om, hvem der skal afholde Udgifterne til de ved senere Bebyggelse nødvendiggjorte Ledningsanlæg indenfor Afvandingsomraadet, og Hjemmel til at paalægge de paagældende Lodsejere disse Udgifter kan navnlig heller ikke udledes af den i Kendelsen optagne Bestemmelse, hvorefter der er paalignet tre navngivne Lodsejere et særligt Bidrag til ny Ledning i en fremtidig Vej. Efter det oplyste har ikke blot Sogneraadet og Kommunens Tjenestemænd, men ogsaa Amtsvejsinspektøren, der som teknisk Konsulent for Sogneraadet udarbejdede det Projekt, hvorefter Kloakanlægget blev udført, opfattet Forholdet saaledes, at Kommunen skulde anlægge og betale de nye Ledninger, der krævedes efterhaanden som Bebyggelsen skred frem. I Overensstemmelse med denne Opfattelse har Sogneraadet i sin Tid ladet ogsaa de under denne Sag omhandlede Ledningsanlæg udføre uden at tage nogetsomhelst Forbehold om Refusion af Udgifterne og uden at gøre Skridt til at faa Ledningsbidrag fastsat, og herefter maa Sogneraadet være afskaaret fra nu at fremsætte saadant Krav. Det bemærkes herved, at der ikke er oplyst noget, der kunde medføre et særligt Ansvar for Appellanten, idet et saadant Ansvar ikke kan støttes alene paa den Omstændighed, at Appellanten var Formand for Sogneraadet, da Anlæg af Ledninger til de fra hans Ejendom solgte Parceller fandt Sted.

Med Hensyn til Værdiafgiften af Konjunkturstigning fremgaar det af det oplyste, at der ikke i sin Tid er regnet med, at der faktisk vilde indgaa noget Beløb paa denne Konto, og naar Sogneraadet har undladt at benytte sin Ret efter Kendelsen til at opkræve de meget betydelige Værdistigningsafgifter, som Højkonjunkturerne under og efter Krigen gav Grundlag for, maa det antages, at Grunden hertil har været den, at saadan Opkrævning var uforholdsmæssig for at skaffe Dækning for Udgifterne og kunde føles ubillig. Sogneraadet findes imidlertid ikke berettiget til nu i Stedet for de Afgifter, som det maa anses at have givet Afkald paa, at opkræve et Værdistigningsbidrag, der er udregnet paa Grundlag af den fra 1909 til 1932 stedfundne Værdistigning uden Hensyntagen til den ved mellemliggende Vurderinger fastslaaede Værdistigning, og Appellanten vil derfor ikke kunne dømmes til at betale den indtalte Værdiafgift.

Hvad endelig agnaar Udgifterne til Oprensning af en aaben Grøft, har Appellanten for Højesteret gjort gældende, at den Vedligeholdelsespligt, der efter Kendelsen paahviler ham som Ejer af Matr Nr 15 a, alene vedrører den Del af det aabne Vandløb, der med Rette kan betegnes som privat Vandløb, derimod ikke den Del, der som et Led i Kloakanlægget blev uddybet ved Sogneraadets Foranstaltning, og til hvis Oprensning det heromhandlede Beløb er anvendt. I Mangel af nærmere Oplysninger findes Appel-

lantens Anbringender vedrørende dette Forhold at maatte lægges til Grund, og Appellanten vil herefter i det hele være at frifinde for Indstævntes Tiltale.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 1500 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Proprietær H P Olsen, bør for Tiltale af Indstævnte, Høje Thorstrup Kommune i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 1500 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 7 Oktober 1909 afsagdes en Kendelse af en i Anledning af Kloakanlæg i Taastrup Stationsby nedsat Landvæsenskommission. Den samlede Anlægssum kalkuleredes til 97 000 Kr. Til Dækning af Omkostningerne ved Anlægget paalagdes der Statsbanerne et Bidrag af 2000 Kr én Gang for alle. Endvidere paalagdes der tre Grundejere, nemlig Ejeren af Matr Nr 15 a, Proprietær C L Ibsen, Ejeren af Matr Nr 6 a, Gaardejer Jochumsen, og Ejeren af Matr Nr 6 g m fl, Sognefoged Mortensen, særlige Ledningsbidrag paa ialt 5500 Kr. Som Begrundelse for Paalæg af disse Ledningsbidrag hedder det i Kendelsen — — — hvor Planen giver Ejeren af et ubebygget Areal en ny Ledning i en fremtidig Vej, som senere vil formindske Udgifterne til Sideledninger paa hans egen Grund, bør der for denne Fordel paalignes et særligt Bidrag, som efter Kommissionens Skøn bør sættes til ca 1 Kr pr løbende Fod Ledning i fremtidig Vej.«

Fremdeles paalagdes der Kirken og Kirkegaarden et særligt Bidrag af 400 Kr en Gang for alle samt øvrige under Oplandet hørende Arealer et i Kendelsen nærmere fastsat Arealbidrag; foruden Arealbidraget paalagdes der samtlige Ejendomme i Oplandet med Undtagelse af Statsbanerne og Kirkegaarden et Værdibidrag af 1,4 pCt af Ejendomsskyldværdien — at forøge eller formindske med 0,1 pCt for hver 3600 Kr, hvorved Anlægssummen kom til at overstige eller ligge under ovennævnte 97 000 Kr — og hedder det bl a i Kendelsen:

»Ved Udstykninger fordeler Sogneraadet det oprindelig paalagte Værdibidrag samt Bidraget for en eventuel Værditilvækst efter Parcelernes Værdi — — — — —

Ved Bebyggelse af ubebyggede Ejendomme paalignes nyt Værdibidrag af Tilvæksten i Ejendomsskyldværdi.

Ved Tilbygning til eller Ombygning af bestaaende Ejendomme forholdes som ved Nybygninger.

Værdiforandringer, som uden Tilbygning eller Forandring af en bestaaende Ejendom konstateres ved en Omvurdering, faar kun Indflydelse

paa Kloakbidraget, hvis Forandringen mindst udgør 10 pCt af den oprindelig ansatte Værdi.

Ingen Værdiformindskelse giver Ejeren Krav paa Tilbagebetaling af erlagte Kloakbidrag.

Samtlige Kloakbidrag for de bestaaende Ejendomme forfalder til Betaling efter Fuldførelsen af Anlægget. Dog har Sogneraadet tilbudt at ville staa i Forskud i 20 Aar, saaledes at Bidragene med Tillæg af 4, 5pCt Rente tilbagebetales i 20 paa hinanden følgende Aar med $\frac{1}{13}$ af Bidraget aarlig, for saa vidt vedkommende Ejer derom indsender Begæring til Sogneraadet. Sogneraadet lader Bidragene opkræve i en eller to aarlige Terminer efter sin nærmere Bestemmelse, første Gang i første Termin efter Arbejdets Fuldførelse.

Alle senere Bidrag, der paalignes som Følge af Udstykning, Nybygning eller Ombygning, forfalder til kontant Betaling med det fulde Beløb i første Termin efter stedfundet Vurdering.

Anlægssummen — — —	97 000 Kr vil herefter være dækket ved Bidrag fra Statsbanerne 2 000 Kr 00 Øre
Ledningsbidrag fra Grundejere	5 500 — 00 —
Kirken og Kirkegaarden	400 — 00 —
Arealbidrag	25 824 — 41 —
Værdibidrag	50 545 — 60 —

Tilsammen 84 270 Kr 01 Øre.

Tilbage bliver et udækket Restbeløb af 12 730 Kr. — — — — —

 Kommissionen skønner, — — — at det omtalte Restbeløb bør dækkes ved et kontant Tilskud af Kommunen — — — — —

Taastrup Kommune paatager sig Udførelsen af det af Kommissionen godkendte Kloakanlæg og overtager det til fremtidig Vedligeholdelse, og faar derfor Ret til at opkræve de ved denne Kendelse fastsatte Bidrag ogsaa efter Udløbet af de 20 Aar, efter hvilke dens Forskud efter de stillede Forudsætninger skulde være tilbagebetalt. Efter Udløbet af de 20 Aar staaer det Kommunen frit ved Vandløbsretternes Hjælp at søge Bidraget for den senere opstaaede Bebyggelse forandret, hvis det skulde vise sig, at Forudsætningen om Bebyggelsestilvæksten ikke har været rigtig. — — — — —

 Sogneraadet er forpligtet til at vedligeholde, eventuelt forny eller udvide de foreslaaede Anlæg indenfor den ved Kendelsen givne Ramme uden derfor at kunne paalægge yderligere Bidrag, som ikke hjemles ved Kendelsen.

Hvis det derimod skulde blive nødvendigt at foretage nye Anlæg, som ikke er forudsatte ved Kendelsen, saasom Supplering af Rensningsanlægget ved Iltningsfiltre eller lignende Anlæg eller Bortledning af Spildevandet fra Tankanlægget gennem lukkede Ledninger til fjernere liggende Punkter, vil Sogneraadet være berettiget til ved Vandløbsretternes Mellemkomst efter de bestaaende Love at søge Udgiften saavel

til Bygning som til Drift af disse Anlæg fordelt over samtlige i dem interesserede Lodsejere.

Hvad særlig angaar et Tankanlæg for Oplandet nord for Jærnbanen, hvis sandsynlige Nødvendighed er berørt foran, men hvis Bygning ved Kendelsen udskydes i en uvis Fremtid, da vil Kommunen ikke ved Vandløbsretternes Mellekomst kunne opnaa Paaligning af nye Bidrag til et saadant Tankanlæg, med mindre den kan godtgøre, at den ikke har faaet og ikke har Udsigt til at faa de nødvendige Midler fra de nu paa-lignede Kloakbidrag. Sogneraadet vil derfor allerede af den Grund have at føre et saadant Regnskab over Udgifter og Indtægter vedrørende Anlægget, at dettes Status til enhver Tid let kan opgøres.

Arbejdet udføres ved Taastrup Sogneraads Foranstaltning efter de sædvanlige Regler i Lov Nr 63 af 21 Maj 1880 om Vands Afledning og Benyttelse, § 24, 1 Stk, og skal være tilendebragt for Oplandet syd for Jærnbanen eksklusive Marievejs Kvarteret inden 1 December 1910, for Oplandet nord for Jærnbanen inklusive Marievej-kvarteret inden 1 December 1911, alt i Overensstemmelse med foranstaaende Bestemmelser.

Sogneraadet er berettiget til paa vedkommende Ejers Bekostning at lade Kendelsen med tilhørende Fordelingsliste tinglæse og notere som Behæftelse paa de bidragspligtige Ejendomme, som ikke betaler deres Bidrag fuldt ud umiddelbart efter Anlæggets Fuldførelse — — —«

Ved en foreløbig Opgørelse i 1910 ansloges Byggesummen til 104 184 Kr, og Værdibidraget forhøjedes derfor til 1,6 pCt af Ejendoms-skyldværdien.

Sogneraadet fulgte ikke Kendelsens Bestemmelser om Optrækning af Værdistigningsbidrag, idet det undlod at opkræve Værdibidrag af den under og efter Krigen indtraadte betydelige Konjunkturstigning. Det er endvidere oplyst, at Kommunen i en Række Tilfælde har nedlagt Kloak-ledninger i ubebyggede Arealer, uden at Spørgsmaalet om, hvorvidt Kommunen definitivt skulde bære Omkostningerne derved eller kunde kræve dem refunderet af Grundejerne, er blevet afgjort.

Noget Regnskabsmøde med Interessenterne er ingensinde blevet afholdt.

Den 26 Maj 1932 og 26 Juni 1933 nedsattes en Landvæsenskommission, der skal behandle et Forslag til Forbedring af Afløbsforholdene i Taastrup Stationsby, og som bl a har faaet den Opgave at undersøge, hvorvidt de Forudsætninger har holdt Stik, hvorpaa Kendelsen af 1909 er bygget.

Paa et den 11 Oktober 1933 af denne Landvæsenskommission afholdt Møde, i hvilket bl a ogsaa Medlemmer af Sogneraadet deltog, for-handledes den paa Grundlag af Kendelsen af 7 Oktober 1909 stedfundne Udvikling og Kommunens Administration af Kendelsen samt de projekterede Nyanlæg og Kloakanlæggets økonomiske Forhold. Sogneraadsfor-mand Knudsen erklærede, »at Høje Thorstrup Sogneraad vil indbringe Spørgsmaalet om Retten til at opkræve de ikke opkrævede Bidrag, der i Henhold til Kendelsen skulde have været opkrævet, for Domstolene.«

Sogneraadet har derefter anlagt nærværende Sag.

Sagsøgerne, Høje Thorstrup Kommune, paastaar herefter Sagsøgte,

Proprietær H P Olsen, der fra 1 April 1916—1 April 1929 var Formand for Taastrup Sogneraad. og som er Ejer af »Lykkens Gave«, Matr Nr 4 e m fl af Taastrup Valby, fra hvilken Ejendom er solgt en Række Parceller, dømt til Betaling af 36 593 Kr 51 Øre, med Renter heraf 5 pCt p a fra Stævningens Dato, den 22 December 1933.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Sagsøgernes Paastand deler sig i:

A. Værdiafgift (af Konjunkturstigning) af Matr Nr 4 e m fl beregnet efter Ejendomsskyldværdi pr 1 Januar 1932 170 000 Kr minus 20 000 Kr for Areal udenfor Oplandet = 150 000 Kr.....	1 114 Kr 04 Øre
B. a) For Nedlægning af Kloakledninger i Tiden 1918—1928 i forskellige i Stævningen og fremlagte Bilag nærmere betegnede Veje, hvortil Sagsøgte Grundarealer har stødt op, ialt....	18 518 — 85 —
b) beregnede Renter og Rentes Rente af disse Beløb	16 219 — 59 —
C. a) For Oprensning af en aaben Grøft paa Matr Nr 15 a har Kommunen betalt i Tiden 5 August 1917 til 25 Maj 1929 ialt..	461 Kr 00 Øre
b) Beregnede Renter og Rentes Renter	280 — 03 —
	741 — 03 —
	36 593 Kr 51 Øre.

Ad A.

Krav paa Værdistigningsbidrag findes i Henhold til Lov Nr 274 af 22 December 1908 § 1 Nr 4 at forældes i Løbet af 5 Aar. Under Hensyn til, at Sagsøgte i sin Egenskab af Sogneraadsformand var ansvarlig eller dog medansvarlig for, at Bidragene ikke blev opkrævet rettidig, findes dog for hans vedkommende Forældelsesfristen først at kunne regnes fra 1 April 1929, da han frattraadte som Sogneraadsformand, hvorfor Kravet er rettidig indtalt. Sagsøgte vil herefter være at dømme til at betale de paastaaede 1114 Kr 04 Øre.

Ad B.

Den 8 December 1911 forelagde Sogneraadet Landvæsenskommissionen for Kloakanlægget i Taastrup Spørgsmaalet om, hvem der skulde betale nye Ledninger over ubebyggede Arealer med Afvandingsret til Kommunens Kloaker. Kommissionens Formand svarede den 6 Januar 1912, at Kommissionens Hverv maatte betragtes som afsluttet, og at Kommissionen derfor ikke kunde afgøre det rejste Spørgsmaal, men iøvrigt udtalte Formanden, »at det, forudsat at Kloakanlægget er gennemført i det af Landvæsenskommissionen fastsatte Omfang, formentlig maa være de paagældende Grundejeres egen Sag at bekoste de Ledninger, som er nødvendige for at opnaa en af dem ønsket Tilslutning til Kommunens Kloakanlæg, og at eventuelle Tvivlspørgsmaal maa søges afgjort paa sædvanlig Maade ved Vandløbsretterne.« Sogneraadet har herefter i Stedet for, hvis det fremdeles var i Tvivl om Forstaaelse af Kendelsen eller havde en anden Mening om Spørgsmaalet end den tidligere Kommissionsformand, at fremkalde en Afgørelse af Spørgsmaalet,

fulgt den Fremgangsmaade i Almindelighed selv at bekoste de paagældende nye Ledninger.

Den nu foreliggende Tvist findes ikke af Retten at kunne henvises til Afgørelse ved Vandløbsretterne.

Sagsøgte har gjort gældende, at han har forstaaet Kendelsen saaledes, at Kommunen skulde lægge Ledninger, efterhaanden som Bebyggelse fandt Sted, og bære Omkostningerne derved. Der findes imidlertid ikke at kunne gives ham Medhold i denne Forstaaelse, idet Kendelsen maa antages udtømmende at have angivet Kommunens Forpligtelser med Hensyn til Kloakanlægget uden at omtale nogen Forpligtelse i fornævnte Henseende, hvorhos Kendelsens Bestemmelser om Ledningsbidrag fra tre navngivne Grundejere synes at forudsætte, at Grundejerne selv maatte bekoste nye Ledningsanlæg over ubebyggede Arealer.

En saadan Ordning synes iøvrigt ogsaa i sig selv rimelig, idet de paagældende Grundejere maa antages ved Parcellsalg at have indkasseret et Udbytte som Følge af Kloaknedlæggelsen.

Det skal i saa Henseende anføres, at Fabrikant Hugo Dorph som Vidne har forklaret af Sagsøgte at have købt en Parcel af Lykkens Gave mod Kingosvej og Ingemannsvej. Vidnet ønskede, at der skulde være Kloak i Kingosvej; han gav 33 000 Kr for 30 000 Kvadrat Alen, og det var hans første Betingelse for at købe, at der var Kloak. Til Sagsøgte sagde Vidnet, at det var en Betingelse for at købe Grunden, at der blev Kloak, hvortil Sagsøgte svarede, at det var saa givet som noget, at naar der var solgt, lagde Kommunen Kloak. I Vidnets Skøde staar intet om Kloak.

Det maa herefter statueres, at de paagældende Grundejere har været forpligtede til at refundere Kommunen dens Udlæg til Nedlæggelse af de omtalte Ledninger.

Retten finder derhos at maatte anse Sagsøgte som havende i de af Sagsøgerne paastaaede Tilfælde i egen Interesse foranlediget Nedlægning af Kloakledninger i de i Stævningen omhandlede Veje, hvortil hans Grundarealer har stødt op, og som Følge heraf vil Sagsøgte, der af de under A anførte Grunde ikke vil kunne paaberaabe sig Forældelse af Kommunens Refusionskrav, være at dømme til at betale de for Nedlægningen indsogte Beløb, mod hvis Størrelse Sagsøgte ikke har fremsat nogen speciel Indsigelse. Denne Sags Oplysninger afgiver derimod ikke tilstrækkeligt Grundlag til at tilpligte Sagsøgte at erstatte Kommunen de under b) nævnte Rente- og Rentesrentebeløb.

Sagsøgte vil herefter ad B være at dømme til at betale Sagsøgerne 18 518 Kr 85 Øre.

Færdig fra Trykkeriet den 24 April 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højestetsaaret 1935.

Nr. 3

Tirsdag den 19 Marts.

Ad C.

I Kendelsen af 1909 findes anført følgende:

»Propr C L Ibsen har som Ejer af Matr Nr 15 a for Kommissionen erklæret, at Vedligeholdelsen af det private aabne Vandløb fremdeles paahviler ham alene, uanset at den bliver byrdefuldere end hidtil paa Grund af Kloaktilløbet.

Da Kommissionen skønner, at Længden af den aabne Vandløbsstrækning med svagt Fald, som Spildevandet skal passere, inden det naar Banegrøften, og ad denne til Store Vejleaa, er saa stor, at der næppe for Tiden kan være Fare for kendelig Inficering af Vejleaa med Kloakvand, kan den tiltræde den foreslaaede Ordning som for Tiden fyldestgørende. For saa vidt den imidlertid senere maatte vise sig at medføre uforudsete betydeligere Ulemper, vil en anden Ordning være at træffe af vedkommende Myndigheder, eventuelt under Vandløbsretternes Medvirkning.«

Den nævnte Proprietær Ibsen var Ejer af Lykkens Gave, indtil Sagsøgte i 1912 fik Skøde paa Ejendommen.

Da den ved Kendelsen trufne Ordning med Hensyn til Vedligeholdelse af det ovennævnte aabne Vandløb paa Sagsøgtes Grund ikke senere er ændret, har de under C nævnte Oprensning udgifter ikke paahvilet Kommunen. Kommunens Krav paa Refusion af Beløbene vil af lignende Grunde som ovenfor under A anført ikke kunne anses forældet. Sagsøgte vil derfor være at dømme til at betale de under a) paastaaede 461 Kr. Da Sagsøgte derhos har savnet ethvert Grundlag for at belaste Kommunen med disse Udgifter, vil han ogsaa have at erstatte Kommunen Tabet ved hans uretmæssige Administration paa dette Punkt, opgjort til ovennævnte under b) paastaaede Beløb 280 Kr 03 Øre.

Ialt vil Sagsøgte herefter ad C være at dømme til Betaling af 741 Kr 03 Øre.

Ad A—C vil der efter det anførte være at give Sagsøgerne Dom for ialt 20 373 Kr 92 Øre med Renter som paastaaet.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgerne 600 Kr.

Onsdag den 20 Marts.

Nr 224/1934. Husassistent **Elisabeth Karoline Pihl**
(Meyer efter Ordre)

mod

Tjener **Poul Emanuel Anton Nielsen** (Harboe efter Ordre),

betræffende Underholdsbidrag.

Københavns Byrets foreløbige Dom af 16 Februar 1934: Saafremt Sagsøgte Poul Emanuel Anton Nielsen inden Retten edeligt bekræfter, at han ikke i Tiden fra den 18 Januar 1933 til den 25 Marts 1933 har haft Samleje med Sagsøgerinden Elisabeth Karoline Pihl, bør han for Sagsøgerindens Tiltale i denne Sag fri at være. Trøster han sig ikke til at aflægge saadan Ed, bør han til Sagsøgerinden og hendes den 10 November 1933 fødte Barn betale de i Lov Nr 130 af 27 Maj 1908 §§ 1 og 2 ommeldte Bidrag efter Øvrighedens Bestemmelse. Sagens Omkostninger ophæves.

Samme Rets endelige Dom af 20 Marts 1934: Da Sagsøgte Poul Emanuel Anton Nielsen har aflagt den ham ved Rettens foreløbige Dom af 16 Februar 1934 paalagte Ed kendes for Ret: Sagsøgte Poul Emanuel Anton Nielsen bør for Tiltale af Sagsøgerinden Elisabeth Karoline Pihl i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 28 August 1934: De indankede Domme bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Til Landsretssagfører, Fru Ingeborg Hansen, betaler det offentlige 60 Kr.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er paaanket med Justitsministeriets Tilladelse.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagførerne Meyer og Harboe hver 100 Kroner, der udredes af det offentlige.

Den foreløbige Byretsdoms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgerinden, Elisabeth Karoline Pihl, at Sagsøgte, Poul Emanuel Anton Nielsen, tilpligtes til Sagsøgerinden og hendes den 10 November 1933 fødte Barn at betale de i Lov Nr 130 af 27 Maj 1908 §§ 1 og 2 ommeldte Bidrag efter Øvrighedens Bestemmelse.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Ifølge en af Retslægeraadet afgiven Erklæring kan Barnet være avlet i Tiden fra noget efter Midten af Januar 1933 til noget efter Midten af Marts s A.

Ifølge en af Universitetets patologiske Institut foretaget Blodtypebestemmelse kan Sagsøgte være Fader til Barnet.

Sagsøgerinden har forklaret, at hun jævnligt har haft Samleje med Sagsøgte i Tiden fra omkring Midten af November 1932 til Begyndelsen af Februar 1933, samt at hun i Tiden fra Begyndelsen af November 1932 til Begyndelsen af April 1933 ikke har haft Samleje med andre end Sagsøgte.

Sagsøgte har forklaret, at han er sikker paa ikke at have haft nogen kønslig Forbindelse med Sagsøgerinden siden Nytaar 1933, og hans Forklaring er delvis bestyrket ved Politiets Undersøgelser.

Herefter findes Sagens Udfald at burde gøres afhængig af Sagsøgtes Ed saaledes som nedenfor nærmere angivet.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

De indankede Domme, der er afsagte den 16 Februar og den 20 Marts s A af Københavns Byrets 16 Afdeling, er med Justitsministeriets Tilladelse af 3 Maj 1934 indbragte her for Retten, hvor Appellantinden, hvem der er meddelt fri Proces under Indankningen, paastaar Dommene ændrede derhen, at Indstævnte dømmes til som Fader til det af Appellantinden den 10 November 1933 udenfor Ægteskab fødte Drengbarn at udrede Barselsfærds- og Underholdsbidrag efter Loven, subsidiært at Sagens Udfald gøres afhængig af Appellantindens Ed.

Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Idet der ikke findes Grundlag for at tage Appellantindens principale Paastand til Følge, og idet der efter Sagens Oplysninger ikke findes Grund til nu at gøre Sagens Udfald afhængig af hendes Ed, vil Dommene være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Der vil hos det offentlige være at tillægge den for Appellantinden for Landsretten beskikkede Sagfører i Salær 60 Kr.

Nr 41/1934. Dampskibsselskabet **Orion** Aktieselskab ved dets korresponderende Reder Firmaet **C P Jensen** (E Christensen)

m o d

Handelsfirmaet **Maurice Pincoffs Company**, Houston, Texas, Nordamerika (Overretssagfører C T Levinsen).

betræffende Tilbagebetaling af en Del af et erlagt Lasteafgiftsbeløb.

Sø- og Handelsrettens Dom af 24 Februar 1934: De Sagsøgte, Dampskibsselskabet Orion A/S ved dets korresponderende Reder, Firmaet C P Jensen, bør til Sagsøgerne, Handelsfirmaet Maurice Pincoffs Company, Houston, Texas, Nordamerika, betale £ 98.15.0 med Renter heraf 5 pCt p a fra den 30 Juni 1933, til Betaling sker. Sagsøgerne bør for Tiltale af de Sagsøgte i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler de Sagsøgte til Sagsøgerne med 400 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa, at den indankede Dom forandres derhen, at Indstævnte dømmes til at betale en Erstatning efter Rettens Skøn, dog ikke udover 1000 Dollars, og saaledes at Dommen iøvrigt stadfæstes. Erstatningspaastanden støtter Appellanten alene paa, at Lasteafgiften plus Andel i Arbejderassurancen er beregnet med et for stort Beløb.

I Henhold til de i Dommen, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, anførte Grunde, vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Der er herefter ikke Anledning til at komme ind paa Betydningen af, at der for Højesteret er fremskaffet forskellige nye Oplysninger om Lasteafgiftens Beregning i Houstons Havn. Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Dampskibsselskabet Orion, Aktieselskab, ved dets korresponderende Reder Firmaet C P Jensen, til Indstævnte, Handelsfirmaet Maurice Pincoffs Company, Houston, Texas, Nordamerika, med 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

fortsattes den 24 (Fredag), 25 (Lørdag) og 27 (Mandag), hver Dag Kl 7 Formiddag til Kl 3 Eftermiddag. Derefter forandrede Skibet Plads til Aalborg, hvortil det ankom s D Kl 4 Eftermiddag og tilendebragte Losningen den 1 Marts Kl 7 Formiddag til Kl 5 Eftermiddag.

Sagsøgerne mener nu, at der ifølge Reglerne i Certepartiets Post 6 og 7 herefter i alt til Indladning og Losning er forbrugt 4 Dage og 10 Timer, nemlig paa Afladepladsen den 18 Januar (1 Dag) og i Lossehavnene den 24, 27 og 28 Februar (3 Dage) samt den 1 Marts (10 Timer). Og da der efter Certepartiet tilkom dem 11 Liggedage, og Fremskyndingspengene (despatch money) saaledes vil være at udregne i Forhold til 6 Dage 14 Timer plus 1 Dag for en mellemliggende Søndag, d v s i alt 7 Dage og 14 Timer a £ 15 pr Dag, paastaar de under nærværende Sag de Sagsøgte dømt til at betale som Fremskyndingspenge £ 113.15.0 med Renter heraf 5 pCt p a fra Stævningens Dato, den 30 Juni 1933.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet mod Betaling af £ 83.15.0, idet de gør gældende, at ved Opgørelsen af Liggetiden bør der, foruden de af Sagsøgerne medtagne 4 Dage og 10 Timer, medregnes 2 Dage, nemlig den 19 Januar og den 25 Februar 1933, og at selv om der ikke findes at være Hjemmel hertil, bør disse to Dage dog medregnes som forbrugt af Sagsøgerne ved Beregningen af de dem tilkommende Fremskyndingspenge.

Og idet de Sagsøgte endvidere mener, at der paa forskellig Maade med Urette er paaført dem Udgifter paa Afladepladsen, særlig til Stevedoring, paastaar de Sagsøgerne dømt til at betale dem en Erstatning efter Rettens Skøn, dog ikke udover 1500 Dollars.

Sagsøgerne paastaar sig frifundet for de Sagsøgte Modkrav.

Tvisten mellem Parterne angaar saaledes for det første Beregningen af de Sagsøgte tilkommende Fremskyndingspenge.

Med Hensyn hertil skal Retten bemærke, at efter Formaålet med Bestemmelsen i Certepartiets Post 8 angaaende Fremskyndingspenge og den Bestemmelsen givne Formulering, findes den naturligste Forstaaelse af Bestemmelsen at maatte være den, at den hjemler Sagsøgerne Ret til Fremskyndingspenge for den Del af den samlede Laste- og Lossetid, som ikke er forbrugt af Sagsøgerne, nærmere bestemt for Tiden — beregnet som løbende Dage — fra Skibet blev færdiglosset og indtil Udløbet af den Befragterne ifølge Certepartiet tilladte Liggetid. Ved Beregningen af de Sagsøgte tilkommende Fremskyndingspenge bliver det afgørende herefter, om de to nævnte Dage henholdsvis den 19 Januar og den 25 Februar efter Certepartiets herhenhørende Bestemmelser maa betragtes som Liggedage eller ej, hvorved bemærkes, at den blotte Omstændighed, at disse to Dage af Sagsøgerne har været benyttet til henholdsvis Lastning og Losning af Skibet, ikke kan være bestemmende for Sagsøgernes Ret til Fremskyndingspenge.

Til Støtte for, at den 19 Januar, paa hvilken Dag — Kl 4½ Eftermiddag — Indladningen tilendebragtes, ikke vil være at anse som en Liggedag, har Sagsøgerne for det første paaberaabt sig den ovenfor paa Engelsk gengivne Passus i Certepartiets Post 7, der efter deres Opfattelse maa forstaaes saaledes, at Klareringsdagen ikke skal regnes

som Liggedag, og at Befragterne har en ubetinget Ret til at anse den sidste Lastedag — altsaa i det foreliggende Tilfælde den 19 Januar — som Klareringsdag.

Heroverfor har de Sagsøgte hævdet, at den ommeldte Bestemmelse maa forstaaes som alene hjemlende Befragterne Ret til at benytte den sidste Lastedag som Klareringsdag, og saaledes at denne Dag kun anses som Ikke-Liggedag, saafremt det lykkes at tilendebringe Indlastningen saa betids, at Skibet kan afsejle samme Dag og derved faar en Fordel i Form af sparet Tid.

Det fremgaar ikke nærmere af Sagen, paa hvilket Klokkeslet Skibet afsejlede den 20 Januar, men det maa efter det foreliggende antages, at Udsættelsen af Skibets Afrejse til Dagen efter, at Indladningen var tilendebragt, skyldtes Besejlingsforholdene paa Stedet.

Til Støtte for Rigtigheden af deres Forstaaelse af Certepartiets Post 7 og i det hele for deres Paastand i den der ommeldte Henseende har Sagsøgerne dernæst henvist til, at det i den af Befragternes Agent og Kaptajnen paa »Astra« underskrevne Liggedagsopgørelse fra Houston hedder: »Ialt forbrugt Liggetid i Indladehavnen: 1 Dag«, nemlig den 18 Januar, medens den 19. Januar betegnes som Klareringsdag, og at Kaptajnen ogsaa har forsynet det den 19 Januar 1933 i Houston udstedte Konnossement for Ladningen med saalydende Tilføjelse: »Een (1) Liggedag brugt i Indladehavnen, Houston, Texas.« Denne sidste Bemærkning maa efter Sagsøgernes Formening være afgørende i hvert Fald som Forbehold i Henhold til Sølovens § 144, 2 Stk med Hensyn til mulige Overliggedagspenge, jfr herved ogsaa Bestemmelsen i Sølovens § 158 og Ophørsklausulen i Certepartiets Punkt 13.

Efter alt saaledes foreliggende maa Retten gaa ud fra, at den 19 Januar — som i Liggedagsopgørelsen angivet — maa anses som Klareringsdag, og mener at maatte give Sagsøgerne Medhold i, at den nævnte Dag herefter i Henhold til Certepartiets Post 7 ikke vil være at anse som Liggedag.

Til Støtte for, at heller ikke Lørdag den 25 Februar skulde anses som Liggedag, har Sagsøgerne henvist til Certepartiets Post 7, 4 Punktum, hvorefter Befragterne, saafremt de — som i det foreliggende Tilfælde — benytter deres Ret til at arbejde hele Lørdagen, ikke skal medregne saadan Tid som Liggedag.

Forsaavidt angaar denne Dag maa Retten imidlertid give de Sagsøgte Medhold, idet den ommeldte Bestemmelse i Certepartiets Post 7 — ogsaa set i Sammenhæng med Reglen i Post 6 in fine om, at Lørdage regnes som en halv Dag i Indladehavne — naturligst maa forstaaes som alene ensbetydende med, at den Omstændighed, at der arbejdes paa en Tid, hvor der normalt ikke arbejdedes, f Eks om Søndagen, om Natten og visse Steder hele Lørdagen, ikke bevirker, at denne Tid bliver Liggedag, forsaavidt den ikke i sig selv er det. Og da der maa gaas ud fra, at der normalt arbejdes i Nørresundby hele Lørdagen, maa ogsaa Lørdag den 25 Februar medregnes som forbrugt Liggedag.

Herefter vil der være at fradrage Fremskyndingspenge for een Dag, £ 15, i det af Sagsøgerne paastaede Beløb, saaledes at de Sagsøgte

vil være at dømme til at betale Sagsøgerne £ 98.15.0 med Renter som paastaet.

De Sagsøgte Modkrav hidrører dels fra, at de ikke kan anerkende et Beløb, stort Dollars 50 for Skurleje (shed hire) i Houston, som er betalt af dem ifølge Regning, og dels fra, at de mener, at Lasteafgiften plus Andel i Arbejderassurance, som er betalt i Houston, er beregnet med et for højt Beløb.

Ifølge en under Sagen fremlagt Oversættelse af »Houston Port Book« er Skurleje en Afgift, der afkræves et Skib for at stille Skur paa Kaj til Raadighed til Samling eller Fordeling af Ladning, og som skal afkræves Skibe, ikke undtagne fra Skurlejeafgift, ved Lastning eller Losning af Ladning, uanset om Skur benyttes eller ikke.

Herefter findes den paagældende Afgift med Rette endeligt at paa-hvile Skibet i Lighed med andre egentlige Havneafgifter uanset Certepartiets Bestemmelser i Post 5 om Ladningens Levering langs Skibssiden. Og Sagsøgernes Paastand om Frifindelse med Hensyn til dette Krav vil saaledes være at tage til Følge, uden at det vil være nødvendigt at komme ind paa det af Sagsøgerne i saa Henseende iøvrigt anførte.

Overfor de Sagsøgte Krav paa Refusion af for meget betalt Lasteafgift m v har Sagsøgerne dernæst for det første gjort gældende, at dette Krav aldeles ikke vedkommer Sagsøgerne, men hvis det overhovedet haves, i Henhold til Certepartiets Post 11 maa rettes mod vedkommende Stevedore-Firma, idet Skibet ved at entrere med den Kaptajnen af Sagsøgerne anviste Stevedor er traadt i direkte Kontraktsforhold til denne, saaledes at et Mellemværende i Anledning af dette Forhold maa være og blive en Sag mellem disse Parter.

Selv om det paagældende Stevedor-Firma ikke — som af de Sagsøgte anført — betragtes som værende faktisk identisk med Sagsøgernes Firma, men som en uafhængig Organisation, finder Retten ikke at kunne give Sagsøgerne Medhold i dette Synspunkt, idet Bestemmelsen i Certepartiets Post 11 om, at Skibet i Ladehavnen skal benytte Sagsøgernes Stevedorer til sædvanlig tariffmæssig Betaling, maa anses at tilsikre Rederiet, at der ikke af dette vil blive forlangt højere Betaling for det udførte Arbejde end efter den sædvanlige Tarif, og Sagsøgerne derfor, saafremt en højere Betaling maatte blive forlangt, maa være pligtig at godtgøre Rederiet Differencen.

Ifølge en under Sagen fremlagt, fra Stevedoren til S/S »Astra« stilet, den 19 Januar 1933 dateret Regning vedrørende Stuvning var Stevedorens Tilgodehavende følgende:

Stuvning 3397 Tons Bomuldsfrøkager a 75 cts pr Ton	\$ 2547,75
Assurance 15,54 pCt	\$ 395,92
	<hr/>
	\$ 2943,67.

Kaptajnen paategnede og betalte Regningen inden Skibets Afgang, og efter til Afholdelse af disse og andre Udgifter at have modtaget et

Fragtforskud, forsynede han Konnossementet for Ladningen med saalydende, af ham selv underskrevne Tilføjelse:

»Et Beløb af Dollars 3811,24 udbetalt Kaptajnen af Befragterne i Indladehavnen som Forudbetaling af Fragten til Afholdelse af Udgifter.«

Efter at Skibet var udlosset i Aalborg den 1 Marts, betalte Ladningsmodtagerne den ifølge Nota fra Mægleren skyldige Fragt \$ 9.540,70 med Fradrag af fornævnte Fragtforskud \$ 3.811,24, og først da der fra Sagsøgernes Side blev rejst Krav om Fremskyndingspenge, fremsatte de Sagsøgte i en Skrivelse af 30 Marts 1933 et ikke nærmere præciseret Krav paa Godtgørelse for Overchartering i Særdeleshed med Hensyn til Stevedoring.

Til Støtte for deres nu her under Sagen rejste Krav om Refusion af for meget erlagt Betaling til Stevedoring har de Sagsøgte gjort gældende, at Certepartiets Post 11 om Benyttelse af Befragternes Stevedorer i Ladehavnen til sædvanlig tariffmæssig Betaling, overensstemmende med sædvanlig Fortolkning bør forstaas saaledes, at Skibet skal betale den Pris, til hvilken det vil være muligt at erholde Arbejdet udført, naar Rederiet har frie Hænder til at udbyde det i det aabne Marked og selv vælge den Stevedor, der skal udføre det. Med Hensyn til den beregnede Takst af 75 cts pr Ton har de Sagsøgte dernæst for det første anført at denne ikke blot angaar den Skibet vedrørende Del af Stuvningen, nemlig Arbejdet med at tage Ladningen over Skibets Lønning og indenfor Skibssiden, men ogsaa det Befragterne paahvilende Arbejde med at bringe Ladningen til Skibssiden, forsaavidt dette er foretaget af Stevedoren. Og endelig har de Sagsøgte til Støtte for, at Taksten under alle Omstændigheder er for høj, fremlagt en Række Erklæringer og Oplysninger angaaende Stevedor-Taksterne i Houston, medens omvendt Sagsøgerne til Støtte for den modsatte Opfattelse ligeledes har fremlagt forskellige Erklæringer m v, hvorefter der ikke skulde kunne rejses Indvending mod den beregnede Takst.

Sagsøgernes Hovedsynspunkt er imidlertid det, at de Sagsøgte nu maa være afskaaret fra at fremsætte dette Krav, efter at Kaptajnen ved Paategningen paa Stevedorens Regning uden Forbehold har anerkendt dennes Rigtighed og derefter ved Tilføjelsen paa Konnossementet har anerkendt det fra Sagsøgerne til Afholdelse særlig af denne Udgift modtagne Pengebeløb som forudbetalt Fragt, samt efter at dette Beløb ogsaa ved Ladningsmodtagernes Betaling af Fragten uden Indsigelse fra de Sagsøgte Side er fradraget som Fragt-Forskud.

Idet Retten i det hele mener at kunne give Sagsøgerne Medhold i det af dem saaledes anførte, vil Sagsøgernes Paastand om Frifindelse, ogsaa forsaavidt angaar dette Punkt, være at tage til Følge. Det vil herefter ikke være nødvendigt for Retten at tage Silling til det af Sagsøgerne til Støtte for deres Paastand iøvrigt anførte, idet dog bemærkes, at Sagsøgerne har bestridt Rigtigheden af de Sagsøgte først paa Domsforhandlingens sidste Dag fremsatte Anbringende om, hvilket Arbejde der omfattes af den beregnede Stevedor-Takst, og at det ikke fremgaar med tilstrækkelig Sikkerhed af Sagens Akter, hvorledes Forholdet er i saa Henseende.

Herefter vil de Sagsøgte som ovenfor nævnt være at dømme til at betale Sagsøgerne £ 98.15.0 med Renter, medens Sagsøgerne vil være at frifinde for de Sagsøgtes Tiltale.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde betale Sagsøgerne med 400 Kr.

Fredag den 22 Marts.

Nr 140/1934. Sanderum Tørvehaves Andels Elektricitets-
skab (Ahnfelt-Rønne) mod

Ingeniør Axel C B Linde (Ingen),

betræffende Ophævelse af en Kontraktsbestemmelse angaaende Eneret for Indstævnte til Udførelse af Installationsarbejde for Appellanten.

Dom afsagt af Retten for Odense Købstad m v den 29 August 1933: Indstævnte Ingeniør Axel C B Linde af Odense bør for Tiltale af Sagsøgerne Sanderum Tørvehaves Andels Elektricitets-selskab af Sanderum Tørvehave i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 12 Marts 1934: Den indankede Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

Til de i Dommen gengivne Udtalelser i Skønsforretningen kan føjes, at Skønsmændene ved Forretningens Afhjemling bl a oplyste, at de tog Stikprøver med Hensyn til Masternes Dybde i Jorden, og ingen af de Master, de undersøgte, var gravet langt nok ned. Mændene udtalte, at Masterne selvfølgelig kan graves længere ned, end de er, saaledes at Dybden i Jorden bliver forskriftmæssig, men naar dette er foretaget, vil det undertiden vise sig, at disse Master ikke er saa høje, at Ledningsnettet faar den forskriftmæssige Højde over Jorden. De erklærede derhos, at Ledningsnettet er i en uheldig Forfatning nu, og at det næppe vilde være det, hvis det ved Afleveringen havde været tilstrækkeligt solidt bygget.

Efter Dommens Afsigelse er det oplyst, at det Selskab, hvori Appellanterne havde tegnet Ansvarsforsikring for Elektricitetsanlægget, har opsagt Forsikringen til Ophør pr 13 Marts 1934 under Paaberaelse af at have bragt i Erfaring, at Anlægget ikke i Øje-

blikket var i Overensstemmelse med de herfor gældende Love og Vedtægter.

Efter samtlige foreliggende Oplysninger maa der gaas ud fra, at en væsenlig Del af de ved Skønnet paaviste Fejl ved Anlægget i dets nuværende Skikkelse maa tilskrives Indstævntes mangelfuldt udførte Arbejde. Efter de paagældende Manglers Karakter og Betydning vil der være at give Appellanterne Medhold i, at de i hvert Fald herefter ikke mere kan være bundne ved den under Sagen omhandlede Bestemmelse i Kontrakten af 11 August 1927 til at lade deres Installationsarbejder udføre af Indstævnte, og Appellanternes Paastand om Dom i Overensstemmelse hermed vil saaledes være at tage til Følge, hvorimod der, som Sagen foreligger for Højesteret, ikke vil kunne tages Hensyn til Appellanternes Paastand om, at Indstævnte tillige dømmes efter den i de tidligere Instanser subsidiært nedlagte Paastand.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes Indstævnte at burde godtgøre Appellanterne med 600 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Den i Kontrakten af 11 August 1927 mellem Appellanterne, Sanderum Tørvehaves Andels Elektricitetsselskab og Indstævnte, Ingeniør Axel C B Linde, indeholdte Bestemmelse om Ret for Indstævnte til Udførelse af Selskabets Installationsarbejder er ikke bindende for Appellanterne.

I Sagsomkostninger for alle Retter betaler Indstævnte til Appellanterne 600 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, hvori Underretsbehandling er vedtaget, har Sagsøgerne Sanderum Tørvehaves Andels Elektricitetsselskab, Sanderum Tørvehave, paastaaet den mellem Sagsøgerne og Indstævnte Ingeniør Axel C B Linde, Odense, den 11 August 1927 oprettede Kontrakt angaaende Anlæg af Transformatorstation m m kendt ophævet, under Anbringende af, at Sagsøgerne stadig hævder, at Kontrakten kun skulde gælde for Garantiaaret (eller 1 Aar), at det aldrig har været Mening, at den skulde gælde for bestandig, hvilket Indstævnte har været klar over, og at den nu, skønt Indstævnte ikke har haft Kapital indestaaende i Anlægget, har været gældende i 5 Aar, hvilket maa anses for længere end passende, at Indstævnte derhos stadig har misligholdt sine Forpligtelser overfor Selskabet, idet han i 1930 uberettiget sagsøgte dette til Betaling af en Erstatning paa 800 Kr, at Odense kommunale Elektricitetsværk for ca 2 Aar siden kasserede Selskabets Transformator-master, som Indstævnte ikke havde anbragt forsvarligt, i hvilken An-

ledning Selskabet maatte betale 112 Kr 75 Øre, og at Indstævnte senere har lovet at forlænge den ene af Selskabets to Ledninger fra Foraarsvej til R Lyholms Ejendom, men har undladt dette og tilsluttet Lyholms Ejendom til Ledningen paa Solskinsvej, der i Forvejen var overbelastet. —

Subsidiært har Sagsøgerne paastaet Indstævnte tilpligtet til at forlænge Ledningen fra Foraarsvej til Lyholms Ejendom. —

Indstævnte har paastaet sig frifundet, idet han har gjort gældende, at Kontrakten efter sit Indhold stadig er gældende, hvilket ogsaa er statueret ved Odense Herreds Rets Dom af 11 November 1930, at Indstævnte ikke har misligholdt Kontrakten, og at han kun har lovet at forlænge Ledningen fra Foraarsvej til Lyholms Ejendom paa Betingelse af, at hvert Medlem betalte et vist Beløb, hvilket Sagsøgerne ikke vilde indgaa paa, hvorfor Indstævntes Forpligtelse bortfaldt. —

I den mellem Parterne oprettede Kontrakt af 11 August 1927 hedder det blandt andet:

»Alle de nuværende og kommende Lys- og Kraftinstallationer, der sorterer under ovennævnte Selskab, skal udføres af Firmaet Axel C B Linde, og Betalingen sker efter det givne Tilbud af 14 Maj d A eller efter Normal-Priskuranten minus 15 pCt«, og det er ubestridt, at Kontrakten er underskrevet af Parterne, uden at der har fundet nogen Forhandling Sted angaaende den nærmere Forstaaelse af denne Passus og navnlig ikke om Varigheden af den Indstævnte indrømmede Eneret. —

Der maa herefter gives Indstævnte Medhold i, at den nævnte Eneret for Indstævnte ifølge Kontraktens Ordlyd stadig bestaar. —

Under Sagen er ikke oplyst nogen Omstændighed, der kan give Sagsøgerne Føje til at anse Kontrakten for misligholdt af Indstævnte, hvorved navnlig bemærkes, at det ikke er oplyst, at Reparationen af Masterne var nødvendiggjort af noget Forhold, som Indstævnte har Ansvaret for, og ej heller, at de af Indstævnte forlangte Priser har været højere end hjemlet ved Kontrakten. —

Angaaende Ledningen til Lyholms Ejendom har Formanden for Bestyrelsen i det sagsøgte Selskab Rigger Laurits Rasmussen og Medlemmer af samme Bestyrelse Postbud Hans Larsen Jespersen og Murerarbejdsmand Hans Petersen, alle af Sanderum Tørvehave, overensstemmende forklaret, at Indstævnte under en Forhandling med Bestyrelsen lovede at ændre Tilslutningen til Lyholms Ejendom saaledes, at denne tilsluttedes Ledningen paa Foraarsvej uden Udgift for Sagsøgerne, medens Indstævnte under Partsafhøring har forklaret, at han ikke har forpligtet sig hertil, idet han kun vilde anbringe denne Ledning, saafremt Bestyrelsen vilde indgaa paa at betale 65 Kr for hvert Hus, der senere tilsluttedes, selv om der ikke skulde opsættes Mast, hvilket Bestyrelsen afslog. —

Under Sagen er fremlagt en Udskrift af Forhandlingsprotokollen for det sagsøgende Selskab, der udviser, at Sagen har været forhandlet mellem Indstævnte og Bestyrelsen den 18 November f A. —

Ved det oplyste findes det ikke tilstrækkelig godtgjort, at Indstævnte har forpligtet sig til at etablere den ommeldte Ledning paa de paastaede Vilkaar, hvorved bemærkes, at det ikke af Forhandlings-

protokollen med Sikkerhed fremgaar, at Indstævnte har paataget sig saadanne Forpligtelser. —

Som Følge af det anførte vil Indstævnte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-hæves. —

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Retten for Odense Købstad m v den 29 August 1933 og paastaas af Appellanten ændret i Overensstem-melse med Selskabets for Underretten nedlagte Paastand. Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet.

Til Støtte for sin Paastand har Appellanten udover det for Under-retten anførte henvist til et den 4 Januar 1934 inden Odense Herreds Ret afhjemlet Syn og Skøn, hvorunder Skønsmændene efter Undersø-gelser den 28 November og 12 December 1933 af Selskabets Luftled-ningsanlæg har konstateret følgende:

1) En stor Del af Masterne staar ikke i Lod — hælder meget stærkt. —

2) Ved de foretagne Stikprøver viste det sig, at en Del Master ikke har den iflg Elektr komm Forskrifter § 39 b 1921 og § 79 1930 fordrede Længde i Jorden.

3) Ved de foretagne Maalinger viste det sig, at Ledningernes Af-stand fra Jordoverfladen flere Steder er mindre end tilladt iflg Elektr komm Forskrifter § 41 1921 og § 83 d 1930.

4) Til det i 1932 udførte Anlæg for Gadebelysning er anvendt 6mm² Kobberledning, hvilket er i Strid med Elektr komm Forskrifter § 73 b 1930.

5) Lampeantallets rette Fordeling paa de tre Faser er meget man-gelfuld, idet ca 90 pCt af det samlede Forbrug er tilsluttet Fase 1, medens de resterende ca 10 pCt er fordelt paa Fase 2 og 3.

6) Stikledningen til Gartner Th Christiansens Ejendom er, i Strid med Elektr komm Forskrifter, udført som blank Ledning.

Appellanten har hævdet, at Bestemmelsen i Parternes Kontrakt af 12 August 1927 om Indstævntes Ret til at udføre Selskabets Installa-tioner, der ikke var krævet i Indstævntes Tilbud af 14 Maj s A og af Indstævnte uden forudgaaende Forhandling er indsat i Kontrakten som gældende ubetinget og uden Tidsgrænse, i hvert Fald maa anses be-tinget af, at Indstævnte udfører Arbejdet forsvarligt og derfor nu maa kunne opsiges.

Indstævnte har anført, at han før Skønnets Afhjemling har foretaget Afhjælpninger af de under 3 og 5 omtalte Mangler — skønt han ikke anser sig for forpligtet dertil — og at han ved Afhjemlingen krævede dette konstateret af Skønsmændene, hvad Retten nægtede, fordi Appel-lanten protesterede derimod.

Efter det oplyste maa der vel gaas ud fra, at i hvert Fald en Del af de paapegede Mangler ved Appellantens Anlæg i dets nuværende Skikkelse skyldes Mangler ved Indstævntes igennem Aarene udførte Arbejder, men ingen af disse Mangler er tidligere paataalt overfor Ind-

stævnte med Tilkendegivelse af Manglens eventuelle Paaberaabelse som Opsigelsesgrund.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

Nr 254/1934.

Rigsadvokaten

m o d

Carl Victor Andersen (Fich),

der tiltales for Overtrædelse af Fimalovens § 10.

Dom afsagt af Retten for Silkeborg Købstad m v den 30 April 1935: Tiltalte Carl Victor Andersen bør til Silkeborg Købstads Politikasse bøde 20 Kr. Forvandlingsstraffen sættes til 2 Dages Hæfte. Tiltalte betaler Sagens Omkostninger.

Vestre Landsrets Dom af 25 September 1934: Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger for Landsretten.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket dels af Tiltalte, dels af det offentlige.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Bøden vil være at tillægge Silkeborg Købstads Kommunekasse.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bøden tilfalder Silkeborg Købstads Kommunekasse. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Fich betaler Tiltalte Carl Victor Andersen 100 Kroner.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Carl Victor Andersen, født den 11 December 1891 i Sæby, og ikke forhen tiltalt eller straffet, tiltales ifl Anklageskrift af 17 Marts d A for Overtrædelse af § 10 i Lov Nr 23 af 1 Marts 1889 derved, at han uden Hjemmel har optaget Navnet paa Gartner Janus Rasmussens faste Ejen-

dom »Fuglsang« paa Solbakkevej i Firmanavnet for det af Tiltalte drevne Gartneriudsalg i Ejendommen: Vestergade 28, Silkeborg, ligesom han har benyttet det i Telefonbogen og andre Steder.

Tiltalte har forklaret, at han i September 1928 af Anmelderen, Gartner Janus Rasmussen købte saavel den faste Ejendom Matr Nr 1 mf, Silkeborg Købstads Markjorder: Gartneriet »Fuglsang« som Grønt- og Blomsterforretningen i Vestergade, Silkeborg, paa hvis Vindue stod Navnet »Fuglsang«, og der blev ikke ved Handlens Indgaaelse fra Anmelderens Side taget Forbehold om, at Tiltalte ikke maatte benævne Forretningen »Fuglsang«. Forretningens Vinduer bærer nu Paaskriften »Fuglsang« ved C V Andersen. Han har dog ikke villet benægte, at i Kontrakten angaaende Forretningen i Vestergade er Gartneriet kaldet »Fuglsang«, medens Forretningen i Vestergade blot er betegnet ved Grønt- og Blomsterforretningen i Vestergade. Han har iøvrigt forklaret, at han i ca 5 Aar til Foraaret 1933 drev baade Gartneriet og Forretningen i Vestergade, men til sidstnævnte Tidspunkt blev Gartneriet sat til Tvangsauktion og overtaget af Anmelderen som ufyldestgjort Pant-haver.

Anmelderen, Gartner Janus Rasmussen af Silkeborg, har som Vidne forklaret, at han i 1915—1916 oprettede Gartneriet paa den faste Ejendom Matr Nr 1 mf Silkeborg Markjorder, som han ejede, og han gav Ejendommen og Gartneriet Navnet »Fuglsang«, under hvilket Navn Gartneriet senere har været kendt. Derimod startede han først Grønt- og Blomsterforretningen i Vestergade i Foraaret 1928, altsaa kort Tid, før han solgte til Tiltalte. Forretningen blev benyttet som Udsalgssted for Gartneriet, og paa Forretningens Vinduer stod »Fuglsang« ved Janus Rasmussen, eller Janus Rasmussen, Fuglsang. Han har fremskaffet Erklæringer fra tre bosiddende Borgere i Silkeborg, deraf to Gartnere, om, at de siden henholdsvis 1915, 1917 og 1921 har kendt Gartneriet under Navnet »Fuglsang«, hvilke Erklæringers Rigtighed Tiltalte ikke har benægtet. Vidnet har benægtet, at han i sin Tid solgte Forretningen i Vestergade med Navnet »Fuglsang«, og han siger, at han allerede i September 1933 efter at have overtaget Gartneriet som ufyldestgjort Panthaver forbød Tiltalte at benytte Navnet »Fuglsang« til Forretningen i Vestergade.. Derimod havde han selvfølgelig i sin Tid intet imod, at Tiltalte, saalænge denne var Ejer baade af Gartneriet og Forretningen, drev begge Foretagender under Navnet »Fuglsang«.

Landsretsagfører Holbech, Silkeborg, der har affattet Dokumenterne angaaende Overdragelsen, har forklaret, at Handlen om Gartneriet »Fuglsang« og Grønt- og Blomsterforretningen i Vestergade var een Handel, men der blev dog oprettet særskilte Dokumenter om hvert af Foretagenderne. Naar Tiltalte betalte 2000 Kr for Forretningen i Vestergade, var dette dels for Varelageret, og dels Godtgørelse for de Udgifter, som Anmelderen havde haft ved denne Forretnings nylige Start. Forretningen i Vestergade havde af Anmelderen været benyttet som Udsalgssted for Gartneriet »Fuglsang«, og blev derfor solgt til Tiltalte samtidig med Gartneriet. Der blev ikke taget noget Forbehold med Hensyn til Navnet »Fuglsang«, da baade Gartneri og Forretning blev solgt til samme Mand.

Efter det saaledes foreliggende maa det antages, at Navnet »Fuglsang« rettelig tilkommer Gartneriet Ejendommen Matr Nr 1 mf Silkeborg Markjorder, og at det maa være dette forbeholdt. Naar Tiltalte derfor, efter at Anmelderen i Henhold til passeret Tvangsauktion har faaet Ejendommen udlagt som ufyldstgjort Panthaver og erhvervet Fogedudlægsskøde paa samme, vedblivende trods Anmelderens Forbud benytter Navnet »Fuglsang« som Forretningsnavn, findes han herved uden Hjemmel at benytte Navnet paa Andenmands faste Ejendom i sit Firma, og han vil derfor i Medfør af Fimalovens § 23, jfr § 10 være at anse med en Silkeborg Købstads Politikasse tilfaldende Bøde af 20 Kr, subsidiært 2 Dages Hæfte, hvorhos han vil have at betale Sagens Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Silkeborg Købstad m v den 30 April 1934 afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse af 29 Maj 1934 paaanket af Tiltalte og derefter tillige af det offentlige.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af Tiltalte, hvorved bemærkes, at han selv har draget Omsorg for sit Forsvar ved Landsretten.

M a n d a g d e n 2 5 M a r t s .

Nr 172/1934. Husejer **Johan Sørensen** (Gamborg)

m o d

Fru **Sine Jensen**, f Andersen, Arbejdsmand **Anders Andersen**,
Fru **Anna Jensen** og Fru **Olga Skjoldager** (Rode),

betræffende Omfanget af en de Indstævnte tilhørende Ret til Benyttelse af en Lejlighed i et Appellanten tilhørende Hus.

Ø s t r e L a n d s r e t s D o m af 28 Juni 1934: Sagsøgte, Husejer Johan Sørensen, bør taale, at Sagsøgerne Fru Sine Jensen, f Andersen, bejdsmand Anders Andersen, Fru Anna Jensen og Fru Olga Skjoldager, for deres Livstid afbenytter en af deres afdøde Forældre, Arbejdsmand Julius Andersen og Hustru, Hansine Nielsen tidligere benyttet Lejlighed i Huset paa Sagsøgtes Ejendom Matr Nr 31 og 51 c i Taarbæk By, nemlig 2 Værelser og et Køkken beliggende ud til Frontspidserne i Syd og Nord med Adgang dertil gennem Indgang i den vestre Gavl samt et tilstrækkeligt Brændselsrum i Skuret og fri Adgang til Gaard og Brønd ved Udleje for egen Regning derunder ogsaa ved Udleje til Sommer-

gæster. Sagsøgte bør derhos inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse betale til Sagsøgerne 350 Kr og i Sagsomkostninger 250 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil den efter de Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Husejer Johan Sørensen, til de Indstævnte, Fru Sine Jensen, f Andersen, Arbejdsmand Anders Andersen, Fru Anna Jensen og Fru Olga Skjoldager, med 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 29 Marts 1884, tinglæst den 9 April s A, overdrog Fisker Niels Nielsen den ham tilhørende Ejendom Matr Nr 31 og 51 c i Taarbæk By, Lyngby Sogn, til sin Søn, Fisker Niels Nielsen, Købesummen var 2900 Kr og berigtigedes ved, at Køberen overtog Gælden til Kreditforeningen stor 2600 Kr, og udstedte to Obligationer a 150 Kr henholdsvis til en anden Søn (Sønnesøn) og en Svigersøn af Sælgeren. I Skødet var derhos bestemt, at Køberen og efterkommende Ejere af Ejendommen skulde yde Sælgeren og dennes Hustru for disses Livstid frit Husly i Ejendommen og Kost m v samt Indtægt af Køberens Fiskeri, hvorhos Ejeren af Ejendommen skulde bekoste Sælgerens og Hustrus Begravelse.

Endvidere findes i Skødets Post 5 følgende Bestemmelse:

»Dernæst skal der være forbeholdt min Svigersøn, Arbejdsmand Julius Andersen og Hustru Hansine Nielsen saavel som alle deres Børn saaledes som de selv derom kunne forenes, ikke alene for bemeldte Ægtefolk, men ogsaa for Børnenes Livstid at have fri og udelukkende Afbenyttelse af den af nævnte Julius Andersen med Familie f T beboede Lejlighed i Huset, nemlig 2 Værelser og et Køkken beliggende ud til Frontspidserne i Syd og Nord med Adgang dertil gennem Indgang i den vestre Gavl samt endelig et tilstrækkeligt Brændselsrum i Skuret og fri Adgang til Gaard og Brønd, alt uden nogetsomhelst Vederlag til Stedets Ejer og alene imod, at de paagældende Beboere for deres egen Regning vedligeholder Lejligheden.

Skulde der overgaa Huset Ildsvaade er Stedets Ejer forpligtet til hurtigst muligt at opføre dette igen og deri at indrette en i alle Henseender ligesaa god Lejlighed for Julius Andersen og hans Familie, som den de nu beboer, Alt uden Vederlag og til fremtidig fri Afbenyttelse for de ommeldte Beboere.«

Ved S øde af 20 Marts 1925, tinglæst den 25 s M overdrog Inger Petrine Nielsen, der hensad i uskiftet Bo efter sin Mand Fisker Niels Nielsen jun, der ved Skødet af 29 Marts 1884 havde faaet Ejendommen overdraget, denne til sin Svigersøn, Sagsøgte Husejer Johan Sørensen.

Den 13 September 1933 døde den i Skødet af 29 Marts 1884 Post 5 nævnte Fru Hansine Andersen, f Nielsen, der var Enke efter Arbejdsmand Julius Andersen, og som indtil sin Død havde beboet den i nævnte Skødes Post 5 omhandlede Lejlighed i Sagsøgtes Ejendom.

Sagsøgerne under nærværende Sag, Fru Sine Jensen, f Andersen, Arbejdsmand Anders Andersen, Fru Anna Jensen og Fru Olga Skjoldager, der er Børn af Arbejdsmand Julius Andersen og Hansine Andersen, f Nielsen, lod herpaa Lejligheden istandsætte med en Udgift af ca 1000 Kr, idet de agtede at udleje den. Imidlertid meddelte Sagsøgte, at han modsatte sig Udlejningen af Lejligheden, idet han mente, at der kun tilkom Sagsøgerne Ret til personlig at bebo den, men ikke til at udleje den.

Sagsøgerne har derefter ved Stævning af 17 Maj 1934 rejst nærværende Sag, hvorunder deres endelige Paastand gaar ud paa, at Sagsøgte tilpligtes at taale, at Sagsøgerne for deres Livstid afbenytter en af deres afdøde Forældre, Arbejdsmand Julius Andersen og Hustru Hansine Nielsen tidligere benyttet Lejlighed i Huset paa Sagsøgtes Ejendom Matr Nr 31 og 51 c i Taarbæk By, nemlig 2 Værelser og et Køkken beliggende ud til Frontspidserne i Syd og Nord med Adgang dertil gennem Indgang i den vestre Gavl samt et tilstrækkeligt Brændselsrum i Skuret og fri Adgang til Gaard og Brønd ved Udleje for egen Regning derunder ogsaa ved Udleje til Sommergæster. Sagsøgerne paastaar derhos Sagsøgte dømt til i Erstatning for Lejetab at betale 400 Kr.

Sagsøgte nedlægger Paastand paa Frifindelse samt forskellige subsidiære Paastande.

Til Støtte for Paastanden har Sagsøgerne anbragt:

Den omhandlede Ejendom bestaar af et Hus, der indeholder tre Lejligheder hver med sit Køkken, og der er Adgang til Huset ad tre Indgange. Den af Sagsøgte beboede Lejlighed bestaar af 1 Værelse og Køkken i Stueetagen og 2 Værelser paa 1 Sal; den af Enkefru Andersen hidtil beboede Lejlighed bestaar af 2 Værelser og Køkken paa 1 Sal; den tredie Lejlighed bestaar af 2 Værelser og Køkken og findes i Stueetagen og udlejes af Sagsøgte.

Udlejning til Sommergæster har altid fundet Sted, og Enkefru Andersen har ogsaa til Tider haft en Del af sin Lejlighed udlejet.

Iøvrigt gør Sagsøgerne gældende, at det Fisker Niels Nielsen sen søgte at opnaa ved Skødet af 29 Marts 1884 var at dele, hvad han ejede, saa nogenlunde lige mellem sine Livsarvinger, og at Meningen med Post 5 var at skaffe Datteren Hansine Andersen, f Nielsen, en Ret, der repræsenterede en Pengeværdi Post 5 tillægger derfor de berettigede en

virkelig «Udnyttelsesret» og ikke blot Ret til personlig Beboelse, og Sagsøgerne henviser til, at Post 5 benytter Udtrykkene »fri og udelukkende Afbenyttelse«. Endvidere fremhæver de, at Huset er indrettet som Lejehus, og at Sagsøgte lejer den ene Lejlighed ud.

Med Hensyn til Paastanden om Erstatning gør Sagsøgerne gældende, at de paa Grund af Sagsøgtets Forhold ikke har turdet udleje Lejligheden, og at de herved har lidt et Tab, som de ansætter til 400 Kr. De har under Sagen fremlagt et Brev af 3 Maj 1934 fra Kroejer Søren Jensen, Taarbæk, hvori denne forespørger, om Lejligheden kan faas til Leje for 3—4 Maaneder for 350—400 Kr, samt en Erkøring fra samme af 13 Juni 1934, hvori han erkender at have tilbudt 350 Kr i Leje for Sommeren.

Sagsøgte gør til Støtte for sin Frifindelsespaastand gældende, at Meningen med Bestemmelsen i Skødets Post 5 har været at sikre den paagældende Datter og hendes Børn Tag over Hovedet, og at den ved Post 5 stiftede Ret er en personlig Ret og ikke en Ret til at udnytte Lejligheden økonomisk ved Udleje. Det vilde derhos være en stor Gene for Sagsøgte, hvis Sagsøgerne kunde udleje Lejligheden til fremmede, idet det til Ejendommen hørende W C er fælles, ligesom Adgangen til den omhandlede Lejlighed fører forbi de andre Lejligheder. Han udlejer ganske vist selv en Lejlighed, men da han selv kan bestemme, til hvem han vil leje, frembyder dette Forhold ingen Gene.

Med Hensyn til Erstatningen paastaar han sig under alle Omstændigheder frifundet, idet han har handlet i god Tro, og i hvert Fald protesterer han mod Beløbets Størrelse.

Under Domsforhandlingen har Fru Sine Jensen og Sagsøgte afgivet Forklaring som Parter, endvidere er der afgivet Vidneforklaring af Sagsøgtets Hustru, Fru Marie Sørensen, f Nielsen.

Herefter finder Retten, at Sagsøgte ikke i Skødet har paavist Bestemmelser, der viser, at den af ham hævdede Forstaaelse er rigtig, og at Sagsøgte heller ikke iøvrigt har oplyst Forhold, der støtter denne Forstaaelse. Som Følge heraf vil Sagsøgte være at dømme i Overensstemmelse med den af Sagsøgerne nedlagte Paastand, dog at Erstatningen sættes til 350 Kr.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale til Sagsøgerne 250 Kr.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Nr 31/1935.

Karl Adolf Niels Lundgren

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 17 December 1934.

Den paakærede Kendelse er saalydende: Den af Domfældte Karl Adolf Niels Lundgren fremsatte Begæring om Genoptagelse af ovenommeldte Sag afvises. Der tillægges den for Domfældte under Forhandlingen om Genoptagelse beskikkede Forsvarer, Overretssagfører D G M

Bache, i Salær 40 Kr, der tilligemed Genoptagelsessagens øvrige Omkostninger udredes af Domfældte.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse

Den med Justitsministeriets Tilladelse paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret. Under Hensyn til, at Vidnet Fru Nyberg har ændret den af hende tidligere afgivne Vidneforklaring, samt til de øvrige foreliggende Omstændigheder, finder Retten, at ny Domsforhandling i Sagen bør finde Sted.

Thi bestemmes:

I Sagen: Anklagemyndigheden mod Karl Adolf Niels Lundgren, der er paadømt ved Østre Landsrets III Afdeling den 14 September 1934, skal ny Domsforhandling finde Sted.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Dom afsagt den 7 August 1934 af Københavns Amts nordre Birks Ret for Straffesager blev Karl Adolf Niels Lundgren anset efter Straffelovens § 232 med Straf af Fængsel i 30 Dage, hvorhos de borgerlige Rettigheder frakendtes ham for 5 Aar.

Ved Østre Landsrets Dom af 14 September 1934 stadfæstedes Underrettens Dom, dog at de borgerlige Rettigheder ikke frakendtes.

I Skrivelse af 10 November 1934 har Domfældtes for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører D G M Bache, begært Sagen genoptaget under Henvisning til, at det for ham var oplyst, at et af de under Sagen tidligere førte Vidner, nemlig Fru Emmy Elisabeth Nyberg, f Clausen, ikke turde fastholde sin Forklaring.

I Medfør af Retsplejelovens § 981,I, har der derefter fundet Vidneafhøring Sted for Landsretten af: fornævnte Fru Nyberg, det tidligere førte Vidne Fru Karna Marie Julie Hansen, f Nyberg, samt Barnet Käthe Else Hansen, født 19 November 1922.

Vidnet Fru Nyberg har forklaret, at hun ikke tør benægte Muligheden af, at hun kan have taget fejl med Hensyn til, hvorvidt Domfældte ved den paagældende Lejlighed havde sit Lem fremme, men har iøvrigt fastholdt, at da hun tidligere afgav Forklaring følte hun sig sikker paa dennes Rigtighed.

Vidnet Fru Hansen har i det hele fastholdt sin tidligere Forklaring.

Barnet Käthe Hansen har forklaret, at hun ved den paagældende Lejlighed har set Domfældte staa med Hænderne ved Skridtet, som om han lod sit Vand, at hun, da hun kom hen til forrige Vidne, udtalte: »Det er godt gjort, at Manden staar derhenne og tisser lige foran os«, og at Pigen Lissi samtidig sagde, at Manden havde den store »Pølse« fremme.

Efter det saaledes foreliggende kan det ikke antages, at det nu fremkomne, om det havde foreligget under Sagen, vilde have ført til andet Resultat end det ved Dommen antagne, og Begæringen om Genoptagelse kan derfor ikke tages til Følge.

Nr 184/1934. **Finansministeren paa Statskassens Vegne**
(d kst Kammeradvokat)

m o d

Tømrrermester **Carl H V Nielsen** (Selv),

betræffende Tilbagebetaling af et Skattebeløb.

København's Byrets Dom af 23 Marts 1934: Sagsøgte, Finansminister H P Hansen paa Statskassens Vegne, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Tømrrermester Carl H V Nielsen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren inden 15 Dage fra Dato som Salær til den konstituerede Kammeradvokat 100 Kr.

Østre Landsrets Dom af 7 Juni 1934: Indstævnte, Finansminister H P Hansen paa Statskassens Vegne, bør inden 15 Dage efter dene Doms Afsigelse til Appellanten, Tømrrermester Carl H V Nielsen, betale 419 Kr 24 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 24 August 1931, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 250 Kr.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret.

For Højesteret er Afvisningspaastanden ikke gentaget.

Ifølge den til Grund for Vedtægten liggende Lovgivning maa Bidraget til Omlægning og Asfaltering af Vejen betragtes som Vederlag for den Ejendommen ved den nævnte Foranstaltning tilførte Værdiforøgelse, og der haves ikke Hjemmel til at henregne det til de i Lov Nr 149 af 10 April 1922 § 6 d omhandlede Afgifter paa fast Ejendom. Bidraget vil derfor, som antaget i Byrettens Dom, ikke kunne fradrages i den skattepligtige Indtægt.

Byrettens Dom vil herefter være at stadfæste.

Indstævnte findes derhos at burde betale Sagens Omkostninger som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Til det offentlige betaler Indstævnte, Tømrrermester Carl H V Nielsen de Retsafgifter, som skulde have været erlagt, saafremt Sagen ikke havde været afgiftsfri for Appellanten, samt i Salær for Landsretten og Højesteret til den konstituerede Kammeradvokat 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Tømrermester Carl H V Nielsen, opgav for Skatteaaret 1928/29 til Frederiksberg Skattevæsen sin Indkomst til 39 467 Kr, idet han ved Opgørelsen af sin Indtægt dels havde fradraget 3203 Kr, som han den 24 Oktober 1927 havde betalt til Frederiksberg Kommune som Bidrag for den ham tilhørende Ejendom, Matr Nr 47 s af Frederiksberg til Omlægning og Asfaltering af Grundtvigsvej, dels et Beløb af 485 Kr, som han havde ført til Udgift som forventet Tab paa Indskud i Diskontobanken.

Ved Skrivelse af 23 Juli 1931 meddelte Frederiksberg Skattevæsen, at man ændrede hans Skatteansættelse, saaledes at man forhøjede hans skattepligtige Indkomst med de to nævnte Beløb til 43 155 Kr, og denne Afgørelse blev af Landsoverskatteraadet, til hvilket Sagsøgeren havde indbragt Sagen, stadfæstet ved Kendelse af 29 September 1932.

Sagsøgeren havde imidlertid den 24 August 1931 efterbetalt de ham i Anledning af Forhøjelsen paalignede yderligere Skattebeløb med 874 Kr 32 Øre, hvoraf Statsskatten androg 486 Kr 74 Øre.

Han indbragte paany Sagen for Landsoverskatteraadet ved Skrivelse af 18 Februar 1932, og Raadet gav ham ved Kendelse af 9 November 1933 Medhold med Hensyn til Beløbet 485 Kr, medens det med Hensyn til 3203 Kr fastholdt sin tidligere Afgørelse. Sagsøgeren erholdt herefter den til Beløbet 485 Kr svarende Del af den efterbetalte Statsskat tilbagebetalt med 67 Kr 50 Øre, og han paastaar nu under denne Sag Sagsøgte, Finansminister H P Hansen paa Statskassens Vegne, dømt til at tilbagebetale Resten, 419 Kr 24 Øre, med Renter 5 pCt aarlig fra 24 August 1931, til Betaling sker.

Sagsøgte, der har givet Møde ved den kst Kammeradvokat, paastaar principalt Sagen afvist, subsidiært Frifindelse.

I Landsoverskatteraadets nævnte Kendelse af 29 September 1932 begrundes Resultatet ved, at det efter de foreliggende Oplysninger maa antages, at der ved den foretagne Asfaltering af Grundtvigsvej er tilført Sagsøgerens Ejendom en Forbedring, hvis Værdi findes at kunne ansættes til det medgaaede Beløb.

Raadet maa herved antages at henholde sig til Bestemmelsen i Statsskattelov Nr 149 af 10 April 1922 § 6, sidste Stk, hvorefter den beregnede Skatteindtægt er skattepligtig uden Hensyn til, hvorledes den anvendes, hvorhos det eksempelvis anføres, at den ogsaa er skattepligtig, naar den anvendes til Forbedring af Ejendom.

Sagsøgeren gør nu gældende, at Raadet ved at træffe denne Afgørelse har overskredet sin Kompetence. Afgørelsen af, hvorvidt en Ejendom er steget i Værdi, og da med hvor meget, tilkommer nemlig ikke Raadet, men de i Lov Nr 352 af 7 August 1922 § 10 nævnte Myndigheder. Den i denne Sag omhandlede Ejendom var saavel ved Vurderingen til Ejendomsskyld pr 1 Januar 1927 som ved Vurderingen pr 1 Januar 1932 ansat til 525 000 Kr, og den paastaede Forbedring har saaledes ikke, som af Landsoverskatteraadet hævdet, tilført Ejendommen nogen Værdiforøgelse.

I disse Betragtninger findes der nu ikke at kunne gives Sagsøgeren Medhold.

Som af Sagsøgte anført har de i Lov Nr 352 af 7 August 1922 § 10 nævnte Myndigheder intet med Beskatning af Indkomsten at gøre. Deres Vurdering af Ejendomme danner dels Grundlaget for Ejendomsbeskatningen dels for Formuebeskatningen, idet faste Ejendomme i Henhold til Statsskattelovens § 14, Nr 1 skal sættes til Ejendomsskyldværdien, medens derimod Indkomsten ansættes af de i sidstnævnte Lov §§ 17—19 nævnte skattelignende Myndigheder. Under disse Myndigheders Afgørelse hører det netop, hvorvidt en Udgift maa fradrages i det Beløb, der lægges til Grund for Beregningen af Skatteyderens Indkomstskat. Og der ses ikke at være nogen Nødvendighed for, at et til Forbedring af en Ejendom anvendt Beløb altid skulde bevirke en tilsvarende Forhøjelse af dennes Værdi i Handel og Vandel, selv om man maatte komme til det Resultat, at Værdien af Forbedringen kan ansættes til det dertil medgaaede Beløb.

Sagsøgeren bestrider imidlertid, at det paagældende Beløb kan siges at være anvendt til Forbedring af Ejendommen, og han hævder, at Beløbet rettelig maa betragtes enten som en Afgift til Kommunen eller som en Driftsomkostning eller mulig som en Kombination af begge Dele, og i alle disse Tilfælde har Sagsøgeren i Henhold til Statsskattelovens § 6 a og d Ret til at fradrage Beløbet i sin skattepligtige Indkomst.

Forsaavidt Sagsøgte har gjort gældende, at Spørgsmaalet, om det drejer sig om en Forbedring eller om et Beløb afholdt til Betaling af Afgift eller til Vedligeholdelse, er bindende og endelig afgjort af Landsoverskatteraadet, og at Sagen derfor som ikke henhørende under Domstolenes Afgørelse bør afvises, kan der ikke gives ham Medhold.

Det her omhandlede Spørgsmaal er nemlig ikke blot et Spørgsmaal om en økonomisk Vurdering af Indkomsten, men et Spørgsmaal om den retlige Bedømmelse af, hvorvidt en af Ejeren afholdt Udgift efter sin hele Karakter kan betragtes som faldende ind under den ene eller den anden af de i Loven nævnte Arter af Udgifter, og der findes i Loven intet, der tyder paa, at en saadan Afgørelse, der beror paa rent juridiske Momenter, skulde være unddraget Domstolenes Afgørelse.

Den paagældende Udgift er paalagt Sagsøgeren med Hjemmel i § 3 i den under 18 Oktober 1900 stadfæstede Vedtægt om Anlæg og Overtagelse af Gader, Veje og Vandløb o desl i Frederiksberg Kommune, i hvilken Bestemmelse det hedder:

»Naar en af det offentlige allerede overtaget, men hidtil enten slet ikke eller kun tildels brolagt Gade eller Vej forsynes med fuldstændig Brolægning, kan Kommunalbestyrelsen bestemme, at indtil Halvdelen af de dermed forbundne Udgifter skal godtgøres Kommunen af de tilstødende Grundes Ejere.«

I Vedtægtens § 4 gives Regler om Fordelingen imellem Grundejerne af de »Omkostninger«, som i Henhold til §§ 2 og 3 paalægges dem.

Sagsøgeren anfører nu som Argument for, at Beløbet skulde kunne betragtes som en Afgift til det offentlige, at Ejerne af de til Vejen stødende Grunde bliver pligtige at betale, hvad enten de har næret noget Ønske om Asfalteringen eller ikke, og hvad enten det er til Fordel for dem eller ikke. Han henviser endvidere til, at Huslejenævnet har godkendt en af Ejeren paalagt Lejeforhøjelse til Dækning af »Vejbidrag«,

hvilket efter Sagsøgerens Opfattelse er Udtryk for, at Nævnet har opfattet det som en offentlig Afgift, for hvilken der i Henhold til § 10, 5 Stk i Lov Nr 83 af 1 April 1925 kan bevilges Lejepaalæg.

Saafrømt man ikke vil erkende, at Udgiften er en Afgift i Lovens Forstand, anfører han som Argument for, at det skulde være en Driftsudgift, at visse mindre Forbedringer ved Ejendommen maa sidestilles med Driftsudgifter, forsaavidt de maa siges at være nødvendige til at sikre og vedligeholde Indkomsten, jfr Statsskattelovens § 6 a, herunder saadanne Udgifter, der er afholdt til at hindre, at Ejendomme forældes eller slides; saadanne mindre Forbedringer maa efter hans Mening opfattes som Driftsomkostninger, hvis de ikke virker værdiforøgende paa Ejendommen i den Forstand, at den stiger i Ejendomsskyldværdi.

Endelig gør han gældende, at den foretagne Asfaltering ikke er nogen Fordel for Ejendommen, men kun for Kommunen, der fremtidig slipper billigere til Vejens Vedligeholdelse. I saa Fald drejer det sig om en kapitaliseret Vejafgift, og Udgifter til Vedligeholdelse af den til Grunden stødende Vej maa altid kunne fradrages som Driftsudgift.

Der findes imidlertid at maatte gives Sagsøgte Medhold i, at Udgiften ikke kan betragtes som en Afgift der kan fradrages ved Beregningen af den skattepligtige Indkomst, idet Bestemmelsen i Statsskattelovens § 6 d utvivlsomt kun har Hensyn til aarlige eller periodisk forfaldende, faste Skatter og Afgifter paa Ejendommen, ikke til en Ejeren i et bestemt Øjemed én Gang for alle paalagt Udgift til Kommunen. Huslejenævnets Afgørelse kan, ganske bortset fra at den ikke kunde være bindende for Retten i nærværende Sag, ligesaa vel være begrundet i, at »Vejbidraget« kunde anses som en Udgift til Forbedring, idet ogsaa en saadan i Henhold til den citerede Lovs § 10, 4 Stk, kan begrunde en Lejeforhøjelse.

Der maa endvidere gives Sagsøgte Medhold i, at et saadant Ny anlæg som Omlægning og Asfaltering af den til Grunden stødende Vej efter sin hele Karakter maa betragtes som en Forbedring af denne og herigennem ogsaa som en Forbedring af Ejendommen. At dette ogsaa er Lovens Standpunkt fremgaar af, at den — eller den i Loven hjemlede Vedtægt — paalægger Ejeren at udrede Halvdelen af Udgifterne, en Bestemmelse, der ikke ses at kunne begrundes paa anden Maade end ved, at Lovgiveren anser det som en Fordel for Ejeren, altsaa som en Forbedring af Ejendommen. Om Ejeren selv anser det som en Forbedring, bliver saaledes uden Betydning, ligesom den skete Forbedring, som foran anført, ej heller nødvendigvis behøver at give sig Udtryk i en større Værdi for Ejendommen i Handel og Vandel eller ved Ansættelse til Ejendomsskyld.

Herefter vil Sagsøgte Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 14 Afdeling den 23 Marts 1934 og paastaas af Appellanten ændret i Overensstemmelse med hans for Underretten nedlagte Paastand; Indstævnte paastaar prin-

cipalt Sagen afvist fra Underretten, subsidiært den indankede; Dom stadfæstet.

Af de i Dommen anførte Grunde er det deri med Rette fastslaaet, at den nedlagte Afvisningspaastand ikke kan tages til Følge.

Fordelingsreglen i den i Dommen omtalte Vedtægts § 4 er saalydende:

»Fordelingen imellem Grundejerne af de Omkostninger, som i Henhold til §§ 2 og 3 paalægges dem, fastsættes af Kommunalbestyrelsen, som herved har at tage Hensyn ikke blot til Udstrækningen af Ejendommens Grund imod Gaden eller Vejen, men ogsaa til dens hele øvrige Udstrækning og Værdi, de derpaa opførte Bygningers Værdi og Maaden, hvorpaa de benyttes, samt hvorvidt Gadens eller Vejens Overtagelse af det offentlige kommer dem til gode eller er foranlediget ved Hensyn til dem.«

Det er uomtvistet, at Grundtvigsvej forlængst er overtaget af det offentlige, og at Asfalteringen af Vejen, der var tjærebehandlet, ikke er ønsket af Ejendommens Ejer eller sket af særligt Hensyn til Ejendommen, men er foretaget af Hensyn til, at Vognfærdselen ad Grundtvigsvej paa Grund af Gennemførelse andetsteds af visse færdselsregulerende Foranstaltninger maatte antages at stige, og at Kommunen derfor ønskede en mere formaalstjenlig Ordning af Vejens Vedligeholdelse, der paahvilede Kommunen. Det er endvidere uomtvistet, at Omkostningernes Fordeling paa de til Vejen stødende Ejendomme er sket under væsenlig Hensyntagen til Ejendommenes Skatteevne — Ejendomsskyldværdi —, hvilken for Appellantens Ejendoms Vedkommende maa antages væsenlig fastsat paa Grundlag af dens Beliggenhed paa Hjørnet af Grundtvigsvej og Hovedfærdselsaaren Falkonerallé med Facade ogsaa til sidstnævnte.

Da det saaledes i nærværende Tilfælde ikke drejer sig om Opfyldelse af en paa den enkelte Ejendom særligt hvilende Forpligtelse til at bidrage til visse Udgifters Afholdelse, men om en paa en almindelig Hjemmel hvilende Forpligtelse, og da de foretagne Arbejder ikke i første Række tjener den paagældende Ejendoms Interesser men almindelige offentlige Interesser, findes Asfaltbidraget i det Omfang, hvori det ikke godtgøres faktisk at have medvirket til en Forbedring af Ejendommen, at maatte sidestilles med en Afgift.

Ansgaaende Ejendommens eventuelle Forbedringer og dens derved skabte større Værdi har Landsoverskatteraadet i Kendelsen af 29 September 1932 vel udtalt, at det »efter de foreliggende Oplysninger maa antages, at der ved den foretagne Asfaltering af Grundtvigsvej er tilført Klagerens nævnte Ejendom en Forbedring og — — — Værdien af Forbedringen findes at kunne ansættes til det medgaaede Beløb, men ligesom Ejendomsskyldværdien pr 1 Januar 1932, da Asfalteringen var foretaget, er den samme som pr 1 Januar 1927, da Asfalteringen ikke var foretaget, er der under Sagen intet oplyst om, at Ejendommens Værdi i Handel og Vandel skulde være blevet forøget.

Herefter findes Asfalteringsbidraget i dets Helhed at maatte sidestilles med en Ejendommen vedrørende Afgift, saa at det skal fradrages ved Beregningen af Appellantens skattepligtige Indkomst i Henhold til § 6 d i Lov Nr 149 af 10 April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten.

Den indankede Dom vil derfor være at ændre derhen, at Appellantens Paastand tages til Følge, hvorhos Indstævnte vil have at godtgøre Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 250 Kr.

Tirsdag den 26 Marts.

Nr 52/1935.

Axel Marinus Johansen

paakærer

Vestre Landsrets Kendelse af 26 Februar 1935.

Den paakærede Kendelse er saalydende: Den af Domfældte Axel Marinus Johansen fremsatte Begæring om Genoptagelse afvises, og Begæringen om Løsladelse paa Prøve kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse

I Henhold til de i den paakærede Kendelse, der er afsagt af Vestre Landsret, anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Dom afsagt den 24 August 1934 ved Vestre Landsrets østjydske Nævningekreds, hvilken Dom forsaavidt stadfæstede samme Rets Dom af 25 Maj 1934, blev Tilalte Axel Marinus Johansen for Lovovertrædelser, der henførtes under borgerlig Straffelov af 15 April 1930 § 181, Stk 1 og § 285, Stk 1, jfr § 276, i Medfør af samme Lovs § 70 dømt til at anbringes i den i den sidst citerede Lovbestemmelse nævnte særlige Forvaringsanstalt. I en til Landsretten den 14 Januar 1935 indkommen Skrivelse har Domfældte begært Sagen genoptaget i Medfør af Retsplejelovens § 977, eller sig løsladt paa Prøve i Medfør af Straffelovens § 70, Stk 3. Til den sidste Begæring har den for Domfældte beskikkede Tilsynsværge sluttet sig.

Da de af Domfældte paaberaabte Omstændigheder, der skulde begrunde Sagens Genoptagelse, findes aabenbart betydningsløse, vil den i saa Henseende fremsatte Begæring i Medfør af Retsplejelovens § 980 være at afvise, og da der endvidere efter de foreliggende Oplysninger ikke findes Grund til nu at løslade Domfældte paa Prøve som begært, vil heller ikke denne Begæring kunne tages til Følge.

Nr 235/1934.

Rigsadvokaten

m o d

Viggo Christian Larsen og John Magnus Hessing (Møldrup),

der tiltales for Overtrædelse af Lov af 6 Marts 1869 om Klasselotteriet.

København's Byrets Dom af 15 August 1934: De Tiltalte I, Direktør Viggo Christian Larsen, og II, Direktør John Magnus Hessing, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af det offentlige.

Østre Landsrets Dom af 8 Oktober 1934: Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det offentlige.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det offentlige.

Efter det for Højesteret oplyste maa der gaas ud fra, at der ialt indkom ca 1500 Løsninger af Resus'én, og at af disse ca 10 pCt var urigtige.

Da det var en Betingelse for at deltage i den af de Tiltalte i erhvervsmæssigt Øjemed foranstaltede Lodtrækning om Penge, at Deltagerne bekostede en Fotografering og en Forstørrelse hos Polyfoto — eventuelt alene en Forstørrelse — maa der siges at være ydet et Indskud fra Deltagernes Side, og da Adgang til Deltagelse stod aaben for enhver, der løste den lette Opgave, findes de Tiltaltes Forhold at indeholde en Overtrædelse af Lov af 6 Marts 1869 § 2, hvorfor de Tiltalte vil være at anse efter denne Lovbestemmelse, jfr § 6, efter Omstændighederne med en Bøde af hver især 200 Kroner til Statskassen. Forvandlingsstraffen bestemmes til 10 Dages Hæfte for hver.

De Tiltalte vil derhos have in solidum at betale Sagens Omkostninger for alle Retter, derunder det nedennævnte Salær.

Thi kendes for Ret:

De Tiltalte, Viggo Christian Larsen og John Magnus Hessing, bør hver især til Statskassen bøde 200 Kroner. I Mangel af Bødernes Betaling bør de Tiltalte hver straffes med Hæfte i 10 Dage. De Tiltalte betaler derhos een for begge og begge for een Sagens Omkostninger for alle Retter, derunder i Salær for Højesteret til Højesterets sagfører Møldrup 80 Kroner.

Byretsdømmens Præmisser er saalydende:

De Tiltalte I, Direktør Viggo Christian Larsen, boende Gl Vartovvej Nr 27, Stuen, og II, Direktør John Magnus Hessing, boende Edvard Falcks Gade Nr 5, 3die Sal, tiltales under denne Sag ved Københavns Politis Anklageskrift af 9 Juni 1934 til Straf for Overtrædelse af Lov af 6 Marts 1869 om Klasselotteriet ved:

Tiltalte I, Larsen, som ansvarlig Direktør for »Vore Damer og Ekko« A/S i Forening med den ansvarlige Direktør for »Polyfoto« A/S i 1934 her i Riget uden Bevilling at have foranstaltet Lottospil, og

Tiltalte II, Hessing, ved som ansvarlig Direktør for »Polyfoto« A/S i Forening med Tiltalte I, Larsen, i 1934 her i Riget uden Bevilling at have foranstaltet Lottospil.

De Tiltalte har paastaet sig frifundet, idet de har benægtet at have gjort sig skyldige i noget ulovligt.

Det fremgaar af de under Sagen foreliggende Oplysninger, derunder de Tiltaltes egne Forklaringer, at Ugebladet »Vore Damer« i Bladets Nr 8 for den 3 April 1934 paabegyndte en Præmiekonkurrence kaldet: »Vore Damer«s store Polyfoto Børnekonkurrence, i hvilken enhver Køber af Bladet »Vore Damer« kunde deltage mod at indsende et Polyfoto Billede af sit Barn, den rigtige Løsning paa en i Bladet optaget Rebus og 25 Øre i Frimærker til Tilbagesendelse af det indsendte Billede, at der blandt de hver Uge indkomne Billeder med rigtig Løsning af Rebussen foretoges Lodtrækning om Præmier til Beløb paa 10—250 Kroner, og efter Forløbet af 10 Uger foretoges en Slutlodtrækning, hvor alle indtil da indkomne rigtige Løsninger deltog, og hvor Præmierne var 50—2500 Kroner, samt at Præmiebeløbene betaltes af Polyfoto.

Fra Anklagemyndighedens Side er det gjort gældende, at den paa-gældende Rebus er af saadan Beskaffenhed, at praktisk alle kan komme til at detage i Bortlodningen.

Der er under Sagen indhentet en Erklæring af 30 Juli 1934 fra Københavns Kommunes psykotekniske Institut, hvori det paa Grundlag af en Undersøgelse, der omfatter en Gruppe paa 200 Personer forskellige med Hensyn til Alder, Køn, Uddannelse m m, udtales, at Spørgsmaalet, om Rebussen umiddelbart kan løses af enhver Læser uden aandelig Anstrængelse af nogen Betydning, afgjort maa besvares benægtende, eftersom det har vist sig, at cirka en Fjerdedel af de voksne Læsere og cirka Halvdelen af de yngre Læsere overhovedet ikke har kunnet løse Rebussen paa tilfredsstillende Maade, til Trods for at det overlodes til den enkelte selv at bestemme, hvor lang Tid han vilde anvende paa Løsningen af Opgaven, ligesom det fremgaar af Erklæringen, at de paa-gældende Personer fik forelagt vedkommende Nummer af »Vore Damer« og den deri optagne Artikel om Polyfoto, hvori Størstedelen af Rebussens Løsning forekommer.

Selv om der tages Hensyn til, at der blandt de 200 Personer og navnlig blandt dem, der ikke kunde løse Rebussen, findes en Del yngre Personer, paa hvilken Konkurrencen efter sin Beskaffenhed ikke er beregnet, og at det for saa vidt angaar de Personer, for hvem Løsningen mislykkedes, næsten udelukkende drejede sig om Personer, der for

første Gang søgte at løse en Rebus, findes det efter den af psykoteknisk Institut afgivne Erklæring betænkeligt at statuere, at Rebussen er af en saadan Beskaffenhed, at alle Deltagerne i Konkurrencen — som iøvrigt ikke paa Forhaand kan antages at være kendt med Løsning af Rebusser og ej heller, selv om det drejede sig om Personer, der har Børn, kan antages at tilhøre det Intelligensniveau, hvis Repræsentanter har løst Opgaven fejlfrit i alle Tilfælde — har kunnet løse Rebussen rigtigt og derved deltage i Bortlodningen, og da det maa være en Forudsætning for, at der foreligger Lotteri, at alle de Personer, der yder Vederlaget for Deltagelse i Konkurrencen, deltager ligeligt i Bortlodningen, findes de Tiltaltes Forhold under de foreliggende Omstændigheder ikke at kunne tilregnes dem som Overtrædelse af den ovennævnte Lov, og de vil derfor være at frifinde.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 1 Afdeling den 15 August 1934 (5259/34) og med Justitsministeriets i Skrivelse af 10 September s A dertil meddelte Tilladelse paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse af de Tiltalte Viggo Christian Larsen og John Magnus Hessing i Overensstemmelse med Anklageskriftet.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil Dommen være at stadfæste.

De Tiltalte har selv sørget for deres Forsvar for Landsretten.

Torsdag den 28 Marts.

Nr 150/1934. **Herfølge Kommune (Svane)**

m o d

Forsikringsselskabet »**Dansk Bygningsassurance**« (Cohn),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved Foranstaltninger til Udryddelse af Husbukke.

Østre Landsrets Dom af 14 Maj 1934: De Sagsøgte, Forsikringsselskabet »Dansk Bygningsassurance«, bør til Sagsøgerne, Herfølge Kommune, betale 400 Kr med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 11 December 1933, til Betaling sker, men bør iøvrigt for Sagsøgernes Tiltale i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler de Sagsøgte til Sagsøgerne 200 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret er det oplyst, at Appellanten ved Skrivelse af 26 Juni 1933 bl a gav Indstævnte Meddelelse om, at der var taget Beslutning om Nedrivning af Skolens Tagetage, idet de paaklagede Forhold var uforandrede tiltrods for den forløbne Tid og de udfoldede Bestræbelser for at fjerne Ulemperne, og at Indstævntes eventuelle Besigtigelse af Bygningen maatte ske snarest muligt, da Sagen hastede. Dette var, som det ogsaa fremgik af Meddelelsen, motiveret ved Ønskeligheden af at benytte Sommerferien til Arbejdet. Fra Indstævntes Side stillede Forslag om at saadan Besigtigelse fandt Sted ved Sagkyndige valgte af Parterne, hvilket Appellanten gik ind paa.

Af de i Dommen anførte Grunde maa det tiltrædes, at de Indstævnte er anset erstatningspligtige overfor Appellanten i Anledning af den Bygningen tilføjede Skade, som efter Indholdet af de forud for Kontraktens Afslutning stedfundne Forhandlinger har været ganske uforudseelig for Appellanten, men de Indstævnte, som ikke paa noget Tidspunkt har anvist Appellanten noget tjenligt Middel til Skadens Afhjælpning, ej heller efter at de i Juni Maaned 1933 var underrettet om den som sidste Udvej besluttede nær forestaaende Nedrivning, findes ikke at have begrundet Krav paa, at Erstatningen begrænses som ved Dommen sket, hvorimod de maa anses pligtige at erstatte dels en under Hensyntagen til Bygningens forøgede Værdi bestemt Andel af Omkostningerne ved Ombygningen, dels i det væsentlige de i Dommen under Nr 2—8 anførte Udgifter, som dog maa lide nogen Afkortning, idet der efter det oplyste maa gaas ud fra, at Tiden til Byggearbejdet er forlænget noget udover hvad en Genopførelse af Tagetagen i dens tidligere Skikkelse havde udkrævet.

Den Appellanterne hos de Indstævnte tilkommende Erstatning findes herefter at burde bestemmes til 5000 Kroner.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes de Indstævnte at burde betale til Appellanterne med 800 Kroner.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte Forsikringsselskabet »Dansk Bygningsassurance« bør til Appellanterne Herfølge Kommune betale 5000 Kroner med Renter heraf 5 pCt aaarlig fra den 11 December 1933, til Betaling sker, Sagens Omkostninger for begge Retter med 800 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende ved Retten for Nykøbing F Købstad m v forbedrede Sag paastaar Sagsøgerne, Herfølge Kommune, Forsikringsselskabet »Dansk Bygningsassurance« dømt til at betale en Erstatning stor 8472 Kr 15 Øre med Renter og har til Støtte for dette Krav anført følgende. I Efteraaret 1930 henvendte Tømrermester Chr Nielsen, Faxe, der er de Sagsøgte Konsulent for Præstø Amt, sig til Sagsøgerne for at faa dem til for Herfølge Skole at tegne en Forsikring mod Husbukkeangreb; Sagsøgerne var villige hertil, men forinden Policen kunde tegnes, forlangte Nielsen, at Ejendommen skulde undersøges, og ved Undersøgelsen konstateredes, at Skolen var stærkt angrebet af Husbukke. De Sagsøgte tilbød derefter i Skrivelse af 24 Oktober 1930 at udrydde Husbukkene ved Varmebehandling og Besprøjtning af Tagværk og Loft for 741 Kr og meddelte, at Police paa Ejendommen vilde blive udstedt, naar disse Behandlinger var foretaget, hvilket Tilbud Sagsøgerne akcepterede i Skrivelse af 30 s M, og Behandlingen blev derefter foretaget.

Skønt de Sagsøgte havde garanteret, at der ikke af Behandlingen vilde opstaa Gener, viste det sig, at Tagetagen i Skolen, hvor Lærerinden, Frk Ester Jensen boede, var ubeboelig som Følge af en gennemtrængende og uudholdelig stikkende og syrlig Lugt, af hvilken Grund Lærerinden maatte tage Bolig udenfor Skolen fra den 24 April—7 December 1931. Den 13 April 1931 reklamerede Sagsøgerne og derefter den 26 s M overfor de Sagsøgte under Henviisning til en Erklæring af 24 s M fra vedkommende Kredslæge, der havde konstateret, at alle Loftetagens Værelser maatte anses for ubeboelige paa Grund af en gennemtrængende Stank af Kuprinol. En Repræsentant for de Sagsøgte besaa den 5 Maj 1931 Skolen og afviste ethvert Ansvar og Udbedringspligt for de Sagsøgte; i Skrivelse af 16 Juli 1931 erklærede de Sagsøgte dog, at de var villige til at komme til et Forhandlingsmøde, men de hævdede tillige, at de absolut intet Ansvar havde for det omhandlede Forhold, der ikke skyldtes dem, men maatte skyldes Bygningens Konstruktion. Efter dette i Slutningen af Juli Maaned afholdte Møde tilbød de Sagsøgte at foretage Røring og Pudsning af Loftet og Beklædning ved Taget i Trappegang, Køkken, Spisekammer og et Værelse mod Vest, hvilket Tilbud Sagsøgerne modtog forsøgsvis, idet de tillige forlangte, at de Sagsøgte skulde for egen Regning opsætte en Trækskorstensventil i Tagryggen over Loftsrummet samt 6 Ventiler i Aabningen i Gavl-muren; i Skrivelse af 3 August 1931 forbeholdt Sagsøgerne sig Erstatningskrav, som alt i Maj 1931 var fremsat overfor de Sagsøgte Repræsentant. De forlangte Foranstaltninger blev derefter foretaget af de Sagsøgte, og ved et den 3 November 1931 af Kredslægen foretaget Eftersyn fandtes Luften i Lærerindeboligen upaaklagelig med et meget ringe Anstrøg af aromatisk Duft; Boligen havde den Dag været opvarmet, og der var ikke i Dagens Løb foretaget Udluftning; Luften i Loftsrummet udenfor Stuerne befandtes upaaklagelig, hvorefter Kredslægen til Slut udtalte, at han maatte anse Boligen for upaaklagelig og turde tilraade, at Lærerinden paany flyttede ind, hvilket hun gjorde den 7 December 1931. Denne Bedring af Forholdene, der efter Kredslægens Erklæring af 24 Januar 1934 kunde skyldes en foretaget Ventilering med Installering af

luftaspirerende Stoffer (Trækul o l), holdt sig imidlertid kun kort Tid, og ved et af Kredslægen den 11 April 1932 foretaget Eftersyn fandtes over hele Loftsetagen en ikke behagelig, let syrlig Duft, der for Beboerne medførte forskellige Forgiftningstilfælde særligt Hovedpine og Kvalme; Kredslægen forment, at den til Udryddelsen benyttede Vædske (Cuprinol) har indeholdt Giftstof, som ved langsom Fordampning i halvandet Aar havde forgiftet hele Bygningens Loftsrum trods en omhyggelig Ventilation og Reparation af Værelserne. Efterhaanden var Luften ogsaa i Lærerboligen i Stueetagen blevet meget daarlig, og Læreren blev som Følge heraf i Foraaret 1933 saa medtaget, at han maatte sygemeldes og have Vikar fra 3 Maj—19 Juli 1933. Ved det omtalte Eftersyn foreviste Læreren Kredslægen 2 Dunke, som havde indeholdt den paagældende Vædske; de stank begge stærkt, men ikke ens. Sagsøgerne indsendte den 28 Maj 1932 en Prøve af denne Vædske til Steins Laboratorium, som i Skrivelse af 31 s M meddelte, at Prøven ved Afdestillation med Vanddamp afgav ca 25 pCt af et gulligt, ret tungtflydende Destillat, som væsenlig bestod af Petroleumskulbrinter (Petroleum, Solarolie etc), men tillige indeholdt en mindre Mængde af en ubehageligt lugtende olieagtig Vædske, som dog rimeligvis var et ved Destillationen fremkommet Sønderdelingsprodukt, idet Lugten var langt stærkere og af en anden Karakter end Lugten af selve Prøven, som ved Opvarmning nærmest lugtede petroleumsagtigt; det meddeltes, at Prøven var for lille til en mere indgaaende Undersøgelse, og det udtaltes, at en grundig Afvaskning med Benzin og paafølgende Udluftning muligvis vilde kunne fjerne Lugten. Efter Henvendelse fra Amtslægen foretog Teknologisk Institut derefter en Undersøgelse af Bygningen og meddelte i Skrivelse af 23 Juni 1932 bl a, at den eneste Udvej, da det med de sparsomme Oplysninger om Vædskens Sammensætning ikke lod sig gøre at anvise nogen Metode til Lugtens Neutralisering, og da en Behugning af den sprøjtede Del af Tømmeret af forskellige Aarsager ikke kunde foretages, var Nedrivning; hvis man nødtigt vilde gaa til dette Skridt, kunde det forsøges at holde Luften ren ved Hjælp af Trækul ophængt i Kurve; dette Trækul maatte da være anbragt i Sideskabe, Lommer og andre Kroge; denne Forholdsregel vilde sikkert hjælpe med Tiden, men der kunde muligvis hengaa flere Aar. Derefter indberettede Sagsøgerne omkring September 1932 Sagen til Undervisningsministeriet, der den 9 s M forelagde Sagen for Sundhedsstyrelsen, hvorefter der blev afgivet en Erklæring af 23 s M fra Amtslægen, der udtalte, at han ansaa det for sundhedsfarligt at benytte Skolens Tagetage til Bolig for Mennesker, til hvilken Udtalelse han henholdt

Færdig fra Trykkeriet den 1 Maj 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 4

Torsdag den 28 Marts.

sig i Skrivelse af 24 Maj 1933 til vedkommende Skoledirektion, efter at han den 21 s M havde holdt et Møde paa Skolen med Provst Alsbo og Medlemmer af den sagsøgende Kommune. I Skrivelse af 8 Juni 1933 paalagde Undervisningsministeriet Sagsøgerne i Sommerferien 1933 at nedrive Skolens Tagetage til Bjælkelaget mellem denne og den underliggende Etage og at opføre en ny Tagetage indeholdende Pige- og Gæsteværelse for Førstelæreren og Tjenestebolig for Forskolelærerinden. Paa Begæring af Sagsøgerne udmeldte Retten for Køge Købstad m v under 27 Juli 1933 Skønsmænd til at syne og skønne over Skolens Tilstand inden Nedrivningen, den foretagne Besprøjtning m v. Udmeldt blev Medlem af Husbukkeudvalget Magister Kaj Henriksen, Zoologisk Museum, Tømremester Kaj O Rasmussen, Teknologisk Institut, Direktør for Orlogsværftets kemiske Laboratorium K E T Jensen og Tømremester J O Nielsen, Nykøbing F. Det af Mændene den 14 August 1933 affattede Skøn, der afhjemledes i nævnte Ret den 17 s M, gaar i Forbindelse med de af Mændene under Afhjemlingen afgivne yderligere Udtalelser ud paa bl a, at Skolens Tagetage er behæftet med en særlig og fremtrædende Lugt, der er noget irriterende, skarp og ubehagelig og ret vedhængende og mærkes længe i Tøj, Slimhinder etc, efter at man har forladt Lokalerne (Skønnet A og B), at Lugten formentlig stammer fra Behandlingen med Special Cuprinol, men at der desuden blev iagttaget en ukendt Lugt, der ikke findes i Special Cuprinol, som den nu bruges, og at det er denne Lugt, der virker generende (Skønnet E), at Fremstillingen af Special Cuprinol A er en Fabrikationshemmelighed, saaledes at det ikke kan siges, om Special Cuprinol A er anderledes nu (Nr 4 under Afhjemlingen), at det ikke nærmere kan angives, hvad der bevirker den ubehagelige Lugt ved den olieagtige Vædske (Nr 2 under Afhjemlingen), at Nedrivningen og Genopførelsen paa den af Undervisningsministeriet bestemte Maade vilde koste ca 9000 Kr (Skønnet Nr 1), at der ved denne Reparation vilde blive tilført Bygningen en Værdiforøgelse stor ca 7000 Kr (Nr 1 under Afhjemlingen), at Skolens Konstruktion ikke i nogen særlig Grad afviger fra andre lignende Bygninger (Skønnet Nr 3), at der blev udtaget en Prøve af Træet, som blev destilleret i Vand; der destillerede en olieagtig Vædske over med en modbydelig Lugt; der blev dernæst udtaget 3 nye Prøver, der før Destillationen blev opvarmet til 100° Celsius i henholdsvis 1, 3 og 6 Timer; af disse Eksperimenter fremgik, at den Prøve, der havde

været opvarmet i 6 Timer, hverken gav Olie eller Lugt, hvoraf kan sluttes, at Lugten vilde være forsvunden, hvis Tagetagen var blevet behandlet paany med Varme i den normale Tid og Temperatur uden paafølgende Cuprinolbehandling; en saadan ny Behandling vilde ikke fjerne det allerede tilstedeværende Cuprinols Metalsalt (Nr 2 i Skønnet og ad Spørgsmaal Nr 2 under Afhjemlingen litr d—e); en saadan Behandling maatte foretages som ved almindelig Opvarmning; den vilde næppe være forbundet med større Risiko end ved 1. Opvarmning og vilde koste ca 400 Kr (ad Spørgsmaal Nr 2 under Afhjemlingen litr a—c), a t det er Special Cuprinol A, der er anvendt ved Besprøjtningen, og a t der aldrig findes Solarolie i Special Cuprinol A (Skønnet Nr 4—5 og 7), a t Solarolie — der efter Steins Laboratoriums Analyse er forefundet i den dertil indsendte Vædske — ligesom Petroleum, Spindelolie og Smøreliefer er et Destillat af Raa-Petroleum; den kan ikke tænkes at være indsprøjtet for sig før eller efter Behandlingen; det er ikke Solarolien, der frembringer den modbydelige Lugt (ad Spørgsmaal 7 under Afhjemlingen litr a—c), a t der ikke er fundet andre Grunde til, at Tagetagen er ubeboelig end den foretagne Besprøjtning (Skønnet Nr 8), a t der i Skorstensstolen og i Bjælkelaaget, som ikke havde været blottet under Behandlingen, fandtes levende Larver, deraf nogle saa gamle, at de antagelig stammede fra Tiden før Behandlingen (Skønnet Nr 9), at dette antyder, at Behandlingen i 1930 ikke har været tilstrækkelig grundig (ad Spørgsmaal 9 under Afhjemlingen litr a), samt a t der til en grundig Behandling mod et Angreb af Husbukke som det i 1930 antagelig vilde medgaa ca 250—300 kg Special Cuprinol A (ad Spørgsmaal 9 under Afhjemlingen litr d). Skolens Tagetage blev derefter nedrevet og genopført i Overensstemmelse med Undervisningsministeriets Paalæg, og ved Stævningen af 11 December 1933 har Sagsøgerne anlagt Erstatningssag mod de Sagsøgte, hvor deres endelige Paastand som ovenfor anført er opgjort til 8472 Kr 15 Øre, der fremkommer saaledes:

1) Omkostninger ved Skolens Ombygning med Fradrag af Merværdien	5000 Kr 00 Øre
2) Udgifter til Skønsmændene	800 — 00 —
3) Husleje til Lærer og Lærerinde samt for andre Lokaler til Skolestuer under Ombygningen ifølge Specifikation	1708 — 30 —
4) Løn til Vikarer for Læreren og Lærerinde.....	622 — 35 —
5) Udgifter ved Forsøg paa Istandsættelse af Skolen..	300 — 00 —
6) Analyse fra Steins kemiske Laboratorium	20 — 00 —
7) Flytning af Skolestuen til andre Lokaler	8 — 00 —
8) Skolekommissionens Rejse til København	13 — 50 —

8472 Kr 15 Øre

med Renter 5 pCt aarlig fra Stævningens Dato, subsidiært et efter Rettens Skøn fastsat Beløb.

Med Hensyn til Posten Nr 1 har Sagsøgerne henvist til en Erklæring af 29 November 1933 fra Muremester O Caspersen og Tømrermester Hans P Hansen, der gaar ud paa, at Reparationen, der kostede 7000 Kr, har givet Bygningen en Merværdi af 2000 Kr, hvilken Erklæring de den

24 Februar 1934 har vedstaaet i Retten. Erstatningskravet støtter Sagsøgerne paa, at de Sagsøgte har garanteret, at der ikke af Behandlingen vilde opstaa Gener af nogen Art, og paa, at de Sagsøgte har overtaget Arbejdet uden at tage noget som helst Forbehold, hvorhos de hævder, at de er ganske uden Skyld i det uheldige Udfald af Behandlingen.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet principalt pure, subsidiært mod Betaling af 400 Kr, mest subsidiært mod Betaling af et efter Rettens Skøn fastsat Beløb dog ikke over 3098 Kr 67 Øre ifølge nærmere Opgørelse. Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte anført, at de ikke har afgivet nogen Garanti, hvad de aldrig gør; hvis deres Konsulent, Tømrermester Nielsen, har afgivet nogen Garanti, hvad der — ogsaa af ham — bestrides, har han ikke været berettiget dertil; Kontrakten er da ogsaa alene sluttet mellem Sagsøgerne og de Sagsøgte. Der er ved Behandlingen af Skolen udvist den største Omhu baade med Hensyn til det anvendte Materiale og ved selve Arbejdet; til Behandlingen er alene anvendt Special Cuprinol A, der er anerkendt som det bedste Middel til Udryddelse af Husbukke. Saasnart Sagsøgerne reklamerede, protesterede de Sagsøgte da ogsaa imod, at Ansvar kunde paalægges dem, og det var udelukkende af Kulance fra deres Side, at de gik ind paa at foretage de foran ommeldte Foranstaltninger, hvad de gjorde Sagsøgerne opmærksomme paa i Skrivelse af 27 Juli 1931; alene det Murerarbejde, de dengang lod udføre, kostede 212 Kr 40 Øre; dette Arbejde udførtes i Oktober 1931, og Foretagelsen af dette Arbejde i Forbindelse med Sagsøgernes Akcept af Tilbudet i Skrivelse af 3 August 1931 og Lægeerklæringen af 3 November 1931, hvori Tagetagen konstateredes beboelig, er en endelig Ordning overfor de Sagsøgte, saaledes at Sagen ikke senere kan genoptages overfor dem. De Sagsøgte, hvis Selskab blev stiftet 1 Januar 1930, havde dengang behandlet ca 50 Ejendomme, uden at der var fremkommet Klager fra nogen Side, og de har indtil Sagens Anlæg behandlet ca 800 Ejendomme, ligeledes uden at Klager er fremkommet.

Til Støtte for den subsidiære Paastand har de Sagsøgte anført, at det af Skønsmændenes Udtalelser fremgik, at Lugten vilde kunne være fjernet ved en ny Opvarmning for en Bekostning af 400 Kr, som de efter Skønsforretningen erklærede sig villige til at foretage uden Vederlag; en Nedrivning af Skolens Tagetage har saaledes været unødvendig, og de herved foranledigede Omkostninger kan derfor ikke under nogen Omstændigheder paabyrdes de Sagsøgte. Med Hensyn til den mest subsidiære Paastand har de anført, at Skønsmændenes Erklæring gaar ud paa, at en Ombygning for 9000 Kr vilde tilføre Bygningen en Merværdi af 7000 Kr; Tabet vilde herefter kun kunne blive 2000 Kr; da Ombygningen nu kun har kostet 7000 Kr, maa Tabet formentligt være blevet Nul eller dog væsentlig mindre end 2000 Kr. Naar de øvrige Poster i Sagsøgernes Opgørelse er kommet til at eksistere eller er blevet saa store, skyldes det, at Sagsøgerne, skønt de straks efter deres Reklamation blev gjort bekendt med, at de Sagsøgte ikke vilde anerkende noget Erstatningsansvar, har ladet hengaa saa lang Tid (til 18 Juli 1933), inden de lod optage Skøn.

Sagsøgerne har heroverfor anført, at de ikke er gaaet ind paa at

betragte de af Sagsøgte senere foretagne Foranstaltninger som en endelig Opfyldelse af deres kontraktlige Forpligtelser; de betragtede disse Foranstaltninger alene som et Forsøg paa Manglernes Afhjælpning og gjorde ogsaa de Sagsøgte opmærksom paa denne deres Opfattelse. Det kan ikke bebrejdes dem, at de har set Tiden an i Forventning om, at Lugten skulde fortage sig, og de har iøvrigt rettidigt forelagt Sagen for de dem overordnede Autoriteter og har maattet rette sig efter disses Direktiver. For den forberedende Ret er der afgivet Forklaringer bl a af Sogneaadsmedlemmerne Forpagter Ejner Ingvorsen, Gaardejer Jørgen Gurre, Lærerinde, Frk Ester Jensen og Lærer J V Rasmussen. De 3 førstnævnte har udsagt, at Tømremester Chr Nielsen overfor dem udtalte, at Cuprinollugten kun vilde vare faa Dage efter Behandlingen, de 2 førstnævnte endvidere, at Nielsen garanterede, at Materialet ingen Skade vilde tage. Endvidere har Tømremester Chr Nielsen afgivet Forklaring gaaende ud paa bl a, at han selv har foretaget Besprøjtningen med Special Cuprinol A, der var sendt i Dunke fra Fabriken A/S Kymeia direkte til Skolen, og som ved hans Ankomst til Skolen stod urørte, at han ved Behandlingen hældte Cuprinolen direkte fra Dunkene ned i Sprøjtten, hvorfra Vædsken blev sprøjtet paa Træværket, saaledes at det er aldeles udelukket, at Besprøjtningsvædsken kan være undergaaet nogensomhelst Forandring fra den blev leveret fra Fabriken og indtil Besprøjtningen; han anvendte paa selve Skolebygningen 6 Dunke a 25 kg. For Landsretten er der afgivet Forklaringer bl a af følgende: Sogneraadsmedlemmerne, Gaardejer Jens Andersen og Fritz Rasmussen, hvilken sidste har udsagt, at Nielsen paa Spørgsmaalet, om Behandlingen havde Følger med Hensyn til Fraflytning eller lignende, svarede, at Flytning var ganske unødvendig, og garanterede, at Skolen eller dens Materiale ikke vilde lide noget; Direktør for det sagsøgte Selskab Hans Damgaard, der har forklaret bl a, at Sagsøgerne ikke forlangte nogen Garanti, at de Sagsøgte ikke har givet nogen Garanti, hvad de aldrig gør, at de i ca 98 pCt af Tilfældene anvender Special Cuprinol A; de Sagsøgtes Formand Evald Andersen, der har forklaret, at han var tilstede ved en Del af Varmebehandlingen, at han havde bestilt Vædsken hos Kymeia til direkte Levering paa Skolen, at der altid er Lugt efter Cuprinolen — der kan gaa Maaneder og Aar, før den forsvinder, samt at der ikke hverken i dette Tilfælde eller i andre Tilfælde er afkrævet de Sagsøgte Garanti; Konsulent i Husbukkesager for Københavns Grundejerforening Svend Jensen-Storch, der har været Medlem af et af Autoriteterne nedsat Udvalg til Undersøgelse af Midler mod træddelæggende Dyr, har udsagt, at Udvalget undersøgte 15 Midler; af disse var Special Cuprinol A det bedste, at han selv i Praksis har deltaget i Husbukkebekæmpelse med Special Cuprinol A — siden 1930 i ca 400 Ejen-domme, at han kun een Gang har haft Klage over Lugt, at der til Herfølge Skole kun er brugt halvt saa meget Special Cuprinol A, som han vilde have anvendt, at han ved et Besøg paa Skolen i Sommeren 1933 fandt Luften betydelig mindre ubehagelig end han ofte har været ude for; Lugten var for ham ganske som sædvanlig; Udryddelse kan foretages paa alle Tider af Aaret, men Vinteren er at foretrække; Lugten kan holde sig overordentlig længe. A/S Kymeia har i Skrivelse af

Bendixen og Sagsøgerinden Fru Astrid Stampe, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

For Højesteret har Appellantinden gentaget sin for Landsretten nedlagte Paastand, dog saaledes at Renter kun paastaas beregnet med 5 pCt p a fra den 3 Februar 1927, subsidiært fra Stævningens Dato den 12 August 1933.

Idet henvises til den af Højesteret den 18 Juni 1934 i Sag Nr 48/1934 afsagte Dom, og da der ikke er oplyst Omstændigheder, der for Appellantindens Vedkommende kunde føre til et Resultat forskelligt fra det ved nævnte Dom for Broderen Frode Bendixens Vedkommende statuerede, vil Appellantindens subsidiære Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale Appellantinden med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Redaktør Asbjørn Bendixen, bør til Appellantinden, Fru Astrid Stampe, betale 2844 Kroner 06 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 12 August 1933, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Med Hensyn til den indankede Doms Præmisser henvises til HRT 1934 p 277 ff.

Fredag dèn 29 Marts.

Nr 204/1934.

Rigsadvokaten
mod

Poul Nikolaj Alexander Hansen og Viggo Rasmussen (Henriques),

der tiltales for Legemsbeskadigelse af sagesløs Person.

Østre Landsrets Dom af 28 September 1934: De Tiltalte Poul Nikolaj Alexander Hansen og Viggo Rasmussen bør straffes med Fængsel hver især i 1 Aar, hvorhos de borgerlige Rettigheder frakendes

dem for et Tidsrum af 5 Aar. I Erstatning til Verner Christen Christensen betaler de Tiltalte een for begge og begge for een 500 Kr. Saa bør de Tiltalte ligeledes in solidum betale Sagens Omkostninger. Den ikendte Erstatning at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirkning af Nævninger afsagte Dom er paaanket dels af de Tiltalte, dels af det offentlige.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde

kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Henriques betaler de Tiltalte Poul Nikolaj Alexander Hansen og Viggo Rasmussen, een for begge og begge for een 100 Kroner.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Poul Nikolaj Alexander Hansen og Viggo Rasmussen er ved Anklageskrift af 29 August 1934 sat under Tiltale ved Østre Landsret til Straf for Legemsbeskadigelse af sagesløs Person, Straffelovens § 245, Stk 2, ved i Forening den 3 Juni 1934 i Palmevænge ved Fuglebjerg uden rimelig Anledning at slaa og sparke Verner Christen Christensen saaledes, at denne derved paadrog sig blandt andet et ca 3 cm langt til Knoglen gaaende Saar i venstre Øjenbryn, maatte søge Læge og var ude af Stand til at passe sit Arbejde [i ca 14 Dage].

Tiltalte Hansen er født den 8 Juni 1906 og ved Næstved Købstad m v Rets Dom af 2 December 1926 for Overtrædelse af Motorloven af 6 Maj 1921 §§ 4, I Nr 2, 4 b, 22, IV, 28 og 24, I, jfr Færdselslovens § 5, anset med Bøde af 400 Kr til Statskassen.

Tiltalte Rasmussen er født den 31 Marts 1904 og ikke fundet tidligere straffet.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er de Tiltalte kendt skyldige i det Forhold, hvorfor de er tiltalt, og de vil derfor være at anse efter Straffelovens § 245, Stk 2, med en Straf, der efter Omstændighederne findes at kunne bestemmes til Fængsel for hver især i 1 Aar.

I Medfør af Straffelovens § 78 vil de borgerlige Rettigheder være at frakende begge de Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

Til Overfaldne Verner Christen Christensen vil de Tiltalte have at betale nedennævnte Erstatning.

De Tiltalte har selv sørget for deres Forsvar for Landsretten.

Mandag den 1 April.

Nr 225/1934.

Rigsadvokaten

m o d

Jens Thomas Jensen (Knudtzon),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 196.

Dom afsagt af Retten for Ringkøbing Købstad m v den 23 August 1934: Tiltalte Jens Thomas Jensen bør bøde 65 Kr til Statskassen, men iøvrigt for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 6 Dage. Tiltalte II Mathilde Christensen, født Pedersen, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Tiltalte Jensen betaler derhos denne Sags Omkostninger. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse, og Dommen at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Vestre Landsrets Dom af 13 Oktober 1934: Tiltalte Jens Thomas Jensen bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag i det hele fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter og derunder i Salær til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer ved Landsretten, Landsrettssagfører Dahl, 40 Kr, udredes af det offentlige.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af Anklagemyndigheden.

I en af det veterinære Sundhedsraad efter Afsigelsen af den indankede Dom afgivet Erklæring har Raadet bl a udtalt, at det i Sager, hvor det drejer sig om Aflivning af Dyr ved voldelige Metoder, afgiver sin Udtalelse med særlig Hensyntagen til om den udøvede Vold maa antages straks at have ødelagt eller lammet livsvigtige Organer (Hjerne, Rygmarv, Hjerter) i en saadan Grad, at Døden er indtraadt øjeblikkelig, eller at der er indtraadt øjeblikkelig Bevidstløshed efterfulgt af hurtig Død.

I Erklæringen hedder det videre: »Hvad de i nærværende Sag anvendte Metoder angaar, skal Raadet bemærke, at det finder dem i Almindelighed utiltalende og — hvis de ikke gennemføres tilstrækkelig konsekvent — egnede til at medføre Fare for Udøvelsen af Dyrplageri, hvilket sidste iøvrigt kan siges om alle de til Aflivning af Dyr benyttede Metoder.« Udtalelsen slutter efter en Gengivelse af forskellige af Sagens Oplysninger saaledes: »Der er intet i de fremkomne Oplysninger som tyder paa, at Kattene ikke straks er blevet bevidstløse, eller at de skulde have været udsat for unødigt Lidelse ved Drabet. Ej heller foreligger der noget som helst om, at Jensen har haft nogen anden Hensigt ved sin Handlemaade end at dræbe Dyrene saa hurtigt som muligt.

Nogen Grund til at bedømme de to Forhold forskelligt, kan man ikke se.

Det i Sagen senere fremkomne giver ikke Raadet Anledning til at ændre sin tidligere Udtalelse.«

De efter Afgivelsen af det veterinære Sundhedsraads Erklæring tilvejebragte Oplysninger bestyrker, at Tiltalte ved Kattens Sygdom og paa anden Maade har været opfordret til at søge Kattene aflivet, at han har kunnet anse sig i Stand til paa sikker Maade og uden at tilføje Dyrene unødvendige Lidelser at aflive dem og at det ogsaa er lykkedes ham at gennemføre dette.

Efter alt det foreliggende maa det herefter tiltrædes, at det af Tiltalte udviste Forhold ikke er anset strafbart efter Straffelovens § 196, og Landsrettens Dom vil saaledes være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret, derunder i Salær til Højesteretssagfører Knudtzon 100 Kroner, udredes af det offenlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Anklagemyndigheden — Politimesteren i Ringkøbing — rejst Tiltale mod

- I. Jens Thomas Jensen, Grønnegade 27, Ringkøbing, og
- II. Mathilde Christensen, f Pedersen, sammesteds, til at lide Straf:

I.

Jensen for Overtrædelse af Straffelovens § 196, idet han den 7 Maj 1934 i Gaarden til Ejendommen Grønnegade 27 i Ringkøbing har dræbt en ham tilhørende Kat derved, at han anbragte Katten i en Sæk og derefter slyngede Sækken gentagne Gange mod en Mur, indtil Katten var aflivet.

II.

Jensen og Fru Christensen for Overtrædelse af Straffelovens § 196 ved samme Dag i Forening at have dræbt en herreløs Kat paa Sigtede Fru Christensens Bopæl, idet de klemte en Dør sammen omkring Katten, hvorpaa Tiltalte Jensen sparkede Katten, indtil den var aflivet.

Tiltalte I's fulde Navn er Jens Thomas Jensen, han er født den 4 Maj 1903 i Grønninge Sogn, Salling Nørre Herred og ses ikke tidligere at være tiltalt, dømt eller straffet.

Tiltalte har forklaret, at han i April d A flyttede til Ringkøbing og da medbragte en Kat, som han ved Juletid havde fanget som Killing. Da han havde boet her nogen Tid, lagde han Mærke til, at Katten var syg, og mente, at den var blevet smittet af andre Katte. Han besluttede da at dræbe den, og da han syntes, at det var Synd at drukne den, puttete han den i en Sæk, og medens Katten var i Sækken, slog han

denne med al sin Kraft mod Hjørnet af en Mur, formentlig et Par Gange, og da han aabnede Sækken, var Katten død.

Umiddelbart herefter var der flere af Ejendommens Beboere, der talte om, at det var rart at blive af med nogle af de andre Katte, der løb i Gaarden, og han og Tiltalte II fik saa en Kat lokket ind i Fru Christensens Køkken. Da Katten vilde løbe ud herfra, fik Fru Christensen den i Klemme i Døren, og Tiltalte, der var udenfor og saa, at Kattens Hoved var udenfor Døren, raabte til Fru Christensen, at hun skulde holde den fast, hvorefter han løb hen og sparkede Katten en eller to Gange meget kraiftigt i Hovedet, hvorefter den var død. Han havde ringbeslaaede Træsko paa.

Han mener ikke, at nogen af Kattene har lidt noget, og hævder, at de var syge, og at det var Synd at lade dem leve.

Tiltalte II's fulde Navn er Mathilde Christensen, født Pedersen, hun er født den 18 April 1906 i Tim Sogn og findes ikke tidligere tiltalt, dømt eller straffet.

Tiltalte har nægtet sig skyldig i noget ulovligt og har derefter forklaret, at hun den paagældende Dag, da der blandt Ejendommens Beboere blev talt om, at det var rart at faa en Kat, der var syg, slaet ihjel, lokkede Katten ind i sit Køkken, hvor hun forsøgte at fange den. Da Katten vilde smutte ud ad Døren, der stod paa Klem, fik hun Døren klemt ind paa den, saaledes at dens Hoved var udenfor og dens Bagkrop inde i Køkkenet. Idet hun med sin ene Haand holdt paa Dørlaasen, bøjede hun sig ned for at tage Katten med den anden Haand. Medens hun var ifærd hermed, hørte hun Lyden af et Slag, uden at hun kunde se, hvad der skete, og Katten faldt sammen uden at give en Lyd fra sig. Der var ingen Aftale mellem hende og Tiltalte I om, at hun skulde holde Katten i Døren, medens han slog den ihjel, og hun anede ikke, at han vilde gøre dette, og hun har ikke hørt ham raabe, at hun skulde holde Døren fast paa Katten.

Tiltalte IIs egen Forklaring vil for hendes Vedkommende være at lægge til Grund ved Sagens Paadømmelse, og hun vil derfor være at frifinde for Anklagemyndighedens Tiltale, da der intet er oplyst om, at hun har været Deltager i Drabet af denne Kat.

Anklagemyndigheden har afæsket det veterinære Sundhedsraad en Udtalelse om, hvorvidt de i Sagen af de Tiltalte anvendte Aflivningsmaader kan karakteriseres som Mishandling eller dog i hvert Fald uforvarlig Behandling, og Raadet har herpaa svaret: »De foretagne Aflivninger af to Katte kan efter Raadets Formening ikke henføres under Straffelovens § 196.«

Det er vistnok en ret almindelig Maade at aflive Katte paa, at disse bliver puttet i en Sæk og deres Hoved derefter knust ved, at Sækken slaas mod en Sten eller en Væg, og overfor det veterinære Sundhedsraads Erklæring tør jeg derfor ikke hævde, at en saadan Fremgangsmaade er uforvarlig, selv om det for mig synes at være en meget raa og utiltalende Maade at aflive et Dyr paa. Med Hensyn til Forhold I vil Tiltalte Jensen derfor være at frifinde.

Medens det er vanskeligt at akceptere det veterinære Sundheds-

raads Erklæring for Forhold Is Vedkommende, er det ugørligt forsaauidt angaar Forhold II.

Det maa anses for at være uforsvarlig Behandling af et Dyr at sparke det ihjel, ja, maa endog anses for at være et Dyrplageri af en saadan Art, at det har Karakter af Mishandling.

Med Hensyn til Forhold II vil Tiltalte Jensen derfor være at dømme for Overtrædelse af Strfl § 196 efter Anklagemyndighedens Paastand. Straffen findes passende at kunne bestemmes til en Bøde paa 65 Kr, der tilfalder Statskassen. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 6 Dage.

Tiltalte I bør derhos udrede denne Sags Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der i første Instans tillige angik en Medtalt, for hvis Vedkommende Sagen ikke er indanket, af Retten for Ringkøbing Købstad m v den 23 August 1934 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det offentlige.

Som Sagen foreligger oplyst, kan de af Tiltalte udviste Forhold ikke anses som en Overtrædelse af Straffelovens § 196, og Tiltalte vil derfor i det hele være at frifinde for Anklagemyndighedens Tiltale.

Sagens Omkostninger for begge Retter bliver at udrede af det offentlige som nedenfor anført.

Onsdag den 3 April.

Nr 45/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Charles Georg Nielsen, kl Yding (Bache),

der tiltales for Manddrab og Tyveri.

Vestre Landsrets Dom af 20 Februar 1935: Tiltalte Charles Georg Nielsen, kaldet Yding, bør hensættes i Fængsel paa Livstid. De borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte for bestandig. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Normand, i Salær 450 Kr og i Godtgørelse for Udlæg 50 Kr.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde

kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Bache betaler Tiltalte Charles Georg Nielsen, kl Yding, 120 Kroner.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Tiltalte Charles Georg Nielsen, kaldet Yding, ved 2 jyske Statsadvokatars Anklageskrift af 4 Februar 1935 sat under Tiltale til at lide Straf:

I. efter Straffelovens § 237 for Manddrab ved 31 December 1934 formentlig mellem Kl 11 og 12 i Ejendommen Rosengade Nr 115 i Odder at have dræbt Enke Sørine Petrea Pedersen, f Jensen, ved med en Manglestok at tildele hende et Slag i Baghovedet og derefter, da hun som Følge af Slaget var styrtet forover ned i Ejendommens Kælder, med en Rullestok at tildele hende flere Stød og Slag i Hovedet.

II. efter Straffelovens § 285, jfr § 276 for Tyveri ved umiddelbart efter at have begaaet det under I beskrevne Drab at have stjaalet ca 2 Kr, der beroede i en Portemonnæ, der laa i et Skab i fornævnte Enke Sørine Petrea Pedersens Lejlighed i Ejendommen Rosengade Nr 115 i Odder.

Tiltalte er født den 30 April 1909 og er tidligere anset ved Hads Herreds Rets Dom af 7 Juli 1928 efter Straffelov af 10 Februar 1866 § 228, jfr tildels § 37, sammenholdt med Lov Nr 63 af 1 April 1911 § 13 med en betinget Straf af Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 40 Dage og ved samme Rets Dom af 27 November 1928 efter Straffelov af 10 Februar 1866 § 230, 1 Stk, jfr tildels § 45, sammenholdt med Lov Nr 63 af 1 April 1911 § 13 med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 60 Dage.

Der er i Sagen forelagt Nævningerne følgende Spørgsmaal til Besvarelse:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Charles Georg Nielsen, kl Yding, skyldig i Manddrab efter Straffelovens § 237 ved den 31 December 1934 formentlig mellem Kl 11 og 12 i Ejendommen Rosengade Nr 115 i Odder at have dræbt Enke Sørine Petrea Pedersen, f Jensen, ved med en Manglestok at tildele hende et Slag i Baghovedet og derefter, da hun som Følge af Slaget var styrtet forover ned i Ejendommens Kælder, med en Rullestok at tildele hende flere Stød og Slag i Hovedet?

Tillægsspørgsmaal.

(Besvares kun saafremt Hovedspørgsmaal 1 besvares med »Ja«). Har Tiltalte Charles Georg Nielsen, kl Yding, Krav paa Strafnedsættelse i Medfør af Straffelovens § 84 Stk 1 Nr 4 fordi Gerningen er udført i en af Enke Sørine Petrea Pedersen, f Jensen ved grov Fornærmelse fremkaldt oprørt Sindsstemning?

Hovedspørgsmaal 2.

Er Tiltalte Charles Georg Nielsen, kl Yding, skyldig i Tyveri efter

Straffelovens § 276 ved den 31 December 1934 umiddelbart efter, at han formentlig mellem Kl 11 og 12 havde dræbt Enke Sørine Petrea Pedersen, født Jensen, at have stjaalet ca 2 Kr, der beroede i en Portemonnæ, der laa i et Skab i Sørine Petrea Pedersen, f Jensens Lejlighed i Ejendommen Rosengade Nr 115 i Odder?

Nævningerne har besvaret de to Hovedspørgsmaal med Ja og Tilægsspørgsmaalet med Nej.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse, vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 237 og efter dens § 285, Stk 1, jfr § 276, med en Straf, der bestemmes til Fængsel paa Livstid.

De borgerlige Rettigheder findes at burde frakendes Tiltalte for bestandig.

Sagens Omkostninger bliver at udrede af Tiltalte som nedenfor anført.

Nr 212/1934. **Knud Børge Christensen, Axel Nolin Enemark**
m fl (Martensen-Larsen) m o d

Aktieselskabet **Vølund** (Steglich-Petersen),

betræffende Spørgsmaalet om hvorvidt Appellanternes Deltagelse i en Arbejdsstandsning er retstridig overfor Indstævnte.

Sø- og Handelsrettens Dom af 29 Oktober 1934: Deltagelse af de Sagsøgte 1. Knud Børge Christensen, 2. Axel Nolin Enemark, 3. Svend Erik Olsson, 4. Poul Christian Jeppesen, 5. Axel Christian Christensen, 6. Svend Marinus Mikkelsen, 7. Børge Steen-Johnsen, 8. Arne Jensen Holm, 9. Carl Egon Frederiksen, 10. Jens Peter Fritz Jensen, 11. Knud Erik Kjærsgaard Nielsen, 12. Wilmar Thorkild Midtgaard, 13. Arne Leonard Petersen, 14. Poul Svend Aage Pedersen, 15. Johan Jensen, 16. Erik Georg Sørensen, 17. Ingolf Ring, 18. Poul Erik Hansen, 19. Vidar Peter Christian Jensen, 20. Svend Hakon Smith, 21. Helge Andreas Møgelvang Johansen, 22. Børge Valdorff Hansen, 23. Svend Aage Christian Aagaard, 24. Ove André Heede, 25. Viggo Christian Nielsen, 26. Aage Michael Hauge, i den ovennævnte af Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund overfor Sagsøgerne, A/S Vølund, varslede Arbejdsstandsning bør anses retstridig overfor Sagsøgerne. Sagens Omkostninger betaler de Sagsøgte — derunder Sagsøgte Nr 10 Jens Peter Fritz Jensen og Sagsøgte Nr 12 Wilmar Thorkild Midtgaard hver ved sin Fader og Værge, henholdsvis Snedkermester Fritz Jensen og Idrætsinstruktør Ejnar Midtgaard — een for alle og alle for een til Sagsøgerne med 500 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

Som Medlem af en under »Dansk Arbejdsgiverforening« hørende Organisation er Indstævnte underkastet Septemberforligets Bestemmelser i Forholdet til de i Virksomheden beskæftigede Personer, der er Medlemmer af en under »De samvirkende Fagforbund« hørende Organisation og derfor ogsaa i Forholdet til Appellanterne, efter at »Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund« har indmeldt sig i »De samvirkende Fagforbund«. Bestemmelserne i Septemberforligets Pkt 2 angaaende Berettigelsen til med visse Varsler at dekretere eller godkende Arbejdsstandsning, maa efter sit Indhold og den hele ved Forliget fastlagte Ordning naturligt forstaas saaledes, at de Opsigelsesvarsler, der iøvrigt gælder mellem Parterne, bortfalder i Tilfælde af en efter Septemberforligets Regler lovlig varslet Arbejdsstandsning, og der findes ikke for den heromhandlede Arbejdergruppes Vedkommende at foreligge saadanne særlige Forhold, der gør Bestemmelserne uanvendelige, hvorved ogsaa kan anføres, at dens Arbejde omfattes af § 17 i Lov Nr 536 af 4 Oktober 1919 om den faste Voldgiftsret. Herefter og idet bemærkes, at det i Tilfælde af Tvistighed henhører under den faste Voldgiftsret at afgøre, hvorvidt visse af Appellanterne kan sidestilles med de i Septemberforligets Pkt 5 omtalte Formænd eller Arbejdsledere, vil Appellanterne være at frifinde for Indstævntes Tiltale.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanterne med 500 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Appellanterne, Knud Børge Christensen, Axel Nolin Enemark, Svend Erik Olsson, Poul Christian Jeppesen, Axel Christian Christensen, Svend Marinus Mikkelsen, Børge Steen-Johnsen, Arne Jensen Holm, Carl Egon Frederiksen, Jens Peter Fritz Jensen, Knud Erik Kjærsgaard Nielsen, Vilmar Thorkild Midtgaard, Arne Leonard Petersen, Poul Svend Aage Pedersen, Johan Jensen, Erik Georg Sørensen, Ingolf Ring, Poul Erik Hansen, Vidar Peter Christian Jensen, Svend Hakon Smith, Helge Andreas Møgelvang Johansen, Børge Valdorff Hansen, Svend Aage Christian Aagaard, Ove André Heede, Viggo Christian Nielsen og Aage Michael Hauge, bør for Tiltale af Indstævnte Aktieselskabet Vølund i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanterne med 800 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Maj 1932 rejste Handels- og Kontormedhjælperforeningen i København og i August s A Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund, af hvilket Foreningen er en Underafdeling, Krav overfor Sagsøgerne i nærværende Sag, A/S Vølund, om en Forhandling angaaende Afslutning af kollektive Lønftaler for de hos Sagsøgerne beskæftigede Kontormedhjælpere. Disse Henvendelser blev afvist og ligeledes en Henvendelse af 4 November 1932 til Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiverforening fra De samvirkende Fagforbund i Danmark, i hvilket Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund fra den 1 Oktober 1932 at regne var indtraadt som Medlemsorganisation. Afvisningen blev af Sagsøgerne særlig begrundet ved, at Sagsøgerne ikke i det omhandlede Forhold kunde betragte sig som Enkeltvirksomhed, men som Medlem af en — under Dansk Arbejdsgiverforening hørende — Organisation, nemlig Foreningen af Fabrikanter i Jærindustrien i København, og derfor ikke kunde optage en Forhandling om kollektive Lønftaler, der er et Organisationsspørgsmaal. Arbejdsgiverforeningens Afslag paa Opfordringen til at deltage i de ommeldte Forhandlinger begrundedes i Skrivelse af 12 November 1932 med, at Sagsøgerne ikke ønskede oprettet nogen kollektiv Overenskomst paa det omhandlede Omraade, og at dette efter de af Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg foretagne Undersøgelser stemmede med det Ønske, der var til Stede hos Arbejdsgiverforeningens øvrige Medlemmer.

Spørgsmaalet blev derefter stillet i Bero, men blev genoptaget i en Skrivelse af 11 Juni 1934, i hvilken Forbundet paany anmodede Sagsøgerne om en Forhandling, hvilket Sagsøgerne imidlertid i Skrivelse af 20 s M atter afslog med samme Motivering som i 1932. Herefter tilskrev Forbundet under 14 Juli 1934 Arbejdsgiverforeningen, at det agtede »at forelægge den indenfor Forbundet dertil kompetente Forsamling Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning overfor A/S Vølund fra det Tidspunkt, den kompetente Forsamling maatte bestemme, og som vil blive meddelt i et senere Varsel«. Da Arbejdsgiverforeningen i Skrivelse af 18 Juli saavel paa egne som paa Sagsøgernes Vegne stillede sig ganske afvisende overfor det i Forbundets Skrivelse af 14 Juli ogsaa indeholdte Tilbud om Forhandling og henviste til, at en Ændring i Aftaleforholdene maatte ske ved Henvendelse fra hvert enkelt Medlem af Forbundet overfor Sagsøgerne, meddelte Forbundet i Skrivelse af 21 Juli Arbejdsgiverforeningen og Sagsøgerne, at Arbejdsstandsningen vilde blive iværksat den 31 Juli ved normal Arbejdstids Ophør.

Ved Skrivelse ligeledes af 21 Juli til Arbejdsgiverforeningen varslede De samvirkende Fagforbund Sympatistrejke, forsaavidt angaar Fagforbundenes hos Sagsøgerne beskæftigede Medlemmer, i Anledning af at der ikke var opnaaet Enighed om en Overenskomst mellem Forbundet og Sagsøgerne. Arbejdsgiverforeningen nedlagde i Skrivelse af 23 Juli i Henhold til Lov om Den faste Voldgiftsret Nr 536 af 4 Oktober 1919 § 4B Punkt 5 Protest imod Lovligheden af dette Sympatistrejkevarsel. Ved Fagforbundenes Skrivelser af 27 og 30 Juli udsattes (fastsattes) henholdsvis Hovedstrejkens og Sympatiststrejkens Ikrafttræden til den

7 August ved normal Arbejdstids Ophør, hvorefter Arbejdsgiverforeningen ved Skrivelse af 31 Juli afgav 1ste Varsel om Lockout overfor Medlemmerne af De samvirkende Fagforbund. Senere er Iværksættelsen af den nævnte Arbejdsstrid yderligere stillet i Bero, indtil der foreligger en retslig Afgørelse i nærværende Sag.

Sagen er anlagt ved Stævning med nedennævnte Kontormedhjælpere, nemlig: 1. Knud Børge Christensen, 2. Axel Nolin Enemark, 3. Svend Erik Olsson, 4. Poul Christian Jeppesen, 5. Axel Christian Christensen, 6. Svend Marinus Mikkelsen, 7. Børge Steen-Johnsen, 8. Arne Jensen Holm, 9. Carl Egon Frederiksen, 10. Jens Peter Fritz Jensen, 11. Knud Erik Kjærsgaard Nielsen, 12. Wilmar Thorkild Midtgaard, 13. Arne Leonard Petersen, 14. Poul Svend Aage Pedersen, 15. Johan Jensen, 16. Erik Georg Sørensen, 17. Ingolf Ring, 18. Poul Erik Hansen, 19. Vidar Peter Christian Jensen, 20. Svend Hakon Smith, 21. Helge Andreas Møgelvang Johansen, 22. Børge Valdorff Hansen, 23. Svend Aage Christian Aagaard, 24. Ove André Heede, 25. Viggo Christian Nielsen, forsaavidt angaar Sagsøgte Nr 10, Jens Peter Fritz Jensen, der er umyndig, ved Faderen og Værgen, Snedkermester Friz Jensen, og forsaavidt angaar Sagsøgte Nr 12, Wilmar Thorkild Midtgaard, der ligeledes er umyndig, ved Faderen og Værgen, Idrætsinstruktør Ejnar Midtgaard, hvilke Funktionærer alle er Medlemmer af Handels- og Kontormedhjælperforeningen i København og har erklæret at ville deltage i den varslede Arbejdsstandsning.

Senere har Sagsøgerne med Rettens Tilladelse adciteret: 26. Aage Michael Hauge, der var bortrejst ved Sagens Anlæg, og som har indtaget det samme Standpunkt som de Sagsøgte, for at faa Dom over ham sammen med disse.

Sagsøgerne gør gældende, at de hverken som Enkeltvirksomhed eller som Medlem af Arbejdsgiverforeningen staar i noget overenskomstmæssigt Forhold til Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund, der kan berettigede de Sagsøgte til at tilsidesætte det Opsigelsesvarsel paa 3 Maaneder til den 1ste i en Maaned, som de ifølge deres Stilling maa være forpligtede til at give Sagsøgerne. Sagsøgernes Paastand under Sagen gaar derfor ud paa, at det fastslaas, at de Sagsøgtes Deltagelse i den af Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund overfor Sagsøgerne varslede Arbejdsstandsning vil være retstridig overfor Sagsøgerne.

De Sagsøgte paastod principalt Sagen afvist som henhørende under Den faste Voldgiftsret i Henhold til Lov 4 Oktober 1919 § 4 A, jfr p 5 B 1. Subsidiært paastaar de sig frifundet.

Ved Rettens Dom af 16 August 1934 blev de Sagsøgtes principale Paastand taget til Følge, men ved Højesterets Dom af 17 Oktober 1934 blev Sagen hjemvist til Sø- og Handelsretten til Paakendelse i Realiteten.

Ifølge det oplyste bestaar Sagsøgernes Handels- og Kontorpersonale — udover Direktionen — af 62 over- og underordnede Funktionærer, hvoraf 9 Lærlinge. Af Personalet er 26, nemlig samtlige de her under Sagen sagsøgte Kontormedhjælpere, fagorganiserede. Af disse 26 Funktionærer er en enkelt 32 Aar gammel, medens de øvrige er i Alderen 20—27 Aar, og de har — med Undtagelse af 4 — forud for

deres Ansættelse faaet deres Lærlingeuddannelse hos Sagsøgerne, hvilket efter Sagsøgernes Anbringende er Grunden til, at der ikke i Almindelighed ved Antagelsen som Kontorfunktionærer er oprettet Kontrakt med dem eller paa anden Maade truffet nogen nærmere Aftale om den gensidige Adgang til Opsigelse. De Sagsøgte maanedlige Lønning andrager 125—250 Kr, bortset fra en, som oppebærer 450 Kr maanedlig, og to, som hver har en Lønning af 300 Kr maanedlig. Lønningen er bestemt ikke efter faste Regler, men rent individuelt efter Arbejdets Beskaffenhed og den paagældende Funktionærs Anciennitet og øvrige Kvalifikationer. Beskæftigelsen er af højst forskellig Art og Selvstændighed og angaar Virksomheden indenfor Selskabets forskellige Afdelinger (Værksteder, Ekspedition, Bogholderi, Materialekontor, Lager og Salgskontor o s v).

De Sagsøgte har anført, at Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund, som stiftedes i 1900, med stadig stigende Tilslutning nu har ca 23 000 Medlemmer, og at Forbundet i Øjeblikket har løbende ca 230 Overenskomster med forskellige Virksomheder.

Af det i Sagen oplyste fremgaar det, at der gentagne Gange i Aarene 1917—22 er afsluttet saadanne Overenskomster gennem Arbejdsgiverforeningen, som ogsaa da havde en særlig Afdeling for Arbejdsgivere, der var Medlemmer for deres Handels- og Kontormedhjælper, samt at der i 1920 blev afsluttet en Hovedoverenskomst mellem Arbejdsgiverforeningen og Centralorganisationen af danske Handels- og Kontormedhjælperforeninger. Denne Hovedoverenskomst bortfaldt i 1923 sammen med den fornævnte særlige Afdeling af Arbejdsgiverforeningen, og der afsluttedes derefter en Hovedoverenskomst mellem Dansk Principalforenings Sektion B, som nu ikke henhører under Arbejdsgiverforeningen, og Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund. Saavel Hovedoverenskomsten af 1920 som den sidstnævnte Hovedoverenskomst indeholder — henholdsvis i § 2 og i § 6 — Regler om Strejke og Lockout — derunder særlig om Varslet for Iværksættelsen af Arbejdsstandsningen — ganske svarende til Bestemmelserne i Punkt 2 i den mellem Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund den 5 September 1899 indgaaede Overenskomst, det saakaldte »Septemberforlig«. Det hedder derhos udtrykkelig i begge Hovedoverenskomster i Tilslutning hertil, at »i Tilfælde af en saaledes lovlig varslet Arbejdsstandsning suspenderes alle Enkeltmands-Aftaler og Kontrakter paa Tid.« Endvidere findes der i de to Hovedoverenskomster — henholdsvis i § 5 og i § 3 — Bestemmelser om overordnede Medhjælpere m fl i Lighed med Reglerne i »Septemberforliget«s Punkt 5 om fastlønnede Formænd og Arbejdsledere.

Hvad nu først angaar de Sagsøgte Anbringende, at deres kontraktmæssige Pligt til at give Opsigelsesvarsel i hvert Fald er opfyldt ved det af Forbundet givne Strejkevarsel, skal Retten uden — saaledes som Sagen er forelagt — at tage særlig Stilling til dette Spørgsmaal for hver enkelt af de Sagsøgte Vedkommende, bemærke, at der maa gives Sagsøgerne Medhold i, at de Sagsøgte, set som en Helhed, ifølge det mellem Selskabet og dem bestaaende Kontraktforhold, derunder særlig hvad der er oplyst om Arbejdets Art og for flere af de Sag-

søgtes Vedkommende deres Alder og Anciennitet, maa være forpligtede til at give Sagsøgerne et Opsigelsesvarsel af 3 Maaneder — ikke blot som af de Sagsøgte hævdet 14 Dage — til den 1ste i en Maaned. Herefter bliver der ikke Spørgsmaal om at anse Strejkevarslet som lovligt Opsigelsesvarsel.

Som af Sagsøgerne anført kan det ikke antages at følge af Sagens Natur, at en af den dertil kompetente Organisation etableret kollektiv Arbejdsnedlæggelse maa fortrænge et særligt kontraktmæssigt Opsigelsesvarsel. Spørgsmaalet er herefter, hvorvidt det Opsigelsesvarsel, som er hjemlet ved det mellem Sagsøgerne og de Sagsøgte bestaaende Kontraktforhold er fortrængt ved en kollektiv Overenskomst. Da der ikke foreligger nogen særlig saadan Overenskomst, som omfatter Sagens Parter, bliver der kun Spørgsmaal om, hvorvidt der i »Septemberforliget« er Hjemmel til, at de foreliggende Enkeltmands-Kontrakter suspenderes.

Sagsøgerne har med Hensyn hertil stærkt betonet Betydningen af Overholdelsen af saadanne Kontrakter og fremhævet, at det hverken samfundsmæssigt set eller af Hensyn til de kontraherende Parter er af væsentlig Betydning, at en Arbejdskonflikt kommer i Gang hurtigst muligt, d v s med Tilsidesættelse af de individuelle Opsigelsesvarsler.

Sagsøgerne erkender, at der, uanset »Septemberforliget«s Mangel paa Bestemmelser herom, og uanset at man bør iagttage Forsigtighed ved Fortolkningen af denne under særlige Forudsætninger afsluttede Overenskomst, kan ske en Udvidelse af Forligets Omraade ved en Organisations Tiltræden deraf; men Sagsøgerne har fremhævet, at en saadan Organisations Indtræden maa anses forudset og forudsat ved Oprettelsen af »Septemberforliget«.

Efter Sagsøgernes Mening maa imidlertid »Septemberforliget« saavel efter sin Ordlyd som efter Hensigten med det antages i Mangel af anden udtrykkelig Aftale udelukkende at angaa Arbejdere i teknisk Forstand (Værkstedsarbejdere), men ikke Kontormedhjælper (intellektuelle Arbejdere), for hvem det ikke er egnet til at anvendes dels som Følge af de særlige Hensyn, der gør sig gældende paa Grund af Kontorarbejdets Beskaffenhed (fortroligt Arbejde, Tillidsarbejde, Kontrolarbejde o s v), dels fordi det i »Septemberforliget« fastsatte kollektive Varsel (Strejke- og Lockoutvarsel) er for kort til at bringes til Anvendelse i de nævnte Arbejdsforhold.

Dernæst maa det efter Sagsøgernes Anbringende være en Forudsætning for Udvidelsen af »Septemberforliget«s Gyldighed til ny Grupper af Arbejdere, at disse i hvert Fald i en vis større Udstrækning har Beskæftigelse hos Arbejdsgivere, som er Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen, idet denne ellers ikke under en Kampsituation vil kunne optræde som en De samvirkende Fagforbund jævnbyrdig Modorganisation. Men ifølge Sagsøgernes Anbringende er kun en forholdsvis meget ringe Del af de organiserede Kontormedhjælper beskæftiget hos Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen.

Sagsøgerne bestrider saaledes, at Handels- og Kontormedhjælperforbundets Indmeldelse i 1932 i De samvirkende Fagforbund er tilstrækkelig til at gøre »Septemberforliget« gældende overfor Sagsøgerne,

der iøvrigt alene har betalt Kontingent til Arbejdsgiverforeningen for sine Værkstedsarbejdere, og i hvert Fald kun rent formelt kan anses som Medlem af denne Forening, forsaavidt angaar sine Kontormedhjælpere.

De Sagsøgte har heroverfor gjort gældende, at det maa anses som et gennem Domspraksis, særlig Højesterets Dom af 16 December 1915, fastslaaet Princip, at den individuelle Kontrakts Opsigelsesvarsel fortrænges af »Septemberforliget«s Strejkevarsel, forsaavidt de stridende Parter er under dette Forligs Omraade, og at der ikke foreligger særlige Grunde til at fravige dette Princip, forsaavidt angaar det her under Sagen omhandlede Forhold. De Sagsøgte har i saa Henseende henvist til, at dette ogsaa, i hvert Fald tidligere, synes at have været Arbejdsgiverforeningens Standpunkt, i det denne, som ovenfor nævnt, selv i en vis Periode efter Afsigelsen af Højesterets fornævnte Dom har medvirket til Afslutning af kollektive Overenskomster mellem Arbejdsvirksomheder og Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund, som da ikke var indtraadt som Medlemsorganisation i De samvirkende Fagforbund, Overenskomster i hvilke »Septemberforliget« tiltraadtes uden Forbehold, og i det, som det ligeledes fremgaar af ovenstaaende, det nævnte Princip derhos udtrykkelig anerkendtes i den ovennævnte Hovedoverenskomst af 1920.

De Sagsøgte har endvidere fremhævet, at Strejkevarslet vilde tabe sin Effektivitet, hvis det maatte respektere det Opsigelsesvarsel, som den enkelte Arbejder ifølge sin Kontrakt var forpligtet at give.

Endelig kan de Sagsøgte ikke anerkende, at Handels- og Kontormedhjælpere efter Beskaffenheden af deres Arbejde ikke naturligt henhører under De samvirkende Fagforbund. De fornødne Særregler om Formænd og andre særlig betroede Arbejdere vil efter de Sagsøgtes Anbringende kunne fastsættes i Lighed med, hvad der er sket i § 3 i den ovenfor nævnte Hovedoverenskomst mellem Dansk Principalforenings Sektion B og Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund.

Som af Sagsøgerne anført findes der ikke i »Septemberforliget« nogen udtrykkelig Bestemmelse om, at Strejke- og Lockoutvarsler, som er afgivet i Henhold til Forligets Punkt 2, fortrænger Enkeltmands-Aftaler paa Tid; men det hedder i Punkt 9, 2 Punktum blot, at en Opsigelsesfrist mellem Arbejdsgivere og Arbejdere i adskillige Fag erkendes for at være i begge Parters Interesse. Ligeledes indeholder Forliget ingen Bestemmelser om Inddragning under dets Omraade af andre Grupper af Arbejdsgivere og Arbejdere end dem, mellem hvem Forliget oprindeligt blev afsluttet. Der har vel efterhaanden udviklet sig en vis Praksis, gaaende ud paa, at de to Hovedorganisationer kan suspendere den individuelle Kontrakts Opsigelsesregler, i de Tilfælde hvor de paagældende Parter kan henføres under »Septemberforliget«. Men de Tilfælde, hvor de ordinære Domstole udtrykkelig har givet denne Praksis deres Tilslutning, ses alene at angaa Personer, saasom Sømand og Landarbejdere, hvis Beskæftigelse er af samme eller lignende Art som de Arbejderen, der var inddraget i den Konflikt, ved hvis Afslutning »Septemberforliget« blev oprettet.

Endvidere maa Retten give Sagsøgerne Medhold i, at der er en

saa væsenlig Forskel paa Kontormedhjælpernes og de manuelle Arbejderses Stilling indenfor vedkommende Virksomheder, at det ved Afslutningen af »Septemberforliget« næppe kan have været forudsat eller forudset, at dette Forligs Bestemmelser — derunder særlig dets Regler om Strejke- og Lockout-Varslets Længde — ogsaa skulde blive gældende for saadanne Funktionærer blot som Følge af deres Indmeldelse under De samvirkende Fagforbund.

Der findes vel, som af de Sagsøgte anført, dels i den ovenfor omtalte, nu ophævede Hovedoverenskomst af 1920 mellem Arbejdsgiverforeningen og Handels- og Kontormedhjælpernes Organisation, dels i den ligeledes ovenfor omtalte, nu gældende Hovedoverenskomst mellem Dansk Principalforenings Sektion B, under hvilken Sagsøgerne imidlertid ikke henhører, og Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund, og endelig i en Del løbende Overenskomster mellem Medlemmer af dette Forbund og Enkeltmedlemmer af Arbejdsgiverforeningen, udtrykkelige Bestemmelser om, at Strejke- og Lockoutvarsler suspenderer Enkeltmands-Aftaler paa Tid; men Sagsøgerne maa, ved at nægte at indgaa paa nogen kollektiv Overenskomst med de hos dem ansatte Handels- og Kontormedhjælpere og deres Organisation, antages netop at ville fastslaa, at de, som iøvrigt efter deres Anbringende alene af Hensyn til deres Værkstedsarbejdere er Medlem af Arbejdsgiverforeningen, ikke ønskede, at nogen saadan særlig kollektiv Overenskomst skulde blive bestemmende for Retsforholdet mellem dem og de Sagsøgte.

I Henhold til det saaledes anførte finder Retten at maatte give Sagsøgerne Medhold i deres Paastand.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte in solidum at burde betale Sagsøgerne med 500 Kr.

Torsdag den 4 April.

Nr 35/1935.

Rigsadvokaten

mod

Aage Johan Theodor Møller (Stein),

der tiltales for Forbrydelse mod Kønssædeligheden.

Østre Landsrets Dom af 5 Februar 1935: Tiltalte Aage Johan Theodor Møller, bør straffes med Fængsel i 6 Maaneder, hvoraf 30 Dage anses for udstaaet. Der meddeles Tiltalte Paalæg om, under Ansvar efter Straffelovens § 138, Stk 2, i et Tidsrum af 5 Aar fra hans endelige Løsladelse ikke at nyde eller købe spirituøse Drikke. Sagens Omkostninger, herunder i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Ejlers, 300 Kr, udredes af Tiltalte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af det offentlige.

Til Dommens Fremstilling bemærkes, at Nævningerne ved den Kendelse, som Retten har lagt til Grund, har svaret bekræftende paa følgende Spørgsmaal:

»Er Tiltalte Aage Johan Theodor Møller skyldig i anden kønslig Omgængelse end Samleje med Slægtning i nedstigende Linie under 15 Aar (Straffelovens § 224, jfr §§ 222 og 212) ved den 19 December 1934 i sit Hjem i Hvidovre at have anbragt sin Datter Ingrid Gretchen Edith Møller, født den 16 Februar 1920, i sin Seng, lagt sig delvis afklædt hos hende, kysset hende, befølt hende paa Brystet og søgt at stikke sin Haand ned gennem Elastikken paa hendes Benklæder?«

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Straffetiden findes at burde forlænges til et Aar, saaledes at heraf 60 Dage anses udstaaet ved Tiltaltes Varetægtsfængsel, der har været opretholdt under Sagens Paaankning. De borgerlige Rettigheder vil derhos være at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til et Aar, hvorefter 60 Dage anses udstaaet, hvorhos de borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte Aage Johan Theodor Møller for et Tidsrum af 5 Aar.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Stein betaler Tiltalte 80 Kroner.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelsen er foretaget ved Retten for Københavns Amts søndre Birk m v, tiltales Aage Johan Theodor Møller i Henhold til Anklageskrift af 15 Januar 1935 for

1) Krænkelser af Blufærdigheden ved uterligt Forhold ved i Efteraaret 1934 paa sin Bopæl i Hvidovre bag fra at have taget fat om sin Datter, Ingrid Gretchen Edith Møller, født den 16 Februar 1920, og trykket sine Hænder mod hendes Bryster,

2) Forsøg paa Samleje med Slægtning i nedstigende Linie under 15 Aar, ved den 19 December 1934 i sit Hjem i Hvidovre at have anbragt sin Datter Ingrid Gretchen Edith Møller, født den 16 Februar 1920, i sin Seng, lagt sig delvis afklædt hos hende og forsøgt at skaffe sig Samleje med hende.

Tiltalte er født den 9 November 1892 og foruden fire Gange at have vedtaget Bøde for Vold anset ved Københavns Amts søndre Birks Rets Dom af 14 Februar 1927 efter Lov 1 April 1911 § 1,II, med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 30 Dage.

Nr 124/1934. Redaktør **Alfred Silcowitz** (Jørgensen)

m o d

Fru **Fanny Thomsen** (Landsrettsagfører Ingeborg Hansen),

betræffende Ærefornærmelser.

Østre Landsrets Dom af 28 Maj 1934: De ovenfor anførte for Sagsøgerinden, Fru Fanny Thomsen, ærefornærmende Udtalelser kendes ubeføjede. Sagsøgte, Redaktør Alfred Silcowitz, bør inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse til Statskassen bøde 300 Kr eller i Mangel af Bødens Betaling straffes med Hæfte i 20 Dage. Iøvrigt bør Parterne for hinandens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerinden med 300 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 800 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Redaktør Alfred Silcowitz, til Indstævnte Fru Fanny Thomsen, med 800 Kroner.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende ved Stævning af 19 Maj 1933 anlagte Sag gaar den af Sagsøgerinden, Fru Fanny Thomsen endelig nedlagte Paastand ud paa, at Sagsøgte, Redaktør Alfred Silcowitz, idømmes Straf efter Straffelovens §§ 267, 2 Stk og 268 for de nedenfor gengivne Udtalelser, der i forskellige Breve er fremsat af Sagsøgte, og som er i høj Grad ærekrænkende for hende. Sagsøgerinden paastaar derhos Udtalelserne kendt ubeføjede og Sagsøgte dømt til i Erstatning at betale hende 3000 Kr med Renter 5 pCt aarlig.

De paatalte Udtalelser er følgende:

I Brev af 26 April 1933 til Ansgariusforeningens Bestyrelse:

»Hvis Frk Axelsen ikke havde udtalt, at man ikke skulde drøfte Annoncesagen, saa var jeg fremkommet med Beviser og Udtalelser, der tydelig viser, »at denne Kvinde for Katholsk Ungdom er en Svindler, som ogsaa Pastor Osterhammel har udtalt i Randers.««

I Brev af 8 Maj 1933 til Pater Rektor Lucas:

»De kan meddele P Nøsen, at her paa mit Kontor i min Forretning faar ingen Lov til at tegne en Annonce eller at sælge en Vare paa uærlig Maade. »KU Agent vil jeg til alle Tider beskyldte for en uærlig Kvinde, thi hun benytter sig af Midler, som et kristent Blad ikke kan akceptere.«

I Brev af 27 April 1933 til Boghandler Hass's Eftf., Aarhus:

»Jeg vil sige, »at denne Kvinde er meget løgnagtig, det viser sig overalt.«

I Brev af 2 Maj 1933 til samme:

»men De maa huske paa, »at den Kvinde, der er antaget som Agent for Katholske Ungdom, der kun er et Ungdomsblad, overalt bagtaler vort gamle og eneste officielle Blad.«

I Brev af 25 August 1933 til Malermester V Møller, Maribo:

»Den usande Kvinde fra Ungdomsbladet er Skyld i megen Ulykke, men det gør mig saa ondt, at det er gaaet ud over Dem, men Sandheden sejrer altid, stol paa det.«

I Brev af 12 September 1933 til samme:

»Over hele Landet har denne Agent for Katholsk Ungdom løjet, derfor er denne Erklæring kommet frem — — — De svigtede derfor Deres Ord til mig for anden Gang, men det er ikke Deres Skyld, det er kun hendes Skyld, thi hun løj og ikke alene det, men hun bagtalte Ugebladet og mit Arbejde ved Ugebladet hos Dem.«

Sagens nærmere Omstændigheder er iøvrigt:

Bladet »Katholsk Ungdom« kaldet »Ungdomsbladet«; der udkommer hveranden Søndag, udgives af »Danmarks katholske Ungdomsforbund«. Sagsøgerinden er ansat ved dette Blad, og hendes Arbejde bestaar dels i Kontorvirksomhed dels i Tegning af Annoncer mod Provision.

Bladet »Nordisk Ugeblad for katholske Kristne«, kaldet »Ugebladet«, der udkommer hver Søndag, udgives af Ansgariusforeningen og er den katholske Kirkes officielle Organ for Danmark. Sagsøgte har mod en Afgift forpagtet Bladets Annonceafdeling og forestaar Annoncetegningen.

Som Følge af, at disse to Blade henvender sig delvis til de samme Kredse, er der med Hensyn til Annoncetegningen opstaaet en vis Konkurrence, og dette har givet Anledning til Stridigheder mellem Sagens Parter.

Sagsøgerinden støtter sin Erstatningspaastand paa, at Sagsøgte angreb paa hende har vanskeliggjort hende Tegning af Annoncer og derved paaført hende Tab, og at nogle Annoncører paa Grund af Angrebene har annulleret deres Annoncer, hvilket ogsaa har paaført hende Tab.

Sagsøgte nedlægger Paastand paa Frifindelse og paastaar derhos Sagsøgerinden idømt Straf efter Straffeloven for de nedenfor nævnte af Sagsøgerinden fremsatte ærekrænkende Udtalelser og disse kendt ubeføjede, samt Sagsøgerinden dømt til at betale ham en Erstatning af 5000 Kr.

De ærefornærmende Udtalelser er følgende:

1) I 1930 har Sagsøgerinden til Malermester V Møller, Maribo, sagt, at Sagsøgte var en Kæltring,

2) Til Ib v. Benzon har Sagsøgerinden i 1933 udtalt, at Sagsøgte havde erhvervet Annoncer til »Ugebladet« ved at ringe Annoncørerne op og give disse Indtryk af, at det var det paagældende katholske Hospital, som Annoncøren talte med.

3) I 1931 har Sagsøgerinden til Bagermester Carl Jørgensen, Fredericia, sagt, at Sagsøgte var en Svindler.

Overfor denne Kontrapaastand nedlægger Sagsøgerinden Paastand om Frifindelse, idet hun dels bestrider at have udtalt sig som af Sagsøgte hævdet, dels gør gældende, at Strafansvar er forældet med Hensyn til Punkt 1 og 3.

Sagsøgte Silcowitz gør til Støtte for sin Frifindelsespaastand gældende, at han ved de i Sagen foretagne Vidneafhøringer har ført Bevis for, at de af ham fremsatte Udtalelser er rigtige.

Han hævder saaledes, at Sagsøgerinden har gjort sig skyldig i Svindel, idet han henviser til, at Sagsøgerinden ved Tegning af en Annonce i 1928 til Manufakturhandler Aage Jensen, Crome & Coldschmidts Udsalg i Helsingør, i Strid med Sandheden har sagt, at hun kom fra Forstanderinden for Sct Vincentsøstrenes Kloster i Helsingør, og at hun paa dennes Vegne bad ham avertere i »Ungdomsbladet« og ikke i »Ugebladet«.

Dernæst har Sagsøgerinden i 1931 ved Tegning af en Annonce sagt til Snedkermester Vilhelm Johansen, Nyborg, at hun kunde betro ham, at han vilde faa Lecerancen af Inventaret til en Tilbygning til det katholske Hjem »Stella Maris« i Nyborg, hvilket var urigtigt.

Endelig har Sagsøgerinden i 1933 ved Tegning af en Annonce til Skomagermester J A Christoffersen, Næstved, i Strid med Sandheden sagt, at hun kom fra den stedlige katholske Præstegaard, hvorhos hun stillede ham i Udsigt, at han kunde faa Udførelsen af al Kørslen fra det katholske Hospital samt Leveringen af Benzin til en af de katholske Præster.

Sagsøgte hævder derpaa, at Sagsøgerinden har gjort sig skyldig i Løgn, for det første ved i bevidst Strid med Sandheden i de sidste Aar ved Tegning af Annoncer i Nykøbing F, Nyborg, Svendborg, Næstved, Randers, Aalborg og Fredericia til de Personer, til hvem hun henvendte sig, at udtale, at hun kom fra vedkommende katholske Institution i den paagældende By, og dernæst ved engang i 1931—32 i Nakskov ved Tegning af en Annonce hos Firmaet Aug Freuchen & Co i Strid med, hvad der var rigtigt, at have sagt, at »Ugebladet« og »Ungdomsbladet« i Løbet af nogle Maaneder vilde blive slaaet sammen.

Endelig hævder Sagsøgte, at Sagsøgerinden har gjort sig skyldig i Bagtalelse af »Ugebladet« ved i Strid med Sandheden at have udtalt, at Annonceringen i »Ugebladet« i Modsætning til Annonceringen i »Ungdomsbladet« var en privat Forretning, at der ikke var mange Præster, der holdt »Ugebladet«, at »Ungdomsbladet« var det førende Blad, at hun fraraadede Annoncering i »Ugebladet«, og at »Ungdomsbladet« var Hovedbladet eller det officielle Blad.

Med Hensyn til Sagsøgerindens Erstatningspaastand bestrider Sagsøgte, at hun har lidt noget Tab, for hvilket han kan være ansvarlig. Til Oplysning i Sagen har der ved forskellige Underretter været

foretaget en Række Vidneafhøringer, og for Landsretten er der i Forbindelse med Domsforhandlingen afgivet Forklaring af Sagsøgerinden og af følgende Vidner: Prokurist Ib Benzon, Orgelbygger T Frobenius, Fru Valborg Jensen, Antikvitetshandler Axel Conradt-Eberlin, Pater Joseph Bendler og Pater Peter Nøsen.

Sagsøgerinden har for Landsretten som Part forklaret, at hun, naar hun for at tegne Annoncer foretog Rejser til Provinsbyerne, hyppigt havde sit Tilholdssted og boede i de stedlige katholske Institutioner, og at de Personer, til hvem hun henvendte sig, kan have faaet det Indtryk, at hun rent faktisk kom fra vedkommende Institution, men hun har aldrig sagt eller givet det Udseende af, at hun optraadte paa dennes Vegne, idet hendes Instruktion gik ud paa, at hun ikke maatte sige, at hun kom fra vedkommende stedlige katholske Institution. Hun har derfor sagt, at hun kom fra Danmarks katholske Ungdomsforbund og spurgte, om man ikke kunde tænke sig »at støtte os«. Det var i nogle Tilfælde tilladt hende at sige til vedkommende Annoncør, at han straks kunde telefonere til den stedlige katholske Institution og faa Rigtigheden af det anførte bekræftet. Hun har derhos sagt, at Annonceindtægten ved »Ungdomsbladet« i Modsætning til, hvad der var Tilfældet med »Ugebladet« ikke var bortforpagtet.

Om de enkelte af Sagsøgte fremdragne Tilfælde har hun nærmere forklaret;

ad Manufakturhandler Aage Jensen, Helsingør.

Hun benægter at have udtalt sig som af Sagsøgte anført, men oplyser iøvrigt, at hun af den stedlige Præst havde faaet Anvisning paa forskellige Annoncører, og at den ovenfor nævnte Forstanderinde havde opgivet hende Klosterets Leverandører til Brug ved Annoncetegninger. Manufakturhandler Jensen spurgte hende, hvorfor Klosteret i den senere Tid ikke havde købt hos ham, og hun forelagde Spørgsmaalet for Forstanderinden, hos hvem hun spiste til Middag, og gav derpaa Jensen Besked.

ad Snedkermester Johansen, Nyborg.

Hun var af Pater Nøsen introduceret til Katholikerne i Nyborg og boede paa det derværende katholske Hjem »Stella maris«. Priorinden tog Aarets Regninger frem for at hun kunde se, hvem der var Leverandører. Snedkermester Johansen var fast Leverandør og havde tegnet en Annonce, der da var ved at udløbe. »Stella maris« havde et Byggeforetagende i Gang, og hun spurgte vedkommende Murermester om, hvem der udførte Arbejdet, og fik derved oplyst, at Johansen ikke havde faaet noget Arbejde, men at han som fast Snedker nok fik Inventaret. Hun gik da til Johansen og gjorde Rede for Forholdet, hvorefter Johansen tegnede en Annonce, men det blev paa Slutsedlen skrevet, at Tegningen kun var gældende, hvis han fik Bestilling paa Inventaret.

ad Skomagermester J A Christoffersen, Næstved.

Christoffersen fortalte hende, at en af Præsterne havde lært at køre Automobil hos ham, og hun sagde da til Christoffersen, at saa kunde vel vedkommende ogsaa købe noget Benzin hos ham. Iøvrigt benægter hun at have udtalt sig som paastaet.

Angaaende Sagsøgte Anbringende om, at hun løgnagtigt skal have

angivet, paa hvis Vegne hun optraadte, henholder hun sig til det, hun ovenfor har forklaret, og med Hensyn til den Udtalelse, der skal være fremsat af hende om Sammenslutning af de to Blade, henviser hun til, at der i 1930—31 var vedtaget en Ordning, hvorefter Udgiveren af »Ungdomsbladet« skulde forpagte Annoncerne i »Ugebladet«.

Forsaavidt angaar Sigtelsen for Bagtalelse af »Ugebladet« benægter hun at have sagt andet om Bladet, end hvad der var rigtigt.

Pater Nøsen har forklaret, at han er Formand for Foreningen »Danmarks katolske Ungdom«. I Anledning af en Klage fra Sagsøgte over Sagsøgerinden undersøgte han Sagsøgerindens Forhold, men han fandt intet bestemt, der kunde begrunde Klagen. Der har paa et vist Tidspunkt været en Overenskomst om Sammenslutning angaaende de to Blades Annoncer, men den blev annulleret.

Efter hvad der saaledes er oplyst findes Sagsøgte med Hensyn til de af Sagsøgerinden paatalte ærefornærmende Udtalelser ikke at have godtgjort Rigtigheden af disse eller godtgjort at have haft Føje til at tro paa Bevisligheden af samme. Sagsøgte vil herefter for de paatalte Udtalelser være at anse efter Straffelovens § 267, 2 Stk med en Statskassen tilfaldende Bøde af 300 Kr subsidiært Hæfte i 20 Dage, hvorhos Udtalelserne vil være at kende ubeføjede. Angaaende den nedlagte Erstatningspaastand findes Sagsøgerinden ikke at have godtgjort, at der er tilføjet hende noget Tab, og der kan derfor ikke tilkendes hende nogen Erstatning.

Med Hensyn til Sagsøgtes Kontrapaastand om Straf, Mortifikation og Erstatning findes Strafansvaret med Hensyn til Punkt 1 og 3 forældet efter Straffelovens § 93, og det findes derhos ikke mod Sagsøgerindens Benægtelse godtgjort, at hun er fremkommet med de paatalte Udtalelser. Sagsøgerinden vil herefter være at frifinde for Sagsøgtes Tiltale.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale til Sagsøgerinden 300 Kroner.

Tirsdag den 9 April.

Nr 210/1934. **Vordingborg Byraad (Jørgensen)**

mod

Firma Anker Schepler, Vordingborg
(Overretssagfører Vilhelm Pürschel),

betræffende Spørgsmaalet om Appellantens Forpligtelse til Indløsning af de af Indstævnte som Betaling for Varer modtagne Margarinekort.

Dom afsagt af Retten for Vordingborg Købstad og Vordingborg søndre Birk den 19 Juni 1934: Vordingborg Byraad ved Borgmester A Lohff Rasmussen, bør for Tiltalte af Firmaet Anker Schepler, Vordingborg, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 17 September 1934: Indstævnte, Vordingborg Byraad, bør med 619 Kr indløse 909 Stk Margarinekort, som Appellanten, Firmaet Anker Schepler, i Henhold til Lov Nr 359 af 13 December 1933 Kap VI § 2 har modtaget som Betaling for Varer (Margarine) til Kunder i Vordingborg. Indstævnte bør til Appellanten betale Sagens Omkostninger for begge Retter med 200 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Vordingborg Byraad, til Indstævnte Firmaet Anker Schepler, med 300 Kroner.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Firmaet Anker Schepler, Vordingborg, Vordingborg Byraad ved Borgmester A Lohff Rasmussen kendt pligtig med Kr 619,00 at indløse 909 Stk Margarinekort, som Sagsøgeren i Henhold til Lov Nr 359 af 13 December 1933 Kap VI § 2 har modtaget som Betaling for Varer (Margarine) til Kunder i Vordingborg, medens Indstævnte har procederet til Frifindelse med Begrundelse, at Byraadet med Hjemmel i Socialministeriets Cirkulære af 11 December 1933 I B a (»Kommunalbestyrelsen fastsætter selv, hvilke Margarineforhandlere (Butiksindehavere) i Kommunen der skal være berettiget til at faa disse Kort indløst med rede Penge af Kommunens Kasse«) har bestemt, at kun Forretningsindehavere, der har fast Bopæl i Vordingborg, kan faa indløst Margarinekort, og at Kommunen, da der fra Sagsøgerens Forretning sendtes Bud efter Opslag til Ophængning i Butiken, nægtede at udlevere saadant Opslag, fordi Sagsøgeren ikke opfylder Bopæls-Betingelsen.

Idet Sagsøgeren heroverfor anfører, at medens Loven i Kap VI § 1 Stk 5 med Hensyn til Fordeling af Oksekød udtrykkeligt hjemler Kommunerne Ret til at godkende Forhandlere, omtaler den i § 2 vedrørende Margarine intet om saadan Godkendelsesret for Kommunerne,

hævder han, at Cirkulærets Bestemmelser paa dette Punkt ikke har Hjemmel i Loven og aabner en vid Adgang til udenom Næringsloven og i Strid med Grundlovens § 81 at skabe et personligt Næringsprivilegium for nogle Næringsdrivende, og desuden at Indstævnte ved Følgerne af Beslutningen, nemlig at Sagsøgeren maa undlade at sælge Margarine til Kortindehavere, har bevirket, at Sagsøgerens Forretnings almindelige Omdømme ganske ufortjent nedsættes. Endelig henviser Sagsøgeren til Cirkulæreskrivelse af 28 Marts 1934 fra Socialministeriet til samtlige Amtmænd, hvorefter det ikke findes tilstrækkeligt begrundet, at nogle Kommuner har udelukket Forhandlere blot fordi de paagældende ikke har Bopæl i Kommunen.

Indstævnte benægter, at Cirkulærets Bestemmelser strider imod Loven af 13 December 1933, idet dens § 3 Stk 1 i Kap VI hjemler Socialministeren Ret til at fastsætte »de Bestemmelser, der er fornødne til Gennemførelse af de i dette Kapitel omhandlede Foranstaltninger«; den af Byraadet truffne Bestemmelse er en praktisk Foranstaltning til at lette Lovens Administration, og ifølge selve de udleverede Korts Tekst gælder disse kun »i de Forretninger, hvor Skilt herom er ophængt«.

Der er imellem Parterne Enighed om, at Byraadet har bestemt, at kun Forretningsindehavere med fast Bopæl i Kommunen kan faa indløst Margarinekort, uden at Socialministeriet herimod har rejst Indvending, at Indehaveren af Sagsøgerens Firma ikke har Bopæl i Kommunen, og at Kommunen straks nægtede at udlevere Sagsøgeren Opslag til Ophængning.

Retten finder, at Lovens Kap VI § 3 Stk 1 indeholder tilstrækkelig Hjemmel for Cirkulærets Bestemmelser, og da disse maa ses paa Baggrund af Formaalet: Hjælp til trængende Personer, findes Bestemmelserne naturlige som Led i en nærmere administrativ Ordning angaaende Hjælpens Ydelse og ikke at være i Strid med den almindelige Regel i Grundlovens § 81; Byraadets Motiver til dets Beslutning samt den nærmere praktiske Ordning af Forholdet maa henhøre under Administrations Afgørelse.

Som Følge af det anførte maa Indstævnte frifindes for Sagsøgerens Tiltale.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Vordingborg Købstads og Vordingborg søndre Birks Ret den 19 Juni 1934 og paastaas af Appellanten, Firmaet Anker Schepler, forandret i Overensstemmelse med dets Paastand for Underretten, medens Indstævnte, Vordingborg Byraad paastaar Dommen stadfæstet.

Det findes i Dommen rettelig antaget, at Socialministeriet i den anførte Lovs Kap VI § 3 Stk 1 har haft fornøden Hjemmel til at træffe den i Cirkulæret indeholdte Bestemmelse om, at Kommunalbestyrelsen selv fastsætter, hvilke Margarineforhandlere i Kommunen der skal være berettiget til at faa Margarinekortene indløst. Spørgsmaalet bliver her-

eiter alene, hvorvidt Indstævnte har været berettiget til at benytte denne Bestemmelse i Cirkulæret til at udelukke Forhandlere, der ikke har Bopæl i Kommunen.

I den i Dommen nævnte Cirkulæreskrivelse af 28 Marts 1934 har Socialministeriet oplyst, at Bestemmelsen skyldes Hensynet til

1) at gøre det muligt for Kommunerne at gennemføre en enkelt administrativ Ordning;

2) at sikre sig, at Butikerne og de leverede Varer i enhver Henseende er tilfredsstillende, derunder at Leverandørerne opfylder Næringslovens Betingelser;

3) at gøre det muligt for Kommunerne fortrinsvis at lade Ordningen omfatte Forhandlere i de Dele af Kommunerne, hvis Beboere navnlig kommer i Betragtning ved Hjælpens Uddeling.

Det udtales derhos, at Ministeriet finder det rigtigt at opretholde denne Ordning, men at man paa den anden Side ikke mener, at Kommunerne i deres Udvælgelse af Leverandører maa gaa ud over de Hensyn, som har ført til, at man har overladt til Kommunalbestyrelserne selv at træffe Bestemmelse i saa Henseende, og at man derfor finder det utilstrækkeligt begrundet, at nogle Kommuner har udelukket Forhandlere, blot fordi de paagældende ikke har Bopæl i Kommunen.

Herefter og efter det iøvrigt foreliggende maa det anses for utvivlsomt, at Bestemmelsen om, at kun Forhandlere med fast Bopæl i Vordingborg kan faa Margarinekort indløst, er truffet af Byraadet ud fra Hensyn, der er de af Loven forfulgte Formaal uvedkommende. Under disse Omstændigheder findes den paagældende Bestemmelse, ved hvilken der er gjort Indgreb i Appellantens Adgang til at udøve sin Næring paa lige Fod med de andre Margarineforhandlere i Vordingborg, at maatte tilsidesættes som ugyldige, og Følgen heraf maa, saaledes som Sagen foreligger, blive, at Indstævnte dømmes i Overensstemmelse med Appellantens Paastand.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde godtgøre Appellanten med 200 Kr.

Onsdag den 10 April.

Nr 190/1934. Tømremester **P Thygesen** (Rode)
m o d

Arkitekt **Herluf Refer** (Hartvig Jacobsen),

betræffende Spørgsmaalet om Appellanten maa antages at have lovet Indstævnte at overdrage ham Medejendomsret over en fast Ejendom.

Østre Landsrets Dom af 11 September 1934: Sagsøgte, Tømremester P Thygesen, bør anerkende, at Sagsøgeren, Arkitekt Herluf

Refer, er berettiget til at genindtræde som Medejer for Halvparten af Ejendommen Matr Nr 44, Lod 31 B, udenbyes Vester Kvarter under København, kaldet »Jægerhuset«, naar den under 8 April 1926 fra Sagsøgte til Tømmerhandler Victor Høst udstedte Obligation med Pant i den nævnte Ejendom, stor 100 881,— er endelig indfriet. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren med 2000 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Efter Dommens Afsigelse har Parterne paany afgivet Forklaring ligesom der er afgivet Forklaring af forskellige Vidner.

Selv om der gaas ud fra, at Appellanten har været til Stede sammen med Indstævnte paa Landsretssagfører Werchmeisters Kontor den 28 Juli 1925, og at Spørgsmaalet om Indstævntes Genindtræden da har været paa Tale findes det ikke mod Appellantens Benægtelse godtgjort, at han ved denne Lejlighed har afgivet et endeligt Løfte af det af Indstævnte paastaaede Indhold, der vilde være af saa afgørende og indgribende Betydning for Parternes Mellemværende. Den af Landsretssagfører Werchmeister afgivne Forklaring er ikke støttet af skriftlige Optegnelser fra det nævnte Møde, og den paastaaede Ret til Genindtræden for Indstævnte er ikke i de forløbne Aar berørt af Werchmeister overfor Appellanten, skønt Ejendommen under Werchmeisters Administration er blevet behæftet med Pantegæld, herunder et Skadesløsbrev til Tømmerhandler Høst for ubegrænset Beløb, en Disposition, hvortil Werchmeister efter sin Forklaring har anset Appellanten berettiget, selv om Indstævntes Ret herved kunde gaa tabt. Ej heller Indstævnte har bragt Spørgsmaalet paa Tale overfor Appellanten før Kravet rejstes i 1934 og da Indstævnte for første Gang i en Skrivelse af 11 December 1930 omtalte sit »Tilgodehavende« eller sin »Andel i Jægerhuset« overfor Werchmeister, svarede denne, at han ikke fandt Anledning til at gaa nærmere ind paa Enkelthederne i Fremstillingen, men nøjedes med at tage Forbehold angaaende forskellige Punkter i Brevet. Det kan endelig bemærkes, at det, da Indstævnte den 29 Juli underskrev sit Afkald, maatte stille sig i høj Grad usikkert, hvor fordelagtigt Foretagendet vilde blive, og at Appellanten ved den trufne Ordning overtog hele Risikoen, medens Indstævnte paa sin Side bevarede sit Krav paa Arkitekthonorar.

Herefter vil Appellanten være at frifinde for Indstævntes Tiltale.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale Appellanten med 3000 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Tømmermester P Thygesen, bør for Tiltale af Indstævnte, Arkitekt Herluf Refer, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 3000 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Arkitekt Herluf Refer, og Sagsøgte, Tømrermester P Thygesen, der tidligere havde haft forskelligt Samarbejde og bl a i Forening gennemført et større Byggeforetagende, blev i 1923 efter Sagsøgerens Forslag enige om at købe til Nedrivning en ældre Ejendom, »Jægerhuset« paa Sdr Boulevard, som Sagsøgeren havde paa Haanden, og opføre et Beboelseskompleks paa Grunden. Da de ikke selv disponerede over den fornødne Kapital, henvendte de sig til Tømmerhandler Victor Høst, med hvem Sagsøgte stod i Forretningsforbindelse, og Høst gik ind paa at yde dem finansiel Støtte. Han laante dem 25 000 Kr til Betaling af den kontante Del af Købesummen for »Jægerhuset« m m, og efter at de hos Arbejdernes Landsbank havde opnaaet et Byggelaan paa 180 000 Kr, paatog Høst sig Kaution for indtil 30 000 Kr for den Del af Byggehaandværkernes Tilgodehavende, der ikke maatte kunne dækkes af Provenuet af Prioriteringen i Forbindelse med den af Lejerne forudbetalte Leje. Til Sikkerhed for ethvert Beløb, som Høst fik tilgode i Anledning af Byggeforetagendet, skulde han have en Panteobligation i Ejendommen, og der blev truffet den Ordning, at alle Lejebeløb skulde indbetales til Landsretssagfører Werchmeister, der var Byggeforetagendets Sagfører, og at hele det Overskud, Ejendommen gav, skulde anvendes til Afdrag paa Høsts Tilgodehavende, saaledes at Sagens Parter ikke kunde oppebære noget Udbytte af Ejendommen, før Høst var fyldestgjort.

Imidlertid havde det vist sig, at Sagsøgeren, fra hvis Tegneste Udlejningen skulde foregaa, havde inkasseret Lejeforskud, ialt 8200 Kr, som han ikke var i Stand til at indbetale til Werchmeister. Sagsøgeren hævdede, at Beløbet var anvendt til Udlæg for Byggeforetagendet, men Høst vilde ikke gaa med til, at disse Udlæg blev bragt i Modregning overfor den inkasserede Husleje, og Sagen blev da ordnet saaledes, at Sagsøgeren den 6 December 1924 gav Werchmeister Transport paa sit Krav paa Arkitekthonorar for et andet Byggeforetagende. Denne Transport skulde efter Aftale ikke anmeldes indtil videre, og da Anmeldelse skete i Juli 1925, viste det sig, at Sagsøgeren af Honoraret, der var paa 13 000 Kr, havde faaet udbetalt a conto 4500 Kr, og at der senere var givet Transport til anden Side paa den sidste Rate, 4500 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 8 Maj 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 5

Onsdag den 10 April.

Da Høst erfarede dette, stillede han det Krav, at Sagsøgeren skulde fratræde som Arkitekt for »Jægerhuset« og give Afkald paa sin Medejendomsret til dette, idet han i modsat Fald vilde unddrage Byggeføretagendet fortsat finansiell Støtte og indgive Anmeldelse imod Sagsøgeren. Denne nægtede først at bøje sig for dette Krav, men Landsretssagfører Werchmeister forestillede ham, at han ikke kunde forsvare dette overfor Sagsøgte, hvis Ejendomsret da ligeledes vilde gaa tabt, og overfor de øvrige i Føretagendet interesserede, og det endte med, at Sagen blev ordnet saaledes, at Sagsøgeren skulde fortsætte som Arkitekt for Byggeføretagendet, men skrive under paa, at han afstod sin Medejendomsret til »Jægerhuset« til Sagsøgte. Den 29 Juli 1925 underskrev Sagsøgeren de i den Anledning udfærdigede Dokumenter.

Efter at Byggeføretagendet var afsluttet, blev der for Høsts samlede Tilgodehavende, der kom til at andrage 100 881 Kr, den 8 April 1926 udstedt Pantebrev i Ejendommen. Dette Pantebrev er nu nedbragt til 28 000 Kr.

Under denne Sag har Sagsøgeren nu anbragt, at Sagsøgte den 28 Juli 1925 — Dagen før Sagsøgeren underskrev de ovennævnte Dokumenter — ved et Møde hos Landsretssagfører Werchmeister mundtligt har givet Sagsøgeren det Løfte, at denne, saasnart Tømmerhandler Høsts Tilgodehavende var indfriet, skulde genindtræde i sine Rettigheder som Medejer af Ejendommen for Halvparten. Sagsøgeren forlangte den Gang en skriftlig Anerkendelse heraf, men Sagsøgte erklærede, at han overfor Høst havde maattet forpligte sig til ikke at underskrive noget i Forhold til Sagsøgeren, og denne gik da ind paa at underskrive Dokumenterne uden at faa nogen skriftlig Moderklæring.

Da Sagsøgte nu har benægtet at have afgivet det omhandlede Løfte, har Sagsøgeren fundet det nødvendigt at anlægge denne Sag, hvorunder hans Paastand gaar ud paa, at Sagsøgte tilpligtes at vedstaa den mellem ham og Sagsøgeren den 28 Juli 1925 indgaaede mundtlige Aftale om, at Sagsøgeren genindtræder som Medejer for Halvparten af Ejendommen Matr Nr 44, Lod. 31 B, udenbyes Vester Kvarter under København, kaldet »Jægerhuset«, naar den under 8 April 1926 fra Sagsøgte til Tømmerhandler Victor Høst udstedte Obligation med Pant i den nævnte Ejendom, stor Kr 100 881,— er endelig indfriet.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse.

For Retten har begge Parter afgivet personlig Forklaring, hvorhos Vidneforklaring er afgivet bl a af Landsretssagfører Werchmeister.

Sagsøgeren har forklaret, at Sagsøgte, efter at han ved Mødet den 28 Juli 1925 havde afgivet det foran anførte Løfte, sagde: »Naar Høst har faaet sine Penge, kan han s'gu ikke forbyde mig at lade Dem genindtræde, saa meget maa vi kunne stole paa hinanden,« og Werchmeister sagde: »Nu kan De rolig skrive under.« Sagsøgeren forlangte Løftet skriftligt, men Sagsøgte sagde, at Høst havde forbudt ham det; men da Løftet var givet i Werchmeisters Paahør, og denne havde tilskyndet ham til at underskrive Papirerne, gjorde han det den næste Dag, idet han stoledes paa, at Løftet vilde blive holdt. Senere har Sagsøgeren af og til spurgt Werchmeister, hvordan det gik. Han regnede med, at det vilde vare 6—8 Aar at udbetale Høst, men Lejen er senere sat ned og derfor har det varet længere. Sagsøgeren har ved en bestemt Lejlighed foreslaaet Sagsøgte at sælge Ejendommen, men Sagsøgtes Hustru, der var tilstede, modsatte sig dette. Senere havde Sagsøgeren en Køber og fik i den Anledning et Møde i Stand hos Werchmeister. Sagsøgte vilde imidlertid beholde Huset, og Sagsøgeren havde intet herimod, naar han fik en Obligation. Sagsøgte var villig hertil, naar han kunde afdrage Beløbet, og han lovede at komme med et Forslag om Beløbets Størrelse, men der kom intet Forslag. Paa det omtalte Møde, der blev afholdt i Februar 1934, indvendte hverken Sagsøgte eller Werchmeister noget imod Sagsøgerens Krav. Naar Sagsøgeren ikke har rejst Sagen tidligere, er Grunden den, at han har stolet paa Sagsøgte, og at man jo skulde vente, til Høst var betalt ud.

Sagsøgte har forklaret, at han slet ikke erindrer det omtalte Møde den 28 Juli 1925, og benægter, at han nogensinde har afgivet det paa-staaede Løfte. Den 30 Juli henvendte Sagsøgeren sig til Sagsøgte paa Slangerupbanegaarden, og da forlangte han for første Gang en mundtlig eller skriftlig Erklæring om, at hans Afhold kun var pro forma, men Sagsøgte afviste dette. Sagsøgte havde forøvrigt ikke lovet Høst, at Sagsøgeren ikke maatte genindtræde som Ejer.

Landsretssagfører Werchmeister har som Vidne forklaret, at der i Anledning af den opstaaede Konflikt var blevet aftalt et Møde til Tirsdag den 28 Juli. Paa dette forelaa Dokumenterne færdige til Sagsøgerens Underskrift. Sagsøgeren vægrede sig paa det mest kraftige ved at skrive under. Sagsøgte udtalte da: »Naar Høst har faaet sine Penge, skal Refer genindtræde i sine Rettigheder,« hvilken Udtalelse Vidnet opfattede som et bestemt Løfte. Sagsøgeren vilde forsøge en ny Henvendelse til Høst, derfor skrev han ikke under ved Mødet. Naar der ikke blev afgivet en skriftlig Moderklæring, var det fordi Sagsøgte sagde, at han overfor Høst havde forpligtet sig til ikke at afgive noget skriftligt, og at en skriftlig Erklæring fra ham jo ogsaa var unødvendig, da Vidnet jo var til Stede.

Ved det saaledes foreliggende — hvortil kommer, at det maa have Formodningen imod sig, at Sagsøgeren i Anledning af det passerede skulde have givet fuldstændigt Afkald paa sin Medejendomsret til »Jægerhuset« — maa Retten trods Sagsøgtes Benægtelse finde det tilstrækkelig godtgjort, at han har afgivet det oftnævnte Løfte, og Sagsøgerens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 2000 Kr.

Fredag den 12 April.

Nr 158/1934. Vekselerer **Berthold Nathansohn** (F Bülow)

mod

Ingeniør Dr techn **Poul Larsen** (Ingen),

betræffende Ærefornærmelser.

Østre Landsrets Dom af 30 Juni 1934: Den paaklagede af Sagsøgte Vekselerer Berthold Nathansohn om Sagsøgeren Ingeniør Dr techn Poul Larsen paa Generalforsamlingen i Dansmith Trust Co A/S den 18 April 1934 fremsatte ærefornærmende Udtalelse kendes ubeføjet. Sagsøgte bør inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse til Statskassen bøde 500 Kr eller i Mangel af denne Bødes Betaling hensættes i Hæfte i 20 Dage. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 400 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Da Appellanten ikke gav Møde ved den berammede Domsforhandling, begærede Indstævnte under Henvisning til Rpl § 413 Sagen fremmet til Dom i Henhold til den af ham ved Sagens første Foretagelse nedlagte Paastand, hvorefter Sagen udgik til skriftlig Behandling.

Med Hensyn til den i Dommen givne Sagsfremstilling bemærkes, at det af en efter Sagens Indankning optaget Vidneførsel fremgaar, at Tilførslen til Generalforsamlingsprotokollen er sket senere end Generalforsamlingen den 27 Juli 1933.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Vekselerer Berthold Nathansohn, til Indstævnte, Dr techn Poul Larsen, med 500 Kroner.

De Appellanten idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Paa den i Dansmidth Trust Company A/S den 18 April 1934 afholdte Generalforsamling gjorde Sagsøgte Vekselerer Berthold Nathansohn forskellige af Selskabets Forhold til Genstand for Omtale og fremkom herunder med følgende Udtalelse:

»Imidlertid er det jo omtalt, ganske vist under en anden Form, at det ved en af mig til Handelsministeriet den 17 Oktober i Fjor indgivet Klage er konstateret, at Poul Larsen har afgivet en bevidst positiv urigtig Erklæring paa Generalforsamlingen den 27 Juli 1933.«

Sagsøgeren Ingeniør, Dr techn Poul Larsen, der er Formand for Selskabets Bestyrelse og administrerende Direktør for Selskabet, har derefter ved Stævning af 2 Maj 1934 rejst nærværende Sag, hvorunder han nedlægger Paastand paa, at Sagsøgte i Anledning af den fremsatte Udtalelse anses med Straf efter Straffelovens §§ 267 og 268 og dømmes til i Erstatning at betale 10 000 Kr eller et efter Rettens Skøn fastsat Beløb. Udtalelsen paastaas derhos kendt ubeføjet.

Sagsøgte nedlægger Paastand paa Frifindelse.

Sagens nærmere Omstændigheder er følgende:

Paa en i Dansmidth Trust Company den 27 Juli 1933 afholdt ekstraordinær Generalforsamling fremsatte Sagsøgeren som Bestyrelsens Formand Forslag om Udvidelse af Selskabets Aktiekapital fra 5 000 000 Kr til 8 000 000 Kr og forelagde Udkast til en Tegningsindbydelse, hvori der først henvistes til, at Udvidelsen tidligere havde været paatænkt, men var blevet stillet i Bero paa Grund af den vanskelige økonomiske Verdenssituation, og derefter udtales, at Forholdene nu havde bedret sig en Del, og at de fleste af de til F L Smidth & Co A/S knyttede Virksomheder baade i Ind- og Udland viste en ret stærkt forøget Aktivitet, hvorfor Dansmidth Trust Company mente, at det rette Tidspunkt var kommet til at gennemføre den paatænkte Udvidelse af Aktiekapitalen. Hertil knyttede Sagsøgeren yderligere nogle Bemærkninger og udtalte bl a:

»Et af de Selskaber, som vi har nøje Forbindelse med, er The Tunnel Portland Cement Co i England. Dette Selskab har en ganske overordentlig god Stilling inden for den engelske Industri og den engelske Offentlighed, og det har fundet sit Udtryk derved, at der er blevet givet os Lejlighed til at udvide Aktiekapitalen i Tunnel ved at tegne en Præferenceaktiekapital, saaledes som det sker i Overensstemmelse med engelsk Skik og Brug i gode Selskaber, idet der er tegnet et Beløb paa £ 200 000 paa overordentlige gunstige Vilkaar for Selskabet. Disse Penge, som altsaa er en Kapital paa 4½ Mill Kr, vil blive brugt til Udvidelse af Tunnels Virksomhed paa forskellige Maade.«

Sagsøgte, der siden August 1929 har været indtegnet for 1 Aktie à 200 Kr, og som var til Stede paa Generalforsamlingen den 27 Juli 1933, fik Ordet og udtalte, at han ikke kunde forstaa, at der skulde finde en Udvidelse Sted paa det daværende Tidspunkt, idet en Udvidelse normalt foretages, hvis en Virksomheds Kapacitet er i Nærheden af den Grænse, som den kan præstere, men at han aldrig havde hørt, at man udvidede en Kapital, naar Forholdet var lige det omvendte, at Kapaciteten lod overordentlig langt tilbage at ønske. Han gik derefter nær-

mere ind paa de vanskelige Forhold for Cementindustrien i Danmark, Tyskland og Italien og sluttede med at sige, at den af Sagsøgeren omtalte Bedring for Virksomheden var meget ringe, og at en Bedring paa 100 000 Kr dog ikke kunde motivere, at man udvidede Aktiekapitalen, hvorfor han fandt det klogere at vente med Udvidelsen, indtil man havde udnyttet sin Kapacitet.

Den af Sagsøgeren fremsatte Udtalelse om Tunnel Portland Cement Co er gengivet paa Grundlag af et af Selskabet til eget Brug optaget stenografisk Referat, men ifølge Sagsøgerens Manuskript, der før Generalforsamlingen blev overgivet Dirigenten og tilført Generalforsamlingsprotokollen lød Udtalelsen saaledes:

»Om vigtigere Spørgsmaal, der berører vort Selskab, kan vi oplyse, at det er lykkedes Tunnel Portland Cement Co, Ltd, at udvide sin Aktiekapital med £ 200 000 af de i England saa meget yndede »preferred shares« paa for Selskabet meget gunstige Vilkaar, og det er Mening at bruge disse Penge til direkte og indirekte Udvidelse af Tunnels Virksomhed.«

I »Berlingske Tidende«, »Børsen« og »Socialdemokraten« blev Udtalelsen refereret saaledes, at det var Dansmith Trust Company, der havde tegnet 200 000 Pund Sterling Præferenceaktier i Tunnel Portland Cement Co, medens »Ekstrabladet«s Referat gik ud paa, at sidstnævnte Selskab arbejdede saa fint, at det havde kunnet udvide sin Aktiekapital med 200 000 Pund Sterling.

Da Sagsøgte derpaa nærmere undersøgte Forholdet angaaende Tegningen af de 200 000 Pund Sterling Præferenceaktier, oplystes det fra England, at ingen Part af disse var tegnet af Dansmith Trust Company, og Sagsøgte indgav den 17 Oktober 1933 en Klage til Handelsministeriet, hvori det bl a hedder:

»Naar Ingeniør Poul Larsen ca 4 Maaneder efter at Aktierne er tegnet i England af nævnte engelske Finansfirma, giver det Udseende af, at det er det danske Selskab »Dansmith Trust«, der har tegnet nævnte 200 000 £ Aktier, saa gør han sig ikke alene skyldig i positiv urigtig Oplysning til Generalforsamlingen og Offentligheden, men i bevidst positiv urigtig Meddelelse, idet det udtrykkelig bemærkes, at han, foruden at være Formand i »Dansmith Trust« ogsaa er Formand i »The Tunnel Portland Cement Co«, og Ingeniør Poul Larsen har derfor ikke paa noget Tidspunkt, og navnlig heller ikke ved Afgivelsen af den urigtige Meddelelse den 27 Juli d A, kunnet være ukendt med det virkelige Forhold.

Jeg sigter derfor Ingeniør Poul Larsen for Overtrædelse af Straffelovens Paragraf 296.«

I Anledning af Klagen afgav Sagsøgeren til Aktieselskabsregisteret en Erklæring af 16 November 1933, hvori det udtales:

»Klagen hviler udelukkende paa misforstaaet Avisreferat. Avisreferatet, der lyder saaledes:

»Dette har bl a givet sig Udtryk i, at man, som det er Skik i engelske Selskaber, har givet Dansmith Lejlighed til at tegne Præference-Aktier i »Tunnell« for 4½ Mill Kr paa meget gunstige Vilkaar«, er selvindlysende meningsløst, for der er selvfølgelig ingen, der kan

tro, at det er Skik i engelske Selskaber at give Dansmidth Trust Company A/S Lejlighed til at tegne Præference-Aktier i »Tunnel« for 4½ Million Kr paa meget gunstige Vilkaar.

Jeg vedlægger en bekræftet Udskrift af Generalforsamlingsprotokollen indeholdende Referat af Mødet.

Jeg vedlægger endvidere en Afskrift af et stenografisk Referat, der er optaget til privat Brug og ikke for Selskabets Regning, og skal kun tilføje, at jeg ved Ordet »os« naturligvis ikke har sigtet til »Dansmidth«, men til Bestyrelsen i »Tunnel«, for hvilken jeg ogsaa er Formand, hvad der er almindelig bekendt ogsaa af Hr Nathansohn.

Stenogrammet har jeg, saavidt jeg erindrer, ikke læst før i disse Dage, og Avisreferaterne mindes jeg ikke at have set før nu.»

I en af Aktieselskabsregisteret til Handelsministeriet afgivet Erklæring af 29 November 1933 hedder det bl a:

»Det kan ikke nægtes, at det efter det foreliggende trykte Referat i Dagbladet »Børsen« maa tage sig ud, som om Dansmidth Trust Co har overtaget et Parti Aktier i det engelske Selskab »Tunnell Portland Cement Co«, selv om Referatet nøjere beset kunde give Anledning til Mistanke om, hvorvidt det er ganske rigtigt, naar der henvises til, hvad der er Skik i engelske Selskaber. Men at det er et rigtigt Referat af de paa Generalforsamlingen faldne Ytringer, er efter det medfølgende stenografiske Referat ligesaa sikkert: Klageren har derfor ikke været uberettiget til at faa det Indtryk, at »Dansmidth« har overtaget denne Aktiepost.

Efter det af Ingeniør Poul Larsen fremsendte Protokol-Referat af Generalforsamlingen, har han som Formand villet referere det for »Dansmidth« som Aktionær i »Tunnell« værdifulde Faktum, at dette sidstnævnte Selskab har kunnet udvide sin Aktiekapital med 200 000 Pund paa meget gunstige Vilkaar for dette Selskab.

Af de af Klageren fremlagte Bilag fremgaar, at Kapitaludvidelsen blev overtaget af et engelsk Financieringsselskab til Pari uden Omkostninger — et Forhold, der selvfølgelig har Interesse for Dansmidth som Aktionær i Selskabet fra tidligere Tid, hvad Formanden har haft til Hensigt at meddele Dansmidths Aktionærer; Financieringsselskabet udbød Aktierne mellem sine Kunder, og hele Beløbet blev tegnet af disse, mellem hvilke man ikke finder »Dansmidth«, som det fremgaar af den engelske Register-Udskrift.

Dette bekræfter Ingeniør Poul Larsen i sin Skrivelse hertil ved sin Erklæring om, at »Dansmidth« ikke har deltaget i nævnte Emission og ej heller har overtaget nogen af disse Præferenceaktier.

Ingeniør Poul Larsen, der er Formand saavel for Dansmidth som for »Tunnel«, har saaledes utvivlsomt afgivet en i hans Egenskab af Formand for Dansmidth urigtig eller i alt Fald misforstaaelig Erklæring, der eventuelt mulig kunde medføre en Bøde efter Straffelovens § 296, Stk 2, for saa vidt Handlingen maa anses for groft uagtsom, men efter at Sagens reelle Stilling nu er opklaret, vilde man ikke herfra finde, at der fra det offentliges Side er Anledning til at lade videre foretage til Straf- forfølgning, idet man dog vilde finde, at der kunde være Anledning til at henstille til Selskabet at fremkomme med en berigtigende Meddelelse

paa førstkomende Generalforsamling og i de Blade, hvor den omtalte Generalforsamling har været refereret.«

Der skete derefter en telefonisk Henvendelse fra Rigsadvokatens Kontor til Højesteretssagfører Frits Bülow paa Dansmith Trust Company's Vegne om, at der paa næste Generalforsamling maatte fremkomme en berigtigende Meddelelse.

Den 17 April 1934, Dagen før den den 18 April 1934 afholdte Generalforsamling, fandtes der i Dagbladet »Nyt Dagblad« en Artikel, hvori der gaves en indgaaende Fremstilling af Sagen, og hvori der fandtes følgende Bemærkning:

»Den klagende Aktionær fik senere fat paa en Afskrift af Aktieselskabs Registrets Erklæring, og efter at have sat sig grundigt ind i denne, sendte han Handelsministeriet en ny Skrivelse, hvori »han fastholder sin Paastand om, at Ingeniør Poul Larsen med Forsæt har givet den urigtige Meddelelse til »Dansmith«s Aktionærer.«

Efter hvad der ubestridt er anført af Sagsøgeren, er den omtalte ny Skrivelse til Handelsministeriet sendt omkring Januar 1934.

Den 18 April 1934 afholdtes der derpaa ordinær Generalforsamling i Dansmith Trust Company, og Beretningen for Aaret 1933 oplæstes, og det hedder i denne bl a:

»Det skal endvidere meddeles, at The Tunnel Portland Cement Company Ltd, London, i Løbet af Aaret 1933 har udvidet sin Aktiekapital med £ 200 000 5½ pCt Præferenceaktier, der gennem et engelsk Finanskonsortium er placeret paa Børsen i London paa meget favorable Vilkaar for Tunnel. Meddelelsen om denne Udvidelse blev allerede givet paa den ekstraordinære Generalforsamling den 27 Juli 1933; vi gentager den her, da den tidligere Meddelelse blev misforstaaet.«

Sagsøgte fik derpaa Ordet og fremkom med den nu af Sagsøgeren paaklagede Udtalelse.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand gjort gældende, at Sagsøgte, der kun er indtegnet for 1 Aktie i Dansmith Trust Company, fra Selskabets Stiftelse i Oktober 1928 systematisk, udelukkende for at gøre Skade, har forfulgt Selskabet og Sagsøgeren, hvilket allerede har ført til to Processer. Den fremsatte Udtalelse er et Led i denne Forfølgelseskampagne og er fremsat med Vidende om dens Urigtighed. Den af Sagsøgeren paa Generalforsamlingen den 27 Juli 1933 fremsatte Udtalelse om, »at der blev givet os Lejlighed til at udvide Aktiekapitalen i Tunnel ved at tegne en Præferenceaktiekapital«, skal forstaaas saaledes, at det er lykkedes Tunnel Portland Cement Co, for hvilket Selskab Sagsøgeren ogsaa er Formand, at skaffe den omtalte Præferenceaktiekapital, og Sagsøgte har ikke forstaaet Udtalelsen saaledes, at det var Dansmith Trust Co, der havde tegnet Præferenceaktiekapitalen. Dette fremgaar deraf, at Sagsøgte, der paa Generalforsamlingen ud fra forskellige Synspunkter kritiserede Forslaget om Udvidelse af Aktiekapitalen, slet ikke omtalte Tegningen af Præferencekapitalen i Tunnel Portland Cement Co, hvilket vilde have været yderst nærliggende, da den foreslaaede Udvidelse var paa 3 000 000 Kr, og Tegningen af Præferenceaktiekapitalen havde kostet ca 4 500 000 Kr i danske Penge. Først da Referaterne fremkom i Dagspressen, og Sagsøgte saa, at Sagsøgerens

Udtalelse var blevet forstaaet paa en anden Maade end den rigtige, fremkom hans Angreb. At Sagsøgte ikke har forstaaet Sagsøgerens Udtalelse paa Generalforsamlingen den 27 Juli 1933 paa den af ham hævdede Maade, fremgaar ogsaa deraf, at en Udtalelse af saadant Indhold vilde have været meningsløs. For det første, fordi det ved Lov var forbudt at overføre og forsende danske Penge til Udlandet, saaledes at det var utænkeligt, at Dansmith Trust Co kunde have anvendt ca 4 500 000 Kr til Køb af den omtalte Præferenceaktiekapital. Dernæst fordi en Anbringelse af et saa stort Beløb i Præferenceaktier, der forrentes med $5\frac{1}{2}$ pCt aarlig — hvorom dog intet oplystes paa Generalforsamlingen —, vilde være en daarlig Forretning for Dansmith Trust Co, der har givet sine Aktionærer et Aarsudbytte af gennemsnitlig ca 8 pCt.

Endelig fremhæver Sagsøgeren, at hvis Udvidelsen af Aktiekapitalen havde været motiveret ved Tegningen af Præferenceaktiekapitalen, vilde der have været Grund til at omtale det i Tegningsindbydelsen for Dansmith Trust Co, men i denne fandtes en ganske anden Motivering.

Af de anførte Grunde har Sagsøgte efter Sagsøgerens Standpunkt allerede, da han begyndte Angrebet paa Sagsøgeren, handlet mod bedre Vidende, men maatte der have været nogen Tvivl herom, er enhver Tvivl bortfaldet, efter at Sagsøgte omkring Slutningen af 1933 var kommet i Besiddelse af en Afskrift af Aktieselskabsregisterets Skrivelse af 29 November 1933 til Handelsministeriet, hvori Sagsøgerens Standpunkt med Hensyn til Udtalelsen er gengivet. Efter dette Tidspunkt kunde der ikke blive nogen Tvivl tilbage hos Sagsøgte om den rette Forstaaelse af Udtalelsen, dels paa Grund af Gengivelsen af Sagsøgerens Standpunkt, dels fordi der i Skrivelsen kun tales om en eventuel Overtrædelse af Straffelovens § 296, Stk 2, der ikke omhandler bevidst urigtige Angivelser, men kun urigtige Angivelser fremsat ved grov Uagtsomhed. Sagsøgtes Udtalelse paa Generalforsamlingen den 18 April 1934 er saaledes fremsat mod bedre Vidende, og Forseelsen er saa meget grovere, som Sagsøgte har forstærket Sigelsen ved Tilføjelse af Ordet »konstateret«, hvorved der under Hensyn til den Sammenhæng, hvori dette Ord benyttedes, bibragtes Tilhørerne den urigtige Tro, at Konstateringen var sket af en offentlig Myndighed.

Med Hensyn til den forlangte Erstatning gør Sagsøgeren gældende, at der er tilføjet ham saavel økonomisk Skade som Tort ved Sagsøgtes Udtalelse.

Sagsøgte gør til Støtte for sin Paastand om Frifindelse gældende, at Sagsøgerens Udtalelse paa Generalforsamlingen den 27 Juli 1933 er objektivt urigtig, og at Sagsøgte har haft Grund til at tro, at den var fremsat i bevidst Strid med Sandheden, samt at han kunde bevise Rigtigheden af den af ham paa Generalforsamlingen den 18 April 1934 fremsatte Udtalelse. Sagsøgte har i saa Henseende for det første anbragt, at der ingen Tvivl er om, at Sagsøgeren paa Generalforsamlingen den 27 Juli 1933 har sagt, »at der er blevet givet os Lejlighed til at udvide Aktiekapitalen i Tunnel«, og at »os« sprogligt set kun kan betyde Dansmith Trust Company. Dernæst har Sagsøgte anført, at det i Virkeligheden er utænkeligt, at en Mand som Sagsøgeren paa en

Generalforsamling ved Forelæggelse af en vigtig Sag, hvortil der omtrent undtagelsesfrit benyttes Manuskript, af Uagtsomhed skulde komme til at sige noget ganske andet end tilsigtet, og at Omtalen af Tegningen af Præferenceaktiekapital i Tunnel Portland Cement Co kun var naturlig, naar Udvidelsen af Aktiekapitalen i Dansmith Trust Co var motive-ret ved denne Tegning. Det fremhæves i denne Sammenhæng af Sagsøgte, at Generalforsamlingen den 27 Juli 1933 var en ekstraordinær Generalforsamling, og at der derfor ikke var nogen Grund til paa denne at give Oplysning om Forhold, der kun havde almindelig Interesse for Dansmith Trust Co. Under Hensyn hertil var Sagsøgte, da han fra England fik den rette Sammenhæng at vide om Tegningen af Præferencekapitalen, berettiget til at tro, at Sagsøgerens Udtalelse var bevidst urigtig, hvori han bestyrkedes ved, at Sagsøgeren ikke, efter at Udtalelsen havde været refereret i Dagspressen med det efter Sagsøgerens Standpunkt urigtige Indhold, foretog sig nogetsomhelst for at berigtige Forholdet.

Med Hensyn til den Interesse, han har i at paatale Urigtigheder indenfor Selskabet, gør han gældende, dels at han er Aktionær, dels at han som Veksellerer har en almindelig Interesse i, hvad der sker indenfor Aktieselskaber, hvis Aktier er Genstand for almindelig Omsætning.

Angaaende den nedlagte Erstatningspaastand protesterer han mod denne.

Ved det fremkomne maa det anses godtgjort, at Sagsøgeren paa Generalforsamlingen den 27 Juli 1933 har udtalt sig som gengivet i det stenografiske Referat, og at Udtalelsen er urigtig, men der findes efter det oplyste ikke Grund til at antage, at Udtalelsens Urigtighed skulde have været Sagsøgeren bevidst. Paa den anden Side findes dog Sagsøgte under Hensyn til det paa Forhaand usandsynlige i, at en Fejltagelse skulde foreligge, og til at Berigtigelse ikke fandt Sted, at have haft nogen Føje til at antage, at Udtalelsen var fremsat mod bedre Vidende. Imidlertid blev Sagsøgte omkring Slutningen af 1933 ved Modtagelsen af en Genpart af Aktieselskabsregistrets Skrivelse af 29 November 1933 til Handelsministeriet bekendt med Sagens rette Sammenhæng, og efter dette Tidspunkt findes Sagsøgte ikke at have haft Føje til at tro, at han kunde bevise Rigtigheden af den af ham mod Sagsøgeren fremsatte Sigtelse, og hans Gentagelse af Sigtelsen endog i forstærket Form paa Generalforsamlingen den 18 April 1934 findes derfor at burde medføre Strafansvar efter Straffelovens § 267, Stk 2, idet de særlige Betingelser for Anvendelse af Straffelovens § 268 ikke findes at være godtgjorte. Ved Fastsættelsen af Straffen vil der være at tage Hensyn til, at Udgangspunktet for Sagsøgtes Sigtelse er en Udtalelse af urigtigt Indhold fra Sagsøgerens Side. Herefter vil Sagsøgte i Medfør af Straffelovens § 267, Stk 2, være at anse med en Statskassen tilfaldende Bøde af 500 Kr subsidiært Hæfte i 20 Dage, hvorhos den paaklagede af Sagsøgte paa Generalforsamlingen den 18 April 1934 fremsatte ærefornærmende Udtalelse vil være at kende ubeføjet.

Med Hensyn til Erstatning findes der under de foreliggende Omstændigheder ikke Grundlag for at paalægge Sagsøgte nogen saadan.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale til Sagsøgeren 400 Kr.

Nr 223/1934. Repræsentant **Ferdinand R Beuschau** og **Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring** (Henriques)

m o d

Finansministeriet og fhv Banearbejder **Ole Peter Jensen**
(Overretssagfører Haack)

o g

Nr 227/1934. **Finansministeriet** (d kst Kammeradvokat)

m o d

fhv Banearbejder **Ole Peter Jensen** (Overretssagfører Haack)
samt Repræsentant **Ferdinand R Beuschau** og **Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring** (Henriques),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved en Paakørsel.

Dom afsagt af Roskilde Købstads Ret for Straffesager den 15 December 1933: Tiltalte, Repræsentant Ferdinand Reith Beuschau af København, bør straffes med Bøde 100 Kr, hvoraf Halvdelen 50 Kr tilfalder Statskassen, Halvdelen 50 Kr Roskilde Amts Kommunes Kasse, eller i Mangel af Betaling med Hæfte i 12 Dage. I Erstatning bør Tiltalte og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, een for begge og begge for een, betale: Til forhenværende Banearbejder Ole Peter Jensen af Glim 3768 Kr 50 Øre, til De sjællandske og falsterske Statsbaners Embedsmænds og Betjentes Sygekasse 144 Kr 75 Øre og til De danske Statsbaner 3922 Kr 40 Øre. Tiltalte bør derhos udrede Sagens Omkostninger. Den idømte Bøde og de ikendte Erstatninger at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse, og Dommen iøvrigt at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 5 September 1934: De Indstævnte, Repræsentant F R Beuschau og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, bør, een for begge og begge for een, betale til Appellanten, Finansministeriet paa Statskassens Vegne, 5722 Kr 40 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 11 November 1932, til Betaling sker, og til Appellanten, fhv Banearbejder Ole Peter Jensen, 5168 Kr 50 Øre. De nævnte Indstævnte bør derhos, een for begge og begge for een, betale til det offentlige den Retsafgift i Forhold til 8000 Kr, som vilde have været at erlægge, saafremt Ankesagen ikke for Appellanternes Vedkommende havde været

afgiftsfri, henholdsvis beneficeret, og Godtgørelse for det stemplede Papir, som vilde have været at anvende, saafremt Ankesagen ikke for Appellanten Jensens Vedkommende havde været beneficeret, og til den kst Kammeradvokat i Salær 200 Kr, samt til den for Appellanten Jensen for Landsretten beskikkede Sagfører Overretssagfører Haack i Salær 150 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er paaanket med Justitsministeriets Tilladelse.

For Højesteret gaar Repræsentant Beuschaus og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikrings Paastand ud paa, at Dommen ændres saaledes, at den fhv Banearbejder Jensen tillagte Invaliditetserstatning fastsættes til 5000 Kroner. medens Finansministeriet paastaar Beuschaus og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring tilpligtet in solidum at betale til Finansministeriet 9234 Kroner 40 Øre med Renter, nemlig foruden det ubestridte Beløb af 1722 Kroner 40 Øre for Lønning til Ekstraarbejder et Beløb af 7512 Kroner, hvortil Finansministeriet har opgjort sit Genkrav for Pensionsbyrdens Forøgelse.

Fhv Banearbejder Jensen paastaar Beuschaus og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring tilpligtet in solidum at betale ham ialt 11 168 Kroner 50 Øre, nemlig foruden et uomtvistet Beløb af 1168 Kroner 50 Øre for positive Udgifter m v 10 000 Kroner som Erstatning for Invaliditet subsidiært efter at der efter Rettens Bestemmelse er sket Fradrag i Erstatningen af den Andel, som maatte være at tillægge Finansministeriet i Anledning af den af Statsbanerne udredede Pension.

Med Bemærkning at det ikke for Udfaldet af denne Sag faar nogen Betydning, at i Henhold til Statstjenestemandsløven en Del af Pensionen anses tilvejebragt gennem Afkortning i Lønningsindtægten, vil Dommen forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, iøvrigt i Henhold til dens Grunde være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret til fhv Banearbejder Jensen findes Repræsentant Beuschaus og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring in solidum at burde betale 200 Kroner og Finansministeriet ligeledes 200 Kroner. Iøvrigt ophæves Sagens Omkostninger for Højesteret.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret til fhv Banearbejder Ole Peter Jensen betaler Repræsentant Ferdinand Reith Beuschaus og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring een for begge og begge for een 200 Kroner og Finansministeriet ligeledes 200 Kroner. Iøvrigt ophæves Sagens Omkostninger for Højesteret.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 5 December 1931 er Repræsentant Ferdinand Reith Beuschau af København sat under Tiltale for Overtrædelse af Motorlovens § 29 ved den 21 Oktober s A som Fører af Motorvogn K 19 162 ved Kørsel paa Ringsted Landevej ved Glim ikke at have udvist fornøden Agtpaagivenhed over for den øvrige Færdsel, hvilket medførte, at han paakørte Banearbejder Ole Peter Jensen, boende ved Ringsted Landevej i Glim, som der kom trækkende med sin Cykel, og som ved Paakørslen kvæstedes betydeligt.

Tiltalte er født den 13 Oktober 1884 og ses ikke tidligere at være tiltalt eller straffet.

Den i Anklageskriftet ommeldte Paakørsel fandt Sted den 21 Oktober 1931 om Eftermiddagen mellem Kl 6,30 og Kl 6,45; Mørket var da indtraadt, men Vejret var klart, og Føret tørt. Ad den fra Roskilde til Ringsted førende Landevej, i hvis Midte ligger en 6,25 Meter bred tjæremakadamiseret Vejbane, medens der mellem denne og Græsrabatterne paa Vejens Sider ligger et 1,25 Meter bredt gruset Vejstykke, kom den den 12 Juni 1881 fødte, i Glim boende Banearbejder Ole Peter Jensen gaende, trækkende i sin højre Haand sin Cykel, paa hvilken han transporterede en Kurv med Varer, en Petroleumsdunk og en Sæk indeholdende en Hektoliter Koks, hvilken sidste var anbragt paa Baggebæreren bag ved Cyklens Sæde. Da han befandt sig ca 200 Meter fra det Sted, hvor Sognevejen fra den øst for Landevejen liggende Landsby Gøderup udmunder i den sidstnævnte Vej, blev han bagfra paakørt af den af Tiltalte førte Varemotorvogn K 19 162 og kastet til Jorden. Da der ved den af en Politifunktionær efter Paakørslen foretagne Undersøgelse af Motorvognen i dennes højre Forskærms øverste Del fandtes en Bule, maa det antages, at denne er fremkommet ved, at Motorvognens højre Forskærm har ramt den bag paa Cyklen liggende Sæk med Koks, og at denne derved er kastet ind mod Ole Peter Jensen; denne er faldet om paa Vejen, og ved hans Fald mod denne er der tilføjet ham et blødende Saar i Nakken; en Blodpøl, hidrørende fra dette Saar, fandtes efter Paakørslen i Skellet mellem den tjæremakadamiserede Vejbane og den grusbelagte Del af Vejen øst for denne.

Tilskadekomne Ole Peter Jensen blev umiddelbart efter Paakørslen indlagt paa Roskilde Amts Sygehus i Roskilde. Det fremgaar af en af dette den 17 November 1932 udstedt Erklæring, at Tilskadekomne ved Indlæggelsen led under Følgerne af en ved Paakørslen opstaaet Hjerne-rystelse, og at der i Nakke-Isseregionen da fandtes to 4—5 Centimeter lange skarprandede Kontusionssaar. Den følgende Dag klagede Tilskadekomne over Smerter i venstre Fod, og der blev ved en senere foretaget Røntgenfotografering konstateret Læsion af Knoglerne i Fodroden. Under Opholdet paa Sygehuset indtraadte nogen Vanskelighed for Tilskadekomne ved Tygning af Maden. Han var med Afbrydelse af nogle

faa Dage sengeliggende i Tiden indtil den 12 November 1931 og blev den 17 s M udskrevet af Sygehuset. I en under Sagen fremlagt Erklæring af 10 December 1932 har Jærnbanelæge Brinch af Roskilde udtalt, at Tilskadekomne angiver ved Bevægelse at have stikkende Smerter i venstre Fod, og at der stadig er en paaviselig Hævelse af og nedsat Bevægelighed i Fodleddet, saa at Tilskadekomne kun kan anvendes til en Tjeneste, hvor han ikke skal staa eller gaa for meget. I Erklæring af 5 Februar d A har forannævnte Læge Brinch yderligere udtalt, at Tilskadekomne stadig ved Bevægelse af den beskadigede Fod føler Stikken og Brænden i Foden og meget hurtigt bliver træt i Benet. Efter at Læge Brinch i Skrivelse af 12 Juli 1932 havde udtalt, at Tilskadekomne ikke kunde genoptage sin Tjeneste ved Statsbanerne, har disse den 19 s M meddelt ham Afsked med Udgangen af Oktober Maaned s A. I Skrivelse af 3 November s A udtalte Arbejderforsikringsraadet, at saafremt nærværende Tilfælde havde henhørt under Ulykkesforsikringsloven, vilde Raadet i Henhold til Lovens § 32 have tillagt Tilskadekomne en Invaliditetserstatning, beregnet efter en Invaliditetsgrad af 18 pCt. Tilskadekomne har i Retsmødet den 11 Oktober d A forklaret, at han siden Ulykkestilfældet paa Grund af den hans venstre Fod tilføjede Beskadigelse har været ude af Stand til at paatage sig noget Arbejde.

Tiltalte har forklaret, at han umiddelbart før Paakørslen kørte med Hastighed af ca 30 Kilometer i Timen i den tjæremakadamiserede Kørebans højre Side, hvor Vognens højre Hjul gik i Afstand af ca en halv Alen fra Skellet mellem Kørebanen og den grusede Del af Vejen øst for Kørebanen. Uagtet hans Vogns Lygter lyste upaaklageligt, blev han ikke opmærksom paa Tilskadekomne før i Afstand af ca to Alen fra ham; han bemærkede, at Tilskadekomne, der gik omtrent i Skellet mellem Kørebanen og det grusede Vejstykke, og Cyklen blev drejet til venstre ind foran Motorvognen, og først ved denne Manøvre blev Tiltalte opmærksom paa dem. Han forsøgte ved at dreje sin Vogn brat til venstre at undgaa at paakøre Tilskadekomne, men kunde ikke forhindre, at den højre Forskærm ramte Tilskadekomne, der faldt til Jorden og kom til at ligge saaledes, at hans Hoved laa paa Kørebanen omtrent en halv Alen fra Skellet, og hans Krop tværs over det grusede Vejstykke øst for Kørebanen.

Tiltalte har benægtet, at han før eller under Paakørslen har set det paa Tilskadekomnes Cykel anbragte Katteøje lyse, og har hævdet, at den bag paa Cyklen anbragte Sæk med Koks maa have hængt ned foran det og dækket for det. Han har ligeledes gjort gældende, at Paakørslen udelukkende skyldtes, at Tilskadekomne umiddelbart før den har drejet Cyklen ind mod Kørebanens Midte; han har benægtet selv at have udvist nogen Uagtsomhed og har paastaaet sig frifundet for Tiltale.

Tilskadekomne har inden Retten forklaret, at den under Sagen omhandlede Sæk Koks var anbragt paa tværs over Cyklens Bagagebærer, saaledes at den ved sin egen Vægt laa fast paa denne, og at Koksene var sunket ned i Bunden af Sækken paa begge Sider af Bagagebæreren, saaledes at Sækken ikke dækkede for Katteøjet. Om Omstændighederne ved Paakørslen vil han ikke have nogen Erindring

— rimeligvis som Følge af, at han ved Faldet mod Jorden blev bevidstløs — men han vil dog med Sikkerhed kunne erindre, at han før Paakørslen trak Cyklen med højre Haand og gik inde paa den grusede Vejstribe øst for Kørebanen. Han erindrer ikke, hvorvidt han umiddelbart før Paakørslen har foretaget nogen Drejning eller Svingning ind paa Kørebanen, men han anser dette for udelukket, da han ikke har haft nogen Anledning hertil, og han, som i 22 Aar hyppig har færdedes paa Landevejen paa den her omhandlede Strækning, altid, enten han har trukket Cyklen eller kørt paa den, har holdt sig paa det grusede Vejstykke.

Forhenværende Politiassistent P Lind af Roskilde har som Vidne forklaret, at da han ca 20 Minutter efter Paakørslen kom tilstede, laa saavel Cyklen som Kokssækken paa Græsrabatten i Vejens østlige Side. Ved en af Vidnet sammen med andre Tilstedeværende foretaget Undersøgelse af, hvorledes Sækken kunde antages at have været anbragt paa Cyklen, viste det sig, at den nødvendigvis maatte have været anbragt saaledes som af Tilskadekomne forklaret, og saaledes at Cyklens Katteøje ikke har været dækket af Sækken.

Naar henses til, at Tiltalte efter sin egen Forklaring ikke er blevet opmærksom paa Tilskadekomne eller den af ham trukne Cykel før i Afstand af omtrent to Alen fra den, uagtet Lygterne paa Motorvognen, som det fremgaar af den af Justitsministeriets Sagkyndige med Hensyn til Motorkøretøjer i 4 Politikreds, Fabriksinspektør L Spangsberg af Roskilde, den 21 Oktober 1931 afgivet, under Sagen fremlagte Erklæring, har kunnet oplyse Vejbanen ca 40 Meter frem efter, findes der ikke at kunne tillægges Tiltaltes Forklaring om at have set, at Tilskadekomne umiddelbart før Paakørslen er svinget ind foran Motorvognen, nogen Betydning. Det findes — ogsaa under Hensyn til de af Tilskadekomne og forhenværende Politiassistent Lind afgivne Vidneforklaringer — at være tilstrækkeligt godtgjort, at Paakørslen af Tilskadekomne udelukende skyldes, at Tiltalte under Kørslen har undladt at udvise fornøden Agtpaagivenhed over for Færdselen. Idet han herved findes at have gjort sig skyldig i Overtrædelse af Lov Nr 144 af 1 Juli 1927 § 29, Stk 1, vil han i Medfør af § 41, Stk 1, i denne Lov, saaledes som den er ændret ved Lov Nr 130 af 14 April 1932, være at anse med Bøde, der bestemmes til 100 Kr, hvoraf Halvdelen 50 Kr tilfalder Statskassen, Halvdelen 50 Kr Roskilde Amts Kommunes Kasse, og som i Mangel af Betaling vil være at afsone med Hæfte i 12 Dage.

Da det ikke af Sagens Omstændigheder fremgaar, at den ved Paakørslen forårsagede Skade ikke kunde være afværget af Tiltalte ved Udvisning af tilbørlig Agtpaagivenhed, vil han og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, i hvilket der var tegnet lovpligtig Ansvarsforsikring for Vognen K 19 162, være at tilpligte til in solidum at erstatte Skaden.

De under Sagen over for Tiltalte og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring nedlagte Erstatningspaastande er følgende:

A.

Tilskadekomne har paastaet sig tilkendt i Erstatning:

Post 1. For Beskadigelse af Beklædningsgenstande, Udgifter til Kørsel, Rejser, Lægeattester m v	168 Kr 50 Øre
— 2. For Svie og Smerte, Lyde og Vansir.....	1500 — 00 —
— 3. For vedvarende Invaliditet principalt subsidært en efter Rettens Skøn fastsat Er- statning, mest subsidært $\frac{5}{12}$ af det hele Erstatningsbeløb under Hensyn til, at $\frac{5}{12}$ af den Tilskadekomne tillagte Pension er til- vejebragt ved Tilskadekomnes Midler.	15 000 — 00 —

B.

De sjællandske og falsterske Statsbaners Embedsmænds og Betjen-
tes Sygekasse har paastaet sig erstattet sine Udgifter til Tilskade-
komnes Hospitalsophold 144 Kr 75 Øre.

C.

De danske Statsbaner har paastaet sig tilkendt:

Post 1. For Lønning til Ekstraarbejder under Til- skadekomnes Fraværelse fra Arbejdet i Ti- den fra den 5 November 1931 til den 31 Ok- tober 1932	1722 Kr 40 Øre
— 2. For forøget Pensionsbyrde som Følge af Til- skadekomnes Arbejdsudygtighed	10 600 — 00 —

Sidstnævnte Krav har De danske Statsbaner støttet paa en af Stats-
anstalten for Livsforsikring den 13 September 1932 afgivet Udtalelse
om Værdien af den forøgede Pensionsbyrde, der fremkommer ved, at
Banearbejder Jensen som Følge af sin Tilskadekomst ved den her om-
handlede Lejlighed har maattet afskediges med ordinær Pension med
Udgangen af Oktober Maaned 1932. Statsanstalten udtaler i sin nævnte
Skrivelse, at Tilskadekomnes Ret til eventuel Pension (Egenpension,
Enkepension og Børnerente) under Hensyn til hans Lønningsforhold
og Statens Pensionskala af 1931 kunde tænkes dækket ved en Pen-
sionsforsikring, tegnet ved Ansættelsen med konstant Præmie i hele For-
sikringstiden; Præmiereserven for en saadan Forsikring vilde forinden
Pensioneringen den 31 Oktober 1932 udgøre ca 9080 Kr, beregnet efter
Statsanstaltens Pensionstariffer. Ved Pensioneringen er der opstaaet en
aktuel Pensionsret, nemlig en livsvarig Egenpension for Manden paa
1360 Kr samt en eventuel Enkepension paa 800 Kr og en eventuel Børne-
rente; Nettokapitalværdien af disse Rentenudelser, beregnet efter Stats-
anstaltens Tariffer for Livrenter uden Ret til Bonus, kan ansættes til
ca 19 680 Kr; Forskellen mellem denne Nettoværdi og Præmiereserven
paa 9080 Kr, nemlig 10 600 Kr kan formentlig tages som Udtryk for det
Tab, Staten paa Pensionskontoen har lidt ved den stedfundne Ulykke.

I en under Sagen fremlagt Skrivelse af 2 Maj d A har Statsanstalten
for Livsforsikring endvidere udtalt, at det Tab, Tilskadekomne har lidt
ved den ved Ulykkestilfældet foraarsagede Forandring i hans Livsfor-
hold, kan opgøres saaledes:

Kapitalværdi af:

Gage 2280 Kr p a (2400 Kr + Fradrag paa 5 pCt Pensionsbidrag) som tjenstgørende	21 261 Kr
Pensionsret som tjenstgørende (Ret til personlig Pension, Enkepension, Børnerente, alle i Henhold til Tjenestemandsløven af 1931)	12 168 —

Tilsammen 33 429 Kr.

Herfra trækkes Værdien af tilkendt aktuel personlig Pension samt af Retten til tilsvarende eventuel Enkepension og eventuelle Børnerenter	19 680 —
---	----------

Indtægtstab 13 749 Kr.

Denne Beregnings Resultat kan saaledes tages som et Maal for det økonomiske Tab, Skadelidte selv har lidt ved den ved Ulykkestilfældet skete Forandring i hans Livsforhold.

Medens der ikke af de interesserede Parter er fremsat nogen Indsigelse mod de ovenstaaende Beregninger af henholdsvis Statsbanernes Tab og Tilskadekomnes Indtægtstab som Følge af Paakørslen, har Tiltalte og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring i Anledning af de af Tilskadekomne under A 3 og Statsbanerne under C 2 fremsatte Krav protesteret mod, at de tilpligtes til at udrede Erstatning ud over det Beløb, som vilde tilkomme Tilskadekomne, hvis han ikke havde været pensionsberettiget.

Da der findes at maatte gives Tiltalte og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring Medhold i denne sidste Paastand, og da den Erstatning, som under Hensyn til Tilskadekomnes Alder, Aarsindtægt, legemlige Tilstand og formodede fremtidige Evne til ved personligt Arbejde at tjene til sit Erhverv, findes at kunne fastsættes til 5000 Kr, vil Tiltalte og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring være at tilpligte til in solidum at udrede dette Beløb. Naar henses til Forholdet mellem Tilskadekomnes Indtægtstab og Statsbanernes Tab, saaledes som disse ovenfor er opgjorte, findes af det nævnte Beløb 2200 Kr at maatte tilkendes Statsbanerne, 2800 Kr Tilskadekomne. Da der ikke mod Størrelsen af Tilskadekomnes Krav under A 1 er fremsat nogen Indsigelse, og da den ham tilkommende Erstatning under A 2 findes at kunne fastsættes til 800 Kr, vil Tiltalte og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring være at tilpligte til in solidum til ham at udrede 3768 Kr 50 Øre.

Da der ikke mod det under B fremsatte Krav er rejst nogen Indsigelse, vil Tiltalte og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring være at tilpligte til in solidum at betale til De sjællandske og falsterske Statsbaners Embedsmænds og Betjentes Sygekasse det af denne paastaaede Beløb 144 Kr 75 Øre.

For det af Statsbanerne under C 1 fremsatte Krav paa Erstatning for Lønning til Ekstraarbejder for Tiden fra 5 November 1931 til den 31 Oktober 1932 til Beløb 1722 Kr 40 Øre har Tiltalte og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring principalt paastaaet Frifindelse, idet de har gjort gældende, at det ikke under Sagen er tilstrækkeligt dokumenteret, at der i det nævnte Tidsrum har været antaget en Ekstraarbejder i Stedet for

Tilskadekomne, subsidiært protesteret imod at udrede saadan Erstatning for Tiden efter det Tidspunkt, da det ifølge den af Jærnbanelæge Brinch den 13 Juli 1932 udstedte Erklæring maatte anses som givet, at Tilskadekomne ikke vilde være i Stand til at genoptage sit Arbejde.

Da det ved den under Sagen fremlagte, af forhenværende Overbanemester L Henningsen af København afgivne Erklæring om, at Arbejdet i Banekolonne 44 fra den 4 November 1931 kunde være udført ved Hjælp af kun to Ekstraarbejdere, saafremt Banearbejder O P Jensen havde været raskmeldt og tjenstgørende i Kolonnen, i Forbindelse med det iøvrigt om Antallet af de i Kolonnen beskæftigede Arbejdere oplyste findes at være efter Omstændighederne tilstrækkeligt godtgjort, at Tilskadekomnes Sygdom har nødvendiggjort Antagelsen og Lønningen af en Ekstraarbejder, og da der ikke mod Størrelsen af det Vederlag, som vilde være at udbetale til en saadan, er fremsat nogen Indsigelse, findes Tiltalte og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring at maatte tilpligtes til in solidum at udrede til Statsbanerne det af disse paastaede Beløb 1722 Kr 40 Øre, idet særlig bemærkes, at Statsbanerne findes at have Krav paa Erstatning, for saa vidt angaar hele Tidsrummet til Tilskadekomnes Afsked den 31 Oktober 1932.

Det Statsbanerne tilkendte Beløb i Henhold til deres Krav under C Post 1 og 2 andrager herefter ialt 3922 Kr 40 Øre.

Tiltalte bør derhos udrede de med Sagens Behandling forbundne Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 15 December 1933 af Roskilde Købstads Ret for Straffesager, er i Medfør af Retsplejelovens § 996, for saa vidt angaar Erstatningsspørgsmaalet — med Undtagelse af det de sjællandske og falsterske Statsbaners Embedsmænds og Betjentes Sygekasse tilkendte Beløb af 144 Kr 75 Øre — med Justitsministeriets Tilladelser af 3 Marts 1934 og 1 Maj s A indbragt her for Retten.

Ved Dommen er der tilkendt:

A. Appellanten, fhv Banearbejder Ole Peter Jensen, hos de Indstævnte, Repræsentant F R Beuschau og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring in solidum

1) for Beskadigelse af Beklædningsgenstande, Udgifter til Kørsel, Rejser, Lægeattester m v	Kr 168,50
2) for Lidelse m v	— 800,00
3) som Andel i Erstatning 5000 Kr for vedvarende Invaliditet	— 2800,00
	<u>Kr 3768,50</u>

B. De danske Statsbaner hos de under A nævnte Indstævnte:

a) For Lønning til Ekstraarbejder under Tilskadekomnes (Jensens) Fraværelse fra Arbejdet i Tiden fra den 5 November 1931 til den 31 Oktober 1932	Kr 1722,40
b) som Andel i den under A 3 nævnte Erstatning 5000 Kr for forøget Pensionsbyrde som Følge af Tilskadekomnes Arbejdsudygtighed	— 2200,00
	<u>Kr 3922,40</u>

Appellanten, Finansministeriet, har oprindeligt paastaet Statskassen tilkendt hele den Jensen tillagte Invaliditetserstatning 5000 Kr. Efter at Sagen tillige er paaanket af Jensen, har Finansministeriet paastaet Erstatning for Indtægtstab og Invaliditet fastsat under eet og til 10 000 Kr, subsidiært et af Retten fastsat Beløb, at tillægge Finansministeriet paa Statskassens Vegne med Renter 5 pCt p a fra Erstatningspaastandens Nedlæggelse for Underretten den 11 November 1932.

Appellanten Jensen, hvem der er meddelt fri Proces for Landsretten, paastaar

ad A 1) de tilkendte	Kr	168,50
ad A 2)	—	1 000,00
ad A 3) i Erstatning for Invaliditet	—	10 000,00

ialt Kr 11 168,50,

idet han subsidiært ad A 3 paastaar en Erstatning efter Rettens Skøn, og efter at der efter Rettens Bestemmelse er sket Fradrag i Erstatningen af det Beløb, som efter dansk Rets Regler maatte være at tillægge De danske Statsbaner i Anledning af den Pension, der af Statsbanerne er tillagt Jensen.

De Indstævnte Beuschau og Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring paastaar Stadfæstelse af de ad A 1), A 2) og B a tilkendte Beløb samt af den tilkendte Invaliditetserstatning 5000 Kr, i hvis Fordeling mellem Appellanterne de er uden Interesse.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den for saa vidt angaar Posterne A 1), A 2) og B a være at stadfæste, dog at Erstatningen for Lidelse m v findes at burde forhøjes fra 800 Kr til 1000 Kr.

Efter Sagens Oplysninger findes den Jensen — bortset fra hans pensionsmæssige Stilling — tilkommende Invaliditetserstatning at kunne forhøjes til 8000 Kr, hvoraf der vil være at tillægge Jensen 4000 Kr, for hvilket Beløb han i Henseende til den ham paaførte Invaliditet ikke skønnes fyldestgjort ved den ham tillagte Pension (34/60), medens de resterende 4000 Kr vil være at tillægge De danske Statsbaner — eller nu Finansministeriet paa Statskassens Vegne — idet Statskassens forøgede Udgifter til Pension — ogsaa efter Jensens Erkendelse — overstiger nævnte Beløb. Efter den ved Proceduren givne Anledning bemærkes herved, at det ikke ses at kunne have Betydning ved Invaliditetserstatningens Fordeling mellem Tilskadekomne og Statskassen, at i Henhold til Statstjenestemandsløven en Del af Pensionen anses tilvejebragt gennem Afkortning i Lønningsindtægten af en vis Procentdel af denne.

Som Følge af det anførte vil de Jensen og De danske Statsbaner ved Dommen tilkendte Beløb af 3768 Kr 50 Øre og 3922 Kr 40 Øre være at forhøje til henholdsvis 5168 Kr 50 Øre og 5722 Kr 40 Øre, hvilket sidste Beløb vil være at forrente som paastaet.

Sagens Omkostninger for Landsretten vil være at udrede som nedenfor anført.

Mandag den 15 April.

Nr 44/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Karl Kristian Rasmus Nielsen, Ejnar Jørgensen, Henry Gerhard Pedersen, Aksel Jens Jonassen Grøn og Søren Valdemar Hansen (David),

der tiltales for Voldtægt.

Vestre Landsrets Dom af 15 Februar 1935: De Tiltalte Karl Kristian Rasmus Nielsen, Ejnar Jørgensen, Henry Gerhard Pedersen, Aksel Jens Jonassen Grøn og Søren Valdemar Hansen bør hensættes i Fængsel, Nielsen i 5 Aar, Jørgensen i 3 Aar, Pedersen i 5 Aar, Grøn i 5 Aar og Hansen i 2 Aar. De borgerlige Rettigheder frakendes hver af de Tiltalte Nielsen, Pedersen og Grøn for et Tidsrum af 8 Aar og hver af de Tiltalte Jørgensen og Hansen for et Tidsrum af 5 Aar. Saa udreder de Tiltalte og een for alle og alle for een Sagens Omkostninger og derunder til den for dem beskikkede Forsvarer ved Landsretten, Landsretssagfører Jørgensen i Salær 600 Kr og i Godtgørelse for Udlæg 65 Kr.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirking af Nævninger afsagte Dom er paaanket dels af de Tiltalte dels af det offentlige.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde

kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører David betaler de Tiltalte Karl Kristian Rasmus Nielsen, Ejnar Jørgensen, Henry Gerhard Pedersen, Aksel Jens Jonassen Grøn og Søren Valdemar Hansen, een for alle og alle for een, 150 Kroner.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er de Tiltalte Karl Kristian Rasmus Nielsen, Ejnar Jørgensen, Henry Gerhard Pedersen, Aksel Jens Jonassen Grøn og Søren Valdemar Hansen ved 1 jyske Statsadvokatars Anklageskrift af 2 Februar 1935 sat under Tiltale til at lide Straf efter Straffelovens § 216 for Voldtægt ved Natten mellem den 17 og 18 November 1934 omkring Midnat ved en Granplantage ved Vejen fra Ginnerup til Fannerup Mark i Forening ved Vold at have tiltvunget de Tiltalte Jørgensen, Pedersen, Grøn og den Ikke-Tiltalte Frede Christian Aksel Mathiesen Samleje med ugift Karla Marie Thyra Jensen, født den 2 Februar 1918.

Tiltalte Nielsen er født den 2 December 1915, Tiltalte Jørgensen den 19 Maj 1913, Tiltalte Pedersen den 31 August 1910, Tiltalte Grøn den 8 Februar 1916 og Tiltalte Hansen den 27 Marts 1916.

Ingen af de Tiltalte ses tidligere at have været tiltalt eller straffet.

Der er i Sagen forelagt Nævningerne følgende Spørgsmaal til Besvarelse:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Karl Kristian Rasmus Nielsen skyldig i det i Straffelovens § 216 ommeldte strafbare Forhold (Voldtægt) ved Natten mellem den 17 og 18 November 1934 omkring Midnat ved en Granplantage ved Vejen fra Ginnerup til Fannerup Mark i Forening med de medtiltalte Ejnar Jørgensen, Henry Gerhard Pedersen, Aksel Jens Jonassen Grøn og Søren Valdemar Hansen ved Vold at have tiltvunget medtiltalte Grøn og den ikke tiltalte Frede Christian Aksel Mathiesen Samleje med ugift Karla Marie Thyra Jensen samt at have tiltvunget de medtiltalte Jørgensen og Pedersen Adgang til at forsøge Samleje med nævnte Karla Jensen? Tillægsspørgsmaal 1.

(Bliver kun at besvare, hvis Hovedspørgsmaal 1 besvares med »Ja«).

Er det i foranstaaende Hovedspørgsmaal 1 ommeldte strafbare Forhold udøvet under skærpene Omstændigheder?

Tillægsspørgsmaal 2.

(Bliver kun at besvare, hvis Hovedspørgsmaal 1 besvares med »Ja« og Tillægsspørgsmaal 1 med »Nej«).

Er det i foranstaaende Hovedspørgsmaal 1 ommeldte strafbare Forhold udøvet under formildende Omstændigheder?

Hovedspørgsmaal 2.

Er Tiltalte Ejnar Jørgensen skyldig i det i Straffelovens § 216 ommeldte strafbare Forhold (Voldtægt) ved Natten mellem den 17 og 18 November 1934 omkring Midnat ved en Granplantage ved Vejen fra Ginnerup til Fannerup Mark i Forening med de medtiltalte Karl Kristian Rasmus Nielsen, Henry Gerhard Pedersen, Aksel Jens Jonassen Grøn og Søren Valdemar Hansen ved Vold at have tiltvunget medtiltalte Grøn og den ikke tiltalte Frede Christian Aksel Mathiesen Samleje med ugift Karla Thyra Jensen samt at have tiltvunget sig selv og medtiltalte Pedersen Adgang til at forsøge Samleje med nævnte Karla Jensen?

Tillægsspørgsmaal 3.

(Bliver kun at besvare, hvis Hovedspørgsmaal 2 besvares med »Ja«).

Er det i foranstaaende Hovedspørgsmaal 2 ommeldte strafbare Forhold udøvet under skærpene Omstændigheder?

Tillægsspørgsmaal 4.

(Bliver kun at besvare, hvis Hovedspørgsmaal 2 besvares med »Ja« og Tillægsspørgsmaal 3 med »Nej«).

Er det i foranstaaende Hovedspørgsmaal 2 ommeldte strafbare Forhold udøvet under formildende Omstændigheder?

Tillægsspørgsmaal 5.

(Bliver kun at besvare, hvis Hovedspørgsmaal 2 besvares med »Ja«).

Befandt Tiltalte Ejnar Jørgensen sig ved den strafbare Handlings Foretagelse i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevernerne betinget varigere Tilstand, der dog ikke er af den i

Straffelovens § 16 angivne Beskaffenhed?

Hovedspørgsmaal 3.

Er Tiltalte Henry Gerhard Pedersen skyldig i det i Straffelovens § 216 ommeldte strafbare Forhold (Voldtægt) ved Natten mellem den 17 og 18 November 1934 omkring Midnat ved en Granplantage ved Vejen fra Ginnerup til Fannerup Mark i Forening med de medtiltalte Karl Kristian Rasmus Nielsen, Ejnar Jørgensen, Aksel Jens Jonassen Grøn og Søren Valdemar Hansen ved Vold at have tiltvunget medtiltalte Grøn og den ikke tiltalte Frede Christian Aksel Mathiesen Samleje med ugift Karla Marie Thyra Jensen samt at have tiltvunget sig og medtiltalte Jørgensen Adgang til at forsøge Samleje med nævnte Karla Jensen?

Tillægsspørgsmaal 6.

(Bliver kun at besvare, hvis Hovedspørgsmaal 3 besvares med »Ja«).

Er det i foranstaaende Hovedspørgsmaal 3 ommeldte strafbare Forhold udøvet under skærpene Omstændigheder?

Tillægsspørgsmaal 7.

(Bliver kun at besvare, hvis Hovedspørgsmaal 3 besvares med »Ja« og Tillægsspørgsmaal 6 med »Nej«).

Er det i foranstaaende Hovedspørgsmaal 3 ommeldte strafbare Forhold udøvet under formildende Omstændigheder?

Hovedspørgsmaal 4.

Er Tiltalte Aksel Jens Jonassen Grøn skyldig i det i Straffelovens § 216 ommeldte strafbare Forhold (Voldtægt) ved Natten mellem den 17 og 18 November 1934 omkring Midnat ved en Granplantage ved Vejen fra Ginnerup til Fannerup Mark i Forening med de medtiltalte Karl Kristian Rasmus Nielsen, Ejnar Jørgensen, Henry Gerhard Pedersen og Søren Valdemar Hansen ved Vold at have tiltvunget sig og den ikke tiltalte Frede Christian Aksel Mathiesen Samleje med ugift Karla Marie Thyra Jensen samt at have tiltvunget de medtiltalte Jørgensen og Pedersen Adgang til at forsøge Samleje med nævnte Karla Jensen?

Tillægsspørgsmaal 8.

(Bliver kun at besvare, hvis Hovedspørgsmaal 4 besvares med »Ja«).

Er det i foranstaaende Hovedspørgsmaal 4 ommeldte strafbare Forhold udøvet under skærpene Omstændigheder?

Tillægsspørgsmaal 9.

(Bliver kun at besvare, hvis Hovedspørgsmaal 4 besvares med »Ja« og Tillægsspørgsmaal 8 med »Nej«).

Er det i foranstaaende Hovedspørgsmaal 4 ommeldte strafbare Forhold udøvet under formildende Omstændigheder?

Hovedspørgsmaal 5.

Er Tiltalte Søren Valdemar Hansen skyldig i det i Straffelovens § 216 ommeldte strafbare Forhold (Voldtægt) ved Natten mellem den 17 og 18 November 1934 omkring Midnat ved en Granplantage ved Vejen fra Ginnerup til Fannerup Mark i Forening med de medtiltalte Karl Kristian Rasmus Nielsen, Ejnar Jørgensen, Henry Gerhard Pedersen og Aksel Jens Jonassen Grøn ved Vold at have tiltvunget medtiltalte Grøn og den ikke tiltalte Frede Christian Aksel Mathiesen Samleje med ugift Karla Marie Thyra Jensen samt at have tiltvunget de medtiltalte

Jørgensen og Pedersen Adgang til at forsøge Samleje med nævnte Karla Jensen?

Tillægsspørgsmaal 10.

(Bliver kun at besvare, hvis Hovedspørgsmaal 5 besvares med »Ja«).

Bliver Straffen for den i foranstaaende Hovedspørgsmaal 5 ommeldte strafbare Handling at nedsætte, fordi Tiltalte Søren Valdemar Hansen kun har villet yde en mindre væsentlig Bistand til Gerningen?

Tillægsspørgsmaal 11.

(Bliver kun at besvare, hvis Hovedspørgsmaal 5 besvares med »Ja«).

Er det i foranstaaende Hovedspørgsmaal 5 ommeldte strafbare Forhold udøvet under skærpende Omstændigheder?

Tillægsspørgsmaal 12.

(Bliver kun at besvare, hvis Hovedspørgsmaal 5 besvares med »Ja« og Tillægsspørgsmaal 11 med »Nej«).

Er det i foranstaaende Hovedspørgsmaal 5 ommeldte strafbare Forhold udøvet under formildende Omstændigheder?

Nævningerne har besvaret samtlige Hovedspørgsmaal og Tillægsspørgsmaalene 5, 10 og 12 med Ja, medens de har besvaret de øvrige Tillægsspørgsmaal med Nej.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse vil samtlige Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 216, for Jørgensens Vedkommende sammenholdt med dens § 17 og for Hansens Vedkommende sammenholdt med dens § 23, Stk 1, 2 Pkt. Straffen findes at burde bestemmes til Fængsel, for de Tiltalte Nielsen, Pedersen og Grøn i 5 Aar, for Tiltalte Jørgensen, der efter det foreliggende maa anses egnet til Paavirkning gennem Straf, i 3 Aar og for Tiltalte Hansen i 2 Aar.

De borgerlige Rettigheder vil være at frakende hver især af de Tiltalte Nielsen, Pedersen og Grøn i 8 Aar og hver især af de Tiltalte Jørgensen og Hansen i 5 Aar.

De Tiltalte vil derhos in solidum have at udrede Sagens Omkostninger som nedenfor anført.

Nr 196/1934. Gartner **J Th Laursen** (Selv)

m o d

Frugthandler **N Jacobsen** (Ballhausen),

betræffende Indstævntes Ret til at annullere en Handel om et Parti Æbler.

Østre Landsrets Dom af 21 August 1934: Sagsøgte, Frugthandler N Jacobsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gartner I Th Laursen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Af Sagens Oplysninger fremgaar, at Æblerne af Indstævnte var købt efter forudgaaende Besigtigelse og med Ret til ved Afhentningen at fraregne beskadiget Frugt. Herefter findes Indstævnte ikke ved Indholdet af Skønnet — hvis sene Foretagelse ikke skyldes Appellantens Forhold — at have godtgjort, at det solgte Parti Æbler var lidende af saadanne Mangler, at han var berettiget til at hæve den resterende Del af Handlen. Han maa derfor være pligtig at betale Appellanten en Erstatning, som efter Omstændighederne, derunder at Appellanten har forsømt i rette Tid at realisere Partiet, findes at kunne bestemmes til 400 Kroner med Renter.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde godtgøre Appellanten med 200 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Frugthandler N Jacobsen, bør til Appellanten, Gartner J Th Laursen, betale 400 Kroner med Renter heraf 5 pCt aarligt fra den 15 Marts 1934 til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 200 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Slutseddell af 23 Oktober 1933 købte Frugthandler N Jacobsen af Gartner I Th Laursen dennes »Lager af Frugt i Blanding at aftage i Løbet af 3 Uger. Hr Jacobsen afhenter det i Kælderen og betaler kontant 35 Øre pr Kilo i egne Kasser, og der fraregnes følgelig beskadiget Frugt.« Ca 10 Dage efter Handlens Afslutning aftog Jacobsen 857 kg, som han betalte ved Modtagelsen. Da han havde faaet Æblerne hjem, saa han, at de var befængt med Sygdom, hvorfor han realiserede dem med Tab, uden at reklamere overfor Laursen. Nogle faa Dage senere henvendte Jacobsen sig til Laursen, sagde, at de modtagne Æbler ikke havde været, som de skulde, og forlangte, at den resterende Del af Partiet skulde bringes op fra Kælderen, for at de kunde blive eftersat og sorteret i Dagslys. Dette afslog Laursen; Æblerne skulde sorteres og overtages i Kælderen, de maatte ikke flyttes fra Hylderne uden at betales. Jacobsen vilde herefter have tilkendegivet Laursen, at han saa ikke kunde aftage flere Æbler, og at han (Laursen) skulde høre nærmere fra ham.

Dagen efter denne Samtale henvendte Jacobsen sig til Landsrets-sagfører Lysholm-Hansen, der den 10 November s A tilskrev Laursen, at Jacobsen paa Grund af Sygdom i Æblerne forbeholdt sig Ret til Annullation, men forinden ønskede en Forhandling om Sagen; en saadan Forhandling fandt ogsaa Sted paa Landsretssagfører Lysholm-Hansens

Kontor, men førte ikke til noget. I Brev af 14 s M forlangte Laursen en Erstatning paa 300 Kr for at hæve Handlen, men i Skrivelse af 16 s M vægrede Jacobsen sig ved at betale Erstatning, men tilbød at hæve uden fra sin Side at forlange Erstatning; hvis dette Tilbud ikke blev modtaget, erklærede Jacobsen at ville optage Syn og Skøn.

Da Laursen imidlertid truede med Sagsanlæg, undlod Jacobsen at begære Syn og Skøn. Da det bebudede Sagsanlæg trak ud, begærede Jacobsen den 29 s M Skøns mænd udmeldt; Forretningen blev foretaget den 16 December s A. I Mændenes Erklæring hedder det:

»Det besigtigede Parti Æbler anslaaes til ca 1700 kg, hvoraf ca 700 kg var beskadiget af raad, Af Restpartiet ca 1000 kg udtoges 8 Prøver af forskellige Sorter; disse Prøver viste, at 48 pCt af Partiet var befængt med Prikkesyge og er ikke egnet til Handelsvare, men dog ikke værdiløse, da de kan bruges til Marmelade.«

Under Afhjemlingen oplyste Mændene, at »Prikkesyge« er en Sygdom, som Æblerne har allerede paa Træerne; den kan ikke ses, medens de sidder paa Træerne, og heller ikke lige efter, at de er afplukkede; paa en Del af de Æbler, de besaa, kunde den ikke ses, før de blev skrællede.

Under denne ved Retten for Slagelse Købstad m v forberedte Sag har Sagsøgeren, Gartner I Th Laursen, Holsteinborg, der anslaaer det solgte Parti til 5000 kg, principalt paastaet Sagsøgte, Frugthandler N Jacobsen, Slagelse, dømt til Betaling af 1268 Kr 70 Øre med nærmere angivet Rente, hvorhos han har nedlagt nogle subsidiære Paastande.

Sagsøgte procederer til Frifindelse under Henvisning til, at han paa Grund af Sygdom i Æblerne har været berettiget til at annullere Handlen.

Heroverfor anfører Sagsøgeren, at Reklamationen ikke har været behørig, og at Skønsforretningen maa være uden Betydning, idet den er optaget altfor sent.

Efter de foreliggende Forhold skønnes imidlertid Reklamationen behørig, og Sagsøgeren maa tilskrive sig selv, at det trak ud med Skønsforretningen, idet han vel truede med, men ikke iværksatte Søgmaal.

Naar henses til, at Sagsøgeren ikke stillede Partiet til Disposition, at Sagsøgeren ikke omgaaende realiserede Partiet, og at det efter Skønsforretningen ikke kan betragtes som normal Handelsvare, findes Sagsøgte at have været berettiget til at annullere Handlen, hvorfor han vil være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

Onsdag den 17 April.

Nr 70/1934. Enkefru **Augusta Eicke**, f Parbst (Cohn)

mod

Overretssagfører **Octavius Fode** (Steglich-Petersen),

betræffende Spørgsmaalet om Indstævnte ved Ordningen af en Ejendomshandel har paadraget sig Erstatningsansvar overfor Appellantindens afdøde Mand.

Østre Landsrets Dom af 23 Marts 1934: Sagsøgte, Overretssagfører Octavius Fode, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Enkefru Augusta Eicke, f Parbst, i denne Sag fri at være. Sagsøgerinden bør til Sagsøgte betale 222 Kr 25 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 4 Oktober 1933, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 1000 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste, dog at Sagens Omkostninger findes at burde ophæves. Sagens Omkostninger for Højesteret vil ligeledes være at ophæve.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Sagens Omkostninger ophæves. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves ligeledes.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgerinden, Enkefru Augusta Eicke, f Parbst, Overretssagfører Octavius Fode dømt til at betale hende en Erstatning stor 35 192 Kr 68 Øre med Renter 5 pCt aarlig fra Stævningens Dato den 15 September 1933 i Anledning af det Forhold, Fode har udvist ved Ordningen af en Ejendomshandel mellem hendes Mand Slagtermester Chr Eicke — Slagtermester Eicke er afgaaet ved Døden den 11 Juli 1933 — og Fru Agda Homo, i hvilken Henseende hun nærmere har anført følgende. Fode havde i længere Tid været Eickes Sagfører, Eicke var ganske ukyndig i Forretningssager, hvad Fode var kendt med, men nærede en blind Tillid til Fode. I Marts 1933 formaaede Fode Eicke til at købe Ejendommen Nørre Farimagsgade 33, der tilhørte Ejendomskommissionær E Homo's Hustru Agda. Handlen blev afsluttet i

et Bagværelse til Eickes Slagterbutik V Voldgade 90, hvor Fode sammen med Homo og Ejendomskommissionær Engelbreth opsøgte ham; Eicke og Sagsøgerinden, der var tilstede, ønskede Sagen udsendt til Mandag den 13 Marts for at se paa Ejendommen, Fode holdt paa, at Handlen skulde sluttes med det samme, idet han erklærede, at der ikke var noget at betænke sig paa; han selv kendte Ejendommen nøje og havde forøvrigt selv ønsket at købe den; der blev derfor den 11 Marts 1933 oprettet Slutseddel, den 15 Marts 1933 udstedtes Skødet. Basis for Forhandlingerne var en Opstilling over Ejendommens Indtægter og Udgifter m v, udvisende et aarligt Overskud paa ca 10 600 Kr. Ejendommen, der til Ejendomsskyld var vurderet til 405 000 Kr, blev overtaget for 451 532 Kr 82 Øre, hvoraf 435 532 Kr 82 Øre skulde berigtiges ved at overtage Prioriteter, medens 16 000 Kr skulde erlægges kontant; af disse 16 000 Kr skulde Sælgeren betale Ejerskifteafdragene ialt 5000 Kr paa de i Skødet under 3 a og 3 b opførte Prioriteter, der i Skødet blev opført med den Restgæld, der fremkom, efter at de nævnte Afdrag var erlagt. Efter § 4 i Skødet skulde Ejendommen overtages uden Refusion, »men saaledes at hele Martslejen — den viste sig at være 6195 Kr 18 Øre — med Fradrag af Restancen til 1 Prioriteten, Sparekassen for København og Omegn, pr 11 December 1932 — senere opgjort til 4299 Kr 74 Øre — skulde tilfalde Køberen. Da en Refusionsopgørelse vilde have udvist en Saldo i Køberens Favør af ca 12 000 Kr, har Eicke i Virkeligheden givet ca 464 000 Kr for Ejendommen, hvilket var langt over dens Værdi. Den nævnte Opstilling var urigtig, bl a fordi det opstillede Overskud kun opnaedes derved, at der ikke var regnet med andre Udgifter end Renter og Skatter, ligesom der ikke var regnet med Forrentning af den kontante Del af Købesummen. Ejendommen gav i Virkeligheden ikke noget effektivt Overskud. Ejendommen var saaledes købt for dyrt, og den var blottet for Driftsmidler, idet Refusion var frafaldet, og Martslejen i det væsentlige blev oppebaaret af Sælgeren; under disse Forudsætninger var det naturligvis umuligt med de forhaandenværende Midler at berigtige Juni Termin, hvor Terminsydelseerne udgjorde ca 13 000 Kr, medens der kun indgik et Kvartals Leje. Hertil kom endvidere, at det straks efter Købet viste sig, at de givne Oplysninger om Lejemaalene ikke var rigtige. I Skødets § 5 havde Sælgeren afgivet Garanti for, at Lejen var 35 328 Kr, men det viste sig, at Homo med forskellige Lejere havde Aftale om en lavere Leje, end Kontrakterne udviste, og endvidere blev straks efter Overdragelsen adskillige Lejemaal opsagte; det oplystes senere, at Homo, der vidste, at flere af Lejerne vilde opsige, havde formaet disse til at udsætte Fremsendelsen af Opsigelserne til efter Salget. Ejendommen bestod af Forhus med forskellige Kældere og 10 Stk 6 Værelsers Lejligheder (ikke moderne) samt et Baghus med 2 og 3 Værelserslejligheder; af den samlede garanterede Leje faldt 24 130 Kr paa Forhuset. Af Lejerne i Forhuset var der i ethvert Fald 3, der efter Aftale med Homo gav ca 300 Kr mindre om Aaret end opgivet; i Tiden fra 11 Marts—19 April blev 5 af Lejlighederne i Forhuset opsagt til Oktober Flyttedag 1933, medens en Lejlighed paa 4 Sal allerede var opsagt til April Flyttedag 1933; endelig opsagde Homo selv til Fraflytning Oktober Flyttedag 1933 den af ham paa 2 Sal th beboede Lejlighed,

om hvilken han, jfr Skødets § 5, 2 Stk, havde oprettet Kontrakt med Eicke for en aarlig Leje af 2260 Kr.

Som Følge heraf ønskede Eicke, at Handlen skulde gaa tilbage, og at Homo skulde erstatte ham hans Udlæg i Anledning af Handlen; herom tilskrev Fode Homo den 27 Maj 1933, hvorefter Homo den 2 Juli meddelte Eicke, at han var villig til at lade Handlen gaa tilbage med tilbagevirkende Kraft, saaledes at han erstattede ham den til Købet medgaaede Kapital, herunder Udgifterne til Adkomstens Berigtigelse, alt efter Opgørelse fra Fode. Det opgiorte Beløb tilbød Homo at forrente med 5 pCt fra de respektive Udbetalingsdage, idet han erkendte, at Beløbet straks var forfalden. Der blev derefter den 15 Juni 1933 af Homo underskrevet et Dokument benævnet »Aftale«, hvori Homo og Hustru bl a erkendte, at de under Salgsforhandlingerne havde opgivet urigtige Oplysninger om Lejeforhold m v. Overretssagfører Fode forsøgte nu at faa Ejendommen solgt og fortsatte ogsaa med disse Bestræbelser, efter at Sagsøgerinden, der ved Mandens Død overtog Boet som eneste Arving, i Slutningen af Juli Maaned havde faaet Ejendommens Papirer udleveret og havde henvendt sig til Højesteretssagfører Cohn; det lykkedes ham dog ikke at bringe noget Salg i Stand, men ved Højesteretssagfører Cohns Bistand blev Ejendommen den 1 September 1933 solgt til Husejer Mogens Petersen for 435 165 Kr 68 Øre uden Refusion. Køberen stillede Sikkerhed for, at han friholdt Sagsøgerinden for de i Anledning af dette Salg forfaldne Ejerskifteafdrag 20 000 Kr. Købesummen skulde berigtiges derved, at Køberen overtog Prioriteter til Beløb 433 165 Kr 68 Øre og betalte kontant 2000 Kr.

Hertil kommer endnu et andet Forhold. Under Forhandlingerne om Ejendomsoverdragelsen holdt Homo fast paa, at han nødvendigvis maatte have et kontant Beløb paa ialt 18 000 Kr til sin egen Raadighed, for at han kunde udløse Landsretssagfører Leo Frederiksen, der havde baade den heromhandlede Ejendom og Homo's andre Ejendomme til Administration, og Homo vilde slet ikke handle, hvis han ikke kunde faa det omtalte Beløb; da Eicke nu ikke vilde betale mere for Ejendommen, og da der af den kontante Udbetaling 16 000 Kr medgik 5000 Kr til Ejerskifteafdrag, saaledes at der til Raadighed for Homo kun blev 11 000 Kr, fik Fode bragt den mærkelige Ordning i Stand, som indeholdes dels i Slutsedlen: »Det er Vilkaar i Handelen, at Køberen anbringer en Prioritet i en af Sælgerens Ejendomme efter Overretssagfører Fodes Valg og Raad paa 7250 Kr, der betales med 7000 Kr«, dels i § 8 i Skødet, der lyder saaledes: »Det er Vilkaar i Overdragelsen, at Køberen paa nærmere aftalt Maade anbringer en Prioritet i en Husejer Erhard Homo tilhørende Ejendom.« I Anledning heraf blev der den 15 Marts givet Slutsedlen en saalydende Paategning: »I Tilslutning til ovennævnte Handel og Skøde af D D bemærkes, at vi er bleven enige om, at Pantebrevet til Eicke skal have Pant i den Erhard Homo tilhørende Ejendom Korsgade Nr 45 med Pant efter nu indestaaende Prioritetsgæld ca 157 000 Kr. Pantebrevet skal respektere størst mulige Laan af Kredit- og Hypotekforeningsmidler, dog saaledes at Pantebrevet ved Omprioriteringen skal have Pant indenfor 9½ Gange Lejen. Pantebrevet skal lyde paa 8250 Kr — — — og iøvrigt klausuleres som foran anført — — —.«

Paategningen er underskrevet af Eicke, Erhard og A Homo. Eicke udbetalte derefter de 7000 Kr, man var blevet enige om, men Obligationen, der udstedtes den 16 Marts, kom som anført — efter et Forlangende fra Eickes Side — til at lyde paa 8250 Kr. Obligationen skulde afdrages med 250 Kr i hver Termin, og Eicke modtog ogsaa Afdraget i Juni Termin 1933. Denne Anbringelse, der var sket efter Fodes Valg og Raad, viste sig imidlertid meget uheldig. Blandt de i Ejendommen Korsgade 45 foran Eickes Prioritet staaende Prioriteter var der en, paa hvilken der i Juni Termin 1933 skulde afdrages ekstraordinært 10 000 Kr, hvilket Beløb Homo ikke kunde skaffe; Ejendommen blev derefter af den paagældende Prioritetshaver stillet til Tvangsauktion den 13 November 1933, paa hvilken den blev overtaget af en foranstaaende Prioritetshaver som ufyldestgjort Panthaver for et Bud stort 166 500 Kr; der udkom ved dette Bud intet til Dækning af Slagtermester Eickes herommeldte Panteobligation. Sagsøgerinden hævder i Henhold til det ovenfor anførte, at Fode maa være ansvarlig for det af hende lidte Tab, idet han ved den ommeldte Ejendomshandel ikke paa forsvarlig Maade har varetaget hendes Mands Interesser. Fode var kendt med Ejendommen Nørre Farimagsgade 33, som han selv havde paatænkt, men senere opgivet, at købe; han var kendt med Homos Forhold; han pressede Handlens Afslutning frem uden at sikre sig, at Eicke havde beset Ejendommen, og uden at sikre sig, at de til Grund for Handlen liggende Opgivener var rigtige — det viste sig senere bl a, at der i ethvert Fald om et af Lejemaalene i Forhuset ikke var oprettet skriftlig Kontrakt — og uden i Forvejen at forhandle med Landsretssagfører Frederiksen, der havde Administrationen af Homo's Ejendomme; han vidste, at Eicke var ganske ukyndig i Forretninger og alene stolede paa ham, og dog tilraadede han Eicke at købe denne Ejendom, der var meget forsømt og bl a indeholdt 10 store gammeldags Lejligheder, hvad der for Tiden er meget ugunstigt, for en høj Pris, der i Virkeligheden blev ca 12 000 Kr højere derved, at Køberen skulde frafalde Refusion, og saaledes at Ejendommen overtoges tømt for Driftskapital, hvortil kommer den uforsvarlige Anbringelse af Eickes 7000 Kr i Korsgade 45, der som anført kun et godt halvt Aar efter Anbringelsen gik fuldstændig tabt. Ved denne Handel slap Homo skadesløst fra Ejendommen efter at have tømt den for likvide Midler og fik ovenikøbet kontant de 18 000 Kr, han af forskellige Grunde havde Brug for, medens Eicke og Sagsøgerinden under de foreliggende Forhold maatte faa og ogsaa fik et betydeligt Tab. For dette Tab maa Fode være ansvarlig, selv om han ogsaa kun har været medvirkende ved Handlen, og Tabet opgøres under Henvisning til, at Handlen er annulleret, saaledes:

Eicke og Sagsøgerinden har betalt a conto Købesum			
20 000 Kr (derunder til Obligationer) samt 5000 Kr			
plus Fodes Regning 2681 Kr 14 Øre, ialt	27 681 Kr 14 Øre	
Sagsøgerinden har betalt den 22 August og 23 August			
Ydelse til Sparekassen og Hypotekforeningen samt			
Skat	7 922 — 53 —	
Omkostninger ved Salget til Mogens	2 672 — 50 —	
		<hr/>	
		ialt 38 276 Kr 17 Øre	

medens der er indgaaet fra Fode samt iøv-	
rigt i Leje	1083,49 Kr
samt fra Mogens Petersen i Henhold til	
Skødet	2000,00 —
	3 083 Kr. 49 Øre

ialt 35 192 Kr 68 Øre

som hun paastaar Fode dømt til at betale med Renter som foran anført.

Sagsøgte paastaar sig frifundet og paastaar derhos Sagsøgerinden dømt til at betale 222 Kr 25 Øre, som Eicke skyldte ham i Salær for forskellige Forretninger, han har udført for ham; af Beløbet paastaas Renter 5 pCt aarlig fra Svarskriftets Dato den 4 Oktober 1933. Mod dette Modkrav er under Proceduren ikke fremsat nogen Indsigelse, og Beløbet vil derfor være at tilkende Sagsøgte. Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte bl a anført: Han har haft Forretninger for Eicke i adskillige Aar; Eicke havde i en Aarrække drevet en ret stor Slagterforretning; han havde ogsaa ejet nogle Villaer; det er aldeles urigtigt, naar Eicke nu af Sagsøgerinden skildres som en Person, der aldeles ikke forstod sig paa Forretninger, og som derfor fuldstændig var i Lommen paa den, der raadede ham. Sagsøgte havde nogle Maaneder tidligere næret Tanker om selv at købe den heromhandlede Ejendom, men kun under den Forudsætning, at en ham tilhørende Panteobligation stor 12 500 Kr kunde indgaa i Handlen som Udbetaling; han havde den Gang set paa Ejendommen og faaet dens Papirer til Gennemsyn, men der blev intet af Handlen. Han har ikke henledt Eickes Opmærksomhed paa Ejendommen, Forhandlingerne med Eicke blev ikke indledet fra Homo's Side og havde været ført nogle Dage, han anede intet om disse Forhandlinger, før han Torsdag den 9 af Eicke blev kaldt til Møde i dennes Forretning, hvor han fandt tilstede Sagsøgerinden, Eicke, Homo og Kommissionær Engelbreth. Der forelaa en Opstilling over Indtægter og Udgifter m v; paa Grundlag af denne Opgørelse, som ikke hidrørte fra ham, havde der — som anført — været forhandlet mellem Parterne i nogle Dage, og paa Basis af den blev Ejendommens Forhold nøje gennemgaaet under flere Timers Forhandlinger i hver af Dagene 9, 10 og 11 Marts, paa hvilken sidste Dag Slutsedlen blev underskrevet. Baade Sagsøgte og Eicke var klare over, at de store gammeldags 6 Værelers Lejligheder kunde frembyde en vis Fare, men Homo forsikrede, at Lejerne var tilfredse, og man overvejede ogsaa Muligheden af en mere eller mindre omfattende Modernisering, en Tanke, som Eicke ikke paa Forhaand stillede sig imod. Det er rigtigt, at der ved Gennemgangen af Lejekontrakterne manglede en enkelt Lejekontrakt vedrørende Forhuset og en vedrørende Baghuset, men der var da ingen Grund til at nære Mistillid til Homo's Forklaring om, hvorfor de ikke var der, eller iøvrigt til hans Forklaring over Lejemaalene. Ved Undersøgelse i Pantebøgerne opdagede Sagsøgte den 10 Marts, at der paa de to sideordnede Tredjeprioriteter skulde betales Ejerskifteafdrag paa ialt 20 000 Kr, men det lykkedes Sagsøgte at opnaa, at disse Prioritetshavere gik ind paa at nøjes med et samlet Ejerskifteafdrag paa 5000 Kr, og at Prioriteternes Opsigelighed forlængedes med 3 Aar til Juni Termin 1945.

Sagsøgte vidste ikke, at Eicke ikke havde beset Ejendommen, og kunde ikke tænke sig det, da Eicke allerede i flere Dage havde forhandlet om Køb af den. Sagsøgte bestrider, at Handlens Afslutning blev fremskyndet over Hals og Hoved — der var som anført forhandlet flere Dage, før han kom, og 3 Dage i hans Nærværelse, og han bestrider at have nægtet at udsætte Afgørelsen til Mandag den 13 Marts. Prisen for Ejendommen var, naar henses til den ringe Udbetaling omend høj, dog ikke særlig høj, i ethvert Fald indenfor 13 Gange Lejen, og Ejendommens Beliggenhed med fri Udsigt over Ørstedsparken gør, at Ejendommen altid let vil kunne udlejes. Ogsaa Prisspørgsmaalet blev nøje drøftet med Eicke.

Efter Opstillingen var der til Overskud og Vedligeholdelse aarlig ca 10 600 Kr, hvoraf de 5000 ganske vist gik til pligtmæssige Afdrag paa Pantegælden; Eicke var imidlertid en holden Mand, der raadede over betydelige kontante Midler, saaledes at disse Afdrag ikke kunde komme til at genere ham, og Sagsøgte mente, at Ejendommen vilde virke som en tvungen Sparekasse for Eicke, der jo ikke skulde leve af Ejendommen. Det er aldeles ikke noget usædvanligt, at Refusion frafalder, naar den kontante Udbetaling er saa lille som her — ved Sagsøgerindens senere Salg af Ejendommen er Refusion ogsaa frafaldet — men Betydningen af at Refusion frafalder, blev i hvert Fald nøje forklaret Eicke; herom foreligger der en af Eicke og Fru Homo i Marts 1933 underskrevet Erklæring, hvori det bl a hedder, at »Købesummen i Virkeligheden har andraget Kr 451 532,82 plus ovennævnte Refusionsbeløb ca 12 800 Kr eller ialt ca Kr 464 332,82.«

Ogsaa Ejendommens Fremtidschancer blev meget indgaaende drøftet, idet fra Homo's og Engelbreth's Side blev nærmere oplyst, hvad en Modernisering vilde koste, hvorledes Pengene dertil kunde fremskaffes ved et Tillægslaan, for hvilket de private Prioriteter skulde rykke, samt hvorledes Ejendommens Indtægter og Udgifter herefter vilde stille sig. Sagsøgte holdt heroverfor paa, at der, saaledes som Ejendommens Indtægter og Udgifter laa, ingen Grund var til straks at gaa i Gang med saadan Modernisering.

Det var efter hans Formening et aldeles forsvarligt Køb, Eicke foretog sig, og det var Eicke selv, der — sikkert ikke uden Samstemmen fra Sagsøgerinden, hvis Mening havde megen Vægt for Eicke — bestemte sig for Købet.

Sagsøgtes Virksomhed var ikke at bringe Handlen om Ejendommen i Stand; han har ikke paavirket Eicke eller Sagsøgerinden til at købe; han har i hele Handlen paa omhyggelig Maade varetaget sit Hverv som deres juridiske Konsulent og har omhyggelig klarlagt alle Ejendommens Forhold overfor dem. Han har da ogsaa kun beregnet sig i Salær $\frac{1}{2}$ pCt; en Sagførers Salær for at berigtige en Handel, han ikke selv har bragt i Stand.

Naar der af denne Handel senere har rejst sig Tab, skyldes dette efter Sagsøgtes Formening 2 Omstændigheder, som dengang ikke kunde forudses, nemlig at Homo's Opgivender om Lejeforholdene var urigtige, saaledes som af Sagsøgerinden anført, og at Eicke og efter hans Død Sagsøgerinden absolut vilde af med Ejendommen. Sagsøgte kendte ikke

Homo mere, end Eicke kendte ham. Han har i Efteraaret og Vinteren 1932 bistaaet ham ved Omprioriteringen af Ejendommen Korsgade 45. Han var ikke og skulde heller ikke fremtidig være Homo's Sagfører, og han havde ingen Anledning til at sætte sig i Forbindelse med Landsretssagfører Leo Frederiksen. Eicke indtog en aldeles stejl og ufornuftig Holdning med Hensyn til Ejendommen; han kunde ved en mindre omfattende Modernisering — varmt Vand i Badeværelserne og Køkkenerne — for et Beløb af ca 10 000 Kr have stillet Lejerne tilfreds, eller han kunde, som den nye Ejer har gjort, fuldstændig have moderniseret og istandsat Ejendommen, hvad der medførte en Udgift af ca 40 000 Kr, hvorefter Lejeindtægten vil komme til at udgøre ca 40 000 Kr.

Disse Foranstaltninger, som Eicke meget vel magtede, vilde atter have gjort Ejendommen til et godt Aktiv, men Eicke og efter ham Sagsøgerinden vilde kun sælge og sælge snarest muligt, og en saadan Handlemaade fører selvsagt til Tab. Sagsøgte bestrider fremdeles Rigtigheden af Sagsøgerindens Paastand om, at hele Handlen i Forbindelse med Eickes Anbringelse af 7000 Kr i Homo's Ejendom i Korsgade blev arrangeret med det Formaal, at Homo kunde faa Eicke til at kontant betale det Beløb paa ca 18 000 Kr, som Homo i andet Øjemed havde Brug for. Formaalet for Homo var at blive raadig over det nævnte Beløb, for at han kunde befri sig for den Administration af hans Ejendomme, som Landsretssagfører Leo Frederiksen indehavde. Da Eicke stadig pressede Prisen for Ejendommen ned, saaledes at det Beløb, der kunde fremkomme som den kontante Udbetaling, blev mindre og mindre, erklærede Homo, at han ikke vilde handle, med mindre der paa anden Vis blev skaffet ham Kontanter, og Eicke bestemte da selv efter et Forslag fra Homo, at han vilde sætte en Prioritet i en af Homo's Ejendomme, og herom blev der indsat de foranførte Bestemmelser i Slutsedlen og Skødet; oprindelig var det Meningen, at Panteobligationen skulde lyde paa 7250 Kr, hvoraf dog kun af Eicke skulde betales 7000 Kr under Hensyn til, at Homo efter Skødet først skulde betale Leje den 11 Juni 1933, men den 15 Marts skete heri paa Eickes Forlangende den Ændring, at Obligationen kom til at lyde paa 8250 Kr uden yderligere Indbetaling fra Eickes Side. I Henhold til den mellem Handlens Parter i Slutsedlen optagne Bestemmelse om, at dette Beløb skulde sikres ved Prioritet i en af Homo's andre Ejendomme efter Sagsøgtes Valg og Raad, har Sagsøgte undersøgt Forholdene i Homo's Ejendomme i Nansensgade og Frederiksgade, men han fandt, at Ejendommen Korsgade 45, som han i Forvejen kendte i Anledning af, at Homo ombyggede den, og fordi han bistod ham med Prioriteringen, var Homo's bedste Aktiv og et godt Aktiv. Ejendommen var til Ejendomsskyld vurderet til 145 000 Kr, og der indestod i den forud for Eickes Panteobligation Prioriteter til Beløb 158 650 Kr, af hvilke de sidste 15 000 Kr vilde blive indfriet ved Omprioriteringen; Obligationen gav som bestemt i Slutsedlen Pant indenfor 9½ Gange Lejen. I Obligationen in fine hedder det saaledes: »Nærværende Pantebrev respekterer størst mulige Laan af Kredit- og Hypotekforeningsmidler, der kan opnaas ved den kommende Omprioritering, dog saaledes at Pantebrevet, efter at Prioriteringen er tilendebragt, skal have Pant indenfor 9½ Gange den aarlige Leje,« og i

en af Homo og Eicke den 16 Maj 1933 given Paategning paa Pantebrevet, lyst 19 Juni, hedder det, at Pantebrevet efter at Gælden til Østifternes Kreditforening er indfriet, respekterer Laan til Københavns Kreditforening stort 90 000 Kr og private Midler til Beløb 82 000 Kr, hvortil føjes: »Panteretten er oprykkende som hidtil, idet bemærkes, at de hernævnte Prioriteter tilsammen 172 000 Kr inclusive nærværende Prioritet herefter har Pant indenfor 9½ Gange Lejen som aftalt.« Efter Overenskomsten mellem Homo og Eicke skulde denne anbringe 7000 Kr i en af Homo's Ejendomme indenfor 9½ Gange Lejen; dette har Sagsøgte gjort efter sin bedste Overbevisning, og det kunde ikke forudses, at Omprioriteringen vilde slaa fejl, hvad der bevirkede, at en privat Obligation, hvorpaa der i Juni Termin 1933 skulde betales et ekstraordinært Afdrag, blev nødlidende, hvilket atter havde til Følge, at Ejendommen gik til Tvangsauktion, men ogsaa her kunde Sagsøgerinden ved fornuftig Handlemaade have reddet sine Penge.

Sagsøgte bestrider ex tuto Størrelsen af den forlangte Erstatning. Erstatningen kan ikke kræves baseret paa, at Handlen er annulleret; Homo har vel tilbudt Annulation, men det er ikke godtgjort, at Eicke har stillet Ejendommen til Disposition. Sagsøgerinden kan ikke paa egen Haand bestemme, hvorledes hun vil disponere over Ejendommen, og derefter, naar hun har disponeret, kræve det Tab, hun har lidt, dækket af Sagsøgte. Sagsøgte hævder, at det Tilbud, han arbejdede med, da han den 28 August 1933 fik Meddelelse om, at Sagsøgerinden havde solgt til Mogens Petersen, i hvert Fald stillede sig 8000 Kr bedre end Mogens Petersens Tilbud.

For Landsretten er der afgivet Forklaringer af Sagsøgte i Overensstemmelse med det ovenfor af ham anbragte og af Sagsøgerinden, der har fastholdt, at det var Fode, der indledede Salget, at det var ham, der tilraadede Salget, og at Fode nægtede at udsætte Sagens Afgørelse til Mandag den 13 Marts; hun var dog ikke hele Tiden tilstede i det Værelse, hvori Forhandlingerne førtes. Endvidere er der afgivet Vidneforklaringer af Ejendomsmægler Viggo Engelbreth, Landsretssagfører Detlef Thomsen, der tidligere har været Fuldmægtig hos Sagsøgte, Landsretssagfører Leo Frederiksen, Ingeniør Jens Lange, Handelsmand Robert Parbst, Slagterimedhjælper Carl Schou, der har hørt, at Sagsøgerinden i Butiken sagde til Eicke, at det var tidsnok at træffe Bestemmelse paa Mandag (13 Marts) samt af Erhard Homo. Engelbreth har forklaret, at han, der var Omgangsfælle af Eicke, længe inden denne Handel af Fode havde hørt, at Eicke vilde købe en Ejendom — Vidnet havde tidligere solgt en Villa til Eicke —; han henvendte sig fra

Færdig fra Trykkeriet den 15 Maj 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højestetsaaret 1935.

Nr. 6

Onsdag den 17 April.

Homo — ikke fra Sagsøgte — med Papirer vedrørende Ejendommen Nørrefarimagsgade 33; dem havde Eicke liggende i flere Dage; derefter begyndte Forhandlingerne mellem Eicke, Vidnet og Homo, og først efter et Par Dages Forhandlinger satte Eicke sig i Forbindelse med Sagsøgte. Vidnet talte med Eicke om Modernisering, og Eicke stillede sig meget forstaaende heroverfor; han havde ikke Betænkeligheder, hvorimod Sagsøgte kom med alle mulige Indvendinger. Vidnet kendte Korsgade Nr 45 og havde et godt Indtryk af denne Ejendom; han syntes i det hele, at det var en god Handel for Eicke.

Landsretssagfører Frederiksen har bl a forklaret, at Lejeværdien af Ejendommen Korsgade Nr 45 steg meget betydeligt ved Ombygningen, at han havde kendt Homo i 6—8 Aar, at Homo ikke tidligere havde skuffet ham — han tog saaledes ikke engang Skadesløsbreve for sine Udlæg i Homo's Ejendomme; først i Begyndelsen af 1933 mærkede han, at Homo blev uhæderlig. Homo har forklaret, at Forhandlingerne varede 5 Dage i Træk; i alle disse Dage var han, Engelbreth og Eicke tilstede, først da han og Eicke var nogenlunde enige, blev der sendt Bud efter Sagsøgte; Vidnet skulde bruge ca 18 000 Kr, men Købesummen blev presset mere og mere ned; til Slut maatte Vidnet slaa kontra, og derefter blev der truffet det omtalte Arrangement med Hensyn til, at Eicke skulde sætte en Prioritet i en af Vidnets Ejendomme. Ejendommen Korsgade 45 var den af hans Ejendomme, der gav den bedste Sikkerhed.

Efter de saaledes foreliggende Oplysninger finder Retten det ikke godtgjort, at Sagsøgte har udvist saadant Forhold med Hensyn til den omhandlede Ejendomshandel, at han kan gøres ansvarlig for det Tab, Sagsøgerinden paastaar at have lidt ved Handlens Indgaelse og det senere Salg af Ejendommen. Sagens Omkostninger findes Sagsøgerinden at burde godtgøre Sagsøgte med 1000 Kr.

Nr 218/1934. Skuespiller **Emil Behrens** (Stein)

m o d

Dansk Skuespillerforbund (Hartvig Jacobsen),

betræffende Spørgsmaalet om det indstævnte Forbunds Pligt til at optage Appellanten som Medlem.

Østre Landsrets Dom af 31 Oktober 1934: De Sagsøgte, Dansk Skuespillerforbund, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Skuespiller Emil Behrens, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte 200 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Appellantens principale Paastand ikke er taget til Følge.

Med Hensyn til den subsidiære Paastand bemærkes, at de paagældende Bestemmelser efter Sagens Oplysninger først og fremmest tilsigter at højne Skuespillernes kunstneriske Niveau og efter Evne forhindre, at dertil uegnede Personer optræder paa Teatrene. Efter det foreliggende maa der endvidere gaas ud fra, at de ikke er bragt til Anvendelse overfor Appellanten, hvis Uddannelse ikke var fyldestgørende, paa en Maade, der ikke svarer til ovennævnte Øjemed. Det bemærkes herved, at han ikke er blevet afskaaret fra videre Uddannelse som Elev.

Herefter vil ej heller Appellantens subsidiære Paastand kunne tages til Følge, og Dommen vil saaledes være at stadfæste, dog at Sagens Omkostninger findes at burde ophæves.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil ligeledes være at ophæve.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Sagens Omkostninger ophæves. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves ligeledes.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Stævning af 10 Juli 1934 har Sagsøgeren, Skuespiller Emil Behrens rejst denne Sag, hvorunder han overfor de Sagsøgte, Dansk Skuespillerforbund nedlægger Paastand paa principalt, at det sagsøgte Forbund tilpligtes at optage Sagsøgeren som aktivt Medlem uden Prøve, subsidiært at det sagsøgte Forbund tilpligtes at anerkende, at Forbundets Medlemmer kan optræde sammen med Sagsøgeren paa ethvert Teater med Privilegium til Opførelse af Skuespil, eller Teater, der i Tilfælde af fri Teaternæring kommer ind under samme Kategori, selv om

Sagsøgeren ikke er aktivt Medlem af Forbundet eller Gæst ved eller Elev paa det paagældende Teater. En i Stævningen nedlagt Erstatningspaastand er under Domsforhandlingen frafaldet.

De Sagsøgte nedlægger Paastand paa Frifindelse.

Sagens nærmere Omstændigheder er følgende:

I de nu gældende Love for det sagsøgte Forbund af 20 Maj 1933 hedder det i § 2:

»Som aktive Medlemmer kan optages alle udøvende danske Skuespillere og Skuespillerinder samt de ved det kgl Teater sæsonvis engagerede Operasangere og Operasangerinder, Dansere og Danserinder, dog kun forsaavidt de i mindst tre Sæsoner har været kontraktmæssigt knyttede til et dansk Teater eller Teaterselskab med Privilegium til Opførelse af Skuespil og iøvrigt opfylder »D S F«s Optagelseskommissions Bestemmelser herom.

Aspiranter kan — efter 3 Aars Elevtid — optages efter bestaaet Prøve for den af »Dansk Skuespillerforbund« nedsatte Kommission, saafremt de har en Minimumsgage af 1800 Kr.

Herfra kan der kun under særlige Omstændigheder dispenseres af Forbundets Bestyrelse — — —«

og i § 6:

»Forbundets Medlemmer maa ikke paa noget Teater med Privilegium til Opførelse af Skuespil eller paa Teatre, der i Tilfælde af fri Teaternæring kommer ind under samme Kategori, optræde sammen med Ikke-Medlemmer, fraset Elever og paa Plakater som Gæst betegnede Skuespillere.« — — —

»Som Elev kan ingen betragtes, der i tre Aar har været ansat ved et Teater og har sagt Repliker, den Paagældende maa da enten udgaa af Teatertjenesten eller søge Optagelse i Dansk Skuespillerforbund.

Under ganske særlige Omstændigheder kan der dispenseres herfra, dog kun forsaavidt der for hvert Tilfælde foreligger skriftligt Samtykke fra Bestyrelsen i Dansk Skuespillerforbund.«

I de tidligere Love af 22 Maj 1929 hed det i § 2 saaledes:

»Som aktive Medlemmer kan optages alle udøvende danske Skuespillere og Skuespillerinder samt de ved det kgl Teater sæsonvis engagerede Operasangere og Operasangerinder, Dansere og Danserinder, dog kun forsaavidt de i mindst tre Sæsoner har været kontraktmæssigt knyttede til et dansk Teater eller Teaterselskab med Privilegium til Opførelse af Skuespil, eventuelt som Elev med afsluttende Debut, og er proponeret af mindst fem Medlemmer samt har en Minimumsgage for en Sæson af 1800 Kr.

Herfra kan der kun under særlige Omstændigheder dispenseres af Forbundets Bestyrelse.«

I »Bestemmelser for Dansk Skuespillerforbunds Optagelseskommission« lyder Punkt 5 c, d og e saaledes:

»c) Efter en Drøftelse af Prøvens Resultat stemmer Kommissionens Medlemmer efter følgende Regler:

d) Saafremt Aspiranten i tre paa hinanden følgende Sæsoner har været Elev ved danske Teatre med mindst 8 Maaneders Engagement

(5 Maaneder for rejsende Selskabers Vedkommende) i H t ovennævnte § 3, afgør almindelig Stemme flerhed Udfaldet.

e) Saafremt Aspiranten ikke fuldtud opfylder ovenstaaende Forudsætning, forlanges eenstemmig Antagelse.«

I Overenskomst af 13 Juni 1932 mellem det sagsøgte Forbund og Provinsteater-Direktørforeningen findes i § 3 saalydende Bestemmelse:

»Forbundets Medlemmer maa ingensinde optræde sammen med ikke Medlemmer — fraset Gæster og Elever —, medmindre der for hvert Tilfælde foreligger skriftligt Samtykke hertil fra Bestyrelsen for Dansk Skuespiller Forbund.«

Sagsøgeren, der uddanner sig til Skuespiller, har haft følgende Engagementer:

Sæson 1931—32. Det nye Teater. Hele Sæsonen.

Sæson 1932—33.

a) Direktør Harald Stabehl, 1 Maaned.

b) Direktør Axel Illum, »Den kære Familie«, 8 Gange i November 1932.

c) Riddersalen, »Reniassance«, 29 December 1932—1 Februar 1933.

d) Tourné med »Renaissance« i 17 Dage.

Sæson 1933—34. Direktør Axel Illum »Daniel Hertz« 18 Dage.

I December 1933 underkastede Sagsøgeren sig den af det sagsøgte Forbund oprettede Prøve, men bestod ikke, og i Maj 1934 aflagde Sagsøgeren ny Prøve, men blev eenstemmigt forkastet.

Til Støtte for sin principale Paastand gør Sagsøgeren nu gældende, at den i Forbundets Love af 1933 indførte ny Bestemmelse om Aflæggelse af Prøve ikke kan finde Anvendelse paa ham, da han begyndte som Elev i 1931, før Lovene af 1933 traadte i Kraft. Naar han alligevel to Gange underkastede sig Prøven, var det, fordi han ansaa det hele for en Formalitet. Dernæst gør Sagsøgeren gældende, at han vel ikke har gjort Teatertjeneste i tre hele Sæsoner, men at hans Uddannelse alligevel opfylder Lovenes Krav desangaaende, idet Lovene kun forlanger, at vedkommende i tre Sæsoner skal have været knyttet til et Teater eller Teaterselskab, men ikke at Tilknytningen skal have strakt sig gennem tre hele Sæsoner. Iøvrigt hævder Sagsøgeren, at det sagsøgte Forbund ved at tillade, at han aflagde Prøve, har anerkendt hans Uddannelse som værende tilstrækkelig.

Endelig gør Sagsøgeren gældende, at han ikke kan anerkende Prøven i Maj 1934 som gyldig, idet to af de ni Kommissionsmedlemmer, der skulde deltage i Bedømmelsen, nemlig Skuespillerne Reumert og Brandstrup, ikke overværede hans Præstation, og at Prøven for hans Vedkommende kun varede i 7 Minutter, hvilket er utilstrækkeligt til at bedømme hans Kvalifikationer.

Med Hensyn til den subsidiære Paastand gør Sagsøgeren gældende, at han, hvis han ikke optages i det sagsøgte Forbund, faktisk er afskaaret fra at optræde offentlig som Skuespiller, idet han paa Grund af Bestemmelserne i Lovenes § 6 dels ikke kan optræde som Elev, dels iøvrigt er udelukket fra at optræde sammen med Medlemmer af det sagsøgte Forbund. Sagsøgeren vil saaledes være afskaaret fra at udøve

sit Erhverv, og dette er stridende mod dansk Rets Grundregel om den lige og frie Adgang til Erhvervsvirksomhed.

Heroverfor gør det sagsøgte Forbund gældende, at det i dette Forhold som i andre lignende Forhold, hvor det drejer sig om Bedømmelse af en Persons Kvalifikationer som Betingelse for Optagelse i en Organisation eller lignende, er de til enhver Tid gældende Bestemmelser, der maa komme til Anvendelse, og saaledes i dette Tilfælde Lovene af 1933. Endvidere hævder det sagsøgte Forbund, at man ved at lade Sagsøgeren aflægge Prøve ikke har anerkendt hans Uddannelse som tilstrækkelig, men har villet give Sagsøgeren Adgang til eventuelt at opnaa Optagelse i Forbundet, hvis han, jfr Punkt 5 e i Bestemmelserne for Optagelseskommisionen, blev eenstemmig antaget ved Prøven.

Iøvrigt gør det sagsøgte Forbund gældende, at Sagsøgeren ikke opfylder Lovenes Krav om »i mindst tre Sæsoner« kontraktmæssig at have været knyttet til et dansk Teater eller Teaterselskab, idet der maa kræves, at vedkommende til Stadighed i hele det Tidsrum, som tre Sæsoner udgør, har gjort Teatertjeneste, hvorfor Optræden et mindre Antal Gange i hver Sæson ikke er tilstrækkeligt; den af Sagsøgeren efter det ovenfor anførte i Sæsonen 1933—34 udførte Skuespillervirksomhed har saaledes ikke været af det Omfang, der maa kræves i saa Henseende.

Dernæst har det sagsøgte Forbund anbragt, at otte af de ni Personer, der skulde bedømme Sagsøgerens Kvalifikationer, var tilstede ved Prøven i Maj 1934, deriblandt Skuespiller Reumert, og at den niende Person, Skuespiller Brandstrup, der ikke var tilstede, kendte Sagsøgerens Kvalifikationer, da han havde set ham optræde. Med Hensyn til den Tid, Prøven varede, hævdes, at denne var fuldt tilstrækkelig til at bedømme Sagsøgerens Præstationer, der var absolut utilfredsstillende.

Endelig gør det sagsøgte Forbund til Støtte for sin Paastand om, at heller ikke Sagsøgerens subsidiære Paastand tages til Følge, gældende, at Bestemmelsen i § 6 i Forbundets Love er indført for at højne Uddannelsen indenfor Skuespillerstanden og staar i Forbindelse med de Krav, som fremsættes af Justitsministeriet ved Meddelelse af Teaterbevillinger. Det sagsøgte Forbund har heller ikke paa nogen Maade modsat sig Sagsøgerens videre Uddannelse, men det har meddelt Dispensation saaledes, at Sagsøgeren i Sæsonen 1934—35 har faaet Engagement som Elev ved Aarhus Teater.

Under Sagen er fremlagt en Erklæring af 22 Oktober 1934 fra Skuespiller ved det kgl Teater Holger Gabrielsen, hvori udtales:

»Emil Behrens har gentagne Gange aflagt Prøve for mig dels i mit Hjem, dels paa det kgl Teater. Hans Præstationer henviser ham til alt andet end Teatertjeneste.«

Endvidere er fremlagt en længere Udtalelse af 22 Oktober 1934 fra Sagsøgerens Morbroder, Skuespiller Adam Poulsen der slutter saaledes:

»Af ovenstaaende vil fremgaa, at jeg ikke kan have frakendt Emil Behrens Evne som Skuespiller.«

Under Domsforhandlingen for Landsretten er der aigivet Forklaring

af Formand for det sagsøgte Forbund, Skuespiller Olaf Fønss og af Vidnerne, Teaterdirektør Knud Rassow og Teaterdirektør Axel Illum.

Skuespiller Olaf Fønss har forklaret, at der ved Bestemmelsen »i mindst tre Sæsoner« forstaaes hele Sæsoner, hvilket for København betyder 9—10 Maander og for Provinsen 5 Maaneder. Han deltog i Bedømmelsen af Sagsøgerens Prøve i Maj 1934. Prøven varede for Sagsøgerens Vedkommende 10—12—14 Minutter. Alle var enige om at forkaste Sagsøgeren; der var ingen Tvivl.

Teaterdirektør Knud Rassows Forklaring gaar ud paa, at han har været Formand for det sagsøgte Forbund fra 1924—1934. Med Hensyn til Bestemmelsen »i mindst tre Sæsoner« har man krævet tre hele Sæsoner, for Københavns Vedkommende paa ca 9 Maander og for Provinsens Vedkommende paa 3 Maaneder. Han har gjort Sagsøgeren opmærksom paa, at Eenstemmighed ved Bedømmelsen af Prøven var nødvendig for hans Optagelse, og han har ikke givet Sagsøgeren noget Løfte om Optagelse, hvis han blot underkastede sig Prøven. Vidnet var med til begge Prøver. Han har talt med Skuespiller Reumert, der har udtalt, at han var tilstede ved Sagsøgerens Prøve i Maj 1934. Han har endvidere gjort rede for forskellige Forhandlinger, som har været ført i Anledning af de foran gengivne Organisationsbestemmelser og Formaalet med disse.

Teaterdirektør Illum har forklaret, at Sagsøgeren i 1933—34 optraadte som Elev hos ham 18 Gange i »Daniel Hertz«. Hans Indtryk af Sagsøgeren var ikke godt, »under al Kritik«. Skønt Vidnet i næste Sæson skulde fortsætte med samme Stykke, kunde han ikke tænke sig atter at engagere Sagsøgeren.

Efter hvad der foreligger, findes der ganske at mangle Holdepunkter for det af Sagsøgeren hævdede Standpunkt, at den Omstændighed, at Sagsøgeren begyndte som Elev, inden Lovene af 1933 traadte i Kraft, skulde medføre, at Bestemmelsen i disse Love om Aflæggelse af Prøve ikke finder Anvendelse overfor ham, samt at det sagsøgte Forbund ved at tillade, at Sagsøgeren aflagde Prøve, uanset at han ikke havde den i Lovene krævede Uddannelse, endeligt skulde have forpligtet sig til at bortse fra dette Forhold.

Under Hensyn hertil og til, at Sagsøgeren ikke opfylder Lovenes Bestemmelser om Uddannelse, og til at han ved Prøven i Maj 1934 eenstemmigt er forkastet, vil den af Sagsøgeren nedlagte Paastand om Optagelse i det sagsøgte Forbund ikke kunne tages til Følge.

Med Hensyn til Sagsøgerens subsidiære Paastand bemærkes, at Bestemmelserne i § 6 i Forbundets Love og den dermed i Forbindelse staaende Overenskomstbestemmelse efter det oplyste er Led i en gennem en Aarrække med Autoriteternes Billigelse fulgt Plan til Højnelse af Skuespillerstanden og Bedring af dens Kaar. Under Hensyn hertil og til den Maade, hvorpaa Bestemmelserne efter det oplyste praktiseres, findes de ikke at kunne kendes ulovlige i Forhold til ham.

Herefter vil det sagsøgte Forbund være at frifinde. I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at betale til det sagsøgte Forbund 200 Kr.

Torsdag den 25 April.

Nr 21/1935.

Rigsadvokaten

mod

Dr med **Laurids Jacobsen Abild**, Dr med **Alfred Beyer** og Havearkitekt **Hans Kayser** (Steglich-Petersen),

der tiltales for Overtrædelse af Fremmedloven.

Dom afsagt af Retten for Aabenraa Købstad m v den 21 April 1934: Tiltalte, Havearkitekt Hans Kayser, Heidelberg, bøder til Aabenraa Købstads Politikasse 200 Kr. Tiltalte, Læge Dr med Alfred Beyer, Aabenraa, bøder til Aabenraa Købstads Politikasse 200 Kr. Tiltalte, Læge Dr med Lauritz Abild, Aabenraa, bøder til Aabenraa Købstads Politikasse 100 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til henholdsvis Hæfte i 10, 10 og 5 Dage. De Tiltalte udreder derhos til det offentlige in solidum de med Sagen forbundne, nødvendige Udgifter. De idømte Bøder at udrede inden 14 Dage efter denne Doms Forbyndelse.

Vestre Landsrets Dom af 24 Juli 1934: De Tiltalte, Læge, Dr med Laurids Jacobsen Abild, Havearkitekt Hans Hayser og Læge, Dr med Alfred Beyer, bør for det offentliges Tiltale i denne Sag fri til være. Sagens Omkostninger for begge Retter udredes af det offentlige.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det offentlige.

I Henhold til de i Underrettsdommen anførte Grunde vil denne Dom være at stadfæste, dog at Bøderne vil være at tillægge Aabenraa Købstads Kommunekasse, og at Bøderne for de Tiltalte Abilds og Beyers Vedkommende findes at burde nedsættes til 50 Kroner og Forvandlingsstraffene til 2 Dage.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bøderne tillægges Aabenraa Købstads Kommunekasse og at Bøderne for de Tiltalte Dr med Laurids Jacobsen Abild og Dr med Alfred Beyer bestemmes til 50 Kroner med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 2 Dage for hver.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Steglich-Petersen 80 Kroner, der udredes af det offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Politimesteren ved mundtlig Anklage til Retsbogen tiltalt tysk Statsborger, Havearkitekt Hans Kayser af Heidelberg, for Overtrædelse af § 6 i Fremmedlovstillæg af 31 Marts 1930 (Nr 96), jfr Lov Nr 88 af 27 Marts 1934, begaaet derved, at Tiltalte under midlertidigt Ophold her i Efteraaret 1933 og indeværende Foraar uden Tilladelse har udført Arbejde som Havearkitekt ved Planlæggelse af Haveanlæg for Lægerne, Dr med Alfred Beyer og Laurids Abild, begge af Aabenraa, og ved Tilsyn med disse Anlæg.

Tiltalte Kayser er født den 28 Juni 1884 i Karlsruhe, Tyskland, og findes ikke forhen her i Landet tiltalt eller straffet. Hans første Indrejse her i Landet har ifølge forevist Rejsepas fundet Sted 1 August 1933.

Politimesteren har derhos i Medfør af den førstnævnte Lovs § 8, 2 Stk, udvidet Tiltalen til ogsaa at angaa de fornævnte Læger, som Tiltalte Kaysers Arbejdsgivere.

Samtlige Tiltalte har paastaet sig frifundet.

Tiltalte Kayser har navnlig anført, at hans Virksomhed var af kunstnerisk Art, at han havde udført selve Planerne i Tyskland og kun under sit Ophold her i Landet ført Tilsyn med Planernes Udførelse, og at det endelig ikke var hans Hensigt at udøve nogen egenlig Havearkitektvirksomhed her i Landet, hvor han ikke ønskede at forblive i længere Tid, men at det var hans Hensigt at vende tilbage til Tyskland og der udføre Planer over Haveanlæg, som blev bestilt af Kunder i Danmark, ligesom han udførte saadanne Bestillinger for Kunder i andre Lande, og i Forbindelse hermed Tid efter anden i kort Tid at tilse Udførelsen af de af ham projekterede Anlæg.

Tiltalte har for Udførelsen af Læge Beyers Haveanlæg oppebaaret 400 Kr og frit Ophold hos Lægen under Besøgene her i Landet, for Læge Abilds Anlæg har han modtaget 200 Kr, og han har derhos for et for Orgelfabrikant Zachariassen, Aabenraa, projekteret Anlæg oppebaaret 250 Kr. — Tiltalte har henvist til, at han forinden sin Indrejse ifjor her i Landet har henvendt sig til det danske Konsulat i Mannheim, og der erholdt den Oplysning, at der ikke udkrævedes Tilladelse fra Myndighederne til Udførelse af Havearkitektarbejde.

Tiltalte, Læge Beyer, har forklaret, at det er efter hans Opfordring, at Kayser er kommet hertil, ligesom det er ham, der har henvist Kayser til at søge Oplysning om Lovligheden af Kaysers Beskæftigelse ved Henvendelse til det danske Konsulat paa Kaysers Hjemsted.

Tiltalte, Læge Abild, er kommet i Forbindelse med Kayser gennem Læge Beyer, efter at Kayser havde projekteret Beyers Haveanlæg. Begge de tiltalte Læger har til Begrundelse for deres Frifindelsespaa-stand anført, at Tiltaltes Virksomhed maatte ses under Synspunktet Kunst og derfor være tilladelig.

Efter Ordlyden af Fremmedlovstillæggets § 6 — — — »tage Arbejde, Stilling eller anden Beskæftigelse« findes Tiltalte Kaysers Virksomhed at maatte henføres herunder, og Tiltalte Kayser vil herefter for Overtrædelse af nævnte Bestemmelse være at anse efter samme Lovs § 8 med en Aabenraa Købstads Politikasse tilfaldende Bøde, der under Hen-

syn til de af Tiltalte her i Landet indtjente Beløb findes passende at kunne bestemmes til 200 Kr.

Herved bemærkes, at den af Tiltalte Kayser foretagne Henvendelse til Konsulatet i Mannheim ikke er tilstrækkelig til at frigøre ham for Ansvar, idet det maa bebrejdes saavel Tiltalte Kayser som i endnu højere Grad Tiltalte Beyer, at ingen af dem ved Henvendelse til Politikontoret i Aabenraa eller andre Myndigheder her i Landet har erkendt sig om Lovligheden af den omtalte Virksomhed. Som Følge heraf findes Tiltalte Beyer at have udvist grov Uagtsomhed, og han vil herefter være at anse efter nævnte Lovs § 8, 2 Stk, jfr § 6 med en Aabenraa Købstads Politikasse tilfaldende Bøde, der under Hensyn til Tiltaltes Indtægts- og Formueforhold kan sættes til 200 Kr.

Idet der for Tiltalte Abilds Vedkommende i nogen Grad kan komme i Betragtning som formildende Omstændighed, at han først har overdraget Kayser Arbejdet med sit Anlæg, efter at han var engageret hos Tiltalte Beyer, uden at Tiltalte Abilds Forhold dog findes at kunne henføres under simpel Uagtsomhed, vil den af denne Tiltalte for Overtrædelse af de nævnte Bestemmelser forskyldte Straf efter Omstændighederne kunne sættes til en Aabenraa Købstads Politikasse tilfaldende Bøde paa 100 Kr, hvorved er taget Hensyn til Tiltaltes Indtægts- og Formueforhold.

Forvandlingsstraffen bestemmes henholdsvis til Hæfte i 10, 10 og 5 Dage.

De Tiltalte betaler derhos til det offentlige in solidum de med Sagen forbundne, nødvendige Udgifter.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der i første Instans tillige angik de Medtiltalte, Havearkitekt Hans Kayser og Læge, Dr med Alfred Beyer, for hvis Vedkommende Sagen ikke er indanket, af Retten for Aabenraa Købstad m v, den 21 April 1934 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte, Læge Abild, som af det offentlige.

Tiltalte der er født den 29 Marts 1891, ses ikke tidligere tiltalt eller straffet.

Idet den af ovennævnte Havearkitekt Hans Kayser for Tiltalte Abild her i Landet udførte Virksomhed efter det oplyste alene har bestaaet i — efter at Arbejderne var paabegyndt — i kortere Tid at føre Tilsyn med Anlæg af Tiltaltes Have, som Kayser havde projekteret, medens han opholdt sig i Tyskland, samt i at medvirke ved Indkøb af Planter til Havens Anlæg, der iøvrigt helt igennem blev udført af indenlandske Gartnere og Haandværksfolk, findes den ommeldte Virksomhed ikke at omfattes af Fremmedlovstillæggets § 6, og Tiltalte, Læge Abild, vil som Følge heraf være at frifinde for det offentliges Tiltale.

Idet der i Medfør af Retsplejelovens § 965, jfr § 959, vil være at tillægge nærværende Landsretsdom Virkning for de ved Underretten domfældte Havearkitekt Hans Kayser og Læge Alfred Beyer, vil ogsaa disse være at frifinde.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Paul Regenbergs har gennem en længere Aarrække indtil den 4 Juni 1934 haft Ansættelse hos A/S Odense Kamgarns-Spinderi som Farvemester. Han aflønnedes med en fast Maanedsløn af 425 Kr og en Præmie af Produktionen beregnet i Forhold til, hvad denne gennemsnitlig pr Maaned i Driftsaaret fra 1 August til 31 Juli overstiger 20 000 kg Garn, saaledes at heraf som fast Forskud udbetaltes 84 Kr pr Maaned.

Efter fra et andet Firma at have modtaget en af dette underskrevet Overenskomst om en bedre lønnet Stilling fra 1 Oktober 1934, og efter at have affattet en Opsigelse af sin Stilling hos Aktieselskabet til Fratræden 1 Oktober 1934, havde Regenbergs den 4 Juni 1934 Kl ca 10 Fm i Fabrikens Gaard en Samtale med Selskabets Direktør, Carl Bremer. Umiddelbart efter Samtalen lod han den forud skrevne Opsigelse aflevere hos Selskabets Bogholder, der ved Middagstid lagde den ind paa Direktør Bremers Skrivebord. Forinden havde Regenbergs modtaget et Brev fra Bremer, hvori denne stadfæstede »at have modtaget og akcepteret Deres Opsigelse af i Dag til øjeblikkelig Fratrædelse«, i hvilken Anledning Regenbergs straks over for Bremer protesterede mod at skulle gaa straks, men da denne fastholdt Kravet herom, forlod Regenbergs samme Dag Fabriken.

Under Anbringende af den 4 Juni 1934 at være ulovlig bortvist har nu Sagsøgeren, Farvemester Paul Regenbergs, der har oppebaaret fast Maanedsløn og Forskud paa Præmie for Tiden indtil 1 Juni 1934, og hvis Resttilgodehavende for Præmie vedrørende Tiden 1 August 1933—1 Juni 1934 er opgjort til 1555 Kr 20 Øre, under denne ved Retten for Odense Købstad forberedte Sag paastaat de Sagsøgte A/S Odense Kamgarns-Spinderi dømt til at betale ham dels det ovennævnte Beløb Kr 1555,20 dels fast Løn og Præmie for Tiden 1 Juni—1 Oktober 1934,

opgjort til — 2626,00

eller ialt Kr 4181,20
med Renter heraf 5 pCt aarlig fra Forligsklagens Dato, den 6 Juni 1934.

De Sagsøgte, der anerkender Betalingspligt med Hensyn til den førstnævnte Post Kr 1555,20
samt fast Løn og Præmieforskud for Tiden 1—4 Juni 1934.. — 67,86

paastar sig principalt frifundet mod Betaling af disse..... Kr 1623,06 idet de gør gældende, at Sagsøgeren under Samtalen med Direktør Bremer i Fabrikens Gaard den 4 Juni 1934 har opsagt sin Stilling til Fratrædelse straks og iøvrigt udvist en saadan Adfærd, at Bremer har haft Føje til at bortvise ham, hvorfor de Sagsøgte ikke kan være pligtige at yde ham Betaling ud over Fratrædelsesdagen. De Sagsøgte har derhos nedlagt subsidiære Paastande.

For den forberedende Ret er afgivet Forklaring af Sagsøgeren, de Sagsøgtes Direktør, Bremer, og flere Vidner. Der er herved ikke fremkommet noget, der kan bestyrke de Sagsøgtes Anbringender om Indholdet af Samtalen i Fabriksgaarden, hvilke Anbringender er i Modstrid med Sagsøgerens skriftlig afgivne Opsigelse. Herefter. og naar

Ved at foretage en Opgravning i Fortovet foran den omtalte Ejendom i en Afstand af ca 2,50 m fra den sydvestlige Gavlf af Huset, har Skønsmændene ifølge den af dem afgivne Beskrivelse konstateret, at Fundamentet af Husets Facademur paa dette Sted var ført ned i en Dybde af 1,10 m under Fortovet. De har ladet opgrave til 1,50 m Dybde under Fortovet, og derfra boret med en Jærnstang 1,15 m ned uden at konstatere Vand i Jordlaget.

Som Resultat af deres Undersøgelser udtaler de, at Opfyldningen paa Kirkebakken og den i Forbindelse hermed opførte Støttemur ikke kan have haft nogen Indflydelse paa den paastaaede Fugtighedsforøgelse i Indstævntes Ejendom, begrundet paa den store Højdeforskel mellem Husets Fundamenter og Støttmurens Fundament. Efter deres Skøn har de af Sønderborg Kommune udførte Opfyldningsarbejder bevirket, at Mulighederne for en hurtig Udtørring af Ejendommen Kirkegade 7 er blevet noget forringet, men iøvrigt har Opfyldningsarbejderne ikke bevirket, at der fra Grunden stiger mere Fugtighed op i Huset end tidligere.

Herefter ses der ikke at foreligge noget Grundlag for det af Indstævnte rejste Erstatningskrav og Appellantens Frifindelsespaastand vil saaledes være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Sønderborg Købstadskommune bør for Tiltale af Indstævnte, Snedkermester Peter Møller i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 400 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

I Salær for Landsretten og i Godtgørelse for Udlæg tillægges der Landsretssagfører Dr jur Helm 100 Kroner og 1 Krone 80 Øre og i Salær for Højesteret Højesteretssagfører David 200 Kroner, hvilke Beløb udredes af det offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Snedkermester Peter Møller i Sønderborg, købte i 1920 Ejendommen Kirkegade Nr 7, sammesteds. Efter at det var blevet vedtaget, at den hidtidige Pontonbro over Allsund skulde afløses af en fast Bro over Sundet, maatte Tilkørselsforholdene til Broen reguleres, hvilket medførte, at det blev nødvendigt at hæve Kirkegade betydeligt.

Sagsøgeren, der har erkendt, at Gavlen i den sydlige og sydvestlige Ende af hans Hus ogsaa tidligere havde vist Tegn paa Fugtighed, har nu anført, at Fugtigheden, efter at Opfyldningsarbejdet var udført, har bredt sig saa meget, at Indervæggene er blevet befængt med Fug-

tighed i den Grad, at den gennem en saadan Væg er trængt fra Stueetagen helt op i Soveværelserne paa 1 Sal. Sagsøgeren, der allerede, medens Gadearbejdet i 1930 var under Udførelse, havde gjort Stadsbygningskontoret opmærksom paa Skaden, gjorde i August 1931 Erstatningskrav gældende overfor Sønderborg Byraad, der imidlertid afviste Kravet. Senere samme Aar anmodede Sagsøgeren Byraadet om at træffe visse nærmere angivne Foranstaltninger til Imødegaelse af de ommeldte Ulemper, men ogsaa dette nægtede Byraadet.

Under Henvisning til det anførte har Sagsøgeren under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte, Sønderborg Købstadskommune, tilpligtet at betale ham i Erstatning 1500 Kr tilligemed Renter heraf 5 pCt p a fra den 15 December 1932, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har procederet til Frifindelse.

I Anledning af Sagen blev Entreprenør A Denker i Sønderborg og Ingeniør H Lützhøft i Aabenraa af Dommeren i Sønderborg Købstad m v udmeldt til Syns- og Skønsmænd, og den 26 April 1933 afholdtes Syns- og Skønforretning paa den omhandlede Ejendom i Overværelse af Parternes Sagførere samt Stadsingeniør Nyholm og Sagsøgeren.

I Syns- og Skønsmændenes den 29 August 1933 afhjemlede Erklæring af 27 April s A hedder det:

»Ved Besigtigelsen fandtes det:

1) at de fleste Mure i Huset, saavel Ydermure som Skillerum, var gennemtrængt eller havde været gennemtrængt af Fugtighed,

2) at Murværket i den sydvestlige Gavl, der bestaar af 1 Stens Mur, er i en saa daarlig Forfatning, at Regnvand uundgaeligt maa trænge ind i Muren,

3) at Fortovet langs Facaden allerede ved en tidligere Opfyldning, der ligger langt tilbage i Tiden før den i nærværende Sag omhandlede Opfyldning, er blevet hævet ca 20—30 cm over den Højde, Terrænet foran Huset havde, da det blev opført. Dette er ensbetydende med, at Facademuren og et Stykke af den sydvestlige Gavl i en Aarrække har været i en saadan Berøring med Jorden, at Grundens Fugtighed har haft nem Adgang til at trænge ind i Murværket,

4) at Fortovet langs Syd gavlen ved den i de senere Aar foretagne Gaderegulering er blevet hævet yderligere ca 30 cm, men at der ved Belægningens Udformning er sørget for god Afledning af Overfladevandet langs Muren,

5) at Kørebanen i Kirkegade udfør Ejendommen Nr 7 er blevet hævet indtil ca 1 Meter, men at selve Fortovet langs Facaden. der er indrettet med god Afledning af Overfladevandet, dog ikke er hævet,

6) at Terrænet i den nærliggende Gade, der gaar i Forlængelse af Allsundbroen, er blevet betydeligt hævet ved Jordopfyldning, uden at denne dog kommer i direkte Berøring med Ejendommen Kirkegade 7.

Fugtigheden i Murværket maa antages at skyldes 2 Forhold:

1) Ydermurene optager Fugtighed direkte ved Regnpaavirkning. Det er i hvert Fald utvivlsomt, at den søndre, meget slet vedligeholdte, Gavl mur optager Vand ved Slagregn.

2) Fugtigheden stiger fra Grunden op i Murværket, der efter Husets hele Byggemaade ikke kan antages betryggende isoleret fra Grunden.

I hvert Fald er det evident, at Ydermurene mod Gaden er i direkte, uisoleret Berøring med Jorden.

Det er mest sandsynligt, at den konstaterede Fugtighed opstaar dels paa den ene, dels paa den anden Maade. Spørgsmaalet bliver nu, om de af Kommunen foretagne Opfyldninger har foranlediget eller forstærket disse Virkninger.

ad 1) Opfyldningerne ses ikke at kunne have nogen som helst Indfyldelse paa Forholdet.

ad 2) Der kan være Tale om at søge Aarsagen til Fugtigheden

a) i den direkte Opfyldning langs Sydgavlen,

b) som en indirekte Virkning af Opfyldningen af Kirkegades Kørebane,

c) som en indirekte Virkning af Opfyldningen i Gaden fra Broen.

ad a) Ifølge Stadsingenør Nyholms Oplysning ved Synsforretningen er der, forinden Opfyldningen skete, foretaget en omhyggelig Isolering med Asfalt af det Stykke Mur, der kom i Berøring med Fyldjorden. Der kan derfor ikke antages at være Tale om en direkte Indtrængen af Vand. Den Tanke er mulig, at, hvis Fyldjorden er vandfyldt, vil Vandtrykket presse Vand op i Muren nedefra, men Murfugtigheden skyldes ikke Vandtryk (i saa Fald vilde den ikke naa over Terrænhøjde), men Haarrørs-virkning, og for denne Virknings Skyld er det praktisk ligegyldigt, om Terrænet ligger 30 cm højere end før.

ad b og c) Naar det menes, at Jordbundsforholdene ikke før Opfyldningen har givet særlig Anledning til Fugtighed, maa det antages, at Lagene under det naturlige Terræn har været tilstrækkeligt vandførende. Opfyldningen af en Jordmasse af eventuelt ikke tilstrækkelig vandførende Evne i nogen Afstand fra Bygningen ses ikke at kunne forrykke de tidligere Vandafledningsforhold. Tænker man sig nemlig de nye Jordmasser vandfyldte, vil de først efterhaanden afgive deres Vandindhold til Undergrunden, og denne vil da som før føre Vandtilførslen bort paa naturlig Maade. I hvert Tilfælde ses de forhaanden-værende nye Jordmasser ikke at være af saadanne Dimensioner eller være placeret saaledes i Nærheden af Bygningen, at der i Praksis kan være Tale om en Forstyrrelse i den naturlige Afledning af Grundvandet.

Med Henhold til det ovenfor udviklede skal vi derfor udtale, at efter vort Skøn skyldes det ikke de i Sagen omtalte, af Sønderborg Kommune udførte Opfyldningsarbejder, at Ejendommen Kirkegade 7 er bleven fugtig eller mere fugtig.

At den forøgede Fugtighed er konstateret paa det angivne Tidspunkt, nogen Tid efter, at Opfyldningerne havde fundet Sted, beror efter vor Formening paa et tilfældigt Sammentræf af hinanden uvedkommende Omstændigheder. At Fugtigheden breder sig mere og mere, skyldes efter vor Formening dels, at Murværket med Alderen er blevet mindre modstandsdygtigt, dels at det efterhaanden er blevet saa mættet med Vand, at Fugtigheden vedblivende træder frem i Dagen i Form af Fugtpletter paa Murfladerne.«

Før Afhjæmningen var Syns- og Skønsmændene blevet gjort bekendt med forskellige i Anledning af nærværende Sag afgivne Vidneforklaringer, uden at dette gav dem Anledning til Ændringer i Erklæringen af

27 April 1933. Under Afhjemlingen af den nævnte Erklæring blev der fra Sagsøgerens Side anført forskellige ikke tidligere overfor Syns- og Skønsmændene nævnte Forhold, der formentes at kunne have foranlediget den omhandlede Fugtighed, derunder ogsaa at der var foretaget Opfyldning ved den parallelt med Kirkegade gaaende Gade »Kirkebakken«, der ligger i et lavere Niveau end Kirkegade, og at der paa denne Opfyldnings ene Side var støbt en Betonmur, der antagelig gik dybt i Jorden. Dette medførte, at Syns- og Skønsmændene foretog nye Undersøgelser, tildels med Assistance af Vandvæsnet i Sønderborg, og Undersøgelserne resulterede i, at Syns- og Skønsmændene afgav en Erklæring af 29 December 1933, hvori det hedder:

»For at undersøge, hvorvidt Fugtigheden kan antages at hidrøre fra Grundvandet, specielt fra en Hævning i Grundvandstanden foraarsaget ved Opførelsen af Støttemuren langs »Kirkebakken«s Vestside, er der ved medunderskrevne Entreprenør Denkers Foranstaltning foretaget en Række Boringer i Linien mellem Snedkermester Møllers Ejendom og den omtalte Støttemur. Ved disse Boringer er Grundvandspejlet bestemt pr den 20 November d A, og det er angivet paa hoslagte Plan, der viser en Længdeprofil af den omtalte Linie. Efter de foretagne Boringer ligger Grundvandstanden mellem 2,30 og 3,08 m under Terrænet ved Ejendommens Facade ud imod Kirkegade, og da Ejendommens Fundamenter ifølge Husets hele Konstruktion ikke kan antages at være ført mere end højst 1,0 m ned under dette Terræn, er det ensbetydende med, at Fundamentsunderkanten ligger 1,30 m over den højeste maalte Grundvandstand under Huset. Nu maa det ganske vist antages, at Vandstanden paa andre Aarstider, navnlig efter Foraarstøbrud, er noget højere end den nu ved Boringerne konstaterede, men det forekommer os dog ganske usandsynligt, at den skal kunne stige op til Fundamenternes Underkant, altsaa 1,30 m over den nu i Efteraaret maalte.

Da Grundvandstanden herefter efter vort Skøn overhovedet ikke har en saadan Højde, at det kan give Anledning til den i Sagen omhandlede Fugtighed i Snedkermester Møllers Ejendom, kan der formentlig i denne Forbindelse ses bort fra Spørqsmaalet om, hvorvidt Opførelsen af den førømtalte Støttemur har foraarsaget en Hævning af Grundvandstanden i det bagved liggende Terræn.

De foretagne Undersøgelser har ikke rokket ved vor Opfattelse af Forholdene, og vi kan derfor vedblivende henholde os til vor Erklæring af 27 April d A.«

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren oplyst, at det ved en af ham foretaget Udgravning har vist sig, at Ejendommens Fundamenter er ført ned i betydelig større Dybde end af Skønsmændene antaget, saaledes mod Gaardsiden til en Dybde af 1,40 m, hvoraf det under Hensyn til Terrainforholdene efter Sagsøgerens Formening maa følge, at det mod Kirkegade vendende Fundaments Underkant er 2 m under Fortovets Overflade.

Landsretten har derefter i Forbindelse med Syns- og Skønsmændene, der overværede Domsforhandlingen, besigtiget Forholdene paa Aastedet, og Syns- og Skønsmændene, der udtalte, at det havde Sandsynligheden for sig, at Ejendommens Fundamenter var ført ned i den

af Sagsøgeren angivne Dybde, har derefter erklæret, at det ikke kan anses udelukket, at Grundvandet i det ved Boringerne paaviste Vandspejl kan komme i Berøring med Fundamenterne, og Syns- og Skønsmændene tør herefter ikke fastholde deres ovennævnte Udtalelse om, at den tidligere omtalte Betonmur ved Kirkebakken ikke kan antages at have haft nogen Indflydelse paa Fugtighedsforøgelsen i Sagsøgerens Ejendom. Syns- og Skønsmændene har derhos paa Anledning udtalt, at de foretagne Vandstandsmaalinger er foretaget paa et Tidspunkt, da der i en længere Periode havde hersket usædvanlig tørt Vejr.

Ved de under Sagen afgivne Vidneforklaringer er det oplyst, at den nævnte Fugtighedsforøgelse først har vist sig under Udførelsen af de ved den nye Bros Opførelse nødvendiggjorte Opfyldningsarbejder.

Idet der efter det foreliggende findes at maatte gaas ud fra, at de af de Sagsøgte udførte Opfyldningsarbejder har medført en forøget Fugtighed i Sagsøgerens Ejendom, vil de Sagsøgte have at erstatte den saaledes opstaaede Skade, og da der ikke af de Sagsøgte er rejst nogen Indsigelse imod Størrelsen af det paastævnte Erstatningsbeløb, vil de Sagsøgte være at tilpligte at betale til Sagsøgeren 1500 Kr tilligemed Renter som paastaaet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

T i r s d a g d e n 3 0 A p r i l .

Nr 205/1934. **Føroya Vanlukkutrygging (Cohn)**

m o d

Aktieselskabet Føroya Banki (Svane),

betræffende Betaling af Ulykkesforsikringspræmier.

Dom afsagt af Færøernes Ret den 5 December 1933: De Indstævnte, A/S Føroya Banki, Thorshavn, bør til Sagsøgerne, Føroya vanlukkutrygging, Thorshavn, betale 346 Kr 70 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 7 Oktober 1933, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Østre Landsrets Dom af 13 April 1934: Indstævnte, A/S Føroya Banki, bør for Tiltale af Appellanten, Føroya vanlukkutrygging, i denne Sag fri at være. Appellanten bør til Indstævnte betale i Sagsomkostninger for begge Retter 150 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

For Højesteret har Appellanten bestridt, at der er givet Løfte om Henstand med Skyldens Betaling og om et saadant Løfte foreligger ikke fuldstændige Oplysninger under Sagen.

I Henhold til de i Dommen iøvrigt anførte Grunde vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Føroya vanlukkutrygging til Indstævnte, Aktieselskabet Føroya Banki med 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved tre frivillige, i Forligskommissionen ratihaberede, Forlig anerkendte Skibsreder Johs Johannesen af Lervig at skyldte Sagsøgerne, Føroya vanlukkutrygging, Thorshavn, Ulykkesforsikringspræmie for henholdsvis 1928, 1929 og 1930, og at Præmierne var udrustet med Søpanteret i den ham tilhørende Kutter »Arizona« af Lervig i Henhold til Anordning Nr 503 af 29 November 1922 § 64 og Anordning Nr 122 af 31 Marts 1931 § 63. Med Skylden fik Debitor Henstand til Efteraaret 1932, skønt Skylden efter Forligene skulde være betalt tidligere; men Skylden blev heller ikke betalt i Efteraaret 1932, fordi Skibet forinden forliste. Sagsøgerne anmeldte Kravet som udrustet med Søpanteret overfor vedkommende Forsikringsselskab. Forsikringssummen blev imidlertid efter Forhandling mellem Selskabet, Sagsøgerne og de Indstævnte A/S Føroya Banki, Thorshavn, udbetalt til de Indstævnte, som havde registreret Panteret i Skibet, og som anerkendte, at de, saafremt Sagsøgerne havde lovlig Søpanteret for Fordringen, var pligtige at betale Sagsøgernes Fordring af den udbetalte Forsikringssum. De Indstævnte har imidlertid ikke kunnet indrømme, at Sagsøgerne har saadan Søpanteret. Sagsøgerne, som har opgjort Fordringen til ialt 754 Kr 33 Øre, har herefter nedlagt Paastand om, at de Indstævnte tilpligtes at betale dette Beløb med Renter, idet Sagsøgerne har gjort gældende, at de har lovlig Søpanteret for Beløbet.

De Indstævnte har principalt paastaaet sig frifundet. De anerkender vel, at Fordringen i og for sig er udrustet med Søpanteret i Skibets Forsikringssum i Henhold til Forsikringsaftalelovens § 54, men hævder, at Søpanteretten er forældet, fordi der kun foreligger Forlig, ratihaberede i en Forligskommission, hvorved Søpanteretten efter deres Formening ikke er gjort gældende »ad retlig Vej«, saaledes som Sølovens § 283 kræver det.

Retssager, hvorunder indtales Forsikringspræmier af de under nærværende Sag omhandlede Art, hvorom den paagældende Lov udtrykkelig udtaler, at de er udrustet med Søpanteret, kan ikke antages at skulle anlægges som Søsager efter Retsplejelov (for Færøerne) § 9, 4de sidste Stykke, jfr § 18, hvorfor Forligsmæglingen efter Retsplejeloven (for Færøerne) § 268 e ikke foregaar ved Retten men paa sædvanlig Maade ved de almindelige Forligskommissioner. Da efter Retsplejelovens § 279, 1ste Stykke, en Sag anses for anlagt, naar Forligsindkaldelse er indleveret til Berømmelse, maa Fordringen i Sølovens § 283, om, at Søpanteretten for at undgaa Forældelse skal gøres gældende »ad retlig Vej«, i hvert Fald anses for fyldestgjort, naar Indkaldelsen i behørig Tid er indleveret til Forligskommissionen til Berømmelse, og Behandlingen fremmes behørig. Hvis der herefter indgaaes Forlig i Forligskommissionen, maa det antages, at Sagen ikke behøver at komme til Retten, for at Søpanteretten kan bevares. Idet Retsplejelovens § 276 i det væsentlige ligestiller et udenfor Forligskommissionen sluttet, men for denne ratihaberet Forlig med et Forlig, der er afsluttet i selve Forligskommissionen paa Grundlag af forudgaaende Forligsindkaldelse, bliver Følgen, at Søpanterettens Forældelse ogsaa maa anses afbrudt, naar et udenfor Forligskommissionen sluttet Forlig ratihaberes for Forligskommissionen inden den i Sølovens § 283 nævnte Frist. En Betingelse for, at sidstnævnte Slags Forlig kan have den Virkning at afbryde Forældelsen, maa dog være, at det ratihaberede Forlig kan danne Grundlag for Eksekution i Henhold til Retsplejelovens § 478 Nr 2 andet Stykke. De under nærværende Sag fremlagte Forlig er efter Parternes Enighed ratihaberede indenfor den i Sølovens § 283 omhandlede Frist; men kun Forliget af 4 Marts 1929, ratihaberet 12 s M, ses at kunne danne Grundlag for Eksekution, hvorimod Udlæg ikke vil kunne foretages i Henhold til de to andre Forlig, da de Omkostninger, Debitor indgaaer paa at betale, bortset fra de med Eksekutionen forbundne, ikke er anførte med en bestemt Sum i disse Forlig, og det i Dompraksis er antaget, at Kreditor ikke engang ved at irafalde de paagældende Omkostninger kan benytte Forliget til at gøre Udlæg for Hovedfordringen.

De Indstævnte har dernæst hævdet, at selv om ratihaberet Forlig maatte afbryde Forældelsen, har Sagsøgeren ikke Ret til at lade Forliget henligge i flere Aar uden at foretage Eksekution. De Indstævnte paastaar derfor, at Søpanteretten efter Forliget af 4 Marts 1929 nu maa være bortfaldet. Heri vil der imidlertid ikke kunnes gives de Indstævnte Medhold. Idet Søpanterettens Forældelse, som anført er afbrudt ved Ratihabitionen af Forliget af 4 Marts 1929, ses der ikke at foreligge Hjemmel til at statuere, at Søpanteretten alligevel er bortfaldet ved, at Udlæg efter dette Forlig endnu ikke er foretaget.

Da i Forliget af 4 Marts 1929 280 Kr er anerkendt udrustet med Søpanteret i det forliste Skib, bliver Resultatet altsaa, at alene dette Beløb med forfaldne Renter 66 Kr 70 Øre, ialt 346 Kr 70 Øre med Renter efter Stævningen vil kunne tilkendes Sagsøgerne, hvorved bemærkes, at Omkostningerne efter Forligets Ordlyd ikke er anerkendt udrustet med Søpanteret i det forliste Skib, og at de Indstævnte ikke har protesteret mod Renteberegningen.

Det bliver herefter uforlødent at komme ind paa de Indstævntes subsidiære Paastand.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 5 December 1933 af Færøernes Ret, paastaas af Appellanten, Føroya vanlukkutrygging, ændret i Overensstemmelse med den for Underretten nedlagte Paastand, hvorhos Appellanten nedlægger nogle subsidiære Paastande.

Indstævnte, A/S Føroya Banki, paastaar Frifindelse, subsidiært Stadfæstelse.

Det bemærkes, at Ulykkesforsikringspræmierne gælder Aarene: 1928, 1930 og 1931 og ikke 1928, 1929 og 1930.

Ihvorvel et inden en Forligskommission ratihaberet Forlig kan virke afbrydende paa den i Sølovens § 283 nævnte Forældelse, naar Fyldestgørelse søges uden uforlødent Ophold, findes Søpanteretten i det foreliggende Tilfælde, hvor der er givet den i Dommen nævnte Henstand med Skyldens Betaling til Efteraaret 1932, ikke gjort behørig gældende ad retslig Vej efter nævnte Lovbestemmelse, hvorfor Søpanterettens Forældelse maa anses indtraadt, og Indstævntes Frifindelsespaastand vil være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger for begge Retter vil Appellanten have at godtgøre Indstævnte 150 Kr.

Torsdag den 2 Maj.

Nr 231/1934. **Thorsø Andelsmejeri (Kemp)**

mod

de selvskiftende Arvinger i Dødsboet efter Enke **Inger Marcussen** (Winther),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved en Fabriksskorstens Væltning.

Vestre Landsrets Dom af 28 September 1934: De Sagsøgte, Thorsø Andelsmejeri, bør til Sagsøgerne, Arvingerne efter Inger Marcussen, betale 2018 Kr tilligemed Renter deraf 5 pCt aarlig fra den 31 Marts 1934, indtil Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 350 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret. Appellanten paastaar Frifindelse.

I Henhold til de i Dommen, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter de Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Thorsø Andelsmejeri, til de Indstævnte, de selvskiftende Arvinger i Dødsboet efter Enke Inger Marcussen, med 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under en Storm Natten mellem den 7 og 8 Februar 1934 væltede en de Sagsøgte, Thorsø Andelsmejeri, tilhørende, i Mejeriets Drift anvendt fristaende Skorsten. I Faldet ramte den Beboelsesbygningen paa Naboejendommen, Matr Nr 5 z af Thorsø By og Sogn, der tilhørte Enke Inger Marcussen. Enken, der opholdt sig i Husets Soveværelse, da Ulykken skete, blev dræbt, og Huset led betydelig Skade, hvorhos en Del af det deri værende Indbo blev ødelagt. Idet Sagsøgerne har anbragt, at de Sagsøgte har Ansvar for Ulykken, har de under nærværende Sag paastaaet de Sagsøgte tilpligtede at godtgøre dem den ved Skorstenens Væltning foraarsagede materielle Skade, nemlig dels Skaden paa Bygningen, der ifølge en afholdt Syns- og Skønsforretning vil medføre en Reparationsudgift af ca 1600 Kr, dels Værdien af det ødelagte Indbo anslaaet til 418 Kr ialt 2018 Kr tilligemed Renter deraf 5 pCt aarlig fra Stævningens Dato, den 31 Marts 1934, indtil Betaling sker. De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgenes Tiltale og har endvidere paastaaet Sagsøgerne tilpligtede at betale dem 59 Kr, der udgør den af de Sagsøgte efter Aftale mellem Parterne erlagte Leje af en Presenning til Overdækning af Dele af Huset før Genopbygningen, tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt aarlig fra den 23 April 1934, indtil Betaling sker. Sagsøgerne har paastaaet sig frifundet for Modkravet. De Sagsøgte har givet Procestilvarsling til Skorstensbygger Laugesen, Herning, der er mødt under Domsforhandlingen.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte gjort gældende, at der ikke fra deres Side er udvist nogen Forsømmelse, idet den sædvanlige Fremgangsmaade er fulgt ved Skorstenens Opførelse i 1907, ligesom der ved en senere Reparation har været tilkaldt sagkyndig Bistand. De har efter deres Fremstilling intet vidst om, at der var Mangler ved Skorstenen, der kunde bevirke dens Nedstyrtning, og de har henvist dels til, at Stormen, som det fremgaar af Udtalelser fra

forskellig Side, var af usædvanlig Styrke, dels til at Direktoratet for Arbejds- og Fabrikstilsynet i en Erklæring af 12 Marts 1934, afgivet til Brug under den i Anledning af Ulykken iværksatte offentlige Undersøgelse, bl a har udtalt følgende:

»En foretaget Beregning — som dog ikke bygger paa fuldt ud tilfredsstillende Oplysning — viser, at Skorstenens Konstruktion ikke kan betegnes som uforsvarlig. Den afviger, hvad Sikkerheden mod Vindtryk angaar, neppe fra Flertallet af Dampskorstene her i Landet.«

Efter den af de udmeldte Syns- og Skønsmænd afgivne Erklæring har det ved en statisk Undersøgelse af Skorstenen vist sig, at Skorstenen var meget for svag, idet det efter de af Dansk Ingeniørforening udarbejdede Normer forlanges, at Skorstene skal kunne taale et Vindtryk paa 150 kg/m^2 , medens visse for den heromhandlede Skorstens Stabilitet betydningsfulde Spændingsforhold allerede ved et Vindtryk af 105 kg/m^2 opstod paa Brudstedet, der var det svageste Sted paa Skorstenen. Ifølge en Erklæring af Skønsmanden, Ingeniør Askøe kunde Vindtrykket paa Grundlag af meteorologisk Instituts Opgivelser om den maalte højeste Vindstyrke $m v$ ved den paagældende Lejlighed udregnes til ca 140 kg/m^2 , og efter hans Beregninger vilde en Skorsten bygget som den heromhandlede kunne vælte for et Vindtryk, der var under 140 kg/m^2 . Det udtales iøvrigt i Syns- og Skønsmændenes Erklæring, at Skorstenen er bygget efter en Praksis, der i 1907, da den blev bygget, ansaas for god, idet der dengang ikke fandtes særlige Forskrifter herfor, at den Del af Skorstenen, der stod tilbage, var i god Vedligeholdelsestilstand, og at Prøver af den nedstyrkede Del viste, at Mørtelen og Stenene var gode i enhver Henseende. Ifølge en af Mejeribestyrer Krogh afgivet Vidneforklaring blev Skorstenen repareret i 1922 eller 1923, hvortil Anledningen var, at der fra Fabrikstilsynets Side var gjort Bemærkning om, at Skorstenen vistnok trængte dertil som Følge af det daarlige Brændsel, man havde maattet bruge under Verdenskrigen. Der blev dog ikke gjort nogen Udsættelse til Synsprotokollen herom. Skorstensbygger Laugesen, Herning, paatog sig at udføre Reparationen for en Sum af vistnok 1800 Kr, og Skorstenen blev ved denne Lejlighed forsynet med en Jærnbandage, for hvilken Laugesen paatog sig Garanti i 10 Aar. Krogh har tilføjet, at han ikke har iagttaget Revner eller andre Fejl ved Skorstenen. Fornævnte Skorstensbygger Laugesen har under Domsforhandlingen for Landsretten forklaret, at han ved Reparationen i 1922—23 fandt Mørtelen mellem Stenene særlig paa det øverste Stykke stærkt opløst af Syrer fra Soden. Han forelagde Mejeriets Bestyrelse to Tilbud omfattende henholdsvis Opmuringen af en Skal uden om Skorstenen i dens hele Højde, og Anbringelsen af en Bandage af Jærnstivere i Forbindelse med Jærnringe paa det Stykke af Skorstenen, der var særlig medtaget. Bestyrelsen valgte det sidste Tilbud, der var det billigste.

Om den saaledes foretagne Reparation har Syns- og Skønsmændene i deres Forretning udtalt, at de lodrette Jærn i Bandagen, der alle laa over Brudstedet, muligvis kan have foraarsaget, at Skorstenen har svinget som eet Hele, og at et noget mindre Vindtryk end de beregnede 140 kg/m^2 i et uheldigt Udsvingningsøjeblik har frembragt Katastrofen.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Ingeniør P Sletting, til Indstævnte Færgeinspektør L Sørensen, med 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Obligation af 2 Juli 1924 opnaede daværende Hotelejer L F J Hansen af Rødby Havn i Banken for Rødby og Omegn A/S et Laan, stort 22 000 Kr, mod Pant i Ejendommen Matr Nr 406 og 407 af Rødby Købstads Markjorder og desuden i nogle specificerede Indbogenstande; for Laanet havde desuden Sagsøgeren, Færgeinspektør Laurits Sørensen, paataget sig solidarisk Selvskyldnerkaution i Forening med Mægler A Andersen af København og Proprietær Aage Olsen af Sorø.

Den pantsatte Ejendom, Hotel »Østersø«, blev allerede i Aaret 1925 sat til Tvangsauktion, der afsluttedes den 7 Januar 1926, uden at der udkom noget til Dækning af Bankens Fordring. Efter Tvangsauktionens Paabegyndelse rettede Banken Henvendelse til Kautionsisterne, der foreløbig ordnede sig med Banken paa den Maade, at Sagsøgeren og Mægler Andersen hver betalte et Afdrag paa 3500 Kr paa Gælden og stillede Sikkerhed for yderligere 3000 Kr hver, medens Proprietær Olsen stillede forskellige Sikkerheder. Sagsøgeren stillede Sikkerhed for de 3000 Kr i Form af en Bankgaranti, medens Mægler Andersen fremskaffede Selvskyldnerkaution fra Sagsøgte, Ingeniør P Sletting, og fra sin Søn, Mægler Arthur W Andersen. Kautionsdokumentet er dateret 17 December 1925.

Den 20 Juli 1927 sendte Banken til Sagsøgeren og hans Medkautionister en foreløbig Opgørelse, hvorefter dens Tilgodehavende var opgjort til 13 580 Kr 63 Øre, men iøvrigt foretog Banken sig intet med Hensyn til Gældens Afvikling førend den 6 December 1932, da den krævede Sagsøgte for 3000 Kr under Henviisning til, at A Andersen var i Betalingsvanskeligheder; den 15 Maj 1933 skete der Henvendelse til Sagsøgeren angaaende Betaling af Bankens Tilgodehavende, der pr 30 Maj 1933 blev opgjort til 15 460 Kr, og da Sagsøgte nægtede at betale det Beløb, for hvilket han indestod, og Arthur W Andersen intet kunde betale, saa Sagsøgeren sig nødsaget til at betale Beløbet, dog at han ved Forhandling opnaede en Decort paa 3000 Kr. Ved Ind-

frielsen den 15 Februar 1934 tiltransporterede Banken Sagsøgeren saavel Panteobligationen som det af Sagsøgte og Andersen udstedte Kautionsdokument.

Under denne Sag har Sagsøgeren nu — efter at Arthur W Andersen er afgaaet ved Døden — paastaaet Sagsøgte, Ingeniør P Sletting, dømt til at betale ham 3000 Kr med Renter 6 pCt aarlig fra den 15 Februar 1934, til Betaling sker. Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Sagsøgeren gør gældende, at da han og hans Medkautionist, A Andersen hidtil har betalt lige meget af Bankens Fordring, nemlig hver 3500 Kr, maa han nu kunne kræve Andersen for i hvert Fald Halvdelen af de 12 460 Kr, han har betalt Banken, og derfor ogsaa Sagsøgte som Andersens Kautionist for de 3000 Kr, han indestaar for. Andersen selv kan intet betale, og det samme gælder Sagsøgerens anden Medkautionist, Aage Olsen, hvis Sikkerhedsstillelse har indbragt ca 3000 Kr.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte i første Række anført, at hans Kautionsforpligtelse er bortfaldet, fordi Banken i sin Tid har forsømt at give ham den ved Bankloven af 4 Oktober 1919 § 13, sidste Stk foreskrevne Meddelelse om, at Gælden ikke var blevet betalt ved Forfaldstid. Sagsøgte paatog sig Kautionen for at medvirke til, at A Andersen og hans Medkautionister fih en kortere Henstand til at ordne deres Forhold overfor Banken, og det fremgaar af derom i sin Tid udvekslede Skrivelser, at der af Banken blev givet Henstand til 11 Juni Termin 1926. Sagsøgte har intet hørt fra Banken, før denne i December 1932 afkrævede ham Kautionsbeløbet. Hvis han i sin Tid havde faaet Meddelelse om Misligholdelsen, kunde han have formaaget Andersen, der i de mellemliggende Aar har haft gode Indtægter, til at betale sin Skyld til Banken. Ved dennes Undladelse af at give Meddelelse er Sagsøgtes Regreskrav mod Andersen blevet værdiløst, og Banken har derfor tabt sit Krav mod Sagsøgte.

Selv om den anførte Bestemmelse i Bankloven ikke var anvendelig her, kunde Banken have underrettet Sagsøgte inden en rimelig Frist, men Sagsøgte har som nævnt overhovedet ikke faaet nogen Meddelelse fra Banken førend i December 1932, og det uagtet Banken i Mellemtiden havde ladet saavel Hotel »Østersø« som den sammen med Hotellet pantsatte ubebyggede Grund og det pantsatte Løsøre bortsælge ved Auktion. Sagsøgte er gaaet ud fra, at Gælden forlængst var afviklet og er blevet bestyret i denne Opfattelse af sin Medkautionist Arthur W Andersen, der ca 2 Aar efter Kautionens Indgaaelse paa Sagsøgtes Forespørgsel har svaret, at dette Forhold var ude af Verden. Banken har i Mellemtiden modtaget meget betydelige Beløb fra A Andersen, der havde andre Mellemværender med Banken, som Sagsøgte var ubekendt med, og Sagsøgte mener derfor, at Banken har set sin Fordel ved at undlade at underrette Sagsøgte.

Sagsøgeren bestrider, at Bestemmelsen i Banklovens § 13, sidste Stk, kan komme til Anvendelse her. Da Sagsøgte kautionerede, forelaa der allerede Misligholdelse fra Hoveddebitors Side, og det bestrides, at der ved Ordningen i 1925 i Forhold til A Andersen blev truffet Aftale om en bestemt senere Forfaldsdag for Restgælden.

Sagsøgtes Anbringende om, at 11 Juni Termin 1926 skulde være

aftalt som Forfaldstid, støttes paa en Skrivelse af 10 December 1925, hvori Sagsfører Kjølnær paa Proprietær Aage Olsens Vegne forespørger Banken, om den vil modtage den Ordning, at han straks betaler 3500 Kr og inden 14 Dage stiller Sikkerhed for 3000 Kr, »hvorefter Restgælden henstaar til 11 Juni Termin 1926«, og Sagsfører Chr Petersens paa Bankens Vegne afgivne Svar af 12 s M, at »Bankens Bestyrelse indgaar paa at lade Restgælden henstaa til 11 Juni Termin 1926« paa de tilbudte Betingelser. For de to andre Kautiønistere Vedkommende — hvis Indbetalinger iøvrigt var sket paa et tidligere Tidspunkt, nemlig den 2 November 1925 — er intet oplyst om, at en bestemt Betalingstermin skulde være aftalt, og der kan ikke fra den Omstændighed, at Olsen har anmodet om og opnaaet Bankens Tilsagn om en bestemt Henstand paa Betingelser, der iøvrigt ikke blev opfyldt, sluttes noget med Hensyn til de andre. Herefter maa der gaas ud fra, at der ikke i Forhold til A Andersen har været aftalt nogen bestemt Betalingstermin, og der maa gives Sagsøgeren Medhold i, at den anførte Bestemmelse i Bankloven ikke er anvendelig paa Forholdet. Da der nu dernæst — afset fra denne Bestemmelse — ikke under de foreliggende Omstændigheder, hvorved bemærkes, at det ikke kan antages, at Banken har søgt at varetage sine egne Interesser paa Sagsøgte Bekostning, vil kunne statures nogen Forpligtelse for Banken til at holde Sagsøgte i hans Egenkab af Kautiønist underrettet om, at Gælden ikke blev betalt, maa hans Kautiønsforpligtelse anses som bestaaende i det Øjeblik, da Sagsøgeren indfriele Restskylden.

Sagsøgte har dernæst gjort gældende, at Sagsøgeren i al Fald ikke har Regreskrav imod ham, da Parterne ikke har paataget sig Kautiøni i Forening. Mellem Kautiønisterne, der ikke er Samkautiønistere, haves ikke Regresret. I al Fald kan der kun være Tale om, at den senere tilkomne Kautiønist efter Omstændighederne vil have Regres mod den ældre, men ikke omvendt.

Heroverfor har Sagsøgeren anført, at de oprindelige Kautiønistere i sin Tid i Forening har henvendt sig til Banken og opnaaet den foran omtalte Ordning, hvorefter bl a Sagsøgeren og Andersen hver stillede Sikkerhed for 3000 Kr. Da disse Sikkerheder saaledes er stillet efter indbyrdes Aftale mellem Kautiønisterne, maa ikke blot Banken, men ogsaa den af Kautiønisterne, der har indfriet Restgælden, kunne gøre Krav paa Sikkerhederne. Hvis det ikke antages, at Sagsøgeren har Regres mod Sagsøgte, vil der iøvrigt fremkomme den Urimelighed, at Banken vilkaarligt vilde kunne bestemme, hvem af dem der endeligt skulde komme til at betale de 3000 Kr, nemlig den af dem, hvem Banken vælger at afkræve Beløbet. Sagsøgeren har for Retten forklaret, at han for sit Vedkommende gerne vilde have haft Forholdet ud af Verden allerede i 1925, men da Olsen og Andersen daarlig kunde betale, gik han med til den foran omtalte Ordning med delvis Betaling og Sikkerhedsstillelse, idet man dengang mente, at Resten kunde dækkes af Pantet.

Hvorledes det nu end forholder sig hermed, maa der i al Fald gaas ud fra, at Sagsøgeren ved at tiltræde Ordningen har regnet med at være dækket ved den af Andersen fremskaffede Kautiøni for de 3000 Kr, og at dette ogsaa har været indlysende for Andersen, og under disse

Helsingør, idet der udbetaltes ham Hyre til Afmønstringsdagen samt yderligere 4 Dages Hyre.

Under nærværende Sag gør Sagsøgerne, Sømændenes Forbund som Mandatar for Matros Heldtberg, gældende, at Matros Heldtberg maa betragtes som ulovligt afskediget, da han er afskediget uden det i Sømandslovens § 13 fastsatte Varsel af 7 Dage, og idet Sagsøgerne heretter formener, at Heldtberg i Henhold til Sømandslovens § 34 maa have Krav paa 7 Dages Hyre fra Fratrædelsen, paastaar de Sagsøgte dømt til at betale yderligere 3 Dages Hyre eller 15 Kr 81 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt p a fra Sagens Anlæg, den 11 Oktober 1934.

Det sagsøgte Rederi paastaar Frifindelse, idet det benægter, at Heldtberg er ulovligt afskediget. Ifølge Sagsøgtes Anbringende kan Sømandslovens § 13 ikke forstaas saaledes, at Sømanden har Krav paa 7 Dages Varsel til selve Fratrædelsen, men Kravet om 7 Dages Varsel maa, uanset at Sømanden paa Grund af Skibets tidligere Ankomst til Fratrædeshavnen bliver afmønstret forinden Opsigelsesfristens Udløb, anses for tilstrækkeligt fyldstgjort ved Udbetaling af Hyre til Sømanden for 7 Dage efter Opsigelsen. Sagsøgte har særlig anført, at en modsat Regel vilde føre til urimelige Resultater og navnlig, hvis den udstraktes til ogsaa at gælde Styrmand og Kaptajner, der har et langt Opsigelsesvarsel, paa Grund af Vanskeligheden ved at beregne Skibets Ankomst til Fratrædeshavnen vilde tvinge Rederierne til at opsiges med længere Varsel end det i Lovens fastsatte. Endelig har Sagsøgte anført, at det vilde være i Strid med almindelige Retsregler, hvis en Fører ikke kunde afskedige en Sømand paa den i det her omhandlede Tilfælde skete Maade.

Sagsøgerne har heroverfor særlig henvist til, at der maa gælde samme Opsigelsesvarsel for Rederiet som for Sømanden, men at sidstnævnte vilde gøre sig skyldig i Rømning, hvis han fratraadte sin Tjeneste uden det foreskrevne 7 Dages Varsel.

Ifølge Sømandslovens § 34 har en Sømand, der afskediges før Tjenestetidens Udløb uden Hjemmel i Lovens §§ 32 eller 33, Krav paa mindst 7 Dages Hyre fra Fratrædelsen. Idet der ved »Tjenestetidens Udløb« findes at maatte forstaas det Tidspunkt, til hvilket Hyreaftalen lovlig er opsagt eller iøvrigt efter sit Indhold ophører, maa efter Rettens Mening Heldtberg, som blev afmønstret (afskediget) den 15 Juli 1934, d v s kun 5 Dage efter Kaptajnens Opsigelse, have den fulde, en ulovligt afskediget Sømand ved Lovens § 34 tillagte Ret til Hyre, og den af Sagsøgerne nedlagte Paastand findes herefter at burde tages til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgerne med 30 Kr.

Nr 53/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Theodor Alfred Johannes Boesen (Martensen-Larsen),

der tiltales for Bedrageri.

Dom afsagt af Retten for Maribo Købstad m v den 3 Januar 1935: Tiltalte, Slagter Theodor Alfred Johannes Boesen, V Thirsted, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af det offentlige, derunder Salær til den beskikkede Forsvarer, Sagfører Petersen, Rødby, 50 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 6 Februar 1935: Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr i Salær til den for Tiltalte Theodor Alfred Johannes Boesen beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Ove Frederiksen, udredes af det offentlige.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

Efter Dommens Afsigelse har paa Foranledning af Højesteret Gaardejer Carl Jacobsen, Sønnen Axel Peter Christian Jacobsen og Fodermester Thorvald Larsen paany afgivet Forklaringer i Retten og beediget disse, som er i Overensstemmelse med deres tidligere Forklaringer.

Efter alt herefter foreliggende vil Gaardejer Carl Jacobsens beedigede Forklaring være at lægge til Grund for Paadømmelsen. Herefter vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 285, jfr § 279 efter Omstændighederne med en Straf af Fængsel i 60 Dage. De borgerlige Rettigheder vil derhos være at frakende ham for et Tidsrum af 5 Aar. Tiltalte vil have at udrede i Erstatning til Gaardejer Jacobsen 100 Kroner samt have at betale Sagens Omkostninger som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Theodor Alfred Johannes Boesen bør hensættes i Fængsel i 60 Dage og til Gaardejer Carl Jacobsen betale 100 Kroner. De borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte i et Tidsrum af 5 Aar. Tiltalte betaler Sagens Omkostninger, derunder i Salær til Sagfører Petersen, Rødby, 50 Kroner og til Overretssagfører Frederiksen 40 Kroner samt til Højesteretssagfører Martensen-Larsen i Salær for Højesteret og som Godtgørelse for Udlæg 150 Kroner og 28 Kroner.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag tiltales ved Statsadvokatens Anklageskrift af 24 November 1934 Slagter Theodor Alfred Johannes Boesen, V Tirsted, til at lide Straf efter Straffelovens § 279 for Bedrageri derved, at han den 17 September 1934 i Viet for at skaffe sig uberettiget Vinding har formaaet Gaardejer Carl Jacobsen til at udlevere sig en Ko af Værdi 120 Kr, idet han udbetalte 20 Kr og lovede at betale yderligere 100 Kr den næste Dag, uagtet Tiltalte ikke havde til Hensigt at betale sidstnævnte Beløb, hvorhos han, da Jacobsen senere kom for at hente Beløbet, svigagtig hævdede, at han ved Udleveringen havde betalt 120 Kr og ikke som sket kun 20 Kr.

Gaardejer Carl Jacobsen har under Sagen nedlagt Paastand paa en Erstatning af 100 Kr, hvorhos han har anmodet om, at han, saafremt Retten finder det fornødent, faar Lejlighed til at bekræfte sin Forklaring med Ed. Han har forklaret, at Tiltalte afkøbte ham en ung rød Ko og en Kalv for ialt 150 Kr, og en Dag i September 1934 indfandt Tiltalte sig hos Anmelderen og fik Koen, der gik i en Fold i Fjordarealet, udleveret, men da han nu skulde betale, havde han kun 20 Kr, og han lovede da, at Anmelderen skulde faa de 100 Kr den næste Dag, da Tiltalte havde Penge til Gode hos Slagter Valdemar Løje, Rødby Havn.

Tiltalte trak derefter af med Koen, og Anmelderen gik hjem, idet han holdt de to 10-Kronesedler i Haanden. Da han kom ind, var hans Hustru og Fodermester Thorvald Larsen, Sæddingegaard, til Stede i Køkkenet, hvor han kastede Pengene paa Bordet, idet han sagde, at det var alt, hvad han havde faaet for Koen, men at han skulde have 100 Kr den næste Dag.

Den følgende Dag var Anmelderen paa Tiltaltes Bopæl, men traf ikke Tiltalte hjemme, og Anmelderen fik ingen Penge. Da han kom hjem, havde Tiltalte og Valdemar Løje været der og hentet Kalven, som de havde betalt med 30 Kr til Anmelderens Hustru.

Senere har Tiltalte nægtet overfor Anmelderen at skyldte denne noget.

Tiltalte har paastaet sig frifundet. Han har forklaret, at han ganske rigtigt købte de to Kreaturer for 150 Kr, men han betalte Koen ved Afhentningen med en 100-Kroneseddel og to 10-Kronesedler, som Anmelderen stak i Vestelommen. Den næste Dag hentede Tiltalte Kalven, som han betalte med 30 Kr til Anmelderens Hustru, han nægter saaledes bestemt at skyldte Anmelderen noget som helst i Anledning af Handlen.

Af de af Fodermester Thorvald Larsen og Anmelderens Hustru afgivne Vidneforklaringer fremgaar det, at Anmelderen kom ind i Køkkenet med de 2 Tikronesedler i Haanden og kastede Pengene paa Bordet, idet han sagde, at det var alt, hvad han havde faaet for Koen, men at han skulde have Resten den følgende Dag.

Tiltalte, der er født den 12 Februar 1894, er tidligere straffet saaledes:

1) ved Maribo Købstads Ekstrarets Dom af 20 Januar 1911 efter Straffeloven 1866 § 203, jfr § 37 for Vold, betingelsesvis med simpelt Fængsel i 8 Dage,

2) ved 2 Feltartilleriregiments Krigsrets Dom af 27 Maj 1915 efter Straffeloven for Krigsmagten § 158, 159, jfr Straffeloven 1866 § 52 med simpelt Fængsel paa Vand og Brød i 8 Dage.

Da der ikke mod Tiltaltes Benægtelse er ført Bevis for, at Tiltalte ikke har betalt de 100 Kr, og da Formodningen maa være for, at Betaling har fundet Sted samtidig med Udleveringen, vil Tiltalte i det hele være at frifinde, hvorved bemærkes, at der ikke findes Anledning til at lade Anmelderen bekræfte sin Forklaring med Ed.

Sagens Omkostninger, derunder Salær 50 Kr til den for Tiltalte beskikkede Forsvarer, Sagfører Chr Petersen, Rødby, udredes af det offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 3 Januar 1935 af Retten for Maribo Købstad m v og paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse i Overensstemmelse med Anklageskriftet.

Selv om der ikke, som i den indankede Dom anført, i det foreliggende Tilfælde kan opstilles nogen Formodning for, at Betalingen har fundet Sted ved Udleveringen, findes det dog efter alt foreliggende overvejende betænkeligt at anse det for tilstrækkeligt godtgjort, at Tiltalte har gjort sig skyldig i noget strafbart Forhold. Idet Underretsdommens Resultat herefter kan tiltrædes, vil den være at stadfæste.

M a n d a g d e n 6 M a j .

Nr 284/1934. **Aug Freuchen & Co, T G Krøyer, Aktieselskab**
(Landsretssagfører Harup)

m o d

Firmaet Nielsen & Smith (Landsretssagfører Heilesen),

betræffende Erstatning for Misligholdelse af en Handel angaaende et Parti Byg.

Østre Landsrets Dom af 29 Oktober 1934: De Sagsøgte, Aug Freuchen & Co, T G Krøyer A/S, bør til Sagsøgerne, Firmaet Nielsen og Smith, betale 1453 Kr 75 Øre med Renter heraf 6 pCt aarlig fra den 27 Februar 1934, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 250 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Appellanten har opfyldt Dommen ved Betaling af 1766 Kroner 93 Øre og hans Paastand for Højesteret gaar herefter ud paa Tilkendelse af dette Beløb med Renter, medens Indstævnte paastaar Frifindelse.

Efter Karakteren af det af Direktør Henriksen under Forhandlingerne tagne Forbehold maatte det paahvile ham, hvis han vilde gøre dette gældende, straks efter at have talt med Direktør Jacobsen at give Køberen fornøden Underretning. Da dette ikke er sket, vil Indstævntes Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Firmaet Nielsen & Smith, bør for Tiltale af Appellanten, Aug Freuchen & Co, T G Krøyer, Aktieselskab, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte med 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Firmaet Nielsen og Smith, København, der til Levering til et Bryggeri skulde fremskaffe et Parti Byg, kom den 15 Februar 1934 ved sin Medindehaver, Grosserer K J Smith, der da opholdt sig i Nakskov, med den derboende Grosserer O Frederiksen som Mægler i Forhandling med Aug Freuchen & Co, T G Krøyer A/S ved dets Direktør C Henriksen, om Køb af 150 Tons Binderbyg. Forhandlingerne, der var indledet om Eftermiddagen i Kontortiden, afsluttedes om Aftenen paa Hotel Harmonien, hvor Direktør Henriksen ved 8-Tiden blev kaldt ud til de endelige Forhandlinger og erklærede sig for sit Vedkommende enig i de nu foreslaede Betingelser, bl a at Prisen var 13 Kr 60 Øre pr 100 kg fob Nakskov, og at Smith straks skulde have udleveret store Prøver af 3 Partier til Udvalg og Approbation.

Færdig fra Trykkeriet den 22 Maj 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højestetsaaret 1935.

Nr. 7

Mandag den 6 Maj.

Den næste Dag Kl ca 3 Eftm lod Grosserer Frederiksen paa Aktieselskabets Kontor aflevere et Eksemplar af Slutseddel affattet i Overensstemmelse med Aftalen. Da han intet hørte fra Selskabet, lod han den 17 om Formiddagen paa Selskabets Kontor aflevere et af Smith underskrevet Eksemplar af Slutsedlen. Ved Middagstid samme Dag telefonerede Direktør Henriksen da til ham og meddelte herunder, at han ikke kunde anerkende, at nogen Handel var afsluttet. Smith blev straks underrettet og protesterede, men da Aktieselskabet i Skrivelse af 19 Februar fastholdt sin Vægring, lod Smith den 20 s M gennem Varemægler konstatere Prisen for Dækningskøb af et til Aftalen svarende Parti, hvilken da udgjorde 14 Kr 50 Øre pr 100 kg og afkrævede Aktieselskabet Merprisen paa Partiet 1350 Kr med Tillæg af Salæret til Mægleren 103 Kr 75 Øre eller ialt 1453 Kr 75 Øre, hvilket Beløb Aktieselskabet nægtede at betale.

Under Anbringende af, at endelig Handel var afsluttet har derfor under denne ved Retten for Nakskov Købstad m v forberedte Sag Sagsøgerne, Firmaet Nielsen og Smith, København, paastaaet de Sagsøgte Aug Freuchen & Co, T G Krøyer A/S, Nakskov, dømt til Betaling af de fornævnte 1453 Kr 75 Øre med Renter heraf 6 pCt aarlig fra Paa-kravets Dato, den 27 Februar 1934.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse, idet de gør gældende, at Handlen var betinget af, at Direktør Henriksens Meddirektør, Direktør Jacobsen godkendte Aftalen, hvilket ikke er sket.

Det fremgaar af de under Sagens Forberedelse afgivne Parts- og Vidneforklaringer, at det er almindeligt, at Direktørerne Jacobsen og Henriksen hver for sig paa de Sagsøgte Vegne mundtlig eller telefonisk slutter Kornhandler, at Henriksen den 15 Februar om Eftermiddagen havde givet Frederiksen det heromhandlede Parti paa Haanden til en Pris af 13 Kr 75 Øre for 100 kg, at Frederiksen ved Separatforhandlinger med Smith og Henriksen opnaaede Enighed om en Pris af 13 Kr 60 Øre, og at den endelige Forhandling direkte mellem Parterne alene drejede sig om Leveringssted og Kvalitetsprøver. Da ogsaa Enighed paa disse Punkter var opnaet, spurgte Smith udtrykkelig Henriksen, om Handlen saa var i Orden, hvortil Henriksen svarede: »Ja«. Idet Parterne derefter skiltes, tog Henriksen et Forbehold om Sanktion fra Jacobsen. Om Forbeholdets Form hersker Uenighed, idet Henriksen

vil have ment det alvorligt, men Smith og Frederiksen har opfattet det som betydningsløst.

Ingen af Deltagerne i Forhandlingerne vidste da, at Eksportpræmien for Byg vilde blive forhøjet fra den 16 Februar at regne. Men da Henriksen den 16 Februar underrettede Jacobsen om Forhandlingerne, oplyste Jacobsen, at han fra den 15 om Eftermiddagen havde vidst dette. Jacobsen og Henriksen enedes da om at nægte Godkendelse af Handlen med Sagsøgeren. Den 16 Februar mellem 5 og 6 om Eftermiddagen ringede Henriksen til Frederiksens Kontor, men da en Kontordame oplyste, at Frederiksen ikke var til Stede, gav han ingen Oplysning om Hensigten med sin Opringning, ligesom de Sagsøgte derefter ikke gav nogen Meddelelse om Annulationen før den 17 Februar ved Middagstid. Henriksen havde derimod efter sin Forklaring allerede ved Middagstid den 16 Februar telefonisk til Frederiksens Husholderske givet Meddelelse om Annulationen, hvilket dog benægtes af Husholdersken.

Selv om de Sagsøgte paa Grundlag af de den 15 Februar førte Forhandlinger har haft nogen Føje til at antage, at Direktør Jacobsens Vægning ved at tiltræde Handlen kunde bringe Aftalen til Ophør, burde de dog den 16 ved Slutsdelens Modtagelse have forstaaet, at Sagsøgerens Opfattelse var, at endelig Handel var afsluttet. Idet der maa gaas ud fra, at de Sagsøgte ikke før den 17 Februar har givet behørig Meddelelse om deres derfra afvigende Standpunkt, findes de Sagsøgte ved denne Passivitet i henimod 1 Døgn at have afskaaret sig fra at træde tilbage fra Handlen.

Idet de Sagsøgtes retsstridige Vægning ved at opfylde Handlen findes at have forvoldt Sagsøgerne det af dem opgjorte Tab, vil de Sagsøgte herefter være at dømme til at betale Sagsøgerne de paa-staaede Beløb.

De Sagsøgte vil derhos have at betale Sagens Omkostninger til Sagsøgerne med 250 Kr.

T i r s d a g d e n 7 M a j .

Nr 230/1934. Lokomotivfyrbøder **V K F Larsen**
(Thorsteinsson)

m o d

Grundejerforeningen **Søndervang** (Cohn),

betræffende Betaling af Tilskud til Anlæg af Gasledning.

København's Byrets Dom af 9 August 1934: Sagsøgte, Hr V K F Larsen, bør for Tiltale i denne Sag af Sagsøgerne, Grundejerforeningen »Søndervang« v/ Formand Niels Jørgensen, fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne inden 15 Dage fra Dato til Sagsøgte med 50 Kr.

Østre Landsrets Dom af 5 Oktober 1934: Indstævnte, V K F Larsen, bør til Appellanten, Grundejerforeningen »Søndervang«, betale 75 Kr 99 Øre og i Sagsomkostninger for begge Retter 100 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

Den i § 4 i Appellantens Købekontrakt indeholdte Bestemmelse om Fritagelse for at deltage i visse Anlægsudgifter omfatter efter sit Lydende kun Anlægget af Veje og Kloaker, og det kan efter den Maade, hvorpaa Parcelkøbernes indbyrdes Retsforhold iøvrigt er ordnet, ikke antages at have været Hensigten at fritage Parcellen for at bidrage til Udgiften ved Nedlægning af de i Sagen omhandlede Gasledninger.

Landsrettens Dom vil herefter være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Lokomotivfyrbøder V K F Larsen, til Indstævnte, Grundejerforeningen Søndervang, med 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, Grundejerforeningen Søndervang v/ Formand Niels Jørgensen, paastaaet Sagsøgte, Hr V K F Larsen, dømt til Betaling af 75 Kr 99 Øre med nærmere angivne Renter.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Sagsøgte er Ejer af den fra Matr Nr 2 a af Vigerslev udstykkede Parcel Nr 16, Matr Nr 1841, og som saadan ifølge sin Købekontrakts § 6 tvunget Medlem af Grundejerforeningen »Søndervang« og underkastet dennes Love. Hans Parcel, der er ubebygget, har Facade til Flaskekrovej (nu Vigerslevvej). Efter Overenskomst mellem Foreningen og Københavns Kommune har denne nu nedlagt Gasledninger i de Foreningen vedrørende Veje, bl a Flaskekrovej, imod at Foreningen udreder et nærmere aftalt Tilskud til Udgifterne herved, og Foreningen har herefter paalignet de til denne hørende Parcelejere en forholdsmæssig Andel i Udgifterne, for Sagsøgtes Vedkommende 75 Kr 99 Øre. Som Hjemmel herfor henviser Foreningen til sine Love og de dermed ganske enslydende Bestemmelser i Sagsøgtes Købekontrakt § 6, hvori det hedder: »— — — Foreningens Formaal er at varetage Parcel-

ejernes Fællesinteresser med Hensyn til deres Parceller, overensstemmende med denne Købekontrakts Bestemmelser, navnlig varetage Parcelejernes Interesser med Hensyn til Opfyldelsen af, og paase eller eventuelt tage Initiativ til Opfyldelsen af Parcelejernes Pligter med Hensyn til Anlæg af Veje og Kloaker etc, og disse Anlægs Vedligeholdelse, Belysning etc jfr denne Kontrakts §§ 4 og 5. Foreningen træffer forsaavidt saadant beror paa Parcelejerne, med fuldt bindende Virkning for hver enkelt Parcelejer, alle Bestemmelser med Hensyn til de i denne Kontrakts §§ 4 og 5 nævnte Anlægs Foretagelse og deres Vedligeholdelse, Belysning etc — — — kort sagt foretager alle til Anlæggenes Udførelse og Gennemførelse fornødne Handlinger. Foreningen foretager Beregning over den enkelte Parcelejers Bidrag, indkræver disse — — — Foreningen træffer alle Bestemmelser med Hensyn til Vejenes Forsyning med Gas-, Vand- og Elektricitetsforsyningsledninger og Vejenes Belysning — — —« Forholdet er iøvrigt efter det oplyste det, at Københavns Kommune ikke vil kræve Tilskud fra Parcelejerne ved Flaskekrovej for Anlæg af Gasledning i denne til det Tidspunkt, hvor Kommunen efter Bebyggelsesforhold m v finder, at Nedlægningen bør ske. Dette Tidspunkt er imidlertid endnu ikke kommet, saaledes at Sagsøgerne for at faa Gasledning nedlagt allerede nu var nødsaget til at afslutte Overenskomst med Kommunen om Deltagelse i Anlægsgudgifter.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand henviser Sagsøgte til sin Købekontrakts § 4, hvori det hedder: »Ejerne af de fra Matr Nr 2 a udstykkede Parceller, som har Facade til Flaskekrovej — — — deltager — — — i Udgifterne ved Anlæg af Kloak i Vejen langs det østre Skel og Sideledning over 2 a — — — medens de fornævnte Parceller ikke deltager i Anlægget af Veje og Kloaker iøvrigt paa Matr Nr 2 a.

Ejerne af alle øvrige fra Matr Nr 2 a — — — udstykkede Parceller er pligtige at deltage forholdsmaessigt i Udgifterne ved Anlæg af — — — Veje, Pladser og Stier og disses Forsyning med Kloaker (altsaa bortset fra de i denne Paragrafs 1 Stk ommeldte Kloaker, der lignes paa alle Parceller), Gas-, Vand- og Elektricitetsforsyningsledninger samt Beplantning, saaledes som disse Anlæg er eller bliver approberet af Københavns Magistrat.

Samtlige Udgifter ved de i denne Paragrafs 2det Stykke ommeldte Anlæg — — — bæres af Ejerne af alle de Parceller, som ifølge foranstaaende er pligtige at deltage.« Sagsøgte gør nu gældende, at det af Paragrafens 1ste Stk sammenholdt med 2det Stk fremgaar, at han ikke er pligtig at deltage i Udgifterne ved Anlæg af Gasledninger, og han bestrider, at Foreningen har Hjemmel til ved en Flertalsbeslutning at tilsidesætte de ham og de med ham ligestillede Parcelejere ifølge Kontrakten tilkommende særlige Rettigheder, der i saa Tilfælde vilde blive illusoriske. Han henviser derhos til, at det i de af Sagsøgerne paabe- raabte Bestemmelser i Lovene og Kontraktens § 6 netop anføres, at det er Foreningens Formaal at varetage Parcelejernes Fællesinteresser »overensstemmende med denne Købekontrakts Bestemmelser,« ligesom de af Sagsøgerne paabe- raabte Bestemmelser i Lovene og § 6 henviser til Kontraktens §§ 4 og 5.

I disse Betragtninger findes der nu at maatte gives Sagsøgte Medhold, og idet det heroverfor findes uden Betydning, om Sagsøgte tidligere uden Protest er indgaaet paa at deltage i Udgifterne ved Anlæg af Vandledninger, vil Sagsøgtes Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte med 50 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 9 August 1934 af Københavns Byrets 12 Afdeling, paastaas af Appellanten, Grundejerforeningen »Søndervang«, ændret saaledes, at Indstævnte, V K F Larsen, dømmes til at betale Appellanten 75 Kr 99 Øre.

Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet.

Efter det for Landsretten anførte findes der ikke ved Fortolkningen af 1ste og 2det Stk i Købekontraktens § 4 at kunne lægges afgørende Vægt paa den i Dommen nævnte Modsætningsslutning, da Grunden til, at § 4, 1ste Stk i Modsætning til 2det Stk ikke nævner Bidragspligt for Parcelejerne ved den i 1ste Stk nævnte Vej (Flaskekrovej eller nu: Vigerslevvej) bl a til Vand- og Gasledninger, antagelig er den, at man ved Affattelsen af disse Bestemmelser i sin Tid regnede med, at Udgifter i saa Henseende overhovedet ikke vilde komme til at foreligge for den offentlige Flaskekrovej (nu: Vigerslevvej), idet Kommunen vilde nedlægge saadanne Ledninger (Hovedledninger) uden Udgift for Parcellejerne ved Vejen. Forholdet er imidlertid det, at Kommunen ikke foretager gratis Nedlægning, før der foreligger en vis Bebyggelsesgrad. Da saadan ikke kom til at foreligge, har Appellanten og de tilstødende Grundejerforeninger været nødt til at slutte særlige Overenskomster med Kommunen, først vedrørende Vandledninger — hvortil Parcellejerne ved Vigerslevvej uden Indsigelse har bidraget overfor Appellanten — og nu med Hensyn til Gasledninger.

I en for Landsretten fremlagt Skrivelse af 28 Juli 1934 fra Københavns Belysningsvæsen til Appellantens Sagfører hedder det bl a:

»Hvad specielt angaar den nu etablerede 200 mm Ledning i Vigerslevvej oplyses, at denne Ledning ikke med den nuværende ret tynde Bebyggelse vilde være lagt paa Kommunens Regning, saafremt de stedlige Grundejerforeninger ikke havde taget Sagen op og deltaget i Ledningsudgifterne i Foreningernes Veje og saaledes gjort Forrentning af Ledningen i Vejen mulig.«

Appellantens Sagfører har anført, at gratis Nedlægning af Gasledning — i Mangel af særlig Overenskomst mellem Grundejerforeningerne og Kommunen — vilde have kunnet lade vente paa sig i mange, ja maaske en Snes Aar.

Det er iøvrigt af Appellantens Sagfører oplyst, at Kommunen nu ogsaa i private Veje, naar der foreligger tilstrækkelig Bebyggelse, nedlægger gratis Gasledninger, hvorfor der ikke nu med Hensyn til saadanne Ledninger vilde være Grund til nogen Sondring mellem Par-

celejerne i § 4's 1ste og 2det Stk, hentet fra Forholdet: offentlig eller privat Vej.

Efter det foranførte har Overenskomsten med Kommunen angaaende Gasledninger været til lige saa stor Gavn for Parcelejerne ved Vigerslevvej som for de øvrige Parcelejere, og de førstnævnte findes under de foreliggende Omstændigheder ikke at have Krav paa vederlagsfrit at nyde et Gode paa Bekostning af de øvrige Parcelejere.

Som Følge af det anførte, og idet der ikke af Indstævnte er fremsat særlig Indsigelse mod Størrelsen af det Indstævnte paalignede Beløb, vil Dommen være at forandre i Overensstemmelse med Appellantens Paastand.

I Sagsomkostninger for begge Retter vil Indstævnte have at godtgøre Appellanten 100 Kr.

T o r s d a g d e n 9 M a j .

Nr 168/1934.

Rigsadvokaten

m o d

Hans Oluf Hansen (Graae),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens §§ 267, Stk 1 og 2 og 268.

Østre Landsrets Dom af 14 Juni 1934: De ovennævnte for Sagsøgeren, Sognepræst A Drewsen-Christensen, Storehedinge, ærekrænkende Sigtelser kendes ubeføjede. Sagsøgte, Skomagermester Oluf Hansen, sammesteds, bør straffes med Hæfte i 60 Dage og til Sagsøgeren, Sognepræst A Drewsen-Christensen, som Erstatning betale 1000 Kr, samt til Bestridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse af denne Dom 100 Kr. Endelig bør Sagsøgte godtgøre Sagsøgeren denne Sags Omkostninger med 2000 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er indanket for Højesteret i Strafferetsplejens Former, dels efter Begæring af Skomagermester Hans Oluf Hansen, dels af det offentlige. Sognepræst A Drewsen-Christensen har sluttet sig til det offentliges Forfølgning af Sagen.

For Højesteret er det ikke som i Stævningen for Landsretten gjort gældende, at Tiltalte Skomager Hansen skulde have sigtet Sognepræst Drewsen-Christensen for Uterlighed.

Til Dommens Gengivelse af Partikulier Stevens Jensens Forklaring føjes, at han forstod paa Skomager Hansen, at det kun var ved en enkelt Lejlighed, at Pastor Drewsen-Christensen havde

drukket sig fuld, nemlig ved en Bryllupsfest, samt at han ikke forstod paa Tiltalte, at Drewsen-Christensen havde været sammen med en Pige i Pigekammeret. Endvidere bemærkes, at Modtageren af Brevet af 11 November 1933, Overlærer Aage Petersen, fra en Samtale med Tiltalte den 6 s M var bekendt med, at Tiltalte med Udtrykket »et natlig Sold« alene sigtede til Bryllupsfesten.

Efter Dommens Afsigelse er der tilvejebragt forskellige nye Oplysninger navnlig vedrørende den i Dommen nævnte Generalforsamling i Frimenigheden i Lemvig og de dermed i Forbindelse staaende Udtrædelser af Frimenigheden.

Af de mange Vidner, der har udtalt sig om Sognepræst Drewsen-Christensens Adfærd ved Brylluppet, har de fleste forklaret, at han ikke var beruset ved den paagældende Lejlighed. Herefter tiltrædes det, at der er paalagt Skomager Hansen strafretligt Ansvar for de i Dommen nævnte ærefornærmende Udtalelser, derunder ogsaa de Udtalelser, der gaar ud paa, at Pastor Drewsen-Christensen var beruset, men efter hvad der maa antages at have foreligget for Skomager Hansen, da han fremsatte sine Sigtelser, kan det ikke statueres, at han har udtalt sig imod bedre Vidende, hvorved bemærkes, at der ikke kan lægges nogen afgørende Vægt paa den ved Generalforsamlingen i Frimenigheden vedtagne Resolution. Hans Forhold vil derfor alene kunne henføres under Straffelovens § 267, Stk 1 og Stk 2 og Straffen findes at burde bestemmes til en Statskassen tilfaldende Bøde, stor 2000 Kroner, med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 30 Dage. Sagens Omkostninger for Landsretten findes at burde ned sættes til 1000 Kroner.

I Henseende til Bestemmelsen om, at de for Sognepræst Drewsen-Christensen ærekrænkende Sigtelser kendes ubeføjede og om Erstatning samt Udredelse af Omkostninger ved Dommens Kundgørelse vil Dommen være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Skomagermester Hans Oluf Hansen bør til Statskassen bøde 2000 Kroner og saafremt Bøden ikke betales, straffes med Hæfte i 30 Dage. Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Skomager Hansen til Sognepræst A Drewsen-Christensen med 1000 Kroner. I Henseende til Bestemmelsen om at de for Sognepræst Drewsen-Christensen ærekrænkende Sigtelser kendes ubeføjede, og om Erstatning samt Bestridelse af Omkostningerne ved Dommens Kundgørelse bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret og i Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesterets sagfører

Graae 400 Kroner og 15 Kroner, der udredes af det offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at det i September Maaned 1933 gennem Offenliggørelse i Bladene var blevet kendt, at Pastor A Drewsen-Christensen var blandt Ansøgerne til det ledige Embede som Sognepræst i Storehedinge, blev der af stedlige Repræsentanter for Indre Mission, deriblandt Skomagermester Oluf Hansen paabegyndt en Agitation med det Formaal at hindre, at Pastor Drewsen-Christensen blev udnævnt til Embedet.

Skomager Hansen henvendte sig herunder til forskellige Medlemmer af Menighedsraadet bl a dets Formand, Lærer H P Olsen, overfor hvem han omtalte Pastor Drewsen-Christensen som en Mand, der ved en Bryllupsfest »havde været fuld og kastet op og udvist upassende Optræden«, samt Partikulier Stevens Jensen, overfor hvem han udtalte, at han vilde skrive i Bladene om Præstens »forargelige Færd«, at Præsten var en »Skamplet paa den danske Folkekirke«, at »han drikker sig fuld«, og at »han gaar i et Pige-kammer«.

Den 11 November s A tilsendte derhos Skomager Hansen Overlærer Aage Petersen, der ligeledes er Medlem af Menighedsraadet, en saalydende Skrivelse:

»Undertegnede erklærer hermed paa given Foranledning og overtager det fulde juridiske Ansvar herfor, at Frimenigheds Præst Drewsen-Christensen i Lemvig er En aandelig Fallittenspiller, der kom ind til en stor og god Menighed, men i Løbet af faa Aar har splittet og opløst den, sat det hele over Styr og har kun Fattiggaarden tilbage, hvis han ikke er saa heldig at komme ind i et Statskirkeembede. Det der bragte Bægeret til at flyde over var, at en Del af hans tidligere Menighed hævder, at han efter et natlig Sold i Fuldskab udviste forargeligt Optræden, Hvad man ellers vil kunde sige om disse udtraadte Frimenighedsfolk, snærpet eller Mangel paa »Rummelighed« og »Frisind« kan man ikke bebrejde dem. En aandelig Gøgler der ene, forat blive forsørget, gladelig søber den Kaal, han mere end nogen anden Præst i Danmark har spyttet i. Endvidere ønsker jeg at tilføje følgende personlige Bemærkninger, at jeg ikke kan se nogen væsenlig Forskel paa, at en Præst drikker sig fuld med efterfølgende Skandale og den Skribentvirksomhed D C har udfoldet, f Eks de gemene Avisartikler han skrev til og om Biskop Ludwigs, da denne laa paa Dødslejet og paa den Maade bidrog til at forbitre hans sidste Dage, at sparke til en døende Løve og drikke sig fuld kan efter mit Syn være lige usømmeligt. At naar jeg ikke helt har kunnet tie i denne Sag, er det dikteret af min Kærlighed til den danske Folkekirke, hvem Frimenighedspræsten i Lemvig, i Tale og Skrift har smædet mere end nogen anden nulevende Præst, og at det derfor forekommer mig for stor en Udæskning, at kalde en saadan Mand, der vil være en Skamplet for den Kirke, han nu er nødt til at søge ind i, for at blive forsørget. »Endelig! naar jeg ikke har henvendt mig til noget Menighedsmedlem, for at øve nogen Paavirkning, er Grunden blandt andet den, at ledende Mænd inden for

Menighedsraad forlængst har været vel vidende om D C's forargelige Færd, men alligevel med velberaad Hu arbejder for hans Kaldelse, saa har jeg velbegrundet Tvivl om, at Menighedsraadets Flertal vil indstille en Mand, der er væsentlig bedre kvalificeret i aandelig Henseende. Ærbødigst Oluf Hansen.«

Da Menighedsraadet efter foretaget Undersøgelse med Hensyn til Grundlaget for de fremsatte Sigtelser med stort Flertal indstillede Pastor Drewsen-Christensen som Nr 1 paa Listen, fortsatte Skomager Hansen sine Henvendelser til Menighedsraadets Medlemmer, hvorhos han i Slutningen af November Maaned henvendte sig i Kirkeministeriet, hvor han overfor Ministeren omtalte en Del af de Sigtelser, han havde udspredd til Menighedsraadets Medlemmer.

Den 2 December forsøgte Skomager Hansen endelig ved telefonisk Henvendelse til Redaktørerne af »Østsjællands Socialdemokrat« og »Østsjællands Folkeblad« at formaa disse til i Bladene at optage en Meddelelse om, at der nu gennem vedkommende Biskop var indledet tjenstlig Undersøgelse imod Pastor Drewsen-Christensen.

Under Paaberaabelse af, at den citerede Skrivelse af 11 November 1933, saavel som de ovenfor citerede af Skomager Hansen overfor Medlemmer af Menighedsraadet fremsatte Udtalelser indeholder dels Ringeagtsytringer dels ubeføjede ærefornærmende Sigtelser overfor Pastor Drewsen-Christensen, har denne under nærværende ved Retten for Storehedinge Købstad m v forberedte Sag nedlagt Paastand paa, at de nævnte af Skomager Hansen fremsatte Udtalelser kendes ubeføjede, og at Skomager Hansen for Fremsættelsen ikendes Straf i Medfør af Straffelovens §§ 267 og 268 samt tilpligtes i Medfør af § 15 i Lov om Ikrafttræden af borgerlig Straffelov at betale en Erstatning paa 2000 Kr.

Sagsøgte, der erkender at have afsendt den nævnte Skrivelse af 11 November og fremsat de ovenfor citerede Udtalelser, procederer til Frifindelse, idet han gør gældende, at han der som Følge af sit religiøse Standpunkt maatte anse det uheldigt, at Sagsøgeren blev udnævnt til Sognepræst i Storehedinge, har haft Føje til at søge at paavirke Menighedsraadets Medlemmer, og at hans Udtalelser overfor disse ikke gaar ud over Ytringsfrihedens Grænser, idet de kun indeholder en berettiget Kritik af Sagsøgerens Forhold.

Sagsøgte har i saa Henseende henvist til, at Sagsøgeren, der i 1925 dannede Lemvig Frimenighed og virkede som Præst ved denne indtil 1933, ikke paa tilfredsstillende Maade offentlig har begrundet sin Tilbagevenden til Folkekirken.

Med Hensyn til de øvrige Sigtelser har Sagsøgte indskrænket sig til at henvise til, at han fra Beboere i Lemvig, hvis Navne han ikke har ønsket at opgive, havde faaet Meddelelse om, at Sagsøgeren ved en enkelt Lejlighed, under en Bryllupsfestlighed i Nørre Lund i Sommeren 1932 havde nydt Spiritus i Overmaal og som Følge heraf faaet Opkastninger og maatte bringes til Sengs, samt at Sagsøgeren den følgende Dag under Fortsættelse af Festen havde danset moderne Dans i Skjorteærmer.

Rigtigheden af sidstnævnte Forhold er bekræftet af Sagsøgeren. Derimod maa det ved de under Sagen afgivne Vidneforklaringer anses

bevist, at Sagsøgeren ved den paagældende Lejlighed ikke var paa-virket af Spiritus.

I denne Forbindelse bemærkes, at Sagsøgte, da han fremsatte Sig-telserne, var bekendt med, at der i Anledning af de Rygter, der ud-spreddes om Sagsøgeren efter den omtalte Bryllupsfest, blev afholdt en Generalforsamling i Frimenigheden i Lemvig, hvor en saalydende Erklæring blev vedtaget:

»I Anledning af de ærekrænkende Rygter, der har verseret her paa Egnen om Pastor Drewsen-Christensens Tilstand og Optræden ved et Bryllup i Engbjerg Sogn den 17 og 18 Juli i Aar, ønsker Lemvig Fri-menighed efter at have modtaget indgaaende Oplysninger om denne Sag offentligt at udtale, at disse Rygter kun kan betegnes som grundløse og uvederhæftig Sladder, idet den samtidig udtaler sin Beklagelse af den Andel, Mejeriejer J Imer og Hustru, Lokomotivfører F R Hansen og Fru Ane Marie Paakjær, Lemvig, har haft i disse Rygters Opstaaen og Udbredelse.«

Da Sagsøgte iøvrigt intet har anført til Bevis for Rigtigheden af de fremførte Sigtelser, vil disse i Overensstemmelse med den af Sagsø-geren nedlagte Paastand være at kende ubeføjede, hvorhos Sagsøgte vil være at anse efter Straffelovens §§ 267, Stk 1 og Stk 2 og 268 efter Omstændighederne med Hæfte i 60 Dage.

Sagsøgte vil derhos have til Sagsøgeren at betale en Erstatning af 1000 Kr, samt til Bestridelse af Omkostningerne ved Kundgørelse af denne Dom 100 Kr.

Endelig bør Sagsøgte godtgøre Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 2000 Kr.

F r e d a g d e n 1 0 M a j .

Nr 163/1934. **Entreprenør Chr Kornerup-Koch**
(Landsretssagfører Axel Schmidt)

m o d

Forsikringsselskabet **Dansk Bygnings-Assurance** (Allerup),

betræffende Ærefornærmelser.

Østre Landsrets Dom af 3 Juli 1934: De ovenfor under V, VII og VIII angivne for Sagsøgeren, Forsikringsselskabet Dansk Bygnings-Assurance, ærerørige Udtalelser kendes ubeføjede. Sagsøgte, Entreprenør Chr Kornerup-Koch, bør inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse til Statskassen bøde 300 Kr eller i Mangel af Bødens Betaling straffes med Hæfte i 15 Dage. Sagsøgte bør derhos inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse til Sagsøgeren betale Sagens Omkostninger med 400 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil den i Overensstemmelse med Indstævntes subsidiære Paa-stand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten Entreprenør Chr Kornerup-Koch, til Indstævnte, Forsikringsselskabet Dansk Bygnings-Assurance, med 400 Kroner.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Det sagsøgende Selskab, Forsikringsselskabet Dansk Bygnings-Assurance, stiftedes i November 1929 med det i dets Loves § 1 angivne Formaal: at forsikre i Henhold til den til enhver Tid gældende Lov sine Medlemmer mod den Skade, som tilføjes de forsikrede Bygninger ved Angreb af Husbukke og Hussvamp eller de Foranstaltninger, der træffes for at standse eller tilintetgøre disse, og Fornyelsen af Bygningsdele, som maatte være nødvendige for at sætte angrebne Bygninger i forsvarlig Stand. Ifølge de da vedtagne Loves § 2 er Selskabets Medlemmer »med de af dem forsikrede Bygningers Brandforsikringssum solidarisk ansvarlige for de Selskabet paahvilende Forpligtelser, enhver i Henhold til sin Forsikringssum, og i det hele forpligtede at holde sig Selskabets Love efterrettelig«. Efter Lovens § 4 kan som Bygningsforsikring indtegnes alle Arter af private og offentlige Bygninger, som ved en foretaget Undersøgelse viser sig at være fri for Angreb af Husbukke og Hussvamp; og § 6 bestemmer, at »viser det sig ved en Undersøgelse af en Ejendom, der ønskes indtegnet til Forsikring, at et enkelt Litra Nr skulde være angrebet af Svamp eller Husbukke, maa Forretningsudvalget i ethvert enkelt Tilfælde træffe Bestemmelse om, paa hvilke Betingelser Optagelse kan finde Sted, og er det Selskabets Pligt at yde Raad og Vejledning til Skadens Udbedring.« Endelig gav § 9 Regler for Erstatningens Udbetaling og bestemte derved, at »ingen Erstatning kan udbetales for Skader, der indtræffer eller burde være konstateret inden Udløbet af 2 Aar efter Forsikringens Ikrafttræden.«

Et halvt Aars Tid efter Stiftelsen begyndte Selskabet selv at foretage Udryddelse af Husbukke, som fandtes i de til Forsikring anmeldte

Ejendomme. Derefter ændredes paa en den 20 Juni 1931 afholdt Generalforsamling Lovenes § 9 til at lyde saaledes:

»Udbetaling af Erstatninger.

Den fastsatte Erstatning kan udbetales, naar en Skade er udbedret og de paabudte Foranstaltninger mod Smittens Udbredelse er foretagne og godkendt Syn afholdt og Anmeldelse om dette tilstillet Selskabet.

1. For Ejendomme, der ved Optagelsen er fri for Angreb af Husbukke og Hussvamp, har Selskabet Erstatningspligt fra den Dato, Police er udstedt.

2. For angrebne Ejendomme, der før Optagelse behandles med varm Luft og Giftvædske, har Selskabet ligeledes Erstatningspligt fra Forsikringens Ikrafttræden. Det samme gælder for Ejendomme, der er behandlet med Giftvædske alene.

3. Skader, der bevisligt var til Stede ved Forsikringens Ikrafttræden, erstattes ikke.«

Paa en den 4 Juni 1932 afholdt Generalforsamling vedtoges det at oprette en særlig Afdeling med faste Præmier uden solidarisk Ansvar, hvorfor Lovenes § 2 ændredes saaledes:

»Selskabet omfatter to Forsikringsafdelinger, A og B. Under Afdeling A tegnes alle Forsikringer med regulerende Præmie efter Gensidigheds-Princippet. Præmieregulering jævnfør Paragraf 14. Forsikringstagere i Afdeling A er solidarisk ansvarlige for Selskabets Forpligtelser, uanset hvilken Afdeling de vedrører.

Under Afdeling B kan tegnes Forsikringer til faste Præmier uden Regulering; i denne Afdeling kan kun tegnes Forsikring mod Husbukkeskader. Forsikrede i Afdeling B kan ikke paalignes Ekstrakontingent eller deltage i Bonusudbetalinger. Forsikrede i denne Afdeling har ikke Stemmeret i Selskabet.«

I Efteraaret 1933 arbejdede Selskabet for at faa tegnet Forsikringer i Omegnen af Odder. »Odder Dagblad« indeholdt i den Anledning den 2 Oktober 1933 en Artikel, hvori Redaktionen drøftede Betimeligheden af, »at ét Selskab lader foretage baade Undersøgelsen og Udryddelsen og dernæst tegner Forsikring mod senere Skader«. Selskabet sendte da et af dets administrerende Direktør, Tømremester, Branddirektør H Damgaard, underskrevet Brev, som optoges i Bladets Nr for 5 Oktober 1933, og hvori det bl a udtales:

»Med Hensyn til Spørgsmaalet Udryddelse, er det en absolut Nødvendighed, at vi selv foretager denne og selv kontrollerer Udryddelsen, da vi altid overtager Risikoen efter Behandlingen ved Forsikring paa samme Grundlag, som Ejendomme, der er rene, derfor kan man ikke overlade dette Arbejde til fremmede, og hver eneste af vore Medarbejdere er ogsaa Eksperter i det Arbejde, de udfører for os.

Med Hensyn til den økonomiske Side af Udryddelsen kan vi lettest berolige Dem ved at bede Dem forespørge en Mand, der har benyttet Private ti Udryddelse og bede Dem sammenligne.

Vi ved, at private Udryddelsesforretninger tager 50—70 pCt mere end vi. Vi skal nemlig ikke leve af Udryddelserne, men Nødvendigheden har tvunget os til at tage disse op, og netop dette Princip maa

være Garanti for, at Ejendomsbesidderne ikke kommer til at betale mere for en Behandling end nødvendigt.«

Den 20 Oktober 1933 bragte Bladet et Brev fra Sagsøgte, Entreprenør Chr Kornerup-Koch, der i Brevet oplyste, at han »driver en af de »private Udryddelsesforretninger«, der efter Hr Damgaards Opfattelse er 50—70 pCt dyrere end den Virksomhed, han er adm Direktør for.«

I Brevet udtales bl a:

(I) »Selskabet er gensidigt, hvilket vil sige, at de Folk, der staar for Foretagendet, ingen Risiko og intet Ansvar har, idet der i Lovene staar, at Selskabet har Ret til at opkræve Ekstrapræmie hvert Aar, en hyggelig Paragraf for de Folk, der i Uvidenhed forskriver sig til Selskabet.«

Om dette Forhold siges senere i Brevet:

(II) »Det er beklageligt, hvis det er rigtigt, hvad Hr Damgaard oplyser, at over 100 af Odder Bys Grundejere søger deres Ejendomme assurede i dette Selskab, som efter Annoncer er Landets ældste, største, billigste, men ogsaa mest mærkelige Forsikringsselskab i denne Branche, thi hvor mange af de Grundejere, der har tegnet Forsikring, er mon klar over, at de ifølge Selskabets Love hæfter solidarisk for et eventuelt Underskud med et Bløb, der svarer til deres Brandforsikringssum.

Til Eks: Et Hus's Brandforsikringssum er 20 000 Kr, saa betales i Præmie $\frac{1}{2}$ pro mille, altsaa 10 Kr, det lyder jo meget pænt, men hvor mange er klar over, at hvis Selskabet krakker, kan de risikere at skulle betale 20 000 Kr. Selskabet har imidlertid Grundejerens Underskrift herpaa i det Øjeblik, Forsikringsbegæringen er underskrevet.«

Endvidere udtales:

(III) »Selskabet optager ikke angrebne Ejendomme, før de selv har behandlet dem, men i Selskabets Love er der en Paragraf, hvori staar, at skulde det vise sig, at der inden for et Tidsrum af 2 Aar atter viser sig Husbukke, maa Ejeren selv betale for en ny Behandling. Selskabet er altsaa atter uden Risiko, for udfører de den første Behandling daarligt, er det Ejeren, der maa betale igen for at faa det lavet om.«

(IV) »Der er kun et, jeg har ikke været saa smart som Hr Damgaard, at jeg har startet et gensidigt Forsikringsselskab, hvor jeg hvert Aar, hvis det er nødvendigt, kan tappe Medlemmerne for lidt Ekstrakontingent. Fulgte jeg det Princip, behøvede jeg nemlig heller ikke at tjene paa mit Arbejde.«

(V) »Med Hensyn til Hr Damgaards Udtalelse, at Bygnings Assurancen er 50—70 pCt billigere end vi »private«, skal jeg hertil bemærke, at Bygnings Assurancen har to Priser, en, naar de kan udføre Arbejdet, som de selv lyster, en anden Pris, der er ca 100 pCt højere, naar de ved, at Teknologisk Institut eller andre skal kontrollere dem. Jeg har adskillige Eksempler, hvor jeg ved Licitationer har været billigere end Hr Damgaards filantropiske Foretagende.«

(VI) »Der er dertil det kedelige, at Dansk Bygnings Assurances Behandlinger i mange Tilfælde har vist sig at være værdiløse, hvad følgende tydeligt viser:

Efter en Varmebehandling i Taarbæk udtog Teknologisk Institut et

Stykke af det varmebehandlede Træ. Ved Udpindingen iandt 18 levende og 1 død Husbukkelarve, et talende Bevis for, hvad Behandlingen var værd. Ved Behandling af en kommunal Bygning i Præstø nægtede Teknologisk Institut at udstede Attest for Arbejdets rigtige Udførelse, og Kommunen nægtede at betale for Behandlingen. Ved Behandling af en Villa i Sorø nægtede Institutet ogsaa at godkende Behandlingen o s v.«

(VII) »Et andet Forhold, der ogsaa belyser Selskabets Værdi, er, at hverken Teknologisk Institut, Københavns- eller Frederiksberg Grundejerforeninger vil have noget som helst med Dansk Bygnings Assurance at gøre.«

(VIII) »Maatte disse Oplysninger tjene til at advare Grundejerne mod blindt at tro paa alt Hr Damgaards Præleri og tildels bevidste Usandhed, er min Hensigt naaet.«

Under Hævdelse af, at disse Udtalelser er urigtige og ærerørige for det sagsøgende Selskab, har dette ved dets nævnte administrerende Direktør under denne ved Stævning af 10 November 1933 anlagte Sag paastaet Sagsøgte idømt Straf efter Reglerne i Straffelovens Kapitel 27 for Udtalelserne, der paastaas mortificerede, hvorhos Sagsøgte paastaas tilpligtet at betale Selskabet en Erstatning af 10 000 Kr med Renter deraf 5 pCt aarlig fra Stævningens Dato.

Sagsøgte, der har erklæret, at Udtalelserne i Brevet om Tømrmester Damgaard har Hensyn til dennes Stilling som administrerende Direktør i Selskabet, og som ikke har gjort Indsigelse mod dets Optræden som Sagsøger, har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren har med Hensyn til de som I og II betegnede Udtalelser bemærket, at de intet oplyser om den i Aaret 1932 skete Oprettelse af Afdeling B, men fremstiller Selskabet som lokkende Folk til Tegning ved Fortielse af Gensidighedsforpligtelserne for Afdeling A, af hvilke der gives et farvet Billede. Udtalelse III bortser fra den i Aaret 1931 skete Ændring af Lovens § 9 og giver derfor et forvrænget Billede af de forsikredes Retsstilling. Udtalelserne IV og VIII er ærerørige og Udtalelserne V—VII er urigtige og fremsat for at skade Selskabet, som ikke har opkrævet og ikke venter at komme til at opkræve Ekstrakontingent i Afdeling A, og hvis Afdeling for Behandling for Husbukke arbejder med faste Takster og har hvilet i sig selv og iøvrigt givet Overskud.

Sagsøgte har bemærket, at hans Brev er Svar paa Selskabets den 5 Oktober 1933 trykte Brev og Led i en Polemik, som fortsattes af Selskabet med et den 25 Oktober paa Jærnbanehotellet i Odder afholdt Møde, hvortil Sagsøgte fik Indbydelse saa sent, at det var ham umuligt at komme tlistede; Tømrmester Damgaard har endvidere i et Interview i »Dagens Nyheder« for 29 November 1933 betegnet Sagsøgtes Fremgangsmaade som »Smartness«. Sagsøgte har dernæst oplyst, at han ved Brevets Udfærdigelse ikke var kendt med de i Aarene 1931 og 1932 skete Forandringer i Selskabets Love, og har hævdet, at hans Udtalelser under I—III er rigtige paa Grundlag af Selskabets oprindelige Love og ligesom Udtalelsen IV ikke overskrider Grænserne for, hvad der er tilladt i Polemik. Med Henblik paa Udtalelserne V og VI har Sagsøgte

oplyst, at han selv ved forebyggende Behandling mod Husbukke ved Besprøjtning med Special-Cuprinol A anvender denne Vædske i den af Teknologisk Institut anbefalede Mængde, mindst 35 kg pr m³ Tømmer, medens Selskabet i Reglen benytter langt mindre Vædske; saaledes havde Selskabet og Sagsøgte i Aaret 1932 indgivet Tilbud paa Varmebehandling og Cuprinolbehandling af Korsør Kirkes Loft, lydende paa henholdsvis 1510 Kr og 3250 Kr; da Teknologisk Institut, som Menighedsraadet konsulerede, forlangte en vis Mængde Cuprinol anvendt, oplyste Selskabet, at dets Tilbud var baseret paa 450 kg Cuprinol og maatte forhøjes med 1 Kr 80 Øre pr kg yderligere medgaaende Vædske, hvorved dets Betaling, da Menighedsraadet akcepterede dette, blev ca 2500 Kr. Sagsøgte har endvidere fremskaffet Oplysninger om, at Teknologisk Institut i en Del Tilfælde vilde have anvendt større Cuprinolmængder end Selskabet har anvendt. Med Hensyn til sin Kritik af Selskabets Arbejde har Sagsøgte henvist til de nedenfor omtalte Vidneforklaringer og derhos oplyst:

a t Teknologisk Institut i Skrivelse af 27 August 1932 har erklæret at have konstateret visse Mangler ved en af Selskabet da foretaget Behandling til Udryddelse af Husbukkelarver i en Villa i Sorø og derfor først efter ny Undersøgelse i August 1934 at kunne afgive Erklæring om Sandsynligheden for at finde levende Husbukkelarver,

a t Teknologisk Institut i Skrivelse af 14 Juni 1934 har nægtet at anbefale til Optagelse til Forsikring en Villa i Sorø, som Selskabet har behandlet mod Husbukkeangreb i Sommeren 1933,

a t et ved Retten for Køge m v den 17 August 1933 optaget Skøn over Herfølge Skoles Tagetage har konstateret i Skorstensstolen at have fundet en yngre levende Larve og »i Bjælkelaget saavel yngre som ældre Larver, altsaa deriblandt Larver, som er saa gamle, at de maa antages at stamme fra Tiden før« den af Selskabet i Aaret 1930 foretagne Udryddelsesbehandling, som Skønnet derfor erklærer ikke har været tilstrækkelig grundig, og

a t en af Sagsøgtes Konsulenter i Vinteren 1932—33 har afgivet Erklæring om, at der ikke fandtes levende Husbukke i en Ejendom i Korsør, saa at der intet var til Hinder for, at den kunde forsikres, skønt Teknologisk Institut kort efter i et Spær fandt Angreb af Husbukke, nemlig flere karakteristiske Flyvehuller, og i en udtaget Prøve Husbukkelarvernes Gange.

Udtalelsen VII er, efter hvad Sagsøgte videre har anbragt, et forkortet Udtryk for, at ingen af Konsulenterne ved de nævnte Institutioner vil anbefale nogen Ejendom til Forsikring paa Grundlag af en af Selskabet foretaget Behandling, og Udtalelsen VIII berettiges dels ved Selskabets pralende Annoncer, dels ved dets Fremhævelse af sin Prisbillighed i Forhold til Privatentreprenører, da det maa være klar over, at dets Arbejde er langt daarligere end de andres.

Ingeniør Knud Jensen, der er Konsulent ved Forsikrings-Aktieselskabet Husbukke Assurance-Compagniet, Grundejerns Husbukkeforsikring, har som Vidne forklaret, at han en Dag i Aaret 1930 besaa Ejendommen Taarbæk Strandvej Nr 18, som det sagsøgende Selskab havde varmebehandlet, og af det varmebehandlede Træ udpegede to Stykker,

som han bad Selskabets Varmemester opbevare til Afhentning næste Dag. Den følgende Dag bragte Konsulent Wichmand ham fra Ejendommen to Stykker Træ, hvoraf han bestemt genkendte det ene, i hvilket han fandt 6 a 8 Husbukkelarver, hvoraf 2 a 3 var døde, øjensynlig ved Varmebehandling, medens Resten var levende. I det andet Stykke Træ fandtes 1 død og 18 levende Husbukkelarver.

Konsulent ved Teknologisk Institut Hans Wichmand har som Vidne forklaret, at han paa Ejendommen i Taarbæk fik udleveret de to Stykker Træ, som Tømrersvenden ved Udleveringen sagde havde været varmebehandlet. Iøvrigt har han forklaret som Ingeniør Jensen.

Selskabets tidligere Konsulent Oluf Svendsen har som Vidne forklaret, at de to Stykker Træ var taget af en Bunke i Gaarden, hvor alt Træ var samlet 4—5 Dage før, Selskabets Behandling fandt Sted.

Vidnerne Jensen og Wichmand har yderligere forklaret, at de under og efter Selskabets Behandling af Præstø Skole og Præstegaard med Varme kontrollerede Behandlingen og derefter nægtede at afgive Erklæring om Behandlingens Effektivitet. De har ligesom Konsulent for »Københavns Grundejerforening« og Forsikrings-selskabet Skjold Sv Jensen-Storch og Konsulent for »Frederiksberg Grundejerforening« og Forsikringsaktieselskabet Alm Grundejerforsikring Johs Stubkjær erklæret ikke at ville anbefale nogen af Husbukke angrebet Bygning til Forsikring paa Grundlag af en Cuprinolbesprøjtning med den af Selskabet benyttede Mængde, som de finder for ringe.

Konsulent hos Selskabet Th Abraham har som Vidne forklaret i Sommeren 1933 at have undersøgt den af Sagsøgte omtalte Villa i Sorø og at have anset en Besprøjtning med 14 a 15 kg Cuprinol for tilstrækkelig, hvad han mener var rigtigt.

Idet det bemærkes, at der ikke i selve det Forhold, at Sagsøgtes Kritik af Selskabet delvis er sket paa Grundlag af Love, som har været, men ikke mere er gældende for Selskabet, kan ligge noget ærekrænkende for dette, findes de under I—IV anførte Udtalelser ikke at overskride, hvad der under den foreliggende Polemik maa være tilladeligt.

Udtalelsen V, der naturlig maa forstaaes som en Sigtelse mod Selskabet for at udføre mindre godt Arbejde til billig Pris, naar det ved sig ukontrolleret, vil derimod som uhjemlet og ærerørig være at kende ubeføjet.

Det findes ikke bevist, at det i Udtalelsen VI omhandlede Træstykke fra Ejendommen Taarbæk Strandvej Nr 18 er udtaget efter at have været behandlet med den af Selskabet foretagne Opvarmning, men efter det oplyste findes der ikke iøvrigt tilstrækkelig Anledning til at paatale Udtalelsen.

Derimod findes de under VII og VIII omhandlede Udtalelser som uhjemlede og ærerørige at burde kendes ubeføjede, idet det bemærkes, at det overhovedet ikke er godtgjort, at Selskabet er fremkommet med Usandhed.

For under de anførte Omstændigheder at have fremsat de under V, VII og VIII anførte Udtalelser vil Sagsøgte derhos være at anse efter Straffelovens § 267 Stk 2 med en Statskassen tilfaldende Bøde paa 300 Kr.

Forvandlingsstraffen bestemmes til 15 Dages Hæfte.

Derhos vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 400 Kr, hvorimod der ikke findes Anledning til at tilkende Sagsøgeren Erstatning, hvorved bemærkes, at der intet er godtgjort om, at Selskabet ved Sagsøgtes Skrivelse skulde have lidt økonomisk Tab.

M a n d a g d e n 13 M a j.

Nr 138/1934. Fhv Hotelejer **H C Jensen** (Gamborg)

m o d

Hotelejer **Chr Gelsing** (Cohn),

betræffende Erstatning for Svampeskade.

Østre Landsrets Dom af 12 Juni 1934: Sagsøgte, fhv Hotel-ejer H C Jensen, bør til Sagsøgeren Hotelejer Chr Gelsing, betale 2200 Kr med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 22 Januar 1934, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 600 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Efter Dommens Afsigelse er der afgivet Forklaring af forskellige Vidner, bl a Tømrermester Kaj Petersen, der har forklaret, at han i Slutningen af 1932 eller Begyndelsen af 1933 blev tilkaldt af Appellanten for at reparere Gulvet i Entreen foran Dametoiletterne. Vidnet konstaterede da, at der var i høj Grad Svamp i Gulvet, og at Svampen var trængt langt op i Skillerummet; han fornyede 5—6 Brædder, og han gjorde Appellanten opmærksom paa Svampen, og sagde, at han burde tage hele Gulvet op og rive Skillerummet ned, hvilket Appellanten imidlertid ikke vilde. Appellanten stod ved Siden af Vidnet og saa de tykke Lag Svamp paa de optagne Brædder og Kager af Svamp, som Vidnet skrabe frem under Gulvet.

Efter det saaledes oplyste maa det antages at have staaet Appellanten ganske klart, at i hvert Fald den ved Toiletterne konstaterede Svamp ikke var blevet udryddet, men kun tildækket ved de af ham foretagne Reparationer, og idet det tiltrædes, at Appellanten ikke under de foreliggende Omstændigheder vil kunne paaberaabe sig Ansvarsfrihed som Følge af Bestemmelserne i Købekontraktens § 2, vil Dommen være at stadfæste, hvorved bemærkes, at der ikke for Højesteret er rejst nogen Indsigelse mod Erstatningens Størrelse.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten fhv Hotelejer H C Jensen, til Indstævnte, Hotelejer Chr Gelsing med 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ifølge Købekontrakt af 7 Juli 1933 afkøbte Restauratør Chr Gelsing Hotelejer H C Jensen »Dragør Strandhotel« for en Købesum af 155 000 Kr, hvoraf 25 000 Kr skulde udbetales kontant, naar tinglyst Skøde forelaa uden præjudicerende Retsanmærkning; indtil da skulde Beløbet deponeres i anerkendt Bank. I Købekontraktens § 2 hedder det:

»Ejendommen overtages saaledes som den er og forefindes, idet Køberen dog som en Forudsætning for Handlen reserverer sig Ret til at undersøge Ejendommen for Svamp. For saa vidt Undersøgelsen ikke er tilfredsstillende, staar Køberen frit.«

Som Overtagelsesdag skulde gælde den 11 Juli 1933.

Efter Anmodning af Køberens Sagfører, Landsretssagfører Carl Bryld, foretog Københavns Grundejerforenings Svampe-Afdeling ved Konsulent Svend Jensen-Storch den 8 Juli 1933 Undersøgelse og afgav herom saalydende

»Attest

for Undersøgelse vedrørende Svampeangreb — — — — —
Efter Anmodning — — — foretaget Syn angaaende Svamp paa Ejendommen: Dragør Strandhotel, Dragør. Det tilgængelige Træværk viste intet Spor af Svampe-Angreb og var overalt sundt og tørt, saaledes at Ejendommen er i forsikringsmæssig Stand.«

Køberen overtog herefter Ejendommen. Efter Overtagelsen konstateredes Svamp i Ejendommen. Den 10 August 1933 foretog Fællesrepræsentationens Haandværkerkonsultation, Teknologisk Institut, ved Snedkermester Th Topp Undersøgelse af Hotellet for Svamp og fandt under Gulvet i Gangen ud for Dametoiletet, som paa det Tidspunkt var brudt op, et veludviklet Svampeangreb. I en Erklæring af 22 August 1933 hedder det om nævnte Undersøgelse bl a:

»For nærmere at konstatere Svampens Art medtoges en Træprøve herfra samt fra et andet mistænkt Sted i Bygningen, og ved Renkultiveringen viste det sig, at den Prøve, der var udtaget ved Toiletet var stærkt angrebet af den ægte Hussvamp (*Merulius lacrymans*), Prøven, taget fra Hjørnet bag Scenen, var derimod saa stærkt destrueret, at Tilstedeværelsen af farligere Tømmersvampe ikke kunde konstateres, hvorimod der fandtes jordboende Svampearter i Træet (Paddehatte o l).

Det er saaledes uomtvisteligt, at der findes ægte Hussvamp og endda et meget kraftigt Angreb deraf i Ejendommen.«

Den 29 August 1933 foretoges atter Undersøgelse ved Snedkermester Topp, og i en Erklæring af 2 September 1933 fra Konsultationē hedder det bl a:

»Midt i Forhuset ud imod Gaarden findes Hovedtrappen og ret Nord herfor er Herre- og Dametoiletterne beliggende. Disse er paanær Ydermuren opført med røret og pudset Bræddeskillerum, der ind imod Toiletterne er beklædt med Fliser, ligesom Gulvene begge Steder er flisebelagt.

Udenfor Dametoiletet mod Øst findes en lille Entre med Trægulv og mod Nord en Garderobe, ligeledes med Trægulv.

I Entregulvet var der udbrudt et meget livskraftigt Svampeangreb af den ægte Hussvamp (*Merulius lacrymans*), saaledes at Gulvet og Underliggerne fuldstændig var ødelagt. Herfra var Svampen gaet videre til Dametoiletets Dørkarme og videre i Skillerummet mellem Herre- og Dametoiletet og mellem Herretoiletet og den lille Entre. Muligvis er Svampen gaet endnu videre til Væggen mellem Herretoiletet og Hovedtrappen og til Væggen mellem Dametoiletet og Garderoben. Dette vil dog først kunne konstateres ved Nedtagelsen af de angrebne Vægge.

Skilleveggen mellem de to Toiletter var saa ødelagt, at Træværket i omkring et Par Meters Højde var gennemmørnet og gennemtrukket med levende Svampevæv.

Dette livskraftige Svampeangreb er efter alt at dømme af gammel Dato og har sikkert sin Oprindelse fra Herretoiletet, der for nogle Aar siden helt blev bygget om. Svampen har da senere banet sig Vej ud under Entregulvet og videre i Træskillerummet og har skaffet sig tilstrækkelig Fugtighed ved at vokse ned i Jorden. — — — — —

Over Toiletterne ligger paa 1 Sal et W C-Rum med Haandvask og et ganske smalt Pulterrum adskilte ved en pudset Bræddevæg.

I W C-Gulvet ind imod denne Bræddevæg har der i længere Tid været et Par Huller i Gulvet, saaledes at saavel Spildevand som Vand fra Gulvvask har haft rig Lejlighed til at trænge ned her igennem og gennembløde Træværket nedenunder. Følgen heraf er blevet, at Tømmeret i Etageadskillelsen og lige under omtalte Bræddeskillerum er fuldstændig gennemraadt, ligesom Loftsforskallingen i begge Toiletterne er gennemmørnet, hvorfor man nede i Dametoiletet har beslaaet Loftet med Zinkplader dels for at forhindre Gibsdækket i at falde ned og dels for at modvirke Vanddryp fra Loftet. — — —

I Rummet Syd for Scenen er Gulvet sunket stærkt. Der synes dog ikke her at være noget Svampeangreb, men kun almindelig Raaddenskab, og Gulvunderliggerne, der hviler direkte paa Jorden, er saa stærkt gennemmørnede, at de er sunket sammen — — —«

Straks efter Konstateringen af Svampeangrebet reklamerede Gelsing overfor Jensen og afkrævede ham Erstatning, men forgæves.

Sagsøgeren, Hotelejer Chr Gelsing, søger herefter under Sagen Sagsøgte, fhv Hotelejer H C Jensen, til Udredelse af Erstatning efter Retens Skøn indtil 4000 Kr med Renter 5 pCt p a fra Stævningens Dato,

den 22 Januar 1934. Den endelige Paastand gaar ud paa, at Erstatningen fastsættes til 2200 Kr for Svampeskaden og 500 Kr for Ulemper.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Sagsøgte har opfordret Modparten til — udover de ovenfor nævnte Erklæringer, der fremlagdes med Stævningen — at lade saavel Skaden som dens Omfang konstatere ved retsligt Syn og Skøn. Hertil udmeldtes Murermester P L Andersen og Snedkermester Th Topp. Ved Udmeldelsen har Sagsøgeren ikke henledet Opmærksomheden paa, at Snedkermester Topp forud havde beskæftiget sig med Sagen.

Skønsforretning foretoges den 6 Marts 1934 og ifølge Beskrivelse deraf, dateret den 23 s M, fandtes der Svampeangreb forskellige Steder i Hotellet, saavel af den ægte Hussvamp som af hvid Tømmersvamp, nemlig: i Dametoiletet, Herretoiletet og 1 Sals Toiletet ret her oven over, i de to Omklædningsrum paa begge Sider af Scenen samt i Verandaens Fodstykke. Efter Træværkets Udseende og Svampens Udbredelse at dømme maa det efter Mændenes Mening antages, at Angrebet er flere Aar gammelt. Det fastslaas videre, at Svampens Tilstedeværelse skyldes Fugt, Mangel paa tilstrækkelig Ventilation og daarlig Vedligeholdelse. Ved en Forretning foretaget den 14 Maj 1934 viste Hovedtrappen, der er beliggende lige op ad Muren til Herretoiletet, sig at være strækt angrebet af den ægte Hussvamp, som var til Stede i levende Live og i meget kraftig Vækst. Ifølge Skønsmændenes Udtalelser under Domsforhandlingen har den tidligere Ejer vanskeligt kunnet være uvidende om, at der var Svamp tilstede, især da der tidligere er foretaget Reparationer af Træværket i Toiletterne. Snedkermester Topp forklarede, at det af hans Notater under Skønsforretningen fremgaar, at Sagsøgte herunder udtalte, at det havde været nødvendigt for ham at nedrive Skillerummet, fordi der var Svamp i det. Skønsmændene har i Retten ansat Udgiften ved Foranstaltninger til Svampeskadens Afhjælpning til 2200 Kr.

Under Sagen er der afgivet Forklaring af Parterne samt forskellige Vidner.

Medens Sagsøgeren under Salgsforhandlingerne gav Møde sammen med Landsretssagfører Bryld, havde Sagsøgte ingen Sagfører, men tilstede under Forhandlingerne paa hans Side var hans Salgskommissionær, Forretningsfører Axel Hermann. Forhandlingerne førtes paa Strandhotellet, og Landsretssagfører Bryld gik frem paa den Maade, at han oplæste et haandskrevet Udkast til Købekontrakt. Da Bryld oplæste en Passus om Garanti imod Svamp, tog Sagsøgte Afstand herfra. Ifølge Brylds Forklaring spurgte han Sagsøgte, om der havde været Svamp i Ejendommen. Sagsøgte svarede undvigende, Bryld bad ham svare med ja eller nej. Hertil svarede Sagsøgte: »Det vil jeg ikke have med at gøre, jeg vil ikke garantere for noget.« Herefter foreslog Bryld at lade en Ekspert undersøge, hvorvidt der var Svamp i Ejendommen eller ikke.

Sagsøgtes Forklaring gaar ud paa, at han som Grund til, at han ikke vilde garantere imod Svamp, angav, at han for nogle Aar siden havde haft et Tilfælde i Salen, og det var af ret alvorlig Karakter, idet han havde maattet ofre 4 a 500 Kr paa at optage 30 Kv Alen af Gulvet og lægge nyt Bjælkelag under, men forøvrigt oplyste han, at da Gulvet

for ca 1 Aarstid siden var slidt, maatte der lægges nyt Gulv, og da var der friskt underneden. Sagsøgte vil tillige have nævnt, at der ogsaa — for et Par Maaneder siden — havde været et Tilfælde paa Dame-toiletet, hvor han havde repareret for et Par og tredive Kroner. Saavel Landsretssagfører Bryld som Forretningsfører Hermann har under deres Vidneforklaring benægtet, at Sagsøgte motiverede sin Holdning med Hensyn til Spørgsmaalet om Svamp paa den af ham anførte Maade.

Sagsøgtes Forklaring gaar videre ud paa, at han i Salen paaviste, hvor der var foretaget de af ham omforklarede Reparationer, men dette benægtes af Sagsøgeren og Bryld. Sagsøgerens Forklaring gaar ud paa, at Sagsøgte under Forhandlingerne til ham opgav at have ofret 30 000 Kr paa Hotellet, og i denne Forbindelse nævnede han, at han havde lagt nyt Gulv i Salen, og at han havde repareret Toiletterne.

Det maa antages, at der til Konsulent Jensen-Storch den 7 Juli 1933 af Landsretssagfører Bryld, der skulde rejse bort, er rettet Anmodning om at foretage Undersøgelse, uden at Købekontraktens § 2 er nævnt for Konsulenten. Derimod blev denne af Forretningsfører Hermann, hvem Bryld havde anmodet om at paase det videre fornødne, gjort bekendt med, at Attest af Hensyn til Køberens Stilling skulde foreligge inden den følgende Dag Kl 12. Ifølge Jensen-Storchs Vidneforklaring fik han ved sit Besøg paa Strandhotellet den 8 Juli 1933 af Sagsøgte den Oplysning, at der havde været Angreb af Svamp i Dansesalen, og at der havde været foretaget Reparation der. Endvidere bemærkede Sagsøgte vist et Par andre Smaating til ham, uden at Vidnet dog nu kunde huske hvilke. Sagsøgtes Forklaring gaar ud paa, at han til Jensen-Storch omtalte baade Salen og Reparationen ved Toiletet.

Jensen-Storch har videre forklaret, at henset til Grundarealets Stand og til, at der næsten ingen Kælder er i Ejendommen, var han af den Anskuelse, at der til enhver Tid vilde kunne ventes et Svampeangreb i Ejendommen. Dette vilde han telefonisk have meddelt Landsretssagfører Bryld, om hvis Bortrejse han imidlertid i Telefonen fik Besked; han indskrænkede sig herefter til at fremsende Attesten til Brylds Kontor. Forholdet var iøvrigt det, at et Forsikringsaktieselskab paa Grundlag af saadanne Attester havde paataget sig at forsikre Ejendomme mod Svampeskade. I det foreliggende Tilfælde stillede Forsikringsselskabet sig imidlertid afvisende, idet det kun havde forpligtet sig til at forsikre københavnske Ejendomme. Først senere udvidedes Aftalen til at gælde Sjælland.

Snedkermester C Stautz har forklaret, at han for ca 3 Aar siden i Salen har konstateret Svamp, aftaget som store Kager. Vidnet sagde til Sagsøgte, at det var Svamp; der blev lagt nyt Tømmer under Gulvet og sørget for Ventilation.

Under Domsforhandlingen begærte Sagsøgte Udsættelse dels for at fremskaffe forskellige Tilbud til Forelæggelse for Skønsmændene dels for, at der af Retten kan udmeldes en Sagkyndig — helst teoretisk — til efter Besigtigelse at udtale sig om Angrebets Alder og hvorvidt Angrebet kan antages at have udviklet sig særlig i Tiden fra den 7 Juli 1933 til den 10 August s A. Til denne Udsættelse, mod hvilken Sagsøgeren har protesteret, findes der ikke tilstrækkelig Grund.

Efter Sagens Oplysninger maa det antages, at Sagsøgte under de afgørende Salgsforhandlinger, hvor Parterne var samlede, trods Køberens Sagsførers indtrængende Forespørgsel derom har undladt at give Køberen Oplysning om den Bygningen tidligere overgaaede Svampeskade, hvormed han har været bekendt, hvorved bemærkes, at Sagsøgeren efter det oplyste maa antages at have været meget ængstelig for at erhverve en Ejendom, der kunde mistænkes for Svamp, hvilken Ængstelse maatte staa Sagsøgte klar. Herefter og idet Sagsøgte under de anførte Omstændigheder ikke vil kunne paaberaabe sig Ansvarsfrihed som Følge af Bestemmelsen i Købekontraktens § 2 og det i Forbindelse med dennes Indsættelse passerede, maa Sagsøgte være erstatningsforpligtet overfor Sagsøgeren, og det findes herved uden Betydning, at Sagsøgte overfor Jensen-Storch — der ikke kan betragtes som en egentlig Køberrepræsentant — ved dennes Eftersyn af det tilgængelige Træværk oplyste den tidligere Svampeskade, samt at Sagsøgerens Sagsfører ved sin Bortrejse umiddelbart efter Købekontraktens Oprettelse undlod at drage Omsorg for, at hans Kontor derefter havde tilstrækkelig Føling med Foretagelsen og Udfaldet af den i Medfør af § 3 begærte Undersøgelse. Den Sagsøgeren hos Sagsøgte i Anledning af Svampeskaden paa Købets Tid tilkommende Erstatning findes at kunne ansættes til 2200 Kr ialt, der vil være at tilkende med Renter som paastaet.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren 600 Kr.

T i r s d a g d e n 1 4 M a j .

Nr 106/1934. **Direktør Waldemar Jensen** (Allerup)

m o d

Hofjærgermesterinde S von Holstein-Rathlou (Selv),

betræffende Udstedelse af Skøde paa en Indstævnte af Appellanten afkøbt Ejendom.

Vestre Landsrets Dom af 13 Marts 1934: Sagsøgte, Hofjærgermesterinde S von Holstein-Rathlou, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Direktør Waldemar Jensen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 800 Kr, der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

Indstævntes Vægring ved at gennemføre den paabegyndte Ejendomsoverdragelse, der ved Ophævelsen af hendes Umyndiggørelse var til Behandling hos Pupilauctoriteterne, vilde forskaffe hende dels det kontant betalte Vederlag 3500 Kroner dels de af

Køberne bekostede værdifulde Anlæg paa Ejendommen. Ligesom det følger af Umyndighedslovens § 44, 1 Stk, at Indstævnte i saa Fald maatte ifalde Erstatningspligt med Hensyn til nævnte Beløb, der af Værgen anvendtes til Betaling af hendes Gæld, saaledes maatte en lignende Pligt indtræde med Hensyn til de andre Værdier. Det maa ligeledes have Betydning dels at det maa antages at have været en Forudsætning for Købet, at Ombygning hurtig kunde finde Sted, dels at Køberne maatte gaa ud fra, at en endelig Afgørelse om Handlen var kommet til at foreligge inden en rimelig Tid. Der var, medens Indstævnte i henved 4 Aar var umyndiggjort, foregaaet adskillige Bortsalg af Parceller fra Ejendommen i Hou, og Køberne synes derfor at kunne have paa-regnet, i al Fald naar de til Imødekommen af den umyndiggjorte Ejerindens Krav herom tilbød noget gunstigere Vilkaar, at opnaa, at Salget vilde gaa i Orden.

Under de saaledes foreliggende Omstændigheder findes Indstævnte, der ikke har godtgjort at have anden Interesse i Sagens Ordning end en rent økonomisk eller nedlagt nogen Paastand, der iøvrigt kan tages til Følge, imidlertid ikke at kunne vægre sig ved at fyldestgøre Appellanten paa den af ham principalt paa-staaede Maade, hvori han, ogsaa paa Grund af Indstævntes økonomiske Forhold, har særlig Interesse, nemlig ved Udstedelse af endeligt Skøde paa Ejendommen, frigjort for anden Pantegæld end et af Appellanten til Aktieselskabet Aarhus Privatbank udstedt den 26 November 1932 tinglyst Skadesløsbrev for indtil 90 000 Kroner og imod passende Vederlag. Dette findes at kunne bestemmes til 25 000 Kroner. Overensstemmende hermed vil der være at give Dom.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde op-hæves.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Hofjærgermesterinde S von Holstein-Rathlou, bør inden 4 Uger efter denne Højesteretsdoms Afsigelse mod Betaling af 25 000 Kroner meddele Appellanten, Direktør Valdemar Jensen, Skøde paa Ejendommen Matr Nr 22 bd, 23 al og 23 at af Halling By og Sogn, frigjort for al Pantegæld udover det af Appellanten til Aktieselskabet Aarhus Privatbank udstedte, den 26 November 1932 tinglyste Skadesløsbrev for indtil 90 000 Kroner. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Forsommeren 1927 blev Sagsøgte, Hofjærgermesterinde S v Holstein-Rathlou af København, erklæret umyndig paa Grund af Sindsygdом, og som hendes Værge beskikkedes Direktør L Lorentzen, Kø-

benhavn. Denne paabegyndte af Hensyn til den umyndiggjortes vanskelige økonomiske Forhold og særlig hendes Mangel paa likvide Midler et Arbejde for at realisere hendes faste Ejendomme, derunder Ejendommen Matr Nr 22 bd, 23 al og 23 at af Halling By og Sogn, der er beliggende i Landsbyen Hou, saaledes at Grunden støder umiddelbart op til Kattegat. Paa Grunden fandtes den Gang nogle ældre Bygninger, dels en Pakhusbygning, dels en Beboelsesbygning, hvori der var indrettet nogle mindre Lejligheder. Hele Ejendommen kaldtes i Almindelighed »Hou gamle Pakhus«. Beboelseslejlighederne var i daarlig Forfatning og var lejet ud til en ringe Leje, naar de ikke stod tomme; i Pakhuset var indrettet et Snedkeri, der var udlejet til en Snedker Reinwald Jensen for 500 Kr aarlig. Ejendommen var til Ejendomsskyld pr 1 Januar 1929 vurderet til 16 500 Kr. Bygningerne var assureret for ialt 19 200 Kr, og Grunden udgjorde ialt 9300 m². I Oktober 1929 beskikkedes Landsretssagfører S Hedegaard af København som Værges i Stedet for Direktør Lorentzen, og Hedegaard fortsatte de af Lorentzen indledede Forhandlinger derunder med nævnte Snedker R Jensen om Køb af det gamle Pakhus for ca 20 000 Kr uden kontant Udbetaling; Ejendommen var den Gang behæftet med et Skadesløsbrev til A/S Odder Bank for indtil 35 000 Kr, hvorhos der var tinglyst paa Ejendommen et Udlæg for Skyld til samme Bank for et Beløb af ca 60 000 Kr. Forhandlingerne med Snedker Jensen førtes ikke til Afslutning paa Grund af dennes Død i Begyndelsen af Aaret 1930. Der kom derefter Forhandlinger om Køb i Stand mellem Værgen og Direktør Carl Jensen, Odder Automobilhandel, samt Fiskeeksportør C P Færgemann, Hou, der havde besluttet i Forening at grunde en Fabrikationsvirksomhed til Fremstilling af Trædele til Ford-Automobiler samt andre Trævarer. Værgen, der havde konfereret med Sagsøgte om Salget, afsluttede den 9 Marts 1930 Handel med de to nævnte Mænd om det gamle Pakhus, og den 21 s M oprettedes mellem Parterne et betinget Skøde, hvorved Ejendommen af Værgen overdroges dem med paastaaende Bygninger for en Købesum af 19 000 Kr, hvoraf kontant betaltes 3500 Kr ved Underskriften, medens 3500 Kr skulde betales i December Termin 1930, hvorhos der for Resten 12 000 Kr skulde udstedes Pantebrev af Køberne. I Skødet bestemtes udtrykkelig, at Handlen skete under Forbehold af Pupilautoriteternes Sanktion. Ved Forhandling med A/S Odder Bank opnaaede Værgen, at den kontante Udbetaling 3500 Kr stilledes til Raadighed for ham til Afbetaling paa trykkende Gældsposter for Sagsøgte. Værgen meddelte Køberne, at Sagsøgte var villig til at give Samtykke til Handlen, hvorfor Pupilautoriteternes Sanktion ogsaa under Hensyn til de gunstige Handelsvilkaar for den umyndiggjorte nærmest vilde blive en Formalitet, og Køberne paa deres Side betonedede overfor Værgen, at de til deres Formaal havde øjeblikkelig Brug for Grunden. Efter Overtagelsen af Ejendommen i Marts 1930 gik Køberne straks i Gang med omfattende Ombygninger og Nybygninger paa Ejendommen for at indrette denne til den af dem planlagte Fabrikation. Byggearbejdet, der i det væsentlige afsluttedes i December 1930, medførte Udgifter til ca 100 000 Kr; de gamle Bygninger nedreves, og der opførtes et moderne Savværk med Motor- og Maskinhus, Værksteder og Lagerbygninger

samt med moderne Maskiner, alt med finansiel Støtte af Odder Bank A/S og Erhvervenes Laanefond, der stillede 75 000 Kr til Raadighed som Laan til Direktør Carl Jensen og senere indtil 125 000 Kr som Laan til Sagsøgeren.

I April 1930 indgav Værgen Andragende til Københavns Overpræsidium om Approbation paa forskellige Dispositioner angaaende Salg af Sagsøgte faste Ejendomme, deriblandt den her under Sagen omhandlede Ejendom. Behandlingen af Andragendet trak i Langdrag, idet Overpræsidiets oversendte Sagen til Justitsministeriet, der imidlertid den 22 Maj 1930 tilbagesendte den til Overpræsidiets til Afgørelse med Hensyn til de af Værgen fremsatte Begøring om Overøvrighedens Godkendelse af de forskellige Salg af faste Ejendomme. Sagen blev derpaa af Overpræsidiets sendt til Erklæring af Overformynderiet, der hos Værgen udbad sig dels Oplysninger om Myndlingens Restgæld til Odder Bank, dels i Overensstemmelse med § 50 i Lov om Umyndighed og Værgemaal af 30 Juni 1922 en Erklæring fra Myndlingen. I Slutningen af August 1930 gav Værgen Oplysning om Restgælden til Odder Bank, som da androg noget over 19 000 Kr, hvorhos han bebudede, at en Udtalelse fra Myndlingen snarest skulde fremkomme. Fra Værgens Side skete der, ogsaa efter Foranledning fra Køberne, hyppige Henvendelser til Sagsøgte, der imidlertid ikke fremkom med den begærte Erklæring før i December 1930; i denne Erklæring anmodede hun meget indtrængende om, at Salget, som hun ansaa for ufordelagtigt for sig, ikke maatte blive godkendt, hvorhos hun henviste til, at hun havde indgivet Begøring om Ophævelse af Umyndiggørelsen. Sagen blev derpaa af Overpræsidiets paany forelagt Justitsministeriet, men inden dette havde naaet at færdigbehandle den, blev Umyndiggørelsen hævet ved Østre Landsrets Kendelse af 28 Februar 1931. Justitsministeriet meddelte derpaa Værgen, at det efter Umyndiggørelsens Ophævelse ikke havde Hjemmel til at meddele den ansøgte Godkendelse af Salget af den her omhandlede Ejendom. Køberne anlagde derefter Sag mod Justitsministeriet, hvorunder de paastod Ministeriet kendt pligtig at træffe Afgørelse af, om Salget kunde godkendes, men ved Østre Landsrets Dom af 26 November 1931 blev Ministeriets Standpunkt tiltraadt, og denne Dom blev stadfæstet af Højesteret den 21 Juni 1932.

Direktør Carl Jensen, der havde afkøbt Fiskeeksportør Færgemann hans Halvdel af Interesserne i Ejendommen, var imidlertid i Efteraaret 1931 kommet i store økonomiske Vanskeligheder, saaledes at han maatte standse Betalingerne. Ogsaa A/S Odder Bank kom i Vanskeligheder, og som et Led i de Forhandlinger, der i Begyndelsen af 1932 førtes om Odder Banks Overdragelse til Aarhus Privatbank A/S, blev der indledet Forhandlinger med Sagsøgeren, Direktør Waldemar Jensen, Horsens, som er Broder til Direktør Carl Jensen, om Afvikling af Bankens Engagement med denne. Forhandlingerne resulterede i en Overenskomst af 13 Februar 1932, i Henhold til hvilken Sagsøgeren erhvervede bl a den heromhandlede Ejendom, Hou Savværk, saaledes at han selv skulde fremskaffe og bekoste endeligt Skøde fra Sagsøgte. Købesummen for Hou Savværk med Maskiner, Værktøj og Inventar samt Halvfabrikata og Varelager blev ansat til godt 200 000 Kr. Ifølge Overenskomsten fik

Sagsøgeren af Aarhus Privatbank kom Odder Banks Successor Transport paa 19 000 Kr af Bankens i Ejendommen sikrede Tilgodehavende.

Efter at det ved Forhandlinger med Sagsøgte selv havde vist sig, at hun var uvillig til at meddele Sagsøgeren Skøde paa Ejendommen, har Sagsøgeren under nærværende Sag nedlagt Paastand om ved Dom at faa fastslaaet, at Sagsøgte mod Betaling af den forommeldte Restkøbesum 15 500 Kr skal anerkende, at Sagsøgeren er rette Ejer af Ejendommen Matr Nr 22 bd, 23 al og 23 at af Halling By og Sogn med paastaende Bygninger og Tilbehør, og at hun inden en af Retten fastsat Frist mod Betaling af ovennævnte Sum skal meddele Sagsøgeren Skøde paa Ejendommen, frigjort for Pantegæld, eventuelt dog kun saaledes, at Sagsøgerens Ejendomsret anerkendes over de Dele af de ovennævnte Matr Nr, der er nødvendige for, at Bygningerne paa Ejendommen kan bevares som industriel Virksomhed. Subsidiært nedlægger Sagsøgeren Paastand om, at der for den Værdiforøgelse, som ved Ombygning og Nybygning er tilført Ejendommen, indrømmes Sagsøgeren Panteret i denne. Værdiforøgelsen, der af Sagsøgeren beregnes til Forskellen mellem den nuværende Ejendomsskyldværdi 90 000 Kr og den tidligere 16 500 Kr, begæres fastsat ved Rettens Skøn, og Panteretten paastaas indrømmet næst efter Pant for et Beløb svarende til den Hæftelse, der hvilede paa Ejendommen, da denne blev overdraget gennem det betingede Skøde af 21 Marts 1930, nemlig 19 660 Kr 62 Øre, eller dog efter den nu paa Ejendommen hvilende Hæftelse stor 24 500 Kr.

Sagsøgte procederer til Frfiindelse.

Til Støtte for sin principale Paastand har Sagsøgeren anført, at hans Retsforgængere, Direktør C Jensen og Eksportør Færgemann, i Kraft af de væsenlige Omdannelser og Forbedringer, som de ved Opførelse af en stor industriel Nybygning har tilført Grunden, og hvorved dennes Værdi er blevet forøget med et Beløb, der mange Gange overstiger dens tidligere Værdi, maa være blevne Ejere af Grunden. Dette er efter Sagsøgerens Formening stemmende med dansk Rets almindelige Grundsætninger, idet de skete Ændringer og Paabygninger paa Grunden, hvis Bevarelse paa denne kræves af Samfundshensyn, er foretaget i begrundet god Tro, hvorved Sagsøgeren særlig har henvist til, at hans nævnte Retsforgængere inden Arbejdernes Paabegyndelse havde betinget Skøde paa Grunden fra Sagsøgtes daværende Væрге, og at denne saavel ved Skødets Udstedelse som senere har forsikret dem om, at Pupilautoriternes Sanktion af Skødet med Lethed vilde kunne erhverves, da Handlen var meget fordelagtig for den umyndiggjorte og paakrævet for denne af Hensyn til hendes store Likviditetsvanskeligheder, og da den umyndiggjorte selv — efter Værgens Udtalelser — var indforstaaet med Salget. At det ikke lykkedes at erhverve Autoriteternes Sanktion paa Overdragelsen inden Umyndiggørelsen blev ophævet, skyldes efter Sagsøgnernes Formening alene Sagsøgtes Optræden, idet hun som foran fremstillet gennem lange Tider trods talrige Opfordringer vægrede sig ved at afgive Erklæring til Myndighederne om sin Stilling til Salget og først i December 1930 fremkom med en saadan, hvori hun bestemt modsatte sig Meddeleles af Sanktion. Den Begrundelse, som Sagsøgte har givet for sin Modstand mod Salget, formenes at være

ganske uholdbar, idet den for Ejendommen opnaaede Købesum var større end Værdien af denne og kun blev tilbudt af C Jensen og Færgemann af Hensyn til deres specielle Formaal med Erhvervelsen af Grunden og de da paa denne staaende Bygninger, der for Sagsøgte ikke var noget indtægtsgivende Aktiv, men tværtimod paa Grund af Bygningernes daarlige Tilstand medførte aarligt Tab for hende.

Til Oplysning om Værdien af Hou gamle Pakhus og Indtægterne af dette samt om Sagsøgtes Stilling til Salget af Ejendommen til C Jensen og Færgemann er der under Sagen foretaget indgaaende Vidneafhøringer, hvorunder særlig den daværende Værg, fhv Landsretssagfører Hedegaard, bestemt har hævdet, at Sagsøgte havde godkendt Salget og først senere skiftede Mening. Sagsøgte selv har som Part forklaret, at hun stedse har været imod Salg af det gamle Pakhus for 19 000 Kr, idet hun — særlig under Hensyn til Grundens udmærkede Beliggenhed ved Stranden nær Havnen i Hou og med Jærnbanespor lige i Nærheden — ansaa dens Værdi for meget større. Der findes imidlertid ikke Anledning til at komme nærmere ind paa Resultatet af de foretagne Vidneafhøringer og andre Bevisligheder, idet Sagsøgte under Domsforhandlingen ikke har bestridt, at Bygningerne for en stor Del var i daarlig Forfatning, og idet begge Parter har erklæret sig enige i, at Sagsøgtes Samtykke, selv om det maatte have foreligget ved Handlens Afslutning, ikke har retlig Betydning, hvorfor Sagsøgeren heller ikke støtter sin Paastand herpaa.

Retten finder ikke at kunne give Sagsøgeren Medhold i de af ham anførte Betragtninger. Det fremgaar som fornævnt af Sagen, at der i det af Værgen til Carl Jensen og Færgemann den 21 Marts 1930 udstedte betingede Skøde udtrykkelig var taget Forbehold om Meddelelse af Sanktion paa Salget fra Pupilautoriteterne, og en af Direktør Carl Jensen afgivet Vidneforklaring viser, at han stedse har været klar over, at saadant Samtykke var nødvendigt. Naar han og hans Kompagnon, Færgemann, ikke desto mindre — under Hensyn til, at de straks havde Brug for Grunden til den af dem paatænkte Fabrikationsvirksomhed — indlod sig paa at nedrive Bygninger og opføre nye paa den af Værgen alene overdragne Ejendom, paa hvilken de saaledes ikke havde og ikke kunde være sikker paa at faa behørig Adkomst, idet dennes Erhvervelse tværtimod beroede paa Omstændigheder, hvorover de selv paa ingen Maade var Herre, har de efter Rettens Skøn handlet saa letsindigt, at den Ejerraaen, som de har udøvet, ikke kan betegnes som sket i god Tro. Alerede herefter maa det være udelukket, at de — eller nu Sagsøgeren som deres Retsefterfølger — i Kraft af Paabygningen mod Erstatning til rette vedkommende kan blive Ejer af Grunden, helt eller delvis, og idet der under de foreliggende Omstændigheder derhos ikke i gældende Ret findes at være nogen Hjemmel til at indrømme Sagsøgeren som Retsefterfølger efter Carl Jensen og Færgemann en Pante-ret som den af ham subsidiært paastaaede, for et Beløb svarende til den Ejendommen ved den skete Paabygning tilførte Merværdi, vil Sagsøgtes Frifindelsespaastand i det hele være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte med 800 Kr.

Torsdag den 16 Maj.

Nr 206/1934.

Rigsadvokaten

mod

Axel Alfred Nielsen og Emilie Nielsen, f Rasmussen (Kondrup),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 279, jfr § 286, Stk 2.

Københavns Byrets Dom af 23 Juni 1934: De Tiltalte Axel Alfred Nielsen og Emilie Nielsen, født Rasmussen, bør straffes hver især med Fængsel i 18 Maaneder, hvoraf 60 Dage anses som udstaaet. De borgerlige Rettigheder frakendes de Tiltalte for bestandig. De Tiltalte bør een for begge og begge for een betale Sagens Omkostninger samt inden 15 Dage fra Dato til afdøde Fru Camilla Eckerts Dødsbo 119 688 Kr 50 Øre, og bør Tiltalte Emilie Nielsen inden samme Frist tilbagelevere Boet de ovennævnte hende som Gaver ydede Beklædningsgenstande, Smykker, Sølvtøj m m.

Østre Landsrets Dom af 21 September 1934: Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af de Tiltalte Axel Alfred Nielsen og Emilie Nielsen, f Rasmussen, een for begge og begge for een. Den idømte Erstatning at udredes og de i Underretsdommen nævnte Genstande at tilbageleveres inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse, og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret, dels af de Tiltalte, dels af det offentlige.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde

kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Kondrup betaler de Tiltalte, Axel Alfred Nielsen og Emilie Nielsen, f Rasmussen, een for begge og begge for een 500 Kroner.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag er de Tiltalte Axel Alfred Nielsen, der er født den 14 Maj 1874 og ikke fundet tidligere straffet, og Emilie Nielsen, f Rasmussen, der er født den 10 Januar 1884 og tidligere straffet ved Københavns Kriminal- og Politirets Dom af 10 September 1907 efter Lov af 3 Marts 1860 § 1 med Tvangsarbejde i 12 Dage, ved Statsadvo-

katens Anklageskrift af 12 Marts d A sat under Tiltale til at lide Straf efter Straffelovens § 279, jfr § 286, Stk 2, for Bedrageri ved henholdsvis som Forstander for og Medie i en spiritistisk Cirkel, kaldet »Ny spiritistisk Mission« ved Misbrug af spiritistiske Seancer og Clairvoyancer i Vindings Hensigt at have bibragt de Personer, der hørte til deres Menighed, derunder nu afdøde Camilla Henriette Eckert, København, den urigtige Forestilling, at »højere Magter« var interesseret i og gerne saa, at der ydedes Bidrag af Penge eller andet til Menigheden specielt til Opførelse af en Kirke, eller til de Tiltalte personlig, og derved at have bestemt Fru Eckert til i Tiden fra Maj 1930 til 13 Juni 1933, dels at yde Bidrag 81 405 Kr til Menigheden eller dens Kirkefond, 14 200 Kr 00 Øre til Tiltalte Axel Alfred Nielsen og 27 083 Kr 50 Øre til Tiltalte Emilie Nielsen, dels at skænke til Menighedens Kirke, »Danielskirken«, et Par forgyldte Broncekandelabre til Værdi ca 1400 Kr og til Tiltalte Emilie Nielsen 36 Stk Sølvtoj, forskellige Beklædningsgenstande samt nogle Smykker.

Der er derhos nedlagt Paastand paa, at de Tiltalte tilpligtes in solidum at betale Dødsboet efter Fru Camilla Eckert en Erstatning paa 122 000 Kr samt at tilbagelevere til Dødsboet de ovennævnte Genstande, de i Tidens Løb har modtaget som Gaver fra Fru Eckert.

De Tiltalte, der begge har nægtet sig skyldige i det Forhold, for hvilket de tiltales, har paastaaet sig frifundet, ogsaa forsaavidt angaar den nedlagte Erstatningspaastand.

Sagens Forhistorie er følgende:

Den 26 Juni 1933 fik Københavns Opdagelsespoliti fra Politidirektøren Meddelelse om, at det var kommet til hans Kundskab, at Fru Camilla Eckert, Enke efter afdøde Landsdommer Emil Eckert, Torsdag den 22 s M var blevet fundet syg paa Bülowvej og samme Dag var afgaaet ved Døden paa Frederiksberg Hospital, og at hun, der gennem en længere Tid havde tilhørt et spiritistisk Samfund, og som — efter hvad der var oplyst for Politidirektøren — i 1931 svarede Formueskat af ca 140 000 Kr, nu ved sin Død kun efterlod sig Aktiver til en Værdi af ca 25 000 Kr, saaledes at det maatte formodes, at afdøde var fralokket en væsenlig Del af sin Formue under spiritistiske Paavirkninger.

Der blev derefter iværksat en Undersøgelse, og denne resulterede i, at de Tiltalte begge blev sat under Anholdelse og fængslet den 27 Juni f A. Fængslingen opretholdtes, indtil de Tiltalte ved Forundersøgelsens Slutning den 11 September f A blev løsladt.

Under Sagen er det oplyst, at afdøde Fru Eckert blev Medlem af den af Tiltalte Alfred Nielsen stiftede spiritistiske Menighed, kaldet »Spiritistisk Mission«, engang i Foraaret 1930. Afdøde var allerede paa det Tidspunkt begyndt at interessere sig for Spiritismen, og hun kom derigennem i Forbindelse med Tiltalte Emilie Nielsen, som — foruden at hun fungerede som Medie i »Spiritistisk Mission« — tillige gav private Clairvoyancer i sit Hjem. Emilie Nielsen indførte hende derefter i »Spiritistisk Mission«. Det er endvidere oplyst, at afdøde Fru Eckert, meget snart efter, at Bekendtskabet var indledet, begyndte at give Pengebeløb, saavel til de Tiltalte som til det til »Spiritistisk Mission« hørende Kirkefond. De første Gaver af denne Art er 600 Kr til Tiltalte Emilie

Nielsen den 31 Maj 1930, forskellige Beløb til Kirkefondet i Juli, August og September 1930, 2000 Kr til Emilie Nielsen den 27 September 1930, 700 Kr til samme den 30 s M og 4000 Kr til samme den 30 Oktober s A samt 3800 Kr til Kirkefondet den 2 November og 1000 Kr til Tiltalte Alfred Nielsen den 29 s M. I Aarene 1931, 1932 og 1933 fortsættes med tilsvarende Gaver af forskellig Størrelse. Undertiden drejer det sig om ret anselige Beløb ad Gangen, saaledes den 12 Marts 1931: 10 000 Kr til Kirkefondet, den 15 Juni s A: 20 000 Kr til samme, den 25 August s A 10 000 Kr til Emilie Nielsen, 6000 Kr til Alfred Nielsen og 10 000 Kr til Kirkefondet, den 11 September s A og den 6 November s A atter hver Gang 10 000 Kr til Kirkefondet. I Løbet af 1932 drejer det sig flere Gange om 1000 Kr, 2000 Kr og 3000 Kr, men efterhaanden bliver Beløbene mindre og mindre, og i Aaret 1933 drejer det sig med ganske enkelte Undtagelser kun om Beløb paa 100 Kr pr Gang. De samlede Gavebeløb andrager — som i Anklageskriftet nævnt:

Til Kirkefondet m m	81 405 Kr 00 Øre
til Emilie Nielsen	27 083 — 50 —
og til Alfred Nielsen	14 200 — 00 —

altsaa ialt: 122 688 Kr 50 Øre.

De Tiltalte har i alt væsenlig erkendt Rigtigheden af disse Opgørelser, dog at Tiltalte Emilie Nielsen paastaar, at hun af de af hende modtagne Beløb har tilbagebetalt Fru Eckert et Beløb paa 3000 Kr, og dette Anbringende finder Retten det efter alt foreliggende betænkeligt at forkaste. Tiltalte Emilie Nielsen har derhos erkendt, at hun — foruden de kontante Pengesummer — har modtaget forskellige Beklædningsgenstande og Smykker samt diverse Sølvtoj, ligeledes som Gave fra afdøde Fru Eckert. De Tiltalte gør imidlertid begge gældende, at samtlige disse Gaver har Fru Eckert ydet dem ganske af egen Drift og af egen fri Vilje, uden Tilskyndelse hertil af nogen Art, hverken fra dem selv — direkte eller indirekte — ej heller fra aandelig Side gennem de Tiltalte.

Med Hensyn til den nærmere Anvendelse af de af afdøde Fru Eckert saaledes ydede Pengegaver er det oplyst, at »Spiritistisk Mission«, der blev stiftet af Tiltalte Alfred Nielsen i Aaret 1911, og som har haft til Huse i forskellige lejede Lokaler her i Byen, senest i Griffenfeldtsgade Nr 7, ved Skøde, lyst den 15 Juni 1929, til »Spiritistisk Missions Kirkefond« erhvervede Ejendommen Matr Nr 36 E l c af Udenbys Klædebo Kvarter, Dosseringen Nr 6, for en Købesum af 181 500 Kr. Der blev derefter udarbejdet Planer til en gennemgribende Ombygning af denne Ejendom, og Ombygningen fandt Sted, saaledes at de til Missionen bestemte Lokaler, Daniels Kirken kaldet, kunde tages i Brug i Maj 1932. Det viste sig imidlertid, efterhaanden som Ombygningen skred frem, at denne blev meget betydeligt kostbarere end forudsat — de samlede Udgifter ved Ombygningen androg ialt op imod 200 000 Kr — og Resultatet blev, at man, tiltrods for Fru Eckerts store Pengegaver til Kirkefondet, til Slut dels maatte give Haandværkerne Panteobligationer i Ejendommen for deres Resttilgodehavende, ialt ca 35 000 Kr, dels maatte optage et Banklaan, stort yderligere 35 000 Kr.

Medens Fru Eckerts Pengegaver til selve Missionen eller dennes Kirkefond saaledes saa godt som udelukkende er medgaaet til dette Ombygningsarbejde, har de Tiltalte, forsaavidt angaar de dem personligt skænkede Pengesummer, anvendt disse til deres eget personlige Forbrug, dog at Tiltalte Alfred Nielsen, da Kirkefondet var i Vanskeligheder, overtog en Andel — en Andel, som forrentes — i dette paa 2000 Kr, medens Tiltalte Emilie Nielsen overtog en tilsvarende Andel paa 4000 Kr. Ved sin Anholdelse var Tiltalte Alfred Nielsen endnu i Besiddelse af godt 3000 Kr, Emilie Nielsen af ca 16 000 Kr.

Som foran nævnt har de Tiltalte under Sagens Gang stadig fastholdt, at de hverken direkte selv — Tiltalte Alfred Nielsen dog med den Begrænsning, at han under selve Møderne i Missionen Gang paa Gang har opfordret sine Tilhørere til at støtte Sagen med Pengegaver — har tilskyndet Fru Eckert til at skænke dem eller Missionen sin Formue, ej heller vil de — saaledes som paasigtet dem — paa Seancer eller ved andre Lejligheder have søgt at paavirke hende hertil under Benyttelse af foregivne Udtalelser fra de til Missionen knyttede saakaldte »aandelige Ledere« eller fra Fru Eckerts tidligere afdøde Paarørende.

Imidlertid foreligger der under Sagen forskellige Oplysninger, som synes at vise, at denne de Tiltaltes Paastand ikke kan være ganske rigtig. Saaledes har afdøde Fru Eckerts Nevø, Dommer Nordlien, her for Retten som Vidne forklaret, at han i August—Oktober 1930 to Gange besøgte Fru Eckert, at der ved den ene af disse Lejligheder var Tale om Spiritismen, at Fru Eckert da kom med en Udtalelse saalydende: »de siger, at man skal give og give«, at det af den Sammenhæng, hvori Udtalelsen kom, klart fremgik, at Fru Eckert med Ordet »de« sigtede til Væsnerne hinsides, og at Udtalelsen kun kunde forstaaes saaledes, at hun (Fru Eckert) havde Forbindelse med det hinsidige og derigennem fik dette Paalæg, og Dommer Nordlien har — nærmere udspurgt — tilføjet, at han kun kunde forstaa Udtalelsen derhen, at det var aandelige Meddelelser, som Fru Eckert fik gennem Trediemand, nemlig »hendes nye spiritistiske Venner«. Senere, under et andet Besøg, kom Fru Eckert bl a med en Udtalelse om, at Penge var tunge, og hun kom ogsaa med en Udtalelse om, at hendes gode Ven, afdøde Godsejer Edvard Neergaard ikke havde det godt der, hvor han var, fordi han havde været for rig. Dommer Nordlien fik, uagtet Fru Eckert intet sagde om, hvorfra hun vidste dette, det bestemte Indtryk, at hun havde det fra afdøde Godsejer Neergaard selv, altsaa gennem Mediet.

Derhos har Dommer Nordliens Hustru som Vidne her for Retten forklaret, at ogsaa hun, som da var sammen med sin Mand hos Fru Eckert, paahørte Udtalelsen: »de siger, at man skal give og give«, at hun opfattede det saaledes, at det var Aanderne, der havde sagt det, og at Udtalelsen efter hele Sammenhængen kun kunde forstaaes derhen, at disse aandelige Henvendelser om at give og give kom gennem Tiltalte Emilie Nielsen, og Fru Nordlien har paa udtrykkelig Forespørgsel herom tilføjet, at hun maa anse det ganske udelukket, at Fru Eckert med denne sin Bemærkning vilde have sagt, at det var aandelige Ind-

skydelser, hun selv fik. Fru Nordlien har yderligere forklaret, at Fru Eckert ogsaa paa anden Maade omtalte sine aandelige Oplevelser, og det fremgik klart af, hvad hun sagde, at det udelukkende var gennem Mediet, altsaa Tiltalte Emilie Nielsen, hun havde disse Oplevelser. Hun omtalte aldrig, at hun gav sine Penge væk, men hun talte om, at hun stadig fik Paalæg om at give, og hun var, naar hun talte herom, nærmest i Ekstase.

Dommer Nordlien har samtidig afleveret et den 13 Februar 1931 dateret Brev fra Fru Eckert til ham selv, hvori hun meddeler ham, hvem hun i et tidligere Testamente havde indsat som sin Universalarving, at hun nu har forandret dette Testamente, og hun bemærker derefter, at »nu i det sidste Aar er der jo kommet til mig indtrængende Opfordringer fra højere Steder om, medens Tid er, at give til fattige og til ideelle Formaal, og ikke bidrage til, at alt samles paa et Sted, hvor der i Forvejen er mere end nok, og med Tiden vil blive for meget.«

Videre har Fru Vibeke Neergaard, der har kendt Fru Eckert gennem mange Aar, her for Retten som Vidne forklaret, at Fru Eckert ogsaa har talt med hende om Spiritisme, og hun (Fru Eckert) har fortalt, at det var Tiltalte Emilie Nielsen, der satte hende i Forbindelse med Aanderne. Hun saa Aanderne og beskrev deres Udseende for Fru Eckert, ligesom Aanderne udtalte sig gennem hende. Selv kunde Fru Eckert ikke komme i Forbindelse med Aanderne, og hun kunde ikke se dem, hvorimod hun kunde mærke ligesom et koldt Pust omkring sig, naar de kom til Stede. Fru Neergaard har yderligere forklaret, at Fru Eckert engang har talt om, at Aanderne havde sagt noget om, at de ovenfor nævnte Kandelabre skulde gives til Kirken (»Daniels Kirken«), og det forekommer hende — efter Fru Eckerts Udtalelser — at det var Fru Eckerts Bedsteforældres Aander. Fru Neergaard oplyste samtidig, at Kandelabrene tidligere havde tilhørt Fru Eckerts Bedsteforældre. Fru Eckert har ogsaa til Fru Neergaard omtalt forskellige af sine afdøde Paarørende og sagt, at hun længtes efter dem, men Aanderne havde sagt, at hun havde saa meget godt at udrette endnu her paa Jorden, saa det skulde vare noget, inden hun skulde se dem. Endvidere har Fru Eckert talt om, at hun havde givet sine Penge bort, og at hun var lykkelig, bl a fordi hun havde givet Penge til Kirken, som hun omtalte som »sin«, samt at hun ofte blev kaldt op i Menigheden af Aander og blev rost, hvad hun satte megen Pris paa.

Endvidere har Andrea Jensen, Husbestyrerinde hos afdøde Fru Eckert igennem en lang Aarrække, her for Retten som Vidne bl a forklaret, at hun nogle Gange har ledsaget Fru Eckert til Møder i

Færdig fra Trykkeriet den 29 Maj 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højestetsaaret 1935.

Nr. 8

Torsdag den 16 Maj.

»Spiritistisk Mission«. Under et af disse Møder blev Fru Eckert kaldt op til Alteret og tiltalt af en Aand, der udtalte, at Fru Eckert var sat her paa Jorden for at hjælpe syge og fattige og særlig give til spiritistisk Mission. Aanden talte gennem Tiltalte Emilie Nielsen, der var i Trancetilstand. Iøvrigt har Andrea Jensen ikke overværet Seancer, og navnlig har hun aldrig været til Stede, naar de Tiltalte, hvad ofte skete, indfandt sig hos Fru Eckert, Tiltalte Alfred Nielsen bl a for at give hende magnetiske Strygninger, Tiltalte Emilie Nielsen for at give Clairvoyancer. Derimod har Andrea Jensen engang overværet en Telefonsamtale, som Fru Eckert havde. Hun hørte ikke, hvem Fru Eckert talte med, men hun hørte Fru Eckert sige i Telefonen, at hun ikke kunde give mere; og at hun ogsaa syntes, hun havde givet nok. Da Samtalen var forbi, fortalte Fru Eckert hende, at »de manglede 1000 Kr til Kirkefondet,« og hun sagde samtidig, at hun ikke kunde forstaa, at de vilde blive ved med at plage hende for Penge, da hun syntes, at hun havde givet nok. Fru Eckert sagde ikke direkte noget om, hvem hun talte med, men Andrea Jensen gik ud fra som givet, at det var Tiltalte Alfred Nielsen. Fru Eckert tilføjede imidlertid, at de jo manglede disse 1000 Kr til Kirkefondet, og dem maatte hun se at skaffe. Noget senere var — stadig efter Andrea Jensens Forklaring — Tiltalte Alfred Nielsen en Aften i Fru Eckerts Hjem til et Bestyrelsesmøde, og her saa hun, da Tiltalte skulde gaa, at han i Haanden havde en Konvolut, som hun tidligere paa Dagen havde set ligge paa Fru Eckerts Skrivebord, og hun havde set, at der paa Konvolutten stod: 1000 Kr til Kirkefondet.«

Andrea Jensen har endelig med Hensyn til de ovennævnte Kandelabre afgivet en Forklaring, som vel paa forskellige Punkter er ret usikker og vaklende, men efter denne Forklaring maa Retten i hvert Fald gaa ud fra, at Fru Eckert har ment at rette sig efter et udtrykkeligt Paalæg fra sin afdøde Mands Aand, da hun gav Kandelabrene til Kirken.

Endvidere har Frøken Emma Borch, en Ungdomsveninde af Fru Eckert, som Vidne her for Retten forklaret, at Fru Eckert fortalte hende, at hun gennem Tiltalte Emilie Nielsen fik Meddelelser fra Aanderne. Hun talte tilsidst ikke om andet. Hun fortalte ogsaa, at hun ikke selv havde Evner i denne Retning, dog at hun, naar Aanderne kom til Stede, kunde føle et koldt Pust. Hun kunde ikke se dem og ikke

høre dem. Endvidere fortalte hun, at hendes afdøde Paarørende havde udtalt deres Glæde over, at hun var blevet Spiritist. Hun talte ikke om, at Aanderne berørte Spørgsmaal om Penge, men hun har sagt, at hun paa den anden Side havde Følelsen af, at Aanderne med Glæde saa, at hun anvendte sine Penge til Støtte for Kirken.

Endelig er der her for Retten afgivet Vidneforklaring af Fru Agnes Lehmann og dennes Datter Sonja Lehmann og Søn Harald Lehmann. Af disse Forklaringer fremgaar det, at Fru Lehmann, der havde kendt Fru Eckert i ca 50 Aar, og som tidligere kom jævnligt sammen med hende engang for et Par Aar siden besøgte Fru Eckert paa hendes Bopæl her i Byen. Fru Eckert fortalte hende da om Spiritismen og fortalte, at hun havde bortskænket hele sin Formue til Spiritisterne, væsenligst til Kirken. Fru Eckert havde endvidere sagt, at hun havde gjort dette, fordi hun af Aander gennem Mediet havde faaet Paalæg herom.

Naar hertil kommer, at afdøde Fru Eckert, før hun traadte ind i »Spiritistisk Mission«, efter de for Retten foreliggende Oplysninger var, om ikke paaholdende, saa i hvert Fald meget økonomisk anlagt — Fru Eckert har saaledes i Aarene 1925/1929 med en Aarsindtægt paa ca 11 000 Kr ved Opsparinger forøget sin Formue fra 142 000 Kr til 165 000 Kr pr 1ste Januar 1930 — anser Retten det ved det saaledes foreliggende og uanset de Tiltaltes vedholdende Benægtelse heraf — dette sidste ogsaa under særligt Hensyn til at de Tiltalte, og da navnlig Tiltalte Emilie Nielsen, her under Sagen gentagne Gange har afgivet direkte usandfærdige Forklaringer, ligesom deres Forklaringer paa forskellige Punkter har været forbeholdne og svævende med stadige og i sig selv ret usandsynlige Henvisninger til svigtende Hukommelse — tilstrækkeligt godtgjort, at Fru Eckert, da hun ved Gaver disponerede over sin Formue til Fordel for de Tiltalte og det af dem ledede Kirkefond, har handlet under et stærkt aandeligt Pres fra de Tiltaltes Side, et Pres, hvis Vægt i væsenlig Grad er forøget ved de Meddelelser, der stadig under Seancer og Clairvoyancer tilflød hende fra aandelig Side, Meddelelser hvorefter — som i Anklageskriftet anført — »højere Magter« var interesserede i og gerne saa disse Gaver.

Imidlertid er det under Sagen gentagne Gange og fra forskellig Side med en ikke ringe Overbevisning og Styrke anført, at begge de Tiltalte er oprigtigt troende Spiritister, og at det derfor maa anses udelukket, at de Tiltalte bevidst har gjort sig skyldig i Misbrug under Seancer og Clairvoyancer, bl a for derved at bevæge Fru Eckert til at yde dem og Missionen Pengegaver. Men ogsaa dette synes ganske urigtigt, idet forskellige under Sagens Gang tilvejebragte Oplysninger synes at vise, at de Tiltalte netop ved given Lejlighed ikke er vejet tilbage fra at benytte ikke alene selve deres Religion, deres Lære, men ogsaa Seancerne, m m til Fremme af deres egne, private Interesser.

Det er saaledes oplyst, at Tiltalte Alfred Nielsen, der blev gift i Aaret 1900, og som da stadig samlevede med sin Hustru, ret hurtigt efter at Tiltalte Emilie Nielsen i 1921—22 var blevet Medlem af Menigheden, traadte i kønsligt Forhold til hende, hvilket Forhold stadig vedvarede og medførte, at han i 1925 blev separeret fra sin Hustru og i 1930 skilt. Det er videre oplyst:

at Tiltalte Alfred Nielsen, da der begyndte at versere Rygter mellem Menighedens Medlemmer om Forholdet mellem ham og Medtaltte, skrev en Artikel i Spiritistisk Missions Organ »Budbringeren« i Numret for Juni 1924, betitlet »Troskab«, i hvilken Artikel han, som iøvrigt kortere Tid forinden havde haft kønslig Forbindelse med en anden Kvinde og tiltrods for Forholdet til Emilie Nielsen, blandt andet udtalte: »Eller hvor smukt er det ikke at se Ægtefæller holde sammen baade under de mørke Lokker og under de hvide Haar — — —« og »nu tilsidst det allervigtigste: Troskab under Livets forskellige Forhold er en Gudsdyrkelse og Utroskab at slippe Guds Hænder og gaa vore egne Veje, efter hvad der behager Kød og Blod mest — — —«

at et Medlem af Menigheden Anders Petersen omtrent paa samme Tid henvendte sig til Tiltalte Alfred Nielsen og foreholdt ham, at der gik Rygter om, at der bestod et Forhold mellem ham og Tiltalte Emilie Nielsen; men Tiltalte afviste ham, og kort Tid efter kom under et Seancemøde i Missionens daværende Lokaler i Guldbergsgade Aanden Daniel — Missionens saakaldte aandelige Leder — til Stede gennem Emilie Nielsen som Medie og udtalte blandt andet, at den Historie, der verserede mellem Medlemmerne om Forholdet mellem de Tiltalte, var »Ondsind og Sladder«,

at Tiltalte Alfred Nielsen atter i 1926, da der paany verserede Rygter i Menigheden om dette Forhold, skrev en Artikel i »Budbringeren«, nemlig i Numret for Juli Maaned, betitlet »Sladder«, og i denne Artikel strengt fordømte enhver Art af Sladder som noget »ondt og lavt«, som »et giftigt Vaaben«, Sladderen, som intet skaaner, alt maa holde for, ogsaa »Vedkommendes Husførelse, Samliv med Ægtefællen« m m; ogsaa Menighedslivet er plaget af Sladder; »for os, som gennem Spiritismen har faaet Nøglen til Livets og Dødens Gaader, er Sladder især en lav Handling«; den hviler jo som oftest paa »løse Rygter«; han mener nu, at denne hans Advarsel er betimelig, og at mange af hans Læsere vil sige: »Hvordan kan vi standse denne stinkende Flod af Sladder og Bagvaskelse, som rinder ogsaa i vore Kredse.«

Det er fremdeles oplyst:

at Tiltalte Emilie Nielsen, da Tiltalte Alfred Nielsens voksne Datter Hildur hørte om Rygterne i Menigheden og derfor henvendte sig til hende, der da var Hildurs »gode Veninde«, ikke alene — og iøvrigt forsaavidt ganske naturligt — benægtede, at der laa noget sandt til Grund for Rygterne, men desuden udtrykkeligt viste hende Artiklen »Troskab« i »Budbringeren«, muligt med den udtrykkelige Tilføjelse, og i hvert Fald med den Bagtanke, at hun, naar hendes Fader kunde skrive saaledes, maatte forstaa, at Rygterne ikke kunde passe,

og det maa endvidere ogsaa — uanset Tiltalte Emilie Nielsens Benægtelse heraf — anses oplyst:

at sidstnævnte Tiltalte paa et vist Tidspunkt, inden Tiltalte Alfred Nielsen endnu var blevet separeret fra sin Hustru, har arbejdet paa at skubbe denne ud af Menigheden; hun har saaledes overfor Menighedens saakaldte anden Præst beklaget sig over, at hun følte en aandelig Modstrøm, naar Alfred Nielsens Hustru overværede Møderne, og det kan formentlig ogsaa betragtes som tilstrækkeligt godtgjort, dels gennem

den af Hustruen her for Retten afgivne Vidneforklaring, dels ved nogle af Hustruen under Sagen afleverede Concepter til Breve til Anden-Præsten, at Tiltalte endog har afholdt en Seance, hvor den foran nævnte Aand Daniel gennem Tiltalte som Medie udtalte, at Hustruen ikke maatte komme til Møderne, fordi »hun forstyrrede hans Redskab«; Resultatet blev da ogsaa, at Tiltalte Alfred Nielsen forbød sin Hustru at deltage i Møderne.

Det er endelig oplyst:

a t Aander ved forskellige Lejligheder, naar der var Stridigheder indenfor Menigheden, har søgt at paavirke de Stridende til at falde til Ro, men disse aandelige Henvendelser var altid — ogsaa naar de Tiltalte selv var implicerede i Stridighederne — rettet til Menighedens Medlemmer, ikke til de Tiltalte, og

a t Aanden Daniel tværtimod roste Tiltalte Alfred Nielsen særlig paafaldende — dette stadig gennem Tiltalte Emilie Nielsen som Medie.

Af Missionens Forhandlingsprotokol fremgaar det derhos, at de Tiltalte, der overfor Menighedens Medlemmer stadig gav det Udseende af, at de — udover Samarbejdet indenfor Menigheden — intet havde med hinanden at gøre, flere Gange gensidig har rost og takket hinanden for Arbejdet i Menigheden, ligesom de enkelte Gange gensidig har indstillet hinanden til Gratialer eller lignende, en Ros, som formentlig vilde have haft mindre Vægt, saafremt Missionens øvrige Medlemmer havde været vidende om det mellem de Tiltalte bestaaende Forhold.

Hertil kommer yderligere blandt andet, a t Tiltalte Alfred Nielsen, som under Forundersøgelsen gentagne Gange benægtede at have mediske Evner, og som navnlig benægtede nogensinde at kunne høre Aanderne tale, paa Forehold af et i Sagen værende Brev fra Fru Eckert til Tiltalte Emilie Nielsen har maattet erkende, at han ved en given Lejlighed, da han under Emilie Nielsens Bortrejse var alene hos Fru Eckert, har sagt til hende, at hendes Mands Aand var til Stede og sagde: »sig hende, at jeg er her,« ligesom nævnte Tiltalte, der ogsaa under Forundersøgelsen benægtede, at der, naar han gav magnetiske Strygninger, var Aander til Stede, senere paa Forehold af et i Sagen værende Brev fra ham selv har maattet erkende, at han dér under Omtalen af en saadan Behandling har skrevet, at den havde en god Virkning, samt at Aanden Ariel kom til Stede og hjalp ham med Behandlingen hele den Time, det varede. Vel har nu Tiltalte Alfred Nielsen forsøgt at forklare dette derhen, at han, som iøvrigt har glemt begge disse Tilfælde, i det førstnævnte Tilfælde ikke direkte hørte Aanden tale, men kun pr Inspiration opfattede, hvad Aanden vilde sige, og med Hensyn til det sidstanførte Tilfælde siger han, at han betragter det da passerede som ret uvæsenligt, og han tilføjer i denne Forbindelse, at »for ham er personlige Oplevelser mindre Bevis end, hvad han oplever gennem andre.«

Retten kan imidlertid ikke se bort fra, at Tilfælde som de to sidstnævnte — og da navnlig det sidstanførte af disse — saafremt de ikke var opdigtede, men var virkelige Oplevelser, maatte have prentet sig dybt i Tiltaltes Erindring, og det skal i denne Forbindelse bemærkes, at Tiltalte iøvrigt forsaavidt angaar det sidstanførte Tilfælde netop har

vist sig i Besiddelse af en forbløffende god Hukommelse og har været i Stand til at erindre forskellige ret ligegyldige Detailler.

Retten maa derfor ved det oplyste anse det tilstrækkeligt godtgjort, at de Tiltalte ikke alene i en Aarrække har levet paa den Usandhed overfor deres Menighed, at de stod frit som Forstander og Medie overfor hinanden, men at de ogsaa har misbrugt ikke alene deres Religion, men netop ogsaa disse deres Stillinger til stadig at holde Sandheden skjult, og det skal i denne Forbindelse bemærkes, at de Tiltalte ikke har villet benægte, at det vilde blive skæbnesvangert for dem og Forholdet til Menigheden, hvis Sandheden kom frem, ligesom Tiltalte Alfred Nielsen ikke har villet benægte, at der var en vis Forbindelse mellem de verserende Rygter og hans Artikler i »Budbringeren«.

Endvidere maa Retten anse det tilstrækkeligt godtgjort, at ikke alt, hvad der passerede under Seancerne, var ægte, men bevidst tilrettelagt for Tilfældet af de Tiltalte og paavirket af, hvad de mente tjente deres Interesser bedst, og Retten kan i denne Forbindelse og til yderligere Bestyrkelse heraf blandt andet ogsaa henvise saavel til, at der hos Tiltalte Emilie Nielsen er forefundet diverse Notater vedrørende Personer, hun har givet Clairvoyance, Notater som kunde synes udarbejdede netop til Brug for disse Clairvoyancer, og som Tiltalte i hvert Fald, naar henses til deres hele Form og Indhold, har haft vanskeligt ved at forklare paa acceptabel Vis, ligesom der ogsaa hos nævnte Tiltalte er forefundet en Fortegnelse over Medlemmernes Skytsaander, en Fortegnelse som vanskeligt synes at kunne have haft noget legitimt Formaal, som ogsaa til to Breve fra Tiltalte Alfred Nielsen, dels et Brev, dateret den 12 Juli 1932 til Tiltalte Emilie Nielsen, hvori Tiltalte beklager sig over den forholdsvis ringe Tilslutning til hans Foredrag med den Bemærkning: »Men et Foredrag, selv om saa interessant et Emne, gider de (d v s Menighedens Medlemmer) ikke gaa til, blot fordi det ikke udgives for Aandetales,« dels et Brev, dateret den 22 Juli 1930, ligeledes til Tiltalte Emilie Nielsen, hvori Tiltalte blandt andet omtaler en Seance med et Medie ved Navn Fru Stendahl saaledes: »Og Seancen var rigtig god især den aandelige Leders Tale. Der var god Indhold deri, saa er det Fru Stendahl selv, er hun mere intelligent end jeg havde troet.«

Disse Breve viser formentlig tilstrækkeligt tydeligt, at den Tanke ikke er Tiltalte fremmed, at Mediet i hvert Fald undertiden optræder selv, og at man meget vel kan »udgive for« Aandetales det, som ikke er Aandetales; det skal tilføjes, at Brevet af 12 Juli 1932 er skrevet paa et Tidspunkt, hvor »Spiritistisk Mission« paa en ganske enkelt Undtagelse nær udelukkende benyttede Tiltalte Emilie Nielsen som Medie.

Naar det imidlertid nu, som foran nævnt kan fastslaas, at der under de af de Tiltalte afholdte Seancer og Clairvoyancer stadig er tilgaaet afdøde Fru Eckert Meddelelser fra aandelig Side om, at man der gerne saa og var interesseret i hendes Gaver, Meddelelser der vel iøvrigt ofte havde Formen af Paalæg, og at de Tiltalte iøvrigt ikke er gaaet af Vejen for Misbrug af deres Religion eller for Misbrug af Seancer m m, naar det gjaldt at fremme personlige Interesser, finder Retten det ubetænkeligt slutteligt ogsaa at fastslaa, at de Tiltalte netop

har gjort sig skyldig i tilsvarende Misbrug overfor Fru Eckert, derved at de bevidst under Seancer og Clairvoyancer har foregøglet hende disse Ønsker og Paalæg fra det hinsidige, dette saa meget mere som end ikke de Tiltalte, der jo netop stadig — selv overfor de nu foreliggende Bevisligheder — har benægtet, at Fru Eckert har været Genstand for saadanne »aandelige« Henvendelser, har turdet paastaa, at saadanne virkelig kan tænkes at kunne finde Sted.

Som Følge af det saaledes anførte vil de Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 279, jfr § 286, II, med en Straf, der efter Omstændighederne findes at kunne fastsættes for hver især til Fængsel i 18 Maaneder, hvoraf 60 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet.

I Medfør af Straffelovens § 78 vil de borgerlige Rettigheder være at frakende de Tiltalte for bestandig.

Efter den nedlagte Paastand vil de Tiltalte derhos have in solidum at betale til afdøde Fru Camilla Eckerts Dødsbo, en Erstatning paa 122 688 Kr 50 Øre med Fradrag af de af Tiltalte Emilie Nielsen tilbagebetalte 3000 Kr, altsaa til Rest 119 688 Kr 50 Øre, ligesom Tiltalte Emilie Nielsen vil have til Boet at tilbagelevere de hende personlig ydede Gaver, bestaaende af Beklædningsgenstande, Smykker, Sølvtøj m m.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 23 Juni 1934 af Københavns Byrets 9 Afdeling, er paaanket af de Tiltalte Axel Alfred Nielsen og Emilie Nielsen, f Rasmussen, til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af de idømte Straffe.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

De Tiltalte har selv sørget for deres Forsvar for Landsretten.

M a n d a g d e n 2 0 M a j .

Nr 57/1934. Firmaet **Dansk Staal møbelfabrik**
(Overretssagfører E Warburg)

m o d

Firmaet **Københavns Staal møbelfabrik** (Svane),

betræffende Krænkelser af Kunstnerret.

Ø s t r e L a n d s r e t s D o m af 8 Marts 1934: De Sagsøgte, Firmaet Københavns Staal møbelfabrik, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Firmaet

Dansk Staal møbelfabrik, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte med 400 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret angaar Appellantens principale, paa Lov om Forfatterret og Kunstnerret Nr 149 af 26 April 1933, jfr Lov Nr 72 af 1 April 1912, støttede Paastand Stolemodellerne P L 151 og P L 261, Bordmodellerne P L 590 og P L 600 samt 2 Toiletbordsmodeller henholdsvis med og uden Spejl. Appellanten har derhos for Højesteret med Hensyn til de to Toiletbordsmodeller subsidiært støttet sin Paastand paa Lov om Beskyttelse af Mønstre Nr 107 af 1 April 1905.

Efter Dommens Afsigelse er der tilvejebragt forskellige nye Oplysninger, derunder yderligere Udtalelser fra Skønsmændene.

De under Sagen omhandlede, af Appellanten fremstillede Møbler er alle meget enkle Modeller, og den Form, der er givet dem, maa anses fremgaaet af naturlige tekniske Hensyn til det anvendte Materiale og den tilsigtede Brug, uden at den af disse Hensyn følgende i sig selv tiltalende Udformning har medført saadanne kunstneriske Ejendommeligheder, at Møblerne kan henregnes til de i § 24 Stk 3 i Loven om Forfatterret og Kunstnerret omhandlede kunstindustrielle Genstande.

For Højesteret er det oplyst, at Appellanten under 15 Juni 1932 til Mønsterregistret har anmeldt forskellige Mønstre, deriblandt Mønstre, bestemte til Forbillede for Toiletbordet T B. De af Indstævnte forfærdigede 2 Toiletborde findes imidlertid at være saa forskellige fra Modellen T B, at de ikke krænker Appellantens Ret i Henhold til Loven om Beskyttelse af Mønstre.

Landsrettens Dom vil herefter i det hele kunne stadfæstes, dog at Sagens Omkostninger findes at burde ophæves. Sagens Omkostninger for Højesteret vil ligeledes være at ophæve.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Sagens Omkostninger ophæves. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves ligeledes.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende af Sagsøgerne, Firmaet Dansk Staal møbelfabrik, mod de Sagsøgte, Firmaet Københavns Staal møbelfabrik ved Poul Larsen, anlagte Sag gaar Sagsøgernes Paastand ud paa, at de Sagsøgte kendes uberettiget til at forfærdige eller lade forfærdige i Erhvervsøjemed eller at forhandle de under Mærkerne P L 151, P L 261, P L 260, P L 600 og 590 udbudte Staalrørsmøbler samt tre Dametoiletborde —

uden Modelnumre — og at de Sagsøgte tilpligtes at tilintetgøre de af dem fremstillede Møbler af de nævnte Modeller saavel som de af dem anvendte Kataloger, forsaavidt angaar Afbildningerne af de omhandlede Modeller, samt at betale Sagsøgerne en Erstatning af 1975 Kr med Renter deraf 5 pCt aarlig fra Stævningens Dato, den 31 Oktober 1933. Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Til Begrundelse af deres Paastand har Sagsøgerne anført følgende: Efter at de havde bragt forskellige Staalrørmøbler, som Ingeniør O Ernst havde udført Tegninger til og overdraget dem Kunstnerretten over, paa Markedet, blev de i November 1932 opmærksomme paa, at de Sagsøgte fremstillede og forhandlede Staalrørmøbler, der var Eftergørelser af Sagsøgernes Modeller, og denne Virksomhed har de Sagsøgte uafbrudt fortsat. De har saaledes fremstillet og forhandlet en Stol betegnet PL 151, der er en Eftergørelse af Sagsøgernes Model A S, to Stole, betegnet henholdsvis PL 261 og 260, der er Eftergørelser ligeledes af Sagsøgernes Model A S, to Borde med Staalrørs Underdel og runde Glasplader, betegnet henholdsvis PL 600 og PL 590, der er Eftergørelser af Sagsøgernes Model B 3 R, og tre Toiletborde, der er Eftergørelser af Sagsøgernes Model T B.

De Sagsøgte anfører til Støtte for deres Paastand, at Sagsøgernes fornævnte Modeller er uegnede til at nyde kunstnerretlig Beskyttelse, idet de kun ved det anvendte Materiale adskiller sig fra forud kendte Møbelmodeller uden ved Linjeføring eller iøvrigt at være Udtryk for nogen ny selvstændig, kunstnerisk Ide eller Virksomhed, og at iøvrigt en Kunstnerret over de paagældende Modeller ikke vilde tilkomme Sagsøgerne, idet andre tidligere har fremstillet Modeller, der i alt eller dog alt væsenligt er ens med Sagsøgernes.

Som Skønsmænd, udmeldte af Retten, har Direktøren for Det danske Kunstindustrimuseum Vilh Slomann og Docent ved Københavns Universitet C Ellinger afgivet en Erklæring, der gaar ud paa, at de fornævnte, af de Sagsøgte forhandlede Stole, Borde og Toiletborde vel er Efterligninger af Sagsøgernes ligeledes fornævnte Modeller, men at disse ikke kan anses for originale kunstneriske Arbejder; i sidstnævnte Henseende har de udtalt, at Model A S er en Reproduktion af et originalt kunstnerisk Arbejde af Arkitekten Marcel Breuer — Thonet Mundus Model B 64 —, og at de Sagsøgte ikke har frembragt et originalt kunstnerisk Arbejde ved paa enkelte Punkter at afvige fra Forbilledet; endvidere, at Borde med Staalrørs Underdel og runde Glasplader først er fremstillet i Udlandet, og at Model B 3 R ikke bliver et originalt kunstnerisk Arbejde ved de af de Sagsøgte foretagne Ændringer; endelig at Skønsmændene ikke har kunnet konstatere, at Toiletbordet T B »er kopieret efter et bestemt Forbillede; dets mulige Originalitet bestaar i en Kombination af flere kendte Motiver; den overliggende Bordplade, de ophængte Skuffer m m. Denne Originalitet er af teknisk haandværksmæssig, ikke af kunstnerisk Art, og Bordet kan ikke kaldes et originalt Kunstværk«.

Ved Rettens Dom i en af Skandinavisk Thonet-Mundus A/S mod Firmaet Dansk Staal møbelfabrik anlagt Sag, paadømt samtidig med nærværende, er det statueret, at den nysnævnte Thonet-Mundus Model

Appellanten vil herefter, forsaavidt Sagen foreligger Højesteret til Prøvelse, være at frifinde, hvorved bemærkes, at Sagens processuelle Stilling ikke findes at være til Hinder herfor.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Firmaet Dansk Staal møbelfabrik, bør med Hensyn til Møbelmodellerne U S, A S, M S, L S 5 og T samt med Hensyn til den nedlagte Erstatningspaastand for Tiltale af Indstævnte, Skandinavisk Thonet-Mundus, Aktieselskab, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende af Sagsøgerne, Skandinavisk Thonet-Mundus A/S, mod Sagsøgte, Firmaet Dansk Staal møbelfabrik ved dets ansvarlige Indehaver Fabrikant Niels E A Lassen, anlagte Sag gaar Sagsøgernes Paastand ud paa, at de Sagsøgte tilpligtes at undlade at fremstille eller lade fremstille til Offenliggørelse eller Salg de Staalrørmøbel-Modeller, som Sagsøgte fremstiller under Mærkerne H S S, U S, M S, A S, L S 5 og T, at tilintetgøre allerede fremstillede Eksemplarer af de nævnte Møbler og at betale til Sagsøgerne en Erstatning af 19 500 Kr, subsidiært et mindre, ved Rettens Skøn fastsat Beløb. Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Til Begrundelse af deres Paastand har Sagsøgerne anført følgende:

Købmand Anton Lorenz, Berlin, og Sagsøgerne, mellem hvem der bestaar et Interessesfællesskab med Hensyn til Fremstilling og Forhandling af Staal møbler, saaledes at den ene Part er berettiget til at udøve de den anden Part tilkommende Kunstnerrettigheder og omvendt, har ved at udføre de originale Tegninger til og at lade udføre de originale Modeller til fire Staalrørsstole, der betegnes henholdsvis Desta S S 33, B 32, B 64 og B 46 samt en Staalrørstabet, betegnet B 37, erhvervet Kunstnerretten til de paagældende Møbler. Denne Ret har Sagsøgte krænkede ved at fremstille og forhandle de i Paastanden nævnte Møbelmodeller, hvoraf

H S S er en Efterligning af Desta S S 33,

U S og M S af B 32,

A S af B 64,

L S 5 af B 46 og

T af B 37.

Sagsøgte erkender, at Modellerne Desta S S 33, B 32, B 64, B 46 og B 37 nyder kunstnerretlig Beskyttelse, men benægter, at de fornævnte, af Firmaet fremstillede seks Modeller kan anses for Eftergørelser af hine.

Før nærværende Sags Anlæg har Ingeniør, cand polyt H S Hendriksen og Arkitekt, Docent Kay Fisker som Skøns mænd udmeldte af Kø-

benhavns Byret afgivet en Erklæring bl a indeholdende følgende:

»Vi mener, at de fem af Thonet-Mundus fremsatte Staalstole har naaet en saadan Form, at de alle maa betragtes som Kunstværker. Der er naaet en enkel og tilsyneladende saa naturlig Skikkelse ved Staalrørenes Linieføring, at det maaske skulde synes vanskeligt at fremstille en god Staalstol, som ikke kommer disse saa nær, at den maatte betragtes som en Efterligning, der hos en almindelig Betragter kan have en Forveksling til Følge.

Stolen bestaar jo imidlertid ikke alene af de bøjede Staalrør, men ogsaa af Sæde, Ryg, Armlæn o s v, og der gives herved Anledning til uhyre mange Variationer.

Betragter man f Eks Thonet-Mundus' Model B 32 og sammenligner den med to af Dansk Staal møbelfabrik fremstillede Typer: Dess US og Dess MS, mener vi, at der i denne sidste er foretaget saadanne Ændringer (det runde Ryglæn med Hullet til Haandgreb, hvorover Ryggens Staalrør er ført), at den ikke kan betegnes som en Efterligning, skønt Enkeltheder som Linieføringen i Rørene, de flettede Sæder og Ryg med deres Trærammer kommer Thonet Mundus' B 32 meget nær. I Dansk Staal møbelfabriks Model US er der derimod kun foretaget Forandringer (Forkrøbning af Staalrørene, som støtter Ryggen) der maa betegnes som det, der i — — — Lov om Forfatterret og Kunstnerret § 30 kaldes »Tilsætninger« uden at »herved et væsenlig nyt og selvstændigt Arbejde er frembragt«.

Skønsmændene kommer derefter til, at

HSS er »en Efterligning« af Desta SS 33,

US af B 32 og

AS af B 64,

men at MS, LS 5 og T ikke er Efterligninger af henholdsvis B 32, B 46 og B 37.

Senere stillede Spørgsmaal om, hvilke Egenskaber det er, der gør Stolemodellerne B 32, B 46 samt Taburetstol B 37 egnede til Beskyttelse som Kunstværker, besvarede Skønsmændene saaledes:

»Ved Udformning af en Brugsgenstand som en Staalstol bliver den kunstneriske Opgave nu til Dags at give denne en saa enkelt Form som mulig med Hensyntagen til Materialet og dets tekniske Udnyttelse paa den ene Side og Genstandens mest brugsmæssige Tildannelse paa den anden Side, medens tidligere Tidens Kunstøpfattelse ofte lagde Hovedvægten paa Genstandens Udsmykning med Ornamenter, hvorved megen Løshed og Ufærdighed i Formen kunde tilsløres.

Thonet-Mundus Fabrikernes Stole besidder ved deres elegante og tilsyneladende saa selvfølgelig enkle Linieføring og den praktiske Anbringelse af Sæde, Ryg, Armlæn o s v netop disse Egenskaber og bør derfor betragtes som Kunstværker i Lovens Forstand.« Og Spørgsmaalet om hvilke Egenskaber det er, der gør Modellerne MS, LS 5 og T til selvstændige nye og særprægede Kunstværker, saaledes: »at der af praktiske og kunstneriske Grunde netop er foretaget Ændringer, som adskiller Udformningen fra de tre Thonet-Mundus Modeller, selv om Linieføringerne i Staal skeletterne i Hovedsagen er de samme.«

Overensstemmende med, hvad begge Parter, i Tilslutning til Skøns-

mændenes Udtalelse, gaar ud fra, maa Sagsøgenes fem Modeller anses for originale Kunstværker, der som saadanne er Genstand for den ved Lov Nr 149 af 26 April 1933, jfr Lov Nr 72 af 1 April 1912, hjemlede Beskyttelse. Det er derhos ubestridt, at Kunstnerretten til de fem Modeller tilkommer Sagsøgerne.

Det er af Sagsøgerne oplyst, at Kataloger, indeholdende Afbildning af Desta S S 33, blev udleveret fra det paagældende Trykkeri i April 1930, hvorhos de har angivet, at de første Salg af de fire øvrige Modeller fandt Sted i Tiden fra Marts 1930 til Marts 1931, og at Salg af Modellerne Desta S S 33, B 32, B 46 og B 37 er sket her i Landet før de Tidspunkter, paa hvilke Fremstillingen af Sagsøgenes Modeller H S S, U S og M S, L S 5 samt T, der skal være tegnet af Ingeniør O Ernst, efter Sagsøgenes Angivelse har fundet Sted, nemlig henholdsvis December 1932, Juni og Januar 1932, December 1932 samt Juni 1932; med Hensyn til B 64 har Sagsøgerne kun anført, at Modellen er solgt her i Landet før Juni 1932, medens A S efter Sagsøgenes Anbringende er fremstillet i Februar s A.

Hvad nu angaar Spørgsmaalet om, hvorvidt Eftergørelse foreligger, tiltræder Retten Skønsmændenes Formening om, at H S S, U S og A S maa anses for Eftergørelser henholdsvis af Desta S S 33, B 32 og B 64, fra hvilke de ikke ses at adskille sig nævneværdigt paa anden Maade end ved »Forkrøbning« af de Staalrør, der støtter Ryggene; disse Forandringer — hvorved bemærkes, at ved »Forkrøbning« forstås Bevægelse af et Legeme i to Planer — skønnes at være af saa underordnet Betydning i Forhold til den iøvrigt gennemførte Overensstemmelse i de paagældende Modellers Linjeføring, at væsenlig nye og selvstændige Værker ikke er frembragt. Hvad derimod angaar Sagsøgenes øvrige Modeller — M S, L S 5 og T — finder Retten ikke at kunne fastslaa, at de er Eftergørelser af henholdsvis B 32, B 46 og B 37.

Sagsøgenes Paastand vil herefter være at tage til Følge, forsaavidt den gaar ud paa, at Sagsøgte tilpligtes at undlade Fremstilling til Offentliggørelse eller Salg af Modellerne H S S, U S og A S og at tilintetgøre allerede fremstillede Eksemparer af de paagældende Møbler. For den Skade, Sagsøgte kan antages at have paaført Sagsøgerne ved den stedfundne Krænkelser af deres Rettigheder med Hensyn til Modellerne Desta S S 33, B 32 og B 64, findes Sagsøgte, der har vægret sig ved at oplyse Omfanget af deres Salg af H S S, U S og A S, derhos at burde tilpligtes at betale en Erstatning, der skønsmæssigt fastsættes til 2000 Kr; det bemærkes herved, at Sagsøgerne i Slutningen af Juli 1932 var vidende om, at Sagsøgte fabrikerede Møbler, der var Eftergørelser af Sagsøgenes »fjedrende, bagbensløse Staal møbler«, men først den 16 November 1933 anlagde nærværende Sag, og at Erstatningsansvar herefter maa anses for forældet, forsaavidt angaar det Tab, Sagsøgte har tilføjet Sagsøgerne ved Salg af U S og A S i Tiden før den 16 November 1932.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgerne med 500 Kr.

Nr 7/1935. **V A Høffding, Aktieselskab (Trolle)**

mod

Firmaet Fritz Hansens Eftf (Landsretssagfører Oppenheim),

betræffende Krænkelser af Kunstnerret.

Østre Landsrets Dom af 10 December 1934: De Sagsøgte, V A Høffding A/S, er uberettiget til at fremstille eller lade fremstille til Offenliggørelse eller Salg de Staal møbelmodeller, de fremstiller under Mærkerne T 101, T 103, Havestol og Havearmstol, og bør tilintetgøre allerede fremstillede Eksemplarer af de nævnte Modeller. De Sagsøgte bør derhos til Sagsøgerne, Firma Fritz Hansens Eftf, betale 2000 Kr. Iøvrigt frifindes de Sagsøgte for Sagsøgernes Tiltale under nærværende Sag. Sagens Omkostninger betaler de Sagsøgte til Sagsøgerne med 500 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

De under Sagen omhandlede af Indstævnte fremstillede Møbler er alle meget enkle Modeller og den Form, der er givet dem, maa anses fremgaaet af naturlige tekniske Hensyn til det anvendte Materiale og den tilsigtede Brug, uden at den af disse Hensyn følgende, i sig selv tiltalende Udformning har medført saadanne kunstneriske Ejendommeligheder, at Møblerne kan henregnes til de i Lovens § 24, Stk 3 omhandlede kunstindustrielle Genstande.

Appellanten vil herefter i det hele være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, V A Høffding, Aktieselskab, bør for Tiltale af Indstævnte, Firmaet Fritz Hansens Eftf, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende af Sagsøgerne, Firma Fritz Hansens Eftf, mod de Sagsøgte, V A Høffding A/S, anlagte Sag gaar Sagsøgernes Paastand ud paa, at de Sagsøgte kendes uberettiget til at fremstille eller lade fremstille til Offenliggørelse eller Salg de Staal møbelmodeller, de fremstiller under Mærkerne T 101, 102, 103, 107, 109, 110, 113, 116, 117, Havestol og Havearmstol, at tilintetgøre allerede fremstillede Eksemplarer deraf og at betale til Sagsøgerne en Erstatning af 11 500 Kr.

Til Begrundelse af Paastanden har Sagsøgerne anført følgende: Ifølge en med Thonet-Mundus A-G, Zürich den 3 Marts 1934 afsluttet,

af Skandinavisk Thonet-Mundus A/S tiltraadt Overenskomst er Sagsøgerne Indehavere af Kunstnerretten til de af dem under Mærkerne Desta St 11, Desta SS 33, Desta LS 21, Desta FH 51, Thonet B 33, Thonet B 34 og Thonet B 37 fremstillede Staalrørmøbler. Denne Ret har de Sagsøgte krænkert, idet de har fremstillet og solgt Staalrørmøbler, der er Eftergørelser af Sagsøgernes Modeller, nemlig: en Stol T 101, der er en Eftergørelse af Desta St 11, en Stol T 102 og en Havestol, der er Eftergørelser af Thonet B 33, en Stol T 103, der er en Eftergørelse af Desta SS 33, Stole T 107, T 113 og T 116, der er Eftergørelser af Desta LS 21, en Taburet, T 109, der er en Eftergørelse af Thonet B 37, en Taburet T 110, der er en Eftergørelse af Desta FH 51, og en Stol T 117 samt en Havearmstol, der er Eftergørelser af Thonet B 34.

Ved Salg af saa mange Eksemplarer af Modellerne T 101, T 103, Havestol og Havearmstol, som af de Sagsøgte opgivet, og ved Salg af saa mange Eksemplarer af de øvrige Modeller, som af Sagsøgerne anslaaet, skal de Sagsøgte have opnaaet en Fortjeneste, som Sagsøgerne anslaar til ialt Kr 11 635,24, af hvilket Beløb de som anført kræver sig tilkendt Kr 11 500.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet de bestrider, saavel at Sagsøgernes ovennævnte syv Modeller er originale kunstneriske Arbejder, som at de Sagsøgte ligeledes fornævnte elleve Modeller er Eiterligninger deraf, ligesom ogsaa, at Sagsøgerne har lidt noget Tab ved de Sagsøgte Forhandling af de paagældende Møbler. Subsidiært paastaar de Sagsøgte sig pure frifundet forsaavidt angaar T 102, T 107, T 109, T 110, T 113, T 116 og T 117, og, forsaavidt angaar Erstatningskravet frifundet mod Betaling af et væsenlig ringere Beløb end det Beløb Kr 2905,84, Sagsøgerne kræver for Tab, der skal være tilføjet dem ved Salg af T 101, T 103, Havestole og Havearmstole.

Som Skøns mænd, udmeldte af Retten, har Ingeniør, cand polyt H S Hendriksen og Museumsinspektør, mag art E Zahle udtalt, at alle Sagsøgernes ovennævnte syv Modeller er at betragte som originale Kunstværker, at T 101, T 103, Havestol og Havearmstol er at betragte som Efterligninger af henholdsvis Desta St 11, Desta SS 33, Thonet B 33 og Thonet B 34, at Skøns mændene ikke ønsker at tage Stilling til, om den lille Forskel, der er mellem Thonet B 37 og T 109, er tilstrækkelig til, at den sidstnævnte Model kan betegnes som et nyt Værk, og at de Sagsøgte øvrige fornævnte Modeller maa betragtes som selvstændige kunstneriske Arbejder.

Retten tiltræder, at Sagsøgernes syv Modeller er originale Kunstværker, saaledes at de er Genstand for den ved Lov Nr 149 af 26 April 1933, jfr Lov Nr 72 af 1 April 1912 hjemlede Beskyttelse; endvidere tiltrædes, at T 101, T 103, Havestole og Havearmstole er Efterligninger af henholdsvis Desta St 11, Desta SS 33, Thonet B 33 og Thonet B 34, samt at T 102, T 107, T 110, T 113, T 116 og T 117 er selvstændige kunstneriske Arbejder. Idet det dernæst ikke kan fastslaaes, at de Sagsøgte ved Fremstilling og Forhandling af T 109 har krænkert Sagsøgernes Kunstnerret med Hensyn til Thonet B 37, vil Sagsøgernes Paa-

stand være at tage til Følge, forsaavidt den gaar ud paa, at de Sagsøgte kendes uberettigede til at fremstille eller lade fremstille til Offenliggørelse eller Salg de Staamøbelmodeller, de fremstiller under Mærkerne T 101, T 103, Havestol og Havearmstol, og at de tilpligtes at tilintetgøre allerede fremstillede Eksemplarer af de paagældende Møbler.

Ved Fastsættelse af Erstatning for den Skade, de Sagsøgte kan antages at have tilføjet Sagsøgerne ved Krænkelse af deres Rettigheder med Hensyn til Desta St 11, Desta S S 33, Thonet B 33 og Thonet B 34, vil der være at gaa ud fra, at de Sagsøgte ved Salg af T 101, T 103, Havestol og Havearmstol i Tiden indtil den 1 September 1934 har haft den af dem opgivne Førtjeneste, ialt Kr 2161,61 ÷ Generalomkostninger, deraf Kr 1881,75 ved Salg af T 103. Medens de øvrige tre Modeller efter de Sagsøgtes Opgivende ikke er blevet solgt tidligere end 1 Aar inden Sagens Anlæg den 30 Maj 1934, gælder det modsatte T 103, men da det ikke er godtgjort, at Sagsøgerne — eller rettere Skandinavisk Thonet-Mundus A/S, fra hvilket Erstatningskravet er blevet dem tiltransporteret — før den 30 Maj 1933 har været bekendt med de Sagsøgtes Fremstilling og Salg af den nævnte Model, ses der ikke at være indtraadt Forældelse af nogen Del af Erstatningsansvaret. Efter alt foreliggende findes den Sagsøgerne tilkommende Erstatning at kunne fastsættes til 2000 Kr.

Sagens Omkostninger vil være at tillægge Sagsøgerne hos de Sagsøgte med 500 Kr.

Torsdag den 23 Maj.

Nr 219/1934. Enkefru **Ellen Sørensen** (Bang efter Ordre)

m o d

Gaardejer **H P Christiansen** (Bache),

betræffende Erstatning for Tab af Forsørger.

Østre Landsrets Dom af 25 September 1934: Sagsøgte, Gaardejer H P Christiansen, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Enkefru Ellen Sørensen, i denne Sag fri at være. Sagsøgerinden bør til Sagsøgte betale 70 Kr 60 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 19 Maj 1934, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves. Det offentlige udreder til Landsretssagfører Lysholm Hansen, Slagelse, 66 Kr og til Overretssagfører P Alster 100 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger bestyrker det antagne Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Enke Ellen Sørensen, til Indstævnte, Gaardejer H P Christiansen, 300 Kroner. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Bang 200 Kroner, der udredes af det offentlige.

Det Indstævnte tilkendte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afslutning.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 29 August 1933 noget før Kl 2 Eftm kom Motorpasser Sigurd Sørensen i klart Vejr og tørt Føre kørende paa Motorcykel i nordlig Retning mod Slagelse ad den tjærebelagte Sognevej mellem Skørpinge og Harsted. Paa en langs Vejens vestlige Side beliggende Mark stod tøjret en Del Gaardejer H P Christiansen, Sludstrup, tilhørende Køer. En af disse havde dog revet sig løs og gik nu i den østlige Vejgrøft, hvorfra den pludselig sprang op paa Vejen tæt foran Motorcyklen, der tærnedes mod Koen. Sørensen slyngedes derved mod Vejen og paadrog sig bl a Kraniebrud og Hjernelæsion, der den 1 September s A medførte Døden.

Under denne ved Retten for Slagelse Købstad m v forberedte Sag paastaar Sagsøgerinden, Afdødes Enke Ellen Sørensen, hvem der er meddelt fri Proces, Sagsøgte, Gaardejer H P Christiansen, dømt til at betale hende som Erstatning for:

1) Udlæg til Begravelse m m	Kr	407
2) Tab af Forsørger.....	—	15 000

ialt Kr 15 407

med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 9 April 1934.

Færdig fra Trykkeriet den 5 Juni 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højestetsaaret 1935.

Nr. 9

Torsdag den 23 Maj.

Hun har til Støtte herfor anbragt, at Ulykken er forvoldt ved Sagsøgtes Forsømmelighed, idet han ikke har holdt Koen forsvarligt tøjret eller under tilstrækkeligt Opsyn.

Sagsøgte bestrider, at der skulde foreligge nogen til Erstatning forpligtende Forsømmelighed fra hans Side, og hævder, at Paakørslen af Koen alene skyldes Afdødes uforsigtige Kørsel, hvorfor han paastaar sig frifundet og Sagsøgerinden dømt til — som privat skiftende Arving efter Afdøde — at betale ham Erstatning for Skade paa Koen med 70 Kr 60 Øre og Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 19 Maj 1934, hvorhos han har nedlagt en subsidiær Paastand.

Sagsøgerinden har paastaaet sig frifundet for Sagsøgtes Modkrav.

Der er for den forberedende Ret og for Landsretten afgivet Forklaring af Parterne og forskellige Vidner.

Det fremgaar heraf, at Koen sidst ved Middagstid var blevet flyttet, hvorefter Sagsøgte og hans Folk gik hjem og holdt Hvil, indtil de atter gik ud paa Marken for at tilse Kreaturerne. En af Folkene, der da saa Koen gaaende løs i Vejgrøften, løb til for at bringe den paa Plads, men naaede først Vejen samtidig med, at Paakørslen skete. Det viste sig, at Koen var kommet løs ved, at en i Tøjret paa sædvanlig Maade indskudt Karabinhage havde aabnet sig.

Det er ikke oplyst, paa hvilken Maade dette er sket, hvorved bemærkes, at der ikke er tilvejebragt noget Holdepunkt for, at Tøjret skulde være mangelfuldt vedligeholdt eller betjent. Herefter, og da det iøvrigt ikke kan antages, at Sagsøgte skulde have gjort sig skyldig i nogen Uforsigtighed eller Forsømmelse ved Koens Anbringelse paa Marken, savnes der Hjemmel til at gøre ham ansvarlig for Følgerne af Sammenstødet mellem Motorcyklen og Koen, hvorfor han vil være at frifinde.

Om Afdødes Kørsel foreligger følgende Oplysninger. Han, der de sidste ca 300 m havde fuldstændig Oversigt over Vejen, der paa denne Strækning førte lige ud over fladt Terræn, kørte med stor Fart, som han ikke nedsatte, før Koen sprang op paa Vejen. Herefter kan det ikke antages, at Sammenstødet ikke kunde være afværget ved fornøden Agtpaagivenhed og Omhu fra Afdødes Side. Sagsøgerinden, der ikke har fremsat Indsigelser mod Erstatningsberegningen, vil saaledes være at dømme i Overensstemmelse med Sagsøgtes Paastand.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Der tillægges de for Sagsøgerinden henholdsvis for den forberedende Ret og for Landsretten beskikkede Sagførere som Salær og Dækning for Udlæg, Landsretssagfører Lysholm Hansen, Slagelse, 66 Kr og Overretssagfører P Alster 100 Kr, hvilke Beløb udredes af det offentlige.

Fredag den 24 Maj.

Nr 90/1935. **Præsidenten for Københavns Byret og Statsadvokaten for København** p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 16 April 1935.

Kendelse afsagt af Københavns Byret den 15 Februar 1935: Den af Klageren Landsretssagfører Robert Mikkelsen for Folketingmand Aksel Larsen nedlagte Paastand kan ikke tages til Følge.

Østre Landsrets Kendelse af 16 April 1935: Der bør gives Landsretssagfører Robert Mikkelsen paa Folketingsmand Aksel Larsens Vegne Adgang til ved Gennemsyn af Politirapporterne fra Kriminalassistent Andreas Hansens Afdeling, der er fremlagt under de i den paa kærede Kendelse anførte Sager, at udpege Betegnelsen af de Rapporter, af hvilke Udskrift ønskes, og saadan Udskrift bør derefter meddeles.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse

Den i nærværende Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paa kæret til Højesteret af Københavns Byrets Præsident og Statsadvokaten for København, der har bemærket, at de paa gældende Akter efter deres Opfattelse intet indeholder i den af Sagsøgte, Folketingsmand Axel Larsen anførte Retning.

Da det ikke er paavist og ikke heller sandsynliggjort, at de paa gældende Dokumenter indeholder noget af Betydning for Sagens Afgørelse, vil den fremsatte Begæring ikke kunne tages til Følge.

Herefter vil den af Præsidenten for Københavns Byret afsagte Kendelse kunne stadfæstes.

T h i b e s t e m m e s :

Den af Præsidenten for Københavns Byret afsagte Kendelse bør ved Magt at stande.

Byretskendelsens Præmisser er saalydende:

Ved en mundtlig Henvendelse i Februar d A til Byrettens Skriverkontor bestilte Landsretssagfører Robert Mikkelsen Udskrift af nogle

Rapporter i følgende Sager, der var behandlede ved Københavns Byrets Afdelinger for Straffesager, nemlig 10 Afdeling Nr ²⁰/₃₄ mod Eugen Danner, paadømt 30 April 1934, 10 Afdeling Nr ³³/₃₄ mod Eugen Danner, paadømt 24 Oktober 1934, 10 Afdeling Nr ¹³⁶/₃₄ mod Curt Charlis Hansen, paadømt 24 Oktober 1934 og 7 Afdeling Nr ¹¹⁸/₃₄ mod Frantz Vogel, paadømt 30 Juli 1934, idet han dog ikke kunde angive, hvilke Rapporter han havde Brug for, men ønskede ved Gennemgang af Sagerne at udpege de Bilag, af hvilke han ønskede Udskrift.

Udskrifterne ønskede Landsretssagføreren til Brug ved Bevisførelse i en ved Rettens 13 Afdeling verserende Injuriesag, der var anlagt af Kriminalassistent Andreas Hansen mod Folketingsmand Aksel Larsen, i hvilken Sag han mødte som Sagfører for Sagsøgte.

I Skrivelse af 8 Februar 1935 har Justitssekretæren nægtet at udfærdige disse Udskrifter, idet han anførte, at Sagsøgte ikke havde en af Injuriesagen uafhængig Interesse i at faa disse Udskrifter, og at Sagsøgte ikke paa Grund af Injuriesagen kunde faa større Ret til at faa Udskrifter af andre Sager, end han havde iforvejen.

I Skrivelse af 12 Februar d A, modtaget her den 14 Februar, har Landsretssagføreren protesteret mod denne Afgørelse, idet han har anført 1) at Rapporterne har været fremlagt i et offentligt Retsmøde, 2) at Offenhedsprincippet ikke alene omfatter selve Retsmødet, men ogsaa Offenhedens Adgang til bagefter at konstatere, hvad der er foregaaet, samt 3) at han har retlig Interesse i at fremlægge Udskrifterne.

Da Retsplejelovens § 41 imidlertid begrænser Adgangen til at faa Udskrift af en Sag til de Tilfælde, hvor vedkommende har retlig Interesse heri, vil der ikke kunne tages Hensyn til det af Klageren under 1 og 2 anførte, og Afgørelsen vil alene bero paa, om Klageren har en saadan retlig Interesse.

Rent bortset fra at Klageren ikke har anført eller blot antydnet, hvilke Rapporter han havde Interesse i at faa Adgang til, men i al Almindelighed ønskede at gennemgaa Sagerne for at udfinde disse, kan den Omstændighed, at Sagsøgte har injurieret en anden, ikke give ham Ret til at benytte Udskrifter af andre Sager som Bevis, hvis han ikke har en saadan Ret iforvejen, og da han ikke har godtgjort, at han har en uafhængig af Injuriesagen retlig Interesse i at faa disse Udskrifter, findes det at være med Føje, at der er nægtet Klageren Udskrift af disse Sager.

Landsretskendelsens Præmisser er saalydende:

Under en ved Københavns Byret anlagt Sag har Kriminalassistent Andreas Hansen paastaaet Folketingsmand Aksel Larsen idømt Straf for en af denne i en Artikel i Arbejderbladet for den 17 November 1934 fremsat ærefornærmende Sigtelse gaaende ud paa, at »hans (Andreas Hansens) Forbindelse med Provokatører, der i hans Tjeneste organiserer Voldshandlinger, Rudeknusninger, Revolverskud etc, er notorisk.«

Aksel Larsen, der mener at kunne godtgøre Rigtigheden af denne Sigtelse gennem Politirapporter, som har været fremlagt under for-

skellige nærmere angivne ved Københavns Byret paadømte kriminelle Sager, har under Henviſning til Retsplejelovens § 41 ved sin Sagfører, Landsretssagfører Robert Mikkelsen rekvireret Udskrift af de paagældende Rapporter, idet han dog ikke har kunnet angive hvilke Rapporter, han havde Brug for, men ønskede ved Gennemgang af Sagerne at udpege de Bilag, af hvilke Udskrift ønskedes.

Byrettens Justitssekretær nægtede at udfærdige de paagældende Udskrifter, og denne Afgørelse blev paaklaget til Byrettens Præsident, der ved Kendelse af 15 Februar 1935 bestemte, at Klagerens Paastand ikke kunde tages til Følge, idet som Begrundelse dels henvistes til, at Klageren ikke har anført, hvilke Rapporter han havde Interesse i at faa Adgang til, men i al Almindelighed ønsket at gennemgaa Sagerne for at udfinde disse, dels til at den Omstændighed, at Klageren har injurieret en anden, ikke kan give ham Ret til at benytte Udskrift af andre Sager som Bevis, hvis han ikke har en saadan Ret i Forvejen, og at han ikke har godtgjort at have en af Injuriesagen uafhængig Interesse i at faa disse Udskrifter.

Denne Kendelse har Aksel Larsen paakæret til Landsretten, idet han har nedlagt Paastand om, at Kendelsen omgøres saaledes, at der gives Landsretssagfører Robert Mikkelsen Adgang til ved Gennemsyn af Politirapporterne fra Kriminalassistent Andreas Hansens Afdeling, der er fremlagt under de i Kendelsen anførte Sager, at udpege Betegnelsen af de Rapporter, af hvilke Udskrift ønskes, og at saadan Udskrift derefter meddeles, subsidiært, at der foreløbig alene gives den ønskede Adgang til Gennemsyn og Udpegning af nævnte Akter, saaledes at det først derefter ved ny Beslutning bestemmes, hvorvidt Udskrift skal kunne erholdes.

For Landsretten, hvor Sagen har været gjort til Genstand for mundtlig Forhandling, har Kriminalassistent Andreas Hansen indtaget det Standpunkt, at han personlig intet har imod, at de begærede Udskrifter meddeles, men at han som Tjenestemand af principielle Grunde maa slutte sig til den paakærede Kendelse.

Medens Byrettens Justitssekretær ikke har givet Møde for Landsretten, har Statsadvokaten for København, paa det offentlige Vegne givet Møde som Intervenient, og har paastaaet Kendelsen stadfæstet, idet han navnlig har henvist til, at Ordene »retlig Interesse« i Retsplejelovens § 41 maa forstaaes saaledes, at der maa paavises en Interesse, der bunder i den paagældende Sag eller er sideløbende med den, hvilket ikke kan paavises i det foreliggende Tilfælde, hvor man med samme Føje kunde have forlangt Udskrift af alle Sager, i hvilke Andreas Hansen har medvirket.

Da de under de angivne Sager fremlagte Rapporter vedrører de Forhold, der har givet Aksel Larsen som Folketingsmand Anledning til at rejse Kritik overfor en Tjenestemands Behandling af visse tjenstlige Sager, og han nu ved at gentage sine Udtalelser udenfor Tinget har givet vedkommende Tjenestemand Lejlighed til at rense sig gennem Sagsanlæg, findes Aksel Larsen at have den fornødne retlige Interesse i at erholde Udskrift af de under de angivne Sager fremlagte Rapporter, og da dernæst den Omstændighed, at han ikke uden at faa Adgang til

at gennemse Sagernes Dokumenter er i Stand til at give den fornødne nærmere Betegnelse af de Rapporter, af hvilke Udskrift ønskes, ikke skønnes at burde afskære ham fra at erholde de begærte Udskrifter,

bestemmes:

Nr 108/1935. **Villi André Edlert Emil Marvil**

paakærer

Østre Landsrets Kendelse af 9 April 1935.

Østre Landsrets Kendelse af 9 April 1935: Den fremsatte Begæring om Løsladelse paa Prøve af Villi André Edlert Emil Marvil kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse

I Henhold til de i den paakærede Kendelse, der er afsagt af Østre Landsret, anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Østre Landsretsdom af 29 December 1930 blev Villi André Edlert Emil Marvil i Medfør af § 1, 1 Stk i Lov Nr 133 af 11 April 1925 dømt til Tvangsindlæggelse paa den til Sindssygehospitalet i Nykøbing Sj knyttede Sikringanstalt.

I Skrivelse af 27 November 1934 har domfældte Marvil under Henvisning til fornævnte Lovs § 5, 2 Punktum, begæret Spørgsmaalet om Ophævelse af de trufne Foranstaltninger forelagt Retten. Begæringen er under 2 Marts 1935 tiltraadt af den beskikkede Tilsynsværge, Marvils Søster Fru Aurelia Viola Helen Marguerithe Hansen.

Medens Overlægen ved Sindssygehospitalet i Nykøbing Sj har støttet den fremsatte Begæring, har Retslægeraadet i Erklæring af 27 Marts 1935 udtalt, at det for sit Vedkommende maa nære betydelige Betænkeligheder ved at anbefale Løsladelse paa Prøve fra Sikringsanstalten.

Anklagemyndigheden har protesteret mod foreløbig Ophævelse af de trufne Foranstaltninger.

Efter samtlige i Sagen foreliggende Oplysninger findes det overvejende betænkeligt allerede nu at løslade domfældte Marvil paa Prøve, og den herom fremsatte Begæring vil derfor ikke kunne tages til Følge.

Nr 134/1934. **Svenska Personal-Pensionskassan (Meyer)**

m o d

Aktieselskabet Frederiksberg private Ejendomsselskab (Cohn),

betræffende Gyldigheden af en Guld Klausul.

Østre Landsrets Dom af 18 Juni 1934: De Sagsøgte, A/S Frederiksberg private Ejendomsselskab, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Svenska Personal-Pensionskassan, i denne Sag fri at være. Der kan ikke tilkendes Sagsøgerne Panteret for det paastævnte Beløb i Guld mønt eller Guld forud for Hovedintervenienterne, Enkefru Antoinette Møller og Landsretssagfører K S Oppenheim, i Ejendommen Matr Nr 30 cd, 30 ce og 30 cf af Frederiksberg. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte med 1000 Kr og til Hovedintervenienterne med 500 Kr til hver inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa, dels at Indstævnte tilpligtes at betale Appellanten 7245 Kroner 25 Øre med Renter — hvilket Beløb udgør Differencen for de hidtil forløbne Terminer mellem de betalte Rentebeløb og disse Beløb omregnede i svenske Kroner — dels at Indstævnte for sit Vedkommende bør anerkende, at Ejendomsselskabet ved Underskriften paa Pantebrev af 3 Marts 1931 er indgaaet paa at meddele Appellanten Panteret og Prioritet i Ejendommen Matr Nr 30 cd, 30 ce og 30 cf af Frederiksberg i Forhold til Værdien af 400 000 danske Kroner i Guld mønt, dog højst for 400 000 svenske Kroner.

Forsaavidt angaar de for Landsretten optrædende Hovedintervenienter er Sagen ikke paaanket. Indstævnte paastaar Friindelse.

Som i Dommen nævnt blev der under de i 1930 førte Forhandlinger af Appellanten vedholdende stillet Krav om, at Pantobligationen skulde lyde paa svenske Kroner. Sagfører Krange, der som Bestyrelsesmedlem optraadte paa Ejendomsselskabets Vegne, har i en efter Dommens Afsigelse tilvejebragt skriftlig Erklæring udtalt, at Frederiksberg Kommune, saavidt han erindrer, afslog som sekundær Prioritetshaver at respektere en 1 Prioritet, der indeholdt Bestemmelse om Betaling i svensk Mønt, og Sagfører Lauritz Lauritzen, der ligeledes var Medlem af Ejendomsselskabets Bestyrelse, har som Vidne forklaret, at han, efter at det havde vist sig, at Bestemmelsen om Betaling i svensk Mønt ikke kunde gennemføres, fordi Frederiksberg Kommune modsatte sig det, henvendte sig paa Tinglysningskontoret med Forespørgsel om, hvorvidt et Pantebrev med en Klausul om Betaling i Guld mønt vilde kunne tinglyses uden Retsanmærkning om manglende Samtykke fra de Panthavere, der skulde rykke tilbage i Prioritet,

og at denne Forespørgsel af Tinglysningskontoret besvaredes bekræftende.

I Skrivelse af 6 December 1930 anmodede Sagfører Krange om Frederiksberg Kommunes Tilladelse til Optagelse af 1 Prioritetslaan paa ialt 1 200 000 Kroner uden heri at nævne noget om svensk Mønt eller Guldmønt. I en Skrivelse af 16 December 1930 til Vekselerer Erik Heiberg erklærede Sagfører Krange, at Selskabet var villigt til at optage det tilsagte Laan saaledes, at det tilbagebetaltes i Guldmønt eller i svensk Mønt under Forudsætning af, at Frederiksberg Kommune gav Tilladelse til Optagelse af Laanet.

Vekselerer Erik Birger Christensen, der er Medindehaver af Vekselererfirmaet Erik Heiberg, har efter Dommens Afsigelse som Vidne forklaret, at han forstod Appellantens oprindelige Krav om, at Obligationen skulde lyde paa svenske Kroner saaledes, at Appellanten vilde sikre sig mod en Nedgang i den danske Krones Værdi i Forhold til den svenske Krone, og at han for sit Vedkommende ikke har forstaaet den senere trufne Ordning om Betaling i Guldmønt anderledes, end at den paa samme Maade skulde sikre mod Følgerne af en Depreciering af den danske Krone i Forhold til den svenske.

Til Dommens Fremstilling af de i December Maaned 1931 mellem Parterne førte Forhandlinger skal følgende føjes:

I Skrivelse til Appellanten af 21 December 1931 udtalte Sagfører Krange bl a »at Ejendomsaktieselskabet er og stedse har været af den Opfattelse, at Meningen med Bestemmelsen, som er indsat i Pantebrevet, var den, at den kun skulde faa Betydning for det Tilfælde, at den svenske Krone stod i højere Kurs end den danske«. I Skrivelse til Overretssagfører Park af 29 December 1931 udtalte Sagfører Krange derhos bl a »at der i den af Dem citerede Skrivelse af 16 December 1930 fra mig til Vekselerer Heiberg — — — er anført, at Tilbagebetaling kan ske i Guldmønt eller i svensk Mønt, er ganske i Overensstemmelse saavel med Affattelsen af Pantebrevens Tekst som med de Forudsætninger, der fremgik af Forhandlingerne, der blev førte forud for Laanenes Anbringelse, nemlig at de svenske Institutioner vilde sikre sig mod en Nedgang af den danske Krone i Forhold til den svenske.

Efter alt saaledes foreliggende findes det tilstrækkelig godtgjort, at Appellanten under de ved Laanets Stiftelse førte Forhandlinger har fastholdt at ville være sikret mod Tab hidrørende fra, at danske Kroner fik lavere Kurs end svenske, og at dette har staaet Sagfører Krange klart, og Sagfører Krange maa endvidere have været paa det rene med, at han ved at indføje Klausulen om Betaling af Guldmønt bibragte Appellanten den Opfattelse, at Obligationen indenfor Grænsen af Kronens Guldværdi i hvert Fald sikrede Appellanten mod et saadant Kursdifferencetab.

Herefter vil Appellantens Paastand i det hele være at tage til Følge som nedenfor anført.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale Appellanten med 5000 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Aktieselskabet Frederiksberg private Ejendomsselskab, bør for sit Vedkommende anerkende, at Appellanten, Svenska Personal-Pensionskassan, ifølge Pantebrevet af 3 Marts 1931, har Panteret og Prioritet i Ejendommen Matr Nr 30 cd, 30 ce og 30 cf af Frederiksberg i Forhold til Værdien af 400 000 danske Kroner i Guldmønt, dog højst for 400 000 svenske Kroner.

Indstævnte bør til Appellanten betale 7245 Kroner 25 Øre med Renter heraf $5\frac{1}{4}$ pCt aarlig fra den 16 December 1933 til Betaling sker. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 5000 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Foraaret 1930 førtes der mellem Svenska Personal-Pensionskassan, Stockholm, og A/S Frederiksberg private Ejendomsselskab Forhandlinger om, at der af Pensionskassen skulde ydes Ejendomsselskabet et større Laan med 1ste Prioritets Panteret i Selskabets Ejendom Matr Nr 30 cd, 30 ce og 30 cf af Frederiksberg sideordnet bl a med et Laan, som der samtidigt førtes Forhandlinger om med Livsforsikrings-Aktieselskabet »Thule«, Stockholm. I Skrivelse af 26 Maj 1930 meddelte Overretssagfører Lehn Schiøler sidstnævnte Selskab, at der fra Ejendomsselskabets Side intet var til Hinder for, at Panteobligationen udstedtes i svensk Mønt, hvilket var blevet stillet som en Betingelse fra Pensionskassens Side, dog at Samtykke hertil maatte gives af efterstaaende Prioritetshavere, navnlig Frederiksberg Kommune som Grundprioritetshaver. I Skrivelsen hedder det dernæst bl a: »Er det forøvrigt en absolut ufravigelig Betingelse for, at Svenska Personal-Pensionskassen kan gaa med til et Laan, at dette udstedes i svenske Kroner?« I Skrivelse af 28 s M meddelte »Thule« Overretssagfører Lehn Schiøler, at Pensionskassen fastholdt sin Fordring paa, at, om et Laan bevilgedes, Hypotheket skulde være udstedt i svenske Kroner, og dette Standpunkt fastholdtes i en Skrivelse af 20 August 1930 fra »Thule« til nævnte Sagfører. Senere fremkom der fra Ejendomsselskabets Side et Forslag om, at Laanet i Stedet for at lyde paa Betaling i svenske Kroner skulde lyde paa Betaling i danske Kroner i Guldmønt, og dette Forslag akcepteredes af Pensionskassen. Under 10 Februar 1931 tilstillede »Thule« Vekselerer Erik Heiberg saalydende Skrivelse:

»Härmed hava vi äran att på S P P's och egna vägnar meddela, att vi under förutsättning att överenskommelse kan träffas om de särskilda villkoren för reversernas formulering, principiellt äro villiga att lämna det ifrågasatte lånet i fastigheten Frederiksberg Matr Nr 30 cd och på följande villkor. S P P och Thule lämna vardera mot särskild revers ett lån å fyrahundratusen (400 000) danska kronor i guldmynt inom ett förmånsrättsbelopp av en million tvåhundrausend (1 200 000) danska kronor bundet i 20 år mot $5\frac{1}{4}$ pCt halvårsvis til betalning förfallande ränte. Återstående fyrahundratusen (400 000) danska kronor av 1ste prioritetslånet skall lämnas av dansk kreditgivare och på sådana villkor, att alla tre deltagarna i 1ste prioritetslånet erhålla »sideordnade prioriteter« med inbördes lika rätt. Dessutom förutsätta vi, at Frederiksberg kommun lämnar ett sekundärlån å cirka trehundrafyrtiotusan (340 000) danska kronor inom ett förmånsrättsbelöp av cirka en million femhundrafyrtiotusen (1 540 000) danska kronor.

Samtidigt med detta brev tillskriva vi overretssagfører Aage Park, St Kongensgade 77, och giva honom i uppdrag att för vår räkning med Eder underhandla om reversernas formulering och emotse vi i sinom tid från honom förslag till sådan formulering — — —

Under 3 Marts 1931 udstedte derefter Ejendomsselskabet til Pensionskassen en Panteobligation, hvorved Selskabet er kendte at være Pensionskassen skyldig 400 000 Kr, hvilket Beløb Selskabet forpligtede sig til at forrente fra den 1 Februar 1931 med $5\frac{1}{4}$ pCt p a, som skulde erlægges med Halvdelen i hver ordinær Juni og December Termin, første Gang den 11 Juni 1931 for det da forløbne Tidsrum. Det hedder dernæst i Panteobligationen:

»Kapitalen indestaar gensidig uopsigelig fra Ejer til Ejer indtil Juni Termin 1951 til hvilken Termin og en hvilkensomhelst senere Termin Kapitalen kan opsiges til Udbetaling med et halvt Aars forudgaaende skriftligt Varsel.

Til Sikkerhed for alle Betalinger efter dette Pantebrev giver vi herved Kreditor 1 Prioritets Panteret i Ejendommen Matr Nr 30 cd, 30 ce og 30 cf Frederiksberg. — — — — — Sideordnet med Kr 400 000,— til forhøjet Rente og sideordnet med Kr 400 000,— til forhøjet Rente.

Med Hensyn til de Ejendommen nu paahvilende Servitutter og andre Byrder henvises til Ejendommens Blad i Tingbogen. Kreditor er berettiget til at forlange Kapitalen og Renter udbetalt i Guldmønt — — —«.

I Skrivelse af 9 December 1931 meddelte Pensionskassen Vekselerer Erik Heiberg, at de, da saavel danske som svenske Kroner stod »avsevært« under deres Guldparitet, ansaa sig berettigede til at kræve Udbetaling af den den 11 s M forfaldne Halvaarsrente efter nævnte Dags Guldværdi. I Skrivelse af 10 s M meddelte Sagfører Krange paa Ejendomsselskabets Vegne Vekselerer Heiberg, der havde tilstillet ham en Afskrift af Pensionskassens Skrivelse af 9 s M, at Selskabet ikke saa sig i Stand til under de nuværende Forhold at erlægge Renten pr 11 s M i Guldmønt, da Nationalbanken for Tiden ikke udleverede Guld. I Skrivelse af 17 s M tilskrev Overretssagfører Aage Park som Sagfører

for Pensionskassen Sagfører Krange, at han maatte forbeholde sig, at den paagældende Obligation forfaldt til skadesløs Betaling straks, saafremt der ikke foruden Betaling af Renter i ethvert Fald inden Terminens Udgang deponeredes et Beløb, der svarede til Differencen mellem det Rentebeløb, Ejendomsselskabet agtede at betale, og Kronens nuværende Guldværdi. Sagfører Krange svarede i Skrivelse af 18 s M, at han maatte anse det nævnte Krav for uberettiget, men at han for at være paa den sikre Side for ikke at komme i mora tilbød herved Dags Dato Betaling af samtlige Renter i Guldmønt, idet han dog samtidig gjorde opmærksom paa, at Guldmønt ikke maatte udføres her fra Landet, ligesom der var Indførselsforbud mod Guld i Sverige. Umiddelbart efter Afsendelsen af denne Skrivelse vil Sagfører Krange i en Telefonsamtale med Overretssagfører Park have taget Forbehold for det Tilfælde, at Nationalbanken skulde nægte at sælge ham det fornødne Guld, men dette har Overretssagfører Park bestridt. I en Skrivelse af samme Dato meddelte Overretssagfører Park Sagfører Krange, at han paa sine Mandanters Vegne akcepterede hans Tilbud om Betaling af samtlige Renter i Guldmønt, og saaledes at Renterne betaltes her i Landet. Ved en senere Skrivelse af s D meddelte Sagfører Krange imidlertid Overretssagfører Park, at han havde henvendt sig til Nationalbanken, men at denne nægtede at udlevere Guld selv til det nævnte Formaal, og han har under de følgende Forhandlinger med Overretssagfører Park indtaget det Standpunkt, at hans fornævnte Tilbud om Betaling af Renterne i Guldmønt som Følge af Nationalbankens Holdning maatte anses for bortfaldet.

Forud for December Termin 1932, nemlig i Skrivelse af 10 November 1932, meddelte Pensionskassen Sagfører Krange, at den ønskede det Rentebeløb 10 500 Kr, som forfaldt den 11 December s A, udbetalt i Guldmønt eller i Sedler efter deres Guldværdi nævnte Dag, og at den i modsat Fald vilde anse hele Laanet forfaldet til Betaling og vilde kræve Tilbagebetaling af Laaneløbet og Renter i Guldmønt eller i Sedler efter deres Guldværdi.

Selskabet efterkom ikke det saaledes fremsatte Krav, idet det den 15 December 1932 betalte 10 500 Kr i danske Seddelpenge. For Beløbets Modtagelse udstedtes der Kvittering under Forbehold den 16 s M, hvorhos Overretssagfører Park i Skrivelse af 31 December 1932 meddelte Ejendomsselskabet, at hans Mandanter, da de pr 11 December Termin 1932 forfaldne Ydelser ikke var fuldt betalte, betragtede den paagældende Panteobligation som forfalden til skadesløs Betaling. Sagfører Krange svarede i Skrivelse af 3 Januar 1933 paa Selskabets Vegne, at han ikke kunde anerkende Berettigelsen af at forlange Kapitalen udbetalt, idet han hævdede at have betalt den fulde Ydelse pr 11 December Termin 1932. Den 30 Maj 1933 meddelte Overretssagfører Park Sagfører Krange, at hans Mandanter ligesom i sidste Termin maatte forlange Rentebeløbet betalt i Overensstemmelse med Obligationens Bestemmelser.

Da Betalingen af Renter 10 500 Kr i Juni Termin 1933 ligesom i samtlige forudgaaende Terminer blev betalt i danske Seddelpenge, har Sagsøgeren, Svenska Personal-Pensionskassan, Stockholm, nu under

nærværende Sag paastaet de Sagsøgte, A/S Frederiksberg private Ejendomsselskab, tilpligtede at betale til dem 421 000 Kr i dansk Guld-mønt af den i Lov Nr 66 af 23 Maj 1873 foreskrevne Finhed, eller i Guldbarrer eller med Modværdien paa Betalingsdagen i danske Seddel- penge af det nævnte Beløb i Guldkroner, dog at der ved Beløbets Betaling fratrækkes Guldværdien af 10 500 Kr i danske Seddelpenge den 15 December 1932 og af 10 500 Kr i danske Seddelpenge den 17 Juni 1933. Sagsøgerne har endvidere paastaet de Sagsøgte tilpligtede at betale Renter i Guld-mønt af den i Lov Nr 66 af 23 Maj 1873 foreskrevne Finhed eller i Guldbarrer eller med Modværdien paa Betalingsdagen af Beløbet i Guldkroner med $5\frac{1}{4}$ pCt p a fra 11 Juni 1933 af 400 000 Kr, fra 11 December 1932 af 10 500 Kr med Fradrag af Guldværdien af 10 500 Kr i danske Seddelpenge den 15 December 1932, fra 11 Juni 1933 af 10 500 Kr med Fradrag af Guldværdien af 10 500 Kr i danske Seddel- penge den 17 Juni 1933, alt mod Udlevering af Pantebrev af 3 Marts 1931 i kvitteret Stand.

Endelig har Sagsøgerne paastaet de Sagsøgte tilpligtet at er- kende, at Sagsøgerne, indtil Betaling af det paastævnte Beløb har fundet Sted, har Prioritet og Panteret for dette Beløb i Matr Nr 30 cd, 30 ce og 30 cf af Frederiksberg, saaledes som denne er meddelt dem ved Pantebrevet af 3 Marts 1931.

Overfor de nedennævnte Hovedintervenienter, Landsretssagfører K S Oppenheim og Enkefru Antoinette Møller, har Sagsøgerne nedlagt Paastand paa, at de tilkendes Panteret for det paastævnte Beløb forud for Landsretssagfører Oppenheim og Enkefru Møller i Ejendommen Matr Nr 30 cd, 30 ce og 30 cf af Frederiksberg.

Under Sagens Forberedelse er Enkefru Antoinette Møller og Lands- retssagfører K S Oppenheim, der hver er Ejer af en Panteobligation, oprindeligt stor 105 000 Kr, med sideordnet 3die Prioritets Panteret næst- efter 1ste Prioritet 1 200 000 Kr i 3 sideordnede Prioriteter til henholds- vis Sagsøgerne, Forsikrings-Aktieselskabet »Thule« og Norwich Union Life Insurance Society og 2den Prioritet, oprindeligt stor 341 653 Kr til Frederiksberg Kommune, indtraadt som Hovedintervenienter i Sagen og har nedlagt Paastand paa, at der ikke kan tilkendes Sagsøgerne Pante- ret for det paastævnte Beløb i Guld-mønt eller Guld forud for dem i Ejendommen Matr Nr 30 cd, 30 ce og 30 cf af Frederiksberg. Endvidere er indtraadt som Biintervenient A/S Sophus Berendsen, der har et Beløb indestaaende i Ejendommen paa 4 Prioritet. Selskabet har sluttet sig til Hovedintervenienternes Procedure. Tinglysningsdommeren i Fre- deriksberg Birks 3 Afdeling, for hvem der er denunciaret lis, har givet Møde ved den kst Kammeradvokat.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet, subsidiært frifundet for Tiden, mere subsidiært har de sluttet sig til den fornævnte af Hoved- intervenienterne nedlagte Paastand.

Sagsøgerne har til Støtte for deres Paastand navnlig anført føl- gende: De havde oprindeligt betinget sig Betaling i svenske Kroner, men fik efter de Sagsøgtes Forslag i Stedet danske Kroner i Guld-mønt. Det har nu aldrig været Meningen med den paagældende Bestemmelse i Obligationen, hvortil Udkastet er affattet af de Sagsøgte, at sikre Sag-

søgerne Betaling i Guldmønt, som paa daværende Tidspunkt iøvrigt ikke kunde faas, da Nationalbanken i Henhold til Lov Nr 235 af 23 December 1929 kun var forpligtet til at udlevere Guld i Barrer. Der har ikke været tænkt paa Guldmønt, men paa den reelle Værdi, hvilket ogsaa fremgaar af Parternes Korrespondance. Klausulen er Parterne imellem blevet forstaaet som en Guldværdiklausul, og det maa antages at være dansk Rets Standpunkt, at saavel Guldmønt- som Guldværdiklausulen gyldigt kan vedtages, samt at en Guldmøntklausul maa formodes subsidiært at indeholde en Guldværdiklausul.

Sagsøgerne har iøvrigt under Domsforhandlingen erklæret, at de, saafremt de faar Medhold i deres Paastand, ikke i Forhold til de efterstaaende Prioritetshavere vil gøre Dommen gældende i videre Omfang end, at de stilles, som om der i Overensstemmelse med deres oprindelige Krav var sikret dem Betaling i svenske Kroner.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte anført følgende:

Det fremgaar klart af de mellem Parterne forinden Laanets Optagelse førte Forhandlinger, at det ikke har været Meningen, at den i Panteobligationen indeholdte Guldmøntklausul skulde være en Guldværdiklausul. Sagsøgerne har, som det vil ses af den ovenfor citerede Korrespondance, aldrig selv fremsat Krav om Betaling efter Guldværdi, men de har derimod krævet, at Betalingen skulde finde Sted i svensk Mønt. Tanken har utvivlsomt været den, at Sagsøgerne vilde undgaa at lide Tab ved den Agio paa danske Pengesedler, som beregnes i Sverige. Senere blev man vel enig om, at Betalingen skulde kunne kræves i Guldmønt, men der er intet som helst der tyder paa, at man ved denne Betalingsmaade tilsigtede at opnaa andet og mere end at undgaa et Tab ved Agioen paa danske Pengesedler, hvilket Formaal lige saa vel opnaaedes, naar Betaling skete i dansk Guldmønt, som naar den fandt Sted i svensk Mønt. Det retlige Forhold er, saaledes som Betalingsforholdet er blevet ordnet, at Sagsøgerne, saa længe Guldet ikke var gaaet ud af Cirkulation her i Landet, kunde forlange Betaling i dansk Guldmønt, men der er intet Holdepunkt for, at Sagsøgerne, efter at Guldet er gaaet ud af Cirkulation her i Landet, skulde kunne forlange Betaling i danske Pengesedler beregnet efter disses Guldværdi. Naar der ikke længere kan skaffes Guld paa normal Maade gennem Nationalbanken, maa de Sagsøgte kunne frigøre sig ved Betaling i danske Pengesedler efter disses paalydende Værdi. Selv om man med Føje maatte kunne opstille en Formodning om, at en Guldmøntklausul subsidiært maa betragtes som en Guldværdiklausul, kan en saadan Formodning, efter hvad der ovenfor er oplyst om de mellem Parterne førte Forhandlinger om Betingelserne for Laanets Ydelse, i ethvert Fald ikke opstilles i nærværende Tilfælde. Bestemmelsen i Pantebrevet gaar ogsaa kun ud paa, i hvilken Møntsort Betaling kan forlanges, men indeholder ingen Aftale om Betaling efter Guldkurs eller overhovedet nogen Betalingskurs. Hertil kommer, at det omhandlede Laan er optaget som Led i en samlet Prioritering og bl a paa Betingelse af, at Frederiksberg Kommune indsætter en efterstaaende Prioritet paa ca 340 000 danske Kr indenfor en samlet Belaaningssum af ca 1 540 000 danske Kr, saaledes

som det fremgaar af Sagsøgenes Skrivelse af 10 Februar 1931. Det vilde være ganske uforeneligt hermed at betragte Sagsøgenes Laan som et egentligt Guldlaan med den Virkning, at Sagsøgerne skulde kunne kræve Laanet tilbagebetalt efter Guldværdi og eventuelt skulde kunne søge Fyldestgørelse i Ejendommen for Laanebeløbet i Kroner beregnet efter Guldværdi. Der er endvidere efter det nævnte Laan fra Frederiksberg Kommune optaget en Række andre Prioriteter. Den af Sagsøgerne nedlagte Paastand vilde, hvis den blev taget til Følge, i første Linje ramme de efterstaaende Prioriteter og gøre dem ganske værdiløse, idet de 3 sideordnede 1ste Prioriteter beregnet efter Guldværdi vilde overstige den pantsatte Ejendoms Værdi. Saa vel de efterstaaende Prioritetshavere som Tinglysningsdommeren har opfattet det af Sagsøgerne ydede Laan som en almindelig Kronegæld, og Sagsøgerne har i Virkeligheden ogsaa selv trods forskellige Forbehold faktisk anerkendt de af de Sagsøgte erlagte Rentebetalinger som gyldige.

De Sagsøgte har endvidere gjort gældende, at saafremt det maatte antages, at det har været Parternes Mening, at den i Panteobligationen indeholdte Guldmøntklausul subsidiært skulde betragtes som en Guldværdiklausul, maatte den i ethvert Fald tilsidesættes som stridende mod den danske Møntlovgivning. Det er i en Række fremmede Stater anerkendt, at en Guldmøntklausul ikke kan forstaaes som subsidiært givende Ret til Betaling i Pengesedler efter disses Guldværdi, ligesom det er almindelig antaget i Teorien, at naar det er aftalt, at en Skyld skal betales i en bestemt Mønt og denne ikke paa sædvanlig Maade kan skaffes, er det ikke Metalværdien, der skal erlægges, men der kan betales i Pengesedler efter deres paalydende Pengeværdi. Der kan heller ikke i dansk Ret anses at være Hjemmel for, at Domstolene skulde kunne paalægge en Debitor at betale en Skyld, der er fastsat i dansk Mønt, i danske Pengesedler efter Kursværdi. Man kan bringe Gældsforholdet udenfor den danske Møntlovgivning ved at stipulere Betaling i fremmed Mønt, men dette har man i det foreliggende Tilfælde netop ikke gjort. Gælden er fastsat til 400 000 Kr c : danske Kroner, og Bestemmelsen om Betaling i Guldmønt fastsætter ikke, hvad Gælden gaar ud paa, men hvad den skal betales med. Saa længe der samtidigt er Sedler og Guld i Omløb, har en Guldmøntklausul som tidligere fremhævet den Betydning, at der kan kræves Betaling i Guldmønt, og dette maa ogsaa gælde, selv om Pengesedlerne er deprecierede; men naar Guldet ikke længere kan skaffes, maa Kreditor finde sig i at modtage Betaling i danske Pengesedler efter deres paalydende Værdi. Saa længe et Lands Mønt eller Pengesedler er lovligt Betalingsmiddel, maa de tages efter deres Paalydende. En Betaling af dansk Kronegæld kan Kreditor derfor ikke kræve erlagt i Nationalbanksedler efter en vis Kurs. Dette har da ogsaa det ovennævnte engelske Livsforsikringsselskab Norwich Union Life Insurance Society forstaaet, idet dette Selskab er indgaet paa at modtage Renter af sin Obligation i danske Pengesedler efter deres Paalydende. Naar Sagsøgerne har erklæret, at de i Forhold til de efterstaaende Prioritetshavere kun vil forlange Betaling i svenske Kroner, maa dette efter de Sagsøgtes Mening finde sin Forklaring i, at Sagsøgerne i Virkeligheden selv aldrig har haft den Opfattelse, at de

havde Krav paa Betaling efter Guldværdi. Ellers vilde der fra deres Standpunkt ikke være nogen rimelig Grund til at give Afkald herpaa.

De Sagsøgte har iøvrigt anført, at Gælden i ethvert Fald ikke kan anses at være forfaldet til Betaling, idet de Sagsøgtes Nægtelse af at betale forfaldne Renter efter Guldværdi ikke kan ligestilles med en saadan Misligholdelse, der efter Obligationens Indhold bringer Gælden til at forfalde. Det maa herved særlig tages i Betragtning, at Gældsforholdet er beregnet paa at være uopsigeligt fra begge Sider i 20 Aar, og at det foreliggende Retsspørgsmaal i ethvert Fald maa anses for saa tvivlsomt, at de Sagsøgte har haft rimelig Grund til ikke at efterkomme det af Sagsøgerne rejste Krav, forinden det ved en Retsafgørelse er fastslaaet, at Kravet er berettiget.

Til Støtte for deres subsidiære Paastand har de Sagsøgte anført, at da der ikke for Tiden kan skaffes Guld, maa deres Forpligtelse til at betale i Guldmønt anses suspenderet, indtil det Tidspunkt indtræder, da Guld paany kommer i Cirkulation.

Endelig har de Sagsøgte med Hensyn til deres mere subsidiære Paastand gjort gældende, at selv om det maatte blive statueret, at Sagsøgerne overfor de Sagsøgte personlig har Krav paa Betaling efter Guldværdi, kan Sagsøgerne i ethvert Fald ikke have Prioritet i Ejendommen til Præjudice for de efterstaaende Panthavere for mere end selve det Kronebeløb, hvorpaa Obligationen lyder.

Hovedintervenienterne har til Støtte for deres Paastand anført, at de efter Indholdet af de til dem udstedte Panteobligationer ikke kan være pligtige at respektere et større Beløb paa 1ste Prioriteten end 1 200 000 danske Kroner. I de paagældende Obligationer, der er udstedt den 1 Oktober 1930, hedder det bl a:

»Foranstaaende og jævnsides Pantehæftelser:

Foranstaaende:

Kr 1 130 000,— a 6 pCt p a Rente til Murermester R P Jacobsen.

Kr 341 653,— a 5 pCt p a Rente og med Afdrag (6 pCt aarlig Ydelse)
Rest til Frederiksberg Kommune. Gælden staar i Tingbogen anført med Kr 346 990,—

Sideordnede:

Kr 105 000,— paa tilsvarende Pantebrev som nærværende til samme Kreditor til forhøjet Rente.

Nærværende Pantebrev tillader, at den nuværende 1 Prioritet ombyttes med hvilke som helst andre Laan til samme Beløb, der maa være til forhøjet Rente og med statutmæssige Forpligtelser, dog maa den aarlige Ydelse ikke overstige 6 pCt p a, og Laanene, der maa være med eller uden Afdrag, skal være paa mindst 20 Aar. Forsaavidt Kreditor ifølge nuværende 2 Prioritet tillader Optagelsen af større Prioriteter forud end ialt 1 130 000 Kr er nærværende Pantebrev pligtigt at respektere indtil Kr 1 200 000,—«.

Obligationerne blev under 3 Marts 1931 forsynede med følgende Paategning:

»Nærværende Pantebrev respekterer fremtidig med oprykkende Prioritets Panteret følgende foranstaaende Pantehæftelser:

- 1 Prioritet Kr 1 200 000,— i 3 sideordnede Pantebreve a $5\frac{1}{4}$ pCt aarlig Rente, uopsigelig i 20 Aar,
 2 Prioritet oprindelig Kr 341 653,— til Frederiksberg Kommune til 7 pCt aarlig Ydelse, hvoraf 5 pCt er Rente. Gælden staar i Tingbogen anført med Kr 346 990,—«

De ommeldte Paategninger blev den 4 s M indførte i Dagbogen og tinglyste uden Retsanmærkning.

Obligationerne respekterer herefter altsaa kun paa 1ste Prioritet 1 200 000 danske Kroner, og Sagsøgerne kan derfor ikke kræve Fortrinsret for et Beløb af 1 200 000 danske Kroner beregnet efter Guld-værdi. Det skyldes en Fejl fra Tinglysningsdommerens Side, at han har ekspederet de 3 1ste Prioritetsobligationer uden Retsanmærkning med Hensyn til de i samme indeholdte Bestemmelser om Betaling i Guld-mønt, for saa vidt de maatte forstaaes som givende 1ste Prioritet for Obligationernes paalydende Kronebeløb efter Guldværdien.

Den kst Kammeradvokat har gjort gældende, at selv om Sagsøgerne maatte faa Medhold i deres Paastand, vil der ikke kunne gøres Ansvar gældende mod Tinglysningsdommeren, der intet har kendt til de mellem Parterne førte Forhandlinger og derfor ikke har kunnet opfatte Forholdet saaledes, at Bestemmelsen om Betaling i Guld-mønt har været tænkt at skulle være en Guldværdiklausul. Efter Obligationens Indhold kunde Dommeren kun forstaa Forholdet saaledes, at der ved Obliga-tionen gaves Panteret for et Beløb af 400 000 danske Kroner. Det er Sagsøgernes Fejl, at de ikke har sørget for at faa Obligationen formu-leret paa en saadan Maade, at det med Klarhed fremgik af samme, at der tilsigtedes indført en virkelig Guldværdiklausul. Det er meget almin-deligt, at der i Panteobligationer, navnlig saadanne, der udstedes til Sparekasser og Legater, er optaget en Bestemmelse om Betaling i Guld, men en saadan Bestemmelse opfattes sædvanligt som en udslidt Klausul, der ikke af Parterne selv tillægges nogen Betydning, og som derfor ikke noteres i Pantebøgerne. I det foreliggende Tilfælde har man end ikke, som det ellers i Reglen sker, ladet selve Obligationen lyde paa et Beløb i Guld. Bestemmelsen er ikke indført, hvor den hører hjemme, nemlig i Forbindelse med Angivelse af Pantesummen, men efter Bestem-melserne om de Ejendommen paahvilende Servituter og andre Byrder, og der har derfor in casu saa meget mindre været Anledning for Dom-meren til at foretage nogen Notering. Det fremgaar iøvrigt af det i Sagen oplyste, at det har været Sagsøgernes Tanke blot at sikre sig for det Tilfælde, at den danske Krone blev deprecieret i Forholdet til den svenske, men man burde saa have indføjjet en hertil sigtende klar og utvetydig Bestemmelse i Obligationen.

Foreløbig bemærkes, at der mellem Parterne er Enighed om, at det under Sagen rejste Spørgsmaal vil være at afgøre efter dansk Rets Regler.

Der er nu vel ingen Tvivl om, at der efter dansk Ret gyldigt kan vedtages Guld-møntklausuler, der efter Omstændighederne maa fortolkes som subsidiært indeholdende en Guldværdiklausul, men det Spørgsmaal, der skal afgøres i nærværende Sag, bliver, om det efter samtlige fore-liggende Omstændigheder kan antages, at det har været Parternes Me-

ning, at der i Tilfælde af, at Guldmønt ikke kunde skaffes, skulde betales i danske Pengesedler efter Guldværdien. Efter det oplyste findes det overvejende betænkeligt at statuere, at det har været Meningen, at Guldmøntklausulen subsidiært skulde opfattes som en Guldværdiklausul. Det maa tværtimod nærmest antages, at Parterne overhovedet ikke har haft den Mulighed for Øje, at der kunde indtræffe en Situation som den, der et halvt Aars Tid efter Obligationens Udstedelse indtraf, nemlig at saavel de danske som de svenske Pengesedler blev gjort uindløselige og derefter blev betydeligt deprecierede i Forhold til Guld. Som det fremgaar af det ovenfor anførte, gik Sagsøgernes gennem lange Tider fastholdte Krav ud paa, at de vilde have Betaling ikke i Guld eller i danske Pengesedler beregnet efter disses Guldværdi, men i svenske Pengesedler, og det skyldtes de Sagsøgte, at den endelige Aftale kom til at gaa ud paa, at der skulde betales i Guldmønt. Der maa herefter gives de Sagsøgte Medhold i, at det maa antages alene at have været Sagsøgernes Tanke, at de vilde undgaa at lide noget Tab som Følge af den Agio, der i Sverige var paa danske Pengesedler, hvilket Formaal lige saa vel kunde opnaas ved, at der stipuleredes Betaling i Guldmønt som ved, at der betingedes Betaling i svenske Pengesedler. Ved Laanets Optagelse var de Sagsøgte klar over, at der ikke kunde optages 1 Prioritets Laan med Pantesikkerhed ud over, hvad de alt udstedte og tinglyste efterfølgende Pantebreve gav Plads for, og vel ses Sagsøgerne ikke at være gjort bekendt med, hvorledes Forholdet i saa Henseende nærmere stillede sig, men af deres Skrivelse af 10 Februar 1931 fremgaar det, at de selv har betinget sig, at der inden for et Belaaningsbeløb af ca 1 540 000 danske Kr placeredes et 2 Prioritets Laan fra Frederiksberg Kommune paa ca 340 000 danske Kr. Herefter har begge Parter maattet være paa det rene med, at Laanet fra Sagsøgerne indgik som Led i en Prioritetsordning, med hvilken Pantebrevets Guldklausul vilde være uforenelig, hvis den skulde forstaaes som indeholdende en Guldværdiklausul. At det ikke har været Parternes Mening, at Laanet skulde være et egentligt Guldlaan, bestyrkes ogsaa derved, at Skyldbeløbet i Pantebrevet er opgivet som »den Sum 400 000 Kr«, og uden at Bestemmelsen om, at Beløbet kan fordres erlagt i Guldmønt, findes anbragt i Forbindelse dermed, men indskudt mellem det Afsnit, der omhandler Servituter m v, og det, der angaar de sædvanemæssige Bestemmelser og Afvigelser derfra. Herefter, og idet det findes uantageligt, at det skulde have været Meningen, at de Sagsøgte skulde være forpligtede til udenfor Pantehæftelsen at udrede, hvad Guldværdien maatte

Færdig fra Trykkeriet den 12 Juni 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 10

Fredag den 24 Maj.

overstige Kroneværdien med, vil den af de Sagsøgte nedlagte Frifindelsespaastand være at tage til Følge, og det samme maa gælde de af Hovedintervenienterne nedlagte Paastande, uden at det skønnes nødvendigt at komme nærmere ind paa, hvad de har anført til Støtte for samme.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde tilsvare de Sagsøgte med 1000 Kr og Hovedintervenienterne med 500 Kr til hver, medens der iøvrigt ikke bliver Spørgsmaal om Tilkendelse af Sagsomkostninger.

Mandag den 27 Maj.

Nr 195/1934. Fhv Dommer **A B Richter** (Ahnfelt-Rønne)
m o d

Finansministeriet (d kst Kammeradvokat),

betræffende Tilbagebetaling af et i Indkomstskat erlagt Beløb.

Østre Landsrets Dom af 26 September 1934: Sagsøgte, Finansministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgeren, fhv Dommer A B Richter, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør betale til det offentlige den Retsafgift, som vilde have været at erlægge, saafremt Sagen ikke for Sagsøgte havde været afgiftsfri, og til den kst Kammeradvokat i Salær 200 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

I Salær for Højesteret til den konstituerede Kammeradvokat vil Appellanten have at betale 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til den konstituerede Kammeradvokat betaler Appellanten, fhv Dommer A B Richter, 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Paa en Generalforsamling, der afholdtes den 7 Februar 1925 i A/S Kryolith-Mine- og Handels Selskabet, vedtoges det at overføre et Beløb paa 1 Million Kroner fra et Dispositionsfond til Selskabets Aktiekapital, der herefter kom til at andrage 3 Millioner Kroner. Aktierne i det nævnte Selskab lyder ikke paa noget Beløb, men paa Andele, ialt 1000 Andele, saaledes at Indehaveren af en Andel er lodtagen med en Tusindedel i Selskabets Ejendomme og Rettigheder. Gennem Selskabets Selvangivelse af 17 August 1926 blev Direktoratet for Københavns Skattevæsen kendt med den nævnte Aktieudvidelse, og fra Selskabet modtog Direktoratet, efter Begæring, under 11 Juni 1927 en Fortegnelse over samtlige Selskabets bekendte Aktionærer i et Antal af 57. Over for flere af de i København bosatte Aktionærer forhøjedes Skatteansættelsen ved Direktoratets Foranstaltning efter stedfundet Undersøgelse.

Til Brug ved en Undersøgelse af Kryolithaktionærernes Ansættelse til Statskat for de senere Skatteaar fik Landsoverskatteraadets Ligningsafdeling ved Henvendelse til Københavns Skattedirektorat i Begyndelsen af 1931 tilstillet ovennævnte Aktionærfortegnelse, der bl a indeholder:

»Navn: cand jur A B Richter.

Bopæl: Dommergaarden, Stege.«

Ved Skrivelse af 24 April 1931 til Skatteraadet for Vordingborg Skattekreds udbad Ligningsafdelingen sig Dommer af Stege Andr B Richters Selvangivelser og Formueskemaer for Skatteaarene 1917/18—1930/31 incl. Ved Skrivelse af 9 Maj 1931 til Selskabets Direktion udbad Ligningsafdelingen sig Oplysning om, med hvor store Aktieandele Aktionærerne staar indtegnet i Selskabets Bøger i Tiden siden 1 Januar 1918 samt paa hvilket Tidspunkt de paagældende har erhvervet Andelene. Disse Oplysninger fremsendte Selskabet den 28 Maj 1931.

Den 9 Februar 1932 tilskrev Selskabets Direktør, Overretssagfører C F Lerche, paa Selskabets Vegne Dommer Richters Søn, Landsretssagfører E Richter, og meddelte, at der den 8 s M med Landsoverskatteraadet var afsluttet et Forlig, gaaende ud paa ved Beregning af Formueskat for Aarene 1918—30 at fastsætte Aktiernes Værdi til 4250 Kr for hvert enkelt Aar.

Efter Forhandlinger med Overretssagfører Lerche tilskrev Landsoverskatteraadets Ligningsafdeling ham den 15 Juni 1932 saaledes:

»Efter Aftale ved personlig Forhandling d 3 d M skal man hoslagt fremsende Afskrifter af de her for nedennævnte Skatteydere foretagne

Opgørelser af deres skattepligtige Indkomst og Formue for de senere Skatteaar, tilligemed Udkast til Erklæringer angaaende Betaling af for lidt erlagt Skat, der bedes foranlediget indsendt hertil i underskrevet Stand. — — —

— — —
5) K 1742, Dommer A B Richter,
— — —

For Dommer Richters Vedkommende medfulgte med ovennævnte Skrivelse Tilbud angaaende mindelig Afvikling ved Betaling af ialt 2049 Kr 34 Øre. Heri var indbefattet dels et Efterkrav af Formueskat paa Grund af ovennævnte Forlig, dels et Efterkrav paa Indkomstskat for Skatteaaret 1926/27, idet Dommer Richter ved sin Selvangivelse til Brug for nævnte Skatteaar ikke havde medregnet den Værdi, der ved den i 1925 foretagne Overførsel af 1 Million Kroner fra et Dispositionsfond til Aktiekapital var tilfaldet ham som Ejer af 12 Andele, hvilken Overførsel efter Skattemyndighedernes, af Højesteret (s U f R 1931 p 54) tiltraadte Opfattelse i skattemæssig Henseende maatte sidestilles med Udstedelse af Friaktier.

I Anledning af ovennævnte Tilbud om mindelig Ordning tilskrev Overretssagfører Lerche den 20 August 1932 Landsoverskatteraadets Ligningsafdeling et Brev, hvoraf fremgik, at Dommer Richter havde rejst et Forældelsesspørgsmaal. Denne Indsigelse havde kun Hensyn til Spørgsmaalet om Efterbetaling af Indkomstskat for 1926/27. Efter Veksling af Breve mellem Ligningsafdelingen og Overretssagfører Lerche tilskrev Landsretssagfører Richter den 26 September 1932 Ligningsafdelingen et Brev, hvori det gøres gældende, at det nævnte Krav er forældet, idet Skattemyndighederne i mere end 5 Aar har været bekendt med Kravet mod Dommer Richter.

Den almindelige Ordning gennemførtes herefter for Dommer Richters Vedkommende alene med Hensyn til Formueskatten, medens Landsoverskatteraadet den 3 Marts 1933 i Medfør af Skatteloven Nr 149 af 10 April 1922 § 34 bemyndigede Skatteraadet for Vordingborg Skattekreds til at optage Dommer Richters Ansættelse til Indkomstskat for 1926/27 til fornyet Prøvelse. Ved Kendelse af 26 April 1933 forhøjede Skatteraadet Dommer Richters Ansættelse til Indkomstskat for nævnte Skatteaar med 12 000 Kr. Denne Afgørelse indklagede Landsretssagfører Richter paa sin Faders Vegne den 16 Maj 1933 for Landsoverskatteraadet.

Da der hos Dommer Richter var begært Udpantning bl a for 1471 Kr 50 Øre som Efterbetaling af Statsindkomstskat for 1926/27, indbetaltes Beløbet til Stege Kommune den 18 Oktober 1933, men med Forbehold af Ret til Tilbagesøgning.

Den 14 Juni 1934 stadfæstede Landsoverskatteraadet den paaklagede Skatteraadskendelse af 26 April 1933, idet Forældelsesindsigelsen forkastedes.

Sagsøgeren, fhv Dommer A B Richter, nu af Vallø, paastaar heretter under denne ifølge Stævning af 18 August 1934 anlagte Sag Sagsøgte, Finansministeriet, tilpligtet paa Statskassens Vegne at betale Sagsøgeren ovennævnte under Forbehold erlagte Beløb af 1471 Kr

1686 Kr med Renter heraf 5 pCt p a fra den 25 Februar 1933, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 200 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Vinhandler Karl Jørgensen, til Indstævnte, Murermester N J Nielsen, med 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Oktober 1932 paatog Murermester N I Nielsen sig et Ombygningsarbejde for Vinhandler Karl Jørgensen for en Entreprisesum af 6650 Kr; Arbejdet bestod i Opførelsen af en 2 Etages Bagbygning samt Udvidelse af Lagerkælderen paa Jørgensens Ejendom Sct Knuds Kirkestræde Nr 9; der blev ikke aftalt nogen bestemt Afleveringsfrist. Under Arbejdets Gang kom det til forskellige Uoverensstemmelser mellem Parterne, dels angaaende Arbejdets Udførelse, dels over Arbejdets Tempo, men de blev dog bilagt med Bistand af Tømrermester Rasmussen, der fungerede som Arkitekt. I sidste Halvdel af Januar Maaned 1933 indtraf en Frostperiode (op til 15° Frost), der foranledigede Nielsen til at standse Arbejdet. Den 26 Januar 1933 tilskrev Jørgensen Murermester Nielsen, at da denne havde misligholdt Overenskomsten og ikke havde været at formaa til at genoptage Arbejdet, saa fratog han ham Arbejdet og forbød ham Adgang til Pladsen. Jørgensen antog derefter en anden Murermester, der fuldførte Arbejdet med en Bekostning af 1689 Kr; der blev ikke, da Arbejdet fratoges Nielsen, optaget nogen Synsforretning eller anden Besigtigelse for at konstatere, hvad der da manglede af det Arbejde, Nielsen havde paataget sig.

Under denne ved Retten for Odense Købstad m v forberedte Sag har Sagsøgeren, Murermester N I Nielsen, Odense, paastaet Sagsøgte, Vinhandler Karl Jørgensen, sammesteds, dømt til Betaling af 1886 Kr med Renter heraf 5 pCt p a fra Stævningens Dato, den 25 Februar 1933.

Det paastævnte Beløb fremkommer saaledes:

Entreprisesum	6650 Kr
deraf var udbetalt	4550 —
	Rest 2100 Kr.
Sagsøgeren anslaaer Værdien af de Arbejder, han har sparet, til	300 —
	1800 Kr.
Ekstraregning	86 —
	1886 Kr.
Sagsøgte procederer til Frifindelse, idet han hævder, at der til Ar- bejdets Fuldførelse er medgaaet.....	1689 Kr
at Afhjælpning af Mangler vil koste.....	325 —
og at Erstatningen for for sildig Aflevering mindst maa sættes til	126 —
	2140 Kr.

Sagsøgte anerkender kun 40 Kr af Ekstraregningen.

Der er under Sagens Gang optaget en Syns- og Skønsforretning, der ansætter de resterende Arbejder til 867 Kr, hvorfra dog skal gaa ialt 280 Kr; Afhjælpning af Mangler vil koste 325 Kr.

I en den 27 Januar 1933 dateret Erklæring udtaler Bygningsinspektøren i Odense følgende:

»Paa dertil givet Foranledning skal herved meddeles, at de af Dem udførte Byggearbejder ved Opførelse af en 2 Etages Bagbygning, samt Udvidelse af Lagerkælder paa Ejendommen, Sct Knuds Kirkestræde Nr 9, findes i Overensstemmelse med de herom gældende Bestemmelser i Bygningsvedtægten for Odense Købstad, og at det med de sidste Dages Vejrforhold ikke kan anses for forsvarligt at foretage Støbe- og Murerarbejde saavel udvendig som for aabne Vinduer og Døre, hvorved Materialet udsættes for Frostens Indvirkning.«

Under Hensyn hertil og til, at der ikke er fastsat nogen Afleveringsfrist for Arbejdet, maa der gaas ud fra, at Sagsøgte har været uberettiget til at fratage Sagsøgeren Arbejdet som sket.

Da Sagsøgte ikke har foretaget nogetsomhelst til Konstatering af Arbejdets Tilstand, da Sagsøgeren blev afskediget, og ved at forbyde Sagsøgeren Adgang til Byggepladsen har forhindret ham i at varetage sine Interesser i saa Henseende, kan der hverken tages noget Hensyn til den Regning, som den nye Murermester har produceret, eller til Skønsmændenes Overslag, idet disse ikke har kunnet vide med Sikkerhed, hvad der da manglede; det skønnes ej heller konstateret, at der forelaa Mangler ved Arbejdet, hvis Afhjælpning paahvilede Sagsøgeren.

Sagsøgeren har anslaaet sin Besparelse til 300 Kr; efter de af hans Folk afgivne Vidneforklaringer og det iøvrigt oplyste skønnes Besparingen imidlertid at maatte ansættes til 500 Kr.

Idet Sagsøgeren endelig tilstrækkeligt har godtgjort Ekstraregningens Rigtighed, vil der være at tilkende ham ialt 1686 Kr med Renter som paastaat.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren 200 Kr.

Onsdag den 29 Maj.

Nr 285/1934. Forsikringsselskabet »Aros«
(Landsretssagfører Fabiansen)

mod

Gaardejske **Bodil Marie Pedersen** (Meyer efter Ordre),

betræffende Udredelse af Stormskadeerstatning.

Vestre Landsrets Dom af 13 December 1934: De Sagsøgte, Forsikringsselskabet Aros, bør til Sagsøgerinden, Gaardejske Bodil Marie Pedersen, betale 3970 Kr tilligemed Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 17 April 1934, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 250 Kr. Til det offentlige betaler de Sagsøgte de Rets- og Stempelafgifter, der skulde have været erlagt, saafremt Sagsøgerinden ikke havde haft fri Proces samt i Salær og Godtgørelse for Udlæg til Overretssagfører Mynster henholdsvis 100 Kr og 102 Kr 10 Øre og til Landsretssagfører Kier henholdsvis 100 Kr og 46 Kr 45 Øre. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa Frifindelse mod selv at lade den nedblæste Del af Bygningerne opføre i samme Stand som før Stormskaden, subsidiært paa Frifindelse mod Betaling af et efter Rettens Skøn fastsat Beløb.

I Skrivelse af 24 Marts 1934 tilskrev Appellanten Indstævnte, at Selskabet ikke ansaar sig for erstatningspligtigt i Anledning af Stormskaden grundet paa Ejendommens daarlige Vedligeholdelse og uforsvarlige Tilstand. Skrivelsen slutter saaledes:

»Samtidig meddeles, at vi fra Dags Dato fralægger os ethvert Ansvar for Deres Ejendom og betragter Forsikringen som ophævet.«

Følgen af, at Selskabet saaledes ophævede Forsikringen og vægrede sig ved at erstatte Skaden, maa være, at det ikke nu, naar denne Ophævelse har vist sig uberettiget, kan paaberaabe sig Policens Bestemmelse om Ret for Selskabet til for egen Regning at udbedre Skaden.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Til Indstævntes for Højesteret beskikkede Sagfører vil Appellanten have at betale i Salær 200 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret betaler Appellanten Forsikringsselskabet »Aros«, til Højesterets-sagfører Meyer 200 Kroner.

Den idømte Erstatning og de idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Police af 1 Oktober 1932 overtog de Sagsøgte, Forsikrings-selskabet Aros i Aarhus, for et Tidsrum af 10 Aar Forsikringen bl a mod »Stormskade paa Bygning indtil Kr 5000« for den Sagsøgerinden, Gaardejerske Bodil Marie Pedersen af Hedegaard tilhørende Landbrugs-ejendom sammesteds. Under en stærk Storm den 8 Februar 1934 blev der anrettet Skade paa den forsikrede Ejendom, idet Ladebygningen blæste om. Efter at Anmeldelse derom overensstemmende med Forsikringsvilkaarene var foretaget overfor de Sagsøgte, nægtede disse imidlertid at anerkende Erstatningspligten, og Sagsøgerinden har derefter under nærværende Sag paastaaet de Sagsøgte dømt til at betale det Beløb, hvortil den Ejendommen paaførte Skade er opgjort, nemlig 3970 Kr tilligemed Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 17 April 1934, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, subsidiært mod selv at lade den nedblæste Del af Bygningerne opføre i samme Stand som før Stormskaden.

Sagsøgerinden har endelig for det Tilfælde, at de Sagsøgtes subsidiære Paastand tages til Følge, paastaaet sig tillagt i Erstatning for Afsavn af de nedblæste Bygninger 500 Kr.

Til Støtte for deres principale Paastand har de Sagsøgte anbragt, at Sagsøgerinden ved Forsikringens Tegning har givet urigtige Oplysninger om Bygningernes Tilstand, og at de Sagsøgte derfor i Medfør af Bestemmelserne i Forsikringspolicens § 3, efter almindelige Forsikringsprincipper og Forsikringsaftaleloven ikke er erstatningspligtige. De har herved nærmere anført, at de udelukkende har antaget Forsikringen paa Grund af de i den indsendte Forsikringsbegæring af 3 August 1932 indeholdte Oplysninger, og at Sagsøgerinden heri har svaret bekræftende paa Spørgsmaalet om, hvorvidt Ejendommen var »i enhver Henseende i god og forsvarlig Stand«. Dette var — efter de Sagsøgtes videre Anbringende — imidlertid ikke Tilfældet, hvilket Sagsøgerinden maatte vide, idet hun havde købt Ejendommen af Den vest- og sønderjydske Kreditforening, der havde maattet overtage Ejendommen i for sømt Tilstand, og Ejendommen var ikke senere bragt i forsvarlig Stand.

Kreditforeningsrepræsentant P Chr Jeppesen, Drongstrup, har som Vidne forklaret, at han omkring den 1 December 1933 var paa Panteeftersyn paa den ommeldte Ejendom, og at han da til Kreditforeningen som sit Skøn indberettede, at Bygningerne var gode. Efter at Stormskaden var indtruffet var Vidnet paany ude paa Ejendommen og konstaterede da, at den vestre Længe var blæst ned, og at Gavlen i den Længe, der stod tilbage, havde faaet et Tryk.

Forsikringsinspektør N Chr Frandsen, Vejle, der i sin Tid som Agent for de Sagsøgte har tegnet Forsikringen, har ligeledes som Vidne for-

klaret, at han, der mener, at have nogen Forstand paa Bygninger, inden Tegningen besaa Bygningerne og fandt, at de i det hele var i god Stand og vel vedligeholdt. Vidnet var ogsaa inde i Laden, besaa dennes Tømmerværk og fandt det i fuldt forsvarlig Stand, uden at en nærmere Undersøgelse dog fandt Sted.

Under Sagen er der derhos optaget Syn og Skøn, og i den af Skønsmændene den 23 Juli 1934 afgivne Erklæring hedder det bl a:

»— — — Vedligeholdelsen af den sammenstyrtede Bygning har været forsvarlig, ligesom Bygningen har været opført og afstivet solidt og godt, idet de indlagte Jærnbjælker er boltede igennem en Egetræs Murrem, hvorved bemærkes, at Jærnbjælkernes Antal findes tilstrækkeligt. Endvidere har der været anbragt Skraastivere fra Bunden op under Spærene, og der findes Stræbere af passende Dimension og en solid Tagstol. Alt er boltet og spigret sammen paa solid Maade; svage eller raadne Steder findes ikke i Træværket noget Steds. Murværket var godt opført og solidt.

Vi har efter Forretningen foretaget en Vurdering af, hvad det vil koste at genopføre Huset, som det var, idet vi har taget i Betragtning, at en Del af Materialerne vil kunne anvendes herved, og vi er kommet til følgende Resultat:

Tømrerarbejdet	1238 Kr
Murerarbejdet	2572 —
Oprydning	160 —

Ialt 3970 Kr,

hvilket Beløb efter vor Formening udgør Skadens Omfang — — —«

Efter det saaledes foreliggende, og idet nogle af en tidligere Ejer af Ejendommen A M Jensen og de Sagsøgte Taksationsmænd Murermester I Chr Laursen og fhv Murermester M P Jensen afgivne Erklæringer og Forklaringer ikke heroverfor vil kunne tillægges Betydning, findes det ikke af de Sagsøgte godtgjort, at de af Sagsøgerinden ved Forsikringens Tegning afgivne Oplysninger har været urigtige eller ufuldstændige, og de Sagsøgte principale Paastand kan derfor ikke tages til Følge.

Til Støtte for den subsidiære Paastand har de Sagsøgte gjort gældende, at de ifølge Bestemmelserne i Forsikringspolicens Afsnit III om Stormskade har Ret til, om de ønsker det, for egen Regning at udbede Skaden, i hvilken Forbindelse de har henvist til et af dem fremskaffet Tilbud fra en Murer H Christiansen, Trædballe, om Opførelse af Laden i samme Stand som før Omstyrningen for et Beløb af 1700 Kr, mod at de paa Pladsen værende Materialier stilles til hans Raadighed.

En Police-Bestemmelse som den anførte findes nu at maatte forstås med visse Begrænsninger saaledes, at den af en Forsikrer, der nægter inden rimelig Frist at opfylde sine Forpligtelser efter Forsikringsaftalen, i al Fald kun vil kunne paaberaabes, saafremt Indbringelsen for Domstolene af Spørgsmaalet om Forsikringspligtens Indtræden efter det under Retssagen oplyste skønnes at have været paakrævet. Under de foreliggende Omstændigheder findes herefter ej heller denne Indsigelse at kunne gives Medhold.

Hvad endelig angaar Størrelsen af det indsogte Erstatningsbeløb har de Sagsøgte vel anbragt, at Beløbet maatte nedsættes, men da der — udover det foran ommeldte ganske uspecificerede Tilbud — ikke af de Sagsøgte er tilvejebragt nærmere Oplysninger, der kunde tages i Betragtning overfor den af Syns- og Skønsmændene foretagne ved Afhjemlingen inden Retten fastholdte Beregning af Omkostningerne ved Skadens Udbedring, vil denne være at lægge til Grund for Erstatningens Fastsættelse, og Sagsøgerindens Paastand vil herefter i det hele være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil være at udrede af de Sagsøgte som nedenfor bestemt.

M a n d a g d e n 3 J u n i .

Nr 69/1934. Pakmester **M M Lund** (Cohn)

m o d

Generaldirektoratet for De danske Statsbaner (Graae),

betræffende Forandring af Aftræksforholdene ved en Lokomotivremise.

Østre Landsrets Dom af 31 Marts 1934: Sagsøgte, Generaldirektoratet for De danske Statsbaner, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Pakmester M M Lund, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa, at Indstævnte dømmes til inden 3 Maaneder fra Dommens Afsigelse, eller en anden af Retten fastsat Frist, at forandre Aftræksforholdene ved den i Nærheden af Appellantens Ejendom Sølystvej 12 Nyborg, værende Lokomotivremise, saaledes at der indrettes centraliseret Røgaftræk gennem en Samlekanal til en Skorsten af mindst 35 Meters Højde og kendes pligtig til at foranledige at Lokomotiverne ikke uden særlig Nødvendighed opfyres udenfor Remisen, samt til at betale et af Retten fastsat Beløb med Renter 5 pCt aarlig fra 20 Juli 1933 til Betaling sker.

Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet.

Som i Dommen nævnt blev der allerede i 1919 fra 16 Ejendomsbesiddere paa Sølystvej indsendt Klage til Statsbanerne over Røgplagen fra Remisen, og ved en Række efter Dommens Afsigelse foretagne Vidneafhøringer maa det anses godtgjort, at Røgmasserne er til meget stor Ulempe, ikke blot for Appellantens Ejendom — som konstateret ved Skønsforretningen — men

for et betydeligt Antal Ejendomme i det omliggende Kvarter. Da en Forbedring af Forholdene ved en Flytning af Remisen eller en Indskrænkning af Brugen ikke efter de foreliggende Oplysninger kan paaregnes indenfor en rimelig Tid, og da det efter Skønsmændenes Erklæring maa antages, at Ulemperne i væsentlig Grad vil kunne afhjælpes ved Indretning af centraliseret Røgaftræk i Lighed med hvad der er gennemført ved forskellige andre af Statsbanernes Remiser, findes Indstævnte, der tidligere har stillet saadan Forandring i Udsigt ved en eventuel Ombygning af Remisen og ikke under Sagen har fremsat særlige Indvendinger mod de i Paastanden angivne Foranstaltninger og Fristen for deres Gennemførelse, at burde dømmes til at forandre Aftræksforholdene som paastaaet. — Da der efter de afgivne Vidneforklaringer maa gaas ud fra, at Lokomotiverne ogsaa i den senere Tid er blevet opfyret udenfor Remisen i Tilfælde, hvor særlig Nødvendighed herfor ikke har foreligget, findes endvidere Appellantens Paastand vedrørende dette Forhold at burde tages til Følge.

Derimod skønnes der som Sagen foreligger, ogsaa under Hensyn til at Kravet ikke er rejst tidligere, ikke at være tilstrækkeligt Grundlag for den under Sagen nedlagte Erstatningspaastand, og Indstævnte vil derfor forsaavidt være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Indstævnte at burde betale til Appellanten for begge Retter med 800 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Generaldirektoratet for De danske Statsbaner bør inden 3 Maaneder efter denne Højesteretsdoms Afsigelse forandre Aftræksforholdene ved den i Nærheden af Appellanten, Pakmester M M Lunds Ejendom Sølystvej 12 i Nyborg værende Lokomotivremise, saaledes at der indrettes centraliseret Røgaftræk gennem en Samlekanal til en Skorsten af mindst 35 Meters Højde, hvorhos Indstævnte bør foranledige, at Lokomotiverne ikke uden særlig Nødvendighed opfyres udenfor Remisen. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 800 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgeren, Pakmester M M Lund, Sagsøgte, Generaldirektoratet for De danske Statsbaner, tilpligtet inden 3 Maaneder fra Dommens Afsigelse at forandre Aftræksforholdene ved den i Nærheden af hans Ejendom Sølystvej Nr 12, Nyborg, værende

Lokomotivremise, saaledes at der indrettes centraliseret Røgaftæk gennem en Samlekanal til en Skorsten af mindst 35 m Højde, samt kendt pligtig til at foranledige, at Lokomotiverne ikke uden tvingende Nødvendighed opfyres udenfor Remisen, og for den hidtil paaførte Skade at betale Sagsøgeren en Erstatning paa 4991 Kr med Renter 5 pCt aarlig fra Stævningens Dato, den 20 Juli 1933.

Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Bygningen paa Sagsøgerens Ejendom er opført 1898—99, Ejendommen er erhvervet af Sagsøgeren i 1926 og beboes af Sagsøgeren og nogle Lejere, og Lokomotivremisen, der har Plads til 15 Lokomotiver, er opført 1909—10 Vest-Nordvest for Sagsøgerens Ejendom med det nærmeste Røgaftækrør ca 50 m fra Ejendommen.

Kort efter Remisens Opførelse anlagde Ejerne af to Naboejendomme, hvis Bygninger laa nærmere ved Remisen end Bygningen paa Sagsøgerens Ejendom Sag mod Statsbanerne til Erstatning for Ulemper paaført Ejendommene ved Larm og Røg hidrørende fra denne Remise saavel som fra en anden Remise — der nu kun benyttes til Henstilling af kolde Lokomotiver — og ved Højesterets Domme af 21 Maj 1913 blev Statsbanerne, der under Proceduren havde anbragt ikke at kunne afhjælpe eller bøde paa Ulemperne, dømt til som Erstatning for den Værdiforringelse, der var tilføjet Ejendommene, at udrede Erstatninger paa henholdsvis 3000 Kr og 1800 Kr.

I August 1919 klagede 16 Ejere af Ejendomme paa Sølystvej, som maa antages at ligge længere borte fra Remisen end Sagsøgerens Ejendom, til Statsbanerne over Røgplagen fra Remisen, men uden Resultat.

Sagsøgeren har foretaget Henvendelser vedrørende Røgplagen til Sundhedskommissionen for Nyborg, idet denne ifølge Sundhedsvedtægtens § 33, naar en Skorsten udsender Røgmasser eller faldende Sod, der er til Besvær for Omgivelserne, skal paalægge Bygningens Ejer eller Bruger inden en bestemt Frist at afhjælpe Manglen. I en Skrivelse af 27 Maj 1930 svarede Sundhedskommissionen, at Sagen havde været forelagt Generaldirektoratet for Statsbanerne, og udtalte bl a følgende:

»Statsbanerne har udtalt, at der fremtidig i videste Omfang vil blive sørget for, at Lokomotiverne henstilles inde i Remisen eller længere borte fra Bebyggelsen — — — samt at det vil være forbundet med uforholdsmæssige Udgifter at etablere Centralaftæk, saaledes som det er sket andre Steder, hvor Forholdene ikke kan sammenstilles med de foreliggende. Endvidere har Statsbanerne henvist til, at man, forsaavidt der maatte opstaa Krav om Forbedringer i Lokomotivremisen i Nyborg, maa være betænkt paa at reducere Depotets Omfang ved Stationering af Lokomotiver og Personale andetsteds.

Under Hensyn til det anførte har Sundhedskommissionen vedtaget for Tiden ikke at foretage videre i Sagen.«

Paa en senere Klage fra Sagsøgeren til Sundhedskommissionen over, at Statsbanerne ikke havde indfriet det givne Løfte om i videst mulige Omfang at henstille Lokomotiverne inde i Remisen eller længere borte fra Bebyggelsen, svarede Kommissionen den 17 Juni 1930, at den ikke for Tiden kunde foretage nogen Ændring i sit Standpunkt.

Sagsøgeren har derefter klaget til Indenrigsministeriet, der i en Skrivelse af 5 Januar 1933 til Sagsøgeren udtaler følgende:

»I Anledning af Deres seneste Klage over Røgplagen fra Statsbanernes Lokomotivremise i Nyborg har man paany brevvekslet med Generaldirektoratet for Statsbanerne, der har oplyst, at Bygningen af et nyt Færgeleje i Nyborg — hvortil Planerne er under Udarbejdelse — vil medføre en Ændring i Remiseanlægget paa Stationen, ligesom Lillebæltsbroens Ibrugtagen formentlig vil kræve visse Ændringer i Benyttelsen af Damplokomotiver paa Fyn. Generaldirektoratet har derhos udtalt, at samme ved en eventuel Ombygning af Remisen vil have Opmærksomheden henvendt paa Etablering af et centraliseret Røgaftæk.

Hvilket man herved skal meddele, idet tilføjes, at man har anmodet Generaldirektoratet om at henstille til vedkommende lokale Banemyndighed at paase, at Røgplagen ogsaa i den Tid, der maa hengaa, inden der kan træffes en endelig Ordning af Remiseforholdene paa Stationen, begrænses i videst muligt Omfang.«

Idet Sagsøgeren ikke har kunnet slaa sig til Taals hermed, har han anlagt nærværende Sag.

Under Sagen er optaget Syn og Skøn, og Skønsmændene udtaler paa Grundlag af en den 15 December 1933 foretaget Besigtigelse paa Stedet følgende:

»— — — Røgaftæksrørene er ret lave, saa at Røgen har stærk Tilbøjelighed til at drive lavt hen over Terrainet, og naar der saaledes som vi konstaterede, fyres med stærkt røggivende Kul, maa Røgen ved Vinde mellem Nordvest og Vest være stærkt generende for Ejendommens Beboere, og de til os i Skønstemaet stillede Spørgsmaal skal vi derfor besvare som følger:

a d 1. Medens vi intetsteds har kunnet konstatere noget Angreb paa Murværk eller andre Dele af Bygningen, saaledes at der ikke kan være Tale om, at denne har lidt nogen Skade med deraf følgende Værdiforringelse, har vi paa den anden Side kunnet fastslaa, at Røgen medfører væsentlige Ulemper for Beboerne ved Tilsodning af Rum og Indbo. Vi konstaterede saaledes Sodpartikler i Vindueskarmene og paa de polstrede Møbler. I særlig høj Grad fandtes Sodaflejring paa Tørreloftet, og af den Sodmængde, der her forefandtes paa Afdækningspapir over de i dette Efteraar indhøstede Æbler, kan man danne sig et Skøn over Røgplagens Omfang, som maa betegnes som større end tilstedelig i Kvarterer med bymæssig Beboelse.

I Haven var nyfalden Sne, og da Vinden efter Snefaldet havde været nærmest ret Nord, var Sodaflejringen noget vanskelig at bedømme her. Nogle Blomster, der groede i Haven, var dog stærkt svætede.

Angaaende de Ulemper, som Røgen medfører for den daglige Hus-holdning, maa i første Række anføres Tilsodningen af de polstrede Møbler, som uden Tvivl har lidt en Forringelse i Værdi. Hertil kommer Nødvendigheden af hyppigere Rengøring og Vask af Gardiner, ligesom vi skønner, at Tørring af Vask ved Vinde mellem Vest og Nordvest vil være umulig i fri Luft. Endelig kommer hertil den almindelige Ubehag for Beboerne, naar Vinden bærer Røgen ind imod Ejendommen.

a d 2. Som Afhjælpningsforanstaltninger til effektiv Hindring af

Røgplagen paa Sagsøgerens Ejendom foreslaar vi som den billigst gennemførlige en tilstrækkelig Forlængelse af Aftræksrørene i Forbindelse med Anvendelse af mindre røgdudviklende Kul, eller som det mest formaalstjenlige, centraliseret Røgfaftræk gennem en Samlekanal til en Skorsten af mindst 35 m Højde, uden Hensyn til Kullenes Beskaffenhed.

I begge Tilfælde vil selvfølgelig Afhjælpningsforanstaltningerne være virkningsløse, dersom Lokomotiverne opfyres udenfor Remisen.«

Efter Domsforhandlingen er der paa Rettens Henstilling tilvejebragt en supplerende Erklæring fra Skønsmændene angaaende den førstnævnte af de af dem foreslaaede Foranstaltninger. Det hedder i denne Erklæring:

»Idet vi pointerer, at en Forhøjelse af Aftræksrørene kun vil afhjælpe Røgulemperne, naar disse i Forvejen formindskes ved Anvendelse af røgsvage Kul under Lokomotivernes Opfyring — — — skal vi som vort Skøn udtale, at vi mener, at en Forhøjelse til 5 m over Remisens Tagflade vil være tilstrækkelig.

Da imidlertid lokale Forhold kan indvirke paa uforudseelig Maade paa Bagluftforholdene, skal vi tilraade, at man gaar forsøgsvis frem og begynder med Forhøjelse af et af Rørene i Nærheden af Remisens Midte.«

Sagsøgeren vil nu ikke hos Sagsøgte kunne kræve — og har heller ikke krævet — nogen Erstatning for den Ejendommen ved Remiseanlægget i sin Tid paaførte Værdiforringelse. Han vil derhos heller ikke som paastaet kunne fordrø Erstatning for de Ulemper og Tab, der i det daglige paaføres ham ved Røg fra Remisen, for hvilke Ulemper og Tab han maa antages at have faaet Godtgørelse gennem en lavere Købesum for Ejendommen. For saa vidt Remisen imidlertid gennem Foranstaltninger, hvis Gennemførelse kunde ske for Bekostninger, der staaer i rimeligt Forhold til de paagældende Nabointeresser, maatte kunne indrettes paa en saadan Maade, at Røgulemperne formindskes mærkbart, maatte Sagsøgte efter Rettens Formening være forpligtet til at gennemføre saadanne Foranstaltninger, idet det maa være Sagsøgtes Pligt til enhver Tid at drive Remisen paa en saadan Maade, at den ikke paafører Naboerne u n ø d i g e Ulemper.

Det bemærkes i saa Henseende, at den af Skønsmændene som den mest formaalstjenlige foreslaaede Foranstaltning, Indretning af centraliseret Røgfaftræk gennem en Samlekanal til en Skorsten af mindst 35 m Højde, ifølge Sagsøgtes Anbringende vil koste ca 40 000 Kr, samt at Sagsøgeren i 1926 har givet 17 000 Kr for sin Ejendom. Herefter, og da der ikke for Retten foreligger saadanne Oplysninger om andre Naboers Interesser i Formindskelse af Røgulemper fra Remisen, at der vil kunne tages Hensyn hertil, findes det ikke at kunne paalægges Sagsøgte at gennemføre denne Foranstaltning.

Hvad angaar den anden af Skønsmændene foreslaaede Foranstaltning, Forhøjelse af Remisens Aftræksrør i Forbindelse med Anvendelse af røgsvage Kul under Lokomotivernes Opfyring, bemærkes, at Sagsøgte har udtalt, at det vil være praktisk ugørligt paa denne Maade at binde Remisens Drift med Hensyn til Kulforbruget. Da Sagsøgeren ikke har søgt at imødegaa denne Udtalelse og det supplerende Skøn overhovedet er for usikkert til, at en Dom kan bygges derpaa, vil det heller

ikke kunne paalægges Sagsøgte at gennemføre den her omhandlede Foranstaltning.

Sagsøgte vil herefter i det hele være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

Tirsdag den 4 Juni.

Nr 197/1934. **Baronesse Agnes Haxthausen**
(Holten-Bechtolsheim)

mod

Faktor **Carl M Jørgensen** (Cohn efter Ordre),

betræffende Erstatning for Ophævelse af et Tjenesteforhold.

Østre Landsrets Dom af 24 September 1934: Sagsøgte, Baronesse Agnes Haxthausen, bør til Sagsøgeren, Faktor Carl M Jørgensen, betale 1700 Kr med Renter heraf 5 pCt p a fra den 22 Maj 1934, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 300 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Blandt de Ændringer i Kontrakten, som Dansk Typograf-forbund forlangte, var ogsaa en Tilføjelse til Opsigelsesbestemmelsen saalydende: »Dette gælder dog ikke i Tilfælde af Strejke eller Lockout«. Der maa gives Appellantinden Medhold i, at denne Ændring var af en saa væsenlig Betydning, at hun ikke kunde være pligtig til at gaa ind paa den, og da Indstævnte paa sin Side maa antages at have fastholdt vedblivende at ville staa som Medlem af Typografforbundet, stødte Kontraktens Gennemførelse paa Vanskeligheder. Ved de foreliggende tildels efter Dommens Afsigelse afgivne Vidneforklaringer maa det anses for godtgjort, at Parterne derefter paa det ved Organisationernes Mellemløst afholdte Mæglingsmøde er blevet enige om en Prøvetid paa 6 Uger, saaledes at der herefter skulde kunne opsiges med et Varsel af 14 Dage fra hver af Siderne. Da den skete Opsigelse saaledes har været lovlig, vil Appellantinden være at frifinde for Indstævntes Tiltale.

Sagens Omkostninger findes Indstævnte at burde betale Appellantinden for begge Retter med 500 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Appellantinden, Baronesse Agnes Haxthausen, bør for Tiltale af Indstævnte, Faktor Carl M Jørgensen i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellantinden med 500 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Cohn 200 Kroner, der udredes af det offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Kontrakt af 12 Februar 1934 blev Carl M Jørgensen, der da var og i 33 Aar havde været Faktor ved »Nyborg Avis«, engageret som Driftsleder af Baronesse Agnes Haxthausen, Indehaveren af Firmaet C Schönemann, for en ugenlig Gage af 80 Kr samt Fribolig i en 4-Værelser Lejlighed i Kongensgade Nr 4; ved Kontrakten fastsattes et gensidigt Opsigelsesvarsel af 3 Maaneder til den første i en Maaned; det hedder sluttelig i Kontrakten: »Herr Jørgensen bliver staaende i Dansk Typografforbund«. Ved et Supplement af samme Dag til Kontrakten tilsgedes der Jørgensen en vis nærmere fastsat Provision af de Ordre, han optog. For at Jørgensen kunde blive staaende i sit Forbund, var det nødvendigt at indsende Kontrakten dertil, og Forbundet forlangte for at godkende den nogle Smaaændringer, som Baronesse Haxthausen straks vægrede sig ved at gaa med til, og som Jørgensen heller ikke ønskede. Efter en i Bogtrykkerfaget herskende Kutyme indsendte Baronesse Haxthausen Kontrakten til »Dansk Provinsbogtrykkerforening«, der heller ikke vilde godkende den.

Baronesse Haxthausen ytrede ved Kontraktens Afslutning Ønsket om, at Jørgensen tiltraadte snarest muligt og ved Velvilje fra Redaktøren kom Jørgensen fri af sin Stilling og tiltraadte den 17 s M. Det kom ret hurtigt til Uoverensstemmelser mellem Parterne, og, da der af andre Grunde skulde afholdes et Mæglingsmøde hos Firmaet af de respektive Organisationer, blev Jørgensens Forhold inddraget under Forhandlingerne. Der blev ikke optaget noget skriftligt Referat af disse eller optegnet noget Resultat; om dette er Deltagerne meget uenige; medens nogle har forklaret, at Kontrakten blev ophævet, og at der blev aftalt en Prøvetid af 6 Uger, hvorefter Forholdet skulde kunne opsiges med 14 Dages Varsel, hævder andre, at der kun blev henstillet til Parterne at prøve paa at samarbejde, saaledes at Spørgsmaalet efter 6 Ugers Forløb atter skulde tages op. Den 3 Maj s A blev Jørgensen opsagt med 14 Dages Varsel til Fratræden den 18 s M.

Færdig fra Trykkeriet den 19 Juni 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 11

Tirsdag den 4 Juni.

Under Anbringende af, at denne Opsigelse er stridende mod Kontrakten, har Sagsøgeren, Faktor Carl M Jørgensen, under denne ved Retten for Nyborg Købstad. m v forberedte Sag paastaet Sagsøgte, Baronesse Agnes Haxthausen, dømt til Betaling af 1880 Kr, nemlig Løn for Tiden 18 Maj—31 August, 15 Uger a 80 Kr..... 1200 Kr 00 Øre, Husleje for Tiden 16 Februar—31 August 6½ Maaned

a 60 Kr 390 — 00 —

Provision, anslaaet til 10 Kr ugenlig i 29 Uger..... 290 — 00 —,
af Beløbet forlanges Renter 5 pCt p a fra Stævningens Dato, den 22 Maj 1934.

Sagsøgte procederer til Frifindelse og gør til Støtte herfor gældende, at Kontrakten under Mæglingmødet blev annulleret, og at Sagsøgeren indgik paa det sædvanlige Opsigelsesvarsel af 14 Dage.

Sagsøgeren benægter at være gaaet med til at annullere Kontrakten, hvortil han ikke havde den mindste Grund, og mod hans Benægtelse har Sagsøgte ikke godtgjort Rigtigheden af dette sit Assertum, der iøvrigt har Sandsynligheden mod sig. Herefter har Opsigelsen været uberettiget, og Sagsøgte vil have at betale Sagsøgeren Erstatning.

Medens der ikke er fremsat nogen Indsigelse mod de første to Poster, er det mod den tredie anført, at dette Tal er grebet ud af Luften, og at ingen kan vide, hvilken Provision Sagsøgeren vilde kunne indtjene. Der er ikke forelagt Retten Oplysninger om, hvor stor Provisionsindtægten har været indtil Fratrædelsen og i Mangel af saadanne Oplysninger vil der skønsmæssigt kunne tillægges Sagsøgeren 110 Kr.

Der vil saaledes være at tilkende Sagsøgeren 1700 Kr med Renter som paastaet og i Sagsomkostninger 300 Kr.

Nr 25/1935. Ingeniør **C Hermansen** (Selv)

m o d

Dødsboet efter Enkefru **Julia Strodl** (Landsretssagf Linde),

betræffende Spørgsmaalet om Appellantens Ret til paa det indstævnte Bos Bekostning at lade udføre forskellige Reparationer paa en Boet tilhørende, af Appellanten lejet Ejendom.

Østre Landsrets Dom af 21 Januar 1935: De Sagsøgte Dødsboet efter Enkefru Julia Strodl bør for Tiltale af Sagsøgeren Ingeniør C Hermansen i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 250 Kr inden 15 Dage efter denne Sags Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret har Landsretssagfører Linde som Eksekutor testamenti i det indstævnte Bo erklæret, at Boet vil lade foretage Reparationer paa Ejendommen i Overensstemmelse med de af Skønsmændene givne i Dommen nævnte Anvisninger.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Ingeniør C Hermansen til Indstævnte, Dødsboet efter Enkefru Julia Strodl med 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Kontrakt af 30 Oktober 1929 bortlejede Enkefru Julia Strodl til Sagsøgeren Ingeniør C Hermansen Ejendommen »Hildas Minde« — en ved Skotterup beliggende Villa med 4 Værelser, 2 Kamre m v, Have og Udhus — fra April Fyttedag 1930 uopsigeligt til April Flyttedag 1933 for en aarlig Leje af 850 Kr i de to første Aar, derefter 900 Kr. I Kontrakten var det fastsat, at Lejeren ikke kan modsætte sig saadanne Reparationer, som Ejerinden maatte finde nødvendige, men at han iøvrigt selv holder Lejligheden vedlige med Have m v, at det er Lejeren tilladt paa Grundlag af udarbejdet Tegning m v at foretage de paa en Kontrakten vedlagt Liste angivne Forandringer m v ligesom at ordne Bolværk mod Stranden og Anlæg af Haven, at Ejerinden af Udgifterne dertil betaler 200 Kr, og at det er Lejeren tilladt at indflytte før Tiden for at kunne føre Tilsyn med de paagældende Arbejder; det hed derhos, at Fremlaan eller Fremleje kun maa finde Sted til Familier uden Børn, og at Lejeren for sig selv eller en Slægtning har »Forkøbsret til Villaen efter de 3 Aars Uopsigelighed — efter nærmere Overenskomst — eller før«.

I Henhold til de anførte Bestemmelser lod Sagsøgeren foretage

nogle Istandsættelser m v af Ejendommen, der ved Lejemaalets Afslutning var i meget forsømt Tilstand; bl a blev Kælderen behandlet for Svamp.

Den 12 Juni 1931 blev der paaført Kontrakten en saalydende Paategning:

»Vi ordner*) — Svamp, Kælder, Kloak = Kr 1200 fordelt paa 3 Aar à Kr 400, derfor udvides Uopsigeligheden med 5 Aar, saaledes at Lejeren efter de 3 Aar — regnet fra 1933 April Flyttedag — betaler aarl Leje Kr 1000. Desuden paatager Lejeren sig fra denne Tilføjelses Underskrift Udgift til Vand, Skorsten og Kloak — og saaledes fremtidig.

Skotterup, den 12 Juni 1931.

Som Lejer:

C. Hermansen.

Som Ejer:

Julia Strodl.

*) Ingeniør Hermansen leder og ordner dette, og da Fru S økonomiske Forhold ikke er gode, kan Afviklingen event foregaa m H t Betalingen i Lighed med tidligere, afpasset efter hendes Overskud, da det drejer sig om et saa stort Beløb for hende som 1200 Kr.«

I Sommeren 1932, før der var sket nogen Foranstaltning i Henhold til den anførte Bestemmelse, afgik Fru Strodl ved Døden, og den 3 November s A blev der meddelt Landsretssagfører Linde Bevilling til som executor testamenti at behandle hendes Bo.

I Foraaret 1933 lod Sagsøgeren udføre noget Kloakarbejde paa Ejendommen for 40 Kr, som han indeholdt i Lejen, i Skrivelse af 8 Maj s A forbeholdt Executor Boet dets Krav paa Beløbet, idet han ikke kunde anerkende, at Sagsøgeren havde afholdt Udgiften for Boets Regning, ligesom han i Skrivelse af 20 s M i Almindelighed bestred Sagsøgerens Ret til at foretage nogen Disposition paa Boets Bekostning. I Skrivelse af 5 Oktober s A samtykkede han i, at der af Sagsøgeren blev anvendt 200 Kr til Hegn og Beplantning samt til Bekæmpelse af Svampeangreb.

Det lykkedes ikke Parterne under deres videre Forhandling at komme til Forstaaelse, og under nærværende, ved Retten for Helsingør Købstad m v forberedte Sag har Sagsøgeren nu paastaaet Dødsboet tilpligtet dels at anerkende hans Ret til paa Boets Bekostning, dog indenfor et Beløb af 1200 Kr, at lade udføre følgende Reparationer m v paa Ejendommen »Hildas Minde«, Matr Nr 1 ac af Skotterup, nemlig 1) Udryddelse af Svamp i Villaen, 2) Opgravning langs Facaden mod Strandvejen samt Asfaltering af Facademuren, 3) Anbringelse af Dræn med Afløb til Sundet, 4) Indretning af Afløb fra Kælderen til Sundet, 5) Ordning af Ejendommens Kloakforhold, inkl Septic Tank, dels at betale ham en Erstatning af 3000 Kr med Renter deraf 5 pCt aarlig fra Forligsklagens Dato den 30 Juni 1934. — De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Begrundelse af sin Paastand har Sagsøgeren anført følgende: I Henhold til Paategningen af 12 Juni 1931 er han berettiget til at lade de i Paastanden angivne Foranstaltninger udføre for Boets Regning indenfor et Beløb af 1200 Kr. Naar Arbejdet ikke som af ham paaregnet blev paabegyndt i Foraaret 1932, var det paa Grund af Fru Strodls Sygdom og den deraf følgende Usikkerhed med Hensyn til Betalingen, og senere

modsatte Eksekutor sig, at det blev udført. Ejendommens mangelfulde Tilstand har været til Hinder for, at Sagsøgeren har kunnet udnytte sin Fremlejeret i Somrene 1932—34, og der er derved paadraget ham et Tab af mindst 1000 Kr aarligt i 3 Aar, hvilket Tab Boet maa være pligtigt at erstatte ham.

Heroverfor har de Sagsøgte gjort følgende gældende: Ved Paategningen af 12 Juni 1931 blev der ikke stiftet nogen Ret for Sagsøgeren til selv at lade de paagældende Arbejder udføre, men kun meddelte ham en genkaldelig Fuldmagt dertil. Iøvrigt kunde han saavel i Sommeren 1931 som i 1932 have ladet dem udføre, men da han havde forsømt dette, kunde Boet ikke lade den ham meddelte Fuldmagt forblive gældende, men maatte modsætte sig, at der blev foretaget andet for Boets Regning, end hvad det gav Samtykke til; derfor tog Eksekutor i Skrivelse af 8 Maj 1933 Forbehold med Hensyn til den af Sagsøgeren afholdte Udgift til Kloakarbejde, men efter Vedtagelse paa Skiftesamling indgik Boet i Skrivelse af 5 Oktober s A paa, at der af Sagsøgeren blev anvendt 200 Kr som foran angivet. Som anført kunde Sagsøgeren have bragt alt i Stand før Fru Strodl's Død, og det er derfor hans egen Skyld, hvis han ikke har kunnet fremleje Ejendommen i 1932 og følgende Somre, men iøvrigt erkender de Sagsøgte ikke, at de forhaandenværende Mangler har hindret Fremleje, som ellers kunde være sket, eller, at Fremleje kunde være sket til saa høj Leje som af Sagsøgeren angivet.

Som Skøns mænd, udmeldt af Retten, har Entreprenør H Olsen og Tømrermester L Søgaard udtalt, at »Hildas Minde« er angrebet af Hus-svamp, nemlig i Bjælkelaget over Kælderens, mulig tillige i Træværket i et nærmere betegnet Værelse, at Foranstaltninger til Bekæmpelse af Angrebet og Forebyggelse af et nyt vil koste ca 600 Kr, og, saafremt ogsaa det omhandlede Værelses Træværk er angrebet, yderligere ca 150 Kr, at dertil kommer, at Kældermuren ikke skønnes i Stand til at holde Fugtighed ude, hvis den er bygget af flammede Sten og ikke berappet og asfalteret, hvilket er uoplyst, at Ejendommens Kloak- og Afløbsforhold har nærmere angivet Mangler, hvis Afhjælpning vil koste ca 200 Kr, og at de paagældende Arbejder bør udføres »fortløbende under eet«.

Der maa mellem Parterne antages at være Enighed om, at det efter Paategningen af 12 Juni 1931 paahvilede Fru Strodl og nu paahviler Dødsboet indenfor et Beløb af 1200 Kr at bekoste fornødne Foranstaltninger til Bekæmpelse af Hus-svamp i Ejendommen og til Ordning af dens Kloak- og Afløbsforhold. Paa den meget uklare Paategning, der efter det oplyste er affattet af Sagsøgeren, ses det nu i hvert Fald ikke at kunne støttes, at han har haft en R e t til selv at lade Foranstaltningerne foretage, med mindre han selv forskudsvis afholdt Udgifterne dertil mod at faa dem godtgjort ved Afkortning i Huslejen i 3 Aar eller paa anden efter Ejerindens Forhold afpasset Maade. Forholdet synes at maatte opfattes saaledes, at Sagsøgeren og Fru Strodl under Hensyn til, at den sidstnævnte som aldrende og svagelig var uskikket til at forhandle med Haandværkere m v, og at hun ikke havde Raad til at bestride Udgifterne paa een Gang, er enedes om, som det under disse Omstændigheder mest hensigtsmæssige, at det paagældende Anliggende

administreres af Sagsøgeren, mod, at han foreløbig afholdt Udgifterne. Overfor Dødsboet findes Sagsøgeren, som ikke har ladet Arbejderne udføre inden hendes Død, skønt der maa have været tilstrækkelig Tid dertil, ikke at være berettiget til selv at lade dem foretage, end ikke mod selv forskudsvis at afholde Udgifterne derved, idet den i Afdødes personlige Forhold liggende Forudsætning for hans Beføjelse til selv at forestaa Arbejderne, er bortfaldet ved hendes Død, men han maa være henvist til at forlange dem udført ved Boets Foranstaltning og for dets Regning indenfor et Beløb af 1200 Kr.

De Sagsøgte vil herefter være at frifinde ogsaa forsaavidt angaar Erstatningskravet, saaledes at Sagens Omkostninger tilkendes dem hos Sagsøgeren med 250 Kr.

Torsdag den 6 Juni.

Nr 39/1934. **Entreprenør Th V Thomsen**
 (Overretssagf Johs Michelsen)
 m o d

Gaardejer Jens Jensen Nybæk (Graae efter Ordre),

betræffende Ophævelse af en Kontrakt om Eneret for Appellanten til Udnyttelse af en Grusgrav.

Vestre Landsrets Dom af 13 Februar 1933: Den mellem Sagsøgeren, Gaardejer Jens Jensen Nybæk, og Sagsøgte, Entreprenør Th V Thomsen, den 31 Oktober 1930 oprettede Kontrakt om Eneret for Sagsøgte i et Tidsrum af 20 Aar til Udharpning og Salg af Støbe- og Vejmaterialer fra Sagsøgerens Ejendom »Visse Østergaard« bør være ophævet. Sagsøgeren bør for Tiltale af Sagsøgte i denne Sag fri at være.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

Under de i Dommen omtalte Politiundersøgelser er det oplyst, at de af Appellanten til Indstævnte afgivne Opgørelser over fra Grusgraven bortkørte Kvantaa paa flere Punkter har været urigtige.

Herefter og da Appellantens Undladelse af Betaling har været ganske uden Føje, vil Indstævntes Paastand om Kontraktens Ophævelse være at tage til Følge.

Dommen vil saaledes efter Indstævntes Paastand i det hele kunne stadfæstes.

I Salær til den for Indstævnte for Højesteret beskikkede Sagsfører vil Appellanten have at betale 300 Kroner.

Da Appellanten uden rimelig Grund har indanket Sagen for Højesteret, vil han være at anse med en Bøde til Statskassen af 100 Kroner med en Forvandlingsstraf som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Graae betaler Appellanten, Entreprenør Th V Thomsen 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Til Statskassen bøder Appellanten 100 Kroner. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 10 Dage.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 31 Oktober 1930 blev der mellem Sagsøgeren, Gaardejer Jens Jensen Nybæk af Visse Østergaard, og Sagsøgte, Entreprenør Th V Thomsen af Aalborg, oprettet en Kontrakt, hvorved Sagsøgeren uopsigelig for et Tidsrum af 20 Aar overdrog Sagsøgte Eneret til Udharpning og Salg af Støbe- og Vejmaterialer i ubegrænset Mængde fra Sagsøgerens Ejendom Matr Nr 4 g af Visse By, Nøvling Sogn, for en Pris af 10 Øre pr Læs Sand og 50 Øre pr m³ Grus. Nogen Bestemmelse om Tidspunktet for Sagsøgtes Betalinger indeholdes ikke i Kontrakten, men Sagsøgte betalte i det første Aars Tid nogenlunde regelmæssigt maanedvis bagud; i Begyndelsen af Aaret 1932 blev Betalingen mindre regelmæssig, hvorfor Sagsøgeren lod Betalingerne for December 1931 og Januar 1932 inkassere gennem en Sagfører, der i Marts 1932 tilkendegav Sagsøgte, at han for Fremtiden maatte betale inden den 14 i hver Maaned for den foregaaende Maaned, og Betalingen erlagdes i den følgende Tid eiter denne Regel. Ordningen var nærmere den, at Sagsøgte gennem sin Arbejdsformand i Begyndelsen af hver Maaned sendte Afregningsseddel til Sagsøgeren over det i den foregaaende Maaned solgte Kvantum Grus og Sand fra Grusgraven, hvorefter Betaling fandt Sted uden Paakrav fra Sagsøgeren. I Januar 1932 fik Sagsøgeren Mistanke om, at Sagsøgte aftog større Mængder Grus og Sand end afregnet og betalt, hvorfor han i Februar Maaned s A selv kontrollerede Antallet af de fra Grusgraven bortkørte Læs; herved mente han at have konstateret, at Sagsøgte havde ladet bortkøre langt flere Læs end opgivet og derved betalt Sagsøgeren 45 Kr 50 Øre for lidt. Da han derved ansaa sig for bedraget af Sagsøgte og dennes Formand, indgav han i April 1932 Politianmeldelse imod dem, og der indleddedes en offentlig Undersøgelse, som dog ikke førte til noget Resultat, idet Sagen blev endelig afvist ved Rigsadvokatens Resolution af 30 Juni 1932. Sagsøgeren nærede imidlertid stadig Tvivl om Rigtigheden af Sagsøgtes Opgivender om det fra Grusgraven bortkørte Kvantum, og i Juli Maaned 1933 lod han foretage fornyet Kontrol dels ved sin Søn for Tiden 1 Juli—8 Juli og dels ved en

dertil antaget Mand for Resten af Maaneden; herefter mente Sagsøgeren, at Sagsøgte i Løbet af Maaneden havde bortkørt saa meget Materiale, at han ifølge Kontrakten skulde have betalt 81 Kr 67 Øre, medens han kun havde afregnet og betalt 34 Kr 5 Øre, altsaa 47 Kr 62 Øre for lidt. Den 31 August 1933 indgav Sagsøgeren derpaa ny Anmeldelse mod Sagsøgte som sigtet for Bedrageri, hvilket førte til, at der indlededes offentlig Undersøgelse med politimæssig Efterforskning og retslig Forundersøgelse mod Sagsøgte, men heller ikke denne Undersøgelse førte til Resultat for Sagsøgeren, idet Anklagemyndigheden besluttede, at der ikke skulde reises Tiltale. I August Maaned 1933 betalte Sagsøgte for det af ham i Juli bortkørte Kvantum, men derefter undlod Sagsøgte at betale i de følgende Maaneder, medens han fremdeles lod sin Formand tilstille Sagsøgeren maanedlige Afregningssedler. Nogen Begrundelse for den manglende Betaling gav Sagsøgte ikke til Sagsøgeren; denne henvendte sig engang i Efteraaret 1933 til Sagsøgtes Formand om Opgørelse, hvortil Formanden, hvis Hverv det var paa Sagsøgtes Vegne at foretage Opmaalinger og give Oplysninger til Sagsøgeren, uden nærmere Begrundelse svarede, at denne godt kunde faa en Opgørelse, men ingen Penge foreløbig. Da Sagsøgeren blev forbitret over dette Svar, indrykkede han den 1 og 2 Oktober 1933 i et Aalborgblad en med hans Underskrift og Adresse forsynet Annonce saalydende:

»Henstilling.

Ærede Aftagere af Grus og Sand fra »Visse Østergaard« bedes indtil videre hente deres Forbrug et andet Sted, da jeg i længere Tid ingen Opgørelse har faaet.«

Sagsøgeren gav derefter ved enkelte Lejligheder tre Vognmænd, som efter Fyraften henvendte sig til ham for at faa Nøglen til den aflaaede Grusgrav, hvilken Nøgle Sagsøgeren opbevarede for Sagsøgte, den Besked, at de ikke kunde faa Grus eller Sand, men to af disse Vognmænd har dog senere paany faaet Materialer fra Graven.

Da Sagsøgte vedblivende undlod at betale for de af ham bortkørte Materialer, henvendte Sagsøgeren sig i Marts 1934 til en Sagfører, der den 9 s M tilskrev Sagsøgte, at hvis han ikke inden en nærmere fastsat Frist indbetalte det Beløb, der svarede til de indleverede Afregnings-sedler for Maanederne August 1933—Januar 1934, vilde der blive anlagt Sag mod ham til Omstødelse af den løbende Kontrakt. Herpaa svarede Sagsøgtes Sagfører den 13 s M, at Grunden til den manglende Betaling var Sagsøgerens Optræden overfor Sagsøgte, der i den Anledning formentede at have et større Modkrav paa Sagsøgeren. Denne har derefter under nærværende Sag nedlagt Paastand om, at den forommeldte Kontrakt af 31 Oktober 1930 mellem Parterne ophæves. Sagsøgte paastaar sig frifundet, hvorhos han nedlægger selvstændig Paastand om, at Sagsøgeren tilpligtes at betale Sagsøgte 6678 Kr 65 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 25 April 1934, indtil Betaling sker. Overfor det saaledes rejste Modkrav paastaar Sagsøgeren sig frifundet.

Til Støtte for sit Krav om Kontraktens Ophævelse har Sagsøgeren anført, at Sagsøgte har misligholdt Kontrakten dels ved at have borttaget fra Grusgraven langt større Kvantum Grus og Sand end afregnet og betalt, dels ved intet at have betalt for borttagne Materialer for

Tiden siden 1 August 1933. Med Hensyn til det første Punkt har Sagsøgeren henvist dels til det fremkomne under de to offentlige Under søgelser, dels til Resultatet af en her under Sagen optaget Skønsforretning til Oplysning om det samlede Kvantum Grus og Sand, der i Kontraktiden er borttaget af Sagsøgte fra Grusgraven. Efter det herved fremkomne er der vel nogen Difference i Sagsøgtes Disfavør mellem det af Skønsmændene opgjorte Kvantum af det af Sagsøgte opgivne, men naar henses til den Mulighed for Fejlregninger og Fejltællinger, som foreligger, findes Sagsøgeren dog ikke at have godtgjort, at Differencen er saa væsenlig, at Sagsøgeren paa Grundlag af den kan kræve Kontrakten ophævet.

Hvad angaar det 2 Punkt, Sagsøgtes Ikke-Betaling siden August 1933, har Sagsøgte henvist til, at han vel erkender at skyldte Sagsøgeren for bortkørte Materialer i Tiden indtil 31 December 1934 et Beløb af ialt 625 Kr 75 Øre, men at han har været berettiget til at holde dette Beløb tilbage til Likvidation i sit Modkrav mod Sagsøgeren, hvilket Modkrav begrundes paa det Tab, som Sagsøgte angiver at have lidt ved Sagsøgerens foran beskrevne retstridige Adfærd, nemlig dels de to Politianmeldelser, dels Bladannoncerne og Henvendelserne til Sagsøgtes Kunder om ikke at hente Materialer fra Grusgraven. Denne Sagsøgerens Adfærd har efter Sagsøgtes Fremstilling medført, at hans Omsætning af Sand og Grus fra Graven, hvor han har installeret kostbare Maskiner, er gaaet betydelig ned i Aarene 1932 og 1933, og som Erstatning herfor samt for Tort som Følge af de indgivne Politianmeldelser forlanger han det indsøgte Beløb, hvoraf 1500 Kr er beregnet for Tort, og hvori det Sagsøgeren tilkommende Beløb, 625 Kr 75 Øre, er likvideret.

Selv om det nu maatte antages, at Sagsøgtes Forretning med Salg af Grus og Sand i Aarene 1932 og 1933 er gaaet betydeligt tilbage, findes det dog ikke af Sagsøgte godtgjort eller blot sandsynliggjort, at denne Nedgang og det deraf følgende Tab af Indtægter skyldtes Sagsøgerens Forhold, hvorved særlig bemærkes, at de fremkomne Oplysninger ikke tyder paa, at de indgivne Politianmeldelser og Annoncerne fra Sagsøgeren har berøvet Sagsøgte Kunder i nævneværdigt Omfang, samt at der efter det oplyste ikke skønnes at være Hjemmel til at tilkende Sagsøgte Erstatning for Tort hos Sagsøgeren.

Som Følge af det anførte vil Sagsøgeren være at frifinde for Sagsøgtes Erstatningskrav. Herefter findes sidstnævntes Undladelse af i saa lang Tid som sket at præstere Betaling for de fra Sagsøgerens Grusgrav bortkørte Materialer, hvilken Undladelse har fundet Sted, uden at Sagsøgte endog blot har oplyst Sagsøgeren om Grunden til Forhalingen med Betalingen, at indeholde en saa væsenlig Misligholdelse af Kontrakten og de i Henhold til denne i hvert Fald stiltiende vedtagne Betalingsvilkår, at Sagsøgerens Paastand om Kontraktens Ophævelse vil være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 800 Kr.

Fredag den 7 Juni.

Nr 232/1934.

Rigsadvokaten

m o d

Ester Steffine Jensen (Ahnfelt-Rønne),

det tiltales for Tyveri.

Dom afsagt af Retten for Esbjerg Købstad m v den 21 Februar 1934: Tiltalte Ester Steffine Jensen af Esbjerg bør straffes med Fængsel i 30 Dage og frakendes de borgerlige Rettigheder for et Tidsrum af 5 Aar. Tiltalte udreder derhos Sagens Omkostninger, herunder Vederlaget til Forsvareren, Landsretssagfører Alstrup af Esbjerg, 80 Kr. Den i Bevaring tagne Tikroneseddel vil være at udlevere Betty Nielsen, Esbjerg.

Vestre Landsrets Dom af 5 Maj 1934: Underrettsdommen bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 60 Dage. Saa udreder Tiltalte Ester Steffine Jensen og Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder i Salær og Rejsegodtgørelse til den for hende beskikkede Forsvarer sammesteds, Landsretssagfører Alstrup, henholdsvis 60 Kr og 45 Kr.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket, dels af Tiltalte, dels af det offentlige. I Henhold til Dommens Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat vil Dommen være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret og som Godtgørelse for Udlæg betaler Tiltalte, Ester Steffine Jensen, til Højesteretssagfører Ahnfeldt-Rønne 150 Kroner og 70 Kroner 30 Øre.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ester Steffine Jensen, Kongensgade 59, Esbjerg, som er født den 21 November 1907 i Sønder Vissing og ikke tidligere tiltalt eller straffet, tiltales ved Anklageskrift af 5 Februar 1934 for Tyveri efter Straffelovens § 276 i Anledning af, at Tiltalte den 24 November 1933 om Eftermiddagen fra en Taske, der henlaa paa Massagesengen i Tiltaltes Frisørsalon, i tyvagtig Hensigt har tilegnet sig en Kontorist Betty Nielsen, Esbjerg, tilhørende Tikroneseddel. Borgerlige Rettigheder paastaas frakendt Tiltalte for bestandig eller for et nærmere fastsat Tidsrum.

Tiltalte paastaar sig frifundet, idet hun gør gældende, at Anmelder-

inden selv maa have anbragt den stjaalne Pengeseddel i Tiltaltes Taske. Hun anfører, at dette er sket enten paa Grund af Jalousi eller for at skjule en Kasseangel.

Tiltalte har drevet Virksomhed som Damefrisørinde i Esbjerg i Henhold til Næringsbevis udstedt af Politimesteren i Esbjerg den 30 September 1932.

Betty Nielsen har som Vidne forklaret, at hun, som er Kassererske i Kulkompagniet, GI Havn, Esbjerg, altid medfører Kassebeholdningen i sin Taske, da Firmaet ikke har Bankkonto, og dets Lokaler paa Havnen er uegnede til Opbevaring af Penge. Hun har gentagne Gange savnet Penge efter sine hyppige Besøg hos Tiltalte, hvor hun kom daglig, og hun begyndte nu i November Maaned 1933, efter at hendes overordnede i Firmaet havde raadet hende til at anmelde Tyverierne, at opnotere Numrene paa de Sedler, hun havde med ved sine Besøg, for derved at skaffe sig Sikkerhed for, hvem det var, som bestjal hende.

Den 23 November lod hun Statspolitiet opnotere Numrene paa sine Sedler, og da hun den følgende Dag efter et Besøg i Tiltaltes Frisørsalon savnede en Tikroneseddel, anmeldte hun dette til Politiet, som ved en Ransagning hos Tiltalte fandt den paagældende Tikroneseddel, Nr 0713256 D.

Vidnets Forklaring om, at hun altid medfører Firmaets Penge, er bekræftet af Lagerformanden og Firmaets Fuldmægtig i Aarhus, til hvem Vidnet har omtalt, at der tidligere er frakommet hende Pengebeløb efter Besøg hos Tiltalte.

Om sine Besøg efter Opnoteringen af Nummeret paa den nævnte Pengeseddel forklarer Betty Nielsen, at hun indfandt sig i Salonen ved Middagstid den 24 November, og efter dette Besøg manglede der ingen Penge. Hun var ikke alene i Salonen paa noget Tidspunkt, idet Erna Hansen først var tilstede og derefter saavel Frk Stausbøll som Tiltalte. Derefter kom hun igen Kl 15¹/₄, hvor hun traf Tiltalte og dennes Medhjælpere Frkn Erna Hansen og Stausbøll, sammen med hvem hun sad nogen Tid i Salonen. Medhjælperne blev nu sendt af Sted, den ene efter Brændsel, den anden efter Brød til Kaffen, hvorefter Tiltalte anmodede Betty Nielsen om at gaa ovenpaa og sætte Vand over til Kaffen. Da hun kom tilbage efter at have sat Vand over, var Tiltalte stadig alene i Lokalet, og forinden Betty Nielsen gik, konstaterede hun, at der i hendes Beholdning manglede en Pengeseddel.

Tiltalte har forklaret, at Betty Nielsen kom den 24 November ved 13—13¹/₂-Tiden, medens Tiltalte var ifærd med en Behandling af en Kunde. Senere kom Betty Nielsen igen om Eftermiddagen, og efter at hun og Medhjælperne havde forladt Lokalet, gik Tiltalte ind i et Telefonrum, hvorfra hun kom ud, da Betty Nielsen kom ind i Lokalet igen. Derefter var Betty Nielsen, Rigmor Stausbøll og Tiltalte ovenpaa for at drikke Kaffe, medens Erna Hansen blev i Salonen. Betty Nielsen var den første, der forlod Kaffebordet.

Tiltalte har yderligere forklaret, at hun, medens Vidnet var alene med hende i Salonen, saavel vaskede Hænder som telefonerede.

Lagerformand Anton Jensen har som Vidne forklaret, at han saa

Numrene paa Pengesedierne ved 14½-Tiden den Dag, der forsvandt 10 Kr fra Betty Nielsen.

Frk Rigmor Stausbøll har som Vidne forklaret, at hun, forinden hun den 24 November blev sendt i Byen efter Brød, rakte Tiltalte dennes Taske, hvorefter Tiltalte fremtog Penge til Kager. Hun er ikke sikker paa, hvormange Tikronesedler der var i Tasken.

Frk Erna Hansen har som Vidne forklaret, at hun blev sendt bort efter Brændsel, og at Betty Nielsen og Tiltalte var alene tilstede, da hun kom tilbage. Efter Kaffedrikningen, som fandt Sted ovenpaa, medens Erna Hansen blev i Salonen, var Betty Nielsen den første, som kom ned. Hun aabnede sin Taske og erklærede, at der manglede en Tikroneseddel.

Efter det oplyste maa det antages, at Pengesedlen 0713256 D har været i Betty Nielsens Beholdning i dennes Taske, da hun kom i Salonen om Eftermiddagen den 24 November, at Tiltaltes og Betty Nielsens Tasker har beroet i Salonen den 24 November om Eftermiddagen, at Tiltalte har været alene i Salonen paa et Tidspunkt om Eftermiddagen, at Betty Nielsen ikke har været alene i Salonen paa noget Tidspunkt om Eftermiddagen, og at Pengesedlen er blevet fundet i Tiltaltes Besiddelse senere paa Dagen.

Herefter findes der, idet bemærkes, at Tiltaltes Anbringender om Betty Nielsens mulige Motiver til at faa Tiltalte dømt for Tyveri er ganske ubestyrkede, at være ført Bevis for, at Tiltalte har tilegnet sig Pengesedlen fra Betty Nielsens Taske, hvorfor hun i Medfør af Straffelovens § 276, jfr § 285, bliver at anse med Fængsel i 30 Dage.

I Medfør af Paastand nedlagt under Domsforhandlingen vil den i Bevaring tagne Pengeseddel være at udlevere Betty Nielsen.

Tiltalte, som findes at have begaaet en i den offentlige Mening vanærende Handling, fratages derhos sine borgerlige Rettigheder for et Tidsrum af 5 Aar og udreder Sagens Omkostninger, herunder i Vederlag til den for hende beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Alstrup, Esbjerg, 80 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Esbjerg Købstad m v den 21 Februar 1934 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det offentlige.

For Landsretten er sket fornyet Aihøring af Tiltalte og Vidnerne, Frøknerne Betty Nielsen og Rigmor Stausbøll.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Straffetiden findes at burde forlænges til 60 Dage.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af Tiltalte som nedenfor anført.

Onsdag den 12 Juni.

Nr 48/1935.

Rigsadvokaten

mod

Lars Christen Nielsen (Kemp),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 281.

Dom afsagt af Københavns Byret den 23 November 1934: Tiltalte Lars Christen Nielsen bør straffes med Fængsel i 80 Dage. Fuldbyrnelsen af Straffen vil dog være at udsætte, saaledes at Straffen efter Forløbet af et Prøvetid paa 5 Aar fra Dato bortfalder, saafremt de i Straffelovens 7 Kapitel fastsatte Betingelser overholdes. Tiltalte vil have at betale Sagens Omkostninger, derunder 40 Kr i Salær til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Werchmeister.

Østre Landsrets Dom af 21 Januar 1935: Tiltalte Lars Christen Nielsen bør for Tiltale af Anklagemyndigheden i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder 80 Kr i Salær til Tiltaltes beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Werchmeister, udredes af det offentlige.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret af det offentlige.

Tiltaltes Forklaring i Retten gaar ud paa, at Meningen med Brevet var, at han, hvis Hansen ikke betalte de 900 Kroner, vilde tale med sin Organisation om Sagen og spørge dem, om de vilde foretage videre, nemlig fremlægge Sagen paa et Bestyrelsesmøde til Afgørelse af, om Sagen skulde indberettes til Telefonselskabet.

Efter alt foreliggende maa det antages, at Tiltalte troede, at Hansen, hvis det i Brevet omtalte Forhold blev bekendt, maatte frygte, at hans Omdømme indenfor Selskabet vilde blive i væsentlig Grad forringet. Beskyldningen maa derfor anses for at være ærerørig i den Betydning, hvori dette Udtryk er benyttet i Straffelovens § 281, og Tiltalte vil saaledes være at anse efter Straffelovens § 285, jfr § 281 Nr 2.

Herefter og idet det efter Omstændighederne tiltrædes, at Byretten i sin Dom har undladt at frakende de borgerlige Rettigheder, vil denne Dom i det hele kunne stadfæstes, dog at 5 Aars Fristen regnes fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at 5 Aars Fristen regnes fra denne Højesteretsdoms Afsigelse. I Salær for Landsretten til Landsretssagfører Werchmeister betaler Tiltalte Lars Christen Nielsen 80 Kroner.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 14 November 1934 er Lars Christen Nielsen, der er født den 13 December 1877 og ikke tidligere straffet, sat under Tiltale til at lide Straf for Afpresning efter Straffelovens § 281 ved den 31 August 1934 at have tilsendt Formand ved Københavns Telefon-Aktieselskab Hans Christian Hansen, Valby Langgade Nr 12, 1 Sal, et Brev, hvori Tiltalte truede Adressaten med at ville underrette Københavns Telefon Aktieselskab om, at Hansen i længere Tid havde udlaant Telefonselskabets Stiger til Blikkenslagermester Hamann, — hvilket iøvrigt var i Strid med Sandheden, — saafremt Hansen ikke betalte Tiltalte 900 Kr inden den 20 September 1934.

Tiltalte har paastaaet sig frifundet, og han har nærmere forklaret følgende:

Tiltalte fik i Aaret 1899 Arbejde ved Telefonselskabet, hvor han senere har været beskæftiget, først som Arbejdsmand, derefter som Montør, og for ca 2 Aar siden forfremmedes han til Overmontør. Fra denne Stilling blev han imidlertid paa Grundlag af Indberetninger, som den i Anklageskriftet nævnte Hansen indgav til Selskabet i sin Egenkab af Formand, ført tilbage til Stillingen som Montør med deraf følgende Tilbagegang i Lønningsindtægt.

Da Tiltalte den 8 August 1934 om Morgenens passerede Ejendommen paa Hjørnet af Toftegaards Allé og Gl Jærnbanevej, saa han, at der paa Ejendommens Taarn var anbragt to Stiger, tilhørende Telefonselskabet, og han konstaterede, at Stigerne var sømmet fast, og at de var udlaante til Blikkenslagermester Hamann af Formand Hansen. Efter Tiltaltes Forklaring talte Tiltalte derefter med to Kolleger, der i Forening med ham udgjorde et hemmeligt Udvalg, der skulde kontrollere Hansen, og efter Samraad med dem sendte han Hansen en Skrivelse med det i Anklageskriftet ommeldte Indhold, og om Hensigten med Skrivelsen har Tiltalte forklaret, at han for at undlade at gøre Indberetning til Selskabet om, at Hansen uden Tilladelse af dette havde udlaant Stigerne, vilde have 900 Kr, hvoraf 800 Kr skulde æquivalere det Tab, Tiltalte havde lidt ved, at Hansen havde foranlediget ham degraderet til Montør, og 100 Kr det af samme Aarsag opstaaede Tab ved Rabat paa Telefon. Tiltalte har derhos forklaret, at han, hvis Hansen ikke betalte de 900 Kr, vilde have gjort Indberetning om Udlaanet af Stigerne til sin Organisation, der saa skulde træffe Bestemmelse om, hvorvidt Sagen skulde indberettes til Telefonselskabet.

Formand Hansen har under Sagen afgivet Vidneforklaring, der blandt andet gaar ud paa, at det er rigtigt, at de Indberetninger, som han har afgivet til sine Foresatte om Tiltalte har været Skyld i, at Tiltalte blev degraderet fra Overmontør til Montør, og paa, at det er rigtigt, at han uden foregaaende Tilladelse fra sine Foresatte i Selskabet havde udlaant Stigerne til Hamann.

Tiltalte, der, som foran anført, har paastaaet sig frifundet, har hævdet, at han maatte anse sig berettiget til det ovennævnte Beløb, da han ikke kunde godkende Rigtigheden af de af Hansen indgivne Beretninger, og at Forholdet heller ikke iøvrigt kunde falde ind under Straffelovens § 281.

Da Tiltaltes Krav paa nævnte Beløb imidlertid maa anses at have været ganske uberettiget, og da Tiltaltes Forhold maa skønnes at falde ind under Straffelovens § 281 Nr 2, vil han i Medfør af Straffelovens § 285, jfr § 281 Nr 2 være at anse med Fængsel i 80 Dage.

Straffens Fuldbyardelse findes dog at kunne udsættes, saaledes at Straffen efter Forløbet af en Prøvetid paa 5 Aar bortfalder under de i Straffelovens 7 Kapitel fastsatte Betingelser.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 9 Afdeling den 23 November 1934 (Nr 211/1924) og er af Tiltalte Lars Christen Nielsen paaanket til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af Straffen.

Det i Dommen nævnte Brev af 31 August 1934 er saalydende:

»Jeg sender Dig herved følgende Meddelelse:

Da jeg d 8 ds traf to Blikkenslagere paa Taarnbygningen Hjørnet af Toftegaards Allé og Gl Jærnbanevej med to af Selskabets Stiger, lod jeg Sagen undersøge.

Vi er nu tre Mand, der i to Uger har undersøgt den og faaet oplyst, at Du i længere Tid har udlaant Selskabets Stiger til Blikkenslagermester Hamann, Valby Langgade 10, for at spare ham for Leje af Stiger, og at han har slæbt dem rundt paa Arbejdssteder, baade i Valby og paa Frederiksberg. Vi har den 19 ds taget Syn paa Stigerne, og det viser sig, at der har været slaet Søm igennem Vangerne paa dem begge. Da det er en meget alvorlig Sag, som Selskabet tager strengt paa, har vi tre ved Sammenkomst den 28 ds vedtaget at standse Sagen (om Du ønsker det) paa følgende Betingelse:

Det Tab, Du har paaført mig (900 Kr), skal erstattes med 45 Kr pr Maaned, hvilket er lig mit Tab.

Paa Grund af min Ferie er Sagen udsat til den 20 September, til hvilken Tid Svar maa foreligge.

L Nielsen,

Lyshøjgaardsvej 33.«

Til Dommens Sagsfremstilling bemærkes iøvrigt, at det af Sagen fremgaar, at Tiltalte havde været Overmontør i ca 25 Aar, da han pr 1 April 1933 blev sat tilbage til Stillingen som Montør, og at Formand Hansen ikke ses at have erkendt udtrykkeligt at have givet Tilladelse til Laan af Stigerne.

Der er derhos under Sagen fremlagt en Skrivelse fra Københavns Telefon A/S, hvori det bl a hedder:

»Selskabet har ved Husejernes Velvilje anbragt ca 350 Stiger rundt omkring i forskellige Ejendomme over hele Byen, uden at der betales Afgift herfor. Stigerne er saavidt muligt fastlaaset ved Hjælp af Kæde og Hængelaas. De er anskaffet lidt efter lidt, saavidt erindres for Størstepartens Vedkommende i Slutningen af 1927, og der købes stadig nye Stiger, efterhaanden som Byen vokser. Forinden Selskabet anskaffede de omtalte Stiger, var vore Arbejdere i stor Udstrækning henvist til at laane Stiger, hvorfor Selskabet ikke vil bebrejde en Formand, saafremt han enkelte Gange skulde laane en Stige ud, selv om han derfor skulde

modtage en Anerkendelse i Form af en Cigar, en Pilsner eller lignende. Dersom Udlaan hyppigt skulde finde Sted, vildet det blive betydet Formanden, at han kun undtagelsesvis maa laane Selskabets Stiger ud. Skulde Formanden skaffe sig kontant Vederlag for Udlaan af Stiger, vilde Selskabet betragte dette som en Tjenesteforseelse og vilde antagelig lade Forhør afholde af den af Ministeriet for offentlige Arbejder beskikkede Forhørsleder.«

Efter det, der er oplyst om Selskabets Stilling med Hensyn til Udlaan af Stigerne, vilde en Forseelse, som den, der i Brevet paastodes udvist af Hansen, ikke ved Anmeldelse til Selskabet have kunnet faa alvorlige Følger for Hansen. Den paastaaede Forseelse kan herefter og under Hensyn til det iøvrigt oplyste ikke anses at være af strafbar eller af ærerørig Art.

Da den fremsatte Trusel saaledes ikke er af den Beskaffenhed, som kræves ifølge Straffelovens § 281, og da det ikke er bevist, at Tiltalte har troet, at Forseelsen var af strafbar eller ærerørig Karakter, vil Tiltalte være at frifinde.

Nr 56/1935.

Rigsadvokaten
m o d
Poul Jacobsen (Knudtzon),

der tiltales for Overtrædelse af Motorloven.

Dom afsagt af Københavns Byret d 2 Januar 1935: Tiltalte Poul Jacobsen bør straffes med Hæfte i 10 Dage. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger derunder i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Sigurd Bruun, 40 Kr.

Østre Landsrets Dom af 19 Februar 1935: Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr i Salær til den for Tiltalte Poul Jacobsen beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Sigurd Bruun, udredes af det offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det offentlige, der for Højesteret har gentaget Paastanden om Frakendelse af Kørekortet.

I Henhold til Dommens Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Knudtzon 100 Kroner, der udredes af det offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Statsadvokatens Anklageskrift af 10 December 1934 er Poul Jacobsen sat under Tiltale til at lide Straf efter Motorlovens § 41 for Overtrædelse af dens § 24 ved den 27 November 1934 Klokken ca 17 at have ført Motorvogn K 9883 fra Restaurationen »Strandholm Bad«, Gl Køge Landevej, over Enghavevej til »Teaterkaféen« i Amaliegade 11, uagtet han paa Grund af Nydelse af Spiritus var ude af Stand til at gøre det paa betryggende Maade.

Der er derhos i Medfør af Motorlovens § 42 nedlagt Paastand paa, at Retten til at føre Motorkøretøj frakendes Tiltalte enten for bestandig eller for et bestemt af Retten fastsat Tidsrum.

Tiltalte er født den 7 November 1893 og ikke fundet tidligere straffet. Han har haft Førerbevis siden 1912 og kørt til Stadighed uden at paadrage sig andet strafferetligt Ansvar end to Bøder paa henholdsvis 5 og 10 Kr i 1913 og 1915.

Tiltalte har nægtet sig skyldig og har forklaret, at han den 27 November 1934 Klokken ca 15—16½ drak tre Pilsnere. Ifølge Lægeerklæringen, hvis Rigtighed bestyrkes ved Sagens øvrige Oplysninger var han spirituspaavirket i lettere Grad.

Herefter vil Tiltalte være at anse efter Motorlovens § 41, jfr § 24 med en Straf af Hæfte i 10 Dage. Under Hensyn til, at Tiltalte kun var lettere paavirket, at der ikke skete nogen Skade ved Kørslen, og at Tiltaltes Fortid som Motorfører er særdeles god, findes Frakendelse af Førerretten at kunne undlades.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 3 Afdeling den 2 Januar 1935 (Nr 380/1934) og er af Anklagemyndigheden paaanket til Skærpelse og med Paastand om, at Retten til at være Fører af et Motorkøretøj frakendes Tiltalte Poul Jacobsen.

Tiltalte har paastaaet sig frifundet.

Ved det i Sagen oplyste maa det anses tilstrækkeligt godtgjort, at Tiltalte har været saaledes paavirket af Spiritus, at han ikke har kunnet føre Motorkøretøj paa betryggende Maade.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Færdig fra Trykkeriet den 26 Juni 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højestetsaaret 1935.

Nr. 12

Torsdag den 13 Juni.

Nr 105/1935.

Anklagemyndigheden

mod

Hans Lindvold Sømark.

Kendelse afsagt af Retten for Færøerne den 11 Maj 1935: Den af Politimesteren paa Færøerne fremsatte Begæring om Fængsling af Sigtede Hans Lindvold Sømark kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse

Den paakærede Kendelse er afsagt af Retten for Færøerne.

Da der efter Sagens Omstændigheder ikke er særlig Grund til at antage, at sigtede vil bestræbe sig for at modvirke Undersøgelsen ved at paavirke Vidner til at afgive urigtig Forklaring eller paa anden lignende Maade, vil Kendelsen være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Den af Retten for Færøerne afsagte Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisses er saalydende:

Politimesteren paa Færøerne har begært Sigtede fængslet under Henvi-
sning til, at Sigtede maatte antages at ville paavirke Vidnerne, der skal føres ved Nævningetinget. Da der ikke findes at være tilstrækkelig Grundlag for at give denne Betragtning Medhold, vil Politimesterens Begæring ikke kunne tages til Følge. Herved bemærkes, at de vigtigste Vidner allerede har afgivet Forklaring under Forundersøgelsen, og at de øvrige Vidner, som af Politimesteren anført, var paa Fiskeri hele Sommeren, hvorhos Hensyn maa tages til, at Nævningeting først kan afholdes i Oktober Maaned d A.

Nr 265/1934. **Københavns Kommunes Børneværn (Trolle)**
m o d

Chauffør Svend Jensen (Overretssagfører Barth),

betræffende Underholdsbidrag.

Dom afsagt af Københavns Byret den 11 September 1934: Sagsøgte Svend Jensen bør for Tiltale af Sagsøgerne, Københavns Børneværn, under denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets foreløbige Dom af 16 November 1934: Saafremt Indstævnte, Chauffør Svend Jensen, med sin Ed inden Retten benægter at have haft Samleje med Edith Maria Larsen i Tiden fra kort efter Begyndelsen af Juni 1933 til kort efter Begyndelsen af August s A, vil Indstævnte være at frifinde for Tiltale af Appellanterne, Københavns Kommunes Børneværn, i denne Sag. Men drister han sig ikke til at aflægge Ed, vil han være at tilpligte at betale de i Lov Nr 130 af 27 Maj 1908 § 1 omhandlede Bidrag til det af fornævnte Edith Maria Larsen den 25 Marts 1934 fødte Barn efter Overøvrighedens Bestemmelse fra den 6 April 1934 at regne.

Østre Landsrets endelige Dom af 30 November 1934: Indstævnte, Chauffør Svend Jensen, bør for Tiltale af Appellanterne, Københavns Kommunes Børneværn, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er paaanket med Justitsministeriets Tilladelse.

I Henhold til Dommens Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 200 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Københavns Kommunes Børneværn, til Indstævnte, Chauffør Svend Jensen, med 200 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgerne, Københavns Børneværn, der den 6 April 1934 overtog Forsorgen for Edith Maria Larsens d 25 Marts 1934 fødte Barn, at Sagsøgte Svend Jensen tilpligtes til nævnte Barns

Underhold at betale de i Lov Nr 130 af 27 Maj 1908 § 1 ommeldte Bidrag efter Øvrighedens Bestemmelse fra den 6 April 1934 at regne.

Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Ifølge Retslægeraadets Erklæring kan Barnet være avlet i Tiden fra kort efter Begyndelsen af Juni 1933 til kort efter Begyndelsen af August s A.

Ifølge en af Retsmedicinsk Institut foretaget Blodtypebestemmelse kan Sagsøgte være Fader til Barnet.

Barnemoderen har forklaret, at hun fra omkring 9 Juni 1933 til hen i Slutningen af August 1933 gentagne Gange har haft Samleje med Sagsøgte, og hun har med Bestemthed fastholdt, at hun aldrig har haft Samleje med andre end ham.

Sagsøgte har nægtet, at han har haft Samleje med Barnemoderen, men har indrømmet, at han vistnok i Maj, Juni og Juli 1933 har haft kønslig Omgang med Barnemoderen, hvorunder han hver Gang har haft Sædafgang, men har nægtet, at han har indført sit Lem i hendes Kønsdel eller overhovedet har berørt denne. Foreholdt det usandsynlige i, at han ikke skulde have haft Samleje, har han, hvad dog ikke er blevet protokolleret, forklaret, at han var blevet gift og frygtede for at blive smittet.

Barnemoderen har heroverfor indrømmet, at hun har haft kønslig Omgang med Sagsøgte uden at have Samleje, men har fastholdt, at hun ogsaa har haft Samleje.

En af Barnemoderens Søster afgivet Vidneforklaring skønnes at være uden afgørende Betydning for Sagen.

Det findes nu efter det Indtryk, som Sagsøgte har gjort under Sagen, betænkeligt at lade denne falde ud til hans Ed.

Det er under Sagen oplyst, at Barnemoderen tidligere har været indlagt paa Aandssvageanstalten Ebberødgaard, og dennes Overlæge har i en den 8 September 1934 dateret, paa Rettens Foranledning afgivet Erklæring udtalt, at hendes psykiske Totalhabitus (herunder især det intellektuelle Standpunkt og Karakteren) er saa lidet udviklet, at Værdien af en Edsaflæggelse vil være meget ringe; der vil her baade være Tale om, at hun ufuldstændigt er i Stand til at indprente og huske en bestemt Begivenhed nøjagtigt, og at hun, selv om hun husker den, paa Grund af en slap Moral ikke vil kunne forstaa en falsk Edsaflæggelses religiøse og moralske Betydning.

Da Retten herefter ikke finder at kunne lade Sagen falde ud til hendes Ed, findes Sagsøgte at maatte frifindes.

Den foreløbige Landsretsdoms Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 16 Afdeling den 11 September 1934 og paastaas af Appellanterne, Københavns Kommunes Børneværn, forandret i Overensstemmelse med deres Paastand for Underretten. Indstævnte, Chauffør Svend Jensen, paastaar Dommen stadfæstet.

For Landsretten har Indstævnte afgivet Partsforklaring og hans Svigermoder, Fru Martha Jørgensen, Vidneforklaring, uden at der derved er fremkommet nye Oplysninger af Betydning.

Efter det foreliggende findes Sagens Udfald at burde gøres afhængigt af Indstævntes Ed, saaledes som nedenfor bestemt.

Den endelige Landsretsdoms Præmisser er saalydende:

Efter at Landsretten den 16 November 1934 havde afsagt foreløbig Dom — (Edsdom) — i Sagen, har Indstævnte, Chauffør Svend Jensen, den 27 s M inden Østre Landsret med Ed benægtet at have haft Samleje med Edith Maria Larsen i Tiden fra kort efter Begyndelsen af Juni 1933 til kort efter Begyndelsen af August s A.

Herefter vil han være at irifinde for Appellanterne, Københavns Kommunes Børneværns Tiltale i denne Sag.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Nr 201/1934. Grosserer **Alb V Nielsen** (Oluf Petersen)

mod

Forpagter **Chr I Sørensen** (Stein efter Ordre),

betræffende Betaling af Købesummen for en af Indstævnte afhændet Andel i et Kommanditselskab.

Østre Landsrets Dom af 1 Oktober 1934: Sagsøgte, Grosserer Alb V Nielsen, bør til Sagsøgeren, Forpagter Chr I Sørensen, betale 1250 Kr tilligemed Renter heraf 5 pCt p a fra den 1 August 1934, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 300 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse at regne under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

I Salær til den for Indstævnte for Højesteret beskikkede Sagfører vil Appellanten have at betale 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører

Stein betaler Appellanten, Grosserer Albert V Nielsen 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Forpagter Chr I Sørensen, Strandholm Saltbæk, over for Sagsøgte, Grosserer Alb V Nielsen, nedlagt Paastand paa, at Sagsøgte tilpligtes at betale ham 2500 Kr tilligemed Renter 5 pCt p a fra Stævningens Dato, den 1 August 1934, subsidiært 1250 Kr tilligemed Renter 5 pCt p a fra den 1 August 1934 at betale straks og 1250 Kr at betale den 15 Juni 1935 tilligemed Renter 5 pCt p a fra denne Dato.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse.

Med Hensyn til Sagens nærmere Omstændigheder har Sagsøgeren anført følgende:

Den 22 December 1933 henvendte Sagsøgte sig til Sagsøgeren for at forhandle om Køb af den Sagsøgeren tilhørende Andel i Kommanditselskabet »Kongelundskartofflen«. Sagsøgeren oplyste, at hans Andel i Kommanditselskabet androg 20 000 Kr, og han henlede Sagsøgte Opmærksomhed paa, at han kun kunde sælge Andelen med Samtykke af Kommanditisternes Tilsynsraad, hvortil Sagsøgte udtalte, at han nok skulde ordne denne Side af Sagen selv. Det var ikke under Forhandlingerne paa Tale, om der hæftede Gæld paa Sagsøgerens Andel. Der blev tilsidst opnaaet Enighed mellem Parterne om, at Sagsøgte skulde betale 3500 Kr for Andelen og der blev derefter straks oprettet saalydende Slutseddel:

»D D afsluttes følgende Handel mellem Chr J Sørensen, N Finsensallé 32, Søborg, og A V Nielsen, Istedgade 88, København.

Nielsen køber af Sørensen alle hans Rettigheder i Kommandit Selskabet, Kongelunds »Kartofflen«, lydende paa Kr 20 000,00 for en Sum af Kr 3500,00 som erlægges paa følgende Maade:

1000,00 Kr ved herværende Underskrift. Den 15 Juni 1934 Kr 1250,00 Restbeløbet Kr 1250,00 den 15 Juni 1935.

Værdien af de Kr 20 000,00 repræsenteres i Anlæget og Varelageret. Sørensens Andelsbevis afleveres til A V Nielsen den 23/12 1933.«

De første 1000 Kr har Sagsøgte betalt ved Slutsedlens Underskrift. Det blev samtidig aftalt, at Parterne skulde komme op paa Sagsøgerens juridiske Konsulent Landsretssagfører Trojels Kontor den 23 December for at underskrive den endelige Kontrakt, men Sagsøgte telefonerede Afbud, og han udeblev ligeledes fra det Møde, som derefter blev berammet til den 28 December. Den sidstnævnte Dag tilstillede Sagsøgte juridiske Konsulent Overretssagfører Dederding Sagsøgeren en Skrivelse, hvori han meddelte denne, at det syntes, som om Selskabet vilde gøre gældende, at den af Sagsøgeren solgte Andel skulde hæfte for en Gæld paa 16 à 17 000 Kr, og at Sagsøgeren ikke havde været berettiget til at afhænde sin Andel uden at gøre Køberen opmærksom paa dette

Forhold. Landsretssagiører Trojel svarede i Skrivelse af 29 December 1933 Overretssagfører Dederding, at Sagsøgerens Andel, da han ved en Overenskomst med Kommanditselskabet »Kongelundskartofflen« den 15 September samme Aar trak sig tilbage som ansvarlig Parthaver, blev nedskrevet fra 40 000 Kr til 20 000 Kr, og at denne Andel naturligvis var underkastet de samme Betingelser, som de øvrige Andele i Selskabet, altsaa afhængig af »Kongelundskartofflen«s Status til enhver Tid. Overretssagfører Dederding meddelte i Skrivelse af 4 Januar 1934 Landsretssagfører Trojel, at Sagsøgte mente, at han vilde kunne gøre Erstatningskrav gældende overfor Sagsøgeren grundet paa dennes Opgivelse om, at der ikke hvilede nogen Gæld paa Andelen, og at Sagsøgte derfor ikke vilde underskrive det ham tilstillede Udkast til Overenskomst. Da Sagsøgte under de følgende Forhandlinger indtog det Standpunkt, at han fastholdt Handlen, men krævede Erstatning, fordi Sagsøgeren skulde have bibragt ham den Opfattelse, at den solgte Andel var fri for Gæld, og dette havde vist sig ikke at være rigtigt, og at han mente at have betalt mere end tilstrækkeligt for den overtagne Andel og derfor ikke vilde betale den stipulerede Restkøbesum, har Sagsøgeren set sig nødsaget til at anlægge nærværende Sag.

Sagsøgeren har under Sagen gjort gældende, at han ikke har givet Sagsøgte urigtige eller vildledende Oplysninger om Kommanditselskabets økonomiske Stilling, og at han navnlig ikke har garanteret for, at der ikke paahvilede Selskabet nogen Gæld. Der blev overhovedet ikke under de Forhandlinger, der fandt Sted mellem Parterne den 22 December forinden Slutsedlens Underskrift talt om Selskabets Status, og Sagsøgeren maatte fornuftigvis gaa ud fra, at Sagsøgte, der som Hovedforhandler af Selskabets Produktion stod i nøje Kontakt med Selskabet og dets Deltagere, var fuldt ud inde i Selskabets Forhold og navnlig var bekendt med, at Selskabet havde en Gæld paa 16 à 17 000 Kr. Sagsøgte betalte da ogsaa Sagsøgerens Andel med kun 17½ pCt af dens Paa lydende. Driftsunderskudet skyldtes, at en stor Del af de af Selskabet indkøbte Kartoffler var blevet fordærvede, men under normal Drift vilde der kunne paaregnes et betydeligt Driftsoverskud, idet Indkøbsprisen for Kartoffler er 8 Kr pr Td, og Kartofflerne i bearbejdet Stand vilde kunne sælges for 40 Kr pr Td. I den optagne Status havde man iøvrigt undladt blandt Aktiverne at opføre Opfindelsesmetoden, hvis Værdi kan anslaaes til 100 000 Kr. Sagsøgeren gik ud fra, at Sagsøgte regnede med, at hans Spekulation i Selskabet vilde føre til en betydelig økonomisk Fordel for ham, hvortil kom, at Sagsøgte som Selskabets Hovedforhandler havde en vis Interesse i tillige at staa som Andelshaver i samme.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at Sagsøgeren forinden Slutsedlens Underskrift udtrykkelig udtalte, at der ikke paahvilede Selskabet nogen Gæld, og at han, da dette har vist sig at være urigtigt, idet der paahviler Selskabet en Gæld paa over 16 000 Kr, maa have Krav paa et saa stort Afslag i Købesummen, at han ikke kan være pligtig at betale Sagsøgeren mere end det af ham allerede betalte Beløb 1000 Kr.

Under Domsforhandlingen har saavel Sagsøgeren som Sagsøgte af-

givet Partsforklaring i nøje Overensstemmelse med deres Procedure.

Sagsøgerens Datter, Frk Karen Sørensen, har som Vidne forklaret, at Sagsøgte, da han henvendte sig til Sagsøgeren for at købe dennes Andel, udtalte, at Andelen ikke havde nogen Værdi for Sagsøgeren, da der ingen Kartoffler var derude. Slutsedlen blev skrevet af Vidnet efter Sagsøgtes Diktat. Der blev ikke mellem Parterne talt om, hvorledes den i Slutsedlen indeholdte Passus: »Værdien af de 20 000 Kr repræsenteres i Anlægget og Varelageret« skulde forstaaes, og det blev ikke omtalt, om der paahvilede Selskabet Gæld eller ej. Efter Slutsedlens Underskrift sagde Sagsøgte, at der alligevel var Kartoffler derude.

Efter det saaledes oplyste maa der gaas ud fra, at Sagsøgeren ikke — som af Sagsøgte hævdedet — har opgivet overfor Sagsøgte, at der ikke hvilede nogen Gæld paa Sagsøgerens Andel, og at Sagsøgte ikke har forklaret Sagsøgeren, hvorledes den ovenfor citerede, i sig selv uklare Passus i Slutsedlen vilde være at forstaa. Det maa derhos efter Sagsøgerens Partsforklaring antages, at han ikke har forstaaet, at der af nævnte Passus skulde kunne udledes nogen Garanti fra hans Side for, at der i Selskabet var Dækning for det fulde Paalydende af hans Andel. Naar Sagsøgeren solgte sin Andel for et saa ringe Beløb som 3500 Kr, maatte det staa Sagsøgte klart, at Andelen ikke kunde antages at være sit fulde Paalydende værd, og efter Frk K Sørensens ovenfor refererede Vidneforklaring skal Sagsøgte da ogsaa selv have udtalt, at Andelen ikke havde nogen Værdi. Sagsøgeren maatte herefter med Føje gaa ud fra, at Sagsøgte regnede med, at Andelen i Salgsøjeblikket var af problematisk Værdi, men at Selskabet, efter at Startvanskelighederne var overstaaede, og han selv var blevet Hovedforhandler af Selskabets Produktion, i Fremtiden kunde ventes at ville oparbejde et passende Driftsoverskud. Under de foreliggende Omstændigheder maatte det være Indstævntes Sag, forinden han indlod sig paa Handlen, selv at skaffe sig nærmere Oplysninger om Selskabets hele økonomiske Stilling eller dog i Slutsedlen at foranledige optaget en udtrykkelig Garanti fra Sagsøgeren for, at der ikke paahvilede Selskabet nogen Gæld. Da der ikke i Slutsedlen er optaget nogen Bestemmelse om, at Udeblivelse med Betalingen af det den 15 Juni 1934 forfaldne Afdrag 1250 Kr skal medføre, at hele Restkøbesummen er forfaldet til Betaling, vil der imidlertid under nærværende Sag kun kunne gives Sagsøgeren Dom for det nævnte Afdrag.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde tilsvare Sagsøgeren med 300 Kr.

Fredag den 14 Juni.

Nr 109/1935. Slagtermester Niels Jacobsen Ditlev og Forsikringsaktieselskabet »Skjold«

m o d

Justitssekretæren ved Vestre Landsret.

Vestre Landsrets Kendelse af 7 Maj 1935: Den ovennævnte af Justitssekretæren ved Vestre Landsret foretagne Afgiftsberregning stadfæstes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse

I Henhold til de i den paakærede Kendelse, der er afsagt af Vestre Landsret, anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved en af Ning og Hasle m fl Herreders Ret den 27 Februar 1935 afsagt Dom i Straffesagen: Anklagemyndigheden mod Slagtermester Niels Jacobsen Ditlev blev denne, foruden at der paalagdes ham Straf for uagtsomt Manddrab og for Overtrædelse af Motorloven, in solidum med det Forsikringssselskab, hvori han havde tegnet Ansvarsforsikring, Forsikringsaktieselskabet »Skjold« dømt til at betale Enkefru Meineche, Skovby, 6635 Kr 60 Øre og hendes umyndige Søn Peter Sofus Meineche 2000 Kr.

Denne Dom blev i den borgerlige Retsplejes Form paaanket til Landsretten, forsaa vidt Erstatningsspørgsmaalet angik.

For Landsretten paastod Enkefru Meineche som Appellantinde Erstatningen til sig og Sønnen forhøjet til ialt 20 635 Kr 60 Øre, medens de Indstævnte, Slagtermester Jacobsen Ditlev og Forsikringsaktieselskabet »Skjold«, der ikke havde udtaget Ankestævning, nedlagde Paastand paa, at Underretsdommen blev forandret saaledes, at der alene tillagdes Enkefru Meineche 4235 Kr 60 Øre og som Værge for Sønnen 1350 Kr.

Under Hensyn til, at Sagfører Eeg, Aarhus, der gav Møde for de Indstævnte, ved den nævnte Paastand ønskede at faa disse frifundet for at betale et Beløb af 3050 Kr, som var indbefattet i de fornævnte Beløb, de var dømt til at betale ved Underretsdommen, blev der af Justitssekretæren ved Vestre Landsret i Henhold til Retsafgiftslov Nr 92 af 11 April 1916 § 18, jfr §§ 6 og 8 afkrævet Sagfører Eeg Afgift for Berammelse og Optagelse beregnet i Henhold til en Sagsværdi af 3050 Kr eller to Gange 45 Kr altsaa 90 Kr.

Efter Domsafsigelsen i nævnte Ankesag har Sagfører Eeg paa Slagtermester Jacobsen Ditlevs og Forsikringsaktieselskabet »Skjold«s Vegne paaklaget Justitssekretærens Afgiftsberregning til Landsretten, idet han under Henvisning til Retsplejelovens §§ 403 og 413 har hævdet, at hans Paastand i fornævnte Ankesag har kunnet fremsættes uden Betaling af Afgift.

Det følger imidlertid af Retsafgiftslovens § 18, Nr 2, at Retsafgifter vil være at beregne af Sagens Værdi i det Omfang, hvori den foreligger Landsretten til Prøvelse. Da nu Sagen for det fornævnte Beløb af 3050 Kr er forelagt Landsretten af Slagtermester Ditlev og Forsikringsaktiesel-

skabet »Skjold«, vil disse herefter have at udrede de dem af Justitssekretæren afkrævede Retsafgifter, og heri kan det ingen Forandring gøre, at Ditlev og Forsikringsaktieselskabet ikke har udtaget Ankestævning. Herefter vil Justitssekretærens Afgiftsberegning være at stadfæste.

Nr 243/1934. Grosserer **Johannes Høimark** (Henriques)

m o d

Grosserer **Andreas Jensen** (Svane),

betræffende Erlæggelse af en for Udtrædelse af en Forretning stipuleret aarlig Ydelse.

Sø- og Handelsrettens Dom af 16 November 1934: Sagsøgte, Grosserer Johannes Høimark, bør til Sagsøgeren, Grosserer Andreas Jensen, betale 11 664 Kr 11 Øre med Renter 5 pCt p a fra den 22 August 1934, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 300 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Johannes Høimark, til Indstævnte, Grosserer Andreas Jensen, med 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at Sagsøgeren, Grosserer Andreas Jensen, og Sagsøgte, Grosserer Johannes Høimark, i en Aarrække i Fællesskab havde drevet Forretning under Firmanavnet Andreas Jensen & Høimark, blev der i December 1920 oprettet en Overenskomst mellem dem, hvorefter Sagsøgeren fra 1 Januar 1921 at regne udtraadte af Forretningen. Udtrædelsen skete paa Grund af Sagsøgerens fremrykkede Alder, og Sagsøgte fortsatte Firmaet som eneste ansvarlige Indehaver. Ved Overenskomstens § 2 blev det bestemt, at Sagsøgeren som Vederlag for sin Andel i Forretningen skulde have udbetalt, saalænge han levede, en

Sum af 700 Kr om Maaneden, samt en nærmere bestemt Andel af Firmaets aarlige Nettoudbytte. Denne Bestemmelse blev i September 1924 ændret saaledes:

Som Æquivalent for sin Udtræden erholder Jensen, saa længe han lever,

- 1) en Udbetaling af 625 Kr maanedlig bagud,
- 2) — — — (i visse Tilfælde en Andel i Firmaets Overskud).

Indtil Udgangen af Aaret 1931 betalte Sagsøgte regelmæssigt efter Kontrakten, men fra Begyndelsen af 1932 har Sagsøgte kun betalt delvis, og der resterer for Tiden 1 Januar 1932—31 Juli 1934 ialt 11 664 Kr 11 Øre. Sagsøgte hævder, at han ikke har Pligt til at betale dette Beløb, og Sagsøgeren har derefter indstævnet Grosserer Johannes Høimark til Betaling af de nævnte 11 664 Kr 11 Øre med Renter 5 pCt p a fra Stævningens Dato, den 22 August dette Aar, til Betaling sker.

Sagsøgte har nedlagt Paastand paa, at den stipulerede Ydelse 625 Kr pr Maaned for Aarene 1932, 1933 og 1934, og iøvrigt saalænge Importrestriktionerne bestaar, nedsættes til en Trediedel af Firmaet Andreas Jensen & Høimark's Netto-Overskud, subsidiært nedsættes til et af Retten fastsat maanedligt Beløb. Sagsøgte gør gældende, at han siden 1932 har befundet sig i en Nødsituation begrundet paa de i Efteraaret 1931 indførte Valuta-Importrestriktioner. Forretningen er ved disse Importforbud gaaet stærkt tilbage, og Sagsøgte ser sig ikke i Stand til at udrede de stipulerede Beløb, der blev fastsat i et for Forretningen særlig gunstigt Aar og i sig selv er for høje. Han mener sig heller ikke pligtig at betale Beløbene, idet der efter hans Mening foreligger en force majeure Situation, som maa føre med sig, at Sagsøgtes Pligt til Betaling suspenderes, saalænge Valutarestriktionerne varer. Sin Paastand støtter han paa, hvad der maa anses for ret og billigt i Forbindelse med Aanden i Kontrakterne mellem Parterne.

Sagsøgeren bestrider, at der foreligger en force majeure Situation, og selv om en saadan forelaa, at Sagsøgte da kunde paaberaabe sig den som sket. Han vil ikke bestride, at Forretningen, der er en Agenturvirksomhed for fremmede Firmaer, har lidt meget ved Restriktionerne, og han er ogsaa villig til at forhandle med Sagsøgte om en Nedsættelse af det maanedlige Beløb, men han ønsker fastslaaet, at Sagsøgte har Pligt til at overholde Betalingen af 625 Kr pr Maaned og ikke kan skyde sig ind under, at denne Pligt skulde være bortfaldet. Han maa modsætte sig, at Sagsøgtes Paastand under Sagen tages til Følge.

Retten maa vel finde, at de stipulerede Bidrag, som Situationen har udviklet sig, er urimelig høje; men Sagsøgte har uden mindste Forbehold paataget sig at udrede de omtalte 625 Kr pr Maaned, og han maa saaledes bære Risikoen for den indtrufne Situation. Retten finder ikke Anledning til at komme ind paa, om der foreligger force majeure Situation, da Sagsøgte i hvert Fald ikke kan blive fritaget for at betale under Paaberaabelse af en saadan. Sagsøgerens Paastand, mod hvilken der iøvrigt ikke er fremsat særlig Indsigelse, vil derfor være at tage til Følge. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte med 300 Kr.

Tirsdag den 18 Juni.

Nr 94/1935.

Rigsadvokaten
m o d
Vagn Overby (Bache),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 241, samt Motorloven og Færdselsloven.

Dom afsagt den 26 Februar 1935 af Retten for Odense Herred: Tiltalte Vagn Overby bør til Odense Amtskasse bøde 100 Kr, til Statskassen 50 Kr og til Odense Herreds Politikasse 50 Kr subsidiært 20 Dages Hæfte og betale Sagens Omkostninger derunder Salær til den beskikkede Forsvarer, Sagfører Steffensen, Odense, 50 Kr. I Erstatning udreder Tiltalte og Mejeriernes og Landbrugets Ansvarsforsikring een for begge og begge for een inden 15 Dage til Enke Hansine Kathrine Jensen af Skalborg 1500 Kr.

Østre Landsrets Dom af 29 Marts 1935: Tiltalte Vagn Overby bør straffes med en Bøde paa 100 Kr, hvoraf Halvdelen tilfalder Statskassen og Halvdelen Odense Amtskasse, saaledes at Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 10 Dage. Tiltalte og Mejeriernes og Landbrugets Ansvarsforsikring bør een for begge og begge for een udrede til Enke Hansine Kathrine Jensen, Skalborg, 200 Kr. Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Underretten bør Underretsdommen ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 70 Kr i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den beskikkede Forsvarer, Sagfører F Steffensen, Odense, udredes af det offentlige. Den idømte Bøde at udredes inden 3 Dage og den idømte Erstatning inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det offentlige.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Bøden findes at burde forhøjes til 200 Kroner og Forvandlingsstraffen til 20 Dage.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bøden bestemmes til 200 Kroner, hvoraf Halvdelen tilfalder Statskassen og Halvdelen Odense Amtsfond, og Forvandlingsstraffen til 20 Dage.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag tiltales ved Statsadvokatens Anklageskrift af 5 Februar 1935 Vagn Overby født den 2 August 1911 i Mou Sogn,

ustraffet, for uagtsomt Manddrab efter Straffelovens § 241 samt for Overtrædelse af Motorlovens §§ 27, 29 og 30 og Færdselslovens § 11 Stk 1 ved den 15 November 1934 Kl ca 16,15 at have ført Motorvogn C 6223 vestpaa ad Odense—Middelfart Landevej gennem den bymæssig bebyggede Del af Vissenbjerg med større Hastighed end tilladt og forsvarligt samt uden at udvise fornøden Agtpaagivenhed og Forsigtighed, idet Tiltalte, uagtet han i god Tid havde observeret den 63-aarige Invaliderentynder Jens Peter Jensen kommende paa Cykel ud paa Landevejen ad den nordfra til Landevejen stødende Bivej fra Koelbjerg, ikke gav kraftigt Signal og straks bremsede kraftigt og holdt tilbage for Cyklisten, overfor hvem han havde Vigepligt, men fortsatte sin Kørsel, hvorved han med Vognens højre Side paakørte Cyklisten, som blev slynget til Jorden og paadrog sig saadanne Læsioner, at han samme Dag Kl 17,10 afgik ved Døden paa Odense Amtssygehus, saaledes at Tiltalte ved sin Uagtsomhed har forvoldt hans Død.

Tiltalte nægter sig skyldig.

Ved de under Sagen tilvejebragte Oplysninger, herunder at Tiltalte et Stykke før Koelbjergvejen har set Cyklisten kørende ad denne, skønnes det godtgjort, at Tiltalte har kørt med større Hastighed end efter Forholdene forsvarligt, at han har undladt at udvise fornøden Agtpaagivenhed og Forsigtighed, og at han ikke har respekteret Vigepligten, hvorimod det ikke findes godtgjort, at han har undladt at give Signal.

Med Hensyn til Tiltalen for uagtsomt Manddrab bemærkes, at det findes godtgjort, at Tiltalte har paakørt fornævnte Jens Peter Jensen, og at denne Paakørsel har medført Døden, men idet det efter det oplyste maa antages, at Afdøde — der var alderdomssvækket og mindre egnet til at færdes i Trafik — ved sin Kørsel har givet Tiltalte nogen Anledning til at tro, at han vilde holde tilbage for Bilen, at han derefter er kørt frem i venstre — østre — Side af Koelbjergvejen, og at Sammenstødet er sket paa Landevejens tjærebelagte Vejbane omtrent ude ved Rabatten i Landevejens nordlige Side og lidt øst for Koelbjergvejens Midtlinie, findes det betænkeligt at statuere, at Jens Peter Jensens Død er uagtsom forvoldt af Tiltalte, og han vil derfor være at frifinde for Tiltalen for Overtrædelse af Straffelovens § 241.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Lovbekendtgørelse om Motorkøretøjer af 14 April 1932 § 41, jfr §§ 27 og 29 samt Færdselsloven af s D § 38, jfr § 11 efter Omstændighederne med en Bøde paa 200 Kr subsidiært 20 Dages Hæfte og have at betale Sagens Omkostninger derunder Salær til Forsvareren som nedenfor ommeldt.

Under Sagen nedlægger paakørtes Enke, Hansine Kathrine Jensen Erstatningspaastand paa 2000 Kr til Dækning af Begravelsesudgifter og for Tab af Forsørger.

Da Tiltalte maa anses erstatningsansvarlig for den skete Skade, vil Tiltalte og Mejeriernes og Landbrugets Ansvarsforsikring, i hvilket Selskab der er tegnet lovpligtig Ansvarsforsikring for Automobilet C 6223, og som er indtraadt som Part i Sagen, in solidum have at udrede Erstatning til Enken, dog at Skaden paa Grund af Afdødes egen Ufor-

sigtighed fordeles saaledes, at Tiltalte og Forsikringsselskabet udreder $\frac{3}{4}$ af den af Enken paastaede Erstatning, der findes passende.

Efter Udredelse af Erstatningen har Forsikringsselskabet ikke Regres mod Tiltalte.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 26 Februar 1935 af Odense Herreds Ret og af Anklagemyndigheden paaanket til Domfældelse i Overensstemmelse med Anklageskriftet samt til Skærpelse af den idømte Straf.

Tiltalte Vagn Overby har procederet til Frifindelse.

Til det i den indankede Dom anførte føjes, at Afdøde ikke havde givet Tegn til, at han vilde dreje til venstre, hvorfor Tiltalte havde Føje til at formode, at Afdøde, der kørte i Koelbjergvejens venstre Side og havde en Kirkegaardsmur lige overfor sig, vilde holde tilbage for Færdslen paa Hovedlandevejen.

Det kan herefter tiltrædes, at Tiltalte er frifundet for Overtrædelse af Straffelovens § 241, ligesom han heller ikke findes skyldig i Overtrædelse af Færdselslovens § 11, hvorimod han i Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde med Rette findes anset eiter Motorlovens § 41, jfr §§ 27 og 29.

Bøden herfor fastsættes til 100 Kr, at fordele som nedenfor anført. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 10 Dage.

For Landsretten er fremlagt Specifikation over Erstatningskravet fra Afdødes Enke, der paastaar sig tillagt 400 Kr for Begravelsen m v og 1600 Kr for Tab af Forsørger.

Medens der ikke ses at være Grundlag til at imødekomme Kravet om Godtgørelse for Tab af Forsørger, da Afdøde oppebar Invaliderente, findes Tiltalte og Mejeriernes og Landbrugets Ansvarsforsikring in solidum efter Omstændighederne at maatte udrede Halvdelen af Begravelsesomkostningerne.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger bør det have sit Forblivende ved Underretsdommens Afgørelse.

Nr 245/1934. **Handelsmand Niels Nielsen (Selv)**

mod

Gaardejer S P Hansen (Svane),

betræffende Opgørelse af Parternes bl a ira Handel med Ejendomme hidrørende Forretningsmellemværende.

Vestret Landsrets Dom af 9 Oktober 1934: Sagsøgte, Gaardejer, Sparekassekasserer Søren Peter Hansen, bør for Tiltale af Sag-

søgeren, Handelsmand Niels Nielsen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 200 Kr, der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Handelsmand Niels Nielsen, til Indstævnte, Gaardejer S P Hansen, med 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Handelsmand Niels Nielsen af Sdr Stenderup, paastaet Sagsøgte, Gaardejer, Sparekassekasserer Søren Peter Hansen af Klink, tilpligtet at betale 7002 Kr 19 Øre tilligemed Renter 5 pCt aarlig fra den 10 Marts 1934, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har principalt paastaet Sagen afvist forsaavidt angaar et Beløb paa 3002 Kr 19 Øre, nemlig de nedenauførte Beløb: 739 Kr 46 Øre, 262 Kr 73 Øre og 2000 Kr og for Restbeløbets Vedkommende paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale. Subsidiært har han i det hele nedlagt Paastand om Frifindelse.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Parterne i Sommeren 1929 kom i Forretningsforbindelse med hinanden bl a vedrørende Handel med Ejendomme. I Sommeren 1933 anlagde Sagsøgeren ved Landsretten Sag mod Sagsøgte vedrørende deres Forretningsmellemværende, navnlig med Hensyn til en bestemt Ejendomshandel. Under denne Sag fremsatte Sagsøgte Modkrav hidrørende fra forskellige andre Mellemværender mellem Parterne. Ved Landsrettens Dom af 13 December 1933 fik Sagsøgeren anerkendt et Restkrav paa 1625 Kr, men da Sagsøgtes Modkrav anerkendtes for et Beløb af 2307 Kr 10 Øre, blev Sagsøgeren tilpligtet at betale Sagsøgeren 551 Kr 60 Øre tilligemed Renter.

Sagsøgeren har nu gjort gældende, at en samlet Opgørelse for Tiden fra Februar 1931 til 1 Januar 1934 udviser en Saldo i hans Favør paa 739 Kr 46 Øre, at han yderligere har et Erstatningskrav paa Sagsøgte paa ialt 4000 Kr dels hidrørende fra en ham overgaaet Veksel-dom og deraf følgende Udlægsforretning, dels som Følge af en i For-

bindelse med Udlægsforretningen afholdt Tvangsauktion over en udlagt Panteobligation, og at han har Krav paa, at Sagsøgte godtgør ham hans Omkostninger 262 Kr 73 Øre ved den fornævnte Landsretssag, ved hvilken Sagens Omkostninger blev ophævet, samt endelig at han har et Erstatningskrav paa 2000 Kr vedrørende en Handel om en Ejendom i Sdr Stenderup, som han hævder, at Sagsøgte har misligholdt.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at Hovedposterne i Sagsøgerens fornævnte Opgørelse vedrører Mellemværender, der har været inddraget under fornævnte Retssag. Sagsøgeren har imidlertid hævdet, at der ikke ved Retssagen fandt nogen fuldstændig Afgørelse Sted med Hensyn til hele deres Forretningsforbindelse, men at han havde forskellige uafgjorte Krav, bl a vedrørende Kørselsudgifter, som Sagsøgte skal tilsvare. Da Sagsøgeren nu ikke overfor Sagsøgtes Benægtelse paa fyldestgørende Maade har dokumenteret, at der vedrørende Opgørelsens Poster resterer nogen Skyld for Sagsøgte til Sagsøgeren, vil der — bortset fra om nogen af Posterne maatte have fundet Afgørelse ved den fornævnte Landsretssag — ikke kunne gives Sagsøgeren Medhold i det af ham i Følge Opgørelsen rejste Krav.

Det fremgaar af det oplyste, at Sagsøgeren ved en af Kolding Købstads Ret den 1 Oktober 1931 afsagt Dom er tilpligtet at betale til Vorbasse-Hejnsvig Sparekasse, i hvilken Sagsøgte var Kasserer, et Beløb af 1100 Kr i Anledning af en forfalden Veksel. Sagsøgeren har nu hævdet, at Vekselen, forinden Dommen faldt, var afgjort ved Udligning i Mellemværendet med Sagsøgte, og at han derfor maa have et Erstatningskrav mod denne i Anledning af Vekseldommen og det paafølgende Udlæg og Tvangsauktionen. Da Sagsøgeren — der iøvrigt ikke ses under den fornævnte Landsretssag, hvor Vekselmellemværendet var indbefattet under Sagsøgtes Modregningskrav med et Beløb af 1243 Kr, at have fremsat nogen Indsigelse mod Vekselkravet — ikke har fremført noget til Støtte for, at han i Anledning af Vekseldommen og de paafølgende Retsforfølgningsskridt har noget Krav mod Sagsøgte, vil der ikke kunne tilkendes ham nogen Erstatning.

Hvad angaar Omkostningsbeløbet paa 262 Kr 73 Øre kan der ikke tages noget Hensyn til Sagsøgerens fremsatte Anbringende om, at Sagsøgte bærer Skylden for, at det har været Sagsøgeren nødvendigt at anlægge den fornævnte Retssag, og der kan derfor heller ikke i denne Henseende tilkendes ham noget Beløb.

Hvad endelig angaar Kravet paa de 2000 Kr har Sagsøgeren intet af Betydning kunnet anføre til Støtte for, at der i den ommeldte Henseende skulde paahvile Sagsøgte nogen Erstatningspligt.

Efter det saaledes anførte vil Sagsøgte i det hele være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale. Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre Sagsøgte med 200 Kr.

Nr 89/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Peter Marius Charles Victor Jørgensen (Cohn),

der tiltales for Overtrædelse af Næringsloven.

Dom afsagt den 28 September 1934 af Retten for Neksø Købstad m v: Tiltalte Peter Marius Charles Victor Jørgensen bør til Neksø Kommunes Kasse betale en Bøde paa 10 Kr og i Mangel af denne Bødes Betaling hensættes i Hæfte i 2 Dage. Saa betaler han og Sagens Omkostninger. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 3 Januar 1935: Tiltalte Peter Marius Charles Victor Jørgensen bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter, deriblandt Salær til den for Tiltalte for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører K Jespersen, 40 Kr, udredes af det offentlige.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det offentlige.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Cohn 80 Kroner, der udredes af det offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 22 September 1934 fra Politimesteren i Rønne m v tiltales Handlende Peter Marius Charles Victor Jørgensen, Aasen 47, Neksø, til Straf efter § 95 i Næringsloven af 28 April 1931 for Overtrædelse af dens § 40 derved, at han siden November Maaned 1933 i Henhold til Vandrebrev har omført Broderimønstre til Forhandling.

Tiltalte, der er født den 12 Februar 1907 og ikke forhen straffet, har nægtet sig skyldig, idet han nærmere har forklaret, at han siden November Maaned har ernæret sig ved i Henhold til Vandrebrev at ombære og sælge »paategnet Lærred«, hvorved han forstaar Lærred med paategnede Broderimønstre, som han selv komponerer og tegner paa et Stykke hvidt Papir, hvorefter han ved et Kopieringshjul frembringer Mønstret som Huller i et gennemsigtigt Stykke Papir, ved hvilket han derefter overfører det ved en i blaa Vædske dyppet saakaldet Sut paa Lærredet. Han har lært sin Tegnekunst hos en forhenværende Broderihandler.

Tiltalte har endvidere paaberaabt sig, at han er Invalid, idet han har mistet de 2 yderste Led af højre Haands Fingre med Undtagelse af Tommelfingeren.

Idet bemærkes, at Mønstrene er ret kunstfærdige og absolut forudsætter en ikke ringe Uddannelse i Tegning, og idet henvises til, at Tiltalte ogsaa har erkendt at have faaet Undervisning heri af en Fagmand, hvortil kommer, at han har erkendt at have ernæret sig udelukkende ved den paaklagede Virksomhed, findes denne at falde udenfor Definitionen af Husflidsproduktion i Næringslovens § 40, 2 Stk, og Tiltalte findes derfor at have gjort sig skyldig i Overtrædelse af Næringslovens § 40 som paaklaget i Anklageskriftet.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter § 95 i Næringsloven af 28 April 1931 for Overtrædelse af dens § 40 med en Bøde til Neksø Kommunes Kasse paa 10 Kr, subsidiært 2 Dages Hæfte. Tiltalte bør derhos betale Sagens Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Retten for Neksø Købstad m v den 28 September 1934 og paaanket med Justitsministeriets i Skrivelse af 23 November 1934 meddelte Tilladelse af Tiltalte Peter Marius Charles Victor Jørgensen til Frifindelse samt af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den ikendte Straf.

Efter det for Landsretten oplyste maa det antages, at Tiltalte ikke har faaet Uddannelse i Broderitegning, men kun har faaet Fremgangsmaaden ved Tegningers Overførelse paa Lærred forklaret.

Da Tiltaltes Fremstilling af Broderimønstre og disses Overførelse paa tilklippet Lærred findes at maatte anses for Husflidsproduktion, vil Tiltalte være at frifinde.

Onsdag den 19 Juni.

Nr 286/1934.

Malermester Th Pingel
(Overretssagfører E Krenchel)

m o d

Landsretssagfører **C Gulmann** (Landsretssagfører Wiedemann),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved Fald paa en Trappe.

Østret Landsrets Dom af 12 Oktober 1934: Sagsøgte, Landsretssagfører C Gulmann, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Malermester Th Pingel, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte med 100 Kr under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Malermester Th Pingel, til Indstævnte, Landsretssagfører C Gulmann, 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I den Sagsøgte, Landsretssagfører C Gulmann, tilhørende Ejendom Store Kongensgade Nr 106 er der langs begge Sider af Indkørselsporten et Trætrin, og ud for Ejendommens Trappeopgang, hvor endnu et Trin fører op til en Repos, er der ovenpaa det underste Trin med Hængsel fastgjort en Rist, der er sammensat af 18 mm brede Baandjern med 23 mm mellem Tremmerne og anbragt inden for Trinnets Kant; Risten er ved den ene Ende 3 cm og ved den anden Ende 6 cm smallere end Trinnet.

Da Sagsøgeren, Malermester Th Pingel, Natten mellem den 25 og 26 Marts 1934 ved 2½ Tiden gik fra et Selskab i Ejendommen, faldt han, da han traadte paa det nederste Trin, og paadrog sig et svært Brud af venstre Knæskal. Han kørttes i Ambulance til Kommunehospital, hvor han, der er født 21 Oktober 1883, opereredes den 4 April, idet Knoglen blev syet sammen med Metaltraad. I en fra Hospitalet den 1 Juni 1934 udstedt Lægeattest udtales: »Forløbet efter Operationen har været kompliceret med flere Anfald af Blodpropper til Lungerne. Dette har svækket Patienten betydeligt, men han er nu i god Bedring — — —«. Han blev udskrevet den 16 Juni og undersøgt den 23 August 1934 af Dr med Sven Kjær, der har skildret hans Tilstand saaledes: »Skadelidtes Invaliditet er betinget af Stivhed i venstre Knæled, Smerter ved Gang og nedsat Kraft, Følgetilstande efter Ulykkestilfældet — — — Bruddet er nu lægt i god Stilling. Formentlig vil Tilstanden kunne bedres i ikke ringe Grad ved kombineret ortopædisk-fysisk Behandling. Den endelige Invaliditet kan næppe angives før om ca 6 Maaneder.«

Sagsøgeren havde fra Aaret 1920 været ansat hos Otto Mønsted A/S som Malermester og oppebar en Indtægt af 5400 Kr aarlig, hvorhos der var tegnet en Pensionsforsikring for ham paa 50 pCt af hans Løn fra det fyldte 65 Aar. Da han ikke kunde møde til Arbejde den 1 August,

blev han afskediget til 1 Oktober 1934, og Forholdet til Pensionsforsikringen ændres derved saaledes, at han enten den 1 Oktober 1935 kan faa udbetalt Tilbagekøbsværdien 11 675 Kr 52 Øre eller faa en præmiefri Police paa 25 pCt af hans Aarsløn fra det fyldte 65 Aar.

Under Anbringende af, at Faldet skyldes, at hans venstre Skohæl er blevet hængende i den omtalte Rist, og at dette atter skyldes en uforsvarlig Anbringelse af denne i Forbindelse med daarlige Belysningsforhold, har Sagsøgeren, hvis Sygebehandling er betalt af vedkommende Sygekasse, under denne Sag paastaet Sagsøgte tilpligtet at udrede en efter Rettens Skøn fastsat Erstatning med Renter deraf 5 pCt aarlig fra Sagens Anlæg den 1 August 1934.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet under Hævdelse af, at Risten ikke er daarligt eller uforsvarligt anbragt.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at han den nævnte Nat gik ned ad Trappen med sin Hustru fra Konfirmationsselskab hos Skrædermester P A Larsen, der boede paa 2 Sal i Ejendommen for at vente paa en bestilt Automobil. Da det varede noget, inden Vognen kom, gik han igen op til Skrædermester Larsens Lejlighed, og da Bilen kom, gik han roligt ned med Fabrikarbejder Anker Johansen. Da han satte venstre Fod paa Risten, styrtede han om, uden at han ved hvorfor, men han har forevist sin venstre Sko, i hvis Hæls Forside et 5 mm tykt Stykke er revet løs, hvilket han formoder skyldes, at Hælen har hængt fast i Risten; Hælen fejlede ikke noget, da han gik hjemmefra. Han har derhos bemærket, at Trappeautomaten ikke tænder Lys i Porten, hvor der er en særlig Kontakt, saaledes at den, der kommer oppe fra, delvis skygger for Risten. Han har endelig henvist til en Skrivelse af 18 September 1934 fra Bygningsinspektøren for 3 Distrikt, hvori oplyses, at Bygningsinspektoratet i Skrivelse af 11 Maj 1934 til Københavns Politi har udtalt, »at den skete Anbringelse af en Rist paa et Trin maa anses som ganske forkastelig, særlig da der er god Plads til Anbringelse af Risten nedenfor Trappen paa nederste Repos indvendig i Trapperummet, og fordi Risten er smallere end Trinnet.«

Under Sagen er afgivet Vidneforklaringer af Skrædermester Larsen, Fabrikarbejder Johansen og Vicevært Fr A Frederiksen, uden at der er fremkommet yderligere Oplysninger om Grunden til Sagsøgerens Fald.

I det saaledes foreliggende er der ikke Grundlag til at fastslaa, at Ristens Anbringelse i sig selv eller i Forbindelse med Belysningsforholdene er uforsvarlig.

Sagsøgte vil derfor være at frifinde, og Sagsøgeren vil have at godtgøre ham Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Nr 93/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Ernst Mathias Bech og **Niels Johan Sørensen** (Poul Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr 166 af 4 Juli 1927 § 2, jfr § 1.

Dom afsagt den 25 Oktober 1934 af Retten for Rønne Købstad m v: De Tiltalte, Købmand Ernst Mathias Bech, Allinge, og Boghandler Niels Johan Sørensen, Sandvig, bør inden 3 Dage efter denne Doms Forkyndelse hver især betale Bøde 40 Kr til Allinge-Sandvig Kommunekasse; subsidiært bør de hver især straffes med Hæfte i 5 Dage. De Tiltalte bør derhos betale denne Sags Omkostninger. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 11 Februar 1935: De Tiltalte Ernst Mathias Bech og Niels Johan Sørensen bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter udredes af det offentlige.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det offentlige.

I Henhold til Dommens Grunde

kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 27 September 1934 udfærdiget af Politimesteren i Rønne er 1) Købmand Ernst Mathias Bech, Allinge, og 2) Boghandler Niels Johan Sørensen, Sandvig, sat under Tiltale ved nærværende Ret til at lide Straf efter Lov Nr 166 af 4 Juli 1927 § 8 for Overtrædelse af samme Lovs § 2, jfr § 1, derved at de, førstnævnte som Formand og sidstnævnte som Kasserer, for A/S Østersøbadet Bornholm i Sommeren 1934 har drevet Virksomhed med samtidig Befordring af flere af hinanden uafhængige Personer uden at have nogen Tilladelse til saadan Kørsel.

De Tiltalte har paastaet sig frifundet.

Af de Tiltaltes Forklaringer i Forbindelse med det iøvrigt under Sagen oplyste fremgaar følgende:

Ifølge de for Aktieselskabet Østersøbadet gældende, den 14 December 1931 daterede Vedtægter er Selskabets Formaal Anlæg og Drift af Søbade og andre efter Bestyrelsens Skøn til Turistlivets Fremme hensigtsmæssige Foretagender og Arrangementer i Allinge-Sandvig Kommune og Omegn. Selskabets Aktiekapital udgør 5000 Kr fordelt paa 200 Aktier à 25 Kr. Aktionærerne oppebærer ingen Dividende, idet hele

Overskudet — efter vedtægtsmæssige Henlæggelser og Tantieme til Bestyrelsen — skal komme Turistlivet paa Nordbornholm tilgode.

Aktieselskabet har af Staten lejet Sandvig Badestrand, og det ejer de derværende Badehuse, Tennisbaner, Redningsmateriel m v. Badestranden og det nærmeste Terræn er afspærret, og kun de Personer, der har erhvervet Kurkort eller Badebillet, har Adgang dertil. Kurkort sælges for en Betaling af 2 Kr i et Kontor ved Indgangen til Badestranden samt paa Hotellerne i Allinge og Sandvig og Omegn; i hvert af Aarene 1933 og 1934 er der solgt ca 3700 Kurkort. Medens en Badebillet kun giver Adkomst til et enkelt Besøg ved Badestranden, har Indehaveren af Kurkort Adgang til Badestrand og Ret til Benyttelse af Badehusene hele Sæsonen uden anden Betaling end Kurkortets Pris. Indehaverne af Kurkort er derhos eneberettigede til at benytte Selskabets Tennisbaner, dog mod Ekstrabetaling, og de er ulykkesforsikrede under deres Ophold paa Badets Omraade.

I Henhold til Vedtægternes Bestemmelse om, at ogsaa andre Foretagender og Arrangementer til Turistlivets Fremme kan iværksættes, har Selskabet arrangeret Køreture for Indehaverne af Kurkort, nemlig en mindre Rundtur langs Kysten til Rø over Almindingen og Johns Kapel tilbage til Sandvig samt en større Rundtur langs Kysten til Neksø og Dueodde over Aakirkeby og Almindingen tilbage til Sandvig. Billetter til disse Ture sælges til Indehaverne af Kurkort — og kun til disse — i Badets Billetkontor, hvor der er opslaaet en skrevet Plakat om Turene; Prisen er 5 Kr pro persona for den mindre Tur og 6 Kr pro persona for den større Tur. Der arrangeres ogsaa andre, specielle Ture, men det sker altid paa Foranledning af Selskaber, der har sluttet sig sammen derom. De nævnte Rundture arrangeres ogsaa ofte for Personer, der har sluttet sig sammen om at foretage en saadan Tur, men paa Rundturen medtages ogsaa Personer, der ikke har andet med de andre Deltagere at gøre end, at de alle er Indehavere af Kurkort.

Billetsalget slutter Kl 18 til Ture, der foretages den næste Dag, og efter dette Tidspunkt kan Tilslutning til Turen næste Dag ikke finde Sted. Naar Billetsalget er sluttet, henvender Selskabet sig til Formanden for Allinge-Sandvig Vognmandsforening, der bestiller det fornødne Antal Vogne; naar der er tilstrækkelig Tilslutning, bestilles en Turistvogn til 15—16 Personer, ellers bestilles mindre Vogne. Alle de ved Billetsalget indgaaede Penge afgives til Vognmandsforeningens Formand. Selskabet har saaledes ingen Indtægt af at arrangere Kørslen. I Aaret 1934 har Vognmandsforeningen ialt befordret 146 Personer, til hvilke Selskabet havde solgt Billetter, og paa disse Ture er — efter de foreliggende Oplysninger, som maa lægges til Grund — kun befordret Indehavere af Kurkort.

Hvad de Ture angaar, der arrangeres paa Foranledning af Selskaber, der har sluttet sig sammen derom, findes der ikke at foreligge nogen Overtrædelse af de i Anklageskriftet anførte Lovbestemmelser.

Hvad de øvrige Ture — Rundturene — angaar, gør de Tiltalte gældende, at der heller ikke her foreligger nogen Lovovertrædelse. De hævder, at Personer, der har løst Kurkort, er Selskabets Gæster, og at de ganske maa sidestilles med Medlemmer af en Forening og saaledes

ikke er »uafhængige af hinanden«; de henviser derhos til, at Arrangementen af Køreturene er et naturligt Led i Selskabets Virksomhed og indbefattet under Selskabets Formaal, samt til, at det har stor turistmæssig Betydning, at disse Køreture kan foretages, idet der køres ad mindre Veje langs Kysten, medens det Selskab — De bornholmske Jærnbaner — der har Tilladelse til Omnibuskørsel, kun benytter Hovedvejene.

Under Hensyn til, at enhver, der er i Besiddelse af Kurkort, kan deltage i de af Selskabet arrangerede Rundture, at Kurkort kan erhverves af alle besøgende ved Badestedet og faktisk erhverves af et meget betydeligt Antal Personer, findes det, at Kørslen foretages for Personer, der er uafhængige af hinanden, og at den saaledes udkræver Tilladelse i Henhold til Lov Nr 166 af 4 Juli 1927. Da saadan Tilladelse ikke er erhvervet, og da de Tiltalte i deres Egenskab af Bestyrelsesmedlemmer og henholdsvis Formand for og Kasserer for Aktieselskabet Østersøbadet, findes at være ansvarlige for den ommeldte Kørsel, der arrangeres af Selskabet, og idet det maa være uden Betydning, at Selskabet ikke har nogen særskilt Indtægt af Kørselsarrangementet, vil de Tiltalte, der er ustraffede, og af hvilke Bech er født den 29 Januar 1897 og Sørensen den 20 Oktober 1883, være at anse efter den anførte Lovs § 8, jfr §§ 1 og 2, med Bøde for hver især 40 Kr, tilfaldende Allinge-Sandvig Kommunes Kasse. Forvandlingsstraffen vil være at bestemme til Hæfte i 5 Dage.

De Tiltalte vil være at dømme til at betale denne Sags Omkostninger.

Landsretsdømmens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 25 Oktober 1934 af Retten for Rønne Købstad m v og i Henhold til Justitsministeriets Tilladelse af 4 December 1934 af de Tiltalte Ernst Mathias Bech og Niels Johan Sørensen paaanket til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af de idømte Straffe.

Efter alt foreliggende og navnlig under Hensyn til, at de Tiltaltes Deltagelse paa A/S Østersøbadets Vegne i Arrangementet af Fællesture for Indehavere af Kurkort maa anses for et underordnet Led i Selskabets Virksomhed til Fremme af sit Formaal, findes de Tiltalte ikke ved deres Forhold at have gjort sig skyldige i Overtrædelse af § 2, jfr § 1, i Lov Nr 166 af 4 Juli 1927.

Herefter vil de Tiltalte være at frifinde.

De Tiltalte har selv sørget for deres Forsvar for Landsretten.

Torsdag den 20 Juni.

Nr 66/1935.

Rigsadvokaten

mod

Adrian Michael Viderø Hendriksen (F Bülow),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 196.

Dom afsagt af Færøernes Ret den 31 Oktober 1934: Ovennævnte Kongsbonde Adrian Michael Viderø Hendriksen af Sand bør til Statskassen bøde 40 Kr og i Mangel af Bødens Betaling afsone denne med Hæfte i 6 Dage. Saa udreder han og Sagens Omkostninger, herunder i Salær 50 Kr til den for ham beskikkede Forsvarer, Sagfører Simons af Thorshavn. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 18 Februar 1935: Nærværende Sag afvises. Sagens Omkostninger, derunder 40 Kr i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører C T Levinsen, udredes af det offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Færøernes Ret afsagte Dom er paaanket dels af Tiltalte dels af det offentlige.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Færøernes Rets Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Bülow 80 Kroner, der udredes med Halvdelen af Tiltalte Adrian Michael Viderø Hendriksen og med Halvdelen af det offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 14 August d A er Kongsbonde Adrian Michael Viderø Hendriksen af Sand sat under Tiltale for Dyrplageri efter Straffelovens § 196, idet han i Vinteren 1933—34 har haft Ungkreaturer, Tyr og Hest gaaende ude baade Nat og Dag, Tyren undertiden tøjret, til 8 Januar 1934, og endvidere har haft Tyren og et Ungkvæg staaende i en Hølade, der ikke var tæt og uden Afløb, hvorhos han ikke har haft tilstrækkelig Foder til sine Kreaturer, saaledes at han ved Vanrøgt har behandlet dem uforsvarligt.

Tiltalte har nægtet sig skyldig i Dyrplageri og paastaet sig irifundet.

Tiltalte er født den 14 Januar 1891 i Sand og ses ikke tidligere at være straffet bortset fra, at han har erkendt at have faaet Bøder for

Overtrædelse af Grandestævnevedtægter. Hans Fæste er paa $2\frac{1}{2}$ Mark, og han har 2 Gylden Odelsjord. Den 8 Januar d A bestod hans Besætning af 2 Køer, 1 Kvie ca $1\frac{1}{2}$ Aar, 1 Tyr ca $2\frac{1}{2}$ Aar, 1 Kalv og en Hoppe ca 7 Aar. Paa Dyrskuet i Sand i Sommeren 1933 blev begge Køer præmierede.

Med Hensyn til Vintertiden forud for den 8 Januar d A har Tiltalte forklaret følgende: Kalven har hverken om Dagen eller om Natten gaaet ude. Kvien har enkelte Gange, naar det har været fint Vejr, gaaet ubundet ude om Natten. Den har gaaet løs ude om Dagen, naar Vejret var godt, men været inde i daarligt Vejr. Ogsaa Tyren var kun ude om Natten i godt Vejr. Tyren har ogsaa undertiden staaet tøjret ude om Natten; saavidt Tiltalte tror dog ikke efter Jul. Naar Tyren stod tøjret ude om Dagen, var den dog inde 2—3 Gange daglig at faa Hø, og den stod tøjret et Sted, hvor der var Læ, ofte fik den ogsaa ude Hø. Hesten har gaaet ude ubundet Dag og Nat. Kvien og Tyren var opstaldede i Høladen, hvis vestre Tag ikke var godt. Gulvet i Høladen skraanede saaledes, at Urinen fra Dyrene kunde løbe ned mod Døren og ud under Dørtærskelen, medens Tiltalte borttog øvrigt Affald fra Dyrene. Kvæget har faaet Hø og lidt Kartoffler, og Kalven har tillige faaet lidt Mælk. Tiltalte vil have haft tilstrækkeligt Foder til Besætningen.

Af Vidner er det forklaret, at Tiltaltes Køer kom i Stald til sædvanlig Tid i Efteraaret 1933, men at hans Kvie, Tyr og Hest blev gaaende ude Dag og Nat til den 8 Januar d A, at Tyren undertiden stod tøjret ude, at det den 7 og 8 Januar d A var Snevejr, og at Tyren stod tøjret ude disse 2 Dage. Hvorvidt Tyren har staaet tøjret ude Natten mellem den 7 og 8 Januar d A er ikke helt oplyst, men et Vidne har forklaret at have set Tyren staa tøjret Kl 8 om Morgenen den 8 Januar paa samme Sted som Dagen forud.

Sysselmanden og to af denne udmeldte Mænd har erklæret, at Fæstets Bygninger var meget forfaldne, og de to sidstnævnte Mænd har i Erklæring af 3 Februar d A tillige udtalt, at Hornkvæget var i daarlig Foderstand, medens Hoppen var i god Stand. Tyren er blevet solgt, og den 3 Marts d A udtalte Dyr lægen efter sket Besigtigelse af Tyren, at den tilsyneladende var sund og rask, og dens Huld maatte betegnes som middel under Hensyn tagen til Alder og Aarstid, og at den bar intet Spor af Vanrøgt.

Landbrugskonsulenten har synet Fæstet den 2 Maj d A og afgivet Erklæring, som han som Vidne har vedstaaet i Retten. I denne Erklæring udtales, at Bygningerne, deres nærmeste Omgivelser og den nærmestliggende Indmark giver stærkt Indtryk af Vanrøgt. Hvad særlig Høladen angaar, var Taget paa den vestlige Side fortæret af Rust og delvist blæst bort, medens Tagets østlige Side tilsyneladende var tæt. Landbrugskonsulenten saa to Køer og en Kalv, og om disse siges, at deres Foderstand var upaaklagelig. Af Hø forefandtes Beholdning til ca 3 Uger. I Retten tilføjede Vidnet med Hensyn til Høladen, at de 3 af dens Vægge er opført af Kampesten, som det kan blæse igennem, da der ikke er cementeret mellem Stenene, at Høladen delvis er gravet ned i Jorden, idet den vestlige Væg omtrent til Midten ligger under lordsmonnet, medens den østlige og sydlige er over Jorden, og at

Høladens Gulv er stenlagt og uden Afløb. Urinen fra Dyrene kan derfor ikke løbe bort, men blander sig med Gødningen, saaledes at Gulvet bliver vaadt og urent. Herved lider Dyrene, for hvem Blæsten gennem Væggene ogsaa er skadelig.

Landbrugskonsulenten har i Retten forklaret, at Landmænd paa Færøerne ikke saa sjældent har deres Kvæg staaende i daarlige Stalde, hvis Gulve og Vægge er af lige saa daarlig Beskaffenhed som hos Tiltalte, og at det Forhold at have Kreaturer gaaende løse ude om Vinteren vel strider mod Skik og Brug, men dog ikke kan siges at være Vanrøgt eller i særlig Grad uforsvarlig Behandling, hvorimod det at have Kreaturer tøjrede ude om Vinteren Dag efter Dag i alt Slags Vejr maa kaldes Dyrplageri. Han har ligeledes udtalt, at det ikke er uforsvarligt at fodre med Hø alene. I en Afhandling i det af den færøske Landbokommission, nedsat i Henhold til Lov af 13 Marts 1908, afgivne Tillæg til Forslag og Betænkninger Side 610 til 612 fremgaar blandt andet følgende: Hornkvæget paa Færøerne er haardført og ser om Efteraaret ganske godt ud, medens det om Foraaret efter det lange Ophold i daarlige Stalde, der er lave, mørke og snævre, ser helt ynkeligt ud, og det hænder ikke saa sjældent, at Køerne da er saa usle, at de ikke kan rejse sig uden Hjælp. Køerne bliver ved at gaa i Udmarken Nat og Dag til den 14 Oktober, hvorefter de vel kommer ind om Natten; men om Dagen bliver de ved med indtil sidst i November at gaa løse i indmarken. Heste og Faar gaar ude hele Aaret rundt. Staldene beskrives, og af Beskrivelsen fremgaar, at de er meget daarlige. Det veterinære Sundhedsraad har i en Erklæring af 3 August d A om Sagen udtalt, at Raadet ikke er nærmere kendt med de Forhold, under hvilke Husdyrene holdes paa Færøerne og heller ikke med de klimatiske Forhold, men maa dog paa Grundlag af de noget mangelfulde Oplysninger udtale som sin Formening, at Tiltaltes Behandling af sine Husdyr ikke har været fuldt forsvarlig. Det er almindelig kendt, at Vinteren 1933—34 paa Færøerne var usædvanlig god.

Ved Ungkreaturer i Anklageskriftet maa sigtes til Kvien og Kalven. Med Hensyn til Kalven er ikke oplyst noget om, at Tiltalte har gjort sig skyldig i daarlig Behandling. Det er ikke godtgjort, at Tiltaltes Husdyr har lidt Fodermangel i uforsvarlig Grad.

Efter det oplyste maa der gaas ud fra, at Tyren har staaet tøjret ude i saa daarligt Vejr og i saa lang Tid, at Tiltaltes Behandling af Tyren maa karakteriseres som en strafbar, uforsvarlig Behandling ogsaa efter færøske Forhold, og i Anledning heraf vil Tiltalte være at straffe for Dyrplageri efter Straffelovens § 196.

Hvad angaar de øvrige af Tiltalen omfattende Forhold, skønnes disse vel at have været meget uheldige, men efter det foreliggende findes det betænkeligt at statuere, at de efter færøske Forhold har været saa uforsvarlige, at Tiltalte herfor vil kunne straffes for Dyrplageri.

Den Straf, som Tiltalte eiter det udviklede vil være at idømme, findes passende at kunne bestemmes til en Statskassen tilfaldende Bøde paa 40 Kr. Forvandlingsstraffen vil være at fastsætte til Hæfte i 6 Dage. Tiltalte finde derhos at burde udrede Sagens Omkostninger, herunder

Salær 50 Kr til den for ham beskikkede Forsvarer, Sagfører Simons af Thorshavn.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Færøernes Ret den 31 Oktober 1934 og er af Tiltalte Adrian Michael Viderø Hendriksen paaanket til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Domfældelse i Overensstemmelse med Anklageskriftet og iøvrigt til Skærpelse af Straffen.

Retsplejelov for Færøerne Nr 164 af 4 Juni 1924 Punkt 117 medfører, at Paaanke skal finde Sted direkte til Højesteret af Sager, der angaar Lovovertrædelser, for hvilke Straffen kan overstige »Fængsel eller Tvangsarbejde«, og hvor der ikke foreligger Tilstaaelse. Straffelovens § 196 hjemler, selv om Forholdet ikke har Karakter af Mishandling, Straf af Fængsel i mere end 6 Maaneder, hvilket i Medfør af Grundsætningen i Ikrafttrædelseslovens § 7 maa anses for at være en højere Straf end »Fængsel« i den tidligere gældende Straffelovgivnings Forstand.

Idet Paaanke af Sagen, der efter de for Færøerne gældende Bestemmelser ikke er nogen Politisag, herefter burde være sket til Højesteret, vil Sagen være at afvise fra Landsretten.

Nr 6/1935. **Foreningen af Lærere i Automobilkørsel**
(Henriques)

m o d

Kørelærerne V Darlov, H Jøker, Madsen-Hansen og H P Petersen (Rode),

betræffende Berettigelsen af de indstævnte Kørelæreres Eksklusion af den appellerende Forening.

Østre Landsrets Dom af 29 December 1934: De Sagsøgte, Foreningen af Lærere i Automobilkørsel, bør genoptage Sagsøgerne, Kørelærerne V Darlov, H Jøker, Madsen-Hansen og H P Petersen som Medlemmer. Sagens Omkostninger betaler de Sagsøgte til Sagsøgerne med 150 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret er Afvisningspaastanden ikke gentaget. Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen efter de Indstævntes subsidiære Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale de Indstævnte med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Foreningen af Lærere i Automobilkørsel, til de Indstævnte, Kørelærerne V Darlov, H Jøker, Madsen-Hansen og H P Petersen, med 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerne, Kørelærerne V Darlov, H Jøker, Madsen-Hansen og H P Petersen, der var Medlemmer af Foreningen af Lærere i Automobilkørsel, er ifølge Vedtagelse paa en den 22 Oktober 1934 afholdt Generalforsamling blevet ekskluderet af Foreningen, og Sagsøgerne, der anser Eksklusionen for ulovlig, har derfor under denne Sag paastaet de Sagsøgte, Foreningen af Lærere i Automobilkørsel, dømt til at genoptage dem som Medlemmer og til at betale dem en Erstatning paa ikke over 2000 Kr for uberettiget Eksklusion. De Sagsøgte har principalt paastaet Sagen afvist, subsidiært, at de frifindes.

Foreningens Love indeholder i § 4 følgende Bestemmelser:

»Bestyrelsen kan ekskludere et Medlem, naar han:

1) overtræder Foreningens Love paa noget Punkt eller iøvrigt forser sig imod kollegiale Bestemmelser, som til enhver Tid maatte være lovligt vedtagne,

2) paa anden Maade modarbejder Foreningen og dens Interesser,

3) I et halvt Aar trods Paakrav er i Kontingentrestance.

Vedkommende Medlem skal, forinden Bestyrelsen træffer Beslutning om Eksklusion, have Lejlighed til at udtale sig for Bestyrelsen mundtlig eller skriftlig efter Bestyrelsens Bestemmelse.

Den ekskluderede kan i de foran under 1 og 2 nævnte Tilfælde, saafremt han anser Eksklusionen for uberettiget, indenfor en Frist af 14 Dage fra det Tidspunkt, Meddelelsen om Eksklusionen er tilsendt ham, ved Henvendelse til Bestyrelsen og paa dennes Foranstaltning fordre Spørgsmaalet om Eksklusionens Berettigelse forelagt den første ordinære eller ekstraordinære Generalforsamling, der indkaldes efter Begæringens Modtagelse. Afgørelsen træffes da ved simpel Stemmerflerhed.

Bestyrelsens og Generalforsamlingens Beslutninger er endelige og kan ikke indbringes for nogen Domstol.«

Sagsøgerne gør nu for det første gældende, at den skete Eksklusion er ulovlig, allerede fordi den i Lovene foreskrevne formelle Fremgangsmaade ikke er iagttaget, idet der ikke, forinden Eksklusion blev besluttet, er givet Sagsøgerne Lejlighed til at udtale sig for Bestyrelsen.

Men dernæst foreligger ingen af de i Lovene angivne Grunde til Eksklusion. Grunden er alene den, at man ikke har villet finde sig i Sagsøgernes stadige Kritik af Foreningens indre Forhold. Men dette kan ikke berettiggte til Eksklusion af en Forening som denne, der er en Erhvervsorganisation og for det paagældende Erhverv den eneste Organisation, der findes i Byen, og som det for Erhvervets Udøvere derfor er af væsenlig Betydning at være Medlem af. I saa Henseende har Sagsøgerne bl a fremhævet, at Medlemmerne har Adgang til en betydelig Rabat ved Tegning af Ansvarsforsikring.

De Sagsøgte Afvisningspaastand begrundes med, at Generalforsamlingens Beslutninger ifølge den foran anførte Bestemmelse i Lovene ikke kan indbringes for Domstolene. Saadanne Bestemmelser er vel i nogle Tilfælde tilsidesat af Domstolene, men kun ved Foreninger, som det er en Velfærdssag for vedkommende at være Medlem af, og noget saadant gælder ikke om denne Forening, der er af kammeratlig og selskabelig Art. En Kørelærer kan lige saa godt drive sit Erhverv uden at være Medlem af Foreningen, hvilket fremgaar deraf, at Foreningen kun omfatter 70 af de ca 200 Kørelærere, der findes i København.

Til Støtte for Frifindelsepaastanden har de Sagsøgte anført, at den i Lovens § 4 angivne Fremgangsmaade alene er foreskrevet for Eksklusioner, der beslutes af Bestyrelsen, medens der her er Tale om en af Generalforsamlingen vedtaget Eksklusion. Generalforsamlingens Ret til at ekskludere er i Lovene forudsat som selvfølkelig, og for den gælder ingen Indskrænkninger. Iøvrigt har Sagsøgerne paa Generalforsamlingen haft fuld Adgang til at fremføre alt, hvad de ønskede.

§ 2 i Lovene indeholder følgende:

»Foreningens Formaal er at samle alle kvalificerede Køreskoler til Varetagelse af disses Interesser saavel udadtil som indadtil.

- 1) Sammenhold.
- 2) Økonomiske gode Vilkaar.
- 3) Loyal Konkurrence.
- 4) Dygtiggørelse af Standen.«

Der maa herefter gaas ud fra, at det er af væsenlig Betydning for Kørelærere at staa som Medlem af Foreningen, og Spørgsmaalet om Berettigelsen af en Eksklusion findes ikke at kunne undrages fra Domstolenes Paakendelse ved en Bestemmelse i Foreningens Love. De Sagsøgte Afvisningspaastand vil derfor ikke kunne tages til Følge.

Hvad angaar den formelle Fremgangsmaade findes Forskrifterne i § 4 ikke at være til Hinder for, at Eksklusion beslutes af en Generalforsamling uden forinden at være besluttet af Bestyrelsen og den foretagne Eksklusion vil derfor ikke kunne erklæres ugyldig af formelle Grunde.

Imidlertid kan Generalforsamlingen kun anses berettiget til at ekskludere Medlemmer under de i § 4, 1 Stk angivne Betingelser. Det maa herefter blive uden Betydning, naar det fra de Sagsøgte Side som Grund til Eksklusionen er anført, at Sagsøgerne til Stadighed har fremsat en generende og formentlig ubeføjet Kritik af forskellige Forhold indenfor Foreningen og forsaavidt de Sagsøgte yderligere har hævdet, at Sagsøgerne ved deres Optræden og Tale skal have modarbejdet

Foreningen og dens Interesser, har de Sagsøgte intet oplyst, hvoraf det fremgaar, at Sagsøgerne skulde have udvist noget saadant Forhold. Sagsøgernes Paastand om, at Foreningen dømmes til at genoptage dem som Medlemmer, vil herefter være at tage til Følge. Da Sagsøgerne ikke har godtgjort, at der er paaført dem noget Tab som Følge af Eksklusionen, vil der derimod ikke kunne tilkendes dem nogen Erstatning.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgerne med 150 Kr.

M a n d a g d e n 2 4 J u n i .

Nr 209/1934. Malersvend **Jens Mølgaard** og Hotelejer **Holger Hansen** (Landsretssagfører Heise)

m o d

Tjenestekarl **Hans Chr Rahbek** og Husassistent **Anna Magdalene Uhre Rahbek** (Møldrups efter Ordre),

betræffende Erstatning for Skade forvoldt ved Sammenstød mellem en Motorvogn og en Motorcykel.

Vestre Landsrets Dom af 17 Oktober 1934: De Sagsøgte, Malersvend Jens Mølgaard og Hotelejer Holger Hansen, bør een for begge og begge for een betale til Sagsøgeren, Tjenestekarl Hans Chr Rahbek, 12 615 Kr og til Sagsøgerinden, Husassistent Anna Magdalene Uhre Rahbek, 13 012 Kr 50 Øre tilligemed Renter af Beløbene 5 pCt aarlig fra den 26 August 1933, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 900 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

Efter Dommens Afsigelse er der tilvejebragt forskellige yderligere Lægeerklæringer angaaende de Tilskadekomnes Helbreds-tilstande, hvorhos Direktoratet for Ulykkesforsikringen i en Skrivelse af 29 Maj 1935 har udtalt, at Direktoratet, saafremt Ulykkestilfældet havde henhørt under Ulykkesforsikringsloven, vilde have tilkendt Hans Chr Rahbek en Invaliditetserstatning, beregnet efter en Invaliditetsgrad af 60 pCt og Anna Magdalene Uhre Rahbek en Invaliditetserstatning, beregnet efter en Invaliditetsgrad af 35 à 40 pCt.

Herefter og iøvrigt i Henhold til Dommens Grunde vil denne være at stadfæste, dog at den Hans Chr Rahbek tillagte Invaliditetserstatning findes at burde forhøjes til 11 000 Kroner, saaledes at der ialt tilkendes ham 15 615 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det Indstævnte Tjenestekarl Hans Chr Rahbek tilkendte Beløb fastsættes til 15 615 Kroner. Appellanterne, Malersvend Jens Mølgaard og Hotelejer Holger Hansen, betaler derhos een for begge og begge for een i Salær til Landsretssagfører Hove 30 Kroner og i Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg til Højesteretssagfører Møldrup 300 Kroner og 170 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 6 September 1931 ca Kl 9 Aften skete der paa Landevejen fra Vejle til Varde ca 4 km nordøst for sidstnævnte By et Sammenstød mellem et i Retning mod Varde kørende, Sagsøgte, Hotelejer Holger Hansen af Grindsted, tilhørende Personautomobil Z 7740, der førtes af Sagsøgte, Malersvend Jens Mølgaard af Jellinge, og en i modsat Retning kørende Motorcykel, der førtes af Ejeren, Sagsøgeren, Tjenestekarl Hans Chr Rahbek af Forum, som sammen med sin Søster, Sagsøgerinden, Husassistent Anna Magdalene Uhre Rahbek, ligeledes af Forum, havde aflagt Besøg i sit Hjem og nu var paa Tilbagevejen til sin Plads med Søsteren som Passager, idet hun sad paa Motorcyklens Bagsæde. Ved Sammenstødet faldt Sagsøgerne af Motorcyklen og paadrog sig begge Brud af venstre Laarben, i hvilken Anledning de straks blev indlagt paa Amtssygehuset i Varde. Motorvognen kørte ned i den i Forhold til dens Færdselsretning venstre — sydøstlige — Vejgrøft, hvor begge Forhjul blev standsede af en Jordvold.

Idet Sagsøgerne har anbragt, at Sammenstødet skyldes uforsvarlig Kørsel af Sagsøgte Mølgaard, der, da han omtrent var naaet op paa Højde med Motorcyklen, pludselig drejede til venstre over Vejen og derved stødte sammen med Motorcyklen, og at Sagsøgte Mølgaard som Fører og Sagsøgte Hansen som Ejer og Udlejer af Motorvognen herefter begge maa være pligtige at erstatte Sagsøgerne den disse tilføjede Skade, som de har opgjort til 19 655 Kr for Sagsøgerens Hans Rahbeks Vedkommende og 23 005 Kr for Sagsøgerinden Anna Rahbeks Vedkommende, har de under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte tilpligtet in solidum at betale de nævnte Beløb tilligemed Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 26 August 1933, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet de har hævdet, at Sagsøgte Mølgaard er uden Skyld i Ulykken, der maa antages at være sket derved, at Sagsøgeren Hans Rahbek har paakørt Motorvognenovre i den nordvestlige Side af Vejen. Sagsøgte Hansen har derhos paastaet Sagsøgeren tilpligtet at betale sig 357 Kr 74 Øre — tilligemed Renter heraf som foran nævnt — i Erstatning for Skade paa Motor-

vognen og Afsavn af denne. Sagsøgeren har paastaet sig frifundet for Modkravet.

I Anledning af Ulykken blev der ved Retten for Varde Købstad m v rejst Tiltale mod Sagsøgte Mølgaard for Overtrædelse af Motorlovens §§ 29 og 30 og under denne Sag blev Erstatningsspørgsmaalet under Henvisning til, at Sagsøgerne endnu ikke var i Stand til endelig at opgøre deres Erstatningskrav, udskudt til eventuel senere Afgørelse ved civilt Søgemaal. Ved den af nysnævnte Ret den 20 August 1932 afsagte upaaankede Dom blev Sagsøgte Mølgaard frifundet for den rejste Tiltale, idet det navnlig ikke fandtes godtgjort, at Ulykken skyldtes nogen Fejl fra Mølgaards Side.

Under Straffesagen har Sagsøgte Mølgaard og begge Sagsøgerne afgivet Forklaringer, hvorhos der er afgivet forskellige Vidneforklaringer. Endvidere har de nævnte Parter afgivet Forklaring under nærværende Sag, ligesom der ogsaa under denne er afgivet en Del Vidneforklaringer.

Sagsøgte Mølgaard har under Straffesagen forklaret, at han ved den nævnte Lejlighed kom kørende fra Grindsted i Retning mod Varde, idet han holdt sig i højre Halvdel af Vejen og kørte med en Fart af ca 40 km i Timen. Da han ca Kl 9 naaede hen i Nærheden af Lunderuplund, blev han opmærksom paa en Motorcyklist, der fra modsat Side kom kørende i Retning mod Sig, uden at han kan udtale sig om dennes Fart; men da der, saa vidt han kunde se, var Plads nok til Forbikørsel, fortsatte han Kørslen, men holdt dog yderligere over til højre. Idet han derefter passerede Motorcyklisten gav det et stærkt Stød i venstre Side af Motorvognen, saaledes at Rattet drejede til venstre i hans Haand, hvorefter Motorvognen foer over i venstre Side af Vejen og med begge Forhjul havnede i Grøften. Sammen med de i Motorvognen værende Passagerer stod han straks ud og saa da, at Motorcyklen laa væltet paa Vejen et Stykke bag Motorvognen; ved Siden af Motorcyklen laa Føreren, medens der i Vejgrøften tilhøjre laa en Kvinde, der havde været Passager paa Cyklen.

Efter sin videre Forklaring mener Sagsøgte, at han i et og alt har kørt forsvarligt, men han har ikke nærmere kunnet forklare, hvorledes Sammenstødet er sket, idet han, da han mærkede Stødet i Vognen, saa fremsæfter, men han antager, at det er Motorvognen, der er blevet paa-kørt af Motorcyklen, idet han som nævnt mærkede Stødet i venstre Side af Vognen og paa dette Tidspunkt befandt sig i sin højre Halvdel af Kørebanen.

Sagsøgeren Hans Rahbek har under Straffesagen forklaret, at han ved den paagældende Lejlighed kom kørende paa sin Motorcykel fra Varde i Retning mod Stig, idet han holdt sig i højre Halvdel af Vejen og kørte med en Fart af 30—40 km i Timen. Da han i Nærheden af Lunderuplund blev opmærksom paa en modgaende Motorvogn, der kom kørende med stærk Fart, uden at han dog kan udtale sig om Hastigheden, holdt han yderligere tilhøjre og fortsatte Kørslen langs med den højre Kant af den asfalterede Kørebane samtidig med, at han nedsatte Farten til ca 25 km i Timen, men lige idet han vilde passere forbi Motorvognen, der indtil da havde kørt i den rigtige Side af Vejen, og hvis Lygter ikke virkede blændende, svingede denne til venstre og

stødte med Forenden lige mod venstre Ben af ham og hans Søster. Ved Sammenstødet blev han slynget af Cyklen og faldt ned paa Vejen et Stykke foran Cyklen, medens hans Søster blev slynget helt over i højre Vejgrøft. Sagsøgeren anser sig for at være uden Skyld i Sammenstødet, idet han kørte fuldt ud forsvarligt, og han er sikker paa, at han selv ikke er svinget til venstre. — Efter hans Mening er Sammenstødet sket i højre Halvdel af Kørebanen i Forhold til hans Kørselsretning.

Sagsøgerinden Anna Rahbek har under Straffesagen forklaret i Overensstemmelse med Broderen og fastholdt, at denne hele Tiden kørte i højre Side af Vejbanen, efter hendes Skøn helt ude ved Rabatten, og hun har benægtet, at Broderen umiddelbart før eller under Forbikørslen skulde have drejet til venstre eller blot kørt længere ud paa Vejbanen. Det var efter hendes Forklaring Motorvognen, som umiddelbart før Forbikørslen pludselig svingede til venstre over mod Motorcyklen og ramte denne eller rettere sagt hendes og hendes Broders venstre Ben.

Chauffør Arnst Jensen af Grindsted, der under Kørslen sad ved Siden af Sagsøgte Mølgaard, har som Vidne forklaret, at han den paagældende Aften ved 8 Tiden sammen med Murersvend Anton Christensen af Grindsted og Snedkersvend Harry Henriksen af Nørager lejede Motorvognen af Sagsøgte, Hotelejer Hansen, paa dennes Hotel i Grindsted for — med Sagsøgte Mølgaard som Chauffør — at foretage en Udflugt. Efter Jensens Skøn havde Mølgaard ikke da nydt Spiritus, og undervejs mod Varde nød de hver kun 2 Carlsberg Pilsnere i Mølby Kro, hvor de — efter hvad der er oplyst — standsede op for at høre, om der var Bal i Ansager. Mølgaard kørte i enhver Henseende forsvarlig, men efter Vidnets Opfattelse var han noget nervøs »af Gemyt«; det var en Antagelse, som Vidnet fik efterhaanden under Turen, og forøvrigt havde han ogsaa tidligere hørt Tale om, at Mølgaard var lidt nervøs. Om Kørslen og Sammenstødet har Vidnet iøvrigt forklaret i alt væsentligt overensstemmende med Mølgaard og herunder navnlig udtalt, at han, da Motorcyklen var lige ud for Motorvognen, mærkede et Stød i dennes venstre Side, hvorefter Vognen »drev« over til venstre. Chauffør Jensen har senere afgivet en yderligere Forklaring, hvori det hedder:

»Jeg undersøgte straks efter Ulykken de Bremsespor, Z 7740 havde afsat, og stod disse ganske tydeligt saaledes: I Begyndelsen var højre Hjuls Bremsespor inde i Rabatten i vor Vejhalvdel, og venstre Hjuls Bremsespor stod tilsvarende inde i Asfalten. Lidt længere henne svingede Bremsesporene saa i en Bue over Vejen og ned i Grøften til

Færdig fra Trykkeriet den 3 Juli 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsåret 1935.

Nr. 13

Mandag den 24 Juni.

Automobiler. Jeg vil antage, at Længden af højre Hjuls Bremsespor i Rabatten i vor Vejhalvdel var ca 7 Meter.«

Fornævnte Murersvend Christensen har om Lejemaalet angaaende Motorvognen, Kørslen og Sammenstødet forklaret i det væsenlige som nysnævnte Vidne; ogsaa efter hans Mening begyndte Motorvognen først at dreje til venstre, efter at han havde mærket et Stød i Vognens venstre Side.

Fornævnte Snedkersvend Henriksen, der ligesom forrige Vidne sad bag i Motorvognen, har ikke kunnet udtale sig med nogen Sikkerhed om, hvor paa Vejen Motorvognen og Motorcyklen kørte, eller om hvorledes Sammenstødet skete.

Chauffør Carl Jensen af Grindsted har som Vidne forklaret, at han kom til Stede kort efter, at Uheldet havde fundet Sted. Han saa da Sporet af Motorvognen, som havde kørt rigeligt i den højre Side af Vejbanen i Retning mod Varde, indtil Sporet pludselig viste en Drejning til venstre hen mod det Sted i den sydlige Grøft, hvor den endnu stod med Forpartiet, da Vidnet kom. Han bemærkede endvidere Bremsespor af Motorvognen umiddelbart forinden det Sted, hvor Vognen var begyndt at svinge til venstre. Bremsesporet var dog ikke ret langt.

Politibetjent Bertramsen, Varde, der kom til Stede, kort efter at Ulykken var sket, medens Motorvognen endnu stod med Forhjulene i Grøften, har som Vidne forklaret, at man fra Motorvognens venstre Baghjul kunde følge et Aftryk af Hjulets Gummiring, hvilket strakte sig i en Bue skraat over Vejen i en Afstand af ca 9 m fra Motorvognen, og derfra fortsatte Bremsesporet mindre tydeligt i lige Linie langs højre Side af Vejen. Afstanden fra bemeldte Spor til Rabatten var paa det smalleste Sted 1,70 m svarende til Motorvognens største Bredde. Det var ikke til at se, hvor selve Sammenstødet havde fundet Sted.

Fhv Købmand N P Pedersen af Ølgod, der ligeledes kom til Stede kort efter, at Ulykken var sket, har forklaret, at han den Aften ikke kunde se Bremsespor paa Vejen, men at han Onsdagen efter, at Ulykken — der indtraf en Søndag — var sket, passerede Stedet sammen med sin Hustru. Han undersøgte da nøje de stedlige Forhold, og gaaende ud fra Grøfttekanten, hvor Mærkerne af Motorvognen endnu sad, konstaterede han, at der i Landevejens Asfalt var 2 Bremsespor, som begge hidrørte fra samme Automobil — hvilket kunde ses paa Afstanden imellem Sporene — og som efter fornævnte Mærker at dømme maatte

hidrøre fra nævnte Motorvogn, idet man kunde følge Sporene tydeligt fra Grøften, hvor Vognen var havnet, tilbage og paa Asfalten og et godt Stykke hen ad denne. Vidnet har udtalt, at disse Bremsespor fra deres Begyndelse længst borte fra Mærkerne i Grøften laa saaledes, at Automobilet, der har afsat dem, maa have kørt saa at sige paa den asfalterede Vejbanes Midte. Saaledes stod Sporene et lille Stykke, hvorefter de i en Bue gik tværs over Vejen og endte, hvor Motorvognen havde sat Mærkerne i Grøften. Vidnet har efter sin Forklaring ogsaa senere iagttaget de samme Bremsespor, der stadig stod tydeligt.

Skræddermester H Mathiesen af Sig har til en den 3 December 1931 optaget Politirapport forklaret, at han ikke var Øjensvidne til Ulykken, men at Motorvognens venstre Hjul efter Bremsesporene at dømme har været 16—20 cm til venstre for Midten af Kørebanen. Mathiesen har endvidere udtalt, at Motorcyklen, der kørte med langsom Fart, passerede ham kort forinden Sammenstødet, og at den da kørte saa langt til højre paa Kørebanen som muligt og fortsatte saaledes, saa langt som Vidnet kunde se den. Tjenestekarl Ingvard Jensen af Uhregaard har til samme Rapport den 8 December 1931 forklaret, at Motorcyklen passerede ham, kort forinden Sammenstødet skete, og at den da kørte paa højre Side af Vejen og fortsatte saaledes saa langt, som han kunde se den.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at Landevejen paa den paa-gældende Strækning er frit overskuelig, og at den har en 5,50 m bred asfalteret Kørebane, samt at Bredden fra Grøftekant til Grøftekant er 8 m.

Efter det foreliggende, derunder en Erklæring fra den Motorsagkyndige i Politikreds Nr 63, maa det endvidere antages, at begge Køretøjer forinden Sammenstødet har været i forsvarlig Stand.

Som Sagen foreligger oplyst kan det ikke med Sikkerhed fastslaaes, om Motorvognen har kørt i sin højre Side af Vejen eller midt paa den; ligesom det henstaar usikkert, hvorledes Sammenstødet nærmere er sket, i hvilken Henseende der ikke findes at kunne lægges afgørende Vægt paa de af Motorvognens Passagerer afgivne Forklaringer.

Efter alt foreliggende og særlig naar henses til, at Motorvognen efter at have foretaget en brat Drejning er kørt ned i den efter dens Færdselsretning venstre Vejgrøft, samt til, at det ikke af nogen af de afhørte Personer er iagttaget, at Motorcyklen paa noget Tidspunkt har været ovre i sin venstre Side af Vejen, hvilket ogsaa bestemt er benægtet af begge Sagsøgere, findes der ved Sagens Paadømmelse at maatte gaas ud fra, at Sammenstødet er sket i den sydøstlige Side af Vejen og skyldes en fejlagtig Manøvre af Sagsøgte Mølgaard, der efter den af Vidnet Chauffør Arnst Jensen afgivne Forklaring maa antages at have været noget nervøs, og som — efter hvad der fremgaar af Proceduren — da Ulykken skete, kun havde ført Motorkøretøj i kortere Tid. Herefter maa de Sagsøgte være pligtige in solidum at erstatte den Sagsøgerne overgaaede Skade, medens der ikke kan tages noget Hensyn til det af Sagsøgte Hansen rejste Erstatningskrav.

Det af Sagsøgeren, der er født den 16 Oktober 1909, fremsatte Krav har han nærmere opgjort saaledes:

1) Skade paa Klæder, Udgift til Læge, Bandage og Anskaffelse af Kunstfodtøj m v	325	Kr
2) Tab ved Beskadigelse af Motorcyklen	500	—
3) Fremtidige Udgifter til Anskaffelse og Reparation af Kunstfodtøj à 120 Kr aarlig kapitaliseret til	1 080	—
4) Tabt Arbejdsfortjeneste i 2 Aar nemlig fra den 6 September 1931 til den 6 September 1933 efter en Aarsfortjeneste af 1375 Kr	2 750	—
5) Invaliditetserstatning	10 000	— og
6) Godtgørelse for Lidelse, Lyde og Vansir	5 000	—
	<hr/>	
	19 655	Kr.

Medens de Sagsøgte ikke har fremsat nogen Indsigelse angaaende Post 1, der saaledes vil være at tillægge Sagsøgeren, har de protesteret mod de øvrige Erstatningskrav.

ad 2. Mellem Parterne er der Enighed om, at Motorcyklen forinden Ulykken havde en Værdi af 900 Kr, og at Sagsøgeren, der har solgt den i den Stand, hvori den var efter Ulykken, herved kun har indvundet 400 Kr. De Sagsøgte har imidlertid hævdet, at Sagsøgeren, saafremt han havde ladet Skaden udbedre, kunde have indvundet mere end 400 Kr. Efter det foreliggende, herunder en Erklæring af 22 September 1934 fra Mekaniker Morten Sørensen i Sædding, hos hvem Motorcyklen var indsat til Reparation, da den blev solgt, maa der imidlertid gaas ud fra, at Sagsøgeren ikke kunde have udbragt Cyklen til noget større Beløb end sket, og hans Erstatningspaastand vil derfor paa dette Punkt være at tage til Følge.

ad 4. Det er af de Sagsøgte erkendt, at Sagsøgeren maa have Krav paa Erstatning for tabt Arbejdsfortjeneste i 2 Aar paa Grundlag af en Aarsfortjeneste af 1375 Kr heri indbefattet Kost og Logis ansat til 550 Kr aarlig, men de Sagsøgte har hævdet, at der ikke kan tilkomme Sagsøgeren Godtgørelse for Kost og Logis i det Tidsrum, i hvilket han for vedkommende Sygekasses Regning har henligget paa Sygehus, nemlig fra 6 September 1931 til 1 Juni 1933, og at der følgelig i det indsogte Beløb maa fragaa 960 Kr. Idet der maa gives de Sagsøgte Medhold heri, vil der paa denne Post kun være at tilkende Sagsøgeren 1790 Kr, hvorved bemærkes, at der ikke af Sagsøgeren er fremsat Indsigelse mod Beregningen af det nævnte Fradrag.

ad 3, 5 og 6. De Sagsøgte har hævdet, at der ikke kan tilkomme Sagsøgeren nogen særlig Godtgørelse for fremtidige Anskaffelser af Kunstfodtøj m v, men at dette Forhold eventuelt maa tages i Betragtning ved Fastsættelsen af Invaliditetserstatningen, iøvrigt har de anført, at det krævede Beløb er for højt ansat, idet der ikke er taget Hensyn til Besparelse ved, at Sagsøgeren er fritaget for at anskaffe almindeligt Fodtøj. Med Hensyn til Invaliditetserstatningen og Godtgørelse for Lidelse m v har de hævdet, at de krævede Beløb er alt for højt ansat.

I en af Overlægen paa Amtssygehuset i Varde den 6 Juli 1933 afgivet Erklæring hedder det bl a:

»Der fandtes et dobbelt og compliceret (aabent) Brud af venstre Laarben. Det midterste Stykke af Knoglen døde bort (nekrotiserede) og maatte fjernes, og efter at Betændelsen var faldet til Ro indsatte man 16 Marts 1932 et Stykke af Skinnebenet til Erstatning for det afdøde og udstødte Knoglestykke.

Transplantatet helede langsomt ind og 9 Januar 1933 noteres i Journalen, at der er Fasthed paa Brudstedet. Et senere Brud paa Transplantatet helede hurtigt og i Maj 1933 forsynedes han med en Læderbandage med Støvle. Han »hænger« i Bandagen, saa han ikke støtter paa Foden. Han gaar nu med 1 Krykke og 1 Stok og gaar helt godt med Bandagen, dennes Knæled kan bevæges, saa han kan forsøge at bøje i Knæet, men Bevægeligheden i dette Led er næsten ophævet, kan kun bøjes ganske faa Grader.«

I en af samme Overlæge den 25 April 1934 afgivet Erklæring udtales derhos:

»Han bærer nu en Spadserebandage med Fodplade, som støtter ned i en Støvle med høj Hæl, saaledes at han under Gangen hviler paa Bækkenet. Han gaar med 1 Stok, dog naar han gaar langt med 2, og han kan da gaa 3—4 Kilometer uden større Anstrengelse. Han gaar hjemme uden at arbejde. Han har aldrig Smerter i Laaret og heller ikke i Fodledet. Men naar han gaar langt, kan han faa lidt ondt i Knæet, som næsten er stift. Intet Ødem af Benet om Aftenen — — — ses v Laar meget tyndt og deformeret — — — Der maales en Forkortning af v. Underextremitet paa 8 cm. 15 cm over Knæet er v Laar 9 cm tyndere end h, men 15 ctm under Knæene er Maalene ens, ligeledes Omfanget af selve Knæene — — —

Fremtidsudsigterne er næppe helt daarlige. I Løbet af kort Tid kan han antagelig gaa uden Bandage. Der er nok Mulighed for, at Knæledet med Tiden kan bevæges bedre, selvom det vel aldrig bliver helt godt. Forkortningen paa 8 cm vil aldrig svinde.

Som Landmand er hans Arbejdsevne selvfølgelig langt under $\frac{1}{3}$; men han er flink og villig og vil sikkert kunne lære et andet Erhverv, hvis han faar lidt Hjælp dertil. Og han vil nok paa den Maade naa en helt god Erhvervsevne.«

I en Skrivelse af 19 Maj 1934 har Direktoratet for Ulykkesforsikringen udtalt, at det, saafremt Tilfældet havde enhørt under Ulykkesforsikringsloven, vilde have tillagt Sagsøgeren en midlertidig Invaliditetserstatning beregnet efter en Invaliditetsgrad af 35 pCt saaledes at Sagen, naar der yderligere var forløbet henimod 1 Aar, vilde være blevet endeligt afgjort.

Efter det saaledes foreliggende findes den Sagsøgeren tilkommende Invaliditetserstatning bl a naar henses til, at han paa Grund af sin Invaliditet fremtidig vil være nødsaget til paa venstre Fod at have Fodtøj af særlig Konstruktion, passende at kunne fastsættes til 8000 Kr, medens Godtgørelsen for Lidelse, Lyde og Vansir under særligt Hensyn til det meget langvarige Sygehusophold vil være at ansætte til 2000 Kr.

Det af Sagsøgerinden, der er født 13 Marts 1912, fremsatte Erstatningskrav er opgjort saaledes:

1) Godtgørelse for ødelagt Tøj og Udgifter til Massage- og Lysbehandling, Lægeattester m v	420 Kr
2) Tabt Arbejdsfortjeneste i Tiden fra 6 September 1931 til 31 December 1933 2 ¹ / ₄ Aar efter en Aarsfortjeneste af 1150 Kr	2 585 —
3) Invaliditetserstatning	15 000 —
4) Godtgørelse for Lidelse, Lyde og Vansir	5 000 —
- Medens de Sagsøgte ikke har fremsat Indsigelse mod Post 1, der saaledes vil være at tillægge Sagsøgerinden, har de protesteret mod de øvrige Krav.

ad 2. De Sagsøgte erkender, at der maa tilkomme Sagsøgerinden Godtgørelse for tabt Arbejdsfortjeneste i det anførte Tidsrum, men har hævdet, at Erstatningen er for højt ansat, idet der er regnet med en maanedlig Pengeløn af 50 Kr, hvilken Løn Sagsøgerinden har oppebaaret i Sommerhalvaaret 1931, men efter de Sagsøgtes Formening ikke kan paaregne at opnaa om Vinteren. Da Aarsindtægten indbefattet Kost og Logis højst kan ansættes til 1000 Kr eller for hele den paagældende Periode til 2250 Kr ialt, og der heri formentlig maa ske et Fradrag paa 770 Kr, idet Sagsøgerinden ikke kan have Krav paa Godtgørelse for Kost og Logis i den Tid, i hvilken hun paa Sygekassens Regning har henligget paa Sygehuset nemlig fra 6 September 1931 til 30 November 1932 og paany fra 2 Maj 1933 til 1 Juli s A, skulde der paa denne Post kun tilkomme Sagsøgerinden 1480 Kr.

Idet Sagsøgerindens samlede Aarsindtægt skønsmæssig findes at kunne ansættes til 1050 Kr eller for hele den paagældende Periode 2362 Kr 50 Øre, og idet der heri — da Sagsøgerinden ikke kan have Krav paa Godtgørelse for Kost og Logis i den Tid, i hvilken hun har henligget paa Sygehuset — maa ske det af de Sagsøgte krævede Fradrag af 770 Kr, mod hvis Udregning ingen Indsigelse er fremsat, vil der paa denne Post kun være at tilkende Sagsøgerinden 1592 Kr 50 Øre.

ad 3 og 4. De Sagsøgte har gjort gældende, at de krævede Beløb er alt for højt ansat.

I en af fornævnte Overlæge den 6 Juli 1933 afgivet Erklæring hedder det:

»— — — der fandtes et alvorligt Brud af venstre Laarben. Efter kort Tids Forløb maatte man foretage en Operation for at reponere Bruddet. Hun behandledes længe med Gipsbandage, Massage etc og blev udskrevet 30 November 1932. Hun gik da med 2 Stokke, og der var kun ubetydelig Bevægelighed i venstre Knæled.

Atter indlagt 2 Maj til 1 Juli 1933 for at forsøge at faa Knæet mobiliseret. Dette viste sig umuligt, og ved Udskrivningen var Tilstanden følgende: 5 ctn's Forkortning af venstre Ben. — — — — — — — Der mangler 5—10° i fuld Udstrækning af Knæet, og hun kan kun bøje ganske faa Grader i Leddet; passivt kan der ikke bøjes yderligere. Bevægeligheden naturlig i Hofte- og Fodled.

Forkortningen vil altid blive uforandret, og man maa sikkert opgive at faa Bevægelighed i Knæledet. Hun gaar nu med 2 Stokke, men vil nok med Tiden kunne gaa med een. Hun vil i hvert Fald de første Aar ikke kunne paatage sig Arbejde, hvorved hun skal gaa eller staa meget.«

I en af samme Overlæge den 25 April 1934 afgivet Erklæring hedder det derhos: »Hun gaar nu med 2 Stokke ude og med 1 Stok inde i Huset. Uden Stok kan hun gaa lidt. Hun er hjemme og arbejder ikke. Hun bærer ikke Bandage eller høj Hæl, halter endel under Gangen. Hun har ingen Smerter i Laaret, men navnlig de sidste Maaneder har hun haft Smerter i Fodledet, som skal være blevet stift og ofte tykt i den sidste Tid. — — —

Der maales en Forkortning af Extremiteten paa 4 ctm.

Maalene af Laar og Underben 15 ctm over og under Knæledet er ens — — —

Knæets Konturer kun lidt udviskede, patella næsten fixeret, hun kan extendere helt, men kun flekttere minimalt, ca 5 pCt. Ingen Ansamling i Leddet, ingen Ømhed, Fodledet synes naturligt, uden Ansamling, men det er lidt ømt, og det staar fixeret i let Extension, svarende til Fodens Stilling i Fodtøj med ret høj Hæl. Fra denne Stilling kan det kun passivt rokkes ganske lidt — — — Hendes Arbejdsevne er meget ringe, og der er nærmest Udsigt til, at den bliver endnu daarligere, efterhaanden som den secundære Arthrititis i Fodledet formodentligt vil udvikle sig videre. Den har kun bestaaet i faa Maaneder. Hun gaar meget daarligt og vil maaske aldrig kunne undvære Støtte. Husligt Arbejde vil hun næppe kunde udføre. Skal hun ernære sig selv, maa det blive ved Syning eller lignende.«

Direktoratet for Ulykkesforsikringen har i fornævnte Erklæring af 19 Maj 1934 udtalt sig angaaende Sagsøgerinden paa tilsvarende Maade som om Broderen, dog at hendes Invaliditetsgrad ansættes til 50 pCt.

Efter alt det foreliggende findes den Sagsøgerinden tilkommende Invaliditetserstatning at burde bestemmes til 9000 Kr, medens Godtgørelsen for Lidelse, Lyde og Vansir, under særlig Hensyn til det meget langvarige Sygehusophold vil være at fastsætte til 2000 Kr.

I Henhold til det foranførte vil de Sagsøgte in solidum være at tilpligte at betale til Sagsøgeren 12 615 Kr og til Sagsøgerinden 13 012 Kr 50 Øre tilligemed Renter af Beløbene som paastaet.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte ligeledes in solidum at burde godtgøre Sagsøgerne med 900 Kr.

Tirsdag den 25 Juni.

Nr 4/1935. Enkefru **Helga Andersen** paa egne Vegne og som Værge for sin umyndige Søn, **Johannes Nathanael Andersen** (Overretssagfører Haack) mod

General Accident Fire & Life Assurance Corporation, Ltd
(Ballhausen),

betræffende Udbetaling af et Forsikringsbeløb.

Østre Landsrets Dom af 7 December 1934: De Sagsøgte, General Accident Fire & Life Assurance Corporation, Ltd, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Enkefru Helga Andersen, paa egne Vegne og som Værge for sin umyndige Søn Johannes Nathanael Andersen i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Efter Dommens Afsigelse er der tilvejebragt en Erklæring fra Retslægeraadet, hvori det udtales, at det efter Arten af den ved Springet gennem Vinduet opstaaede Læsion paa venstre Ben og den tidsmæssige Sammenhørighed mellem denne Læsion og Aarebetændelsen i Benet og den deraf følgende dødelige Blodprop til Hjertet kan antages, at Læsionen af venstre Ben er Aarsagen til Aarebetændelsen og derigennem til Andersens Død.

Efter denne Erklæring og det i Dommen anførte maa der gaas ud fra, at der er det fornødne Aarsagsforhold mellem Læsionen af venstre Ben og Andersens Død. Det maa endvidere efter det oplyste antages, at Andersen den paagældende Aften paa Grund af Sindssygdom har manglet Evnen til at handle fornuftmæssigt.

Herefter findes Appellantindens Paastand, selv om Andersens Død maatte siges at skyldes grov Uagtsomhed fra hans Side, at burde tages til Følge, idet der ikke i Policens Bestemmelser, navnlig heller ikke Bestemmelserne i § 1 a og 5 c, ses at være tilstrækkelig klar Hjemmel til at statuere Bortfald af Indstævntes Forpligtelse i Strid med Bestemmelsen i Forsikringsaftalelovens § 19, 1 Stk, jfr § 18.

Sagens Omkostninger findes Indstævnte at burde betale til Appellantinden for begge Retter med 500 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, General Accident, Fire & Life Assurance Corporation, Ltd, bør til Appellantinden, Enkefru Helga Andersen paa egne Vegne og som Værge for sin umyndige Søn Johannes Nathanael Andersen, betale 3000 Kroner med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 15 Oktober 1934 til Betaling sker og Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Henhold til Forsikringsbegæring af 20 August 1915 blev nu afdøde Snedkermester Anders Thomsen Andersen ved Police af 25 August 1915

ulykkesforsikret i det sagsøgte Selskab General Accident Fire & Life Assurance Corporation, Ltd, saaledes at der i Tilfælde af Ulykkestilfælde vilde være at udbetale ved Død 3000 Kr, ved fuldstændig Invaliditet 6000 Kr og ved forbigaaende Erhvervsudygtighed indtil 3 Kr om Dagen.

I Foraaret 1934 søgte Snedkermester Andersen, der var gift med Sagsøgerinden, Enkefru Helga Andersen, Lægehjælp hos Læge Erik Meyer, idet han mente at have daarlige Nerver, og i den følgende Tid tilsaa Læge Meyer nogle Gange Andersen i dennes Hjem, og Andersen søgte nogle Gange Læge Meyer i dennes Konsultationstid.

Efter Sagsøgerindens Fremstilling var Andersen den 26 Juli 1934 paa deres fælles Bopæl i Frederiksgaards Allé 5, Stuen, gaaet i Seng ca Kl 20. Hen paa Natten ca Kl 1 stod Sagsøgerinden op for at lukke et Vindue og tændte derfor Lys i Værelset ved Siden af det Værelse, hvori hun og hendes Mand sov. Som Følge heraf stod hendes Mand op af Sengen og raabte »Brand«, men da hun havde beroliget ham, lagde han sig atter, men lidt efter stod Manden atter op, gik ud i Køkkenet, afførte sig sin Skjorte, sprang op paa Køkkenbordet, lukkede et Vindue op og forsvandt ud gennem dette. Afstanden fra Vindueskarmen og til Jorden er 147 cm men neden under Vinduespartiet findes i hele dettes Bredde en Lyskasse, der ikke er forsynet med Rist; Lyskassen ragede kun ca 40 cm frem fra Husvæggen og var af ringe Dybde. Kl 1½ modtog Politiet Meddelelse om, at en Mandsperson i nøgen Tilstand løb om i Frederiksgaards Allé. Politiet kom derefter til Stede, og paa Hjørnet af C F Richsvej og Apollovej blev Andersen antruffet, idet en tilfældig tilstedeværende havde holdt ham tilbage og forklarede, at Andersen i fuldstændig nøgen Tilstand var kommet løbende, skrigende og raabende. Andersen blev derpaa af Politiet i Udrykningsvogn bragt til Kommunehospitalets 6 Afdeling og indlagt paa denne, hvor han henlaa, indtil han den 4 August s A afgik ved Døden. Om Dødsårsagen hedder det i en af Afdelingens fungerende Overlæge P Dickmeiss afgivet Erklæring af 25 September 1934 bl a saaledes:

»Den kliniske Diagnose (d v s Diagnosen ved Sygesengen) var — som paa Dødsattesten anført — depressio mentis, peritonitis. Ved en senere foretagen Sektion fandtes imidlertid ingen Tegn paa peritonitis, derimod fandtes en Aarebetændelse i venstre Ben (trombophlebitis venae femoralis sin), hvorfra der var afgaaet en Trombe (Blodprop) til Hjertet og havde foraarsaget Døden. Ved Indlæggelsen fandtes en Del Hudafskrabninger paa venstre Ben, antagelig opstaaet ved det Spring ud af Vinduet, som Pt havde foretaget umiddelbart inden Indlæggelsen. Pt's Aarebetændelse i samme Ben er en mulig Følge af disse Læsioner.

Det fremgaar endvidere af Journalen, at Pt det sidste ½ Aar inden Indlæggelsen havde frembudt Symptomer paa Sindssygdom. Natten før Indlæggelsen var han urolig, ængstelig og hallucineret, og hans Spring ud af Vinduet maa betragtes som et Udslag af hans Sindssygdom, det omvendte kan ikke siges at være Tilfældet.«

I Erklæring af 18 Oktober 1934 har Læge Dickmeiss yderligere udtalt:

»Det fremgaar af Journalen, at Pt siden April 1934 har frembudt Symptomer paa Sindssygdom, bl a i Form af nedtrykt Sindsstemning og

forskellige Vrangforestillinger. Indlæggelsesnatten var han urolig, ængstelig, hallucineret, mente, han »var i Helvede«. Pludselig sprang han op, rev alt Tøjet af og løb gennem Vinduet nøgen ud paa Gaden, hvor han hurtigt blev standset af Politiet, der indbragte ham her paa Afdelingen 27 Juli d A Kl 2. Ved Indlæggelsen var han raabende og støjende, senere mere rolig, men dog stadig angstpræget, raadvild, ude af Stand til at give en sammenhængende Forklaring om Sygdommens Begyndelse og Udvikling. Om selve Nattens Begivenheder forklarede han, at han havde set og hørt saa meget, »det var vist Djævl«; derfor var han sprunget ud af Vinduet.

Den psykiske Tilstand var uforandret under Opholdet.

Tp var ved Indlæggelsen normal (37,2); om Aftenen den 27 Juli var den steget til 38,5 og forblev under Resten af Opholdet forhøjet. Pt var de sidste Dage ret klagende, særlig over Smerter i Underlivet. Døden indtraadte 4 August Kl 6½ under Symptomer tydende paa en Svigten af Kredsløbet.

Ved Indlæggelsen fandtes en Del Hudafskrabninger paa venstre Ben, men ingen Tegn paa større Læsioner. Disse lettere Læsioner kan ikke siges at have haft nogen Indflydelse paa Pt's Sindstilstand.

Den Aarebetændelse, der fandtes ved Sektionen, er antagelig opstaaet i Løbet af de første Dage af Pt's Ophold paa Afdelingen. Fra denne Aarebetændelse, der havde sit Sæde i venstre Ben, var der afgaaet en Blodprop til Hjertet, hvorved Døden var fremkaldt.«

Endvidere er der af Læge Erik Meyer afgivet en Erklæring af 27 Oktober 1934, hvori det bl a hedder: »— — — meddele, at jeg i Foraaret 1934 har behandlet afd Snedkermester Anders Thomsen Andersen, idet jeg har aflagt nogle Sygebesøg i hans Hjem, og han har søgt mig nogle Gange i min Konsultation.

Han havde forskellige Klager af overvejende nervøs Karakter.

Da han i Perioder havde lidt Temperaturforhøjelse og var ængstelig for en evt Lungelidelse, henviste jeg ham til Undersøgelse paa Tuberkulosestation. Denne Undersøgelse gav ingen Holdepunkt for en Lungelidelse.

Han var meget deprimeret og ængstelig og sov daarligt om Natten, men frembød iøvrigt ingen Tegn til Sindssygdom.

Han har — saavidt jeg husker — det meste af Tiden passet sit Arbejde.«

Af Sagsøgerinden blev der efter Mandens Død overfor de Sagsøgte fremsat Krav om Erstatning i Henhold til den tegnede Forsikring, men de Sagsøgte afviste Kravet under Henviisning til Policens Bestemmelser.

I Forsikringsbegæringen af 20 August 1915 hedder det bl a, at Forsikringssummen i Tilfælde af Død ønskes udbetalt til de retmæssige Arvinger.

I Policen af 25 August 1915 findes bl a følgende Bestemmelser:

»§ 1. Ulykkestilfælde. Ved Ulykkestilfælde forstaas i nærværende Kontrakt en for Lægen paaviselig Beskadigelse af den Forsikredes Legeme, umiddelbart foraarsaget af en ydre voldsom Aarsag paa mekanisk, tilfældig og pludselig Maade, uden at den Forsikrede selv forsætlig, ved grov Uagtsomhed eller ved Kaadhed er Skyld i Beskadigelsen.

Følgende Sundhedsforringelser bliver aldrig at betragte som Ulykkestilfælde:

a) Alle sædvanlige Sygdomme og deres Følger — — —

§ 3. Undtagen Risiko. Erstatning ydes ikke for Ulykkestilfælde, der paadrages under: — — —

b) Duel, Slagsmaal, Selvmordsforsøg uden Hensyn til Utilregnelighed — — —

d) eller medens den Forsikrede har været beruset eller hans Tilregnelighed under Paavirkning af narkotiske Stoffer har været nedsat — — —

§ 5. Personer, som ikke kunne forsikres — — —

c) Personer, der er Krøblinge, vanføre eller invalide eller hvis Sanser er svækkede paa en saadan Maade, at de ikke er i Stand til at udvise den samme Agtpaagivenhed som et normalt Menneske.

d) Personer, der lider af kronisk Alkoholisme eller er forfaldne til Brug af Morfin, narkotiske Stoffer eller bedøvende Midler.

Maatte saadanne Personer alligevel have erholdt Forsikring, da er denne følgelig uforbindende for Selskabet, ligesom løbende Forsikring bortfalder af sig selv for Fremtidens Vedkommende, naar den Forsikrede bliver lidende af saadan Sygdom eller Mangel som ovenfor under b—d nævnt, eller naar han fylder 60 Aar — — —

§ 12. Dødsfaldserstatning. Den for Dødsfald forsikrede Sum udbetales, saafremt den Forsikrede inden 3 Maaneder efter Ulykkestilfældet afgaar ved Døden som absolut og umiddelbar Følge af dette. Udbetalingen sker ikke til Dødsboet, men derimod til den i Policen udtrykkelig som kravsberettiget nævnte Person — — —«.

Ved Stævning af 15 Oktober 1934 har derpaa Sagsøgerinden paa egne Vegne og som Værge for sin umyndige Søn Johannes Nathanael Andersen rejst denne Sag, hvorunder hun nedlægger Paastand paa, at de Sagsøgte dømmes til at betale 3000 Kr med Renter 5 pCt aarlig fra den 15 Oktober 1934.

De Sagsøgte nedlægger Paastand paa Frifindelse.

Til Støtte for Paastanden gør Sagsøgerinden gældende, at hendes Mand er død som Følge af et Ulykkestilfælde, der falder ind under den tegnede Forsikring.

De Sagsøgte gør til Støtte for deres Paastand paa Frifindelse i første Række gældende, at Snedkermester Andersen Natten mellem den 26 og 27 Juli 1934 var sindssyg og i nogen Tid havde været sindssyg, at Bestemmelsen i Policens § 5 c omfatter sindssyge Peroner, at Andersen sprang ud af Vinduet, fordi han var sindssyg, samt at Forsikringen derfor i Henhold til Policens § 5 sidste Stykke var traadt ud af Kraft. Om Andersens Tilstand henviser de til de af Lægerne Dickmeiss og Meyer afgivne Erklæringer.

Dernæst gør de Sagsøgte gældende, at Aarebetændelse er en sædvanlig Sygdom, og at Tilfældet derfor i Henhold til Policens § 1 a ikke falder ind under Forsikringen, hvorhos de iøvrigt fremhæver, at det ikke er bevist, at Aarebetændelsen er foraarsaget af Springet ud fra Vinduet.

Endelig hævder de Sagsøgte, at selv om der foreligger Aarsagssammenhæng mellem det, der passerede den paagældende Nat, og Andersens

Død, falder Tilfældet ikke ind under Forsikringen, da der fra Andersens Side foreligger en forsættlig unormal Handling, og Forsikringen efter sin Karakter ikke omfatter saadanne Handlinger.

Heroverfor gør Sagsøgerinden gældende, at Andersen ved at passere ud gennem Vinduet har skrabet sit ene Ben formentlig paa Kanten af Lyskassen, og at denne Læsion har foraarsaget Aarebetændelsen, der atter var Aarsag til den Blodprop, der er Dødsarsagen. Dernæst gør Sagsøgerinden gældende, at Andersen vel var under Behandling for daarlige Nerver, men at han ikke var sindssyg, og endelig hævder Sagsøgerinden, at selv om Andersen havde handlet i sindssyg Tilstand, falder Tilfældet alligevel ind under Forsikringen, da sindssyge Personer ikke omfattes af Undtagelsesreglen i Policens § 5 c, der kun angaar fysiske og ikke psykiske Tilstande. At dette er saaledes, bekræftes ogsaa modsætningsvis af Bestemmelserne i Policens § 3 d og § 5 d, hvor der er nævnt positive Tilfælde, hvor Utilregnelighed kommer den Forsikrede til Skade. Endelig henviser Sagsøgerinden til Reglen i Lov om Forsikringsaftaler af 15 April 1930 § 19.

Efter det fremkomne maa det antages, at Snedkermester Andersen ved at passere ud af Vinduet har paadraget sig Hudafskrabningerne, og at Aarebetændelsen og Blodproppen er en Følge heraf. Men efter det oplyste findes det skete, der maa ses som en Helhed, ikke at kunne betegnes som Ulykkestilfælde i den i Policen nærmere angivne Betydning, da det maa antages, at Andersen har handlet i sindsforvirret Tilstand, og da den foretagne Handling, der bevirkede Læsionen, kun kan ses som Udslag af denne Tilstand. Som Følge heraf vil de Sagsøgte være at frifinde. Sagens Omkostninger findes at burde ophæves.

Onsdag den 26 Juni.

Nr 174/1934. **Danmarks Lærerforening, Danmarks Overlærerforening og Danmarks kommunale Realskoleforening (Stein)**

mod

Undervisningsministeriet (d kst Kammeradvokat),

betræffende Ændring af en i et af det indstævnte Ministerium udstedt Cirkulære indeholdt Bestemmelse vedrørende Ansættelse af Viceinspektører i visse Skoler.

Østre Landsrets Dom af 30 Juni 1934: Sagsøgte, Undervisningsministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Danmarks Lærerforening, Danmarks Overlærerforening og Danmarks kommunale Realskoleforening, i denne Sag fri at være. Til det offentlige betaler Sagsøgerne den Retsafgift, som vilde have været at erlægge, saafremt Sagen ikke for

Sagsøgtes Vedkommende havde været afgiftsfri. Sagsøgerne bør derhos i Salær til den kst Kammeradvokat betale 250 Kr. De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Spørgsmaalet om Rigtigheden af den af Ministeriet hævdede Fortolkning af Lovens § 32, Stk 1, Pkt 3 vilde ikke kunne indbringes for Domstolene af noget enkelt Medlem af de appellerende Organisationer og der er ej heller i Lovgivningen tillagt Organisationerne nogen selvstændig Ret i saa Henseende, hvorved bemærkes, at den Danmarks Lærerforening i Henhold til Lovens § 17 tilkommende Forhandlingsret ikke indbefatter nogen saadan Ret.

Herefter findes Indstævntes Paastand om Sagens Afvisning fra Landsretten at burde tages til Følge.

I Salær for begge Retter til den konstituerede Kammeradvokat vil Appellanterne in solidum have at betale 600 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Denne Sag afvises fra Landsretten. I Salær for begge Retter til den konstituerede Kammeradvokat betaler Appellanterne, Danmarks Lærerforening, Danmarks Overlærerforening og Danmarks kommunale Realskoleforening, een for alle og alle for een, 600 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag nedlægger Danmarks Lærerforening, Danmarks Overlærerforening og Danmarks kommunale Realskoleforening Paastand paa, at Undervisningsministeriet kendes pligtigt at ændre den i Ministeriets Cirkulære Nr 88 af 16 Juni 1931, Kap II, 2 Stk indeholdte Bestemmelse: »Ved en Skole forstaas den Del af et kommunalt Skolevæsen, der ledes af een Overlærer, naar den har alle Folkeskoleklasser fra 1ste til 7de Klasse, eller Underklasser fra 1ste til 4de eller 5te Klasse og en dertil hørende fuldstændig Mellem- og Realskole eller Realskole; har en Skole kun 6 Klassetrin ialt, vil Dobbeltklasser paa alle 6 Trin ogsaa nødvendiggøre Ansættelse af en Viceinspektør«, saaledes at den i Lov Nr 167 af 28 April 1931 om Lønninger m m for Folkeskolens Lærere § 32, Stk 1, Pkt 3, hjemlede Adgang til Oprettelse af Viceinspektørstillinger ikke ved Lovbestemmelsens Gennemførelse gøres afhængig af, om Skolen har de i Undervisningsministeriets Cirkulære Nr 88 af 16 Juni 1931 Kap II, 2 Stk specielt nævnte Klasser.

Undervisningsministeriet paastaar principalt Sagen afvist, subsidiært paastaar det sig frifundet.

Sagsøgerne, af hvilke Danmarks Lærereforening har Forhandlingsret i Medfør af ovennævnte Lovs § 17, medens de to andre Foreninger er Underafdelinger af Lærereforeningen, gør til Støtte for deres Paastand gældende:

Ifølge nævnte Lovs § 32, Stk 1, Pkt 3, skal ved hver kommunal Købstadsskole, der normalt har mindst dobbelt Klasserække hele Skolen igennem, bortset fra de 2 ældste Klasser i Eksamensskolen, normeres en Stilling som Viceinspektør for hver dobbelt Klasserække. Bestemmelsen tilsigter Oprettelsen af en Række nye Avancementsstillinger for Folkeskolens Lærere. Den nævnte Cirkulærebestemmelse begrænser imidlertid ved sin i Forbindelse med en Gengivelse af nævnte Lovbestemmelse optagne Definition af Ordet »Skole« Antallet af Viceinspektørstillinger i Forhold til, hvad der følger af Lovteksten og Lovens Forarbejder. Ordet »Skole« har nemlig efter Sagsøgernes Formening hidtil betydet »den Del af et kommunalt Skolevæsen, der ledes af en Overlærer«, og det er i Strid med denne Forstaelse, naar Cirkulæret som Betingelse for Oprettelse af een eller flere Viceinspektørstillinger ved en Skole yderligere kræver, at denne skal have de sammesteds angivne Klasser, og derved holder Skolevæsenet i de Købstæder, hvor Børnene er fordelt mellem 2 eller flere Skoler efter Klassetrin, udenfor Lovbestemmelsen. Efter den af Sagsøgerne hævdede Forstaelse af Lovbestemmelsen er Oprettelsen af ialt 217 Viceinspektørstillinger ved de kommunale Købstadskoler nødvendig, medens Cirkulærets Bestemmelser kun kræver Oprettelsen af 148 saadanne Stillinger.

Hvad Undervisningsministeriets Afvisningspaastand angaar, hævder Sagsøgerne, at da Lærerlønningenslov ikke kender den i Statstjenestemandsløvs Nr 98 af 31 Marts 1931 § 25 omhandlede Voldgiftsret, hvis Opgave bl a er at paakende Tvistigheder af den under nærværende Sag omhandlede Art, kan Bestemmelsen i Lærerlønningenslovens § 15 angaaende Adgang for en Lærer eller Pensionist til for Domstolene at indbringe ethvert ham vedrørende Spørgsmaal om Krav, begrundet i Bestemmelser om Lønning m v — hvilken Bestemmelse svarer til Bestemmelsen i Statstjenestemandsløvs § 19, Stk 1 — ikke afskære Lærernes Organisation fra paa samtlige interesserede Læreres Vegne at indbringe den foreliggende Tvist for Domstolene, hvis Kompetence iøvrigt følger af Grundlovens § 70.

Det sagsøgte Ministerium gør gældende, at Spørgsmaalet om den paagældende Cirkulærebestemmelss Lovmedholdelighed, der ikke falder ind under Grundlovens § 70, ligger udenfor de Spørgsmaal, som ifølge Lærerlønningenslovens § 15 kan indbringes for Domstolene, idet den Omstændighed, at denne Lov savner Regler om en Voldgiftsret svarende til de i Statstjenestemandsløvs § 25 indeholdte, ikke kan medføre en videregaaende Kompetence for Domstolene, end disse vilde have efter Statstjenestemandsløvs § 19. Den enkelte Lærer vilde ikke være kompetent til at anlægge nærværende Sag, og Lærernes Organisationer har derfor heller ikke som repræsenterende samtlige enkelte Lærere eller det overvejende Antal af disse Kompetence dertil. Endvidere giver Danmarks Lærereforenings Forhandlingsret heller ikke denne Forening Beføjelse til at fordre den nedlagte Paastand taget

under Paakendelse; den har i Kraft af sin Forhandlingsret ved Lovens Ikrafttræden for ca 3 Aar siden deltaget i Forhandlinger bl a om det her omhandlede Spørgsmaal — iøvrigt uden at Foreningens Repræsentanter har rejst særlig Indsigelse mod Ministeriets Standpunkt, saaledes som det er kommet til Orde i Cirkulæret — og dermed er dens Rettigheder forsaavidt dette Spørgsmaal angaar udtømt. Den nedlagte Paastand er derhos efter sit Indhold ikke egnet til at tages under Paakendelse af Domstolene. Endelig hævder Ministeriet, at dets Standpunkt er i Overensstemmelse med Lovens Krav om »dobbelt Klasserække hele Skolen igennem, bortset fra de 2 ældste Klasser i Eksamensskolen« som Betingelse for Pligt til Ansættelse af Viceinspektører. Dette Krav er reelt begrundet derved, at en Deling af en kommunal Skole i en Købstad gennem Foretagelsen af en Fordeling af Børnene efter Klassetrin normalt ogsaa medfører en Forøgelse af Antallet af Overlærere. Da det ifølge Lovens Forarbejder Rigsdagstidende 1930—31 Tillæg A Sp 6619—20 har været Tanken, at Viceinspektørerne skal være Overlærerne til Hjælp ved deres administrative Arbejde, er der i Købstæder med saadan Fordeling af Børnene normalt saavel arbejdsmæssigt som lønningsmæssigt mindre Trang til Oprettelse af Viceinspektørstillinger. Ifølge Lønningskommissionens Bemærkninger til Lovforslaget antoges den nye Viceinspektørklasse at ville komme til at omfatte »ikke over 200 Stillinger«; der er faktisk oprettet 194 saadanne dels pligtmæssigt, dels frivilligt med Ministeriets Godkendelse, og Oprettelse af disse Stillinger i det af Sagsøgerne fortrede Omfang vilde virke urimeligt.

Retten maa give det sagsøgte Ministerium Medhold i, at Grundlovens § 70 er uden Betydning for Afgørelsen af nærværende Sag.

Selv om de sagsøgende Organisationer i Medfør af Lærerlønningens § 15 eller dens Analogi maatte have Beføjelse til som repræsenterende Lærernes Interesse i Oprettelsen af det Antal Viceinspektørstillinger, som Lovens Bestemmelser fordrer, at rejse nærværende Sag, vil deres Paastand dog ikke kunne tages til Følge. Om end Bestemmelsen i Lovens § 32, Stk 1, om Normering af Viceinspektørstillinger ikke er klart affattet, skønnes den dog ikke at kunne forstaas paa en for Lærerstanden gunstigere Maade end sket ved den omhandlede Cirkulærebestemmelse, idet Lovbestemmelsens Krav om dobbelt Klasseække »hele Skolen igennem, bortset fra de 2 ældste Klasser i Eksamensskolen« giver bedst Mening, naar det forstaas saaledes, at den paa-gældende Skole ikke blot skal have lutter Dobbeltklasser, men ogsaa skal omfatte samtlige Klassetrin fra Skolepligtens Indtræden til dens Ophør.

Det sagsøgte Ministerium vil derfor være at frifinde.

Sagsøgerne findes at burde betale Sagens Omkostninger som nedenfor anført.

Fredag den 28 Juni.

Nr 27/1935. Enkefru **Karen Margrethe Holmblad** med beskikket Lavvæрге, Byretsdommer **H Preisler Knudsen** (Bruun)

m o d

Likvidatorerne i Grosserer, cand jur **Alfred S Bloms**, respektive Firmaet **H C Petersen & Co's** Likvidationsbo (Meyer),

betræffende Anerkendelse af en af Appellantinden i det nævnte Likvidationsbo anmeldt Fordring som privilegeret m v.

Østre Landsrets Dom af 28 Januar 1935: De Sagsøgte, Likvidatorerne i Grosserer cand jur Alfred S Bloms, respektive Firmaet H C Petersen & Co's Likvidationsbo, Højesteretssagførerne O Fich, Karsten Meyer og H H Bruun, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Enkefru Karen Margrethe Holmblad med beskikket Lavvæрге, Byretsdommer H Preisler Knudsen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerinden til de Sagsøgte med 500 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret har Appellantinden ikke gentaget sin Paa-stand om, at den af hende i Henhold til Højesterets Dom af 5 Maj 1933 anmeldte og af Likvidatorerne som simpelt Krav anerkendte Fordring anerkendes som privilegeret.

Det maa anses for gældende Ret, at den ansvarlige Interessents private Kreditorer ikke kan søge sig fyldestgjort i Selskabets Aktiver, saalænge Selskabskreditorerne ikke er blevet fyldestgjort, og dette maa efter Kommanditselskabets Natur ogsaa gælde i Tilfælde, hvor en Opgørelse udviser, at Selskabet har lidt saa store Tab, at Kommanditisternes Indskud helt vil medgaa til Dækning af Gælden. Det maa derfor tiltrædes, at der ikke er givet Appellantinden Medhold i hendes Paastand om, at Selskabets og Bloms private Bo skal opgøres som eet samlet Bo.

Af de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det ligeledes, at Appellantindens Paastand om, at Kommanditisterne først skulde anerkendes dækningsberettigede i Bloms private Bo, naar Appellantinden har opnaaet Fyldestgørelse, ikke er taget til Følge.

Hvad endelig angaar Selskabskreditorernes Ret til Dækning af Bloms private Bo, ses der ikke at være Hjemmel for, at de i dette Bo skulde kunne anmelde deres Fordringer med disses fulde Beløb uden Hensyn til, at de ved Udlodning af Selskabets Midler, der i hvert Fald for en Del hidrører fra Blom, har opnaaet delvis Dækning. Efter Proceduren findes derfor Appellantindens Paastand paa dette Punkt at maatte tages til Følge, medens de Indstævnte iøvrigt i Henhold til det foran anførte vil være at frifinde for Appellantindens Tiltale.

Sagens Omkostninger findes Appellantinden at burde betale til de Indstævnte for begge Retter med 1000 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Likvidatorerne i Grosserer, cand jur Alfred S Bloms og Firmaet H C Petersen & Co's Likvidationsboer, Højesteretssagførerne O Fich, Karsten Meyer og H H Bruun, bør opgøre de to Likvidationsboer saaledes, at Kreditorerne i Firmaet H C Petersen & Co alene anses som anmeldelsesberettigede i Grosserer Bloms private Likvidationsbo med det Beløb som forbliver udækket efter Udlodningen i H C Petersen & Co's Bo.

Iøvrigt bør nævnte Likvidatorer for Tiltale af Appellantinden Enkefru Karen Margrethe Holmblad med beskikket Lavvæрге, Byretsdommer H Preisler Knudsen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellantinden til de Indstævnte med 1000 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Højesteretsdom af 5 Maj 1933 blev Grosserer cand jur Alfred S Blom som Følge af sine Dispositioner for Sagsøgerinden, Enkefru Karen Margrethe Holmblad, for hvem han havde været beskikket som Lavvæрге, dømt til at betale hende 222 489 Kr 66 Øre med Renter 5 pCt p a fra den 28 August 1931, til Betaling sker, samt til at friholde hende for ethvert Ansvar eller Tab ved en Række nærmere angivne Engagementer.

Den 12 Juni 1933 traadte Grosserer Alfred Blom og Firmaet H C Petersen & Co, af hvilket Blom var eneste ansvarlige Indehaver, idet der tillige fandtes Kommanditister, i Likvidation med Højesteretssagførerne O Fich, Karsten Meyer og H H Bruun som Likvidatorer, saaledes at Likvidationsboerne skulde opgøres i Henhold til Konkurslovens Regler.

Sagsøgerinden, der i Mellemtiden havde været nødsaget til at foretage forskellige Indbetalinger vedrørende de Engagementer, som Grosserer Blom var dømt til at friholde hende for, indgav derefter ved sin Sagfører, Højesteretssagfører H H Bruun, saalydende Anmeldelse i Likvidationsboerne:

»Som Sagfører for Enkefru Karen Margrethe Holmblad tillader jeg mig herved at anmelde min Mandantindes Tilgodehavende i Henhold til Højesterets Dom af 6 Maj 1933, hvoraf Afskrift vedlægges.

I. Tilgodehavendet opgøres saaledes:

Kontant i Henhold til Dommen	Kr 222 489,66
(det bemærkes, at Sagsomkostningsbeløbet, 9000 Kr, er betalt) med Renter 5 pCt p a fra 28 August 1931. Hertil kommer følgende Beløb, som Fru Holmblad har udlagt vedrørende de Engagementer, som Grosserer Alfred S Blom ved Dommen er tilpligtet at friholde Fruen for:	
27 Januar 1933: Renter af Laan 4002 i Amagerbanken	Kr 6 114,11
16 Juni 1933: Indfriet Eksportkreditlaan i Sparekassen for København og Omegn	— 15 000,00
29 December 1933: Renter af Laan 4002 i Amagerbanken	— 5 371,06
6 Januar 1934: Renter af Laan 11 419 i Fyens Diskontokasse	— 11 270,38
29 Januar 1934: Yderligere Renter af samme Laan	Kr 4792,29
og Afdrag paa Hovedstol	— 4000,00
	————— — 8 792,29
	————— — 46 547,84
hvoraf paastaas 5 pCt p a fra Betalingsdatoerne.	
	————— Kr 269 037,50

II. Desuden paastaas de fornødne Beløb afsat til min Mandantindes Friholdelse for ethvert Ansvar eller Tab ved følgende Engagementer:

1) Professor N Kjærgaard-Jensens Laan Nr 11419 hos Fyens Diskontokasse, Odense, pr 25 Januar 1934 Kr 80 000,— med Renter — for Tiden $5\frac{1}{4}$ pCt plus $\frac{1}{2}$ pCt Provision pr Halvaar at betale halvaarlig forud — af Kr 100 062,60 1—6 Januar 1934, af Kr 88 792,22 6—25 Januar 1934 og derefter af Kr 80 000,—.

2) Sammes Laan Nr 20 814 hos Landbo-Sparekassen for Fyen, opgjort pr 12 Juni 1933 til Kr 6300,— med Renter fra nævnte Dato — for Tiden 4 pCt og i Provision 1 $\frac{1}{100}$ halvaarlig.

3) Sammes Laan hos Fru Løwegreen Kr 20 000,— med Renter 5 pCt fra 12 Juni 1933.

4) Fru Holmblads og Grosserer Alfred Bloms Laan Nr 4002 hos Amagerbanken pr 1 Januar 1934 Kr 85 000,— med Renter fra nævnte Dato — for Tiden 5 pCt og Provision 1 pCt p a.

Det bemærkes, at N Kjærgaard-Jensens tekn kem Fabriks Eksportkreditlaan med Statens Garanti hos Sparekassen for København og Omegn Kr 15 000,— er indfriet af Fru Holmblad 16 Juni 1933 (se foran).

III. Forsaavidt det maatte være fornødent, for at min Mandantinde kan opnaa fuld Friholdelse for de nævnte Engagementer, paastaas disse ved Opgørelsen taget i Betragtning med deres Beløb pr Standningsdagen, den 12 Juni 1933, med senere paaløbne Renter, idet senere Betaling af Renter og Afdrag (hvorved bortses fra de af Fru Holmblad betalte Renter og Afdrag, som er anmeldt foran) fra andre end Gros-

serer Alfred Blom i Henhold til Konkurslovens § 18 ikke kan komme i Betragtning.

IV. Saavel min Mandantindes Krav paa Betaling som paa Friholdelse anmeldes som privilegeret i Henhold til Konkurslovens § 33, jfr alm Kasseforordning 8 Juli 1840 § 50.

V. Jeg tillader mig videre at nedlægge Paastand paa, at Firmaet H C Petersen & Co's Bo under Bobehandlingen betragtes som en Del af Grosserer Alfred Bloms private Bo, saaledes at begge Likvidationsboerne opgøres som eet samlet Bo uden nogen Fortrinsstilling for Firmakreditorerne, at Opgørelsen, hvad enten Boerne opgøres som eet eller to Boer, sker saaledes, at Kommanditisterne i Firmaet H C Petersen & Co først anerkendes som dækningsberettigede i de Aktiver i Grosserer Alfred Bloms Bo, herunder Firmaet H C Petersens Aktiver, der maatte være tilovers, naar min Mandantinde, Fru K M Holmblad, har opnaaet fuld Fyldestgørelse for sit Krav, samt at Kreditorerne i Firmaet H C Petersen & Co i Tilfælde af, at det maatte blive statueret, at Boerne skal gøres op som to Boer, alene anses som anmeldelsesberettigede i Grosserer Alfred Bloms private Likvidationsbo med det Beløb, som forbliver udækket efter Udlodning i H C Petersen & Co's Bo
— — —«

Medens Anmeldelsens Punkter I—III blev anerkendt af Likvidatorerne, fandt et Flertal af disse at maatte tage Afstand fra Punkterne IV og V, og Sagsøgerinden, Enkefru Karen Margrethe Holmblad med beskikket Lavværg, Byretsdommer H Preisler Knudsen har derefter under denne Sag overfor de Sagsøgte, Likvidatorerne i Grosserer cand jur Alfred S Bloms, respektive Firmaet H C Petersen & Co's Likvidationsbo, Højesteretssagførererne O Fich, Karsten Meyer og H H Brunn nedlagt følgende Paastand:

Den af Sagsøgerinden i Grosserer cand jur Alfred S Bloms, respektive Firmaet H C Petersen & Co's Likvidationsbo i Henhold til Højesteretsdom af 5 Maj 1933 i Sagen: Sagsøgerinden mod Grosserer cand jur Alfred S Blom anmeldte, af Likvidatorerne som simpelt Krav anerkendte Fordring anerkendes som privilegeret Krav i Henhold til Konkurslovens § 33, jfr alm Kasseforordning 8 Juli 1840 § 50, og Likvidatorerne tilpligtes at opgøre Likvidationsboerne saaledes, at Firmaet H C Petersen & Co's Bo under Bobehandlingen betragtes som en Del af Grosserer Bloms private Bo, saaledes at begge Likvidationsboer opgøres som eet samlet Bo uden nogen Fortrinsstilling for Firmakreditorerne, at Opgørelsen, hvadenten Boerne opgøres som eet eller to Boer, sker saaledes, at Kommanditisterne i Firmaet H C Petersen & Co først anerkendes som dækningsberettigede i de Aktiver i Grosserer Alfred Bloms Bo, herunder Firmaet H C Petersens Aktiver, der maatte være tilovers, naar Sagsøgerinden har opnaaet fuld Fyldestgørelse for sit Krav, samt at Kreditorerne i Firmaet H C Petersen & Co i Tilfælde af, at det maatte blive statueret, at Boerne skal gøres op som to Boer, alene anses som anmeldelsesberettigede i Grosserer Alfred Bloms private Likvidationsbo med det Beløb, som forbliver udækket efter Udlodning i H C Petersen & Co's Bo.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Med Hensyn til det første Punkt i sin Paastand gør Sagsøgerinden gældende, at det af hende anmeldte Krav er et Erstatningskrav i Anledning af Grosserer Bloms Forvaltning af de Midler, han i sin Egenskab af offentlig beskikket Lavvæрге havde i Forvaring for hende, og at Kravet derfor maa være privilegeret i Henhold til de anførte Lovbestemmelser.

De Sagsøgte har herimod anført, at Bestemmelsen i Kasseforordningens § 50 ikke kan finde Anvendelse paa Lavværger. En Lavvæрге har nemlig — i Modsætning til, hvad der gælder om Værgen for en umyndig — ikke som saadan den lavværgedes Midler i sin Forvaring og raader ikke over disse paa den lavværgedes Vegne, men denne er selv raadig og raader sammen med Lavværgen. Der er ikke Tale om, at Lavværgen »har at oppebære eller forvalte« den lavværgedes Midler. Naar Blom faktisk har haft en Del af Sagsøgerindens Midler i sin Forvaring og har disponeret paa hendes Vegne, har der for saa vidt foreligget et Fuldmagtsforhold. Sagsøgerinden havde i 1924 til Blom udstedt en Generalfuldmagt, der først blev tilbagekaldt i 1931, og det er paa Grund af denne, han har kunnet raade alene over Sagsøgerindens Midler.

Retten finder at maatte give de Sagsøgte Medhold i, at den i Konkurslovens § 33 1), jfr Kasseforordningens § 50 omhandlede Fortrinsret ikke kan antages at omfatte Krav mod en Lavvæрге i Anledning af hans Bestyrelse af den lavværgedes Midler, og de Sagsøgtes Frifindelsestaaelse vil derfor paa dette Punkt være at tage til Følge.

Angaaende Firmaet H C Petersen & Co fremgaar af Sagens Oplysninger følgende: Firmaet blev i 1889 anmeldt til Handelsregistret med Heinrich Christian Petersen som eneste ansvarlige Indehaver. I 1894 indtraadte Grosserer Blom, der var H C Petersens Svigersøn, som ansvarlig Deltager, hvilket blev registreret den 26 April s A. Den 13 April 1910 registreredes, at H C Petersen var afgaaet ved Døden og hans Enke, Fru Otilie Petersen, var indtraadt i Firmaet. Endelig blev det den 27 Januar 1923 registreret, at Fru Otilie Petersen var afgaaet ved Døden, og at Firmaet fortsattes uforandret af den hidtidige Deltager Alfred Blom.

Imidlertid var der den 2 Januar 1923 mellem Firmaet H C Petersen & Co og en Række Blom nærstaaende Personer, deriblandt hans Hustru, Fru Dora Blom, hans Svoger Heinrich-Petersen og Sagsøgerinden, Fru Holmblad, indgaaet en Interessentskabskontrakt, ifølge hvilken de nævnte Personer indtraadte som Kommanditister i Firmaet fra den 1 Januar 1923 at regne, idet de indskød en Driftskapital paa tilsammen 850 000 Kr. Foruden Bestemmelser vedrørende Fordelingen af Nettooverskudet indeholder Kontrakten i § 5 følgende Bestemmelse:

»Skulde noget Aar Nettooverskudet overstige 100 000 Kr plus 5 pCt Rente til Kapitalen, henlægges 25 pCt af det overskydende forlods til en Reservefond. Skulde Forretningen i noget Aar give Underbalance, bæres Tabet af det til Imødegaaelse af Tab hensatte Beløb og af Reservefonden; et eventuelt resterende Tab bæres af Blom; skulde Fonderne og Bloms indestaaende Kapital ikke være tilstrækkelig hertil, bæres Tabet af Kommanditisterne — i Forhold til deres Indskud, hvorved dog bemærkes, at selvfølgelig ingen af Kommanditisterne i noget Tilfælde kan

tabe mere, end hvad vedkommende har indestaaende i Forretningen, og aldrig kan komme til at tilsvare noget udover dette.«

Ifølge § 6 kan den Andel, enhver af Interessenterne har i Interessentskabet, ikke være Genstand for Arrest, Beslag eller Eksekution for nogen af ham kontraheret, Fællesskabet uvedkommende Gæld, og ifølge § 8 vil der være at søge kgl Konfirmation paa denne Bestemmelse. Saadan Konfirmation blev meddelt under 12 Marts 1923 og 14 August s A og tinglæst ved Interessenternes Værneting. Derimod blev der ikke til Handelsregistret gjort nogen Anmeldelse om Kommanditisternes Indtræden i Firmaet.

Interessentskabskontrakten indeholder intet om, at Blom skulde hæfte personlig for Kommanditisternes Indskud, men samme Dag som Kontrakten blev underskrevet, 2 Januar 1923, udstedte Blom overfor sin Svoger, Heinrich-Petersen en Deklaration, hvorefter han paatog sig personligt Ansvar for dennes Indskud, og ved et i Selskabet den 29 Februar 1924 afholdt Møde skete følgende Protokoltilførsel:

»Grosserer Blom ønsker til Protokollen at udtale, at han anser sig for personlig ansvarlig over for Kommanditisterne for de af disse i Firmaet indskudte Beløb.«

Sagsøgerinden er i 1929 udtraadt af Selskabet og har faaet sit Indskud, 100 000 Kr tilbagebetalt, og der er ogsaa paa anden Maade sket Forandringer med Hensyn til Kommanditisternes Personer og Indskud.

Til Støtte for sin Paastand om, at begge Likvidationsboer opgøres som eet samlet Bo uden nogen Fortrinsstilling for Firmakreditorerne, har Sagsøgerinden nu anført følgende:

Saa vel Firmaets som Bloms private Bo er insolvent, og Kommanditistkapitalen var altsaa tabt ved Likvidationens Begyndelse i Juni 1933 og for øvrigt allerede langt tidligere, nemlig ved Udgangen af 1929. Et Krav om Opgørelse af Firmaets Bo som et selvstændigt Bo med Fortrinsret for Firmakreditorerne kan derfor ikke motiveres ved Hensynet til Kommanditisterne. Men Firmakreditorerne har ingen selvstændig Ret til at fordrø forlods Dækning af Firmaets Aktiver. Adgang til saadan forlods Dækning har de kun, for saa vidt den er nødvendig af Hensyn til Kommanditisterne, der har Krav paa, at deres Andel i Fællesformuen ikke anvendes til Dækning af en anden Interessents private Kreditorer. Men Kommanditisternes Interesse i særskilt Opgørelse bortfalder i samme Øjeblik, som deres Indskud er gaaet tabt. Stillingen er nu den, at der i Firmaet H C Petersen & Co kun er een ansvarlig Interessent, medens Kommanditikapitalen er tabt. Sagsøgerinden har herved tillige fremhævet, at der aldrig er sket Anmeldelse til Handelsregistret angaaende Kommanditisternes Indskud, der til enhver Tid har kunnet uddrages igen, uden at Kreditorerne har haft nogen Adgang til Kontrol hermed. Under disse Omstændigheder har Firmakreditorerne intet Krav paa Dækning af Firmaaktiverne forud for Privatkreditorerne, og dermed bortfalder enhver Grund til at behandle Firmaets Bo og Bloms private Bo som to selvstændige Boer.

Med Hensyn til Paastanden om, at Kommanditisterne først anerkendes som dækningsberettigede i de Aktiver, der maatte være tilovers, naar Sagsøgerinden har opnaaet fuld Fyldestgørelse, har Sagsøgerinden

anført, at der ifølge selve Interessentskabskontrakten, jfr den foran citerede Bestemmelse i § 5, ikke kan være Tale om, at Blom skulde hæfte personlig for Kommanditisternes Indskud. At Blom ved Deklarationen af 2 Januar 1923 har paataget sig saadan Hæftelse overfor Heinrich-Petersen, maa være uden Betydning i Forhold til Sagsøgerinden, der ikke blev gjort bekendt hermed, og hvad angaar Bloms senere Udtalelse til Selskabets Protokol, maa denne, der ikke stemmer med rigtig Fortolkning af Interessentskabskontrakten, sidestilles med et Gaveløfte, der efter Konkurslovens § 35 ikke kan fordres opfyldt af Boet, undtagen forsaavidt det kan ske uden Skade for Kreditorerne. Selv om Udtalelsen imidlertid opfattes som et Garantilsagn, kan dette ikke have nogen Betydning overfor den konfirmerede Interessentskabskontrakt. Der vilde i saa Fald foreligge et Laaneforhold, og der vilde ikke efter kgl Resolution af 18 August 1814 kunne faas Konfirmation paa et saadant Forhold. De paagældende har udadtil bundet sig til at staa som Kommanditister, og de kan ikke optræde snart som saadanne, snart som Laangivere, eftersom de finder sig tjent dermed. Hvis det antages, at Blom hæfter overfor Kommanditisterne, kan dette kun have Betydning som Anmeldelsesgrundlag i Tilfælde af Sammenburd, altsaa et kunstigt Konkursprivilegium, der maa være ugyldigt i Forhold til Kreditorerne.

Hvad endelig angaar den subsidiære Paastand om, at Firmakreditorerne alene anses som anmeldelsesberettigede i Bloms private Bo med det Beløb, som forbliver udækket efter Udlodning i Selskabets Bo, har Sagsøgerinden anført, at fuld Anmeldelsesret i Henhold til Konkurslovens § 18, kun vilde kunne begrundes, hvis Selskabet som saadant kunde opfattes som et selvstændigt Retssubjekt, der hæftede ved Siden af og solidarisk med den ansvarlige Deltager, altsaa som en juridisk Person. En saadan Opfattelse er imidlertid uhjemlet i dansk Ret, og der kan derfor ikke være Tale om, at Selskabskreditorerne kan anmelde mere end den udækkede Del af deres Krav i det private Bo.

Overfor det af Sagsøgerinden saaledes anførte gør de Sagsøgte gældende:

Paastanden om, at de to Boer skal opgøres som eet samlet Bo, fordi Kommanditikapitalen er tabt, er uholdbar. Dette støttes i første Række paa, at der foreligger en kgl konfirmeret og tinglæst Interessentskabskontrakt, ifølge hvilken Bloms private Kreditorer ubetinget maa være afskaaret fra at holde sig til Bloms i Firmaet indestaaende Midler, saalænge Firmakreditorerne ikke er fyldestgjort. Ellers vilde Konfirmationen være uden Betydning. Men selv om dette ikke maatte kunne støttes paa Konfirmationen, maa Resultatet efter de Sagsøgte Mening blive det samme, idet hele den af Sagsøgerinden forfægtede Lære angaaende Selskabskreditorernes Stilling er urigtig.

At Selskabskreditorernes Adgang til forlods Dækning af Selskabsformuen alene skulde være afledet af Interessenternes Ret til, at denne fortrinsvis anvendes til Dækning af Selskabets Gæld, og derfor bortfalde, saasnart Interessenterne ikke længere har Interesse heri, er vel stemmende med, hvad der er blevet hævdet i Teorien, men kan ikke erkendes at være rigtigt. Selskabets Kreditorer har i Virkeligheden en selvstændig Ret til forlods Dækning af Selskabets Midler. Dette er be-

grundet i Samhandlens Tarv, thi uden en saadan Ret vilde det være for farligt at indlade sig med et Kommanditselskab. Det er da ogsaa en ganske urimelig Konsekvens af den opstillede Lære, at Stillingen som Kreditor fuldstændig skifter i samme Øjeblik som Selskabet bliver insolvent. Hvis der er f Eks $\frac{1}{2}$ pCt til Dækning af Kommanditisterne, har Selskabskreditorerne Fortrinsret, men mangler der blot $\frac{1}{2}$ pCt i, at Selskabskreditorerne kan faa fuld Dækning af Selskabsformuen, maa de konkurrere med Komplementarens private Kreditorer. Denne Konsekvens er uantagelig. Fælleskreditorernes Fortrinsret til Fyldestgørelse af Selskabsformuen har været anerkendt i dansk Ret længe før Teorien om denne Fortrinsret som en Afledning eller Refleks af Interessenternes »gensidige Fradragsret« blev opstillet, og at Teorien fører til saadanne Konsekvenser viser netop, at den er uholdbar.

De Sagsøgte hævder dernæst, at det er uden Betydning, at Kommanditselskabet ikke er anmeldt som saadant til Handelsregistret. Ifølge Fimalovens § 33 er der ingen Pligt til saadan Anmeldelse af Kommanditselskaber med kun een ansvarlig Deltager, og i al Fald maa Sagsøgerinden, der selv har været Kommanditist, være afskaaret fra at paabe-raabe sig den manglende Anmeldelse.

Med Hensyn til Paastanden om, at Kommanditisterne i Bloms private Bo skulde være stillet som Gavekreditorer, gør de Sagsøgte gældende, at der slet ikke er Tale om nogen Gave. Det var efter Fru Otilie Petersens Død nødvendigt at skaffe frisk Kapital til Firmaet H C Petersen & Co, og det var et Led i de Aftaler, der blev truffet inden Kommanditselskabets Oprettelse, at Blom skulde være personlig ansvarlig overfor Kommanditisterne. Deklarationen af 2 Januar 1923 og den senere Protokolltilførsel er kun en Bekræftelse af disse Aftaler. Sagsøgerinden har for sit Vedkommende faaet det fulde Udbytte af denne Ordning, idet hun har faaet hele sit Indskud tilbagebetalt af Bloms private Midler. Iøvrigt er Spørgsmaalet af ringe praktisk Betydning, da der under alle Omstændigheder kun bliver en minimal Dividende i Bloms private Bo.

Hvad endelig angaar Spørgsmaalet om Firmakreditorernes Stilling overfor Bloms private Bo, hævder de Sagsøgte, at der maa tilkomme dem fuld Anmeldelsesret. Dette er stemmende med Skifterettens Praxis, der formentlig er rigtig, og det er en naturlig Konsekvens af deres Fortrinsret til Fyldestgørelse af Selskabsformuen, idet Selskabet i Virkeligheden maa opfattes som et selvstændigt Retssubjekt, en juridisk Person, og den af Selskabsmassen opnaaede Fyldestgørelse saaledes maa ligestilles med den hos en anden Debitor opnaaede.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Firmakreditorernes Fortrinsret finder Retten at maatte give de Sagsøgte Medhold i den Betragtning, at den kgl konfirmerede Bestemmelse i Interessentskabskontrakten er til Hinder for, at Bloms private Kreditorer kan søge Fyldestgørelse i de Selskabet tilhørende Aktiver, saalænge Selskabets Kreditorer ikke er blevet fyldestgjort, og det findes ikke at kunne have nogen Betydning i saa Henseende, at en Opgørelse viser, at Kommanditkapitalen er tabt. Denne Omstændighed bringer ikke uden videre Kommanditselskabet til Ophør, men det bestaar, indtil endelig Afvikling har fundet Sted. Der kan herefter ikke gives Sagsøgerinden Medhold i den Paastand, at Fir-

maet H C Petersen & Co's Bo og Bloms private Bo skal opgøres som eet samlet Bo.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om Kommanditisternes Stilling overfor Bloms private Bo bemærkes, at Bloms personlige Hæftelse for Kommanditisternes Indskud efter det oplyste maa antages at have været en fra visse Kommanditisters Side stillet Betingelse for, at Kommanditselskabet overhovedet kunde komme til Eksistens, og den kan derfor ikke ses under Synspunktet af Gave eller noget dermed ligestillet. Heller ikke kan det siges, at den alene kunde faa Betydning som Anmeldelsesbasis i Tilfælde af Bloms Konkurs, hvad netop Sagsøgerindens Udløsning af Kommanditselskabet ved Bloms private Midler viser. Der ses herefter ikke at være noget Grundlag for Sagsøgerindens Paastand om, at Kommanditisterne først skulde anerkendes som dækningsberettigede i Bloms private Bo, naar Sagsøgerinden har opnaaet fuld Fyldestgørelse.

Med Hensyn endelig til Firmakreditorernes Ret til Dækning af Bloms private Bo bemærkes, at det findes bedst stemmende med den Stilling, der efter det foran anførte maa tilkomme disse Kreditorer overfor Kommanditselskabets Midler, at de anerkendes som berettigede til i Bloms private Bo at anmelde deres Fordringer med disses fulde Beløb, ikke blot med den Del, der ikke er blevet dækket ved Udlodningen i Selskabets Bo.

Efter det saaledes anførte vil de Sagsøgte's Frifindelsespaastand i det hele være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil være at tilkende de Sagsøgte hos Sagsøgerinden med 500 Kr.

Nr 116/1935.

Rigsadvokaten

mod

Niels Peter Christiansen (Henriques),

der tiltales for Forbrydelse mod Kønssædeligheden.

Østre Landsrets Dom af 8 Maj 1935: Tiltalte Niels Peter Christiansen bør straffes med Fængsel i 9 Maaneder, hvoraf 2 Maaneder anses som udstaaet; de borgerlige Rettigheder frakendes ham for et Tidsrum af 5 Aar. Der gives Tiltalte Paalæg om, at han under Ansvar efter Straffelovens § 138, Stk 2, i et Tidsrum af 5 Aar fra hans endelige Løsladelse at regne ikke maa nyde eller købe spirituøse Drikke. Saa bør Tiltalte og udrede Sagens Omkostninger, derunder i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for ham for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Teisner af Nykøbing F, 200 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirkning af Nævninger afsagte Dom er paaanket dels af Tiltalte, dels af det offentlige.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde

kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Henriques betaler Tiltalte Niels Peter Christiansen 60 Kroner.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Niels Peter Christiansen er ved Anklageskrift af 13 April 1933 sat under Tiltale ved Østre Landsret til Straf:

A.

for Krænkelser af Blufærdigheden ved uterligt Forhold efter Straffelovens § 232 ved i Tiden fra Sommeren 1934 til Januar Maaned 1935 i Smalby mange Gange at have ført utugtig Tale overfor Edith Gudrun Viola Hansen, født den 13 Maj 1922, Chrestine Helga Frederiksen, født den 6 Marts 1923, Eva Caroline Margrethe Jensen, født den 14 August 1924, og Anna Kirstine Hansen, født den 27 Juni 1923, samt fremvist sit blottede Lem for dem,

B.

for anden kønslig Omgængelse end Samleje med Barn under 15 Aar efter Straffelovens § 224, jfr § 222,

1) ved en Dag i Sommeren 1934 i uterlig Hensigt at have lokket fornævnte Helga Frederiksen ind paa sin Bopæl i Smalby, trukket hendes Benklæder ned og befølt hende i hendes blottede Skridt,

2) ved en Ugestid derefter i uterlig Hensigt at have lokket fornævnte Eva Jensen ind paa sin Bopæl i Smalby, trukket hendes Benklæder ned og befølt hende paa hendes blottede Laar.

Niels Peter Christiansen er født den 22 Marts 1871 og ikke tidligere straffet.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte fundet skyldig i de Forhold, hvorfor han er tiltalt. Han vil derfor være at anse efter Straffelovens §§ 232 og 224, jfr § 222, med en Straf, der findes at kunne ansættes til Fængsel i 9 Maaneder, hvoraf i Medfør af Straffelovens § 86 2 Maaneder anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel. I Medfør af Straffelovens § 78 vil de borgerlige Rettigheder være at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

I Medfør af Straffelovens § 72 vil der være at give Tiltalte Tilhold som nedenfor.

Nr 71/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Holger Andreas Rasmus Andersen (Overretssagfører H Sachs),

der tiltales for Overtrædelse af Motorloven.

Dom afsagt af Retten for Nakskov Købstad m v den 28 December 1934: Tiltalte Holger Andreas Rasmus Andersen bør anses med Hæfte i 8 Dage og frakendes Retten til at være Fører af Motor-køretøj i et Tidsrum af 6 Maaneder samt betale Sagens Omkostninger. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 1 Februar 1935: Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, der- under 40 Kr i Salær til den for Tiltalte Holger Andreas Rasmus Ander- sen beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Sachs, udredes af Tiltalte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Ju- stitsministeriets Tilladelse paaanket dels af Tiltalte, dels af det offentlige.

Efter Dommens Afsigelse har Prof, Dr med Oluf Thomsen paa Foranledning af Tiltaltes Forsvarer afgivet en Udtalelse, hvorefter Erklæringer fra Retslægeraadet er indhentet. Retslæge- raadet har bl a udtalt, at Raadet intet har at bemærke til Kreds- lægens Erklæring af 11 November 1934, der formentlig giver Holdepunkter for at antage, at Sigtede paa Tidspunktet for Un- dersøgelsen har været paavirket af Spiritus, — dog maaske kun i ganske let Grad.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til Dommens Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

I Henhold til Anklageskrift af 14 December 1934 fra Statsadvokaten for Fyen m v tiltales under nærværende Sag Holger Andreas Rasmus Andersen, der er født den 6 Maj 1902 i Nordlunde Sogn, og som ikke forhen er fundet tiltalt eller straffet, til at lide Straf for Overtrædelse af Motorlovens § 24, Stk 1, ved Natten til 11 November 1934 at have ført Motorvogn L 7216 fra Nakskov til Abildtorpegaarden og derefter til Halsted Kloster, uagtet han paa Grund af Nydelse af Spiritus ikke var i Stand til at gøre det paa betryggende Maade. Tiltalte er derhos i

Medfør af Motorlovens § 42, Stk 1, paastaaet irakendt Retten til at være Fører af Motorkøretøj.

Sagens Omstændigheder er følgende:

Den 10 November 1934 om Aftenen ved 9½-Tiden ankom Tiltalte til Hotel »Harmonien« i Nakskov, hvor han deltog i et Bal. Ifølge hans Forklaring nød han, der hele Dagen igennem ikke havde nydt Spiritus, under Ballet tre Pilsnere og to »Langhalsede« samt ved 3½-Tiden om Morgenen til noget Smørrebrød to Snapse. Mere Spiritus vil Tiltalte ikke have nydt, og da der intet er oplyst, som afkræfter Rigtigheden af denne Forklaring, vil den i det hele være at lægge til Grund ved Sagens Paakendelse.

Ved 4½-Tiden forlod Tiltalte Ballet og kørte derefter som Fører af Motorvogn L 7216 og med Frk Marie Foged, Abildtorpegaarden, og Forvalter Wogensen, Halsted Kloster, som Passagerer først til Abildtorpegaarden, hvor Frk Foged blev sat af, og derfra til Halsted Kloster, hvor han standsede for at sætte Forvalter Wogensen af. Begge de nævnte Passagerer har som Vidner forklaret, at Tiltalte, med hvem de havde været i Selskab under Ballet, saavel Aftenen igennem som under Kørslen opførte sig ganske normalt og gjorde Indtryk af at være ganske upaavirket af Spiritus, ligesom Kørslen hele Tiden var rolig og forsigtig. To andre Vidner, med hvem Tiltalte ogsaa havde været i Selskab under Ballet, har ligeledes forklaret, at Tiltaltes Opførsel var ganske normal, og at han ikke gjorde Indtryk af at være paavirket af Spiritus. Der er intetstomhelst oplyst om, at der har været noget at udsætte paa Tiltaltes Kørsel.

Medens Tiltalte som nævnt holdt stille ved Halsted Kloster, kom Kl ca 5½ Kriminalbetjent Fall og Politibetjent Jørgensen til Stede. Ifølge Kriminalbetjentens Forklaring var der paa Forhaand intet paa-faldende ved Tiltaltes Opførsel, men da han gik hen til Tiltaltes Vogn og tiltalte ham, medens han endnu sad i denne, mærkede han stærk Lugt af Spiritus, og da Tiltalte derefter paa Kriminalbetjentens Opfordring stod ud af Vognen og gik hen ad Vejen, var hans Gang meget vaklende, typisk for en beruset Person. Ifølge Politibetjent Jørgensens Forklaring sank Tiltalte, da han stod ud af Vognen, straks ned i Knæene og hans Gang var meget slingrende, ligesom han lugtede stærkt af Spiritus, og hans Tale var vrøvlet og noget snøvlende. Tiltalte blev af Politiet taget med til Nakskov til Lægeundersøgelse. Ifølge Politibetjent Jørgensens Forklaring faldt han, da han blev ført op ad Trappen paa Kredslægens Bopæl. Konklusionen af den angaaende Undersøgelsen, der foretoges Kl 6, afgivne Erklæring lyder saaledes: »Han maa anses for at være paavirket i lettere Grad.«

Fornævnte Forvalter Wogensen har som Vidne forklaret, at Kriminalbetjent Fall straks, og uden Foranledning fra Tiltaltes Side, tiltalte denne ret brøsig, og at han kunde se, at Tiltalte straks blev fuldstændig bleg og meget nervøs. Kriminalbetjenten nægtede, at hans Opførsel overfor Tiltalte har været brøsig og har kunnet give Anledning til, at han blev nervøs.

Tiltalte, der har nægtet at have været paavirket af Spiritus, har forklaret, at han ved Kriminalbetjentens Tiltale blev forskrækket og

nervøs, hvad der har været Skyld i, at han har set ud, som om han var spirituspaavirket.

Efter det særlig ved den afgivne Lægeerklæring om Tiltaltes Forhold oplyste findes det tilstrækkeligt godtgjort, at han paa Grund af Nydelse af Spiritus ikke har været i Stand til paa betryggende Maade at føre Motorkøretøj, og han vil derfor i Henhold til Lov Bekg Nr 131 af 14 April 1932 § 41, 1, jfr § 24, 1, være at anse med en Straf, der bestemmes til Hæfte i Dage, hvorhos han i Medfør af samme Lov Bekg § 42, 1 vil være at frakende Retten til at være Fører af Motorkøretøj i et Tidsrum af 6 Maaneder. Endelig vil Tiltalte have at betale Sagens Omkostninger, hvorved bemærkes, at han selv har sørget for sit Forsvar.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Retten for Nakskov Købstad m v den 28 December 1934 og paaanket af Tiltalte Holger Andreas Rasmus Andersen til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Nr 117/1935.

Rigsadvokaten

mod

Olof Sigfrid Svante Hansen (Bang),

der tiltales for Forbrydelse mod Kønssædeligheden.

Østre Landsrets Dom af 14 Maj 1935: Tiltalte Olof Sigfrid Svante Hansen bør anbringes i et Sindssygehospital. Sagens Omkostninger, herunder i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører J Salomon,, 300 Kr, udredes af Tiltalte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde

kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretsagfører Bang betaler Tiltalte Olof Sigfrid Svante Hansen 100 Kroner.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, i hvilken Forundersøgelsen er foretaget ved Retten for Københavns Amts nordre Birks Ret for Straffesager tildales Olof Sigfrid Svante Hansen i Henhold til Anklageskrift af 27 April 1935 til Straf for anden kønslig Omgængelse end Samleje med Barn under 15 Aar, ved den 17 September 1934 ved Gammelmosevej umiddelbart øst for Buddinge Mølle at have befølt Inge Lise Rasmussen, født den 2 Februar 1931, paa Kroppen, herunder ogsaa i Skridtet indenfor Benklæderne.

Tiltalte har under Sagen været indlagt til mental Observation paa Sindssygehospitalet i Nykøbing Sjælland, hvis Overlæge i Erklæring af 3 April 1935 har udtalt »— — — Observanden — — — maa — — — da ved Udøvelsen af den foretagne Forbrydelse antages at have handlet i en sindssyg Tilstand, der formentlig maa forklares ved hans tidligere kroniske Alkoholisme — — —«

I Erklæring af 16 April 1935 har Retslægeraadet udtalt, »at Retslægeraadet kan tiltræde den af Overlægen ved Sindssygehospitalet ved Nykøbing Sjælland afgivne Erklæring af 3die April 1935, hvorefter det maa antages, at Olof Sigfrid Svante Hansen lider af aargammel Sindsygdом med Forrykthedsideer.

Da han paa fri Fod atter let vil kunne gøre sig skyldig i seksuelle Lovovertrædelser, saaledes at han paa dette Punkt vil kunne blive farlig for Retssikkerheden, skal Retslægeraadet anbefale, at han anbringes i et Sindssygehospital — — —«

Tiltalte er født den 10 Juni 1877 og ikke fundet tidligere straffet ved Dom.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i Krænkelse af Blufærdigheden ved uterligt Forhold ved den 17 September 1934 ved Gammelmosevej ved Buddinge Mølle at have befølt Inge Lise Rasmussen paa Kroppen herunder ogsaa inden for Benklæderne.

Nævningerne har derhos besvaret et Tillægsspørgsmaal om, hvorvidt Tiltalte vil være at henføre under Straffelovens § 17, bekræftende.

Idet Tiltaltes Forhold herefter vil være at henføre under Straffelovens § 232, og idet Retten anser Tiltalte for ikke egnet til Paavirkning gennem Straf, findes han i Medfør af Straffelovens § 70 at burde dømmes til Anbringelse i et Sindssygehospital.

Hermed endte første ordinære Session.

Færdig fra Trykkeriet den 10 Juli 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 14

Ekstrasessionen.

Mandag den 26 August.

Nr 103/1935. Ejerne af Østerbrogade Nr 19, Fru **Elna Izard** m fl
mod

Justitssekretæren ved Østre Landsret.

Østre Landsrets Kendelse af 7 Maj 1935: Under en her ved Retten af Ejerne af Østerbrogade Nr 19: Fru Elna Izard, f Vestergaard, m fl mod Københavns Magistrat anlagt Sag (II Nr ¹¹³/1935) er der af Sagsøgerne nedlagt Paastand om, at en af Københavns Magistrat truffet Ekspropriationsbeslutning med Hensyn til Østerbrogade 19 Matr Nr 97 B, Udenbys Klædebo Kvarter kendes ugyldig, subsidiært forsaavidt den omfatter mere end nødvendigt til Udvidelse af Østerbrogade til en Bredde af 30 m. Sagsøgerne anser Ekspropriationen for ulovlig, idet Magistraten har eksproprieret hele Ejendommen i Stedet for at indskrænke Ekspropriationen til det til Gadeudvidelse nødvendige Areal, og idet Magistraten paa Forhaand har solgt Restarealet.

I Skrivelse af 5 April 1935 anmodede Sagsøgerne Justitssekretæren om, at Sagen med Hensyn til Beregning af Retsafgifter maatte blive betragtet som et Anerkendelsessøgsmaal, saaledes at Retsafgiften for Berømmelse alene skulde beregnes med 15 Kr efter Retsafgiftslovens § 7. Justitssekretæren beregnede imidlertid under 8 s M Afgiften i Medfør af Retsafgiftslovens § 6, jfr Retsplejelovens § 226, 1 Pkt efter Værdien af det, som Sagen angaar, nemlig paagældende Ejendom, der af Sagsøgerne overfor Taksationskommissionen var anslaaet til en Værdi af 800 000 Kr.

Denne Afgørelse har Sagsøgerne derefter i Medfør af Retsplejelovens § 54, jfr Retsafgiftslovens § 2, paaklaget med Paastand om, at Retsafgift beregnes efter Reglerne for Anerkendelsessøgsmaal: Sager, hvis Genstand ikke er Penge eller Penges Værdi. De har anført, at Ejerne stadig har Ejendommen i Besiddelse, at der ikke er Tale om nogen Forrykkelse af Besiddelsesforholdet, at Sagen alene drejer sig om at erholde Dom for, at den af Magistraten trufne Ekspropriationsbeslutning er ulovlig, og at Dommen i Sagen ikke vil blive forsynet med Eksigibilitet.

Justitssekretæren har fastholdt Rigtigheden af sin Afgørelse under Fremhævelse af, at den nedlagte Paastand ikke vedrører anden Gen-

stand eller Rettighed end Ejendomsretten til Ejendommen. Han har beregnet Afgiften efter det Beløb, som Ejerne i Skrivelse af 28 Februar 1935 overfor Taksationskommissionen har nedlagt Paastand om at faa tilkendt for Ejendommens Afstaaelse.

Idet Sagens Genstand findes at angaa Penges Værdi, og idet der ikke ses at være fremsat Indsigelse mod Størrelsen af det herfor ansatte Beløb, vil den paaklagede Afgørelse være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Den paaklagede Afgørelse angaaende Retsafgiften stadfæstes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse

De paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret er Skattedepartementet indtraadt i Sagen til Støtte for den af Justitssekretæren ved Østre Landsret nedlagte Stadfæstelsespaastand, medens Københavns Magistrat, efter at Østre Landsret under 27 Juni 1935 har afsagt Dom i Hovedsagen og heri har fastsat de Sagsomkostninger, som Magistraten vil have at udrede, under Hensyn til den ved Landsrettens Kendelse stadfæstede Beregning af Retsafgift, er indtraadt til Støtte for de kærende. Disse har subsidiært paastaaet Afgifterne beregnet af Ejendommens Ejendomsskyldværdi, 525 000 Kroner, eller af den af Taksationskommissionen under 10 April 1935 fastsatte Værdi, 640 000 Kroner.

Med Bemærkning, at Afgifterne rettelig vil være at beregne af den af Taksationskommissionen fastsatte Værdi, men iøvrigt i Henhold til de i den paakærede Kendelse anførte Grunde, vil denne være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande, dog at Retsafgifterne vil være at beregne af en Værdi af 640 000 Kroner.

Nr 161/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Anthøn Østergaard Nielsen (Karsten Meyer),

der tiltales for Forbrydelse mod Kønssædeligheden.

Vestre Landsrets Dom af 3 Juli 1935: Tiltalte Anthøn Østergaard Nielsen bør anbringes i et Sindssygehospital. I Erstatning til Gaardejer Jens Sandersen Nielsen som Værge for Erna Sandersen

Nielsen betaler Tiltalte 250 Kr. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham beskikkede Forsvarer for Landsretten, Sagfører Hempeln, i Salær 300 Kr og i Godtgørelse for Udlæg 30 Kr. Den idømte Erstatning udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirkning af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte. I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste med Bemærkning at Erstatningen til Erna Marie Sandersen Nielsen vil være at indbetale i Overformynderiet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Meyer betaler Tiltalte, Anthon Østergaard Nielsen, 120 Kroner.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Anthon Østergaard Nielsen ved 2 jydsk Statsadvokatur Anklageskrift af 12 Juni 1935 sat under Tiltale til i Henhold til Straffelovens § 70 Stk 1 at undergives Sikkerhedsforanstaltninger ved Anbringelse paa et Sindssygehospital i Anledning af, at han har udvist følgende Forhold:

A. Overtrædelse af Straffelovens § 224, jfr §§ 216 og 222 ved Natten til den 6 Februar 1935 i sin Lejlighed i Bur Skole tre Gange ved Vold at have tiltvunget sig anden kønslig Omgængelse end Samleje med Erna Marie Sandersen Nielsen, født den 4 April 1920, idet han førte sit Kønslem ind mod hendes Kønsdele.

B. Overtrædelse af Straffelovens § 232 for ved efternævnte Lejligheder paa sin fornævnte Bopæl at have udvist uterligt Forhold overfor den under A omhandlede Erna Marie Sandersen Nielsen og derved krænket hendes Blufærdighed, idet han

a. engang i Oktober 1934 har lagt sig ovenpaa hende og ført sit Kønslem ind mellem hendes Ben udenpaa Benklæderne,

b. engang i November 1934 har stukket sin Haand op under hendes Kjole og forsøgt at trække hendes Benklæder ned, og

c. Natten til den 6 Februar 1935 først har løftet Dynen af hende og derpaa har trukket hendes Benklæder af og spredt hendes Ben, alt imod hendes Vilje og uagtet hun gjorde Modstand.

C. Overtrædelse af samme Lovbestemmelse for ved nedennævnte Lejligheder paa sin fornævnte Bopæl at have udvist uterligt Forhold overfor Signe Kristensen, født den 26 Januar 1920, og derved krænket hendes Blufærdighed, idet han

a. omkring den 3 November 1934 har lagt hende paa Gulvet, lagt sig med Knæene mellem hendes Ben og klemte (knuget) hende,

b. et Par Dage efter har lagt hende paa en Divan, lagt sig ovenpaa hende og foretaget Samlejebevægelser, og

c. den 8 November 1934 har taget hende om Knæene, alt imod hendes Vilje og uagtet hun gjorde Modstand.

D. Overtrædelse af Straffelovens § 244, Stk 2 ved den 8 November 1934 paa sin Bopæl voldelig at have overfaldet den under C ommeldte Signe Kristensen, der var sagesløs, idet han med Haanden tildelte hende to Slag i Ansigtet, hvorved hendes Næse kom til at bløde.

Tiltalte er født den 4 April 1896 og ses ikke tidligere at have været tiltalt eller straffet.

Der er i Sagens Anledning forelagt Nævningerne følgende Spørgsmaal til Besvarelse:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Fængslede Anthon Østergaard Nielsen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 224, jfr §§ 216 og 222 ved Natten til den 6 Februar 1935 i sin Lejlighed i Bur Skole tre Gange ved Vold at have tiltvunget sig anden kønslig Omgængelse end Samleje med Erna Marie Sandersen Nielsen, født den 4 April 1920, idet han førte sit Kønsllem ind mod hendes Kønsele?

Hovedspørgsmaal 2.

(Besvares kun, saafremt Hovedspørgsmaal 1 besvares med Nej).

Er Fængslede Anthon Østergaard Nielsen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 224, jfr § 222 ved Natten til den 6 Februar 1935 i sin Lejlighed i Bur Skole tre Gange at have haft anden kønslig Omgængelse end Samleje med Erna Marie Sandersen Nielsen, født den 4 April 1920, idet han førte sit Kønsllem ind mod hendes Kønsele?

Hovedspørgsmaal 3.

Er Fængslede Anthon Østergaard Nielsen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 232 ved engang i Oktober 1934 i sin Lejlighed i Bur Skole at have udvist uterligt Forhold overfor Erna Marie Sandersen Nielsen, født den 4 April 1920 og derved krænket hendes Blufærdighed, idet han lagde sig ovenpaa hende og førte sit Kønsllem ind mellem hendes Ben udenpaa Benklæderne?

Hovedspørgsmaal 4.

Er Fængslede Anthon Østergaard Nielsen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 232 ved engang i November 1934 i sin Lejlighed i Bur Skole at have udvist uterligt Forhold overfor Erna Marie Sandersen Nielsen, født den 4 April 1920 og derved krænket hendes Blufærdighed, idet han stak sin Haand ind under hendes Kjole og forsøgte at trække hendes Benklæder ned?

Hovedspørgsmaal 5.

Er Fængslede Anthon Østergaard Nielsen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 232 ved Natten til den 6 Februar 1935 i sin Lejlighed i Bur Skole at have udvist uterligt Forhold overfor Erna Marie Sandersen Nielsen, født den 4 April 1920 og derved krænket hendes Blufærdighed, idet han løftede Dynen af hende, trak hendes Benklæder af og spredte hendes Ben?

Hovedspørgsmaal 6.

Er Fængslede Anthon Østergaard Nielsen skyldig i Overtrædelse

af Straffelovens § 232 ved omkring den 3 November 1934 i sin Lejlighed i Bur Skole at have udvist uterligt Forhold overfor Signe Kristensen, født den 26 Januar 1920 og derved krænket hendes Blufærdighed, idet han efter at have lagt hende paa Gulvet lagde sig med Knæene mellem hendes Ben og holdt hendes Arme?

Hovedspørgsmaal 7.

Er Fængslede Anthon Østergaard Nielsen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 232 ved et Par Dage efter at det under Hovedspørgsmaal 6 ommeldte Forhold havde fundet Sted, i sin Lejlighed i Bur Skole at have udvist uterligt Forhold overfor Signe Kristensen, født den 26 Januar 1920 og derved krænket hendes Blufærdighed, idet han efter at have lagt hende paa en Divan lagde sig ovenpaa hende og foretog Samlejebevægelser?

Hovedspørgsmaal 8.

Er Fængslede Anthon Østergaard Nielsen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 232 ved den 8 November 1934 i sin Lejlighed i Bur Skole at have udvist uterligt Forhold overfor Signe Kristensen, født den 26 Januar 1920 og derved krænket hendes Blufærdighed, idet han tog hende om Knæene?

Hovedspørgsmaal 9.

Er Fængslede Anthon Østergaard Nielsen skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 244 Stk 2 ved den 8 November 1934 i sin Lejlighed i Bur Skole voldelig at have overfaldet Signe Kristensen, født den 26 Januar 1920, der var sagesløs, idet han med Haanden tildelte hende to Slag i Ansigtet, hvorved hendes Næse kom til at bløde?

Tillægsspørgsmaal.

(Besvares kun, saafremt et eller flere af Hovedspørgsmaalene besvares med Ja).

Var Fængslede Anthon Østergaard Nielsen ved de i Hovedspørgsmaalene ommeldte Handlingers Foretagelse utilregnelig paa Grund af Sindssygdom eller Tilstande, der maa ligestilles dermed, jfr Straffelovens § 16?

Nævningerne har besvaret Hovedspørgsmaalene 1, 3—7 og 9 samt Tillægsspørgsmaalet med ja og Hovedspørgsmaal 8 med nej, medens Hovedspørgsmaal 2 er bortfaldet.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse, vil Tiltaltes Forhold være at henføre under Straffelovens § 224, jfr §§ 216 og 222, § 232 og § 244, Stk 2.

I Sagen er der om Tiltaltes mentale Tilstand afgivet Erklæringer af Kredslægen i Holstebro af 28 Februar 1933, af Overlægen ved Sindssygehospitalet i Viborg af 20 Maj s A og af Retslægeraadet af 31 s M, i hvilken sidste Erklæring det hedder:

»Retslægeraadet kan tiltræde den af Overlægen ved Sindssygehospitalet i Viborg den 20 Maj 1935 afgivne Erklæring, hvorefter Anthon Østergaard Nielsen er sindssyg, lidende af Forrykthed med forskellige Vrangideer, herunder Forurettelses-, Jalousi- og fysikalske Paavirkningsideer. Han synes ogsaa i ikke ringe Grad hengiven til Alkoholdnydelse, og hans Sexualdrift synes meget dominerende i hans Bevidsthedsliv.

Det maa skønnes, at han meget let i Fremtiden paa Grund af Sinds-
sygdom vil kunne begaa nye Lovovertrædelser, saavel af seksuel som
af anden Art (Voldshandlinger o l).

Retslægeraadet maa derfor anbefale, at han indlægges i et Sinds-
sygehospital — — —«

I Overensstemmelse med Anklagemyndighedens foran nævnte Paa-
stand findes der herefter i Henhold til Straffelovens § 70 Stk 1 at burde
træffes Bestemmelse om, at Tiltalte anbringes i et Sindssygehospital.

I Henhold til derom af Gaardejer Jens Sandersen Nielsen som
Værge for Erna Sandersen Nielsen nedlagt Paastand vil Tiltalte have
at betale en Erstatning for Tort og Forstyrrelse af Forhold, hvilken
Erstatning passende findes at kunne bestemmes til 250 Kr.

Med Sagens Omkostninger vil være at forholde som nedenfor
anført.

Tirsdag den 27 August.

Nr 128/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Jens Jensen Torp (Steglich-Petersen),

der tiltales for Forbrydelse mod Kønssædeligheden.

Vestre Landsrets Dom af 27 Maj 1935: Tiltalte Jens Jensen
Torp bør hensættes i Fængsel i 2 Aar. De borgerlige Rettigheder fra-
kendes Tiltalte for et Tidsrum af 10 Aar. Saa udreder Tiltalte og Sa-
gens Omkostninger og derunder til den for ham beskikkede Forsvarer
under Domsforhandlingen ved Landsretten, Landsretssagfører Gundorf,
i Salær 300 Kr.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirkning af
Nævninger afsagte Dom er paaanket dels af Tiltalte dels af det
offenlige.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde

kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører
Steglich-Petersen betaler Tiltalte Jens Jensen
Torp 120 Kroner.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirkning af Nævninger, er Tiltalte Jens Jensen Torp ved 1 jydsk Statsadvokatur Anklageskrift af 6 April 1935 sat under Tiltale til at lide Straf efter:

I. Straffelovens § 232 for Krænkelse af Blufærdigheden ved uterligt Forhold ved paa M Mørch & Søns Træskæreri og Snedkeri i Aalborg:

a. mange Gange i Løbet af ca et halvt Aar fra Slutningen af Aaret 1929 i Middagstiden at have befølt Pigen Erna Dusine Pedersen, født den 13 August 1917, i Skridtet, i Begyndelsen udenpaa Kjolen, senere under den, men udenpaa Benklæderne;

b. et Par Gange i Løbet af Sommeren og Efteraaret 1934 i Middagstiden at have taget Pigen Vera Margareta Granby, der er født den 5 Februar 1922, i Skridtet udenpaa Benklæderne og Underkjolen, men under hendes Kjole;

II. Straffelovens § 224, jfr § 222, for anden kønslig Omgængelse end Samleje med et Barn under 15 Aar ved paa det foran under I anførte Træskæreri og Snedkeri;

a. næsten daglig i Middagstiden i Tidsrummet fra Begyndelsen af Aaret 1930 til November s A at have trukket Benklæderne ned paa den foran under I a nævnte Pige Erna Dusine Pedersen og befølt hende paa den blottede Kønsdel og med Fingrene gnedet paa denne, samt ofte i Forbindelse hermed at have fremtaget sit stive Lem og opfordret hende til at gnide paa dette;

b. i Tidsrummet fra Oktober 1934 til den 7 Februar 1935 næsten daglig i Middagstiden at have befølt den foran under I b nævnte Pige Vera Margareta Granby paa Kønsdelen under Tøjet og paa hendes blottede Kønsdel samt ved i Forbindelse hermed et sjældnere Antal Gange at have lagt sig ovenpaa hende og stukket sit blottede Lem ind mellem hendes blottede Ben oppe ved Kønsdelen.

Under 14 Maj 1935 har Statsadvokaturen frafaldet Tiltalte forsaa-vidt angaar det i Anklageskriftet under Punkt I a anførte Forhold.

Tiltalte er født den 2 April 1867 i Jetsmark Sogn og ses ikke tidligere tiltalt eller straffet.

Der er i Sagens Anledning forelagt Nævningerne følgende Spørgsmaal til Besvarelse:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Jens Jensen Torp skyldig i det i Straffelovens § 232 ommeldte strafbare Forhold (Krænkelse af Blufærdigheden ved uterligt Forhold) ved et Par Gange i Løbet af Sommeren og Efteraaret 1934 i Middagstiden paa M Mørch & Søns Træskæreri i Aalborg at have taget Pigen Vera Margareta Granby, der er født den 5 Februar 1922, i Skridtet uden paa Benklæderne og Underkjolen, men under hendes Kjole?

Hovedspørgsmaal 2.

Er Tiltalte Jens Jensen Torp skyldig i det i Straffelovens § 224, jfr § 222, ommeldte strafbare Forhold (anden kønslig Omgængelse end Samleje med et Barn under 15 Aar) ved i Tidsrummet fra Efteraaret 1934 til Begyndelsen af Februar 1935 jævnlig i Middagstiden paa M Mørch &

Søns Træskæreri og Snedkeri i Aalborg at have befølt Pigen Vera Margareta Granby, der er født den 5 Februar 1922, paa Kønsdelen under Tøjet og paa hendes blottede Kønsdel, samt ved i Forbindelse hermed et sjældnere Antal Gange at have lagt sig oven paa hende og stukket sit blottede Lem ind mellem hendes blottede Ben oppe ved Kønsdelen?

Hovedspørgsmaal 3.

Er Tiltalte Jens Jensen Torp skyldig i det i Straffelovens § 224, jfr § 222, omhandlede strafbare Forhold (anden kønslig Omgængelse end Samleje med et Barn under 15 Aar) ved flere Gange i Middagstiden i Tidsrummet fra Begyndelsen af Aaret 1930 til November samme Aar paa M Mørch & Søns Træskæreri og Snedkeri i Aalborg at have trukket Benklæderne ned paa Pigen Erna Dusine Pedersen, der er født den 13 August 1917, og befølt hende paa den blottede Kønsdel og med Fingeren gnedet paa denne, samt ofte i Forbindelse hermed at have fremtaget sit stive Lem og opfordret hende til at gnide paa dette, hvilket hun gjorde?

Hovedspørgsmaal 4.

Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 3 besvares med »Ja«.

Er Tiltalte Jens Jensen Torp skyldig i det i Straffelov af 10 Februar 1866 § 176, jfr § 174, ommeldte strafbare Forhold (Forførelse af et Pigebarn i en Alder af 12 indtil 16 Aar til uterligt Forhold uden at legemlig Omgang finder Sted) ved flere Gange i Middagstiden i Tidsrummet fra Begyndelsen af Aaret 1930 til November samme Aar paa M Mørch & Søns Træskæreri og Snedkeri i Aalborg at have trukket Benklæderne ned paa Pigen Erna Dusine Pedersen, der er født den 13 August 1917, og befølt hende paa den blottede Kønsdel og med Fingeren gnedet paa denne, samt ofte i Forbindelse hermed at have fremtaget sit stive Lem og opfordret hende til at gnide paa dette, hvilket hun gjorde?

Nævningene har besvaret samtlige Spørgsmaal med Ja.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Afgørelse, vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 224, jfr § 222, samt efter § 232 med en Straf, der findes at burde ansættes til Fængsel i 2 Aar.

De borgerlige Rettigheder bliver at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 10 Aar.

Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger som nedenfor bestemt.

Onsdag den 28 August.

Nr 136/1935.

Rigsadvokaten

mod

Johannes Torkild Olsson (Harboe),

der tiltales for Overtrædelse af Sømandsloven.

Sø- og Handelsrettens Dom af 7 Juni 1935: Tiltalte Johannes Torkild Olsson bør inden 14 Dage efter denne Doms Forkyndelse til Statskassen bøde 200 Kr og bør i Mangel af Bødens Betaling hensættes i Hæfte i 20 Dage. Saa bør Tiltalte og udrede denne Sags Omkostninger, derunder i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Borup Svendsen, 100 Kr.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Sø- og Handelsretten afsagte Dom er paaanket dels af Tiltalte, dels af det offentlige.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde

kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesterets-sagfører Harboe betaler Tiltalte Johannes Torkild Olsson 80 Kroner.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende i Henhold til Anklageskrift af 2 Maj 1935 af Statsadvokaten for København anlagte Sag er Johannes Torkild Olsson sat under Tiltale til at lide Straf for Overtrædelse af §§ 81 og 87, jfr § 88 i Sømandsloven af 1 Maj 1923 ved den 31 December 1932 ombord paa M/S »Indien«, med hvilket Fartøj Tiltalte var forhyret som Smører, under Skibets Ophold i Freemantle at have overfaldet dets Fører, Kaptajn Axel Rudolf Broner, og Hovmester Carl Johannes Krogh Christensen med Vold og Skældsord.

Den imod Tiltalte rejste Sigtelse gaar nærmere ud paa følgende:

Tiltalte, som den paagældende Dag havde været i Land og der nydt et ikke ringe Kvantum Spiritus, har efter om Eftermiddagen at være kommet ombord igen anvendt grove Ukvemsord overfor Kaptajnen og Hovmesteren, da disse nægtede at efterkomme hans Forlangende om at faa udleveret mere Spiritus. Tiltalte har bl a kaldt Hovmesteren for et Svin, har endvidere uden Foranledning nikket denne »en Skalle«, og har under det derefter opstaaede Haandgemæng imellem dem tildelt Hovmesteren flere Slag med knyttet Haand. Tiltalte har endelig nægtet at efterkomme Kaptajnens gentagne Ordre om at gaa agterud, har

under sin Optræden overfor Kaptajnen kaldt denne ved Skældsord og fægtet om sig med Armene, saaledes at han ramte Kaptajnen, har grebet fat i denne for at nikke ham en Skalle, og er optraadt saaledes, at det var nødvendigt at belægge ham med Haandjærn og tilkalde det stedlige Politi for at tilvejebringe Ro og Orden ombord.

Tiltalte er født den 31 Januar 1904 i København og har den 11 November 1921 og den 30 Juni 1922 vedtaget mindre Bøder, bl a en Bøde paa 100 Kr for Vold, men ses bortset herfra ikke tidligere straffet.

Tiltalte erkender, at han ved sin Opførsel ved den omhandlede Lejlighed har forbrudt sig mod god Orden og Skik ombord og erkender saaledes at have overtraadt Sømandslovens § 87, men han benægter at have overfaldet enten Kaptajnen eller Hovmesteren.

Det fremgaar af Sagen, at Tiltalte et Par Gange den omhandlede Dags Eftermiddag og Aften kom i Klammeri med Hovmesteren og kom op at slaas med denne. Om Anledningen til det første Slagsmaal har Tiltalte forklaret, at Hovmesteren greb fat i Tiltalte, der havde kaldt Hovmesteren et Svin, og smed ham ud paa Dækket. Hovmesteren har derimod forklaret, at Tiltalte pludselig nikkede ham en Skalle, saa at han faldt om paa Dørken, og at Tiltalte, da Hovmesteren atter var kommet paa Benene, for ind paa ham igen.

Om Anledningen til det andet Slagsmaal er intet nærmere oplyst udover, at Tiltalte har forklaret, at det skyldtes Uoverensstemmelse mellem Hovmesteren og ham om Prisen for en Flaske Whisky. Det fremgaar imidlertid, at Kaptajnen da kom tilstede og forsøgte at skille dem ad. Med Hensyn til Tiltaltes Optræden overfor Kaptajnen ved denne Lejlighed har saavel Kaptajnen som andre af Skibets Besætning forklaret, at Tiltalte brugte Skældsord overfor Kaptajnen og fægtede om sig med Armene, hvorved han ramte Kaptajnen. Kaptajnen har derhos forklaret, at Tiltalte greb fat i ham for at nikke ham en Skalle, hvilket han imidlertid afværgede ved at dreje Hovedet til Siden.

Tiltalte har erkendt, at han, da Kaptajnen kom tilstede og havde skilt ham og Hovmesteren ad, stod og brugte Mund og fægtede om sig med Armene. Han har imidlertid forklaret, at det ikke var hans Mening at bruge Skældsord overfor andre end Hovmesteren, ligesaalidt som det har hans Hensigt at slaa paa nogen, men han har indrømmet, at han kom til at ramme Kaptajnen, idet han dog straks gav Kaptajnen en Undskyldning herfor.

Efter det oplyste havde Tiltalte i Dagens Løb nydt et stort Kvantum Spiritus, ifølge hans egen Forklaring ca 2—2½ Flaske Portvin foruden 1½ Snaps Brændevin, som han havde faaet udleveret af Hovmesteren.

Efter alt i Sagen foreliggende findes det betænkeligt at statuere, at Tiltalte, hvis Forhold ombord efter det oplyste iøvrigt ikke har givet Anledning til Klage, ved den omhandlede Lejlighed har haft til Hensigt at udøve Vold overfor Kaptajnen. Det maa antages, at Voldsomhederne fra Tiltaltes Side udelukkende har været rettet mod Hovmesteren, med hvem han var uens, og at den af ham derunder overfor Kaptajnen udviste ubeherskede Optræden, der kunde tage sig ud som et Angreb, ikke har været ment som et saadant, men alene skyldtes Tiltaltes Be-

Sikkerhed for Bankens Tilgodehavende. I Kassekreditivkontrakten hedder det bl a:

»Til Sikkerhed for skadesløs Betaling af alt, hvad jeg i Henhold til nærværende Kontrakt maatte være eller blive skyldig til enhver Tid til Haandværkerbanken i København, være sig Kapital, Renter eller Kreditivafgift samt alle ved dette Kontraktsforhold foranledigede Omkostninger m v, intet undtaget, har jeg formaaet
Hr Ingeniør, cand polyt K I Einersen, — — — og
Hr Konstruktør Ove Christensen, — — —
til at underskrive som Kautionister og Selvskyldnere.

Til yderligere Sikkerhed overleveres Banken som haandfaaet Pant af Ingeniør, K I Einersen:

1. Indtegningsbevis Ltr S III Nr 42289 med Statsanstalten for Livsforsikring af 11 Juli 1907 stort Kr 5000 og lydende paa Navnet Karlo Immanuel Einersen.

2. Transport paa den Ingeniør K I Einersen tilhørende Andel i Selskabet Højdevangens Formue, hvilken Andel udgør ca Kr 6400, hvilket Pant tillige hæfter for, hvad Debitor iøvrigt maatte være eller blive Haandværkerbanken skyldig.«

I Efteraaret 1926 standsede Malermester Christensen sine Betalinger, og der skyldtes da paa Kassekrediten ca 9300 Kr. I Begyndelsen af 1927 fandt der paa Bankens Foranledning et Møde Sted mellem Sagsøgeren og Direktør v Essen, der da var Direktør for Banken, men som senere er afgaaet ved Døden. Sagsøgeren var ikke i Stand til at indfri Kassekrediten, og der blev da truffet den Ordning, at der gaves Sagsøgeren Udsættelse med at indfri Kassekrediten paa Betingelse af, at de Beløb, der indbetaltes af ham, eller som indgik fra de som Sikkerhed stillede Aktiver, indbetaltes paa en Separatkonto, saaledes at Kassekreditkontoen stadig debiteredes sædvanlig Udlaansrente, medens nævnte Separatkonto krediteredes sædvanlig Indlaansrente.

Kassekreditkontoen, der er blevet forrentet med ca 7½ pCt udviser nu en Saldo i Bankens Favør af 16 330 Kr 89 Øre, medens Sagsøgerens Separatkonto, paa hvilken er indgaaet forskellige Indbetalinger fra Selskabet Højdevangen og et enkelt Bonusbeløb, og som er blevet forrentet med 3½—4½ pCt udviser en Saldo i Sagsøgerens Favør af 8397 Kr 22 Øre. Efter Bankens Opgørelse skylder Sagsøgeren herefter Differencen mellem de to Beløb 7933 Kr 67 Øre. Sagsøgeren mener imidlertid ikke at skyldte dette Beløb og har ved Stævning af 28 September 1934 anlagt denne Sag, hvorunder han nedlægger Paastand paa, at den sagsøgte Bank dømmes til mod Betaling fra Sagsøgerens Side af et Beløb stort 6194 Kr 15 Øre at udlevere den i Banken deponeerede Livsforsikringspolice stor 5000 Kr, der paa Sagsøgerens Liv er tegnet i Statsanstalten for Livsforsikring den 11 Juli 1907, samt til endvidere at give Sagsøgeren og Malermester Pauli Christensen Saldokvittering for deres Mellemværende med Banken.

Den sagsøgte Bank nedlægger Paastand paa Frifindelse, idet den kun mod Betaling fra Sagsøgerens Side af 7933 Kr 67 Øre er villig til at udlevere den stillede Sikkerhed og meddele Saldokvittering.

Til Støtte for sin Paastand gør Sagsøgeren gældende, at han i 1927

indgik paa den trufne Ordning, hvorefter der førtes to Konti, der forrentedes paa forskellig Maade, fordi han dengang ikke kunde indfri Kassekrediten, og fordi Banken stillede Krav om en saadan Ordning. Det skete strider imidlertid ganske mod Bankkutyme, og en Bank har ikke nogen Ret til at kræve, at en Kautionsist skal indgaa paa en saadan Ordning, hvorved der tilføres Banken en uberettiget Rentegevinst i dette Tilfælde stor 1739 Kr 52 Øre. Sagsøgeren fremhæver derhos, at det er Banken, der har stillet Krav om en saadan Ordning, idet han indrømmer, at Forholdet vilde have stillet sig noget anderledes, hvis det var ham, der for at bevare et Pres paa Debitor Malermester Christensen havde forlangt, at der oprettedes to Konti. Dette er imidlertid ikke Tilfældet, da det var givet, at Christensen aldrig vilde kunne betale.

Den sagsøgte Bank gør til Støtte for sin Paastand gældende, at Sagsøgeren i 1927 er indgaaet paa den trufne Ordning, og at han ved Bankens Tilsendelse af Opgørelser over de med Hensyn til dette Mellemværende førte Konti stadig har godkendt den Saldo, som disse udviste. Naar en Ordning som den omhandlede i sin Tid blev truffet, var det, fordi Sagsøgeren ikke kunde indfri Kassekrediten, og den var i Sagsøgerens Favør, da i modsat Fald en hurtig Realisation af de haandpantede Aktiver vilde have været nødvendig, hvorved de ikke vilde have indbragt det, som de nu har gjort, ligesom Sagsøgeren vilde være kommet i Vanskeligheder ved Kravet om Betaling. Fra Direktør v Essens Side blev der lovet, at Sagsøgerens Konto skulde blive forrentet med højeste Indlaansrente, og dette er ogsaa sket.

Den sagsøgte Bank afviser derfor Sagsøgerens Betragtninger, hvorefter der fra Bankens Side paa Grundlag af en Tvangssituation skulde være sket en Udnyttelse af Sagsøgeren, idet Banken hævder, at der er vist Sagsøgeren Imødekommenhed derved, at han fik Henstand med Betalingen og undgik en Tvangsrealisation af de haandpantede Aktiver.

Sagsøgeren har under Domsforhandlingen for Landsretten forklaret, at han i 1927, da Ordningen blev truffet, var klar over den Rentedifference, der fremkom, og at han dog indgik paa Ordningen skyldtes, at han ikke kunde betale, og at Direktør v Essen sagde, at Overførsel fra den ene Konto til den anden af banktekniske Grunde ikke lod sig foretage. Han har ikke tidligere gjort sig nogen Tanke om, at Regulering af Rentedifferencen burde foretages, da han først for ganske nylig er blevet klar over, at det af Banken i sin Tid fremsatte Krav om en Ordning som den trufne var uberettiget.

Da Sagsøgeren i 1927 med Vidende om den Rentedifference, der fremkom mellem de to Konti, er indgaaet paa den trufne Ordning, vil der ikke kunne gives ham Medhold i det af ham nu hævdede Standpunkt, hvorefter han nu skulde skyldes 6194 Kr 15 Øre og ikke som af den sagsøgte Bank rettelig opgjort 7933 Kr 67 Øre. Den af Sagsøgeren nedlagte Paastand vil herefter ikke kunne tages til Følge, og den sagsøgte Bank vil være at frifinde. I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at betale til den sagsøgte Bank 250 Kr.

Nr 140/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Julius Carstensen (Kondrup),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr 98 af 29 Marts 1934 om uretmæssig Konkurrence.

Dom afsagt af Retten for Haderslev Købstad m v den 28 December 1934: Tiltalte, Manufakturhandler Julius Carstensen af Vojens, bør til Haderslev m fl Herreders Politikasse bøde 75 Kr samt betale Sagens Omkostninger. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 5 Dage.

Vestre Landsrets Dom af 29 April 1935: Tiltalte Julius Carstensen bør til Haderslev Amtskommunes Kasse bøde 75 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til 7 Dages Hæfte. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger for begge Retter.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret dels af Tiltalte, dels af det offentlige.

Af de i Landsrettens Dom anførte Grunde tiltrædes det, at Tiltalte er fundet skyldig i Overtrædelse af § 12 i Lov Nr 98 af 29 Marts 1924.

Med Hensyn til Aabningssalget findes det ikke godtgjort, at Tiltalte har bibragt Publikum den Opfattelse, at der for en bestemt Periode efter Aabningen af Forretningen fandt Salg Sted til nedsatte Priser. Da der herefter ikke kan antages at have foreligget et Udsalg i Lovens Forstand, vil Tiltalte være at frifinde for dette Forhold.

Det tiltrædes derhos, at han af de i Landsrettens Dom anførte Grunde er frifundet forsaavidt angaar Novembersalget.

Tiltalte findes for den begaaede Overtrædelse af § 12 at burde anses med en Haderslev Amtsfond tilfaldende Bøde af 20 Kroner. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 2 Dage.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Julius Carstensen bør til Haderslev Amtsfond bøde 20 Kroner. Forvandlingsstraffen bestemmes til 2 Dages Hæfte.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Kondrup 80 Kroner, der udredes af det offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 19 November 1934 har Politimesteren i Haderslev m v rejst Tiltale mod Manufakturhandler Julius Carstensen af Vojens for Overtrædelse af Lov Nr 98 af 29 Marts 1924 om uretmæssig Konkurrence m m, principalt for Overtrædelse af § 5, Stk 2—4, fordi han i Tiden fra den 22 August 1934 til den 28 Oktober 1934 ved Skiltning i og ved sin Forretning i Vojens og ved Reklamering i et Blad har bekendtgjort, at han holdt Aabningssalg, og fordi han paa samme Maade har bekendtgjort, at han holdt November-Salg, alt uden at de i den nævnte § 5, Stk 2, 3 og 4, indeholdte Forskrifter om Udsalg er opfyldt, subsidiært for Overtrædelse af bemeldte Lovs § 5, Stk 1, forsaavidt den foran beskrevne Salgsmaade maatte anses som Sæsonsalg, idet dette da har varet mere end de tilladte 2 Maaneder.

Endvidere tiltales Julius Carstensen for Overtrædelse af den fornævnte Lovs § 12, fordi han har reklameret med, at han godtgør »den halve Billetpriis, Jærnbane og Rutebil«, naar der købes hos ham for 10 Kr.

Tiltalte har erkendt, at han har reklameret paa den i Anklageskriftet beskrevne Maade, men har nægtet derved at have gjort sig skyldig i Overtrædelse af den oftnævnte Lov, idet han har hævdet, at hverken »Aabningssalget« eller »Novembersalget« er Udsalg i den Forstand, som omhandles i Loven om uretmæssig Konkurrence, hvorhos han har gjort gældende, at den Tilgift, han reklamerede med, er af underordnet Værdi.

Det maa imidlertid under Hensyn til samtlige foreliggende Omstændigheder fastslaas, at saavel det nævnte »Aabningssalg« som »Novembersalg« er Udsalg, der er bekendtgjort at finde Sted paa Grund af særlige Omstændigheder, og da det er erkendt, at de i Lovens § 5, Stk 2—4, indeholdte Forskrifter om Udsalg ikke er efterkommet, vil Tiltalte være at anse for Overtrædelse af § 5, Stk 2—4, i Lov Nr 98 af 29 Marts 1924.

Da Tiltalte derhos har erkendt, at han har reklameret med Tilgift som i Anklageskriftet nævnt, vil han tillige være at anse for Overtrædelse af § 12, 1, 2 Pkt i den fornævnte Lov, idet Reklamering med Tilgift er forbudt, uanset om Tilgiften er af underordnet Værdi.

Den af Tiltalte forskyldte Bøde fastsættes herefter i Medfør af Lovens §§ 8 og 15, hvilken sidstnævnte Bestemmelses Forskrifter om Paatalebegæring er opfyldt, til en Bøde stor 75 Kr, der tilfalder Haderslev m fl Herreders Politikasse, hvorhos Tiltalte vil have at betale Sagens Omkostninger. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 5 Dage.

Landsrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Haderslev Købstad m v den 28 December 1934 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det offentlige.

Efter Indholdet af de paagældende Reklamer og Annoncer, findes Tiltalte at maatte have bibragt Publikum den Opfattelse, at han i de annoncerede Perioder holdt Udsalg til nedsatte Priser.

Herefter, og efter det i Sagen iøvrigt oplyste maa det tiltrædes, at Tiltalte, forsaavidt Aabningssalg angaar, har overtraadt Reglerne i § 5, 3 og 4 Stk i Lov Nr 98 af 29 Marts 1924, hvorhos det endvidere tiltrædes, at Tiltalte er anset skyldig i Overtrædelse af § 12 i samme Lov.

Derimod findes Tiltalte forsaavidt »November-Salg« angaar ikke at have overtraadt Lovens § 5, idet dette Salg efter det foreliggende maa sidestilles med de i Paragrafens 1ste Stk nævnte Sæsonudsalg.

For de fornævnte tvende Overtrædelser vil Tiltalte i Medfør af Lovens §§ 8 og 12 være at anse med en Bøde til Haderslev Amtskommunes Kasse, der findes at kunne bestemmes til 75 Kr. Forvandlingsstraffen vil være at fastsætte til 7 Dages Hæfte.

Sagens Omkostninger for begge Retter bliver at udrede af Tiltalte, hvorved bemærkes, at Tiltalte selv har sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Nr 141/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Willy Morten Jens Jørgen Hofdam (Landsretssagfører Bredmose),

der tiltales for Overtrædelse af § 5 i Lov Nr 98 af 29 Marts 1924.

Dom afsagt af Frederiksberg Birks Ret den 24 December 1934: Tiltalte, Ansvarshavende Direktør for A/S Johansen & Bruun Willy Hofdam, bør for Anklagemyndighedens Tiltale under denne Sag fri at være. De med Sagens Behandling forbundne Omkostninger udredes af det offentlige.

Østre Landsrets Dom af 18 Marts 1935: Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af det offentlige.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det offentlige.

De Tidsrum af »billige Uger« eller »billige Dage«, hvori de under Sagen omhandlede Udsalg er foregaaet, har efter det op-

Færdig fra Trykkeriet den 9 Oktober 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 15

Torsdag den 29 August.

lyste udgjort: i 1933 sammenlagt 123 Dage og i 1934 (til den 19 September) ialt 177 Dage, for hvert Aars Vedkommende fordelt i mange Perioder af forskellig Længde.

Bestemmelsen i 2 Stk i § 5 i Lov Nr 98 af 29 Marts 1924 finder ikke Anvendelse paa disse Udsalg, ved hvilke ej heller de nærmere for saadanne Salgs Lovlighed givne Regler er overholdt. Naar der bortses fra denne Bestemmelse kan Udsalg af Varer i forud bekendtgjorte, bestemt begrænsede Tidsrum til nedsatte Priser kun anses hjemlet, forsaavidt saadanne Udsalg opfylder Betingelserne i Paragrafens 1ste Stk. Da de heri nævnte Sæsonudsalg kun kan finde Sted 2 Gange om Aaret i højst een Maaned eller een Gang om Aaret i højst to Maaneder, og da disse Forskrifter om Udsalgenes Varighed efter det anførte ikke er iagttaget for de af Tiltalen omfattede Udsalgs Vedkommende, vil Tiltalte for den begaaede Overtrædelse af Lovens § 5 være at anse efter dens § 8 med en Rudkøbing Købstads Kommunekasse tilfaldende Bøde, der findes at burde bestemmes til 500 Kroner. Forvandlingsstraffen bestemmes til 14 Dages Hæfte.

Tiltalte vil derhos have at betale Sagens Omkostninger for alle Retter.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Willy Morten Jens Jørgen Hofdam bør til Rudkøbing Købstads Kommunekasse bøde 500 Kroner. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 14 Dage. Tiltalte betaler derhos Sagens Omkostninger for alle Retter.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 16 November 1934 er ansvarshavende Direktør for A/S Johansen & Bruun, Howitzvej Nr 11, Willy Hofdam, boende Hellerupvej Nr 73, af Politimesteren i Frederiksberg Birk efter Be-

gæring af Provinshandelskammeret sat under Tiltale for Overtrædelse af § 5 i Lov Nr 98 af 29 Marts 1924, jfr Lov Nr 107 af 9 April 1926, om Bestemmelser mod uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse ved i Selskabets Filial i Rudkøbing at have reklameret med og foranstaltet Udsalg i nærmere angivne Tidsrum i 1933 og 1934, hvoraf, som det hedder, alene de henholdsvis to og tre første Perioder for de paa-gældende to Aar vil kunne betragtes som tilladte Sæsonudsalg, idet saadanne kun tillades afholdt i højst to Perioder aarlig, hver Gang varende højst 1 Maaned. Endvidere hedder det i Anklageskriftet, at der for den resterende Del af Aarene ikke er angivet nogen af de i Loven foreskrevne særlige Grunde for Afholdelse af yderligere Udsalg, ligesom ej heller de i Loven foreskrevne Politiforskrifter er efterkommet.

Det er godtgjort, bl a ved Tiltaltes egen i Retten afgivne Erkendelse, at han i A/S Johansen & Bruuns Filial i Rudkøbing i Tiden fra 1 Februar 1933 til 8 September 1934 har ladet afholde en Række, i 1933 ialt 14 og i 1934 ialt 15, Salg af Varer til nedsat Pris, saaledes at der blev givet en Kvantumrabat paa Udsalgspriserne paa visse Varer, nemlig Margarine, Kaffe, Ost, Kiks, Konserves, Chokolade, Knækbrød, Kakao, Vafler og saakaldte Weekend-Pakker. Disse Salgsperioder er i den derom foretagne Reklamering betegnede som »billige Uger« eller »billige Kaffedage«, Periodernes Længde har varieret fra 5 Dage til 4 Uger, og de har bl a omfattet Tidsrummene 12 Marts—7 April 1934, 9 April—5 Maj s A, 25 Juni—17 Juli s A, 18 Juli—14 August s A og 15 August—11 September s A.

Selv om nu de af Tiltalte saaledes foranstaltede Salg af Varer til nedsatte Priser kan betegnes som »Udsalg«, saa findes de dog efter samtlige Forhold ikke at kunne henføres under de i Konkurrence-lovens § 5, 1ste Stk omhandlede »Sæsonudsalg«. Endvidere kan der paa det foreliggende Grundlag ikke blive Spørgsmaal om at henføre de foranstaltede Salg under de i ovennævnte Lovs § 5, 2det Stk omhandlede, ved særlige Forhold foranledigede Udsalg. Herefter ses det imidlertid ikke, at Tiltalte ved det i Anklageskriftet omhandlede Forhold har gjort sig skyldig i nogen Overtrædelse af Bestemmelserne i Konkurrence-lovens § 5, og han bliver følgelig at frifinde.

De med Sagens Behandling forbundne Omkostninger vil være at udrede af det offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Frederiksberg Birks Rets 1 Afdeling den 24 December 1934 og paaanket af Anklagemyndigheden i Henhold til Justitsministeriets Tilladelse af 1 Februar 1935 til Dom i Overensstemmelse med Anklageskriftet af 16 November 1934.

Efter det oplyste giver Tiltalte Willy Morten Jens Jørgen Hofdam, der i normale Salgsperioder til Køberne udleverer Rabatmærker paa de af ham forhandlede Varer, i de som »billige Uger« eller »billige Dage« betegnede Perioder Kunderne uden Hensyn til den købte Mængde af den eller de særlig opgivne Varer 1½ eller 2 Rabatmærker, og der-

som en Kunde ikke skulde ønske at faa de ekstra Rabatmærker, irades disses paalydende Værdi i Prisen.

Der foretages saaledes Prisnedsættelser for de forskellige Massevarer i det for hver Nedsættelse bestemte Tidsrum, uden at Prisnedsættelsen fremtræder som eller kan antages at være begrundet i det særlige Realisationsøjemed, som maa anses at være en Forudsætning for, at Straf efter den i Anklageskriftet nævnte Straffebestemmelse kan bringes til Anvendelse, og Tiltalte vil herefter være at frifinde.

Som Følge heraf vil den indankede Dom kunne stadfæstes.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

M a n d a g d e n 2 S e p t e m b e r .

Nr 156/1934. **Arbejds mændenes Fagforening for Kolding By og Omegn** (Ingen) m o d

Arbejdsmand Jens Lund (Knudtzon efter Ordre),

betræffende Appellantens Pligt til at optage Indstævnte som Medlem m m.

(Sagen behandlet skriftlig).

Vestre Landsrets Dom af 26 Juni 1934: De Sagsøgte, Arbejds mændenes Fagforening for Kolding By og Omegn, bør optage Sagsøgeren, Arbejdsmand Jens Lund, som Medlem med Medlemsrettigheder og Medlemsforpligtelser fra den 15 August 1933 samt betale ham i Erstatning 1050 Kr og i Sagsomkostninger 300 Kr. Til Statskassen bøder Formanden for den sagsøgte Forening, Arbejdsmand Hans Petersen, 10 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 2 Dage. At efterkommes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

Efter Sagens Indbringelse for Højesteret er Indstævnte den 5 Maj 1935 optaget som Medlem af Fagforeningen fra den 15 August 1933 at regne, saaledes at han i Kontingent for dette Tidsrum skal betale 270 Kroner. Herefter angaar Sagen alene Størrelsen af den Appellanten idømte Erstatning. Idet der, som Sagen foreligger for Højesteret, hvor Appellanten ikke gav Møde ved Domsforhandlingen, ikke er Spørgsmaal om Dommens Forandring til Appellantens Fordel, vil Erstatningen, overensstemmende med Indstævntes Paastand under Hensyn til den siden Dommen forløbne Tid være at forhøje til et Beløb, der efter det foreliggende findes — efter Fradrag af det ommeldte Kontingent — at kunne bestemmes til 2000 Kroner.

Forsaavidt angaar Sagens Omkostninger for Landsretten og den Foreningens Formand idømte Bøde vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil Appellanten have at betale som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Arbejdsmændenes Fagforening for Kolding By og Omegn, bør til Indstævnte, Arbejdsmand Jens Lund, betale 2000 Kroner. I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten og den idømte Bøde bør Landsrettens Dom ved Magt at stande. Appellanten bør derhos betale de Retsafgifter, som skulde være erlagt, og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde være brugt, hvis Indstævnte ikke havde haft fri Proces for Højesteret, samt i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Knudtzon 300 Kroner.

Det idømte Erstatningsbeløb og de idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under Anbringende af at de Sagsøgte, Arbejdsmændenes Fagforening for Kolding By og Omegn (ogsaa kaldet Dansk Arbejdsmands Forbund, Kolding Afdeling) retstridig har vægret sig ved paa Henvendelse fra Sagsøgeren Arbejdsmand Jens Lund, Gravens, i August Maaned 1933 at optage ham, der er født den 10 Oktober 1873, som Medlem i Fagforeningen, har Sagsøgeren under nærværende Sag paastaaet de Sagsøgte tilpligtede at optage ham som Medlem med Medlemsrettigheder og Medlemsforpligtelser fra den 15 August 1933 at regne samt de Sagsøgte tilpligtede at betale ham en Erstatning af 5 Kr 90 Øre pr Arbejdsdag fra og med den 15 August 1933 indtil denne Doms Dato, dog ikke over 2000 Kr. De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte i første Række hævdet, at Sagsøgerens Henvendelse med Rette er afvist, da han, der i 1926 var blevet Medlem af Landarbejderforbundets Starup-Nebel Afdeling, efter kun at have betalt April Maanedes Kontingent ved Aarets Udgang er blevet slettet som Medlem af Afdelingen paa Grund af Kontingentrestance, som endnu ikke er berigtiget, hvilket Forhold, efter hvad de anfører, udelukker Sagsøgeren fra at blive Medlem af den sagsøgte Forening. Sagsøgeren har under Partsforklaring anført ingensinde at have indmeldt sig i nævnte Landarbejderforbund og har forklaret, at han ikke har betalt noget Kontingentbidrag dertil.

Da der nu heroverfor ikke ved det i Sagen oplyste er tilvejebragt

tilstrækkeligt Bevis for de Sagsøgtes Anbringender, kan denne deres Indsigelse ikke tages til Følge.

De Sagsøgte har derefter anført, at Sagsøgeren har været Strejkebryder overfor dem, og at han derfor efter Lovene for Dansk Arbejdsmands Forbund, til hvis Bestemmelser deres egne Love henviser, er udelukket fra at blive Medlem. Det er oplyst, at Sagsøgeren i Juni 1933 havde Arbejde ved Skovgaard Mergelleje hos Ingeniør Theut, som udelukkende beskæftigede uorganiserede Arbejdere i et Antal af nogle og tres. Timelønnen var 60 Øre, men da Arbejderne den 20 Juni 1933 krævede 70 Øre, og dette ikke straks indrømmedes dem — Theut var da fraværende fra Lejet — nedlagdes Arbejdet, i hvilken Arbejdsnedlæggelse Sagsøgeren deltog. Den 24 s M indrømmedes der Arbejderne en Timeløn af 70 Øre, og samme Dag optoges Arbejdet af en Del af Arbejderne og deriblandt Sagsøgeren; men paa et den 20 s M afholdt Møde blandt Arbejderne, hvor Sagsøgeren ikke var til Stede, og som han ikke var gjort bekendt med, et Møde, hvor bl a Formanden for den sagsøgte Forening kom tilstede, og hvor en Del af Arbejderne indmeldte sig i Foreningen, var der taget Beslutning om at kræve endnu højere Løn og, indtil der var truffet Overenskomst med Theut, at nedlægge Arbejdet. Foreningen, som søgte at bevæge de forskellige Arbejdere til at indmelde sig, rettede uden Resultat Henvendelse til Sagsøgeren, der først søgte Optagelse, efter at der den 6 August s A var sluttet Overenskomst mellem Fagforeningen og Theut om, at denne kun skulde beskæftige organiserede Arbejdere og for en Timeløn af 80 Øre, en Sats, der paa Grund af de særlige Forhold ved Arbejdet blev lavere end den almindelige Løn for organiserede Arbejdere. Den 26 Juni 1933 var der paa Arbejdspladsen, hvor stadig nogle Arbejdere var beskæftigede, sket voldeligt Overfald paa de arbejdende, et Angreb, som bl a Formanden for den sagsøgte Forening deltog i, og fra den 27 s M til den 9 August arbejdedes der derefter ikke, og efter den Tid kunde Sagsøgeren ikke faa Arbejde hos Theut uden at være Medlem af Foreningen. De Sagsøgte hævder, at Sagsøgeren ved trods Opfordring at vægre sig ved at indmelde sig i Foreningen og ved efter den 20 Juni at have arbejdet for Theut har modarbejdet deres Interesser paa en saadan Maade, at de har haft Berettigelse til senere at nægte at optage ham som Medlem. Heri kan der imidlertid ikke gives de Sagsøgte Medhold, idet Forholdene efter det oplyste i Dagene efter den 20 Juni var saa uafklarede mellem Foreningen og de hos Theut antagne Arbejdere samt de Sagsøgtes voldelige Adfærd en saadan, at det ikke kan lægges Sagsøgeren til Last, at han undlod at søge Optagelse i Foreningen og ligesom adskillige andre Arbejdere, hvoraf nogle var og andre senere uden Indsigelse er optaget i Foreningen, genoptog Arbejdet, efter at Theut den 24 Juni var indgaaet paa at betale den Løn, der under hans Fraværelse var krævet den 20 s M, hvorved bemærkes, at det ikke mod Sagsøgerens Benægtelse — som støttes ved Theuts Lønliste — er godtgjort, at Sagsøgeren har arbejdet for Theut i Dagene fra den 20 til den 23 Juni som af de Sagsøgte anbragt.

Efter det saaledes anførte har de Sagsøgte ikke haft Føje til at afvise Sagsøgerens Optagelsesbegæring, og hans Paastand maa her-

efter tages til Følge, for saa vidt angaar hans Medlemsoptagelse i Foreningen. Idet Optagelsesnægtelsen har været retstridig, maa der endvidere gives Sagsøgeren Medhold i, at han har Krav paa Erstatning for Tab tilføjet ham ved de Sagsøgtes Adfærd. Hvad angaar Erstatningens Størrelse er det uomtvistet, at det drejer sig om Krav for Tiden fra 15 August 1933 til nærværende Doms Afsigelse, at Sagsøgeren kunde have erholdt Arbejde hos Theut i dette Tidsrum i fornævnte Mergelleje bortset fra nogen Tid omkring Jul 1933, at Daglønnen efter Fradrag af Kontingent til den sagsøgte Forening vilde have været 5 Kr 90 Øre, samt at Sagsøgeren har haft en Arbejdsfortjeneste andetsteds i paagældende Tidsrum af 288 Kr. Efter det saaledes foreliggende findes den Erstatning som de Sagsøgte vil være at tilpligte at betale Sagsøgeren, at kunne bestemmes til 1050 Kr.

Som uden lovlig Grund udeblevet fra den anordnede Forligsprøve vil Formanden for den sagsøgte Forening, Arbejdsmand Hans Petersen, Kolding, i Medfør af Retsplejelovens § 325 være at anse med en Bøde af 10 Kr til Statskassen. Forvandlingsstraffen vil være at bestemme til Hæfte i 2 Dage.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 300 Kr.

T i r s d a g d e n 3 S e p t e m b e r .

Nr 149/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Karl Adolf Niels Lundgren (Fich),

der tiltales for Forbrydelse mod Kønssædeligheden.

Dom afsagt af Københavns Amts nordre Birks Ret for Straffesager den 7 August 1934: Tiltalte Karl Adolf Niels Lundgren bør straffes med Fængsel i 30 Dage, hvori fragaar 6 Dage for udstaaet Varetægtsfængsel. De borgerlige Rettigheder frakendes ham for et Tidsrum af 5 Aar. Tiltalte betaler derhos Sagens Omkostninger, herunder i Vederlag til Forsvareren, Overretssagfører Vogt, 60 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 14 September 1934: Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bestemmelsen om Frakendelsen af de borgerlige Rettigheder udgaar. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører D G M Bache, 40 Kr, udredes af det offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 27 Maj 1935 — afsagt efter at Sagen i Henhold til Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse af 25 Marts 1935*) var blevet genoptaget — Den ovennævnte Dom af 14 September 1934 bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger — derunder Salær til den for Domfældte Karl Adolf Niels Lundgren for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører D G M Bache, 60 Kr — udredes af Domfældte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af Tiltalte.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde

kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Fich betaler Tiltalte Karl Adolf Niels Lundgren 150 Kroner.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

I Henhold til Anklageskrift af 23 f M tiltales under denne Sag Karl Adolf Niels Lundgren for Blufærdighedskrænkelse (Straffelovens § 232) ved den 21 Maj 1934 i Dyrehaven i Nærheden af Peter Lieps Hus at have fremvist sit blottede Lem for Fru Karna Marie Julie Hansen, født Nyberg, Sykærsvej 110, Hvidovre, og Fru Emmy Elisabeth Nyberg, født Clausen, Lundtoftgade 16, København, samt Pigerne Kathe Else Hansen, født den 19 November 1922, Lissi Solveig Pedersen Nyberg, født den 31 Marts 1929, og Evy Grethe Nyberg, født den 16 Marts 1931.

Tiltalte, der er født i København den 8 Maj 1879, har den 10 September 1917 i Københavns Kriminal- og Politiret vedtaget en Bøde paa 200 Kr for Overtrædelse af Straffelovens § 185. Iøvrigt er han ustraffet.

Tiltalte har nægtet sig skyldig, men ved det under Sagen oplyste, herunder navnlig de af Fru Karna Marie Julie Hansen og Fru Emmy Elisabeth Nyberg afgivne Forklaringer, skønnes det tilstrækkeligt godtgjort, at han har gjort sig skyldig i det Forhold, hvorfor han er sat under Tiltale, og han vil derfor være at anse efter Straffelovens § 232 med Fængsel i 30 Dage, hvori fragaar 6 Dage for udstaaet Varetægtsfængsel. De borgerlige Rettigheder frakendes ham for et Tidsrum af 5 Aar. Tiltalte betaler derhos Sagens Omkostninger som nedenfor nævnt.

*) se HRT 1935 S 51 ff.

Præmisserne til Landsrettens Dom af 14 September 1934 er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 7 August 1934 af Københavns Amts nordre Birks Ret for Straffesager og indanket af Tiltalte Karl Adolf Niels Lundgren til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af Straffen.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Bestemmelsen om Frakendelse af de borgerlige Rettigheder findes at burde udgaa.

Præmisserne til Landsrettens Dom af 27 Maj 1935 er saalydende:

Ved Dom afsagt den 7 August 1934 af Københavns Amts nordre Birks Ret for Straffesager blev Karl Adolf Niels Lundgren i Medfør af Straffelovens § 232 anset med Fængsel i 30 Dage; denne Dom blev under 14 September s A stadfæstet af nærværende Rets 3 Afdeling. Efter Straffens Udtaaelse begærede Domfældte Sagen genoptaget, og ved Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse af 25 Marts 1935 bestemtes, at ny Domsforhandling skulde finde Sted.

Under den ved nærværende Afdeling stedfundne fornyede Domsforhandling har Fru Emmy Elisabeth Nyberg og Fru Karna Hansen afgivet Vidneforklaring.

Efter samtlige foreliggende Oplysninger findes det ubetænkeligt at anse Domfældte skyldig i det Forhold, hvorfor han er anset, og Landsrettens ovennævnte Dom vil derfor være at stadfæste.

Nr 162/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Maren Roslyng, født Poulsen (F Bülow),

der tiltales for Fosterdrab.

Østre Landsrets Dom af 9 Juli 1935: Maren Roslyng, født Poulsen, bør straffes med Fængsel i 60 Dage, hvoraf 10 Dage anses som udstaaet. Saa bør hun og betale Sagens Omkostninger, derunder i Salær til den for Tiltalte for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Peter Paulsen, 200 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirkning af Nævninger afsagte Dom er paaanket af det offentlige.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at

stadfæste, dog at Straffetiden findes at burde forlænges til 6 Maaneder, hvorhos de borgerlige Rettigheder vil være at frakende Tiltalte for 5 Aar.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 6 Maaneder, hvoraf 10 Dage anses som udstaaet, og at de borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte, Maren Roslyng, født Poulsen, for 5 Aar. I Salær for Højesteret betaler Tiltalte til Højesterets-sagfører F Bülow 80 Kroner.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Maren Roslyng, født Poulsen, er ved Anklageskrift af 5 Juni 1935 sat under Tiltale ved Østre Landsret til at lide Straf for Fosterdrab efter Straffelovens § 242, Stk 2:

1.

ved omkring Maj 1930 for en Betaling af 50 Kr at have dræbt det Foster, hvormed Cecilie Hübschmann, født Rasmussen, var svanger, ved 4—5 Gange at have indført et Katheder i hendes Livmoder, hvilket havde til Følge, at hun aborterede.

2.

ved omkring Januar 1933 for en Betaling af 50 Kr at have dræbt det Foster, hvormed Helga Frederikke Rasmussen var svanger, ved 3—4 Gange at have indført et Katheder i hendes Livmoder, hvilket havde til Følge, at hun aborterede.

3.

ved i Oktober 1934 for en Betaling af 100 Kr at have dræbt det Foster, hvormed Mariane Møllerskov var svanger, ved nogle Gange at have indført et Katheder i hendes Livmoder, hvilket havde til Følge, at hun aborterede.

Tiltalte er født den 7 November 1895 og ikke fundet tidligere straffet.

Ved Nævningernes Kendelse er Tiltalte kendt ikke skyldig i de i Anklageskriftet under 1 og 2 anførte Forhold, og hun vil forsaavidt være at frifinde.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i det i Anklageskriftet under 3 anførte Forhold, saaledes at Forholdet er henført under Straffelovens § 242, Stk 2, 1 Pkt, og saaledes at et Tillægsspørgsmaal om Tilstedeværelsen af formildende Omstændigheder er besvaret bekræftende. Hun vil herefter i Medfør af den nævnte Bestemmelse være at anse med Fængsel i 60 Dage, hvoraf i Medfør af Straffelovens § 86 10 Dage anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Onsdag den 4 September.

Nr 84/1935. **Papirarbejdernes Fagforening, Silkeborg Afdeling**
(Hartvig Jacobsen)

mod

Arbejdsmand **Magnus Marinus Hansen** (Bang efter Ordre),

betræffende Erstatning for Indgreb i Erhvervsfriheden.

Vestre Landsrets Dom af 2 April 1935: De Sagsøgte, Papirarbejdernes Fagforening, Silkeborg Afdeling, ved dens Formand, Papirarbejder Karl Kjær, bør til Sagsøgeren, Arbejdsmand Magnus Marinus Hansen, betale 1500 Kr tilligemed Renter heraf 5 pCt p a fra den 11 August 1934, indtil Betaling sker. De Sagsøgte bør derhos anerkende, at Sagsøgeren, da han i Juni Maaned 1934 arbejdede paa Silkeborg Papirfabrik, var berettiget til at blive Medlem af ovennævnte Fagforenings Silkeborg Afdeling. Til det offentlige betaler de Sagsøgte i Forhold til en Sagsgenstand af 1500 Kr de Retsafgifter, der skulde erlægges, og Godtgørelse for det stemplede Papir, der skulde forbruges, hvis Sagen ikke havde været afgiftsfri for Sagsøgeren, og til den for Sagsøgeren under Domsforhandlingen for Landsretten beskikkede Sagfører, Overretssagfører Christensen, i Salær 150 Kr og i Godtgørelse for Udlæg 31 Kr 75 Øre tilligemed det ham af Underretten for Sagens Forberedelse tillagte Salær af 200 Kr og i Godtgørelse for Udlæg 24 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet der ikke efter det for Højesteret foreliggende kan gives Appellanten Medhold i en af Appellanten her fremsat Paastand om, at kun faste Arbejdere var berettigede til Optagelse i Fagforeningen, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

I Salær for Højesteret til den for Indstævnte beskikkede Sagfører vil Appellanten have at betale 200 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Otto Bang betaler Appellanten, Papirarbejdernes Fagforening, Silkeborg Afdeling, 200 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at den faste Voldgiftsret i Foraaret 1934 havde erklæret en af Sømændene og Søfyrbøderne i Esbjerg etableret Strejke for ulovlig, blev Sagsøgeren, Arbejdsmand Marinus Hansen af Alderslyst, der da var arbejdsløs, efter Henvendelse til et Dampskibsselskab i Esbjerg, antaget til Arbejde, og efter at han ved Hjælp fra Socialkontoret i Alderslyst var rejst til Esbjerg, gjorde han i fem Dage Tjeneste som Fyrbøder paa en Damper. Da Strejken ophørte, rejste han tilbage til sit Hjem i Alderslyst. Kort Tid efter den 6 Juni s A fik han fra Silkeborg Papirfabrik, hvor han tidligere havde søgt Arbejde, Meddelelse om, at han kunde begynde at arbejde paa Fabriken næste Dags Morgen, og han begyndte derefter Arbejdet paa Fabriken den 7 om Morgenen. Samme Dag efter Frokosttiden Kl ca 9 blev Sagsøgeren kaldt op til Driftsbestyreren, hvor ogsaa Formanden for Silkeborg Afdelingen af Papirarbejdernes Fagforening, Papirarbejder Karl Kjær, kom tilstede. Under den stedfundne Forhandling erklærede Sagsøgeren, der ikke var Medlem af nogen Fagforening, sig villig til at gaa ind i Papirarbejdernes Fagforening og til eventuelt at erlægge en Bøde, medens Kjær holdt paa, at Sagsøgeren ikke kunde optages. Kjær erklærede derhos — i Overensstemmelse med hvad han allerede tidligere paa Dagen havde udtalt til Driftsbestyreren — at der muligvis vilde blive strejket af Arbejderne paa Fabriken, hvis Sagsøgeren, hvem Arbejderne paa Grund af hans Arbejde i Esbjerg ansaa som »Skruebrækker«, ikke blev afskediget inden Middag. Driftsbestyreren, som tidligere paa Dagen havde talt med Sagsøgeren og derved faaet Underretning om hans Arbejde under Strejken i Esbjerg, forsøgte en mindelig Ordning, men vilde ikke indgaa paa at afskedige Sagsøgeren. Efter Arbejdets Ophør ved Middagstid holdt Kjær et Møde med Arbejderne og forelagde dem Sagen, hvorefter det blev vedtaget, at Arbejdet straks skulde nedlægges. Arbejdsnedlæggelsen varede til den 13 Juni om Middagen, idet det denne Dag om Formiddagen, efter at der i Forvejen var blevet afholdt to Generalforsamlinger, paa en ny Generalforsamling i Fagforeningen, der havde faaet Underretning om, at Strejken, der var indbragt for den faste Voldgiftsret, vilde blive anset for ulovlig, var blevet vedtaget straks at genoptage Arbejdet, og at ogsaa Sagsøgeren kunde gaa i Arbejde. Efter at Generalforsamlingen var sluttet, blev der af en af Arbejderne fremsat en Udtalelse om Sagsøgeren, der bl a gik ud paa, at det før var set, at Livet var blevet surt for den Slags Mennesker som Magnus Hansen. Ved den den 15 s M af den faste Voldgiftsret afsagte Kendelse blev Strejken erklæret ulovlig, og Fagforeningen blev paalagt en Bod til Papirfabriken.

Den 13 Juni efter Middag indfandt Sagsøgeren, der havde faaet Besked fra Fabrikens Kontor om at møde til Arbejde, sig paa Fabriken; paa Vejen derhen noget fra Fabriken passerede han en Del Arbejdere, der raabte Hurra for »Skruebrækkeren«, men iøvrigt ikke generede ham, og under sit Arbejde paa Fabriken om Eftermiddagen blev han ikke generet af de andre Arbejdere. Efter Aftale med Fabrikens Pladsformand vilde Sagsøgeren ved Arbejdstidens Ophør forlade Fabriken ad en anden Vej end Hovedindgangen, som han mente var blokeret af

Papirarbejdere. Dette viste sig at være Tilfældet ved to Bagveje, som han forsøgte at benytte, og han forblev derefter nogen Tid paa Fabriken. Han forlod tilsidst Fabriken ad en Vej, der fører til Aarhusvejen, men da han, der var paa Cykel, blev indhentet af en Del Mennesker, der havde faaet Øje paa ham, søgte han ind paa det ved Aarhusvejen liggende Teglværk, hvorfra han telefonerede til Politistationen. I et derfra ankommet Automobil blev han under Ledsagelse af nogle Betjente kørt til sin Svoger, der boede noget fra hans Hjem, og efter at Politiet havde faaet en Del Arbejdere, som havde samlet sig udenfor Huset, og som var kommet med forskellige Tilraab, til at gaa hjem, begav Sagsøgeren sig til sin Bopæl. Den næste Morgen cyklede Sagsøgeren, der skulde være paa Arbejde Kl 6½, hjemmefra ca Kl 4½, men da han nærmede sig Fabriken, saa han en Del Mennesker opstillet paa Vejen, der fører til Fabriken; han vendte derefter om og kørte hjem. Ved 9-Tiden telefonerede han til Politiet, og noget efter indfandt Polftimesteren sig hos ham. Efter en Samtale med Politimesteren, der raadede ham til at køre i Automobil til Fabriken, forsøgte Sagsøgeren hos en Vognmand at faa et Automobil, men da han fik Afslag under Henviisning til, at Vognmanden kunde risikere at miste al sin Kørsel, forsøgte han ikke at faa fat i nogen anden Vogn. Sagsøgeren opgav derefter at arbejde paa Fabriken og fik ikke andet Arbejde bortset fra, at han i Tiden fra 14 August til 1 Oktober 1934 havde Plads som Tjener paa en større Landejendom.

Idet Sagsøgeren har anbragt, at saavel Arbejdsnedlæggelsen, der var rettet mod hans Forbliven ved Arbejdet, som den Optræden, der senere blev udvist mod ham, og som Arbejderne paa Papirfabriken har foranlediget eller i hvert Fald medvirket til, maa anses som Forfølgelse imod ham, at disse Forhold har bevirket, at han mistede sit Arbejde, og da det passerede blev almindelig kendt ikke senere har kunnet faa Arbejde, og at han derfor maa være berettiget til Erstatning i Medfør af § 3 i Lov Nr 70 af 27 Marts 1929 om Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden, hvilken Erstatning det maa paahvile Fagforeningen, der er ansvarlig for Arbejdsnedlæggelsen og de øvrige mod ham udviste Forhold, at udrede, har han under nærværende Sag paastaaet de Sagsøgte, Papirarbejdernes Fagforening, Silkeborg Afdeling, ved dens fornævnte Formand, tilpligtet at betale ham 3300 Kr tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt p a fra den 11 August 1934, indtil Betaling sker. Idet Sagsøgeren derhos har anbragt, at han, da han havde faaet Arbejde paa Fabriken, fyldestgjorde Betingelserne for at blive Medlem af Fagforeningen, og at dette med Urette blev ham nægtet ved det foranmeldte Afslag fra Formandens Side, har Sagsøgeren yderligere nedlagt Paastand om, at det ved Dommen i Sagen statueres, at han, da han i Juni Maaned 1934 arbejdede paa Silkeborg Papirfabrik, havde været berettiget til at blive Medlem af Silkeborg Afdelingen af Papirarbejdernes Fagforening. De Sagsøgte har i det hele nedlagt Paastand om Frifindelse for Sagsøgerens Tiltale.

De Sagsøgte har med Hensyn til Erstatningskravet anført, at selv om det maa erkendes, at Arbejdsnedlæggelsen paa Fabriken tilsigtede at faa Sagsøgeren fjernet fra hans Arbejde, kan selve dette Forhold

ikke paadrage dem Erstatningsansvar overfor Sagsøgeren, og de har herved nærmere henvist til, at ved den dem af den faste Voldgiftsret paalagte Bod for den ulovlige Strejke maa enhver Følge af Strejken for dem være afgjort, og at Papirfabriken iøvrigt har været villig til at lade Sagsøgeren arbejde. Hvad dernæst angaar de af Sagsøgeren fremhævede Forhold om den Optræden, der blev udvist overfor ham, har de Sagsøgte anført, at der hverken af Fagforeningen eller dennes Ledelse er udvist noget Forhold, der kan paadrage den Ansvar for det passerede. Hverken paa Mødet med Arbejderne den 7 Juni eller paa nogen af Generalforsamlingerne blev der fra Bestyrelsens Side fremsat Trusler mod Sagsøgeren eller givet nogen Ordre til at genere Sagsøgeren under hans Gang til eller fra Fabriken eller under selve Arbejdets Udførelse. Hvad særlig angaar Generalforsamlingen den 13 Juni har de Sagsøgte anført, at det netop paa denne efter Bestyrelsens Forslag blev vedtaget, at Sagsøgeren kunde gaa i Arbejde paa Fabriken, og at de ikke kan have Ansvar for, at der efter Generalforsamlingens Slutning blev fremsat nogle Udtalelser, der var rettet imod Sagsøgeren. At der mulig ved de af Sagsøgeren omtalte Lejligheder, hvor der var mange Mennesker samlede, ogsaa har været Arbejdere fra Papirfabriken tilstede, har de Sagsøgte efter deres videre Anbringende været uden Skyld i. I det hele maa den Optræden, der blev udvist overfor Sagsøgeren, anses foraarsaget udelukkende ved hans Arbejde under Strejken i Esbjerg og ikke ved Arbejdsnedlæggelsen paa Papirfabriken, og selv om de paagældende Forhold har været ubehagelige for Sagsøgeren, har der dog ikke været Tale om nogen Forfølgelse endsiges om en Hindring for, at han kunde fortsætte med at arbejde, hvad Fabrikens Ledelse — som allerede anført — ikke modsatte sig.

Under Sagen er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren, hvorhos der er afgivet Vidneforklaring bl a af Sagsøgerens Søster, der arbejdede paa Papirfabriken, af Fagforeningens Formand, fornævnte Papirarbejder Kjær og nogle andre Arbejdere paa Fabriken samt tillige af Fabrikens Driftsbestyrer og nogle af dens Funktionærer.

Efter det ved disse Forklaringer oplyste maa der gaas ud fra, at der ogsaa, efter at Strejken var ophørt, blandt Arbejderne paa Papirfabriken var en stærk Modvilje mod, at Sagsøgeren genoptog Arbejdet, at Arbejderne i betydeligt Omfang deltog i den ovenfor beskrevne mod Sagsøgeren rettede Optræden, som var af den Art, at Sagsøgeren maatte regne med, at han ikke uhindret vilde kunne udføre sit Arbejde, selv om Fabriken vilde benytte hans Arbejdskraft, og at disse Forhold fra Arbejdernes Side havde nøje Sammenhæng med den af de Sagsøgte paa Grund af Sagsøgerens Forhold etablerede ulovlige Arbejdsnedlæggelse.

Da nu de Sagsøgte maatte være paa det rene med, at Arbejdsnedlæggelse kunde faa Virkninger for Sagsøgeren, der rakte ud over den Tid, selve Nedlæggelsen af Arbejdet varede, findes det at have paahvilet dem overfor Arbejderne — navnlig paa den Generalforsamling hvor Arbejdets Genoptagelse vedtoges — at fremhæve, at der ikke forelaa noget Forhold fra Sagsøgerens Side, der berettigede til at lægge ham Hindringer i Vejen for Genoptagelse af Arbejdet og at tage Afstand fra enhver Optræden i saa Henseende fra Medlemmernes Side.

Efter det saaledes foreliggende maa det statuere, at den ulovlige Arbejdsnedlæggelse og den efterfølgende uberettigede Optræden fra Arbejdernes Side er at anse som en Forfølgelse mod Sagsøgeren af den i Lov Nr 70 af 27 Marts 1929 § 3 omhandlede Art, og at de Sagsøgte som Følge af deres retstridige Adfærd bærer Ansvaret for de derved opstaaede Hindringer for Sagsøgerens Fortsættelse med Arbejdet paa Fabriken, og de Sagsøgte maa derfor i Henhold til den ovennævnte Lovbestemmelse være pligtige at tilsvare Erstatning for det Tab, Sagsøgeren har lidt.

Med Hensyn til Størrelsen af dette Tab er det oplyst, at den Fortjeneste, han vilde kunne opnaa paa Fabriken, kan ansættes til ca 50 Kr om Ugen, og at han i den Tid, han var Tjener, havde en Løn af 65 Kr om Maaneden samt frit Ophold. Efter hvad der maa antages, vilde Sagsøgeren, som ifølge Driftsbestyrerens Udsagn var velanbefalet, have kunnet paaregne Beskæftigelse paa Papirfabriken i hvert Fald i nogen Tid, og Erstatningen findes herefter at kunne ansættes til 1500 Kr, hvilket Beløb de Sagsøgte vil have at betale Sagsøgeren tilligemed Renter som paastaet.

Hvad angaar den Del af Sagsøgerens Paastand, der vedrører Optagelse i Fagforeningen, har de Sagsøgte anført, at da det efter § 2 i Fagforeningens Love er en Generalforsamling, der træffer den endelige Afgørelse, naar der er Spørgsmaal, om nogen er berettiget til Optagelse i Foreningen, og Spørgsmaalet i saa Henseende ikke har foreligget for Generalforsamlingen, er der ikke Grundlag for Sagsøgerens herhenhørende Paastand. Yderligere har de Sagsøgte henvist til, at det nu er uden retslig Interesse for Sagsøgeren at faa fastslaaet, at han havde været berettiget til Optagelse i Fagforeningen, da han ikke mere har Beskæftigelse indenfor det paagældende Fag.

Naar imidlertid henses til, at Fagforeningens Formand under Mødet hos Driftsbestyreren — saaledes som foran omtalt — erklærede, at Sagsøgeren ikke kunde optages i Fagforeningen, samt til at Arbejdsnedlæggelsen skete for at faa Sagsøgeren fjernet fra Arbejdet, findes Sagsøgeren at have haft Føje til at regne med, at hans Optagelse i Fagforeningen vilde blive nægtet af Generalforsamlingen, og det kan derfor ikke tillægges Betydning, at nogen formelig Afgørelse fra Generalforsamlingen ikke kom til at foreligge, hvorved iøvrigt skal bemærkes, at det efter fornævnte Bestemmelse i Fagforeningens Love maatte være Bestyrelsens Sag at forelægge Spørgsmaalet om Sagsøgerens Optagelse som Medlem for den første ordinære Generalforsamling. Da det derhos for Sagsøgeren under hans Søgen om Arbejde kan være af Betydning at kunne godtgøre, at han under den foreliggende Situation var berettiget til Optagelse i Fagforeningen, og det er ubestridt, at Betingelserne i saa Henseende forelaa, samt da Sagsøgeren herefter findes at have haft retligt Krav paa at blive optaget, vil hans herhenhørende Paastand være at tage til Følge.

Herefter vil der være at give Dom som nedenfor anført.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som ligeledes nedenfor anført.

Anden ordinære Session.

Torsdag den 3 Oktober.

Nr 260/1934. Interessentskabet **Dansk Post og Telegraf Stat**
(Cohn)

mod

Landpostbud **R Hansen** (Martensen-Larsen efter Ordre),

betræffende Betaling af Restkøbesummen for et Subskriptionsværk.

Dom afsagt af Retten for Nyborg Købstad m v den 21 Juli 1934: Sagsøgte, Landpostbud R Hansen, Nørre Voldgade 32, Nyborg, bør under denne Sag for Tiltale af Sagsøgeren, »Dansk Post- og Telegrafstat«, København, fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 7 November 1934: Indstævnte, Landpostbud R Hansen, bør til Appellanten, Interessentskabet Dansk Post og Telegraf Stat, betale 46 Kr 25 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 3 April 1934, til Betaling sker. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven. Der tillægges Overretssagfører J L Cohen hos det offentlige i Salær for Landsretten 80 Kr.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

Det om Forhandlingerne mellem Repræsentant Raunkær og Indstævnte oplyste findes, naar henses bl a til Indholdet af den af Indstævnte underskrevne Bestillingsseddel, ikke at give tilstrækkeligt Grundlag for at statuere, at Indstævnte med Føje kunde tro, at det drejede sig om et af Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsnet udgivet Værk og ikke om et privat Foretagende.

Efter hvad der er oplyst, maa der gaas ud fra, at Hovedledelsen ved Værkets Udarbejdelse har været lagt i Hænderne paa en dertil fuldtud kvalificeret Redaktør, og at der ved Indsamlingen af det biografiske Materiale er gjort et betydeligt Arbejde for at fremskaffe fyldestgørende Oplysninger. Bortset fra en Del mindre betydende Fejl og Fejl, der senere er rettet, skyldes de Indvendinger, der er gjort gældende, nemlig en vis Uensartethed i Biografierne og Mangelen af et betydeligt Antal Fotografier, Mangler af den Art som man altid i nogen Grad maa

regne med, naar Biografierne i det væsenlige skal bygges paa de biograferedes egne Oplysninger. Da nu Indstævnte, bl a under Hensyn til de ham selv afkrævede Oplysninger til Brug for Værket maa have forstaaet, at Grundlaget for Biografierne var de biograferedes egne Oplysninger, og da de paaklagede Mangler ikke skønnes i Omfang at overgaa, hvad der maatte regnes med, findes Indstævnte ikke at være berettiget til at hæve Aftalen eller fordre Afslag i Købesummen.

Indstævnte vil herefter i Overensstemmelse med Appellantens Paastand være at dømme til at betale 98 Kroner 25 Øre med Renter.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

I Salær vil der være at tillægge den for Indstævnte for Landsretten beskikkede Sagfører 80 Kroner og den for Højesteret beskikkede Sagfører 300 Kroner, hvilke Beløb udredes af det offentlige.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Landpostbud R Hansen, bør inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse til Appellanten, Interessentskabet Dansk Post og Telegraf Stat betale 98 Kroner 25 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 3 April 1934 til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for alle Retter ophæves. Der tillægges Overretssagfører J L Cohen i Salær for Landsretten 80 Kroner og Højesteretssagfører David i Salær for Højesteret 300 Kroner, hvilke Beløb udredes af det offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, »Dansk Post- og Telegraf Stat«, København, Sagsøgte, Landpostbud R Hansen, Nørre Voldgade 32, Nyborg, dømt til Betaling af Restkøbesum 98 Kr 25 Øre for Værket »Det danske Post- og Telegrafvæsen« med Renter 5 pCt p a af Beløbet fra Stævningens Dato den 3 April 1934, til Betaling sker.

Det fremgaar af Sagen, at Sagsøgte har bestilt Værket ved en af ham den 31 Maj 1932 udfærdiget Bestillingsseddel, ifølge hvilken Værket leveres for 156 Kr, der betales med 12 Kr ved Modtagelsen af 1 Bind og derefter med 6 Kr pr Maaned i 24 Maaneder.

Paa Bestillingssedlen er det bl a yderligere trykt, at kun de paa den anførte Aftaler har Gyldighed.

Sagsøgte har erkendt at have modtaget Værket, der bestaar af fire indbundne Bind, og han har forklaret, at naar han af Købesummen 156 Kr kun har betalt 60 Kr 75 Øre, er det, fordi Værket ikke er kon-

traktmæssigt, men mangelfuldt, hvorved han særlig har henvist til, at for fem af hans Bekendte indenfor Postvæsnet er der udfor de paagældendes Levnedbeskrivelse i Værket anført urigtige Billeder, og han har paastaaet sig frifundet mod Tilbagelevering af Værket, idet han hævder, at han har tegnet sig for dette under urigtige Oplysninger og Forudsætninger, og at Værket ikke svarer til, hvad der er lovet, og han betegner Værket som værdiløst for ham. Han har nærmere forklaret, at den 31 Maj 1932 indfandt der sig hos ham en Mand, der præsenterede sig som Sekretær i Postetaten eller i Post- og Telegrafvæsnet, og han bad om Oplysninger og Billeder af Sagsøgte og Hustru til Brug for Post- og Telegrafstatens Personalhistorie, og Sagsøgte fik bestemt Indtryk af, at det var et Værk, som skulde udgives af Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsnet, idet Agenten som Medarbejdere udelukkende nævnte Post- og Telegraffolk, men det har nu vist sig, at Værket er et rent privat Foretagende, ogsaa med andre Medarbejdere end Post- og Telegraffolk. Agenten, der tegnede Bestillingen, afgav Garanti for, at Værket skulde være komplet, saaledes at der blev Biografi af alle de i Post- og Telegrafstaten ansatte Personer og saa vidt muligt Portræt af dem alle, eller som Sagsøgte senere har udtrykt sig: »Der skulde komme Billede af de allerfleste af de i Værket omtalte Personer«.

Det viser sig nu, at der mangler Billeder af mange Personer bl a af 14 Personer i Værkets Side 622—23, ligesom Sagsøgte for III Binds Vedkommende har paavist, forsaavidt angaar fire Personer, at der udfor dem i Værket er anført forkerte Portrætter. Sagsøgte har ligeledes oplyst, at der i Værket mangler Biografi og Portræt af Overpostbud R Hansen, Nyborg, skønt denne har indsendt Portræt til Forlaget.

Sagsøgeren har forklaret, at den Mand, der tegnede Abonnement paa Værket, var udsendt fra Forlaget og har kaldt sig Sekretær ikke ved Post- og Telegrafvæsnet, med ved Værket »Det danske Post- og Telegrafvæsen«.

Sagsøgeren har derhos hævdet, at de anførte Mangler er af ganske underordnet Natur og ikke kan berettige til at nægte at modtage Værket, ligesom Sagsøgeren senere har anført, at de paagældende Mangler ikke kan erkendes, da der ikke fra nogen Side hidtil har været reklameret, før Sagsøgte nu har reklameret, uagtet han i mange Maaneder har været Indehaver af Værket, og med Hensyn til de manglende Billeder bemærker Sagsøgeren, at overalt, hvor Billeder har kunnet fremskaffes, er de indføjet i Værket, men at der intet i Bestillingssedlen er anført om Omfanget og Antallet af Billeder i Værket, og at saadan Aftale for at være gyldig overfor Sagsøgeren skulde have været anført paa Slutsedlen.

Sagsøgeren har ikke ladet den paagældende Agent afgive Vidneforklaring, skønt der efter Sagens Beskaffenhed var Anledning til det, og Sagsøgtes Forklaring om det ved Agentens Besøg hos ham passerede findes derfor efter Omstændighederne i det væsentlige at maatte lægges til Grund.

Yderligere bemærkes, at naar Sagsøgeren kalder sig »Dansk Post- og Telegrafstat« og lader deres Agenter betegne sig som Sekretær ved Værket »Det danske Post- og Telegrafvæsen«, har de dermed benyttet Betegnelser, som i hvert Fald meget let hos Lægfolk kan forstaaes der-

hen, at det er et officielt Værk, der udgives af Post- og Telegraivæsnet, med den Garanti for Værkets Indhold, som kan ventes af en Statsinstitution, og at Indsigelser i den Retning er fremsat under andre lignende Retssager, fremgaar af Sagsøgerens egne Oplysninger. Den fornævnte Klausul: »Kun de paa Bestillingssedlen anførte Aftaler har Gyldighed«, kan der, navnlig under disse Omstændigheder, ikke tages Hensyn til.

At Sagsøgeren ikke tidligere har reklameret, skyldes efter hans Forklaring, at han vilde afvente Resultatet af de flere Steder verserende Sagsanlæg angaaende Værket, og dette kan ikke lægges ham til Last.

Herefter findes der at maatte gives Sagsøgte Medhold i, at han har abonneret paa Værket under væsenlig urigtige Forudsætninger, uden at han selv bærer Skylden for det, og efter de af Sagsøgte paapegede betydelige Mangler ved Værket skønnes Sagsøgte, der som nævnt har erklæret sig villig til at udlevere Værket til Sagsøgerne, ikke at være pligtig at betale Restkøbesummen, hvorfor han vil være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil være at ophæve.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 21 Juli 1934 af Retten for Nyborg Købstad m v, paastaas af Appellanten, Interessentskabet Dansk Post- og Telegraf Stat, ændret derhen, at Indstævnte, Landpostbud R Hansen, dømmes til at betale Appellanten de for Underretten paastævnte 98 Kr 25 Øre med Renter heraf 5 pCt p a fra Underretsstævningens Dato den 3 April 1934.

Indstævnte, hvem der efter Sagens Indbringelse for Landsretten er meddelt fri Proces under Indankningen, paastaar Dommen stadfæstet, idet han subsidiært paastaar Frifindelse mod Betaling af et mindre Beløb, fastsat i Forhold til $\frac{2}{3}$ af Købesummen, hvoraf Indstævnte som i Dommen anført har betalt 60 Kr 75 Øre.

For Landsretten er der afgivet Partsforklaring af Indstævnte samt Vidneforklaring af Repræsentant Aage Raunkær, der er den paa Bestillingssedlen anførte »Medarbejder«.

For Landsretten har Appellanten erklæret, at Interessentskabet ikke ønsker at støtte noget paa det Forhold, at Indstævnte af Købesummen har erlagt ovennævnte Afdrag, eller paa manglende rettidig Reklamation.

Appellanten har anført, at det i Bestillingssedlens Tekst nævnte »Selskabet »Vort Samfund«s Forlag« forud for det under Sagen omhandlede Værk har forestaaet Udgivelsen af »Danmarks kommunale Forvaltning« (10 Bind) og »Dansk Mejeristat« (5 Bind), og at den hermed arbejdende Stab af Agenter — ialt 10 — med Henblik paa deres Arbejde med Indhentning af de til Værkerne fornødne Oplysninger betegnedes som »Sekretærer«, samt at denne Betegnelse overførtes til den af de samme Personer bestaaende Agentstab for det under Sagen omhandlede Værk, hvilken havde en lignende Opgave med Hensyn til dette. Endvidere har Appellanten paa Forespørgsel udtalt, at naar der paa Bestillingssedlen som Hjørnemærke øverst til venstre staar:

»Interessentskabet
 Dansk Post og Telegraf Stat
 Købmagergade 38
 København K

— — —«,

hidrører dette fra, at det i Bestillingssedlens Tekst nævnte Forlag (det ovennævnte Selskab) ikke raader over tilstrækkelig Kapital, og at der i hvert enkelt Udgivelsestilfælde dannes et særligt Interessentskab.

Repræsentant Raunkær har bl a forklaret, at han overfor Indstævnte præsenterede sig som Sekretær Raunkær, idet han udtalte, at han gerne vilde have nogle Oplysninger til Brug for Værket: Dansk Post og Telegraf Stat. Efter Udfyldelse af Skema og Anmodning om Fotografi m v gik han over til at foreslaa at bestille Værket.

Indstævnte har bl a forklaret, at Vidnet præsenterede sig som Sekretær ved Post- og Telegrafvæsnet eller Dansk Post og Telegraf Stat, hvorefter han udbad sig nogle Oplysninger hos Indstævnte, idet han nu begyndte at tale om Værket. Det var paa Tale, at Post og Telegrafstaten for nogle Aar siden havde udgivet et Jubilæumsværk — hvilket var Indstævnte bekendt — og Vidnet udtalte, at det nu omtalte Værk vilde blive i Smag dermed.

Vidnet, der ikke husker særlige Detailler fra det foreliggende Tilfælde, tør benægte at have præsenteret sig som af Indstævnte anført. Vidnet husker ikke at have fremsat nogen Udtalelse om ovennævnte Jubilæumsværk, som han imidlertid kendte, og hvorom han godt kan have besvaret en Forespørgsel.

Det er oplyst, at det i Bestillingssedlen nævnte »foreviste Prøvebind« kun indeholdt nogle faa Sider Tekst og iøvrigt bestod af hvide Blade.

Som Sagen foreligger oplyst for Landsretten kan denne tiltræde Dommens Bemærkninger for saa vidt angaar Indstævntes Føje til at tro, at han bestilte et officielt Værk med deraf følgende Garanti i Henseende til Værkets Indhold. De af Indstævnte paapegede Mangler ved det af Appellanten leverede Værk, derunder ogsaa den for Landsretten fremhævede Uensartethed i Biografierne, skønnes paa den ene Side at gøre Værkets Værdi ringere end, hvad Indstævnte saaledes havde Føje til at vente, men paa den anden Side ikke at være saa væsentlige, at Indstævnte findes berettiget til at hæve Købet. Der vil herefter være at give Dom efter Indstævntes subsidiære Paastand, saaledes at Indstævnte dømmes til at betale Appellanten 46 Kr 25 Øre, nemlig: $\frac{2}{3}$ af 156 Kr = 104 Kr + Porto 3 Kr eller 107 Kr med Fradrag af de erlagte 60 Kr 75 Øre, og med Renter som paastaaet.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Der vil hos det offentlige være at tillægge den for Indstævnte for Landsretten beskikkede Sagfører i Salær 80 Kr.

Fredag den 4 Oktober.

Nr 144/1935. **Københavns Magistrat** (Trolle)
mod

Ejerne af Ejendommen Østerbrogade Nr 19, Fru **Elna Izard**, født Vestergaard, m fl (Meyer),

betræffende Gyldigheden af en af Københavns Magistrat truffet Ekspropriationsbeslutning.

Østre Landsrets Dom af 27 Juni 1935: Den af Sagsøgte, Københavns Magistrat, trufne Ekspropriationsbeslutning med Hensyn til den Sagsøgerne, Ejerne af Ejendommen Østerbrogade 19, Fru Elna Izard, født Vestergaard, m fl tilhørende Ejendom, Matr Nr 97 B Udenbys Klædebo Kvarter, kendes ugyldig forsaavidt den omfatter mere end nødvendigt til Gennemførelse af den vedtagne Udvidelse af Østerbrogade til en Bredde af 30 m. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerne med 6000 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse og Dommen at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter de Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 3000 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Københavns Magistrat, til de Indstævnte, Ejerne af Ejendommen Østerbrogade Nr 19 Fru Elna Izard, født Vestergaard, m fl, med 3000 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 1 Juli 1926 vedtog Københavns Borgerrepræsentation at bevilge et Beløb paa 509 000 Kr til Omprofilering og Udvidelse af Østerbrogade fra Lille Triangel til Carl Johansgade, idet Magistraten samtidig bemyndigedes til ved Nybebyggelse eller væsentlige Ombygninger eller, naar dette maa vise sig nødvendigt af Hensyn til Færdslen:

1. Paa Strækningen fra Dosseringen til Trianglen at kræve Til-

bagerykning i Gadens vestlige Side til 33 m fra Gadens østlige Bygge-linie. De nævnte Udvidelser søges gennemført om muligt ved Anvendelse af de paa de paagældende Grunde hvilende sædvanlige Servituter og iøvrigt ved Overenskomst eller ved Ekspropriation, som Magistraten bemyndiges til at lade foretage.

Efter at den foreslaaede Gadeudvidelse var udført paa Strækningen fra Lille Triangel til Dosseringen, indledede Magistraten, der af økonomiske Grunde foreløbig havde udsat Resten af Arbejdet, i 1934 Forhandling med Sparekassen »Bikuben«, hvis Østerbro-Afdeling havde lejede Lokaler i Ejendommen Matr Nr 97 B Udenbys Klædebo Kvarter, Hjørnet af Østerbrogade og Dosseringen, for at opnaa økonomisk Støtte til Gennemførelse af Gadeudvidelsen paa Strækningen Dosseringen—Ryesgade, der agtedes iværksat ved Ekspropriation af Ejendommen Matr Nr 97 B, 97 C og 388 Udenbys Klædebo Kvarter. Forhandlingerne resulterede i en Aftale mellem Magistraten og »Bikuben«, der stadfæstedes ved saalydende Skrivelse af 30 April 1934 fra Magistratens 2 Afdeling.

»Det meddeles herved, at Kommunalbestyrelsen har besluttet efter tilendebragt lovlig Ekspropriation af Matr Nr 97 B Udenbys Klædebo Kvarter ved Hjørnet af Østerbrogade og Sortedamsdosseringen og Nedrivning af den nuværende Bebyggelse at sælge Grundens Restareal indenfor de nye Gadelinier til Bikuben for 500 000 Kr samt at antage Bikubens Tilbud om Udlaan til Kommunen af det til Gennemførelse af Ekspropriationen af nævnte Ejendom og af Matr Nr 97 C og 388 Udenbys Klædebo Kvarter medgaaende Beløb.

Indenrigsministeriets Approbation forbeholdes.«

Magistraten var under Forhandlingerne — paa »Bikuben«s Forlangende — efter Bemyndigelse af Borgerrepræsentationen indgaaet paa at fastsætte den fremtidige Bredde af Østerbrogade til 30 m i Stedet for til de oprindelig paatænkte 33 m, hvilket vilde medføre, at Byggelinjen paa Østerbrogade skulde rykkes ca 5,6 m tilbage, og at det Areal, der af Ejendommen Matr Nr 97 B skulde afgives til Udvidelse af Østerbrogade og Dosseringen, der samtidig — paa Grundlag af Ejendommen paahvilende Servituter — agtedes udvidet med 3,14 m, vilde komme til at andrage ca 216 Kv Meter af Ejendommens samlede Areal ca 988 Kv Meter.

Magistraten gav derhos Tilladelse til, at der af Bikuben paa den resterende Grund opførtes en normal Randbebyggelse: Højest 6 Etager og med en Husdybde af højest 12,5 m. Endelig sikredes der Magistraten Tilbagekøbsret til Arealet fra Aar 2030. Samtidig med Stadfæstelsen af denne Overenskomst tilsendte Magistraten Ejerne af Ejendommen Østerbrogade Nr 19, Fru Elna Izard, født Vestergaard, m fl, der var ubekendt med de med »Bikuben« førte Forhandlinger, en saalydende Skrivelse:

»Det meddeles herved, at Magistraten i Henhold til en af Borgerrepræsentationen i Mødet den 1 Juni 1926 givet Bemyndigelse har besluttet at ekspropriere Deres Ejendom Matr Nr 97 B Udenbys Klædebo Kvarter til Udvidelse af Østerbrogade.

Den fremtidige Bredde af Østerbrogade ud for Ejendommen er ved Borgerrepræsentationens Beslutning af 19 April d A fastsat til 30 m.«

Den 16 Maj s A paaklagede Ejerne i Skrivelse til Indenrigsministeriet Spørgsmaalet om Berettigelsen af Magistratens Krav om Afstaaelse af mere end det til Gadeudvidelsen medgaaende Areal, idet Ejerne erklærede sig rede til at etablere en fælles Bebyggelse med de to Naboejendomme, saaledes at Restejendommen eventuelt bebygges med Randbebyggelse, til eventuelt at indrette fælles Gaard med Naboejendommene, til af arkitektoniske Hensyn at undergive Bebyggelsen Magistratens Facadecensur, til om fornødent — Magistratens Hjemmel forudsat — at rykke Bebyggelsen mod Sortedamsdosseringen tilbage til Byggelinien, samt ligeledes til, om det ønskes at have Portudkørsel til Ryesgade, samt til i videst muligt Omfang at respektere Magistratens særlige Ønsker angaaende Bebyggelsen, idet dog forudsættes, at disse ikke gaar ud over, hvad der formentlig allerede foreligger formuleret overfor »Bikuben«.

I et af Taksationskommissionen den 4 Juni s A afholdt Møde gav Ejerne Meddelelse om den skete Paaklage, hvorefter Forretningen udsattes.

I Skrivelse af 16 Juli s A til Københavns Magistrat udtalte Indenrigsministeriet, at man under de saaledes foreliggende Omstændigheder maa finde det rimeligt, at Ejerne af Matr Nr 97 B faar Lejlighed til at gøre sig bekendt med den mellem Magistraten og »Bikuben« vedrørende Matr Nr 97 B indgaaede Overenskomst, for saa vidt angaar dennes bygningsmæssige Side, samt at der afæskes dem en Erklæring om, hvorvidt de er villige til at indgaa paa de af Magistraten overfor Sparekassen nærmere angivne Betingelser med Hensyn til Restejendommens Ombygning efter Ekspropriationen af Gadearealet og fremtidige Bebyggelse og at sikre Magistraten Indflydelse herpaa gennem Servitutpaalæg paa samme Maade som hjemlet Magistraten ved Aftalen med »Bikuben«.

Efter at Magistraten i Svarskrivelse af 4 August s A havde erklæret, at Ekspropriationen er foretaget i Henhold til Bygningslovens § 14, 1 Stk, 1 Pkt, der efter Magistratens Opfattelse giver Københavns Kommunalbestyrelse Ret til at ekspropriere Ejendomme (Grunde og Bygninger) i deres Helhed, selv om kun en mindre Del af de paagældende Ejendomme er nødvendig for en bedre Ordning af Gader m v, medens Bemyndigelsen i 2 Pkt til at ekspropriere til Sikring af en tilfredsstillende Ordning af Bebyggelsesforholdene kun har Hensyn til Ejendomme, fra hvilke der ikke skal inddrages noget Areal under Gader, altsaa Ejendomme, som ligger bag ved de Ejendomme, der eksproprieres af Hensyn til selve Gadeudvidelsen, og at Magistraten i Overensstemmelse med denne Opfattelse havde afsluttet endelig Overenskomst med Bikuben om Overdragelse til denne Institution af den Del af Matr Nr 97 B Udenbys Klædebo Kvarter, der ikke medgaaer til Udvidelse af Østerbrogade og Sortedamsdossering, hvorfor det maatte anses formaalsløst at afæske Ejerne af den nævnte Ejendom en Erklæring som foreslaet af Ministeriet, ligesom det ikke kan være af Interesse for dem at blive gjort bekendt med Aftalerne mellem Magistraten og »Bikuben«, udtalte Indenrigsministeriet i Skrivelse af 6 December s A til Magistraten, at Ministeriet er enig i, at der foretages Ekspropriationer til de i Sagen omhandlede Gadeudvidelser, samt i, at hele den paagældende Ejendom

under de foreliggende Omstændigheder vil kunne ekspropriæres med Hjemmel i Bygningslovens § 14, 1 Stk.

Under denne Sag har derefter Ejernerne af Ejendommen Østerbrogade 19, Fru Elna Izard, født Vestergaard, m fl under Indstævning af Københavns Magistrat nedlagt Paastand paa, at den af Københavns Magistrat truffene Ekspropriationsbeslutning med Hensyn til Østerbrogade 19 Matr Nr 97 B, Udenbys Klædebo Kvarter kendes ugyldig, subsidiært for saa vidt den omfatter mere end nødvendigt til Udvidelse af Østerbrogade til en Bredde af 30 m.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Det fremgaar af de under Sagen tilvejebragte Oplysninger, at Ejendommen Matr Nr 97 B siden Midten af forrige Aarhundrede har været i samme Slægts Besiddelse, og at den i Henhold til et af de nuværende Ejeres Forældre den 28 Maj 1896 oprettet den 7 Juli 1898 konfirmeret Testamente er baandlagt for Ejernerne for deres Livstid saaledes at en eventuel Erstatningssum i Tilfælde af Ekspropriation bliver at inddrage under Overformynderiets Bestyrelse.

Ejendommen, hvis Areal er 988,6 Kv Meter er bebygget med to ved Brandmur adskilte Beboelsesbygninger med selvstændige Lejemaal. Den aarlige Leje andrager ca 48 700 Kr, Ejendomsskylden 525 000 Kr, heraf Grundskyld 384 800 Kr. Der paahviler Ejendommen bl a følgende Servitut (rød Servitut):

Til ethvert Byggeforetagende skal Magistratens Samtykke indhentes, og der maa ikke paa Grunden gøres noget Anlæg eller nogen Indretning, som enten for det almindelige eller for de tilstødende Beboere ikke kan tillades.

Efter nærværende Sags Tingfæstning er Erstatningen for hele Ejendommen af Taksationskommissionen den 10 April 1935 fastsat til 640 000 Kr. Der er Enighed mellem Parterne om, at Ekspropriationen er foretaget i Henhold til Lov Nr 77 af 12 April 1899 § 14 1 Stk 1 Pkt, saaledes som denne er affattet ved Lov Nr 144 af 13 April 1923.

Sagsøgerne, der ikke bestrider Magistratens Ret til i Henhold til den nævnte Lovbestemmelse af Hensyn til Færdselsforholdene at gennemføre den vedtagne Gadeudvidelse ved Ekspropriation, har til Støtte for de nedlagte Paastande anført, at den nævnte Lovbestemmelse kun giver Hjemmel til at kræve Afstaaelse af den Del af Ejendommen, som er nødvendig til Gennemførelse af den vedtagne Gadeudvidelse, idet det er en almindelig anerkendt Retsgrundsætning, at en Ekspropriation ikke maa udstrækkes videre end fornødent til Opnaaelse af det tilsigtede Formaal, selv om der herved for Eksproprianten kunde opnaas en økonomisk Fordel. Medens Loven i Tilfælde, hvor Kommunalbestyrelsen kun gør Fordring paa Afstaaelse af en Del af en Ejendom, tillægger Ejeren Ret til under visse Betingelser at kræve Ekspropriationen udstrakt til at angaa hele Ejendommen, er en saadan »Totalret« netop ikke tillagt Eksproprianten. Sagsøgerne har videre henvist til, at det af Forarbejderne til Lov Nr 21 af 27 Februar 1897, der ligesom Loven af 1923 giver en ændret Formulering af Bygningslovens § 14, klart fremgaar, at man fra alle Sider var enige om, at denne § i dens oprindelige Affattelse ikke gav Kommunalbestyrelsen Hjemmel til at kræve afstaaet

noget Areal, som ikke netop agtedes henlagt til Gade, Torv eller Vej. Da det imidlertid erkendtes, at der under visse Omstændigheder kunde være Trang til en udvidet Beføjelse for Kommunalbestyrelsen blev der fremsat Forslag om og vedtaget en Tilføjelse til Paragraffen, hvorefter Kommunalbestyrelsen kan stille lignende Forlangende om Afstaaelse med Hensyn til Grunde m v der vel ikke skal inddrages under de paagældende Gader, Torve og Veje, men dog er saaledes beliggende, at det maa anses for at være af væsenlig Betydning at have Raadighed over dem for at kunne sikre en tilfredsstillende Ordning af Bebyggelsesforholdene ved eller mellem de Gader m v, om hvis Anlæg eller Udvidelse der er Spørgsmaal. Denne Bestemmelse er derhos uforandret overgaaet i Loven af 1923.

Denne udvidede Beføjelse har Sagsøgte imidlertid i det foreliggende Tilfælde ikke villet paaberaabe sig og har end ikke paastaet, at Betingelserne for dens Anvendelse — at Afstaaelse af Restarealet skulde være fornødent for at sikre en tilfredsstillende Ordning af Bebyggelsesforholdene — foreligger.

Til Støtte for Frifindelsespaastanden har Sagsøgte anført, at Bygningslovens § 14 I 1 Pkt giver Kommunalbestyrelsen Hjemmel til at kræve Afstaaelse ikke blot af det til Gadeudvidelser fornødne Areal af Ejendommen, men hele dennes Areal, selv om Raadighed over den Del af Arealet, der ikke maatte medgaa til Gadeudvidelsen, ikke er fornøden eller paakrævet for at sikre en tilfredsstillende Ordning af Bebyggelsesforholdene. Det erkendes vel, at man — som det fremgaar af Forarbejderne til det i 1897 fremsatte Lovforslag — tidligere ogsaa indenfor Kommunalbestyrelsen har haft en anden Opfattelse med Hensyn til Omfanget af Kommunalbestyrelsens Beføjelse, men det hævdes, at denne snævre Forstaaelse har været urigtig, og at dette — ved den Tilføjelse, der blev givet Lovens § 14 i 1897 — maa anses tilstrækkelig tydelig tilkendegivet. Som det fremgaar af Magistratens foran citerede Skr af 4 August 1934 formenes den i denne Tilføjelse — 2 Pkt — givne Bemyndigelse, der er knyttet til særlige Betingelser med Hensyn til Afstaaelsens Betydning for Ordning af Bebyggelsesforholdene, kun at have Hensyn til saadanne Ejendomme, af hvis Areal intet afstaaes til Gade og Vej, medens Paragraffens første Punktum giver udtømmende Regler med Hensyn til Afstaaelse af de Ejendomme, hvis Areal helt eller delvis overgaar til Gade og Vejarealer. Under Proceduren er det derhos fremhævet, at Magistraten, naar der endogsaa er Hjemmel til at kræve Afstaaelse af bagved liggende Ejendomme, af hvis Areal intet indtages til selve Gadeanlægget, saa meget mere maa have Hjemmel til at kræve Afstaaelse af de Ejendomme, der direkte berøres af Gadeanlægget, selv om ikke hele Arealet overgaar til Gadeanlæg. Endelig har Sagsøgte henvist til, at den vedtagne Gadeudvidelse vil medføre, at begge de paa Sagsøgernes Grund opførte Bygninger, der er sambyggede og sambehæftede og med fælles ubebygget Areal, af økonomiske og bygningstekniske Grunde maa nedrives, og at Bygninger og Grund maa betragtes som en Enhed, der ikke ved Ekspropriation kan udskilles, i hvilken Henseende Sagsøgte fremhæver, at Sagsøgerne ikke forinden Sagsanlægget har fremsat Tilbud om Nedrivning af

Bygningerne, ligesom de overfor Taksationskommissionen har fremsat Begæring om Vurdering af Ejendommen som Helhed.

Sagsøgerne har heroverfor bemærket, at de — som det fremgaar af deres i Skrivelsen af 16 Maj 1934 fremsatte Tilbud — altid har været villige til Nedrivning af Bygningerne og Genopførelse paa de med Bikuben aftalte Vilkaar.

At de ikke tidligere har fremsat Tilbud i saa Henseende skyldes den Omstændighed, at Sagsøgte hemmeligholdt de med »Bikuben« førte Forhandlinger, og først den 30 April 1934 gav Sagsøgerne Meddelelse om Ekspropriationsplanerne. Overfor Taksationskommissionen tog Sagsøgerne straks Forbehold med Hensyn til Spørgsmaalet om Ekspropriationens Lovlighed.

Paa Grundlag af de saaledes foreliggende Oplysninger og med Bemærkning, at Spørgsmaalet om Berettigelsen af Kravet om Tilbagerykning af Byggelinjen paa Dosseringen ikke foreligger til Paakendelse, findes der nu at maatte gives Sagsøgerne Medhold i, at Bestemmelsen i Bygningslovens § 14 1 Stk 1 Pkt efter dens Ordlyd og det om Paragraffens Tilblivelse oplyste og i Henhold til den af Sagsøgerne paa-beraabte Grundsætning ikke kan antages at indeholde Hjemmel for Sagsøgte til at kræve Afstaaelse af nogen større Del af den omhandlede Ejendom end det til Gennemførelse af den vedtagne Gadeudvidelse fornødne.

I Modsætning til den af Sagsøgte hævdede Opfattelse finder Retten derhos, at den i Paragraffens 2 Pkt givne Ekspropriationsbeføjelse vil kunne udøves ikke blot med Hensyn til saadanne Ejendomme, af hvis Areal intet indgaar i selve Gadeanlægget, men ogsaa med Hensyn til Restarealerne af Ejendommen, fra hvilke en større eller mindre Del afgives til Gadeanlægget, men Ekspropriationsbeføjelsen maa i begge Tilfælde nødvendigvis være knyttet til den i det nævnte Afsnit af Paragraffen fremhævede Betingelse, at Afstaaelsen er af væsentlig Betydning for at kunne sikre en tilfredsstillende Ordning af Bebyggelsesforholdene ved eller mellem de Gader m v, om hvis Anlæg eller Udvidelse der er Spørgsmaal.

Da det nu af Sagsøgte under Forhandlingerne end ikke er paastaet og end mindre under Sagen er godtgjort, at denne Betingelse er opfyldt, kan ej heller denne Del af Paragraffen anses at indeholde Hjemmel for den stedfundne Ekspropriation forsaavidt den omfatter Arealer, der ikke er fornødne til Gennemførelse af den vedtagne Gadeudvidelse.

Som Følge heraf vil Sagsøgernes subsidiære Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgerne med et Beløb, der under Hensyn til de i Henhold til Landsrettens — til Højesteret paakærede — Kendelse af 7 Maj 1935 fastsatte Retsgebyrer bestemmes til 6000 Kr.

Tirsdag den 8 Oktober.

Nr 113/1934. Murermester **Herold Stumpe** og Arkitekt **C U Lüttichau** (Svane)
m o d

Aktieselskabet **De forenede Papirfabriker** (Fich),

betræffende Opfyldelse af en til Indstævnte transporteret Fordring paa Appellanterne om Overdragelse af et Parti Kreditforeningsobligationer.

Østre Landsrets Dom af 11 Maj 1935: De Sagsøgte, Murermester Herold Stumpe og Arkitekt C U Lüttichau, bør een for begge og begge for een til Sagsøgerne, A/S De forenede Papirfabriker, udlevere 50 000 Kr 4½ pCt Kreditforeningsobligationer, udstedte af saadanne Kreditforeninger, der giver Laan i københavnske eller frederiksbjergske Ejendomme, med vedhængende Kupons pr December Termin 1933 og til Sagsøgeren betale Sagens Omkostninger med 800 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret har Indstævnte frafaldet Kravet om Udlevering af Obligationerne, og den fra Indstævntes Side fremsatte Paastand gaar herefter ud paa, at Appellanterne in solidum dømmes til at betale til Indstævnte de i Dommen opgjorte 22 401 Kroner 97 Øre samt Renter. Appellanterne paastaar sig frifundet, subsidiært mod Betaling af 15 045 Kroner 51 Øre samt Renter.

Efter de for Højesteret foreliggende Oplysninger maa der gaas ud fra, at Kontrakten fra Fru Levins Side er misligholdt i saa høj Grad, saavel med Hensyn til den overdragne Eneret som med Hensyn til den paatagne Garanti for de i Amerika købte Maskiners Kapacitet, at Appellanterne ikke i Forhold til hende er forpligtede til at udlevere Obligationerne.

I Dommen er det rettelig antaget, at Appellanterne ved deres Erklæring af 31 August 1932 har afskaaret sig fra overfor det ved Transporten af 5 September sikrede Krav at fremsætte Indsigelser angaaende Fru Levins Opfyldelse af Kontrakten. Derimod findes dette ikke at kunne antages med Hensyn til Transport af 12 September, idet Appellanterne ved deres Skrivelse af 21 Oktober har taget tilstrækkeligt tydeligt Forhold om Indsigelser angaaende Kontraktforholdet, og dette Forbehold ikke kan anses frafaldet ved, at de under 23 s M har afgivet Erklæring om at være gjort bekendt med denne Transport. Indstævnte kan herefter ikke paa Transporten af 12 September støtte noget Krav overfor Appellanterne paa Dækning af den ved denne Transport særlig sikrede Gæld for senere Vareleveringer.

Efter alt foreliggende kan det derhos ikke antages, at Transporten af 5 September har tilsigtet at give Sikkerhed for et større

Krav fra Indstævntes Side end den Fru Levin da paahvilende Gæld, som var overgivet til Inkasso.

Herefter vil Appellanternes subsidiære Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanterne, Murermester Herold Stumpe og Arkitekt C U Lüttichau, børe en for begge og begge for een til Indstævnte, Aktieselskabet De forenede Papirfabriker, betale 15 045 Kroner 51 Øre samt Renter 5 pCt aarlig af 19 355 Kroner 57 Øre fra den 23 August 1932 til den 17 November s A og af 14 355 Kroner 57 Øre fra den sidstnævnte Dag til Betaling sker. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Sommeren 1932 overgav Sagsøgerne, A/S De forenede Papirfabriker, Sagfører H J Ancker deres Fordring paa Dansk Papir-Serviet Fabrik ved dets ansvarlige Indehaver, Enkefru E Levin, stor ca 19 000 Kr til Inkasso. Enkefru Levin blev i den Anledning truet med Retsforfølgning eventuelt Konkurs, og hun tilbød da gennem sin Sagfører, Overretssagfører Poul J Lassen, at stille Sikkerhed for Gældens Betaling ved at tiltransportere Sagsøgerne 30 000 Kr Kreditforeningsobligationer af en hende paa de Sagsøgte, Murermester Herold Stumpe og Arkitekt C U Lüttichau, tilkommende Fordring paa Betaling i Juni Termin 1933 af 50 000 Kr 4½ pCt Kreditforeningsobligationer. Denne Fordring hidrørte fra, at Fru Levin ved Kontrakter af 8 April 1932 og 14 Juli s A havde overdraget de Sagsøgte mod en Licensafgift Eneretten for Sverige og Finland til at tilvirke og forhandle Toilet-papirruller m m i Henhold til det amerikanske Firma Hudson & Sharp Machine Companys Metode, hvorhos de Sagsøgte ved Kontrakt af 3 August s A delvis havde afløst Licensafgiften bl a mod at afgive en 3 Maaneders Akcept, stor 20 000 Kr, og at levere Fru Levin Kreditforeningsobligationer som foran anført. Sagfører Ancker stillede nu som Betingelse for at unklade Retsforfølgning mod at faa den tilbudte Transport, at der fra de Sagsøgte blev fremskaffet en Erklæring om, at Fru Levin havde opfyldt de hende paahvilende Forpligtelser efter de nævnte Kontrakter, og Overretssagfører Lassen affattede i den Anledning en Erklæring, der blev underskrevet af de Sagsøgte den 31 August 1932. Denne Erklæring er saalydende:

»Vi undertegnede Muremester Herold Stumpe og Arkitekt C U Lüttichau der ved Overenskomst af 3 ds har afløst de os paahvilende Licensforpligtelser overfor Enkefru E Levin, Indehaver af Dansk Papirserviet Fabrik, idet vi har overleveret Fru Levin vor 3 Mdrs Akcept st 20 000 Kr at omsætte med 5000 Kr hver 3 Maaneder og forpligtet os til i Juni Termin 1933 at udlevere hende 50 000 Kr 4½ pCt Kreditforeningsobligationer, erklærer herved, at Fru Levin har opfyldt de hende paahvilende Forpligtelser i Henhold til Kontrakten af 8 April d A med Tillæg af 14 Juli d A.

Det bemærkes, at de ovennævnte Kreditforeningsobligationer skal være fra saadanne Kreditforeninger, der udlaaner mod Sikkerhed i københavnske eller frederiksbjergske Ejendomme.«

Efter at denne Erklæring var tilstillet Sagfører Ancker, erklærede han sig villig til modtage Transporten, der blev afgivet den 5 September og er saalydende:

»Undertegnede Enkefru E Levin, der er eneste Indehaver af Firma Dansk Papir-Servietfabrik, Aarhusgade 88, her i Staden og overfor hvem Muremester Herold Stumpe og Arkitekt C U Lüttichau ved Erklæring af 3 August 1932 har erklæret sig forpligtet til bl a at erlægge Kr 50 000 4½ pCt Kreditforenings Obligationer senest i 11 Juni Termin 1933, transporterer herved til A/S De forenede Papirfabriker mit ovennævnte Krav, forsaavidt angaar et Beløb af 30 000 Kr af fornævnte Obligationers Paalydende til Dækning af min og mit Firmas Gæld til nævnte Aktieselskab, saavidt tilstrække kan.

Skulde A/S De forenede Papirfabriker ved Realisationen af den ved nærværende Transport givne Ret, hvad enten dette sker ved Transport af Retten til Obligationerne eller ved Realisation af selve Obligationerne, opnaa større Beløb end A/S De forenede Papirfabriker har til gode hos Dansk Papir-Serviet Fabrik, vil det overskydende Beløb blive refunderet mig. — — —«

Transporten blev under samme Dato anerkendt af de Sagsøgte ved saalydende Erklæring:

»Vi undertegnede Muremester Herold Stumpe og Arkitekt C U Lüttichau erklærer os herved bekendt med, at A/S De forenede Papirfabriker til Sikkerhed for dets Tilgodehavende for leveret Papir til Firmaet Dansk Papir-Serviet Fabrik af dette Firma har faaet Transport paa 30 000 Kr Obligationer af de 50 000 Kr Obligationer, som vi i Henhold til Overenskomst af 3 August d A skal overlevere Dansk Papir-Serviet Fabrik i Juni Termin n A.

I den Anledning er vi indforstaaet i at overlevere A/S De forenede Papirfabriker de nævnte 30 000 Kr Obligationer i Juni Termin 1933.«

Fru Levin anmodede straks derefter om fornyet Varekredit hos Sagsøgerne, og denne blev indrømmet for et Beløb af indtil 8000 Kr mod Transport paa Resten af hendes Krav mod de Sagsøgte, altsaa 20 000 Kr i Kreditforeningsobligationer. Denne Transport blev afgivet den 12 September 1932 og under 28 s M anmeldt for de Sagsøgte, der imidlertid ved Skrivelse af 21 Oktober protesterede mod at anerkende Transporten under Henvisning til, at Fru Levin »har visse løbende Forpligtelser overfor os, som formentlig udløber ved Obligationens For-

faldsdag.« Efter mundtlig Forhandling afgav de dog under 28 Oktober en Erklæring, der alene gik ud paa, at de var gjort bekendt med Transporten.

Enkefru Levin er senere blevet erklæret konkurs, og hendes Skyld til Sagsøgerne er af disse opgjort saaledes:

1. Skyld ifølge frivilligt Forlig af 15 September 1932 til Rest	15 045,51 Kr
med Renter 5 pCt p a af 19 355 Kr 57 Øre fra 23 August til 17 November 1932 og 5 pCt p a af 14 355 Kr 57 Øre fra 17 November 1932 til Betaling sker.	
2. Skyld i løbende Kredit pr 31 Marts 1933 med Renter 5 pCt p a fra 1 April 1933.....	7 356,46 —
	<hr/>
	22 401,97 Kr.

Da de Sagsøgte — under Henvisning til, at Fru Levin paa Grund af Misligholdelse af sine Forpligtelser overfor dem har mistet ethvert Krav paa dem — har vægret sig ved at levere Sagsøgerne Obligationer i Overensstemmelse med de to Transporter, har Sagsøgerne nu under denne Sag nedlagt Paastand om, at de Sagsøgte in solidum tilpligtes at udlevere Sagsøgerne 50 000 Kr 4½ pCt Kreditforeningsobligationer, udstedt af saadanne Kreditforeninger, der giver Laan mod Sikkerhed i københavnske eller frederiksbergske Ejendomme, med vedhængende Kupons pr December Termin 1933.

Til Støtte herfor har Sagsøgerne navnlig anført, at de Sagsøgte ved at afgive den ovenfor citerede Erklæring af 31 August 1932 har givet Sagsøgerne Føje til at stole paa, at Fru Levin havde opfyldt samtlige de hende ifølge de nævnte Kontrakter paahvilende Forpligtelser, saaledes at det Krav, hvorpaa der blev tilbudt Transport, var uafhængigt af hendes Opfyldelse af saadanne Forpligtelser. De Sagsøgte var vidende om, at Erklæringen skulde bruges som Kreditbasis, og de har for at hjælpe Fru Levin til at opnaa en Henstand, som hun ellers ikke havde kunnet opnaa, afgivet Erklæring om, at hun havde opfyldt sine Forpligtelser, uagtet hun ikke havde opfyldt noget endnu. Som Følge heraf maa de Sagsøgte være afskaaret fra at gøre gældende overfor Sagsøgerne de Indsigelser, som de maatte have overfor Fru Levin, og det er derfor uden Betydning for nærværende Sag at komme ind paa Spørgsmaalet, om de Sagsøgte virkelig har saadanne Indsigelser. Det er vel i Almindelighed rigtigt, at Skyldneren ved Transport af et ikke negotiabelt Krav bevarer overfor Cessionaren de Indsigelser, han havde mod Cedenten, men dette kan dog ikke antages at gælde, naar Skyldneren særlig har vakt Tillid hos Cessionaren til, at de paagældende Indsigelser ikke foreligger, og saadan Tillid har de Sagsøgte vakt ved deres oftnævnte Erklæring. Var denne ikke blevet afgivet, vilde Sagsøgerne straks have søgt at opnaa Dækning for deres Krav, hvilket dengang havde været muligt, f Eks gennem den Akcept paa 20 000 Kr, som de Sagsøgte havde afgivet til Fru Levin, og de Sagsøgte er derfor Skyld i, at Sagsøgerne ikke har faaet Dækning.

De Sagsøgte, der principalt procederer til Frifindelse, gør til Støtte herfor gældende, at deres Forpligtelse ifølge Kontrakt af 3 August 1932 til at levere Fru Levin Kr 50 000 Kreditforeningsobligationer er bortfaldet ved Fru Levins Misligholdelse af sine Forpligtelser i Henhold til Kontrakten af 8 April 1932 med de dertil sig sluttende Tillægskontrakter, og at de ikke ved den af dem afgivne Erklæring af 31 August 1932 eller deres efter Udstedelsen af de to Transporter afgivne Erklæringer har afskaaret sig fra at gøre denne Indsigelse gældende overfor Sagsøgerne.

Med Hensyn til deres Mellemværende med Fru Levin har de Sagsøgte nærmere oplyst, at Fru Levin ved de ovenfor nævnte Kontrakter havde overdraget dem den Dansk Papir-Serviet Fabrik (D P S F) tilkommende Eneret for Sverige og Finland til at fremstille og sælge Smørrebrødspapir m m, fremstillet paa Hudson Sharp Machine Co's Maskine. De Sagsøgte skulde derfor betale en vis Licensafgift efter Produktionen, hvoraf forud blev betalt 20 000 Kr a cont. Endvidere indgik de Sagsøgte ved Kontrakt af 3 August 1932 paa at afløse 50 pCt af Licensen mod at erlægge 3 Maaneders Akcept paa 20 000 Kr og at levere de her under Sagen omhandlede 50 000 Kr i Kredttforeningsobligationer.

Imidlertid har det senere — i Løbet af Aaret 1933 — vist sig, dels at D P S F overhovedet ikke har haft nogen Eneret med Hensyn til den paagældende Fabrikation og altsaa ikke har kunnet overdrage de Sagsøgte saadan Eneret, dels at Kapaciteten af de paagældende Maskiner, som de Sagsøgte ved D P S F's Mellemkomst har faaet leveret fra det amerikanske Firma, er langt ringere, end det fra D P S F's Side var blevet garanteret de Sagsøgte. Efter disses Mening er herefter hele det Kompleks af Kontrakter, der danner Grundlaget for Sagsøgernes Paastand, ugyldige, idet de er fremkaldt ved Svig, men i al Fald maa de Sagsøgte paa Grund af den skete Misligholdelse være berettiget til at hæve Kontrakterne og kræve tilbage de allerede erlagte Licensafgifter. Endelig bevirker allerede Maskinernes svigtende Kapacitet, at der fra de Sagsøgte fremkommer et Tab, der langt overstiger det her under Sagen paastævnte Beløb, og som D P S F maa være pligtig at erstatte de Sagsøgte, der vil kunne dække Fordringen paa de 50 000 Kr Kreditforeningsobligationer ved egenlig Modregning. Af alle disse Grunde paa staar de Sagsøgte Frifindelse, idet de som anført hævder at kunne gøre gældende overfor Sagsøgerne alle de Indsigelser, som de kunde have gjort gældende overfor D P S F.

Med Hensyn til dette Spørgsmaal henviser de Sagsøgte til, at Udgangspunktet maa være, at Kontrakten af 3 August 1932 vedrørende Afløsning af Licensen ikke er noget negotiabelt Dokument, og at de ikke ved de af dem afgivne Erklæringer har givet Afkald paa at benytte de dem ifølge det foran anførte tilkommende Indsigelser. De anfører i saa Henseende, at Erklæringen af 31 August 1932, som Sagsøgerne paa-beraaber sig, ikke er noget abstrakt, men et kausalt Dokument, idet den henviser til tre forskellige Kontrakter. En simpel Forespørgsel fra Sagsøgernes Side vilde have medført, at de havde faaet Kontrakterne at se og derigennem var blevet klar over Forholdet. Desuden maatte Sagsøgerne allerede af Ordet »Licensforpligtelser«, der benyttes i Er-

klæringen, kunne slutte, at den paagældende Fordring var knyttet til visse Forudsætninger. Endvidere gør de Sagsøgte gældende, at Erklæringen ikke kan vedrøre Eftertiden. Da Erklæringen blev afgivet, havde de Sagsøgte ingen som helst Grund til at antage, at Kontraktforholdet ikke var i fuldkommen Orden. Først i 1933 viste det sig, at D P S F ingen Eneret havde, og de Maskiner, hvis Kapacitet viste sig alt for ringe, er først leveret de Sagsøgte længe efter Erklæringens Udstedelse. Denne kan ikke forstaas som dækkende Indsigelser, som de Sagsøgte paa den Tid ikke kunde have nogen Anelse om.

Subsidiært gør de Sagsøgte gældende, at deres Erklæring af 31 August 1932 i al Fald kun kan binde dem, for saa vidt angaar den første Transport, idet de overfor den anden Transport har taget et tydeligt Forbehold i deres Skrivelse af 21 Oktober 1932 og derefter i deres Skrivelse af 28 s M kun har erklæret at være gjort bekendt med Transporten. Idet de Sagsøgte endvidere gør gældende, at Sagsøgernes Interesse ikke rækker videre end til at faa Dækning for deres Krav, og at de Sagsøgte vil blive uheldigt stillet ved, at det overskydende Beløb af Sagsøgerne i Overensstemmelse med Transportens Indhold overgives til Fru Levins Konkursbo, har de subsidiært nedlagt Paastand om Frifindelse mod Betaling af den første Post af Fru Levins Skyld til Sagsøgerne eller 15 045 Kr 51 Øre med Renter som foran angivet. Mere subsidiært har de paastaaet Frifindelse mod Betaling af hele Skylden eller 22 401 Kr 97 Øre med Renter som foran angivet. Endelig har de mest subsidiært paastaaet sig frifundet mod at udlevere 30 000 Kr Obligationer som paastaaet af Sagsøgerne.

Idet de Sagsøgte har oplyst, at deres Kontraktforhold med Fru Levin er indgaaet paa Foranledning af Bankier C I Hjelte, samt at Forhandlingerne paa Fru Levins Vegne er ført af Prokurist D Isachsen, der ledede D P S F, har de denuntieret lis for Hjelte og Isachsen samt for D P S F's Konkursbo.

For Retten har Sagsøgte Muremester Stumpe afgivet Partsforklaring, hvorhos Vidneforklaring er afgivet af Sagfører H J Ancker.

Sidstnævnte har forklaret, at han i Anledning af den tilbudte Transport forhandlede med senere afdøde Overretssagfører Poul J Lassen, der fremstillede de Sagsøgtes Kontrakt med Fru Levin som en sikker og meget indbringende Forretning. Vidnet svarede hertil, at han jo ikke havde nogen Grund til at tvivle herom, men at han maatte forlange en skriftlig Erklæring fra de Sagsøgte om, at Fru Levin havde opfyldt sine Forpligtelser. Poul Lassen fremskaffede derefter en saadan Erklæring.

Efter Muremester Stumpes Forklaring gjorde de Sagsøgte først Indvendinger mod at underskrive Erklæringen, men da Poul Lassen forestillede dem, at Fru Levin dog havde opfyldt det, hun skulde, til Dato, gik de ind paa at skrive under.

Retten finder at maatte give Sagsøgerne Medhold i den Betragtning, at de Sagsøgte ved under de foreliggende Omstændigheder at underskrive den oftnævnte Erklæring af 31 August 1932 hos Sagsøgerne har vakt en beføjet Tillid til, at den Fordring, paa hvilken der blev tilbudt Transport, virkelig eksisterede og ikke var afhængig af Fru Levins Opfyldelse af de hende ifølge de paagældende Kontrakter paahvilende

Forpligtelser. De Sagsøgte maa have kunnet indse, at Sagsøgerne alene i Tillid til denne Erklæring gik ind paa at tage Transport paa den omhandlede Fordring som Sikkerhed for Fru Levins Skyld til dem og at undlade Retsforfølgning imod hende, og det findes ikke at kunne bebrejdes Sagsøgerne, at de efter at have modtaget Erklæringen ikke har skaffet sig nærmere Oplysning om Kontraktsforholdet mellem de Sagsøgte og Fru Levin. Endvidere burde de Sagsøgte have indset, at de ved at afgive den nævnte Erklæring paa et Tidspunkt, hvor de endnu slet ikke kunde vide, hvorledes det paagældende Kontraktsforhold vilde udvikle sig, i Relation til Sagsøgerne paatog sig Risikoen for, at det i saa Henseende vilde gaa efter deres Forventning, og naar det fra de Sagsøgtes Side nu anføres, at de ikke ved at afgive Erklæringen kan anses at have fraskrevet sig Retten til at gøre Indsigelser gældende, som de dengang ikke kunde have nogen Anelse om, kan der derfor ikke gives dem Medhold heri.

Følgen af det anførte maa nu blive, at de Sagsøgte ved deres Erklæring af 31 August har afskaaret sig fra at gøre gældende overfor Sagsøgerne de Indsigelser, de maatte have kunnet gøre gældende overfor Fru Levin, og Erklæringen maa endvidere antages at beskytte Sagsøgerne mod saadanne Indsigelser, ikke blot forsaavidt angaar den første Transport, men ogsaa med Hensyn til den sidste. Selv om det nemlig maatte antages, at de Sagsøgte ved det i deres Erklæring af 21 Oktober tagne Forbehold har kunnet sikre sig at bevare deres Indsigelser med Hensyn til den sidste Transport, findes de ved efter stedfundet Forhandling at have afgivet Erklæringen af 28 Oktober, hvori de uden videre erklærer at være gjort bekendt med Transporten at have givet Sagsøgerne Føje til at stole paa, at de med Hensyn til denne Transport vilde være stillet paa ganske samme Maade som overfor den første Transport.

Herefter, og idet bemærkes, at den Omstændighed, at Sagsøgernes Interesse vilde være fyldestgjort, naar de blot fik Dækning for deres Fordring paa Fru Levin, ikke vil kunne afskære dem fra at gøre Transporten gældende efter dens Indhold, findes Sagsøgernes Paastand at maatte tages til Følge.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgerne med 800 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 16 Oktober 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 16

Fredag den 11 Oktober.

Nr 120/1935. Grosserer **Gunnar J Bomhoff** (Cohn)

mod

Amalievej kvarterets Grundejerlaug (Landsretssagfører Hauer),

betræffende Anerkendelse af Appellantens Ret til at udnytte en ham tilhørende Ejendom uafhængigt af visse Servitutbestemmelser.

Dom afsagt af Frederiksberg Birks Ret den 8 Marts 1935: Sagsøgte, Amalievej kvarterets Grundejerlaug ved dets Formand, Overretssagfører Poul Torp, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Grosserer Gunnar J Bomhoff, under denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte 100 Kr.

Østre Landsrets Dom af 9 April 1935: Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Appellanten, Grosserer Gunnar J Bomhoff, til Indstævnte, Amalievej kvarterets Grundejerlaug ved dets Formand Overretssagfører Poul Torp, med 200 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret, hvor Appellanten har gentaget sin for Underretten nedlagte Paastand.

Foreløbig bemærkes, at Villabebyggelsen ved Thorvaldsensvej og Harsdorffsvej nu i alt væsentligt er blevet afløst af høj Bebyggelse. Denne Bebyggelse har kunnet finde Sted for nogle Ejendommens Vedkommende, fordi de dem paahvilende Bebyggelsesindskrænkninger efter deres udtrykkelige Indhold bortfaldt ved Udløbet af forrige Aarhundrede, for andre Ejendommens Vedkommende fordi de paagældende Servituter efter det ved Højesterets Dom af 4 Oktober 1899 statuerede har kunnet betragtes som uden Betydning for Fremtiden.

I Salgsdokumentet vedrørende den nu Appellanten tilhørende Ejendom Matr Nr 21 c findes intet Holdepunkt for, at de Parcellen paalagte Indskrænkninger i Retten til Bebyggelse m v skulde være stiftet til Fordel for visse andre bestemte Ejendomme paa den Maade, at Ejere af disse skulde have Ret til at kræve dem opretholdt.

I nogle af Salgsdokumenterne vedrørende de af Raadmand Bülow solgte Parceller findes der optaget Bestemmelser, hvorved han til Fordel for den solgte Ejendom forpligter sig til at paalægge bestemt angivne Ejendomme Indskrænkninger i Henseende til deres Bebyggelse — dette gælder saaledes ved Salget af nogle Ejendomme ved den sydlige Side af Amalievej og ved det i Underrettens Dom omtalte Salg til Sebbelin. Men efter hvad der er oplyst om Fremgangsmaaden ved Udstykningen af de Bülowske Grunde og om det paa væsentlige Punkter forskellige Indhold af de paalagte Byggeindskrænkninger — der iøvrigt for et overvejende Antal af Parcellerne nu efter Bestemmelsernes eget Indhold er bortfaldet — kan det bortset fra visse særlige Grupper af Parceller ikke antages, at det fra Købernes Side ved Paalæget af de omhandlede Servituter har været en Forudsætning, at der paa de andre Parceller skulde lægges tilsvarende Servituter og endnu mindre, at Raadmand Bülow har villet forpligte sig hertil, saaledes at der ved selve Servitutpaalæget paa den enkelte Parcel skulde være skabt en Ret for enhver af de andre Parcelejere til at hævde Servituten.

Idet herefter, i Overensstemmelse med den Forstaaelse af de heromhandlede Servituter, der allerede er fastslaaet ved den ovennævnte Højesteretsdom af 4 Oktober 1899, hverken Grundejerlauget eller nogen af de Parcelejere, for hvilke Grundejerlauget optræder under denne Sag er beføjet til at modsætte sig det af Appellanten fremsatte Krav, vil Appellantens Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 2000 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Grosserer Gunnar J Bomhoff, kendes i Forholdet til Indstævnte, Amalievej-kvarterets Grundejerlaug, berettiget til at udnytte sin Ejendom Matr Nr 21 c af Frederiksberg uafhængig af de i Skøde af 24 Juli 1857, tinglyst den 29 s M indeholdte Servitutbestemmelser.

I Sagsomkostninger for alle Retter betaler Indstævnte til Appellanten 2000 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Skøde læst 29 Juli 1857 tilskødede Inspektør senere Raadmand F C Bülow Ejendommen Parcellen Matr Nr 21 c af Forhaabningsholms Jorder, Frederiksberg Sogn, til Kaptajn Sophus Julius Wedege. I Skødets §§ 5, 6 og 7 indeholdes saalydende Bestemmelse:

»§ 5.

Køberen har at hegne det ham tilskjødede forsvarligt med Plankeværk, Stakit, Mur eller Gelænder af passende Højde med Undtagelse af de $73\frac{3}{8}$ Alen af Parcellens sydlige Grænse fra Harsdorffsvejen at regne, og Parcellens vestlige Grænse af $54\frac{3}{4}$ Alen samt Parcellens nordlige Grænse, thi med Hensyn til disse paahviler Hegnspligten Nabo-parcellerne. Den $54\frac{3}{4}$ Alen lange Grøft, som løber midt igennem Ejendommen, dens Vedligeholdelse og Rensning, paahviler nærværende Parcel.

§ 6.

Det gjøres enhver Ejer af indbemeldte Parcel til Pligt ingensinde at opføre nogen Bygning paa samme tægget med Straa eller Rørtag. Dernæst skal der paahvile Ejendommen følgende Indskrænkninger med Hensyn til Bebyggelse af Parcellen. Paa den Del af Parcellen, som paa Kortet er mærket med Texten a-20 og som i Areal indeholde 7460 Kvadratalen, maa ikkun opføres en Beboelsesbygning, hvis Højde ikke maa overstige 2 Etager, og hvis Dybde ikke maa være større end 24 Alen, Resten af dette Areal maa ikkun anvendes til Gaardsplads og Haveanlæg, paa den øvrige Del af Parcellen, som paa Kortet er mærket med Texten b-22 og hvis Areal udgør 4920 Kvadratalen, maa opføres højst 2 Etages Beboelsesbygninger, som skulde ligge 10 Alen fra Vejlinien til Harsdorffsvej, dog at ikkun en saadan Bygning maa findes paa en Parcel mindst med 40 Alens Facade til Harsdorffsvejen cfr forøvrigt Slutningsbestemmelsen § 1.

§ 7.

Langs Harsdorffsvejen og foran indbemeldte Parcel lader Sælgeren anlægge en Gangsti og en Kørebane, som i en Bredde af 6 Alen bliver at belægge med Kampsværver inden Udgangen af dette Aar saalangt som Parcellen indtil den Tid maatte være bebygget, ligesom Sælgeren endvidere forpligter sig til at belægge det øvrige af den nævnte Vej med Kampsværver, eftersom nyt Bygningsforetagende skrider frem, saaledes at naar et Vaaningshus er færdig, da skal Vejen foran samme være belagt med Kampsværver. Til denne Kørebane er Køberen berettiget til at anbringe Overkørsler for egen Regning til Parcellen, naar han forinden udfør Indkørslerne henlægger forsvarlige Plankebroer over Grøften og brosatte Gangstien med forsvarlig Kørselsbrolægning. Sælgeren og enhver efterfølgende Ejer af Vejen har paa egen Bekostning at holde Vej og Gangsti i god og brugbar Stand imod et aarligt Vederlag, af Ejeren af indbemeldte Parcel af 16 Sk pr løbende Alen Facade mod Harsdorffsvejen, og da denne Parcellens Facade i Forbindelse med Facaden af en Parcel af Matr Nr 21 d, som nærværende Køber Dags Dato har erholdt Købekontrakt paa tilsammen udgør 90 Alen, saa vil den aarlige Vejafgift for begge Parceller tilsammen udgøre 15 Rdl, er Femten Rigs-

daler, hvoraf følger, at ingen Vejafgift er beregnet i den fornævnte Købekontrakt af Dags Datø. Denne Vejafgift vil være at erlægge i hvert Aars 11 December Termin og første Gang i 11te December Termin dette Aar for et saa stort Antal af løbende Alen Facade mod Vejen, som ved de respektive Betalingstider maatte være belagt med Kampskærver. Sælgeren betinger herved sig saavel som den eventuelle Ejer af den Grund, til hvilken Ejendomsretten over Vejen maatte blive henlagt, fortrinlig Panteret for den nævnte Vejafgift næstefter de kongelige og kommunale Skatter og Afgifter i vedkommende Ejendom.»

Nævnte Ejendom — Harsdorffvej 9 — tilhører nu Sagsøgeren, Grosserer Gunnar Bomhoff, som bor paa Ejendommen, og som under denne Sag paastaar Sagsøgte, »Amalievej kvarterets Grundejerlaug« ved dets Formand, Overretssagfører Poul Torp, Bülowvej 18 C, kendt pligtig at anerkende, at Sagsøgeren er berettiget til at udnytte sin Ejendom Matr Nr 21 c af Frederiksberg uafhængigt af de foran anførte Servitutbestemmelser, hvorimod Sagsøgte procederer til Frifindelse. Det er oplyst, at under det sagsøgte Grundejerlaug hører 12 nærmere angivne Ejere af Ejendomme ved Amalievej, Bülowvej og Helenevej, blandt disse er blandt andre Grosserer L Nissen, som er Ejer af Naboejendommen mod Vest til Sagsøgerens Ejendom Matr Nr 21 ad af Frederiksberg, Bülowvej Nr 22, ogsaa andre under Grundejerlauget hørende Ejere grænser med deres Ejendomme til Sagsøgerens Ejendom.

Fornævnte Raadmand F C Bülow, som døde i 1890, ejede i sin Tid et meget stort Areal mellem Gl Kongevej og Ladegaardsaaen, som han udstykkede og ved en lang Række Handler begyndende i 1853 og sluttende i 1874 bortsolgte. Ved alle Handlerne servitutbehæftede Bülow Ejendommene.

Til Støtte for sin Paastand paaberaaber Sagsøgeren sig, at der ikke tilkommer nogen af det sagsøgte Ejerlaugs Medlemmer eller Ejerlauget som saadant Paataleret, samt at Servituten som rent personligt kun har kunnet paatales af Bülow og efter hans Død slet ikke, og navnlig maatte dette gælde de i Skødets § 6 indeholdte Byggeindskrænkninger.

Til Støtte for sine Betragtninger paaberaaber Sagsøgeren sig særlig Højesterets Dom af 24 Juni 1895, hvorved Sagsøgeren paastaar det statueret, at de Bülowske Servituter som Regel maa betragtes som personelle og ikke kan overdrages til andre og ej heller paatales af andre end Bülow og efter hans Død altsaa slet ikke. Endvidere paaberaaber Sagsøgeren sig Højesterets Dom af 4 Oktober 1899, hvor det samme principielle Synspunkt, Paatalerettens rent personlige Karakter og Uoverdragelighed menes statueret. Yderligere paaberaaber han sig Østre Landsrets Dom 10 Oktober 1910 (UfR 1911 pag 216) hvorved Sagsøgeren hævder, at det retskraftigt er afgjort at ingen af de Sagsøgte kan hævde Servituterne mod ham. Endvidere paaberaaber Sagsøgeren sig, at i Bülows Skøde til Tømremester J L Sebelien med tilhørende Købekontrakt af 15 November 1856 omfattende 14 Parceller vedtoges det udtrykkeligt, at Ændringer i Servitutbestemmelserne kun kan ske ved en fælles Overenskomst med Sælgeren (Bülow) saa længe han lever og »bestandigen med samtlige Ejere af de 14 Ejendomme der« o s v. Lignende Bestemmelse findes ikke i noget andet af Bülows Over-

dragelsedokumenter, og man kan heraf slutte, at gensidig Paataleret ikke har været tilsigtet ved nogen anden Overdragelse end den til Sebelien. Den senere opstaaede Praksis, hvorefter der tillægges samtlige Ejere af Parceller fra samme Hovedejendom, som ved Salget er paalagt ensartede Servituter, gensidig Paataleret kan intet ændre i disse Forhold, en saadan senere opstaaet Opfattelse er det ganske uberettiget at lægge ind i disse gamle Servituter, som er paalagt paa et Tidspunkt, hvor denne Opfattelse ikke var gældende, og som derfor maa være uden Betydning for Paataleretten med Hensyn til disse Servituter. Det kan tilmed ses af Skødet og Pantebøgerne, at de her omhandlede Servituter ikke, som Sportelreglementet paabød det, ved Paategning paa Skødet er begært udtrykkelig læst som saadanne, og forøvrigt bryder Tinglysningsloven af 1926 med Princippet om den gensidige Paataleret ved som ufravigelig Regel at kræve, at de paataleberettigede skal være udtrykkeligt angivne i Servitutdokumentet, hvad der for at Paabudet kan have Betydning og være afgørende for Tinglysningsdommeren maa medføre, at ingen andre end de udtrykkeligt nævnte har Paataleret. Yderligere er de i saa Henseende i Videnskaben og Praksis krævede Betingelser for Paataleret ikke opfyldte. Det har ikke ved Bülow's Salg været en for de enkelte Købere kendelig og væsentlig Forudsætning, at de mod at paalægge sig Servitutforpligtelserne opnaaede, at alle andre Købere af Parceller fra samme Hovedejendom blev paalagt lignende eller tilsvarende Servitutforpligtelser. De af Bülow paalagte Servituter er paa ingen Maade ensartede, men forskellige i Indhold og Omfang og navnlig i Tidsbegrænsning. Endelig drejer det sig her om en saa stor Mængde Grunde spredte over et stort Areal, at den gensidige Paataleret, som kan være naturlig og er anerkendt ved Domstolene ved forholdsvis mindre, fast afgrænsede Omraader, her vilde være ganske urimelig og unaturlig, og at Bülow ej heller har tænkt sig almindelig gensidig Paataleret fremgaar alene deraf, at han i adskillige Tilfælde ganske paa egen Haand har meddelt Dispensationer fra Servitutforpligtelserne. Udviklingen har endelig navnlig gennem de ændrede Trafikforhold ført med sig, at den Idyl og Fred, der muligvis i sin Tid prægede Kvarteret, er ganske forsvundet, man kan ikke gennem forældede Servitutbestemmelser lægge sig paa tværs af Udviklingen, og ingen af Lodsejerlaugets Medlemmer kan paavise nogen retlig Interesse hverken pekuniært eller mere ideelt i Servitutens Opretholdelse.

Sagsøgte hævder, at det maa anses for ganske utvivlsomt fastslaaet i Praksis, at Parcelejerne sig imellem har gensidig Paataleret til Servitutens Opretholdelse. Allerede i den af Sagsøgeren paaberaabte Højesteretsdom af 24 Juli 1895 forudsættes det udtrykkelig, at ogsaa andre end Bülow kunde have retlig Interesse i de paalagte Indskrænkningers Opretholdelse, og i en lang Række senere Domme saasom Landsoversamt Hof- og Stadsrettens Dom af 14 Juli 1902 og Højesterets Domme af 26 Marts og 29 Oktober 1909 samt af 30 April 1925 er Princippet om den gensidige Paataleret fastslaaet i stedse bestemtere Form. Ogsaa Videnskaben (se Vinding Kruse Ejendomsretten I Pag 305 ff) hævder bestemt det samme Standpunkt. Betingelserne for at anerkende gensidig

Paataaleret er fuldt ud opfyldte, det er sandsynligt, at man paa Bülow's Tid slet ikke har tænkt paa eller filosoferet over, hvem der foruden Bülow havde Paataaleret, men for senere og nuværende Ejere af Parceller har det været en kendelig og absolut meget væsenlig Forudsætning, at de kunde stole paa, at ogsaa de andre Parcelejere i Kvarteret var inde under Servitutforpligtelser svarende til dem, de selv gik ind under. I Ordlyden er det rigtigt, at Servitutforpligtelserne ikke er enslydende, ligesom der er Forskelligheder med Hensyn til Tidsbegrænsningen, men som en rød Traad gaar det gennem alle Bestemmelserne, at man vilde sikre sig et Villakvarter, eller som Bülow selv udtrykker det i et af ham underskrevet Overdragelsesdokument af 18 Marts 1884 »at give hele Kvarteret et lyst, aabent og tiltrækkende Præg og derfor at udelukke alt, som kan være til Gene for Naboer og Genboer«. At det drejer sig om et betydeligt Antal Grunde nu af meget forskelligartet Beskaffenhed, maa være uden Betydning for det Kvarter, hvorom nærværende Sag drejer sig, og at Bülow selv i enkelte Tilfælde har meddelt Dispensationer, maa være uden Betydning, da det maa erkendes, at han efter nu gældende fast Praksis har været ubeføjet til paa egen Haand at dispensere. Sagsøgerens Modsætnings slutning fra Bestemmelserne i Købekontrakten med Sebelien er ganske ubeføjede og uden Hold i Virkeligheden. Endelig er det ganske uberettiget, naar Sagsøgeren hævder, at Udviklingen har ført med sig, at Kvarteret er blevet i den Grad ændret, at Servitutens Opretholdelse vilde være en Urimelighed; her ommeldte Kvarter og specielt mod Bülow'svej har fuldstændig bevaret Villakarakteren, og for alle Lodsejerlaugets Medlemmer er det af meget væsenlig Interesse længst muligt at bevare denne Karakter, de har alle en ideel Interesse heri og ganske specielt har Medlemmet Grosserer Nissen, Sagsøgerens Nabo mod Vest, ogsaa en meget væsenlig pekuniær Interesse deri.

Hvad Bülow's Mening og Tanke har været med Servitutpaalæggene fremgaar foruden af de enkelte Købekontrakter ganske klart af hans foranciterede Udtalelse i Dokument af 18 Marts 1884. Hvor forskelligartede end Servitutbestemmelserne er og hvor meget Bülow end har dispenseret vil det dog ses, at Bestemmelserne om Byggeindskrænkning altid er ment permanente.

Retten maa give Sagsøgte Medhold i, at der efter nu gældende fast Praksis ikke kan være Tvivl om Parcelejernes indbyrdes gensidige Paataaleret, og Retten kan ikke lægge nogen Vægt paa, at Bülow i adskillige Tilfælde — muligvis uden Føje — har meddelt Dispensation paa egen Haand og ej heller paa de af Sagsøgeren paaberaabte Modsætningsfortolkninger. Betingelsen for den gensidige Paataalerets Opretholdelse maa Retten anse opfyldte. Servitutens Bevarelse maa antages at være en væsenlig Forudsætning for alle senere og nuværende Ejere af Parceller i Kvarteret, Servitutbestemmelserne er som af Sagsøgte udviklet i fuldt tilstrækkelig Grad ensartede, og Retten, som har besigtiget Forholdene i det ommeldte Kvarter, maa formene, at selv om Villapræget ikke i nær saa fremtrædende Grad som f. Eks. ud mod Bülow'svej overfor Landbohøjskolens vidtstrakte, aabne og lyse Haveanlæg er bevaret i og omkring Harsdorffsvej, maa det dog erkendes, at

det sagsøgte Lodsejerlaugs Medlemmer og ganske specielt Naboen Nissen, Bülowvej 22, er stærkt interesserede ogsaa pekuniært — navnlig Nissen — i at forlange Servituten opretholdt.

Retten kan ikke give Sagsøgeren Medhold i, at det nu med større og større Fasthed tiltraadte Princip om gensidig Paataleret ikke skulde være gældende for Dokumenter oprettede paa en Tid, hvor Princippet ikke blev hævdet, tværtimod er Princippet netop Udtryk for en efterhaanden erhvervet bedre Erkendelse, der maa omfatte alle andre slige Servitutbestemmelser, og den nu i Tinglysningsloven optagne Bestemmelse om, at de paataleberettigede skal anføres i Servituddokumentet kan intet ændre i her omstridte Forhold, men tilsigter formentlig navnlig at bringe Orden og System i Forholdene, saaledes at man i Fremtiden ikke som nu skal udsættes for idelige Stridigheder og Processer, at Skødet ikke overensstemmende med Sportelreglementet har baaret Paategning om at skulle læses tillige som servitutbehæftende, kan Retten ikke tillægge nogen afgørende Betydning. Servitutbehæftelsen er noteret i Panteregistret, og Retten ved af mangeaarig Erfaring, at Sportelreglementets foranførte Bestemmelse, som havde sportelmæssig Betydning, i stort Omfang blev tilsidesat og negligeret. Retten kan endelig ikke tillægge den af Sagsøgeren paaberaabte Østre Landsrets Dom af 10 Oktober 1910 en saa afgørende Betydning som af Sagsøgeren paastaet. Ved Dommen statueres det, at de af Bülow stiftede Servituter ikke findes at kunne hævdes af Ejeren af Matr Nr 21 ad fornævnte Grosserer Nissen overfor Ejerne af Matr Nr 21 at og 21 ar (nu 21 ar) som ligger ud mod Harsdorffsvej og ikke hører under det sagsøgte Ejerlaug, og der finder derefter en delvis Mortifikation Sted med Hensyn til Bestemmelserne i det foran citerede Skøde læst 29 Juli 1857 § 5, § 6 1 Halvdel indtil Ordene »Gaardsplads og Haveanlæg« samt § 7 medens Resten af § 6 med deri indeholdte Byggeindskrænkninger ikke mortificeredes. Denne Dom angaar direkte kun Ejeren af Matr Nr 21 ar og 21 at (nu 21 ar) og kan ikke have Retskraft for nogen Trediemand ej heller Sagsøgeren som Ejer af Matr Nr 21 c.

Sagsøgerens Paastand kan herefter ikke gives Medhold, og da han ikke har nedlagt nogen bestemt formuleret Paastand om delvis Mortifikation, maa Følgen heraf blive, at Sagsøgte frifindes, hvorved bemærkes at Retten ved det sagsøgte Ejerlaug forstaar dettes nuværende Medlemmer.

I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren 100 Kr til Sagsøgte.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

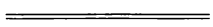
Den indankede Dom, der er afsagt den 8 Marts 1935 af Frederiksberg Birks 3 Afdelings Ret, er af Appellanten paaanket med Paastand om, at Dommen forandres i Overensstemmelse med den af ham for Underretten nedlagte Paastand. Subsidiært paastaas Indstævnte kendt pligtig til paa Laugets og dets Medlemmers Vegne at anerkende Appellantens Ret til paa sin Ejendom, Matr Nr 21 ac af Frederiksberg at opføre Beboelsesbygninger af større Højde end 2 Etager.

Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet.

Da det er oplyst, at største Delen af det sagsøgte Grundejerlaugs Medlemmer er Ejere af Ejendomme, der — ligesom Sagsøgerens — er udstykkede fra de afdøde Raadmand Bülow tilhørende Arealer, paa hvilke ved Afhændelsen er lagt de i Dommen nærmere omhandlede, i det væsenlige ensartede, Byggeindskrænkninger, findes Grundejerlauget i hvert Fald paa disse Medlemmers Vegne i Henhold til de i Dommen iøvrigt anførte Grunde at have været beføjet til i det hele at modsætte sig det af Sagsøgeren fremsatte Krav.

Den indankede Dom vil herefter kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes Appellanten at burde godtgøre de Indstævnte med 200 Kr.

Nr 121/1935. Ingeniør **Mikael Vogel-Jørgensen** (Bülow)

m o d

Amalievej kvarterets Grundejerlaug (Landsretssagfører Hauer),

betræffende Anerkendelse af Appellantens Ret til paa en ham tilhørende Ejendom at opføre Beboelsesbygning paa mere end 2 Etager.

Dom afsagt af Frederiksberg Birks Ret den 8 Februar 1935: Sagsøgte, Amalievej Kvarterets Grundejerlaug ved dets Formand, Overretssagfører Poul Torp, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Ingeniør Mikael Vogel-Jørgensen, under denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger udreder Sagsøgeren til Sagsøgte 100 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Østre Landsrets Dom af 9 April 1935: Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Appellanten, Ingeniør Mikael Vogel-Jørgensen, til Indstævnte, Amalievej kvarterets Grundejerlaug ved dets Formand, Overretssagfører Poul Torp, med 200 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret, hvor Appellanten har gentaget sin for Landsretten nedlagte Paastand.

Foreløbig bemærkes, at Villabebyggelsen ved Thorvaldsensvej og Harsdorffsvej nu i alt væsenligt er blevet afløst af høj Bebyggelse. Denne Bebyggelse har kunnet finde Sted for nogle Ejendommens Vedkommende, fordi de dem paahvilende Bebyggel-

sesindskrænkninger efter deres udtrykkelige Indhold bortfaldt ved Udløbet af forrige Aarhundrede, for andre Ejendommers Vedkommende fordi de paagældende Servituter efter det ved Højesterets Dom af 4 Oktober 1899 statuerede har kunnet be-
trages som uden Betydning for Fremtiden.

I Salgsdokumentet vedrørende den nu Appellanten tilhørende Ejendom Matr Nr 21 ac findes intet Holdepunkt for, at de Parcel-
cellen i § 6 paalagte Indskrænkninger i Retten til Bebyggelse skulde være stiftet til Fordel for visse andre bestemte Ejendomme paa den Maade, at Ejere af disse skulde have Ret til at kræve dem opretholdt, saaledes som det derimod er Tilfældet med Hensyn til de i § 5 paalagte Indskrænkninger med Hensyn til Næringsbrug. I nogle af Salgsdokumenterne vedrørende de af Raadmand Bülow solgte Parceller findes der optaget Bestem-
melser, hvorved han til Fordel for den solgte Ejendom forpligter sig til at paalægge bestemt angivne Ejendomme Indskrænkninger i Henseende til deres Bebyggelse — dette gælder saaledes ved Salget af nogle Ejendomme ved den sydlige Side af Amalievej og ved det i Underrettens Dom omtalte Salg til Sebbelin. Men efter hvad der er oplyst om Fremgangsmaaden ved Udstykningen af de Bülowiske Grunde og om det paa væsentlige Punkter forskellige Indhold af de paalagte Byggeindskrænkninger — der iøvrigt for et overvejende Antal af Parcellerne nu efter Bestemmelsernes eget Indhold er bortfaldet — kan det, bortset fra visse særlige Grupper af Parceller ikke antages, at det fra Købernes Side ved Paalæget af de omhandlede Servituter har været en Forudsætning, at der paa de andre Parceller skulde lægges tilsvarende Ser-
vituter og endnu mindre, at Raadmand Bülow har villet forpligte sig hertil, saaledes at der ved selve Servitutpaalæget paa den enkelte Parcel skulde være skabt en Ret for enhver af de andre Parcelejere til at hævde Servituten.

Idet herefter, i Overensstemmelse med den Forstaaelse af de heromhandlede Servituter, der allerede er fastslaaet ved den ovennævnte Højesteretsdom af 4 Oktober 1899 hverken Grund-
ejerlauget eller nogen af de Parcelejere, for hvilke Grundejer-
lauget optræder under denne Sag, er beføjet til at modsætte sig det af Appellanten fremsatte Krav, vil Appellantens Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 2000 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Amalievej kvarterets Grund-
ejerlaug, bør paa Laugets og dets Medlemmers
Vegne anerkende Appellanten, Ingeniør Mikael
Vogel-Jørgensens Ret til paa sin Ejendom Matr
Nr 21 ac af Frederiksberg at opføre Beboelses-
bygninger af større Højde end to Etager.

I Sagsomkostninger for alle Retter betaler Indstævnte til Appellanten 2000 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsgelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Ingeniør Mikael Vogel-Jørgensen, Bülowvej 24, de Sagsøgte »Amalievej kvarterets Grundejerlaug«, ved dets Formand Overretssagfører Poul Torp, Bülowvej 18 C, kendt pligtig paa Laugets og dets Medlemmers Vegne at anerkende Sagsøgeren berettiget til paa sin fornævnte Ejendom Matr Nr 21 ac af Frederiksberg at opføre Beboelsesbygninger af større Højde end 2 Etag, medens det sagsøgte Grundejerlaug paastaar Frifindelse. Under nævnte Grundejerlaug hører 12 nærmere angivne Ejere af Ejendomme ved Amalievej, Bülowvej og Helenevej, blandt disse er blandt andet Grosserer L Nissen, som er Ejer af Naboejendommen til Sagsøgerens Ejendom Matr Nr 21 ad af Frederiksberg, Bülowvej Nr 22.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at Raadmand F C Bülow, som døde 15 December 1890, i sin Tid ejede et meget stort Terræn mellem Gl Kongevej og Ladegaardsaaen, som han udstykkede og ved en lang Række Handler begyndende i 1853 og sluttende i 1874 bortsolgte. Ved Købekontrakt af 15 August 1856 bortsolgte han saaledes en Lod af Matr Nr 21 d af Forhaabningsholms Jorder, Lodden blev matrikuleret som Matr Nr 21 ac (nu Sagsøgerens Ejendom), Købekontrakten blev tinglæst 16 December 1857 og Handlen efter forskellige Transporter fuldbyrdet ved Skøde af 16 December 1858, tinglæst 22 s M. I fornævnte Købekontrakts § 6 hedder det:

»Endvidere gøres det Køberen og efterkommende Ejere til Pligt paa denne Grund ingensinde at opføre nogen Bygning med Straa eller Rørtag, samt i dette Aarhundrede med Undtagelse af Lysthuse ikke at opføre nogen Bygning hverken paa de forreste 6 Alen i Dybden imod Roligheds Jorder eller de bageste 40 Alen i Dybden imod København, samt i det hele taget ikke at opføre mere end Eet højst To Etages Vaaningshus paa Grunden« og det er om Forstaaelsen og Rækkevidden af denne Servitutbehæftelse specielt dens sidste Passus, at Striden drejer sig.

Til Støtte for sin Paastand paaberaaber Sagsøgeren sig dels, at der ikke tilkommer nogen af det sagsøgte Ejerlaugs Medlemmer Paataleret og dels, at Servituten, som det fremgaar af foranstaaende Citat, for en Del er gjort tidsbegrænset som bortfaldende med »dette Aarhundrede« altsaa 19 Aarhundrede, og til den saaledes tidsbegrænsende Del af Servituten hører efter Sagsøgerens Formening ogsaa dens sidste Passus.

Med Hensyn til Paataleretten paaberaaber Sagsøgeren sig særlig Højesterets Dom af 24 Juni 1895 hvorved Sagsøgeren paastaar det statueret, at de Bülow'ske Servituter, hvorved bemærkes, at Bülow formentlig ved alle sine Grundsalg paalagde Ejendommene Servituter, som Regel maa betragtes som personelle og ikke kan overdrages til

andre og ej heller paatales af andre end Bülow og efter hans Død altsaa slet ikke. Endvidere paaberaaber Sagsøgeren sig Højesterets Dom af 4 Oktober 1899, hvor det samme principielle Synspunkt, Paatalerettens rent personlige Karakter og Uoverdragelighed menes statueret. Endvidere paaberaaber Sagsøgeren sig, at i Bülows Skøde til Tømrermester J L Sebelien med tilhørende Købekontrakt af 15 November 1856 omfattende 14 Parceller vedtoges det udtrykkeligt, at Ændringer i Servitutbestemmelserne kun kan ske ved en fælles Overenskomst med Sælgeren (Bülow) saa længe han lever og »bestandigen med samtlige Ejere af de 14 Ejendomme der« o s v. Lignende Bestemmelse findes ikke i noget andet af Bülows Overdragelsesdokumenter, og man kan heraf slutte, at gensidig Paataleret ikke har været tilsigtet ved nogen anden Overdragelse end den til Sebelien. Yderligere drager Sagsøgeren Mod-sætningsslutning fra § 5 i foran citerede Købekontrakt af 15 August 1856, hvor det med Hensyn til andre Bestemmelser om Plankeværk og om Forbud mod visse for Naboerne generende Næringsbrug (se Lov 10 Marts 1852) udtrykkelig er udtalt, at Ejerne af tilstødende Parceller eller fra disse udstykkede Parceller kan udøve Paataleret. Selv om man imidlertid paa Grund af senere Praksis vilde mene, at gensidig Paataleret maatte indrømmes, er dog de i saa Henseende i Videnskaben og Praksis krævede Betingelser for Paataleret ikke opfyldte. Det har ikke ved Bülows Salg været en for de enkelte Købere kendelig og væsentlig Forudsætning, at de mod at paalægge sig Servitutforpligtelserne opnaaede, at alle andre Købere af Parceller fra samme Hovedejendom blev paalagt lignende eller tilsvarende Servitutforpligtelser. Endvidere er de af Bülow paalagte Servituter paa ingen Maade ensartede, men forskellige i Indhold og Omfang og navnlig i Tidsbegrænsning. Endelig drejer det sig her om en saa stor Mængde Grunde spredte over et stort Areal, at den gensidige Paataleret, som kan være naturlig og er anerkendt ved Domstolene ved forholdsvis mindre, fast afgrænsede Omraader, her vilde være ganske urimelig og unaturlig, og at Bülow ej heller har tænkt sig almindelig gensidig Paataleret fremgaar alene deraf, at han i adskillige Tilfælde ganske paa egen Haand har meddelt Dispensationer fra Servitutforpligtelserne.

Med Hensyn til Tidsbegrænsningen — Udløbet af 19 Aarhundrede — hævder Sagsøgeren, at ogsaa sidste Passus i Købekontraktens § 7 maa efter naturlig Forstaaelse falde ind under den tidsbegrænsede Del. Servitutbestemmelsen falder i to Dele: en første og i Tid ubegrænset om Forbud mod Straa eller Rørtag, og en anden Del omfattende hele Resten af Bestemmelsen, som i sin Helhed er begrænset. En modsat Fortolkning vilde — hævder Sagsøgeren — gøre hele Bestemmelsens anden Del særlig Forbudet mod Bebyggelse af visse Dele af Parcellen ganske meningsløs. Concipisten af de Bülowske Købekontrakter har slet ikke tænkt paa nogen gensidig Paataleret, men kun bestemt villet sikre Bülows Paataleret, saa længe han levede eller i visse Tilfælde Aarhundredet ud, Ordene »i det hele taget« har ingen Tilknytning til de andre Lodsejere, og det vilde være ganske urimeligt paa disse Ord, som er brugt rent tilfældigt, at støtte Krav om gensidig Paataleret indbyrdes disse imellem. Udviklingen har endelig navnlig gennem de

ændrede Trafikforhold ført med sig, at den Idyl og Fred, der muligvis i sin Tid prægede Kvarteret, er ganske forsvundet, man kan ikke gennem forældede Servitutbestemmelser lægge sig paa tværs af Udviklingen, og ingen af Lodsejerlaugets Medlemmer kan paavise nogen retslig Interesse hverken pekuniært eller mere ideelt i Servitutens Opretholdelse.

Sagsøgte hævder, at det maa anses for ganske utvivlsomt fastslaaet i Praksis, at Parcelejerne sig imellem har gensidig Paataaleret til Servitutens Opretholdelse. Allerede i den af Sagsøgeren paaberaabte Højesteretsdom af 24 Juli 1895 forudsættes det udtrykkeligt, at ogsaa andre end Bülow kunde have retlig Interesse i de paalagte Indskrænkningers Opretholdelse, og i en lang Række senere Domme saa som Landsover- samt Hof- og Stadsrettens Dom af 14 Juli 1902 og Højesterets Domme af 26 Marts og 29 Oktober 1909 samt af 30 April 1925 er Princippet om den gensidige Paataaleret fastslaaet i stedse bestemtere Form. Ogsaa Videnskaben (se Vinding Kruse Ejendomsretten I pag 305 ff) hævder bestemt det samme Standpunkt. Betingelserne for at anerkende gensidig Paataaleret er fuldt ud opfyldte, det er sandsynligt, at man paa Bülows Tid slet ikke har tænkt paa eller filosoferet over, hvem der foruden Bülow havde Paataaleret, men for senere og nuværende Ejere af Parceller har det været en kendelig og absolut meget væsenlig Forudsætning, at de kunde stole paa, at ogsaa de andre Parcelejere i Kvarteret var inde under Servitutforpligtelser svarende til dem, de selv gik ind under. I Ordlyden er det rigtigt, at Servitutforpligtelserne ikke er enslydende, ligesom der er Forskelligheder med Hensyn til Tidsbegrænsningen, men som en rød Traad gaar det gennem alle Bestemmelserne, at man vilde sikre sig et Villakvarter eller som Bülow selv udtrykker det i et af ham underskrevet og under Sagen dokumenteret Overdragelsesdokument af 18 Marts 1884 »at give hele Kvarteret et lyst, aabent og tiltrækkende Præg og derfor at udelukke alt, som kan være til Gene for Naboer og Genboer«. Dette gælder i fremtrædende Grad netop Bülowsvej, hvor Landbohøjskolen med sine udstrakte Haveanlæg har beslaglagt hele Vejens vestre Side og derved for saa vidt sikret det lyse, aabne og tiltalende Præg. Dette maa være fuldt tilstrækkeligt med Hensyn til Ensartetheden. At det drejer sig om et betydeligt Antal Grunde nu af meget forskelligartet Beskaffenhed, maa være uden Betydning for det Kvarter, hvorm nærstående Sag drejer sig, og at Bülow selv i enkelte Tilfælde har meddelt Dispensationer, maa være uden Betydning, da det maa erkendes, at han efter nu gældende fast Praksis har været ubeføjet til paa egen Haand at dispensere. Sagsøgerens Modsætningsslutning fra Bestemmelserne i Købekontrakten med Sebelien og fra § 5 i Bülows Købekontrakt vedrørende den Sagsøgeren nu tilhørende Ejendom er ganske ubeføjede og uden Hold i Virkeligheden. Endelig er det ganske uberettiget, naar Sagsøgeren hævder, at Udviklingen har ført med sig, at Kvarteret er blevet i den Grad ændret, at Servitutens Opretholdelse vilde være en Urimelighed; her ommeldte Kvarter og specielt mod Bülowsvej har fuldstændig bevaret Villakarakteren, og for alle Lodsejerlaugets Medlemmer er det af meget væsenlig Interesse længst muligt at bevare denne Karakter, de har alle en ideel

Interesse heri og ganske specielt har Medlemmet Grosseret Nissen, Sagsøgerens Nabo ogsaa en meget væsenlig pekuniær Interesse deri.

Hvad Bülow's Mening og Tanke har været med Servitutpaalægene fremgaar foruden af de enkelte Købekontrakter ganske klart af hans foranciterede Udtalelse i Dokumentet af 18 Marts 1884, og man kan endelig ikke uden at gøre Vold paa Ordene forstaa Servitutens Ordlyd som af Sagsøgeren hævdet. Servituten bestaar ikke af to, men af tre Dele, første Del et ubegrænset Forbud mod Straa- eller Rørtag, anden Del et tidsbegrænset Forbud mod Bebyggelse af visse Dele af Grundene, og tredje Del, hvori man paa ingen Maade har Lov til som Sagsøgeren gør det at bortescamotere Ordene »i det hele taget«, et ubegrænset Forbud mod paa Grunden at opføre mere end et toetages Vaaningshus. Sagsøgte har endelig ubestridt anført, at hvor forskelligartede navnlig i Ordlyden de enkelte Servitutbehæftelser paa Parcellerne er, og hvor meget end Bülow maatte have dispenseret, er der dog ikke en eneste af de fra ham hidrørende Ejendomme mod Bülow'svej, som har været eller er blevet fritaget for Servitutbehæftelsen om Byggeindskrænkning, som overalt er permanent.

Retten maa give Sagsøgte Medhold i, at der efter nu gældende fast Praksis ikke kan være Tvivl om Parcelejernes indbyrdes gensidige Paataleret, og Retten kan ikke lægge nogen Vægt paa, at Bülow i adskillige Tilfælde — muligvis uden Føje — har meddelt Dispensation paa egen Haand og ejheller paa de af Sagsøgeren paaberaabte Modsætningsfortolkninger. Betingelsen for den gensidige Paatalerets Opretholdelse maa Retten anse opfyldte, Servitutens Bevarelse maa antages at være en væsenlig Forudsætning for alle senere og nuværende Ejere af Parceller i Kvarteret, Servitutbestemmelserne er som af Sagsøgte udviklet i fuldt tilstrækkelig Grad ensartede, og Retten, som har besigtiget Forholdene i det ommeldte Kvarter sammen med Parterne, maa absolut formene, at Villapræget, det lyse og aabne og tiltalende endog i en for Frederiksberg Kommune usædvanlig høj Grad er bevaret, og at det maa erkendes, at det sagsøgte Lodsejerlaugs Medlemmer og ganske specielt Naboen, Grosseret Nissen, Bülow'svej 22, er stærkt interesserede ogsaa pekuniært — navnlig Nissen — i at forlange Servituten opretholdt. At Servitutbestemmelsen er mindre distinkt og klart affattet, er ikke til at undres over, siden dens Oprettelse ligger næsten 80 Aar tilbage i Tiden, men Retten finder efter sin bedste Overbevisning at maatte give Sagsøgte Medhold. Man har ikke Lov ved Servitutbestemmelsens Fortolkning at se bort fra Ordene »i det hele taget«, og Retten maa anse det, overensstemmende med alt hvad der er oplyst, for at have været Meningen at lægge en ubegrænset permanent Servitut paa Ejendommen om, at der kun maa opføres et højst 2 Etages Vaaningshus. Sagsøgte vil altsaa være at frifinde.

I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren ham 100 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 8 Februar 1935 af Frederiksberg Birks 3 Afdelings Ret, er af Appellanten paaanket med Paastand om, at Dommen ændres i Overensstemmelse med den af ham for Underretten nedlagte Paastand.

Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet.

Det fremgaar af de i de fremlagte Overdragelsedokumenter indeholdte, i det væsentlige ensartede Byggeindskrænkninger, at det har været Sælgeren afdøde Raadmand F C Bülow's Hensigt paa de solgte Arealer at skabe et Kvarter med Villabebyggelse, hvilket bekræftes ved Indholdet af den i Dommen citerede af Bülow underskrevne Deklaration af 18 Marts 1884.

Med Hensyn til Varigheden af de omhandlede Byggebestemmelser ses det af de samme Overdragelsedokumenter, at Indskrænkningerne for visse Arealers Vedkommende, navnlig de langs Thorvaldsensvej og tildels Harsdorffsvej beliggende Grunde, (jfr Købekontrakter af 11 August, 6 September, 14 December og 17 December 1856, og 30 September og 30 Oktober 1857), udtrykkelig er begrænset til Aarhundredets Udløb, medens det for andre Arealers Vedkommende, navnlig de langs Amalievej og Bülow'svej overfor Landbohøjskolen beliggende Grunde, (jfr f Eks Købekontrakter af 13 Juni 1853 og 20 November 1856), klart fremgaar af Formuleringen, at den nævnte Tidsbegrænsning i her ommeldte Henseende ikke skal være gældende.

Under Hensyn til Beliggenheden af den under nærværende Sag omhandlede Ejendom Matr Nr 21 ac, samt til Ordlyden af Post 6 i Købekontrakten af 15 August 1856, sammenlignet med Formuleringen af den samtidige Købekontrakt af 11 August 1856 vedrørende andre Parceller af Matr Nr 21, tiltrædes den i den indankede Dom fastslaaede Forstaaelse af førstnævnte Købekontrakts Post 6.

Da det derhos er oplyst, at største Delen af det sagsøgte Grundejerlaugs Medlemmer er Ejere af Ejendomme, der — ligesom Sagsøgerens — er udstykkede fra de afdøde Raadmand Bülow tilhørende Arealer, paa hvilke ved Afhændelsen er lagt de ovenomhandlede Byggeindskrænkninger, findes Grundejerlauget i hvert Fald paa disse Medlemmers Vegne i Henhold til de i Dommen iøvrigt anførte Grunde at have været beføjet til at modsætte sig det af Sagsøgeren fremsatte Krav.

Den indankede Dom vil herefter kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes Appellanten at burde godtgøre de Indstævnte med 200 Kr.

Mandag den 14 Oktober.

Nr 217/1934. Kontorassistent **E Strandskov** (Svane)

mod

Dr L Strohberg (Landsretssagfører Schrader),

betræffende Tilbagegang af en Handel om en Frimærkesamling.

Østre Landsrets Dom af 26 Oktober 1934: Imod Tilbagelevering af den omhandlede Frimærkesamling med Undtagelse af de af Sagsøgeren, Dr L Strohberg, for 14 Kr 60 Øre bortsolgte Mærker bør Sagsøgte, Kontorassistent E Strandskov, til Sagsøgeren betale 2585 Kr 40 Øre og Sagens Omkostninger med 350 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Som i Dommen antaget kan Indstævnte ikke paa Grund af den i Appellantens Hjem foretagne begrænsede Undersøgelse anses afskaaret fra at paaberaabe sig, at et stort Antal af de solgte Frimærker var uægte, og der kan navnlig efter den af Frimærkehandler Aster afgivne Erklæring ikke rejses berettiget Tvivl om Identiteten af de falske Mærker. Derimod maa der gives Appellanten Medhold i, at der, efter at Samlingen er udtaget af Albumet og har været Genstand for forskellige Undersøgelser og Behandlinger, ikke haves tilstrækkelig Sikkerhed for, at der ikke med Hensyn til de ægte Mærker er sket Forvekslinger eller Beskadigelser. Indstævnte findes derfor ikke at burde kendes berettiget til helt at hæve Handlen, men der vil i Overensstemmelse med en af ham nedlagt subsidiær Paastand være at indrømme ham et forholdsmæssigt Afslag i Købesummen. Da Værdien af de uægte Mærker, saafremt de havde været ægte, vilde have udgjort $\frac{5}{12}$ af hele Samlingens Værdi, findes Appellanten at burde tilbagebetale Indstævnte 1040 Kroner.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Kontorassistent E Strandskov, bør til Indstævnte, Dr L Strohberg, betale 1040 Kroner.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 15 Juni 1934 købte Sagsøgeren, Dr L Strohberg, af Sagsøgte, Kontorassistent E Strandskov, en Frimærkesamling, ca 5000 Stykker, indklæbet i 2 Albums, for 2500 Kr. I Skrivelse af 30 s M til Sagsøgte meddelte Sagsøgeren, at der fandtes et betydeligt Antal falske Frimærker i Samlingen, at Undersøgelsen af denne endnu ikke var afsluttet, og at han stillede Krav om Tilbagebetaling af en forholdsmæssig Del af Købesummen eller om Handlens Tilbagegang. Den 15 Juli meddelte Sagsøgeren Sagsøgte, at af Samlingen, hvis Katalogværdi var ca 50 000 frcs, var Mærker af Værdi over 30 000 frcs ialt 104 Stykker, Forfalskninger, at det havde vist sig at være netop de betydende af de Mærker, for hvis Skyld han havde købt Samlingen, nemlig de europæiske, der var falske, og at han derfor forlangte Købet ophævet. Den 18 s M svarede Sagsøgte, at han ikke følte sig foranlediget til at ændre den een Gang afsluttede Handel.

Under nærværende Sag har nu Sagsøgeren, Dr L Strohberg, paa-staaet Sagsøgte, Kontorassistent E Strandskov, tilpligtet imod Tilbagelevering af Frimærkesamlingen med Undtagelse af de nedennævnte bortsolgte Mærker at betale ham 2585 Kr 40 Øre, nemlig

Købesummen	2500 Kr	
Mæglerprovision til Frimærkehandler A V		
Aster	50 —	
Honorar til Frimærkehandler O Sandberg for		
Undersøgelse af Samlingen før Sagens		
Anlæg	50 —	
		2600 Kr 00 Øre
med Fradrag af et ved Sagsøgerens Salg af »Udskuds-		
mærker« indkommet Beløb af.....	14 — 60 —	
		2585 Kr 40 Øre,

subsidiært et mindre, efter Rettens Skøn fastsat Beløb.

Sagsøgte har paa-staaet sig frifundet, subsidiært imod Betaling af et mindre, efter Rettens Skøn fastsat Beløb.

Til Begrundelse af sin Paastand har Sagsøgeren anført, at da Størstedelen af Samlingens værdifulde Mærker er falske, er den behæftet med saa væsenlig Mangel, at han, der ikke før Købet fik Lejlighed til at foretage en tilstrækkelig indgaaende Undersøgelse af de enkelte Mærker, er berettiget til at hæve Købet; i hvert Fald kan han forlange et forholdsmæssigt Afslag i Købesummen.

Færdig fra Trykkeriet den 23 Oktober 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 17

Mandag den 14 Oktober.

Her overfor har Sagsøgte gjort gældende, at han, der ikke er Filatelist, ikke kunde vide, at der i Samlingen, som for 2—3 Aar siden var tilfaldet hans Hustru som fædrene Arv, fandtes falske Mærker, og at Sagsøgeren ikke kan paaberaabe sig, at nogle af Mærkerne er uægte, da han forinden Købet fik Adgang til i Forening med sin Tillidsmand, Frimærkehandler Aster, at anstille saadan Undersøgelse, at Falsifikaterne kunde være opdaget. Sagsøgte har dernæst anført, at han i Mangel af fuldt Bevis for det modsatte ikke kan erkende, at de Mærker, der er blevet undersøgt og har vist sig at være falske, er identiske med de af ham solgte.

Som Skønsmænd, udmeldte af Retten, har Frimærkehandlerne Otto Sandberg og Agnes Tybring afgivet en Erklæring, hvori det hedder, at de, ved den af dem foretagne Undersøgelse og Vurdering har ansat de ægte Mærker, i den Stand de foreligger, til at have en Værdi af ca 700 Kr i Handel og Vandel, og de falske Mærker (som er værdiløse) til, i Tilfælde af, at de var ægte og i tilsvarende Tilstand, at have en Værdi af ca 500 Kr i Handel og Vandel; det fremgaar videre af Erklæringen, at af de falske Mærker er ca 80 Mærker underkastet nøjere Undersøgelse bl a Sammenligning med ægte og falske Mærker samt Haandbøger. Denne Erklæring har Skønsmændene afhjemlet i Retten, hvor de yderligere har forklaret, at Samlingen — der iøvrigt for den overvejende Del var af yderst slet Kvalitet — blev forelagt dem saaledes, at Mærkerne var udtaget af de to Albums og indsat i Hæfter, bortset fra nogle Udskudsmærker, der var lagt i Konvolut, at Antallet af de falske Mærker var ca 110, at det var meget vanskeligt og krævede indgaaende Undersøgelse at fastslaa, at de ca 80 Mærker — hvis Værdi, saafremt de havde været ægte, vilde have udgjort ca 370 Kr, — var falske, medens det for sagkyndige var kendeligt uden saadan Undersøgelse, at de øvrige 30 Mærker var uægte.

Under Sagen har Parterne afgivet Partsforklaring, Sagsøgtes Hustru Doris Strandskov og Frimærkehandlerne A V Aster og C A Hermes Vidneforklaring.

Af det derved oplyste fremgaar følgende: Paa Foranledning af Sagsøgeren, der i mange Aar som Frimærkesamler havde staaet i Forretningsforbindelse med Frimærkehandler Aster, søgte denne i Begyndelsen af Juni 1934 gennem Annoncering en Frimærkesamling til Købs.

Medbringende den her omhandlede Samling henvendte Sagsøgte sig derefter til Aster, som i sin Butik gennemsaa den. Den 12 s M blev den i Sagsøgtes Hjem gennemset af Sagsøgeren og Aster; efter at denne sidste havde erklæret, at den europæiske Del deraf var ca 15—1600 Kr værd, den »oversøiske« ca 800 Kr, tilbød Sagsøgte at sælge Samlingen for 2500 Kr. Sagsøgeren ønskede kun at erhverve de europæiske Mærker, men Sagsøgte vilde kun afhænde Samlingen som Helhed. Sagsøgeren anmodede om at faa den udlaant til Undersøgelse mod at deponere 2500 Kr, men Sagsøgte vægrede sig derved. Den 15 s M besigtigede Sagsøgeren paany Samlingen i Sagsøgtes Hjem, og efter at han samme Dag endnu engang havde gennemset den, købte han den for 2500 Kr. Efter Sagsøgtes Forklaring varede Sagsøgerens tre Besigtigelser af Samlingen ialt ca 4 Timer.

Under Forhandlingen den 12 Juni erklærede Sagsøgte, at han selv intet Kendskab havde til Frimærker. Der var Tale om, hvorvidt der fandtes falske Mærker i Samlingen, og i denne Forbindelse udtalte Sagsøgte, at den havde tilhørt hans Svigerfader, en gammel hæderlig Aabenraa-Købmand. Der er mellem Parterne Uenighed om, hvorvidt Sagsøgte under Forhandlingerne modsatte sig, at Frimærker blev udtaget af de to Albums, men der blev i hvert Fald ingen udtaget, og de var saaledes indklæbet, at de ikke kunde løftes op og besigtiges paa Bagsiden.

Efter det ved Skønsmændenes Udsagn oplyste og det iøvrigt foreliggende findes det ikke at have været muligt for Sagsøgeren før Købets Afslutning at foretage eller lade foretage en saadan Undersøgelse af Samlingen, at det burde være opdaget, at de ca 110 Mærker eller i hvert Fald ca 80 af dem var falske. Til Sagsøgtes Indsigelse med Hensyn til de falske Mærkers Identitet vil der efter Omstændighederne intet Hensyn kunne tages, hvorved bemærkes, at han ikke har paapeget nogen som helst Omstændighed, der hos ham har vakt Tvivl om, at de Skønsmændene til Undersøgelse forelagte Mærker har været identiske med de solgte, og at Aster har bekræftet, at de af Sandberg før Sagens Anlæg som uægte udpegede 104 Mærker fandtes i Samlingen ved Købet. Idet der nu maa gives Sagsøgeren Medhold i, at han som Følge af den konstaterede Uægthed af ca 110 Frimærker, hvis Værdi, saafremt de havde været ægte, vilde have udgjort ca $\frac{5}{12}$ af Samlingens hele Værdi, er berettiget til at hæve Købet i dets Helhed, vil Sagsøgte, der ikke har fremsat nogen særlig Indsigelse mod de udover selve Købesummen fordrede Beløb, være at dømme overensstemmende med Sagsøgerens principale Paastand, saaledes at Sagens Omkostninger tilkendes ham hos Sagsøgte med 350 Kr.

vejede Sagsøgte Sagen og en Gang enten i Februar, Marts eller April Maaned 1931 afsluttedes der en Overenskomst mellem Parterne, hvorefter Sagsøgeren overdrog Sagsøgte Eneretten til Fremstilling og Forhandling af Patentet mod nærmere angivne Afgifter, saaledes at Overenskomsten kunde opsiges fra hver af Siderne med mindst 3 Maaneders Varsel til en 1 Oktober. Overenskomsten blev affattet skriftlig i Januar 1932. Sidst i Maj 1931 paabegyndte Sagsøgte Leveringen af Ajlenedfælder, efter at der var foretaget forskellige Forbedringer paa den, dog ikke forsaavidt angaar den Del af Apparatet, der omfattedes af Patentet. Den forhandlede under Navnet »Torpedo«, og han fortsatte Salget heraf, indtil Overenskomsten hævedes, efter Opsigelse fra Sagsøgeren, til Oktober 1933. Sagsøgeren har derefter overdraget Udnyttelsesretten af Patentet til A/S Pedershaab Maskinfabrik i Brønderslev.

Den 9 Marts 1934 indgav Sagsøgte Anmeldelse til Direktoratet for Patent- og Varemærkevæsenet m v, hvori han begærede Ordet »Torpedo« registreret som Varemærke for Ajlenedfældere, og under 24 s M fandt saadan Registrering Sted. Da Sagsøgeren den 20 April s A indgav tilsvarende Anmeldelse til Fordel for sig, blev det under 26 s M meddelt ham, at hans Anmeldelse, da Ordet »Torpedo«, alt var registreret for Sagsøgte, ikke kunde tages til Følge.

Idet Sagsøgeren har anbragt, at det nævnte Varemærke er hans Ejendom, som Sagsøgte saaledes uberettiget har tilegnet sig, har han under nærværende Sag under Paaberaabelse af Bestemmelsen i Lov om Beskyttelse for Varemærker Nr 52 af 11 April 1890 § 10, 3 Stk, jfr Lov Nr 71 af 29 Marts 1904 § 2, paastaet, at Sagsøgte kendes uberettiget til at anvende Varemærket for Ajlenedfældere, at Sagsøgte tilpligtes at lade det for ham registrerede Varemærke Nr 317/1934 udlette af Varemærkeregistret og at Sagsøgeren kendes berettiget til at faa Mærket registreret for Ajlenedfældere og Skær og Dele til samme med den Eneret til dets Benyttelse, hvorpaa Sagsøgeren kunde gøre Krav, da det blev anmeldt af Sagsøgte. Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Om Oprindelsen til Navnet er der under Sagen fremkommet følgende Oplysninger: Den af Sagsøgeren fremstillede Nedefælder prøvedes i Sommeren 1930 ved Statens Redskabsprøver og benævnedes i den paagældende Beretning »Skovby«. En af Dommerne ved Prøven, Konsulent M K Kristensen i Skanderborg, fandt under Hensyn til Formen paa Skæret med Udløbsrør, at Navnet »Torpedo« vilde være mere passende, og senere paa Aaret, men inden den 1 December 1930, foreslog han dette Navn til Sagsøgeren, der gik ind herpaa. I Aarsberetningen om Planteavlssarbejder i Landboforeningerne i Jylland for 1930 omtaltes Ajlenedfælder, derpaa under Navnet »Torpedo«, og i et af Konsulent Kristensen den 6 Februar 1931 holdt Foredrag, der rundkastedes af Statsradiofonien, omtaltes Nedefælder under dette Navn.

Sagsøgte har til Støtte for sin Paastand anført, at det er ham, der har bestemt, at den af ham fabrikerede Ajlenedfælder skulde forhandles under Navnet »Torpedo«. Det er vel Sagsøgeren, der har nævnt dette Navn til Sagsøgte, men kun som et Forslag blandt flere, og Sagsøgeren har aldrig selv benyttet Navnet. Det er dernæst, efter Sagsøgtes videre

Anbringende, ikke alene det patenterede Udløbsrør, der er benævnt »Torpedo«, men hele Apparatet, der iøvrigt er Sagsøgtes særlige Fabrikat. Efter Ophævelse af Parternes Kontrakt har Sagsøgte efter at have foretaget en Ændring af Udløbsrørets Form fortsat Fabrikatet af Ajlenedfældere.

Begge Parter har under Sagen afgivet Forklaring. Der er herefter Enighed om, at Sagsøgeren under deres Forhandlinger fremkom med Navnet »Torpedo«, men medens Sagsøgeren har forklaret, at det var ham, der gennemførte, at dette Navn skulde anvendes, har Sagsøgte forklaret, at de begge havde den Opfattelse, at »Torpedo« var det bedst egnede Navn, men at Sagsøgte iøvrigt selv kunde træffe Bestemmelse i saa Henseende.

Efter hvad der er oplyst om Oprindelsen til Navnet og de herom stedfundne Forhandlinger mellem Parterne, maa der nu gaas ud fra, at Navnet »Torpedo« er valgt som særlig Betegnelse for den af Sagsøgeren gjorte Opfindelse. Idet der derhos ikke ses at foreligge nogen Grund til at antage, at dette skulde være begrænset til den Tid, Udnyttelsesretten var overdraget til Sagsøgte, maa Navnet anses saaledes knyttet til Opfindelsen, at Ejendomsretten til denne ogsaa omfatter Ejendomsretten til Navnet. Herefter vil Sagsøgerens Paastand være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger findes Sagsøgte at burde betale til Sagsøgeren 250 Kr.

Onsdag den 16 Oktober.

Nr 228/1934. **Illustreret Familie-Journal** (Poul Jacobsen)
 m o d
 Bladhandler **K T Plantener** (Gorrissen)
 o g

Nr 229/1934. Ugebladet »**Hjemmet**« (Thorsteinsson)
 m o d
 Bladhandler **K T Plantener** (Gorrissen),

betræffende Berettigelsen til Udlejning af de nævnte Blade i erhvervs-mæssig Øjemed.

Østre Landsrets Dom af 9 November 1934: Sagsøgte, Bladhandler K T Plantener, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Ugebladene »Illustreret Familie-Journal« og »Hjemmet« i denne Sag fri at være. Sagsøgerne bør til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 100 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Den Omstændighed alene, at Bladene bærer paatrykt Forbud mod Udlejning, kan ikke medføre nogen Forpligtelse for Ind-

stævnte til at respektere Forbudet, og som i Dommen anført har Indstævnte ej heller paataget sig nogen kontraktlig Forpligtelse i saa Henseende. Herefter findes Indstævnte ikke at have krænket nogen Appellanterne tilkommende Ret, og Dommen vil derfor efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale til Indstævnte med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Ugebladene Illustreret Familie-Journal og »Hjemmet«, een for begge og begge for een, til Indstævnte, Bladhandler K T Plantener, med 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Ugebladene »Illustreret Familie-Journal« og »Hjemmet« Bladhandler K T Plantener kendt uberettiget til at udleje Ugebladene »Illustreret Familie-Journal« og »Hjemmet« i erhvervsmæssig Øjemed samt tilpligtet at ophøre med at benytte Ugebladene i sin Læsekreds.

Sagsøgte paastaar sig frifundet. Han har derhos nedlagt en subsidiær Paastand.

Efter at Højesteret ved Dom af 13 Marts 1930 i den af Forfatteren Peter Freuchen paa egne og Steen Hasselbalchs Forlags Vegne mod Boghandler Alfred G Hassing anlagte Sag havde kendt sidstnævnte uberettiget til i det af ham ejede Lejebibliotek at udlaane en af Freuchen paa nævnte Forlag udgivet Bog paa Trods af det i Bogen trykte Forbud, bl a mod Udlaan fra Lejebiblioteker uden Samtykke af Forfatteren, har Udgiverne af Ugebladene »Illustreret Familie-Journal« og »Hjemmet« forsynet disse med et trykt Forbud mod, at Bladene udlejes eller udlaanes i erhvervsmæssigt Øjemed.

Bladhandler Plantener, der siden 1929 har drevet en Virksomhed med Udlejning af Ugeblade, deriblandt »Illustreret Familie-Journal« og »Hjemmet«, har efter Udstedelsen af de nævnte Forbud fortsat denne Virksomhed, der maa antages indtil for nogle Maaneder siden at være blevet tolereret af de nævnte Ugeblade. Disse har imidlertid nu forlangt at Plantener skal høre op med denne Virksomhed, og da han har vægret sig herved, har de anlagt nærværende Sag.

Bladhandler Plantener driver sin nævnte Virksomhed paa den Maade, at han hver Uge sammenhæfter 8 forskellige Ugeblade, derunder de ovennævnte, i Bind, som han udlejer til Frisører, Restaurationer og Tandlæger m fl. Lejerne deles i fire Kategorier, der har Bindene til Afbenyttelse henholdsvis i den 1ste, 2den, 3die og 4de Uge, efter at Bladene er udkommet, og som betaler en Leje, der er synkende efter

deres Plads i Rækken. Det maa antages, at Plantener hver Uge sætter ca 100 saadanne Bind i Cirkulation. Bladene køber han nu hos forskellige Forhandlere.

Sagsøgerne gør til Støtte for deres Paastand gældende, at Sagsøgte, der er bekendt med Forbudene, vilde være kontraktlig bundet til at respektere disse, hvis han købte Bladene direkte fra Forlagene, men at han ikke kan være anderledes stillet ved at købe hos Forhandlere, idet han ogsaa i saa Fald maa være underkastet det stillede Vilkaar for Erhvervelsen af Bladene. Sagsøgerne ønsker ikke at gøre nogen Undtagelse fra Forbudene mod Erlæggelse af en Afgift.

Sagsøgte gør bl a gældende, at da Sagsøgerne ikke har truffet og heller ikke kan træffe Forholdsregler, der effektivt sikrer Forbudenes Gennemførelse, kan han ikke være pligtig at respektere dem.

Sagsøgte har ikke paataget sig nogen kontraktlig Forpligtelse til at respektere de Bladene paatrykte Forbud mod Udlejning, og der ses heller ikke at foreligge andet Grundlag for, at der skulde paahvile ham en Forpligtelse i saa Henseende. Hvad særlig angaar Sagsøgernes ovenanførte Betragtning, at Sagsøgte, som formenes ved Køb af Bladene direkte fra Forlagene at blive forpligtet til at respektere Forbudet, maa være stillet paa samme Maade ved Køb hos Forhandlere, bemærkes, at Sagsøgte, netop fordi han kan købe Bladene hos Forhandlerne uden at forpligte sig til at respektere Forbudet, ikke kan antages at ville købe hos Forlagene, hvis han derved skulde paatage sig saadan Forpligtelse. Sagsøgte vil derfor være at frifinde.

Sagsøgerne findes at burde betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Fredag den 18 Oktober.

Nr 59/1935. Arbejdsmand **Peter Nissen Hansen**
mod

Generaldirektoratet for De danske Statsbaner.

Østre Landsrets Kendelse af 1 Marts 1935: Den nedlagte Afvisningspaastand kan ikke tages til Følge. Sagen vil være at beramme til Procedure i Realiteten.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse

Den af Generaldirektoratet for De danske Statsbaner paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

Indstævntes Krav om trods Forsættelse til andet Arbejde at blive stillet som tidligere i lønningsmæssig Henseende er støttet paa, at han som Følge af de Forhold, hvorunder Forsættelsen er sket, anser Overflytningen til Klasse VI b for uberettiget. Afgørelsen af Spørgsmaalet herom, der ikke berøres af Bestemmelsen i Tjenestemandsløven af 31 Marts 1931 § 19, Stk 1, henhører efter almindelige Retsgrundsætninger under Domstolene, og Kendelsen vil derfor efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Arbejdsmand Peter Nissen Hansen, som den 30 Juni 1921 ansattes som Arbejdsmand af Chefen for De danske Statsbaners Centralværksted, blev den 18 April 1934 overflyttet til en anden Afdeling af Værkstedet end den, i hvilken han hidtil havde gjort Tjeneste. Medens han hidtil havde været akkordlønnet, indeholdt Omflyttelsesbrevet udtrykkelig Udtalelse om, at han fra den 7 Maj 1934 skulde lønnes med Procentløn, idet hans nye Arbejde faldt ind under Klasse VI b. For Sagsøgeren betød dette en Lønnedgang, som han for Tiden fra 7 Maj 1934 til 8 December s A ansætter til 388 Kr 48 Øre.

Idet han henviser til Tjenestemandslovens § 357, og derhos gør gældende, at Overflytningen ikke skyldes tjenstlige Grunde, men alene har sin Aarsag i, at han den 12 Marts 1934 havde udmeldt sig af Dansk Arbejdsmandsforbund og — af religiøse Grunde — indmeldt sig i Kristelig Fagforening, paastaar han Sagsøgte, Generaldirektoratet for De danske Statsbaner, dømt til at anerkende, at de har været uberettiget til fra og med den 7 Maj 1934 at nedsætte Sagsøgerens Løn som sket ved Sagsøgerens Henførelse under Procentløn og til at godtgøre ham hans Tab med 388 Kr 48 Øre med Tillæg af Renter 5 pCt p a af dette Beløb fra Stævningens Dato den 7 December 1934.

Sagsøgte paastaar under særskilt Procedure af Formaliteten Sagen afvist. Sagsøgte hævder, at Overflyttelsen vel for saa vidt var motiveret ved Sagsøgerens Udmeldelse af Dansk Arbejdsmandsforbund, som denne Udmeldelse havde fremkaldt en stærkt Spænding mellem ham og hans Værkstedsfæller, men at Forflyttelsen ikke var sket for at tage Parti mod Sagsøgeren, men alene for at skaffe rolige Forhold paa Værkstedet. Sagsøgte gør derhos gældende, at Sagsøgeren kun er ansat som Arbejdsmand paa Centralværkstedet uden at der i Ansættelsesbrevet er nævnt nogen bestemt Løn, og at nærværende Sag i Virkeligheden drejer sig om, hvorvidt Sagsøgte kan flytte en Arbejdsmand indenfor Arbejdsomraadet paa Arbejdsstedet og ikke drejer sig om et Lønspørgsmaal i Tjenestemandslovens Forstand.

Da Sagen er rejst som et Spørgsmaal, om hvorvidt Sagsøgeren er forpligtet til at finde sig i den paagældende Lønnedgang, skønnes han i Medfør af Tjenestemandsloven af 31 Marts 1931 § 19 berettiget til at kræve Domstolens Afgørelse i saa Henseende, og selv om der — som de Sagsøgte hævder — i § 19 maatte kunne findes Hjemmel for at unddrage ham, hvis Krav ikke »hidrører fra Lovbestemmelser om Lønning — —« Adgang til Domstolsafgørelse, maa saadan kunne fordras af ham med Hensyn til, om Overflyttelsen maa — som han vil hævde — antages at være sket af Tjenesten uvedkommende Grunde. Afvisningspaastand vil herefter ikke kunne tages til Følge.

Nr 70/1935. **Skattedepartementet paa Statskassens Vegne**
(Kammeradvokaten)

m o d

Godsejer **Henning Rottbøll** (Landsretssagfører Heise),

betræffende Betaling af Arveafgift.

Østre Landsrets Dom af 8 Februar 1935: Sagsøgte, Godsejer Henning Rottbøll, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Skattedepartementet, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte med 300 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Det foreliggende giver ikke tilstrækkelig Støtte for at anse Bestemmelserne i den omhandlede Panteobligation om betingelsesvis Nedskrivning af Obligationens Paalydende med 100 000 Kroner som en betinget Gave, hvoraf der i Medfør af Arveafgiftslovens § 5 b skulde svares Arveafgift. Ej heller vil Bestemmelserne kunne medføre, at Obligationen, der efter sit Indhold gaar ud paa at sikre Ægteparret Rottbøll en vis Indtægt for deres Livstid og tillige sikre Gaardens Forbliven i Slægten, kan sammenstilles med de i Arveafgiftslovens § 5 a omhandlede Kontrakter.

For Højesteret har Appellanten subsidiært gjort gældende, at saafremt Appellanten ikke faar Medhold i sine principale Paa-stande, maa der være erlagt for lidt Arveafgift af Indstævnte i hans Faders, Godsejer Chr Rottbøll's Bo, idet Obligationen, forsaavidt angaar de 100 000 Kroner, ikke burde være opført som Passiv med sit fulde Paalydende, men kun med et Beløb, svarende til den kapitaliserede Renteforpligtelse efter Obligationen, 25 000 Kroner. Paa Boopgørelsens Tid var det imidlertid usikkert, hvor længe Renteforpligtelsen efter Obligationen kunde antages at ville vare. Det var derhos en Betingelse for, at de 100 000 Kroner kunde komme Indstævnte tilgode, at han var i Stand til at holde sig paa Ejendommen, hvilket efter hans økonomiske Forhold, derunder de ham efter Omprioriteringen paahvilende betydelige Renteforpligtelser, maatte stille sig som usikkert. Under disse Omstændigheder savner Retten tilstrækkeligt Grundlag til at kunne ansætte Hæftelsens virkelige Værdi paa Boopgørelsens Tid til et andet Beløb end dens Paalydende. Heller ikke Appellantens subsidiære Paa-stand vil derfor kunne tages til Følge.

Herefter vil Dommen kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde godtgøre Indstævnte med 500 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret betaler

Appellanten, Skattedepartementet paa Statskassens Vegne, til Indstævnte, Godsejer Henning Rottbøll, med 500 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1835 købte C M Rottbøll Hovedgaarden Børglumkloster med Afbyggergaarde derunder Christiansdal. Ved hans Død i 1894 udlagdes Børglum Kloster til Sønnen Godsejer Jens Rottbøll for ialt 420 000 Kr, medens Christiansdal m v udlagdes Sønnen Landstingsmand C M Rottbøll. I Begyndelsen af 1908 ønskede Jens Rottbøll, der ikke havde Barn, at afhænde Børglum Kloster, og han forhandlede da med Broderen C M Rottbøll om, at denne skulde overtage Ejendommen. Denne, der i Forvejen ejede Christiansdal m v, var i Begyndelsen betænkelig ved at gaa ind i nye store Forpligtelser, og Jens Rottbøll forhandlede derefter ogsaa med andre om Køb af Børglum Kloster. I April 1910 blev der dog opnaaet Enighed mellem Jens og C M Rottbøll, der begge gerne saa Gaarden forblive i Rottbøll-Slægtsens Eje, og den 25 April 1910 oprettedes Købekontrakt, hvorved Jens Rottbøll til C M Rottbøll solgte A Hovedgaarden Børglum Kloster af Hartkorn noget over 69 Tdr, af Areal ca 1050 Tdr Land — dog undtaget et mindre Areal af Værdi 2000 Kr — med alle Bygninger m m. B Børglum Sogns Konge-, Korn og Kvægtiende og samme Sogns Kirke med Kirke-, Korn- og Kvægtiende. C Gaardens Besætning, Avl og Afgrøde. Som Overtagelsesdag var fastsat den 15 Maj 1919. Købesummen 450 000 Kr, hvoraf 350 000 Kr regnedes for den faste Ejendom med Tiender og Resten 100 000 Kr for det medfulgte Løsøre, skulde berigtiges

a. ved Overtagelse af Sælgerens Skyld ifølge 2de

Panteobligationer af 4 Juni 1896 store henholdsvis	133 333 Kr 33 Øre
og	100 000 — 00 —

ialt 233 333 Kr 33 Øre

b. ved Betaling af 50 000 Kr i hver af Juni Terminerne 1910 og 1911

100 000 — 00 —

hvilket Beløb blev betalt.

c. ved Udstedelse i 11 Juni Termin 1911 af Panteobligation til Sælgeren for

116 666 — 67 —

a 4 pCt p a, om hvilken Obligation der i Købekontrakten indeholdes særlige Bestemmelser, der er optagne i Panteobligationen, jfr nedenfor.

450 000 Kr 00 Øre.

Skødet udstedtes derefter den 18 September 1911 og tinglæstes 28 s M. Efter Amtstuens Paategning af 27 s M var Vurderingssummen 450 000 Kr. Den ommeldte Panteobligation stor 116 666 Kr 67 Øre blev af Chr Rottbøll udstedt den 23 September 1911 og blev tinglæst 28 s M.

I Obligationen er i Overensstemmelse med Købekontrakten indsat følgende Bestemmelser:

»Kapitalen henstaar uopsigelig fra Kreditors Side, saalænge han og hans Hustru Fru Kate Rottbøll eller den længstlevende af dem er i Live, men i den første 11 Juni eller 11 December Termin, der indtræffer $\frac{1}{2}$ Aar efter, at den længstlevende af dem (Kreditor og hans nysnævnte Hustru) er afgaaet ved Døden, udbetales uden Opsigelse af Kapitalen et Beløb af 16 666 Kr 67 Øre — — — og naar denne Betaling har fundet Sted, og Renterne er betalte, skal der ikke kunne forlanges yderligere Betaling efter Obligationen, idet enhver Forpligtelse efter Obligationen da bortfalder til Fordel for mig som Ejer af Børglum Kloster eller for den af mine Sønner eller den af Familien Rottbøll, som til den Tid er Ejer af Børglum Kloster Hovedgaard, men skulde imidlertid, naar den længstlevende af Kreditor og hans Hustru afgaar ved Døden, ingen af Familien Rottbøll være Ejer af Børglum Kloster Hovedgaard, da skal hele Obligationens Paalydende være forfaldet til — — — Betaling til Kreditors og Hustrus Bo — — — Derhos skal hele Obligationens Paalydende straks være forfaldet til skadesløs Udbetaling — — —, dersom Børglumkloster Hovedgaard, mens Kreditor eller hans Hustru — Kate — er i Live, ved frivillig eller tvunget Afhændelse maatte gaa ud af Familien Rottbølls Besiddelse eller paa nogen Maade komme i fremmed Eje«; desuden skulde Obligationens hele Paalydende straks være forfaldet til kontant og skadesløs Udbetaling ved Udeblivelse med Renter mere end een Maaned efter Forfaldstid, ved Pantets Foringelse, og hvis Pantet ikke holdes forsvarligt brandforsikret. Det hedder dernæst i Obligationen »— — —, at der i denne Obligation ved »Familien Rottbøll« forstaas Descendenter af mine og Kreditors Forældre«.

Chr Rottbøll havde saavel i Købekontrakten som i Panteobligationen forbeholdt sig at bortsælge indtil 500 Tdr Land af den pantsatte Ejendoms Tilliggende paa visse Betingelser, hvoriblandt, at han, naar Relaksation forlangtes af ham, senest samtidig med Relaksationen skulde udbetale mindst Halvdelen af Købesummen for det solgte Areal paa den forud i Ejendommen prioriterede Gæld. I Overensstemmelse hermed solgte Chr Rottbøll i Tidens Løb af Gaardens Hartkorn ca 26 Tdr for 236 900 Kr. Det solgte Jordareal androg ca 515 Tdr Land, der saaledes er solgt for 460 Kr pr Td Land. Ved Paategning af 15 Marts 1912 paa Obligationen samtykkede Jens Rottbøll i, at Børglum Sogns Konge-, Korn- og Kvægtiende eller dens Afløsningssum udgik af Pantet.

Jens Rottbøll afgik ved Døden den 8 Maj 1912, og hans Bo overtoges til privat Skifte af hans Enke. Godsejer Chr Rottbøll døde den 4 December 1928, og hans og hans tidligere afdøde Hustrus Bo blev taget under Behandling af Sønnen Generalkonsul Chr M Rottbøll i London og Sagfører A Olesen i Nørresundby som executores testamenti. Da sidstnævnte i December 1929 var afgaaet ved Døden, og da Generalkonsul Rottbøll derefter havde ønsket sig fritaget for Eksekutorhvervet, blev Boet færdigbehandlet af Godsejer N Ahlmann-Lorentzen og Overretssagfører Peter Heise som executores testamenti. Chr M Rottbølls Testament af 2 Marts 1928 bestemte, at hans Bo og hele Fællesboet efter ham og Hustruen efter Uddelingen af Legater til Beløb 6000 Kr

skulde deles lige mellem hans fem Børn, derunder Sønnen Henning Rottbøll, at Henning Rottbøll skulde have sin Arvelod udlagt i Børglum Kloster Hovedgaard med Besætning m m, imod at han derfor tilsvarede Boet en Købesum af 400 000 Kr, at hans Chr M Rottbølls Børn Chr M Rottbøll og Gunild Berg skulde have Ret til i lige Sameje at overtage Hovedgaarden Christiansdal mod at tilsvare Boet en Købesum stor 200 000 Kr. Paa Skiftet viste det sig, at det paa Grund af Boets Forhold ikke var muligt at opfylde Testamentet efter dets Ordlyd, og først efter langvarige Forhandlinger lykkedes det den 19 Marts 1930 at opnaa et Forlig gaaende ud paa, at Henning Rottbøll overtog saavel Børglum Kloster som Christiansdal med alt tilhørende, Kirke og Kirke-tiende, imod at han til Boet udredede kontant et saa stort Beløb, at der efter Fradrag af de Medarvingerne udbetalte Arveforskud kunde udlægges dem følgende Arvebeløb:

Generalkonsul Chr M Rottbøll.....	125 000 Kr
Fru Gunild Berg	120 000 —
og Johan Rottbøll	70 000 —

— Sønnen Jens Rottbøll havde inden Faderens Død givet fuldstændig Afkald paa Arv. Henning Rottbøll erklærede, at det var en Forudsætning for hans Tiltræden af Forliget 1) at der ikke fra Skattemyndighedernes Side stilledes Krav paa Efterbetaling af Skat, der kunde forrykke Boets Status, 2) at der vedrørende de i Boet anmeldte store Fordringer skaffedes absolut Sikkerhed for, at de ikke blev gjort gældende i Boet, 3) at den Fordel, der var tilsagt Ejeren af Børglum-kloster ved Fru Kate Rottbølls Død, skulde tilkomme ham, selv om Fru Rottbøll skulde dø inden Boets Afslutning, og 4) at ethvert Mellemværende mellem Boet og ham ved denne Ordning skulde være afgjort. Denne Ordning blev paa Mødet vedtaget, idet man tillige bl a enedes om, at enhver af Arvingerne skulde udrede Arveafgiften af den Arv, han efter den trufne Ordning modtog af Boet. I Eksekutorernes Regnskab var den her omhandlede Obligation ført til Udgift i Boet med dens Paalydende 116 666 Kr 67 Øre. Henning Rottbøll overtog Gaarden pr 1 Maj 1930. Ved den i Boet den 31 August 1931 udfærdigede Repartition androg den Arvebeholdning, der kom til Fordeling mellem Chr M Rottbølls fire Børn 535 341 Kr 26 Øre, der fordeltes saaledes,

at Generalkonsul Rottbøll fik 125 000 Kr med Renter fra 1 Maj 1930 ialt.....	128 641 Kr 27 Øre
at Fru Gunild Berg fik 120 000 Kr med Renter fra 1 Maj 1930	123 027 — 51 —
at Johan Rottbølls Enke fik 70 000 Kr med Renter fra 1 Maj 1930	71 281 — 64 —
og at Henning Rottbøll fik som Arv.....	212 390 — 84 —

535 341 Kr 26 Øre.

·Ved Arveudlægsskøde af 24 December 1930 og 26 Januar 1931 udlagdes derefter i Arv til Henning Rottbøll som Universalarving i Boet A Børglum Kloster af Hartkorn noget over 41 Tdr, B Børglum Sogns Kirke med dertil hørende Afløsningssum ca 33 000 Kr og C nogle Ar-

bejdshuse for Ejendomsskyldværdien	492 600 Kr 00 Øre
med Løsøre til Værdi	67 000 — 00 —
— den nævnte Afløsningssum modsvarede Kapitalværdien af Udgifterne ved Kirkens Istandsættelse og Vedligeholdelse	
	<hr/>
altsaa for	559 600 Kr 00 Øre
som skulde berigtiges ved, at Henning Rottbøll overtog Restgælden efter 1 og 2 Prioriteten til Kommandørinde Jenny Bruun tilsammen.....	175 555 — 55 —
Overtog 3 Prioriteten til Enkefru Kate Rottbøll..	116 666 — 67 —
likviderede i Arv.....	136 077 — 78 —
og indbetalte kontant til Boet.....	131 300 — 00 —
hvoraf i Renter skulde svares 4 pCt aarlig fra Overtagelsesdagen den 1 Maj 1930 til Betalingsdagen.	
	<hr/>
	559 600 Kr 00 Øre.

Den heromhandlede Panteobligation fik derefter følgende Paategning: »Undertegnede Godsejer Henning Rottbøll, som ved Arveudlægs-skøde, der tinglyses samtidig med denne Paategning, har erholdt overdraget de ved nærværende Panteobligation pantsatte Ejendomme, overtager herved Gældsansvaret ifølge Obligationen, hvis Bestemmelser jeg i ét og alt underkaster mig. Obligationen skal herefter have 2 Prioritets Panteret næstefter Laan i jysk Landkreditforening stort 400 000 Kr til 4½ pCt Rente og med statutmæssige Forpligtelser. Panteretten er oprykkende, efterhaanden som den foranstaaende Hæftelse efter sit Indhold afdrages eller indfries.

Jeg medundertegnede Enkefru K Rottbøll giver mit Samtykke til forommeldte Forandring i Panteretten efter denne Obligation.«

» — — — 31. Januar 1931.

— — — 26 December 1930.

Som Debitor

Som Kreditor

H Rottbøll.

K Rottbøll.«

Enkefru Kate Rottbøll døde den 23 Januar 1932, og hendes Bo blev taget under Behandling af Overretssagfører Peter Heise og cand juris Palle Bruun som executores testamenti. Henning Rottbøll har derefter i Overensstemmelse med Købekontrakten af 25 April 1910 og Panteobligationen af 23 September 1911 i December Termin 1932 indfriet Panteobligationen ved Indbetaling af 16 666 Kr 67 Øre til Enkefru Kate Rottbølls Bo, hvorefter Obligationen blev kvitteret af Eksekutorerne og udleveret ham. Panteobligationen er i Fru Kate Rottbølls Bo ført til Indtægt med

16 666 Kr 67 Øre

med Tillæg af Renter pr 11 Juni og pr 11 Decem-

ber 1932..... 4 680 — 80 —

21 347 Kr 47 Øre.

Skattedepartementet havde allerede i Anledning af Revisionen af Boet efter afdøde Chr M Rottbøll taget Forbehold med Hensyn til den Henning Rottbøll ved den i Panteobligationen omhandlede vederlagsfri Afskrivning af 100 000 Kr eventuelt tilfaldende Fordel og udbad sig derefter forud for December Termin 1932 en Udtalelse fra Eksekuto-

rerne i Fru Kate Rottbølls Bo om, hvorledes der agtedes forholdt med de heraf opstaaende afgiftsmæssige Spørgsmaal, men Eksekutorerne svarede i Skrivelse af 6 Oktober 1932, at Afgiftsberegningen ikke vilde komme til at omfatte det afskrevne Beløb, og i Svar paa en ny Skrivelse af 18 Februar 1933 fra Skattedepartementet meddelte Eksekutorerne, at de ikke kunde anerkende Berettigelsen af at afkræve Henning Rottbøll Arveafgift af Beløbet. Skattedepartementet har derefter ved Stævning af 28 Marts 1934 paastaet Godsejer Henning Rottbøll tilpligtet at betale i Arveafgift principalt 9120 Kr, subsidiært 9000 Kr, i begge Tilfælde med Renter 5 pCt aarlig af de nævnte Beløb fra Stævningens Dato.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Til Støtte for deres principale Paastand har Sagsøgerne anført bl a følgende: Under Hensyn til Forholdet mellem den i Købekontrakten af 25 April 1910 betingede Købesum og Værdien af Børglum Kloster med Besætning og Inventar maa det omhandlede Tilsagn om Eftergivelse under visse Betingelser af 100 000 Kr til Fordel for Chr M Rottbøll eller en af dennes Efterfølgere i Besiddelsen af Gaarden opfattes som et betinget Gavetilsagn fra Jens Rottbølls Side, dog ledsaget af et Forbehold om fuld Rentenydelsesret for ham selv og hans Ægtefælle, saalænge nogen af dem var i Live. Der foreligger herefter en i Medfør af Arveafgiftslovens § 5 Litr b arveafgiftspligtig Erhvervelse for Sagsøgte, og da Jens Rottbøll var Sagsøgtes Farbroder, udgør Afgiften beregnet efter Arveafgiftslovens § 2 Litr B Nr 8 9120 Kr.

Hvis den nævnte Disposition ikke skulde indeholde nogen Gave, men som af Sagsøgte paastaet være et Led i en gensidig forpligtende Retshandel, saaledes at der gennem dennes øvrige Vilkaar skulde være ydet Jens Rottbøll Vederlag for Forpligtelsens senere Bortfald, vil Forholdet afgiftsmæssigt stille sig saaledes, at Vederlaget for den Sagsøgte nu tilfaldne Fordel paa 100 000 Kr er udredet til Jens Rottbøll af Sagsøgtes Fader, og Sagsøgtes Erhvervelse af »Fordelen«, for hvilken han intet har betalt, er i dette Tilfælde arveafgiftspligtig i Medfør af Arveafgiftslovens § 5 litr a, jfr § 13, 1 Stk. Arveafgiften maa da beregnes saaledes:

den Sagsøgte i hans Forældres Bo efter Kontinua- tionsrepartition af 12 November 1931 udlagte Arv	222 532 Kr 91 Øre
nemlig det ovenfor nævnte Beløb 212 390 Kr 84 Øre med Tillæg af et senere udloddet mindre Beløb og Arveforskud,	
hertil det heromhandlede Beløb	100 000 — 00 —
Af det samlede Beløb	322 532 Kr 91 Øre
andrager Arveafgiften efter Arveafgiftslovens § 2 litr A Nr 8	22 165 Kr
hvilket Beløb med Fradrag af den ifølge Hoved- og Kon- tinuationsrepartitionen tidligere erlagte Arveafgift....	13 165 —
	udgør 9 000 Kr,

hvilket er det subsidiært paastaede Beløb.

Sagsøgerne har herved fremhævet, at hvis Fru Kate Rottbøll var død før Sagsøgtes Fader, vilde hans Bo have været 100 000 Kr større, og at samme Situation vilde være kommet til Stede, hvis hun var død under Behandlingen af Sagsøgtes Forældres Bo. I sidstnævnte Tilfælde vilde Sagsøgte da ved Afskrivningen af de 100 000 Kr, have faaet dette Beløb, og da hver af Arvingerne ifølge den i Boet truffne Overenskomst skulde betale Arveafgiften af, hvad der tilfaldt ham i Boet, maatte Sagsøgte have betalt Arveafgift af disse 100 000 Kr. Det vilde da være urimeligt, at Sagsøgte ikke skulde betale Arveafgift af de 100 000 Kr, fordi Fru Kate Rottbøll døde, efter at Sagsøgtes Forældres Bo var sluttet. Sagsøgerne har endelig til Belysning af Forholdet mellem den Pris 450 000 Kr, for hvilken Jens Rottbøll solgte Børglum Kloster til Sagsøgtes Fader, og nævnte Ejendoms Værdi anført følgende. Ved Arveudlægsskødet af 31 Juli 1896 til Jens Rottbøll var Børglum Kloster af Hartkorn lidt over 67 Tdr og Tienderne ifølge den i Boet optagne Vurderingsforretning takserede til henholdsvis 375 000 Kr og 45 000 Kr, ialt 420 000 Kr. Pr 1 Juli 1904 var Børglum Kloster til Ejendomsskyld vurderet til 450 000 Kr, hvilken Ansættelse efter Klage fra Ejeren til Over-Skyldraadet blev stadfæstet. Pr 1 Juli 1909 var Ansættelsen ligeledes 450 000 Kr. Efter Frasalg af 13 Tdr Land i 2 Halvaar 1914 blev Ejendommen omvurderet og ansat til 500 000 Kr, hvilken Ansættelse efter Klage fra Ejeren blev stadfæstet af Over-Skyldraadet. Der kan herefter ikke være nogen Tvivl om, at Børglum Kloster med Tienderne i 1910 var betydeligt mere værd end den Sum 350 000 Kr, for hvilken den solgtes til Chr Rottbøll.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte anført bl a følgende: Købekontrakten mellem Jens Rottbøll og Sagsøgtes Fader indeholder ikke paa noget Punkt nogen Gave fra Jens Rottbøll; der er ikke noget Misforhold mellem den betingede Købesum og Børglum Klosters virkelige Værdi. At dette skulde være Tilfældet, maa Sagsøgerne bevise, og det er ikke bevist. Ejendommen med Tilliggende og fuld Besætning samt Inventar og Maskiner havde i Jens Rottbølls Ejeretid i en Aarrække fra 1 April 1899 været bortforpagtet for en aarlig Afgift, stor 12 000 Kr, samt Skatterne. Jens Rottbøll havde i flere Aar søgt at sælge Ejendommen, men der var ikke fremkommet noget virkeligt Tilbud om Køb til saa høj en Pris som 450 000 Kr. Det maa derfor antages, at dens Værdi i Handel og Vandel i 1910 laa meget betydeligt under Ejendomsskylden 450 000 Kr, og at den i Købekontrakten ansatte Værdi paa den faste Ejendom i Forbindelse med Tienderne 350 000 Kr i Virkeligheden var svarende til det solgtes virkelige Værdi. Den i Købekontrakten indeholdte Klausul om betingelsesvis Afskrivning af 100 000 Kr paa den ommeldte Panteobligation kan paa ingen Maade medføre, at der som Følge af den skulde opstaa nogen Forpligtelse for den paagældende Rottbøll — in casu Sagsøgte — til at betale nogen Arveafgift, hverken efter Arveafgiftslovens § 5 b eller § 5 a. Formaalet med Klausulen var for det første at sikre Jens Rottbøll og hans Hustru en passende Indtægt — nærmest en Slags Aftægt — og for det andet at give Sagsøgtes Fader eller den af dennes Arvinger, der maatte overtage Ejendommen, en Opfordring til og en Støtte til at bevare den i Slægtens

Eje, hvad Jens Rottbøll, der ikke selv havde Børn, var interesseret i, naar han overhovedet skulde sælge. Jens Rottbøll var ogsaa efter sit Kendskab til Ejendommen og sine mange forudgaaende Forhandlinger med Sagsøgtes Fader ganske klar over, at en Overtagelse af Børglum Kloster indeholdt stor Risiko og mange Vanskeligheder for Sagsøgtes Fader og for dennes eventuelle Sukcessorer. Efter Sagsøgtes Opstilling kan den effektive Købesum ansættes til 421 280 Kr, der fremkommer saaledes:

Overtagelse af Prioritetsgæld	233 333 Kr 33 Øre
Kontant Betaling	100 000 — 00 —
den Del af Obligationen, der i ethvert Fald skulde indfries	16 666 — 67 —
Aarlig Rentenydelse for Sælgeren eller Hustru af 4000 Kr efter Oplysning fra Statsanstalten....	61 280 — 00 —
den ved Ejendommens Overgang paa fremmede Hænder forbundne Risiko for at skulle betale hele Obligationen, anslaaet til	10 000 — 00 —
	421 280 Kr 00 Øre,

hvilken Sum stemmer godt med den Sum 420 000 Kr for hvilken Ejendommen i 1896 udlagdes Jens Rottbøll. Den Risiko var, da Sagsøgte overtog Ejendommen, paa Grund af Forholdene i Landbruget langt større end for hans Fader. Selv om man vilde sige, at Ejendommen bl a som Følge af Klausulen reelt blev overdraget for et langt mindre Beløb end Værdien, kan der ikke deraf opstaa nogen Forpligtelse til at betale Arveafgift. Kontraktfriheden berettiger en Mand, der ikke har Børn, og hvis Kone samtykker, til at sælge sin Ejendom, for hvad han vil, naar det ikke gaar ud over hans Kreditorer. Staten kan forlange Stempelgebyr for Overdragelsen efter Stempelovens Regler, men kan iøvrigt ikke stille noget Krav som Følge af Overdragelsen, det være sig Arveafgiftskrav eller andet. Hertil kommer, at den til Afskrivningen af de 100 000 Kr knyttede Fordel, som det fremgaar af den ovenfor refererede Ordning i Afdødes Faders Bo, var købt af Sagsøgte med tilsvarende Ofre fra hans Side og saaledes før Fru Kate Rottbølls Død indgaaet i hans Økonomi paa en saadan Maade, at der, da Fru Rottbøll døde, og da Afskrivningen fandt Sted, ikke tilflød ham noget paaviseligt Formuegode. Sagsøgtes økonomiske Forhold var iøvrigt saaledes, at han ved Fru Rottbølls Død ikke havde været i Stand til at indfri Obligationen fuldt ud, hvilket, under de herskende usikre Forhold i Landbruget, vilde have medført, at Ejendommen maatte sælges med Tab.

Sagsøgerne har heroverfor fastholdt, at Ejendommens Værdi under ingen Omstændigheder kan sættes til under 450 000 Kr; de har bestridt Sagsøgtes Paastand om, at der ved Afskrivningen af de 100 000 Kr ikke er tilflydt ham noget paaviseligt Formuegode; hvis »Fordelen« skulde være blevet mindre, kan dette ikke forandre Arveafgiftspligten, men kun Arveafgiftens Størrelse; de har derhos bestridt Sagsøgtes Paastand om hans manglende Evne til eventuelt at indfri Panteobligationen. Den omtalte Klausul er fuldstændig afvigende fra, hvad normalt indeholdes i et Dokument om Overdragelse af en fast Ejendom; den maa som af dem hævdet enten indeholde en betinget Gave, eller, hvis den

er Led i en gensidig bebyrdende Retshandel, en Fordel, som Sagsøgte har faaet gennem sin Fader, og som han ikke har betalt for.

For Landsretten har Sagsøgte afgivet Forklaring i Overensstemmelse med det for ham ovenfor anførte. Han har særlig udtalt, at han ved et tilfældigt Besøg hos Onklen Jens Rottbøll traf en Forsamling af Købere; Handlen blev ikke til noget, fordi der forlangtes 450 000 Kr for Ejendommen. Han har endvidere udtrykkelig for Retten erklæret, at han ikke havde kunnet overtage Børglum Kloster i Faderens Bo, hvis han ikke havde betinget sig og faaet »Fordelen«, samt at der ved Fru Rottbølls Død ikke var Dækning for de 116 000 Kr i Børglum Kloster, og at han ikke havde andre Aktiver, der kunde fremskaffe Dækning.

Chr Johansen i Vraa, der under Sagen har afgivet Vidneforklaring for Retten for Hjørring Købstad m v, har udtalt, at han i 1909 forhandlede med Jens Rottbøll om Køb af Børglum Kloster for en af Jens Rottbøll opgivet Pris af 450 000 Kr, men at Jens Rottbøll forlangte en Udbetaling af 200 000 Kr; han kunde ikke skaffe mere end 50 000 Kr.

Kontorchef Georg Wiese, der har været Landmand i Vendsyssel i 33 Aar, har som Vidne forklaret bl a, at det i 1910 blev foreslaaet ham at forpagte Børglum Kloster i Forening med Chr Rottbøll for 12 000 Kr + Skatterne, at der ikke var nogen Prisstigning paa Ejendomme der paa Egnen i Tiden 1896—1909, at en Pris paa 420 000 Kr for Børglum Kloster ikke var nogen urimelig lav Pris, og at Jens Rottbøll, hvem han talte med, da 1 Rate af den kontante Del af Købesummen blev betalt, da udtalte: »Det var dumt af Christian at købe«.

Ifølge Oplysninger fremkommet under Sagen havde Børglum Kloster i 1907—08 givet i Overskud 4505 Kr.

1 Januar 1908—31 December 1908..... 23 217 Kr 40 Øre

1 Januar 1909—31 December 1909..... 10 126 — 92 —

— for dette Aar er Udgifterne betegnede som »vistnok ufuldstændige«
— men i intet af disse Aar er under Udgifterne opført Udgifter til Forrentning af Prioritetsgælden.

Da Enkefru Kate Rottbøll den 26 December 1930 som Kreditrix ifølge den oftomhandlede Panteobligation stor 116 666 Kr 67 Øre meddelte Samtykke til Panterettens Forandring, ændredes den foranstaaende Pantegæld fra at være til Rest 175 555 Kr 55 Øre til at blive 400 000 Kr til Jysk Landkreditforening. Den af Sagsøgte saaledes paa-tagne yderligere Hæftelse medgik til at vederlægge Arvingerne paa Skiftet efter Faderen. I denne Henseende henvises til, at Sagsøgtes Arv med Fradrag af Arveafgift ca 200 000 Kr udlagdes ham i Børglum Kloster for, jfr ovenfor

136 077 Kr 88 Øre

og i Christiansdal for

35 679 — 49 —

i Løsøre, som det for en stor Del var nødvendigt

for ham som Ejer af Børglum Kloster at

overtage

20 453 — 50 —

saaledes at han kontant og i andre Aktiver kun fik nogle faa Tusinde Kroner, medens han til Boet indbetalte for Børglum Kloster og Christiansdal henholdsvis 131 300 Kr og 40 000 Kr, ialt 171 300 Kr.

Som Følge af det af Fru Rottbøll i levende Live ganske frivillig — som det maa antages til Fremme af hendes Paarørendes Skifte og til Be-

varing af Børglum Kloster for Slægten Rottbøll — meddelte Samtykke til, at Gaarden belaantes forud for hendes Obligation i det ovennævnte Omfang, skønnes hendes Pantesikkerhed herefter at være blevet værdiløs. Naar derhos henses til, at Sagsøgte efter det under Sagen oplyste som Basis for at overtage Ejendommen maa antages at have regnet med, at Panteobligationen kapitalmæssig ikke blev effektiv, forsaavidt angik de 100 000 Kr, hvortil han ifølge den ved Overtagelsen foreliggende Situation ikke har savnet Føje, findes hans ved Overtagelsen af Fru Rottbølls Obligation paatagne Forpligtelser i Henseende til 100 000 Kr af dens Paalydende under Sagen kun at kunne anses som havende været en Renteforpligtelse, der ophørte ved hendes Død. Der savnes herefter Grundlag for at paalægge Sagsøgte nogen af de af Sagsøgerne paastaaede Afgifter, hvorfor han vil være at frifinde. Der vil derfor ikke være Anledning til at komme ind paa de øvrige af de Betragtninger, som Sagsøgte har fremført til Støtte for sin Frifindelsespaastand.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde godtgøre Sagsøgte med 300 Kr.

Mandag den 21 Oktober.

Nr 33/1935. Firma Eau de Cologne & Parfumerie Fabrik, Glockengasse Nr 4711 gegenüber der Pferdepost von **Ferd Mühlens**, Köln a/R (Rørdam)

m o d

Aktieselskabet N N Blumensaadts Fabriker (F Bülow),

betræffende Spørgsmaalet om Indstævntes Berettigelse til at benytte Tallet 711 som sket i visse Annoncer m v.

Østre Landsrets Dom af 22 December 1934: De Sagsøgte A/S N N Blumensaadts Fabriker, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Firmaet Eau de Cologne- & Parfumeriefabrik, »Glockengasse Nr 4711« gegenüber der Pferdepost von Ferd Mühlens, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte med 300 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Indstævntes Afvisningspaastand ikke er taget til Følge.

I de paaklagede Annoncer og Etiketter indtager Tallet 711, som i Dommen nævnt, en fremtrædende Plads, og Tallet er benyttet, ikke som en Bestanddel af Indstævntes Varemærker, men alene med Tilføjelse af Indstævntes Firmanavn og en Tekst, for

Etiketternes Vedkommende tillige forskelligt yderligere Udstyr. Som Annoncerne og Etiketterne saaledes foreligger, findes der, uanset Tilføjelsen af Firmanavnet m v, at være en saadan Lighed mellem Tallet 711 og Tallet 4711, som Appellanten i 1925 har faaet indregistreret som Varemærke i Henhold til Lov Nr 57 af 12 Januar 1915, at Forveksling let kan finde Sted og idet Varemærkelovens § 13 maa anses analogisk anvendelig paa Annoncer, vil Appellantens Paastand herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Indstævnte at burde betale til Appellanten for begge Retter med 600 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Aktieselskabet N N Blumensaadts Fabriker, er uberettiget til at benytte Tallet 711 som sket i de under Sagen fremlagte Annoncer, Bilag A A og B B og Etiketter, Bilag C, D og E.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten, Firma Eau de Cologne- & Parfumerifabrik, Glockengasse Nr 4711 gegenüber der Pferdepost, von Ferd Mühlens, med 600 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgerne, Firmaet Eau de Cologne- og Parfumerifabrik »Glockengasse Nr 4711« gegenüber der Pferdepost von Ferd Mühlens, de Sagsøgte, A/S N N Blumensaadts Fabriker, kendt uberettigede til at anvende Betegnelsen 711 som sket i nogle under Sagen fremlagte Annoncer og Etiketter.

De Sagsøgte paastaar principalt Afvisning, subsidiært Frifindelse.

Til Støtte for deres Paastand har Sagsøgerne anført, at de den 19 September 1925 i Varemærkeregistret under Nr 829/1925 fik registreret 4711 som Mærke for Eau de Cologne, Parfumer, kosmetiske Midler, Sæber og flere andre lignende Varer, at Tallet 711 i de ovenfor nævnte Annoncer og Etiketter, der angaar samme Slags Varer, som Varemærket »4711« beskytter, indtager en saa fremtrædende Plads, at en Forveksling med Sagsøgernes Varemærke let kan ske, og at Annoncernes og Etiketternes Benyttelse derfor strider mod Varemærkelov Nr 52 af 11 April 1890 § 13.

De Sagsøgte gør til Støtte for deres Afvisningspaastand gældende, at det under nærværende Sag rejste Spørgsmaal allerede er afgjort ved to tidligere Sager mellem de samme Parter, nemlig ved Højesterets Dom af 26 Januar 1931, der stadfæster Sø- og Handelsrettens Dom af 22 August 1930, og Østre Landsrets Dom af 17 Februar 1933, der stadfæster Odense Købstads Rets Dom af 4 Oktober 1932. I begge Sager ifir fandtes de Sagsøgte for Sagsøgernes Tiltale.

Den første Sag drejede sig om, hvorvidt et for de Sagsøgte den 19 Januar 1924 registreret Varemærke, hvori Tallet 711 indtog en central og fremtrædende Plads, i Medfør af Varemærkelovens § 10, jfr § 13, kunde kræves udslettet af Registret som stridende mod et for Sagsøgerne den 22 Oktober 1904, registreret Varemærke, bestaaende af et Nr med efterfølgende Tal 4711, hvor N'ets Slutningsstreg var forlænget, saa at det dannede en oval Ramme om Tallet.

I den anden Sag paastodes de Sagsøgte dømt for Overtrædelse af Lov Nr 98 af 29 Marts 1924 § 9 for i Erhvervsøjemed i Avertissementer og paa Indpakninger at have benyttet Betegnelsen »711« paa en Maade, der var egnet til at hidføre Forveksling med Sagsøgernes Varemærke »4711«.

Da den første Sag saaledes drejede sig om et andet Varemærke, og den sidste Sag om en anden Lovbestemmelse, end der under nærværende Sag er Spørgsmaal om, kan de Sagsøgte Afvisningspaastand ikke tages til Følge.

Derimod maa der gives de Sagsøgte Medhold i deres Frifindelsespaastand. Thi selv om der kunde gives Sagsøgerne Medhold i deres ved fremlagte Erklæringer fra forskellige Erhvervsorganisationer bestyrkede Anbringende om, at selve Tallene »711« og »4711« let kan forveksles, findes de paaklagede Annoncer og Etiketter — omend Tallet »711« indtager en fremtrædende Plads i dem — dog ved deres øvrige Udstyr, bl a ved Anbringelsen af de Sagsøgte Firmanavn, at være saa forskellige fra Sagsøgernes Varemærke, at de ikke kan antages i deres Helhed let at kunne forveksles med dette.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde betale de Sagsøgte med 300 Kr.

Onsdag den 23 Oktober.

Nr 186/1934. **Entreprenør Steingrim Winther** (Gamborg)

m o d

Klaksvig Sogns Kommune (Overretssagfører Sandholt),

betræffende Betaling af et Resttilgodehavende for en Entreprise.

Dom afsagt af Retten for Færøerne den 14 November 1933: De Indstævnte, Klaksvig Sogns Kommune, Klaksvig, bør til Sagsøgeren, Entreprenør Steingrim Winther af Thorshavn, betale 14 864 Kr 85 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 23 Maj 1933, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 500 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage.

Østre Landsrets Dom af 26 Juni 1934: Appellanten, Klaksvig Sogns Kommune, bør til Indstævnte, Entreprenør Steingrim Winther, betale 10 856 Kr 35 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 23 Maj

1933, til Betaling sker og Sagens Omkostninger for begge Retter med 400 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret har Appellanten paastaet Indstævnte tilpligtet at betale 14 964 Kroner 85 Øre med Renter beregnet som fastsat i Landsretsdommen, medens Indstævnte har paastaet Dommen stadfæstet.

Appellanten har for Højesteret gjort gældende, at det i Tillægskontrakten stipulerede Beløb af 6600 Kroner for en Forøgelse med 120 m³ Beton 1:2:3 vel ikke er en Betaling, der tilkommer ham uden Hensyn til det faktisk præsterede, men at han i Virkeligheden, foruden den oprindeligt fastsatte Mængde af 55 m³ har præsteret de fulde 120 m³ Beton 1:2:3. Han har til Støtte herfor henvist til, at Klippens Beskaffenhed i stor Udstrækning nødvendiggjorde dybere Sprængning og Udfyldning med Beton end oprindelig forudsat.

Uanset hvortil den omtalte Bestemmelse i Tillægskontrakten om Forøgelse med 120 m³ Beton 1:2:3 har sigtet — hvorom fyldestgørende Oplysninger ikke er tilvejebragt — findes der efter det foreliggende at maatte gives Appellanten Medhold i, at Bestemmelsen gav ham Føje til at gaa ud fra, at han, saalænge det fastsatte Maal ikke overskredes, ikke havde Opfordring til at sikre sig Bevis for den præsterede Betonmængde.

Indstævnte har ikke kunnet godtgøre Rigtigheden af sit Anbringende om, at Appellantens Paastand om Omfanget af de præsterede Støbninger af Beton 1:2:3 er urigtig eller usandsynlig. Noget effektivt Tilsyn med Arbejdet, herunder med, hvormeget Beton der støbtes, har der ikke været ført under Arbejdet, og forskellige Oplysninger bestyrker, at det har været nødvendigt at sprænge i større Omfang end forudsat.

Herefter og idet derhos Appellanten ubestridt har anført, at hans Indkøb af Cement til Arbejdet svarer til den Mængde Beton, han i det hele hævder at have støbt, vil Appellantens Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 1000 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Klaksvig Kommune, bør til Appellanten, Entreprenør Steingrim Winther, betale 14 964 Kroner 85 Øre med Renter 5 pCt aarlig fra den 23 Maj 1933, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for alle Retter med 1000 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Kontrakt af 28 Marts 1930 fik Sagsøgeren, Entreprenør Steingrim Winther af Thorshavn, af de Indstævnte, Klaksvig Sogns Kommune, Klaksvig, overdraget Opførelsen af et Dæmningsanlæg m v ved Storaæn ved Klaksvig. Under Arbejdet viste det sig nødvendigt at foretage forskellige Ændringer i Projektet, hvorfor der under 14 December s A blev oprettet en Tillægskontrakt. — — —

I Sagsøgerens endelige Paastand er indbefattet — — — II) et Beløb paa 4856 Kr 50 Øre, som Sagsøgeren paastaar tilkommer ham i Hensyn til Tillægskontraktens Afsnit I. »Dæmningen«, Punkt 3 under »Forøgelser«, hvorved der blev truffet Bestemmelse om, at der skulde ske en Forøgelse paa 120 m³ af Beton 1:2:3 i Frislusen (Grundslusen) à 55 Kr pr m³ eller 6600 Kr, hvoraf der inden Sagsanlægget kun var godskrevet ham for 31,7 m³ 1743 Kr 50 Øre, — — — — — — — — —

II. Angaaende Posten 4856 Kr 50 Øre for Beton 1:2:3 gør Sagsøgeren gældende, at de Beløb, som er opførte i Tillægskontraktens Afsnit I, hvorunder nærværende Post som nævnt hører, er fikserede Beløb, som ubetinget tilkommer Sagsøgeren, idet det ikke med Hensyn til disse Beløb, saaledes som med Hensyn til de i Tillægskontraktens Afsnit II angivne Poster er anført, at endelig Afregning først foretages efter Opmaalning ved de paagældende Arbejders Afslutning. Af den omstridte Post, der oprindeligt, som anført, var paa 6600 Kr, har de Indstævnte som ovenfor anført til at begynde med kun villet anerkende 1743 Kr 50 Øre; men til Slut har de yderligere anerkendt et Beløb paa 748 Kr, idet de til Støtte for deres Nægtelse af at betale mere har henvist til Anlægsingeniørernes Beregning over det til det paagældende Arbejde medgaaede Kvantum Beton 1:2:3.

Af Sagen fremgaar, at Anlægsingeniørerne oprindeligt under denne Post har beregnet Sagsøgerens Tilgodehavende til 1743 Kr 50 Øre, derefter, da Sagsøgeren reklamerede over denne Beregning, meddelt, at der tilkom Sagsøgeren Postens fulde Beløb 6600 Kr, derefter paa Foranledning af den tilsynsførende Ingeniør meddelt, at Sagsøgeren alligevel kun skulde have 1743 Kr 50 Øre, og til sidst efter Sagens Anlæg beregnet Sagsøgerens Tilgodehavende til yderligere 748 Kr. Som Grund til den store Forskel mellem Resultatet af denne sidste Beregning og af den Beregning, som blev foretaget før Tillægskontraktens Oprettelse, har Anlægsingeniørerne opgivet, at før Tillægskontraktens Oprettelse var den første halve Meter af den paagældende Profilmur over Klippeoverfladen forudsat støbt i Blanding 1:2:3 og den øverste Del af Muren i Blanding 1:3:5, men at Skillelinien mellem de to Blandingsforhold ved Arbejdets Udførelse blev lagt ved Klippeoverfladen, hvorved Betonmængden af Blanding 1:2:3 blev betydeligt reduceret, medens Blandingen 1:3:5 blev tilsvarende forøget; for Forøgelsen af Blandingen 1:3:5 er der efter Sagsøgerens Begæring ydet Ekstrabetaling udover det i Tillægskontrakten for denne Blanding fastsatte Beløb, hvorfor der efter Anlægsingeniørernes Formening maa ske en tilsvarende Reduktion af det for Blandingen 1:2:3 i Tillægskontrakten fastsatte Beløb.

Sagsøgeren har erkendt at have faaet saadan Ekstrabetaling for Forøgelsen af Betonblandingen 1:3:5; men han har benægtet, at der er

sket en tilsvarende Reduktion af Blandingen 1:2:3, og har paastaet ikke at kende anden Skillelinie mellem de to Blandinger end den ved Klippeoverfladen, idet han vil have været uvidende om Anlægsingeniørernes Forudsætning for Beregningen af Blandingerne før Tillægskontraktens Oprettelse. Sagsøgeren har yderligere hævdet, at det i Tillægskontrakten angivne Kvantum af Blandingen 1:2:3 er medgaaet til det paagældende Arbejde. Sagsøgerens Anbringende om Skillelinien støttes af en af den tilsynsførende Ingeniør afgivet Vidneforklaring, hvilken Ingeniør dog paa den anden Side har forklaret, at det i Tillægskontrakten nævnte Kvantum Beton 1:2:3 ikke efter hans Skøn tilnærmelsesvis kan være medgaaet, uden at han kan sige noget om det virkelig medgaaede Kvantum, idet Beregningerne udelukkende skulde foretages af Anlægsingeniørerne og var ham uvedkommende. Under Hensyn til, at Sagsøgeren maa antages at have været uvidende om Anlægsingeniørernes Forudsætning angaaende Skillelinien mellem de to Betonblandinger, og under Hensyn til Anlægsingeniørernes ovenomtalte modstridende Beregningsresultater samt under Hensyn til, at Tillægskontrakten er affattet saaledes, at den omstridte Post synes at skulle tilfalde Sagsøgeren uden yderligere Bevis for Størrelsen af det virkelig medgaaede Kvantum, findes de Indstævnte ikke tilstrækkeligt at have godtgjort, at Sagsøgeren ikke har Krav paa at erholde hele det i Tillægskontrakten under nærværende Post aftalte Beløb 6600 Kr.

Herefter vil det være at give Sagsøgeren Medhold i hans Paastand om Tilkendelse af Restbeløbet 4856 Kr 50 Øre.

— — —

Resultatet af det udviklede bliver saaledes, at der vil være at tilkende Sagsøgeren de af ham endelig paastaaede 16 554 Kr 32 Øre med Fradrag af det under I nævnte Rentebeløb 1689 Kr 47 Øre eller ialt 14 864 Kr 85 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 23 Maj d. A.

Sagens Omkostninger vil de Indstævnte have at godtgøre Sagsøgeren med 500 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Retten for Færøerne den 14 November 1933 og paastaas af Appellanten ændret derhen, at Appellanten kun tilpligtes at betale 9334 Kr 85 Øre eller højst 10 756 Kr 35 Øre. Indstævnte paastaar Dommen ændret derhen, at Appellanten tilpligtes at betale det Indstævnte tilkendte Beløb 14 864 Kr 85 Øre med Renter 5 pCt aarlig fra den 8 September 1931, subsidiært, at der tilkendes Indstævnte 14 964 Kr 85 Øre med Renter som i Dommen fastsat.

Appellanten har henvist til, at det i den i Dommen omtalte Tillægskontrakt af 14 December 1930 bl a udtales:

»I Anledning af, at man under Arbejdet ved Dæmningen paa Strækningen ved og syd for Storaen, grundet paa, at det viste sig, at Fjeldets Beliggenhed var noget anderledes, end man først kunde forudsætte, har maattet projekttere et andet Overfald m m — — — har der været ført Forhandlinger — — — om visse Ændringer af Mængder og Entrepriser for Dæmningsarbejdet m v som angivet nedenfor.

I. Dæmningen (Oprindelig Kontraktsum: 126 000 Kr).

Vedrørende den Hovedkontrakten vedhæftede Fordelingsliste og Prisberegning af 16 Marts 1930 vil der ske følgende Forskydninger, hvorved bemærkes, at Tillægsmængder er beregnet efter nedenauførte nye Enhedspriser

F o r ø g e l s e r.

3. Beton 1:2:3.

før i Kernen 245 m³, uforandret.

før i Frisluse (Grundsluse) 55 m³ nu 175 m³ med Sparesten:

Forøgelse 120 m³ à Kr 55 m³..... 6 600 Kr.

4. Beton 1:3:5 i Overfald:

før 50 m³ nu 440 m³

Forøgelse 390 m³ à Kr 50 m³..... 19 500 Kr.

Ifølge den af raadgivende Ingeniør cand polyt Ulrik Pedersen senest foretagne Beregning — af 12 Oktober 1933 — er der af den i Punkt 3 anførte Mængde Beton 1:2:3, 175 m³, kun medgaaet 100,3 m³, altsaa en Reduktion paa 74,7 m³ à 55 Kr, eller 4108 Kr 50 Øre, medens der af den i Punkt 4 omhandlede Beton 1:3:5 i Stedet for 440 m³ er medgaaet 550,6 m³, altsaa en Forøgelse paa 110,6 m³ à 50 Kr eller 5530 Kr.

Appellanten har principalt hævdet, at intet af de i Punkterne 3 og 4 anførte Beløb er fikserede Beløb, men angiver Enhedspriser, saaledes at Indstævnte har Krav paa Ekstrabetalingen vedrørende Punkt 4: 5530 Kr, der er indbefattet i hans i Dommen opgjorte Tilgodehavende paa 14 864 Kr 85 Øre men omvendt maa taale Reduktionen vedrørende Punkt 3 med 4 108 — 50 —

hvorved fremkommer det i Appellantens Paastand anførte Beløb 10 756 Kr 35 Øre.

Dersom Beløbene anses for fikserede, skal der efter Appellantens Mening i det Indstævnte ved Dommen tilkendte Beløb 14 864 Kr 85 Øre

fradrages det Indstævnte vedrørende Punkt 4 godskrevne Beløb 5 530 — 00 —

hvorved fremkommer det i Appellantens Paastand

anførte Beløb 9 334 Kr 85 Øre.

Indstævnte har støttet sin Rentepaastand paa sine for Underretten fremførte Betragtninger og har subsidiært hævdet, at Appellanten, der den 17 August 1932 som Afdrag paa Betalingen til Indstævnte udstedte en 3 Maaneders Veksel, stor 5000 Kr, og først efter at denne var protesteret og efter at der den 31 December 1932 var foretaget Arrest, betalte Vekselbeløbet afdragsvis fra 20 Januar til 25 Juli 1933, ihvert Fald maa været forpligtet til at betale Vekselrenter og Arrestomkostninger, hvilke Beløb under eet er ansat til 100 Kr.

For Landsretten har Ingeniør Ulrik Pedersen som Vidne forklaret, at i det oprindelige Projekt havde Skillelinien mellem de to Betonblandinger været lagt ved Klippeoverfladen; i det ændrede Projekt, som

han fremsendte med en Skrivelse af 5 August 1930, havde han imidlertid beregnet Skillelinien en halv Meter over Klippeoverfladen, hvad der kunde ses paa hans Tegninger; men dette Punkt blev formentlig ikke nævnt under Forhandlingerne om Tillægsoverenskomsten, og det er derfor naturligt, at Indstævnte paa dette Punkt har fulgt den første Plan. Ingeniør Pedersen har skønsmæssig anslaaet Betonmængden for denne halve Meters Omraade til omkring 80 m³ og har bemærket, at naar Forøgelsen af den i Punkt 4 omhandlede Beton er større end Formindskelsen for den i Punkt 3 omhandlede, skyldtes dette Udjævninger og lignende ved Støbningernes Udførelse, særlig ved deres Forbindelse med Klippen, hvorimod han ikke mener, at der kan være medgaaet uforudsete Mængder af Beton til Udfyldning af Udgravningen, da de udgravede og udsprængte Mængder svarede ret godt til, hvad der var beregnet, og der er ikke efter Tillægskontraktens Oprettelse sket Ændringer af Betydning ved Projektet.

Som Sagen foreligger, kan det ikke fastslaaes, at det Beløb af 6600 Kr, som er nævnt ved Punkt 3 i Tillægskontrakten, der i det hele slutter sig til den oprindelige Kontrakt, er et fikseret Beløb, som under alle Omstændigheder tilkommer Indstævnte; og da der ikke er fremkommet Indsigelse mod Ingeniør Pedersens sidste Beregning eller dennes Enkeltheder, vil Indstævntes Tilgodehavende hos Appellanten i Overensstemmelse med det af denne principalt hævdede Standpunkt være at nedsætte med 4108 Kr 50 Øre.

Der er ikke, som af Indstævnte hævdet, i de til Kontrakten hæftede almindelige Betingelser eller iøvrigt Hjemmel til den af Indstævnte principalt nedlagte Rentepaastand, hvorimod der i Overensstemmelse med Indstævntes subsidiaire Paastand findes at tilkomme Indstævnte Vekslerrenter og Arrestomkostninger med det af Indstævnte krævede Beløb, mod hvis Størrelse der ikke er gjort Indsigelse.

Dommen vil herefter være at ændre saaledes, at Appellanten tilpligtes at betale Indstævnte 10 856 Kr 35 Øre med Renter som anført i Dommen.

Sagens Omkostninger findes Appellanten for begge Retters Vedkommende at burde betale Indstævnte med 400 Kr.

Nr 239/1934. **Overretssagfører Knud Grünwald**
(Steglich-Petersen)

m o d

Overretssagfører J Bendtzens Dødsbo (Heilesen),

betræffende Ærefornærmelser.

Dom afsagt af Retten for Aalborg Købstad m v den
16 Maj 1934: Sagsøgte, Overretssagfører K Grünwald, Aalborg, fri-

findes for Sagsøgeren, Overretssagfører Jul Bendtzens Tiltale under nærværende Sag. Sagens Omkostninger bør Sagsøgeren betale Sagsøgte med 85 Kr. Dommen kan fuldbyrdes 15 Dage efter dens Afsigelse.

Vestre Landsrets Dom af 5 November 1934: Indstævnte, Overretssagfører Knud Grünwald, bør til Statskassen bøde 250 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 12 Dage. Indstævnte bør derhos til Appellanten, Overretssagfører J Bendtzen, betale i Erstatning 400 Kr samt til Bestridelse af Udgifter ved Bekendtgørelse i offentlige Tidender af Domsslutningen 80 Kr. De i Sagen ommeldte for Appellanten ærefornærmende Udtalelser kendes ubeføjede. Saa udreder Indstævnte og Sagens Omkostninger for begge Retter til Appellanten med 200 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret.

Efter Dommens Afsigelse er Overretssagfører J Bendtzen afgaaet ved Døden, og hans Dødsbo er derefter indtraadt i Sagen i hans Sted.

I Henhold til de i Underrettsdommen anførte Grunde vil denne Dom efter Appellantens Paastand være at stadfæste, fraset Bestemmelsen om Sagens Omkostninger.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes Indstævnte eller nu hans Dødsbo at burde betale til Appellanten med 500 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dombør, fraset Bestemmelsen om Sagens Omkostninger ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for alle Retter betaler Indstævnte, Overretssagfører J Bendtzen's Dødsbo til Appellanten, Overretssagfører Knud Grünwald, med 500 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Paa en Skiftesamling i Dødsboet efter Købmand Georg Bendtzen af Aalborg, i hvilket Bo Sagsøgeren, Overretssagfører Jul Bendtzen, Aalborg, der er Søn af Georg Bendtzen, og Sagsøgte, Overretssagfører K Grünwald, Aalborg, er beskikket som Skifterettens Medhjælper, udtalte Sagsøgte, at Sagsøgeren havde henvendt sig til Ingeniør Dr Poul Larsen om eventuelt at købe nogle Boet tilhørende »Norden«-Cementaktier. Sagsøgeren svarede, at han under Eds Tilbud kunde erklære, at han aldrig havde skrevet til Poul Larsen derom.

Idet Sagsøgeren anfører, at Sagsøgte, da han sammen med nogle af Arvingerne forlod Skifteretten, har udtalt, at hans (Sagsøgerens) Udtalelse ikke var rigtig, og at Sagsøgeren havde skrevet til Poul Larsen,

og idet Sagsøgeren gør gældende, at disse Udtalelser indeholder en Sigtelse mod ham for at have løjet i Skifteretten, har han under nærværende Sag paastaet Sigtelsen dødkendt og Sagsøgte idømt Straf efter Straffelovens § 267, hvorhos han har paastaet sig tilkendt en Erstatning paa 1000 Kr, subsidiært fastsat ved Rettens Skøn. Til Støtte for sin Erstatningspaastand har han anført, at Udtalelserne foruden at tilføje ham Tort har paaført ham økonomisk Tab, dels ved at undergrave den Tillid, han som Sagfører er interesseret i at nyde, dels fordi han paa Grund af de sjælelige Lidelser, Udtalelsen bibragte ham, maatte opgive en paatænkt Foredragstourné.

Sagsøgte paastaar sig frifundet. Han har som Part forklaret, at han udtalte, at Sagsøgerens Udtalelser ikke kunde være rigtige, idet der var sket Henvendelse til Poul Larsen, og han erkender, at han mulig har sagt, at Sagsøgerens Udtalelser ikke var rigtige. Han har herved kun villet fastslaa det rent objektive, nemlig at Udtalelsen ikke var rigtig, idet han mente, at Sagsøgeren huskede fejl, og det medførte en Diskussion om, hvorvidt det var Poul Larsen, der tog fejl. Da der ikke er ført andet Bevis for Udtalelserne, vil denne Partsforklaring være at lægge til Grund ved Sagens Bedømmelse.

Sagsøgte har endvidere anført, at Sagsøgeren vel ikke har skrevet til Poul Larsen, men har rettet Henvendelse om Aktierne til en denne nærstaaende Person, Direktør Axel J Jensen, Cementfabriken »Norden«. Direktør Jensen har som Vidne forklaret, at Sagsøgeren fortalte, at der fra en vis Side vilde blive gjort Forsøg paa at købe de ommeldte Aktier, og at Sagsøgeren kunde ønske at gøre Poul Larsen opmærksom derpaa, men fandt det for dyrt at rejse til København i den Anledning. Vidnet udtalte da, at han vilde tale med Poul Larsen om Sagen, og det er Vidnets Opfattelse, at Sagsøgeren selv ønskede, at en saadan Meddelelse skulde ske. Derimod har Vidnet ikke givet Sagsøgeren nogen Meddelelse om Resultatet af Henvendelsen eller lovet at give saadan Underretning.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at hans Formaal med Samtalen var at blive Dirigent ved »Norden«s forestaaende Generalforsamling for derved at faa Lejlighed til at tale med Poul Larsen om Sagen, men da Dirigenthvervet allerede var lovet en anden, fortalte han Direktør Jensen, hvad han vilde have sagt Poul Larsen.

Den hos Sagsøgte ansatte Landsretssagfører Algreen-Ussing har som Vidne forklaret, at han i September 1933 henvendte sig til Ingeniør Poul Larsen for eventuelt at faa denne til at købe Aktierne, og at Poul Larsen svarede, at han allerede havde modtaget en Henvendelse fra Sagsøgeren derom.

Retten skal udtale:

Da Arvingerne af Sagsøgerens Udtalelse i Skifteretten, hvilken Udtalelse efter det oplyste ikke har haft Karakter af nogen retlig Forklaring, men kun var en faktisk Oplysning, maatte faa den Opfattelse, at Sagsøgeren ikke havde rettet nogen Henvendelse til Poul Larsen, (idet det jo var ganske irrelevant om en saadan Henvendelse var sket i Brev eller paa anden Maade), og da Sagsøgte af Poul Larsens Udtalelse til Landsretssagfører Algreen-Ussing vidste, at en saadan Henvendelse var sket, har han været berettiget til overfor Arvingerne at

udtale, at en saadan Henvendelse var sket, og at Sagsøgerens Udtalelse derfor ikke kunde være rigtig.

Da det ikke er godtgjort, at Sagsøgtes Udtalelse har haft andet Indhold end at fastslaa dette objektive Forhold, og da det navnlig ikke er godtgjort, at Sagsøgte ved sine Udtalelser har sigtet Sagsøgeren for bevidst at have afgivet urigtig Forklaring, vil Sagsøgte være at frifinde for Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger bør Sagsøgeren godtgøre Sagsøgte med 85 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 16 Maj 1934 af Retten for borgerlige Sager i Aalborg Købstad med Aalborg Birk og Fleskum Herred.

Efter de foreliggende, tildels efter Sagens Indankning for Landsretten fremskaffede Oplysninger — derunder Vidneforklaringer, der under Domsforhandlingen er afgivet af tre af Appellantens Søskende — maa det anses godtgjort, at Indstævnte umiddelbart efter den i Dommen nævnte Skiftesamlings Afslutning og paa et Tidspunkt, da Appellanten ikke var nærværende, overfor Appellantens tre nævnte Søskende og en ijerde Søster har fremsat Udtalelser, gaaende ud paa, at Appellanten til Ingeniør, Dr Poul Larsen havde skrevet et Brev angaaende Salg af de paagældende Cementaktier, og at Appellantens højtidelige Benægtelse heraf i Skifteretten følgelig var urigtig. Den nævnte Udtalelse blev, efter hvad de tre Vidner har forklaret, af alle fire Søskende opfattet som en Beskyldning mod Appellanten for at have fremsat en bevidst urigtig Udtalelse i Skifteretten. Det er under Sagen uomtvistet, at Appellanten ikke har afsendt noget Brev til Poul Larsen og ej heller rettet nogen anden Henvendelse til denne. Det findes nu at maatte bebrejdes Indstævnte, at han — uanset at hans Formening om, at Appellanten havde afsendt et saadant Brev, var støttet paa en Udtalelse af Landsretssagfører Algreen-Ussing — har udtalt sig som anført overfor Appellantens Søskende, uden at han forinden havde anstillet yderligere Undersøgelser om Grundlaget for Algreen-Ussings Meddelelse. Da nu den paaklagede Udtalelse findes egnet til at krænke Appellantens Ære og nedsætte ham i hans Medborgeres Agtelse, og da Indstævnte efter det anførte har manglet Føje til at fremsætte Udtalelsen, vil Indstævnte i Medfør af Straffelovens § 267 Stk 2 være at anse med en Straf, der findes at burde bestemmes til en Statskassen tilfaldende Bøde af 250 Kr. Forvandlingsstraffen bliver at bestemme til Hæfte i 12 Dage. Af Appellanten er der nedlagt Paastand om en Erstatning for Lidelse og Tort m m, dog ikke over 1000 Kr. Idet der efter alt det foreliggende findes at burde tilkendes Appellanten Erstatning, vil dennes Beløb være at fastsætte til 400 Kr. Efter derom af Appellanten nedlagt Paastand vil der endelig være at tilkende ham i Medfør af Straffelovens § 273 Stk 2 et Beløb, der bestemmes til 80 Kr til Bestridelse af Udgifterne ved Kundgørelse i offentlige Tidender af Domsslutningen. Sagens Omkostninger for begge Retter vil Indstævnte have at godtgøre Appellanten med 200 Kr.

Torsdag den 24 Oktober.

Nr 137/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Jensine Marie Henriette Wissing, f Kunst (David),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr 98 af 29 Marts 1924 om uretmæssig Konkurrence.

Dom afsagt af Retten for Straffesager for Roskilde Købstad m v den 14 Marts 1935: Tiltalte, Enkefru Jensine Marie Henriette Wissing, født Kunst, af Hellerup, bør inden 15 Dage fra denne Doms Forkyndelse til Roskilde Købstads Kommunes Kasse bøde 400 Kr og i Mangel af denne Bødes Betaling straffes med Hæfte i 20 Dage. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 1 Maj 1935: Tiltalte Jensine Marie Henriette Wissing, f Kunst, bør for Tiltale af Anklagemyndigheden i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter udredes af det offentlige.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det offentlige.

Efter det foreliggende kan det ikke antages, at Salg af de i den omhandlede Prislister nævnte Varer fandt Sted til nedsatte Priser, og det findes ikke heller godtgjort, at Tiltalte ved Udsendelsen af Prislisterne, der intet nævner om nedsatte Priser, har bibragt Publikum den Opfattelse, at saadant Salg fandt Sted Aaret ud. Da der herefter ikke kan antages at have foreligget et Udsalg i Lovens Forstand, vil Tiltalte være at frifinde for Tiltalen, og den indankede Dom vil saaledes kunne stadfæstes.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører David 80 Kroner, der udredes af det offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 9 Februar 1935 fra Politimesteren i Roskilde Købstad m v er Enkefru Jensine Marie Henriette Wissing, født Kunst, af Hellerup som Indehaver af Forretningen »Røde Mølle«, Raadhustorvet 8, Roskilde, efter Begæring af Provinshandelskammeret sat under Tiltale for Overtrædelse af § 5, Stk 1 i Lov Nr 98 af 29 Marts 1924, jfr Lov Nr 107 af 9 April 1926 om Bestemmelser mod uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse ved i Tiden fra den 7 December 1934 til

den 1 Januar 1935 i Forretningen at have ladet afholde Udsalg under den Form, at Tiltalte gennem Uddeling af Løbesedler bekendtgjorde, at hun i nævnte Tidsrum solgte visse Konfekturer til meget billige Priser og herved har givet Publikum det Indtryk, at disse Varer blev solgt til nedsatte Priser i et begrænset Tidsrum, uagtet Tiltalte i Aaret 1934 allerede har ladet afholde Udsalg i Tiden fra den 19 til den 27 Januar, i Dagene den 4, 5 og 7 Maj, den 15, 16 og 18 Juni, den 7, 8, og 10 September samt i Tiden fra den 26 Oktober til den 3 November.

Tiltalte er født den 17 August 1872 og tidligere anset

1. ved en af Københavns Byret den 25 November 1932 afsagt Dom i Medfør af Lov af 29 December 1857 § 34, jfr § 75, og Lov Nr 138 af 28 April 1931 § 26, jfr § 95, med en Bøde af 200 Kr og

2. ved nærværende Rets Dom af 13 November 1934 for Overtrædelse af samme Lovbestemmelser som under nærværende Sag med en Bøde af 200 Kr, subsidiært med Hæfte i 10 Dage.

Tiltalte har endvidere inden Retten i Februar Maaned 1933 for Overtrædelse af Lov Nr 138 af 28 April 1931 § 26, Stk 1, og Lov Nr 98 af 29 Marts 1924 § 5, Stk 3 og 4, vedtaget at erlægge en samlet Bøde af 200 Kr samt i Juni Maaned 1934 for Overtrædelse af Lov Nr 138 af 28 April 1931 § 26 vedtaget at erlægge en Bøde stor 2000 Kr.

Tiltalte har erkendt, at hun har Ansvar for Uddelingen den 7 December 1934 af de under Sagen omhandlede Løbesedler, i hvilke der reklameredes med, at der fra da af og Aaret ud solgtes Konfekturer til meget billige Priser, hvilke Priser var angivet paa Løbesedlerne, men Tiltalte har bestridt, at hun derved har ladet afholde Udsalg, idet hun har anført, at det ikke drejede sig om nedsatte Priser, samt at Grunden til, at hun kun for den omhandlede Tid har reklameret med de billige Priser, var den, at hun kun for Tiden indtil den 1 Januar 1935 havde sikret sig Varer, som hun kunde sælge til disse Priser.

Efter Løbesedlernes Indhold findes disse imidlertid kun at kunne forstaaes som en Reklamering for Salg af Varerne til nedsatte Priser i det omhandlede Tidsrum, og Tiltalte maa herefter antages at have foranstaltet Udsalg i dette Tilfælde.

Tiltalte har dernæst gjort gældende, at hun i Aaret 1934 ikke tidligere har ladet afholde Udsalg og derfor af den Grund ikke har overtraadt den omhandlede Lovbestemmelse, men hun har erkendt, at hun i 1934 i Tiden fra den 19 til 27 Januar, i Dagene den 4, 5 og 7 Maj, den 15, 16 og 18 Juni, den 7, 8 og 10 September samt i Tiden fra den 26 Oktober til den 3 November har ladet afholde saakaldte »Billige Dage«, paa hvilke visse Varer blev solgt til nedsatte Priser, hvormed der har fundet Bekendtgørelse Sted ved Annoncering i forskellige Dagblade i Roskilde samt ved Udsendelse af Løbesedler.

Som statueret ved nærværende Rets Dom af 13 November 1934 findes Tiltalte dog ved Annonceringen af disse »Billige Dage« at have foranstaltet Udsalg, saaledes at hun herefter i Aaret 1934 allerede tidligere har afholdt Udsalg mere end to Gange.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte for Overtrædelse af den i Anklageskriftet nævnte Lovbestemmelse i Medfør af Lovens § 8 være at anse med en Roskilde Købstads Kommunes Kasse tilfaldende Bøde,

der efter Omstændighederne findes at kunne ansættes til 400 Kr, subsidiært med Straf af Hæfte i 20 Dage. Tiltalte vil herhos have at betale Sagens Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 14 Marts 1935 af Retten for Straffesager for Roskilde Købstad m v og paaanket af Tiltalte Jensine Marie Henriette Wissing, f Kunst, til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Den i Dommen omhandlede »Løbeseddel« er en Prisliste over en Række Varer. Dens indledende Tekst er saalydende: »Fra nu af og Aaret ud sælger vi nedennævnte Konfekturer til meget billige Priser — — —«.

Det er for Landsretten oplyst, at de paa Listen anførte Priser ligger fra 17 til 80 Procent over Tiltaltes Indkøbspriser.

Selv om Prislisten maatte forstaas som en Meddelelse om Prisnedsættelse paa de omhandlede Varer for en begrænset Tid, fremtræder Nedsættelsen ikke som, og kan ej heller antages at være, begrundet i det særlige Realisationsøjemed, som maa anses at være en Forudsætning for, at Straf efter den i Anklageskriftet nævnte Straffebestemmelse kan bringes til Anvendelse, og Tiltalte vil herefter være at frifinde.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Fredag den 28 Oktober.

Nr 207/1934. Murermester **Andreas Hansen** (Henriques)
 m o d
 Sagfører, cand juris **Harald Pedersen** (Bruun),

betræffende Betaling af et Resttilgodehavende for Murerarbejde.

Østre Landsrets Dom af 7 September 1934: Sagsøgte, Sagfører, cand juris Harald Petersen, bør til Sagsøgeren, Murermester Andreas Hansen betale 624 Kr med Renter 5 pCt p a fra den 12 April 1934, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 150 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret har Appellanten opgjort sit Erstatningskrav til 2444 Kroner, idet han har paastaaet Indstævnte gjort ansvarlig ogsaa for det ved Kursfaldet skete Tab ved Prioriteringen.

Da der i Henhold til Landsretsdommen under Forbehold er betalt 624 Kroner,

gaar Appellantens Paastand for Højesteret ud paa Betaling af 1820 Kroner.

Indstævntes Paastand gaar ud paa fuldstændig Frifindelse.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen efter Indstævntes subsidiære Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved en den 19 Marts 1930 oprettet Byggekontrakt paatog Murer-mester Andreas Hansen sig for et Beløb af 17 200 Kr at udføre Murerarbejdet paa en Beboelsesejendom, der med Fru Anna Andersen som Bygherre skulde opføres paa en hende tilhørende Grund, beliggende A F Bayersvej, Brønshøj. Det hedder i Kontraktens Post 3:

Under Forudsætning af, at der til de stipulerede Betalingsterminer er præsteret fuld Valuta for Udbetalingen i Arbejde og Materialer, afgøres Betalingen paa følgende Maade:

a. Naar Huset er under Tag, betales.....	7 000 Kr
b. Naar Gulvene er lagte, Snedkerarbejdet i det væsentlige færdigt betales	3 000 —
c. Naar hele Byggeforetagendet er afleveret i kontraktmæssig Stand betales	2 000 —
d. Ved den endelige Prioritering, senest 4 Maaneder efter Afleveringen betales	5 200 —

17 200 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 6 November 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 18

Fredag den 25 Oktober.

Kontrakten forsynedes forinden Underskriften med en af Sagfører, cand juris Harald Petersen, der var Fru Andersens Sagfører, haandskrevet saalydende Paategning:

»Forinden Underskrifterne tilføjes, at saafremt det mod Forventningen maatte vise sig, at der ikke ved Prioriteringen fremkommer tilstrækkeligt til fuld Dækning af sidste Rate, forpligter Murermesteren sig til i lige Forhold med de øvrige Haandværkere at forblive indestaende med det manglende Beløb, der forrentes med 5 pCt, dog under Forudsætning af, at Ejendommen, indtil Haandværkernes Tilgodehavende bliver betalt, administreres af Sagfører Harald Petersen, der oppebærer alle indgaaede Lejeindtægter og deraf betaler Haandværkerne Ejendommens samlede Overskud, efter at de almindelige Driftsudgifter er afholdte og saaledes, at der ikke betales Ejeren noget Overskud før Haandværkerne er dækkede.«

Byggearbejdet blev afleveret i Efteraaret 1930, men paa Grund af forskellige Mangler og Afvigelser fra de af Bygningsmyndighederne godkendte Tegninger blev Bygningsattest først udfærdiget i Oktober Maaned 1931 og Prioriteringen først tilendebragt i December Maaned s A.

Byggeforetagendet viste ved Regnskabsafslutningen et betydeligt Underskud, som Bygherren paa Grund af økonomiske Vanskeligheder var ude af Stand til at dække. Som Følge heraf blev Ejendommen i Maj Maaned 1932 sat til Tvangsauktion og herunder overtaget af 3 Prioritetshaver som ufyldestgjort Panthaver.

Murermester Andreas Hansen, der af Entreprisesummen, 17 200 Kr kun havde erholdt udbetalt de tre første Rater, 12 000 Kr, har nu under denne Sag nedlagt Paastand paa, at Sagfører, cand juris Harald Petersen dømmes til at betale ham Resttilgodehavendet, 5200 Kr, med Renter 5 pCt p a fra Stævningens Dato, den 12 April 1934, til Betaling sker, subsidiært en Erstatning efter Rettens Skøn.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Til Støtte for sine Paastande har Sagsøgeren anført, at Sagsøgte som Leder af Byggeforetagendet har gjort sig skyldig i Forsømmelse og derved paadraget Haandværkerne Tab.

Sagsøgeren har i saa Henseende navnlig henvist til, at det skyldes Sagsøgte Forhold, at Prioriteringen, der burde være tilendebragt omkring 1 Februar 1931, først afsluttedes i December Maaned s A, og at der paa Grund af Kursnedgangen i Obligationerne derved er fremkommet et Tab paa ca 5700 Kr.

Endvidere har Sagsøgeren paaberaabt sig, at Sagsøgte uden Hjemmel har udbetalt to af Haandværkerne, nemlig Entreprenør Larsen og Tømrrmester Andersen, der er Bygherrens Ægtefælle, henholdsvis det fulde Tilgodehavende efter Kontrakten og 1072 Kr 40 Øre udover 70 pCt af Entreprisesummen, og at Sagsøgte uden Hjemmel paa Bygge-regnskabet har opført et Beløb paa 1050 Kr, der udgør et for Tømrrmester Andersen udlagt Huslejeløb samt for Arbejde, der var indbefattet under sidstnævntes Kontrakt, har udbetalt 300 Kr til andre Haandværkere.

Endelig har Sagsøgeren anført, at Sagsøgte ved Mangel paa fornødent Tilsyn med Oppebørsel af Ejendommens Lejeindtægter er Skyld i, at et Beløb paa ca 5000 Kr uberettiget er oppebaaret af Bygherrens Ægtefælle, Tømrrmester Andersen, der heraf i Ejendommens Interesse kun har disponeret over 683 Kr 93 Øre.

Sagsøgte har heroverfor gjort gældende, at han, der allerede i Januar og Begyndelsen af Februar Maaned 1931 havde fremskaffet Laanetilsagn fra de paagældende Kreditinstituter, intet Ansvar har for, at den endelige Berigtigelse af Laanene blev forsinket, idet dette skyldtes, at Bygningsattest paa Grund af haandværksmæssige Mangler ved Ejendommen først kunde udstedes den 25 Oktober 1931.

Udbetalingen til Entreprenør Larsen var nødvendig, fordi denne ikke — som Sagsøgeren — var indgaaet paa at lade nogen Del af sit Tilgodehavende forblive indestaaende i Ejendommen.

Udbetalinger af 300 Kr for Ekstraarbejde var — uanset om dette henhørte under Tømrrmester Andersens Entreprise — nødvendig for at faa udfærdiget Bygningsattest.

Sagsøgte erkender, at Posten 1050 Kr, der vedrører et andet Byggeforetagende, fejlagtig er opført paa det heromhandlede Regnskab.

Endvidere er det ubestridt, at Andersen uberettiget har opkrævet en Del af Ejendommens Lejeindtægter, idet han dels i Sommeren 1930 afsluttede Kontrakter med nogle af ham fremskaffede Lejere og af disse modtog Lejeforskud paa ialt 1200 Kr, dels senere fornyede en Del Kontrakter med Lejere, der havde opsagt, og af disse modtog visse Lejeløb, der — efter det under en mod Andersen indledet Politiundersøgelse oplyste — ikke kan antages at have overstegtet 2666 Kr 94 Øre.

Endelig er der Enighed om, at Sagsøgte til Tømrrmester Andersen har udbetalt 1072 Kr 40 Øre udover 70 pCt af Entreprisesummen. Med Hensyn til disse Poster gør Sagsøgte imidlertid gældende, dels at han intet Ansvar kan have for de af Andersen uden hans Tilladelse oppebaarne Lejeløb, idet han har ført fornødent Tilsyn og bl a ved Henvendelse til Lejerne søgt at hindre Oppebørslen, dels at et Beløb paa 1533 Kr 93 Øre efter aflagt Regnskab er anvendt i Ejendommens Interesse. Udbetalingen af de 1072 Kr 40 Øre, der skete i Smaabeløb, var paa Grund af Andersens økonomiske Forhold nødvendig for at hindre, at Arbejdet gik i Staa. Endelig har Sagsøgte henvist til, at han for delvis at udligne de tre omhandlede Poster har foranlediget, at to Beløb paa tilsammen 2608 Kr 27 Øre hidrørende fra et andet af Andersen ledet Byggeforetagende indgik som Indtægtsposter paa det heromhandlede Regnskab.

Under Sagen er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren og Sagsøgte, hvorhos Overretssagfører Bang-Ebbestrup, Snedkermester Gulmann, og Malermester Lauritzen har afgivet Vidneforklaring.

Efter de foreliggende Oplysninger findes der nu at maatte gives Sagsøgte Medhold i, at der af de af ham anførte Grunde intet Ansvar kan paalægges ham med Hensyn til det ved Kursnedgangen for Obligationerne foraarsagede iøvrigt ubestemte og upaaregnelige Tab og ej heller med Hensyn til de til Entreprenør Larsen samt for Ekstraarbejde udbetalte Beløb paa tilsammen 1650 Kr.

Da der derhos af Andersen maa antages til Ejendommens Drift og Vedligeholdelse at være anvendt Beløb, der i hvert Fald svarer til de af ham oppebaarne Lejeforskud paa 1200 Kr, bliver der herefter kun Spørgsmaal om Ansvar for Sagsøgte med Hensyn til de øvrige af Andersen senere oppebaarne Lejebeløb paa ialt 2666 Kr 44 Øre, samt med Hensyn til de til eller for Andersen udbetalte Beløb paa henholdsvis 1072 Kr 40 Øre og 1050 Kr.

Der findes nu at maatte gives Sagsøgeren Medhold i, at Sagsøgte ved i Sagsøgerens Overværelse at udfærdige den Kontrakten givne, ovenfor citerede Paategning har givet Sagsøgeren Føje til at stole paa, at han paa betryggende Maade vilde varetage Sagsøgerens Interesse under Byggeforetagendet og ved Ejendommens Administration, og det er ved Vidneførslen godtgjort, at Sagsøgte under et Møde med Haandværkerne paa Byggepladsen, der afholdtes i Anledning af, at man var blevet bekendt med Andersens uberettigede Oppebørsel af Lejeforskud, ved sine Udtalelser i høj Grad bestyrkede den vakte Forventning og derved afværgede en paatænkt Politianmeldelse mod Andersen.

Der findes ligeledes at maatte gives Sagsøgeren Medhold i, at Sagsøgte ved — uden Forhandling med de øvrige Haandværkere — at foretage Forskudsudbetalinger til Andersen, hvis økonomiske Forhold var ham bekendt, samt ved — uanset det med Hensyn til Andersens tidligere Adfærd oplyste — at unnlade at føre effektiv Kontral med Ejendommens Lejeindtægter har paadraget sig et Ansvar overfor de Haandværkere, hvis Interesser han havde paataget sig at varetage.

Med Hensyn til Ansvarets Omfang maa Udgangspunktet — idet Posten 1050 Kr maa anses uomtvistet — bliver 4788 84 Øre, men heri maa i Overenstemmelse med Sagsøgtes Paastand fradrages de ovennævnte fra et andet Byggeforetagende hidrørende Beløb 2608 Kr 27 Øre, saaledes at Restbeløbet bliver 2180 Kr 57 Øre. Da dette efter de foreliggende Oplysninger maa antages at svare til ca 12 pCt af det ved Opgørelsen konstaterede Underskud, og da der ikke kan gives Sagsøgte Medhold i, at der i det nævnte Beløb bør fradrages et paastaat Tilgodehavende for Sagsøgte hos Bygherren paa 1991 Kr 06 Øre, vil der herefter tilkomme Sagsøgeren 624 Kr, hvilket Beløb med Renter som paastaat Sagsøgte vil have at betale til Sagsøgeren.

Endvidere findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 150 Kr.

Mandag den 28 Oktober.

Nr 175/1935.

Rigsadvokaten

mod

Carl Sophus Christiansen (Meyer),

der tiltales for Overtrædelse af Fremmedlovens § 22, jfr § 2.

Dom afsagt af Retten for Aabenraa Købstad m v den 4 Oktober 1934: Arrestanten Carl Sophus Christiansen bør straffes med Fængsel i 3 Maaneder, hvoraf 15 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses for udstaaet ved det Tiltalte underkastede Varetægtsfængsel, og vil efter Straffens Udstaaelse være at udbringe af Riget. Endelig betaler Tiltalte de til Sagens Behandling for det offentlige medgaaede, nødvendige Udgifter. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Vestre Landsrets Dom af 29 Maj 1935: Tiltalte Carl Sophus Christiansen bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. I Erstatning for udstaaet Varetægtsfængsel er Tiltalte berettiget til 400 Kr hos Statskassen. Sagens Omkostninger for begge Retter og derunder i Salær til den for Tiltalte ved Landsretten beskikkede Forvarer, Overretssagfører Jørgensen, 250 Kr, udredes af det offentlige.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det offentlige.

Ved sin Tilbagekomst til Rødekro fra Militærtjenesten i Maj 1919 maa Tiltalte ifølge sin Afstamning fra de sønderjydske Landsdele og Tilknytning til nære Paarørende i Rødekro anses endnu at have haft sit faste og varige Hjem der. Efter de i Dommen nævnte Ophold i Aalborg og Flensborg vendte han hver Gang tilbage til Rødekro, hvor han kunde vente at finde Tilhold hos sine Paarørende. Under disse Omstændigheder kan han, der iøvrigt indtil den 15 Juni 1920 havde Ophold dels i Rødekro, dels i Aabenraa, ikke anses inden sidstnævnte Tidspunkt at have mistet sit faste og varige Hjem i Landsdelene, saaledes, at han omfattes af § 1 i Lov Nr 474 af 5 September 1920, jfr § 1 i Lov Nr 247 af 12 Juni 1922. Idet det ligeledes tiltrædes, at han ikke inden 7 Juni 1922 kan anses at være udvandret til Tyskland vil Dommen i Henhold til de iøvrigt anførte Grunde idet hele være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Meyer 200 Kroner der udredes af det offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag tiltales Arrestanten Carl Sophus Christiansen i Henhold til Politimesterens mundtlige Anklage til Retsprotokollen til Straf for Overtrædelse af § 22, jfr § 2 i Fremmedloven begaaet derved, at han, der fire Gange tidligere, og sidst den 5 November 1932 af Aabenraa Politi er udvist fra Danmark med Tilhold efter Fremmedlovens § 2, paany er indrejst her i Landet Natten mellem den 12 og 13 September 1934 over Paskontrollen i Padborg.

Tiltalte, der er født den 14 Juni 1896 i Skodborg Sogn, er tidligere straffet flere Gange for Bedrageri, Tyveri og Overtrædelse af Fremmedloven, sidst ved nærværende Rets Dom af 10 Oktober 1932 for Overtrædelse af nævnte Lovs § 22 med Fængsel paa Vand og Brød i 4 × 5 Dage.

Tiltalte har nægtet sig skyldig, idet han har forklaret, at han har opholdt sig i Tyskland uafbrudt siden sin sidste Udvisning her fra Landet og indtil den 12 September 1934. Grunden til, at han da indrejste, var den, at de tyske Myndigheder havde tilkendegivet ham, at han ikke anerkendtes som tysk Statsborger, hvorfor Politiet havde forlangt, at han skulde rejse ud af Tyskland. Han fik Jærnbanebillet til Padborg, hvor en ledsagende tysk Politibetjent kontrollerede, at han udvandrede af Tyskland. Den danske Paskontrol gjorde ingen Bemærkning angaaende hans Indrejse, og hans Rejseпас, et saakaldt »Fremdenpass«, blev ikke stemplet af Paskontrollen, hvilket heller ikke skete med de andre Rejsende.

Af en under Sagen fremlagt Skrivelse af 18 August 1934 fra Aabenraa-Sønderborg Amt fremgaar det, at Tiltalte ikke af de danske Myndigheder anerkendes som dansk Statsborger.

I Anledning af Tiltaltes Forklaring om de nærmere Omstændigheder ved hans Indrejse her i Landet, der fandt Sted om Natten mellem Kl 12 og 1 har Statspolitiet i Padborg afgivet en Rapport af 18 September 1934, hvori Rigtigheden af Tiltaltes Forklaring bestrides, idet der blandt andet henvises til, at den Betjent, der foretog Paskontrollen paa nævnte Tidspunkt, ikke har truffet Personer, der legitimerede sig ved tysk »Fremdenpass«.

Med Hensyn til Tiltaltes Forklaring om, at han er blevet udvist af Tyskland, har det danske Konsulat i Flensborg i Skrivelse af 2 Oktober 1934 meddelt, at Regeringspræsidenten i Slesvig har udtalt, at denne Paastand ikke er rigtig, idet Tiltalte ikke er blevet udvist af Tyskland.

Tiltalte vil herefter være at anse efter Fremmedloven af 15 Maj 1875 § 22, jfr Ikrafttrædelsesloven af 15 April 1930 § 7 med en Straf, der under Hensyn til de Tiltalte tidligere idømte Straffe findes at kunne bestemmes til Fængsel i 3 Maaneder, hvoraf 15 Dage i Medfør af Straffelovens § 85 anses for udstaaet ved det Tiltalte underkastede Varetægtsfængsel. Tiltalte vil derhos i Medfør af Straffelovens § 76 være at dømme til efter udstaaet Straf at udbringes af Riget.

Tiltalte udreder endelig de til Sagens Behandling medgaaede, nødvendige Udgifter.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Aabenraa Købstad m v den 4 Oktober 1934 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af det offentlige.

Det bemærkes, at Tiltalte forhen er anset:

1. v e d en af Retten for Aalborg Købstad m v den 13 Juli 1920 afsagt Dom efter Straffelov 1866 §§ 253 og 257, jfr Lov 1 April 1911 § 13 med betinget Straf af Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 60 Dage,

2. v e d en af Retten for Hjørring Købstad m v den 12 Februar 1921 afsagt Dom efter Straffelov 1866 § 228, jfr Lov 1 April 1911 § 13, med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 40 Dage,

3. v e d en af Retten for Aabenraa Købstad m v den 4 December 1922 afsagt Dom efter Straffeloven af 1866 §§ 251, 253 og 257, tildels jfr Lov 1 April 1911 § 13 med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 120 Dage,

4. v e d en af Retten for Ringkøbing Købstad m v den 22 Juli 1930 afsagt Dom efter Straffelov 1866 § 253, § 257, § 274, jfr § 270, sammenholdt med § 46 og § 155 samt Lov Nr 52 af 15 Maj 1875 § 22, jfr § 2 og Lov Nr 144 af 1 Juli 1927 § 41, jfr § 21 Stk 1, og endelig Lov Nr 130 af 27 Maj 1908 § 16, jfr Lov Nr 269 af 3 November 1924, tildels sammenholdt med Lov 1 April 1911 § 13, med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 180 Dage,

5. v e d en af Retten for Aabenraa Købstad m v den 31 Marts 1932 afsagt Dom efter Lov af 15 Maj 1875 § 22, jfr § 2 med Fængsel paa Vand og Brød i 2×5 Dage,

6. v e d en af samme Ret den 10 Oktober 1932 afsagt Dom efter Lov 15 Maj 1875 § 22 og Lov Nr 96 af 31 Marts 1930 § 8 med Fængsel paa Vand og Brød i 4×5 Dage.

Det fremgaar dernæst af Sagen, at Tiltalte efter Udtaaelsen af den under 3 nævnte Straf den 6 April 1923 blev udvist af Landet med Tilhold efter Fremmedlovens § 2, at han allerede i September 1923 sneget sig ind i Landet udenom Paskontrollen, og at han dernæst er udvist med Tilhold den 23 Januar 1931, den 13 April 1932 og den 5 November 1932.

Tiltalte har her for Retten anført, at han ved de sønderjyske Landsdeles Indlemmelse i Riget har erhvervet dansk Indfødsret, at de ham meddelte Tilhold følgerig er givet med Urette, og at han derfor ikke har gjort sig skyldig i nogen lovstridig Handling ved at indfinde sig her i Landet.

Anklagemyndigheden har heroverfor gjort gældende, at Tiltalte ikke har opfyldt Betingelserne i Lov Nr 474 af 5 September 1920 § 1, jfr Cirkulære Nr 134 af 31 Marts 1921, for at være i Besiddelse af dansk Indfødsret, idet han ikke i hele Tidsrummet fra 1 Oktober 1918 til 15 Juni 1920 har haft fast Bopæl i de sønderjyske Landsdele. Anklagemyndigheden har i saa Henseende anbragt, at Tiltalte i Tiden fra November 1919 til 28 Februar 1920 har haft fast Ophold i Aalborg. Endvidere har Anklagemyndigheden gjort gældende, at Tiltalte i Medfør af Bestemmelse i Lov Nr 247 af 12 Juni 1922 § 1 er udelukket fra at have erhvervet dansk Indfødsret, idet han inden den 7 Juni 1922 har forlagt sin Bopæl til Tyskland.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Tiltalte, der som i Dommen nævnt er født i Skodborg Sogn i de sønderjydske Landsdele, efter at have deltaget i Verdenskrigen blev hjemsendt den 15 Maj 1919 til Rødekro, hvor hans Forældre (Fader og Stedmoder) bor. Han opholdt sig her til November s A, da han fik Ansættelse paa Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers Kontor i Aalborg. Han var i Rødekro den 10 Februar 1920 for at deltage i Afstemningen om de sønderjydske Landsdeles Tilbagevenden til Danmark, men opholdt sig iøvrigt i Aalborg, indtil han i Anledning af et begaaet Underslæb, for hvilket han senere ved den blandt Forstraffene under 1 ommeldte Dom blev anset med Straf, hemmeligt forlod Aalborg den 28 Februar 1920 og rejste tilbage til Rødekro. Han opholdt sig i den følgende Tid — bortset fra et Besøg i Flensborg hos en Broder — dels i Rødekro, dels i Aabenraa, hvor han boede den 15 Juni 1920. Fra den 25 Juni 1920 til den 13 Juli s A sad Tiltalte anholdt og fængslet i Aalborg. Han opholdt sig derefter — bortset fra en Tid, hvor han havde Plads hos en Købmand i Ullerup ved Sønderborg — i Rødekro dels hos sine Forældre, dels hos en derboende Broder indtil den 25 November 1920, da han blev ansat hos Uddeler Hansen i Lørslev Brugsforening ved Hjørring. Han gjorde sig her skyldig i Tyveri, blev fængslet den 1 Februar 1921 og anset ved den blandt Forstraffene under 2 nævnte Dom med Straf, som han derpaa i Forbindelse med den i Aaret 1920 idømte Straf afsonede til den 29 Maj 1921. I den følgende Tid opholdt Tiltalte sig hos Familien i Rødekro og derpaa omkring Midten af August s A i Graasten, hvor han havde Ansættelse paa Amtsvejvæsnets Kontor dersteds. Hen paa Efteraaret rejste han til sin Broder i Flensborg, hvor han opholdt sig nogle Maaneder, og i Tiden indtil September 1922 opholdt han sig iøvrigt dels i Flensborg, dels i Slesvig, Nibøl, Leck og Hamborg, hvor han besøgte Slægt og Venner samt fra Tid til anden havde noget Arbejde. Under 7 Juni 1922 frameldtes han Folkeregistret i Graasten til Flensborg, uden at det har kunnet oplyses med Sikkerhed, hvor han da boede. Tiltalte indgik den 26 Juli 1922 i Nibøl Ægteskab med Clara Wagner fra Hamborg, med hvem han i September 1922 rejste ind heri Landet, idet de uden Pas gik over Grænsen ved Krusaa. De rejste i den følgende Tid rundt i Landet og begik herunder, indtil de den 8 November 1922 blev anholdt i Holstebro, forskellige Bedragerier, for hvilke de blev anset med Straf ved den blandt Forstraffene under 3 nævnte Dom. Tiltalte blev herved tillige kendt skyldig i Bedrageri for under sit Ophold i Graasten i Efteraaret 1921 at have købt en Cykel og en Klædning paa Kredit uden Hensigt til at betale Købesummerne. Da Tiltalte, der som ovenfor nævnt efter udstaaet Straf i April 1923 udvistes af Landet, i September s A atter indrejste hertil, medfulgte hans Hustru ikke, og deres Ægteskab er endelig ophævet den 14 Maj 1925, hvorefter Tiltalte under sit Ophold heri Landet i Perioden fra September 1923 til 23 Januar 1931 paany indgik Ægteskab i September 1925 i Aalborg med en derboende Pige.

Det fremgaar endvidere af Sagen, at Tiltalte, da han den 8 November 1922 sattes under Anholdelse, overfor Politiet i Holstebro opgav ved Genforeningen at være blevet dansk Statsborger, men at saavel

Aabenraa Amt som det tyske Konsulat i Aabenraa i 1923 har anset Tiltalte for tysk Statsborger, og saavel nævnte Konsulat som Politipræsidenten i Flensborg har paa givet Foranledning udtalt sig i samme Retning i 1930. Efter at der i Foraaret 1932 hos de tyske Myndigheder formentlig i Anledning af et Andragende fra Tiltalte synes at være opstaaet Tvivl om Tiltaltes Statsborgerforhold, har Aabenraa-Sønderborg Amt i Skrivelse af 21 Oktober 1932 udtalt, at Tiltalte ikke har erhvervet dansk Indfødsret. I Skrivelse til Tiltalte af 9 November 1933 fra Regeringspræsidenten i Slesvig har denne derimod udtalt, at Tiltalte er i Besiddelse af dansk Statsborgerret. Efter at det tyske Konsulat i Aabenraa derpaa i Skrivelse af 14 August 1934 havde anmodet Aabenraa-Sønderborg Amt om at tage Spørgsmaalet om Tiltaltes Statsborgerforhold op til fornyet Undersøgelse, har nævnte Amt i Skrivelse af 18 s M meddelt Konsulatet, at Tiltalte allerede som Følge af, at han havde taget Bopæl i Aalborg i Tiden fra November 1919 til 28 Februar 1920, ikke har erhvervet dansk Indfødsret. Denne Opfattelse er dernæst under 15 Marts 1935 tiltraadt af Indenrigsministeriet, hvem Spørgsmaalet efter Sagens Indbringelse for Landsretten har været forelagt.

Anklagemyndigheden har under Domsforhandlingen for Landsretten oplyst, at den forgæves har søgt at tilvejebringe autentiske Oplysninger om Rigtigheden af Tiltaltes Forklaring, hvorefter han den 12 September 1934 indfandt sig i Danmark som Følge af en Udvisning fra de tyske Myndigheders Side.

Tiltalte har afgivet Forklaring for Landsretten om sit Ophold i Aalborg i Vinteren 1919—1920, ligesom der ogsaa paa andre Maader er søgt Oplysninger herom. Det maa herefter antages, at det skyldes Arbejde fra sønderjydske Foreninger i Danmark, der ønskede at bistaa Sønderjyderne i den efter Krigens Ophør vanskelige Tid, at Tiltalte opnaaede Pladsen ved Fællesforeningens Kontor i Aalborg. Ansættelsen var midlertidig, hvad der var meddelt Tiltalte, men der vilde ikke have været noget til Hinder for, at han, om han havde vist sig egnet, kunde have opnaaet fast Ansættelse. Herom blev der imidlertid ikke Tale, da han som foran nævnt forinden forlod Pladsen. Tiltalte har forklaret, at hans faa Ejendele, nemlig hans Militærpapirer, Krigserindringer og lignende i den paagældende Tid beroede hos hans Broder i Rødekro, mulig har ogsaa enkelte Genstande beroet hos hans Forældre i Rødekro.

Efter det foreliggende findes det nu at maatte staa fast, at Tiltalte endnu den 1 Oktober 1918 havde sit faste og varige Hjem i Rødekro. Naar dernæst henses til de ovenfor nævnte nærmere Omstændigheder ved Tiltaltes Ansættelse i Aalborg i November 1919 og Beskaffenheden af Opholdet der samt til, at Tiltalte derpaa vendte tilbage til Rødekro, hvor de Ejendele, han overhovedet havde, beroede, findes han uanset Opholdet i Aalborg, og idet Besøget i Flensborg i Foraaret 1920 ej heller kan komme i Betragtning herimod, at have bevaret den faste Bopæl i Rødekro udover den 15 Juni 1920. Da det endvidere efter de foreliggende Oplysninger ikke kan statueres, at Tiltalte ved sit Ophold i Tyskland fra Efteraaret 1921 til September 1922 har forlagt sin Bopæl til dette Land, har han i Henhold til Lov Nr 274 af 5 September 1920 § 1,

jfr Lov Nr 247 af 12 Juni 1922 § 1 erhvervet dansk Indfødsret. Herefter har det Tiltalte meddelte Tilhold efter Fremmedloven savnet fornøden Hjemmel, og han vil følgelig ikke kunne straffes for dets Overtrædelse, hvorfor han vil være at frifinde for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag.

Tiltalte, der under Sagen har været fængslet fra den 18 September 1934 til den 31 Oktober s A, har paastaaet sig tilkendt Erstatning for det udstaaede Varetægtsfængsel, hvorhos han har forbeholdt sig at kræve Oprejsning og Erstatning i Anledning af de tidligere ham overgaaede Straffedomme for Overtrædelse af Fremmedloven og de ham overgaaede Udvisninger.

Idet nu Betingelserne for at tilkende Tiltalte Erstatning for det ham overgaaede Varetægtsfængsel findes at være til Stede, vil der være at tillægge ham en Erstatning hos Statskassen, der vil kunne bestemmes til 400 Kr.

Sagens Omkostninger for begge Retter bliver at udrede af det of-fenlige som nedenfor bestemt.

Tirsdag den 29 Oktober.

Nr 50/1935. Aktieselskabet **Varde Bank** (Cohn)

mod

Enkefru **Anna M Larsen** (Poul Jacobsen),

betræffende Opfyldelse af en Kautionsforpligtelse.

Vestre Landsrets Dom af 29 Januar 1935: Sagsøgte, Enkefru Anna Marie Larsen, bør for Tiltale af Sagsøgerne, A/S Varde Bank, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte 300 Kr, der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten Aktieselskabet Varde Bank til Indstævnte Enkefru Anna Marie Larsen med 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 14 Februar 1918 blev der mellem Sagsøgerne, A/S Varde Bank, Grindsted, og daværende Handelsmand Jens Larsen, sammesteds, oprettet en Kassekredit-Kontrakt, hvorved der tilstodes Larsen en Kredit i løbende Regning af indtil 25 000 Kr. Ved Medunderskrift paa Kontrakten paatog Larsens Fader, Gaardejer Mads Larsen af Heinsvig, sig i Forening med Enke Anne Larsen af Grindsted Forpligtelse som Selvskyldnerkautionsist for en Sum af ikke over 25 000 Kr med paaløbne og paaløbende Renter og Omkostninger. Gaardejer Mads Larsen afgik ved Døden i 1919, og hans Enke, Sagsøgte Anna Marie Larsen af Grindsted, har siden da hensiddet i uskiftet Bo. Den 16 December 1921 indgik Jens Larsen Ægteskab med den anden Kautionsist Anne Larsen, med hvem han lever i sædvanligt Formuefællesskab efter Reglerne i Loven af 7 April 1899, og som den 29 November s A havde indsat et Beløb af 29 000 Kr paa en Sparekassebog med Grindsted-Grene Sparekasse. Nogle Aar efter, senest i 1925, stillede Sagsøgerne til Jens Larsen — der havde et ringe Overtræk paa den nævnte Kassekredit, og som havde forskellige andre Forpligtelser overfor Sagsøgerne, nemlig en anden ved Pant sikret Kassekredit samt en Del Veksel- og Kautionsforpligtelser — Krav om, at han skulde fremskaffe yderligere Sikkerhed, og han afgav da som Haandpant til Sagsøgerne den fornævnte Sparekassebog, der lød paa hans Hustrus Navn, men paa Sagsøgernes Forlangende overførtes af Sparekassen paa Jens Larsens Navn, og hvorpaa da indstod ca 34 000 Kr. Den 21 Marts 1928 hævdede Sagsøgerne Sparekassébogens Paalydende, der udgjorde 38 983 Kr 51 Øre. Beløbet blev godskrevet Kassekreditkontoen af 1918, hvis Saldo forinden udgjorde ca 44 200 Kr. Sagsøgerne, der hidtil ikke havde gjort Sagsøgtes Ægtefælle Mads Larsens Kautionsforpligtelse gældende overfor hende, tilskrev den 17 Juli 1933 Sagsøgte om at drage Omsorg for, at der blev stillet yderligere Sikkerhed for Kassekrediten.

Da Sagsøgte ikke efterkom denne Anmodning, har Sagsøgerne under nærværende Sag paastaaet hende tilpligtet at betale 13 111 Kr 08 Øre — hvortil de nu opgør deres Tilgodehavende ifølge den oftnævnte Kassekredit, paa hvilken der ikke er udbetalt Jens Larsen noget Beløb siden 1927, hvorimod forskellige Vekselbeløb er debiterede Kontoen og paaløbne Renter er tilskrevne — tillige med Renter af det indsøgte Beløb 6 pCt aarlig fra den 1 Oktober 1933, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgernes Tiltale, idet hun har gjort gældende, at hendes Kautionsforpligtelse er ophørt derved, at Sagsøgerne har modtaget det foranførte fra hendes Medkautionsist hidrørende Beløb, der væsenligt overskrider det af Kautionsforpligtelsen omfattede.

Sagsøgerne har til Støtte for deres Paastand gjort gældende, at de ansaa den Sagsøgte og Medkautionsisten paahvilende Kautionsist for til-

strækkelig betryggende med Hensyn til det fornævnte i Kassekreditkontrakten af 1918 anførte Beløb, men at de, da Jens Larsen — som nævnt — havde betydelige Forpligtelser udover Skylden efter den nysnævnte Kontrakt har afkrævet Larsen en yderligere af Kautionsforpligtelsen uafhængig Sikkerhed, og at de herefter, uanset at det paa Sparekassebogen hævede Beløb er kommet dem tilgode som foran anført, maa være berettigede til at gøre Kautionsforpligtelsen gældende for den Del af Jens Larsens Skyld efter Kassekreditkontrakten, som ikke er dækket gennem Sparekassebogen.

Oftnævnte Jens Larsen har under Domsforhandlingen med Hensyn til de nærmere Omstændigheder, hvorunder Sparekassebogen blev givet i Haandpant, som Vidne forklaret, at Bankens Bestyrer Thrane forlangte yderligere Sikkerhed for »Kassekreditkontrakten« og herved anførte, at Vidnets Fader jo var død, og at Vidnet selv var blevet gift med den anden Kautionist.

Nævnte Bankbestyrer Thrane, der under Domsforhandlingen ikke med Bestemthed har bestridt Rigtigheden af den af Jens Larsen afgivne Forklaring, har som Vidne under Sagens Forberedelse bl a forklaret, at Sparekassebogen blev afgivet til Sikkerhed for Jens Larsens Forpligtelse overfor Banken, og at Anledningen var, at Banken havde opfordret Jens Larsen, hvis Forhold efterhaanden var blevet Banken for indviklet, til at stille yderligere Sikkerhed, hvorefter Jens Larsen indfandt sig med Sparekassebogen, der lød paa hans Hustrus Navn. Vidnet udtalte derefter, at Bogen ikke kunde modtages som Sikkerhed uden Samtykke fra den, paa hvis Navn den lød; herefter afleverede Larsen Bogen med ændret Ejerbetegnelse som ovenfor anført, og der blev derefter udfærdiget og underskrevet et formeligt Haandpantebevis, som efter Thranes videre Forklaring antagelig er blevet udleveret Jens Larsen, da Sparekassebogens Paalydende blev hævet.

Jens Larsen har forklaret, at han ikke kan erindre, om han har udstedt Haandpantebevis, og et saadant er ikke kommet til Stede under Sagen.

Efter alt det foreliggende, derunder særlig Jens Larsens Vidneforklaring, findes Sagsøgerne ved, uden at tage nogetsomhelst nærmere Forbehold om Kautionens fortsatte Bestaaen, at modtage den ovenomhandlede Sparekassebog, hvis Paalydende de senere har hævet, at maatte være stillede, som om de fra den ene af de to Kautionister — fra hvem Bogens Paalydende, efter hvad de vidste, hidrørte — til Fyldestgørelse af Kautionsforpligtelsen havde modtaget en Indbetaling, der oversteg det af bemeldte Forpligtelse omfattede Beløb af 25 000 Kr med Renter, og da maa herefter være afskaaret fra at gøre Kautionsforpligtelsen gældende overfor Sagsøgte, med hvem det maatte være Sagsøgernes Pligt at træffe en Ordning, saafremt de — uanset det med Hensyn til Sparekassebogen passerede — vilde fastholde hende som Kautionist. Sagsøgtes Frifindelsestaastand vil herefter være at tage til Følge. I Sagsomkostninger findes Sagsøgerne at burde betale Sagsøgte 300 Kr.

Onsdag den 30 Oktober.

Nr 114/1935.

Rigsadvokaten

mod

Jørgen Abel Møller (Bruun),

der tiltales for uagtsomt Manddrab og Overtrædelse af Motorloven.

Dom afsagt af Frederiksberg Birks Ret den 8 Februar 1935: Tiltalte Jørgen Abel Møller bør straffes med Hæfte i 14 Dage, hvorhos han vil have at udrede de med Straffesagen forbundne Omkostninger, herunder i Salær til den for ham beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Schlichtkrull, 50 Kr. Inden 15 Dage efter Dommens Forkyndelse betaler Tiltalte og Forsikringsselskabet »London« derhos in solidum 1557 Kr 65 Øre til Frk Elise Jensen samt i Sagsomkostninger til hende 100 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 16 April 1935: Tiltalte Jørgen Abel Møller bør straffes med en Bøde af 100 Kr, hvoraf Halvdelen tilfalder Statskassen, Halvdelen Københavns Amtskommunes Kasse. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 10 Dage. Tiltalte og Forsikringsaktieselskabet London bør een for begge og begge for een til Union Petroleum Company betale 26 Kr 25 Øre og til Frøken Elise Jensen 1400 Kr samt i Sagsomkostninger for Underretten 100 Kr. Med Hensyn til Straffesagens Omkostninger for Underretten, deriblandt det Forsvareren tillagte Salær, bør Underrettens Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, deriblandt 40 Kr i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører O Schlichtkrull, udredes af det offentlige. Den idømte Bøde at udredes inden 3 Dage, de idømte Erstatninger inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det offentlige.

Forsikringsaktieselskabet »London«, der har betalt de ved Landsretten paalagte Erstatningsbeløb, procederer til Frifindelse.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde

kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret tillægges der Højsteretssagfører Bruun 80 Kroner, der udredes af det offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 14 Januar 1935 fra Statsadvokaten for Sjælland er Jørgen Abel Møller sat under Tiltale til Straf for uagtsomt Manddrab (Straffelovens § 241) og Overtrædelse af Motorlovens § 29, ved den 5 December 1934, da han som Fører af Motorvogn K 35 844 kom kørende ad Vodroffsvej i sydlig Retning, at have undladt at udvise fornøden Forsigtighed og Agtpaagivenhed og som Følge heraf i venstre Side af Vejen at have paakørt en i modsat Retning kørende Cyklist Egon Bjørner Jensen, saaledes at der tilføjedes denne saadanne Kranie-Hjernelæsioner, at han den 9 s M afgik ved Døden paa Frederiksberg Hospital.

I Medfør af Motorlovens § 42 paastaas Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendt Tiltalte.

Tiltalte er født den 1 September 1912 og ikke tidligere straffet.

Under Sagen er der foruden af Tiltalte afgivet Forklaring af Lærling Svend Aage Kjeldsen som Vidne. Ved det herunder oplyste er det godtgjort, at Tiltalte som Fører af Motorvogn K 35 844, som han jævnlig havde ført, kom kørende med formentlig ca 25 km's Fart, at Føret var fedtet, at han, da han vilde overhale den foran kørende Vogn, blev bange for ikke at kunne komme forbi Egon Jensen, der kom imod ham paa Cykel i god Fart, men i sin højre Side af Vejen, og at han derfor bremsede for at køre ind bag den nævnte Vogn, hvilket havde til Følge, at K 35 844 skred ud til venstre og ramte Egon Jensen, som senere er afgaaet ved Døden som Følge af de ham ved Sammenstødet tilføjede Kvæstelser. Det maa herefter antages, at Tiltalte har kørt med en Fart, der under Hensyn til Føret og Omstændighederne iøvrigt har været for stor, og at dette i Forbindelse med fejl Manøvrering har været Skyld i Uheldet.

Som Følge heraf vil han i Medfør af Straffelovens § 241 og Motorlovens § 29, jfr § 41, være at anse med Straf af Hæfte i 14 Dage, hvorhos han vil have at udrede Straffesagens Omkostninger, herunder i Salær til den for ham beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Schlichtkrull, 50 Kr. Der findes derimod efter Omstændighederne ikke at være tilstrækkelig Grund til at frakende Tiltalte Retten til at føre Motorkøretøjer.

Under Sagen er der nedlagt Paastand paa, at der tilkendes Egon Jensens Moder, Frk Elise Jensen, Erstatning, nemlig til Dækning af Udgifter ved Egon Jensens Død og Begravelse samt Udgifter til Vagt hos Moderen i de første 22 Døgn efter hans Død 1987 Kr 35 Øre, til Dækning af Udgifter ved Lægeundersøgelse 30 Kr, samt endvidere Erstatning efter Rettens Skøn for Forringelse af Moderens Helbredstilstand og for Tab af Forsørger samt for Sagførerassistance.

Tiltalte og Forsikringssselskabet »London«, i hvilket K 35 844 var ansvarforsikret, og som er indtraadt i Sagen, har paastaet sig frifundet mod Betaling af et mindre Beløb til Dækning af Udgifterne ved Egon Jensens Død og Begravelse.

Med Hensyn til de enkelte Erstatningspaastande bemærkes følgende:

De egenlige Begravelsesudgifter har udgjort 569 Kr 67 Øre og findes at burde erstattes fuldtud. Ligeledes findes det stemmende med

Billighed, at Moderens Udgifter til Sørgeklæder 171 Kr 98 Øre erstattes. Herudover har Frk Jensen krævet erstattet

til Anlæg af Gravsted	150 Kr
til Gravsten	400 Kr og
til Vedligeholdelse af Gravsted i 20 Aar.....	400 Kr.

Disse tre Poster, der iøvrigt er nærmere dokumenteret, har Tiltalte og »London« paastaet nedsat, og den Erstatning, der kan tilkendes Frk Jensen, findes passende at kunne bestemmes til ialt 600 Kr.

Udgifter til Automobil til Sagfører to Gange, 10 Kr, vil Tiltalte og »London« ikke mod deres Protest kunne tilpligtes at erstatte Frk Jensen.

Frk Jensen har derhos fordret erstattet 286 Kr, der udgør Udgiften til Vagt hos hende de første 22 Døgn efter Sønnens Død. Med Hensyn til denne Post og den af hende fordrede Erstatning for Helbredsforringelse er det anført, at Frk Jensen før Ulykken var syg, og at Sønnens Død indvirkede saa voldsomt paa hende, at hun ikke kunde være alene i 3 Uger. Det er oplyst, at Frk Jensen i September—Oktober 1933 blev angrebet af en Rygmarvslidelse og længe laa syg i Hjemmet. Fra den 14 Maj—8 September 1934 var hun indlagt paa Kommunehospitalet i København under Diagnose Betændelse i Nervesystemet og almindelig Nervesvækkelse i Forbindelse med nogen Depression; derefter var hun igen sengeliggende hjemme en Tid, men siden 26 September 1934 gik hun til ambulant Behandling paa De samvirkende Sygekassers Massageklinik paa Mariendalsvej. Klinikchefen her har i en den 3 Januar 1935 udstedt Erklæring udtalt:

1) at Patientens Søns Død ved Ulykkestilfælde i December 1934 saavel psykisk som hvad den øvrige Tilstand angaar har forværret Frk E M Jensens Symptomer, uden at man paa nogen Maade har Indtryk af bevidst Overdrivelse.

Saaledes er hendes Gang blevet daarligere efter det psykiske Chock, som Sønnens Død maa formodes at repræsentere og Patientens sjælelige Tilstand har været præget af dyb Depression og Uro, medens hun ellers før Ulykkestilfældet var faldet godt til Ro.

2) Jeg anser det derfor i overvejende Grad sandsynligt, at det har været nødvendigt at have daglig Vagt hos Frk E M Jensen i Tiden efter Sønnens Død — dels paa Grund af den legemlige og dels paa Grund af den psykiske Tilstand.

Endvidere har Overlæge, Dr med K Krabbe, der behandlede Frk Jensen paa Kommunehospitalet, i en den 7 Januar 1935 udstedt Erklæring udtalt:

1) Efter det indtryk jeg havde af hende (efter journalen paa Kommunehospitalet), vil jeg anse det for overvejende sandsynligt, at hendes tilstand vil være forværret ved sorgen over hendes søns død som følge af overkørsel.

2) Jeg vil ligeledes anse det for sandsynligt, at hun er nødt til at have fremmed hjælp, idet vi paa hospitalet, før hun blev udskrevet, foreslog hende at lade sig overflytte til Almindelig Hospital, da vi mente hun vanskeligt kunde klare sig alene.

3) Det kan ikke udelukkes, at ophold paa en kuranstalt kunde bringe nogen bedring, men det er ret usikkert, om den vil gøre det.«

Naar nu Hensyn tages til det saaledes oplyste findes det tilstrækkelig sandsynliggjort, at det var nødvendigt, at Frk Jensen, der var vant til at have Sønnen hos sig i Hjemmet, ikke i den første Tid efter hans Død har kunnet være alene, og Tiltalte og »London« findes derfor at burde godtgøre hende det nævnte Beløb af 286 Kr, som de vel har protesteret mod at betale, men imod hvis Størrelse der ikke er gjort særlig Indsigelse. Endvidere bør de efter Omstændighederne godtgøre hende de ovennævnte 30 Kr for Lægeattester. Derimod vil Tiltalte og »London« ikke kunne dømmes til at betale Frk Jensen nogen Erstatning for — varig — Forringelse af Helbred, dels fordi en saadan ikke er tilstrækkelig dokumenteret, dels fordi Udredelse af en saadan Erstatning i det foreliggende Tilfælde maa ligge udenfor deres Erstatningspligt.

Med Hensyn til den krævede Erstatning for Tab af Forsørger er det anført, at Frk Jensen boede alene sammen med Sønnen Egon Jensen, og at han, der var født den 20 Februar 1918 og havde en Kontorplads, hvor han tjente 50 Kr maanedlig og endvidere tjente 15 Kr ugenlig ved Manuduktion, bidrog væsentlig til Hjemmets Opretholdelse, idet Modern siden Oktober 1934 kun har haft en Indtægt af 13 Kr ugenlig i fortsat Hjælp fra Sygekassen. Endvidere er det anført, at man maatte vente, at Sønnen, der har faaet de bedste Skudsmaal, ogsaa fremtidig vilde underholde eller dog understøtte hende. Trods det saaledes anførte findes der dog ikke at kunne tilkendes Frk Jensen Erstatning for Tab af Forsørger.

Der vil herefter kunne tilkendes Frk Jensen i Erstatning ialt 1557 Kr 65 Øre samt 100 Kr i Sagsomkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Frederiksberg Birks Rets 1 Afdeling den 8 Februar 1935 og paaanket af Tiltalte Jørgen Abel Møller til Frifindelse, subsidiært til Formildelse af den idømte Straf og Nedsættelse af den tilkendte Erstatning, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den ikendte Straf og med Paastand om, at Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes Tiltalte, samt eventuelt til Udredelse af yderligere Erstatning.

Efter de foreliggende Oplysninger kan det ikke anses godtgjort, at Tiltalte har udvist noget Forhold, der kan paadrage ham Ansvar efter Straffelovens § 241. Derimod findes han ved sin Opbremsning under de i Dommen beskrevne Omstændigheder ikke at have udvist den i Motorlovens § 29 paabudte Agtpaagivenhed og Forsigtighed. Tiltalte vil derfor være at anse efter denne Lovs § 41 med en Straf, der findes passende at kunne fastsættes til en Bøde af 100 Kr, at fordele i nedenævnte Forhold, medens der ikke findes Anledning til at frakende ham Retten til at være Fører af Motorkøretøj. Forvandlingsstraffen vil være at bestemme til Hæfte i 10 Dage.

For Landsretten har Frøken Elise Jensen paastaet, at der ud over de hende ved den indankede Dom tilkendte særlige Erstatningsbeløb, der rettelig sammenlagt udgør 1657 Kr 65 Øre, ikke som i Dommen anført 1557 Kr 65 Øre, tilkendes hende Erstatning efter Rettens Skøn

for Tab af Forsørger, for Nedsættelse af Helbredstilstand og Arbejdsevne samt for Udgift til Sagførerassistance.

Union Petroleum Company har paastaet sig tilkendt en Erstatning af 26 Kr 25 Øre for Skade paa Kompagniets af Afdøde benyttede Cykel.

Tiltalte og Forsikringsaktieselskabet London har erklæret intet at have at erindre mod denne sidste Paastand, hvorfor den vil være at tage til Følge. De har derimod paastaet sig frifundet for Frøken Jensens Paastand mod Betaling af Udgifter til

Begravelse	med Kr 569,67
Sørgetøj	— — 171,98
Anlæg af Gravsted.....	— — 96,10
Gravsten	— — 100,00

ialt.... Kr 937,75.

I den indankede Dom er det med Rette statueret, at der ikke kan tilkendes Frøken Jensen Erstatning for Tab af Forsørger. Idet der heller ikke findes at kunne tilkendes hende Erstatning for Nedsættelse af Helbredstilstand, men vel for midlertidig Hjælp umiddelbart efter Sønnens Død, findes efter det for Landsretten oplyste om Udgifterne ved Graven den hende tilkommende Erstatning at kunne fastsættes til 1400 Kr foruden det hende i den indankede Dom tilkendte Beløb af 100 Kr i Sagsomkostninger.

Torsdag den 31 Oktober. ,

Nr 196/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Marius Eberhard Vibæk (Bache),

der tiltales for Overtrædelse af Presseloven.

Dom afsagt af Københavns Amts nordre Birks Ret den 2 Juli 1935: Tiltalte Marius Eberhard Vibæk bør inden 3 Dage efter Dommens Forkyndelse betale en Gentofte Kommunes Kasse tilfaldende Bøde af 30 Kr, som i Mangel af Betaling vil være at afsone med Hæfte i 3 Dage. Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Færdig fra Trykkeriet den 13 November 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 19

Torsdag den 31 Oktober.

Østre Landsrets Dom af 28 August 1935: Tiltalte Marius Eberhardt Vibæk bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter udredes af det offentlige.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det offentlige.

Den paagældende Reklameseddel indeholder dels en sammenhængende Tekst, hvori Joh P Pedersen & Søn anbefaler sig til Haveejere med forskellige Slags Grus og Sten, dels i Forbindelse hermed en billedlig Fremstilling, der gengiver en Kvinde rivende i en Have.

En Reklame af det anførte Indhold findes at maatte betegnes som et Skrift i Presselovens Forstand, og da Mangfoldiggørelse med Duplikator i Henhold til Presselovens § 16 maa sidestilles med Trykning, vil Tiltalte være at kende skyldig i det Forhold, for hvilket han er sat under Tiltale.

Bøden, der vil være at tillægge Københavns Amtsfond, findes at burde bestemmes til 10 Kroner. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 2 Dage.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Marius Eberhard Vibæk bør til Københavns Amtsfond bøde 10 Kroner. Forvandlingsstraffen bestemmes til 2 Dages Hæfte.

Sagens Omkostninger for alle Retter, derunder i Salær for Højesteret til Højesterets-sagfører Bache 80 Kroner udredes af det offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 14 Juni 1935 er Forstander Marius Eberhardt Vibæk, Callisensvej 7, Hellerup, sat under Tiltale til Straf for Overtrædelse af § 1 i Presseloven af 3 Januar 1851 ved i flere Tilfælde fra sin Bopæl at have udleveret nogle af ham der fremstillede Tryksager, paa hvilke hans Navn ikke var angivet.

Tiltalte har erkendt bl a at have leveret en Reklame til Firmaet **Johs P Petersen og Søn** i 1000 Eksemplarer fremstillet ved Hjælp af Duplikator uden at hans Navn var angivet paa Tryksagerne. Tiltalte har imidlertid hævdet, at han ikke herved har overtraadt Presselovens § 1.

Da den paagældende Reklameseddel efter sit Indhold findes at maatte sidestilles med Skrifter i Presselovens Forstand, og da Presselovens Bestemmelser om trykte Skrifter jfr herved Lovens § 16 skønnes at maatte finde Anvendelse paa duplikerede Skrifter, naar de fremstilles i saa stort et Oplag, som Tilfældet har været i nærværende Sag, vil Tiltalte imidlertid være at anse skyldig i det Forhold, for hvilket han tiltales. Han vil herefter i Medfør af Presselovens § 1, jfr § 16 have at betale en Gentoftes Kommunes Kasse tilfaldende Bøde af 30 Kr, som i Mangel af Betaling vil være at afsone med Hæfte i 3 Dage.

Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Retten for Københavns Amts nordre Birk den 2 Juli 1935 og er af Tiltalte Marius Eberhardt Vibæk med Justitsministeriets dertil i Skrivelse af 20 Juli 1935 meddelte Tilladelse paaanket til Frifindelse, samt af Anklagemyndigheden til Skærpeelse af den idømte Straf.

Det bemærkes efter det for Landsretten oplyste, at Tiltalte med sin Duplikator kun kan fremstille 150—175 Aftryk af den Voksplade, hvorpaa Tekst m m indføres dels ved Skrivemaskine, dels ved Tegning, og at det i Sagen ommeldte Antal Reklamesedler er fremstillede i 5 à 6 i Teksten noget varierende Aftryk.

Idet den anvendte Fremgangsmaade herefter ikke findes at kunne henføres under Bestemmelsen i Presselovens § 16, 1 Stk, om Gengivelse af Skrift ved mekaniske Midler, vil Tiltalte være at frifinde.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

F r e d a g d e n 1 N o v e m b e r .

Nr 203/1934.

Rigsadvokaten

m o d

Jenny Charlotte Bendtsen (Holten-Bechtolsheim),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 181, Stk 2, jfr § 23, Stk 1.

Ø s t r e L a n d s r e t s D o m af 9 Oktober 1934: De Tiltalte, Knud Christensen, Johannes Andreas Jensen og Jenny Charlotte Bendtsen, bør straffes med Fængsel, Christensen i 3 Aar, de to andre Tiltalte hver især i 2½ Aar, hvoraf for Christensens og Jensens Vedkommende 3 Maaneder anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel. De borgerlige

Rettigheder frakendes alle de Tiltalte for et Tidsrum af 10 Aar. Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes Tiltalte Christensen for et Tidsrum af 4 Aar fra denne Doms Afsigelse. De Tiltalte udreder een for alle og alle for een Sagens Omkostninger, derunder i Salærer til de for de Tiltalte for Landsretten beskikkede Forsvarere, Overretts-sagfører Hagen, Frandsen og Berg, alle af Odense, 300 Kr til hver. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret under Medvirkning af Nævninger afsagte Dom er paaanket dels af Tiltalte, dels af det offentlige.

Efter Dommens Afsigelse har Tiltalte været indlagt til Observation paa Sindssygehospitalet i Middelfart, hvis Overlæge i sin Erklæring udtaler: »Jenny Charlotte Bendtsen er — — — ikke sindssyg eller aandssvag, men lidende af Epilepsi, der giver sig Udtryk gennem stadig tilbagevendende Krampeanfald, Karakterforandring og lettere Svækkelse af de aandelige Evner. Hendes Personlighed er omend ikke i stærkere Grad, saa dog tydeligt præget af den epileptiske Sygdom. — Paa Tidspunktet for Ildspaaættelsen og i den nærmeste forudgaaende Tid synes hun ikke at have haft epileptiske Anfald eller epileptiske Taage-tilstande, men det kan ikke udelukkes, at den epileptiske Sygdom gennem en almindelig diffus Indvirkning paa og Omformning af hendes Personlighed kan have influeret paa hendes Forstaaelse og Bedømmelse af Situationen. — Man tør ikke paa Forhaand udelukke, at hun vil være egnet for Paavirkning gennem Straf, men er dog af den Opfattelse, at Straf i det foreliggende Tilfælde, vil være lidet hensigtsmæssig.«

Retslægeraadet, for hvilket Erklæringen har været forelagt, har derefter udtalt: »at man med Hensyn til Karakteristiken af Jenny Charlotte Bendtsens sjælelige Forfatning kan henholde sig til Raadets Erklæring af 22 August 1934. Med Hensyn til den paagældendes Egnethed til Paavirkning gennem Straf under vanlige Former, kan det stadig ikke siges, at denne principielt tør antages ikke at være til Stede.«

For sit Forhold vil Tiltalte være at anse efter Strfl § 181, Stk 2.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret og som Godtgørelse for Udlæg betaler Tiltalte Jenny Charlotte Bendtsen til Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim 200 Kroner og 49 Kroner 65 Øre.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Knud Christensen, Johannes Andreas Jensen og Jenny Charlotte Bendtsen er ved Anklageskrift af 8 August 1934 sat under Tiltale ved Østre Landsret til at lide Straf:

A.

Begge Arrestanterne efter Straffelovens § 181, 2 derved, at de i den Hensigt at besvige Brandforsikringen den 27 Maj 1934 Kl ca 20,30 i Forening har sat Ild paa den Christensen tilhørende Ejendom »Kirke-mose« paa Fangel Vestermark, hvorved Ejendommen nedbrændte, idet Jensen efter Aftale med Christensen anbragte et tændt Julelys i Halmen i Ejendommens Svinesti;

Tiltalte Bendtsen efter Straffelovens § 181, Stk 2, jfr § 23, Stk 1, for ved Tilskyndelse, Raad eller Daad at have medvirket til Gerningen, derved, at hun i Tiden fra Februar 1934, til Brandstiftelsen fandt Sted, flere Gange har opfordret de Medtiltalte til Ildspaesættelsen, senest den 27 Maj 1934, samt ved, at hun sidstnævnte Dato har deltaget i Raadslagning angaaende Ildspaesættelsen og herunder blandt andet givet Anvisning paa, at Tiltalte Christensen var i Besiddelse af Julelys.

B.

Arrestanten Christensen:

I. for Overtrædelse af Motorlovens § 24, Stk 1, ved den 4 April 1934 Kl ca 23,30 at have ført Motorvogn O 5178 fra Restaurationen »Grønlykke«, St Glasvej 52, Odense, til Nørregade i Odense, uagtet han paa Grund af Nydelse af Spiritus ikke var i Stand til at gøre det paa betryggende Maade, samt

II. for Overtrædelse af Motorlovens §§ 21, Stk 1, 24, Stk 1, 27, Stk 1, og 29 og Færdselslovens § 9, Stk 1, ved den 18 Maj 1934 om Eftermiddagen at have ført Motorvognen M 2334 paa Odense-Kerteminde Landevejen gennem Aasum, uagtet han ikke var i Besiddelse af Førerbevis, og uagtet han paa Grund af Nydelse af Spiritus ikke var i Stand til at gøre det paa betryggende Maade, samt med større Hastighed end tilladt og forsvarligt og uden at udvise fornøden Agtpaagivenhed og Forsigtighed i Vejkrydset ved Aasum Smedie, og saaledes, at der nedlægges Paastand paa, at Retten til at være Fører af Motor-køretøj frakendes Tiltalte Christensen.

Knud Christensen er født den 29 Marts 1901, — — — Johannes Andreas Jensen den 11 Februar 1911 og Jenny Charlotte Bendtsen den 27 Maj 1911. Ingen af dem er tidligere straffet ved Dom.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten lægger til Grund, er de Tiltalte kendt skyldige i de Forhold, hvorfor de er tiltalt, saaledes at for Tiltalte Jensens Vedkommende et Tillægsspørgsmaal om Tilstedeværelse af formildende Omstændigheder er besvaret bekræftende, og at for Tiltalte Jenny Bendtsens Vedkommende et Tillægsspørgsmaal om Anvendelse af Straffelovens § 17 er besvaret bekræftende.

Retslægeraadet har i Erklæring af 22 August 1934 udtalt, at Jenny Bendtsen ikke kan anses for uegnet til Straf under vanlige Former.

Herefter vil de Tiltalte være at anse, de to førstnævnte efter Straffelovens § 181, Stk 2, Tiltalte Bendtsen efter Straffelovens § 181, Stk 2,

jfr § 23, Stk 1, Tiltalte Christensen tillige for Overtrædelse af Motorlovens ovennævnte Paragrafer efter dens § 41, samt efter Færdselslovens § 22, jfr § 9, Stk 1, med Straf af Fængsel, Tiltalte Christensen i 3 Aar, de Tiltalte Jensen og Bendtsen hver især i 2½ Aar, hvoraf for de Tiltalte Christensens og Jensens Vedkommende i Medfør af Straffelovens § 86 3 Maaneder anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel. I Medfør af Straffelovens § 78 vil de borgerlige Rettigheder være at frakende alle de Tiltalte for et Tidsrum af 10 Aar.

I Medfør af Motorlovens § 42 vil Retten til at være Fører af Motorkøretøj være at frakende Tiltalte Christensen for et Tidsrum af 4 Aar fra denne Doms Afsigelse.

De af Den Almindelige Brandforsikring for Landbygninger, Det Fyenske Udflytter-Brandassuranceselskab og Firmaet Brdr Bendix nedlagte Erstatningspaastande findes ikke egnede til at tages under Paaendelse under denne Sag.

T i r s d a g d e n 5 N o v e m b e r .

Nr 142/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Iver Iversen, Friedrich Wilhelm Hansen og Andreas Christensen
(Graae),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens §§ 121, 267 og 268.

Dom afsagt af Retten for Haderslev Købstad m v den 26 Marts 1935: De Tiltalte Iver Iversen og Andreas Christensen bør straffes med Fængsel i henholdsvis 80 og 60 Dage. Tiltalte Friedrich Wilhelm Hansen bør straffes med Hæfte i 20 Dage. Fuldbyrdselsen af denne sidste Straf vil dog være at udsætte, saaledes at Straffen bortfalder ved Udløbet af en Prøvetid, der fastsættes til 3 Aar, saafremt de i Loven foreskrevne Betingelser overholdes. De Tiltalte vil in solidum have at betale Sagens Omkostninger, dog at Tiltalte Christensen alene hæfter for Vederlaget til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsrets-sagfører Vogelgesang, med 60 Kr.

Vestre Landsrets Dom af 6 Maj 1935: Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Saa udreder de Tiltalte og een for alle og alle for een Sagens Omkostninger for Landsretten, dog at Tiltalte Iversen til den for ham beskikkede Forsvarer sammesteds, Overretssagfører Sørensen, betaler i Salær 50 Kr og de Tiltalte Hansen og Christensen een for begge og begge for een til den for dem beskikkede Forsvarer sammesteds, Overretssagfører Ørum, betaler i Salær 50 Kr.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket dels af de Tiltalte, dels af det offentlige.

For Højesteret har Anklagemyndigheden fremlagt en den 30 Oktober 1935 dateret Skrivelse, hvori Justitsministeriet i Medfør af Presselovens § 13 godkender, at der ved Anklageskrift af 30 Januar 1935 er rejst Tiltale mod de Tiltalte for Overtrædelse af Strfl §§ 121, 267 og 268 forsaavidt angaar de Ærefornærmelser m v, der indeholdes i den i Dagbladet »Jydske Tidende« for den 6 Maj 1934 indrykkede Artikel og det i Oktober 1934 forfattede Cirkulære.

Tiltalte Hansen, der alene tiltales i Anledning af, at han har mangfoldiggjort det nævnte Cirkulære i 500 Eksemplarer, findes at maatte frifindes for Tiltalen, idet Cirkulæret maa sidestilles med et her i Riget ved Trykken offentliggjort Skrift, og Forfatterens Navngivelse paa Cirkulæret derfor udelukker, at der kan paalægges Hansen noget Ansvar for Cirkulærets Indhold.

Derimod tiltrædes det i Henhold til Dommens Grunde, at Tiltalte Iversen, der som Formand for den i Sagen ommeldte Krigsinvalideforening har underskrevet ikke blot det fornævnte Cirkulære, men ogsaa Artiklen i Jydske Tidende for den 6 Maj 1934, er anset efter Strfl §§ 121, 267 og — under Hensyn til Sigtelsernes Beskaffenhed og den fuldstændige Mangel paa Bestyrelse af deres Sandhed — efter dens § 268, og at Straffen er bestemt til Fængsel i 80 Dage.

Det tiltrædes ligeledes, at Tiltalte Christensen er anset ansvarlig ikke alene for de ærefornærmende Udtalelser og Sigtelser der findes i hans Skrivelse af 27 Juli 1934 til Invalideraadet, men ogsaa for dem, der indeholdes i oftnævnte Cirkulære, idet han har deltaget i Iversens Agitation ved at uddele et betydeligt Antal af Cirkulæret til offentlige Kontorer, Forretninger, Læger og Privatpersoner. Den af Christensen i Medfør af Strfl §§ 121, 267 og 268 forskyldte Straf findes passende fastsat til Fængsel i 60 Dage.

Sagens Omkostninger vil være at udrede som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Friedrich Wilhelm Hansen bør for det offentliges Tiltale i denne Sag fri at være. De Tiltalte Iver Iversen og Andreas Christensen bør straffes med Fængsel i henholdsvis 80 og 60 Dage.

Sagens Omkostninger udredes forsaavidt angaar Tiltalte Hansen for alle Retter af det offentlige.

De Tiltalte Iversen og Christensen udreder een for begge og begge for een de dem vedrørende Omkostninger for alle Retter dog at Til-

talte Iversen betaler i Salær til Overretssagfører Sørensen 50 Kroner og Tiltalte Christensen betaler i Salær til Landsretssagfører Vogelgesang 60 Kroner og til Overretssagfører Ørum 50 Kroner. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Graae 200 Kroner, hvoraf 50 Kroner udredes af det offentlige og 150 Kroner af de Tiltalte Iversen og Christensen.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 30 Januar 1935 har 3 jyske Statsadvokatur rejst Tiltale mod Iver Iversen, Friedrich Wilhelm Hansen og Andreas Christensen, boende henholdsvis i Arnitlund, i Haderslev og i Starup. Det nævnte Anklageskrift er saalydende:

»Iver Iversen, der er født den 9 August 1874 i Kirkeby, og som bor i Arnitlund, Friedrich Wilhelm Hansen, der er født den 30 December 1888 i Haderslev, og som bor i Haderslev, og Andreas Christensen, der er født den 10 Februar 1883 i Halk, og som bor i Starup, sættes herved under Tiltale ved Kriminalretten for Haderslev Købstad m v til at lide Straf:

A. Tiltalte Iversen:

1. for Overtrædelse af Straffelovens § 121 og i Medfør af Retsplejelovens § 725, Stk 3, for Overtrædelse af Straffelovens §§ 267 og 268 i Anledning af de for Stiftamtmand Lundbye og Invalidenævnets øvrige Medlemmer fornærmelige Udtalelser, og Sigtelser, som indeholdes i det af Tiltalte i Oktober 1934 forfattede Cirkulære, der er fremlagt under Litra B til nærværende Sag,

2. i Medfør af Retsplejelovens § 725, Stk 3, for Overtrædelse af Straffelovens §§ 267 og 268 i Anledning af den i Artiklen »De forurettede Krigsinvalidter opretholder Sigtelserne« i Jyske Tidende for den 6 Maj 1934 indeholdte Sigtelser mod Stiftamtmand Lundbye, og

3. i Medfør af Retsplejelovens § 725, Stk 3, for Overtrædelse af Straffelovens § 267 og 268 i Anledning af den af Tiltalte i Retsmødet den 14 Januar 1935 fremsatte ærefornærmende Udtalelse, »at man ikke kunde fornærme en Mand, der som Stiftamtmand Lundbye ikke havde sin Ære i Behold«.

B. Tiltalte Hansen:

for Overtrædelse af Straffelovens § 121, jfr § 23, og i Medfør af Retsplejelovens § 725, Stk 3, for Overtrædelse af Straffelovens §§ 267 og 268, jfr § 23, i Anledning af, at han har mangfoldiggjort det under A 1 nævnte Cirkulære i 500 Eksemplarer,

C. Tiltalte Christensen:

1. for Overtrædelse af Straffelovens § 121 og i Medfør af Retsplejelovens § 725, Stk 3, for Overtrædelse af Straffelovens §§ 267 og 268 i Anledning af, at han som Medlem af Bestyrelsen for »Foreningen for forurettede Krigsinvalidter og Faldnes Efterladte« har godkendt det ovenfor under A, 1 nævnte Cirkulære samt deltaget i Uddelingen af dette,

2. for Overtrædelse af Straffelovens § 121 og i Medfør af Retsplejelovens § 725, Stk 3, for Overtrædelse af Straffelovens § 267 og 268 i Anledning af de for Medlemmerne af Invalideraadet og Invalidenævnet ærefornærmende Udtalelser og Sigtelser, som indeholdes i den af Tiltalte til Invalideraadet indsendte Skrivelse af 27 Juli 1934, der er fremlagt som Litra K1 til nærværende Sag.«

Tiltalte Iversen er, bortset fra, at han den 14 April 1921 har vedtaget en Bøde stor 10 Kr for Overtrædelse af Plakat af 27 November 1839, ustraffet.

Tiltalte Iver Iversen har erkendt, at han i en udateret Skrivelse, betitlet »Nogle Ord i Anledning af Dommen i Sagen: Krigsinvalid Ravn kontra Invalidenævnets Formand Amtmand Lundbye, Haderslev« har fremsat en Række Udtalelser, nemlig dels om Formanden for Invalidenævnet, Stiftamtmand Lundbye, at han er »indenfor Bedrageritiltale«, at det »kun gør Sagen mere strafbar, at en Embedsmand er medvirkende derved eventuelt for at holde paa et godt Ben«, og for »at gøre sig yndet af Staten«, og at »det er en Skandale, at der endnu 20 Aar efter Krigen er i Hundredvis af uafgjorte Sager, men saa længe der er en levende Krigsinvalid, er der ogsaa en Mulighed for at snylte paa deres Elendighed, Judaspeng«, og at der i Straffelovens § 146 er Hjemmel til at faa Nævnets Formand straffet med fra 3 til 16 Aar, dels om Invalidenævnet, »at Administrationen brækker den dansk-tyske Traktat angaaende Krigsinvaliderne, og at en Masse af Invalidelovens Paragraffer brækkes og saboteres«, og at »alle i Nævn og Raad — — — som er med til at støtte Svindlen og fremkalde en Vildfarelse — — — er indenfor Bedrageritiltale«. Herom har denne Tiltalte nærmere forklaret, at han har forfattet Udkastet til den nævnte Skrivelse, at han har foranlediget Skrivelsen duplikeret, saaledes at den fremtræder med den dupligerede Underskrift: »Iver Iversen, Formand, Arnitlund«, og at han dels personlig, dels ved Medlemmer af den Forening, for hvilken han i Skrivelsen er betegnet som Formand, nemlig »Foreningen for forurettede Krigsinvalider og Faldnes Efterladte«, har sendt Skrivelsen til Invalidenævnets Formand og dets Medlemmer, til Kongen og forskellige Ministre samt til Rigsadvokaten, Statsadvokaten i Sønderborg, Medlemmerne af den nævnte Forening, til forskellige Rigsdagsmænd, til Politiet i Haderslev og til en Række Privatpersoner i Haderslev Amt.

Tiltalte Iversen har endvidere erkendt, at der paa Grundlag af en eenstemmig Beslutning af Bestyrelsen i den oftnævnte Krigsinvalidforening i »Jydske Tidende« for den 6 Maj 1934 blev indrykket en Artikel, betitlet »De forurettede Krigsinvalider opretholder Sigtelserne«, hvori man opretholdt Beskyldningerne mod Stiftamtmand Lundbye for Bedrageri og Kæltringeri.

Endelig har Tiltalte Iversen i et i nærværende Ret den 14 Januar 1935 afholdt Møde fremsat den Udtalelse, »at man ikke kunde fornærme en Mand, der som Stiftamtmand Lundbye ikke havde sin Ære i Behold«.

Tiltalte Iversen har ifølge sin Forklaring været klar over, at de saaledes fremsatte Udtalelser dels udtrykte Ringagt overfor de Personer, mod hvem de var fremsat, dels indeholdt Sigtelser mod dem; men han har gjort gældende, dels at han kunde bevise Sigtelsernes

Sandhed, dels at han i al Fald var i god Tro med Hensyn til Sigtelsernes Sandhed, og at han har været forpligtet til at udtale sig som sket til berettiget Varetagelse af de Krigsinvaliders Tarv, som han anser for forurettede ved Invalidenævnets Behandling af deres Sager. I anden Række har Tiltalte Iversen gjort gældende, at en eventuelt forskyldt Straf maa bortfalde, fordi Udtalelserne er fremkaldt ved utilbørlig Adfærd fra de forurettedes Side, nemlig ved Invalidenævnets efter Tiltaltes Mening mangelfulde Behandling af en Række Invalidesager. Særlig har denne Tiltalte bestridt, at Sigtelserne skulde være fremsat mod bedre Vidende.

Efter det foreliggende maa det imidlertid for Tiltalte Iversens Vedkommende fastslaaes, at de forannævnte, af ham fremsatte Udtalelser indeholder Haan og Skældsord samt ærekrænkende Sigtelser mod Invalidenævnets Formand og øvrige Medlemmer, og da Sigtelsernes Sandhed ikke er bevist under Sagen, og da de fremførte Bevisligheder efter deres Beskaffenhed ikke har kunnet give Tiltalte Føje til at tro paa Sigtelsernes Bevislighed, og det endelig ikke heller kan antages, at Tiltalte ved at fremsætte Udtalelserne har handlet til berettiget Varetagelse af de paagældende Krigsinvaliders Tarv, vil han, idet det under Hensyn til den fuldstændige Mangel paa Bestyrkelse af Sigtelsernes Sandhed maa fastslaaes, at disse er fremsat mod bedre Vidende, være at anse efter Straffelovens §§ 121, 267 og 268 med en Straf, der under Hensyn til samtlige foreliggende Omstændigheder findes passende at kunne bestemmes til Fængsel i 80 Dage.

Tiltalte Christensen er hidtil ustraffet.

Tiltalte Christensen har erkendt, at han som Medlem af Bestyrelsen af den i Sagen nævnte Krigsinvalideforening har godkendt det af Tiltalte Iversen forfattede Udkast til den ovenfor nævnte Cirkulærskrivelse, at han har billiget Beslutningen om, at Skrivelsen blev mangfoldiggjort, og at han har besørget Fordelingen til de forannævnte Autoriteter og Privatpersoner. Denne Tiltalte har endvidere erkendt, at han i en Skrivelse af 27 Juli 1934 til Invalideraadet har fremhævet »Raadets og Nævnets løgnagtige og svindelagtige Forhold overfor de sønderjydske Krigsinvalidere« og udtalt, at »Nævnet og Raadet som er anklaget for Bedrageri ikke har kunnet rense sig«, ligesom han gentagne Gange benytter Udtalelsen: »Svindel og Bedrag, som er blevet udøvet indtil nu fra Raadets og Nævnets Side«.

Da Tiltalte Christensen i disse Skrivelser har fremført Haan, Skældsord og Sigtelser mod Invalidenævnets Formand og øvrige Medlemmer, da Sigtelsernes Sandhed ikke er bevist, da det efter Omstændighederne ogsaa for denne Tiltaltes Vedkommende maa fastslaaes, at Sigtelserne er fremsat mod bedre Vidende, og da der ikke foreligger Grunde, som i Henhold til Straffelovens §§ 269 eller 272 kan bevirke Straffrihed eller Straffens Bortfald, vil han være at anse efter Straffelovens §§ 121, 267 og 268 med en Straf, der findes passende at kunne bestemmes til Fængsel i 60 Dage.

Tiltalte Hansen er hidtil ustraffet.

Tiltalte Hansen har forklaret, at han efter Bestilling af Tiltalte Iversen har duplikeret den oftnævnte Cirkulærskrivelse i 500 Eksemplarer

og derefter sendt Halvdelen af dem til Tiltalte Iversen og Halvdelen til Tiltalte Christensen, ved hvilken Handling han ikke vil have gjort sig skyldig i noget strafbart.

Da denne Tiltalte imidlertid efter det oplyste har været vidende om, at den paagældende Skrivelse indeholdt Haan, Skældsord og ærerørige Sigtelser mod Invalidenævnets Formand og øvrige Medlemmer, og da han endvidere maa have været klar over, at han ved at duplikere Skrivelsen muliggjorde, at de fornærmelige Udtalelser fik den Udbredelse, som de Tiltalte Iversen og Christensen ønskede, maa det fastslaaes, at han ved sit Forhold har ydet en saadan Medvirken til Udbredelse af de fremsatte Skældsord og Sigtelser, at han vil være at anse efter Straffelovens § 121, jfr § 23, og efter samme Lovs §§ 267 og 268, jfr § 23, med en Straf, der fastsættes til Hæfte i 20 Dage. Fuldbyrnelsen af denne Straf vil dog være at udsætte som nedenfor nærmere bestemt.

Det bemærkes for de Tiltalte Iversens og Christensens Vedkommende, at der ikke findes aldeles tilstrækkelig Føje til Frakendelse af de borgerlige Rettigheder.

De Tiltalte vil in solidum have at betale Sagens Omkostninger, dog at Tiltalte Christensen alene hæfter for Betaling af Vederlaget til den for ham beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Vogelgesang, der fastsættes til 60 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Haderslev Købstad m v den 26 Marts 1935 afsagte Dom er paaanket saavel af de Tiltalte som af det offentlige.

Tiltalte Iversen, der har givet Møde for Landsretten, har under Domsforhandlingen sammesteds forklaret, at han har været berettiget til at udtale sig som sket, idet der for ham foreligger en Række Udtalelser, som viser, at Ansøgere om Invaliderende enten er blevet mangelfuldt undersøgt, eller at der ikke er tilkendt dem den Rente, som de havde Krav paa, hvorhos han har begært Udsættelse for at faa Lejlighed til at føre disse Personer, de paagældende Læger og eventuelt Medlemmer af Invalidenævnet som Vidner til Godtgørelse af Rigtigheden af sin Forklaring. Naar denne Tiltalte har rettet de i Sagen omhandlede Udtryk specielt mod Stiftamtmand Lundbye, begrunder han Berettigelsen heraf med, at Stiftamtmanden maa bære Ansvar for de Uregelmæssigheder, der efter Tiltaltes Formening er begaaede.

Da det af Tiltalte Iversen fremførte imidlertid, selv dets Rigtighed forudsat, ikke kan berettige Tiltalte til at anvende de brugte Udtalelser, og det heller ikke iøvrigt ses at have Betydning ved Sagens Afgørelse, har Retten ikke fundet det fornødent at udsætte Sagen til Tilvejebringelse af Oplysninger i nævnte Henseende.

Bestemmelsen i Forordning af 3 Januar 1851 § 3 ses derhos ikke at være til Hinder for, at Tiltalte Christensen drages til Ansvar for sin i Dommen ommeldte Delagtighed i Udtalelsernes Fremsættelse og Udbredelse.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af de Titalte som nedenfor anført.

Torsdag den 7 November.

Nr 73/1935. **Kunstmaler Einar Laveson** (Bruun)

mod

Fru Dagny Grunert, født Gudmann, og **Fru Helene Gudmann**,
født Hjørdemaal (Overretssagfører Haack),

betræffende Gyldigheden af en testamentarisk Bestemmelse.

Kendelse afsagt af Skifteretten for Roskilde Købstad m v den 21 November 1934: Boet efter den den 21 August 1934 afdøde Julie Elisabeth Cathrine Elina Laveson, f Gudmann, udleveres til privat Skifte til: 1. Fru Dagny Grunert, f Gudmann, 2. Fru Helene Gudmann, f Hjørdemaal, som Afdødes eneste og myndige Arvinger.

Østre Landsrets Dom af 12 Marts 1935: Skifterettens Kendelse bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Appellanten, Kunstmaler Einar Laveson, til de Indstævnte, Fru Dagny Grunert, f Gudmann, og Fru Helene Gudmann, f Hjørdemaal, med 1000 Kr, der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret.

Af den Omstændighed, at Fru Laveson tiltraadte, at Testamentet skulde blive i Kraft uanset Skilsmisse, er det ikke berettiget at slutte, at hun ogsaa er indgaaet paa, at det skulde opreholdes i Tilfælde af, at Manden giftede sig med en anden Kvinde, hvorved der vilde opstaa en Situation, som kunde give hende Anledning til ændrede Dispositioner med Hensyn til sine Efterladenskaber. Heller ikke i Sagens øvrige Omstændigheder er der paavist noget til Bestyrkelse af, at hun uanset Mandens nye Ægteskab har ønsket at opretholde Testamentet, hvorved bemærkes, at den af hende i 1934 foretagne testamentariske Disposition nærmest peger i modsat Retning.

Appellanten kan saaledes ikke støtte nogen Ret paa Testamentet.

Herefter vil Landsrettens Dom kunne stadfæstes, dog at Sagens Omkostninger findes at burde ophæves.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes ligeledes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog ikke med Hensyn til Sagens Omkostninger. Sagens Omkostninger for alle Retter ophæves.

Skifteretskendelsens Præmisser er saalydende:

Efter at Patient paa St Hans Hospital Julie Elisabeth Cathrine Elina Laveson, f Gudmann, den 21 August 1934 var afgaaet ved Døden, er hendes Bo begært udleveret til privat Skifte af hendes fraskilte Ægtefælle Kunstmaler Einar Laveson i Henhold til et af Ægtefællerne den 23 Juni 1908 notarialiter oprettet Testamente, ved hvilket de uigenkaldeligt indsætter hinanden som Universalarvinger, og af hendes Søster Fru Dagny Grunert, f Gudmann, og Svigerinde Fru Helene Gudmann som Afdødes Arvinger dels i Henhold til Loven, dels i Henhold til et af Afdøde den 13 Januar 1934 oprettet Testamente.

Einar Laveson har anført, at det mellem ham og Afdøde i 1908 oprettede Testamente ikke har kunnet genkaldes, og at han derfor, efter at hans fraskilte Hustru nu er død, maa have Ret til at tiltræde Arven efter hende, hvorhos han har gjort gældende, at Grunden til, at Testamentet blev oprettet, bl a ogsaa var den, at han, der havde haft betydelige Udgifter i Anledning af sin Hustrus Sygdom, ved den ham tillagte Arveret skulde have Erstatning herfor.

Afdødes Søster og Svigerinde har gjort gældende, at Afdøde, da Testamentet blev oprettet, var i en saadan Sindstilstand, at hun ikke har været istand til at forstaa Betydningen heraf, og at dette bestyrkes saavel af de under Sagen indhentede Lægeerklæringer som af, at hun er gaaet med til en saa usædvanlig Bestemmelse som at tillægge sin Ægtefælle Arveret ogsaa i Tilfælde af Skilsmisse, hvorhos de har benægtet, at Ægtefællen har haft Udgifter af Betydning i Anledning af Afdødes Sygdom.

De har yderligere paastaet, at Testamentet maa være bortfaldet grundet paa bristede Forudsætninger, idet Ægtefællen, Kunstmaler Laveson, hvad der er erkendt under Sagen, i 1914 i Sverrig indgik nyt Ægteskab og derved bevirkede, at Testamentet for hans Vedkommende ikke kunde opfyldes af Hensyn til den hans anden Hustru efter svensk Ret tilkommende Tvangsarveret.

Hvad angaar Paastanden om, at Afdøde paa Testamentsoprettelsens Tid ikke har været sin Fornuft fuldkommet mægtig, findes der ikke under Sagen tilvejebragt saadanne Oplysninger, at den Testamentet meddelte Notarialattest vil kunne afkræftes.

Spørgsmaalet om Kunstmaler Lavesons Udgifter i Anledning af Afdødes Sygdom er saa lidt oplyst, at der allerede af den Grund ikke vil kunne tages Hensyn hertil.

Derimod findes Ægtefællen ved at have indgaaet nyt Ægteskab i en saadan Grad at have gjort Brud paa Forudsætningerne for det fælles Testamentets Gyldighed, at han nu ikke vil kunne støtte noget Krav herpaa. Det maa i saa Henseende navnlig fremhæves, at efter svensk Ret, der efter det foreliggende maa komme i Anvendelse med Hensyn til Retsvirkningerne af det af Kunstmaler Laveson i 1914 indgaaede Ægteskab, bestod i 1914 i Almindelighed Formuefællesskab mellem Ægtefæller, saaledes at Boet ved Skifte skulde deles lige mellem Ægtefællerne, og allerede som Følge heraf vilde Testamentet for Kunstmaler Lavesons Vedkommende ikke kunne opfyldes efter Bestemmelserne, saafremt han som gift var afgaaet ved Døden før Afdøde, selv om der ikke var Børn af Ægteskabet, i hvilket Tilfælde Afdødes Ret maa antages at være blevet endog yderligere indskrænket som Følge af Børnenes Tvangsarveret, og den Omstændighed, at Kunstmaler Lavesons andet Ægteskab blev opløst ved Skilsmisse i 1916, findes ikke at kunne føre til andet Resultat.

Det maa ogsaa betragtes som godtgjort ved Afdødes Oprettelse af nyt Testamente, at hun er gaaet ud fra og har ønsket, at hendes og hendes fraskilte Ægtefælles gensidige Testamente var bortfaldet.

Da Afdøde efter den under Sagen fremlagte Erklæring fra Overlægen paa Hospitalet tilrods for sin Sygdom har været klar over Betydningen af det af hende i 1934 oprettede Testamente, og at dettes Indhold ikke i væsenlig Grad har været paavirket af Sygdommen, og da Testamentet er godkendt af Afdødes eneste Arving efter Loven, vil Boet herefter kunne udleveres Afdødes Arving efter Loven og det nævnte Testamente.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Kendelse, der er afsagt den 21 November 1934 af Skifteretten for Roskilde Købstad m v, paastaas af Appellanten ændret derhen, at Appellanten anerkendes som eneste Universalarving og som saadan overtager Boet til privat Skifte.

De Indstævnte paastaar Kendelsen stadfæstet.

For Landsretten er der afgivet Partsforklaring af de Indstævnte samt Vidneforklaring af Overlæge Carl Grunert og Fru Ester Lagerstedt-Rosenberg.

Det bemærkes, at Ægtefællernes den 10 Juli 1904 indgaaede Ægteskab blev ophævet ved Bevilling af 26 Juni 1914, der hjemlede Manden Ret til at indgaa nyt Ægteskab med en navngivet Kvinde, hvorimod Bevillingen ikke hjemlede Hustruen Ret til at indgaa nyt Ægteskab, og at Testamentet af 23 Juni 1908 indeholder følgende Bestemmelse:

»Nærværende Testamente skal være fuldgyldigt, selv om vi skulle blive separerede eller Ægteskabet blive ophævet ved Skilsmisse, og kan ingen af os nogensinde ensidig tilbagekalde Testamentet.«

For Landsretten har de Indstævnte som Støtte for deres Paastand om, at det af Ægtefællerne i 1908 oprettede Testamente lades ude af

Betragtning ved Opgørelsen af Boet, anført, at Testatrix ved Testamentets Oprettelse ikke var sin Fornuft fuldkommet mægtig, at hun ved dets Oprettelse har handlet under utilbørlig Paavirkning fra Appellantens Side, og at Testamentet i al Fald maa være bortfaldet paa Grund af bristende Forudsætninger ved Appellantens Indgaaelse af nyt Ægteskab.

De Indstævnte har endvidere gjort gældende, at Spørgsmaalet om Testatorernes Habilitet maa afgøres efter svensk Ret, da de paa Testamentets Oprettelsestid var svenske Statsborgere og ikke havde fast Bopæl her i Landet eller andetsteds.

Med den indankede Kendelse er Landsretten enig i, at der ikke overføres Notarialattestens Bevidnelse af, at Testatrix ved Testamentets Oprettelse var sin Fornuft fuldkommet mægtig, af de Indstævnte kan antages at være ført tilstrækkeligt Bevis for, at dette ikke har været Tilfældet.

Appellantens Indgaaelse af nyt Ægteskab findes imidlertid ej heller at kunne medføre Testamentets Bortfald, da det, bl a i Betragtning af, at Appellanten ved dets Oprettelse var en Mand paa 29 Aar, ikke kan antages at have ligget udenfor Testatorernes Forudsætninger, at Appellanten, saafremt Ægteskabet opløstes ved Skilsmisse, vilde indgaa nyt Ægteskab.

Til nærmere Begrundelse af deres Paastand om, at Testatrix ved Testamentets Oprettelse har været under utilbørlig Paavirkning af Appellanten, har de Indstævnte anført følgende, der hvad de ydre Kendsgerninger angaar, ikke er bestridt fra Appellantens Side.

Ved Ægteskabets Indgaaelse var Manden 25 Aar og Hustruen 38. Manden havde en Formue paa ca 20—30 000 Kr, medens Hustruen bl a af en i Overformynderiet som hendes Særeje baandlagt Arv fra en Faster havde en aarlig Renteindtægt paa 1400 Kr. Hun havde derhos en ret betydelig Arv i Vente fra sin endnu levende Moder. Under Ægteskabet levede Ægtefællerne dels af Mandens Kapital, dels af Hustruens Renteindtægt, hvorimod Ægtefællerne ikke havde indtægtsgivende Erhverv af nogen Betydning. Ved Skilsmissen maa Mandens Kapital antages at være opbrugt. Fra 20 Juli 1907 behandlede Hustruen i ca 2½ Maaned paa Tranås Vandkuranstalt under Diagnosen Neurasthenia levis. Paa dette Tidspunkt ønskede Manden Skilsmisse, hvad han dog opgav igen paa Grund af Hustruens Modstand. Samtidigt indtraadte der et Brud mellem Hustruen og hendes Familie. Den 8 Januar 1914 indlagdes Hustruen paa Professor, Dr med Viggo Christiansens Klinik, og ifølge Erklæring af 18 Januar 1914 fra denne fandtes hun da lidende af Sindssygdom, sandsynligvis af gammel Dato. Samme Aar indlagdes hun paa St Hans Hospital, hvor hun forblev til sin Død. I 1926 døde Testatrixs Moder og efterlod hende en Arv, som i Forbindelse med hendes øvrige Midler udgør Testatrixs Formue, der ved hendes Død androg ca 81 000 Kr. I den Tid, Testatrix har opholdt sig paa nævnte Hospital, har hun været i venskabelig Forbindelse med sin nu afdøde Broder Overretssagfører Gudmann og hans Enke, Indstævnte Fru Gudmann, med hvem hun har brevvekslet, og som jævnlig har besøgt hende og sendt hende Gaver, hvorimod Appellanten siden den nærmeste Tid efter Skilsmissen har været uden Forbindelse med Testatrix. Under disse Om-

stændigheder mener de Indstævnte ikke, at der kan være Tvivl om, at Appellanten ved Misbrug af sin Hustrus stærkt nervøse, om ikke ligefrem sindssyge, Tilstand, og hendes Frygt for, at hendes 13 Aar yngre Mand skulde forlade hende, har formaaet hende til at træffe den ovenfor anførte Bestemmelse i Testamentet, en Bestemmelse, hvoraf Hustruen, selv om hun, hvad Sandsynligheden talte imod, skulde blive den længstlevende, ikke vilde have nævneværdig Fordel, hvorimod Manden, saafremt han overlevede Hustruen og denne sin Moder — den efter Aldersforholdene langt sandsynligste Begivenhedsrække — vilde komme i Besiddelse af en betydelig Formue, som han efter sit Ægteskabs Opløsning ikke havde noget som helst rimeligt Krav paa at faa Del i. Den af Testatrix i 1934 oprettede Disposition — hvis Retsgyldighed som Testamente de Indstævnte iøvrigt ikke har villet forfægte — viser efter de Indstævntes Formening ogsaa, at Testatrix selv har anset Testamentet af 1908 som virkningsløst. Efter Kapitel 5 § 3 i svensk Lov om Testament af 25 April 1930, ikrafttraadt den 1 Januar 1931, er et Testamente ugyldigt, saafremt nogen har formaaet Testator til at oprette det ved Misbrug af dennes Uforstand, Viljessvagthed eller afhængige Stilling, og ifølge § 1 i Lov af s D om Ikrafttrædelse af førstnævnte Lov kommer dennes Bestemmelser til Anvendelse, hvis Arvefaldet indtræder efter Lovens Ikrafttræden. Iøvrigt hævder de Indstævnte, at selv om Retsforholdet skal bedømmes efter dansk Ret, maa Resultatet blive det samme, da der i nærværende Tilfælde maa antages at foreligge en Udnyttelse i Aftalelovens § 31's Forstand, og da denne Lovbestemmelse eller dens Analogi maa kunne bringes til Anvendelse paa Testamenter og navnlig paa et Testamente som det her omhandlede, hvor der som Følge af Uigenkaldelighedserklæringen tillige foreligger en Aftale inter vivos, der tilsigter at være forbindende for begge Parter.

Appellanten har ikke givet nogen rimelig Forklaring paa Indsættelsen af den oftnævnte Bestemmelse i Testamentet.

Efter alt det saaledes foreliggende — hvorved endnu kan bemærkes, at Uigenkaldelighedserklæringer er ugyldige efter svensk Testamentlov Kapitel 2 § 5, 2 Stk, jfr Lov om Arveaftaler af 25 April 1930 § 3, og maa antages ogsaa at have været det efter den paa Testamentets Oprettelsestid gældende svenske Ret — findes det tilstrækkelig godtgjort, at Appellanten ved Misbrug af Testatrix' svage psykiske Tilstand og hendes Afhængighed af ham har formaaet hende til i Testamentet af 1908 at indføre den Bestemmelse, der uigenkaldeligt hjemlede Appellanten Arvet efter hende efter Ægteskabets Opløsning, og herved betingede sig en Fordel, der stod i aabenbart Misforhold til, hvad Testatrix opnaede ved Bestemmelsen.

Som Følge heraf vil Testamentet af 23 Juni 1908 være at tilsidesætte som ugyldigt, og Appellantens Paastand om at erholde Boet efter Testatrix udleveret at forkaste.

Da dette Resultat i Henhold til de af de Indstævnte i saa Henseende anførte Betragtninger, som Retten kan tiltræde, maa antages at følge saavel af svensk som af dansk Ret, skønnes det unødvendigt at afgøre, hvilket af disse to Landes Ret, der bør komme til Anvendelse ved Sagens Afgørelse.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 20

Fredag den 8 November.

betaler Appellanten Direktør Ludvig Georges Ernst Bylandt Grøn 800 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Fundats af 29 November 1901, som forsynedes med kongelig Konfirmation af 27 December 1901, oprettede Grosserer L J T Grøn og Hustru fem Fideikommiss, et for hver af deres fem Børns Linier. I Fundatsen bestemmes først, at Fideikommissernes Navn skal være: »L J Grøn's og Hustrus Familiefideicommiss«, at den oprindelige Kapital af de for hver af de fem Linier oprettede Fideikommiss andrager 150 000 Kr nominal Værdi, og at Fideikommisserne skal administreres af en Bestyrelse, for hvis Virksomhed og Honorar der gives Regler. Derefter bestemmes bl a:

§ 4: »Der skal, bortset fra de af nedenstaaende midlertidige Bestemmelser følgende Modifikation, ikke udbetales nogen Rente af disse herved oprettede fem Fideikommiss, førend vedkommende Fideikommis ved Tillæg af Renter og Rentes Rente har naaet en Størrelse af det Firedobbelte af de Kapitalbeløb, 150 000 Kr, som herved henlægges til hvert af dem, Maksimum for hvert Fideikommis bliver — afset fra ekstraordinære Tillæg — 600 000 Kr, skriver Sekshundredetusinde Kroner nominal Værdi (jfr § 2).

Tidspunktet for den første Erhvervelse af Fideikommisserne er for hvert Fideikommis det Tidspunkt, da det ved Tillæg af Rente og Rentes Rente har naaet den ovennævnte Størrelse af 600 000 Kr nominal Værdi, og det bliver at afgøre efter nedenfor staaende Regler, hvem der til det Tidspunkt skal tiltræde hvert Fideikommis som Besidder, hvorved bemærkes, at hvorvel der ikke kan tales om Fideikommisbesiddelse, saalænge der ikke af Fideikommisset udbetales nogen Rente, saa bliver dog Spørgsmaalet om, hvem der skal tiltræde hvert Fideikommis ved det paagældende Tidspunkt, at afgøre, aldeles som om vedkommende Fideikommis, straks efter at den i § 2 nævnte Kapital var indbetalt til den i § 3 nævnte Bestyrelse, var tiltraadt af den, der efter nedenfor staaende Regler dengang vilde have været nærmest berettiget til Fideikommisset og Sukcession efter samme Regler havde fundet Sted — — —.«

§ 5: »Af disse fem Fideikommiss er tilfaldet der hver af vore foranvænte fem Børns Linier eet, og det nedarves i dets Linie efter den agnatisk-cognatiske Arvefølge. Dog skal enhver Besidder, der har flere successionsberettigede Descendenter, have Ret til ved Testamente at bestemme, hvilken af dem, der skal besidde Fideikommisset efter ham, dog at en Cognat ikke maa foretrækkes for en Agnat, og at en Kvinde ikke maa foretrækkes for en Mand.

Paa et Tidspunkt, da vedkommende Fideikommis ikke giver Rente, og der saaledes ingen Besidder er, har den, der vilde være Besidder, hvis der af Fideikommisset udbetaltes Rente, samme Ret til at træffe Valg mellem sine Descendenter, forsaavidt de er i Besiddelse af Betingelserne for overhovedet at kunne tiltræde Fideikommisset. Den, der saaledes udenfor Successionsordenen bliver indsat til Fideikommisarving, bliver i et og alt at betragte som nærmeste Fideikommisarving. — — —

Saalænge der i en Linie er mandlige Agnater, set i Forhold til det af vore fem Børn, der er vedkommende Linies Hoved, gaar Fideikommisset i Arv til disse efter den fastsatte Linealfølge; men de, der i Forhold til det af vore fem Børn, der er vedkommende Linies Hoved, er Cognater, arve, forsaavidt de er Kvinder, kun til 4de (fjerde) Generation inklusive, fra os, hvorimod mandlige Cognater, selv om de nedstamme fra en ikke successionsberettiget Kvinde, er successionsberettigede, saalænge der er saadanne i den af vore Børns Linie, som de tilhøre. Et Fideikommis gaar altsaa ud af vedkommende Linies Besiddelse, naar der ikke ved Besidderskiftet er flere mandlige Agnater og heller ikke flere mandlige Cognater i Linien, og de kvindelige Cognater, der findes, er længere fjernede fra os end vore Børnebørns Børnebørn (4de Generation). — — —

Efterlader endelig det af vore Børn, for hvis Linie Fideikommisset fra først af er oprettet, ingen Descendent, eller uddør den fra det nedstammende ifølge foranstaaende Bestemmelser successionsberettigede Descendens, gaar det denne Linie tillagte Fideikommis over til den ældste af de fra vore andre Børn nedstammende Linier, hvori der er successionsberettigede Descendens, hvorefter de saaledes forenede Fideikommiss er stadig vedblive at være sammenknyttede som et udeleligt Fideikommis og gaa i Arv efter de ovenfor fastsatte Regler i denne Linie. Naar derefter den successionsberettigede Descendens er uddød i denne Linie, gaar de to eller flere Fideikommiss, der saaledes er blevet forenede, over til den paa det Tidspunkt ældste af vore Børns Linier, og saa fremdeles. — — —

§ 11: »Fra det Øjeblik, et Fideikommis er gaaet ud af en Linie, er denne Linies Successionsret ophørt. Naar der ikke i selve den Linie, hvori de fem Fideikommiss er samlede under en Besiddelse, ved Fideikommissledighed findes nogen successionsberettiget Besidder — — — er Slægtens Successionsret altsaa ophørt, og Renten af Fideikommisserne saavel af de oprindelig dertil lagte Kapitaler som af de ekstraordinære Tilskud skal da anvendes til velgørende Øjemed paa saadan Maade, som efter Tid og Forhold maatte findes ønskeligt, navnlig dog dels til Undervisning, Rejsestipendier og Præmier for unge Handelsmænd, Industridrivende og Haandværkere, dels til Fremme af Kunst og Videnskab eller til Huslejhjælp eller Friboliger, dersom dertil findes

Anledning. — — — Skulde den sidste Besidder af de samlede Fideikommissier efterlade ikke sukcessionsberettigede Døtre, gives der ham Ret til ved testamentarisk Dispositon at tillægge hver af hans Døtre et Beløb af indtil 50 000 Kr, skriver Femtitusinde Kroner, eller med Fideikommisbestyrelsens Sanktion indtil 100 000 Kr af Fideikommiskapitalen, dog at derved ikke kan disponeres over mere end 300 000 Kr, skriver Trehundredetusinde Kroner, af Kapitalen. Denne Ret kan ogsaa med Bestyrelsens Sanktion anvendes overfor Datterdøtre af afdøde Sønners Døtre. — — —«

Midlertidige Bestemmelser: »Da det er mig, L J Grøn, af afgørende Betydning at sikre min Hustru, saafremt hun maatte overleve mig, en saadan aarlig Indtægt, at hun kan leve væsenlig paa samme Fod som hidindtil og være Familiens Centrum og Hoved, fastsættes det herved, at jeg Adelaide (Ada) Grøn skal være berettiget til, forsaavidt min Lavværgе maatte anse det for ønskeligt og give sit Samtykke dertil, at erholde udbetalt, dog kun til personligt Brug, indtil 10 000 Kr, skriver Titusinde Kroner aarligt, af Renterne af de for vore Børns Linier oprettede forannævnte fem Fideikommissier, ligelig fordelt mellem hvert af disse. Forsaavidt denne Ret benyttes, skal der efter hendes Død forlods af hendes Bo og vort Fællesbo udbetales hele det til hende saaledes udbetalte Beløb med 4 pCt Rente og Rentes Rente til Fideikommisbestyrelsen, saa at Kapitalen for alle Fideikommisserne bliver bragt op til samme Sum, den vilde have andraget, dersom Renteudbetalingen til min Hustru ikke havde fundet Sted. — — —«

Ved Testamente af 10 August 1901 med Kodiciel af 25 September 1905, konfirmerede henholdsvis 23 Oktober 1901 og 23 December 1905, tillagde Grosserer Grøn og Hustru deres Søn Redaktør Georges Grøns Linie under de nævnte Familiefideikommissier — 4 Linie — en yderligere Kapital, for hvilken der, efter at Kapitalen var udlagt paa Skiftet efter Grosserer Grøn, som døde den 27 September 1910, under 22 September 1912 blev oprettet en Tillægsfundats, som konfirmeredes den 20 November 1912. Efter denne skulde Kapitalen administreres af Fideikommisbestyrelsen under Betegnelsen »L J Grøns og Hustrus Familiefideikommissers 4 Linie, Separat Fond« og udrede en Række Rentenydelser; naar disse Rentenydelser var ophørt og L J Grøns og Hustrus Familiefideikommissers 4 Linie havde opnaaet en saadan Størrelse, at der efter den gengivne Bestemmelse i Fundatsens § 4 skal finde Renteudbetaling Sted, skulde den ophøre at være en særlig Fond og forenes med Familiefideikommissets 4 Linie til eet Fideikommis, paa hvilket kun Reglerne i den oprindelige Fundats kommer til Anvendelse.

Den Fideikommissernes 4 Linie tillagte Kapital naaede den i Fundatsens § 4 angivne Størrelse af nominelt 600 000 Kr den 1 August 1931. Da Redaktør Georges Grøn, for hvis Linie denne Kapital var hensat, var afgaaet ved Døden den 10 Februar 1923, blev Fideikommisset tiltraadt af hans Søn, Sagsøgte under denne Sag, Direktør Ludvig Georges Ernst Bylandt Grøn, kaldet Mulli Grøn. Da samtlige Separatfonden paa lagte Rentenydelser paa dette Tidspunkt var ophørt, tiltraadte han til lige Separatfonden, der samtidig forenedes med Fideikommiskapitalen. Under 30 Januar 1932 indgav han Arveafgiftsanmeldelse, hvori Kapitalerne pr 29 s M var opgjort saaledes:

Fideikommiskapitalen	438 806 Kr 13 Øre
Separatfonden	259 894 — 73 —
	tilsammen.... 698 700 Kr 86 Øre.

Sagsøgte har betalt Arveafgift af Separatfondens Kapital med 14 996 Kr 50 Øre, men har nægtet at være pligtig at betale Arveafgift af den ældre Fideikommiskapital.

Under denne Sag har derefter Skattedepartementet ved den konstituerede Kammeradvokat paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale Sagsøgeren paa Statskassens Vegne principalt Arveafgift af Fideikommiskapitalen, beregnet efter Bestemmelserne i Lov Nr 147 af 10 April 1922 om Afgift af Arv og Gave § 4 b, jfr §§ 6 og 2 A og jfr § 21, Stk 4, med 40 875 Kr 50 Øre, subsidiært Gaveafgift efter samme Lov med 30 427 Kr 00 Øre, alt med Renter 5 pCt aarlig fra Stævningens Dato den 12 April 1934.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren har indledningsvis bemærket, at Fideikommisset efter den sædvanlige Forstaaelse af dette Ord maa anses retteligt betegnet som saadant. Sagsøgeren har videre udviklet, at selv om Loven af 10 April 1922 betegner sig som Lov om Afgift af »Arv«, tilsigter den ligesom Lov Nr 136 af 27 Maj 1908 om Arveafgift, paa hvilken den hviler, at beskatte ikke alene egenlig Arv, men forskellige Erhvervelser, der økonomisk set spiller samme Rolle som Arv, hvilket er begrundet ikke alene i Ønsket om at hindre Omgaaelse af Arveafgiftsloven, men navnlig i det reale Hensyn, at Afgiften i Virkeligheden er en Beskatning af Erhververne. Dette har fundet Udtryk i Lovens § 4, der paalægger Afgiften i forskellige Tilfælde, der netop erklæres ikke at være egenlig Arv. Blandt disse nævnes først Legater og Dødsgaver, og hertil nærmer det foreliggende Tilfælde sig, fordi det ved Fideikommissernes Opretelse maa have staaet alle, særlig Oprettet, klart, at Oprettet, som var født i 1827 og 1830, ikke kunde opleve, at noget af Fideikommisserne naaede en Kapital paa 600 000 Kr, saaledes at Erhververne af Fideikommisserne altid maatte komme til at opfatte Erhvervelsen som Arv fra afdøde Forfædre. § 4 b stiller enhver Sukcession i Len, Stamhuse og Fideikommissers afgiftsmæssig som Arv, og § 4 c udtaler samme Regel ved visse Familielegater eller Familiestiftelser for enhver Erhvervelse af Nydelsesretten. Lovens § 19, Stk 1, bestemmer, at Besiddere af Len, Stamhuse og Fideikommissers ved Afgiftsberegningen anses som Ejere, og det til Grund herfor liggende Realitetshensyn, at der skal svares Afgift af den faktiske Formueforøgelse ved Besidderskiftet, har ogsaa motiveret Bestemmelserne i Lovens §§ 13, 1, og 15, Stk 1, hvorefter Afgiftspligt af en betingelsesvis eller fra et senere Tidspunkt erhvervet Ret først svares ved Indtrædelsen i Retten. Loven har i sin § 5 bl a lagt »samme Afgift som af Arv« paa Erhvervelser gennem Forsikringer, tegnet af en Afdød, med hvilke den heromhandlede Erhvervelse økonomisk kan sidestilles, og paa Gaver, hvis økonomiske Udbytte Giveren forbeholder sig paa Livstid, uden at det herved kan være afgørende, om Giveren selv benytter det modtagne Udbytte eller henlægger det til Forøgelse af Gaven, saaledes som her Renten af Fideikommiskapitalen er lagt til denne. Lovens § 4 b bruger vel Udtrykket Sukcession, ligesom

Lovens §§ 10, 27, Stk 1, og 35, Stk 2; men Loven har ikke dermed villet taget Stilling til det her omhandlede Spørgsmaal, og skønt dens Ord strengt taget ikke hjemler Afgift i Tilfælde, hvor et Fideikommis oprettes ved Testamente saaledes som her Separatfonden, har Praksis ikke været i Tvivl om, at der her skulde beregnes Afgift efter Grundsætningen i § 6, Stk 1, hvis Ordlyd strengt taget ikke omfatter Tilfældet. Endelig har Sagsøgeren bemærket, at Sagsøgte strengt taget maa siges at have erhvervet Besiddelsen som Sukcessor efter sin Fader, der efter Fundatsens § 5, jfr § 4, havde Ret til at vælge Sukcessor, en Ret, der var gaaet over paa Sagsøgte, før Rentenydelsen begyndte. For det Tilfælde, at der dog ikke findes at være Hjemmel for Optrædelse af Arveafgift, har Sagsøgeren paastaaet Sagsøgte kendt pligtig at svare Gaveafgift efter Lovens Afsnit III; under Hævdelse af, at det efter Lovens § 48, jfr § 22, er Tidspunktet for Erhvervelsen, ikke for Gavens Udbetaling, der er afgørende for Afgiftspligtens Indtræden.

Sagsøgte har bemærket, at han ikke under denne Sag vil gøre Indsigelse imod, at den heromhandlede Kapital betragtes som et Fideikommis, men har hævdet, at Loven om Afgift af Arv og Gave kun kan finde Anvendelse efter sin Ordlyd, og derefter er — jfr § 4 b — kun Sukcession i Fideikommiss belagt med Afgift. Herom er der ikke Tale i nærværende Tilfælde, idet Sukcessionen maa betyde Indtrædelse i samme Retsstilling som en Forgænger, og ingen tidligere har indtaget Sagsøgte Stilling i Fideikommisset, hvis Fundats i §§ 4 og 5 udtrykkelig udtaler, at Renteudbetalingens Begyndelse er dets »første Erhvervelse«, og at der indtil dette Tidspunkt »ingen Besidder er«. Der foreligger intet arveretligt Forhold, som kan begrunde Arveafgift, idet Fideikommisserne i Fundatsen ikke er tillagt bestemte Personer som Besiddere, men kun visse »Linier«. Gaveafgift er udelukket ved Lovens § 45, der fastsætter Udløbet af Ydelsesaaret som Tidspunkt for Afgiftspligtens Indtræden, og Gaven er utvivlsomt ydet i Aaret 1901, altsaa længe før Gaveafgiftens Indførelse.

Da de Beføjelser, der tilkommer første Besidder af Fideikommisset, er de samme som de, der tilkommer de senere Besiddere, ses der ikke at være Grund til afgiftsmæssigt at stille første Besidder anderledes end de senere Besiddere. Vel bruger Lov Nr 147 af 10 April 1922 i § 4 b Udtrykket »ved Sukcession«, men under Hensyn til Lovens paa dette Punkt noget usikre Terminologi, jfr bl a »Erhververen« i § 11, Stk 2, og § 12, Stk 1, og »Sukcessionen« i § 4 b om Erhvervelser vedrørende de i Henhold til Lov Nr 563 af 4 Oktober 1919 til Fordel for den sukcessionsberettigede Slægt henlagte Midler, findes der ikke heri at være tilstrækkeligt Grundlag til for første Besidder at statuere en Særordning, der ganske vilde være i Strid med Lovens Regler for Erlæggelse af Arveafgift af Fideikommiss og egenlige Familielegater og Familiestiftelser, jfr §§ 4 c og 19.

Som Følge heraf vil Sagsøgerens principale Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger, derunder i Salær til den konstituerede Kammeradvokat 800 Kr, vil Sagsøgte have at betale efter Reglerne for afgiftsfri Sager.

Mandag den 11 November.

Nr 14/1935. Enkefru **Agathe Marie Hansen**, født Berling
(Henriques)

mod

Hammerum Herreds Spare- og Laanekasse (David),

betræffende Udbetaling af et i den indstævnte Sparekasse indsat Beløb.

Vestre Landsrets Dom af 16 Oktober 1934: De Sagsøgte, Hammerum Herreds Spare- og Laanekasse, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Enkefru Agathe Marie Hansen, f Berling, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerinden til de Sagsøgte 125 Kr, der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Enkefru Agathe Marie Hansen, f Berling, til Indstævnte, Hammerum Spare- og Laanekasse med 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at nu afdøde Enkefru Sophie M B Maardt, f Berling, og hendes Søster Sagsøgerinden, Enkefru Agathe Marie Hansen, f Berling, i København, havde anmodet sidstnævntes Svigersøn, daværende Direktør hos de Sagsøgte, Hammerum Herreds Spare- og Laanekasse i Herning, Claus S Hansen, om at hæve et i Aarhus Privatbank indestaaende Beløb, og efter at de derpaa havde givet nævnte Hansen Fuldmagt til at modtage Beløbet paa deres Vegne, indsatte Hansen den 14 August 1922 deraf et Beløb af 5297 Kr 47 Øre hos de Sagsøgte paa Kontrabog C 2208, idet Kontoen kom til at lyde paa Navnet: Fru A Berling Hansen. Fhv Direktør Hansen, der ikke sendte Kontrabogen til Sagsøgerinden eller hendes Søster — hvorimod disse regelmæssig fra Hansen modtog forfaldne Renter af Beløbet — forbrugte i Tiden indtil September 1924 det paa Kontoen indestaaende Beløb med Undtagelse af en i April 1924 tilskrevet Rentepost paa 4 Kr 96 Øre. I Efteraaret 1933 viste det sig, at

Hansen havde gjort sig skyldig i store Bedragerier overfor de Sagsøgte, i hvilken Anledning han maatte fratræde som Direktør og senere idømtes Straf.

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden, der som eneste Arving har overtaget Boet efter fornævnte Fru Maardt, under Henviſning til, at de Sagsøgte maa være ansvarlige for fhv Direktør Hansens Forbrug af det paa nævnte Konto indeſtaaende Beløb, paastaaet dem dømt til at betale hende 5297 Kr 47 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 19 Marts 1934, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerinden nærmere anbragt, at Beløbet i sin Tid er modtaget af Hansen som Funktionær i Sparekassen, at Beløbet blev indsat paa hendes Navn, at der paa sædvanlig Maade i Kontrabogen er kvitteret af Sparekassen for Beløbets Modtagelse, at Kontrabogen — saaledes som Tilfældet var med mange andre Kontrabøger — er blevet opbevaret af Sparekassen i et Rum, hvortil der alene var Adgang for dens Personale, og at hverken Sagsøgerinden eller hendes afdøde Søster nogensinde har givet Hansen Bemyndigelse til at disponere over Kontoen. Efter Sagsøgerindens videre Anbringende maa de Sagsøgte være ansvarlige for, at det, skønt Kontoen lød paa Sagsøgerindens Navn, har været muligt for Hansen uden at fremvise Fuldmagt fra hende at disponere over Kontoen som sket.

Efter de foreliggende Forklaringer henlaa der i Sparekassen et betydeligt Antal Kontrabøger, som vedkommende Kontohavere ikke ønskede selv at ligge inde med, og Hansen har forklaret, at ogsaa den heromhandlede Kontrabog var imellem de saaledes opbevarede. Medens disse Kontrabøger efter det oplyste regelmæssig hvert halve Aar blev fremtaget og fik tilskrevet paaløbne Renter, er saadan Rentetilskrivning imidlertid ikke sket med Hensyn til den oftnævnte Kontrabog, der efter en af Sparekasseinspektøren afgivet Indberetning af 9 August 1933 efter Opdagelsen af Hansens Besvigelser blev fundet i Hansens private Boks i Sparekassen. Herefter og efter det iøvrigt oplyste findes det ikke godtgjort, at Kontrabogen som paastaaet er blevet opbevaret i fornævnte Rum i Sparekassen, men det maa uanset Hansens Benægtelse antages, at den til Stadighed har været i hans Besiddelse.

Efter Bestemmelserne i Sparekassens i Kontrabøgerne aftrykte Vedtægter har de Sagsøgte været berettigede til at udbetale paa Kontoen alene mod Forevisning af Bogen, og efter det foreliggende har Udbetaling i intet Tilfælde fundet Sted, uden at Bogen har været til Stede. Idet det derhos bl a naar henses til Hansens Slægtskabsforhold til Kontoindehaveren og Forholdet med Hensyn til Beløbets Indsættelse paa Kontoen maa antages, at der ikke har været Anledning til ved Udbetalingerne at kræve Forevisning af yderligere Legitimation for Hansen, vil de Sagsøgte allerede som Følge af det anførte være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgerinden have at godtgøre de Sagsøgte med 125 Kr.

senere vil formindske Udgifterne til Sideledninger paa vedkommende Lodsejeres egen Grund, og den Omstændighed, at der under Hensyn til, at Amtsvejvæsnet var interesseret i den ommeldte Ledning og derfor paatog sig Halvdelen af Omkostningerne ved Arbejdet, medens Kommunen som saadan ikke var interesseret og derfor ikke selv bidragspligtig, saa at selve Udgiftsfordelingen blev særlig aftalt, findes ikke at kunne medføre, at den Kommunen efter Vandløbslovgivningen tilkommende Udpantningsret skulde være bortfaldet.

Forsaavidt Rekvisitus dernæst har protesteret mod Forretningen med den Begrundelse, at det ikke er dokumenteret, hvormeget Rekvisitus er skyldig og derfor forlangt yderligere Oplysninger bemærkes, at det fremgaar af de fremlagte Afskrifter, at Kommunen i 1932 under Forhandlingen med Lodsejerne forlangte et ubetinget Tilsagn for disse om at udrede den Del af Udgifterne, som Amtet ikke betalte, og at Rekvisitus, da Kommunen havde afslaaet at acquiescere ved et af ham afgivet betinget Tilsagn, i Skrivelse af 23 August 1932 afgav »aldeles ubetinget Tilsagn om sammen med de de øvrige interesserede Lodsejere at betale af samtlige med den paatænkte Kloakering forbundne Udgifter: hvad Amtet ikke betaler.

Selvom omskrevne Lodsejere skulde efter Landvæsenkommissionskendelse have Ret til at holdes skadesløse for de af dem saaledes udlagte Beløb, vil jeg ikke stille Krav herom før Bebyggelse har fundet Sted.»

Denne Erklæring kan selvfølgelig ikke afskære Rekvisitus fra at fremsætte Indsigelser mod Regnskab og Fordeling, men naar henses til, at Erklæringen er saa vidtgaende, at Betalingspligten er gjort uafhængig af hvor stor en Del af Udgifterne, der blev afholdt af Amtet og at Sogneraadet i den Skrivelse af 15 August 1932, paa hvilken Skrivelse af 23 August er Svar, udtrykkelig har taget Forbehold med Hensyn til Spørgsmaalet om Fordelingen mellem de enkelte Lodsejere, findes Sogneraadet ved at have fremlagt Afskrift af Amtets Regningskrav og Opgørelse, der udviser, at Lodsejernes Bidrag er fordelt med 8 Kr 31 Øre pr Meter Facade og for Rekvisiti Vedkommende af 435,90 Meter Facade at have opfyldt sin Oplysningspligt, saa at Rekvisitus, der ikke har godtgjort, at Sogneraadets Beregning skulde være urigtig herefter bør være pligtig at betale det ham afkrævede Beløb, hvorfor Udpantningsforretningen vil være at stadfæste.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Kendelse er afsagt den 15 September 1934 af Fogedretten for Københavns Amts søndre Birk m v og paastaas af Appellanten, Proprietær H P Olsen forandret saaledes, at Udpantningen ophæves, og at der tilkendes Appellanten Erstatning for denne efter Rettens Skøn, dog ikke udover 1000 Kr. Indstævnte, Sogneraadet for Høje Thorstrup Kommune, procederer til Kendelsens Stadfæstelse, dog saaledes, at det Beløb, for hvilket Udpantning er gjort, nedsættes med 39 Kr 22 Øre.

Til Støtte for sin Paastand har Appellanten for det første gjort gældende, at der ikke med Bekendtgørelse om, at Udpantning vilde blive foretaget, er forholdt efter Bestemmelsen i Lov Nr 185 af 23 Juni 1932 § 2,

idet Bekendtgørelsen af 16 Juli 1934 om, at Udpantning vilde blive foretaget, navnlig intet indeholdt om Fogdens Godkendelse af Udpantningsbegæringen og er sket 2 Dage før denne Godkendelse er meddelt. Overensstemmende med Grundsætningen i Retsplejelovens § 343, sidste Stk findes denne Indsigelse, der hverken er fremsat for Pantefogden, der foretog Udpantning for Beløbet den 7 August f A, eller for Fogden, der stadfæstede Pantefogdens Udpantning, jfr Retsplejelovens § 604, ikke nu at kunne føre til, at Forretningen under de foreliggende Omstændigheder ophæves, hvorved yderligere bemærkes, at der allerede den 23 Juli og 28 Juli f A veksledes Skrivelser mellem Appellanten og Indstævnte angaaende at Udpantning vilde blive foretaget.

Appellanten gør dernæst gældende, at Udpantning ikke er hjemlet for en Fordring som den paagældende, der menes udelukkende at hvile paa Appellantens i Kendelsen nævnte Tilsagn af 23 August 1932 om at ville betale de paagældende Kloakeringsbidrag. Af de i Kendelsen nævnte Grunde, jfr Vandafledningsloven 28 Maj 1880 § 55 saaledes som denne Paragraf er ændret ved Lov Nr 128 af 19 April 1907, tiltrædes det, at denne Indsigelse ikke er taget til Følge.

Endelig har Appellanten bestridt, at der forholdsmæssigt paahviler hans Ejendom saa meget i Bidrag som Udpantningsforretningen er foretaget for. Efter de af Indstævnte fremskaffede Oplysninger maa Beløbet imidlertid antages at være rigtig opgjort til det af Indstævnte for Landsretten paastaaede Beløb, og Indstævntes Paastand vil saaledes være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger for Landsretten vil Appellanten have at godtgøre Indstævnte 200 Kr.

T i r s d a g d e n 1 2 N o v e m b e r .

Nr 99/1935.

L P Hovgaard (Selv)

m o d

Overportør **T M J Høeg** og Landsretssagfører **Thøger Jensbye** (Ingen).

Vestre Landsrets Dom af 29 April 1935: Denne Sag afvises. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren, L P Hovgaard, til de Sagsøgte, Overportør T M J Høeg og Landsretssagfører Jensbye, 150 Kr, der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

Den i Dommen nævnte Landsretsdom af 14 Juni 1934 er afsagt i en af Indstævnte Høeg mod Appellanten anlagt Sag.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, forsaavidt angaar Indstævnte Høeg, være at stadfæste, ogsaa med Hensyn

til Sagens Omkostninger for Landsretten, medens Sagen for Indstævnte Jensbyes Vedkommende overensstemmende med Appellantens Paastand bliver at hjemvise, hvorhos Jensbye vil have at betale Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter under denne Del af Sagen med 250 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Forsaavidt angaar Indstævnte, Landsretssagfører Thøger Jensbye, hjemvises Sagen til Landsretten til fornyet Foretagelse og Paakendelse i Realiteten. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Jensbye til Appellanten, L P Hovgaard, med 250 Kroner. Iøvrigt bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

De idømte Omkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, L P Hovgaard af Randrup, paastaaet de Sagsøgte, Overportør T M J Høeg og Landsretssagfører Thøger Jensbye, begge i Viborg, dømt til in solidum at betale ham 1326 Kr 81 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 11 Marts 1935, indtil Betaling sker. Beløbet hidrører fra et Mellemværende, som Sagsøgeren har haft med de Sagsøgte.

De Sagsøgte har paastaaet principalt Afvisning, subsidiært Frifindelse.

Den principale Paastand begrundes ved, at de Poster, hvoraf det indsøgte Beløb bestaar, indgik som Led i et større Mellemværende, der blev afgjort ved den af nævnte Ret den 14 Juni 1934 afsagte Dom og saaledes allerede har været Genstand for Rettens Afgørelse.

Da der maa gives de Sagsøgte Medhold heri vil deres Afvisningspaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre de Sagsøgte med 150 Kr.

Nr 135/1934. **Murersvendenes Fagforening af 1919 (Henriques)**
 m o d
Murermester Sophus Andersen (Teist),
 betræffende Erstatning for Blokade.

Østre Landsrets Dom af 26 April 1934: Den ovennævnte Blokade bør som ulovlig iværksat ophæves. De Sagsøgte, Murersven-

denes Fagforening af 1919, bør til Sagsøgeren, Muremester Sophus Andersen, betale 1000 Kr tilligemed Renter heraf 5 pCt p a fra den 19 September 1933, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 300 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse at regne under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Efter Afsigelsen af Landsrettens Dom er Blokaden ophævet. Indstævntes Paastand gaar herefter ud paa Tilkendelse af Erstatning hos Appellanten som paastaaet for Landsretten samt paa Frifindelse for Appellantens Krav. Appellanten paastaar Frifindelse samt sig tilkendt 1231 Kroner 53 Øre hos Indstævnte.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet der ikke under en efter Dommens Afsigelse sket fornyet Vidneafhøring er fremkommet Oplysninger, der kan føre til andet Resultat, tiltrædes det, at Appellanten er tilpligtet at betale Erstatning til Indstævnte og at Indstævnte er frifundet for Appellantens Krav. Den Indstævnte tilkommende Erstatning findes at burde fastsættes til 3000 Kroner med Renter.

I Henseende til Sagens Omkostninger vil Landsrettens Dom være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Murersvendenes Fagforening af 1919, bør til Indstævnte, Muremester Sophus Andersen, betale 3000 Kroner med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 19 September 1933 til Betalingsker.

I Henseende til Sagens Omkostninger bør Landsrettens Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte med 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Muremester Sophus Andersen, Avedøre Strand, overfor de Sagsøgte, Murersvendenes Fagforening af 1919, nedlagt Paastand paa, at den af de Sagsøgte mod Sagsøgeren den 2 August 1932 iværksatte Blokade kendes ulovlig og ophæves, og at de Sagsøgte tilpligtes til at betale Sagsøgeren en Erstatning, stor 5000 Kr, tilligemed Renter heraf 5 pCt p a fra Stævningens Dato den 19 September 1933, til Betaling sker.

De Sagsøgte har, efter at en af dem nedlagt og under særskilt Procedure behandlet Paastand om Sagens Afvisning som Følge af, at den havde været forelagt den faste Voldgiftsret i Henhold til Bestemmelsen i Lov Nr 536 af 4 Oktober 1919 § 5 B 1, og at Sagsøgeren derfor maatte være afskaaret fra at indbringe den for de almindelige Domstole, var blevet forkastet ved Rettens Kendelse af 24 Oktober 1933, endelig nedlagt Paastand paa, at de frifindes for Sagsøgerens Tiltale, og at Sagsøgeren tilpligtes at betale dem efternævnte 2 Beløb, som de har modtaget Transport paa af de paagældende Svende, nemlig:

1) Akkordoverskud for Pudsearbejde	1231 Kr 53 Øre
2) Spaserepenge	2001 — 60 —

Ialt 3233 Kr 13 Øre.

Sagsøgeren har paastaaet sig frifundet for de Sagsøgtes Tiltale.

Med Hensyn til Sagens nærmere Omstændigheder har Sagsøgeren anført følgende:

Sagsøgeren havde i Entreprise paataget sig en Del Murerarbejde ved Opførelsen af Kødbyen i København. Dengang Arbejdet blev paabegyndt i Maj Maaned 1932, antog Sagsøgeren to Svende, nemlig Murersvend Peter Otto Jørgensen og Murersvend Otto Jørgensen, hvorhos hans to Sønner deltog i Arbejdet, den ene som Svend, den anden som Arbejdsmand. Der blev truffet Aftale om, at Arbejdet skulde ske paa sædvanlig Maade og efter Akkordberegning og med en Timeudbetaling paa 2 Kr. Nogle Dage senere henvendte Svendene sig til Sagsøgeren og anmodede om at faa hele Arbejdet paa fast Timeløn. Dette indvilgede han i, og man blev enige om en Pris af 2 Kr 50 Øre pr Time for alt Arbejdet, saaledes at der ingen Akkordopmaaling skulde ske. Timelønnen skulde udbetales med 2 Kr pr Time hver 1ste og 2den Uge og hver 3die Uge yderligere 50 Øre pr Time.

Den 24 Juni fratraadte en af Svendene uden at fremkomme med Bemærkning om, at han mente at have noget til gode.

Da Pudsearbejdet var færdigt i Begyndelsen af Juli Maaned, fortsattes med et Isoleringsarbejde, men den 21 Juli meddelte Svendene, at de vilde nedlægge Arbejdet som Følge af, at Sagsøgeren var blokeret af Arbejds mændenes Glostrup Afdeling. Efter at Sagsøgeren samme Dag havde ordnet sit Mellemværende med Glostrup Afdelingen, nægtede Svendene dog at gaa i Arbejde, medmindre der blev stillet Sikkerhed for, at han overholdt sine Forpligtelser overfor dem, og de fik udbetalt »Spaserepenge«. Ved et Møde Dagen efter, den 22 Juli, hvori deltog bl a Ingeniør Voltelen og Repræsentanter for Fagforeningen, blev Sagen ordnet saaledes, at Voltelen betalte Svendene 100 Kr for at gaa i Arbejde og indestod for, at de i Fremtiden fik, hvad de fik til gode hos Sagsøgeren. Ved denne Lejlighed lovede Fagforeningen, at Arbejdet skulde blive fuldført, hvorhos Svendene erklærede paa Ingeniør Voltelens Forespørgsel, om de havde noget til gode, at de nu havde faaet alt, hvad de til Dato havde til gode hos Sagsøgeren.

Dagen efter, den 23 Juli, mødte en Repræsentant for Fagforeningen paa Arbejdspladsen og maalte Arbejdet op, og den 26 Juli fik Sagsøgeren tilsendt en Akkordopgørelse over den første Del af Arbejdet (det færdige

Pudsearbejde), hvorefter Svendene skulde have til gode for dette Arbejde 1320 Kr.

Efter at Sagsøgeren havde protesteret mod Opgørelsen under Henvisning til, at Svendene intet havde til gode, da Arbejdet var udført paa Timeløn, og de havde faaet den aftalte Timeløn udbetalt, og at Opgørelsen i hvert Fald var fremkommet for sent, forhandlede Sagen paa et nyt Møde den 30 Juli, i hvilket Voltelen og Repræsentanter for Fagforeningen atter deltog, og hvor det blev bestemt, at det nye Arbejde, Isoleeringsarbejdet, skulde være Akkordarbejde og maales op, hvorfor Svendene fik udbetalt et a conto Beløb vedrørende denne Akkord, medens Sagsøgeren gjorde gældende, at han intet skyldte paa det første Arbejde.

Den 2 August nedlagde Svendene Arbejdet under Foregivende af, at de ikke havde faaet udbetalt deres Tilgodehavende efter Akkordopgørelsen af 26 Juli, og samme Dag blev der indrykket en Notits i »Social-Demokraten« om, at Klagerens Arbejdsplads var blokeret.

Sagsøgeren gør til Støtte for sin Paastand gældende, at han har betalt Svendene alt, hvad de efter den trufne Aftale havde til gode for Pudsearbejdet, og at den ham paaførte Blokade er ganske ulovlig, hvorfor han paastaar den ophævet og de Sagsøgte tilpligtede til at betale ham i Erstatning for det ham ved den ulovlige Blokade tilføjede Tab det fornævnte Beløb 5000 Kr.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte anført, at et Arbejde som det omhandlede Pudsearbejde efter den i Faget gældende Priskurant normalt er et Akkordarbejde, og de bestrider, at Sagsøgeren har aftalt med Svendene, at Arbejdet skulde betales med Timeløn. Efter det paagældende Arbejdes Natur vilde en Aftale om Timeløn have været meget ufordelagtig for Svendene, og den aftalte Udbetalingsmaade, hvorefter der i den 3 Uge skulde udbetales mere end i de 2 første, passer med Akkordarbejde, men ikke med Timelønsarbejde, hvor der hver ugentlig Betalingsdag skal udbetales alt, hvad Svendene har arbejdet for i Ugens Løb. De Sagsøgte hævder, at de har været berettigede til under de foreliggende Forhold, hvor Sagsøgeren ikke betalte Svendene efter Priskurantens Akkordsatser, at forbyde deres Medlemmer at arbejde for Sagsøgeren, forinden han havde betalt Svendene deres fulde Tilgodehavende for Pudsearbejdet.

Under Domsforhandlingen for Landsretten har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring i nøje Overensstemmelse med sin Procedure, hvorhos Formanden for den sagsøgte Fagforening, Thorvald Oscar Krüger, Murersvend Peter Otto Jørgensen, Sukkerhusarbejder Svend Chr Larsen og dennes Hustru Marie Larsen, Murersvend Niels Andreas Thomsen Hovgaard og Sagsøgerens Søn Murerarbejdsmand Martin Aage Andersen har afgivet Vidneforklaring.

Fagforeningsformand Thorvald Krüger forklarede bl a, at Blokaden skyldtes, at de 1320 Kr, som Svendene havde til gode ifølge den under 23—24 Juli udarbejdede Akkordopgørelse, ikke blev betalt.

Murersvend Peter Otto Jørgensen forklarede, at det var aftalt, at Pudsearbejdet skulde udføres i Akkord efter Priskuranten; nogle Dage senere blev det bestemt, at der skulde udbetales a conto paa Akkorden 2 Kr pr Time hver 1ste og 2den Uge og 2½ Kr hver 3die Uge. Der har

ikke været Tale om, at Svendene skulde arbejde paa Timeløn. Da Sagsøgeren havde faaet tilstillet Akkordopgørelsen, hvorefter Svendene skulde have til gode 1320 Kr, protesterede han $\frac{1}{2}$ Times Tid efter; han vilde ikke modtage Opgørelsen og udtalte, at Svendene ikke skulde have flere Penge.

Sukkerhusarbejder Svend Chr Larsen forklarede, at han henvendte sig til Sagsøgeren og spurgte ham, om han havde Arbejde til 2 Murer-svende. Sagsøgeren svarede, at han havde saadant Arbejde, men at Svendene kun kunde faa Timeløn, da han havde afgivet et billigt Tilbud. Vidnet talte derefter med de to Svende Peter Otto Jørgensen og Otto Jørgensen, hvilken sidste er hans Svoger, og de sagde begge, at de gerne vilde arbejde paa Timebetaling. Otto Jørgensen meddelte ham, efter at Arbejdet var begyndt, at de havde forlangt en Timeløn af 3 Kr, og at Sagsøgeren havde tilbudt dem 2 Kr, samt at de tilsidst var blevet enige om en Timeløn af $2\frac{1}{2}$ Kr. Efter at Svendene havde været i den faste Voldgiftsret, fortalte de, at de i Voldgiftsretten havde sagt, at det var Akkord, og at de godt vidste, at det var Timeløn, men at de ikke turde sige dette for Fagforeningen.

Fru Marie Larsen forklarede, at hun, inden Arbejdet blev paabegyndt, havde paahørt en Samtale mellem hendes Mand og Sagsøgeren, hvoraf fremgik, at Svendene skulde udføre Arbejdet paa Timeløn, idet det af Sagsøgeren afgivne Tilbud var beregnet efter, at Arbejdet skulde udføres paa Timeløn, og at Svendene ellers ikke kunde have faaet Arbejdet, da han ikke kunde betale efter Akkordsatserne. Peter Otto Jørgensen har ogsaa senere udtalt, at han skulde arbejde paa Timeløn. Sidstnævntes Hustru har endvidere under Arbejdets Gang udtalt overfor Vidnet, at $2\frac{1}{2}$ Kr i Timen ikke var meget, men det var dog bedre end at have Manden gaaende hjemme uden Arbejde. Peter Otto Jørgensen havde derhos engang under en Samtale udtalt, at de først og fremmest skulde tage Hensyn til Fagforeningen, men Vidnet kunde nu ikke mindes, i hvilken Forbindelse denne Udtalelse fremkom. Vidnet forklarede endelig, at hendes Mand ved en senere Lejlighed havde meddelt hende, at Svendene nu havde forlangt Betaling efter Akkordsatser, og han tilføjede: »Men Ret skal være Ret«, og hun var enig med ham i, at det ikke kunde blive til Ret paa den Maade.

Murersvend Niels Hovgaard forklarede, at han havde haft en Samtale med Murersvend Otto Jørgensen, hvorunder denne fortalte ham, at de fik $2\frac{1}{2}$ Kr i Timen; han sagde ikke udtrykkeligt, om det var Timeløn eller Akkord, men Vidnet forstod Udtalelsen saaledes, at det var Timeløn.

Murerarbejdsmand Martin Aage Andersen forklarede, at Murersvendene Otto Jørgensen og Peter Otto Jørgensen begge havde fortalt ham, at den mellem dem og Sagsøgeren truffne Aftale gik ud paa, at de skulde have en fast Timeløn af $2\frac{1}{2}$ Kr. Vidnet har endvidere paahørt, at de udtalte sig paa samme Maade overfor 2 Svende fra Fagforeningen, der en Dag under Arbejdets Gang kom tilstede paa Byggepladsen og spurgte dem, hvad de fik for Arbejdet.

Efter det saaledes oplyste maa Retten anse det for tilstrækkelig godtgjort, at Aftalen mellem Sagsøgeren og de 2 Svende er gaaet ud paa, at Svendene skulde arbejde for en fast Timeløn af $2\frac{1}{2}$ Kr, ikke paa

Akkord. Herefter maa den den 2 August 1932 iværksatte Blokade anses for ulovlig, og den vil derfor være at ophæve, hvorhos der vil være at tillægge Sagsøgeren en Erstatning for det ham ved Blokaden paaførte Tab, hvilken dog under Hensyn til, at Sagsøgeren ikke har tilvejebragt nærmere Oplysninger om Størrelsen af Tabet, ikke findes at kunne ansættes til et højere Beløb end 1000 Kr. Sagsøgeren vil derhos være at frifinde for de Sagsøgte's Krav om Betaling af Akkordoverskud for Pudsearbejdet, hvilket under Sagen er opgjort til 1231 Kr 53 Øre, medens der — som ovenfor anført — oprindeligt var krævet 1320 Kr og for Spadserepenge 2001 Kr 60 Øre.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde tilsvare Sagsøgeren med 300 Kr.

O n s d a g d e n 1 3 N o v e m b e r .

Nr 156/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Carl Christian Pedersen (Ahnfelt-Rønne),

der tiltales for Forsøg paa Voldtægt, for Manddrab, Legemskrænkelser, Tyveri og Røveri og Forsøg herpaa.

Vestre Landsrets Dom af 5 Juli 1935: Tiltalte Carl Christian Pedersen bør hensættes i Fængsel paa Livstid. De borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte for bestandig. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og derunder til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Bjørndal, i Salær 350 Kr og Godtgørelse for Udlæg 30 Kr.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirkning af Nævninger afsagte Dom er paaanket af Tiltalte.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde

k e n d e s f o r R e t :

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Ahnfelt-Rønne betaler Tiltalte Carl Christian Pedersen 300 Kroner.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirkning af Nævninger, er Carl Christian Pedersen ved 2 jydsk Statsadvokatur Anklageskrift af 27 Juni 1935 sat under Tiltale til at lide Straf efter Straffelovens § 216, jfr § 21, § 237, § 244 Stk 2 og 3, § 285, jfr § 276, og § 288, tildels jfr § 21.

Tiltalte er født den 25 August 1899 og er tidligere anset:

ved Frederiksborg Birks Ekstrarets Dom af 25 Marts 1918 efter Straffelov 1866 § 228, jfr Lov 1 April 1911 § 13, med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 20 Dage,

ved Lejre Herreds Ekstrarets Dom af 31 Juli 1918 efter Straffelov 1866 § 230 Stk 1, jfr Lov 1 April 1911 § 13 med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 60 Dage,

ved Skanderborg Købstads Politirets Dom af 30 Januar 1919 efter Lov 3 Marts 1860 § 8, jfr Lov 1 April 1911 § 8 med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 8 Dage,

ved en af Retten for Vordingborg Købstad m v den 25 Oktober 1919 afsagt Dom efter Straffelov 1866 §§ 231 I og 251 med Forbedringshusarbejde i 8 Maaneder,

ved Østre Landsrets Dom af 19 Marts 1921 efter Straffelov 1866 § 232 for 4 Gang begaaet groft Tyveri og efter samme Lovs § 281, I med Forbedringshusarbejde i 6 Aar,

ved Østre Landsrets Dom af 12 Januar 1927 efter Straffelov 1866 § 253 og § 243, II samt efter § 232 for 5 Gang begaaet simpelt Tyveri med Tugthusarbejde i 4 Aar, og

ved Østre Landsrets Dom af 25 Januar 1932 efter Straffelov 1866 § 168, I, jfr § 46, med Forbedringshusarbejde i 2 Aar.

Der har i Sagens Anledning været forelagt Nævningerne følgende Spørgsmaal til Besvarelse:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Carl Christian Pedersen skyldig i Forsøg paa Røveri efter Straffelovens § 288, jfr § 21, ved Natten mellem den 1 og 2 Juni 1933 ved Midnatstid paa Mylius Erichsens Allé i Gentofte i den Hensigt derigennem at skaffe sig uberettiget Vinding at have forsøgt ved Vold at fratage Husassistent, nu Sygeplejeelev Mary Larsen Penge?

Hovedspørgsmaal 2.

Er Tiltalte Carl Christian Pedersen skyldig i Forsøg paa Voldtægt efter Straffelovens § 216, jfr § 21, ved den i Hovedspørgsmaal 1 ommeldte Lejlighed at have forsøgt ved Vold at tiltvinge sig Samleje med den der nævnte Mary Larsen?

Tillægsspørgsmaal 1.

(Besvares kun, saafremt noget af Hovedspørgsmaalene 1 og 2 besvares med »Ja«).

Har Tiltalte Carl Christian Pedersen Krav paa Strafnedsættelse efter Straffelovens § 21, Stk 2?

Tillægsspørgsmaal 2.

(Besvares kun, saafremt noget af Hovedspørgsmaalene 1 og 2 besvares med »Ja«).

Befandt Tiltalte Carl Christian Pedersen sig ved Handlingens Foretagelse i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælseverne, herunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand, uden dog at være utilregnelig paa Grund af Sindssygdom eller Tilstande, der maa ligestilles hermed, eller Aandssvaghed i højere Grad, jfr Straffelovens § 17, Stk 1?

Hovedspørgsmaal 3.

Er Tiltalte Carl Christian Pedersen skyldig i Røveri efter Straffelovens § 288 ved den 2 Juli 1933 Kl ca 12½ i Jægersborg Hegn paa Vejen mellem Nærum og Skodsborg i den Hensigt derigennem at skaffe sig uberettiget Vinding ved Vold at have frataget Sygeplejerske Emma Marie Bisneck en Dametaske, der bl a indeholdt ca 83 Kr?

Tillægsspørgsmaal 3.

(Besvares kun, saafremt Hovedspørgsmaal 3 besvares med »Ja«).

Befandt Tiltalte Carl Christian Pedersen sig ved Handlingens Foretagelse i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælseverne, herunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand, uden dog at være utilregnelig paa Grund af Sindssygdom eller Tilstande, der maa ligestilles hermed, eller Aandssvaghed i højere Grad, jfr Straffelovens § 17 Stk 1?

Hovedspørgsmaal 4.

Er Tiltalte Carl Christian Pedersen skyldig i Forsøg paa Røveri efter Straffelovens § 288, jfr § 21 ved den 12 November 1934 Kl ca 22 paa Vejen fra Vildbjerg Stationsby til Rødding i den Hensigt derigennem at skaffe sig uberettiget Vinding at have forsøgt ved Vold at fratage Husassistent Magda Andersen, nu gift Jensen, Penge?

Hovedspørgsmaal 5.

Er Tiltalte Carl Christian Pedersen skyldig i Forsøg paa Voldtægt efter Straffelovens § 216, jfr § 21, ved ved den i Hovedspørgsmaal 4 ommeldte Lejlighed at have forsøgt ved Vold at tiltvinge sig Samleje med den der nævnte Magda Andersen, nu gift Jensen?

Tillægsspørgsmaal 4.

(Besvares kun, saafremt noget af Hovedspørgsmaalene 4 og 5 besvares med »Ja«).

Er Tiltalte Carl Christian Pedersen frivillig og ikke paa Grund af tilfældige Hindringer for Gerningens Udførelse afstaaet fra Iværksættelsen, jfr Straffelovens § 22?

Tillægsspørgsmaal 5.

(Besvares kun, saafremt noget af Hovedspørgsmaalene 4 og 5 besvares med »Ja« og Tillægsspørgsmaal 4 med »Nej«).

Har Tiltalte Carl Christian Pedersen Krav paa Strafnedsættelse efter Straffelovens § 21, Stk 2?

Tillægsspørgsmaal 6.

(Besvares kun, saafremt noget af Hovedspørgsmaalene 4 og 5 besvares med »Ja« og Tillægsspørgsmaal 4 med »Nej«).

Befandt Tiltalte Carl Christian Pedersen sig ved Handlingens Foretagelse i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælseverne, herunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand uden dog at være utilregnelig paa Grund af Sindssygdom eller Tilstande,

der maa ligestilles hermed, eller Aandssvaghed i højere Grad, jfr Straffelovens § 17 Stk 1?

Hovedspørgsmaal 6.

Er Tiltalte Carl Christian Pedersen skyldig i Manddrab efter Straffelovens § 237 ved den 18 Februar 1935 Kl ca 4 i Ejendommen »Tvis Gl Kro«, paa hvilken Ejendom han havde indfundet sig i den Hensigt at skaffe sig Samleje med en Kvinde, at have dræbt Ejerens Hustru Ingeborg Marie Eriksen, født Severinsen, idet han med en Økse tildelte hende, der laa og sov, 2 Slag i Hovedet og derved foraarsaget, at hun den 22 Februar 1935 afgik ved Døden som Følge af de hende tilføjede Læsioner? Hovedspørgsmaal 7.

Er Tiltalte Carl Christian Pedersen skyldig i et efter Straffelovens § 244 Stk 2 og 3 strafbart Forhold ved umiddelbart efter at det i Hovedspørgsmaal 6 ommeldte Forhold var passeret i Ejendommen »Tvis Gl Kro« voldeligt at have overfaldet Ejeren Boelsmand Thorvald Peter Eriksen, der var sagesløs, og derunder med en Økse, med Næveslag samt ved at kaste dels en Stol, dels en Flagermuslygte mod Eriksen tilføjet ham Skade, der i en den 21 Februar 1935 dateret Erklæring fra Amtssygehuset i Holstebro beskrives saaledes:

- 1) Nogen Hævelse omkring venstre Kæbevinkel,
- 2) herfra strækkende sig lodret opefter (foran venstre Øre) findes en sammenhængende ca $2\frac{1}{2} \times 7$ cm Hudafskrabning,
- 3) Hen over venstre Kind findes nogle spredte smaa Hudafskrabninger og blodunderløbne Pletter.
- 4) Paa venstre Side af Hagen findes en ca $1\frac{1}{2}$ cm lang, $\frac{1}{4}$ cm dyb Rift. Ingen Tegn til Brud paa Kæben eller Kraniet.
- 5) Lige nedenfor venstre Haandled findes i Lillefingersiden af Haandfladen en overfladisk »lappet« Rift.

Hovedspørgsmaal 8.

Er Tiltalte Carl Christian Pedersen skyldig i Tyveri efter Straffelovens § 276 ved den 18 Februar 1935 Kl ca 5 at have frastjaalet Røgter Anthon Mathiasen »Lergrav« i Aulum Sogn 3 Kr 95 Øre, der beroede dels i en Pung i Klædeskabet, dels frit fremme i Bestjaalnes frit tilgængelige Værelse paa »Lergrav«?

Hovedspørgsmaal 9.

Er Tiltalte Carl Christian Pedersen skyldig i Tyveri efter Straffelovens § 276 ved den 18 Februar 1935 Kl ca 8 at have frastjaalet Købmand C Halkjær, Aulum, en til 50 Kr vurderet Overfrakke, der hang i den frit tilgængelige Entré paa Aulum Missionshotel i Aulum?

Tillægsspørgsmaal 7.

(Besvares kun, saafremt noget af Hovedspørgsmaalene 6—9 besvares med »Ja«).

Var Tiltalte Carl Christian Pedersen ved de i Hovedspørgsmaalene 6—9 beskrevne Handlingers Foretagelse utilregnelig paa Grund af Sindsygd om eller Tilstande, der maa ligestilles dermed, jfr Straffelovens § 16?

Tillægsspørgsmaal 8.

(Besvares kun, saafremt noget af Hovedspørgsmaalene 6—9 besvares med »Ja« og Tillægsspørgsmaal 7 besvares med »Nej«).

Befandt Tiltalte Carl Christian Pedersen sig ved de i Hovedspørgsmaalene 6—9 beskrevne Handlingers Foretagelse i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælseverne, herunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand, uden dog at være utilregnelig paa Grund af Sindssygdом eller Tilstande, der maa ligestilles hermed, eller Aandssvaghed i højere Grad, jfr Straffelovens § 17 Stk 1?

Nævningerne har besvaret samtlige Hovedspørgsmaal og Tillægsspørgsmaal 4 med Ja og Tillægsspørgsmaalene 1, 2, 3, 7 og 8 med Nej, hvorefter Tillægsspørgsmaalene 5 og 6 er bortfaldne.

Idet Nævningernes Kendelse, saaledes som Sagen foreligger, findes at maatte lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse, vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 288, Stk 1, jfr tildels § 21, § 216, jfr § 21, § 237, § 244 Stk 2 og 3 og § 285 Stk 1, jfr § 276 med en Straf, der findes at burde bestemmes til Fængsel paa Livstid.

De borgerlige Rettigheder vil være at frakende Tiltalte for Livstid.

Sagens Omkostninger vil være at udrede af Tiltalte som nedenfor anført.

Fredag den 15 November.

Nr 148/1935.

Rigsadvokaten

mod

Ingermann Jensen (Hvidberg),

der tiltales for Overtrædelse af Motorloven og Færdselsloven.

Dom afsagt den 5 April 1935 af Retten for Saksøbing Købstad m v: Tiltalte Ingermann Jensen bør bøde 200 Kr med 50 Kr til Statskassen, 100 Kr til Maribo Amts Kommunes Kasse, 50 Kr til Musse Herreds Politikasse. I Mangel af Betaling vil Bøden være at afsone med 10 Dages Hæfte. Iøvrigt bør han for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger, herunder i Salær til Forsvareren, Sagfører L Petersen, 35 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 16 Maj 1935: Tiltalte Ingermann Jensen bør straffes med Hæfte i 10 Dage. Retten til at føre Motorkøretøj frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 6 Maaneder fra denne Doms Forkyndelse. Sagens Omkostninger for begge Retter, herunder det ved Underrettens Dom fastsatte Forsvarersalær udredes af Tiltalte. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

Foreløbig bemærkes, at der intet Hensyn kan tages til en efter Dommens Afsigelse foretaget privat Spiritusprøve af Tiltalte, allerede fordi Prøven er foretaget uden fornøden Kontrol.

Retslægeraadet har i en til Brug for Sagens Behandling for Højesteret indhentet Erklæring udtalt følgende:

»Naar Domfældtes Forklaring om Størrelsen af og Tidspunkterne for hans Spiritusforbrug den 28 December 1934 lægges til Grund, kan der, naar det lange Tidsrum, over hvilket Spiritusindtagelsen har strakt sig, samt Domfældtes betydelige Vægt tages i Betragtning, ikke siges at foreligge Holdepunkter for at antage, at Domfældte, da Paakørslen fandt Sted, har været paa- virket af Spiritus. Resultatet af det anstillede Forsøg taler i samme Retning.«

Ved under de foreliggende Forhold at have fortsat sin Kørsel uden at forvise sig om, at han ikke havde paakørt nogen af de Personer, som han med sin Vogn havde indhentet og som han efter sin egen Erklæring havde kørt meget tæt op ad, findes Tiltalte at have gjort sig skyldig i en Overtrædelse af Færdselslovens § 20.

Det tiltrædes, at Tiltalte ved den indankede Dom er anset skyldig i Overtrædelse af Motorlovens §§ 8, Stykke 2, 27 og 29.

Det findes derhos under Hensyn til det betydelige Kvantum Spiritus, Tiltalte den samme Dag havde indtaget, deraf en væsentlig Del i Løbet af 2—3 Timer før Paakørslen, og under Hensyn til det om hans uforsvarlige Kørsel oplyste tilstrækkelig godt-gjort, at han har været saaledes paa- virket af Spiritus, at han ikke har været i Stand til at føre Motorkøretøj paa betryggende Maade, og det maa derfor billiges, at han tillige er anset skyldig i Overtrædelse af Motorlovens § 24, 1 Stk.

Idet den af Tiltalte efter det anførte i Medfør af Færdselslovens § 38 og Motorlovens § 41 forskyldte Straf findes at burde bestemmes som ved Dommen sket, og idet det tiltrædes, at Retten til at føre Motorkøretøj er frakendt Tiltalte for et Tidsrum, der dog vil være at fastsætte til et Aar fra den indankede Doms Afsigelse, vil Landsrettens Dom med de anførte Modifikationer kunne stadfæstes.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Tidsrummet for Fortabelse af Retten til at føre Motorkøretøj bestemmes til et Aar fra Dommens Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag tiltales Produkthandler Ingermann Jensen af Sakskebøbing i Henhold til Statsadvokatens Anklageskrift af 21 Marts 1935 for Overtrædelse af Motorlovens §§ 8, Stk 2, 24 Stk 1, 27 og 29 samt Færdselslovens §§ 2 og 20 ved den 28 December 1934 Kl ca 22 at have

ført Motorvognen L 2027, hvis Lygter ikke var i Stand til at belyse Vejbanen foran tilstrækkeligt, ad Saksøbing—Nykøbing Landevej, uagtet han paa Grund af Nydelse af Spiritus ikke var i Stand til at gøre det paa betryggende Maade samt med større Hastighed end forsvarligt under Hensyn til, at Vejret var mørkt og regnfuldt, og uden at udvise fornøden Agtpaagivenhed og Forsigtighed, hvilket alt bevirkede, at han udfor Handelsgartner Jørgensens Ejendom i Radsted paakørte Savskærer Bernhard Hansen, som gik i Vejens højre Side og ved Paakørslen blev slynget til Jorden og blev en Del forslaaet. Tiltalte fortsatte derhos Kørslen uden at forvise sig om, hvorvidt det var lykkedes ham at undgaa Paakørslen.

Der nedlægges i Medfør af Motorlovens § 42 Stk 1, 1 Pkt subsidiært 2 Pkt Paastand paa, at Retten til at være Fører af Motorkøretøj fra kendes Tiltalte.

Tiltalte paastaar sig frifundet, subsidiært at han idømmes en mindre Bøde for Overtrædelse af Motorlovens § 8 Stk 2.

Tiltalte har forklaret, at han den paagældende Dag sammen med Savværksbestyrer Jens Albæk Larsen af Saksøbing Kl ca 2 Eftermiddag kørte til Bandholm, hvor Larsen skulde foretage en Optælling af Materialer. Her nød de hver 1 Bajer, og dette var det første Spiritus, Tiltalte indtog den Dag. De kørte derfra til Maribo, hvortil de ankom Kl ca 4 Eftermiddag, og hvor Tiltaltes Motorvogn blev repareret. Medens dette foregik, nød de hver 2 Bajere paa »Landmandshotellet«. Da Reparationen var foretaget, kørte de hjem til Saksøbing, hvor de i Larsens Hjem spiste Smørrebrød sammen med deres Familie. Til Maden nød Tiltalte og Larsen hver 1 Bajer og 2 Snapse. Efter at have spist gik de med deres Hustruer og Børn til Juletræsfest i Industriforeningen paa Hotel Saksøbing, hvor de indfandt sig Kl ca 8 om Aftenen. — Her nød Tiltalte og Larsen hver 2 Whisky med Sodavand, og Kl ca 9½ kørte de i Tiltaltes Automobil med Tiltalte som Fører til Nykøbing F, hvor de skulde tale med en Fabrikant. — De havde en Cykel hængende bag paa Vognen.

Tiltalte hævder, at han overhovedet ikke var paavirket, endsige paavirket paa en saadan Maade, at han ikke kunde føre Motorkøretøj paa betryggende Maade, hvorved han tilføjer, at han er stor og stærk og vant til at nyde Spiritus til daglig, dog til Maade, og der skal meget til for at gøre ham paavirket.

Han hævder, at hans Lygter lyste almindelig godt, og at hans Hastighed var højst 35 a 40 km i Timen. Vejret var mørkt og regnfuldt, og den vaade sorte Asfalt tog en Del af Lysstyrken, hvorfor han netop kørte langsomt og forsigtigt.

Udfor Handelsgartner Jørgensens Ejendom i Radsted i en Afstand af ca 2 a 3 Meter opdagede han pludselig nogle Fodgængere, som gik ude paa Vejen og saaledes at de to eller tre af dem formentlig befandt sig midt for Tiltaltes Lygter. Han mente, at det lykkedes ham at svinge uden om Fodgængerne ved hurtig Drejning af Vognen til venstre, og han mærkede ikke, at han paakørte nogen, og han sagde netop til sin Passager: »Det klarede vi.« Vognens Vinduer var lukkede under Kørslen, og som Følge heraf duggede med Undtagelse af Vindspejlet, som blev holdt klart af den roterende Visker.

Dagen efter blev det oplyst for Tiltalte, at han havde paakørt den ene af Fodgængerne, Savskærer Bernhard Hansen, Krungerup.

Savskærer Bernhard Hansen, Krungerup, har forklaret som Vidne, at han den paagældende Aften med sin Hustru og sine to Børn var paa Vej hjem fra en Juletræsfest i Radsted Forsamlingshus. De gik i den sydlige Side af Vejen i Retning mod Nykøbing F, og Vidnet gik forrest og yderst mod Kørebanen og ikke længere inde paa Kørebanen end ved Kanten af Asfalten; umiddelbart efter ham, skraat ud mod Rabatten og holdende i hans Stok, gik hans lille Pige, der havde en hvid Hue paa. Vidnet hørte Automobilet komme, men det mente, at det gik tilstrækkelig i Udkanten af Vejen og saa derfor ikke efter det eller ændrede sin Færdselsretning. Pludselig, uden at der var givet noget Signal, mærkede Vidnet et kraftigt Stød mod venstre Ben, og samtidig fik han et haardt Slag i Ryggen, hvorpaa han blev kastet om paa Landevejen. Han kom til at ligge saaledes, at han kunde se Automobilet tænde sin Stoplygte, men det fortsatte sin Kørsel uden at standse. Automobilet kørte hurtigt, og Vidnet bemærkede, at dets Lygter var svagt lysende, samt at der ikke var modgaaende Trafik paa Vejen. Vidnet blev en Del forslaaet og fik ødelagt sit Tøj.

Erstatningsspørgsmaalet er afgjort udenretsligt.

Savskærer Hansens Hustru, Christine, har som Vidne forklaret, at hun gik med sin Søn ved Haanden bagefter Manden og den lille Pige, og de gik paa den Strimmel, der er imellem Asfalt og Græsabat. Vidnet tror, at Automobilet kørte hurtigt, for det kom saa hurtigt, efter at hun havde hørt Støjen af det. Hun har ikke set paa Lygterne, men saa næsten ikke Lys. Hun lagde Mærke til, at Automobilet drejede til højre, som om det vilde standse, men i næste Øjeblik satte Føreren fuld Fart paa, hvorefter Automobilet forsvandt i Mørket. Hun har ikke bemærket, at Automobilet svingede til venstre, da det mødte dem. — Ingen af de to Vidner har lagt Mærke til en Cykel bag paa Automobilet.

Justitsministeriets Motorsagkyndige har foretaget en Undersøgelse af Lygterne paa Tiltaltes Automobil og erklæret, at Lygternes midterste Lys — med hvilket Tiltalte kørte ved den foran omforklarede Lejlighed — tillod en Kørehastighed af ca 30 km pr Time, samt at det i mørkt og fugtigt Vejr og paa vaad Vejbane ikke vil være forsvarligt at holde denne Fart.

Savskærer Jens Albæk Larsen har som Vidne forklaret om Tiltaltes Spiritusforbrug, saaledes som Tiltalte selv, og erklæret, at Tiltalte ikke paa noget Tidspunkt var paavirket af Spiritus paa en saadan Maade, at han ikke kunde føre Motorkøretøj paa betryggende Maade, og Vidnet, der selv havde indtaget det samme Kvantum Spiritus som Tiltalte, mener, at han ogsaa selv kunde have ført Motorkøretøj paa betryggende Maade. Hastigheden var almindelig, og Vejret var meget usigtbart; Vidnet mener, at Lygterne ikke lyste særlig godt. Vidnet sad under Kørslen ved Siden af Tiltalte; han kunde ikke se ret langt frem, da Vindspejlet var dugget og det modgaaende Automobils Lys flimrede i Draaberne paa det ud for Vidnets Plads.

Vidnet saa først i en Afstand af 3—4 Meter nogle Fodgængere, men hvor de gik, lagde han ikke Mærke til. Pludselig kastede Tiltalte Vognen

helt over i den modsatte Side af Vejen, saavidt Vidnet kunde se helt ud til Græsrabatten i venstre Side af Vejen. Vidnet bemærkede: »Der var Du noget nær paa,« hvortil Tiltalte svarede: »Men det gik s'gu,« og noget senere sagde Tiltalte, at de paagældende havde godt af at faa en over Enden, da de efter hans Formening gik ude paa Vejen.

Tiltalte er født den 25 September 1890 i Nørresundby Landsogn og ses ikke tidligere tiltalt, dømt eller straffet.

Mod Tiltaltes Benægtelse findes det efter det om hans Spiritusforbrug oplyste betænkeligt at statuere, at han paa Grund af Nydelse af Spiritus ikke har været i Stand til at føre Motorkøretøj paa betryggende Maade ved den paagældende Lejlighed, ligesom det ej heller mod hans Benægtelse findes godtgjort, at han har gjort sig skyldig i Overtrædelse af Færdselslovens § 20, idet hans Forklaring om, at han ikke har bemærket, at han paakørte Savskærer Hansen og derfor ingensomhelst Anledning fandt til at standse og om at hans Bemærkning om, at Fodgængerne havde godt af at faa en over Enden, skulde være faldet uden Tanke paa, at de virkelig var ramt, men blot som et Udtryk for, at de paagældende kunde trænge til en Tilrettevisning, fordi de gik saa langt ude paa Vejen, efter Omstændighederne ikke findes at kunne forkastes.

Ved det under Sagen iøvrigt oplyste, herunder de afgivne Vidneforklaringer og den Motorsagkyndiges Erklæring i Forbindelse med Tiltaltes egen Forklaring, findes det imidlertid godtgjort, at han har overtraadt Motorlovens §§ 8 Stk 2, 27 og 29 samt Færdselslovens § 2, og vil han i Medfør af Motorlovens § 41 og Færdselslovens § 38 være at anse med en Bøde, der findes passende at kunne bestemmes til 200 Kr, hvoraf 50 Kr tilfalder Statskassen, 100 Kr Maribo Amts Kommunekasse og 50 Kr Musse Herreds Politikasse.

I Mangel af Betaling vil Bøden være at afsone med 10 Dages Hæfte.

Efter det foreliggende skønnes der ikke at være fuldt tilstrækkelig Anledning til i Medfør af Motorlovens § 42, 2 Pkt at frakende Tiltalte Retten til at være Fører af Motorkøretøj.

Tiltalte betaler Sagens Omkostninger, herunder i Salær til Forsvareren, Sagfører L Petersen, 35 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 5 April 1935 af Retten for Saks-købing Købstad m v og paaanket af Anklagemyndigheden til Domfældelse i Overensstemmelse med Anklageskriftet og til Skærpelse af den Tiltalte, Ingermann Jensen, idømte Straf.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde kan det tiltrædes, at Tiltalte, som ved Dommen sket, er anset efter Motorlovens § 41, jfr §§ 8 Stk 2, 27 og 29 samt Færdselslovens § 38, jfr § 2.

Efter det oplyste findes det ubetænkeligt at antage, at Tiltalte under den i Sagen omhandlede Kørsel fra Saks-købing til Nykøbing F har været saaledes paavirket af Spiritus, at han ikke har været i Stand til at føre Motorkøretøj paa betryggende Maade, og han maa saaledes tillige anses skyldig i Overtrædelse af Motorlovens § 24 Stk 1.

Den herefter forskyldte Straf findes at burde bestemmes til Hæfte i 10 Dage.

I Medfør af Motorlovens § 42 vil Retten til at føre Motorkøretøj være at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 6 Maaneder fra denne Landsretsdoms Forkyndelse.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Nr 223/1935.

Anklagemyndigheden

m o d

Wilhelm Adolph Pürschel, Thorvald Wordenskjold Nørregaard, Niels Ole Ventegodt, Carl Albert Schavitsky Dalberg, Albert Andkjær Jensen, William August Haste og Gabriele Ruth Haas Haste, født Polack.

Østre Landsrets Kendelse af 30 Oktober 1935: Den af de Tiltalte Niels Ole Ventegodt og Thorvald Wordenskjold Nørregaard nedlagte Paastand om den indankede Doms Annulation og om Nævningers Medvirken ved Sagens Behandling kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse, hvorefter den af de Tiltalte Niels Ole Ventegodt og Thorvald Wordenskjold Nørregaard nedlagte Paastand om den indankede Doms Annulation og om Nævningers Medvirken ved Sagens Behandling ikke kan tages til Følge, er paakæret af Tiltalte Ventegodt.

Da den af Landsretten afsagte Kendelse i Medfør af Rpl § 968 ikke kan gøres til Genstand for Kære, vil Kæremaalet være at afvise.

T h i b e s t e m m e s :

D e t t e K æ r e m a a l a f v i s e s .

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 24 Maj 1935 fra Statsadvokaten for København var 8 Personer, deriblandt Niels Ole Ventegodt og Thorvald Wordenskjold Nørregaard sat under Tiltale ved Københavns Byret for Overtrædelse af Straffelovens § 268, jfr § 267, ved at have fremsat Sigtelser mod Byretsdommer Eide for at have gjort sig skyldig i Voldtægt. Nørregaard og en anden af de Tiltalte var derhos sat under Tiltale for Overtrædelse af Straffelovens § 260. Endvidere var Ventegodt og Nørregaard samt en tredje af de Tiltalte tillige sat under Tiltale for Over-

trædelse af Straffelovens § 164, Stk 1, eller § 165 derved, at Tiltalte Nørregaard den 4 Februar 1935 til Justitsministeriet havde indgivet en samme Dag dateret, efter de Tiltaltes fælles Aftale udarbejdet og af Tiltalte Nørregaard underskrevet Klage, bilagt 2 af nogle af de andre Tiltalte underskrevne Skrivelser samt en af dem tilvejebragt Erklæring, i hvilke Dokumenter den nævnte Sigtelse var fremsat.

Ved Københavns Byrets 10 Afdelings Dom af 26 Juni 1935 blev de Tiltalte Ventegodt og Nørregaard dømt for Ærefornærmelse mod Dommer Eide, hvorimod de blev frifundet for Tiltalen efter Straffelovens §§ 164 eller 165.

Denne Dom er af de Tiltalte Ventegodt og Nørregaard paaanket til Frifindelse, rædens Anklagemyndigheden har paaanket til Domfældelse af de Tiltalte i Overensstemmelse med Anklageskriftet og iøvrigt til Skærpelse.

Under Ankesagens Forberedelse for Landsretten har Tiltalte Ventegodt med Tilslutning af Tiltalte Nørregaard nedlagt Paastand om, at Byretsdommen annulleres, idet ny 1ste Instans Behandling vil være at foretage ved Landsret under Medvirken af Nævninger.

Til Støtte herfor har de Tiltalte navnlig gjort gældende, at naar man i Anledning af den fremsatte Sigtelse mod en Dommer for Voldtægt har sat dem under Tiltale efter Straffelovens § 164, Stk 1, der handler om den, der søger at bevirke, at en uskyldig sigtes eller dømmes for en strafbar Handling, saa følger heraf under Hensyn til Sigtelsens Karakter med logisk Nødvendighed, at Forholdet maa falde ind under § 164, Stk 3, der handler om det Tilfælde, at Forbrydelsen har medført Velfærds Fortabelse eller saadant har været tilsigtet. Da nu Strafferammen i § 164, Stk 3, er Fængsel fra 2—16 Aar, følger det af Retsplejelovens § 687 a, at en Sag, der angaar en Overtrædelse af Straffelovens § 164, Stk 3, skal behandles under Medvirken af Nævninger. De Tiltalte gør ogsaa gældende, at der under Sagens Behandling for Byretten faktisk har været procederet paa »Velfærds Tab«.

Der kan ikke gives de Tiltalte Medhold i, at et Forhold som det, Sigtelsen angaar, forsaavidt det falder ind under Straffelovens § 164, Stk 1, nødvendigvis tillige maa omfattes af § 164, Stk 3, idet dette Spørgsmaals Besvarelse maa bero paa en konkret Bedømmelse dels af Forbrydelsens Følger for den uskyldigt sigtede, dels af de Tiltaltes Hensigt med Sigtelsens Fremsættelse. Da nu Tiltalen i det foreliggende Tilfælde er rejst efter Straffelovens § 164, Stk 1, eller § 165, da Anklageskriftets Beskrivelse af det Forhold, for hvilket der er rejst Tiltale, ikke indeholder de Omstændigheder, hvis Tilstedeværelse kræves for Anvendelsen af Straffelovens § 164, Stk 3, og da der ej heller i det iøvrigt foreliggende, derunder den afsagte Dom, er Holdepunkter for at antage, at Sagen i Realiteten er blevet behandlet som angaaende en Forbrydelse, der falder ind under Straffelovens § 164, Stk 3, vil de Tiltaltes Paastand ikke kunne tages til Følge.

M a n d a g d e n 18 N o v e m b e r .

Nr 30/1935. Landsretssagfører **Henning Pedersen**, Tømmerhandler **Johs Fog** og Blikkenslager **V Haarbye** (Gorrissen)

m o d

Firmaet **Brdr Hansen** (Teist),

betræffende Udlevering af en Panteobligation.

Kendelse afsagt den 25 Oktober 1934 af Københavns Byrets Fogedafdeling: Den fremsatte Protest kan ikke tages til Følge.

Østre Landsrets Dom af 20 December 1934: Den indankede Kendelse bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Appellanterne, Landsretssagfører Henning Pedersen, Tømmerhandler Johs Fog og Blikkenslager V Haarbye een for alle og alle for een inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til de Indstævnte Brdr Hansen med 100 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I den i Dommen nævnte Overenskomst af 25 August 1933 erklærer de kontraherende Parter sig bl a enige om, at ikke alene Byggelaan, men ogsaa »alt, hvad der iøvrigt maatte indkomme fra de tre Huse, skal indgaa til Landsretssagfører Henning Pedersen paa samtliges Vegne«, og der meddeles i Overenskomsten Landsretssagfører Pedersen »uigenkaldelig Fuldmagt til med fuld forbindende Virkning for os at sælge Nr 8 paa bedst mulige Vilkaar saavel som til at realisere de Pantebreve, som maatte fremkomme gennem Sagens Gennemførelse.« Ved Salget af Ejendommen Ved Bommen Nr 8 er Landsretssagfører Pedersen saaledes ikke blot optraadt som Fuldmægtig for Skødehaveren Tømmermester Jørgensen, men ogsaa for Appellanterne Fog og Haarby, og den af Køberen til Landsretssagfører Pedersen udstedte Panteobligation maa i Henhold til Overenskomsten anses modtaget af Pedersen som Repræsentant i første Række for de nævnte Kreditorer, der skulde fyldestgøres, forinden der kunde blive Tale om, at Obligationen for nogen Del kunde komme Jørgensen til gode, hvorved bemærkes, at det for Højesteret uimodsagt er anbragt, at der langt fra vil blive Dækning til Fog og Haarby for deres Tilgodehavende vedrørende de omhandlede Ejendomme.

Ligesom det nu utvivlsomt har været Hensigten, at Provenuet af Ejendommen Ved Bommen Nr 8 skulde tjene til Sikkerhed og eventuel Fyldestgørelse for Fog og Haarby, der ved Overenskomsten havde givet Afkald paa anden Sikkerhed, saaledes findes

det ogsaa at maatte statuere, at der ved den trufne Ordning er skabt en Sikkerhedsret for de nævnte Kreditorer med Hensyn til den omhandlede Panteobligation, idet denne ved Udstedelsen og Overgivelsen til Landsretssagfører Pedersen paa nævnte Kreditorers Vegne er blevet unddraget Jørgensens Raaden.

Idet det indstævnte Firma herefter ikke er berettiget til at forlange Panteobligationen udleveret, vil den af Landsretssagfører Pedersen mod Udleveringsforretningen fremsatte Protest være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret findes Indstævnte at burde betale til Appellanterne med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Den af Landsretssagfører Henning Pedersen mod Udleveringsforretningen af 11 Oktober 1934 fremsatte Protest tages til Følge.

I Sagsomkostninger for Landsret og Højesteret betaler Indstævnte, Firmaet Brdr Hansen, til Appellanterne, Landsretssagfører Henning Pedersen, Tømmerhandler Johs Fog og Blikkenslager V Haarbye, 400 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Skifteretskendelsens Præmisser er saalydende:

Medens Rekvirenten har begært den udlagte Panteobligation med Pant i Matr Nr 2k, Vangede, udleveret, har Landsretssagfører Henning Pedersen protesteret herimod, idet han anbringer, at denne er udstedt til ham og ikke til Rekviritus samt, at Rekviritus ikke har nogensomhelst Ret til Pantebrevet, der forlods tilhører ham for forskellige Udlæg og subsidiært 2 af Rekviriti Kreditorer, der før Salget af Ejendommen var sikrede paa forskellig Maade, og, som ikke vil blive dækkede ved Pantebrevet, som han besidder ikke paa Rekviriti, men paa nævnte 2 Kreditorers Vegne.

Rekvirenten har heroverfor gjort gældende, at den udlagte Panteobligation er udstedt af Køberen samtidig med Ejendommens Salg, og at Salget ordnedes af Landsretssagfører Henning Pedersen, ifølge Fuldmagt fra Rekviritus.

Det fremgaar af Proceduren, at der foreligger en Overenskomst mellem Rekviritus og hans Leverandører og Entreprenører af 25 August d A om, at nogle af Rekviriti Ejendomme, dels skal færdiggøres og dels realiseres og, at alt, hvad der indkommer ved Byggelaan, Salg af Ejendomme eller iøvrigt, skal indgaa til Landsretssagfører Henning Pedersen, der deraf skal afholde Fuldførelsen og derefter fordele Overskudet mellem de i Overenskomsten nævnte Kreditorer og derefter udbetale det resterende til Rekviritus efter at disse er dækkede.

Da det nævnte Pantebrev nu er udstedt samtidig med Salget og til Landsretssagfører Henning Pedersen, der som Fuldmægtig for Rekviri-

situs har solgt Ejendommen, maa Fordringen antages at tilkomme Rekviritus, og da den af Rekviritus og nogle af hans Kreditorer truffe Overenskomst om, hvorledes Provenuet af Ejendommen skal fordeles mellem dem ikke kan afskære Rekvirenten fra at søge Fyldestgørelse i Fordringen, eragtes — — —

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Kendelse er afsagt af Københavns Byrets Fogedafdeling I den 25 Oktober 1934 og paastaas af Appellanterne, der i For- ening hævder, at de er de eneste berettigede med Hensyn til den i Ken- delsen omhandlede Panteobligation og sammes Provenu, ændret derhen, at den af dem fremsatte Protest tages til Følge. De Indstævnte paastaar Kendelsen stadfæstet.

Efter det foreliggende er den omhandlede Panteobligation udstedt af Prokurist Chapman til Appellanten, Landsretssagfører Henning Pedersen den 17 April 1934 og giver Pant i den af Chapman samme Dag købte Ejendom Matr Nr 2k Vangede By og Sogn, Ved Bommen 8, hvilken Ejendom tilhørte Tømrermester R K Jørgensen, og som Landsretssag- fører Henning Pedersen solgte til Chapman i Henhold til uigenkaldelig Fuldmagt af 25 August 1933 fra nævnte Tømrermester R K Jørgensen. Arrangementet med, at Panteobligationen udstedtes til Landsretssagfører Henning Pedersen i Stedet for til den virkelige Sælger Tømrermester Jørgensen, er et Led i Udførelsen af den Ordning, der ved Overenskomst af 25 August 1933 — ikke som i Kendelsen anført »d A« — blev truffet mellem Jørgensen og nogle af hans Kreditorer — deriblandt Appellanterne Fog og Haarbye — hvis Krav stammede fra Jørgensens Byggefore- tagender Ved Bommen 6, Ved Bommen 8 og Ved Bommen 8 A, og som gik ud paa, at de paa Ejendommen paabegyndte Byggeforetagender skulde færdiggøres og Ejendommene realiseres, hvorefter de indvundne Aktiver gennem Landsretssagfører Henning Pedersen skulde fordeles til Kreditorerne fra disse Byggeforetagender, derunder og fortrinsvis Fog og Haarbye, medens hvad der maatte blive tilovers, skulde tilfalde Tømrermester Jørgensen. Det er oplyst, at Landsretssagfører Henning Pedersen den 31 August 1933 anlagde en Konto i sine Bøger benævnet Hr Tømrermester Richard Jørgensen, paa hvilken Konto Jørgensen i Tiden fra 31 August 1933 til 30 Oktober s A — længere er den Retten forelagte Kontoudskrift ikke ført — er krediteret 5061 Kr 86 Øre for Indtægter, der paa forskellig Vis er indgaaet fra de 3 Byggeforetagender, medens han i samme Tidsrum er debiteret paa Kontoen for forskellige Udgifter vedrørende disse Byggeforetagender til Beløb 3449 Kr 86 Øre, at Realisationen endnu ikke er endt, og at en af Appellanterne fremlagt udateret »Midlertidig Opgørelse over Tømrermester Rich Jørgensens Byggeforetagender« udviser, at der antagelig langtfra vil blive fuld Dækning til Appellanterne Fogs og Haarbyes »fortrinsberettigede« Til- godehavende vedrørende de heromhandlede Ejendomme.

De Indstævntes Krav paa Jørgensen hidrører ikke fra disse Bygge- foretagender.

Ved den anvendte Fremgangsmaade — Overenskomsten, Fuldmagten, Salget til Chapman og Chapmans Udstedelse af Obligation til Appellanten Landsretssagfører Henning Pedersen og dennes Pligt til Regnskabsaflæggelse overfor Jørgensen — er der ikke skabt en saadan Ordning, at Provenuet hidrørende fra Realisationen af Ejendommen Ved Bommen 8, derunder den heromhandlede Panteobligation, skulde kunne danne en særskilt Formuemasse, der er unddraget Retsfølgning fra den Kreds af Jørgensens Kreditorer, hvis Krav ikke hidrører fra de oftnævnte Ejendomme.

Herefter vil de Indstævntes Paastand om Kendelsens Stadfæstelse være at tage til Følge. I Sagsomkostninger for Landsretten vil Appellanterne have in solidum at betale de Indstævnte 100 Kr.

Nr 58/1935. Aktieselskabet Assens Bymejeri og Mælkeforsyning (Teist)

m o d

Direktør J J Søgaard (Thorsteinsson),

betræffende Gyldigheden af en Generalforsamlingsbeslutning i det appellerende Aktieselskab.

Østre Landsrets Dom af 22 Februar 1935: De paa Generalforsamlingen den 20 April 1934 i det sagsøgte Selskab A/S Assens Bymejeri og Mælkeforsyning vedtagne Beslutninger om Salg af Selskabets Ejendom med Tilbehør til Bestyrer Kjærgaard og om Selskabets Likvidation kendes ugyldige. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte, A/S Assens Bymejeri og Mælkeforsyning til Sagsøgeren, Direktør J J Søgaard 300 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Efter at Brødrene Søgaard havde forladt Selskabets Generalforsamling den 20 April 1934 laa Forholdene klart saaledes, at der ikke paa Generalforsamlingen var Repræsentation for fulde $\frac{2}{3}$ af Aktiekapitalen, og det maa derfor tiltrædes, at den efter dette Tidspunkt vedtagne Beslutning om Selskabets Likvidation i Henhold til Bestemmelserne i Vedtægtsens § 9 er ugyldig.

Derimod maa Beslutningen om Salget af Mejeriet m v anses for lovlig vedtaget med simpel Stemme flerhed, idet Krav om kvalificeret Majoritet efter fornævnte Vedtægtsbestemmelse kun er opstillet med Hensyn til Beslutninger om Ændringer i Vedtægterne eller om Selskabets Opløsning, og Selskabets Eksistens og Virksomhed ikke kan antages at være knyttet paa en saadan Maade til dette bestemte Mejeri, at Salg af dette kan sidestilles

med Selskabets Opløsning. Forsaavidt angaar dette Punkt vil Landsrettens Dom derfor være at ændre i Overensstemmelse med en af Appellanten nedlagt subsidiær Paastand.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Den paa Generalforsamlingen den 20 April 1934 i det appellerende Selskab, Aktieselskabet Assens Bymejeri og Mælkeforsyning vedtagne Beslutning om Selskabets Likvidation er ugyldig. Den paa samme Generalforsamling vedtagne Beslutning om Salg af Selskabets Ejendom Matr Nr 482 b og 482 k af Assens Bygrunde med Tilbehør til Mejeribestyrer S Kjærgaard er gyldig. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte, Direktør J J Søgaard, til Appellanten med 600 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 9 Maj 1933 stiftedes A/S Assens Bymejeri og Mælkeforsyning og til Bestyrelse valgtes: Fabrikant Gundersen, Formand, Landsretssagfører A M Andersen, Direktør J P Søgaard og Direktør J J Søgaard; N Kjærgaard antoges som Bestyrer. Aktiekapitalen udgjorde 26 000 Kr, hvoraf Brødrene Søgaard tegnede 10 000 Kr. I Vedtægternes § 9 hedder det:

»Til Vedtagelse af Beslutninger om Ændring af Vedtægterne eller om Selskabets Opløsning udkræves, at mindst $\frac{2}{3}$ af Aktiekapitalen er repræsenteret paa Generalforsamlingen, og at derhos Beslutningen vedtages med mindst $\frac{2}{3}$ af de afgivne Stemmer.«

Der opstod hurtigt Divergenser indenfor Bestyrelsen, nemlig mellem Fabrikant Gundersen og Brødrene Søgaard; dertil kom, at Selskabets Drift var uheldig, hvorfor det blev foreslaaet at søge Virksomheden afsat. Paa Generalforsamlingen den 23 December 1933 blev det vedtaget at overlade J P Søgaard at afhænde Mejeriet bedst muligt, dog at Salgsvilkaarene skulde approberes af Fabrikant Gundersen. Det lykkedes imidlertid ikke Direktør Søgaard at fremskaffe noget Tilbud, og den ham meddelte Salgsfuldmagt blev tilbagekaldt paa Generalforsamlingen den 5 April 1934. Paa denne Generalforsamling, hvor samtlige Aktionærer var mødt eller repræsenteret, fremsattes endvidere Forslag om Selskabets Likvidation; imod stemte Brødrene Søgaard, og i Referatet hedder det: »Forslaget er hermed bortfalden«. Bestyrer Kjærgaard fremlagde derefter et skriftligt Tilbud om at overtage Mejeriet, Ejendommen Matr Nr 482 b og 482 k af Assens — for en Pris af 25 200 Kr; Brødrene Søgaard protesterede mod, at Mejeriet overlodes Kjærgaard paa de anførte Vilkaar; de ønskede ikke selv at give noget endeligt Tilbud om Køb af

Mejeriet, men udbad sig Betænkningstid til næste Generalforsamling for om muligt at fremskaffe et bedre Tilbud. Der tilførtes herom Referatet følgende: »Det vedtages at optage yderligere paa næste Generalforsamlings Dagsorden den 20 ds Punktet: Salg af Mejeriet med alt Tilbehør eventuelt i Forbindelse med Likvidation af Selskabet.«

Paa Generalforsamlingen den 20 April s A, hvor samtlige Aktionærer var mødt eller repræsenteret, fremsatte Bestyrer Kjærgaard det samme Tilbud om Køb af Mejeriet med Tilbehør som i sidste Møde; han tilbød videre 'at overtage Varelageret til Fakturapris. Brødrene Søgaard protesterede mod, at Mejeriet afhændedes til Kjærgaard, idet de formente, at det kunde afhændes til en højere Pris. Da de imidlertid blev klar over, at alle de andre var fast bestemte paa at antage det fremsatte Tilbud, forlod de Generalforsamlingen, efter deres Anbringende for at hente juridisk Bistand. Efter at de havde forladt Generalforsamlingen, blev det fremsatte Tilbud enstemmig antaget, hvorhos et Forslag om Likvidation blev vedtaget, ligeledes enstemmig. Denne sidste Beslutning blev anmeldt til Aktieselskabs-Registret; Brødrene Søgaards Sagsfører protesterede imidlertid mod Registreringen, og under 3 August s A meddelte Aktieselskabs-Registret, at Anmeldelsen ikke kunde registreres, »da den i Vedtægternes § 9 til Likvidationens lovlige Vedtagelse krævede Aktiekapital ikke har været repræsenteret paa Generalforsamlingen den 20 April 1934.«

Under denne ved Retten for Assens Købstad m v forberedte Sag har Sagsøgeren, Direktør J J Søgaard, Højby, paastaet den eller de paa en Generalforsamling den 20 April 1934 i det sagsøgte Selskab tagne Beslutning eller Beslutninger om Salg af Selskabets faste Ejendom Matr Nr 482 b og 482 k af Assens med Tilbehør m v til Mejerist N Kjærgaard, Assens, og om, at Selskabet træder i Likvidation kendes ugyldig.

Sagsøgte A/S Assens Bymejeri og Mælkeforsyning procederer til Frifindelse.

Til Begrundelse af sin Paastand har Sagsøgeren særlig henvist til Vedtægternes § 9, hvorefter der paa Generalforsamlingen, for at Likvidation kan vedtages, skal være repræsenteret mindst $\frac{2}{3}$ af Aktiekapitalen; men da Brødrene Søgaard repræsenterede mere end $\frac{1}{3}$ af Kapitalen, var Generalforsamlingen, da Beslutningen blev taget, ikke beslutningsdygtig. Sagsøgeren anfører videre, at der vel kun til Vedtagelse af Likvidation er stillet fornævnte Krav; men da Afhændelse af saa godt som alle Aktiver maa stilles i Klasse med en Likvidation, er heller ikke Beslutningen om Salget til Kjærgaard gyldig.

Færdig fra Trykkeriet den 4 December 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 21

Mandag den 18 November.

Sagsøgte har heroverfor gjort gældende, at alle Aktionæerne paa Generalforsamlingen den 5 April 1934 var enige om, at paa Generalforsamlingen den 20 s M skulde Kjærgaards Tilbud modtages, hvis ikke bedre Tilbud fremkom. Da Brødrene Søgaard imidlertid har benægtet at være gaaet ind herpaa, vil intet Hensyn kunne tages til denne Indsigelse, mod hvis Rigtighed det Forhandlingsprotokollen tilførte nærmest taler.

Sagsøgte har endvidere hævdet, at samtlige Aktionærer var repræsenterede paa Generalforsamlingen den 20 April; det maa være uden Betydning, at nogle har forladt Forsamlingen før Afstemningen; det benægtes, at Reglen om Likvidation kan overføres til Salget af Virksomheden.

Efter det oplyste ejede Selskabet — foruden det til Kjærgaard overdragne — kun nogle faa udestaaende Fordringer, der i Status er ansat til Værdi af ca 8 Kr, samt en Kassebeholdning paa ca 100 Kr. Herefter findes Bestemmelsen i Vedtægternes § 9 at maatte anvendes ogsaa paa det omhandlede Salg til Kjærgaard, og da $\frac{2}{3}$ af Aktiekapitalen ikke var repræsenteret paa Generalforsamlingen, da Afstemningen fandt Sted, maa det statueres, at begge de omhandlede Beslutninger ikke lovlig har kunnet vedtages paa den nævnte Generalforsamling.

Der vil saaledes være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand, hvorhos Sagsøgte vil have at betale Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Onsdag den 20 November.

Nr 9/1935. Enkefru **Mette Oluffa Rasmussen**
(Andreas Christensen)

mod

Adams Transport Comp, Aktieselskab, Aarhus Filial (David),

betræffende Erstatning for Misligholdelse af en Opbevaringskontrakt.

Vestre Landsrets Dom af 18 Oktober 1934: De Sagsøgte, Adams Transport Company, Aarhus Filial, bør for Tiltale af Sagsøger-

inden, Enkefru Mette Oluffa Rasmussen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges den for Sagsøgerinden beskikkede Sagfører, Overretssagfører Andreas Christensen, i Salær 150 Kr og i Godtgørelse for Udlæg 25 Kr, hvilke Beløb udredes af det offentlige.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen være at stadfæste, dog at Indstævnte vil have at betale de i Dommen nævnte 418 Kroner 61 Øre med Renter.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Adams Transport Comp, Aktieselskab, Aarhus Filial, bør til Appellantinden, Enkefru Mette Oluffa Rasmussen, betale 418 Kroner 61 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 5 Marts 1934 til Betaling sker, men iøvrigt for hendes Tiltale i denne Sag fri at være. I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten bør Landsrettens Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Anledning af, at Sagsøgerinden, Enkefru Mette Oluffa Rasmussen i Aarhus, skulde flytte fra denne By henvendte hun sig i Oktober 1931 telefonisk til de Sagsøgte, Adams Transport Company, Aarhus Filial, og traf Aftale med dem om Flytningen. I Henhold hertil blev et Soveværelsesmøblement afhentet paa Sagsøgerindens daværende Bopæl Frederiks Allé 151 og besørget paa Jærnbanen til videre Forsendelse ad denne til Odense overensstemmende med et af Sagsøgerinden udstedt Fragtbrev, medens Resten af Indboet blev befordret til de Sagsøgtes Magasiner i Aarhus til Opbevaring for Sagsøgerinden. Hun forlod derefter Byen uden at sætte sig i Forbindelse med de Sagsøgte, og nogle Breve, som de Sagsøgte sendte hende under den Adresse, hun under sin fornævnte Telefonsamtale havde opgivet, nemlig »Fru Rasmussen, Ostebørsen, Frederiksgade 44«, kom tilbage med Paategning fra Postvæsnet om, at hun var flyttet, hvorhen vidstes ikke. Efter at hun omkring den 1 September 1933 var vendt tilbage til Aarhus, henvendte hun sig til de Sagsøgte for at faa de opmagasinerede Effekter udleverede; men disse var den 11 August s A af de Sagsøgte bortsolgt ved Auktion, og Sagsøgerinden vægrede sig ved at modtage Auktionsprovenuet 717 Kr 71 Øre, der med Fradrag

af Udgifter til Flytning og Magasinering blev tilbudt hende betalt mod Saldokvittering. Idet hun har anbragt, at de Sagsøgte har været uberettigede til at sælge Effekterne som sket, har hun under nærværende Sagsaaet de Sagsøgte tilpligtede at betale hende deres Værdi med Fradrag af de hende rettelig paahvilende Omkostninger eller til Rest 2500 Kr tilligemed Renter deraf 5 pCt aarlig fra den 5 Marts 1934, indtil Betaling sker. De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet mod Betaling af de fornævnte 717 Kr 71 Øre med Fradrag af deres Tilgodehavende for Flytningen — derunder Transport til Auktionslokalet — Opbevaringsafgift m v, 299 Kr 10 Øre, til Rest 418 Kr 61 Øre.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerinden, der efter sin Fraflytning ikke vil have modtaget nogen Skrivelse fra de Sagsøgte, anført, at disse uden Vanskelighed kunde have opspurgt hendes Opholdssted, idet hun til Fokeregistret meldte Flytning til en nærmere angivet Adresse i Odense fra sin tidligere Bopæl Frederiks Allé 151, hvilken sidste Adresse maatte være de Sagsøgte bekendt, da Flytningen skete herfra ved de Sagsøgtes Foranstaltning, hvorhos Adressen fandtes i Vejviseren for Aarhus. Hun har videre anført, at de Sagsøgte uden Risiko kunde have ventet længere Tid med at sælge Effekterne, da disse, som det ogsaa viste sig ved den afholdte Auktion, afgav rigelig Sikkerhed for de da paaløbne Flytnings- og Magasineringsomkostninger.

Ifølge Sagens Oplysninger indeholdt de Breve, som de Sagsøgte, som nævnt, afsendte under Adressen Frederiksgade 44, dels et den 28 November 1931 dateret Opbevaringsbevis, i hvilket de Sagsøgte afgav Erklæring om, at Effekterne den 20 Oktober 1931 var indsat paa Magasin, hvorhos de nærmere Vilkaar for Opbevaringen fandtes anført, dels Regninger paa forfaldne Magasineringsafgifter m m dels en den 26 April 1933 dateret med en Nota, stor 171 Kr 70 Øre, bilagt Meddelelse om, at Effekterne i Mangel af Betaling vilde blive bortsolgt ved offentlig Auktion. Det er endvidere oplyst, at en hos de Sagsøgte ansat Kontorist engang blev sendt ned paa Folkeregistrets Kontor i Aarhus for at spørge om Sagsøgerindens Adresse. Han fik til Svar, at ingen under Navnet Fru Rasmussen havde anmeldt Flytning fra Ostebørsen i Frederiksgade.

Efter det foreliggende findes det nu ikke at kunne bebrejdes de Sagsøgte, at der ikke er anstillet Eftersøgning paa Grundlag af Sagsøgerindens Opgivelse af det Sted, hvor Effekterne skulde afhentes, hvilken Adresse efter det oplyste ikke er blevet opnoteret paa de Sagsøgtes Kontor.

Idet det derhos i første Række maatte paahvile Sagsøgerinden, der forinden sin Flytning alene pr Telefon havde staaet i Forbindelse med de Sagsøgte, at holde disse underrettede om sin fremtidige Bopæl, og idet de Sagsøgte maatte have Føje til at gaa ud fra, at de kunde tilskrive hende efter den af hende selv opgivne Adresse i Frederiksgade, hvor hun indtil sin Fraflytning havde drevet Forretning, findes det ikke at kunne paadrage de Sagsøgte Ansvar, at videre Eftersøgning ikke er sket.

Det er endvidere oplyst, at Forvalteren ved det paagældende Magasin overensstemmende med de Sagsøgtes sædvanlige Forretningsgang ved Effekternes Modtagelse foretog en løselig Vurdering af de for Sagsøgerinden opmagasinerede Effekter og derefter som Værdien af disse

opnoterede 200 Kr. Selv bortset fra de i Opbevaringsbeviset indeholdte almindelige Vilkaar, med hvilke Sagsøgerinden ikke vil have været bekendt, da hun ikke havde modtaget Beviset, maatte hun vide, at Afgiften ikke kunde henstaa uafgjort udover kortere Perioder, og at særlig Flytningen til Magasinet maatte betales inden en rimelig Tid. Herved bemærkes, at Sagsøgerinden har forklaret, at hun ved Flytningen fra Frederiks Allé tilbød Flyttefolkene Betaling saavel for Flytningen som — forskudsvis — for Opbevaringen, men fik til Svar, at de var uberetigede til at modtage Betaling. Herefter og under Hensyn til, hvad der er oplyst om den stedfundne Vurdering af Effekterne og om Størrelsen af de paaløbne Afgifter, findes de Sagsøgte ikke at have været uberetigede til, som sket, henved to Aar efter Forvaringsforholdets Begyndelse at skride til Auktion.

Efter det anførte vil de Sagsøgte Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne opheves.

Der vil være at tillægge den for Sagsøgerinden under Sagens Forberedelse og Domsforhandlingen for Landsretten beskikkede Sagfører Salær m v som nedenfor bestemt.

Torsdag den 21 November.

Nr 60/1935. Gaardejer **Viggo Jensen** (Andreas Christensen)

m o d

Vester Nebel Sogns Andels Transformatorforening
(Landsretssagfører Krebs),

betræffende Spørgsmaalet om den indstævnte Forenings Ret til at betinge Appellantens Optagelse som Medlem af Betaling af et vist Beløb.

Dom afsagt den 12 Oktober 1934 af Retten for Esbjerg Købstad m v: De Sagsøgte, Vester Nebel Sogns Andels Transformatorforening ved Formanden Landmand Chr N Christensen, Vester Nebel, bør for Sagsøgeren, Gaardejer Viggo Jensen, Hygum Østergaards Tiltale under nærværende Sag fri at være. Sagsøgeren bør til de Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 80 Kr. Det idømte at udrede inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Vestre Landsrets Dom af 25 Januar 1935: Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Til de Indstævnte, Vester Nebel Sogns Andels Transformatorforening, betaler Appellanten, Gaardejer Viggo Jensen, Sagens Omkostninger for Landsretten med 125 Kr. De idømte Sagsomkostninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret.

Det er for Højesteret oplyst, at ca 80 pCt af Gaardene paa Egnen har indlagt Elektricitet og at Appellanten ikke uden uforholdsmæssig Bekostning vilde kunne faa Elektricitet paa anden Maade end gennem Transformatorforeningen.

Efter det paa Tvangsauktionen passerede paahvilede der ikke Appellanten som Ejer af Ejendommen nogen Pligt til at tilsvare Restancen. Idet derhos Vedtægterne, bortset fra særlig nævnte Undtagelsestilfælde, ikke hjemler, at Optagelse af en ny Forbruger kan betinges af Erlæggelse af visse Ydelser, maa Adgangen til Foreningen antages at være fri for enhver, der bor indenfor Omraadet.

Allerede som Følge af, at Vedtægterne efter det anførte ikke kan antages at have givet Foreningen Beføjelse til at stille det omtalte Vilkaar for Appellantens Optagelse, vil Appellantens Paa-stand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for alle Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Vester Nebel Sogns Andels Transformatorforening, bør til Appellanten, Gaardejer Viggo Jensen, betale 400 Kroner med Renter 5 pCt aarlig fra 25 Maj 1934 til Betaling sker og Sagens Omkostninger for alle Retter med 600 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved en den 28 Oktober 1933 afholdt Tvangsauktion blev den Ole Hansen tilhørende Ejendom Hygum Østergaard i Vester Nebel Sogn overtaget af Jydsk Landhypotekforening som ufyldestgjort Panthaver. Ifølge Panteattesten var Vester Nebel Sogns Andels Transformatorforenings Vedtægter den 6 Oktober 1920 læst som Hæftelse paa Ejendommen med Prioritet efter Hypotekforeningen, og under Auktionen oplyste Transformatorforeningen, at denne foruden de faste Afgifter, der hvilede paa Ejendommen, havde 748 Kr til gode for leveret Strøm. Ejendommen blev solgt uden Forpligtelse til at respektere de nævnte Vedtægter.

Ved Handelsaftale af 2 December s A solgte Hypotekforeningen Ejendommen til Gaardejer Viggo Johannes Jensen, saaledes at denne selv skulde ordne sig med Elektricitetsværket, og ved Transport af 6 Marts 1934 transporterede og overdrog Hypotekforeningen til Viggo Jensen den Foreningen tilkommende Ret til at erholde Fogedudlægsskøde paa Ejen-

dommen. I Transporten bemærkedes det ligeledes, at Køberen selv skulde ordne sig med Elektricitetsværket.

Viggo Jensen overtog Ejendommen den 5 December s A, og der fandt da forskellige Forhandlinger Sted mellem ham og Transformatorforeningens Formand, Landmand Chr Nielsen Christensen, som resulterede i, at de enedes om, at Foreningen skulde levere ham Strøm mod, at han betalte et Beløb paa 400 Kr, men saaledes at Viggo Jensen skulde have Ret til at indbringe Spørgsmaalet om Foreningens Berettigelse til at afkræve ham Restancen eller nogen Del deraf for Domstolene.

Ifølge Transformatorforeningens Vedtægters § 2 er Foreningens Formaal at fordele den gennem »Sydvestjyllands Elektricitetsforsyning« tilvejebragte elektriske Energi til Beboerne indenfor Transformatorforeningen paa bedste og billigste Vilkaar.

Det hedder derhos i § 5: »Enhver, der bor indenfor Transformatorforeningens Omraade, kan blive optaget som Andelshaver, dog kan Bestyrelsen forlange, at Forbrugere paa afsides beliggende Ejendomme skal yde Tilskud til Fordelingsledningen, saafremt de faste Afgifter, Forbrugerne efter Lovene skal udrede, ikke kan forrente den Del af Ledningsanlægget, der skal anlægges af Hensyn til vedkommende Forbruger, med 7 pCt.«

Ifølge § 6 er enhver Andelshaver indtil Selskabets Gæld er betalt, forpligtet til at udrede de paalignede faste Bidrag og maa i Tilfælde af Salg eller Bortflytning overdrage Rettigheder og Pligter til den nye Ejer. En Andelshaver kan dog undtagelsesvis udmelde sig af Selskabet mod at betale kontant en forholdsvis Sum af Foreningens Gæld efter Bestyrelsens Bestemmelse.

I § 9 bestemmes det, at Optrævning af Foreningens Tilgodehavende foretages hver Maaned, og at Bestyrelsen, hvis en Forbruger ikke har betalt en Maaned efter Forfaldstid, har Ret til at lade Beløbet skadesløst inddrive eller afbryde Ledningen, indtil Tilgodehavendet er betalt.

Endelig hedder det i § 13: »Bestyrelsen bestemmer, paa hvilke Vilkaar nye, fjerntboende Beboere kan blive optaget som Andelshavere«. Afgørelsen kan dog indankes for Generalforsamlingen.

Under nærværende Sag har Viggo Jensen paastaet Vester Nebel Sogns Andels Transformatorforening tilpligtet at tilbagebetale ham de ovennævnte 400 Kr med Renter deraf 5 pCt p a fra Stævningens Dato den 25 Maj d A til Betaling sker samt tilpligtet at betale ham Sagens Omkostninger, medens de Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren særlig anført, at Transformatorforeningen med et faktisk Monopol virker i en social Opgaves Tjeneste og derfor ikke kan stille urimelige Betingelser for Optagelse af Medlemmer, samt at Foreningens foranciterede Vedtægter ikke hjemler den Ret til at stille som Betingelse for Levering af Strøm til Sagsøgeren, at han betaler den tidligere Ejers Restancer.

Sagsøgeren har dernæst som Part forklaret, at Jydsk Landhypotekforenings Direktør Haahr i sin Tid under Forhandlingerne udtrykkeligt erklærede, at Sagsøgeren ingen Forpligtelse havde til at betale Restancen til Transformatorforeningen og tilføjede, at der var forskellige Domsafgørelser herfor.

De Sagsøgte har derimod henvist til, at Transformatorforeningen er et rent privat Selskab, og gjort gældende, at der ikke findes nogen Hjemmel for Sagsøgeren til at forlange sig optaget i dette.

Under Sagen er Formanden for Transformatorforeningen, Landmand Chr Nielsen Christensen, Direktør i Jydsk Landhypotekforening Niels Petersen Haahr, Fuldmægtig i samme Forening Carl Sofus Petersen og Gaardejer Anton Nielsen afhørt som Vidner.

Da der nu maa gives de Sagsøgte Medhold i, at Foreningens Love ikke hjemler Sagsøgeren nogen Ret til at blive optaget som Medlem, findes de Sagsøgte som privat Forening, uanset, at denne maa siges at virke i et socialt Øjemed med et vist faktisk Monopol, at maatte være berettiget til indenfor visse Grænser selvstændig at skønne over, paa hvilke Betingelser de vil optage deres Medlemmer.

Efter det oplyste er Ejendommen af Hypotekforeningen solgt til Sagsøgeren med det Forbehold, at denne selv maatte ordne sig med de Sagsøgte, og Sagsøgeren er paa denne Maade ved Handlens Indgaaelse gjort opmærksom paa, at Foreningen eventuelt vilde stille visse Krav, forinden de optog ham som Medlem og leverede ham Strøm. Herefter findes det af de Sagsøgte stillede Krav om Betaling af 400 Kr af de resterende 748 Kr ikke at være urimeligt, og de Sagsøgte vil derfor være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale under Sagen.

Dennes Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale de Sagsøgte med 80 Kr.

Statskassens Ret forbeholdes i Anledning af, at Genparten af den forommeldte Handelsaftale af 2 December 1933 ikke er forsynet med Paategning om, at Originalen er stemplet.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 12 Oktober 1934 af Retten for Esbjerg Købstad med Skads Herred og Fanø Birk.

For Landsretten har der mellem Parterne været Enighed om, at en ikke ringe Del af Beboerne i Vester Nebel Sogn staar udenfor den indstævnte Forening, der i det hele ikke kan statuere at have noget faktisk Monopol. Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter de Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Til de Indstævnte vil Appellanten have at betale Sagens Omkostninger her for Retten med 125 Kr.

Fredag den 22 November.

Nr 34/1935. Tømrermester **I P Olsen** (Cohn)

mod

Ingeniør **C E Carlsen** og Grosserer **S V Hansen** (F Bülow),

betræffende Spørgsmaalet om de indstævntes Ret til at modsætte sig en af Appellanten paatænkt Udstykning af en Villaparcel.

Østre Landsrets Dom af 10 Januar 1935: De Sagsøgte, Ingeniør C E Carlsen og Grosserer S V Hansen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Tømrermester I P Olsen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 150 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Det i 1932 til Appellanten sammen med Matr Nr 1815 solgte Vejareal ses ikke hverken retlig eller faktisk at indtage en saa forskellig Stilling fra de andre i Sagen omhandlede Vejarealer, der utvivlsomt ved Udstykning kunde medregnes til Parcellerne for at udbringe et Areal af 2000 Kvadratalen, at det ikke har staaet Aktieselskabet Valby Villakvarters Værn frit for, da det gjaldt om at skille sig af med et vanskeligt sælgeligt Restareal, at medregne det omhandlede Areal til Udbringelse af Parcellens Størrelse.

Herefter vil Appellantens Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes de Indstævnte in solidum at burde betale til Appellanten med 1000 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Den foretagne Udstykning af Matr Nr 1815 af Valby i 2 Parceller Matr Nr 1815 og 1847 er berettiget i Forhold til de Indstævnte, Ingeniør C E Carlsen og Grosserer S V Hansen. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte, een for begge og begge for een, til Appellanten, Tømrermester I P Olsen, med 1000 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1918 erhvervede A/S Valby Villakvarters Værn ved Køb fra Ny Carlsbergfondet de omkring Jesuskirken beliggende ubebyggede Grunde, Matr Nr 16 c m fl af Valby. Grundene blev solgt med forskellige servitutmæssige Indskrænkninger i Brugs- og Benyttelsesretten, med Hensyn til

hvilke Paataleretten tillagdes Jesuskirkens Bestyrelse. Aktieselskabets Formaal var ikke af forretningsmæssig Natur, men at værne om Jesuskirken og at sikre en smuk og værdig Bebyggelse om Kirken. Selskabet paatog sig overfor Magistraten Forpligtelse til at anlægge Veje efter en af Magistraten approberet Plan, og der udarbejdedes en Plan for Bebyggelsen, der for Størstedelen skulde være Villabebyggelse. Det dertil bestemte Areal blev efterhaanden udstykket og solgt til Villagrunde, der saa vidt muligt blev holdt i en Størrelse af ikke under 2000 Kvadratalen, og for de Grundes Vedkommende, der var over denne Størrelse, indførtes i Skøderne en Servitutbestemmelse, hvorefter Ejendommen ingensinde maa udstykkes, saaledes at der fremkommer en Parcel paa mindre end 2000 Kvadratalen, incl det Areal, der kan forlanges udlagt til Vej. Det bemærkes herved, at Vejene ikke er blevet anlagt i fuld Bredde, men at Parcelejerne er forpligtede til, naar det forlanges af det offentlige, at afgive de til Vej udlagte Arealer.

I 1932, da Aktieselskabet havde faaet solgt alle Grundene paa nær een, Matr Nr 1815, hvis Areal var ca 3500 Kvadratalen, ønskede Bestyrelsen at opløse Selskabet, og for at muliggøre dette indvilgede et af Bestyrelsens Medlemmer, Sagsøgeren, Tømrrermester I P Olsen, i at overtage den nævnte Parcel, saaledes at han som Vederlag paatog sig de Selskabet paahvilende Forpligtelser med Hensyn til Anlæg af Veje. Sammen med Matr Nr 1815 tilskødede Selskabet ham et langs denne Parcells Vestside beliggende, til Vej udlagt Areal, der hidtil havde udgjort en Del af Matr Nr 16 c, men som nu blev sammenlagt med Matr Nr 1815, hvis Areal derved kom til at udgøre over 4000 Kvadratalen. I Skødet var indført den ovennævnte Servitutbestemmelse med Hensyn til Udstykning, og Paataleretten var tillagt Jesuskirkens Bestyrelse til enhver Tid samt enhver Ejer af en fra Matr Nr 16 c udstykket Parcel. Sagsøgeren lod derefter Ejendommen udstykke i to Parceller, Matr Nr 1815 og 1847, begge paa en Størrelse af ikke under 2000 Kvadratalen, heri indbefattet de Arealer, der kan forlanges udlagt til Vej. Det var Sagsøgerens Hensigt at bebygge Parcellerne, men da han havde paabegyndt Opførelsen af en Villa paa Matr Nr 1847, modtog han fra en Række Ejere af Parceller, ligeledes udstykkede af Matr Nr 16 c, saalydende Protest, dateret 12 Oktober 1933:

»Herr Tømrrermester J P Olsen, som er Ejer af den sydlige ubebyggede Grund i Kirkevænget, Parcel af Matr Nr 16 c af Valby, har meddelt, at denne Grund, hvis oprindelige Areal er ca 3500 Kvadratalen, skal udstykkes i 2 Parceller, hvorved der ifølge de oprindelige Vilkaar og Servitutter for »Valby Villakvarters Værn«s Grundudstyknig kun kan være Tale om een Grund paa 2000 Kvadratalen og en Rest paa 1500 Kvadratalen.

Herr Olsen angiver, at Magistraten har tilladt, at de udlagte Vejarealer mod Syd og Vest medregnes i Størrelsesudmaalingen, hvorved der kan blive 2 Parceller paa ca 2000 Kvadratalen.

Da dette er i Strid med det Grundlag, som har dannet Basis for Salget af de øvrige Parceller, der er udstykket af ovennævnte Matr Nr 16 c, hvorefter Parcellen ingensinde maa udstykkes saaledes, at der derved fremkommer nogen Parcel mindre end 2000 Kvadratalen, hvilket

er tinglyst som servitutstiftende, vil underskrevne Parcelejere i Kirkevænget protestere mod at ovennævnte Grund udstykkes i 2 Parceller.

A/S »Valby Villakvarters Værn«, der har udstykket ovennævnte Matr Nr 16 c, har paalagt disse Servitutter for at skabe et smukt Kvarter omkring Jesuskirken, og dette Hensyn maa gaa forud for en økonomisk Spekulation.«

Foruden af Parcelejere var Protesten underskrevet af Sognepræsten ved Jesuskirken.

Sagsøgeren, der ansaa Protesten for uberettiget, men som dog har fundet det rettest at standse det paabegyndte Byggeri, har nu under denne Sag overfor de Sagsøgte, Ingeniør C E Carlsen og Grosserer S V Hansen, nedlagt Paastand om, at den af dem som Ejere af Parceller udstykkede fra Matr Nr 16 c af Valby nedlagte Protest mod den af Sagsøgeren foretagne Udstykning af Matr Nr 1815 af Valby i 2 Parceller, Matr Nr 1815 og 1847, kendes uberettiget.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet, idet de til Støtte herfor har anført følgende:

Det har stedse været Parcelejernes Opfattelse, at ingen Parcel maatte være mindre end 2000 Kvadaratalen, og denne Opfattelse, der er skabt af A/S Valby Villakvarters Værn og har fundet Udtryk i de succesivt udstedte Skøder, maa gælde ogsaa for det tilbageblevne Areal. Formelt er vel de to Parceller, hvori Sagsøgeren har ladet Matr Nr 1815 udstykke, nu 2000 Kvadratalen store, men dette er kun opnaaet ved, at Selskabet har tilskødet Sagsøgeren det foran omtalte Vejareal, der hidtil har været særskilt matrikuleret. Dette Areal kan ikke uden de øvrige Parcelejeres Samtykke medregnes, og naar der bortses fra dette, er begge de to Parceller under 2000 Kvadratalen. De er altfor smaa i Forhold til de for Villakvarteret gældende Servitutter, og naar engang alle Vejene bliver anlagt i fuld Bredde, vil Matr Nr 1847, der skal afgive Vejareal til tre Sider, endda kun blive paa 850 Kvadratalen.

Sagsøgte Carlsen, der i 1928 købte den nord for Sagsøgerens Grund beliggende Parcel Matr Nr 1746, gør specielt gældende, at Sagsøgeren, der paa Selskabets Vegne anviste Grundene, har givet ham det udtrykkelige Tilsagn, at naar han købte 2500 Kvadratalen af det da resterende Areal paa 6000 Kvadratalen, var han sikret imod, at der syd for hans Grund kunde blive mere end een Parcel.

Sagsøgeren bestrider at have givet et saadant Tilsagn og gør derhos gældende, at han ikke ved den af ham foretagne Udstykning er kommet i Strid med Servitutbestemmelsen, der tillader at medregne Vejareal. Som Bebyggelsesforholdene er, navnlig ogsaa vest for Sagsøgerens Parceller, er det iøvrigt usandsynligt, at der i en overskuelig Tid skulde blive Spørgsmaal om Afgivelse af Vejareal. Der er dernæst ikke Tale om, at Aktieselskabet overfor de enkelte Parcelkøbere har haft nogen Forpligtelse til ikke at udstykke Parceller paa mindre end 2000 Kvadratalen. En Del af Parcellerne er da ogsaa under denne Størrelse. Aktieselskabet kunde have undladt at paalægge Matr Nr 1812 en Servitut angaaende yderligere Udstykning og har derfor ogsaa kunnet paalægge den saaledes, at det nu tillagte Vejareal medregnes til Udbringelse af de 2000 Kvadratalen.

Med Hensyn til de Forhandlinger, der gik forud for Sagsøgte Carlsens Køb af Matr Nr 1746, har Sagsøgeren og Carlsen afgivet Partsforklaring, medens Vidneforklaring er afgivet af Højesteretssagfører Otto Bang, der paa Aktieselskabets Vegne ordnede Salget, og af Fuldmægtig Egil Fabricius-Bjerre, der har skrevet Carlsens Skøde.

Carlsen har forklaret, at Sagsøgeren sagde: »Der er kun 6000 Kvadratalen tilbage, kunde De ikke tænke Dem at tage det halve?« Da Carlsen hertil svarede: »Nej, kun 2500 Kvadratalen,« bemærkede Sagsøgeren: »Saa er der kun 3500 tilbage, og saa kan der kun blive eet Hus foran Dem.«

Sagsøgeren har ikke villet kunne erindre denne Samtale.

Højesteretssagfører Bang har forklaret, at han har sagt til Carlsen, at naar han købte noget mere, var der en større Chance for, at Restarealet kunde gaa under eet. Carlsen tilbød enten at købe 2000 Kvadratalen a 6 Kr eller 2500 Kvadratalen med en vis Rabat, og man tog det sidste Tilbud. Man har aldrig tænkt sig at lægge nogen Forpligtelse paa Aktieselskabet med Hensyn til Restarealet.

Fuldmægtig Fabricius-Bjerre har forklaret, at han intet har hørt om, at det skulde være en Forudsætning for Carlsens Køb, at der kun blev een Grund til.

Sagsøgte Carlsens Hustru, Fru Erna Carlsen, og hans Søn, Svend Carlsen, har som Vidner forklaret, at de i Oktober 1933, da Protesten var fremkommet, har paahørt en Samtale mellem Carlsen og Sagsøgeren, hvorunder denne erkendte eller i al Fald ikke bestred, at han i sin Tid havde udtalt sig som af Carlsen forklaret, men bemærkede, at det nu var andre Tider, og at det ikke længere var muligt at sælge saa store Grunde.

Efter det saaledes foreliggende kan det nu ikke antages godtgjort, at der ved Sagsøgte Carlsens Køb af Matr Nr 1746 er givet ham bindende Tilsagn om, at det derefter resterende Areal ikke maatte udstykkes yderligere. Derimod findes det ikke at kunne betvivles, at Sagsøgeren ved sine Udtalelser har bibragt Carlsen den Opfattelse, at der efter de af Aktieselskabet fulgte Regler ikke udstykkedes mindre Grunde end paa 2000 Kvadratalen, og dette har antagelig været den almindelige Opfattelse blandt de i Foretagendet interesserede. Der er vel til Villabebyggelse solgt mindre Grunde — navnlig af et vest for Kirken beliggende Areal, der ifølge den oprindelige Plan havde været bestemt til høj Bebyggelse — men bortset fra disse Tilfælde, hvor særlige Forhold har gjort sig gældende, har Aktieselskabet fastholdt den nævnte Minimumsstørrelse og har, efterhaanden som Grundene blev solgt, paalagt hver enkelt Grund den oftnævnte Servitut, hvorved det tilsikres de øvrige Parcelejere, at Udstykning i Parceller af mindre Størrelse ikke kan ske. Men det Baand, der saaledes er lagt paa hver enkelt Parcel, maa nu antages at være et Led i en samlet Ordning, hvorefter hver Parcelejer paa sin Side er berettiget til at kræve, at tilsvarende Baand paalægges enhver senere solgt Parcel; at den paagældende Servitutbestemmelse overhovedet er blevet optaget i Sagsøgerens Skøde, finder sin naturlige Forklaring ud fra denne Antagelse. Saadan Ret maa derfor ogsaa tilkomme de øvrige Parcelejere med Hensyn til Matr Nr 1815, og Spørgsmaalet bliver da,

om den af Sagsøgeren foretagne Udstykning har været i Strid med denne Ret. Parcelejernes Interesse i, at de øvrige Parceller faar en Minimumsstørrelse af 2000 Kvadratalen er nu kun sikret med den Indskrænkning, at »det Areal, der kan forlanges udlagt til Vej«, kan medregnes. Men hvad man herved har haft for Øje kan kun antages at være Vejarealer hørende til det Areal, der ifølge Udstykningsplanen skulde udstykkes, hvilket efter det foreliggende ikke har været Tilfældet med det her omhandlede Vejareal. Kun naar denne Begrænsning fastholdes, opnaas der Sikkerhed for en vis passende Størrelse af de enkelte Parceller. Udstykning af en Parcel, der herefter vil være i Strid med de øvrige Parcelejeres Ret, kan ikke blive lovlig ved, at man til Parcelen henlægger et andet til Vej udlagt Areal, saaledes som i nærværende Tilfælde sket, og den af de andre Parcelejere fremsatte Protest maa derfor anses som berettiget.

Herefter vil de Sagsøgte Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes at burde tilkendes de Sagsøgte hos Sagsøgeren med 150 Kr.

M a n d a g d e n 2 5 N o v e m b e r .

Nr 79/1935.

Læge **Ejner Jessen** (Trolle)

m o d

Fru Anna Schrøder Jørgensen, født Jessen (Fich),

betræffende Forstaaelsen af et Arveforskuksbevis.

Vestre Landsrets Dom af 9 Marts 1935: Sagsøgte, Læge Ejner Jessen, bør anerkende, at Sagsøgerinden, Fru Anna Schrøder Jørgensen, født Jessen, i Arveforskuks efter sine og Sagsøgte Forældre, afdøde Købmand A Jessen og tidligere afdøde Hustru, Eline Magdalene Jessen, og i Laan, der skal tilsvares de Afdødes Fællesbo, kun har modtaget 24 000 Kr mere, end Sagsøgte har modtaget i Arveforskuks efter de Afdøde. Sagsøgerinden bør anerkende at være Boet det forommeldte hende debiterede Beløb af 2899 Kr 88 Øre skyldig. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerinden 600 Kr, der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Henhold til de i Dommen, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paa-stand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Læge Ejner Jessen, til Indstævnte, Fru Anna Schrøder Jørgensen, født Jessen, med 500 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Købmand A Jessen, der drev Kolonialforretning og Handel med Korn og Foderstoffer i Kolding, og som hensad i uskiftet Bo efter sin i 1905 afdøde Hustru, afgik ved Døden den 11 Juni 1933, og Dødsboet blev taget under Behandling af afdødes Sagfører I M Viuff, Kolding, som executor testamenti. Ægtefællernes eneste Livsarvinger var deres to Børn, Sagsøgerinden, Fru Anna Schrøder Jørgensen, der er gift med Proprietær N Jørgensen, Thygesminde, mellem hvem der var oprettet Ægtepagt, hvorefter Sagsøgerinden tilfaldende Arv eller Gave samt hendes Indbo skulde være hendes Særeje, og Sagsøgte, Læge Ejner Jessen, Esbjerg. Blandt Dødsboets Dokumenter forefandtes et af Købmand Jessen den 7 Juli 1911 oprettet Testamente, hvori det foruden Omtale af nogle legatariske Bestemmelser, bl a hedder:

»1. Af den ved min Død værende Formue skal forlods tilfalde min nævnte Søn Ejner V Jessen en Kapital af 35 000 Kr, hvilket Beløb i Forbindelse med de paa hans Uddannelse særligt anvendte Bekostninger, svarer til den Sum, hvormed jeg allerede har forstrakt min Datter — — —

2. Af den øvrige Formue skal baandlægges under Overformynderiet 50 000 Kr for hver især af mine 2de Børn, altsaa ialt 100 000 Kr. — — —

5. Hvad der herefter maatte være tilovers af mine Efterladenskaber, tilfalder mine Arvinger til Deling efter Loven og altsaa uden at der skal finde nogen Afkortning Sted for nogen af Børnenes Vedkommende — — —

Medunderskrevne Anna Jørgensen, født Jessen, med Mand, Proprietær N Jørgensen, og Ejner Vilhelm Jessen med beskikket Kurator Sagfører Buus i Kolding erkjende at vi er bekendt med dette Testaments Indhold og at vi, som Arvinger efter Testator, i Et og alt give vort Samtykke til og frafalde enhversomhelst Indsigelse mod de i Testamentet truffene Dispositioner.«

Til Testamentet var føjet følgende Paategninger:

»De min Søn Ejner Jessen ifølge dette Testamente tilkommende Kr 35 000 — har han modtaget.

Kolding, den 12 December 1918.

A Jessen.

I Afdrag paa Arv har min Søn Ejner Jessen yderligere modtaget i Contanter 25 000 Kr og min Datter Anna Jørgensen i Actier og Obligationer Kr 44 000.

Kolding, den 1 April 1926.

A Jessen.

I Afdrag paa Arv har min Søn Ejner Jessen modtaget den 18 December 1929 Kr 5000,00, den 6 April 1930 Kr 5000,00.

A Jessen.

I Afdrag paa Arv har min Søn Ejner Jessen yderligere modtaget Kr 20 000, og min Datter Anna Jørgensen i Varer Kr 92 000,—

A Jessen.«

Endvidere viste det sig, at der af Afdøde under 31 December 1924 var indgivet følgende Arveafgiftsanmeldelse:

»— — — jeg som Arveforskud har overdraget min Datter Anne Jørgensen — — —

følgende Værdipapirer:

10 Stk Privatbank Aktier a Kr 2000,00 — — — til en Værdi af Kr 19 550,00

10 Stk 5 pCt Statsobligationer a Kr 2000,00 — — — til en Værdi af — 18 350,00

10 Stk 5 pCt Genforeningsobligationer a Kr 2000,00 — — — til en Værdi af — 17 600,00

samt endvidere, ligeledes som Arveforskud til min Datter at afgive til hendes Børn: Svend, Karen, Grethe og Thorkild:

8 Stk Kolding Discontokasse Aktier a Kr 1000,00

2 — do do do - — 200,00

— — — til en Værdi af — 8 400,00

Ialt er herefter som Forskud paa Arv efter mig afgivet.... Kr 63 900,00

— — — —«

Med Hensyn til disse Arveforskud og Parternes og Købmand Jessens Mellemværende iøvrigt bemærkes: Sagsøgerindens Mand erhvervede i 1908 Ejendommen »Thygesminde« i Sdr Stenderup, der havde et Areal af ca 250 Tdr Land. I denne Anledning ydede Købmand Jessen en Forstrækning paa ialt 35 000 Kr, for hvilken Proprietær Jørgensen, forsaavidt angik 33 000 Kr udstedte en Panteobligation i Ejendommen, hvilken Panteobligation i 1916 blev kvitteret til Udslettelse af Pantebøgerne, idet Sagsøgte, som det fremgaar af den foranciterede Paategning paa Testamentet af 12 December 1918, fik det ham i Testamentets Post 1 testede Beløb 35 000 Kr udbetalt. I 1924 ydede Købmand Jessen Sagsøgerinden som Arveforskud de i den foran citerede Arveafgiftsanmeldelse anførte Værdipapirer til Kursværdi 63 900 Kr, hvilke Værdipapirer han med Undtagelse af de 10 Stk Kolding Discontokasse Aktier som udleveredes hende, selv beholdt i sit Væрге, men hvoraf hun erholdt udbetalt det aarlige Udbytte. Efter Privatbankens Standsning i 1928 lod Købmand Jessen de 10 Stk Privatbank Aktier a 2000 Kr udgaa af Arveforskudsbetøbet og ansatte dette til 44 000 Kr, saaledes som det fremgaar af en af de Testamentet givne Paategninger, hvilken Paategning fejlagtig er angivet at være tilført allerede den 1 April 1926, medens Tilførslen tidligst kan være sket i Oktober 1928. Da Privatbanken senere ydede sine Aktionærer 20 pCt af deres Aktiers Paalydende, nedlagde han blandt Sagsøgerindens Værdipapirer Privatbank Aktier til Paalydende 4000 Kr. I Aarenes Løb havde Købmand Jessen leveret Kolonialvarer til Husholdningen paa »Thygesminde« og Foderstoffer o lign til Gaardens Drift. Leverancerne debiteredes oprindelig Proprietær Jørgensen, men den

1 Juli 1922 overførte Købmand Jessen Husholdningsleverancer til et Beløb af ca 3300 Kr til Sagsøgerindens Konto og fortsatte derefter med at debitere hendes Konto for disse Leverancer, medens de øvrige Leverancer blev debiteret hendes Mands Konto. Da Proprietær Jørgensen senere var kommet i økonomiske Vanskeligheder, afbetaltes der i Forstaaelse med Købmand Jessen i de følgende Aar intet paa Leverancerne, som pr 1 Januar 1932 viste sig at være debiteret ham med ialt 74 255 Kr 36 Øre for Korn og Foderstoffer o lign, og Sagsøgerinden med ialt 38 546 Kr 18 Øre for Kolonialvarer. Medens der ikke efter 1 Januar 1932 ydedes yderligere Leverancer over Proprietær Jørgensens Konto, blev der fremdeles leveret Kolonialvarer, som debiteredes Sagsøgerinden. I Aarenes Løb sendte Købmand Jessen regelmæssig Kontoopgørelse til Proprietær Jørgensen, men han krævede hverken Betaling eller Sikkerhed, og ej heller forlangte han skriftlig Anerkendelse af Gælden for at undgaa Forældelse. Den 11 Januar 1932 blev der efter Begæring af Kolding Laane- og Discontokasse, overfor hvem Sagsøgerinden havde paataget sig Kautio for en af Manden til samme stiftet Gæld, i Henhold til et Retsforlig trods hendes Faders Protest foretaget Udlæg i Sagsøgerindens hos Faderen beroende Værdipapirer — de fornævnte 10 Stk Statsobligationer, 10 Stk Genforeningsobligationer og Privatbankaktier til Paalydende 4000 Kr, hvorefter disse realiseredes den 14 s M til Fordel for Kreditorerne. Ved denne Lejlighed blev der — efter hvad der maa antages — af Købmand Jessen ydet Sagsøgerinden Forstrækninger til Dækning af al den fremmede Gæld, hvorfor hun hæftede. Da Proprietær Jørgensen i April 1932 trængte til yderligere økonomisk Støtte til Dækning af forfaldne Prioritetsydelse, med Hensyn til hvilke der var indledet Retsforfølgningsskridt mod ham, rettede Sagsøgerinden gennem sin Sagfører, Landsretssagfører Juhl, Kolding, Henvendelse til sin Fader om yderligere Hjælp. Denne erklærede sig villig hertil paa Vilkaar at Sagsøgerinden underskrev et Bevis for modtaget Arveforskud, og forelagde hende gennem sin Sagfører et af denne udarbejdet Udkast til Arveforskudsbevis saalydende:

»Underskrevne Fru Anna Marie Magdalene Jørgensen, født Jessen, »Thygesminde«, Sdr Stenderup, erkender herved i Tidsrummet indtil Udgangen af Aaret 1921 i Forskud paa Arv efter mine Forældre, Købmand A Jessen, Kolding, og tidligere afdøde Hustru, at have modtaget den Sum 100 000 Kr, hvilke Et Hundrede Tusinde Kroner til sin Tid skal komme til Afkortning i den mig tilkommende Arv efter mine nævnte Forældre.«

Sagsøgerinden og hendes Mand foreviste Landsretssagfører Juhl Udkastet og udbad sig hans Raad med Hensyn til, hvorvidt det vilde være rigtigt at underskrive det. Efter at Sagen var drøftet, resulterede Forhandlingerne i, at Landsretssagfører Juhl tilraadte hende at underskrive Dokumentet paa Vilkaar, som han gav Udtryk for i en af ham affattet Skrivelse af 30 April 1932 til Sagfører Viuff, hvormed han tilbagesendte det samme Dag af Sagsøgerinden underskrevne Udkast. Den omtalte Skrivelse er saalydende:

»Idet jeg hoslagt sender Dem Arveforskudsbevis fra Fru Anna Jørgensen, født Jessen, skal jeg paa Fru Jørgensens Vegne udtale, at det

er en Forudsætning fra hendes Side, at Beviset kun benyttes paa Betingelse af, at hendes og hendes Mands Skyld til hendes Fader, Købmand A Jessen, kvitteres fuldt ud, saaledes at der iøvrigt intet Mellemværende af økonomisk Art er mellem dem, indtil Udgangen af 1931 — — —

Jeg haaber, at Sagen vil kunne ordnes paa denne Maade, idet jeg iøvrigt er indforstaaet med, at der indgives Gaveanmeldelse — — —«

Slutbemærkningen i Skrivelsen refererede sig til, at man gik ud fra, — hvad der er Enighed om — at Ordene i Arveforskudsbeviset: »indtil Udgangen af Aaret 1931« skulde lades ude af Betragtning som indføjet ved en Misforstaaelse. Paa Landsretssagfører Juhls Skrivelse blev der hverken fra Købmand Jessens eller Sagfører Viuffs Side reageret. Da Proprietær Jørgensens økonomiske Forhold vedblev at være daarlige og Ejendommen i Juli 1932 blev begæret stillet til Tvangsauktion, ydede Købmand Jessen Sagsøgerinden i Anledning af hendes fornævnte Henvendelse et Laan paa 14 000 Kr for at afværge Tvangsauktionen og opnaa en Akkord for Proprietær Jørgensen, om hvilken Akkord der af denne allerede i Januar 1932 var indgivet Begæring. Til Sikkerhed for Beløbet gav Sagsøgerinden sin Fader Panteret i sit Indbo ved et Løsøre-pantebrev af 23 Maj 1933, og den 26 s M afgav Faderen en Erklæring om, at Skylden skulde betragtes som Arv efter ham og hans Hustru.

Da der under Behandlingen af Købmand Jessens og Hustrus Dødsbo opstod Strid mellem Parterne om Forstaaelse af det foran citerede Arveforskudsbevis, har Sagsøgerinden under Anbringende af, at det deri anførte Beløb 100 000 Kr omfatter alt, hvad der skal kunne afkortes i hendes Arv i Anledning af Forstrækninger ydede hende af hendes Fader i Tiden indtil Bevisets Udstedelse den 30 April 1932, paastaaet Sagsøgte tilpligtet at anerkende, at hun i Arveforskud efter sine og Sagsøgtes Forældre og i Laan, der skal tilsvares de Afdødes Fællesbo, kun har modtaget 24 000 Kr mere end Sagsøgte har modtaget i Arveforskud efter de Afdøde.

Beløbet udkommer efter hendes Beregning derved, at der som Arveforskud til hende foruden Beløbet	100 000 Kr
alene skal afkortes det hende i 1933 ydede Laan paa	14 000 —

Ialt 114 000 Kr

og at der i Sagsøgtes Arv skal afkortes de denne efter Testamentet med senere Paategninger ydede Arveforskud paa 35 000 Kr, 25 000 Kr, 5000 Kr, 5000 Kr og 20 000 Kr, ialt	90 000 —
---	----------

Difference i Sagsøgtes Favør.... 24 000 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 11 December 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 22

Mandag den 25 November.

Angaaende Arveforskuksbevisets Paalydende har Sagsøgerinden anbragt, at hun ikke i sin Tid nærmere har overvejet, hvorledes hendes Fader er kommet til Beløbet 100 000 Kr, men efter hendes Formening fremkommer det ved, at han foruden Forstrækningen ved Ejendoms-købet paa 35 000 Kr og de hende ifølge Testamentspaategningen, dateret 1 April 1926, ydede Værdipapirer til Beløb 44 000 Kr med Tillæg af Privatbankaktierne til Beløb 4000 Kr har ønsket den hendes og hendes Mands private Husholdning vedrørende Varegæld — anslaaet til ca Halvdelen af den samlede hende debiterede Varegæld — afkortet i hendes Arv.

Sagsøgte, der bestrider Rigtigheden af denne Beregningsmaade, har paastaet Sagsøgerinden tilpligtet at anerkende, at der afkortes i hendes Arv principalt 103 000 Kr mere end i hans — altsaa 79 000 Kr udover det af Sagsøgerinden anerkendte Beløb — subsidiært et mindre Beløb efter nærmere Beregninger.

Sagsøgte har derhos paastaet hende tilpligtet at anerkende at være Dødsboet efter deres Forældre skyldig et hende af Faderen debiteret Beløb af 2899 Kr 88 Øre for Levering af Kolonialvarer efter 1 Januar 1932.

Sagsøgerinden har nedlagt Paastand om Frifindelse, forsaavidt angaar Sagsøgtes sidstnævnte Paastand, samt iøvrigt, forsaavidt hans første Paastand gaar ud over hendes.

Sagsøgte har til Støtte for sin første, principale Paastand henvist til den sidste udaterede Paategning paa Testamentet, hvorefter Sagsøgerinden i Afdrag paa Arv har modtaget Varer for 92 000 Kr. Han, der vil hævde, at Paategningen er paaført Testamentet efter Udstedelsen af Arveforskuksbeviset, idet han vil have faaet det i Paategningen ommeldte Arveforskuks paa 20 000 Kr efter Bevisets Udstedelse, har i Overensstemmelse med den af ham og hans Hustru afgivne Parts- og Vidneforklaring gjort gældende, at Beløbet 92 000 Kr er medtaget under de i Arveforskuksbeviset anførte 100 000 Kr, idet hans Fader, naar denne og Sagsøgte drøftede Sagsøgerindens og hendes Mands økonomiske Forhold, havde ladet ham forstaa, at han ikke skulde komme til at lide under den Sagsøgerinden og hendes Mand ydede Varekredit, idet denne skulde gaa af i hendes Arv. Hans Fader har derhos gentagne Gange udtalt, at han havde dækket forskellige Regningsbeløb for hende og ydet hende Forstrækninger udover de 44 000 Kr i Værdipapirer. Disse Forstrækninger havde Faderen selv anslaaet til en samlet Sum af 2000 Kr, som saaledes i Forbindelse

med Arveafdraget paa 92 000 Kr for Varer netop udgør det Beløb, der efter Arveforskuksbeviset skal afkortes i Sagsøgerindens Arv.

Beløbet efter Sagsøgte's første, principale Paastand fremkommer her-
 efter saaledes:

Arveforskud til Sagsøgerinden i Værdipapirer ifølge Testamentspaategningen	44 000 Kr
Afkortning ifølge Arveforskuksbeviset	100 000 —
Det kontante Laan	14 000 —
Hertil kommer Forstrækningen ved Ejendoms købet	35 000 —

Ialt 193 000 Kr.

Arveforskud til Sagsøgte som anført af Sagsøgerinden..... 90 000 —

Difference i Sagsøgte's Favør.... 103 000 Kr.

Sagfører Viuff har som Vidne forklaret, at han fik det Indtryk af Købmand Jessen, at det var af bevismæssige Hensyn, at han ønskede en skriftlig Erklæring fra Sagsøgerinden om ydet Arveforskud, idet han gennem Aarene havde forstrakt hende med større og mindre Beløb i Penge og Varer, til hvilke Forstrækninger Vidnet iøvrigt ikke da havde noget nærmere Kendskab, ligesom han ej heller da var bekendt med Testamentets Eksistens. Efter at Vidnet havde modtaget Beviset fra Landsretssagfører Juhl tilligemed dennes foran citerede Skrivelse, forelagde han Beviset og Skrivelsen for Købmand Jessen, der erklærede sig indforstaaet med Vilkaaret i Skrivelsen.

Landsretssagfører Juhl, der i en Del Aar som foran nævnt har været Sagfører for Proprietær Jørgensen og Sagsøgerinden, har som Vidne forklaret, at det, naar han foreslog det i Skrivelsen af 30 April 1932 nævnte Vilkaar stillet, var hans Opfattelse, at Ordene »ethvert økonomisk Mellemværende« skulde dække baade kontante Forstrækninger, for hvilke der muligt tidligere kunde være givet Kvittering under en eller anden Form, og Varegæld, ydet baade til Hr og Fru Jørgensen, og »at det ikke kan have været Fru Jørgensens Tanke ved det passerede at paatage sig noget personligt Ansvar for Mandens Varegæld«. Det paagældende Punkt har, saavidt Vidnet erindrer, ikke været drøftet ved den paagældende Lejlighed eller tidligere.

Da Arveforskuksbeviset er affattet efter Købmand Jessens Begæring af dennes Sagfører, findes det ikke at kunne komme Sagsøgerinden til Skade, at Beviset — hvori det havde ligget nær at optage en Bestemmelse om, at der i de 100 000 Kr var medtaget Varegæld til et vist Beløb, saafremt dette havde været Købmand Jessens Hensigt, idet denne var bekendt med, at Sagsøgerinden ikke hæftede for sin Mands Varegæld og for Husholdningsskølden alene efter Reglerne i Lov Nr 56 af 18 Marts 1925 § 26, jfr § 11 — er noget uklart affattet. Da det derhos er knyttet til den i Landsretssagfører Juhls Skrivelse nærmere præciserede Forudsætning, findes Sagsøgerinden, der ikke af sin Fader, med hvem hun ikke da kom sammen, har modtaget Oplysning om hans Standpunkt til deres indbyrdes Mellemværende, at have været berettiget til at gaa ud fra, at med Udstedelsen af Beviset i dets foreliggende Skikkelse var ethvert tidligere Mellemværende mellem hende og hendes Fader saavel hid-

rørende fra modtagne Arveforskud som fra Vareleverancer afgjort. Idet Beviset med det dertil knyttede Vilkaar herefter maa antages paa en for Sagsøgerinden og hendes Fader bindende Maade at have afgjort deres Mellemværende, indtil dets Udstedelsesdag den 30 April 1932, har den i Paategningen udtrykte Arveafkortningsbestemmelse, forsaavidt angaar Vareleverancerne til Beløb 92 000 Kr, som stridende mod Arveforskudsbeviset med tilhørende Vilkaarsbestemmelse, ikke gyldigt kunnet træffes af Købmand Jessen.

Herefter vil Sagsøgerindens Paastand være at tage til Følge, uden at det bliver nødvendigt at komme ind paa Sagsøgtes subsidiære Betragtninger om, hvorledes Forholdet i Henseende til Afkortning vilde stille sig, naar der bortses fra Arveforskudsbeviset.

Med Hensyn til Sagsøgtes sidste Paastand har Sagsøgerinden til Begrundelse af sin Frifindelsespaastand gjort gældende, at hendes Fader har eftergivet hende Skylden for de hende efter 1 Januar 1932 leverede Varer, idet han har bemyndiget Sagfører Viuff til at slette Gælden i Forretningens Bøger. Sagfører Viuff har herom som Vidne forklaret, at han under en Forhandling med Købmand Jessen i Marts 1933 spurgte denne, om det var hans Mening, at han vilde forære Sagsøgerinden disse Varer, saa at hun hverken skulde betale dem eller lide Afkortning derfor i sin Arv, og at Købmand Jessen hertil svarede, at det kunde han »jo ligesaa godt gøre«, idet hun jo ikke ejede noget, og der ikke blev saa meget efter ham at arve. Da Vidnet derpaa udtalte til Jessen, at han saa burde lade det fremgaa af sine Bøger, at denne Varegæld var eftergivet, svarede Jessen: »Ja, det vil jeg gøre, jeg kan jo holde op med at levere flere Varer, naar jeg vil«. Kort Tid derefter blev Jessen syg og døde ca 3 Maaneder efter, at Samtalen havde fundet Sted. Da senere Jessens Bogholder gjorde Vidnet opmærksom paa denne Varegæld, underrettede Vidnet Bogholderen om den fornævnte Udtalelse fra Jessens Side og bad ham slette Gælden i Bøgerne, hvilket skete.

Da Købmand Jessen efter denne Vidneforklaring selv har paataget sig at effektuere sin overfor Vidnet udtalte Bestemmelse, er det ikke godtgjort, at der har foreligget fornøden Bemyndigelse fra Sagfører Viuff til efter Jessens Død at lade Vareposten slette, og idet der, som af Sagsøgte hævdedet, ikke kan bortses fra Muligheden af, at Jessen har forandret sin Beslutning, vil den af Sagsøgte paa dette Punkt nedlagte Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgerinden med 600 Kr.

Nr 244/1934. Dommerfuldmægtig **H P Lemming** (Selv)
 m o d
 Auktionsholder **Ingvor Bruun** (Meyer),

betræffende et fra en af Indstævnte finansieret Auktion hidrørende Mellemværende mellem Parterne.

Vestre Landsrets Dom af 9 November 1934: Sagsøgte, Dommerfuldmægtig H P Lemming, bør til Sagsøgeren, Auktionsholder Ingvor Bruun, betale 2867 Kr med Renter 5 pCt aarlig fra den 11 August 1929, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 250 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

For Højesteret har Indstævnte nedsat sin Paastand til 2567 Kroner med Renter, nemlig Forskellen mellem Budsummen og det af Appellanten til Indstævnte betalte Beløb.

Appellanten paastaar Frifindelse mod Betaling af 1849 Kroner 47 Øre, idet han i de nævnte 2567 Kroner vil fradrage et Beløb for Udgifter og Tab ved Auktionen. Da Appellanten ikke mod Indstævntes Benægtelse har godtgjort, at han er berettiget til noget Fradrag udover det af Indstævnte foretagne, vil Indstævntes Paastand være at tage til Følge. Sagens Omkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Dommerfuldmægtig H P Lemming, bør til Indstævnte, Auktionsholder Ingvor Bruun, betale 2567 Kroner med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 11 August 1929 til Betaling sker og Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag søger Sagsøgeren, Auktionsholder Ingvor Bruun, Skive, Sagsøgte, Dommerfuldmægtig H P Lemming, Aalborg, til Betaling af 2867 Kr, som han skal være Sagsøgeren skyldig i Anledning af en paa Gaarden Hestehave den 11 Marts 1929 afholdt Auktion, som Sagsøgeren har financieret, med Renter af Beløbet 5 pCt aarlig fra 11 August 1929, indtil Betaling sker.

Da Sagsøgte, der findes lovlig indkaldt, ikke har givet Møde under Domsforhandlingen, vil han være at dømme efter Sagsøgerens Paastand, der stemmer med det fremkomne. Han vil derhos have at godtgøre Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 250 Kr.

Torsdag den 28 November.

Nr 47/1935. **Finansministeriet** (Kammeradvokaten)

mod

tidligere Amtsforvalter **C N C Gottlieb** (David),

betræffende Betaling af Indkomst- og Formueskat til Staten.

Østre Landsrets Dom af 14 Februar 1935: De Sagsøgte, Finansministeriet, bør anerkende, at den i Skrivelse af 26 August 1933 fra de Sagsøgte til Direktoratet for Københavns Skattevæsen i Medfør af Lov Nr 149 af 10 April 1922 § 42, 5 Stk givne Bemyndigelse til at ansætte Sagsøgeren til Indkomst- og Formueskat til Staten for Skatteaarene 1928/29 til 1933/34 incl er uberettiget, og den i Henhold hertil skete Ansættelse annulleres. Sagens Omkostninger betaler de Sagsøgte til Sagsøgeren med 300 Kr inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse at regne.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Som det fremgaar af Sagen har Indstævnte ikke, da han i 1924 opgav sin Bopæl her i Landet, taget fast Ophold noget andet Sted, og han er ej heller nogetsteds i Udlandet blevet ansat til Skat. Indstævnte, der oppebar Pension fra den danske Stat, er stadig hvert Aar indtil denne Sag blev rejst, vendt tilbage hertil og har tilbragt Sommeren her; i Aarene 1932—33 har hans og hans Hustrus Ophold her som i Dommen nævnt strakt sig fra den 20 Juli 1932 til ind i Juni 1933 alene afbrudt af Indstævntes Rejse til Udlandet i Tiden fra den 28 December 1932 til 15 Februar 1933, og dette Ophold maa anses at give Grundlag for Ansættelse til Skat i Henhold til Skattelovens almindelige Regler.

Herefter findes Finansministeren, der ved Lovens § 42, Stk 5 maa anses bemyndiget til at bestemme, at Personer under visse nærmere udtrykkelig og forudsætningsvis angivne Omstændigheder skal ansættes til Indkomst- og Formueskat til Staten, uanset at de paagældende ikke efter Lovens almindelige Regler kunde ansættes til saadan Skat, ikke i nærværende Tilfælde at have overskredet den saaledes givne Bemyndigelse, og Appellantens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes at burde ophæves for begge Retter.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Finansministeriet, bør for Tiltale af Indstævnte, tidligere Amtsforvalter C N C Gottlieb, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter op-
hæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, tidligere Amtsforvalter C N C Gottlieb overfor de Sagsøgte, Finansministeriet, nedlagt Paa-stand om, at de Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at den i Skrivelse af 26 August 1933 fra de Sagsøgte til Direktoratet for Københavns Skattevæsen i Medfør af Lov Nr 149 af 10 April 1922 § 42, 5 Stk, givne Bemyndigelse til at ansætte Sagsøgeren til Indkomst- og Formueskat til Staten for Skatteaarene 1928/29 til 1933/34 incl er uberettiget, og at den i Henhold hertil skete Ansættelse annulleres.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Med Hensyn til Sagens nærmere Omstændigheder har Sagsøgeren anført følgende:

Efter at Sagsøgeren havde opnaaet Afsked fra det ham hidtil beklædte Embede som Amtsforvalter i Frederiksborg Amtstuedistrikt fra den 1 Februar 1924 at regne, rejste han endnu samme Aar tilligemed sin Hustru til Udlandet, hvor de i de følgende Aar — blot afbrudt af kortere Besøg i Sommertiden her i Landet — af Hensyn til deres svage- lige Helbred stadig opholdt sig. Sagsøgeren har ikke siden sin Afrejse her fra Landet i 1924 haft nogen fast Bopæl eller nogen Lejlighed staaende, men han har altid under sine kortvarige Ophold her i Landet boet paa forskellige Hoteller dels her i Byen, dels i Skodsborg og Hornbæk. En Del gamle Familiemøbler har til Stadighed været magasineret her i Byen, medens de øvrige Møbler blev solgt. I Udlandet har Sagsøgeren opholdt sig forskellige Steder, f Eks Tyskland, Schweiz, Italien og Frankrig; han har ogsaa i Udlandet boet paa Hoteller og har ingensinde haft egen Lejlighed eller egen Husførelse; han har ikke i Udlandet udredet almindelige personlige Skatter.

Den 29 Juli 1932 ankom Sagsøgeren og hans Hustru her til Landet fra Udlandet og tog Ophold paa Hotel Cosmopolite, hvorfra de den 1 September s A rejste til Skodsborg Badesanatorium, hvor Sagsøgeren bortset fra et kortere Ophold i Hornbæk, opholdt sig indtil den 15 December s A, hvilken Dato han og hans Hustru tog Ophold paa Hotel Cosmopolite.

Den 28 December s A rejste Sagsøgeren paany til Udlandet, medens hans Hustru paa Grund af sin Helbredstilstand maatte forblive paa Hotel Cosmopolite under stadig Lægetilsyn og Lægebehandling, idet man dog regnede med, at hun ved omhyggelig Kur og Pleje kunde blive i Stand til i Løbet af nogen Tid at afrejse til Udlandet og gennemgaa en fore- skrevet Kur for hendes alvorlige Ischiaslidelse samt Aarebetændelse.

Det gik imidlertid stadig tilbage med hendes Helbredstilstand, og da Sygdommen nogen Tid efter tog en alvorlig Vending, vendte Sag- søgeren allerede den 15 Februar 1933 under Hensyn til hans Hustrus alvorlige Helbredstilstand tilbage her til Landet og tog Bopæl paa Hotel Cosmopolite. Den 10 Maj 1933 tog Sagsøgeren, der nu er næsten 80 Aar gammel, og hvis Helbredstilstand havde lidt meget under de vanskelige Forhold, som blev betinget af hans Hustrus Tilstand, Ophold i Hornbæk. Imidlertid indtraadte der en pludselig Forværring i hendes Tilstand, der nu blev saaledes, at Sagsøgeren ikke turde være borte fra hendes Syge- leje, hvorfor Sagsøgeren allerede ca den 25 Maj rejste tilbage her til

Byen og tog Ophold paa Hotel Cosmopolite, medens hun blev indlagt paa Røvsings Klinik i Rosenvænget. Den 6 Juni 1933 afgik hun ved Døden og efter Begravelsen rejste Sagsøgeren paany til Udlandet. Afrejsen fandt Sted ca den 20 Juni, og siden da har Sagsøgeren bortset fra enkelte ganske kortvarige Ophold her i Landet til Stadighed opholdt sig i Udlandet.

I Skrivelse af 30 December 1933 meddelte Direktoratet for Københavns Skattevæsen Sagsøgeren, at Skatteraadet havde ansat hans Indkomst i Kalenderaaret 1932 og hans Formue til de af ham opgivne Beløb 26 400 Kr og 621 000 Kr, og at der heraf vilde blive beregnet Skat for Skatteaaret fra 1 April 1933 til 31 Marts 1934, for hvilket han var blevet skattepligtig her. I Skrivelse af 27 Marts 1934 paaklagede Sagsøgerens juridiske Konsulent Landsretssagfører Hauer den fornævnte Skatteansættelse til Skatteraadet i København, idet Sagsøgeren ikke kunde erkende, at han havde haft fast Ophold her i Landet noget Sted af en saadan Varighed, at han kunde være blevet skattepligtig for Skatteaaret 1933/34. Under 25 August 1933 bemyndigede Skattedepartementet i Henhold til Bestemmelsen i § 42, 5 Stk i Lov Nr 149 af 10 April 1922 Direktoratet for Københavns Skattevæsen til at ansætte Sagsøgeren til Statskat for Skatteaarene 1928/29—1933/34 inclusive, og i Skrivelse af 23 Marts 1934 meddelte Direktoratet Landsretssagfører Hauer, at Skatteraadet havde ansat Sagsøgerens Indtægt og Formue til Beregning af Statskat for Skatteaarene 1928/29—1932/33, begge inclusive til henholdsvis 30 000 Kr og 700 000 Kr for hvert af de nævnte Skatteaar. Landsretssagfører Hauer meddelte i Skrivelse af 3 Maj 1934 Direktoratet, at man kunde acquiescere ved den skete Ansættelse af Sagsøgerens Indtægt og Formue for Skatteaarene 1928/29—1932/33, idet man dog fastholdt sin Protest mod Berettigelsen af Skatteansættelsen overhovedet, i hvilken Henseende han henviste til sin oven citerede Skrivelse af 27 Marts 1934 til Skatteraadet. Endelig bemyndigede Indenrigsministeriet under 3 August 1934 i Henhold til Bestemmelsen i § 12, 6 Stk, i kgl Anordning Nr 335 af 20 Juli 1922 Direktoratet for Københavns Skattevæsen til at opretholde den for Sagsøgeren for Skatteaaret 1933/34 foretagne Ansættelse til Skat til Københavns Kommune, hvorhos Ministeriet i Medfør af samme Bestemmelse bemyndigede Direktoratet til at ansætte den paagældende til Indkomstskat til Københavns Kommune for Skatteaaret 1932/33, medens Ministeriet ikke paa det foreliggende Grundlag mente at kunne meddele en lignende Bemyndigelse for Skatteaarene 1928/29—1931/32.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at Bestemmelsen i § 42, 5 Stk i Lov Nr 149 af 10 April 1922 allerede efter sin Plads i § 42, der iøvrigt kun omfatter Straffebestemmelser og andre Bestemmelser af retshaandhævende Karakter, ikke kan opfattes som en materiel Bestemmelse, der skulde give Finansministeren en Beføjelse til at sætte Personer, som ikke efter Lovens almindelige Regler er skattepligtige, i Skat. Det har paa Forhaand i høj Grad Formodningen mod sig, at en Bestemmelse af saa vidtrækkende materiel Betydning skulde være anbragt mellem en Række retshaandhævende Bestemmelser. Det er ogsaa usandsynligt, at Loven skulde have overladt til Finansministeren at bestemme, at en Person, der ikke efter almindelige Regler var skattepligtig, skulde

kunne ansættes i Statsskat. Saafremt det imidlertid maatte antages, at Lovbestemmelsen gaar videre end til at fastsætte, at Finansministeren kan bestemme, at en Person kan sættes i Indkomst- og Formueskat til Staten i Tilfælde, hvor der i og for sig paahviler den paagældende Skattepligt, men hvor der — mulig ved en Fejl fra de skatteansættende Myndigheders Side — ikke rettidig har fundet Skatteansættelse Sted, maa det i ethvert Fald være en Betingelse, at den paagældende som Følge af, at han paany har taget Ophold her i Landet, nu efter de almindelige Regler i Loven er blevet skattepligtig. Under denne Forudsætning skulde Finansministeren da kunne bestemme, at Skattepligt skal indtræde ogsaa for tidligere Perioder, uanset at den nu skattepligtige med Rette for disse tidligere Perioder ikke er medtaget til Skat. Bestemmelsen i § 12, 6 Stk i kgl Anordning Nr 335 af 20 Juli 1922 maa undergives en tilsvarende Fortolkning. Sagsøgeren har gjort gældende, at den af ham hævdede Fortolknings Rigtighed ogsaa afgjort støttes af Motiverne til Statsskatte-lovens § 42 og Bestemmelsens hele Forhistorie. En lignende Bestemmelse fandtes første Gang optaget i Lov Nr 155 af 17 Maj 1916 om overordentlig Indkomstskat til Staten, i hvis § 11 det bl a hedder:

»Saafremt en Person enten som Følge af Bortrejse til Udlandet eller af andre Grunde ikke er blevet medtaget ved Skatteligningen her i Landet for Skatteaarene 1915/16, 1916/17 og 1917/18 (eller for et eller to af disse Aar), skal Finansministeren, naar saadant senere oplyses, være berettiget til at bestemme, at den paagældende for hvert af de Aar, hvor Ansættelse ikke har fundet Sted, skal ansættes saavel til Indkomst- og Formueskat til Staten som til overordentlig Indkomstskat, forsaavidt Betingelserne for Paaligningen af denne Skat iøvrigt er til Stede.«

I Bemærkningerne til denne § (Rigsdagstidende 1915/16 Tillæg A Sp 4140) udtales det bl a:

»Ved denne Paragraf tilsigtes det at forhindre, at en Person ved midlertidig at tage Bopæl i Udlandet unddrager sig Skattepligten her i Landet. — — —

Bestemmelsen gaar — uden Bemærkninger — uforandret igen i Lov Nr 662 af 21 December 1918 om overordentlig Indkomstskat til Staten § 16.

Lovbestemmelsen angaar Skatteaarene 1915/16, 1916/17, 1917/18, 1918/19 og 1919/20.«

Det fremgaar af de ovenciterede Bemærkninger, at det har været Lovens Hensigt at ramme Personer, som har gjort Forsøg paa ved et rent midlertidigt Ophold i Udlandet at unddrage sig Betalingen af den i mange Tilfælde meget tyngende Merindkomstskat, som paalagdes i og umiddelbart efter Krigstiden.

I § 5 i Lov Nr 534 af 4 Oktober 1919 om midlertidige Ændringer i Lovene om Indkomst- og Formueskat til Staten af 8 Juni 1912 og 10 Maj 1915 har man imidlertid gjort Bestemmelsen anvendelig ogsaa paa den almindelige Indkomst- og Formueskat. Det er en i Lovbestemmelsen udtrykkelig udtalt Forudsætning for Finansministerens Bemyndigelse, at Betingelserne for Paaligningen iøvrigt er til Stede, og det hedder i Bemærkningerne til § 5 (Rigsdagstidende 1918/19 Tillæg A Sp 6749), at Bestemmelsen svarer til de i de sidste Aars overordentlige Skattelove

optagne Bestemmelser angaaende Adgang til Efterbeskatning for Skatteaarene 1915/16—1919/20. Endelig hedder det i Bemærkningerne til § 42, 5 Stk i Lov Nr 149 af 10 April 1922 (Rigsdagstidende 1921/22 Tillæg A Sp 3188):

»Som 5 Stk har man derhos optaget en Bestemmelse svarende til den i de senere Aars Skattelove gennemførte Regel om, at Personer, der paa Grund af Bortrejse eller af andre Grunde ikke er medtagne ved Ansættelsen for et eller flere Aar, kan forlanges efterbeskattede, jfr saaledes Lov Nr 534 af 4 Oktober 1919 § 5. Denne Regel omfattede i første Række saadanne Personer, der ikke var blevet skatteansatte, skønt de burde være medtagne, altsaa efter Lovens almindelige Regler opfyldte Betingelserne for Skattepligt, men da den navnlig var bestemt til at ramme Personer, der midlertidig ved Skatteflugt unddrog sig Beskatning her i Landet, var Regelen formuleret saa vidt, at den ogsaa omfattede Tilfælde, hvor de paagældende efter de almindelige Regler ikke skulde være medtagne i de paagældende Aar, og Bestemmelsen indeholdt for saa vidt en helt ny materiel Beskatningsregel. Man har ment, at denne Regel bør optages i Loven, idet man dog samtidigt har foreslaaet den Begrænsning, at saadan Efterbeskatning maa gøres gældende inden 5 Aar efter Udløbet af det paagældende Skatteaar.«

Ganske vist er Ordene »for saa vidt Betingelserne for Paaligningen iøvrigt er til Stede« bortfaldet i § 42, 5 Stk, men det kan under Motivernes Tavshed herom og under Hensyn til, at det udtrykkelig siges, at 5 Stk er svarende til de tidligere Loves Bestemmelser, ikke antages, at man derved har tilsigtet nogen Realitetsændring, men man har formentlig anset Ordene for overflødige. Under Hensyn til det saaledes oplyste har Sagsøgeren gjort gældende, at § 42, 5 Stk kun tager Sigte paa Personer, der midlertidigt har taget Ophold i Udlandet for at unddrage sig Skattepligten, men i Virkeligheden ikke kan anses definitivt at have opgivet deres Bopæl her i Landet og da ogsaa efter kortere eller længere Tids Forløb paany vender tilbage hertil. En saadan Forstaaelse er ogsaa vel stemmende med Bestemmelsens egen Ordlyd; der staar intet om, at den ogsaa skulde komme til Anvendelse paa Personer, der ikke efter almindelige Regler er skattepligtige her i Landet.

Saafermt man antager, at det er en Betingelse for Anvendelsen af § 42, 5 Stk, at den paagældende efter almindelige Regler er skattepligtig her i Landet, bliver det at afgøre, om Sagsøgeren rammes af Lovens almindelige Regler om Skattepligt. Efter § 1 Nr 1 er enhver, der er bosat her i Landet, skattepligtig, og efter § 1 Nr 2 gælder det samme enhver Person, som uden at opgive sin Bopæl her i Landet, tager midlertidigt Ophold i Udlandet. Disse Bestemmelser kan ikke komme til Anvendelse paa Sagsøgeren, der ikke er bosat eller har bevaret Bopæl her i Landet, og hvis Ophold i Udlandet derhos ikke kan anses for midlertidigt. Ifølge § 3, 3 Stk, er undtaget fra Skattepligten andre Udlændinge, der tager midlertidigt Ophold her i Landet, og det tilføjes, at en Udlændings Ophold her i Landet ikke anses for midlertidigt, naar han stadigt har opholdt sig her i Landet i 6 Maaneder. Sagsøgeren erkender, at den sidstnævnte Lovbestemmelse analogisk maa komme til Anvendelse paa Indlændinge, men han gør gældende, at hans Ophold her i Landet, der maa anses

for midlertidigt, ikke rammes af Bestemmelsen om, at Skattepligt indtræder efter 6 Maaneders Ophold. Af det af Sagsøgeren oplyste fremgaar, at han den 29 Juli 1932 tog midlertidigt Ophold her i Landet, og at han paany forlod Landet den 28 December s A; hans Ophold her i Landet har altsaa kun strakt sig over 5 Maaneder. I 1933 har han kun haft stadigt Ophold her i Tiden 15 Februar—ca 20 Juni, altsaa i godt 4 Maaneder. Ogsaa i tidligere Aar har hans Ophold her været kortere end 6 Maaneder. At hans Hustru har haft længere Ophold her i Landet end i 6 Maaneder, nemlig fra 29 Juli 1932—6 Juni 1933, bliver efter den gældende Retspraksis uden Betydning. Sagsøgeren hævder herefter, at Bestemmelserne i Lov Nr 149 af 10 April 1922 § 42, 5 Stk og i kgl Anordning Nr 335 af 20 Juli 1922 § 12, 6 Stk i det foreliggende Tilfælde maa være uanvendelige.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte anført, at Sagsøgerens Skattepligt for Skatteaaret 1933/34 har Hjemmel i § 3, 3 Stk, i Lov Nr 149 af 10 April 1922, og at Skattepligten for de andre Skatteaars Vedkommende har Hjemmel i Lovens § 42, 5 Stk; subsidiært maa de Sagsøgte imidlertid hævde, at Skattepligten ogsaa for Skatteaaret 1933/34 har Hjemmel i den sidstanførte Lovbestemmelse. De Sagsøgte har i saa Henseende anført, at Sagsøgeren maa anses at have haft stadigt Ophold her i Landet i Tidsrummet 29 Juli 1932 til ca 20 Juni 1933, altsaa i langt over 6 Maaneder inden 1 April 1933. Den Omstændighed, at Sagsøgerens Ophold trak saa længe ud som Følge af hans Hustrus Sygdom maa efter Praksis være uden Betydning. Det er fastslaaet, at Lovens § 3, 3 Stk gælder ubetinget efter sin Ordlyd uden Hensyn til, om det er mod de paagældendes Ønske, at Opholdet forlænges udover 6 Maaneder. Den Omstændighed, at Sagsøgeren i Tiden 28 December 1932 til 15 Februar 1933 midlertidigt har haft Ophold i Udlandet, kan ikke være til Hinder for, at Sagsøgeren maa siges stadigt at have været her i 6 Maaneder. Det er af Finansministeriet fastslaaet, at ganske kortvarige Afbrydelser, f Eks Ferier i Udlandet, ikke kan betage et Ophold her i Landet dets Karakter af stadigt. De Sagsøgte har fremdeles bestemt bestridt, at den i Lovens § 42, 5 Stk indeholdte Bemyndigelse for Finansministeren ikke skulde være af materiel Art. Bestemmelsens Plads maa være uden Betydning. Bestemmelsen indeholder, som det klart fremgaar af de i Sagen foreliggende Oplysninger om dens Forhistorie, en ekstraordinær Bemyndigelse for Finansministeren til at paalægge Personer, som de almindelige skattelignende Myndigheder ikke har kunnet ansætte til Statsskat, Skattepligt. Hvis Bestemmelsen kun skulde gaa ud paa at give Finansministeren Bemyndigelse til at paalægge Skattepligt i Tilfælde, hvor der i og for sig bestod Skattepligt i Henhold til Lovens almindelige Regler, men hvor der fra de skatteansættende Myndigheders Side ikke var sket Ansættelse inden Skatteaarets Udløb, vilde Bestemmelsen være ganske overflødig, idet der andetsteds i Loven indeholdes fornøden Hjemmel i saa Henseende, jfr saaledes Lovens § 34 og § 42, 2 Stk. De Sagsøgte maa endvidere bestride, at den i § 42, 5 Stk indeholdte Bemyndigelse skulde være betinget af, at den paagældende paany har faaet skattepligtigt Ophold her i Landet, hvilket altsaa in casu dog kun kunde faa Betydning for det Tilfælde, at

Lovens § 3, 3 Stk ikke maatte antages at være anvendelig. De Sagsøgte har i denne Forbindelse henvist til, at Lovordene ikke indeholdt nogen hertil sigtende Begrænsning, og at det samme gælder Lovens Motiver. Det er vel rigtigt, at der i Motiverne til de forskellige Lovforslag, derunder ogsaa til Forslaget til den nugældende Lov, paa enkelte Steder tales om Personer, der ved midlertidigt at tage Bopæl i Udlandet undtager sig Skattepligten her i Landet, og det var ganske vist saadanne rent midlertidige Fraværelser, man fra først af særlig havde for Øje, og det maa indrømmes, at Bestemmelsen i Almindelighed kun har praktisk Betydning med Hensyn til Personer, der vender tilbage her til Landet, men der kan ikke paa de anførte Omstændigheder støttes nogen Hjemmel til at gøre Begrænsning i selve Lovbestemmelsens Ordlyd, jfr ogsaa Ordet »navnlig« i Motiverne til § 42, 5 Stk.

Efter det saaledes oplyste finder Retten at maatte give de Sagsøgte Medhold i, at Bestemmelsen i § 42, 5 Stk i Lov Nr 149 af 10 April 1922 maa forstaas som givende Finansministeren en vis Bemyndigelse til at bestemme, at Personer, der som Følge af Bortrejse til Udlandet ikke er blevet medtaget ved Skatteansættelsen her i Landet for eet eller flere Skatteaar, skal ansættes til Indkomst- og Formueskat til Staten for de paagældende Skatteaar, uanset at de paagældende ikke efter Lovens almindelige Regel vilde kunne ansættes til saadanne Skatter, men det findes efter de foreliggende Oplysninger om Bestemmelsens Forhistorie ikke at kunne statuere, at den ommeldte Bemyndigelse skulde have et saa vidtstrakt og i sig selv betænkeligt Omfang, at den skulde kunne komme til Anvendelse, saa længe den paagældende har Ophold i Udlandet, og det saaledes henstaar ganske i det uvisse, om han nogensinde vil vende tilbage og tage fast Ophold her i Landet. Herefter findes Bestemmelsens Anvendelse at maatte indskrænkes til saadanne Tilfælde, hvor en Person efter et midlertidigt — kortere eller længere — Ophold i Udlandet paany har taget et efter Lovens almindelige Regler skattepligtigt Ophold her i Landet. Det staar herefter tilbage at afgøre, om Sagsøgerens Ophold her i Landet i 1932/33 rammes af Bestemmelserne i Lovens § 3, 3 Stk som af de Sagsøgte hævdede. Dette findes dog ikke at kunne antages. Der maa gaas ud fra, at det har været Sagsøgerens Tanke, da han den 28 December 1932 forlod Landet, at han i Lighed med tidligere Aar først i Sommeren 1933 paany vilde tage midlertidigt Ophold her i Landet, og at det alene skyldtes den Omstændighed, at Hustruens Sygdom nogen Tid efter hans Bortrejse ganske uventet tog en alvorlig Vending, at han allerede den 15 Februar 1933 vendte tilbage. Herefter savnes der Føje til at se bort fra Sagsøgerens Ophold i Udlandet i det nævnte Tidsrum, og Sagsøgeren kan som Følge heraf ikke anses for i 1932/33 til Stadighed at have haft Ophold her i Landet i det i Lovens § 3, 3 Stk ommeldte Tidsrum af 6 Maaneder. Den af Sagsøgeren nedlagte Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde tilsvare Sagsøgeren med 300 Kr.

Fredag den 29 November.

Nr 183/1935.

Rigsadvokaten

mod

Jenny Christine Uth Møller, født Jensen (Holten-Bechtolsheim),

der tiltales for Fosterdrab og Forsøg derpaa.

Vestre Landsrets Dom af 25 Juli 1935: Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, bør hensættes i Fængsel i 15 Maaneder, hvoraf 15 Dage anses udstaaet ved Varetægtsfængsel. De borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger, derunder til den for hende ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Thuesen, for hans Virksomhed sammesteds, i Salær 500 Kr og i Godtgørelse for Udlæg 50 Kr.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket dels af Tiltalte, dels af det offentlige.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim betaler Tiltalte, Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, 200 Kroner.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, ved 3 jyske Statsadvokatars Anklageskrift af 28 Maj 1935 sat under Tiltale til at lide Straf, dels efter Straffelovens § 242, Stk 2, tildels jfr § 21 for Fosterdrab og Forsøg derpaa, derved at hun i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Kønsdelene paa 22 Kvinder og foretaget Udskylninger med varmt Vand, saaledes at Kvinderne i flere Tilfælde aborterede, dels efter Straffelovens § 171 for Dokumentfalsk derved, at hun har bilagt en i August 1934 til Ribe Stiftamt indsendt Ansøgning om en Stilling som Distriktsjordemoder med en Afskrift af sit Lærebrev som Jordemoder, i hvilket Eksamensaaret 1926 var ændret til 1924.

Tiltalte er født den 19 Oktober 1896 og ses ikke tidligere at have været tiltalt eller straffet.

Der er i Sagen forelagt Nævningerne følgende Spørgsmaal til Besvarelse.

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun i November 1933 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Kristine Nielsen Jacobsens Kønsele og foretaget Udskylninger med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Fru Jacobsen aborterede nogle Dage efter sidste Behandling?

Hovedspørgsmaal 2.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun i November 1933 paa Fru Olivia Johanne Marie Christiansens Bopæl i Esbjerg i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Christiansens Kønsele og foretaget Udskylning med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Fru Christiansen aborterede et Par Dage efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 3.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun i Januar—Februar 1933 paa Fru Elly Helene Simonsens Bopæl i Esbjerg i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Simonsens Kønsele og foretaget Udskylninger med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Fru Simonsen aborterede et Par Dage efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 4.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun i Februar 1934 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Louise Augusta Saustrups Kønsele og foretaget Udskylninger med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Louise Saustrup aborterede 4 Dage efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 5.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun i September 1933 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Karen Vilhelmine Alstrups Kønsele og foretaget Udskylninger med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Fru Alstrup aborterede et Par Dage efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 6.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun i Marts 1933 paa Fru Elsa Knudsens Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Agnes Grundahl Tanggaards Kønsele og foretaget Udskylning med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Agnes Tanggaard aborterede Natten efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 7.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 6 besvares med Nej).

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Forsøg paa Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, jfr § 21, derved, at hun i Marts 1933 paa Fru Elsa Knudsens Bopæl i Jerne i den Hensigt at

afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Agnes Grundahl Tanggaards Kønsele og foretaget Udskylning med varmt Vand uden dog at fremkalde Abort?

Hovedspørgsmaal 8.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun omkring Nytaar 1934 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Erna Jacobsens Kønsele og foretaget Udskylninger med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Erna Jacobsen aborterede et Par Dage efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 9.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun i Januar 1934 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Else Jensens Kønsele og foretaget Udskylninger med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Else Jensen aborterede Natten efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 10.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun i Marts 1933 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt af afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Thora Otilia Frandsens Kønsele og foretaget Udskylninger med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Fru Frandsen aborterede Dagen efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 11.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun i Marts 1933 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Mary Hygums Kønsele og foretaget Udskylning med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Mary Hygum aborterede Natten efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 12.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 11 besvares med Nej).

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Forsøg paa Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, jfr § 21, derved, at hun i Marts 1933 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Mary Hygums Kønsele og foretaget Udskylning med varmt Vand uden dog at fremkalde Abort?

Hovedspørgsmaal 13.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Forsøg paa Fosterdrab efter Straffelov 15 April 1930 § 242, 2 Stk, jfr § 21, derved, at hun i September—Oktober 1932 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Marie Jensine Schierenbergs Kønsele og foretaget Udskylninger med varmt Vand?

Hovedspørgsmaal 14.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 13 besvares med Ja).

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Forsøg paa Fosterdrab efter Straffelov 10 Februar 1866 § 193, 2 Stk, jfr § 45,

derved, at hun i September—Oktober 1932 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Marie Jensine Schierenbergs Kønsele og foretaget Udskylninger med varmt Vand?

Hovedspørgsmaal 15.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun i Foraaret 1933 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Ella Augusta Jensens Kønsele og foretaget Udskylninger med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Ella Jensen aborterede kort Tid efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 16.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun i Februar 1933 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Marie Kristine Jensens Kønsele og foretaget Udskylninger med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Fru Jensen aborterede Natten efter den sidste Behandling?

Hovedspørgsmaal 17.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Forsøg paa Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, jfr § 21, derved, at hun i Februar 1934 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Oda Theodora Adelheid Munksgaard Bergs Kønsele og foretaget Udskylninger uden dog at fremkalde Abort?

Hovedspørgsmaal 18.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun i Juni 1934 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Frida Emilie Andersens Kønsele og foretaget Udskylninger, hvilket foraarsagede, at Frida Andersen aborterede kort Tid efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 19.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 18 besvares med Nej).

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Forsøg paa Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, jfr § 21, derved, at hun i Juni 1934 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Frida Emilie Andersens Kønsele og foretaget Udskylninger uden dog at fremkalde Abort?

Hovedspørgsmaal 20.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun i Juli 1934 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Mary Lenca Olssons Kønsele og foretaget Udskylning med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Mary Olsson aborterede et Par Dage efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 21.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun i December 1932

paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Elsa Grundahl Knudsens Kønsele og foretaget Udskylning med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Fru Knudsen aborterede et Par Dage efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 22.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 21 besvares med Ja).

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelov 10 Februar 1866 § 193, 2 Stk, derved, at hun i December 1932 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Elsa Grundahl Knudsens Kønsele og foretaget Udskylninger med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Fru Knudsen aborterede et Par Dage efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 23.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Forsøg paa Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, jfr § 21, derved, at hun i Foraaret 1934 paa Fru Karen Marie Bergs Bopæl i Esbjerg i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Bergs Kønsele og foretaget Udskylninger uden dog at fremkalde Abort?

Hovedspørgsmaal 24.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelovens § 242, 2 Stk, derved, at hun i Efteraaret 1933 paa sin Bopæl i Jerne i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Christine Kathrine Blæsbjergs Kønsele og foretaget Udskylning med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Fru Blæsbjerg aborterede kort Tid efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 25.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelov af 15 April 1930 § 242, 2 Stk, derved, at hun i 1931 i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Dorthea Jacobine Sørensens Kønsele og foretaget Udskylninger med varmt Vand, hvilket bevirkede, at Fru Sørensen kort Tid efter aborterede?

Hovedspørgsmaal 26.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 25 besvares med Ja).

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelov af 10 Februar 1866 § 193, 2 Stk, derved, at hun i 1931 i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Dorthea Jacobine Sørensens Kønsele og foretaget Udskylninger med varmt Vand, hvilket foraarsagede, at Fru Sørensen kort Tid efter aborterede?

Færdig fra Trykkeriet den 18 December 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 23

Fredag den 29 November.

Hovedspørgsmaal 27.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelov af 15 April 1930 § 242, 2 Stk, derved, at hun i Januar 1932 i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Else Albers' Kønsele og foretaget Udskylning, hvilket forårsagede, at Fru Albers aborterede kort Tid efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 28.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 27 besvares med Ja).

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelov af 10 Februar 1866 § 193, 2 Stk, derved, at hun i Januar 1932 i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Else Albers' Kønsele og foretaget Udskylning, hvilket forårsagede, at Fru Albers aborterede kort Tid efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 29.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelov af 15 April 1930 § 242, 2 Stk, derved, at hun i Efteraaret 1931 i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Kristine Marie Sehesteds Kønsele og foretaget Udskylninger, hvilket forårsagede, at Fru Sehested aborterede kort Tid efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 30.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 29 besvares med Ja).

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelov af 10 Februar 1866 § 193, 2 Stk, derved, at hun i Efteraaret 1931 i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Kristine Marie Sehesteds Kønsele og foretaget Udskylninger, hvilket forårsagede, at Fru Sehested aborterede kort Tid efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 31.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelov af 15 April 1930 § 242, 2 Stk, derved, at hun i Foraaret 1932 i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Kristine Marie Sehesteds Kønsele og foretaget Udskylninger, hvilket bevirkede, at Fru Sehested aborterede kort Tid efter Behandlingen?

Hovedspørgsmaal 32.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 31 besvares med Ja).

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Fosterdrab efter Straffelov af 10 Februar 1866 § 193, 2 Stk, derved, at hun i Foraaret 1932 i den Hensigt at afbryde et tilstedeværende Svangerskab har ført et Katheter op i Fru Kristine Marie Sehesteds Kønsele og foretaget Udskylninger, hvilket foraarsagede, at Fru Sehested aborterede kort Tid efter Behandlingen?

Tillægsspørgsmaal.

Saafermt ovenstaaende Hovedspørgsmaal 1—32 eller nogle af disse besvares med »Ja«, stilles følgende Tillægsspørgsmaal.

Tillægsspørgsmaal 1.

Er det i ovennævnte Hovedspørgsmaal beskrevne Forhold begaaet under skærpende Omstændigheder derved, at Tiltalte har handlet for Vindings Skyld?

Tillægsspørgsmaal 2.

(Besvares kun, hvis Tillægsspørgsmaal 1 besvares med »Nej«).

Er det i ovennævnte Hovedspørgsmaal beskrevne Forhold begaaet under formildende Omstændigheder?

Hovedspørgsmaal 33.

Er Tiltalte Jenny Christine Uth Møller, født Jensen, skyldig i Dokumentfalsk efter Straffelovens § 171 derved, at hun i Efteraaret 1934 har ladet tage en Afskrift af sit Lærebrev som Jordemoder, i hvilken Eksamensaaret af Tiltalte eller dog med hendes Vidende falskelig var ændret fra 1926 til 1924 og derefter den 1 August 1934 indsendte Afskriften i Forbindelse med en Ansøgning til Ribe Stiftamt om Stilling som Distriktsjordemoder?

Nævningerne har besvaret Hovedspørgsmaalene 2, 4, 7, 12, 13, 14, 17, 19, 20, 23, 25, 26, 27 og 28 med Ja, medens de har besvaret Hovedspørgsmaalene 1, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 18, 21, 24, 29, 31 samt 33 med Nej. Hovedspørgsmaalene 22, 30 og 32 er bortfaldet. De har derhos besvaret Tillægsspørgsmaal 1 med Nej og Tillægsspørgsmaal 2 med Ja.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse, vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 242, Stk 2, 1 Pkt, jfr tildels § 21, med en Straf, der bestemmes til Fængsel i 15 Maaneder, hvoraf 15 Dage vil være at anse som udstaaet ved Varetægtsfængsel.

De borgerlige Rettigheder vil være at frakende Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil være at forholde som nedenfor anført.

Nr 19/1935. **Jydsk Handels- og Landbrugsbank (Gelting)**

m o d

Departementet for Told- og Forbrugsafgifter (Kammeradvokaten),

betræffende Erstatning for Udlevering fra Kreditoplæg af nogle toldforseglede Varepartier.

Kendelse afsagt den 19 April 1934 af Aarhus Købstads Fogedret: Det paagældende Vareparti vil være at udlevere Haandpantehaveren.

Vestre Landsrets Dom af 7 December 1934: De Indstævnte, Jydsk Handels- og Landbrugsbank, bør til Appellanterne, Departementet for Told- og Forbrugsafgifter, betale 1600 Kr tilligemed Renter 5 pCt aarlig fra den 25 April 1934, indtil Betaling sker. De Indstævnte betaler derhos i Salær til den kst Kammeradvokat 200 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

Der er for Højesteret mellem Parterne Enighed om, at Værnes Værdi ansættes til 1600 Kroner.

Foruden at gentage de for Landsretten anførte Betragtninger har Appellanten endvidere som for Fogedretten gjort gældende, at da han efter Toldforordningen kan sælge af Kreditoplaget paa en saadan Maade, at Toldvæsnets Ret efter § 75, 1 Stk, Nr 1 op-
hører, maa han med samme Virkning kunne haandpantsette Kreditoplaget.

I Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde, hvis almindelige Betragtninger maa medføre, at ogsaa den fornævnte Indsigelse forkastes, vil Landsrettens Dom være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Kammeradvokaten betaler Appellanten, Jydsk Handels- og Landbrugsbank 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Ifølge det under Sagen oplyste er det godtgjort, at Jydsk Handels- og Landbrugsbank har faaet en gyldig Haandpanteret over det her omhandlede Vareparti, idet det efter det oplyste er Oplægshaveren, Grosserer Orla Jantzen Holst umuligt uden Samtykke fra Haandpantehaverens Side at disponere over Varerne. Da Oplægshaveren efter Toldforordningen

af 1797 har fri Dispositionsret over Kreditoplaget og kan sælge af det paa en saadan Maade, at Toldvæsnets Ret efter nævnte Forordnings § 75, 1 Stk Nr 1 ophører, maa han med samme Virkning overfor Toldvæsnet kunne haandpantsette Kreditlageret, og da der ikke ses i den Henseende at være nogen Væsensforskel mellem Salg og Haandpantsetning, kan Toldvæsnets Protest mod Varepartiets Udlevering til Haandpantehaveren ikke tages til Følge, hvorfor eragtes — — — — —

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Kendelse er afsagt den 19 April 1934 af Aarhus Købstads Fogedret.

Efter at Aarhus Toldkammer den 14 April 1934 havde taget 69 Kasser Citroner og 68 Kasser Appelsiner — der udgjorde Købmand i Aarhus O Jantzen Holsts paa Firmaet Mammen & Dreschers Pakhus paa Havnen i Aarhus beroende Kreditoplagsbeholdning — under Toldforsegling til Sikkerhed for skyldige Toldafgifter, begærede de Indstævnte, Jydsk Handels- og Landbrugsbank, Aarhus, sig ved Fogden indsat i Besiddelse af Varerne under Anbringende af, at disse var haandpantset til Banken. Toldvæsnet protesterede mod Forretningens Fremme, men ved Fogdens fornævnte Kendelse statueredes det, at de Indstævnte havde opnaaet en gyldig Haandpanteret over Varerne, og at disse derfor vilde være at udlevere til de Indstævnte. I Overensstemmelse med Kendelsen brød Fogden Toldseglet og overgav Varerne til de Indstævnte, som derefter den 25 April 1934 solgte dem for 7 Kr pr Kasse til Firmaet Nørregaard & Clausen, der i Aarhus driver Handel en gros bl a med Frugt.

Appellanterne, Departementet for Told- og Forbrugsafgifter, København, der efter Udfaldet af Fogedforretningen aflyste en over Varerne til den 21 April berammet Auktion, har her for Retten paastaet den indstævnte Bank tilpligtet at betale dem 2465 Kr — hvortil de ansætter den samlede Værdi af de bortsolgte Varer — tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt aarlig fra 25 April 1934, indtil Betaling sker. Den indstævnte Bank har paastaet Kendelsen stadfæstet med den Ændring, at de tilpligtes at betale Appellanterne et Beløb af 442 Kr 80 Øre, idet Banken erkender at være pligtig at tilsvare Toldvæsnet dets Værdien 175 Kr af 25 Kasser Citroner, over hvilke Haandpanteret først er stiftet, efter at disse Varer var indgaaet under Kreditoplaget, dets Toldafgift 267 Kr 80 Øre af den resterende Del af det fornævnte Vareparti.

Til Støtte for deres Paastand har de Indstævnte anført, at bortset fra de nysnævnte 25 Kasser er deres Haandpanteret stiftet før Varerne indgik under Kreditoplaget, og at Appellanternes Panteret efter Toldforordningens § 75, Nr 1 følgelig — naar bortses fra Toldafgiften af selve de paagældende Varer — maa vige for de Indstævntes Haandpanteret.

Efter den ommeldte Bestemmelses Ordlyd og under Hensyn til, hvad der efter Kreditoplagsforholdets Natur maa antages at have været Formaalet med Bestemmelsen, maa det imidlertid statueres, at Appellanternes lovbestemte Panteret for samtlige paa Kreditoplagsvarer skyldige Af-

gifter gaar forud for hele den her omhandlede de Indstævnte indrømmede Haandpanteret, uanset Tidspunktet for dennes Stiftelse.

Med Hensyn til Størrelsen af det indsogte Beløb — der efter en af fornævnte Jantzen Holst afgivet Vidneforklaring svarer til Varenes Indkøbspris, og som er beregnet efter en Pris af 18 Kr pr Kasse — har de Indstævnte gjort gældende, at denne Pris er for højt ansat, og at Værdien ikke kan sættes højere end til det Beløb af 7 Kr pr Kasse, hvortil Varerne ved det fornævnte Salg er udbragt.

Naar nu henses til, at Varerne er solgt underhaanden uden forud-gaaende sagkyndig Vurdering, men alene saaledes, at de paagældende Købere selv har fastsat Prisen, vil Salgsprisen ikke kunne lægges til Grund, men efter alt det foreliggende — herunder hvad Varer af samme Art efter hvad der er oplyst omkring Dagen for den berammede Auktion den 21 April er udbragt til — findes Værdien skønsmæssigt at kunne ansættes til 1600 Kr, og de Indstævnte vil herefter være at tilpligte at betale Appellanterne dette Beløb tilligemed Renter som paastaat.

De Indstævnte vil derhos have at betale i Salær til den kst Kammeradvokat 200 Kr.

M a n d a g d e n 2 D e c e m b e r .

Nr 207/1935.

Rigsadvokaten

m o d

Aage Louis Frithiof Brandt (Bang),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr 98 af 29 Marts 1924.

Dom afsagt den 20 Maj 1935 af Retten for Frederikssund Købstad m v: Tiltalte, Købmand Aage Louis Frithiof Brandt, bør til Frederikssund Kommunekasse bøde 120 Kr, i Mangel af Betaling at forvandle til Hæfte i 12 Dage, og betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 26 Juni 1935: Tiltalte, Aage Louis Frithiof Brandt, bør for Tiltale af Anklagemyndigheden i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter, herunder 40 Kr i Salær til den for Tiltalte for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører P M Olsen, udredes af det offentlige.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det offentlige.

Efter det foreliggende maa der gaas ud fra, at Kunderne har kunnet benytte Afslaget til Køb efter eget Valg af de i Forretningen forhandlede Varer til almindelige Butikspriser.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde vil denne Dom være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Bang 100 Kroner, der udredes af det offenlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ifølge Anklageskrift af 26 f M tiltales Købmand Aage Louis Frithiof Brandt, født i Skævinge den 17 Juli 1904, boende Færgevej, Frederikssund, til Straf for

I. Overtrædelse af Lov Nr 98 af 29 Marts 1924 § 1, jfr § 2 ved at han der i Frederikssund Avis af 21 Marts 1935 har indrykket en Annonce, hvorefter han udbyder til Salg 3 Bagepulvere til en samlet Pris af 20 Øre, desuagtet den 21 Marts d A fra sin Butik har solgt 3 Bagepulvere til en Pris af 22 Øre, og saaledes altsaa har vildledt Publikum med Hensyn til Prisen.

II. For Overtrædelse af samme Lovs § 12 ved, at han i Februar, Marts og April Md d A paa sine Kassekuponer har reklameret med og ydet Publikum ved Køb af Varer i hans Butik til et Beløb af Kr 50 for Kr 1 Varer i Tilgift.

Da Tiltalte ved egen Forklaring i Forbindelse med det iøvrigt oplyste maa anses overbevist om at være skyldig i det Forhold, hvorfor han tiltales, vil han være at anse efter Lov Nr 98 af 29 Marts 1924 §§ 1 I og § 2 samt efter § 12, jfr Lov Nr 107 af 9 April 1926, med en Bøde til Frederikssund Kommunekasse af 120 Kr, subsidiært Hæfte i 12 Dage og have at betale Sagens Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 20 Maj 1935 af Retten for Frederikssund Købstad m v og paaanket af Tiltalte, Aage Louis Frithiof Brandt, til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Ad I. Efter det oplyste maa det antages, at højere Pris end averteret er afkrævet ved en Tiltalte utilregnelig Fejl fra hans Personales Side.

Ad II. Efter det oplyste kan den af Tiltalte ved Køb af Varer for et Beløb af ialt 50 Kr ydede Godtgørelse af 1 Kr i Varer, ikke anses for at være en af § 12 i Lov Nr 98 af 29 Marts 1924 omfattet Tilgift.

Tiltalte vil herefter i det hele være at frifinde for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag.

Sag angaaende Valg af et Medlem til at tiltræde Legatbestyrelsen. Ved Sagens Behandling erklærede Sagsøgte, Borgmester i Vejle Købstad Frederik Poulsen i Vejle, at Valget burde finde Sted ved almindelig Flertalsvalg, hvilket vilde medføre, at den socialdemokratiske Byraadsgruppe, der bestod af 10 Medlemmer, medens den borgerlige Byraadsgruppe kun talte 7 Medlemmer, kunde besætte Mandatet, men da den borgerlige Byraadsgruppe protesterede herimod og krævede Valget foretaget efter Forholdstalsvalgmaaden saaledes, at det, under Hensyn til, at Borgmesteren tilhørte den socialdemokratiske Byraadsgruppe, skulde tilkomme den borgerlige Byraadsgruppe i Medfør af Reglerne i Lov om Købstadskommunernes Styrelse Nr 87 af 25 Marts 1933 § 10 Stk 7 at besætte Mandatet, udsatte Sagsøgte Sagen. Ved Byraadets ordinære Møde den 1 Oktober 1934 blev Sagen paany foretaget, og Sagsøgte erklærede, at Valget skulde finde Sted ved almindelig Flertalsafstemning, der derefter mod den borgerlige Gruppes Protest fandt Sted saaledes, at 10 Stemmer faldt paa den socialdemokratiske Gruppes Formand, Forretningsfører N P Jensen i Vejle, og 6 Stemmer paa den af den borgerlige Gruppe foreslaaede Kandidat, Købmand Henrik Jacobsen i Vejle, hvorved bemærkes, at et af Medlemmerne af den borgerlige Gruppe var fraværende fra Mødet. Sagsøgte erklærede herefter Forretningsfører N P Jensen for valgt.

Idet Sagsøgeren, Skrædermester M B Mathiesen i Vejle, som Formand for den borgerlige Gruppe har anført, at Valget burde have fundet Sted som af nævnte Gruppe krævet, har han under nærværende Sag nedlagt Paastand om, at Sagsøgte i Egenskab af Formand for Vejle Byraad og Leder af Byraadets Forhandlinger tilpligtes at anerkende, at fornævnte Afstemning har ført til det Resultat, at Købmand Jacobsen rettelig er valgt til Bestyrelsesmandatet. Sagsøgte har principalt paa-staaet Sagen afvist, medens han subsidiært har nedlagt Paastand om Frifindelse.

Til Støtte for Afvisningspaastanden har Sagsøgte gjort gældende, at det maa være en Følge af Bestemmelsen i fornævnte Købstadkommunallovs § 14, at et Spørgsmaal som det foreliggende først skal forelægges til Afgørelse for Indenrigsministeren, hvis Bestemmelse derpaa kan prøves ved Domstolene. Heri findes der imidlertid ikke at kunne gives Sagsøgte Medhold, og da det under Sagen rejste Spørgsmaal som et Retsspørgsmaal ikke kan anses udelukket fra Domstolenes Afgørelse, vil Sagsøgtes Afvisningspaastand ikke kunne tages til Følge.

Sagsøgte har dernæst til Støtte for Frifindelsespaastanden anbragt, at hans Virksomhed med Hensyn til Deltagelse i Bestyrelsen af Legater, i hvilken Henseende de nærmere Regler findes i Købstadkommunallovens § 33, ikke er noget Byraadsanliggende, og at Bestemmelsen i Lovens § 10, 7 Stk, der baade efter sit Indhold og efter den Plads, der er givet den i Loven, kun kan angaa Afstemninger vedrørende Kommunens Anliggender, følgelig ikke har Hensyn til Valg af Medlemmer til en Bestyrelse for et Legat, der ikke er henlagt under Byraadets Administration. Iøvrigt har Sagsøgte anbragt, at han ikke er født Formand i den Betydning, dette er taget i sidstnævnte Lovbestemmelse, for Legatbestyrelsen, hvilket Hverv paaahviler ham som Magistratsforretning.

Naar imidlertid henses til Indholdet af Afstemningsreglerne i for- nævntes Lovs § 10, findes disse at maatte komme til Anvendelse i al Almindelighed, naar Byraadet skal foretage Valg, forsaavidt ikke Und- tagelsesbestemmelser er truffet. Der kan saaledes formentlig ikke være Tvivl om, at Bestemmelserne i Paragraffens 5 Stykke maatte komme til Anvendelse, dersom Byraadet skulde have valgt 2 eller flere Med- lemmer til Legatbestyrelsen. Da nu Sagsøgte maa anses at være født Formand for Bestyrelsen eller hans Stilling i denne Henseende i hvert Fald ganske maa sidestilles med en saadan, vil ogsaa Bestemmelsen i Paragraffens 7 Stk komme til Anvendelse ved det under Sagen omhand- lede Valg, og Sagsøgerens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger findes Sagsøgte at burde betale til Sagsøgeren 200 Kr.

Onsdag den 4 December.

Nr 42/1935. **De kommunale Opsynsmænds Organisation**
(Landsretssagfører Rønsted)

mod

Skolebetjent **Vald T Rasmussen**
(Landsretssagfører Schiørring Thyssen),

betræffende Spørgsmaalet om Berettigelsen af Indstævntes Eksklusion af den appellerende Organisation.

Østre Landsrets Dom af 7 Januar 1935: Den af de Sagsøgte, De kommunale Opsynsmænds Organisation, den 23 Oktober 1934 fore- tagne Eksklusion af Sagsøgeren, Skolebetjent Vald T Rasmussen, kendes uberettiget. De Sagsøgte bør genoptage Sagsøgeren som Medlem med Medlemsrettigheder fra den 1 August 1932. Iøvrigt bør de Sagsøgte for Sagsøgerens Tiltale i nærværende Sag fri at være. Sagens Omkost- ninger betaler de Sagsøgte til Sagsøgeren med 100 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Ifølge en af Skoledirektør Vinten efter Dommens Afsigelse afgivet yderligere Forklaring paalagde Skoledirektionen efter Strejkens Udbrud Indstævnte paa enhver Maade at søge Skolen renholdt og i den Anledning avertere efter og antage Rengørings- folk. Skoledirektøren har derhos forklaret, at han anser enhver under Kommunen ansat Skolebetjent for ifølge sin Instruks og sine Ansættelsesvilkaar at have ubetinget Pligt til ogsaa under Kon-

flikter at drage Omsorg for Rengøringsarbejdets Udførelse, samt at det er hans personlige Mening, at Skolebetjenten i Tilfælde af Konflikt ifølge sin Stilling er pligtig at renholde saa stort et Antal Enheder som det er ham muligt.

Efter det saaledes foreliggende og under Hensyn til Indstævntes Stilling som Kommunens Tjenestemand findes hans Virksomhed under Strejken — uanset om han personlig har udført en Del af det af de strejkende forladte Arbejde — ikke at have berettiget Appellanten til at ekskludere ham.

Herefter vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste, bortset fra Bestemmelsen om Sagens Omkostninger. Sagens Omkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale Indstævnte med 600 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, bortset fra Bestemmelsen om Sagens Omkostninger. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten, De kommunale Opsynsmænds Organisation, til Indstævnte, Skolebetjent Vald T Rasmussen, med 600 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Begyndelsen af 1934 opstod der en Konflikt mellem Sagsøgeren Vald T Rasmussen, der er Skolebetjent ved den under Gentofte Kommune hørende Dyssegaard-Skole, og Skolens Rengøringsarbejdere, der ansaa sig for fortrængte af Skolebetjenten paa forskellig Maade. Der udviklede sig desangaaende en Forhandling mellem Direktøren for Gentofte Kommunes offentlige Skoler A Vinten og Dansk Kommunalarbejderforbund, og i August blev Konflikten af Forbundet forelagt for Gentofte Kommunalbestyrelse, men det lykkedes ikke at komme til Forstaaelse, og fra den 1 Oktober iværksatte Forbundet Strejke overfor Rengøringsarbejdet paa Skolen.

Den 8 s M besluttede Bestyrelsen for de Sagsøgte, De kommunale Opsynsmænds Organisation, der er en Afdeling af Dansk Kommunalarbejderforbund, og hvoraf Sagsøgeren havde været Medlem siden den 1 August 1932, at ekskludere ham af Organisationen, hvilken Beslutning blev stadfæstet af en den 23 s M afholdt Generalforsamling.

Den 10 December enedes Forbundet og Kommunalbestyrelsen om Afvikling af Konflikten paa nærmere aftalte Vilkaar, bl a saaledes, at Arbejdet skulde genoptages den 15 s M.

Under nærværende mod De kommunale Opsynsmænds Organisation ved dens Formand P Groth anlagte Sag har Sagsøgeren nedlagt Paastand paa, at Eksklusionen kendes uberettiget, og at de Sagsøgte tilpligtes at genoptage ham som Medlem med Medlemsrettigheder fra den

1 August 1932, at de Sagsøgte idømmes Straf efter Lov Nr 70 af 27 Marts 1929 § 3 for deres overfor ham udviste Forhold, og at de i Medfør af samme Lovbestemmelse samt Ikrafttrædelseslov af 15 April 1930 § 15 Stk 1 tilpligtes at betale ham en efter Rettens Skøn fastsat Erstatning, ikke over 1500 Kr, for ham derved tilføjet Skade.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Begrundelse af sin Paastand har Sagsøgeren anført, at han ikke har udvist noget Forhold, der kunde berettige de Sagsøgte til at ekskludere ham, og at de siden Begyndelsen af September 1934 har forfulgt ham gennem Pressen og forulempet ham og hans Hustru paa anden Maade, hvoraf Følgen har været, at hans Helbred har lidt Skade, og at hans Hustru ikke har kunnet fortsætte sin Virksomhed som Kogerske.

Her overfor har de Sagsøgte gjort gældende: Sagsøgeren har udført Rengøringsarbejdet paa Skolen, skønt dette var lovligt nedlagt og skønt hans Stilling som Skolebetjent ikke medførte nogen Pligt for ham til selv at rengøre Lokalteter i Skolen. Han har derved udvist et Forhold, som berettigede Organisationen til at ekskludere ham i Henhold til § 25 i dens Love, hvori det hedder:

»Medlemmer, der handler i Strid med disse Love eller handler utilladeligt med Foreningens Midler og Ejendele, modarbejder Foreningens Formaal eller Interesser, i Særdeleshed ved at tage Arbejde paa Steder, hvor Arbejdet er nedlagt, kan indstilles til Eksklusion — — —«; ifølge § 2 er det Foreningens Formaal bl a »at samle alle mandlige og kvindelige Opsynsfunktionærer og dermed ligestillede, ansatte i de under Storkøbenhavn hørende Kommunes Tjeneste til Samarbejde for fælles Interesser, at søge Medlemmernes Løn og Arbejdsforhold forbedret, og at sikre dem i deres Pladser«. Ogsaa forsaavidt angaar Straf og Erstatning er Sagsøgerens Krav ubeføjet, idet Organisationen, bortset fra Deltagelse i et Mæglingssmøde den 27 Februar 1934, intet har foretaget sig overfor Sagsøgeren ud over at ekskludere ham.

Ifølge Instruksen for Skolebetjentene ved Gentofte Kommunes offentlige Skoler besørger Skolebetjenten Skolens Renholdelse i Overensstemmelse med den til enhver Tid gældende Rengøringsvedtægt, forsaavidt der ved en Skole er mere end et nærmere angivet Antal Klasseværelser, oppebærer han for hvert Klasseværelse et vist Beløb aarligt til Rengøringshjælp, men har Lov til at besørge saa stor en Del af Rengøringen, som han selv mener at kunne overkomme, forsaavidt det sker paa en forsvarlig Maade; hans Hustru er pligtig at hjælpe ham ved Udførelsen af de ham efter Instruksen paahvilende Arbejder.

For Landsretten har Sagsøgeren, Formanden for den sagsøgte Organisation, Opsynsbetjent P A R Groth, Skoledirektør A W Vinten, Dyssegaard-Skolens Inspektør N P Nissen, Rengøringsarbejderske Fru H V Larsen og Maskinarbejder K V Gerner afgivet Forklaring.

Af det derved oplyste fremgaar det, at det var Sagsøgerens Pligt uden særligt Vederlag at renholde 4 Enheder, d v s Klasseværelser eller andre Lokalteter i Skolen. Sagsøgerens Forklaring gaar ud paa, at han og hans Hustru under Strejken ikke har befattet sig med det Arbejde, de strejkende Arbejdersker havde udført, idet de — Sagsøgeren og hans Hustru — kun har renholdt de 4 Enheder, han var pligtig at renholde,

samt »Snegletrappen«, hvilket sidste Arbejde de ogsaa før Strejken havde udført mod særskilt Betaling.

Endvidere er det oplyst, at Sagsøgeren, efter at Strejken var iværksat, efter Ordre fra Skoledirektionen har averteret efter og antaget Arbejdersker til Rengøring, og at han adskillige Gange har befordret nogle af disse Arbejdersker til og fra Skolen, ved hvilken der var opstillet Strejkevagter. Skoledirektøren har forklaret, at hvad Sagsøgeren saaledes har foretaget, ikke var andet, end hvad han efter Instruksen var pligtig til, og at han ved at vægre sig derved vilde have udsat sig for Afskedigelse.

Formand P Groth har forklaret, at Sagsøgeren vel ikke har forbrudt sig mod Organisationen derved, at han og hans Hustru under Strejken har renholdt de 4 Enheder, men derimod ved, at de ogsaa har besørget andet Rengøringsarbejde, nemlig rengjort ikke blot Snegletrappen, men ogsaa andre Enheder ud over de 4, ligesom ogsaa ved, at han har søgt og antaget Rengøringsarbejdersker til Skolen; havde han vægret sig ved at efterkomme Ordren dertil, kunde han have opnaaet Organisationens Støtte overfor Direktionen.

Under Hensyn til den Sagsøgeren instruksmæssigt paahvilende Forpligtelse til at besørge Skolens Renholdelse og til den ham af Direktionen givne Ordre til at sørge for Fremskaffelse af fornøden Rengøringshjælp under Strejken findes Sagsøgeren ikke derved, at han har søgt og antaget Rengøringsarbejdersker til Skolen og befordret dem, at have udvist et Forhold, der kan henføres under Bestemmelsen i Lovenes § 25. Ikke heller findes han at have udvist saadant Forhold derved, at han har besørget Rengøring af Snegletrappen, et Arbejde, som før Arbejdsstandsningen ikke var blevet udført af de strejkende Arbejdersker, men med Hjemmel i Instruksen af ham og hans Hustru; selv om Bestemmelsen i § 25 antages ogsaa at angaa Arbejdsnedlæggelser, der som den her omhandlede ikke er iværksat af de Sagsøgte, skønnes det efter Forholdets Beskaffenhed ikke rimeligt at betragte Sagsøgeren som Strejkebryder, fordi han har fortsat det paagældende Arbejde. Idet det endelig maa anses betænkeligt ved de af Fru H V Larsen og Maskinarbejder Gerner afgivne Vidneudsagn imod Sagsøgerens Benægtelse at anse det for bevist, at han under Strejken har befattet sig med Rengøring af andre Lokalteter end de 4 Enheder og Snegletrappen, maa Eksklusionen betragtes som uberettiget, og Sagsøgerens Paastand vil forsaavidt være at tage til Følge.

Iøvrigt vil de Sagsøgte være at frifinde, da Sagsøgeren ikke har antageliggjort, at Eksklusionen har paadraget ham Tab eller Skade, eller at de Sagsøgte har nogen Skyld i de Forulempelser, han og hans Hustru skal have været Genstand for siden Begyndelsen af September.

Sagens Omkostninger vil være at tilkende Sagsøgeren hos de Sagsøgte med 100 Kr.

Torsdag den 5 December.

Nr 169/1935. Landsretssagfører **N C A Nielsen** (Svane)
 mod
 Aktieselskabet **P Bolvig (Borup Teglværk)** (Meyer),

betræffende Betaling for leveret Byggemateriale.

Østre Landsrets Dom af 1 Juli 1935: Sagsøgte, Landsretssagfører N C A Nielsen, bør til Sagsøgeren, A/S P Bolvig (Borup Teglværk), betale de paastævnte 2421 Kr 10 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 2 Maj 1935, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 200 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Efter Appellantens hele Optræden maa det antages, at hans Overtagelse af Ejendommen den 7 December 1931 navnlig skete i hans egen Interesse, og der maa efter det foreliggende gaas ud fra, at der ikke blev givet Meddelelse om Overtagelsen til de andre i Byggeforetagendet interesserede. I den nærmest følgende Tid leverede Indstævnte endnu forskellige Materialier til Byggeforetagendet.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Landsretssagfører N C A Nielsen, til Indstævnte, Aktieselskabet P Bolvig (Borup Teglværk) 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I November 1931 henvendte Entreprenør A Brydesen sig til det daværende Firma P Bolvig angaaende Leverance af Murmaterialier — Sten, Mørtel m m — til en Villa paa Fragariavej i Hellerup, som Brydesen opgav at skulle opføre for egen Regning. Efter Sagsøgeren A/S P Bolvigs (Borup Teglværk) Anbringende meddelte han, at han havde købt Grunden af Sagsøgte, Landsretssagfører N C A Nielsen, og at denne skulde

financiere og lede Byggeforetagendet, hvortil der var tilsagt Byggelaan af Ordrup-Charlottenlund Bank. Brydesen meddelte derpaa den 18 November Firmaet Bolvig saalydende Transport:

»Af det mig gennem Hr Landsretssagfører N C A Nielsen tilsagte Byggelaan i Ordrup-Charlottenlund Bank til Brug ved Opførelsen af en Dobbelt-Villa paa Fragariavej 3—5 transporterer og overdrager jeg herved til Firmaet P Bolvig Kr 4000,—, skriver Fire Tusind Kroner — som betales Firmaet med — — —

Transporten anmeldes for Hr Landsretssagfører N C A Nielsen, som paa mine Vegne udbetaler Beløbene til Firmaet P Bolvig til ovennævnte Tider.

For Transporten er jeg fyldestgjort.«

Transporten blev anmeldt for Sagsøgte og noteret af ham den 19 s M.

Brydesen havde i 1931 købt bemeldte Grund paa Købekontrakt af Arkitekt Volmar Jensen. Da det inden December Termin s A blev klart, at Brydesen ikke kunde præstere de pr December Termin forfaldne Ydelser, som skulde erlægges i Renter og Afdrag, og i det hele taget gennemføre Byggeforetagendet, foreslog Sagsøgte, der i Mellemtiden havde afholdt en Række Udlæg vedrørende Byggeforetagendet, Sælgeren, at han (Sagsøgte) skulde tage Skøde paa Ejendommen, hvilket skete den 7 December 1931, og i Forbindelse dermed udstedte Sagsøgte en Akkomodationsobligation paa 32 000 Kr til Overretssagfører Dam-Nielsen som Sagfører for Ordrup-Charlottenlund Bank, der havde givet Tilsagn om Ydelsen af Byggelaan. I Slutningen af December 1931 eller Begyndelsen af Januar 1932 ophørte Brydesen med Byggearbejdet, og der sammenkaldtes nogen Tid efter — i Begyndelsen af Februar 1932 — til et Møde hos Overretssagfører Bredmose for mulig at opnaa en Ordning for at sikre Haandværkerne. Dette lykkedes imidlertid ikke, hvorefter Sagsøgte i April s A stillede Ejendommen til frivillig Auktion.

Da der ikke fremkom noget acceptabelt Bud, blev Auktionen standset, og ved Skøde af 26 Maj 1932 solgte Sagsøgte Ejendommen til Firmaet Lassen & Asmussen for et Beløb af 17 826 Kr 98 Øre, hvoraf de 10 326 Kr 98 Øre androg Grundprioriteterne, medens Resten af Købesummen: 7500 Kr, af Sagsøgte er anvendt til delvis Dækning af de positive Udlæg, som Sagsøgte havde haft paa Ejendommen, og som ifølge en af ham fremlagt Opgørelse har udgjort et langt større Beløb nemlig 9474 Kr 98 Øre.

Af Sagens Oplysninger fremgaar endnu, at Brydesen i Sommeren 1932 blev erklæret fallit; Bobehandlingen viste, at han ikke ejede noget, hvorfor Boet blev sluttet efter Konkurslovens § 97.

Under denne Sag har nu Sagsøgeren paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale dem 2421 Kr 10 Øre, til hvilket Beløb de ifølge en fremlagt Specifikation har leveret Murmaterialier til bemeldte Byggeforetagende i Tiden 25 November—31 December 1931 med Renter af Beløbet 5 pCt p a fra Sagens Anlæg den 2 Maj 1935.

Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Under Domsforhandlingen har Overretssagfører Bredmose, Prokurist hos Sagsøgeren Ove Raff og Sagsøgte afgivet Forklaring.

Der findes at maatte gives Sagsøgeren Medhold i, at den af Sagsøgte den 19 November 1931 foretagne Notering af Brydesens Transport til Sagsøgeren, i Tillid til hvilken denne har indladt sig paa Leverancen til Brydesen, efter det foreliggende var uden virkelig Værdi, henset til den Risiko, der for Haandværkere og Leverandører var forbundet med Opførelsen af en Bygning paa en Grund, erhvervet af Brydesen paa Købekontrakt uden Udbetaling og iøvrigt under nærliggende Fare for Misligholdelse fra Brydesens Side overfor Grundsælgeren. Ifølge Sagsøgtes Partsforklaring har han til Sagsøgeren, inden denne indlod sig med Brydesen, — i Anledning af en Forespørgsel derom fra Sagsøgerens Side — antagelig sagt, at Byggeforetagendet var godt nok. En Udtalelse fra en Sagfører om et Byggeforetagendes Godhed findes i et Tilfælde som det foreliggende imidlertid ogsaa at burde have Hensyn til den som Bygherre anførtes Retsstilling overfor Grundsælgeren.

Efter Byggeforetagendets Forløb og henset til Brydesens fuldkomne Insolvens findes Sagsøgte under de foreliggende Omstændigheder, hvor han har været afgørende medvirkende til at bevæge Sagsøgeren til at optræde som Leverandør til et af Sagsøgtes Klient forestaaet Byggeforetagende, der alt iberegnet maa betegnes som havende været letsindigt — at burde erstatte Sagsøgeren dennes Udgifter til det nævnte Foretagende.

Der vil allerede som Følge heraf være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren 200 Kr.

Fredag den 6 December.

Nr 37/1935. Købmand Oskar Jensens i uskiftet Bo hensiddende
 Enke **Alma Marie Jensen** mod

Socialministeriet (Rode),

betræffende Spørgsmaalet om Appellantinden har haft Forpligtelse til at holde en for hende arbejdende Murer ulykkesforsikret i Henhold til Loven af 14 Juli 1927 § 49.

Østre Landsrets Dom af 29 December 1934: De Sagsøgte, Socialministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Købmand af Tolne Oskar Jensens i uskiftet Bo hensiddende Enke Alma Marie Jensen, i denne Sag fri at være. Sagsøgerinden bør betale de Retsafgifter, som vilde være at erlægge, og det stemplede Papir, som skulde bruges, saafremt Sagen ikke for de Sagsøgtes Vedkommende havde været afgiftsfri, og i Salær til den kst Kammeradvokat 200 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse at regne under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Det tiltrædes, at afdøde Murer Pedersen ikke ved Udførelsen af det omhandlede Arbejde har kunnet anses som selvstændig Erhvervsdrivende.

Det Arbejde, der er udført, maa imidlertid uanset at den af Appellantinden beboede Ejendom i Tolne for en Del rummede Forretningslokaler, betragtes som udført i Husholdningen, hvilket Udtryk i den paagældende Lovbestemmelse maa tages i videre Forstand, og da det har været af forbigaaende Natur, har Appellantinden ikke haft Forsikringspligt overfor Murer Pedersen i Henhold til Bestemmelsen i Lov af 14 Juli 1927 § 49, 1 Stk, 2 Pkt. Appellantindens hermed stemmende subsidiære Paastand vil herfter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellantinden, Købmand Oskar Jensens i uskiftet Bo hensiddende Enke, Alma Marie Jensen, har ingen Forsikringspligt med Hensyn til den skete Ulykke.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 24 Maj 1933 var Murer Martin Kristian Pedersen beskæftiget med Hvidtning af Enkefru Alma Marie Jensens Ejendom i Tolne, hvilken Ejendom dels benyttes til Købmandshandel og dels til Beboelse. Det var Enkefru Jensens Søn og Forretningsfører Evald Jensen, der havde anmodet Murer Pedersen om at udføre det ommeldte Arbejde, for hvilket han i tidligere Aar havde faaet den Timebetaling, han selv forlangte, foruden Kosten, hvorhos han fik udleveret den Kalk, som han skulde bruge. Da den til Ejendommen hørende Stige var udlaant, havde Forretningsfører Jensen sendt Kommis Jens Christian Jensen af Sted for at hente Stigen, men ved en Fejltagelse tog Kommissen en anden Stige, hvori der manglede et Par Trin. Murer Pedersen fik nu Hammer og Søm udleveret i Forretningen og modtog Anvisning paa at hente Træ i Trælageret, og han satte derefter et ny Trin paa Stigen. Under Udførelsen af Arbejdet stillede han Stigen op mod Gavlen i den Del af

Færdig fra Trykkeriet den 23 December 1935.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 24

Fredag den 6 December.

Ejendommen, der benyttes til Privatbeboelse, og gik opad Stigen medtagende en Spand med Kalk. Omtrent i samme Øjeblik, som han var naaet op ad Stigen i Højde med Vinduet paa 1ste Sal, knækkede Stigen over ved et Trinbrædt midt paa Stigen, og han styrtede bagover ned paa Stenbroen. Den 8 Juni 1933 afgik han ved Døden som Følge af de ham ved Faldet paaførte Kvæstelser.

Ved en af Direktoratet for Ulykkesforsikringen under 2 December 1933 truffet Afgørelse blev det statueret, at det Ulykkestilfælde, der var overgaaet Murer Martin Kristian Pedersen den 24 Maj 1933, og som havde medført Murerens Død den 8 Juni s A, maatte henføres under Enkefru Jensens Ansvar efter Ulykkesforsikringsloven, hvorhos det ved samme Afgørelse blev statueret, at hun, da hun ikke paa Ulykkestilfældets Tidspunkt havde tegnet Forsikring i Henhold til Ulykkesforsikringsloven for den Medhjælp, hun beskæftigede i sin Købmandsforretning, maa hæfte personligt for de Ydelser, der maatte tilkomme afdødes Efterladte i Henhold til Ulykkesforsikringsloven i Anledning af Ulykkestilfældet.

Denne Afgørelse indankede Enkefru Jensen under 2 Februar 1934 for Socialministeriet, der imidlertid i Skrivelse af 24 August 1934 udtalte, at Socialministeriet efter de foreliggende Oplysninger i Sagen var enig med Direktoratet i, at afdøde Murer Pedersen maatte anses for forsikringsberettiget Arbejder hos Enkefru Jensen ved ommeldte Lejlighed, og at Ulykkestilfældet var sket i Enkefru Jensens Erhvervsvirksomhed, saaledes at Bestemmelsen i Ulykkesforsikringslovens § 49, Stk 1, 2 Pkt, ikke kommer til Anvendelse.

Under nærværende Sag har nu Sagsøgerinden, Købmand af Tolne Oskar Jensens i uskiftet Bo hensiddende Enke, Alma Marie Jensen, Tolne, overfor de Sagsøgte, Socialministeriet, principielt nedlagt følgende Paastand: Den af Socialministeriet ved Skrivelse af 24 August 1934 trufne Afgørelse om, at Murer Martin Kristian Pedersen, Vogn i Mosbjerg Sogn, maa anses for forsikringsberettiget Arbejder hos Sagsøgerinden under Udførelse af Arbejde med Hvidtning af hendes Bygninger den 24 Maj 1933, og at det ved denne Lejlighed skete Ulykkestilfælde, efter hvilket Murer Pedersen afgik ved Døden, maa anses at være sket i Sagsøgerindens Erhvervsvirksomhed, saaledes at Bestemmelsen i den da gældende Ulykkesforsikringslov af 14 Juli 1927 § 49, Stk I, 2 Pkt, ikke kommer til Anvendelse, paastaas ved Dom ændret derhen, at det omtalte Arbejdsforhold ikke hører under nævnte Ulykkesforsikringslov,

og at Sagsøgerinden ikke kan anses som forsikringspligtig Arbejdsgiver i dette Forhold.

Subsidiært har Sagsøgerinden nedlagt Paastand paa, at det statueres, at Bestemmelsen i Ulykkesforsikringsloven af 14 Juli 1927 § 49, Stk I, 2 Pkt kommer til Anvendelse, saaledes at Sagsøgerinden i Henhold til denne Bestemmelse ikke har Forsikringspligt med Hensyn til det skete Ulykkestilfælde.

Mere subsidiært har hun nedlagt Paastand paa, at det statueres, at Bestemmelsen i Ulykkesforsikringsloven af 14 Juli 1927 § 3, Stk II kommer til Anvendelse, saaledes at Erstatningen bør bortfalde eller ned sættes.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Støtte for sin principale Paastand har Sagsøgerinden anført, at Murer Pedersen i de sidste ca 20 Aar havde arbejdet som selvstændig Erhvervsdrivende ved Murerfaget dels ved Opførelse af Nybygninger, dels ved Ombygninger og Tilbygninger, samt ved Reparationsarbejder direkte for Bygherrerne. De paagældende Arbejder, som han delvis havde paataget sig sammen med andre Landhaandværkere, var udført for akkordmæssig Betaling, efter Regning eller for forud aftalt Time- eller Dagløn, alt paa eget Ansvar og for egen Regning som selvstændig Mester. Da han faktisk har arbejdet som Mester, maa det blive uden Betydning, at han ikke har aflagt Svendeprov eller løst Mesterborger skab.

Til Støtte for sin subsidiære Paastand har Sagsøgerinden anført, at Afdøde, da Ulykken skete, ikke udførte Arbejde i hendes Erhvervs virksomhed; han var paa det nævnte Tidspunkt beskæftiget med at hvidte Gavlen i den Del af Bygningen, der af hende benyttedes til Privatbeboelse, og Tilfældet maa derfor falde ind under Lovens § 49, 1 Stk, 2 Pkt, der bestemmer, at der ikke er Forsikringspligt for Medhjælp i Husholdningen af ganske forbigaaende Art.

Sagsøgerinden har endelig til Støtte for sin mere subsidiære Paastand anført, at Afdøde har gjort sig skyldig i grov Uagtsomhed derved, at han ikke, forinden han benyttede Stigen, som han ved første Øjekast maatte se var meget brøstfældig, har underkastet den en nærmere Undersøgelse. Hvis han havde gjort dette, vilde det ikke have kunnet undgaa hans Opmærksomhed, at Træet i Sidestykkerne var raadent, saaledes at det var forbundet med Livsfare at benytte Stigen.

De Sagsøgte har til Støtte for deres Frifindelsespaastand anført, at Afdøde ved den i Sagen ommeldte Lejlighed ikke arbejdede som selvstændig Erhvervsdrivende, men som forsikringsberettiget Arbejder hos Sagsøgerinden, jfr Lovens § 50. Sagsøgerinden havde i Medfør af Lovens § 49, 1 Stk, 1 Pkt Forsikringspligt overfor Afdøde, medmindre Tilfældet maatte antages at falde ind under den ved § 49, 1 Stk, 2 Pkt hjemlede Undtagelse fra Forsikringspligten. Dette maa dog anses for udelukket, idet Afdøde ikke var beskæftiget som Medhjælp i Husholdningen af ganske forbigaaende Art, men i Sagsøgerindens Erhvervs virksomhed. Den paagældende Ejendom maa i sin Helhed betragtes som en Erhvervs ejendom; at der i Ejendommen tillige er indrettet Privatbeboelse, maa være uden Betydning. Hvis Sagsøgerinden, saaledes som det efter Loven

var hendes Pligt, havde tegnet Forsikring for den i hendes Erhvervs-virksomhed benyttede Medhjælp, maatte denne Forsikring have dækket hendes Risiko i det foreliggende Tilfælde. Da hun har undladt at tegne saadan Forsikring, maa Følgen heraf være, at hun maa være personlig forpligtet til at udrede den Erstatning, som efter Loven tilkommer Afdødes Efterladte. De Sagsøgte har endelig bestridt, at Afdøde skulde have gjort sig skyldig i grov Uagtsomhed, og de har i denne Forbindelse henvist til, at Sagsøgerinden i sin Anmeldelse om Ulykkestilfældet i Henhold til Ulykkesforsikringsloven har udtalt, at Afdøde efter hendes Formening ikke selv paa nogen Maade kan være Skyld i Ulykken.

Af det under Sagen oplyste fremgaar, at Afdøde har været Haand-langer hos Murer Valdemar Pedersen i Tiden fra 1907 til 1914 og i den Tid ogsaa har muret. Det var nævnte Murer Pedersen, der lærte Afdøde at mure. Afdøde har derimod aldrig staaet i Lære og havde ingen egentlig Faguddannelse. Derefter var han i ca 5 Aar beskæftiget med at grave Tørv og var derhos Jordarbejder hos Statsbanerne. Senere har han dels alene dels sammen med fornævnte Murer Valdemar Pedersen, Murer Adolf Christensen eller Murermester Ramsing Larsen opført forskellige Bygninger, ligesom han har udført en Del Reparationsarbejder og Beton-støbningsarbejder. Med Hensyn til Bygningsarbejderne har Forholdet stadig været det, at han har udført Arbejderne efter ham overleverede Tegninger og under Tilsyn af Bygherren selv eller af en af denne antaget Arkitekt. Afdøde har overfor Bygherrerne vægret sig ved at tage Arbejde i Akkord og er stedse blevet lønnet med Time- eller Dagløn, undertiden med Tillæg af Kost; han har saaledes ikke villet løbe Risiko eller tage Chancen for Gevinst ved at overtage Arbejder i Entreprise. I et enkelt Tilfælde havde dog fornævnte Murer Adolf Christensen efter at have sluttet Akkord om en Nybygning faaet Afdøde til at gaa halvt med i Akkorden, men det var Christensen alene, der stod som Kontrahent overfor Bygherren. Afdøde har aldrig selv antaget lønnet Medhjælp og har aldrig selv lagt Materialier til. Afdøde ernærede iøvrigt sig og sin Familie af Indtægterne af et ham tilhørende lille Husmandsbrug paa 7 Tdr Land, som til Ejendomsskyld er vurderet til 4500 Kr.

Efter det om Afdødes Virksomhed oplyste kan det ikke statuere, at Afdøde i det foreliggende Forhold, hvor det drejer sig om et Arbejde, hvortil der ikke kræves nogen særlig Faguddannelse, men som nærmest maa karakteriseres som almindeligt Arbejdsmandsarbejde, som iøvrigt vil kunne udføres af almindelige Landbrugsarbejdere og faktisk ogsaa i stort Omfang udføres af Landbrugernes egne Folk, og hvor Afdøde har faaet de til Arbejdets Udførelse nødvendige Materialier stillet til Disposition af Sagsøgerinden, kan anses som selvstændig Erhvervsdrivende, men han maa anses at have udført det paagældende Arbejde som forsikringsberettiget Arbejder hos Sagsøgerinden.

Retten maa derhos med de Sagsøgte være enige i, at den under Sagen omhandlede Bygning maa betragtes som en Helhed, og at denne, da den i første Række rummer Forretningslokaler, maa anses som en Erhvervsejendom. Der kan saaledes ikke opstilles nogen Sondring, saaledes at Afdøde, medens han hvidtede den Del af Bygningen, der benyttes til Forretningslokaler, skulde betragtes som beskæftiget i Erhvervs-

virksomheden, og medens han hvidtede den Del af Bygningen, der benyttes til privat Beboelse, skulde betragtes som beskæftiget i Sagsøgerindens Husholdning. Ulykkestilfældet maa derfor anses at være sket under Udførelse af Arbejde i Sagsøgerindens Erhvervsvirksomhed og kan ikke henføres under Undtagelsesbestemmelsen i den fornævnte Lovs § 49, 1 Stk, 2 Pkt.

Med Hensyn til Stigens Beskaffenhed bemærkes, at det er oplyst, at t Kommis Jensen, der hentede Stigen, alene har henledet Afdødes Opmærksomhed paa, at der manglede 2 Trin, at t Afdøde har faaet udleveret Hammer og Søm i Forretningen, samt har faaet Anvisning paa at hente Træ i Trælageret, at t Afdøde har indsat et nyt Trin og at Stigen knækkede, fordi Sidestykkerne, som det bagefter viste sig, var raadne. Efter det saaledes foreliggende kan det ikke antages, at Afdøde ved at benytte Stigen har gjort sig skyldig i grov Uagtsomhed og saaledes selv har været Skyld i Ulykken.

Herefter vil de Sagsøgte Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagsøgerinden findes at burde tilsvare Sagens Omkostninger efter Reglerne for Sager, der er afgiftsfri, derunder i Salær til den kst Kammeradvokat, der har givet Møde for de Sagsøgte, 200 Kr.

M a n d a g d e n 9 D e c e m b e r 1 9 3 5

Nr 236/1934. **Tønder Amtskommune** (F Bülow)

m o d

Andelsselskabet **Midtsønderjyllands Elektricitetsforsyning**
(Bruun),

betræffende Erstatning for Udgifter til Flytning af Højspændingsmaster.

Vestre Landsrets Dom af 1 Oktober 1934: De Sagsøgte, Andelsselskabet Midtsønderjyllands Elektricitetsforsyning, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Tønder Amtskommune, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte med 500 Kr, der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

Skønsmændene, Installatør Frandsen og Ingeniør Sardemann, har i Retten den 29 Maj 1934 udtalt, at samtlige de af Elektricitetskommissionen paabudte Foranstaltninger var nødvendige Konsekvenser af Flytningen af Masterne. I en den 15 Februar 1935 dateret Skrivelse har de henholdt sig bl a til denne Udtalelse og yderligere tilføjet, at de af Elektricitetskommissionen paabudte og

af Værket udførte Sikkerhedsforanstaltninger direkte skyldes den Omstændighed, at der ved Vejforlægningen fremkommer fire Steder, hvor Højspændingsledningen, og to Steder, hvor Lavspændingsledningen krydser Veje, men at disse Sikkerhedsforanstaltninger ikke gaar ud over, hvad der med Rimelighed kan forlanges af et veludført Ledningsanlæg.

Med disse Bemærkninger og idet samtlige de Foranstaltninger som Vejoplægningen medførte, i dette Tilfælde maa betragtes som en Helhed, vil Dommen iøvrigt i Henhold til de i den anførte Grunde efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Tønder Amtskommune, til Indstævnte, Andelsselskabet Midtsønderjyllands Elektricitetsforsyning, 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Anledning af at Sagsøgerne, Tønder Amtskommune, Tønder, i Vinteren 1933—34 efter foretaget Ekspropriation af de fornødne Jordarealer fuldførte en Vejoplægning ved Transformatorstationen i Landsbyen Roost, paalagde Elektricitetskommissionen ved Skrivelse af 9 November 1933 de Sagsøgte, Andelsselskabet Midtsønderjyllands Elektricitetsforsyning, Agerskov, der i 1924 havde opført det paagældende Højspændingsanlæg, at ændre Linieføringen i Roost ved at flytte tre Højspændingsmaster, der ved Vejoplægningen var kommet til at staa i selve Vejarealet og ved — hvad der var en Følge af denne Flytning — yderligere henholdsvis at flytte og at opsætte nogle Master udenfor Vejarealet, hvorhos en Del Master skulde forsynes med Afstivninger og dobbelte Fangrammer i Overensstemmelse med § 152 c i Stærkstrømsreglementet af 8 Februar 1930. De Sagsøgte, der forment, at det maatte paahvile Sagsøgerne, som ikke forinden Ekspropriationen eller Aabningen af den nye Vej for Færdselen havde forhandlet med dem om Flytning af de tre ovenfor førstnævnte Højspændingsmaster, at bære Udgifterne ved de paabudte Foranstaltninger, anmodede Sagsøgerne om at stille det fornødne Beløb til Raadighed, hvilket Krav Sagsøgerne imidlertid afviste. De Sagsøgte, der havde paabegyndt Arbejdets Udførelse, standsede derefter Arbejdet og efterkom ikke et ved Skrivelse af 22 November 1933 fornyet Paabud fra Elektricitetskommissionen, hvorfor Kommissionen ved Skrivelse af 1 December s A anmodede Politimesteren i Toftlund om at foranledige Højspændingsledningen afbrudt. Efter at Parterne af Politimesteren var indkaldt til

Drøftelse af Sagen den 4 s M, enedes de den nævnte Dag om, at de Sagsøgte skulde efterkomme Elektriciteitskommissionens Paabud, og at Sagsøgerne foreløbig — efter Regning — skulde betale de dermed forbundne Udgifter, dog saaledes at Sagsøgerne var berettigede til ved senere Retssag at søge afgjort, hvem Betalingspligten rettelig paa-hvilede. I Henhold til denne Overenskomst betalte Sagsøgerne den 18 Januar 1934 til de Sagsøgte 1416 Kr 30 Øre.

Under nærværende Sag har Sagsøgerne herefter paastaaet de Sagsøgte tilpligtede at betale Sagsøgerne det ommeldte Beløb 1416 Kr 30 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt p a fra den 19 Februar 1934, indtil Betaling sker. Subsidiært har Sagsøgerne paastaaet sig tilkendt 1371 Kr 30 Øre tilligemed Renter som anført, nemlig det principalt paastaaede Beløb med Fradrag af Udgifterne, 45 Kr, ved Flytning af de tre ovennævnte Højspændingsmaster, der ved Vejoplægningen var kommet til at staa i det nye Vejareal.

Under Retssagens Forberedelse protesterede Sagsøgerne mod Størrelsen af Udgiftsbeløbet 1416 Kr 30 Øre, hvorfor der afholdtes en Syns- og Skønsforretning. Da imidlertid dennes Resultat var i Sagsøgernes Disfavør, frafaldt Sagsøgerne den paagældende Indsigelse. Syns- og Skønsforretningen medførte for de Sagsøgte en Udgift paa 365 Kr til Syns- og Skønsmændene.

De Sagsøgte har principalt paastaaet sig frifundet, subsidiært paastaaet, at Omkostningerne — 365 Kr — ved det foretagne Syn og Skøn under alle Omstændigheder paalægges Sagsøgerne.

Til Støtte for Frifindelsespaastanden har de Sagsøgte anført, at de ved Overenskomster med den tidligere Ejer af det paagældende Areal mod et Vederlag een Gang for alle har erholdt Ret til Anbringelse af de tre ovennævnte Højspændingsmaster, og at Sagsøgerne ikke ved Ekspropriationen af Arealet kan have erhvervet større Ret overfor de Sagsøgte, end den tidligere Ejer vilde have haft, hvorfor Sagsøgerne maa være pligtige at holde de Sagsøgte skadesløse for de Udgifter, som den af Sagsøgerne foretagne Vejoplægning har foraarsaget de Sagsøgte.

Der findes nu at maatte gives de Sagsøgte Medhold i, at Sagsøgerne maa være pligtige at respektere de Sagsøgtes Rettigheder med Hensyn til det eksproprierede Areal. Ifølge de mellem de Sagsøgte og den tidligere Ejer af de eksproprierede Arealer Gaardejer Kristian Thomsen truffne Aftaler maatte sidstnævnte være uberettiget til ved Anlæg paa selve de Pladser, hvor Masterne var opstillede, at paadrage de Sagsøgte Udgifter, der er en Følge af den herved overensstemmende med de gældende Forskrifter nødvendiggjorte Flytning af Masterne, og Sagsøgerne maa derfor være pligtige at erstatte de Sagsøgte Omkostningerne ved de Arbejder, der er nødvendiggjorte ved Flytningen af de Master, som efter Vejoplægningen fandtes staaende indenfor den nye Vejs Omraade. Da nu samtlige de i Elektriciteitskommissionens Skrivelse paabudte Foranstaltninger ifølge Syns- og Skønsmændenes under Afhjæmningen af Skønsforretningen fremsatte Udtalelser vilde være nødvendige Konsekvenser af en saadan Flytning, har Sagsøgerne været pligtige at afholde samtlige de af Spørgsmaalet omfattede Om-

beskæftigede Svende den 19 Februar 1935 paa Foranledning af de Sagsøgte, Blikkenslagerforbundet i Danmark, København, og Blikkenslagerforbundets Esbjerg Afdeling, Esbjerg, har nægtet at udføre Arbejde paa en større Bestilling, nemlig 1200 Kyllingemødre, der skulde leveres til en Aftager, med hvem Blikkenslagerforbundet havde Strid, og at Sagsøgeren har maattet give Afkald paa at udføre det bestilte Arbejde og ej heller har kunnet paatage sig senere Bestillinger fra samme Aftager, hvorved Sagsøgeren har lidt et Tab, som de Sagsøgte overensstemmende med Reglerne i Lov Nr 70 af 27 Marts 1929 § 3 maa være pligtige at erstatte, har Sagsøgeren under nærværende ved Retten for Esbjerg Købstad m v forberedte Sag paastaaet de Sagsøgte in solidum tilpligtede at betale ham et Erstatningsbeløb af ikke over 1500 Kr tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt p a fra den 12 April 1935, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har under særlig Formalitetsprocedure paastaaet Sagen afvist; de henviser til, at Sagsøgeren i Slutningen af 1934 har afsluttet en Overenskomst med Blikkenslagerforbundet i Danmark, efter hvis §§ 1—5 der er truffet Aftaler om Arbejdstid og Arbejdsløn, hvorhos det i § 6 hedder: »Som Regler for Behandling af faglig Strid gælder den af Hovedorganisationerne senest vedtagne Norm, jfr dog § 7, 3 Stk, og »Akkordprislisten for Bygnings-Blikkenslager- og Skiferarbejde« med de fra 1931 gældende »Almindelige Bestemmelser« Afsnit I a, samt Rørprislisten af 1931«, Afsnit E n«. Endvidere indeholder § 7 Bestemmelser vedrørende Priskuranten og udtaler, at Uoverensstemmelser om Forstaaelsen af Priskuranten skal afgøres af at Udvalg efter forudgaaende Forhandling mellem Parterne. De Sagsøgte hævder, at Bestemmelsen i § 6 indeholder en almindelig Aftale om Anvendelse af den sædvanlige Norm for Behandling af faglig Strid (Septemberforliget), og at Sagsøgeren derfor i Henhold til § B 1 i Lov Nr 536 af 4 Oktober 1919 burde have forelagt Tvisten mellem Parterne for den faste Voldgiftsret, medens Søgemaal derom ved de almindelige Domstole er afskaaret, hvorimod Sagsøgeren anfører, at det ikke drejer sig om en faglig Strid, og at Tvistemalet derfor efter nævnte Lovs § 4 B ikke kan kræves indklaget for Voldgiftsretten, idet Sagsøgeren ved Overenskomsten alene er indgaaet paa en Priskurant, om hvilken ingen Strid hersker, men ikke har fraskrevet sig Ret til Søgemaal ved de almindelige Domstole til Erstatning for retstridige Handlinger fra de Sagsøgtes Side udenfor Overenskomstens særlige Omraade.

Baade efter den Plads § 6 har i Overenskomsten og efter dens Ordlyd, som ikke tydelig viser, at den rækker udover Overenskomstens begrænsede Omraade, findes det paa det foreliggende Grundlag ikke at kunne statuere, at § 6 maa forstaaes som en almindelig Bestemmelse om Afgørelse af ogsaa anden faglig Strid end det af selve Overenskomsten omfattede Omraade, nemlig Arbejdstid og Arbejdsløn, og idet de Sagsøgtes Afvisningspaastand herefter ikke vil kunne tages til Følge, vil Sagen være at henvise til Underretten til Fortsættelse af dens Forberedelse til Domsforhandling i Realiteten.

Onsdag den 11 December.

Nr 197/1935.

Rigsadvokaten

mod

Alfred Johansen (Steglich-Petersen),

vedrørende Erstatning for uforskyldt Varetægtsfængsel.

Dom afsagt af Retten for Sakskøbing Købstad m v den 14 Maj 1935: Statskassen bør til Vognmand Alfred Johansen, Sakskøbing, betale i Erstatning 4000 Kr. Til den beskikkede Sagfører L Petersen, Sakskøbing, betales et Salær paa 25 Kr, der udredes af det offentlige. Den idømte Erstatning at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Østre Landsrets Dom af 13 August 1935: Vognmand Alfred Johansen kendes uberettiget til Erstatning for den ham overgaaede Fængsling. Han bør derhos udrede Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder Salær til den for ham ved Underretten beskikkede Forsvarer, Sagfører L Petersen, Sakskøbing, hvis Salær findes at burde forhøjes til 50 Kr, samt i Salær til den for ham for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Anker-Jensen 100 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af Alfred Johansen.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde

kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesterets sagfører Steglich-Petersen betaler Alfred Johansen 300 Kroner.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Statsadvokatens Beslutning om Sagsanlæg af 24 April d A sagsøges under nærværende Sag Vognmand af Sakskøbing Alfred Johansen, der er født den 6 Juni 1881 og ikke ses tidligere at være tiltalt eller straffet ud over, at han den 3 Januar 1931 i Sakskøbing har vedtaget Bøde stor 100 Kr for Overtrædelse af Motorloven til at kendes uberettiget til en af ham ved Skrivelse af 16 April d A i Henhold til Retsplejelovens Kap 93, a paastaet Erstatning for uberettiget Varetægtsfængsel i Anledning af, at han som sigtet for Brandstiftelse og Hærværk i Henhold til Kendelser afsagte dels af Retten for Sakskøbing Købstad m v dels af Østre Landsret har været underkastet Varetægts-

fængsel i Sakskøbing i Tiden fra den 7 December til den 14 December 1934 og fra den 22 December 1934 til den 16 Marts 1935 uden at Sagen vedrørende Brandstiftelse blev forfulgt til Dom.

Af Sagens Oplysninger fremgaar følgende:

Efter at Sagsøgte, der fra Dreng af var blevet vænnet til stærke Drikke bl a derved, at hans Medtjenere tvang ham til at drikke, senere havde drukket stærkt navnlig ude i Selskab og paa Beværtninger, blev han efter sit Kørselsuheld i 1930 med sit Automobil, hvorfor han vedtog Bøde 100 Kr, indmeldt i en Afholdsforening og var afholdende indtil Sommeren 1934, da han efter at være kommet i Forbindelse med en Sakskøbing tilflyttet Købmand, hos hvem han ofte kom, igen fik Smag for stærke Drikke, og efter den Tid ofte berusede sig.

Lørdag den 1 December f A havde han saaledes drukket stærkt og var meget beruset, og i denne Tilstand gik han efter Beværtningens Lukketid over Torvet i Sakskøbing, hvor han, da han fik Øje paa Repræsentant Meisners Automobil, forøvede Hærværk paa samme ved med sin Lommekniv at gennemskaere en Bagagerem og et Dæk og en Slange og paa sin Vej herfra punkterede han med sin Kniv Dæk og Slange paa en opad Raadhuset henstillet Cykel.

Om dette Forhold forklarede han overfor Politiet, at han ingen Erindring havde om det, og dette gav Anledning til, at han den 3 December blev sat under Anholdelse, idet Politiet herefter fik Mistanke om, at han, der ligeledes havde færdedes ude i beruset Tilstand Nættene til den 4 og 8 November f A, da Lyngbæks store Tømmerlager og Signild Hansens Hus i Sakskøbing brændte, da ligesaavel kunde have forvoldt disse Brande, der vare uopklarede.

Efter at have siddet som anholdt, blev han ved nærværende Rets Kendelse af 7 December fængslet som med skellig Grund sigtet for Brandstiftelse, men da der ikke fremkom yderligere Data til Bestyrkelse af Sigtelsen atter løsladt den 14 December, hvilken Løsladelseskendelse blev ændret af Østre Landsret den 22 s M, og har derefter siddet fængslet i det foran anførte Tidsrum til 16 Marts d A, da Statsadvokaten frafaldt Tiltale for Brandstiftelse paa Grund af Bevisets Stilling.

Under Forundersøgelsen tilstod Sagsøgte, at han havde været klar over, hvad han foretog sig med Meisners Bil, og kun havde afgivet urigtig Forklaring, fordi han, da han kom til Besindelse, var flov over, at han, der efter sin egen Formening var agtet Borger i Byen, havde kunnet begaa noget saadant, og at Grunden hertil var den, at han havde villet hævne sig paa Meisner, fordi denne altid havde drillet ham med, at han kørte med »Lig og med Skidt«, — ligesom han havde punkteret Cyklen, for at Politiet ikke paa denne skulde sætte efter ham.

Tidlig Søndag Morgen den 4 November f A nedbrændte Lyngbæks store Tømmerlager i Sakskøbing. Branden, der brød ud Kl ca 4½ Morgen, antoges at være paasat ca Klokken 4¼. Samtidig var der i den modsatte Del af Byen hos Firmaet P Hansen gjort Forsøg paa Ildspaaættelse ved tilrettelagt Baal.

Fra Lørdag Aften Kl ca 8 havde Johansen hos Købmand Sørensen paa Maribovej sammen med Købmanden og dennes Hustru drukket

Spiritus, saaledes at han var blevet beruset. Han vil have forladt Sørensens Klokken 3,35 Søndag Nat. Fru Sørensen har hævdet, at Klokken kun var ca 2,30.

Johansen laante Fru Sørensens Cykel og vilde nu køre ud til Aggerup for at tale med sin Svigerinde Marie Carlsson. Efter at have væltet med Cyklen to—tre Gange, kom han i Tanker om, at det var for sent at tale med Marie Carlsson, der allerede paa dette Tidspunkt maatte være gaaet til Malkning fra sit tæt ved Aggerup beliggende Hus, og vendte om. Paa Tilbagevejen var han henne ved et Automobil, der holdt stille ved Indkørslen til Forpagter Strygers Ejendom »Langgaarden« i Vaabensted. I Automobilet sad en Elektriker Hansen med en ung Pige. Elektrikeren har forklaret, at han kendte Johansen paa Stemmen, og at Tidspunktet var lidt før Kl 4.

Johansen kørte derefter tilbage til Saks Købing og stillede Cyklen ved Købmand Sørensens Gavlgade, hvorefter han gik ind ad Byen til ad Maribovej, Vestergade, Gaasetorvet, Lunden, Parkvej, drejede om Hjørnet ved Posthuset og gik imellem Jærnbane stationen og Jærnbanens Pakhus, der ligger udfor Posthuset, over Jærnbanens Spor og fulgte Grusgravsporet til Hjørnet af sin Mark, hvor han gik tværs over ind til Skovvejen og hjem. Han har antaget at være kommet hjem Klokken 4,10.

Han tændte Lys og satte sig til at læse Avis et Øjeblik, fik Kvalmeformennelse og satte sig til at sove i en Kurvestol ved Siden af Gangdøren.

Han vaagnede ved et Automobilhorns Tuden, saa Brandskær og løb ind til sin Kone og sagde til hende, at Tømmerpladsen brændte, hvilket han sluttede af den Retning, hvori han havde set Skæret.

Efter det saaledes oplyste, hvorved navnlig henvises til, at Johansen cyklede fra Automobilet ved »Langgaarden« ca Kl 4, synes der ikke at kunne være levnet ham tilstrækkelig Tid til at sætte Ild paa Lyngbæks Tømmerlager og paa P Hansens Tømmerplads, hvorved bemærkes, at der formentlig maa være Sammenhæng mellem disse to Ildpaasættelser.

Den 8 November f A Kl 2¹/₄ om Natten opstod der Ild i Udhuset til Signild Hansens Ejendom paa Skovvejen tæt ved Johansens Ejendom.

Johansen havde om Eftermiddagen den 7 November været hos Købmand Sørensen og var beruset, da han ved 6-Tiden af Vognmand P Madsen, Maribovej lejede et Lastautomobil med Chauffør for at køre til Maribo, hvor han drak paa forskellige Beværtninger. Han kom tilbage til Madsen mellem Kl 12 og 1 om Natten og kom hjem ca Kl 1 og satte sig til at sove paa Trappestenen, fordi han var uvel, faldt i Søvn og vaagnede ved, at han frøs og gik ind. Han tændte Lys og satte sig til at læse Avis, som han har for Vane, naar han kommer hjem.

Han var i Seng og sov, da der blev slaaet Brandalarm.

For saa vidt som han oprindeligt har forklaret at være gaaet i Seng straks ved sin Hjemkomst den 8 November og med Hensyn til nogle Uoverensstemmelser vedrørende Forklaringen om den 4 November dels med Hensyn til, om han havde Lys i sin Stue eller ej og dels med Hensyn til, om han havde været ude over Vejen til sin paa den modsatte Side af denne beliggende Garage efter at have opdaget Brand-

skæret, hvilket næppe er Tilfældet efter de af Portør Petersen og Hustru afgivne Vidneforklaringer, har Johansen henvist til, at han jo ved de paagældende Lejligheder havde været beruset og mindre klar samt til, at han i sin første Fængslingstid sov meget daarligt og var stærkt deprimeret, hvorfor hans Forklaringer ikke kan tages saa nøje, og det er rigtigt, at han i den nævnte Tid var præget af Fængselspsychose; han græd i Retten, rettede stærke Bebrejdelser mod Politiet uden at tænke paa, at dette havde Grund til Mistanke og jamrede sig over, at han, der havde oparbejdet sin Forretning fra intet, nu vilde gaa Ruin i Møde.

Der er fra Anklagemyndighedens Side gjort gældende, at Sagsøgte maa være uberettiget til Erstatning, fordi han ved sit eget Forhold har givet Anledning til Fængslingen.

Dette kan vel siges med Hensyn til den første Tid, men kan ikke begrunde den senere udstrakte Anvendelse af Varetægtsfængsel, der i det hele har strakt sig over 3 Maaneder.

Ved Erklæring fra Overlægen ved Sindssygehospitalet ved Vordingborg, hvor Johansen senest var indlagt til Observation er oplyst, at han hverken er aandssvag eller sindssyg og ej heller kan antages at have handlet uden Erindring om sine Gerninger.

Der har aldrig været Ildebrand, hvor Johansen har boet eller opholdt sig og der savnes ganske et Motiv til disse Ildspaaættelser, hvorved bemærkes, at Lyngbæk var hans Forretningsforbindelse, med hvem han stod paa en god Fod.

Det kan saaledes ikke antages, at Johansen har forvoldt de omhandlede Brande, endmindre kan en begrundet Formodning om hans Skyld anses at foreligge, og der vil herefter i Medfør af Rpl § 1018 b tilkomme ham Erstatning, der udredes af Statskassen og passende findes at kunne bestemmes til 4000 Kr, hvorved bemærkes, at Johansen foruden økonomisk Tab navnlig har været tilføjet betydelige sjælelige Lidelser samt Tort ved Bladenes indgaaende Skrivelser, saaledes at der formentlig er noget om det, naar han siger, at Folk er blevet bange for ham.

Der tillægges den for Johansen beskikkede Sagfører L Petersen, Saksjøbing, et Salær paa 25 Kr, der udredes af det offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende.

Den indankede Dom, der er afsagt den 14 Maj 1935 af Retten for Saksjøbing Købstad m v, er paanket af Anklagemyndigheden med Paastand om, at Vognmand Alfred Johansen kendes uberettiget til Erstatning for uforskyldt Varetægtsfængsel.

Johansen paastaar Dommen stadfæstet.

Foreløbig bemærkes, at Johansen ved Dom afsagt den 13 April 1935 af Retten for Saksjøbing Købstad m v vedrørende det af ham den 1 December 1934 begaaede Hærværk blev anset med en Bøde af 75 Kr til Statskassen for Overtrædelse af Straffelovens § 291, Stk 1, jfr § 88.

Efter alt, hvad der foreligger oplyst om Johansens Beruselsestilstande og om hans natlige Fraværelser fra Hjemmet, da Branden opstod,

samt under Hensyn til, at han, — tildels ogsaa hans Familie efter Aftale med ham — søgte at skjule disse Fraværelser, findes det, at han selv ved sit Forhold har givet Anledning til de skete Fængslinger saaledes, at Erstatning i Medfør af Bestemmelsen i Retsplejelovens § 1018 b 2 Stk vil være at nægte.

M a n d a g d e n 16 D e c e m b e r .

Nr 17/1935. Murermester **Chr Forné** (Rode)
m o d
Københavns Amtsraad (David)
o g

Nr 24/1935. Grosserer **Kaj Gram**, Fru **Inger Parsbo**, General-
konsul **Wm Christiansen** m fl (Rørdam)
m o d
Københavns Amtsraad (David),

betræffende det indstævnte Amtsraads Berettigelse til at gennemføre et Vejprojekt ud for Appellanternes Ejendomme.

Østre Landsrets Dom af 19 December 1934: Sagsøgte, Københavns Amtsraad, bør for Tiltale af Sagsøgerne, 1) Grosserer Kaj Gram, 2) Fru Inger Parsbo, 3) Murermester Chr Forné, 4) Generalkonsul Wm Christiansen, 5) Grosserer J Rindom, 6) Konsul Chr G Hansen, 7) Enkefru Emma Karberg, 8) Viktualiehandler Tolver Olsen, 9) Enkefru Henning Hansen, 10) Arkitekt V Monrad, 11) Ingeniør N M Knudsen, 12) Slagtermester Johs Nielsen, 13) Enkefru K Nathan, 14) Fabrikant M B Richter, 15) Enkefru Karla Koch, 16) Hofjægermesterinde v Holstein-Rathlou, 17) Konsul Axel Nielsen og 18) Fabrikant Th Kromann, i denne Sag fri at være. Sagsøgerne bør een for alle og alle for een til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 1500 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Efter Dommens Afsigelse er Appellanten, Generalkonsul Wm Christiansen, afgaaet ved Døden og hans Bo indtraadt i Sagen i hans Sted.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale til Indstævnte med 2000 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Murermester Chr Forné og Grosserer Kaj Gram m fl een for alle og alle for een til Indstævnte, Københavns Amtsråd, med 2000 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at der mellem Københavns Amtsråd og Gentofte Kommunalbestyrelse er opnaaet Enighed om, at Amtsrådet anlægger en ny ydre Strandvej fra Traverbanevej til Emiliekilde ved Inddæmning og Opfyldning i Øresund, saaledes at Amtsrådet til sin Tid overtager Vejen som Amtsvej, nedlægger under nærværende Sag 1) Grosserer Kaj Gram, 2) Fru Inger Parsbo, 3) Murermester Chr Forné, 4) Generalkonsul Wm Christiansen, 5) Grosserer J Rindom, 6) Konsul Chr G Hansen, 7) Enkefru Emma Karberg, 8) Viktualiehandler Tolver Olsen, 9) Enkefru Henning Hansen, 10) Arkitekt V Monrad, 11) Ingeniør N M Knudsen, 12) Slagtermester Johs Nielsen, 13) Enkefru K Nathan, 14) Fabrikant M B Richter, 15) Enkefru Karla Koch, 16) Hofjægermesterinde v Holstein-Rathlou, 17) Konsul Axel Nielsen og 18) Fabrikant Th Kromann, der alle ejer Strandlodder ved Strandvejen paa Strækningen Traverbanevej—Skovshovedvej, Paastand paa,

principalt, at Amtsrådet kendes uberettiget til ud for deres Ejendomme at gennemføre ovennævnte Projekt,

subsidiært, at Amtsrådet tilpligtes at anerkende, at Projektet kun maa udføres mod, at Amtsrådet yder Sagsøgerne fuld Erstatning for den Værdiforringelse, som disses Ejendomme lider ved at miste deres hidtidige Forbindelse med Havet, saaledes at Erstatningens Størrelse til sin Tid i Mangel af mindelig Overenskomst vil være at fastsætte af de ordinære Domstole, eller, saafremt dette ikke kan tages til Følge, ved Taksation foretaget i Henhold til Forordning af 13 December 1793 § 14, jfr Lov af 6 April 1850 § 4.

Amtsrådet paastaar sig frifundet.

Efter den vedtagne Plan skal den nye Strandvej anlægges i en Højde af 2 m over dagligt Vande, med en Bredde af 28 m, og følge den nuværende Kystlinie i en Afstand, der paa den længste Strækning er ca 17 m og iøvrigt noget større, idet Kystlinien, der nu er bugtet, gennem Anlægget rettes ud. De mellem Vejen og den nuværende Kystlinie liggende Arealer, der vil faa en samlet Størrelse af 52 000 m², opfyldes. De agtes anvendt saaledes, at der — som et Led i et projekteret Anlæg til Rensning af Øresund — deri nedlægges Kloakledning, hvorved Nedlægning af saadan under Vejbanen undgaas, og at der eventuelt reserveres Plads til Sporvejsspor, medens det er Tanken, at Gentofte Kom-

munalbestyrelse, der skal overtage de tiloversblevne Arealer for den Pris, som det vil koste at tilvejebringe dem, 11 Kr pr m², vil tilbyde dem til Ejerne af de tilstødende Lodder for samme Pris. Anlægsudgifterne med Fradrag af Tilvejebringelsesværdien af nysnævnte Arealer, men uden Ydelse af Erstatning til Lodsejerne for Tab af Belliggende ved Stranden, er anslaaet til 2 400 000 Kr.

Der har paa Foranledning af Amtsraadet været udarbejdet Planer og Overslag over Udgifterne ved en Udvidelse af den tilsvarende Strækning af den nuværende Strandvej til en Bredde af 24 m, heri medregnet Plads til Sporvejsspor. Udgifterne herved er, alt eftersom Udvidelsen alene sker mod Øst eller baade mod Øst og Vest, anslaaet til henholdsvis 4 441 000 Kr og 5 006 000 Kr, heri indbefattet Ekspropriationsudgifter, til hvilke Summer kommer andre Udgifter ved Vejens Udvidelse til samlet Beløb 645 000 Kr.

I en Skrivelse af 14 September 1934 til Københavns Amtsraad har Højesteretssagfører Rørdam som Repræsentant for Ejere af Strandlodder ved Kysten mellem Traverbanevej og Skovshovedvej — dog ikke alle disse — næst at nedlægge Protest mod Gennemførelsen af den nye ydre Strandvej paa nævnte Strækning, tilbudt for at undgaa dette Anlæg at medvirke til en forligsmæssig Ordning ved uden Vederlag at afgive nogle nærmere angivne Arealer af deres Lodder til Udvidelse af den nuværende Strandvej, saaledes at Vejen først føres ud i Vandet længere nordpaa. Dette Tilbud blev afvist af Amtsraadet i Skrivelse af 20 s M bl a under Henvisning til, at den vederlagsfri Afgivelse af de tilbudte Arealer, bortset fra at Tilbudet kun regner med en Udvidelse af Strandvejen til 22 m, medens Amtsraadet anser en Udvidelse til 24 m for absolut nødvendig, ikke nævneværdig vilde nedbringe Merudgiften ved Udvidelse af Vejen i Forhold til Udgiften ved Anlægget af den projekterede Vej paa nævnte Strækning, samt til, at en Vejudvidelse dér vilde medføre store Ødelæggelser af Værdier baade paa Landsiden og paa Strandsiden af den nuværende Strandvej.

I en Skrivelse af 4 September 1934 henstillede Højesteretssagfører Rørdam til Landbrugsministeriet, at Tilladelse til Foretagelse af Inddæmning i Overensstemmelse med hidtidig Praksis i hvert Fald ikke meddeles, uden at Projektet forud er bedømt af en sagkyndig Kommission.

Den 4 Oktober 1934 anlagdes nærværende Sag.

Ved kgl Bevilling af 19 Oktober 1934 meddeltes der Tilladelse til, at Amtsraadet til Gennemførelse af den planlagte Strandvej paa Søterritoriet »lader inddæmme og opfylde samt erhverver Ejendomsret over de til Vejanlægget og til den dermed forbundne Udfyldning og Tillem্পning af Kystlinien — — — fornødne Arealer af Søterritoriet«, bl a paa Vilkaar, at Inddæmningen i Søen ikke paabegyndes før 6 Uger fra Bevillingens Dato at regne, og at Arbejdet tilendebringes inden Udgangen af Aaret 1938.

I Anledning af Forespørgsler fra Højesteretssagfører Rørdam udtalte Landbrugsministeriet i Skrivelser af 6 og 13 November 1934, at ovennævnte Frist af 6 Uger er fastsat for at give de Lodsejere, der formener sig berørt ved Projektet, Lejlighed til inden Iværksættelsen

at søge paakendt deres eventuelle Indsigelser, samt at Ministeriet har forudsat, at ogsaa eventuelle Erstatningskrav i Anledning af Anlægget bliver bragt frem indenfor samme Frist.

Det fremgaar af Sagsøgtes Procedure, at Projektet ikke bliver paa-begyndt, forinden Retstvisten er afgjort.

Til Støtte for deres principale Paastand gør Sagsøgerne gældende, at en Tilladelse til at foretage den planlagte Inddæmning og Opfyldning, hvorved Kystlinien forlægges bort fra deres Ejendomme, i al Fald kun kan gives ved Lov, idet den direkte Adgang fra Strandejendomme til Havet er en almindelig Formueret. Den fornødne Lovhjemmel findes derhos ikke i den bestaaende Lovgivning om Anlæg og Udvidelse af Veje, idet denne kun giver Hjemmel for Ekspropriation af Jordstykker. Men ganske bortset fra den manglende Lovhjemmel gør Projektet, overfor hvilket Sagsøgerne ikke paa Forhaand gennem Sagens Behandling ved Landvæsenskommission eller anden sagkyndig Kommission har haft Lejlighed til at varetage deres Tarv, videregaaende Indgreb i Sagsøgenes Rettigheder end Almenvellet kræver. For det første kunde den fornødne Forøgelse af Trafikkapaciteten paa den her omhandlede Strækning uden væsentlig større Udgifter være tilvejebragt gennem en Udvidelse af Strandvejen. Og dernæst er i al Fald den planlagte for Sagsøgerne særlig skadelige Tilvejebringelse af Arealer mellem den projekterede Vej og deres Grunde efter deres Formening ikke nødvendig for Vejprojektet, men har alene til Formaal at formindske Anlægsudgifterne gennem Salg eller anden økonomisk Udnyttelse af Arealerne. Med Hensyn til Arealernes Skadelighed for dem henviser Sagsøgerne til, at der ikke er sikret dem nogen Forkøbsret til disse, og at det vel af de stedfundne Forhandlinger indenfor Gentofte Kommunalbestyrelse fremgaar, at Arealerne ikke agtes anvendt til selvstændig Bebyggelse, men at der ikke er givet Sagsøgerne noget bindende Tilsagn om deres Anvendelse paa en for dem uskadelig Maade, forsaavidt de ikke selv kan eller vil købe dem.

Det sagsøgte Amtsraad gør heroverfor gældende, at det ifølge de før Grundlovens Givelse gældende Regler har været Praksis, at Bevillinger til Inddæmning og Opfyldning paa Soterritoriet gives af Kongen, hvorfor en Lov ikke har været nødvendig. Naar der ikke i nærværende Tilfælde, saaledes som det ellers er Reglen, har været nedsat en Landvæsenskommission til Behandling af Sagen, inden Bevilling udfærdigedes, er det fordi Landbrugsministeriet har anset dette for overflødigt, idet Sagen i Forvejen har været grundigt behandlet i de kommunale Raad og hos disses Teknikere saavel som i Landbrugsministeriet og Ministeriet for offentlige Arbejder og hos disse Ministeriers tekniske Raadgivere. Den ved Bevillingen givne Tilladelse maa derhos være bindende for de private, forsaavidt Inddæmningsforetagendet agtes udført for Almenvellets Skyld. At Anlægget af den nye Strandvej opfylder denne Betingelse, følger allerede deraf, at Lovgivningen forlængst gennem de gældende almindelige Regler om Ekspropriation af Jord til Vejanlæg har godkendt saadanne som almennyttige Foretagender. Hvad angaar Valget mellem Udvidelse af den nuværende Strandvej og Anlæg af en ny i Øresund, er samtlige Myndigheders Overvejelser af samfundsmæssige

Dom afsagt af Retten for Høbro Købstad m v den 17 September 1934: De Sagsøgte, Fodermester Henry Frimondt Gustavsen, Skaarup, og Tjenestekarl Axel Christensen, Søby, bør i Forening til Barnemoderen og hendes den 9 Januar d A fødte Barn, Rasmus Peter Jensen, betale de i Lov Nr 130 af 27 Maj 1908 §§ 1 og 2 omhandlede Bidrag efter Øvrighedens Bestemmelse.

Vestre Landsrets Dom af 2 April 1935: Underrettsdommen bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Der tillægges de henholdsvis for Appellanten, Tjenestekarl Axel Christensen, og for Indstævnte Enkefru Severine Jensen som Værge for ugift Husassistent Karen Helene Jensen beskikkede Sagførere, Overretssagførerne J B Jørgensen og F Teisen, i Salær henholdsvis 100 Kr og 75 Kr samt førstnævnte i Godtgørelse for Udlæg 130 Kr 35 Øre, hvilke Beløb udredes af det offentlige.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret.

Ifølge den af Retsmedicinsk Institut den 27 Juni 1934 afgivne Erklæring havde Appellanten og de Indstævnte samt Barnet følgende Blodtyper:

Indstævnte Karen H Jensen	OMN
Barnet Rasmus P Jensen	A(A1)M
Appellanten Aksel Kristensen	A(A2)M
Indstævnte Henry F Gustavsen	A(A1)MN

Ved en af Professor, Dr med Oluf Thomsen i Februar Maaned 1935 foretaget fornyet Blodtypebestemmelse fandtes samme Resultat som ved den af Retsmedicinsk Institut foretagne.

I den under 16 Februar 1935 afgivne Erklæring udtaler Professor Oluf Thomsen efter nogle Bemærkninger om A₁—A₂-Systemet i Almindelighed, bl a følgende:

»I det foreliggende Tilfælde har alle Prøver overensstemmende vist, at Aksel Kristensens Type er A₂, Henry Gustavsens A₁, og der er ikke mindste Grund til at formode, at der ikke hos begge Personer skulde være Overensstemmelse mellem Fremtonings- og Anlægstyperne. Jeg mener derfor, at Sandsynligheden for, at Aksel Kristensen skulde være Barnefaderen og saaledes i Strid med Fremtoningstypen A₂ have Anlægstypen A₁, er saa ringe, at der ikke er nogen Grund til at opholde sig ved selve den tænkelige Mulighed, i Særdeleshed da det jo er godtgjort, at Barnemoderen under Barnets Tilblivelsestid ogsaa har staaet i Forhold til en anden Mand, hvis Type er fundet at være A₁, hvilket netop som anført er den Type (resp Egenskab) som Barnets Fader maa ventes at frembyde. Nogen Grund til at overveje Muligheden af Uoverensstemmelse mellem Anlægs- og Fremtoningstype vil der formentlig — i Betragtning af den overordentlige Sjældenhed, hvormed saadan Uoverensstemmelse efter alle Erfaringer kan tænkes at foreligge — kun være, hvor andre i Sagen oplyste

Omstændigheder gør det betænkeligt ubetinget at stole paa Rigtigheden af det ved Blodtypebestemmelsen fundne Resultat.«

I en af Retslægeraadet til Justitsministeriet i Anledning af Appellantens Andragende om fri Proces afgivet anbefalende Erklæring af 7 December 1934 anfører Raadet, at Retsmedicinsk Institut angaaende Andragerens mulige Faderskab til det i Sagen omhandlede Barn har udtalt, at hans Faderskab er uforeneligt med A₁—A₂-Systemet, idet Institutet samtidig har henvist til den vedhæftede »Vejledning ved Bedømmelse af Blodtypebestemmelsens Resultat«. Hertil følger Raadet følgende Bemærkning:

»Denne Udtalelse maa forstaas derhen, at Sandsynligheden for Faderskabet anses for meget ringe, saaledes at der maa tillægges Forhold, der yderligere støtter den Opfattelse, Blodtypebestemmelsen fører til, stor Værdi, eksempelvis det Forhold, at Barnemoderen indenfor Avlingstiden har staaet i Forhold til een eller flere andre Personer som efter Blodtypen har Mulighed for at kunne være Fader til Barnet.«

I den af Retslægeraadet den 8 Marts 1935 afgivne Erklæring udtaler Raadet blot, at det stadig med Hensyn til Bedømmelsen af Resultatet af Blodtypebestemmelser efter A₁—A₂-Systemet maa henholde sig til den af Raadet tiltraadte trykte Vejledning.

Efter Indholdet af de foran anførte Erklæringer maa det anses for saa overvejende usandsynligt, at Appellanten er Fader til det i Sagen omhandlede Barn, at der i Betragtning af Sagens øvrige Omstændigheder maa bortses fra denne Mulighed, og Appellanten vil derfor overensstemmende med sin under Sagen nedlagte Paa-stand være at frifinde for Indstævnte Karen Helene Jensens Tiltale.

I Henseende til Sagens Omkostninger vil Landsrettens Dom være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Tjenestekarl Aksel Kristensen, bør for Tiltale af Indstævnte, Karen Helene Jensen, i denne Sag fri at være.

I Henseende til Sagens Omkostninger bør Landsrettens Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Bang 200 Kroner og Højesteretssagfører Harboe 200 Kroner, hvilke Beløb udredes af det offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgeren, Enkefru Severine Jensen, Søby, som Værge for sin umyndige Datter, ugift Husassistent Karen Helene Jensen, smstds, paastaaet de Sagsøgte, 1) Fodermester Henry Frimondt Gustavsen, Skaarup, 2) Tjenestekarl Axel Christensen, Søby, tilpligtede i Forening at betale til fornævnte Karen Helene Jensen og hendes uden-

for Ægteskab den 9 Januar d A fødte Barn, Rasmus Peter Jensen, de i Lov Nr 130 af 27 Maj 1908 §§ 1 og 2 ommeldte Bidrag efter Øvrighedens Bestemmelse.

Ifølge Erklæring fra Amtslægen i Aalborg kan fornævnte Barn være avlet i Tiden fra kort efter Begyndelsen af Marts f A til kort efter Begyndelsen af Maj s A.

Begge de Sagsøgte har erkendt at have haft Samleje med Barnemoderen i Avlingstiden.

Sagsøgte Gustavsen er i Retten indgaaet paa at betale de fornævnte Underholdsbidrag i Forening med Sagsøgte Christensen, der er inddraget i Sagen efter hans Begæring.

Christensen, der kun har erkendt et Samleje med Barnemoderen i Avlingstiden, nemlig den 22 April f A, har paastaaet sig frifundet under Henviisning til, at hans Faderskab ifølge en under Sagen fremlagt Erklæring af 27 Juni d A fra Universitetets retsmedicinske Institut er uforeneligt med A₁-A₂-Systemet.

Barnemoderen har forklaret, at hun ikke tror, at Christensen er Fader til Barnet, fordi det ligner Gustavsen.

Da Sagsøgte Christensen imidlertid som anført har erkendt at have haft Samleje med Barnemoderen i Barnets Avlingstid, og da den Omstændighed, at hans Faderskab er uforeneligt med A₁-A₂-Systemet vel taler stærkt imod, at han kan være Fader men dog ikke udelukker dette med biologisk Sikkerhed, ses det ikke rettere, end at han ikke vil kunne frifindes paa det foreliggende Grundlag.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 17 September 1934 af Retten for Hobro Købstad m v og er med Justitsministeriets Tilladelse af 18 December 1934 indbragt for Landsretten.

Her for Retten har Appellanten under Domsforhandlingen forklaret, at han ialt fem Gange indenfor Avlingstiden har haft Samleje med Barnemoderen.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde, samt i det de Landsretten forelagte nye Oplysninger derunder en af Professor, Dr med Oluf Thomsen under 16 Februar 1935 afgivet Erklæring samt en fra Retslægeraadet indhentet Udtalelse af 8 Marts 1935, ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter de Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil være at forholde som nedenfor bestemt.

Torsdag den 19 December.

Nr 81/1935. **Frederiksberg Kommunalbestyrelse**
(Overretssagfører Sven)

m o d

Grosserer **G Wald Christensen** (Fich),

betræffende Mortifikation af en Servitut.

Dom afsagt af Frederiksberg Birks Ret den 2 November 1934: Fornævnte Servitut paa Matr Nr 22 æ af Frederiksberg bør være død og magtesløs. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 31 Januar 1935: Den indankede Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Appellanterne, Frederiksberg Kommunalbestyrelse, til Indstævnte, Grosserer G Wald Christensen, med 200 Kr, der udredes inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Øste Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

Efter hvad der er oplyst, er der flere Steder i Kvarteret bygget i Strid med Servituterne og for en Del af Kvarterets Ejendomme er Servituterne bortfaldet ved Mortifikation, dette gælder saaledes bl a for tre Ejendomme paa begge Sider af St Knuds Vej paa Strækningen mellem Indstævntes Ejendom Matr Nr 22 æ og de Frederiksberg Kommune tilhørende Naboejendomme Matr Nr 23 q og Matr Nr 23 s, paa hvilken sidste Ejendom Kommunens Transformatorstation findes.

Med disse Bemærkninger og idet yderligere bemærkes, at der ikke ved nogen udtrykkelig Bestemmelse er tillagt Ejerne af Matr Nr 23 q og 23 s Paataleret, vil Dommen iøvrigt i Henhold til dens Grunde efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Frederiksberg Kommunalbestyrelse, til Indstævnte, Grosserer G Wald Christensen, 300 Kroner.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Rettens Kendelse af 25 Maj 1934 er der meddelt Sagsøgeren, Grosserer G Wald Christensen, boende Sct Knudsvej 10, Tilladelse til offentlig Indkaldelse af den eller dem, der maatte anse sig berettiget til at gøre gældende en paa Sagsøgerens Ejendom Matr Nr 22 aæ af Frederiksberg, Sct Knudsvej 10, hvilende og i Skøde af 24 Juli 1868, lyst 19 August 1868, nærmere bestemt Servitut saalydende:

»Paa Ejendommen maa ikke opføres nogen Hovedbygning nærmere Skjellet til de tilgrændsende Parceller af Matr Nr 22 eller Gadelinien paa Sct Knudsvej end 5 Alen. Heller ikke maa der uden mit Niensens Samtykke opføres højere Bygninger end 2 Etager (Stue og 1ste Sal) med Kjælder. Paa hver Parcel maa kun opføres en Bygning til Beboelse, paa Parcellen maa kun opføres nødvendige Bygninger som Stald, Vognremisse, Brændeskur, Latriner o s v. — Endelig maa der ikke paa Grunden opføres eller anlægges nogen Fabrik eller Indretning der drives ved Damp eller som ved ilde Lugt eller usædvanlig Larm kunde genere de Omkringboende, saasom Kobber- og Grovsmedeværksted, Svinehold, Slagteri og deslige.«

Ovennævnte Indkaldelse har med det af Retten fastsatte Varsel været indrykket i Statstidende for 30 og 31 Maj og 1 Juni 1934, og Stævningen, som faldt i Rette Fredag den 31 August 1934 Kl 1, har indeholdt særlig Indkaldelse til følgende:

1. Ejeren af den tilstødende Ejendom Matr Nr 22 bb af Frederiksberg Grosserer, cand pharm Th Fallesen-Schmidt, boende Sct Knudsvej 12.

2. Ejerinden af den tilstødende Ejendom Matr Nr 22 k af Frederiksberg, Forhaabningsholms Allé 9, Frk Betzy Ørfeldt, boende Sct Thomas Allé 10.

3. Ejerinden af den tilstødende Ejendom Matr Nr 22 d af Frederiksberg, Forhaabningsholms Allé 11, Fru Josefina Wiklund, boende der.

4. Ejeren af Matr Nr 22 t af Frederiksberg, Sct Knudsvej 9, Tørmester P Norkjær, boende der.

5. Ejeren af Matr Nr 22 s af Frederiksberg, Sct Knudsvej 11, Husejer Alfred Brandt, boende Hollændervej 20.

6. Frederiksberg Kommunalbestyrelse samt endvidere

7. Ejeren af Ejendommen Matr Nr 22 y af Frederiksberg, Sct Knudsvej 5, Overretssagfører Chr Holm, Vestergade 3, og

8. Ejeren af Ejendommen Matr Nr 22 u af Frederiksberg, Sct Knudsvej 7, Læge Otto Møller, boende der, hvilke sidste har været indkaldt til Retsmødet Mandag den 1 Oktober 1934 Kl 1.

Af de saaledes særlig indkaldte har de under Nr 1, 4 og 7 givet Møde uden at gøre nogen Indsigelse mod den begærte Mortifikation, de under Nr 2, 3, 5 og 8 har ikke givet Møde, ligesom der ej heller er mødt nogen efter den offentlige Indkaldelse.

Frederiksberg Kommunalbestyrelse har givet Møde og protesteret mod den begærte Mortifikation og har henvist til, at Kommunalbestyrelsen som Ejer af Matr Nr 23 s og 23 q, der er beliggende Sct Knudsvej 30—34 har Paataaleret med Hensyn til den citerede Servitut samt til at

tilsvarende Servituter som den heromhandlede af Servitutpaalæggeren, forlængst afdøde Entreprenør Chr Nielsen, er lagt paa samtlige Ejendomme i Kvarteret.

Matr Nr 22 aæ af Frederiksberg er udstykket fra det af Matrikullen nu udgaaede Matr Nr 22 ac af Frederiksberg ved Indenrigsministeriets Approbation af 2 November 1867, medens Matr Nr 23 q og 23 s er Parceller fra Matr Nr 23 h udstykket henholdsvis 6 Juni 1868 og 12 Juni 1869. Matr Nr 23 s er derhos ved Frederiksberg Kommunes tekniske Forvaltnings Skrivelse af 9 Juni 1933 sammenlagt med Matr Nr 23 x til det nuværende Matr Nr 23 s, medens Matr Nr 23 x, der var udstykket fra Matr Nr 23 h ved Approbation af 16 Februar 1870, udgik af Matrikullen.

Sagsøgeren har protesteret mod, at der skulde tilkomme Kommunalbestyrelsen som Ejer af Matr Nr 23 q og 23 s nogen Paataleret med Hensyn til Servituten paa Matr Nr 22 aæ og gør herved særlig gældende, at disse Ejendomme som anført er udstykket fra to forskellige Hovedejendomme henholdsvis Matr Nr 23 h og 22 ac og at Servitutpaalæget paa Matr Nr 22 aæ er sket uden nogen Henvisning til, at der var eller vilde blive paalagt tilsvarende Servitut paa Parceller fra den anden Hovedejendom, i hvilken Henseende Sagsøgeren har henvist til Østre Landsrets Dom af 30 Maj 1925 i Sagen V ^{88/1925}, i hvilken Dom netop er fastslaaet med Hensyn til Ejendomme paa Sct Knudsvej, at der, uanset at Servituterne, som det er oplyst, er af ensartet Karakter over hele Omraadet, ikke derved er skabt nogen gensidig Afhængighed, der kan hjemle Ejere af Parceller fra den ene Hovedejendom Ret til at haandhæve Servitut paalagt Parceller fra den anden Hovedejendom.

De Retten nu forelagte Oplysninger om Ejendommenes Oprindelse og Formen for Servitutpaalæggene maa dels antages ogsaa at have været Østre Landsret bekendt før Dommen af 30 Maj 1925, og dels findes de ikke at kunne føre til andet Resultat, og naar hertil kommer, at de af Chr Nielsen paalagte Byggeindskrænkninger efter det, der er fastslaaet ved nærværende Rets Dom af 17 December 1924, der angik fornævnte Matr Nr 23 x, stadfæstet ved Østre Landsrets Dom af 14 Februar 1925 (V ^{19/1925}), maa anses for bortfaldne ved Chr Nielsens Død paa en Række Ejendomme, efter den ensartede Formulering af Servituten ogsaa paa nærværende Ejendom, finder Retten i det hele at kunne tage Sagsøgerens Paastand til Følge, hvorfor den begærte Mortifikationsdom vil være at meddele. Der er Enighed mellem Parterne om, at der ikke kan antages at tilkomme Kommunalbestyrelsen som saadan Paataleret, ligesom det er ubestridt, at Kommunalbestyrelsen paa den ene af fornævnte Kommunen tilhørende Ejendomme har i nogen Grad tilsidesat Servitutbestemmelserne.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 2 November 1934 af Retten for Frederiksberg Birks III Afdeling og paastaas af Appellanterne Frederiksberg Kommunalbestyrelse ændret derhen, at den af Indstævnte,

Grosserer G Wald Christensen begærte Mortifikation nægtes.

Indstævnte procederer til Stadfæstelse.

For Landsretten er det oplyst, at Enkefru L Wolff, der hensad i uskiftet Bo efter sin Ægtefælle, Justitsraad Niels Wolff, ved Købekontrakt af 8 September 1866 under eet til Entreprenør Chr Nielsen til Udstykning afhændede tre nærmere betegnede Arealer af »Vodroffsgaard«s Jorder, der i Købekontrakten beskrives saaledes: »de af Vodroffsgaards Jorder og Tilliggende, der ere beliggende vesten for den nu anlagte Kloakledning nemlig:

a. den saakaldte Bagmark

b. den sønden for denne beliggende Lod, der tidligere har hørt under Forhaabningsholm, og

c. den sønden for denne beliggende Lod imellem Forhaabningsholms og Lykkesholms Alléers Grunde,«

medens Arealerne i Skøde fra Fru Wolff af 23 November 1868 nærmere betegnes saaledes: »de af Vodroffsgaards Jorder, der ere beliggende vest for den anlagte Cloakledning, nemlig:

a. den saakaldte »Bagmark« ɔ: den vestlige Del af Matr Nr 20 ae eller en ikke særlig skyldsæt Deel af den afgangne Justitsraad Wolff ifølge Skjøde, tingl den 22 Januar 1834 tilhørende Ejendom »Vodroffsgaard«.

b. den sønden for bemeldte »Bagmark« beliggende, fornævnte Justitsraad Wolff ifølge Skjøde, tingl den 17 Maj 1854 tilhørende Jordlod, der tidligere har hørt under »Forhaabningsholm« og som under Matr Nr 23 h er skyldsæt for Hartkorn 4 Skp 1 Fdk $\frac{1}{2}$ Alb Glskat 2 Rdl 86 Sk og

c. den sønden for denne, imellem Forhaabningsholms og Lykkesholms Alléers Grunde og ud til Gamle Kongevej beliggende, Justitsraad Wolff ifølge Skjøde, tinglæst den 2 September 1840, tilhørende Jordlod, der under Matr Nr 22 ac er skyldsæt for Hartkorn 1 Fdk $\frac{1}{2}$ Alb Glskat 2 Rdl 93 Sk.«

Det fremgaar af Købekontraktens Post 2, at Fru Wolff var interesseret i Udstykningsforetagendet, idet hun oppebar Halvdelen af den kontante Købesum for de Parceller, der maatte blive afhændet af Entreprenør Nielsen, hvorhos der i samme Post 2 er fastsat Minimumspriser, særskilt for hvert af de tre Arealer.

I Aarene 1866—75 udstykkede og solgte Entreprenør Nielsen de erhvervede Arealer efter paa disse at have anlagt Veje og Ledninger, og der blev ved Salgene lagt i det væsenlige ensartede Servituter angaaende Bebyggelse og Benyttelse paa de udstykkede Parceller.

Den Indstævnte tilhørende Parcel hidrører fra Matr Nr 22 ac, medens de Appellanterne tilhørende Parceller hidrører fra Matr Nr 23 h.

Selv om det nu paa Grundlag af det saaledes oplyste i Overensstemmelse med Appellanternes Paastand kunde antages, at der — uanset at der ved Paalæg af Servituter paa de fra det ene Matr Nr udstykkede Parceller ikke er sket Henviisning til tilsvarende Servitutpaalæg paa de fra de to andre Matr Nr udstykkede Parceller — var etableret et saadant Fællesskab og et saadant Afhængighedsforhold imellem samtlige under Udstykningen henhørende Parceller, at der kunde tilkomme Ejere af Parceller fra en af de udstykkede Ejendomme Paataleret med Hen-

syn til Servituter paalagt Parceller fra en af de to andre Ejendomme, maatte det i hvert Fald være en Forudsætning for Anerkendelse af en saadan Paataleret, at det kunde paavises, at der for den paagældende Parcelejer var knyttet nogen rimelig retlig Interesse til Servituternes Opretholdelse.

Da det nu efter de foreliggende Oplysninger ikke kan anses godtgjort, at Appellanterne i deres Egenskab af Ejere af Matr Nr 23 s og 23 q, paa hvilke bl a findes opført et Elektricitetsværk, har en saadan rimelig retlig Interesse i Servituternes Opretholdelse, og da det efter Proceduren er ubestridt, at Paataleret ikke kan tilkomme Appellanterne i anden Egenskab, vil den indankede Dom kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Landsretten findes Appellanterne at burde godtgøre Indstævnte med 200 Kr.

Fredag den 20 December.

Nr 62/1935. **Lundgaard & Co**, Aktieselskab (Hvidt)

m o d

Gæstgiver **Hans Worck** (Poul Jacobsen),

betræffende Betaling for leveret Slagtekvæg.

Vestre Landsrets Dom af 28 Januar 1935: Sagsøgte, Gæstgiver Hans Worck, bør for Tiltale af Sagsøgerne, A/S Lundgaard & Co, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte 400 Kr, der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet der ikke heller i det oplyste finde noget tilstrækkeligt Grundlag for at gøre Indstævnte ansvarlig for Provisionsbeløbet 360 Kroner, hvilket Beløb efter det nu oplyste af Indstævnte efter Begæring er oversendt til Firmaet Petersen & Co, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Aktieselskabet Lundgaard & Co,

til Indstævnte, Gæstgiver Hans Worck, med 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Firmaet Petersen & Co i Altona, der drev Forretning med »schächtet« Kød, og som ønskede at indkøbe Kød i Danmark, men som ikke selv kunde indføre Kød til Tyskland, da Firmaet ikke kunde opnaa nødvendige Deviserbevillinger fra de tyske Finansmyndigheder, søgte kort før Jul 1933 Forbindelse med Kommissionsfirmaet Lundgaard, Knudsen & Weber, GmbH i Hamborg, der var i Stand til at opnaa Deviserbevilling. Først 2 Juledag lykkedes det Købmændene Heinrich Petersen og Ole Abrahamsen, begge i Altona, der repræsenterede Firmaet Petersen & Co, at træffe Medindehaver af Kommissionsfirmaet Eksportør Fritz Weber, der er bosiddende i Kolding, men som i Julen var paa Besøg i Hamborg, og der blev da truffet Aftale om, at Firmaet Petersen & Co, gennem Kommissionsfirmaet skulde købe en Del Kreaturer, som til sidstnævnte Firma skulde indføres fra Danmark. Da Kreaturer paa det paagældende Tidspunkt kun maatte indføres til Tyskland i slagtet Tilstand, aftalte de dernæst, at Kreaturerne skulde slagtes hos Sagsøgte, Gæstgiver Hans Worck i Haderslev, der tidligere havde forestaaet Schächtning af Kreaturer for Firmaet Petersen & Co. Dette Firma skulde endvidere for hver Levering deponere hos Firmaet Lundgaard, Knudsen & Weber 6000 Rm. Den 28 December 1933 rettede saavel Firmaet Petersen & Co som Weber telefonisk Henvendelse til Sagsøgte, der de følgende Dage modtog 40 Stk Kvæg fra Sagsøgerne, A/S Lundgaard & Co i Struer, af hvilket Firma Weber havde været Medindehaver, førend det omdannedes til Aktieselskab, og hvis Repræsentant han efter dette Tidspunkt var. Forsendelserne var ledsaget af Fakturaer fra Sagsøgerne til Sagsøgte over saavel Købesummerne som Sagsøgerenes Omkostninger og Provision. Sagsøgte lod Kvæget slagte og videre sendte Kødet omkring Nytaar til Hamborg, hvorhos han udfærdigede nye Regninger i eget Navn til Firmaet Lundgaard, Knudsen & Weber efter Vægten i kg beregnet paa Grundlag af Sagsøgerenes Faktura med Tillæg af Sagsøgtes Slagtningsomkostninger. Firmaet Lundgaard, Knudsen & Weber sendte derpaa Regningen med Tillæg af deres Provision videre til Firmaet Petersen & Co, der havde modtaget Kødet, og som indbetalte den Del af Regningsbeløbet, som ikke var dækket af det deponerede, til Firmaet Lundgaard, Knudsen & Weber. Disse sendte derefter Beløbet med Fradrag af deres Provision og et Sagsøgerne tilkommende Provisionsbeløb paa 360 Kr til Sagsøgte, der efter at have taget Dækning for Slagtningsomkostningerne den 7 Januar 1934 videresendte Resten til Sagsøgerne, der saaledes blev dækkede for deres Tilgodehavende med Undtagelse af det fornævnte Provisionstilgodehavende paa 360 Kr. I Begyndelsen af Januar Maaned 1934 modtog Sagsøgte fra Sagsøgerne 45 Stkr Kvæg ledsaget af Fakturaer, der med Sagsøgerenes

Omkostninger og Provision lød paa 7739 Kr 35 Øre, og som iøvrigt var udfærdigede som ved første Levering. Efter Slagtning videresendtes Kødet, ledsaget af nye, af Sagsøgte udstedte Fakturaer til Firmaet Lundgaard, Knudsen & Weber og modtoges i Hamborg af Firmaet Petersen & Co, hvem førstnævnte Firma havde givet fornøden Fuldmagt. Firmaet Petersen & Co havde ogsaa forinden Modtagelsen af denne sidste Kødsending deponeret 6000 Rm hos Firmaet Lundgaard, Knudsen & Weber, men dette Firma kunde, da en Del af Kødet var ført over Hamborgs Frihavn til andre Lande, alene opnaa Deviserbevilling for en Del af Regningsbeløbet, nemlig Rm 3587,70. Dette Beløb, der i danske Penge udgjorde 5865 Kr 89 Øre, indsatte de paa Sagsøgtes Navn i Holstebro Landmandsbank, og skønt de altsaa herudover havde et Restbeløb af den deponerede Sum i Behold, foretog de ikke endelig Afregning med Firmaet Petersen & Co, uanset at disse fremsatte Ønske herom. I Skrivelse af 13 Januar 1934 krævede Sagsøgerne Sagsøgte for Beløbet 360 Kr, der resterede fra den første Levering, samt for Faktura-beløbet vedrørende sidste Levering 7739 Kr 35 Øre, men Sagsøgte svarede herpaa, at han havde videresendt Brevet til Hamborg, da Handlen var sket mellem de to Firmaer der, og han kun havde modtaget Kreaturerne til Slagtning. I Skrivelser af 19 Januar og 7 Februar 1934 meddelte Sagsøgerne Sagsøgte, at det fornævnte Beløb af 5865 Kr 89 Øre var indbetalt i Holstebro Landmandsbank, at de havde krediteret hans Konto hos dem dette Beløb samt et Beløb af 25 Kr 90 Øre, og at de imødesaa Dækning af Restskylden 2207 Kr 56 Øre snarest. Da Sagsøgte nægtede at betale Beløbet, har Sagsøgerne under nærværende Sag paa-staaet ham dømt til at betale den sidstnævnte Sum tilligemed Renter deraf 5 pCt p a fra den 16 Marts 1934, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paa-staaet sig frifundet for Sagsøgernes Tiltale.

Til Støtte for deres Paastand har Sagsøgerne gjort gældende, at der var truffet en Aftale mellem Firmaet Petersen & Co og Sagsøgte om, at denne skulde levere Firmaet slagtet Kvæg, at Handlen af Hensyn til den tyske Deviselovgivning ifølge den 2 Juledag truffne Aftale skulde gaa gennem Firmaet Lundgaard, Knudsen & Weber, og at Sagsøgte igennem Weber som Repræsentant for Sagsøgerne hos disse foretog Indkøb af Kvæg for Sagsøgtes egen Regning. I hvert Fald maatte Sagsøgte — efter Sagsøgernes videre Anbringende — under de foreliggende Omstændigheder betragtes som Sagsøgernes Køber. Sagsøgerne har endvidere henvist til, at Sagsøgte i Sommeren 1933 for egen Regning hos Sagsøgerne havde ladet indkøbe Kvæg, som han derpaa efter Slagtning solgte til Firmaet Petersen & Co gennem Firmaet Lundgaard, Knudsen & Weber, og at Eksportør Weber som Vidne under Sagen har forklaret, at Købmændene Petersen og Abrahamsen ved Forhandlingerne 2 Juledag 1933 sagde til ham, at de gerne vilde købe nogle flere Stude hos Sagsøgte, hvilken Udtalelse Weber efter sin Hjemkomst til Kolding lod gaa videre telefonisk til Sagsøgte, der derpaa hos Weber som Repræsentant for Sagsøgerne foretog Køb af Kvæg.

Sagsøgtes Fremstilling gaar ud paa, at den ham den 28 December 1933 telefonisk givne Meddelelse fra Firmaet Petersen & Co indeholdt Oplysning om, at de havde truffet Aftale med Firmaet Lundgaard, Knud-

sen & Weber om, at disse gennem Sagsøgerne skulde opkøbe Kreaturer til Firmaet Petersen & Co, at de ønskede, at Sagsøgte skulde forestaa Slagtingen, der af Hensyn til de tyske Indførselsbestemmelser skulde ske forinden Indførslen til Tyskland, og at der snarest vilde blive tilsendt ham et nærmere angivet Antal Kreaturer. I Telefonsamtalen samme Dag med Weber meddelte denne Sagsøgte, at de fornævnte Kreaturer vilde blive ham tilsendt fra Sagsøgerne. Da de tyske Devisemyndigheder forlangte, at Kødet ved Indførslen var ledsaget af Faktura opstillet efter kg, skulde Sagsøgte efter Slagtingen videresende Kødet ledsaget af en saadan Faktura, udstedt i hans Navn. Da dernæst Deviserordningen krævede, at Betalingen fra Tyskland overvistes til den Person, i hvis Navn Indførslen havde fundet Sted, maatte Betalingen af Firmaet Lundgaard, Knudsen & Weber tilstilles Sagsøgte, der derpaa med Fradrag af Slagtingsomkostningerne skulde videresende den til Sagsøgerne, der skulde foretage Indkøbene og fremsende Dyrene til Sagsøgte.. Herudover har Sagsøgte ikke haft noget med Handlen at gøre, og særlig har han ikke foretaget Indkøb eller Bestilling af det paagældende Kvæg. Med Hensyn til, at Provisionsbeløbet paa 360 Kr ikke er tilgaaet Sagsøgerne, har Sagsøgte bemærket, at dette Beløb er tilbageholdt i Hamborg og saaledes ikke tilgaaet ham.

De fornævnte Købmænd Heinrich Petersen og Ole Abrahamsen har under Sagen afgivet Vidneforklaringer, der paa alle væsentlige Punkter stemmer med Sagsøgtes Fremstilling.

Sagsøgerne kan nu ikke anses ved det af dem anførte at have ført noget tilstrækkeligt Bevis for, at Sagsøgte hos dem har foretaget Bestilling af de paagældende Kreaturer, og der bliver herefter alene Spørgsmaal om, hvorvidt Sagsøgte vil kunne anses forpligtet overfor Sagsøgerne som Følge af, at han har modtaget og paa den foran omhandlede Maade disponeret over de til ham sendte Kreaturer, der var ledsaget af en paa hans Navn lydende Faktura. Herom vil der imidlertid ikke kunne blive Tale. Thi efter alt foreliggende findes den af Sagsøgte i saa Henseende givne Fremstilling af det passerede at maatte lægges til Grund, og idet Sagsøgernes Repræsentant Weber herefter maa have været paa det rene med, at Sagsøgte alene modtog Kreaturerne for at besørge dem slagtede, medens de øvrige Omstændigheder kun har været et Led i den af Sagsøgte omforklarede Ordning til Overvindelse af de med Indførsel af Kvæg til Tyskland forbundne Vanskeligheder, vil Sagsøgerne ikke kunne paaberaabe sig Uvidenhed om det samlede foreliggende. Idet Sagsøgte herefter kun har været forpligtet overfor Sagsøgerne til at videresende til dem deres Tilgodehavende, naar Sagsøgte modtog det fra Hamborg, og idet han har efterkommet denne Forpligtelse, vil han være at frifinde for Sagsøgernes Tiltale under denne Sag.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde betale Sagsøgte med 400 Kr.

Mandag den 23 December.

Nr 101/1935. **Lundtofte Herreds Mergelselskab**
(Cohn efter Ordre)

mod

Sønderjyds Hypoteklaanefond (F Bülow),

betræffende Betaling af Mergelgæld.

Kendelse afsagt af Fogedretten for Lundtofte og Nybøl Herreder den 2 Juli 1934: Det af Rekvirenterne affattede og fremlagte Udkast til Auktionsvilkaar ændres som foran bestemt ad Post 6 og stadfæstes med denne Ændring som gældende for Auktionen.

Vestre Landsrets Dom af 4 Marts 1935: Den ved den paaankede Kendelse skete Tilføjelse til Auktionsvilkaarene bortfalder. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler de Indstævnte, Lundtofte Herreds Mergelselskab, til Appellanterne, Sønderjyds Hypoteklaanefond, 150 Kr, der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret.

Den Fortrinsstilling, som ifølge Loven af 16 Maj 1934 kan indrømmes de i denne omhandlede Mergelselskaber i Forhold til Panthaverne, er et Led i den Lovgivning, hvorved der paa en Række Punkter er truffet Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen, og det maa antages, at Loven tilsigter at hindre, at Mergelgælden, der for den enkelte Ejendom andrager et forholdsvis lille Beløb, skal som Følge af Medlemmernes solidariske Ansvar falde med uforholdsmæssig Tyngde paa nogle faa Ejendomme. Loven, der ikke kan findes at være stridende mod Grundloven, hjemler ikke nogen Undtagelsesstilling for Pantekreditorer, hvis Panteret er stiftet senere end Mergelarbejdets Tilendebringelse, hvilket efter det anførte ej heller vilde være stemmende med dens Formaal. Det i Dommen ommeldte Samtykke fra Appellanten til Tilbagerykning maa derhos være uden Betydning ved Afgørelsen af det heromhandlede Spørgsmaal.

Den Appellanten ved Bevillingen givne Fortrinsret vil saaledes være gældende ogsaa i Forhold til Indstævnte.

Fogedrettens Kendelse og det i Henhold til samme skete Opraab ved Tvangsauktionen vil herefter være at stadfæste.

Indstævnte findes at burde betale Sagens Omkostninger for Landsretten med 150 Kroner og Sagens Omkostninger for Højesteret efter Reglerne om beneficerede Sager som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Den af Lundtofte og Nybøl Herreders Fogedret afsagte Kendelse og det i Henhold til

samme skete Opraab ved Tvangsauktionen bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler Indstævnte, SønderjydsK Hypoteklaanefond, til Appellanten, Lundtofte Herreds Mergelselskab, 150 Kroner. Indstævnte betaler derhos de Retsafgifter som skulde erlægges og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde bruges, saafremt Appellanten ikke havde haft fri Proces for Højesteret, saavel som Udgifterne ved Tilvejebringelse af Højesteretsekstrakten samt i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Cohn 150 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgiselse.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Ved Rekvisition af 30 April 1934 har Landsretssagfører K Lind, Graasten, som Sagfører for Sønderjyllands Kreditforening i Haderslev, der er I Panthaver ifølge Pantebrev stort 16 000 Kr lyst den 7 Juni 1928, under Henviſning til Udlægsforretning foretaget den 7 April d A begært Tvangsauktion afholdt over den Gaardejer af Bjerndrup Christian Lorenzen og Hustru Ellen Margrethe, født Andersen, tilhørende Ejendom, Tingbogen for Bjerndrup Bind II Blad 17 Art Nr 78 og 166 af Bjerndrup Ejerlav, KlipleV Sogn, og har i det med Rekvisitionen fremsendte Udkast til Auktionsvilkaarene anført Prioritetsordenen i Overensstemmelse med Tingbogsattestens Udvisende saaledes, at Lundtofte Herreds Mergelselskab i Uge, for hvem Skadesløsbrev for Beløb indtil 1100 Kr under 12 Oktober 1928 er lyst og med Hensyn til hvilket der under 30 Marts 1933 er lyst Moderation saaledes, at Skadesløsbrevet nu har Prioritet efter 16 000 Kr Pantebrev til Sønderjyllands Kreditforening, 4000 Kr Pantebrev til SønderjydsK Hypoteklaanefond, 1000 Kr Skadesløsbrev til Foreningen »Landeværnet« i TingleV, 2915 Kr Skadesløsbrev til Laanekassen for Sønderjylland og 900 Kr 69 Øre Pantebrev til Erhvervenes Laanefond, erholder Andel i Auktionssummen som VI Panthaver næstefter fornævnte fem Pantehæftelser.

Ved et den 4 Juni 1934 afholdt forberedende Møde blev Vedtagelsen af Auktionsvilkaarene efter Rekvirenternes Begæring udsat under Henviſning til Bestemmelsen i § 6 i Lov Nr 169 af 16 Maj 1934 om Tillæg til Lov Nr 136 af 1 Juni 1929 om Begunstigelser for Mergelselskaber, og paa et den 25 Juni d A afholdt fortsat forberedende Møde har Landsretssagfører Lind for Rekvirenten Sønderjyllands Kreditforening foranlediget fremskaffet Oplysning fra Lundtofte Herreds Mergelselskab i Uge om Størrelsen af Selskabets Fordring paa Rekviritus Christian Lorenzen, hvorefter Fordringen andrager 958 Kr 00 Øre Restgæld + 80 Kr 32 Øre Renterestance.

Lundtofte Herreds Mergelselskab i Uge, der er lovligt indvarslet til forberedende Møde, har ikke givet Møde, hverken den 4 eller den 25 Juni d A.

Landsretssagfører Lind, der er mødt paa de forberedende Møder den 4 og 25 Juni d A for Rekvirenterne I Panthaver Sønderjyllands Kreditforening, II Panthaver Sønderjydsk Hypoteklaanefond og IV Panthaver Laanekassen for Sønderjylland, har begært Auktionen berammet til Afholdelse umiddelbart efter den 1 Oktober d A og har derhos for II Panthaver Sønderjydsk Hypoteklaanefond protesteret mod, at Auktionsvilkaarene skulde ændres saaledes, at Lundtofte Herreds Mergelselskab i Medfør af Lov Nr 169 af 16 Maj 1934 § 6 skulde erholde Fortrinsret for sit Krav under Paaberaabelse af, at ommeldte Lovbestemmelse skulde være stridende mod Grundloven, og har for Sønderjydsk Hypoteklaanefond paastaet det fremlagte Udkast til Auktionsvilkaar vedtaget som gældende for Auktionen.

Ved det forberedende Møde den 4 Juni d A var ingen Panthavere udover de af Landsretssagfører Lind repræsenterede I, II og IV Panthaver, mødt, og paa Mødet den 25 Juni d A mødte foruden oftnævnte tre Panthavere tillige Aftægtsmand Johan J Andersen, Bjerndrup, der ifølge Tingbogsattesten har Pant for Aftægt efter Sønderjyllands Kreditforening, Sønderjydsk Hypoteklaanefond og »Landeværnet«s foran ommeldte Pantefordringer, men forud for de øvrige foran anførte Panthavere, altsaa ogsaa forud for Lundtofte Herreds Mergelselskab i Uge, uden at denne fremsatte nogen Paasand med Hensyn til Vilkaarenes Affattelse.

Da Ejeren af Ejendommen efter de foreliggende Oplysninger maa anses for at hæfte for Mergelgæld af den i Lov Nr 169 af 16 Maj 1934 omhandlede Art, og da det paa nuværende Tidspunkt blandt andet under Hensyntagen til, at Lundtofte Herreds Mergelselskab i Uge oprindelig har haft Pant i Ejendommen næstefter 16 000 Kr Kreditforeningslaan til Sønderjyllands Kreditforening og 5500 Kr Skadesløsbrev til Foreningen »Landeværnet« i Tinglev, altsaa ialt efter 21 500 Kr og Aftægt, og at Selskabet derefter ved Moderationserklæringer af 15 Januar 1929 og 23 Februar 1933 er rykket tilbage og respekterer ialt 24 815 Kr 69 Øre og Aftægt, maa anses for uvist, hvorvidt Selskabet vil søge og Landbrugsministeren vil bevillige Fortrinsret for Fordringen for saa vidt angaar Resthovedstolen 958 Kr 00 Øre som for kommunale Skatter, og da der ikke fra nogen Panthaver er fremsat Begæring om endelig Afholdelse af Tvangsauktion over Ejendommen før den i nævnte Lovs § 6 bestemte Frist 1 Oktober 1934, og da der fra II Panthaver Sønderjydsk Hypoteklaanefond intet nærmere er anført til Begrundelse, hvorfor Lov Nr 169 af 16 Maj 1934 skulde være grundlovsstridig, hvorved bemærkes, at det ikke kan anses for udelukket, at Landbrugsministeren ved Afgørelsen om, hvorvidt den i nævnte Lov omhandlede Bevilling vil kunne meddeles eller afslaaes, vil tage Hensyn til eventuel Protest fra Panthavere, der ved Meddelelsen af Bevillingen vilde miste deres tidligere velerhvervede Panteret, saaledes at der eventuelt vil kunne ydes saadanne Panthavere Erstatning for muligt Tab, findes Auktionsvilkaarene at burde affattes alternativt, saaledes at der til det fremlagte Udkast til Vilkaarene føjes som nyt Stykke til § 6:

»Saafremt Lundtofte Herreds Mergelselskab i Uge maatte erholde Landbrugsministerens Bevilling i Henhold til Lov Nr 169 af 16 Maj 1934

§ 1 tinglyst paa Ejendommen saaledes, at der derved maatte være tillagt nævnte Selskab Fortrinsret i Ejendommen som for kommunale Skatter, jfr Lov Nr 136 af 1 Juni 1929 § 1, Litra b, inden den i § 6 i Lov Nr 169 af 16 Maj 1934 fastsatte Frist 1 Oktober 1934, eller i hvert Fald inden Auktionens Afholdelse, for den Ejendommen oprindeligt paa-hvilende, til den Tid eventuelt nedbragte Mergelgæld, eksklusive Rente-restancer, jfr § 2 i nævnte Lov, vil Køberen have at udrede denne Mergelgæld udenfor Købesummen.

Skulde saadan Bevilling ikke inden Auktionens Afholdelse være med-delt Selskabet og tinglyst paa Ejendommen, opraabes Ejendommen uden Forpligtelse for Køberen til udenfor Købesummen at udrede saadan Mergelgæld, som foran ommeldt, men Mergelselskabet erholder Andel i Budsummen for sit Tilgodehavende som anført i Prioritetsordenen i Vilkaarenes Post 4.«

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den paaankede Kendelse er afsagt den 2 Juli 1934 af Lundtofte og Nybøl Herreders Ret.

Efter Kendelsens Afsigelse er der ved Landbrugsministeriets Bevilling af 18 Oktober 1934 meddelt Mergelselskabet den i § 1 Litra b i Lov Nr 136 af 1 Juni 1929 omhandlede Begunstigelse, hvilken Bevilling blev tinglyst den 22 Oktober 1934. Ved Tvangsauktionen over Ejendommen, der fandt Sted den 25 Oktober 1934 blev Ejendommen derefter opraabt saaledes, at Auktionskøberen udenfor Budsummen skulde udrede Gælden til Mergelselskabet. Appellanterne blev enestebydende med 18 000 Kr, for hvilket Bud de tilkendegav, at de vilde lade sig Ejendommen udlægge.

Her for Retten har Appellanterne nedlagt Paastand om, at Kendelsen omstødes, saaledes at den ved denne tilføjede Ændring i Auktionsvilkaarene bortfalder. De Indstævnte har paastaet Kendelsen stadfæstet.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Merglingen af den paa-gældende Ejendom er sket i Aarene 1926 og 1927, at Gaardejer Lorenzen den 22 September 1928 har meddelt de Indstævnte Skadesløsbrev for indtil 1350 Kr med Panteret i Ejendommen næst efter Kreditforeningens og Landeværnets Panterrettigheder, og saaledes at de forpligtede sig til ved senere Proritering at give Samtykke til Optagelse af Laan bl a hos Appellanterne, at Lorenzen ved et den 20 December 1928 udstedt og den 1 Februar 1929 tinglyst Pantebrev for et Laan paa 4000 Kr

Færdig fra Trykkeriet den 8 Januar 1936.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 25

Mandag den 23 December.

meddelte Appellanterne Panteret i sin Ejendom næsteften Laanet til Kreditforeningen, og at de Indstævnte ved en den 15 Januar 1929 dateret, den 1 Februar s A tinglyst Paategning paa det fornævnte Skadesløsbrev meddelte Samtykke til bl a, at de fremtidig respekterede den nysnævnte Appellanterne indrømmede Panteret, hvilket Samtykke de gentog ved en Skadesløsbrevet meddelt Paategning af 23 Februar 1933, der tinglystes den 30 Marts s A.

Naar henses til, at de Indstævnte, hvis Panteret efter den ved Lysningen bestemte Rangfølge vilde have Fortrinsret fremfor Appellanternes Panteret, ved de fornævnte Erklæringer udtrykkeligt er gaaet ind paa at vige for Appellanterne, findes de ikke i Forhold til disse at kunne paaberaabe sig Bestemmelsen i Loven af 16 Maj 1934 eller den i Henhold hertil meddelte Bevilling. Herefter og idet der saaledes ikke bliver Spørgsmaal om at gaa ind paa, hvad Appellanterne iøvrigt har anført, vil disses Paastand være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger for Landsretten vil de Indstævnte have at betale 150 Kr til Appellanterne.

Nr 102/1935. **Lundtofte Herreds Mergelselskab**
(Cohn efter Ordre)

m o d

Sønderjysk Hypoteklaanefond (F Bülow).

betræffende Betaling af Mergelgæld.

Kendelse afsagt af Fogedretten for Lundtofte og Nybøl Herreder den 5 November 1934: Det af Rekvirenterne af-fattede og fremlagte Udkast til Auktionsvilkaar ændres som foran be-stemt ad Post 6, og stadfæstes med denne Ændring som gældende for Auktionen.

Vestre Landsrets Dom af 4 Marts 1935: Den ved den paaankede Kendelse skete Tilføjelse til Auktionsvilkaarene bortfalder.

I Sagsomkostninger for Landsretten betaler de Indstævnte, Lundtofte Herreds Mergelselskab, til Appellanterne, Sønderjydske Hypoteklaanefond, 150 Kr, der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret.

Den Fortrinsstilling, som ifølge Loven af 16 Maj 1934 kan indrømmes de i denne omhandlede Mergelselskaber i Forhold til Panthaverne, er et Led i den Lovgivning, hvorved der paa en Række Punkter er truffet Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen, og det maa antages, at Loven tilsigter at hindre, at Mergelgælden, der for den enkelte Ejendom andrager et forholdsvis lille Beløb, skal som Følge af Medlemmernes solidariske Ansvar falde med uforholdsmæssig Tyngde paa nogle faa Ejendomme. Loven, der ikke kan findes at være stridende mod Grundloven, hjemler ikke nogen Undtagelsesstilling for Pantekreditor, hvis Panteret er stiftet senere end Mergelarbejdets Tilendebringelse, hvilket efter det anførte ej heller vilde være stemmende med dens Formaal. Det i Dommen ommeldte Samtykke fra Appellanten til Tilbagerykning maa derhos være uden Betydning ved Afgørelsen af det heromhandlede Spørgsmaal.

Den Appellanten ved Bevillingen givne Fortrinsret vil saaledes være gældende ogsaa i Forhold til Indstævnte og Fogedrettens Kendelse vil herefter være at stadfæste.

Indstævnte findes at burde betale Sagens Omkostninger for Landsretten med 150 Kroner og Sagens Omkostninger for Højesteret efter Reglerne om beneficerede Sager som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Den af Lundtofte og Nybøl Herreders Fogedret afsagte Kendelse bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler Indstævnte, Sønderjydske Hypoteklaanefond, til Appellanten, Lundtofte Herreds Mergelselskab, 150 Kroner. Indstævnte betaler derhos de Retsafgifter, som skulde erlægges og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde bruges, saafremt Appellanten ikke havde haft fri Proces for Højesteret, saavel som Udgifterne ved Tilvejebringelse af Højesteretsekstrakten samt i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Cohn 150 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Ved Rekvisition af 3 Oktober 1934 har Sønderjyllands Kreditforening i Haderslev, der er I Panthaver ifølge Pantebrev stort 32 000 Kr, lyst den 31 Oktober 1921, under Henviisning til Udlægsforretning af 20 September d A begæret Tvangsauktion over den Gaardejer Hans Brodersen tilhørende Ejendom, Tingbogen for Bjerndrup Bind I Blad 47, Art Nr 1 af Visgaard og 100 af Bjerndrup Ejerlav, Klipleve Sogn, og i det med Rekvisitionen fremsendte Udkast til Auktionsvilkaar er Prioritetsordenen anført i Overensstemmelse med Tingbogsattestens Udvisende, saaledes at Lundtofte Herreds Mergelselskab i Uge, for hvem Skadesløsbrev for indtil 600 Kr er lyst 15 November 1927, erhoder Andel i Auktionskøbesummen som VI Panthaver, næstefter 32 000 Kr Pantebrev til Sønderjyllands Kreditforening, 8000 Kr Pantebrev til Sønderjydsk Hypoteklaanefond, 3000 Kr Pantebrev til Kreditanstalt G Vogelgesang, K S A i Haderslev, 3729,00 Kr Skadesløsbrev til Laanekassen for Sønderjylland, og 5101 Kr 25 Øre Pantebrev til Erhvervenes Laanefond.

Udkastet til Auktionsvilkaarenes Post 6 indeholder følgende Bestemmelse:

»Udenfor Købesummen betaler Køberen alle Ejendommen paahviende forfaldne ubetalte Skatter og Afgifter til Staten, Kommunen, Embeder eller Private samt Forsikringspræmier, alt forsaavidt de i Prioritetsordenen gaar forud for al Pantegæld (jfr Tinglysningslovens § 4). Dersom Rekvirenten har udbetalt noget herhen hørende Beløb, vil Køberen have at erstatte dette inden 14 Dage efter Auktionen. Fremdeles udreder Køberen alle efter Auktionen forfaldende Skatter og Afgifter af den anførte Beskaffenhed.«

Paa det den 29 Oktober 1934 afholdte forberedende Møde til Vedtagelse af Auktionsvilkaar, hvortil samtlige i Tvangssalget interesserede i Overensstemmelse med Reglerne i Retsplejelovens § 561 ved anbefalet Brev var indvarslet, gav foruden Rekvirenterne, I Panthaver, Sønderjyllands Kreditforening, tillige II Panthaver, Sønderjydsk Hypoteklaanefond, IV Panthaver, Laanekassen for Sønderjylland, og V Panthaver, Erhvervenes Laanefond, Møde, medens de øvrige Panthavere, deriblandt den efter Tingbogsattesten VI Panthaver, Lundtofte Herreds Mergelselskab, ikke gav Møde.

Paa Mødet paastod Rekvirenterne, I Panthaver, Sønderjyllands Kreditforening, det fremlagte Udkast til Auktionsvilkaar vedtaget som gældende for Auktionen.

II Prioritets Panthaver, Sønderjydsk Hypoteklaanefond, henviste til, at der den 22 Oktober d A vedrørende den til Auktion stillede faste Ejendom var tinglyst Bevilling af 18 Oktober 1934 fra Landbrugsministeren i Henhold til Lov Nr 169 af 16 Maj 1934, jfr Lov Nr 136 af 1 Juni 1929, hvorefter der tillægges Lundtofte Herreds Mergelselskab den i Lov Nr 136 af 1 Juni 1929 § 1, b tillagte Begunstigelse, nemlig at Mergelselskabet for sit Resttilgodehavende, bortset fra Renterestancer, nyder Fortrinsret i Ejendommen som for kommunale Skatter, og paastod, at Vilkaarene, specielt deres Post 6, blev affattede saaledes, at Mergelselskabet ikke for sit Tilgodehavende hos Debitor skulde kunne nyde den ifølge den nu tinglyste Bevilling ommeldte Fortrinsret, men

skulde nøjes med at nyde Fyldestgørelse i Budsummen efter sin Prioritetsstilling som VI Panthaver. Hypoteklaanefonden har til Støtte for denne Paastand om Ændring i Vilkaarene anført, at den Mergelselskabet ved Landbrugsministerens fornævnte Bevilling meddelte Begunstigelse til nu for sit Vedkommende hos Debitor at nyde Fortrinsret i Ejendommen som for kommunale Skatter er stridende mod Grundlovens § 80, fordi Hypoteklaanefondens Pantesikkerhed i den faste Ejendom blev forringet derved, at Mergelselskabet nu skulde fyldestgøres udenfor Budsummen, og forud for Hypoteklaanefonden.

Det fremgaar af Tingbogen, at Mergelselskabet ved Moderationsbevilling, lyst den 27 Juli 1931, er rykket tilbage for II Panthaver, Sønderjydske Hypoteklaanefond, og at der under 22 Oktober 1934 paa Ejendommen er tinglyst den fornævnte Bevilling for Mergelselskabet.

Det fremgaar af en i Bevillingen ommeldt Fortegnelse, dateret 27 August 1934, approberet af Landbrugsministeriet den 18 Oktober 1934, at Debtors Gæld, for hvilken Fortrinsret ifølge Bevilling er meddelt, udgør 600 Kr, og at Debtors oprindelige Mergelgæld har udgjort 5162 Kr 00 Øre.

Da Lundtofte Herreds Mergelselskab med formel lovlig Hjemmel har opnaaet Bevilling, hvorved den for sit Tilgodehavende hos sine Medlemmer har opnaaet Fortrinsret som for kommunale Skatter, og da denne Bevilling er tinglyst paa den her under Sagen ommeldte Ejendommen inden Auktionen, og da der ikke for Fogden iøvrigt er oplyst saadanne Omstændigheder, der med afgjort Sikkerhed kan begrunde, at den Mergelselskabet med formel Lovhjemmel tillagte Fortrinsret skulde være stridende mod Grundloven i Forhold til Sønderjydske Hypoteklaanefond, vil den af Sønderjydske Hypoteklaanefond fremsatte Paastand ikke kunne tages til Følge, men Auktionsvilkaarene vil i Medfør af Retsplejelovens § 567, 1 Stk, jfr § 563 være at affatte saaledes, at der til Post 6 tilføjes:

»Køberen vil saaledes udenfor Budsummen have at udrede ved Auktionen forfaldne ubetalte Afgifter og alle efter Auktionen forfaldende Afgifter til Lundtofte Herreds Mergelselskab i Uge i Henhold til Bevilling af 18 Oktober 1934, lyst 22 Oktober 1934.«

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den paaankede Kendelse er afsagt den 5 November 1934 af Lundtofte og Nybøl Herreders Fogedret.

Her for Retten har Appellanterne nedlagt Paastand om, at Kendelsen omstødes, saaledes at den ved denne tilføjede Ændring i Auktionsvilkaarene bortfalder. De Indstævnte har paastaaet Kendelsen stadfæstet.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Merglingen af den paagældende Ejendom er sket i Aarene 1926 og 1927, at Gaardejer Hans Brodersen den 7 November 1927 har udstedt et den 15 s M tinglyst Skadesløsbrev for indtil 5000 Kr med Panteret i Ejendommen næst efter 33 000 Kr til Sønderjyllands Kreditforening, 11 300 Kr til Jydske Landhypotekforening, 5000 Kr til Direktør Jacobsen og 15 000 Kr til Kreditanstalt Vogelgesang, og saaledes at de forpligtede sig til at give Sam-

tykke til Optagelse af Laan, bl a hos Appellanterne, a t Brodersen ved et den 4 November 1930 udstedt, den 8 s M tinglyst Pantebrev for et Beløb af 8000 Kr meddelte Appellanterne Panteret i Ejendommen næst efter Laanet til Kreditforeningen, og a t de Indstævnte ved en den 22 Marts 1931 dateret, den 27 Juli s A tinglyst Paategning paa det fornævnte Skadesløsbrev, der da var nedskrevet til 600 Kr, har samtykket i bl a fremtidig at respektere den nysnævnte Appellanterne indrømmede Panteret.

Naar henses til, at de Indstævnte, hvis Panteret efter den ved Lysningen bestemte Rangfølge vilde have Fortrinsret fremfor Appellanternes Panteret, ved den fornævnte Paategning udtrykkeligt er gaaet ind paa at vige for Appellanterne, findes de Indstævnte ikke i Forhold til disse at kunne paaberaabe sig Bestemmelserne i Loven af 16 Maj 1934 eller den dem i Henhold hertil meddelte Bevilling. Herefter, og idet der saaledes ikke bliver Spørgsmaal om at gaa ind paa, hvad Appellanterne iøvrigt har anført, vil disses Paastand være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger for Landsretten vil de Indstævnte have at betale 150 Kr til Appellanterne.

Nr 258/1934. Politibetjent **Valdemar Johannes Morthensen**
(Selv)

m o d

Slagteriarbejder **Tinus Rasch** (Steglich-Petersen efter Ordre),

betræffende Ejendomsretten til et Jordstykke.

Vestre Landsrets Dom af 18 Oktober 1934: Sagsøgte, Slagteriarbejder Tinus Rasch, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Politibetjent Valdemar Johannes Morthensen, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør til Sagsøgte paa de i fornævnte Købekontrakt anførte Vilkaar udstede hæftelsesfrit Skøde paa den forommeldte Del af Matr Nr 32 c af Visborg Bys Ejerlav, Visborg Sogn. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 150 Kr. At efterkommes inden 3 Maaneder.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de efter dens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste, saaledes at Fristen for Skødets Udstedelse bestemmes til 3 Maaneder fra Højesteretsdommens Afsigelse.

Appellanten vil derhos have at betale Sagens Omkostninger for Højesteret efter Reglerne om beneficerede Sager som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at Skødet vil være at udstede inden 3 Maaneder efter denne Højesteretsdoms Afsigelse. Appellanten, Politibetjent Valdemar Johannes Morthensen, betaler til Overretssagfører Hasselbalch i Salær 30 Kroner og til Højesteretsagfører Steglich-Petersen i Anledning af Vidneførsel i Salær 60 Kroner og for Udlæg 12 Kroner samt i Salær og Udlæg for Højesteret henholdsvis 150 Kroner og 10 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Købekontrakt af 22 December 1923 solgte nu afdøde Husejer Jens Germann Nielsen, Hadsundhusene, til Sagsøgte, Slagteriarbejder Tinus Rasch, sammesteds, for en Købesum af 150 Kr en Parcel af sin Ejendom Matr Nr 32 c af Visborg Bys Ejerlav, Visborg Sogn, saaledes som nærmere afsat. Parcellen, der grænsede ind til Sagsøgtes Ejendom og gik i eet med denne, skulde ifølge Købekontrakten straks overtages af Sagsøgte og blev ogsaa overtaget af ham, som betalte Købesummen, men Parcellen skulde efter Kontrakten først fraskilles Ejendommen ved Ejerskifte. Den 8 Oktober 1930 døde Husejer Nielsen, og ved Skøde af 2 December s A tinglyst den 5 s M overdrog Frk Thora Caroline Morthensen som ifølge Skifteretsattest af 2 s M, tinglyst den 5 s M i Henhold til Testamente fra Husejer Nielsen, hos hvem hun havde været Husbestyrerinde i ca 1½ Aar, var blevet Ejer af Ejendommen — fornævnte Matr Nr 32 c — denne til sin Broder — Sagsøgeren under nærværende Sag — Politibetjent Valdemar Johannes Morthensen, Aalborg. Tinglysningen af Skødet skete uden Retsanmærkning om den ved Købekontrakten af 22 December 1923 foretagne Overdragelse, idet Købekontrakten ikke var blevet tinglyst. Frøken Morthensen forblev boende i Huset paa Ejendommen indtil sin Død i August 1931, hvorefter det har været lejet ud til forskellige Lejere, indtil der nu af Sagsøgeren er indledet Salgsforhandlinger om Ejendommen.

Nogen Tid efter Sagsøgerens Køb af Ejendommen anmodede han Sagsøgte, der brugte det her under Sagen omhandlede Jordstykke til Have, og som havde anbragt Hønehuse paa det, om at opgive sin Raaden over det, men Sagsøgte nægtede at efterkomme Anmodningen, idet han henviste til sin Købekontrakt.

Idet Sagsøgeren har anbragt, at han, da han købte Ejendommen af sin Søster, var ukendt med Salget af Jordstykket til Sagsøgte, og saaledes ikke skal respektere det, har han under nærværende Sag paa-staaet Sagsøgte kendt uberettiget til at bruge og benytte det.

Sagsøgte har nedlagt Paastand om Frifindelse samt paastaet Sagsøgeren kendt pligtig til overensstemmende med Købekontrakten at udstede hæftelsesfrit Skøde til Sagsøgte paa Jordstykket, saaledes som det paa et fremlagt Rids er afgrænset med Bogstaverne a-b-c-d.

Sagsøgeren har paastaet sig frifundet herfor.

Det fremgaar af det oplyste, at Jordstykket gennem mange Aar har været adskilt fra den øvrige Del af Matr Nr 32 c ved en lavere beliggende Sti, der førte hen til Sagsøgtes Hus, at Sagsøgte i 1923 satte et Dige op ind mod Stien og senere plantede Roser op ad Diget, i hvert Fald op ad den største Del af dette, at der allerede inden 1930 var anbragt et Hegn paa Jordstykket langs med Stien, hvilket Hegn bestod af nogle Stolper med en enkelt Staaltraad mellem i ca $\frac{1}{2}$ Alens Højde fra Grunden, samt at der ogsaa inden 1930 af Sagsøgte var indrettet Hønsesgaard med Hønseshus paa en Del af Jordstykket. Det maa derhos antages, at Stien og Forholdene omkring den ikke er blevet væsenlig forandrede indtil Foraaret 1934. Endvidere er det oplyst, at Sagsøgeren, der adskillige Gange har besøgt sin Søster, var bekendt med Jordstykkets selvstændige Beliggenhed, og de lokale Forhold iøvrigt. Det er endelig oplyst, at Sagsøgeren paa en Forespørgsel af 29 Januar 1931 fra Sagsøgtes Sagfører — hvormed Sagføreren fremsender en Genpart af Købekontrakten af 1923 og meddeler, at Købesummen for Parcellen forlængst er betalt, og at Parcellen først skal fraskilles Ejendommen ved Ejerskifte — om hvorvidt Sagsøgeren er indforstaaet med, at en Landinspektør udstykker Parcellen fra den af Sagsøgeren erhvervede Ejendom, i en Skrivelse af 1 Februar s A svarer, at han den 5 s M kommer til Hadsund, og at derfor det, der skal foretages med Hensyn til Opmaaling og Fraskødning af bemeldte Jordstykke kan foretages den Dag under hans Nærværelse.

Efter alt det saaledes foreliggende om Jordstykket og dets Benyttelse findes det at maatte statuere, at Sagsøgeren ikke har været i god Tro i den i Lov Nr 111 af 31 Marts 1926 § 5 nævnte Betydning.

Herefter samt under Hensyn til Sagsøgerens ovenfor beskrevne senere Adfærd vil Sagsøgte være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag, og Sagsøgtes Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre Sagsøgte med 150 Kr.

Mandag den 6 Januar.

Nr 280/1934. Fabrikant **Ferdinand Hindsgaul** (Cohn)

m o d

-Grosserer **Allan Christensen** (Svane),

betræffende Spørgsmaal om Indgreb i et for Indstævnte udstedt Patent.

Østre Landsrets Dom af 11 December 1934: Sagsøgte, Fabrikant Ferdinand Hindsgaul, bør være uberettiget til paa de i Patentlovens § 5 nævnte Maader at anvende Dansk Patent Nr 48047. Sagsøgte bør derhos til Sagsøgeren, Grosserer Allan Christensen betale 1000 Kr med Renter deraf 5 pCt aarlig fra den 22 Februar 1934, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 200 Kr. Iøvrigt bør Sagsøgte for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag fri at være. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret har Appellanten gentaget sin principale Paastand, men har ikke paaberaabt sig Forbenyttelsesretten.

Indstævnte har paastaaet Dommen stadfæstet, dog saaledes at Erstatningen forhøjes til 1850 Kroner med Renter.

For Højesteret har Appellanten bl a fremlagt et af Firmaet The H Kruse Show Case Co, Cincinnati, udsendt Katalog, der indeholder Afbildninger af Skabe som de patenterede. Dette Katalog maa antages at være trykt og at have været i Cirkulation længe før 1933.

Saa vel dette Katalog som det i Dommen nævnte Katalog fra det engelske Firma Courtney, Pope & Co findes at maatte anses som almindelig tilgængeligt trykt Skrift, og da det maa antages, at de i Katalogerne indeholdte Afbildninger er tilstrækkelig Anvisning for sagkyndige til at fremstille et Skab som det patenterede, vil det Indstævnte meddelte Patent efter Appellantens Paastand være at erklære ugyldigt og Appellanten være at frifinde for Indstævntes Tiltale.

Sagens Omkostninger findes at burde ophæves for begge Retter.

Thi kendes for Ret:

Det for Indstævnte, Grosserer Allan Christensen, under 9 November 1933 udstedte Patent Nr 48047 er ugyldigt, og Appellanten, Fabrikant Ferdinand Hindsgaul, bør for Tiltale af Indstævnte i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved dansk Patent Nr 48047, udstedt den 9 November 1933, beskyttet fra den 3 April s A, er der meddelt Sagsøgeren, Grosserer Allan Christensen, Patent paa et Udhængsskab. Patentkravene er saalydende:

»1. Udhængsskab, kendetegnet ved, at Skabets Frontglasplade 8 og dets ene Sideglasplade 9, hvilken sidste danner en i det væsentlige ret Vinkel med Frontglaspladen, er anbragt i en langs de to Glaspladers Over- og Underkant forløbende, af en Over- og en Underpart bestaaende

Ramme, 4, 5, 6, 7, som ved den ene Ende er drejeligt forbundet med en af Skabets faste Vægge 2, hvilken Over- og Underpart kun ved Enderne er forbundet indbyrdes ved Hjælp af Afstivninger 4 og 5 af forholdsvis stor Bredde, saa at hele Udhængsskabets Indre ligger fuldstændig blotet for Indblik fra den passerende Trafik, uden at Indblikket hindres af nogen Hjørnesprosse eller lignende.

2. Udhængsskab som det i Krav 1 angivne, kendetegnet ved, at Frontglaspladen 8 og Sideglaspladen 9 støder sammen ved to afskraeede Flader, mellem hvilke der er anbragt et Lag Kit af passende Art eller et andet passende Tætningsmiddel.

3. Udhængsskab som det i Krav 1 og 2 angivne, kendetegnet ved, at der inden for Sammenstødsfladen mellem de to Glasplader 9 og 8 er anbragt en af Traad eller lignende bestaaende Streng, som forbinder Rammens Overpart med Underparten.

4. Udhængsskab som det i Krav 1—3 angivne, kendetegnet ved, at Rammen udgøres af et gennemgaaende Vinkeljærn, som ved den ene lodrette Side 4 er forbundet med Skabets faste Væg 2 ved Hjælp af et passende Antal Hængsler 3, og som ved den anden lodrette Side 5 har en med en Rille 14 forsynet Liste 11, hvilken Rille, naar Udhængsskabet er lukket, er fanget af en fremstaaende Ribbe 13 paa Skabets faste Væg 12.

5. Udhængsskab som det i Krav 1—4 angivne, kendetegnet ved, at der i den nævnte Ramme foruden Frontglaspladen 8 og en Sideglasplade 9 desuden er anbragt en Glasplade, som udgør Udhængsskabets anden Sideglasplade, hvorhos Rammens Over- og Underpart kun ved Enderne er indbyrdes forbundet ved Hjælp af Sprosser af forholdsvis stor Bredde.«

Under denne Sag har Sagsøgeren anbragt, at Sagsøgte, Fabrikant Ferdinand Hindsgaul som Indehaver af Firmaet »Butiksmontøren«, ved flere af dette Firma udførte Montager har leveret Udhængsskabe, der er i Strid med Sagsøgerens Patent, nemlig ved »Messen«, Købmagergade, ved »B T-Centralen«, Raadhuspladsen, og ved »Automat-Cafeen«, Vesterbrogade 22, hvilke Montager er fuldført henholdsvis i Oktober, November og Juli 1933, og Sagsøgeren har derfor nedlagt Paastand om, at Sagsøgte idømmes Straf efter Lov Nr 69 af 13 April 1894, § 25, samt kendes uberettiget til paa de i samme Lovs § 5 nævnte Maader at anvende Dansk Patent Nr 48047, hvorhos han paastaas tilpligtet at udrede en Erstatning til Sagsøgeren efter Rettens Skøn, ikke under 1200 Kr, tilligemed Renter 5 pCt p a heraf fra Stævningens Dato, den 22 Februar 1934, til Betaling sker.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet og har derhos nedlagt Paastand om, at det paaberaabte Patent kendes ugyldigt i Henhold til Patentlovens § 1 Nr 3.

Sagsøgeren har nærmere anført, at han selv kort efter Indleveringen af Patentansøgningen har udnyttet Opfindelsen ved Montagen af »Metropol«-Skotøjsmagasins Facade, Frederiksberggade 25, og at Opfindelsen her har kunnet iagttages allerede inden den offentlige Bekendtgørelse om Ansøgningen, der fandt Sted den 17 Juli 1933. Under denne Montage var der paa Ruderne opslaaet Plakater, der oplyste,

at Patent var anmeldt, og »Butiksmontøren«s Folk, der samtidig udførte en Montage paa den anden Side af Gaden, har ikke kunnet undgaa at se Plakaterne og de af Sagsøgeren udførte Skabe. Herigennem maa Sagsøgte antages at være blevet bekendt med Opfindelsen.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand gjort gældende, at han har været ganske ubekendt med Sagsøgerens Patentansøgning, og at de af ham leverede Skabe er udført uafhængig af Sagsøgerens Opfindelse. Der kan derfor efter Sagsøgtes Mening ikke være Spørgsmaal om Straf eller Erstatning.

Paastanden om, at Patentet erklæres ugyldigt, støttes paa, at det, der skal være Genstand for Opfindelsen, forlængst har været kendt. I saa Henseende henvises til et af Sagsøgte udgivet ældre Katalog, hvori findes afbildet et Udhængsskab, i hvilket Glasset er fastgjort, og som aabnes paa samme Maade som efter Patentet. Ganske vist bestaar Glasvæggene her af eet Stykke, medens de efter Patentet er sammenskittet af flere Stykker, men selve denne Form for Sammenkitning har forlængst været kendt, og denne Forskel maa derfor være uden Betydning. Endvidere henvises til en tidligere, nemlig 5 Januar 1933 offentliggjort Tegning af Arkitekt Helweg-Møller, der viser et lignende Skab, hvis Sider støder sammen i ret Vinkel. Dette Skab er leveret til Den kgl. Porcelænsfabriks Udsalg, Amagertorv 6. Endelig hævder Sagsøgte, at Skabe som de patenterede i en lang Aarrække har været almindelig anvendt i England og Amerika. Der kan herefter ikke være Tvivl om, at der ogsaa forlængst har foreligget Beskrivelser i almindelig tilgængelige trykte Skrifter, hvorefter Skabene har kunnet udføres af Fagmænd. Som Dokumentation herfor har Sagsøgte fremskaffet et af det engelske Firma Courtney, Pope & Co Ltd i April 1930 i 2000 Eksemplarer udsendt Katalog, hvori findes Afbildning af et saadant Skab.

Subsidiært gør Sagsøgte gældende, at der maa tilkomme ham Forbenyttelsesret i Henhold til Patentlovens § 6, 1 Stk.

Sagsøgte har ikke efterkommet Sagsøgerens Opfordring til at oplyse sin Fortjeneste paa de paaklagede Skabe. Sagsøgeren har derfor selv ladet foretage en Vurdering, hvorefter de ved de tre omtalte Forretninger opsatte Skabe er ansat til en Værdi af ialt ca 19 500 Kr og Fortjenesten paa dem til 10 pCt heraf eller 1950 Kr.

Under Sagen har Parterne afgivet Forklaring i Overensstemmelse med deres Procedure.

Vidneforklaring er afgivet af Formand Hagedorn, der er ansat hos Sagsøgte, og af Konstruktør Albech og Værkfører Møller, der er ansat hos Sagsøgeren. Af Forklaringen fremgaar, at Hagedorn under Udførelsen af Montagen hos »Metropol«-Skotøjsmagasin har set paa Arbejdet og fremsat en Udtalelse om, at det var »fikst«. Derimod vil Hagedorn ikke have bemærket Plakaterne om Patentanmeldelsen.

Vidneforklaring er endvidere afgivet af Butiksarkitekt Fritz Werner og af Butiksmontør Alfred Hulett.

Under Sagen har som Skønsmand været udmeldt Dr tech Th Madсен. Dennes Besvarelse af de til ham stillede Spørgsmaal gaar for det første ud paa, at der ved alle de ovennævnte af Sagsøgte udførte Montager findes Skabe, der maa siges at krænke Sagsøgerens Patent.

nemlig ved »Messen« 2 Skabe, ved »B T-Centralen« samtlige Skabe og ved »Automat-Cafeen« 2 Skabe. Endvidere fandtes ved Messen en Række Skabe, der var lavet om, fordi de ikke havde været tilfredsstillende i den oprindelige Udførelsesform, i hvilken de efter det oplyste maatte antages at have været patentkrænkende. De ændrede Skabe var ikke mere patentkrænkende, idet der nu var anbragt Hjørnesprosser i dem.

Skønsmanden har dernæst erklæret, at de efter Tegning af Arkitekt Helweg-Møller til den kgl Porcelænsfabriks Udsalg leverede Skabe, ikke dækkes af Patentet, idet der findes Hjørnesprosser i disse Skabe, og at det samme gælder det foran nævnte i »Butiksmontøren«s Katalog afbildede Skab, idet dette Skab kun er forsynet med et enkelt i Hjørnerne buet Glas.

Fra Sagsøgte Side er endvidere stillet forskellige Spørgsmaal, sigtende til at faa oplyst, om det før 3 April 1933 har været almindelig kendt at fremstille Udhængsskabe som de i Patentet beskrevne eller at sammenføje Glasplader paa den deri angivne Maade. Disse Spørgsmaal har Skønsmanden erklæret sig ude af Stand til at besvare.

Endelig har Sagsøgte stillet nogle mere specielle Spørgsmaal, hvorigennem det søges paavist, at de af ham fremstillede Skabe paa visse Punkter viser afgørende Forskelligheder fra Patentet. Der spørges saaledes, om Afstivningerne mellem Over- og Underpart er »af forholdsvis stor Bredde« — saaledes som i Patentkrav 1 angivet — eller om de ikke tværtimod maa betegnes som forholdsvis smalle. Dette sidste har Skønsmanden ikke kunnet erkende. Der spørges derhos, om Rammens Over- og Underpart kun er forbundet ved en Messingstang indenfor Glaspladerne. Skønsmanden har hertil bemærket, at de er forbundet ved Messingtraade af ca 5 mm Tykkelse. Disse Traade skal — efter hvad Skønsmændene har faaet oplyst fra Sagsøgerens Side — være indkøbt i Ruller, og de vil herefter falde inden for det i Patentet omhandlede Begreb »Streng«.

Det maa nu for det første gennem Skønsforretningen anses godtgjort, at de paaklagede Skabe i det af Skønsmanden angivne Omfang dækkes af Patentet. Det er dernæst ikke lykkedes Sagsøgte at paavise, at den Opfindelse, paa hvilken Patentet er meddelt, har været bragt i Anvendelse her i Landet, forinden Ansøgningen blev indgivet. Efter det af Sagsøgte tilvejebragte Materiale er det derimod antageligt, at lignende Skabe har været anvendt i Udlandet gennem adskillige Aar, men det for Patentets Gyldighed afgørende er, om Opfindelsen har været beskrevet i almindelig tilgængeligt trykt Skrift. Til Dokumentation herfor har Sagsøgte ikke fremskaffet andet end det foran nævnte af et Londoner Firma i 1930 udsendte Katalog, hvori et saadant Skab findes afbildet, og selv om der gaas ud fra, at Afbildningen er tilstrækkelig Anvisning for Fagmænd til at fremstille Skabet, findes det betænkeligt at statuere, at dette Katalog, der i sin Tid er udsendt i et forholdsvis begrænset Antal Eksemplarer, fyldestgør Lovens Fordring om et »almindelig tilgængeligt« trykt Skrift. Patentet vil herefter ikke kunne erklæres ugyldigt i Henhold til Patentlovens § 1 Nr 3.

Det er dernæst ikke godtgjort, at Betingelserne for Forbenyttelsesret i Henhold til Lovens § 6, 1 Stk, skulde foreligge for Sagsøgte Ved-

kommende. Sagsøgerens Paastand om, at Sagsøgte kendes uberettiget til at anvende Patentet vil derfor være at tage til Følge.

Med Hensyn til Sagsøgtes Ansvar for Krænkelser af Patentet bemærkes, at det ikke kan anses godtgjort, at der foreligger nogen forsættelig Krænkelser, og Paastanden om Straf vil derfor ikke kunne tages til Følge. Derimod findes Sagsøgte — idet der ikke kan lægges Vægt paa Sagsøgtes Anbringende om, at de paagældende Bestillinger under ingen Omstændigheder vilde være tilfaldet Sagsøgeren — at maatte være pligtig at erstatte Sagsøgeren det Tab, denne maatte have lidt ved de ovenfor omhandlede Indgreb i Patentretten, forsaavidt disse er sket efter den offentlige Bekendtgørelse af 17 Juli 1933, hvad der kun med Sikkerhed tør antages med Hensyn til de til »Messen« og til »B T-Centralen« leverede Skabe. Efter Omstændighederne findes Erstatningen at kunne fastsættes til 1000 Kr, hvilket Beløb vil være at tilkende Sagsøgeren hos Sagsøgte med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 200 Kr.

T i r s d a g d e n 7 J a n u a r .

Nr 26/1935. **Adams Transport Co**, Internationalt Speditions- og Transport Aktieselskab (David)

m o d

Aktieselskabet **Jydsk Trikotagefabrik** (Bang),

betræffende Erstatning for Beskadigelse af Gods under en Transport.

Østre Landsrets Dom af 17 December 1934: De Sagsøgte, Adams Transport Co, Internationalt Speditions- og Transport A/S, bør til Sagsøgerne, A/S Jydsk Trikotagefabrik, betale 1880 Kr 91 Øre til-ligemed Renter heraf 5 p a fra den 15 Maj 1934, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 450 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse at regne under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes subsidiære Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Adams Transport Co, Internationalt Speditions- og Transport Aktieselskab, til Indstævnte, Aktieselskabet Jydsk Trikotagefabrik, 500 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, A/S Jydsk Trikotagefabrik, Silkeborg, paastaaet de Sagsøgte, Adams Transport Co, Internationalt Speditions- og Transport A/S, tilpligtet at betale dem 2432 Kr 91 Øre subsidiært et efter Rettens Skøn fastsat mindre Beløb, tilligemed Renter 5 pCt p a fra Forligsklagens Dato den 15 Maj 1934, til Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Med Hensyn til Sagens nærmere Omstændigheder har Sagsøgerne anført følgende:

I Maj Maaned 1933 paatog de Sagsøgte sig for Sagsøgerne at forsende 4 Stk Rundvæve fra København til Ikast. Vævene blev af de Sagsøgte indleverede til De danske Statsbaner til Forsendelse fra Østerbro Station og anbragtes af de Sagsøgtes egne Folk i en Jærnbanevogn. Ved Maskinernes Fremkomst til Ikast Jærnbane station viste det sig, at to af Maskinerne var blevne beskadigede. Der blev i den Anledning af Ikast Jærnbane station optaget en Protokol, hvori det bl a hedder:

»1) Udførlig Beskrivelse af Godsets Tilstand og Beskadigelsens Omfang:

I Vognen var anbragt fire Rundvæve, to i hver Ende.

I den ene Ende var en Rundvæv væltet, i den anden havde den ene Rundvæv forskubbet sig og var tørnet imod, saa noget af Støbe-godset var knækket.

De to andre formentlig ubeskadigede.

2) Beskrivelse af Emballagens nuværende Tilstand:

(Er Godset uemballeret, anføres dette.)

Godset uemballeret, hensat paa Brædestumper, der var sømmet i Vognbunden, og kun fastgjort med en tykkere og iøvrigt tynd Snor, bunden fra Ringene i Vognen og til Maskinerne.

5) Bestemt paaviselig Aarsag til Beskadigelsen.

Daarlig emballeret og fastgjort.«

Stationsforstanderen foreslog, at der blev optaget Syn og Skøn over Maskinerne, men da Sagsøgerne havde stærkt Brug for dem, idet der var bestilt et større Parti færdige Varer, der skulde fabrikeres paa disse Maskiner, og som skulde leveres omkring 1 Juli, samt da det efter Besigtigelsen paa Banegaarden saa ud, som om Maskinerne nok kunde bruges, tog Sagsøgerne dem hjem. Da Sagsøgerne begyndte at stille Maskinerne op, saa de, at Naalene paa alle Maskinerne var beskadigede

og bøjede, samt at flere Ting var itu paa to af Maskinerne. Ved de to andre Maskiner kunde der ingen større Fejl findes straks, men da de skulde til at gaa, viste det sig, at de ogsaa var stærkt beskadigede. Efter den Reparation, som Sagsøgerne derefter lod foretage, delvis ved Fabrikens egne Folk, kunde samtlige Maskiner gaa, men de kunde dog kun køre med een Traad, medens de skulde have kunnet køre med to Traade. For at afhjælpe denne Mangel maa der indforskrives fra Tyskland et elektrisk Stoppeapparat.

Sagsøgerne har nu gjort gældende, at de Sagsøgte har udvist Skødesløshed og Forsømmelse ved Anbringelsen af de paagældende Maskiner i Jærnbanevognen, og at de derfor maa være pligtige at erstatte Sagsøgerne det dem derved paaførte Tab.

Sagsøgerne har opgjort deres Erstatningskrav saaledes:

Rettelse af 2 Aksler	42 Kr 70 Øre
Ikast Auto- og Cykelforretning for Reparationer paa Maskinerne	42 — 50 —
Udgifter til Ekstraarbejde i Anledning af, at det sagsøgende Selskabs Værkfører reparerede Maskinerne	104 — 00 —
2 Haandhjul, Rm 30	51 — 55 —
2 Haandhjul repareret	21 — 05 —
2 Aksler, Rm 6,80.....	11 — 69 —
ca 6000 Stoppenaale	431 — 72 —

ialt.... 705 Kr 21 Øre.

Endvidere vil det være nødvendigt, at en af Maskinerne bliver forsynet med nyt automatisk Stoppeapparat,

hvilket koster 335 Rm..... 575 Kr 70 Øre

Erstatning for Standsning i Driften..... 1152 — 00 —

ialt.... 2432 Kr 91 Øre.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte anført, at den paagældende Forsendelse var Led i en Række Sendinger af lignende Art, som de har foretaget efter Rekvisition af Firmaet H A Schönwandt, og de har ogsaa med Hensyn til den heromhandlede Transport alene forhandlet med dette Firma og ikke med Sagsøgerne om den nærmere Fremgangsmaade, der skulde iagttages. Det var udtrykkelig aftalt med det nævnte Firma, at Maskinerne ikke skulde pakkes i Kasser, men skulde staves i uemballeret Stand i Jærnbanevognen paa sædvanlig forsvarlig Maade i Lighed med tidligere af de Sagsøgte udførte Ekspeditioner af denne Art, og at der ikke skulde tegnes anden Forsikring under Transporten end en almindelig Transportforsikring. Selve Ekspeditionen er af de Sagsøgte foretaget med al fornøden Omhu. Maskinernes Ben blev taget af, og Maskinerne blev fastsømmet til de i Bunden af Jærnbanevognen anbragte Brædder og i selve Bunden af Vognen, hvorhos de blev opklodset, for at de ikke skulde forskubbe sig under Transporten. De øverste Dele af Maskinerne, Traadførerne, der ved en paa deres Underside anbragt Tap var i Forbindelse med den underliggende Del af Maskinen, idet Tappen gik ned i en der anbragt Fordybning, var ved Snore fastgjorte til Ringene i Jærnbane-

vognen, for at de ikke skulde falde af under Transporten. Som det fremgaar af en under Sagen fremlagt Erklæring fra Vognekspeditionen paa Østerbro Station, dateret 22 Maj 1933, overbeviste en paa Stationen ansat Portør sig ved Ryk i Godset om, at det var fuldt ud forsvarligt og godt læsset, og Jærnbanevognen blev derhos paaskrevet paa begge Sider: »Rangeres forsigtigt«.

Erklæringen udtaler derhos, at Vognen maa have været udsat for »haard« Rangering undervejs. De Sagsøgte maa herefter hævde, at Ekspeditionen er sket i Overensstemmelse med den derom trufne Aftale, og at der ikke fra deres Side er udvist nogen Fejl eller Forsømmelse, som kan medføre Erstatningsansvar for dem, men at Skaden skyldes Fejl ved Rangeringen.

De Sagsøgte har endelig gjort gældende, at Sagsøgerne først har reklameret overfor dem i Skrivelse af 4 August 1933, og at denne Reklamation maa anses for sent fremkommet. Den i Skrivelsen omtalte Meddelelse fra Firmaet H A Schönwandt var af foreløbig Natur og gik kun ud paa, at der var lidt Skade under Transporten, men den indeholdt ikke nogen Reklamation overfor de Sagsøgte.

Med Hensyn til den paastaaede Skades Størrelse har de Sagsøgte anført, at det af Sagsøgerne tilvejebragte Bevismateriale er meget mangelfuldt, Sagsøgte burde straks have ladet optage Syn og Skøn over Skadens Omfang. De Sagsøgte gør gældende, at de af Sagsøgerne foretagne Reparationer, der i det væsentlige er udførte af Sagsøgernes egne Folk, kunde være udført billigere, hvis de var blevet overdraget til sagkyndige Firmaer, og de kunde i saa Fald navnlig være blevne udført paa langt kortere Tid, saaledes at den Driftsstandsning, i Anledning af hvilken Sagsøgerne nu kræver Erstatning, kunde være blevet betydeligt afkortet. De Sagsøgte kan iøvrigt ikke erkende, at Driftstabet har været saa stort som af Sagsøgerne paastaaet.

Under Sagens Forberedelse er der inden Retten for Herning Købstad og Hammerum Herred blevet afgivet Vidneforklaring bl a af Direktør for A/S Jydske Trikotagefabriks Filial i Ikast Jens Peder Lysholk, Værkfører Ole Christian Nielsen, Portør paa Ikast Jærnbanestation Niels Pedersen og Væver Einar Østergaard Christensen, der alle var til Stede, da Maskinerne skulde aflæsses paa nævnte Jærnbanestation. Af disse Vidneforklaringer fremgaar, at de Snore, der havde været fastgjort til Jærnbanevognens Sider og havde gaaet paa tværs over Maskinerne, idet de havde været snoet om disses Midterstænger, var gaaet itu, at de Brædder i Bunden af Vognen, hvorpaa Maskinerne havde været anbragt, og som havde været fæstet med Søm til Bunden af Vognen, delvis var gaaet løse, samt at to af Maskinerne havde forskubbet sig paa Gulvet, og at den tredje Maskine var væltet over paa den fjerde. Endvidere fremgaar det af Vidneforklaringerne, at Naalene paa alle Maskinerne var beskadigede og bøjede, saaledes at der maatte købes 5 à 6000 nye Naale, og at der har maattet foretages forskellige Reparationer paa alle Maskinerne for at sætte dem i brugbar Stand, samt at disse efter de foretagne Reparationer kun kan køre med een Traad. Der er Enighed mellem Vidnerne om, at de Snore, med hvilke Maskinerne var fastgjorte til Ringene i Vognen, var altfor tynde i Forhold

til Maskinernes Vægt, der er oplyst at være ca 1000 Pund for hver Maskine.

Under Sagens Forberedelse er der derhos afholdt Syn og Skøn af Mænd udmeldte af fornævnte Ret. Syns- og Skønsmændene, Maskinfabrikant H P Nielsen, Herning, og Trikotagefabrikant H C Larsen, Ikast, har i den af dem afgivne Syns- og Skønsforretning bl a udtalt, at alle fire Maskiner har været beskadigede, at den af Sagsøgerne afholdte Udgift til Reparation af Maskinerne 705 Kr 21 Øre maa siges at være passende for de udførte Arbejder og Ydelser, at det vil være nødvendigt at anskaffe et nyt automatisk Stoppeapparat eller at faa de paa Maskinen værende Stoppeapparater forsvarligt istandsat, hvilket med Hensyn til Bekostningen vil blive lige dyrt, og at en Fastsurring af Maskinerne ved Snore som den i Sagen fremlagte ikke var tilstrækkelig til at holde Maskinerne paa Plads. Under Afhjemlingen har Syns- og Skønsmændene udtalt, at det skyldes Beskadigelsen af Stoppeapparaterne, at Maskinerne kun kunde gaa med een Traad, og Fabrikant Nielsen erklærede, at det i Retten fremlagte Tilbud fra et tysk Firma angaaende Levering af et saadant Apparat for 335 Rm maatte anses for passende.

Under Domsforhandlingen for Landsretten har bl a Forvalter Hans Harry Oluf Henriksen og Kusk Axel Chr Barnekow Johansen afgivet Vidneforklaring.

Forvalter Henriksen forklarede, at Maskinerne var anbragt paa Brædder i Jærnbanevognen og ved Tretommersøm gennem Bolteholderne i Maskinernes Underside fastsømmet til Bunden i Vognen, hvorhos de var klodset, at Snorene var kun anbragt paa Traadførerne for at holde dem paa Plads, ikke paa selve Maskinerne. Benene var taget af Maskinerne og ligeledes Aftrækshjulene. Tyngdepunktet for Maskinerne var derved kommet til at ligge saa lavt, ca $\frac{1}{2}$ Alen over Brædderne, at man maatte kunne gaa ud fra, at Maskinerne vilde staa fast.

Kusk Johansen forklarede i det hele i Overensstemmelse med Forvalter Henriksen, dog udtalte han, at Aftrækshjulene ikke var blevne aftaget, og at der havde været anvendt 6 Tommers Søm, samt at ogsaa Støbegodset, altsaa ikke blot Traadførerne, var blevet fastgjort ved Snore til Vognens Sider; han tilføjede derhos, at der var fastgjort Brædder over Klodserne.

Foreholdt Kusk Johansens Vidneforklaring udtalte Forvalter Henriksen, at han herefter ikke turde fastholde sin Forklaring om, at Aftrækshjulene var blevet aftaget, men at han iøvrigt maatte fastholde Rigtigheden af det af ham forklarede, idet han tilføjede, at han ikke havde set Brædder over Klodserne.

Færdig fra Trykkeriet den 15 Januar 1936.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 26

Tirsdag den 7 Januar.

Generaldirektoratet for Statsbanerne har under 1 September 1933 afgivet saalydende Udtalelse:

»I Anledning af det ærede Selskabs Skrivelser af 11 og 17 f M til Ikast Station meddeles, at der ved den i Sagen foretagne Undersøgelse ikke er oplyst noget, som kunde støtte en Formodning om, at den paa-gældende Jærnbanevogn, hvori der den 15 Maj d A er sendt fire Rundvæve fra København til Deres Adresse i Ikast, skulde have været udsat for haard Rangering.

Rundvævene, der var sendt fuldstændig uemballerede, var af Af-senderen anbragt paa dobbelt sammensømmede Brædder af ca 1 Tommes Tykkelse, som igen var fastsømmede i Vognbunden; iøvrigt var Vævene kun holdt i Stilling ved Fastbinding med Snore til Ringene i Vognens Sider, hvad der under de med al Jærnbanebefordring forbundne Stød og Rystelser ikke har været tilstrækkeligt til at fastholde de i Forhold til Bundfladens Størrelse høje Maskiner, hvis Tyngdepunkt laa ret højt.

Skaden maa efter det foreliggende tilskrives dels den mangelfulde Læsning i Vognen i Forbindelse med Godsets ejendommelige, naturlige Beskaffenhed, som gør det særlig udsat for Brud, og dels Godsets Mangel paa Emballage, men for Skade af saadanne Aarsager har Jærnbanen intet Ansvar, jfr § 38 i Lov Nr 111 af 13 Maj 1911 om Statsbanernes Takster m m, og man beklager derfor ikke at kunne imødekomme Deres Krav om Erstatning.«

I Skrivelse af 9 Oktober 1933 har Generaldirektoratet for Statsbanerne derhos bl a udtalt følgende:

»I Anledning af det ærede Selskabs Skrivelse af 6 f M maa man efter foretagne, fornyede Undersøgelser i Sagen fremdeles hævde, at Læsningen af de omhandlede Maskiner maa betegnes som mangelfuld. Ikast Station har oplyst, at skønt Benene var taget af, laa Maskinernes Tyngdepunkt ret højt, og at den Krans, hvorpaa Maskinerne hvilede, havde en mindre Radius end de ovenfor liggende Kranse, og var smalere og spinklere end disse. Ligeledes maa de Snore, der var benyttet til Fastgøring af Maskinerne, og hvorefter man her er i Besiddelse af en Prøve, betegnes som alt for spinkle til at holde Maskinerne i Stilling under de Stød, Ryk og Rystelser, der er uundgaaeligt forbundne med enhver Transport med Jærnbane og Færge.«

Efter det saaledes oplyste finder Retten at maatte gaa ud fra, at

den Maskinerne paaførte Skade skyldes, at de ikke har været anbragt paa behørig Maade i Jærnbanevognen og derfor under de med en Jærnbanetransport uundgaelig forbundne og altsaa paaregnelige Rystelser har revet sig løs og er stødt dels mod Vognens Sider, dels mod hverandre. De Sagsøgte kan ikke frigøre sig for det Ansvar, som de har paadraget sig ved den mangelfulde Anbringelse af Maskinerne i Jærnbanevognen ved en Henviisning til, at det med Sagsøgernes Befuld-mægtigede Firmaet H A Schönwandt var blevet aftalt, at Maskinerne skulde staves i uemballeret Stand i Jærnbanevognen paa sædvanlig, forsvarlig Maade i Lighed med tidligere af de Sagsøgte udførte Ekspeditioner. Det maatte være de Sagsøgtes Sag, saafremt de mente, at det var nødvendigt at benytte Emballage, at gøre opmærksom herpaa, og naar de, uden at dette er sket, er indgaaet paa at varetage Transporten af Maskinerne i uemballeret Stand, maatte de sørge for at anvende saadanne Foranstaltninger, som under denne Forudsætning maatte være paakrævede, for at Transporten kunde ske uden Risiko. Der kan derhos ikke gives de Sagsøgte Medhold i, at Sagsøgerne skulde være afskaaret fra at gøre Erstatningskrav gældende mod dem paa Grund af for sen Reklamation, idet Firmaet H A Schönwandts Meddelelse til de Sagsøgte, hvilken Meddelelse fandt Sted umiddelbart efter, at Skaden den 19 Maj 1933 var blevet konstateret, naturligt maatte opfattes som en foreløbig Reklamation, og de Sagsøgte derhos heller ikke før nu under Sagen ses at have gjort denne Indsigelse gældende.

Med Hensyn til Sagsøgernes Erstatningsopgørelse bemærkes, at Posten for udførte Reparationer m v 705 Kr 21 Øre og Posten for Anskaffelse af et nyt automatisk Stoppeapparat 575 Kr 70 Øre efter de under Syns- og Skønsforretningen fremkomne Udtalelser findes at maatte tilkendes Sagsøgerne hos de Sagsøgte med de fulde Beløb; derimod vil der bli ogsaa under Hensyn til de af forskellige Vidner afgivne noget ubestemte og tildels modstridende Forklaringer angaaende Varigheden af den stedfundne Driftsstandsning i Erstatning herfor kun kunne tillægges Sagsøgerne 600 Kr. De Sagsøgte vil saaledes være at tilpligte til at betale Sagsøgerne 1880 Kr 91 Øre tilligemed Renter som paastaat.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde tilsvare Sagsøgerne med 450 Kr.

Nr 78/1935. Ejdendomsægler **Aage Christensen** (Selv)

m o d

Grundejerkreditforeningen i Herning (David),

betræffende Betaling af en Rest af et Kreditforeningslaan.

Vestre Landsrets Dom af 29 Marts 1935: Sagsøgte, Ejdendomsægler Aage Christensen, bør til Sagsøgerne, Grundejerkreditfor-

eningen, betale 1890 Kr tilligemed Renter heraf 4½ pCt p a fra den 7 April 1934, indtil Betaling sker, og i Sagsomkostninger 200 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Ejendomsmægler Aage Christensen, til Indstævnte, Grundejerkreditforeningen i Herning, 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerne, Grundejerkreditforeningen i Herning, der havde indestaaende et Laan oprindeligt stort 12 000 Kr paa 1 Prioritet i den Frøken Astrid Beyer i Nørresundby tilhørende Ejendom Matr Nr 20 o af Uttrup By, Hvorup Sogn, havde i Juni 1933 ladet Sagfører Kalstrup i Nørresundby gøre Skridt til Ejendommens Bortsalg ved Tvangsauktion, i Anledning af at Frøken Beyer var i Restance med Ydelserne til Sagsøgerne pr 11 December 1932 og 11 Juni 1933. Auktionen afværgedes dog af Sagsøgte, Ejendomsmægler Aage Christensen af Svenstrup, der for 800 Kr havde 2 Prioritets Panteret i Ejendommen, idet han til Kalstrup betalte Restancerne m v til Sagsøgerne ialt 738 Kr 61 Øre, hvorhos Frøken Beyer ved Skøde af 21 Juni 1933 overdrog ham Ejendommen for en Købesum af 12 800 Kr, der berigtigedes ved, at Sagsøgte overtog »til Indfrielse og Forrentning« Skylden til Sagsøgerne paa 1 Prioritet og kvitterede sin 2 Prioritet paa 800 Kr. Sagsøgte, der ikke overfor Sagsøgerne bragte Gældsovertagelsen i Stand, afhændede senere Ejendommen til Regimentsmusiker H J Hansen, saaledes at denne skulde overtage Skylden til Sagsøgerne, men da der rettedes Henvendelse til disse i den Anledning, stillede de som Betingelse, at der fandt et ekstraordinært Afdrag paa 2000 Kr Sted. Dette Afdrag blev ikke erlagt, og da Sagsøgernes Tilgodehavende, der forfaldt til Betaling ved Ejerskifte, ikke betaltes, blev Ejendommen paa Sagsøgernes Foranledning den 7 April 1934 bortsolgt ved Tvangsauktion, ved hvilken Sagsøgerne, hvis Fordring opgiordes til 11 890 Kr, blev højstbydende med et Bud paa 10 000 Kr. For dette Bud lod de sig Ejendommen udlægge som ufyldstgjorte Panthavere, og efter at have istandsat Ejendommen videresolgte

de den for en Pris af 10 000 Kr. Sagsøgerne, der saaledes har et udækket Tilgodehavende paa i hvert Fald 1890 Kr, erhvervede den 31 Januar 1934 Transport fra Frøken Beyer paa Sagsøgtes Forpligtelse overfor hende ifølge Skødet til at overtage Gælden overfor Sagsøgerne, og de har derpaa under nærværende Sag paastaaet Sagsøgte dømt til at betale dem fornævnte Beløb 1890 Kr tilligemed Renter heraf $4\frac{1}{2}$ pCt p a fra den 7 April 1934, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paastaaet sig fri-fundet for Sagsøgernes Tiltale.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgte anført, at de afgørende Forhandlinger i Anledning af hans Overtagelse af Ejendommen fandt Sted med Sagfører Kalstrup saaledes at han havde den Opfattelse, at det reelt var Sagsøgerne, der optraadte som Ejendommens Sælgere. Sagsøgte meddelte herunder Kalstrup, at han agtede at videresælge Ejendommen, og udtalte, at han derfor mente, at det ikke var nødvendigt, at han overtog Gældsansvaret overfor Sagsøgerne. Da Kalstrup derhos hverken ved denne Lejlighed eller, da han modtog Indbetalingen fra Sagsøgte af Restancerne m v, gav Meddelelse om, at Sagsøgerne vilde kræve ekstraordinært Afdrag, vil Sagsøgte have været berettiget til at gaa ud fra, at han ikke blev personlig ansvarlig for Gælden til Sagsøgerne, og at der ikke vilde fremkomme Vanskeligheder med Hensyn til Sagsøgtes Køberes Overtagelse af Gælden til Sagsøgerne. At han i Skødet paatog sig at indfri og forrente Gælden, er efter hans videre Anbringende uden Betydning i saa Henseende, idet han herved alene overfor Frøken Beyer paatog sig at holde hende fri for Sagsøgernes Krav, som disse imidlertid ved at overdrage Ejendommen til Sagsøgte havde mistet Retten til at gøre gældende.

At Sagsøgte under de foreliggende Omstændigheder var nødt til at forhandle med Sagfører Kalstrup om en Ordning, kan nu ikke berettige ham til at antage, at Sagsøgerne vilde give Afkald paa deres Krav overfor Frøken Beyer eller, at Kalstrup, der alene havde med Pantets Realisation at gøre, paa Sagsøgernes Vegne kunde træffe Bestemmelser om Spørgsmaalet angaaende Overtagelse af Gælden til Sagsøgerne, og da Sagsøgte end ikke mod Sagsøgernes Benægtelse har godtgjort, at Kalstrup havde noget Kendskab til, at Sagsøgerne vilde kræve Afdrag, kan den Omstændighed, at noget saadant ikke blev nævnt ikke give ham Føje til at regne med, at der ikke kunde blive Spørgsmaal herom. Idet Sagsøgerne saaledes har været berettigede til at kræve ekstraordinært Afdrag og, da det ikke erlagdes, lade Ejendommen bortsælge, og idet deres Krav overfor Frøken Beyer var uberørt af Overdragelsen til Sagsøgte, har de ved Transporten erhvervet Sagsøgte som Skyldner. Da der derhos ikke er rejst nogen Indsigelse mod Størrelsen af det indsøgte Beløb, vil Sagsøgernes Paastand være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale 200 Kr til Sagsøgerne.

Torsdag den 9 Januar.

Nr 68/1935. Ingeniør **Ove Christensen** (Hvidt)

mod

Entreprenørfirmaet **A & E Kayser** (Landsretssagfører Schmidt),

betræffende Opgørelse af et fra en Entreprisekontrakt hidrørende Mellemværende.

Vestre Landsrets Dom af 19 Marts 1935: Sagsøgte, Ingeniør Ove Christensen, bør til Sagsøgerne, Entreprenørfirmaet A & E Kayser, betale 5460 Kr 40 Øre, tilligemed Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 30 Maj 1934, indtil Betaling sker, og i Sagsomkostninger 250 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

For Højesteret angaar Tvisten alene de i Dommen under Nr 1, 7, 8, 9 og 11 opførte Poster.

Efter Dommens Afsigelse er der af Appellanten betalt Indstævnte et Beløb, saaledes at det Beløb, som yderligere tilkommer Indstævnte, saafremt Landsrettens Dom lægges til Grund, efter Parternes Opgivende udgør 3742 Kroner 40 Øre.

Idet Landsrettens Dom for saavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, tiltrædes i Henhold til dens Grunde, vil Appellanten herefter være at dømme til at betale Indstævnte det fornævnte Beløb 3742 Kroner 40 Øre med Renter.

I Henseende til Sagens Omkostninger vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Ingeniør Ove Christensen, bør til Indstævnte, Entreprenørfirmaet A & E Kayser, betale 3742 Kroner 40 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 30 Maj 1934 til Betaling sker.

I Henseende til Sagens Omkostninger bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Begyndelsen af Aaret 1932 fik Sagsøgerne, Entreprenørfirmaet A & E Kayser i København, af Statsbanerne overdraget forskelligt Jord- og Broarbejde m v i Forbindelse med de nye Banegaardsanlæg ved Fredericia. Sagsøgerne traf derefter Aftale med Sagsøgte, Ingeniør Ove Christensen af Aarhus om, at han som Underentreprenør for dem skulde overtage visse Dele af disse Arbejder, nemlig Levering af færdigblandet Beton og Udførelsen af Pælestøbning til et nyt Broarbejde. I Slutningen af samme Aar fik Sagsøgte af Statsbanerne overdraget Arbejderne ved Udkørsel af Ballast paa den nyanlagte Banestrækning fra Fredericia til Snoghøj, og disse Arbejder overtog Sagsøgerne som Underentreprenør for Sagsøgte.

Ved Opgørelsen af det økonomiske Mellemværende hidrørende fra disse forskellige Arbejders Udførelse opstod der Uoverensstemmelser mellem Parterne, og under nærværende Sag har Sagsøgerne under Anbringende af, at de har et Resttilgodehavende hos Sagsøgte, hvilket de under Domsforhandlingen endelig har opgjort til 13 317 Kr 23 Øre, paa-staaet ham tilpligtet at betale dette Beløb tilligemed Renter heraf 5 pCt p a fra den 30 Maj 1934, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paa-staaet sig frifundet mod Betaling af et Beløb, som han under Domsforhandlingen har opgjort til 733 Kr 50 Øre, idet han har anført, at der af hans Fordring paa Sagsøgerne for de fornævnte Arbejder, som han skulde udføre for dem, hvilken Fordring udgjorde ialt 94 788 Kr 85 Øre, resterer et udækket Beløb paa ialt 4486 Kr 40 Øre, som han nu gør gældende som Modkrav overfor Sagsøgerne, og at Sagsøgerne med Hensyn til de Arbejder, som de overtog i Underentreprise for ham, og for hvilke Sagsø-gernes Fordring udgjorde 27 622 Kr 13 Øre, dels har afkrævet ham Be-taling for Arbejder, det paa-hvilede dem at udføre, dels har debiteret ham forskellige Poster med for store Beløb, saaledes at Sagsø-gernes herhen-hørende Fordring skal nedsættes med ialt 8097 Kr 23 Øre.

Det Beløb af 4486 Kr 40 Øre som Sagsøgte gør gældende som Mod-krav, fordeler sig paa følgende Poster:

1. Leje af en Sagsøgte tilhørende Rambuk, som Sag-søgerne benyttede til Nedramning af Betonpæle ..	3500 Kr 00 Øre
2. Leje af Rammehoveder	100 — 00 —
3. Betaling for Ventetid fremkommet ved at nogle af Sagsøgtes Arbejdere ikke kontinuerligt kunde arbejde ved Blandingsmaskinen samt Overarbejde	400 — 00 —
4. Betaling for Udførelse af Vejarbejder	380 — 00 —
5. — — — —	
6. Højere Betaling for 38 m ³ Mørtel	106 — 40 —
Det Beløb af 8097 Kr 23 Øre, hvormed Sagsøgte paa-staar Sagsø-gernes Fordring nedsat, fremkom-mer saaledes:	
7. For Rensning af Planum — en Strækning af Bane-linien — har Sagsøgerne beregnet sig 2625 Kr 88 Øre, hvilket Beløb Sagsøgte kræver nedsat med	260 — 88 —
8. Sagsøgerne har vedrørende Bortkørsel af Rømjord	

	beregnet sig 2050 Kr 20 Øre, hvilket Beløb Sagsøgte kræver nedsat med	1782	—	20	—
9.	Sagsøgerne har vedrørende Udkørsel af Grus beregnet sig 2856 Kr, hvilket Beløb Sagsøgte kræver nedsat med	2366	—	40	—
10.	Sagsøgte bestrider, at Sagsøgerne har været berettiget til at kræve Betaling for Optagelse af Spor paa Banelinien med	1282	—	50	—
11.	Sagsøgte bestrider, at Sagsøgerne har været berettiget til at beregne Ekstrabetaling for Aflæsning af visse Banevogne med	600	—	00	—
12.	Sagsøgte bestrider, at Sagsøgerne har været berettiget til at kræve Betaling for en af dem foretaget Efterregulering af den af dem paa Banelinien anbragte Stenballast med	1805	—	25	—

a d 1. Sagsøgerne gør gældende, at den Overenskomst, der blev afsluttet mellem dem og Sagsøgte om de paagældende Arbejders Udførelse, intet indeholder om, at de skal betale Leje for Rambukken, og at Sagsøgte maa anses at være gaaet ind paa, at der ingen Leje skulde betales for Brugen af Rambukken, idet Sagsøgte, da Nedramningsarbejderne skulde paabegyndes, alene forbeholdt sig, at han maatte tage Rambukken tilbage, saafremt han selv skulde faa Brug for den, men dette indtraf ikke, medens Nedramningsarbejdet udførtes.

Sagsøgte har henvist til, at det i den Skrivelse, hvori han fremsatte Tilbud om Overtagelse af Arbejderne er anført: »Angaaende Rambukken, da bliver vi sikkert ogsaa enige om et Lejemaal for denne,« og dette Standpunkt har han ikke fraveget, selv om der i den endelige Overenskomst intet findes om et Lejemaal. Sagsøgte opgør herefter sit Krav saaledes:

For Brug af Rambukken under den mellem Parterne aftalte Prøveramning, der varede i 30 Dage, beregnes 35 Kr om Dagen, saaledes at Sagsøgerne, da Udgifterne ved Prøveramningen efter Overenskomsten skulde bæres af hver af Parterne med Halvdelen, skal tilsvares som Halvdelen af Lejen	525 Kr
Leje af Rambukken i 75 Dage fra den 12 Maj til 27 Juli, i hvilken Tid den var til Sagsøgernes Disposition, beregnet efter 35 Kr om Dagen	2625 —
Tillæg for to Holds Drift i 37 Dage à 10 Kr	370 —

Efter det oplyste kan det ikke anses godtgjort, at der mellem Parterne er truffet nogen egentlig Aftale om, hvorvidt der skulde betales Leje for Brugen af Rambukken. Det maa imidlertid have Formodningen imod sig, at Rambukken, der repræsenterer en betydelig Værdi, og som var nødvendig for Sagsøgerne til Nedramningsarbejdets Udførelse, skulde være overladt dem vederlagsfrit, og naar yderligere henses til, at Sagsøgte — som anført — fra først af omtalte Spørgsmaalet om Leje for Rambukken, findes Sagsøgerne at maatte betale Leje for Brugen af Rambukken for den Tid, der medgik til Udførelsen af det dem paahvilende Nedramningsarbejde, hvilket — indenfor det ovenfor nævnte Tidsrum af

75 Dage — strakte sig over Tiden fra 20 Maj til 16 Juli, ligesom de ogsaa findes at maatte yde et Vederlag for Benyttelsen af Rambukken under Prøveramningen.

Efter alt det foreliggende, derunder at det stillede sig usikkert, hvorlænge Sagsøgerne kunde benytte Rambukken, findes der for Sagsøgernes samlede Benyttelse af Rambukken ikke at kunne tilkendes Sagsøgte noget højere Beløb end 1000 Kr.

— — — — —
 a d 7. Sagsøgerne gør gældende, at de har behandlet — rensset eller afgravet og rensset — ialt 52 517,5 m², og at Betalingen herfor beregnet efter den akkorderede Pris af 5 Øre pr m² for Rensning udgør det af dem krævede Beløb af 2625 Kr 88 Øre.

Beregnet efter en af Statsbanerne paa Sagsøgtes Foranledning foretaget Opmaaling udgør det rensede Areal imidlertid 47 300 m², og da Betalingen herfor beregnet efter den angivne Pris pr m² vilde udgøre 2365 Kr, fremkommer det Beløb af 260 Kr 88 Øre, som Sagsøgte hævder er debiteret ham for meget.

Det er oplyst, at Afgravningsarbejder henhørte under en anden Del af den af Sagsøgerne paatagne Underentreprise, og det maa antages, at Sagsøgerne herunder har faaet Betaling for samtlige foretagne Afgravningsarbejder. Sagsøgerne har imidlertid anført, at de heromhandlede Afgravningsarbejder var af en særlig Art, idet de ogsaa krævede Rensning af Planum, og at de derfor i saa Henseende maa kunne beregne sig Betaling som for den øvrige Rensning.

Det kan nu ikke antages, at Sagsøgerne, naar intet derom er aftalt, kan kræve særskilt Betaling efter den for Rensning af Planum fastsatte Takst, naar Rensningsarbejde udføres som Led i Afgravningsarbejderne, og da der med Hensyn til de egentlige Rensningsarbejder maa gaas ud fra den af Statsbanerne foretagne Beregning, vil Sagsøgernes Fordring være at nedsætte med det ovennævnte Beløb af 260 Kr 88 Øre.

a d 8 og 9. Sagsøgerne fremsatte i en Skrivelse af 15 December 1932 til Sagsøgte et Tilbud vedrørende Udkørsel af Grus- og Stenballast, hvori det bl a hedder:

»1) Udkørsel af Grusballast ca 12 000 m³ at udkøre og ca 2000 m³ at afrømme — — — alt for en Pris af Kr 1,50/m³ uafhængig af, om det er udkørt, afrømmet — — —«

Prisen blev senere forhøjet saaledes, at den for Haandlæsning af Grus forøgedes til 1 Kr 75 Øre pr m³ og for Haandflytning af Rømjorden til 1 Kr 53 Øre pr m³.

Efter det oplyste blev Arbejderne ikke saa store som beregnet, idet der alene blev afrømmet 360 m³ Jord og udkørt 8568 m³ Grusballast, og Sagsøgerne har nu gjort gældende, at de desuagtet er berettigede til at beregne Betalingen med den akkorderede Pris efter de i deres Tilbud angivne Kvant, dog efter at disse er reduceret med 15 pCt, idet de anfører, dels at Sagsøgte har garanteret, at Arbejderne fik saadant Omfang, dels at det ved saadanne Arbejder er fast Kutyme, at der kan kræves Betaling efter Aftalens Angivelse af Arbejdets Størrelse reduceret med 15 pCt. I Henhold hertil har Sagsøgerne beregnet den Betaling, der skulde tilkomme dem udover Betalingen for de udførte Arbejder til

2050 Kr 20 Øre for Afrømning af Jord og 2856 Kr for Udkørsel af Grusballast.

Sagsøgte har bestridt, at han har afgivet nogen Garanti som af Sagsøgerne paastaet, og overfor hans Benægtelse er der ikke af Sagsøgerne ført noget Bevis for, at dette — i sig selv usandsynlige — Garantitilsagn er afgivet af Sagsøgte, hvorved bemærkes, at der ikke af Sagsøgernes fornævnte Tilbud — saaledes som af dem paastaet — kan udledes noget til Støtte for Sagsøgernes Anbringende. Hvad angaar den af Sagsøgerne paastaede Kutyme, har Sagsøgte bestridt, at en saadan foreligger, og der er heroverfor ikke af Sagsøgerne ført nogetsomhelst Bevis i saa Henseende.

Herefter har Sagsøgerne ikke godtgjort deres Berettigelse til at debitere Sagsøgte de to sidstanførte Beløb. Sagsøgte har imidlertid indrømmet, at Aftalen maa forstaas saaledes, at Sagsøgerne — bortset fra de 15 pCt — kunde regne med at faa godtgjort det Tab, de maatte lide ved, at Arbejdets Omfang blev mindre end paaregnet, og Sagsøgerne maa herefter have Krav paa Godtgørelse. Idet Sagsøgte ansætter denne til henholdsvis 20 Øre og 30 Øre pr m³ har han beregnet det Sagsøgerne tilkommende Beløb med Hensyn til Rømjorden til 268 Kr og med Hensyn til Grusballasten til 489 Kr 60 Øre, saaledes at Sagsøgernes Fordring paa disse to Poster vilde være at afkorte med 1782 Kr 20 Øre for Rømjorden og 2366 Kr 40 Øre for Grusballasten.

Efter alt det foreliggende findes der imidlertid at burde tillægges Sagsøgerne en noget større Godtgørelse, der under eet vil være at bestemme til 2000 Kr og herefter vil der med Hensyn til de to heromhandlede Poster være at afkorte et Beløb af ialt 2908 Kr 20 Øre.

a d 11. Sagsøgerne gør gældende, at det blev aftalt, at Stenballasten skulde leveres i flade Jærnbanevogne, og at dette ogsaa var angivet i deres Tilbud af 15 December 1932, hvori det om Udkørsel af Stenballasten hedder: »Ballasten — — — læsses direkte af i Tipvognene, hvori den udkøres — — — Saaframt Ballasten først maa afleveres paa Jerden og derfra læsses i Tipvogne tillægges — — —« Der blev imidlertid ikke leveret flade Vogne men Vogne, der var vanskeligere at aflæsse, og dette medførte forøgede Aflæsningsudgifter til et Beløb, som Sagsøgerne ansætter til 600 Kr.

Sagsøgte har bestridt, at der er truffet nogen særskilt Aftale om Jærnbanevognene, og har anført, at den citerede Passus i Sagsøgernes Tilbud som det fremgaar af Sammenhængen sigter til, at der skulde kunne læsses direkte fra Jærnbanevognene til Tipvognene, uden at der først foretages Aflæsning paa Jorden.

Overfor det af Sagsøgte anførte kan det ikke anses godtgjort, at Sagsøgte har paataget sig nogen Forpligtelse med Hensyn til Arten af de Jærnbanevogne, der skulde benyttes — hvilket heller ikke fremgaar af den senere mellem Parterne vekslede Korrespondance — og Sagsøgerne kan derfor ikke anses berettigede til at afkræve Sagsøgte det ommeldte Beløb for ekstra Aflæsningsudgifter, hvorfor Beløbet vil være at fradrage i Sagsøgernes Fordring.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skøde tinglyst 10 November 1932 købte Sagsøgeren, Overpakmester Elin, Aalborg, Hjørneejendommen Borgergade Nr 5 og Kattesund Nr 31 i Aalborg, beliggende i Borgergades sydlige Del, bestaaende af en i 1898 opført fire Etagers Bygning med efter tinglyst Deklaration fælles Gavl med Naboejendommene Borgergade Nr 7 a, en fire Etagers Bygning med Kvist, der igen var sammenbygget med Borgergade Nr 7 b, saaledes at disse Bygninger hvilede paa ensartede almindelige Fundamenter styrkede med en gennemgaaende svær Jærnbaneskinne. Da Aalborg Kommune i Aaret 1932 gennemførte et nyt Gadeanlæg — Vesterbro — tværs over den i Øst—Vest gaaende Borgergade, blev Borgergade Nr 7 b og den vestlige Del af Borgergade Nr 7 a revet ned; der opstod derved en Hjørnegrund mod Vesterbro, som tillige med den tilbageværende Del af Borgergade Nr 7 a i 1932 erhvervedes af Sagsøgte, Kobbersmedemester P A Sørensen, Aalborg, som paa Byggegrunden i December 1932 paabegyndte Opførelsen af en fem Etagers Bygning med Tagetage, der sammenbyggedes med den tilbageværende Del af Bygningen Borgergade Nr 7 a til een Ejendom med Indgang fra Vesterbro og nyt Gadenummer, nemlig Vesterbro Nr 88 omfattende baade den ny Hjørneejendom mod Vesterbro og den tilbageværende Del af Borgergade Nr 7 a (herefter betegnet som den gamle Del af Vesterbro Nr 88). Nybygningen fuldførtes i Løbet af Sommeren 1933 og opførtes paa Grund af den underliggende Bunds bløde Beskaffenhed paa et Jærnbetonfundament, en Funderingsmaade, der forudsætter Betonpladens Nedsynkning i den bløde Bund sammen med den under Opførelse værende Bygning, indtil Trykforholdene har tilpasset sig. Under Anbringende af, at der inden Nybygningen ikke efter Bygningsvedtægtens § 44 er givet Sagsøgeren som Naboejer Underretning om Bebyggelsen, saaledes at Sagsøgeren kunde varetage sine Interesser, og at Sagsøgtes Byggeri er sket saaledes, at han efter den almindelige Erstatningsregel er ansvarlig for den ved Byggeriet skete Skade paa Bygningen Borgergade Nr 5 bestaaende i Murrevner og Loftsbeskadigelser, har Sagsøgeren under nærværende Sag paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale ham 7000 Kr tilligemed Renter heraf 5 pCt p a fra den 6 November 1934, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Det er uomtvistet, at der efter Opførelsen af Bygningen Vesterbro Nr 88 er fremkommet Revner i Sydmuren paa Bygningen Borgergade Nr 5 og Revner i Gipslofterne i en Del af denne Bygning, og Sagsøgeren hævder, at dette er fremkommet ved, at der paa den gamle Del af Vesterbro Nr 88 er paaført to Etager over Gaardtrappen, og ved at Bygningen paa den nye Del af Vesterbro Nr 88 har sat sig saaledes, at den sydlige Del er sunket mere end den nordlige Del, idet der ikke er taget tilstrækkeligt Hensyn til, at Vægten af Ydermurene i den sydlige er større end i den nordlige Del, og til at Udgravningen i den sydlige Del er ført dybere ned, saa Fundamentet her ligger i et blødere Jordlag nærmere den dyndede Bund; herved er der efter Sagsøgerens Anbringende sket Forrykkelse af Sydmuren i Borgergade Nr 5 paa Grund af den konstruktive Sammenhæng mellem Bygningerne, hvilket Sagsøgte ikke har taget tilstrækkeligt Hensyn til ved Byggeriet.

Sagsøgte har anført, at andre Aarsager end Nybygningerne har medvirket til Skaden, og henviser til, at denne allerede delvis skyldes Gennemførelse af den ny Gade, Vesterbro — hvorved Trykforholdene i Jordbunden ændredes — og delvis den senere Bebyggelse paa Vesterbro syd for Vesterbro Nr 88, men der er ikke fremkommet Oplysninger, som tilstrækkelig viser dette, hvorved særlig for det første Punkts Vedkommende henvises til, at Gennembrydningen af Vesterbro var sket allerede i Foraaret 1932, altsaa over et halvt Aar før Nybygningens Paabegyndelse, og at Revner i Mur og Loftter som nævnt først er fremkommet under Opførelsen af Vesterbro Nr 88.

Videre har Sagsøgte anført, at Fundamenteringen af Nybygningen er sket paa den paa det daværende Tidspunkt bedst mulige Maade under Hensyntagen til de foreliggende ugunstige Jordbundsforhold, og at Trykket af Nybygningen ikke er større end af den gamle Del af Vesterbro Nr 88 samt Borgergade Nr 5 i samme Jorddybde og under samme Jordbundsforhold. Sagsøgte hævder endvidere, at han ikke har haft Pligt til at give Sagsøgeren Underretning om Byggeriet, da der mellem Nybygningen og Borgergade Nr 5 laa den gamle Del af Vesterbro Nr 88, men har dog under Domsforhandlingen erkendt, at Sagsøgeren i al Fald for en mindre Strækning er Naboejer. Dernæst har Sagsøgte hævdet, at han ikke kan have været pligtig at efterkomme de Fordringer, som Sagsøgeren har erklæret at ville have stillet, hvis Underretning var givet ham, nemlig enten Opførelse af selvstændig Gavl mod Borgergade Nr 5, da dette vilde have medført en saa stor Bekostning som 5000 Kr, eller Nedrivning af den gamle Del af Vesterbro Nr 88, hvad ogsaa er økonomisk urimeligt, eller Prøvebelastning af Hjørnegrunden, idet Jordbundsforholdene og Bæreevnen var tilstrækkelig kendt fra Boringer og Nedrivningen af Bygningen Borgergade Nr 7 b, eller endelig Opførelse af en mindre Nybygning end sket, idet Sagsøgte maa være berettiget til at udnytte sin Grund fuldt ud, naar dette sker ved fuldt ud forsvarlig Fremgangsmaade, og Sagsøgte henviser til, at Jordbundsforholdene i Aalborg er af en saadan Beskaffenhed, at enhver Grundejer maa være forberedt paa, at Nybygninger eller Ombygninger eller blot Nedrivning af Bygninger i Nabolaget kan medføre Revnedannelser i Mure og Loftter, hvad meget hyppigt er sket selv ved de allerbedste fundamenterede Bygninger.

Der maa efter Sagens Oplysninger, særlig en af Professor G Schønweller, København, afgivet Redegørelse af 31 Oktober 1934, gaas ud fra, at Sagsøgte eller dog dennes tekniske Raadgivere maa have været klar over, at Sydenden af Nybygningen vilde synke mere end Nordenden, og naar henses hertil og til Paabygningen af to Etager paa den gamle Del af Vesterbro Nr 88, og til den konstruktionsmæssige Enhed, som der var mellem denne Del af Bygningen — og dermed med hele Nybygningen — og Bygningen Borgergade Nr 5, burde Sagsøgte have været opmærksom paa, at hans Nybygninger under Sætningen efter Byggemetoden maatte fremkalde Trækninger i Bygningen Borgergade Nr 5, som efter hele Konstruktionen hang sammen med hans Bygning efter kontraktmæssig Vedtagelse, og da Sagsøgte ingen Foranstaltninger har truffet for at afværge disse meget nærliggende Følger af hans Byggeri, maa der gives

Sagsøgeren Medhold i, at Sagsøgte under de her foreliggende Omstændigheder maa være erstatningspligtig.

Hvad Erstatningens Størrelse angaar, er det uomtvistet, at der maa foretages Loftsreparationer m v, og der maa endvidere gaas ud fra, at der lides Huslejetab; efter samtlige foreliggende Oplysninger, derunder to optagne Skønsforretninger, findes Sagsøgte herefter at maatte tilpligtes at betale Sagsøgeren 5000 Kr tilligemed Renter heraf som paastaaet.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 1800 Kr.

M a n d a g d e n 1 3 J a n u a r .

Nr 118/1935. Aktieselskabet »Jyden« (Hvidt)

m o d

Autogummi-Forhandler-Foreningen (Thorsteinsson),

betræffende Betaling af en Appellanten ved en Voldgiftsretskendelse idømt Bøde.

Østre Landsrets Dom af 11 April 1935: De Sagsøgte, A/S »Jyden«, Aalestrup, bør til Sagsøgerne, Autogummi-Forhandler-Foreningen, betale 3500 Kr tilligemed Renter heraf 5 pCt p a fra den 15 December 1934, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 250 Kr. Det idømtes at udredes inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Efter det foreliggende kan det ikke antages at de Forpligtelser, som Appellanten har paataget sig ved den under 22 September 1931 underskrevne Forhandlererklæring skulde være bortfaldet, da Appellanten begyndte sin Import og Forhandling af John Bull Autogummi, og navnlig findes Forhandlererklæringens Bortfald og Appellantens Udtræden af Gummiordningen heller ikke at kunne støttes paa den af Appellanten paaberaabte Brevveksling i Februar—April 1934.

Herefter findes Voldgiftsretten at have været kompetent til at træffe Afgørelse i Sagen og at paalægge Appellanten Bøde som sket, og Dommen vil derfor efter Indstævntes Paastand i det hele være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Aktieselskabet »Jyden«, til Indstævnte, Autogummi-Forhandler-Foreningen, 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved en mellem Autogummi-Forhandler-Foreningen og »Udvalget af Fabrikanter og Importører i Autogummi-Branchen« afsluttet Overenskomst er der tilvejebragt visse Regler for Forhandlingen i Danmark af de Autogummi-Fabrikater, der er optaget i Gummiordningen. De under samme hørende Mærker leveres herefter kun til de Forhandlere, der ved at undertegne en for alle enslydende Forhandlererklæring forpligter sig til at overholde de fastsatte Regler, navnlig med Hensyn til faste Priser og Salgsbetingelser, samt Pligt til »kun at forhandle — — — Autogummi af de Mærker, der til enhver Tid er Medlemmer af Gummiordningen«. Forhandlererklæringen indeholder bl a følgende Bestemmelser:

»Klager angaaende Overtrædelse af nærværende Erklæring behandles af Autogummi-Forhandler-Foreningen, nedenfor kaldet A F F. Beslutter A F F at rejse Paatale, paakendes Sagen af en Voldgiftsret, hvis Afgørelse er absolut bindende for mig, særlig ogsaa med Hensyn til Forstaaelsen af nærværende Erklæring og de udstedte Salgsbetingelser samt vedrørende disses Gyldighed. Afgørelsen kan under ingen Omstændigheder anfægtes ved de ordinære Domstole.

— — — —
Voldgiftsretten kan idømme Bøder af indtil 5000 Kr for hver enkelt Overtrædelse.

— — — —
Opsigelse fra min Side kan alene finde Sted med 3 Maaneders Varsel til en 1 Oktober ved anbefalet Brev til Udvalget af Fabrikanter og Importører i Autogummibranchen, St Kongensgade 77. Uanset Opsigelsen forbliver mine Forpligtelser ifølge nærværende Erklæring i Kraft med Hensyn til Autogummi indkøbt inden 1 Oktober.«

— — — —
A/S »Jyden«, Aalestrup, underskrev den 22 September 1931 en Forhandlererklæring af det oven citerede Indhold og indtraadte dermed i Ordningen. Dette medførte ikke nogen Pligt til Indmeldelse i Foreningen; Selskabet indmeldte sig imidlertid i samme i April 1932. I Februar 1934 kom Selskabet i Forhandling med Firmaet John Bull, som det forud havde Forbindelse med i Cykelbranchen, om at overtage Forhandlingen af nævnte Firmas Autogummi-Fabrikat. Selskabet paabegyndte derefter i Midten af Marts 1934 at levere John Bull Autogummi til Forhandlere i den vestlige Del af Landet og overdrog under 15 s M paa Firmaet John

Bull's Vegne Forhandlingen i den østlige Del af Landet af det nævnte Fabrikat til en udenfor Ordningen staaende københavnsk Importør. Ved en af Foreningens faste Voldgiftsret den 14 November 1934 afsagt Kendelse blev Selskabet for Overtrædelse af Forhandlererklæringens ovenciterede Bestemmelse om, at der kun maa forhandles Autogummi af de Mærker, der til enhver Tid er Medlemmer af Gummiordningen, hvilket ikke var Tilfældet med Hensyn til det heromhandlede Mærke, idømt en Foreningens Kasse tilfaldende Bøde, stor 3500 Kr, at betale inden 14 Dage efter Kendelsens Modtagelse. Kendelsen blev den 15 November 1934 tilstillet Selskabet, der nægtede at efterkomme den, idet det hævdede at være udtraadt af Ordningen og saaledes ikke at være undergivet Voldgiftsrettens Competence.

Under nærværende Sag har nu Sagsøgerne, Autogummi-Forhandler-Foreningen, paastaaet de Sagsøgte, A/S »Jyden«, Aalestrup, tilpligtede at betale dem det ovennævnte Beløb 3500 Kr tilligemed Renter heraf 5 pCt p a fra Stævningens Dato, den 15 December 1934, til Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet og har til Støtte herfor anført følgende:

Ifølge § 4 i den ovennævnte Overenskomst mellem Sagsøgerne og »Udvalget af Fabrikanter og Importører i Auto-Gummi-Branchen« er det bl a en Betingelse for, at de Sagsøgte kan være Forhandlere under Gummiordningen, at de har Forretnings- eller Værkstedslokale, hvorfra eller hvori der skiltes med Salg af Automobilgummi. I en Skrivelse af 10 April 1934 meddelte de Sagsøgte Sagsøgerne, at de, da de havde lejet deres Værksted ud, saa at de ikke længere solgte Autogummi en detail og endvidere havde overtaget Forhandlingen af John Bull Autogummi som Importør, ikke længere kunde staa som Medlem af Foreningen, men bad Sagsøgerne slette dem. Sagsøgerne anerkendte i Skrivelse af 14 s M Modtagelsen af de Sagsøgtes nævnte Skrivelse og udtalte, at de forstod de Grunde, som de Sagsøgte anførte for ikke at være Medlem af Foreningen i Fremtiden, og at de havde noteret de Sagsøgte udmeldt til 1 Oktober 1934. Den ommeldte Udmeldelse var af de Sagsøgte ment som en Udmeldelse ikke alene af Foreningen, men overhovedet af Gummiordningen, altsaa som en Ophævelse af de Forpligtelser, som fulgte af Forhandlererklæringen, og da det derhos i den ovennævnte Overenskomsts § 4 var stillet som en udtrykkelig Betingelse for at være Forhandler under Gummiordningen, at den paagældende havde Forretnings- eller Værkstedslokale, mente de Sagsøgte med Føje at kunne gaa ud fra, at de Forpligtelser, som de havde paataget sig ved Forhandlererklæringen, da de ikke længere opfyldte den nævnte Betingelse, maatte være ophørt med det samme. Naar Forhandlererklæringen saaledes maa anses at være ophævet i April 1934, maa selvfølgelig ogsaa den i samme indeholdte Aftale om Voldgift være ophævet, og Voldgiftsretten har derfor været inkompetent til at afsige den Kendelse, som der under nærværende Sag søges tillagt Eksigibilitet.

De Sagsøgte har fremdeles gjort gældende, at Forhandlererklæringen kun medførte Forpligtelser for dem med Hensyn til deres Virksomhed α : som Forhandlere en detail, men ikke kunde medføre Forpligtelser for dem i andre Henseender f Eks med Hensyn til deres Virksomhed som

Importører. Voldgiftsretten har ifølge Forhandlererklæringen kun været kompetent til at paakende Klager angaaende Overtrædelse af nævnte Erklæring, men denne angaar kun de Sagsøgte i deres Egenskab af Forhandlere, og naar Voldgiftsretten — som sket — har indladt sig paa at paakende et Forhold, der alene vedrører de Sagsøgtes Virksomhed som Importører, har den overskredet sin Kompetence, og den afsagte Kendelse maa derfor tilsidesættes af Domstolene. Den Erklæring, som Importørerne underskriver, er af et helt andet Indhold. Alle Importører inden for Gummiordningen har afgivet Importørerklæring, og Importører, som tillige er Forhandlere en detail, har ikke alene maattet underskrive Importørerklæringen, men ogsaa Forhandlererklæringen. Dette viser, at en Mand kun er bundet i Egenskab af Importør ved at underskrive Importørerklæringen, men det maa da være en utvivlsom Konsekvens heraf, at en Forhandler kun er bundet i sin Egenskab af Forhandler ved Forhandlererklæringen, og at han, hvis han skal være bundet som Importør, tillige maa underskrive Importørerklæringen, hvad de Sagsøgte ikke har gjort.

De Sagsøgte har endvidere anført, at Sagsøgerne selv har bibragt dem den Opfattelse, at de som Importører var frit stillede, saa længe de ikke underskrev Importørerklæringen. I Skrivelse af 10 Februar 1934 meddelte de Sagsøgte Sagsøgerne, at de paatænkte at indtræde i Foreningen i Egenskab af Importører af John Bull Autogummi og anmodede om Tilsendelse af Formularer etc, som skulde underskrives. Under 13 s M tilstillede Sagsøgerne de Sagsøgte saalydende Skrivelse:

»Idet vi anerkender Modtagelsen af Deres Brev af 10 ds hvoraf vi ser, at De eventuelt er interesseret i at indtræde i Autogummiordningen, og at De er Importør af Autogummimærket John Bull, har vi fremsendt Deres Brev til Udvalget af Fabrikanter og Importører i Autogummi-branchen, hvorfra De vil høre direkte.

Det skulde glæde os, dersom De vil se Deres Fordel i at tiltræde Gummiordningen, og vi er altid gerne til Tjeneste med nærmere Oplysninger.«

— — — —

I Skrivelse af 17 s M fra »Udvalget af Fabrikanter og Importører i Gummi-Branchen« (Sekretariatet) hedder det bl a:

»Under Henviſning til Deres Skrivelse af 10 ds til Autogummiforhandler-Foreningen og Autogummiforhandlerforeningens Skrivelse af 13 ds til Dem, fremsender vi hoslagt en Genpart af den for Tiden mellem Importørerne indbyrdes gældende Overenskomst og et Eksemplar af den mellem Importørerne og Autogummiforhandler-Foreningen gældende Overenskomst, idet vi dog tilføjer, at enkelte Punkter i Kontrakterne

Færdig fra Trykkeriet den 22 Januar 1936.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 27

Mandag den 13 Januar.

ikke er i nøje Overensstemmelse med den Praksis, der følges i den daglige Forretningsgang.

Saafernt De ønsker at tiltræde Ordningen, beder vi Dem tilbagesende os Overenskomsterne i underskrevet Stand. De skal da straks faa tilsendt Kopier til Deres eget Brug.«

Hvis det paa det paagældende Tidspunkt havde været Sagsøgernes Opfattelse, at de Sagsøgte stadigt var bundet ved den af dem underskrevet Forhandlererklæring ogsaa i deres Egenskab af Importører, havde det været deres uafviselige Pligt at gøre de Sagsøgte opmærksomme herpaa, og det havde da endnu været disse muligt at undgaa at binde sig til at overtage Importen af John Bulls Autogummi.

Herefter og efter Indholdet af Sagsøgernes ovenciterede Skrivelse af 14 April 1934 maatte de Sagsøgte være berettigede til at gaa ud fra, at de i enhver Henseende maatte være fritstillede i deres Egenskab af Importører, og at navnlig ogsaa Voldgiftsaftalen, der alene vedrørte deres Egenskab af Forhandlere, ikke kunde komme analogisk til Anvendelse paa dem i deres Egenskab af Importører.

De Sagsøgte har endelig henvist til, at det i § 1 i den mellem Fabrikanten og Importører af Autogummi indbyrdes indgaaede Overenskomst hedder, at Overenskomstens Formaal udelukkende er at gennemføre Overholdelse af de af hver enkelt Fabrikant fastsatte Priser, og Overenskomsten indeholder ikke noget om, at de paagældende skulde være bundet til at forhandle visse Mærker. De Sagsøgte har iøvrigt erklæret sig villige til at underskrive Importørererklæringen, men denne Ordning kom ikke i Stand, fordi de Sagsøgte kun havde Forhandlingsretten for den vestlige Del af Landet, og Repræsentanten for den østlige Del af Landet vægrede sig ved at underskrive saadan Erklæring.

Sagsøgerne har heroverfor anført, at de Forpligtelser, som de Sagsøgte havde paataget sig ved den af dem underskrevne Forhandlererklæring, ikke kan anses at være ophævet i April 1934. De Sagsøgte anmodede i Skrivelse af 10 April 1934 Sagsøgerne om at blive slettet som Medlem af Foreningen. I Overensstemmelse med Foreningens Vedtægter svarede Sagsøgerne i Skrivelse af 14 s M, at Udmeldelsen gjaldt fra 1 Oktober 1934. De Sagsøgte har derimod ikke opsagt deres Forhandlererklæring, og efter Erklæringens eget Indhold kunde de overhovedet ikke opsige den med tre Maaneders Varsel til 1 Oktober 1934.

Der var intet mærkeligt i, at en Forhandler samtidigt med, at hans nye Importinteresser førte til hans Udtrædelse af Forhandlerforeningen, ønskede at bevare sin Forhandlervirksomhed og som Betingelse herfor sin Forhandlererklæring. Sagsøgerne kunde herefter ikke tænke sig, at den af de Sagsøgte foretaget Udmeldelse var ment som en Udmeldelse ikke alene af Foreningen, men overhovedet af Gummiordningen, altsaa som en Ophævelse af de Forpligtelser, der fulgte af Forhandlererklæringen. Sagsøgerne havde herefter ingen Opfordring til at gøre de Sagsøgte opmærksomme paa, at de stadig var bundet ved Forhandlererklæringen, hvorimod de som anført meddelte, at Opsigelsen af Medlemsforholdet til Foreningen først vilde træde i Kraft den 1 Oktober 1934. Det her omhandlede Spørgsmaal har iøvrigt ingen afgørende Betydning, da Forhandlererklæringen som anført tidligst kunde bringes ud af Kraft ved Opsigelse til 1 Oktober 1934. Sagsøgerne har endvidere gjort gældende, at de Sagsøgte selvfølgelig ikke kunde frigøre sig for deres Forpligtelser i Henhold til Forhandlererklæringen til et tidligere Tidspunkt end det anførte blot ved at undlade at opfylde de Betingelser, som i den paagældende Overenskomst var fastsatte for at kunne være Forhandler under Gummiordningen. Sagsøgerne har fremdeles bestemt bestridt Rigtigheden af de Sagsøgte Paastand om, at Forhandlererklæringen kun skulde medføre Forpligtelser for dem i deres Egenskab af Importører. Det er rigtigt, at en Importør for at kunne sælge en detail tillige maa afgive Forhandlererklæring, men deraf følger ikke, at han ved at undlade at underskrive Forhandlererklæring vilde være fritstillet som Forhandler, men allerede Importerklæringen forpligter ham til at respektere Forhandlerpligterne. Man kan derfor ikke drage den af de Sagsøgte hævdede Slutning, at en Forhandler kun er bundet i sin Egenskab af Forhandler, men som Importør er frit stillet, saalænge han ikke tillige har underskrevet Importørerklæringen. For en Overtrædelse af Forhandlererklæringen er det ingen Undskyldning, at Overtrædelsen er foretaget af Underskriveren i Egenskab af Importør. Man kan ikke samtidigt nyde Fordelene som Medlem af en Organisation, der giver Eneret til Forhandling af visse Mærker og forpligter til Udelukkelse af alle andre, og dog være frit stillet i Konkurrencen med disse Mærker ved Salg til Organisationens Konkurrenter af Mærker udenfor Organisationen. Dette vilde være i aabenbar Strid med Formaålet med hele den trufne Ordning. De Sagsøgte har derfor været uberettigede til som Importører at forhandle andre Mærker end de, der faldt ind under Gummiordningen, saalænge den af dem underskrevne Forhandlererklæring ikke var bortfaldet ifølge lovlig Opsigelse. Sagsøgerne har bestridt, at de skulde have bibragt de Sagsøgte den Opfattelse, at de som Importører skulde være fritstillede. Den af de Sagsøgte citerede Korrespondance giver intet som helst Holdpunkt for de Sagsøgte Paastand herom. Den af de Sagsøgte paaberaabte Bestemmelse i § 1 i den mellem Fabrikanten og Importører indbyrdes indgaaede Overenskomst maa efter alt foranførte være uden Betydning.

Der findes nu at maatte give Sagsøgerne Medhold i, at de Sagsøgte, saalænge deres Forpligtelse i Henhold til den af dem afgivne Forhandlererklæring ikke var bortfaldet ved lovlig Opsigelse, maa anses at have været uberettigede til som Importører at forhandle et udenfor Ordningen

staaende Mærke til udenforstaaende Forhandlere, og derved gennem sine Forhandlere at konkurrere med de Importører, hvis Mærker han havde forpligtet sig til udelukkende at forhandle. Herefter vil den af Sagsøgerne nedlagte Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde tilsvare Sagsøgerne med 250 Kr.

Onsdag den 15 Januar.

Nr 130/1935. **Broager Sognekommune** (Gamborg)

m o d

Direktør **Adolf Bøse** (Cohn),

betræffende Betaling af et Indstævnte paalignet Skattebeløb.

Dom afsagt af Retten for Sønderborg Købstad mv den 18 Maj 1934: Sagsøgte, Direktør Adolf Bøse af Broager, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, Broager Sognekommune, betale 7 Kr 69 Øre med Renter 6 pCt p a fra 16 Oktober 1933, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves. Til Statskassen bøder Sagsøgte 4 Kr og bør i Mangel af denne Bødes Betaling hensættes i Hæfte i 2 Dage.

Vestre Landsrets Dom af 16 Januar 1935: Appellanten, Direktør Adolf Bøse, bør for Tiltale af de Indstævnte, Broager Sognekommune, i denne Sag fri at være. I Henseende til den idømte Bøde bør Underrettsdommen ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte til Appellanten 250 Kr, der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

Det maa vel antages, at det har været Sogneudvalgets Mening ved Affattelsen af Forslaget til Vedtægten, at Udgifterne ved Vejenes Vedligeholdelse skulde paalignes de paagældende enkelte sammensluttede Kommuner, men dette har ikke afskaaret Kommunen fra, da Forholdene tilsagde det, selv at overtage Vedligeholdelsen for Kommunens Regning og desuagtet vedblive med at opkræve den omhandlede Skat, som har Hjemmel i Vedtægtens § 2.

Det bemærkes herved, at den ændrede Fordeling ikke ses at have forrykket Byrderne for Beboerne i Broager i væsentlig Grad. Underrettens Dom vil herefter kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret ophæves. Det Appellanten, Broager Sognekommune, tilkendte Beløb at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

I Anledning af Paabudet i § 3, 1 Stk i Lov Nr 299 af 28 Juni 1920 om Indførelse af dansk kommunal Administration i de sønderjydske Landsdele blev der ved Skrivelse af 19 September 1921 til Sønderborg Amt af et i Henhold til samme Bestemmelses 2 Stk valgt »Sogneudvalg« for de tidligere Kommuner paa Broagerland — Broager, Dynt, Egersund, Gammelgab, Iller, Mølmark, Skelde og Skodsbøl — efter Forhandling med de respektive Kommuneraad fremsat Forslag til Ordningen af Sammenlægningen af de nævnte Kommuner til een Sognekommune, i hvilket Forslag det bl a hedder:

1. — — —

2. Kommunens Gæld afvikles af de enkelte Kommuner.

— — — —

6. Vejvæsnet bibeholdes under Distrikter svarende til de hidtilværende Kommuner; de fornødne Midler skaffes ved en ekstra Skatteprocent for de enkelte Kommuner. Denne Ordning tænkes gennemført saalænge Gældens Afvikling forlanger en ekstra Skatteprocent, eller indtil Amtets Vejnet forandrer Forholdet mellem de enkelte Kommuner.

— — — —

8. De enkelte Kommuners Aktiver, som skal overgaa til Sognekommunen vurderes — — — og fradrages Kommunens Gæld.

9. Stridsspørgsmaal og Tvistigheder som fremkommer angaaende Sammenlægningen søges udjævnet ved Forhandling mellem Parterne. Kan Enigheden ikke opnaas, afgøres Sagen ved Voldgift.

— — — —

Efter at dette Forslag var tiltraadt af Kredsdagen og Sønderborg Amt, dog med en enkelt Ændring, blev det med Skrivelse af 8 Oktober 1921 fra Sønderborg Amt indsendt til Indenrigsministeriet med Indstilling om Godkendelse, idet Amtet dog samtidig udtaler:

»Med Hensyn til Punkt 6) i Forslaget er Meningen, efter hvad man ved mundtlig Forhandling med Sogneudvalget har bragt i Erfaring, blot den, at der skal blive bestaaende særlige Vejdistrikter, svarende til de nuværende Kommuner, indtil den nuværende Veigæld, der hviler paa disse, er afbetalt; Slutningsbemærkningen om Amtets Vejnæt sigter blot til den Formodning om, at den Omstændighed, at der vil blive lagt en Amtsvej gennem den nuværende Smøl Kommune til Broager vil aflaste denne Kommunes Beboere mere end de andre Kommuner, men da der, før den nuværende Kommunevej gaar over til at blive Amtsvej, vil blive forlangt stillet gratis Grund fra Kommunen til Raadighed til Vejens Udvidelse og Omlægning, og da disse Forhold først vil gøre sig gæl-

dende, naar Sammenlægningen har fundet Sted, har hele denne Slutningsbemærkning ingen Betydning. Forstaaet paa denne Maade kan man tiltræde ogsaa dette Punkt i Forslaget.«

Ved Skrivelse af 17 s M fra Indenrigsministeriet til Amtet tiltraadte Ministeriet Sogneudvalgets Forslag til Ordningen, saaledes som denne var tiltraadt af Kredsagen og fastsatte, at Broager Sognekommune oprettedes fra 1 April 1922 at regne.

I en under Sagen i Afskrift fremlagt Skrivelse (under Sagen kaldet Sammenlægningsvedtægten) af 28 Juni 1924 fra Sønderborg Amtsraad (formentlig til Sogneraadet for Broager Kommune) meddeler Amtsraadet paa given Foranledning, at Sammenlægningen er sket paa Betingelser, der opregnes under Punkt 1—9) svarende til Punkterne i Sogneudvalgets citerede Forslag og overensstemmende med disse bortset fra nogle uvæsenlige redaktionelle Ændringer, dog at Punkt 6) anføres saaledes:

»6. Der bliver bestaaende særlige Vejdistrikter svarende til de tidligere Kommuner, indtil den nuværende Vejgæld, der hviler paa disse, er afbetalt. De fornødne Midler skaffes ved en ekstra Skatteprocent for de enkelte Kommuner.«

I Henhold til den saaledes trufne Ordning er der paalignet bl.a. Beboerne i den tidligere Broager (By) Kommune, der ved Sammenlægningen havde en betydelig Vejgæld, en aarlig ekstra Skat, som det maa antages, til Betaling af Renter og Afdrag paa denne, saaledes for Skatteaaret 1933/34, efter en Skatteprocent af 0,6 pCt.

Under nærværende Sag søger Sagsøgerne, Broager Sognekommune, Sagsøgte, Direktør Adolf Bøse af Broager, dømt til Betaling af 7 Kr 69 Øre, som den Sagsøgte saaledes paalignede Ekstraskat for April Kvartal 1933/34, med Renter 6 pCt paa fra Forligsklagens Dato, den 16 Oktober 1933, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger, idet de har anført, at Sagsøgte har nægtet at betale denne Ekstraskat.

Sagsøgte har principalt paastaaet Sagen afvist som henhørende under Voldgift, hvilken Afvisningspaastand har været taget under særskilt Paakendelse og ved Rettens Kendelse af 19 Januar d A, stadfæstet ved Vestre Landsrets Kendelse af 22 Februar d A, bestemtes det, at Paastanden ikke kunde tages til Følge.

Sagsøgte har dernæst under Realitetsbehandlingen af Sagen paastaaet sig frifundet, idet han vel erkender, at den heromhandlede Ekstraskat er paalignet med formel Hjemmel i den fornævnte Sammenlægningsvedtægt og med det forudsatte Formaal, men hævder, at det var en Forudsætning for de tidligere Kommuner Bibeholdelse af deres gamle Vejgæld som særskilt Gæld og for denne Ekstraskats Paaligning, at de tidligere Kommuner opretholdtes som særlige Vejdistrikter, hvilken Forudsætning er bristet derved, at Sognekommunen har overtaget Vejvæsnet, derunder Bivejenes Vedligeholdelse, for hele Sognekommunen, altsaa for alle de tidligere Kommuner, saaledes at Vejudgifterne nu under eet optages i Sognekommunens Budget og dækkes ved den almindelige Kommuneskat i Stedet for at afholdes særskilt for hver af de tidligere Kommuner ved Paaligning paa disses Beboere. Naar Sognekommunen paa denne Maade i formentlig Strid med Sammenlægningsvedtægtens Bestemmelse Punkt 6) har overtaget som et Fællesanliggende

Afholdelsen af samtlige de tidligere Kommuners almindelige Vejudgifter og paaligner Sognekommunens Beboere disse, maa efter hans Formening Følgen blive, at Sognekommunen ogsaa maa overtage de tidligere Kommuners gamle Vejgæld som fælles Gæld mod samtidig Overtagelse af de paagældende Veje og Gader som Aktiver til Fradrag i Gælden efter Vurdering med den Konsekvens, at Paaligningen af den særlige Ekstrasat til Betaling af Vejgælden maa bortfalde.

Til nærmere Belysning af Forholdet har Sagsøgte oplyst, at den tidligere Broager (By) Kommune, til hvis Beboere han hører, inden Sammenlægningen — i Modsætning til flere af Landkommunerne — havde ladet foretage omfattende og bekostelige Istandsættelsesarbejder paa dens Gader og Veje, saaledes Brolægning af Gaderne, og derved paadraget sig en betydelig Gæld, der endnu andrager til Rest ca 80 000 Kr, hvilket Forhold medfører, at Sognekommunens Udgifter til Vedligeholdelse væsenligt lettes, medens Sognekommunen forsaavidt angaar Bivejene i de tidligere rene Landkommuner har maattet afholde og stadig afholder betydelige Istandsættelsesudgifter og Udgifter til Vedligeholdelse, samtidig med at netop de tidligere Kommuner, hvor disse Udgifter er størst, har haft mindre gammel Vejgæld at betale særskilt.

Om Foranledningen til, at Sognekommunen overtog Vejvæsnet for hele dens Omraade er det ved en i Afskrift fremlagt Skrivelse af August 1931 fra Sogneraadet til Sønderborg Amtsråd oplyst, at den ved Sammenlægningsvedtægten af Sogneudvalget og Kommunen forudsatte Vej-ordning, hvorefter de tidligere Kommuner ikke blot skulde betale deres særskilte Vejgæld, men ogsaa hver for sit Omraade skulde bekoste Vedligeholdelsen for deres Beboeres Regning, ikke kunde opretholdes, idet Vedligeholdelsen ikke blev forsvarlig udført, saaledes at der fremkom Klager over Vejenes Tilstand. Dette gav Anledning til, at Amtsradet i Skrivelse af 18 December 1923 til Sogneraadet under Henvi-sning til § 8 i Lov om Bestyrelsen af Vejvæsnet m v af 21 Juni 1867 paalagde Sogneraadet snarest at foranledige Vejene istandsat paa Kommunens (d. v s Sognekommunens) Bekostning, idet Amtsradet med Hensyn til Spørgsmaalet om Sammenlægningsvedtægten's Forstaaelse paa dette Omraade udtaler, »at de indenfor Kommunen oprettede Vejdistrikter kun skulde blive bestaaende, indtil de tidligere Kommuners Vejgæld var betalt, og kun med dette Forbehold er Sammenlægningen stadfæstet af Indenrigsministeriet« og at »denne Vejgæld maa, efter at Kommunen har optaget et Laan paa 200,000 Kr til Afløsning af Gælden, siges at være afdraget.«

Vejenes Istandsættelse medførte et Driftsunderskud, der maatte dækkes ved Laan, hvorefter Sognekommunen fra 1 April 1926 saa sig nødsaget til at overtage Vedligeholdelsen af Vejene og at optage Udgifterne hertil paa Sognekommunens Budget-Overslag.

At Spørgsmaalet om Lovligheden af den fulgte Fremgangsmaade er opstaaet skyldes formentlig en Uklarhed i Sammenlægningsvedtægten som tildels ogsaa i Sogneudvalgets Forslags Bestemmelse under Punkt 6.

I ingen af disse to Dokumenters Redaktion af dette Punkt fremgaar det klart, hvorvidt det var Meningen, at de enkelte tidligere Kommuner fremtidig — som særlige »Vejdistrikter« — foruden at betale deres gamle

Vejgæld — ogsaa skulde afholde Omkostningerne ved Vejenes Istand-sættelse og Vedligeholdelse.

Af det foran anførte fremgaar det, at Sogneudvalget ved Bestem-melsen tilsigtede dette, hvilket ogsaa bedst stemmer med Sogneudvalgets Redaktion, i hvilken der tales ikke blot om Gældens Afvikling ved en ekstra Skatteprocent, men som noget særligt ogsaa om, at de fornødne Midler for hvert Distrikt skal skaffes ved en særskilt ekstra Beskatning.

Efter den af Amdtsraadet redigerede Sammenlægningsvedtægt synes Forholdet derimod blot at være det, at det er den gamle Vejgæld, der skal afdrages ved saadan ekstra Beskatning, hvilken Antagelse ogsaa stemmer bedst med Amtets foran citerede Udtalelser i Skrivelser af 8 Oktober 1921 til Indenrigsministeriet, og af 18 December 1923 til Sogneraadet, uanset denne sidstnævnte Udtalelses Formulering.

Bestemmelsen vilde dog forstaaet saaledes formentlig ganske miste sin Betydning, idet Vedtægtens § 2 i saa Fald allerede indeholdt det fornødne om den tidligere Kommunens Pligt til at svare til Gælden.

Kun naar Bestemmelsen forstaaes som af Sognekommunen forudsat og som tilsigtet af Sogneudvalget faar den nogen selvstændig Beretti-gelse, omend det ikke ses, at den selv da havde nogen reel Værdi, naar det ikke samtidig bestemtes, at Vejene skulde forsvarligt istandsættes, inden de ved Gældens Afvikling skulde — som det maa antages — overgaa til Sognekommunens Vedligeholdelse. Naar denne Forstaaelse, som ogsaa Sagsøgte har hævdet under denne Sag, antages, maa der vel gives Sagsøgte Medhold i, at Sognekommunens Overtagelse af Vedlige-holdelsen inden det anførte Tidspunkt var i Strid med Sammenlægningens Betingelser, idet den af Amdtsraadet hævdede Betydning af Gældens Afløsning ved et optaget Laan synes urigtig, og at denne Fremgangs-maade for nogle af Kommunens Beboere kunde give et væsentligt andet Resultat end Sammenlægningsvedtægtens Betingelser, naar samtidig særskilt Beskatning til Betaling af Kommunernes gamle Vejgæld opret-holdtes; hvorvidt der af denne Grund kunde have været rejst Indsigelse mod dette Skridt overfor Sognekommunen, er imidlertid denne Sag uvedkommende, og der kan ikke gives de Sagsøgte Medhold i, at det medfører Pligt for Sognekommunen til ogsaa (at overtage Vejgælden og) at undlade den særskilte ekstra Beskatning til Vejgældens Betaling.

Der kan herefter ikke tages noget Hensyn til den af Sagsøgte paa dette Grundlag fremsatte Indsigelse mod Ekstraskattens Lovlighed, og han vil følgelig være at dømme i Overensstemmelse med Sagsøgernes Paastand, dog at Sagens Omkostninger findes at burde ophæves. For ikke at have givet Møde ved den befalede Forligsmæling, vil Sagsøgte være at anse med en Statskassen tilfaldende Bøde stor 4 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 18 Maj 1934 af Retten for Søn-derborg Købstad m v.

Efter Samlingsvedtægten, hvis § 6 er den eneste Hjemmel for de Indstævnte til at afkræve Appellanten det under Sagen ommeldte Beløb,

er Pligten til at erlægge den ekstra Skatteprocent, af hvilken Beløbet udgør en Del, knyttet til den Forudsætning, at der opretholdes særlige Vejdistrikter, svarende til de tidligere selvstændige Kommuner, hvis Tiliggende nu udgør en Bestanddel af den indstævnte Kommune, og at denne Tilstand fortsættes indtil den Vejgæld, der da hvilede paa hver enkelt af disse tidligere Kommuner var afdraget. Denne Bestemmelse maa derhos forstaas saaledes, at de særlige Vejdistrikter, saalænge de opretholdtes, hver især skulde afholde Udgifterne ved de særlige Vejvedligholdelser.

Den nævnte Vejgælds Størrelse er ikke oplyst, idet denne Gæld, efter hvad Parterne under Domsforhandlingen overensstemmende har oplyst, ikke er holdt ude fra den Gæld, der iøvrigt paahvilede de tidligere Kommuner. Endvidere har de Indstævnte efter at have erholdt det i Dommen nævnte Paalæg af 18 December 1923 fra Sønderborg Amtsraad om at sætte Vejene i deres Kommune i forsvarlig Stand, overtaget Vedligholdelsen af samtlige Veje i Kommunen uden forud for Overtagelsen af denne Vedligholdelse at skaffe sig saadanne Oplysninger om den enkelte Vejdistrakter paahvilende Gældsrestance og de Beløb, der kunde antages at medgaa til Vedligholdelsen af Vejene indenfor de enkelte Distrikter, at man deri havde et Grundlag for Beregningen af den enkelte Beboere mulig paahvilende Andel til Vejgældens Afvikling.

Efter foranstaaende findes Forudsætningerne for de Indstævntes Berettigelse til at paalægge Appellanten den forommeldte ekstra Skatteprocent til Afdrag af den tidligere Broager Kommune paahvilende Vejgæld at være bristet saaledes, at Appellanten ikke kan tilpligtes at betale det her under Sagen indsogte Beløb. Han vil derfor være at finde for de Indstævntes Tiltale i denne Sag.

I Henseende til den idømte Bøde vil Underrettsdommen være at stadfæste.

Til Appellanten vil de Indstævnte have at betale Sagens Omkostninger for begge Retter med 250 Kr.

Nr 67/1935. Exam juris **Niels Hansen** (Selv)

m o d

Fru **Julie Schütte** (Ahnfelt-Rønne efter Ordre),

betræffende Erstatning for Appellantens Misligholdelse af sine Pligter som juridisk Vejleder for Indstævnte.

Østre Landsrets Dom af 21 Marts 1935: Sagsøgte, Andelsbanken i Odense, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Fru Julie Schütte i denne Sag fri at være. Sagsøgte, exam juris Niels Hansen, bør til Sagsøgerinden betale det paastævnte Beløb 2300 Kr med Renter heraf 5 pCt

p a fra den 4 Oktober 1934, til Betaling sker. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerinden 100 Kr til Andelsbanken i Odense og exam juris Niels Hansen 300 Kr til Sagsøgerinden. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret vil Appellanten have at betale som nedenfor anført.

Da Appellanten uden rimelig Grund har indanket Sagen for Højesteret vil han være at anse med en Bøde til Statskassen af 200 Kroner. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 15 Dage.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande. Appellanten, exam jur Niels Hansen, betaler til det offentlige de Retsafgifter, som skulde erlægges, og Godtgørelse for det stemplede Papir, som skulde bruges, saafremt Indstævnte ikke havde haft fri Proces for Højesteret samt i Salær til Sagfører Steffensen 35 Kroner og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Ahnfeldt-Rønne 200 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Til Statskassen bøder Appellanten 200 Kroner. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 15 Dage.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved to den 6 August 1933 oprettede Slutsedler mageskiftede Fru Julie Schütte og Fru Cathrine Larsen de dem tilhørende Ejendomme, henholdsvis Matr Nr 16 af Mosegaard By, Balslev Sogn, og Matr Nr 43 ac af Harndrup By og Sogn, og den 8 s M henvendte Parterne sig med disse Slutsedler til exam juris Niels Hansen, som — uden at der blev foretaget Undersøgelse af Ejendommenes Blade i Tingbogen — straks udfærdigede to Overdragelsesdokumenter, som Parterne underskrev, nemlig et endeligt Skøde fra Fru Schütte til Fru Larsen paa Matr Nr 16 af Mosegaard og et betinget Skøde fra sidstnævnte til førstnævnte paa Ejendommen i Harndrup. Købesummen for denne Ejendom var fastsat til 13000 Kr, som bl a skulde berigtiges ved Overtagelse af den, efter

Fru Larsens Opgivende, eneste indestaaende Prioritet til Ejby Sparekasse, stor 6500 Kr.

Da Fru Larsen forinden det betingede Skødes Underskrift forlangte en kontant Udbetaling paa 500 Kr, blev dette Beløb ved exam juris Hansens Foranledning tilvejebragt ved Laan i Andelsbanken i Odense, der til Sikkerhed modtog et af Fru Larsen den 10 August underskrevet Skadesløsbrev med Pant i begge Ejendomme, hvilket den 29 September s A blev lyst som Hæftelse paa dem begge. Fru Schütte, der straks efter Handlens Afslutning var flyttet til Ejendommen i Harndrup, blev kort efter bekendt med, at denne Ejendom, foruden ovennævnte Prioritet til Ejby Bank, var hæftet med et Skadesløsbrev paa 3000 Kr til A/S Brenderup Bank og syv tinglyste Fogedudlæg for tilsammen godt 1200 Kr.

Da Fru Larsen ikke kunde foranledige disse Hæftelser slettet, anlagde Fru Schütte Sag mod hende, og ved nærværende Rets Dom af 30 April 1934 blev Fru Larsen dømt til at betale hende en Erstatning paa 2000 Kr samt i Sagsomkostninger 300 Kr.

Harndrup Ejendommen var imidlertid blevet overtaget paa Tvangsauktion af en ufyldstgjort Panthaver.

Exam juris Hansen, der af Andelsbanken havde modtaget Laaneprovenuet, forinden Skadesløsbrevet var blevet tinglyst, mod at indestaa Banken for, at dette vilde ske uden Retsanmærkning, maatte, da dette for Harndrup Ejendommens Vedkommende ikke kunde ske, indfri Laanet i Andelsbanken mod at faa Transport paa Bankens Ret efter Skadesløsbrevet. I Henhold til dette overtog han Mosegaard-Ejendommen paa Tvangsauktion og solgte den videre med Fortjeneste.

Fru Schütte forsøgte iorgæves at faa Dækning hos Fru Larsen.

Under denne ved Retten for Odense Købstad forberedte Sag har Sagsøgerinden, Fru Julie Schütte, Harndrup, paastaaet de Sagsøgte, Andelsbanken i Odense og exam juris Niels Hansen, sammesteds, dømt til in solidum at betale 800 Kr og Sagsøgte Hansen yderligere dømt til at betale 1500 Kr, alt med Renter 5 pCt p a fra Stævningens Dato, den 4 Oktober 1934.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Til Begrundelse af sin Paastand overfor Sagsøgte Hansen har Sagsøgerinden anført, at denne, der skulde varetage ogsaa hendes Interesse ved Ordningen af Mageskiftet, groft har tilsidesat sine Pligter i saa Henseende dels ved at undlade at efterse Folierne, dels ved at udfærdige endeligt Skøde fra Fru Schütte til Fru Larsen, men kun betinget Skøde fra Fru Larsen til Fru Schütte, og endelig ved, efter at være blevet nøje bekendt med, hvorledes Harndrup-Ejendommen var behæftet, at lade Bankens Skadesløsbrev lyse ogsaa paa Mosegaard-Ejendommen.

Paastanden overfor Banken begrundes ved, at dennes Fuldmægtig, Sagsøgte Hansen, var i ond Tro, da Skadesløsbrevet blev tinglyst, og at Banken derfor har været uberettiget til at modtage Dækning i Virkeligheden gennem Ejendommen i Mosegaard.

Den sagsøgte Bank har benægtet, at Hansen optraadte som dens Fuldmægtig; det er rigtigt, at Banken viste ham den Tillid at udbetale Laanet, før Skadesløsbrevet var tinglyst, men noget Fuldmagtsforhold blev ikke derved stiftet.

Da det ikke er godtgjort, at Banken har brugt Sagsøgte Hansen som Fuldmægtig, og der heller ikke iøvrigt er paavist noget Erstatningsgrundlag overfor Banken, vil denne være at frifinde, hvorhos Sagsøgerinden i Sagsomkostninger vil have at betale Banken 100 Kr.

Der maa paa den anden Side gives Sagsøgerinden Medhold i, at Sagsøgte Hansen paa en saadan Maade har misligholdt sine Pligter overfor hende, at han maa være ansvarlig for det hende tilføjede Tab, og han vil herefter være at dømme efter Paastanden, saaledes at han betaler i Sagsomkostninger 300 Kr.

M a n d a g d e n 2 0 J a n u a r .

Nr 159/1934. Fhv Mejeribestyrer **Frants Jensen**
(Landsretssagfører Ernst Petersen)

m o d

Nordenbro Andelsmejeri (Kemp),

betræffende Spørgsmaalet om Appellantens Forpligtelse til at dække et Underskud i det indstævnte Andelsmejeri.

Østre Landsrets Dom af 30 Juni 1934: Sagsøgte, fhv Mejeribestyrer Frants Jensen, bør til Sagsøgerne, Nordenbro Andelsmejeri, betale 10 000 Kr med Renter 5 pCt p a fra den 6 Oktober 1933, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 500 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret gaar Indstævntes Paastand ud paa, at Appellanten dømmes til Betaling af 10 757 Kroner 48 Øre med Renter, medens Appellanten paastaar sig frifundet.

Ifølge den af Kontoret for Mejeristatistik foretagne Revision har Appellanten i Regnskabsaaret 1929/30 udbetalt 28 041 Kroner 57 Øre — i Dommen ved en Skrivefejl angivet som 28 401 Kroner 57 Øre — for lidt til Andelshaverne. Ved Revision af Regnskaberne tilbage til 1919/20 er der forefundet saadanne Fejl, at det for lidt udbetalte Beløb for hele Perioden fra 1919 til Appellantens Fratrædelse, taget under eet, reduceres til 13 856 Kroner 13 Øre, som i Dommen angivet. Ved en efter Dommens Afsigelse af Revisor Strobel foretaget Revision er der paavist nogle yderligere Fejl i Regnskaberne, hvilke Fejl i alt udbringer et Beløb af 3098 Kroner 65 Øre i Appellantens Favør. Det samlede for lidt udbetalte Beløb reduceres herved til 10 757 Kroner 48 Øre, hvilket er det Beløb, Indstævnte paastaar sig tilkendt her for Retten.

Som den der selvstændig har forestaaet Mejeriets Drift og Regnskabsførelse findes Appellanten at maatte være ansvarlig for Mejeriets Kasse, hvorved bemærkes, at Mejeriets Bestyrelse og Revisorer efter det foreliggende maa antages at have været uden nærmere Kendskab til Regnskabsvæsen. Det kan ikke fritage Appellanten for Ansvar, at Regnskabsformen i flere Retninger har været mangelfuld og væsenlig har indskrænket sig til et Kasse-regnskab, og ej heller at Bestyrelsens Formand efter det oplyste i Forbindelse med et andet Bestyrelsesmedlem ved Checks har kunnet trække paa den Bank, der i betydeligt Omfang fungerede som Mejeriets Kasse, idet Appellanten hver Maaned har faaet tilsendt Opgørelse fra Banken over de ud- og indgaaede Beløb, og det iøvrigt maa antages, at Formanden kun aldeles undtagelsesvis har udstedt Checks, som ikke er udstedt efter Appellantens Anmodning og overgivet denne. Da Appellanten, der som af Landsretten anført, har gjort sig skyldig i forskellige Misligheder ved Regnskabsførelsen, nu ikke har godtgjort eller sandsynliggjort, at det foreliggende Underskud skyldes Regnskabsfejl i større Omfang end af Revisionen konstateret eller at der iøvrigt foreligger Forhold, der kunde fritage ham for at tilsvare det ved hans Fratrædelse foreliggende Underskud findes han at maatte tilpligtes at betale det af Indstævnte paastaaede Beløb. Appellanten findes derhos at burde betale Sagens Omkostninger for begge Retter med 1200 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, fhv Mejeribestyrer Frants Jensen, bør til Indstævnte, Nordenbro Andelsmejeri, betale 10 757 Kroner 48 Øre med Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 6 Oktober 1933 til Betaling sker og Sagens Omkostninger for begge Retter med 1200 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1909 blev Frants Jensen antaget som Bestyrer af Nordenbro Andelsmejeri; han overtog straks Regnskabsførelsen, som tidligere havde været passet af Mejeriets Formand; der blev ikke ved Tiltrædelsen optaget nogen Status, og saadan er heller ikke senere blevet optaget i den Tid, han bestyrede Mejeriet, nemlig indtil 1 Oktober 1931. I Forsommeren 1931 opstod der blandt Andelshaverne nogen Uro, idet man mente, at de fik udbetalt for lidt Mælkepenge. Mejeribestyrer Jensen henvendte sig i den Anledning til Revisor Kyed, der den 3 August 1931 afgav en Beretning, der dog kun angik Indtægtssiden for Aarene 1921/22—1929/30; som Resultat af Undersøgelsen udtalte Revisor Kyed, at der i den nævnte

Periode var ført 15 520 Kr 65 Øre for meget til Indtægt; Urigtigheden skyldtes efter Kyeds Mening

- 1) et forældet Regnskabsystem,
- 2) en almindelig anvendt men ganske uholdbar Form for Regnskabsafslutning,
- 3) Mangel paa Kontrol med Produktion og Salg og
- 4) det kedelige Kandepris-Jobberi, der faar Mejeribestyrelserne til at presse Kandeprisen op ved Overførsler, som glemmes eller overses næste Regnskabsaar, eller ved at skrue Varelagerets Værdi op næste Aar til Skade.

Kyeds Beretning fremkom paa en i August 1931 afholdt Generalforsamling; Andelshaverne var imidlertid ikke tilfredsstillende med den og forlangte en gennemgribende Revision, nogle forlangte for de sidste 5 Aar, Jensen blandt andre forlangte mindst 10 Aar; det blev sluttelig overladt Bestyrelsen at bestemme, hvem der skulde foretage Revisionen og for hvor langt et Tidsrum. Bestyrelsen henvendte sig derefter til Kontoret for Mejeristatistik i Aarhus og anmodede dette om at revidere Mejeriets Regnskaber for Tidsrummet 1 November 1919—1 November 1930. Fra dette Kontor fremkom der den 26 September s A en udførlig Beretning, og som Resultat af Revisionen erklæredes, at der i den omhandlede Periode er udbetalt for lidt i Overskud 46 732 Kr 01 Øre og for meget 32 875 — 88 —

altsaa ialt for lidt 13 856 Kr 13 Øre.

Mejeriets Bestyrelse indgav derefter den 30 November s A til Politiet Begæring om kriminel Undersøgelse mod Bestyrer Jensen, der sigtedes for Bedrageri. Efter at der var foretaget en Række Politiafhøringer, bestemte Statsadvokaten for Fyen den 20 Maj 1932, at der ikke vilde være videre at foretage fra den offentlige Anklagemyndigheds Side, og denne Afgørelse tiltraadtes af Rigsadvokaten den 5 Januar 1933.

Under denne ved Retten for Odense Købstad forberedte Sag har derefter Sagsøgerne, Nordenbro Andelsmejeri, paastaet Sagsøgte, Mejeribestyrer Frants Jensen, Aabyhøj, dømt til Betaling af ovennævnte Beløb 13 856 Kr 13 Øre med Renter heraf 5 pCt p a fra den 11 December 1931.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Det fremgaar af de under den kriminelle Undersøgelse og nærværende Sag tilvejebragte Oplysninger, at Sagsøgte, der selvstændig forestod Mejeriets Drift og Regnskabsførelse, siden 1925 har været paa det rene med, at han havde et betydeligt Underskud, som han ved Afslutningen af Regnskabet for 1928/29 anslog til ca 28 000 Kr, samt at han skjulte dette for Mejeriets Bestyrelse og Revisorer ved bevidst urigtig Regnskabsførelse. Det er endvidere oplyst, at Sagsøgte paa Regnskabet for Aaret 1929/30 for at bringe Underskudet ud af Verden — efter en forud lagt Plan — for hver Maaned som »udbetalt til Andelshaverne« har opført betydeligt større Beløb, end disse virkelig havde modtaget. Differencen uimodsagt opgjort til 27 900 Kr.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte anført, at han ikke har tilvendt sig noget Mejeriet tilkommende Beløb; alt, hvad der er kommet ind, er udbetalt Andelshaverne. Han har nærmere anført, at

han, der var ganske ukendt med Regnskabsvæsen, overtog Regnskabsførelsen straks ved sin Tiltræden; han fortsatte i den Form, som han overtog det i, nemlig uden aarlig Statusopgørelse og uden Lagerbøger. Det er meget muligt, at der allerede forelaa Underskud ved Tiltrædelsen — der blev, som sagt, ikke optaget nogen Status — i hvert Fald maatte en tidligere Formand indbetale et Beløb til Mejeriet, formentlig fordi han havde brugt Mejeriets Midler, muligvis har der ogsaa været Underskud i Perioden før 1919. I Aarene fra 1917—1924 udbetalte han saa store Beløb til Andelshaverne, at Gennemsnitsprisen for Kande Mælk laa betydeligt over Nabomejeriernes Gennemsnitspris; men da han i Slutningen af 1925 skulde gøre Aarsregnskabet op, viste det sig, at Kandeprisen vilde blive uforholdsmæssig lav; han var ikke klar over, hvori dette laa, men for at skaffe en nogenlunde rimelig Kandepris, optog han — uden Bestyrelsens Vidende — et Laan paa 15 000 Kr hos en Forretningsforbindelse, der senere blev betalt med Vareleverancer; dette Beløb samt et Beløb paa 3000 Kr, der rettelig hørte til næste Regnskabsaar, lod han medgaa i Posten: »Udbetalt til Andelshaverne«. Derved fik han et Underskud paa 18 000 Kr, som det fremgik af Regnskabet. I de følgende 3 Regnskabsaar blev dette Underskud ikke bragt ned, hvilket efter hans Formening bl a skyldtes, at det var nedadgaaende Tider, og at han ikke vilde betale en lavere Kandepris end de andre Mejerier; for at holde Kandeprisen, maatte han ved Aarsopgørelsen foretage Omposteringer, saaledes f Eks overføre Udgiftsposter til næste Aar. Sagsøgte bestemte sig nu til at skaffe Underskudet ud af Verden, hvilket skete paa den foran beskrevne Maade; han mente derved at tjene Mejeriet bedst, idet han derved undgik den Uro, som ellers vilde opstaa. Han henviser sluttelig til, at Revisionen er foretaget paa et utilstrækkeligt Grundlag, og at den burde være udstrakt ogsaa til Aarene 1909—19.

Selv om det nu — uanset at Sagsøgte i Aarene indtil 1921 har drevet omfattende Spekulationer, der har paaført ham betydelige Tab — ikke kan anses godtgjort, at han bevidst til egen Fordel har forbrugt af Mejeriets Midler, findes han dog ved sin forsømmelige og pligtstridige Adfærd at have paadraget sig Erstatningsansvar overfor Sagsøgerne. Med Hensyn til Fastsættelse af dettes Omfang maa det vel erkendes, at det foreliggende Materiale har været utilstrækkeligt til nøjagtigt at fastslaa Underskudets Størrelse, men da Sagsøgte ifølge sin egen Erkendelse siden 1925 bevidst har opstillet urigtige Regnskaber — som han angiver for at skjule overfor Andelshaverne, at han til disse havde udbetalt større Beløb end Mejeriets Drift kunde berettige til — og da han under disse Omstændigheder har undladt at sikre sig, at det til Udarbejdelse af rigtige Regnskaber fornødne Materiale blev opbevaret, vil han ikke nu kunne høres med den Indsigelse, at en Regnskabsrevision paa Grundlag af det nu foreliggende Materiale er uden Betydning.

Den oftnævnte Revision viser, at Sagsøgte i Regnskabsaaaret 1929/30 til Andelshaverne har udbetalt 28 401 Kr 57 Øre for lidt. Herved er taget i Betragtning — foruden forskellige mindre Posteringsfejl — det ovennævnte Beløb 27 900 Kr, hvormed »Udbetaling til Andelshaverne« urigtig var opskrevet.

Disse Tal stemmer meget vel med Sagsøgtes eget Skøn over det

virkelige Underskud i 1928/29 og bestyrker den Antagelse, at Revisionens samlede Resultat — trods ufuldstændigt Materiale — er tilnærmelsesvis rigtigt.

Herefter og da det maa falde Sagsøgte til Last, at nøjagtigere Udregning af hans Tilsvær ikke har kunnet foretages, vil den nævnte Revision være at lægge til Grund ved Sagens Paadømmelse, saaledes at der maa gaas ud fra, at Andelshaverne i det Tidsrum, Sagsøgte har bestyret Mejeriet, har faaet udbetalt ialt 13 856 Kr 13 Øre mindre end en rigtig Regnskabsførelse vilde have medført.

Da imidlertid saavel den anvendte Regnskabsform som den aarlige Revision og Bestyrelsens Tilsyn — efter det oplyste — har været meget mangelfuld, samt da den til enhver Tid siddende Bestyrelse maa bære en Del af Ansvaret for disse Forhold, ligesom det maa komme de skiftende Andelshavere til Skade, findes det betænkeligt at paalægge Sagsøgte at tilsvære det fulde ovennævnte Beløb. Hans Tilsvær findes skønsmæssigt at kunne fastsættes til 10 000 Kr, hvilket Beløb med Renter 5 pCt p a fra Stævningens Dato, den 6 Oktober 1933, Sagsøgte herefter vil have at betale til Sagsøgerne. Endvidere vil Sagsøgte have at betale Sagens Omkostninger med 500 Kr.

O n s d a g d e n 2 2 J a n u a r .

Nr 75/1935. **Elster & Co A/G, Mainz (Allerup)**

m o d

H J Qvist og H A Suhrke (Fich),

betræffende Gyldigheden af et Indstævnte Qvist meddelt Patent.

Østre Landsrets Dom af 19 Februar 1935: De Sagsøgte, H J Qvist og H A Suhrke, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Elster & Co A/G, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne til hver af de Sagsøgte 200 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret har Appellanten paastaet 1) at der gives Dom enten for, at det Indstævnte Qvist under Sagen givne Patent 49 405 med Tillægspatent 50 819 kendes ugyldigt, eller for at de nævnte Patenter kun kan opretholdes som Afhængighedspatenter til Appellantens danske Patenter Nr 42 213 og 44 478.

2) at de Indstævnte dømmes til at anerkende, at de af dem fremstillede og/eller forhandlede Gasmaalerrammer er i Strid med Appellantens danske Patent Nr 42 213 og 44 478.

3) at de Indstævnte tilpligtes at udrede en Erstatning efter Rettens Skøn for Indgreb i Appellantens Patentrettigheder, dog ikke udover 5000 Kroner.

Af en Skønsmanden den 19 September 1934 afgivet sammenfattende Udtalelse fremhæves:

»De Qvistske Konstruktioner benyttede sig baade af den Grundtanke som en Sagkyndig ved Gennemlæsning af Elsters Patent Nr 42 213 maa opfatte som den bærende Idé i den der omhandlede Opfindelse — nemlig Hoveddispositionen med Rør-vinkelstykker, der er drejelige om Akser, der er parallelle med Grundpladen, og desuden ved Drejning om paa Grundpladen vinkelrette Akser kan afpasses efter de ydre Rørs Stilling — og af en Række af de i Patenterne Nr 42 213 og 44 478 omhandlede Enkeltheder.«

Skønsmanden har derhos erklæret, at den i Qvists Patentansøgning omhandlede Konstruktion mere har Karakteren af en pæn Konstruktion end af en Opfindelse, og har til Begrundelse heraf udtalt:

»Den omhandlede Konstruktion er bragt til Udførelse ved Anvendelse af saa kendte og i deres Virkning saa direkte forudseelige Enkeltheder, at den efter undertegnedes Skøn mangler Kendetegnet for en patenterbar Opfindelse under Anvendelse af i og for sig kendte Detailler, nemlig at der ved disses Kombination skal opnaas en ikke direkte forudseelig Virkning. Konstruktionen maa derfor betegnes som en haandværksmæssig Anordning«

Appellanten har for Højesteret erkendt, at Qvists Konstruktion indeholder en patenterbar Opfindelse, men efter Patentbeskrivelserne i Forbindelse med det ved Skønnet oplyste findes denne i saa væsenlige Henseender at være bygget paa de Fremgangsmaader, paa hvilke der forud var meddelt Appellanten Patent, at den maa betegnes som en Forandring ved Appellantens Opfindelse. Appellantens ved Patentlovens §§ 2 og 24 hjemlede Paastand om, at de Qvist meddelte Patenter kun opretholdes som Afhængighedspatenter til de i Paastanden anførte, Appellanten tilkommende Patenter, findes herefter at burde tages til Følge, hvilket, som Sagen foreligger, ligeledes gælder Appellantens under 2) anførte Paastand, hvorimod der ikke i det oplyste findes tilstrækkeligt Grundlag for at tilkende Appellanten Erstatning.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes de Indstævnte in solidum at burde betale Appellanten med 1000 Kroner.

Færdig fra Trykkeriet den 29 Januar 1936.

G. E. C. Gads Forlag.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 28

Onsdag den 22 Januar.

Thi kendes for Ret:

Det Indstævnte H J Qvist meddelte Patent Nr 49 405 og dertil hørende Tillægspatent Nr 50 819 er kun gyldige som Afhængighedspatenter til Appellanten Elster & Co, A/G's danske Patenter Nr 42 213 og 44 478, og de af nævnte Indstævnte og Indstævnte H A Suhrke fremstillede og/eller forhandlede Gasmaalerrammer er i Strid med Appellantens nævnte Patenter.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte een for begge og begge for een til Appellanten med 1000 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, Elster & Co A/G, overfor de Sagsøgte, H J Qvist og H A Suhrke, nedlagt følgende Paastande:

1) De Sagsøgte dømmes til at anerkende, at de af dem fremstillede og/eller forhandlede Gasmaalerrammer er i Strid med Sagsøgernes danske Patenter Nr 42 213, 44 478 og 44 598,

2) at de Sagsøgte tilpligtes at udrede en Erstatning efter Rettens Skøn for Indgrib i Sagsøgtes Patentrettigheder, dog ikke udover 5000 Kr,

3) at der gives Dom for, at det Sagsøgte Qvist under Sagen givne Patent 49 405 kendes ugyldigt, subsidiært at det anerkendes som Afhængighedspatent til Sagsøgernes nævnte Patenter,

4) hvis Medhold ikke gives Sagsøgerne i Punkterne 1—3 at de Sagsøgte dømmes til at anerkende, at den af Sagsøgte Qvist konstruerede og af begge de Sagsøgte forhandlede Maalerramme, Model D, er i Strid med Sagsøgernes nævnte Patenter og til i den Anledning at betale en Erstatning af 900 Kr.

De Sagsøgte har begge paastaet sig frifundet.

Sagens Omstændigheder er følgende:

Den 1 Maj 1930 meddeltes der Sagsøgerne dansk Patent Nr 42 213 paa en Tilslutningsanordning til Gasmaalere

Patentkravet, der henviser til en Tegning, er saalydende:

»Anordning til Tilslutning af Gasmaalere til to Rørledninger under Anvendelse af to Vinkelstykker, som hver især tjener til Forbindelse af en af Rørledningerne med Gasmaaleren, kendetegnet ved, at de to Vinkelstykker f ved Hjælp af hvert sit af to Bærelegemer c d er anbragt paa en fælles Grundplade a, hvilke Bærelegemer c d er drejeligt forbundne med Grundpladen og med hvert sit af de to Vinkelstykker paa en saadan Maade, at Vinkelstykkerne hver for sig og uafhængige af hinanden kan drejes om to paa hinanden vinkelrette Akser, der falder sammen med hver sin af de ligeledes paa hinanden vinkelrette Akser i det paagældende Vinkelstykkets to Tilslutningsstudse o og p.«

I Beskrivelsen hedder det derhos bl a:

»Man bestræber sig for at tilslutte Gasmaalere til de tilhørende Rørledninger saaledes, at Spændinger, hidrørende fra unøjagtig Lægning af Ledningerne, ikke kan komme til at indvirke paa Gasmaaleren og beskadige den. I dette Øjemed anvender man særlige Tilslutningsdele som Mellemed mellem Gasmaaler og Rørledning.

Opfindelsen gaar ud paa ved saadanne Tilslutningsdele tillige at aabne Muligheder for uden videre at kunne tilpasse Forholdene til enhver vilkaarlig Beliggenhed af de til Maalerne førende Rør.

I dette Øjemed befæstes der paa en fælles Fundamentplade to Tilslutningsvinkler paa en saadan Maade, at hver af dem kan svinges saavel om sin vandrette Parts Akse som om sin lodrette Parts Akse. Ved Svingning om den vandrette Akse opnaar man Tilpasning til den Afstand, hvori Tilslutningsforskruingerne ligger fra Gasmaaleren, og Fundamentpladen optager alle eventuelt forekommende Spændinger.«

Den 1 August 1931 fik Sagsøgerne dernæst meddelt Tillægspatent Nr 44 478 til ovennævnte Patent, og i Beskrivelsen siges bl a:

»Patent Nr 42 213 angaar en Tilslutningsanordning til Gasmaalere, hvilken under mange forskellige Forhold giver Mulighed for en simpel Tilslutning uden Spændinger, selvom der findes visse Unøjagtigheder ved Lægningen af Gasrørene. Dette opnaas ved, at de to Vinkelstykker, som hvert især tjener til Forbindelse af en af Rørledningerne med Gasmaaleren, hvert for sig og uafhængige af hinanden kan drejes om to paa hinanden vinkelrette Akser, der falder sammen med hver sin af de ligeledes paa hinanden vinkelrette Akser i det paagældende Vinkelstykkets to Tilslutningsstudse.

Den foreliggende Opfindelse angaar en videre Udformning af denne Tanke. Ved at Lejringen for Drejningen om den med Grundfladen parallelle Akse ifølge Hovedpatentet er anbragt i begge Akser Skæringspunkt, bliver der en vis Afstand mellem Væggen og Rørvinkelstykket og dermed ogsaa mellem Væggen og Ledningsrøret samt mellem Væggen og Gasmaaleren, hvilket er upraktisk. Endvidere er Tilslutningsanordningen ifølge Hovedpatentet dyr at fremstille.«

Endelig meddeltes der den 3 September 1931 Sagsøgerne Patent Nr 44 598 paa et Tilslutningsapparat til Montering af Gasmaalere. Patentkravet, der henviser til Tegning, er saalydende:

»Tilslutningsapparat til Montering af Gasmaalere med to Tilslutningsstykker, som hvert tjener til Forbindelse af sin af Rørledningerne

med Gasmaaleren og er anbragt paa en fælles Grundplade, kendetegnet ved, at hvert Tilslutningsstykke 2 paa sin mod Grundpladen 1 vendende Side har et Fremspring 11, der har Form som et med Tilslutningsstykket 2 konaksialt, fladt Ringsegment og er bestemt til at gribe ind i en korsformet Udsparing 12 i Grundpladen 1, saa at Fremspringet 11 tillader fire forskellige Anbringelsesmaader for Tilslutningsstykket 2, som tillige er drejeligt lejret i een eller to paa Grundpladen 1 ved forskelligt anbragte Skruehuller 9 indstilleligt fastgjorte Bøjler 8, der konaksialt omslutter henholdsvis den Stud 2 a eller hver sin af de to Studser 2 b, der er bestemt til Tilslutning til Gastilledningsrøret eller Gasbortledningsrøret.«

Og i Beskrivelsen siges:

»Opfindelsen tilsigter Tilvejebringelse af en solid, nem og simpel Tilslutning af de til og fra Gasmaaleren førende Rør, uden at der, uanset deres Beliggenhed, opstaar Spændinger i dem.«

Trods Protest fra Sagsøgernes Side og Henviisning til de dem [meddelte] foran nævnte danske Patenter opnaaede dog Sagsøgte Johs Qvist den 6 Oktober 1934 et dansk Patent Nr 49 405 paa Forbindelses-anordning til Gasmaalere.

Patentkravet, der af Sagsøgte angives formuleret efter Konference med Patentkommissionen, lyder:

»Anordning til Tilslutning af Gasmaalere til to Rørledninger under Anvendelse af to Vinkelmuffer, som hver især tjener til Forbindelse af en af Rørledningerne med Gasmaaleren og er anbragt paa en fælles Grundplade, saa at hver af Vinkelmufferne er drejelig om en med Aksen i Muffens ene Tilslutningsstuds sammenfaldende, med Grundpladen i det væsentlige parallel Akse og endvidere er indstillelig paa Grundpladen i fire, indbyrdes 90° forskudte Stillinger ved Drejning om Aksen for Muffens anden Tilslutningsstuds, kendetegnet ved, at hver af Vinkelmufferne 5 ved en med den ene Tilslutningsstuds konaksial Bolt 6 er drejelig fastgjort til Indersiden af den ene Flange 3 af et Vinkelstykke 3, 4, hvis anden Flange 4 er indrettet saaledes, at den med Ydersiden hvilende paa Grundpladen 1 kan fastspændes paa denne indstillelig i fire, om en paa Grundpladen vinkelret Akse indbyrdes 90° drejede Stillinger, til Fiksering af hvilke der paa Grundpladen findes eet eller flere med Flangens fire Sidekanter samvirkende Anslag eller Knaster 8.«

I Beskrivelsen udtales derhos:

»Efter at man i den senere Tid er gaaet over til at anvende stive Forbindelser mellem Gasmaaleren og Rørnettet, har man været nødt til at indrette en særlig Forbindelses-anordning, bestaaende af en til en Væg eller anden lodret Flade fastgjort Grundplade, der kan bære selve Gasmaaleren, og som tillige bærer to med indvendige Skruegænger forsynede Vinkelmuffer, der hver især tjener til Forbindelse af en af Rørledningerne med Gasmaaleren. Disse Vinkelmuffer er saaledes monteret paa den fælles Grundplade, at de hver for sig er drejelige om en med Aksen i Muffens ene Tilslutningsstuds sammenfaldende, med Grundplanen i det væsentlige parallel Akse, og endvidere er de indstillelige paa Grundpladen i fire, indbyrdes 90° forskudte Stillinger ved Drejning om Aksen for Muffens anden Tilslutningsstuds.

Ifølge den foreliggende Opfindelse opnaas denne Drejelighed og Indstillelighed paa særlig simpel Maade ved, at hver af de nævnte Vinkel-muffer ved en med den ene Tilslutningsstuds konaksial Bolt er drejelig fastgjort til Indersiden af den ene Flange af et Vinkelstykke, hvis anden Flange er indrettet saaledes, at den med Ydersiden hvilende paa Grundpladen kan fastspændes paa denne indstillelig i fire om en paa Grundpladen vinkelret Akse indbyrdes 90° drejede Stillinger, idet der til Fiksering af disse paa Grundpladen findes eet eller flere med Flangens fire Sidekanter samvirkende Anslag eller Knaster.«

Sagsøgerne gør nu gældende, at Qvists Gasmaalerrammer har taget Detaillerne ved Konstruktionen fra Sagsøgernes to første Patenter og Principet fra det sidste, at hans Patent er udstedt i Strid med baade § 1 1 og § 1, 3 i Patentlov Nr 69 af 13 April 1894, samt at begge de Sagsøgte ved Fremstilling og Forhandling af deres Apparat har tilføjet Sagsøgerne Tab. De har i saa Henseende nærmere anført, at Qvists Konstruktion ligger helt indenfor den i Elsters Patent værende opfinderiske Tanke, nemlig at skabe en Forbindelse mellem Gasledningen og Maa-leren, som ved at være drejelig saavel vinkelret paa som parallelt med Bundfladen kunde forhindre, at der opstod Spænding mellem Gasrør og Maaler og deraf følgende Risiko for Utætheder. Den eneste Forskel mellem Konstruktionerne er efter Sagsøgernes Mening, at Qvists Anordning kun er drejelig til fire bestemte Stillinger, svarende til lodrette og vandrette Rør, medens Sagsøgernes to første Konstruktioner er drejelige helt rundt, og Konstruktion Nr 3 allerede indeholder samme Tanke med Indstilleligheden i fire bestemte Stillinger.

De Sagsøgte har paa deres Side hævdet, at det ikke noget Sted af Elsters Patenter, hverken i Patentkrav eller Beskrivelser, fremgaar, at man ved dem har været opmærksom paa Betydningen af den i Qvists Konstruktion liggende opfinderiske Tanke, at Forbindelsesanordningen kun kan fæstnes saaledes, at Installatøren tvinges til at paase, at der sker en absolut lodret eller vandret Forbindelse, der ved at den er fast og ubevægelig forhindrer Forskydninger og Faren for Utætheder straks eller senere som Følge af skæve Forbindelser.

Under Sagen har Professor ved polyteknisk Lærestanstalt H Bache som udmeldt Skønsmand besvaret en Række Spørgsmaal fra Parterne og under Domsforhandlingen som sit samlede Skøn udtalt, at Qvists Konstruktion ligger udenfor det ved Elsters Patenter dækkede Omraade, idet saavel Elsters Hovedpatenter som Tillægspatenter kun fremhæver som det væsentlige, at Vinkelstykkerne i Konstruktionerne er drejelige, uden at man behøver at skille Konstruktionen. Ved Elsters Konstruktioner, udtaler han endvidere, kan der foretages alt det samme som ved Qvists, men det særlige ved Qvists er, at den bevidst tilsigter at sikre mod Misbrug ved Benyttelsen af skævtliggende Rør eller Rør med skævtkaarne Skruegange, hvilket sidste ikke er ualmindeligt forekommende. Skønsmanden har endvidere udtalt, at Detaillerne i Qvists Anordning forsaavidt er kendte fra Elsters Patenter, som det let paa Grundlag af disse kan forudses, hvad der opnaas ved Qvists Anordning, og der er derfor efter Skønsmandens Mening forsaavidt for lidt opfinderisk Virksomhed i Qvists Konstruktion til, at Patent burde være med-

delt, men Konstruktionen kan dog ikke siges at være saaledes, at den skulde være udelukket fra Adgang til Patent i Henhold til Patentlovens § 1, 3's Bestemmelser.

Retten maa efter alt det saaledes foreliggende gaa ud fra, at Qvists patenterede Konstruktion er en selvstændig med Elsters Konstruktioner sideordnet Konstruktion med en bestemt tilsigtet, og fra Elsters Anordning forskellig, teknisk Fordel, og idet Spørgsmaalet, om der i og for sig derved foreligger en saadan Opfindelse, at den er patenterbar, maa anses endelig afgjort af Patentkommissionen, ligesom Retten savner Beføjelse til at indskrænke et en Gang meddelt Patent til et Afhængigheds-patent, vil der ikke kunne gives Sagsøgerne Medhold i nogen af deres under 1—3 nedlagte Paastande.

Hvad dernæst angaar den som Nr 4 nedlagte subsidiære Paastand skal bemærkes, at der ikke med Hensyn til den der ommeldte Model D findes tilstrækkelig Grundlag for at stille denne særligt, og de Sagsøgte Paastand om Frifindelse vil herefter i det hele være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale til hver af de Sagsøgte med 200 Kr.

Nr 155/1935. Rederiet for S/S »Agne«, Rederiaktiebolaget »Bifrost« (Schiørring) m o d

Aktieselskabet **Kampmann, Møller & Herskind**
(Emanuel Christensen),

betræffende Erstatning for Tab af en Del af en Koksladning.

Sø- og Handelsrettens Dom af 21 Maj 1935: De Sagsøgte, Rederiet for S/S »Agne« af Gøteborg, Rederiaktiebolaget »Bifrost« ved Firmaet Theo Koch & Co, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, Kampmann, Møller & Herskind A/S, Aarhus, betale de paastævnte 3845 Kr 25 Øre samt Sagens Omkostninger med 600 Kr.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

For Højesteret er der Enighed mellem Parterne om, at Prisen pr Ton Koks beregnes til 37 Kroner.

I Henhold til de i Dommen, forsaavidt den herefter foreligger Højesteret til Prøvelse, anførte Grunde, og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste, saaledes at der efter Proceduren for Højesteret tilkendes Renter som nedenfor anført.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande. Appellanten, Rederiet for S/S »Agne« af Gøteborg, Rederiaktiebolaget »Bifrost« ved Firmaet Theo Koch & Co, bør derhos til Indstævnte, Aktieselskabet Kampmann, Møller & Herskind, af det tilkendte Beløb 3845 Kroner 25 Øre betale Renter 5 pCt aarlig fra den 28 Februar 1935 til Betaling sker samt betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Medens det Rederiaktiebolaget »Bifrost« af Gøteborg tilhørende Dampskib »Agne« den 4 Oktober 1934 i Derwenthaugh i England var under Indladning af en til Sagsøgerne, Kampmann, Møller & Herskind A/S, Aarhus, bestemt fuld Koksladning, brækkede Afstivningen udfor Luge 3 paa Agterdækkets Styrbordsside, hvorved en Del af Dækslasten gik udenbords.

Skibet ankom til Aarhus Søndag den 7 Oktober 1934 sent om Aftenen, og den følgende Dag anmodede et Speditørfirma som Repræsentanter for Rederiet og Kaptajnen Sørensen i Aarhus om at udnævne to uvildige og kyndige Synsmænd til at besigtige Dækslasten og derefter udtale sig om, hvor stort Kvantum Koks, der er gaet over Bord og om Værdien af det tabte Kvantum, samt endvidere udtale sig om Aarsagen til Skaden og derunder Afstivningens Forsvarlighed.

Sørensen udmeldte derefter samme Dag Direktør J Strand, Aarhus Brændselscompagni og Kaptajn J C Nielsen til at foretage den ommeldte Skønsforretning.

Denne afholdtes senere samme Dag ombord paa Skibet i Overværelse af dettes Kaptajn samt af Repræsentanter for Ladningsmodtagerne (Sagsøgerne) og Ladningsassurandørerne.

Skønsmændene fik af Kaptajnen forelagt en Plan over Skibet, ligesom de af ham fik Oplysninger vedrørende Dækslastens Placering og Højde samt om de tilstuede Genstande m v. Paa Grundlag heraf og ved de af dem selv paa Stedet foretagne Undersøgelser, Opmaalinger og Udregninger, beregnede Skønsmændene det Kvantum Koks, der var tilbage af Dækslasten paa Agterdækket, og efter at dette Kvantum var trukket fra den i Konnossementet angivne Dækslast paa Agterdækket, skønnede de, at det Kvantum Koks, der er gaet over Bord, andrager 120²/₂₀ Tons Coke Nuts.

Værdien af dette Kvantum blev paa Grundlag af en Dagspris af Kr 37,— pr Ton ab Lager og efter Fradrag af Fragt ialt Kr 773,45 opgjort til Kr 3670,25.

Endelig udtalte Skønsmændene med Hensyn til Spørgsmaalet om Aarsagen til Skaden, derunder Afstivningens Forsvarlighed, at en Del af

det til Afstivningen anvendte Materiale (Støtter, Ribber, Wirer og Net) maa anses for at have været for spinkelt under Hensyn til Dækslastens Højde, saaledes at et Uheld som det foreliggende maatte være ret nærliggende.

Kaptajnen blev, forinden Udlosningen af Dækslasten var begyndt, gjort bekendt med de Resultater, Skønsmændene var naaet til, og Beskrivelsen af Skønforretningen er dateret den 10 Oktober 1934.

Den 9 Oktober 1934 aflagdes der Søforklaring for Aarhus Købstads Søret af S/S »Agne«s Kaptajn og Mandskab i Anledning af Skibets Tab af Dækslast, og den 4 Januar 1935 afhjemledes Skønforretningen inden den nævnte Søret.

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgerne, Kampmann, Møller & Herskind A/S, Aarhus, nu de Sagsøgte, Rederiet for S/S »Agne« af Gøteborg, Rederiaktiebolaget »Bifrost« ved Firmaet Theo Koch & Co dømt til at erstatte dem det ved Skønforretningen konstaterede Tab Kr 3670,25 med Tillæg af Omkostninger paa Ankomststedet Kr 175,—, d v s ialt Kr 3845,25.

De Sagsøgte erkender at bære Ansvar for, at Afstivningen brækkede, men idet de bestrider, at det derved tabte Kvantum Koks er saa stort som af Skønsmændene ansat, paastaar de sig frifundet mod Betaling af et ved Rettens Skøn fastsat Beløb.

Af Sagens Oplysninger fremgaar følgende:

Ifølge Konnossementet udgjorde Ladningen ialt 3236⁵/₂₀ Tons, deraf paa Agterdækket 396¹⁰/₂₀ Tons. Dette sidste Kvantum var placeret paa Luge 3 fra Overbygningen til noget agten for Masten, saaledes at Foden af Bunken naaede til Karmen af Luge 4. Før Uheldet skete, havde Dækslasten en Højde af ca 13 Fod fra Dækket helt ude ved Skibssiderne, og efter Kaptajnens Forklaring som Vidne under Domsforhandlingen en Højde af 15 Fod i Midten. Støtterne var anbragt med en indbyrdes Afstand varierende fra 7 til 9 Fod, og ca ½ Time efter, at man var blevet færdig med at indtage den omtalte Dækslast, brækkede samtidig fem af Støtterne i Styrbords Side ved Lønningen, hvorved en Del af Lasten skred ud og gik overbord. Ifølge Kaptajnens Forklaring havde Koksbunken, ogsaa efter at Udskridningen var sket, sin største Højde paa Midten. Der blev ikke indtaget yderligere Dækslast paa Agterdækket, men det ved Skredet fremkomne Hul blev jævnet ud, og Dækslasten sikret ved Fornylse af Støtter og Net. Skibet laa efter Kaptajnens og 1 Styrmands Forklaring paa lige Køl, da Uheldet skete, og der gik ivotrigt intet tabt af Ladningen før Skibets Ankomst til Aarhus.

Til Støtte for deres Anbringende, at det overbordgaaede Kvantum ikke paa langt nær er saa stort som i Skønnet angivet, har de Sagsøgte, der formener, at den af Skønsmændene anvendte Beregningsmaade er usikker og frembyder mange Muligheder for Fejl, fremlagt forskellige, af Sagkyndige afgivne Erklæringer. Fælles for disse Erklæringer er, at det tabte Kvantum ikke — som af de to Mænd i Aarhus — er beregnet paa Grundlag af et Skøn over Størrelsen af det paa Agterdækket i Behold værende Kvantum, men derimod paa Grundlag af de foreliggende Oplysninger om de i Betragtning kommende Dimensioner ved Skibet og Dækslasten samt Skredets Bredde og Reglerne for Indfaldsvinklen for

Koks af den paagældende Art og Størrelse samt Koksenes Stuveevne. De Sagkyndige er herudfra naaet til noget forskellige Resultater med Hensyn til hvilket Kvantum Koks, der maa antages tabt, hvilket særlig skyldes, at de ikke alle har regnet med netop de samme Dimensioner m v, men Størrelsen af Tabet ansættes i Erklæringerne varierende fra ca 20 til ca 40 Tons.

De to Skønsmænd var til Stede under Domsforhandlingen og blev gjort bekendt med de saaledes afgivne Erklæringer, men fastholdt heroverfor deres i Skønforretningen indeholdte Udtalelser. Dette Skøn er afholdt efter Rederiets og Kaptajns Begæring overensstemmende med Reglen i Sølovens § 41, 2 Stk. Kaptajnen og Repræsentanter for Ladningsmodtagerne (Sagsøgerne) og Assurandørerne var til Stede ved Forretningen, og der foreligger i det hele ikke nogetsomhelst om, at Forretningen ikke i enhver Henseende er afholdt paa fuldt forsvarlig Maade. Skønforretningens Resultat blev meddelt før Udlosningen af den omhandlede Dækslast, og efter at Ladningsmodtagerne var blevet gjort bekendt med dette, var det paa Tale at lade Resultatets Rigtighed kontrollere ved Opvejning af det udlossede Kvantum, hvilket imidlertid blev opgivet. Fra Skibets og Rederiets Side blev der ikke begæret nyt Skøn eller Opvejning, og der blev først langt senere søgt tilvejebragt et Grundlag for at omstøde Skønnet, den første af de omtalte Erklæringer er saaledes først afgivet under 23 November 1934. Under disse Omstændigheder maa Retten nære Betænkelighed ved alene paa Grundlag af disse rent teoretiske og uden Besigtigelse af Forholdene paa Stedet afgivne Erklæringer om Tabets Størrelse at tilsidesætte den afholdte lovlige Besigtigelse og Skønforretning. Det bemærkes ogsaa herved, at Afskiberne allerede ved Telegram af 5 Oktober 1934 havde meddelt Sagsøgerne, at ca 100 Tons af Ladningen var gaaet overbord.

Ved Sagens Afgørelse vil der saaledes være at gaa ud fra, at der tilkommer Sagsøgerne Erstatning for et Tab af $120^{2/20}$ Tons Koks.

Skønsmændene har som ovenfor anført ved Opgørelsen af Skaden regnet med en Dagspris for lignende Varer og Partier af 37 Kr pr Ton ab Lager, medens den virkelige Dagspris i Aarhus efter deres Angivende var 39 Kr pr Ton.

De Sagsøgte har ikke fremsat nogen særlig Indsigelse mod Sagsøgernes Erstatningsberegning, saafremt denne skal ske paa det af Sagsøgerne anvendte Grundlag, men de bestrider Sagsøgernes Berettigelse til at beregne deres Erstatning efter Dagsprisen i Aarhus, idet de hævder, at det, da der foreligger et Fob-Salg, maa være Fob-Prisen i Laste-Havnen, som paa det paagældende Tidspunkt var 20 Sh 9 Pence pr Ton, der maa være afgørende.

Retten maa imidlertid, jfr Reglerne i Sølovens § 149, sammenholdt med § 200, give Sagsøgerne Medhold med Hensyn til den af dem anvendte Beregningsmaade, og herefter vil, saaledes som Sagen foreligger til Paakendelse, deres Paastand være at tage til Følge.

De Sagsøgte findes derhos at burde betale Sagsøgerne Sagens Omkostninger med 600 Kr.

Torsdag den 23 Januar.

Nr 133/1935.

Elith Jensen (Selv)

mod

Redaktør **H Hansen** (Gorrissen),

betræffende Erstatning for Tab m v forvoldt ved en ærefornærmende Bladartikel.

Vestre Landsrets Dom af 13 Maj 1935: Sagsøgeren, Repræsentant Elith Jensen, og Sagsøgte, Redaktør H Hansen, bør for hinandens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

Efter alt foreliggende maa der gaas ud fra, at der ved den i Dommen gengivne for Appellanten fornærmelige Omtale af ham i Bladet er foruden Lidelse og Tort tilføjet ham økonomisk Tab. Under Hensyn til de noget usikre Oplysninger om dette Tabs Størrelse findes den Appellanten tilkommende samlede Erstatning at burde fastsættes til 2000 Kroner, hvori fragaar det Indstævnte tilkendte Beløb 200 Kroner.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 400 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Redaktør H Hansen, bør til Appellanten, Elith Jensen, betale 1800 Kroner og Sagens Omkostninger for begge Retter med 400 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Bladet Jyllandsposten, for hvilket Sagsøgte, Redaktør H Hansen i Aarhus, er ansvarshavende Redaktør, fandtes der den 2 November 1933 paa 4 Side under Overskriften: »Repræsentant for Kriminalpolitiet — Sag mod en Svindler, der allerede afsoner Straf« en Meddelelse om en da for Kriminalpolitiet i Aalborg verserende Sag mod Sagsøgeren, Repræsentant Elith Jensen af Holte, der var sigtet for ved forskellige Lejligheder at have udgivet sig som hørende til Kriminalpolitiet og i enkelte Tilfælde derved at have skaffet sig økonomisk Fordel. Efter at Statsadvokaten under 9 December s A havde resolveret, at der ikke vilde være at rejse Tiltale mod Sagsøgeren, anlagde denne Sag mod Sagsøgte og paastod ham idømt Straf for Ærefornærmelser, hvorhos de i Artiklen

indeholdte ærefornærmende Sigtelser paastodes mortificerede. I den i Sagen af Retten for Aarhus Købstad den 25 April 1934 afsagte Dom hedder det bl a: »— — — Den nævnte Artikel i sig selv indeholder imidlertid i Virkeligheden kun et Referat af det da for Politiet foreliggende, derunder ogsaa Sagsøgerens egen Fremstilling af, hvorledes Forholdene laa, og findes herved ikke at have overtraadt Ytringsfrihedens Grænser, hvorhos bemærkes, at det i og for sig var rigtigt, at Sagsøgeren da afsonede en Straf i Vestre Fængsel i København, selv om det kun var en ham for Injurier idømt Straf.

Derimod kan det ikke billiges, at Sagsøgeren i Overskriften er betegnet som en »Svindler, der allerede afsoner Straf«, idet saadan Betegnelse paa et Tidspunkt, hvor der endnu kun foreligger Sigtelse, uanset paagældendes Optræden, ikke kan anses berettiget, og Publikum af Tilføjelsen om Afsoning af Straf lettelig faar den Opfattelse, at denne Straf var idømt Paagældende for Svindel og lignende Forhold.

For Benyttelsen af denne Overskrift vil Indstævnte derfor være at idømme en Straf, der findes passende at kunne sættes til en Statskassen tilfaldende Bøde paa 200 Kr, subsidiært Hæfte i 15 Dage, ligesom disse Udtryk vil være at mortificere — — —«

Denne Dom blev ved Vestre Landsrets Dom af 18 Oktober 1934 stadfæstet i Henhold til Grundene dog saaledes, at Bøden forhøjedes til 400 Kr og Forvandlingsstraffen til Hæfte i 20 Dage.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren derefter under Henvisning til Bestemmelsen i § 15, Stk 1 i Lov om Ikrafttræden af Borgerlig Straffelov m m af 15 April 1930 paastaaet Sagsøgte dømt til at betale i Erstatning for økonomisk Skade, Tort, Lidelse og Ulempe ialt 12 000 Kr.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet og Sagsøgeren dømt til Betaling af 200 Kr tilligemed Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 9 Marts 1935, indtil Betaling sker. Sagsøgeren har erkendt at skyldte det anførte Beløb. Subsidiært har begge Parter paastaaet Erstatningen fastsat ved Rettens Skøn.

Til Støtte for sin Paastand om at have lidt økonomisk Tab, har Sagsøgeren anbragt, at han, efter at den anførte Artikel havde været indrykket i Jyllandsposten, midlertidig maatte opgive sin Stilling som Annonceagent for Kriminalpolitiforeningens Medlemsblad, i hvilken Stilling han — der fra 1 Juli 1933 havde faaet Eneret paa Annoncetegningen — i Maanederne Juli, August og September s A havde haft en maanedlig Indtægt paa ca 600 Kr.

Efter de foreliggende Oplysninger fratraadte Sagsøgeren den nævnte Stilling den 15 November 1933 og tiltraadte først paany omkring den 30 April 1934. Sagsøgte har imidlertid gjort gældende, at Aarsagen til, at Sagsøgeren saaledes midlertidig maatte fratræde, ikke var Fremkomsten af den ommeldte Artikel i Jyllandsposten, men derimod selve de mod ham af Politiet fremsatte Sigtelser, hvis Rigtighed, som Sagen da forelaa, maatte anses i al Fald tildels bestyrket ved Sagsøgerens Optræden ved de paagældende Lejligheder.

Saaledes som Sagen foreligger oplyst — hvorved bemærkes, at der ikke er indhentet Oplysning fra Kriminalpolitiforeningen om den nærmere Aarsag til Sagsøgerens Fratræden — findes der nu at maatte gives Sagsøgte Medhold i, at det ligger nær at antage, at Sagsøgerens Fra-

træden skyldes den mod ham indledede Undersøgelse. Idet der herefter mod Sagsøgte Benægtelse ikke af Sagsøgeren er ført Bevis for, at der ved Offentliggørelsen af den ommeldte uretmæssige Artikeloverskrift er tilføjet Sagsøgeren økonomisk Tab, vil der ikke kunne tillægges ham nogen Erstatning herfor.

Derimod findes der for den Sagsøgeren ved Overskriften tilføjede Lidelse og Tort at burde tillægges ham en Erstatning, der efter alt det foreliggende dog ikke findes at burde sættes til højere Beløb end 200 Kr.

Idet Sagsøgeren som nævnt har erkendt at skyldte Sagsøgte det af denne indsøgte Beløb 200 Kr, vil Parterne være at frifinde for hinandens Tiltale.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

T i r s d a g d e n 2 8 J a n u a r .

Nr 248/1934. **Carl Hildebrandt-Sørensen** (Hartvig Jacobsen)

m o d

Fru Ella Petersen (Gelting),

betræffende Spørgsmaalet om en mellem Parterne truffet Overenskomst er bortfaldet.

Østre Landsrets Dom af 11 Oktober 1934: Sagsøgte, Ingeniør Carl Hildebrandt-Sørensen, bør anerkende, at den af ham med Sagsøgerinden, Fru Ella Petersen, indgaaede Overenskomst af 12 August 1926 med Tillægsoverenskomst af September 1928 staar ved Magt i Forhold til hende. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerinden 600 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret har Indstævnte gentaget sin principale Paa-stand og har subsidiært paastaet Landsrettens Dom stadfæstet.

Appellanten har ikke for Højesteret gentaget sin Indsigelse vedrørende de i Dommen omtalte 10 Stk gamle Zenith Maskiner, der var blevet overladt Silkeborg Maskinfabrik.

Efter Proceduren angaar Sagen alene Spørgsmaalet om hvorvidt Overenskomsten af 12 August 1926 med Tillægsoverenskomst af Sept 1928 er bortfaldet paa Grund af Misligholdelse fra Indstævntes Side, men derimod ikke Spørgsmaalet om, i hvilket Omfang disse Overenskomster maatte være modificerede ved de senere Forhandlinger.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde, vil Dommen kunne stadfæstes, bortset fra Bestemmelsen om Sagens Omkostninger.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande bortset fra Bestemmelsen om Sagens Omkostninger.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden, Fru Ella Petersen, anført følgende. Hendes Mand, Grosserer Carl G Petersen, havde i nogen Tid haft Forbindelse med Sagsøgte, Ingeniør Carl Hildebrandt-Sørensen, der bl a beskæftigede sig med Opfindelser vedrørende Maskiner indenfor Margarinefabrikationens Omraade; Carl G Petersen havde saaledes været i et Slags Kompagniskab om en ikke kontinuerlig Maskine kaldet Zenith. I en Skrivelse af 30 Marts 1926, hvori Hildebrandt-Sørensen omtalte en af ham opfundet speciel Maskine og dens udmærkede Arbejde, foreslog han Carl Petersen, at denne skulde indtræde i Samarbejde med ham med Hensyn til denne Maskine. Efter Forhandlinger mellem Parterne blev der den 12 August 1926 oprettet en Kontrakt mellem Hildebrandt-Sørensen og Fru Ella Petersen; i Kontraktens § 1 hedder det: »Carl Hildebrandt har opfundet og patentanmeldt en Fremgangsmaade og en Maskine til kontinuerlig Behandling af krystalliseret Margarinemasse, og Fru Ella Petersen indtræder i Medejendomsretten og Udnyttelsen af denne Opfindelse i videste Omfang, som tilhørende hendes Særeje.« I §§ 2 og 3 bestemmes, at Fru Ella Petersen som sit Indskud skal betale Hildebrandt-Sørensen kontant 6000 Kr samt stille til Raadighed en Driftskapital stor 2000 Kr. Kapitalen, saavelsom hvad Hildebrandt-Sørensen maatte indskyde, skulde tilbagebetales, saasnart tilstrækkelige Indkomster var indgaaet paa denne Overenskomst. Efter § 5 skulde Nettoudbyttet, hvis Begreb nærmere er defineret i Paragraffen, fordeles med 60 pCt til Hildebrandt-Sørensen og 40 pCt til Fru Petersen. § 6 bestemmer bl a, at Grosserer Carl G Petersen i alle Overenskomsten vedrørende Forhold optræder for Fru Ella Petersen med fuld Dispositionsret og i eget Navn. I § 8 bestemmes bl a, at Hildebrandt-Sørensen er særlig ansvarlig for den tekniske og praktiske Side, derunder Forevisning af Maskinen i Drift, og Fru Ella Petersen ved sin Repræsentant for den kontormæssige og handelsmæssige Side, her dog i Forening med Hildebrandt-Sørensen. Efter § 9 skulde alle indkommende Beløb indbetales til Overretssagfører Ostenfeld, der var Konsortiets Administrator. I § 10 bestemmes sluttelig: »Eventuelle Forbedringer, Forandringer eller Udvidelser af Hildebrandts Patent falder ogsaa ind under denne Overenskomsts Bestemmelser uden videre Udbetaling fra Fru Ella Petersens Side.« Ved en Overenskomst af 21 September 1926 optog Fru Ella

Petersen Grosserer Stanley Burmeister, Dispachør Kay Skovgaard-Petersen og Overretssagfører Carl Ostfeld som Underinteressenter, idet hver af disse indbetalte 2000 Kr, ialt 6000 Kr σ : det Beløb, som Fru Ella Petersen skulde betale til Hildebrandt-Sørensen efter fornævnte Kontrakts § 2; Underinteressenterne fik til Vederlag herfor hver $\frac{1}{10}$ af Fru Petersens Anpart ifølge Kontrakten af 12 August 1926; Underinteressenternes Forpligtelser var begrænsede til det en Gang betalte Indskud. Paa Møder den 17 Januar og 7 Februar 1927 blev der Enighed om, at Hildebrandt-Sørensen af sine 60 Andele skulde sælge 12 Andele til de nævnte Underinteressenter mod en kontant Betaling af 6000 Kr, hvoraf 5000 Kr i alt væsentligt skulde anvendes til Anmeldelse og Udtagelse af Patenter, medens 1000 Kr skulde udbetales til Hildebrandt-Sørensen personlig til fortsat Arbejde og Demonstrationer. De nævnte 5000 Kr skulde betragtes som et Laan fra Hildebrandt-Sørensen til Konsortiet af 12 August 1926 og skulde tilbagebetales ham forlods af eventuelt indgaaet Udbytte paa samme Maade som bestemt i § 2 i Kontrakten af 12 August 1926. Herefter var Konsortiets Andele fordelt saaledes:

Hildebrandt-Sørensen	48 —
Fru Ella Petersen	28 —
Grosserer Burmeister m fl	24 —

Paa Mødet den 7 Februar 1927 blev under Nr 5 vedtaget følgende: »Burmeister med flere er udelukkende at betragte som stille Interessenter og hæfter som saadanne saavel udadtil som indadtil alene med deres indbetalte Kapital, men er iøvrigt uden noget som helst Ansvar for Konsortiets Forpligtelser, der alene paaahvile Kontrahenterne ifølge foranstaaende Kontrakt af 12 August 1926.« I September 1928 blev der mellem Hildebrandt-Sørensen og Carl G Petersen paa Sagsøgerindens Vegne oprettet en yderligere Kontrakt benævnet »Tillægsoverenskomst«. Hildebrandt-Sørensen havde nemlig opfundet og den 1 Februar 1928 patentanmeldt et Apparat til Krystallisering af Fedtemulsioner, hvilket Apparat i Forbindelse med den i Overenskomsten af 12 August 1926 omhandlede Maskine til kontinuerlig Behandling af krystalliseret Margarinemasse vilde udgøre et komplet kombineret Margarineanlæg for den Del af Margarineprocessen, der følger umiddelbart efter Kærningen. I Tillægsoverenskomsten hedder det herom, at der mellem Opfinderen og hans Medkontrahenter ifølge oftnævnte Overenskomst med Tillæg af 17 Januar 1927 og 7 Februar 1927 har »været ført Forhandlinger, under hvilke man har forudsat, at det af Ingeniør Hildebrandt under 1 Februar 1928 patentanmeldte Apparat ikke indgaar under Kontrakten af 12 August 1926 § 10 angaaende eventuelle Forbedringer, Forandringer eller Udvidelser af den kontinuerlig arbejdende Margarinemaskine. For dog at bringe det nyopfundne Apparat — — — i Forbindelse med den af Konsortiet ejede Maskine er der mellem Ingeniør Hildebrandt og de øvrige Konsortialdeltagere opnaaet Enighed om, at det nye Patent m v ligeledes overføres til Konsortiet som dettes Ejendom i Henhold til de fastsatte Andele og iøvrigt paa de i nærværende Tillægsoverenskomst nærmere angivne Betingelser.« Det omtaltes i Forbindelse hermed, at Hildebrandt-Sørensen ansaa det for muligt paa Basis af en yderligere Udvikling af Krystalliseringsapparatet at kunne fremstille et enkelt Apparat indrettet

saaledes, at et færdigt Margarineanlæg i Fremtiden kun skulde bestaa af et saadant Apparat. Det hedder derefter i Tillægsoverenskomstens § 1: »Ingeniør Hildebrandt overdrager til Consortiet af 12 August 1926 med senere Udvidelser det omtalte Patent med Ret til Anmeldelse overalt, foreløbig anmeldt for den kgl danske Patentkommission den 1 Februar 1928, samt alle sine nuværende og fremtidige Ideer, Opfindelser og Patenter, ogsaa udenfor Margarinefabrikationens Omraade, selvom disse ikke i og for sig kan betegnes som Forbedringer, Forandringer eller Udvidelser af de i Kontrakten med nærværende Tillæg omhandlede særlige Patenter — altsaa kort sagt »alt«. Allerede som Følge heraf er det udelukket, at der kan opstaa nogen Situation, hvor Herr Hildebrandt kan paaføre nærværende Consortium nogen Konkurrence gennem Udbydelse af tidligere eller senere Opfindelser eller Kombinationer af saadanne.« I Paragraffen forbeholdes der dernæst Hildebrandt-Sørensen fri Dispositionsret med Hensyn til 18 paa Lager værende Zenith Maskiner i deres daværende Tilstand, ogsaa til Anvendelse ved smaa Margarineanlæg, hvorved der ikke kunde opstaa nogen Konkurrence med de i Tillægsoverenskomsten omhandlede Maskiner. I § 2 hedder det: »Straks efter Afslutningen af denne Tillægsoverenskomst giver Herr Hildebrandt det under § 1 omhandlede patenterede Apparat — — — i Ordre hos en herværende leveringsdygtig Fabrik til hurtigst mulig Levering. Straks efter Leveringen vil dette Apparat være at afprøve i dertil egnede Margarinefabrikker — — — Herr Hildebrandt er for sit Vedkommende fuldstændig overbevist om, at de saaledes foretagne Prøver i Løbet af 2 Maaneder fører til et i teknisk Henseende fuldkomment tilfredsstillende Resultat og følgelig straks herefter vil føre til Forretning.« I § 3 er bestemt følgende: »Som Vederlag for de under § 1 nævnte Overdragelser udover den Qvotapart, der falder paa hans Consortial-Andel (48 pCt), erholder Herr Hildebrandt af Medkontrahenterne et Beløb af 600 Kr pr Maaned, der debiteres disse paa en Særkonto i Forhold til deres Andele, ialt 52 pCt. Indtil Consortiet gennem Salg af omtalte Apparat — — — har opnaaet en kontant positiv og tilfredsstillende Balance, har Herr Hildebrandt dog kun Ret til at hæve det halve Beløb eller 300 Kr pr Maaned, medens den kontraktlige Ret til Restbeløbet forbeholdes. Herr Hildebrandt er berettiget til at hæve dette Beløb fra 1 Marts 1928 at regne, og indtil den under § 2 omtalte Prøvetid paa 2 Maaneder efter Apparatets Levering er udløben.« Det bestemmes videre i Paragraffen, at Medkontrahenterne efter de da indvundne Erfaringer er berettigede til 1) enten at forlange Prøverne fortsat eller at udnytte de alt foreliggende Resultater ved Salg af Apparatet, 2) eller straks eller senere at træde tilbage fra Tillægsoverenskomsten. »Saafremt Medkontrahenterne vælger at udtræde, ophører Betalingen af det maanedlige Vederlag, og Patentet af 1 Februar 1928 og den eller de herefter byggede Maskiner tilhører — saafremt Consortiet ikke selv vil beholde dem — Herr Hildebrandt mod Betaling af 1) — — — samt 2) under alle Omstændigheder 48 pCt af det til Ophørets Dato ham udbetalte eller krediterede maanedlige Vederlag. Patentets Tilbagegang til Herr Hildebrandt sker dog med den Begrænsning, at Herr Hildebrandt ikke under nogen Omstændigheder kan anvende Patentet af 1 Februar 1928 eller nogen Forbedring eller

Omförandring heraf eller overhovedet nogen Maskine til Anvendelse i Margarinefabrikationen. Herr Hildebrandt skal, saafremt nærværende Tillægsoverenskomst ophæves, med andre Ord være absolut udelukket fra at paaføre Consortiet af 12 August 1926, af hvilket han selv fremdeles er Deltager, nogen som helst Konkurrence. Efter en eventuel Ophævelse af nærværende Tillægsoverenskomst skal Consortiet af 12 August 1926 altsaa kunne arbejde videre paa sin oprindelige Basis.« Det hedder sluttelig i § 4: »Alle Udgifter til Consortiets Patenter og Maskiner samt alle Udgifter til Consortiets Drift bæres af det samlede Consortium. Indskud, som eventuelt nødvendiggøres i denne Anledning, sker efter enstemmig Vedtagelse i Forhold til Konsortialdeltagernes Andele. — — —«

Sagsøgerinden, der har faaet tilcederet de tre fornævnte Konsortialdeltageres Andele, har dernæst anført følgende. Efter Tillægsoverenskomstens Indgaaelse viste det sig, at Hildebrandt-Sørensen ikke opfyldte sine Forpligtelser til at sætte den nye Maskine i Arbejde, idet han end ikke overgav Tegningerne til en Fabrik for at faa Tilbud, og det blev som Følge deraf umuligt at gøre det omhandlede Forsøgsapparat (benævnet Tromlen) færdig inden Patent-Prioritetsfristens Udløb den 1 Februar 1929, hvad der var Forudsætningen for, at Consortiet skulde afholde yderligere Udgifter til Erhvervelse af Patenter. Som Følge af Hildebrandt-Sørensens Adfærd, der maa antages at skyldes, at han selv havde tabt Troen paa Tromleapparatet, blev Tromlen overhovedet ikke færdig. Derimod begyndte han nu, samtidigt med at han faktisk opgav Tromleplanen, at arbejde med en ny Plan, nemlig Fremstillingen af en saakaldet »kontinuerlig Zenith Mixer«, der skulde fremkomme ved en Omdannelse af de ældre Zenith-Maskiner, hvorved disse blev kontinuerligt arbejdende; denne ny Maskine vilde, hvis den svarede til Forventningerne, gøre Consortiets Maskine overflødig. Da Tillægsoverenskomstens Konkurrenceklausul var til Hinder for, at Hildebrandt-Sørensen paa egen Haand kunde udnytte Opfindelsen, forsøgte han at faa Tillægsoverenskomsten ophævet paa visse Betingelser, men hans Bestræbelser herfor strandede, at Sagsøgerinden ikke vilde underskrive en Tillægsoverenskomsten paategnet Annulationserklæring, hvilken Erklæring den 3 Januar 1929 var underskrevet af Hildebrandt-Sørensen, Burmeister og Ostenfeld. Da Samarbejdet mellem Parterne herefter blev særdeles vanskeligt, blev Konsortialdeltagerne paa et Møde hos Ostenfeld i Begyndelsen af Juli 1929 enige om visse Ændringer i Kontraktforholdet, navnlig saaledes at den daglige forretningsmæssige Ledelse af Consortiets Forhold overgik fra Carl G Petersen til Hildebrandt-Sørensen. Endvidere indgik Consortiet paa, at Hildebrandt-Sørensens nye Maskine, den kontinuerlige Zenith-Mixer, skulde betragtes som hans Ejendom, men saaledes at han blev pligtig at levere den til Consortiet mod en Pris af 1000 Kr udover Fremstillingsprisen. Hildebrandt-Sørensen garanterede udtrykkelig — saaledes som han altid gjorde — at den nye Maskine vilde virke upaaklagelig i Praksis, at den var saa godt som færdig, og at han omgaaende vilde færdiggøre den for egen Regning. Han gjorde imidlertid heller ikke denne Maskine færdig og gav sig til paa egen Haand at træffe Dispositioner, som gik ud over hans Kompetence. Skønt Sagsøgerinden og de andre Konsortialdeltagere i Tiden efter Juli 1929 Gang paa Gang havde fore-

holdt ham, at hans Pligter ifølge de ældre Overenskomster stadig stod ved Magt, indgik han den 2—3 December 1929 en Kontrakt med Silkeborg Maskinfabrik, hvorved han overdrog denne Enefabrikationsretten og Ene-salgsretten af de Konsortiet tilhørende Maskiner og Patenter. Konsortiet havde da sat sig i en betydelig Risiko ved Financiering af Forsøgsma-skinen (Tromlen), Patenter m v, ligesom Konsortiet havde udført et stort merkantilt Arbejde i Sagen; alene til Fremstilling af Forsøgsmaskinen havde Konsortiet udlagt 17 203 Kr 32 Øre og til Patenter 11 350 Kr 88 Øre. Efter et af Sagsøgerinden opstillet Regnskab havde Hildebrandt-Sørensen indtil Overenskomsten med Silkeborg Maskinfabrik af Konsortiet erholdt udbetalt 27 000 Kr foruden til Rejsegodtgørelser og Dagpenge ca 9000 Kr, medens Konsortialdeltagerne havde et samlet Tab stort 2000 Kr. Hildebrandt-Sørensen havde saaledes nydt godt af Samarbejdet, men netop da dette skulde til at bringe de andre Konsortialdeltagere Dækning for deres Udgifter og Arbejde, trak han sig ensidigt ud af Kontraktforholdet. Naar Sagsøgerinden først ved Stævning af 27 Februar 1934 har anlagt nærværende Sag, er Grunden den, at hun ikke har villet anlægge en bekostelig og besværlig Retssag mod Hildebrandt-Sørensen, før hun havde nogenlunde Vished for, at hans Arbejde udenom Konsortiet førte til saadanne Resultater, at han vilde blive i Stand til at svare til sine Forpligtelser i Kraft af de paaberaabte Kontrakter. Under Henvi-sning til det foran anførte paastaar Sagsøgerinden, at Hildebrandt-Sørensen tilpligtes at anerkende, at den med Sagsøgerinden indgaaede Overenskomst af 12 August 1926 med Tillægsoverenskomst af September 1928 staar ved Magt samt til i Henhold til disse Overenskomster at betale til Sagsøgerinden 52 pCt af Nettoudbyttet af de af Sagsøgte gjorte Op-findelser indenfor Margarinefabrikationens Omraade fra Aaret 1930 at regne med Renter 5 pCt aarlig fra Stævningens Dato; subsidiært paastaar Sagsøgerinden, at Sagsøgte tilpligtes at betale hende en Erstatning efter Rettens Skøn med Renter som ovenfor; denne Paastand er nedlagt for det Tilfælde, at Retten maatte finde det vanskeligt at overskue, hvad der kan naas gennem Kontrakterne, og Sagsøgerinden har i den Anledning provokeret Sagsøgte til at fremkomme med de fornødne Oplysninger om, hvad han har tjent, efter at han havde afbrudt Samarbejdet med Konsortiet.

Sagsøgte paastaar sig frifundet. Til Støtte herfor har han anført følgende. Tillægsoverenskomsten er i Virkeligheden en helt selvstændig Overenskomst ogsaa med andre Medkontrahenter; Burmeister med flere kan ikke med Gyldighed overfor Sagsøgte overføre Forpligtelserne til Sagsøgerinden; Sagsøgte indgik denne Overenskomst med Sagsøgerinden

Færdig fra Trykkeriet den 5 Februar 1936.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 29

T i r s d a g d e n 28 J a n u a r .

og de andre Medkontrahtenter, alene fordi han vidste, at de sidstnævnte havde Kapital, hvad Sagsøgerinden ikke havde. Sagsøgte har overensstemmende med § 2 i Tillægsoverenskomsten hurtigst muligt sørget for, at Konstruktions-, Model- og Arbejdstegninger blev lavet af Ingeniør Wibert, og at de derefter blev overgivet til Modelsnedker Adolf Andersen, der skulde udføre Modelarbejdet; disse Arbejder var fuldt færdige i Løbet af ca 2 Maaneder fra den 20 September 1928. Da Maskinen skulde fremstilles paa en Fabrik, var det nødvendigt at fremskaffe en større Forskudssum til denne Fabrik, hvilket Beløb Konsortiet efter Tillægsoverenskomstens § 4 var pligtig at fremskaffe, men hertil var Konsortiet ikke villigt; Sagsøgte foreslog da at ophæve Tillægsoverenskomsten og i Stedet for at fremstille Tromlemaskiner at søge Tromlepatentet solgt; heri var Burmeister med flere enige, og der oprettedes mellem Sagsøgte og disse en Overenskomst af 4 Januar 1929, i hvilken det bl a blev vedtaget, at Betalingen af det maanedlige Beløb 300 Kr til Sagsøgte hermed endelig bortfaldt, en Annulationspaategning, dateret 3 Januar 1929 paaførtes ogsaa Tillægsoverenskomsten, men Sagsøgerinden vilde ikke gaa med til den nævnte Overenskomst, og man var herefter vendt tilbage til Tillægsoverenskomsten. Men Konsortiet misligholdt ganske sine Forpligtelser efter denne Overenskomst, idet det holdt op med at betale Maanedshonoraret 300 Kr — Sagsøgte havde da ialt modtaget 3000 Kr —; Sagsøgte har intet Maanedshonorar faaet efter Udgangen af 1928; Konsortiet undlod derhos at betale Patentudgifter og andre positive Udlæg saavel som at fremskaffe Kapital til Tromlens Fremstilling; hele Tromleplanen blev saaledes fuldstændig saboteret af Konsortiet. Ogsaa de foran ommeldte Juli-Aftaler blev fuldstændig saboteret af Konsortiet, og Sagsøgte rejste derfor i de første Dage af November til Silkeborg for at søge Forhandling med Silkeborg Maskinfabrik om et fremtidigt Samarbejde; da han kom derover, opdagede han, at 10 Stk gamle Zenith Maskiner, som havde været opmagasineret hos Hans Just i plomberet Stand, af Carl G Petersen uden hans, Sagsøgtes, Vidende var overladt Silkeborg Maskinfabrik til fri Disposition, hvorfor Fabriken havde brudt Plomberne og havde opstillet to af Maskinerne til Prøve paa Fabriken. Da en Del af Konstruktionerne ikke var patentanmeldt, og da Patentet for de patentanmeldte Deles Vedkommende endnu ikke var fremlagt, var Sagsøgte herved stillet fuldstændig blot overfor Silkeborg Maskinfabrik, der under Forhandlingerne med Sagsøgte erklærede, at de allerede inden

de havde set disse Maskiner, havde eksperimenteret med Maskiner efter tilsvarende Principper og derfor ikke agtede at respektere hans Patent. Sagsøgte, der ikke modtog Pengemidler af Konsortiet, og som under de foreliggende Omstændigheder saa sin fremtidige Virksomhed i Margarinebranchen truet, befandt sig herefter i en saadan Tvangssituation, at han maatte træffe en foreløbig mundtlig Aftale med Silkeborg Maskinfabrik om et fremtidigt Samarbejde; han optraadte i disse Forhandlinger i eget Navn, idet han vilde overlade til senere Forhandlinger, eventuelt til en Retssag, at afgøre, hvorvidt Konsortiet skulde have nogensomhelst Indtægt af det Udbytte, som Samarbejdet med Silkeborg Maskinfabrik maatte udbringe. Ikke des mindre gjorde Sagsøgte gennem sin Sagfører i Skrivelse af 9 November 1929 Konsortiet et Tilbud om en Ordning, hvorefter der af det Beløb, der maatte fremkomme fra Samarbejdet med Silkeborg Maskinfabrik, først skulde fra drages Udgifter bl a en passende Gage til Sagsøgte, medens Restbeløbet skulde deles med 52 pCt til Konsortiet og 48 pCt til Sagsøgte, men da Konsortiet ikke vilde gaa ind paa dette eller lignende Forslag, og da Silkeborg Maskinfabrik ikke vilde vente længere med en Ordning, maatte Sagsøgte betragte sit Tilbud som bortfaldet, saaledes at han nu var fuldstændig frit stillet overfor Konsortiet, hvorfor han indgik den fornævnte Kontrakt af 2—3 December 1929 med Silkeborg Maskinfabrik. Sagsøgte hævder saaledes, at de mellem Parterne indgaaede Overenskomster er bortfaldet som Følge af Misligholdelse fra Konsortiets Side, at han i ethvert Fald under de foreliggende Omstændigheder for at redde sin Eksistens var nødt til at slutte Kontrakt med Silkeborg Maskinfabrik, men at han lige til det sidste har været villig til at træffe en Overenskomst med Konsortiet, hvorefter dette kunde faa Del i Udbyttet af Samarbejdet med nævnte Fabrik. Dette har Konsortiet ikke villet indgaa paa, og Sagsøgte maa herefter frifindes for Sagsøgerindens Tiltale.

Overfor Sagsøgerindens principale Paastand gør Sagsøgte ex tuto gældende, at han protesterer imod, at der gives Sagsøgerinden Dom for 52 pCt af Sagsøgtes Nettoindtægter, hvilket vilde betyde, at en enkelt Bestemmelse i de alt andet end klare Kontraktsforhold isoleret og ubetinget blev fastslaaet ved Dom; han nedlægger derfor subsidiært Paastand om, at det ved Rettens Dom alene fastsættes, at Overenskomsten af 12 August 1926 og Tillægsoverenskomsten af September 1928 bestaar. I Anledning af Sagsøgerindens subsidiære Paastand har Sagsøgte fremlagt en ubekræftet Afskrift af en Opgørelse fra Silkeborg Maskinfabrik samt nogle Uddrag af sit Kasseregnskab, men han hævder, at alle Indtægter fra 1930's Begyndelse er skabt ved senere Opfindelser og nye selvstændige Patenter samt ved Financiering fra anden Side. Uden disse Opfindelser er de ældre Maskiner nu ganske værdiløse.

Heroverfor har Sagsøgerinden anført følgende. Kontrakten af 12 August 1926 vedrørte alene en patentanmeldt Fremgangsmaade og en Maskine til kontinuerlig Behandling af krystalliseret Margarinemasse, nedenfor kaldet Konsortialmaskinen, og Sagsøgerinden var efter den citerede § 1 i Kontrakten indtraadt i Medejendomsretten og Udnyttelsen af den nævnte Opfindelse. Der var fra Sagsøgerindens og hendes Underinteressenters Side ydet alt, hvad der fra hendes Side skulde ydes efter

Kontrakten. Sagen kom ogsaa i Gang efter svære Skuffelser, og der blev solgt flere Maskiner. Den ovenfor citerede § 10 i Kontrakten sikrede ikke Konsortiet mod Konkurrence fra Sagsøgtes Side, og da nu Sagsøgte truede med at paaføre Konsortiet Konkurrence med nye Opfindelser (Tromlen), blev Tillægsoverenskomsten oprettet, ved hvis foranciterede Bestemmelser Sagsøgte udelukkedes fra at kunne paaføre Konsortiet Konkurrence af nogen som helst Art. I Tillægsoverenskomsten omhandles et af Sagsøgte opfundet og den 1 Februar 1928 patentanmeldt Apparat (Tromlen); Sagsøgte forsømte som foran hævdet ganske sine Pligter med Hensyn til Færdiggørelsen af dette, der aldrig er blevet færdig. Hurtig Behandling af denne Sag var betinget i Kontrakten og var nødvendig, fordi Patent-Prioritetsfristen udløb den 1 Februar 1929. Det er urigtigt, naar Sagsøgte paastaar, at hele Modelarbejdet var færdigt i Begyndelsen af December 1928; den 30 December 1928 betalte Konsortiet Modelsnedkeren et Forskud stort 1200 Kr, da han den 22 s M meddelte, at Modellerne snart vær færdige, men Regningen for Restbeløbet 782 Kr 50 Øre fremkom først den 18 Juni 1929. Det er derfor udelukket, at Modelarbejdet har været færdigt i December Maaned 1928. Det er ogsaa urigtigt, at Sagsøgte har fremsat Krav om nogen a conto Betaling for at kunne give det færdige Arbejde i Levering til den Fabrik, der skulde udføre Maskinen efter Modellerne; han har da ogsaa under sin Partsforklaring for Landsretten udtalt, at han ikke absolut har sagt til Konsortiet, hvor meget der skulde til, jfr herved ogsaa at Sagsøgte i Skrivelse af 12 December 1928 udtalte: »Jeg mener ikke, at Tromlen skal fabrikeres, før der er fundet en Fabrik, der er villig til at prøve og efter endt anerkendt Prøve da købe til en i Forvejen aftalt Pris for ikke at binde Penge unødvendigt.« At Sagsøgte i Virkeligheden helt havde opgivet Tromleprojektet, fremgaar ogsaa af hans Skrivelser af 12 December 1928, 25 Januar 1929, hvor han udtaler, at han ikke har Tid til at beskæftige sig med Tromlen foreløbig, 29 Januar 1929 »Tromleandelene kan ikke nu sælges særskilt, efterdi det snarest muligt kun bliver en Maskine« samt Skrivelse af 13 Februar 1929. Det er urigtigt, naar Sagsøgte hævder, at Konsortiet bl a ikke vilde betale Ingeniør Wibert hans Tilgodehavende for Tegninger m m til »Tromlen«; Konsortiets Regnskaber udviser, at det har betalt Wibert 480 Kr i denne Anledning, og andre Krav er der ikke af ham stillet til Konsortiet; dette har endvidere som ovenfor anført betalt Modelsnedkeren a conto 1200 Kr; Kravet paa Restbeløbet, der først fremkom længe efter, at Sagsøgte fuldstændig havde opgivet »Tromlen«, har Konsortiet naturligvis og med Rette nægtet at fyldestgøre. Det er ogsaa med Urette, at Sagsøgte paastaar, at Konsortiet har misligholdt Tillægsoverenskomsten derved, at det med Udgangen af 1928 holdt op med at betale ham det i Tillægsoverenskomstens § 3 omhandlede maanedlige Vederlag af 300 Kr; Konsortiet havde som anført betalt ham dette Beløb regnet tilbage fra 1 Marts 1928 ialt i 10 Maaneder o: 3000 Kr. Denne Ydelse skulde efter § 3 præsteres »indtil den under § 2 omtalte Prøvetid paa 2 Maaneder efter Apparatets Levering er udløben.« Hvorledes man end vil forstaa denne Bestemmelse, er det dog givet, at Kravet paa denne Ydelse maa falde væk, naar »Tromleplanen« blev opgivet, og den var som anført opgivet af Sagsøgte i Januar 1929.

Naar Sagsøgte endvidere hævder, at Konsortiet ogsaa iøvrigt har misligholdt sin Financieringspligt, er dette ogsaa urigtigt, idet Konsortiet efter sine Regnskaber, jfr herom de ovenfor opgjorte Udgiftsbeløb, har betalt samtlige Patentudgifter, der var stiftet, forinden Sagsøgte uretmæssigt afhændede samtlige Konsortiets Aktiver ved Kontrakten af 2 December 1929 med Silkeborg Maskinfabrik; Konsortiet har endog efter dette Tidspunkt, nemlig i Foraaret 1930, betalt »Final Fee« for Udstedelsen af et amerikansk Patent. Konsortiet har saaledes i enhver Henseende opfyldt de det paahvilende Forpligtelser.

Med Hensyn til de af Sagsøgte omtalte Juli—Aftaler bemærker Sagsøgerinden, at det ikke kan siges, at de var fuldt udformede eller anerkendt fra alle Sider, men sikkert er det i ethvert Fald, at der efter disse Aftaler ikke paahvilede Konsortiet nogen Financieringspligt med Hensyn til den af Aftalerne omfattede nye Maskine, idet denne skulde være hans Ejendom og af ham skulde leveres til Konsortiet for den ovennævnte Pris; at dette ogsaa var Sagsøgtes Mening, fremgaar bl a deraf, at han i en Skrivelse af 4 September 1929 til Overretssagfører Ostenfeld anmoder denne om at være ham behjælpelig med Udgifterne til Fabrikationen, men heller ikke denne Maskine blev færdig dengang, skønt Sagsøgte forklarede, at den var saa godt som færdig.

Sagsøgte havde efter det ovenfor anførte ikke nogen Grund til at paaberaabe sig Misligholdelser fra Konsortiets Side, da han foretog Henvendelsen til Silkeborg Maskinfabrik. Først da han kom til Silkeborg, altsaa efter at han havde henvendt sig der for at bryde sine kontraktmæssige Forpligtelser overfor Konsortiet, blev han som af ham anført opmærksom paa, at de omtalte Zenith-Maskiner var opstillede der. Forholdet med Hensyn til disse Maskiner er følgende. Maskinerne vedrører overhovedet ikke Konsortiet; de havde henstaaet paa Oliefabriken i Sønderborg, hvor Carl G Petersen da var ansat. Efter at han var taget derfra, er Maskinerne i 1927 af hans Efterfølger og uden hans Foranledning sendt til Silkeborg. Sagsøgte har selv været bekendt hermed, da han og Carl G Petersen i 1927 sammen i Hamborg demonstrerede en af Maskinerne, der var fremsendt til Hamborg fra Silkeborg. At der, derved at Plomberne var brudt, er opstaaet den af Sagsøgte beskrevne Tvangssituation, er urigtigt, da Sagsøgte selv i Juni 1927 havde tilladt en Køber at bryde Plomberne. Sagsøgte vilde efter de da foreliggende Forhold med Hensyn til saadanne Maskiner overhovedet ikke da have kunnet faa Patent paa Maskinerne. Skønt der allerede længe forinden havde været god Grund for ham til at søge Patent paa disse Maskiner, idet han vidste, at der søgtes Patent fra anden Side, havde han dog intet foretaget i saa Henseende, saaledes at Sagsøgtes Paastand om, at Silkeborg Maskinfabrik ikke vilde respektere hans Patent, og at han derfor var kommet i en Tvangssituation, er ganske meningsløs. Men hvorom alting er, de paagældende Maskiner vedrørte slet ikke Konsortiet, og hvis der paahviler nogen et Ansvar for disse Maskiners Henbringelse til Silkeborg, maa det være Carl G Petersen, og hans Handlinger udenfor Konsortiets Omraade kan ikke medføre noget Ansvar for Konsortiet. Naar Sagsøgte gør gældende, at han ogsaa, efter at Kontrakten med Silkeborg Maskinfabrik var sluttet, har stillet Forslag om en fremtidig Ordning, er

dette vel rigtigt, men Indholdet af Tilbudene var ikke saaledes, at Konsortiet kunde gaa ind paa disse. Forsaavidt Sagsøgte har anført, at de tidligere Medkontrahenter ikke kunde med Virkning for ham overføre til Sagsøgerinden deres Forpligtelser ifølge Tillægsoverenskomsten, gør Sagsøgerinden gældende, at Medkontrahenterne kun var stille Interessenter, og at de havde opfyldt deres Indskudspligt, samt at der, efter at Tromlesagen var strandet, ikke paahvilede Medinteressenterne nogen yderligere Forpligtelser, idet der af Tillægsoverenskomsten da kun var tilbage Konkurrenceforbudet, der stadig bestod, og som Sagsøgte har krænknet ved at indgaa Kontrakten med Silkeborg Maskinfabrik. Med Hensyn til sin subsidiære Paastand har Sagsøgerinden yderligere anført, at hun maa bestride, at de af Sagsøgte fremlagte Opstillinger med Hensyn til sine Indtægter efter Aaret 1929 er udtømmende; hun har dernæst fastholdt, at Sagsøgtes Indtægter hidrører fra Konsortialmaskinen i dens nu forbedrede Tilstand, og at disse Indtægter som Følge af Tillægsoverenskomstens Konkurrenceklausuler er Grundlaget for den Erstatning, der eventuelt maa tilkomme hende.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte afgivet Forklaring som Part, ligesom der er afgivet Vidneforklaring af Grosserer Stanley Burmeister, Carl G Petersen, Ingeniør Hans Wibert og Overretssagfører Poul M Olsen; endvidere er en stor Korrespondance dokumenteret.

Efter Sagens Oplysninger finder Retten det ikke godtgjort, at Sagsøgerinden eller Konsortiet har misligholdt Kontrakten af 12 August 1926 og Tillægsoverenskomsten af September 1928, medens det maa anses som godtgjort, at Sagsøgte har misligholdt sine Forpligtelser efter Kontrakterne. Da Sagsøgerinden fastholder Kontrakterne, og da disse ikke kan anses som bortfaldet som Følge af Sagsøgtes foran beskrevne Handlemaade eller af andre Grunde, er disse Kontrakter derfor stadig gældende mellem hende og Sagsøgte. Der vil imidlertid af de af Sagsøgte anførte Grunde ikke kunne gives Dom efter Sagsøgerindens principale Paastand i dens Helhed, men kun i Overensstemmelse med Sagsøgtes subsidiære Paastand.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgerinden med 600 Kr.

Torsdag den 30 Januar.

Nr 233/1935.

Rigsadvokaten

mod

Charles Aage Oswald Christensen (Bruun),

der tiltales for Tyveri.

København's Byrets Dom af 22 August 1935: Tiltalte Charles Aage Oswald Christensen bør for det offentlige Tiltale i denne Sag fri

at være. Sagens Omkostninger, derunder Salær til den beskikkede For-
svarer, Overretssagfører D G M Bache, 35 Kr, udredes at det offentlige.

Østre Landsrets Dom af 7 Oktober 1935: Tiltalte Charles
Aage Osvald Christensen bør straffes med Fængsel i 3 Maaneder. De
borgerlige Rettigheder frakendes Tiltalte for et Tidsrum af 5 Aar for det
under nærværende Sag ommeldte Forhold. Sagens Omkostninger for
begge Retter, derunder det ved Underretten tilkendte Salær samt i Salær
til den beskikkede Forsvarer for Landsretten, Overretssagfører D G M
Bache, 40 Kr, udredes af Tiltalte.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Ju-
stitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde

kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører
Bruun betaler Tiltalte Charles Aage Osvald
Christensen 60 Kroner.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Statsadvokaten for Københavns Anklageskrift af 6 Juli 1935 er
Charles Aage Osvald Christensen sat under Tiltale til at lide Straf for
Tyveri efter Straffelovens § 276 ved Natten til den 28 April 1935 at have
stjaalet en Forgylderlærling Svend Aage Hansen, Skydebanegade 50,
tilhørende, til 30 Kr vurderet Herrecykel, der henstod uafaaaset i Gaarden
til den anførte Ejendom.

Tiltalte er født den 30 Juni 1897 og tidligere anset, senest ved nær-
værende Rets Dom af 6 November 1934 efter Toldlovens § 48, II og
§ 47 a 1 og 5 jfr § 47, II og Lov Nr 74 af 15 Marts 1934 med Fængsel
i 40 Dage.

Tiltalte har nægtet sig skyldig i det Forhold, for hvilket han til-
tales; han har erkendt, at han Natten til den 28 April d A blev fundet i
Besiddelse af den paagældende Cykel, men han paastaar, at han, som
den paagældende Aften traf en ham ubekendt Mandsperson i en her-
værende Beværtning, har faaet Cyklen i Pant af denne Mandsperson for
et Laan paa 2 Kr.

Efter samtlige Omstændigheder, herunder navnlig ogsaa, at Tiltalte
havde sin egen Cykel staaende ved en anden, nærliggende Beværtning,
finder Retten det betænkeligt at forkaste Tiltaltes Forklaring, og Tiltalte
vil derfor være at frifinde.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 7 Afdeling den 22 August 1935 (149/1935) og er af Anklagemyndigheden paaanket til Domfældelse i Overensstemmelse med Anklageskriftet.

Tiltalte Charles Aage Osvald Christensen har paaستاet Dommen stadfæstet.

Det bemærkes, at Tiltalte — foruden som i Dommen anført — bl a flere Gange har været anset for Tyveri senest ved Østre Landsrets Dom af 9 Juni 1923 efter Straffeloven af 1866 § 232 med Forbedringshusarbejde i 2 Aar.

Efter alt foreliggende, derunder navnlig, at Tiltalte er fundet i Besiddelse af Cyklen samme Nat som den blev stjaalet, at hans Forklaringer om sin Adkomst til Cyklen har været vaklende, og at Rigtigheden af dem ikke i nogen Henseende er bestyrket, men tværtimod i flere Henseender har vist sig at være urigtige, findes det tilstrækkelig godtgjort, at Tiltalte har stjaalet Cyklen.

Herefter vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 285, jfr § 276, efter Omstændighederne med Fængsel i 3 Maaneder, hvorhos de borgerlige Rettigheder for det af Tiltalte under nærværende Sag omhandlede Forhold vil være at frakende ham for et Tidsrum af 5 Aar, idet tillige henvises til de Tiltalte tidligere overgaaede Domme.

Nr 141/1934. **Philips Radio, Aktieselskab (Jørgensen)**

m o d

Bang & Olufsen, Aktieselskab (Overretssagfører Olufsen),

betræffende Erstatning for Indgreb i en Patentrettighed.

Østre Landsrets Dom af 12 April 1934: De Sagsøgte, Philips Radio A/S, er i Anledning af deres Anvendelse af dansk Patent Nr 46 311 af 30 September 1932 erstatningspligtige overfor Sagsøgerne Bang & Olufsen A/S. For de Sagsøgtes Tiltale under Kontrasagen bør Sagsøgerne fri at være.

Østre Landsrets Dom af 21 Juni 1934: De Sagsøgte, Philips Radio A/S, bør til Sagsøgerne, Bang & Olufsen A/S, betale 15 000 Kr samt i Sagsomkostninger 2000 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

For Højesteret har Appellanten ikke gentaget sit Anbringende om, at Patent ikke burde være meddelt Indstævnte, fordi der ikke

foreligger nogen Opfindelse, men han har fremsat den nye Indsigelse, at Selskabet ikke i de her i Landet forhandlede Apparater har benyttet den ved Patentet beskyttede Opfindelse. Appellantens Paastand for Højesteret gaar herefter ud paa: principalt, at Appellanten frifindes, og at det danske Patent Nr 46 311 kendes ugyldigt, subsidiært at Appellanten frifindes og mere subsidiært, at Erstatningen nedsættes.

Indstævnte paastaar Landsrettens Dom stadfæstet, dog saaledes at Erstatningen forhøjes til 45 550 Kroner.

Efter Dommens Afsigelse har Skønsmændene paa Parternes Foranledning paa forskellig Maade suppleret deres tidligere Udtalelser i Sagen og der er endvidere fremlagt nogle Udtalelser, der af de samme Skønsmænd er afgivet i en anden af det indstævnte Selskab anlagt Retssag angaaende Krænkelser af Patentet. Der er derhos fremlagt en Skrivelse fra Patentkommissionen.

Det fremgaar af Skønsmændenes Udtalelser, at Patentet efter deres Opfattelse har et snævrere Omraade end hævdet af Indstævnte, og at det kun er under den Forudsætning, at deres Opfattelse med Hensyn til Patentets Omfang lægges til Grund, at de ikke anser Opfindelsen foregrebet ved Beskrivelsen i det i Dommen omtalte Værk af Barkhausen.

Skønsmændene udtaler bl a, at naar de paa Spørgsmaalet: »Indeholder den i Patent Nr 46 311 omhandlede Forbindelsesarrangement noget nyt udover det fra Barkhausen kendte?« har givet følgende Svar: »Ja, et Filter i Varmestrømkredsen,« saa mener de hermed et Filter i den egentlige Varmestrømkreds og ikke ethvert Filter, der filtrerer Varmestrømmen, f Eks ikke det velkendte Fællesfilter, og de har fremhævet, at det Fællesfilter, der er anvendt i Rør med indirekte opvarmede Katoder, er af ganske samme Art som det Fællesfilter, der er anvendt i Rør med direkte opvarmede Katoder.

Skønsmændene har gennemgaaet de under Sagen omhandlede Jævnstrømsmodtagere med indirekte opvarmede Rør, ialt fire. Om en af dem udtaler de, at den har et for Anodestrøm og Glødestrøm fælles Filter. Efter dette Fællesfilter skilles Varmestrømkreds og Anodestrømkreds, og der findes intet Filter i Varmestrømkredsen. Modtagere efter dette Skema falder ikke ind under Dansk Patent Nr 46 311. Om de tre andre siges det, at hvis man i Overensstemmelse med den Opfattelse, Skønsmændene har hævdet, først taler om »Varmestrømkredsen« fra det Punkt, hvor Anode- og Varmestrøm skilles, ses det, at der i Varmestrømkredsen vel findes et Filter bestaaende af en Modstand og en Kondensator, men det i Patent Nr 46 311 beskyttede Filter indeholder — efter Tegningen — en Spole og en Kondensator, hvorfor det skønnes, at disse Apparater ikke gør Indgreb i Patent Nr 46 311.

Af Patentkommissionens Besvarelse af en Række Spørgsmaal fremgaar det, at det ikke for Godkendelsen af Patentkravet har været en Forudsætning, at Filtret var anbragt i det, der af Skøns-

mændene betegnes som den egentlige Varmestrømkreds, og at Kravet efter Patentkommissionens Opfattelse ogsaa omfatter Anvendelse af et Fællesfilter for Anodestrømmen og Varmestrømmen, samt at Filtret er forudsat at kunne være af en hvilken som helst kendt S sammensætning, egnet til Formaålet.

Overfor Patentkommissionens Udtalelser har Skønsmændene bl a bemærket, at de stadig mener sig berettiget til at hævde en ret snæver Opfattelse af Patentets Omfang, nemlig at det kun omfatter et nærmere beskrevet Filter i den egentlige Varmestrømkreds og de har anført, at hvis det forudsættes, at Patentkravet skal forstaas saa vidt, at det omfatter alle Forbindelsesanordninger for Rør med indirekte opvarmet Katode, hvor Varmestrømmen gennemløber et Filter af vilkaarlig S sammensætning, hvori den filtreres, da er Kravet efter deres Opfattelse — i Modsetning til hvad Patentkommissionen har antaget — foregrebet af Barkhausen i »Elektronen-Röhren« 1929 S. 217, hvor der er givet en for Fagmænd tydelig Anvisning for Anbringelse af et Filter, hvori Varmestrømmen filtreres, hvadenten det drejer sig om Rør med direkte opvarmet eller Rør med indirekte opvarmet Katode.

Skønsmændene har endelig bemærket, at de Modstande, der er angivet i de tre af dem omtalte Apparater, tjener et andet Formaal end Spolerne, og at deres Filtervirkning er ganske ringe i Sammenligning med Virkningerne af Spolerne.

Efter alt foreliggende tiltrædes det, at den omhandlede Opfindelse ikke kan antages tidligere at have været beskrevet paa den i Patentlovens § 1 Nr 3 angivne Maade, men det meddelte Patent findes, navnlig ogsaa under Hensyn til det af Skønsmændene angaaende Beskrivelsen i Barkhausens Bog anførte, der ikke er nærmere imødegaaet af Patentkommissionen, at maatte forstaas paa den af Skønsmændene angivne snævrere Maade, og da det maa antages, at Appellantens under Sagen omhandlede Apparater herefter ikke indeholder nogen Krænkelse af Patentet, vil Appellantens subsidiære Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Indstævnte at burde betale Appellanten for begge Retter med 3000 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Philips Radio, Aktieselskab, bør for Tiltale af Indstævnte, Bang og Olufsen, Aktieselskab, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten 3000 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Præmisserne til Landsretsdommen af 12 April 1934 er saalydende:

Under nærværende Sag gør Sagsøgerne, Bang & Olufsen A/S, gældende, at der ved dansk Patent Nr 46 311 af 30 September 1932 beskyttet fra den 28 Februar 1931 og offentliggjort den 10 Oktober 1932 er meddelt

dem Patent paa en Forbindelsesanordning til Termionrør med indirekte opvarmet Katode. I Patentbeskrivelsen hedder det bl a:

»I Elektronrørsforstærkere, hvis Katoder opvarmes ved Strøm, der aftages fra Stærkstrømsnet og eventuelt ensrettes, før den ledes til Forstærkeren, giver de i Varmestrømmen uundgaaelige Pulsationer, som skyldes Uregelmæssigheder i Forsyningsspændingen, Anledning til Variationer af Katodens Temperatur, hvorved der frembringes Forstyrrelser, der f Eks ved Lydgengivelse ved Hjælp af saadanne Forstærkere giver sig til Kende som en Brummen.

Til Overvindelse af disse Forstyrrelser ved Anvendelsen af Rør med direkte opvarmet Katode har man foreslaaet at udglatte saadanne Rørs Varmestrøm ved Indskydning af et Filter i Varmestrømkredsen. Herved er det dog ikke muligt at opnaa en tilstrækkelig Udglatning af Varmestrømmen, hvorfor man er gaaet over til at anvende Rør med indirekte opvarmet Katode, i hvilke hurtige periodiske Variationer i Varmestrømmen ikke eller kun i uvæsenlig Grad tilvejebringer Variationer i Katodens Temperatur. Herved raades der i nogen Grad Bod paa de ovennævnte Forstyrrelser uden Anvendelse af noget Filter i Varmestrømmen. Man er gaaet ud fra, at en Udglatning af Varmestrømmen i Rør med indirekte opvarmet Katode er unødvendig, hvilket sandsynligvis er rigtigt, for saa vidt angaar Bekæmpelsen af Forstyrrelser som Følge af Variationer i Katodens Temperatur.

Det har vist sig, at ved Rør med indirekte opvarmet Katode forekommer der som Følge af Sondringen mellem Varmelegeme og Katode et særligt Forhold, som ikke gør sig gældende i Rør med direkte opvarmet Katode, og som giver Anledning til Forstyrrelser. Mellem den som Regel jordforbundne Katode og det til dennes Opvarmning tjenende Varmelegeme i Rør af sidstnævnte Art findes der nemlig en vis Kapacitet, som giver Anledning til, at der som Følge af de ved Variationer af Varmestrømmen foraarsagede Variationer af Varmelegemets Potential i Forhold til Katoden opstaar en Vekselstrøm i et over Katoden og Varmelegemet forløbende lokalt Kredsløb, og denne Strøm giver Anledning til Forstyrrelser.

Den foreliggende Opfindelse gaar ud paa at undertrykke disse sidstnævnte Forstyrrelser, hvilket sker ved, at der i de indirekte opvarmede Termionrørs Varmestrømkredse indskydes et særskilt Strømfiler foran hver enkelt Varmetraad eller et fælles Filter foran Varmestrømkredsene for alle eller for flere af de i den paagældende Forstærker anvendte Rør.

Patentkrav.

Forbindelsesanordning til Termionrør med indirekte opvarmet Katode, kendetegnet ved, at der i Rørenes Varmestrømkreds er indskudt et for samtlige eller en Del af Rørene fælles Strømfiler g, h eller et særskilt Strømfiler e, f, for de enkelte Rørs Varmestrøm eller eventuelt saavel et fælles Strømfiler for alle Rørs Varmestrømkredse eller en Del af disse og et særskilt Strømfiler for hver af disse.«

Under Henviſning til, at de Sagsøgte, Philips Radio A/S, her i Landet forhandler Radioapparater, i hvilke den ved Patentet beskyttede Opfindelse benyttes, har Sagsøgerne under nærværende Sag paastaet de

Sagsøgte dømt til at betale dem en efter Rettens Skøn fastsat Erstatning.

De Sagsøgte nedlægger Paastand om Frifindelse samt paastaar det omhandlede danske Patent Nr 46 311 kendt ugyldigt.

Efter Parternes Begæring er i Henhold til Retsplejelovens § 286, jfr § 295, Spørgsmaalet om Størrelsen af en eventuel Erstatning udskilt til senere Behandling.

De Sagsøgte, der erkender at have anvendt den i Patentet omhandlede Fremgangsmaade, gør til Støtte for deres Paastand gældende, at der overhovedet ikke burde være meddelt Patent paa den omhandlede Fremgangsmaade, idet denne ikke er nogen Opfindelse, og de har herom nærmere anbragt følgende:

Det i Patentet anførte kan overhovedet ikke karakteriseres som en Opfindelse, men højst som en teknisk Forskrift gaende ud paa, at man ved Ombygning af direkte opvarmede Rør med indirekte opvarmede ikke bør fjerne de i Apparatus Varmestrømkreds anbragte Filtre. En Opfindelse maa imidlertid altid for at kunne patenteres angive et teknisk Fremskridt og kan ikke blot bestaa i at forbyde et Tilbageskridt. N V Philips Gloielampenfabriken i Holland, hvorfra de Sagsøgte faar leveret deres Radioapparater, har i al den Tid, de har bygget jævnstrømsfødede Lysnetradioapparater, tilsluttet Rørenes Varmestrømkreds bag det til Udglatning af Fødestrømmen tjenende Filter, saaledes at foruden Anodestrømmen ogsaa Varmestrømmen blev udglattet. Da de Sagsøgte i 1932 (iøvrigt før Sagsøgenes Patentansøgning blev fremlagt) ombyttede de direkte opvarmede Rør i deres Jævnstrømsapparater med indirekte opvarmede, var der for dem ingen som helst Grund til at flytte Tilslutningerne til Varmestrømkredsen, thi det var for dem umiddelbart indlysende, at man i desto ringere Grad vilde blive generet af Forstyrrelser, jo mere regelmæssig eller »glat« Varmestrømmen var, og dertil var den allerede foreliggende Konstruktion den simpleste og billigste. Enhver Fagmand vil være klar over, at denne almindelige Regel naturligvis gælder, hvadenten Rørene er direkte eller indirekte opvarmet, og Udstedelsen af Patentet medfører da den fornuftsstridige Konsekvens, at de Sagsøgte vil være forhindrede i ved Overgang fra direkte til indirekte opvarmede Rør at vedblive med at benytte deres tidligere Apparatkobling, fordi Patenthaverne ogsaa har indset Rigtigheden af denne almindelige Regel, og at Koblingen følgelig maatte være fordelagtig at anvende ogsaa ved indirekte opvarmede Rør.

Dernæst gør de gældende, at Patentet i Henhold til Patentlov § 1 Nr 3 ikke burde være meddelt, da den omhandlede Fremgangsmaade ved Ansøgningens Indgivelse var beskrevet i almindelig tilgængeligt trykt Skrift, og de henviser i saa Henseende til

- 1) Artikel i Radio News Marts 1930 af Frank M Hawks,
- 2) Service Instructions for the Bosch Radio Receivers af November 1930,
- 3) Haandbogen Elektronen-Röhren af Dr H Barkhausen, 3 Bind 1929 p 217, hvor den omhandlede Fremgangsmaade findes beskrevet.

Heroverfor gør Sagsøgerne gældende, at Spørgsmaalet, om der overhovedet foreligger en patenterbar Opfindelse, er endelig afgjort af Patentkommissionen og ikke kan indbringes for Domstolene.

Med Hensyn til, at Opfindelsen tidligere skulde have været beskrevet, anfører Sagsøgerne, at der i Artiklen i Radio News Marts 1930 ikke findes nogen Beskrivelse af en Fremgangsmaade som den i Patentet omhandlede, og at det derfor er uden Betydning, om Fremgangsmaaden maatte være vist paa den Artiklen ledsagende Tegning.

Med Hensyn til Service Instructions for the Bosch Radio Receivers hævder de, at Skriftet ikke kan siges at være almindeligt tilgængeligt, og at Opfindelsen iøvrigt ikke er beskrevet i denne Piece. Det, de Sagsøgte paaberaaber sig, er en tilfældig Vending i Piecen, og Patentlovens Krav om Beskrivelse er ikke opfyldt herved.

Hvad angaar Haandbogen Elektronen-Röhren da omtaler denne ikke Modtagerapparater med indirekte opvarmet Katode, og det er derfor uden Betydning, hvad der i denne findes anført om støjdæmpende Midler.

Under Sagen har Professor ved Polyteknisk Læreanstalt Absalon Larsen og Overingeniør ved Post- og Telegrafvæsnet Kay Christiansen været udmeldt som Skønsmænd og har afgivet Erklæring samt mødt under Domsforhandlingen og nærmere udtalt sig. Ved Kendelse af 13 Oktober 1933 bestemte Retten, at der ikke kunde stilles Skønsmændene følgende af de Sagsøgte formulerede Spørgsmaal:

»Kan det i Betragtning af den ringe Størrelse af Kapaciteten mellem Varmelegeme og Katode i normale Termionrør med indirekte opvarmet Katode antages, at de som Følge af Uregelmæssigheder i Varmespændingen over denne Kapacitet flydende Strømme kan være af en saadan Størrelseorden, at de kan foraarsage mærkbare Forstyrrelser?« og

»Skønnes den af Patenthaverne i deres Skrivelse af 18 Juli 1931 til Patentkommissionen fremsatte Paastand, at Sagkyndige hidtil har ment, at det vilde være overflødigt at filtrere Varmestrømmen, at være rigtig, naar henses til den Kendsgerning, at det først for ca 2 Aar siden blev almindeligt at forsyne jævnstrømsfødede Apparater med indirekte opvarmede Rør?«

De af Skønsmændene derefter afgivne Erklæringer og Udtalelser gaar ud paa følgende:

ad Artiklen i Radio News.

Af Tegningen ses, at der anvendes indirekte opvarmede Katoder, og der ses, at der er forbundet en Kondensator parallelt med Varmestrømkredsen. Imidlertid findes der i Teksten ingen Hentydning til, at der skulde være anvendt et Filter i Varmestrømkredsen. Et saadant Filter kan man med lidt god Vilje kun faa ud af Skemaet, hvis man betragter en i Generatoren vist Spole og den føromtalte i Modtageren anbragte Kondensator som udgørende et Filter i Patentets Forstand. Det er muligt, at disse to Dele faktisk virker som et Filter, men det er ikke sikkert, og der staar ikke noget om det i Teksten.

ad Service Instructions for Bosch Radio Receivers.

Denne Publikation viser i Fig 1 en Radiomodtager med indirekte opvarmede Rør. Varmestrømkredsen er forbundet i Serie med Højttaler, Feltspolen og med »Filter Choke« L 9 og L 10, men der er ingen Kondensator. Et andet Sted findes en »Filter Condenser C 24«, men denne hører tydeligt nok ikke til Varmestrømkredsen. Denne Figur viser intet Filter i Varmestrømkredsen. Heller ikke Fig 2 viser dette.

ad Elektronen Röhren ved Barkhausen.

Der er i Figuren tegnet to Anodestrømkredse, men derimod er Varmestrømkredsen ikke tegnet, og der er givet Anvisning paa at indskyde et Filter foran Modtagerapparatet, hvadenten dette anvender direkte eller indirekte opvarmede Rør. De af Barkhausen omtalte »Drosselketten« Strømfiltre bestaar i det mindste af en Kombination af en Induktionsspole og en Kondensator af passende Størrelse, og et saadant Filter vil filtrere saavel Varmestrømmen som Anodestrømmen til Modtageren, hvis det passerer af Varmestrømmen. Figuren viser ikke Varmestrømmens Forbindelse. Den i det under Sagen omdisputerede dansk Patent Nr 46 311 omhandlede Forbindelsesanordning indeholder noget nyt udover det fra Barkhausen kendte, nemlig et Filter i Varmestrømkredsen.

Retten finder herefter, at der maa gives Sagsøgerne Medhold i, at Spørgsmaalet, om der i og for sig foreligger en patenterbar Opfindelse, maa anses endelig afgjort af Patentkommissionen, og at det ved Skønsmændenes Erklæringer og Udtalelser er godtgjort, at den omhandlede Opfindelse ikke tidligere har været beskrevet paa den i Patentlovens § 1 Nr 3 anførte Maade. Med Bemærkning, at Spørgsmaalet om Størrelsen af den Sagsøgerne tilkommende Erstatning som ovenfor anført er udskilt til senere Behandling, vil den af Sagsøgerne nedlagte Paastand herefter være at tage til Følge, og Sagsøgerne vil være at frifinde med Hensyn til den af Sagsøgte nedlagte Kontrapaastand.

Præmisserne til Landsretsdommen af 21 Juni 1934 er saalydende:

Efter at Domsforhandlingen i nærværende Sag foreløbig var begrænset til Spørgsmaalet om, hvorvidt de Sagsøgte, Philips Radio A/S, overhovedet var erstatningspligtig overfor Sagsøgerne, Bang & Olufsen A/S, fordi de Sagsøgte her i Landet forhandler Radioapparater, i hvilke de benytter en ved Sagsøgernes danske Patent Nr 46 311 beskyttet Opfindelse, blev det ved Rettens Dom af 12 April 1934 statueret, at de Sagsøgte i Anledning af den skete Anvendelse af det nævnte Patent er erstatningspligtige overfor Sagsøgerne, og at Sagsøgerne frifandtes for de Sagsøgtes Paastand i Kontrasagen gaende ud paa, at Patentet kendtes ugyldigt. Under Fortsættelse af Sagen har Sagsøgerne derefter krævet Erstatning for det dem ved Sagsøgtes Benyttelse af Opfindelsen paaførte Tab og har i saaHenseende i første Række anført, at det, naar der som her er sket Indgreb i et Patent, ikke er muligt ganske nøje at opgive Tabet, der oftest baade er direkte og indirekte. De har dernæst anført, at de straks, da Patentet var taget, henvende sig til de Sagsøgte, gav dem Tegninger og Beskrivelser og spurgte, om de havde Interesse for Opfindelsen, hvad de svarede Nej til; de Sagsøgte har altsaa forsætlig og med fuld Viden krænket Sagsøgernes Patent. Efter en af de Sagsøgte under Sagen fremlagt Opgørelse pr 1 April 1934 har de siden Efteraaret 1932 af Radioapparater, hvori Opfindelsen er benyttet, solgt ialt 2089 Stk til en samlet Bruttoprís af 886 000 Kr. Sagsøgerne, der efter de Sagsøgte er det Firma, der sælger de fleste af disse dyre Apparater, har i det sidste Aar indtil Domsforhandlingen den 14 Maj 1934 solgt ca 1000 Apparater

af den høje Prisklasse, medens Salget det foregaaende Aar var ca 1500. Hvis de Sagsøgte ikke havde gjort Indgreb i deres Patent, vilde Sagsøgenes Salg paa Grund af Opfindelsen i Stedet for at gaa ned rimeligvis være vokset med mindst Halvdelen af de 2089 Stk, som de Sagsøgte har afsat. Det større Bruttosalg vilde herefter have andraget ca 450 000 Kr, som med Fradrag af den Forhandlerrabat, Sagsøgerne yder, 35 pCt, vilde lade tilbage ca 292 500 Kr, hvorefter Nettofortjenesten ca $33\frac{1}{3}$ pCt vilde andrage 97 500 Kr. Denne Opstilling vil Sagsøgerne dog ikke lægge til Grund for Beregningen af deres Tab, idet de erkender, at den Basis, paa hvilken den hviler, rummer for mange Usikkerhedsmomenter, men de har dog ønsket at anføre den, fordi den — selv naar disse Usikkerhedsmomenter tages i Betragtning — viser, at Erstatningen maa dreje sig om store Beløb. Medens Sagsøgerne saaledes havde lidt et stort Tab, har det for de Sagsøgte været en udmærket Forretning at krænke Sagsøgenes Patent; beregnet af Bruttosalg 886 000 Kr paa ovennævnte Maade har de Sagsøgte paa de heromhandlede Radioapparater tjent netto ca 192 000 Kr. De Sagsøgte har ud fra deres Opfattelse af Patentet nægtet at betale Afgift for Benyttelse af Opfindelsen; Sagsøgerne opgør deres Erstatningskrav til 44 300 Kr efter en Licensafgift af 5 pCt af Bruttosalg 886 000 Kr, hvorved de har henvist til, at det er almindeligt, at der svares en Licensafgift stor $7\frac{1}{2}$ pCt af Nettoprisen, hvad der svarer til 4,7 pCt af Bruttoprisen.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet mod Betaling af en mindre Erstatning efter Rettens Skøn. Det af Sagsøgerne paastaaede Beløb er ganske udenfor Rimelighedens Grænse. Patentlovens § 25 hjemler kun en Erstatning efter de almindelige Regler for Skadeserstatning, ikke nogen Bod. Den i Opgørelsen nævnte Bruttpris er den Pris, for hvilken Detailhandlerne sælger Apparaterne i Butikerne; de Sagsøgte giver en Forhandlerrabat paa 45 pCt, saaledes at de Sagsøgte Netto-Salgpris kun har været 487 300 Kr. Der er ikke nogen Koutume for at tage en Licensafgift paa $7\frac{1}{2}$ pCt af Netto-Salgprisen. Sagsøgenes Patent vedrører, hvad der ogsaa fremgaar af Skønnet, en meget lille Opfindelse; man kan udmærket bygge lige saa gode Radioapparater uden at benytte Sagsøgenes Patent, og de Sagsøgte bygger nu deres Apparat uden at anvende Sagsøgenes Opfindelse, og Salget af disse Apparater gaar ikke desto mindre godt, idet der sælges et ligesaa stort Antal deraf som før af de Apparater, hvori Sagsøgenes Opfindelse var benyttet. Den af Sagsøgerne hævdede Tilbagegang i deres Salg i det sidste Aar, som af Ingeniør Svend Olufsen under Domsforhandlingen er opgjort til ca 500 Stk, kan hidrøre fra mange andre Aarsager end de Sagsøgte Salg af de heromhandlede Apparater, bl a derfra at ogsaa andre Firmaer uden Tilladelse har solgt Apparater med Benyttelse af Sagsøgenes Opfindelse; imod et af disse Firmaer verserer der for Tiden for Østre Landsret en af Sagsøgerne anlagt Sag. Den af Opfindelsen omfattede Drosselspole koster 4 Kr 20 Øre; foruden Drosselspolen anvendes ved Opfindelsens Udførelse tillige en Kondensator, hvilken sidste er leveret de Sagsøgte af Sagsøgerne med en vis Overpris under Hensyn til, at Sagsøgerne har tolereret Sagsøgte Anvendelse af Opfindelsen i nogle billige Apparater; de smaa Genstande, hvori Opfindelsen saaledes finder Udtryk, koster ikke

over ca 12 Kr. Licensen kan under de beskrevne Omstændigheder ikke beregnes efter hele Radioapparatets Pris, men kun af den Værdi, som Opfindelsen \varnothing : den patenterede Anordning i Apparatets Lysnetdel maa antages at have i Forhold til hele Prisen; hvis denne ansættes til 5 pCt af de 886 000 Kr eller 44 300 Kr, kommer man med en Licensafgift stor 7,5 pCt til et Beløb stort ca 3000 Kr, og til et saadant Beløb formener de Sagsøgte, at Sagsøgernes Erstatningskrav i det højeste kan ansættes.

Der vides ikke at have — i ethvert Tilfælde ikke mellem indenlandske Opfindere og deres Kunder — fæstnet sig Standardregler hverken i Henseende til Licensprocentens Størrelse eller i Henseende til, af hvilken Værdi Licensafgiften skal beregnes, om det skal være af hele Apparatets Pris, om Brutto- eller Nettopris, om den skal beregnes af Prisen for hele Apparatet eller af Apparatprisen med visse Fradrag ansat efter Opfindelsens Værdi i og for Apparatet, og Retten er herfor henvist til at ansætte Erstatningen skønsmæssigt paa Grundlag af de i Sagen fremkomne Oplysninger. Retten finder efter det saaledes foreliggende at kunne bestemme Erstatningen til 15 000 Kr. De Sagsøgte vil herefter være at dømme til at betale dette Beløb. De findes derhos at burde godtgøre Sagsøgerne Sagens Omkostninger med 2000 Kr.

Nr 201/1935. Begæring fra **Eskild Yding** om Genoptagelse for hans Vedkommende af den ved Østre Landsret under Medvirkning af Nævninger den 16 December 1930 paadømte Sag.

Østre Landsrets Kendelse af 20 September 1935: Ovenomhandlede Begæring om Genoptagelse kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.
I Henhold til de i den anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Under den af Østre Landsret den 16 December 1930 under Medvirkning af Nævninger paadømte Sag mod Christian Eskild Jensen Yding m fl afgav Nævningerne en bekræftende Besvarelse af følgende Spørgsmaal:

»Er Tiltalte Christian Eskild Jensen Yding skyldig i Bedrageri efter Straffelovens § 253 ved i 1922—29 af Midler tilhørende The Crown Butter Export Co A/S, hvor han var Direktør, i mange Gange til egen Fordel

svigagtigt at have tilegnet sig 516 466 Kr 09 Øre og i Bogholderiet skjult Tilegnelsen bl a ved at lade største Delen af Beløbene overføre til Chr Wulff & Co's Konto?»

og i Henhold til denne Kendelse, som Retten lagde til Grund for Sagens Paadømmelse, blev Yding efter § 253 i Straffelov af 1866 anset med Forbedringshusarbejde i 2 Aar.

Under 11 August 1934 har Yding begæret Sagen genoptaget for sit Vedkommende, idet han paa Grundlag af en efter Udtaaelsen af den ham idømte Straf af Centralanstalten for Revision foretaget omfattende Gennemgang af hans økonomiske Forhold i den ovennævnte Aarrække har hævdet, at han i hele denne Periode i Virkeligheden har været solvent og derhos har været berettiget til at anse sin økonomiske Situation som værende af en saadan Beskaffenhed, at han under normale Forhold havde rimelig Udsigt til til enhver Tid at kunne afvikle sine Forpligtelser paa fyldestgørende Maade gennem en fornuftig Realisation af sine Aktiver, og at han ikke har foretaget de paagældende Hævninger i Crown Butter Export Co i svigagtig Hensigt eller har foretaget eller ladet foretage Overførslerne til Chr Wulff & Co's Konto i Crown Butter Export Co's Bøger i saadan Hensigt, idet disse Overførsler havde som Grundlag reelle Krediter, der forretningsmæssigt var ydede ham af Chr Wulff & Co, og for hvilke der i hvert Fald delvist forelaa Sikkerhedsstillelser.

Centralanstaltens Revision er indgaaende imødegaaet ved Erklæring fra den af Anklagemyndigheden under Hovedsagen benyttede Revisor, statsaut Revisor C E Bøytler, og Genoptagelsesbegæringen har derefter været Genstand for mundtlig Forhandling med Vidneførsel for Retten, hvor Anklagemyndigheden har fremsat Paastand om, at Begæringen ikke toges til Følge.

Selv om der af det Retten nu forelagte kunde antages at fremgaa, at Ydings Status i de paagældende Aar — navnlig under Hensyn til Værdien af hans Interesser i A/S »Dyrehavegaard« — har været noget bedre, end man efter det for Nævningetinget oplyste maatte gaa ud fra, kan det som Følge af den væsenligste Del af hans Aktivers Beskaffenhed og Bundethed ikke antages, at han indenfor en rimelig Frist kunde ved Aktivernes Realisation have dækket sine uberettigede Overtræk i Crown Butter Export Co, henholdsvis sin Gæld til Chr Wulff & Co.

Det findes derhos ved det fremkomne ikke gjort antageligt, at Yding har under Hensyn til de ham hos Chr Wulff & Co bevilgede Krediters Udvikling og Beskaffenhed og de med dem skete Transaktioner samt i Betragtning af hans Forbindelse med adskillige af de Plum'ske Forretninger kunnet anse i hvert Fald den væsenligste Del af disse, af et

Færdig fra Trykkeriet den 12 Februar 1936.

G. E. C. Gads Forlag.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 30

Torsdag den 30 Januar.

Selskab uden Egenkapital ydede Krediter, som reelle Krediter af en saadan forretningsmæssig Art, at han uden Crown Butter Export Co's Bestyrelses Billigelse eller nærmere Kendskab til Forholdet kunde være berettiget til dermed at dække de uden behørig Hjemmel i fornævnte Selskab foretagne Hævninger.

Om det vel efter det fremkomne maa antages, at der i den Nævningetinget forelagte Revision er sket Fejltagelser, der i nogen Grad kunde nedsætte det Beløb, med Hensyn til hvilket der er paalagt Yding Strafansvar, findes der dog ikke derved eller ved det iøvrigt nu fremkomne at være tilvejebragt Oplysninger af saadan Beskaffenhed, at det skønnes antageligt, at disse, selv om de havde foreligget for Nævningetinget, kunde have bevirket Frifindelse eller Anvendelse af en væsenlig mildere Strafbestemmelse.

I Henhold til det ovenanførte

bestemmes:

Fredag den 31 Januar.

Nr 253/1934. **Chemieprodukte, G m b H (Harboe),**

mod

Grosserer **Chr Borg (Møller),**

betræffende Spørgsmaal om Indgreb i en Patentret.

Østre Landsrets Dom af 17 Oktober 1934: Sagsøgte, Grosserer Chr Borg, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Chemieprodukte, G m b H, Berlin, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte 200 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger bestyrker det antagne Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Chemieprodukte, G m b H, til Indstævnte, Grosserer Chr Borg, 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerne under denne Sag: Chemieprodukte, G m b H, Berlin, har ved dansk Patent Nr 43 900 udstedt den 16 Marts 1931, beskyttet fra den 10 Juli 1928, opnaaet Patent paa et plastisk Baand til Beskyttelse af Kabler, Gas- og Vandrør og andre metalliske Genstande mod tærende Paavirkning.

Patentkravet er saalydende:

»Plastisk Baand til Beskyttelse af Kabler, Gas- og Vandrør eller lignende, kendetegnet ved et Grundlag af vævet Stof eller Papir, der paa begge Sider er overtrukket med en under Udelukkelse af al Fugtighed fremstillet Blanding, som bestaar af Rester fra Petroleumsdestillationen f Eks Protoparafin, blød Asfalt og eventuelt indifferente, elektrisk ikke ledende Stoffer, f Eks Porcelænsjord, og som stadig holder sig blød.«

Sagsøgte, Grosserer Chr Borg, importerer fra England og sælger et Rustbeskyttelsesbaand betegnet: »Bulldog Swathe«.

Sagsøgerne har ladet Statsprøveanstalten foretage en Undersøgelse af deres og Sagsøgtes nævnte Baand, idet der forelagdes Prøver i Form af vævede Baand beklædt med plastisk Overtræk til Undersøgelse af, om den i Æter og Alkohol opløselige Del af det plastiske Overtræk forholdt sig som en Blanding af Rester fra Petroleumsdestillationen.

Anstaltens Svar var, at den i Æter og absolut Alkohol opløselige Del af det plastiske Overtræk fandtes i begge Prøver at bestaa af Rester fra Petroleumsdestillationen — Parafin, tyk Olie og Asfaltstoffer — for »Bulldog Swathe«s Vedkommende tillige med et Indhold af et forsæbeligt Fedtstof.

Paa Grundlag heraf har Sagsøgerne anlagt nærværende Sag, hvor

de har nedlagt Paastand om, at Sagsøgte kendes uberettiget til at forfærdige, indføre eller forhandle det af ham importerede Rustbeskyttelsesbaand, som forhandles under Betegnelsen »Bulldog Swathe«. Endvidere paastaas Sagsøgte tilpligtet at betale Sagsøgerne en Erstatning paa 2000 Kr med Renter 5 pCt p a fra Stævningens Dato den 11 November 1933.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet han til Støtte herfor hovedsagelig hævder, at den kemiske Sammensætning af Bulldog Swathe:

40 pCt Guttaperkaaffald,

20 pCt Petroleumsaffald,

40 pCt Porcelænsjord,

er saa forskellig fra Sagsøgernes patenterede Produkt, at deres Patentrettigheder ikke er krænket.

Under Sagen er afgivet Skøn af to af Retten udmeldte Mænd, Professor P E Raaschou og Direktør J C Raffenberg.

I Skønnet hedder det bl a om Bulldog Swathe, at Hovedbestanddelen i Bindemidlet nemlig Guttaperkaresten er et Biprodukt, som er fremkommet efter Rensning af Guttaperka, som hovedsagelig bruges til Fremstilling af Golfbolde i England; Guttaperkaresten er et voksagtigt Harpiks, og Skønsmændene udtaler derefter:

»Under Hensyn til at Beskyttelsen i Henhold til dansk Patent Nr 43900 er begrænset derved, at der i Kravet angives en bestemt Sammensætning af det til Imprægnering benyttede Bindemiddel nemlig Rester fra Petroleumsdestillation, f Eks Protoparaffin eller blød Asfalt, og til at Imprægneringsmidlet til Isolationsbaandet Bulldog Swathe, som Hovedbestanddel indeholder 40 pCt Guttaperkarest — et Produkt af en hel anden kemisk Karakter end Destillationsresterne fra Petroleumsdestillationen, skønner vi, at Produktet Bulldog Swathe ikke falder ind under Beskyttelse ved Patentet uanset, at Imprægneringsmidlet til Isolationsbaandet indeholder en mindre Del (20 pCt) Petroleumsdestillationsrest af samme Art, som nævnt i det danske Patent, og at Produkterne ved Anvendelsen muligvis forholder sig paa samme Maade.«

Under Domsforhandlingen har der været rettet forskellige Spørgsmaal til Skønsmændene. Herunder har de overfor Sagsøgerne bl a fremhævet, at Guttaperkaaffald er at anse som Bindemiddel ligesom Petroleumsaffald er det, og kan ikke — som Sagsøgerne mener — henregnes under de »indifferente Stoffer«.

De har i det hele fastholdt deres ovennævnte Skøn.

Sagsøgerne har gjort gældende, at Patentet har et videregaaende Indhold end af Skønsmændene forudsat, og at det af Sagsøgte forhandlede Baand derfor er patentstridigt. Da der ikke kan gives dem Medhold heri, vil Skønnet være at lægge til Grund for Sagens Paadømmelse, hvorfor Sagsøgte vil være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgerne have at betale Sagsøgte 200 Kr.

T i r s d a g d e n 4 F e b r u a r .

Nr 283/1934. Hestehandler **S A Andersen** (Jørgensen)
m o d

Finansministeriet (Kammeradvokaten),

betræffende Tilbagebetaling af et Skattebeløb.

Østre Landsrets Dom af 22 November 1936: De Sagsøgte, Finansministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Hestehandler S A Andersen, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør betale de Retsafgifter, der vilde have været at erlægge, hvis Sagen ikke for de Sagsøgtes Vedkommende havde været afgiftsfri, og i Salær til den kst Kammeradvokat 300 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

I Salær for Højesteret til Kammeradvokaten findes Appellanten at burde betale 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret betaler Appellanten, Hestehandler S A Andersen, til Kammeradvokaten 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Hestehandler S A Andersen, Odense, som for Skatteaaret 1931—32 selvangav sin Indkomst til 6461 Kr, blev af Odense Købstads Ligningskommission ansat til en skattepligtig Indkomst af 70 000 Kr, hvilken Ansættelse blev stadfæstet af Skatteraadet for Odense Skattekreds. Skatteraadets Afgørelse blev af Sagsøgeren paaklaget til Landsoverskatteraadet, i hvis Kendelse af 18 Januar 1934 det hedder:

»Det fremgaar af Sagen, at Klageren i 1923 købte ca 25 Tdr Land ubebygget Areal udenfor Odense for en Pris af 4000 Kr pr Td Land eller ialt 102 305 Kr. Af dette Areal har han i 1930 udstykket og solgt en Del

Parceller, og Spørgsmaalet i Sagen er, om den af Klageren herved indvundne Avance skal anses som skattepligtig Indkomst for ham eller alene som Formueforøgelse.

Klageren har under Sagen hævdet, at Erhvervelsen alene skete af Hensyn til hans Handelsvirksomhed med Heste og Kreaturer, idet han saa sin Fordel i at sikre sig Arealer til Græsning for Dyrene.

Ligningskommissionen og Skatteraadet har hævdet, at Erhvervelsen er sket i Spekulationshensigt og har til Støtte herfor navnlig henvist til, at Prisen 4000 Kr pr Td Land vilde være ganske urimelig, hvis Arealerne alene var bestemt til Græsning.

Efter de foreliggende Oplysninger om Klagerens Virksomhed, om Størrelsen af Købesummen for Arealerne samt om Bebyggelsesforholdene ved Odense, finder Landsoverskatteraadet det tilstrækkeligt godtgjort, at Erhvervelsen af de omhandlede Arealer er sket i Salgsøjemed; og Landsoverskatteraadet er derfor enig i, at Avancen ved de stedfundne Parceller maa henregnes til Klagerens skattepligtige Indkomst.«

Avancen blev i Kendelsen opgjort til 38 331 Kr og Sagsøgerens skattepligtige Indkomst til 44 792 Kr, til hvilket Beløb den af Skatteraadet foretagne Ansættelse blev nedsat.

Under nærværende mod Finansministeriet paa Statskassens Vegne anlagte Sag har Sagsøgeren, som den 9 Marts 1934 har betalt Skat beregnet efter den af Landsoverskatteraadet ansatte Indtægt, gjort gældende, at hans skattepligtige Indtægt i 1931 rettelig udgjorde 6461 Kr, og at det Skattebeløb, han for Skatteaaret 1931—32 har erlagt udover, hvad han herefter har været pligtig til, udgør 5060 Kr 76 Øre, nemlig:

Indkomstskat i Henhold til Lov Nr 149 af 19 April 1922 for	
Halvaaret 1 April 1931—30 September 1931	2024,38 Kr
For Halvaaret 1 Oktober 1931—31 Marts 1932	2024,38 —
Tillægsskat i Henhold til Lov Nr 243 af 19 Oktober 1931	
for Halvaaret 1 April 1931—30 September 1931	506,00 —
For Halvaaret 1 Oktober 1931—31 Marts 1932	506,00 —
	<hr/>
	5060,76 Kr

Sagsøgerens Paastand gaar herefter ud paa, at de Sagsøgte tilpligtes at betale ham	5060,76 Kr
tillige med deraf erlagte Renter $\frac{1}{2}$ pCt maanedlig, nemlig af	
2024 Kr 38 Øre, forfaldne den 1 Oktober 1931, i 30	
Maaneder	303,65 —
Af 2024 Kr 38 Øre, forfaldne den 1 April 1932, i 24 Maaneder	242,92 —
Af 506 Kr, forfaldne den 1 December 1931, i 28 Maaneder....	70,84 —
Af 506 Kr, forfaldne den 1 Marts 1932, i 25 Maaneder	63,25 —
	<hr/>

5741,42 Kr

med Renter deraf 5 pCt aarlig fra Stævningens Dato, den 24 Marts 1934.

Subsidiært har Sagsøgeren paastaet sig tilkendt 5060 Kr 76 Øre med Renter 5 pCt aarlig af 2024 Kr 38 Øre fra den 1 Oktober 1931, af 2024 Kr 38 Øre fra den 1 April 1932, af 506 Kr fra den 1 December 1931 og af 506 Kr fra den 1 Marts 1932.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet, subsidiært forsaavidt angaar Tilbagebetaling af Strafrenter.

Tvisten drejer sig om, hvorvidt det var i Spekulationsøjemed, Sagsøgeren i 1923 købte det fornævnte Areal, i hvilket Fald den Avance 38 331 Kr, som han i 1930 har opnaaet ved Salg af Parceller deraf, er skattepligtig Indkomst, eller der ikke forelaa noget Spekulationsøjemed, jfr Lov Nr 149 af 10 April 1922 § 5 a.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Sagsøgeren, der i mange Aar har drevet Forretning som Hestehandler i Odense, ved Købekontrakt af 20 November 1923 og Skøde af 9 Oktober 1924 erhvervede det paagældende Areal, beliggende i det daværende Odense Skt Hans Landdistrikt nordøst for og i kort Afstand fra Odense Købstad, hvori Landdistriktet blev indlemmet den 1 April 1932. Der fandtes da vest og syd for Arealet betydelig Bebyggelse, flere Steder endog grænsende dertil. Arealet blev af Sagsøgeren benyttet til Græsning af Heste og Kreaturer. I Aarene 1926—27 bortsolgte han 2 Parceller derfra, men efter at der i 1929 paa Kommunens Opfordring var blevet anlagt en Vej derover som Nødhjælpsarbejde, solgte han i Løbet af et Aars Tid 35—40 Parceller og ligeledes i den følgende Tid adskillige Grunde til Bebyggelse.

Sagsøgerens Fremstilling gaar ud paa, at han, der andetsteds havde Græsningsjord i Leje, i 1922 lejede en Del af det her omhandlede Areal for 300 Kr pr Td Land; han havde da daglig 20—30 Heste paa Græs foruden Kreaturer. Ved det følgende Aar paa Ejerens Forslag at købe Arealet for 4000 Kr pr Td Land opnaaede han, der ikke tidligere havde ejet Græsningsjord, saaledes en Besparelse. Hans Øjemed var udelukkende at skaffe sig indhegnet Græsningsjord, beliggende saa nær som muligt ved hans Stalde og ved Banegaarden, medens han ikke tænkte sig Muligheden af, at han nogensinde skulde kunne udstykke Jorden med Fordel, saa meget mindre som Odense dengang udvidede sig i østlig Retning ud mod Vor Frue Landsogn. Udsigterne for en Indlemmelse af Sct Hans Landdistrikt var i 1923 ugunstige og Spørgsmaalet ikke aktuelt. Efterhaanden blev imidlertid Sagsøgerens Handelsvirksomhed urentabel, og Lejen af Græsningsjord sank til ca 40 Kr pr Td Land. Dertil kom, at Indlemmelsessagen i December 1929 blev aktuel ved Nedsættelse af en Indlemmelseskommision. Det foran omhandlede Vejanlæg foranledigede da, at Sagsøgeren i 1930 opgav at beholde Arealet som Græsningsjord og paabegyndte den Udparcellering, som de forandrede Forhold havde gjort det muligt for ham at foretage med Fordel.

Heroverfor har de Sagsøgte gjort følgende gældende: Saaledes som Bebyggelsesforholdene mod Vest og Syd stillede sig i 1923, maa Sagsøgeren have været klar over, at Arealet, som, bortset fra en mindre Del, er ret højt beliggende, var eller i hvert Fald i Løbet af faa Aar vilde blive modent til Udstykning. Byggevirkomheden udviklede sig netop i nordøstlig Retning og vilde, naar den fortsattes i samme Retning, strække sig ind over Arealet. Omkring 1923 fandt der en betydelig Udflytning Sted fra Odense til Landdistriktet; at en Indlemmelse af dette vilde medføre bymæssig Bebyggelse af de nærmest liggende indlemmede Grunde, var forudseligt. Fra alle Sider var man klar over, at en Løsning af det allerede i Aarhundredets Begyndelse rejste Indlemmelsesspørgsmaal

maatte komme; at Udsigterne for en snarlig Løsning muligvis bedømtes mindre gunstigt i 1923, vilde være uden Betydning, men iøvrigt blev der netop i April s A af Grundejerforeningen for Odense Skt Hans Landdistrikt indgivet et Andragende til Indenrigsministeriet om Nedsættelse af en Indlemmelseskommission. Ved den pr 1 Januar 1925 foretagne Omvurdering til Ejendomsskyld blev Arealet vurderet til 72 400 Kr, deraf Grundværdi 70 400 Kr. Naar Sagsøgeren betalte en Købesum af 102 305 Kr, kan det kun have været, fordi han har regnet med Udstykningsmulighed. Landbrugsjord ved Odense kunde han have købt langt billigere, saaledes lige uden for den vestlige Bygrænse. For landbrugsmæssigt, endog gartnerimæssigt drevet Jord ved Odense er der ingensinde betalt over 2000 Kr pr Td Land. At han tillige maatte have tilsigtet en Besparelse i Forhold til den tidligere betalte Leje, er uden Betydning; hvad det kommer an paa, er, om det, alt taget i Betragtning, maa antages, at Købet i al Fald væsentligt er sket i Salgshensigt. For at dette har været Tilfældet, taler ogsaa det usandsynlige i, at Sagsøgeren, hvis Formue ifølge hans Selvangivelse pr 1 Januar 1923 androg 120 000 Kr, deraf 20 000 Kr anbragt i en ham tilhørende Ejendom i Odense, og som efter sin Forklaring ikke har tilvejebragt nogen Del af Købesummen ved Laan, saaledes skulde have anvendt hele sin rørlige Formue til Køb af Arealet, uden dermed at have forfulgt andet Øjemed end at skaffe sig Græsningsjord. Hans Øjemed maa antages overvejende at have været at udparcellere Arealet til Bebyggelse, naar det fordelagtigt kunde ske, og det blev da ogsaa en rent erhvervsmæssigt dreven Udstykningsvirksomhed, han paabegyndte i 1929.

For Landsretten har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring overensstemmende med hans foran anførte Fremstilling. Som Vidne har Overlærer S Petersen, der har været Medlem af Bestyrelsen for Landdistriktet, forklaret, at Indlemmelsesspørgsmaalet i 1923 ikke var mere aktuelt, end det havde været i flere Aar; han saavel som et andet Vidne, Landinspektør K V Almind, har derhos forklaret, at Sagsøgeren i 1930 overfor dem har ladet Bemærkninger falde om, at han aldrig havde tænkt sig, at han nogensinde skulde komme til at handle med Jord.

Efter hvad der foreligger oplyst paa den ene Side om Købesummens Størrelse, sammenholdt med Sagsøgerens økonomiske Forhold og det af ham angivne Formaal med Købet, paa den anden Side om, hvorledes Udsigterne for en Udparcellering til Bebyggelse stillede sig i 1923, navnlig under Hensyn til Bebyggelsesforholdene paa tilstødende Omraader, finder Retten at maatte antage, at Sagsøgeren, selv om andre Hensyn kan have været medbestemmende, har købt Arealet i Salgsøjemed.

De Sagsøgte vil herefter være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde tilsvare efter Reglerne for Sager, der er afgiftsfri, derunder i Salær til den kst Kammeradvokat 300 Kroner.

Fredag den 7 Februar.

Nr 63/1935. Kommunelærerne **Sten Jacobsen, Viggo Møller og Johannes Pedersen** (Thorsteinsson)

m o d

Københavns Kommunelærerforening (Hartvig Jacobsen),

betræffende Spørgsmaalet om den indstævnte Forenings Berettigelse til Eksklusion af Appellanterne.

Østre Landsrets Dom af 12 Marts 1935: Sagsøgte, Københavns Kommunelærerforening, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Kommunelærer Sten Jacobsen, Kommunelærer Viggo Møller og Kommunelærer Johannes Pedersen, i denne Sag fri at være. Sagsøgerne betaler een for alle og alle for een i Sagsomkostninger til Sagsøgte 300 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

Efter Dommens Afsigelse har der fundet Vindneførsel Sted, hvorunder begge Parter har ladet en Række Vidner afhøre. Indstævnte har støttet paa en af Geodætisk Institut foretaget Opmaaling paa Kort anført, at Afstanden fra Skolen til Hjelpekassens Kontor maa antage at være noget kortere end i Dommen angivet. Imidlertid maa det med Hensyn til Kommunelærer Starklints Benyttelse af Elever til privat Budtjeneste i Skoletiden ved Vidneførslen anses bestyrket, at de paagældende Ærinder tog en Del længere Tid end den halve Time, Frikvarteret varede, hvorved bemærkes, at Drengene som Regel blev sendt afsted i Løbet af Timen forud for dette. Det Omfang, hvori Drengene i de i Dommen nævnte Perioder benyttedes paa denne Maade, har i hvert Fald ikke været mindre end i Dommen anført, hvilket ogsaa gælder Barbering og Privatarbejde i Timerne.

Som i Dommen udtalt, kan der ikke i sig selv rettes Bebrejdelser mod Appellanterne for indenfor Foreningen at have fremdraget disse Forhold, særlig Budtjenesten.

Efter det oplyste var Appellanten Møller uden eget Initiativ af Havneassitent Fog-Jensens Hustru gjort bekendt med de i den senere Erklæring anførte Klagepunkter, og i nær Forbindelse hermed har staaet Bekræftelsen fra de særlig til Budtjeneste benyttede to Drenges Forældre.

Disse Forhold burde Appellanterne have haft Lejlighed til at udtale sig nærmere om paa Generalforsamlingen.

Selv om nu Indholdet af den af Appellanterne Bestyrelsen tilsendte Skrivelse og de deri stillede Krav saavel som ogsaa i nogen Grad Appellanternes Fremgangsmaade har givet Foreningen rimelig Anledning til Kritik, findes det dog ikke paa det fore-

liggende Grundlag at have været berettiget eller hjemlet i Forningens Love at træffe Bestemmelse om Eksklusion af Appellanterne, for hvem et Medlemsforhold efter det om Foreningens Karakter og Beføjelser oplyste maa antages at have betydelig faglig Interesse.

Appellanternes Paastand om, at deres Eksklusion kendes udyldig, vil herefter være at tage til Følge. Sagens Omkostninger for begge Retter findes Foreningen at burde betale Appellanterne med 800 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Den af Indstævnte, Københavns Kommunelærerforening, foretagne Eksklusion af Appellanterne, Kommunelærerne Sten Jacobsen, Viggo Møller og Johannes Pedersen, er ugyldig.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanterne med 800 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Komunelærer J Chr Starklint blev valgt ind i Bestyrelsen for Københavns Kommunelærerforening, nedenfor kaldet K K, i November 1928, valgt til Kasserer i 1931/32, til Næstformand fra 1 Maj 1932 og til Formand fra 22 Marts 1934. I Foraaret 1934 blev han endvidere enstemmigt valgt til Formand for Fælleslærerraadet og til dettes Repræsentant i Skoledirektionen.

I Begyndelsen af November 1934 søgte Sagsøgerne, Kommunelærer Sten Jacobsen, Kommunelærer Viggo Møller og Kommunelærer Johannes Pedersen, at faa en Samtale med Starklint, idet de — ifølge indhentede Forældreerklæringer af 16 Juni 1934 — mente at vide, at der var Bebrejdelser at rette mod ham i hans Virksomhed som Lærer ved Nyboder Skole, der gjorde ham ukvalificeret til Stillingen som K K's Formand og Standens første Tillidsmand, men Starklint ønskede kun at tale med dem i Overværelse af Bestyrelsen.

Den 14 November sendte Sagsøgerne følgende Skrivelse til Bestyrelsen for K K og til Redaktøren af K K's Medlemsblad, som ganske vist ikke er Medlem af Bestyrelsen, men har Ret til at overvære dennes Møder:

»Som det fremgaar af vedlagte Erklæringer har K K's Formand, Hr J Chr Starklint, gennem et længere Tidsrum gjort sig skyldig i grov tjenstlig Forseelse. Han har »saa godt som daglig« i Undervisningstiden brugt Drengene til at hente Mapper paa Hjælpekassens Kontor ved Slangrupbanen, hvor han havde et vellønnet Bierhverv. Han har derved ikke blot uden Forældrenes Tilladelse udsat Drengene for en ikke ubetydelig Fare, men har ogsaa atter og atter overtraadt sin Instruks: »I Undervisningstiden maa intet Barn anvendes til privat Tjeneste uden for Skolens Enemærker«. En saa kynisk Udnyttelse af Skoleelever kan vi hel-

digvis betegne som enestaaende, den kan i Eks slet ikke sammenlignes med, at en Lærer i Ny og Næ i et Frikvarter sender en Dreng et lille Ærinde i Byen. Nej, Hr Starklint har systematisk anvendt Drengene i Undervisningstiden til at udføre et Arbejde, som han selv fik Betaling for.

Da alle Hr Starklints Elever og deres Forældre har Kendskab til denne Hr Starklints grove tjenstlige Forseelse, kan man naa som helst risikere, at der indgaar Klage til Myndighederne over ham. Han vil dermed ikke blot blive diskvalificeret som Lærer, men det vil ogsaa være meget beklageligt for vor Forening, om det kommer frem, at vi til Formand har valgt en Mand, der i tjenstlig Henseende ikke er pletfri. Men selv om Forholdet ikke kommer offentlig frem, gør det dog ikke Sagen bedre for vor Forening. Hvis en saadan Klage ordnes i Stilhed, eller hvis blot Skoledirektionens Embedsmænd faar Kendskab til Forholdet, vil det betyde, at Hr Starklint kommer i et saadant Afhængighedsforhold til disse Embedsmænd, at det ikke kan andet end skade vor Forening. Om dette allerede er sket, ved vi ikke.

Vi finder, at det er ganske usømmeligt, at Hr Starklint i det hele taget har vovet at tage mod Formandshvervet og fastholde det. Han kendte dog sine egne Forhold, og han har derved ikke blot været hensynsløs mod sine Stillere, der maa formodes ikke at kende dem, men han har ogsaa været hensynsløs mod Foreningen. Han har sat Hensynet til sin egen Person og sin Fremtid højere end Hensynet til den. Det maa være en Selvfølge, at vore Tillidsmænd skal være upaaklagelige i tjenstlig Henseende, og vi mener, at vi derfor er berettigede til at kræve, at han uopholdelig skal nedlægge sit Mandat som Formand, men paa den anden Side er vi ogsaa klare over, at for Standens Skyld er det bedst, om denne Sag kan ordnes i Stilhed. Vi havde derfor først ønsket en privat Samtale med Hr Starklint, men mærkværdigvis afviste Hr Starklint pure Forslaget om en Samtale med Medlemmer af den Forening, han er Formand for. Derfor maa vi nu efter Hr Starklints Anvisning forelægge Bestyrelsen Sagen, og vi vil foreslaa, at Bestyrelsen henstiller til Hr Starklint, at han straks nedlægger sit Mandat som Formand. Vi er naturligvis klare over, at Bestyrelsen ikke kan afsætte Formanden, og det forlanger vi altsaa heller ikke, at den skal, men vi er ikke i Tvivl om, at den efter at være gjort opmærksom paa Forholdet vil henstille til ham at gaa. Vi kan ikke være bekendt i Spidsen for vor Forening at have en Mand, der ikke er pletfri i tjenstlig Henseende. Vi kan ikke have, at vor Formand føler sig (eller er) bundet af Skoledirektionens Embedsmænd paa Grund af sine tjenstlige Forhold. Vi kan ikke have, at vor Repræsentant i Skoledirektionen naar som helst kan blive kaldt til Direktionen for at staa til Regnskab for sine tjenstlige Forseelser. Vi kan ikke have en Mand, der selv groft har overtraadt Instruksen, til at være med til at udarbejde Instruks for os andre o s v. Vi anmoder Bestyrelsen om at svare os paa denne Skrivelse inden Udgangen af indeværende Uge. Vi betoner igen, at det er vort Ønske, at dette skal være en ganske intern Sag. Vi ønsker paa ingen Maade at ramme Hr Starklint, personligt, tjenstligt eller økonomisk. Men vi ønsker, at han skal forsvinde som Formand. Hvis Hr Starklint ikke vil rette sig efter en Henstilling om at gaa, eller hvis Bestyrelsen ikke ønsker at fremsætte en saadan Henstilling, vil Sagen ikke

dermed være standset. Men i saa Tilfælde maa vi lægge Ansvar for dens videre Forløb over paa henholdsvis Hr Starklint eller Bestyrelsen. — Hvis ikke en af Undertegnede har modtaget Svar i Løbet af indeværende Uge, tillader vi os at betragte det som Tegn paa, at Bestyrelsen pure har afvist vort Forslag.«

Bestyrelsen lod denne Skrivelse mangfoldiggøre og sendte den næste Dag til Bekendtgørelse for samtlige Medlemmer af K K med en Skrivelse, hvori Starklint udtalte:

»Overfor den rejste Anklage har jeg den bedste Samvittighed, men jeg har ønsket omgaaende at gøre K K's Medlemmer bekendt med Sagen, ligesom jeg har tilstillet Skoledirektøren saavel denne som D'Hrr's Skrivelse.

løvrigt overlader jeg ganske de tre Herrers Adfærd til mine Kollegers Bedømmelse.«

medens den øvrige Bestyrelse tilføjede:

»Vi ønsker i den Anledning at udtale, at vi betragter D'Hrr's Fremgangsmaade som værende ganske uden for Sømmelighedens Grænser og uforenelig med de simpleste kollegiale Krav.«

Den 16 November meddelte Sagsøgerne samtlige Medlemmer i K K, at de fralagde sig Ansvar for denne »Offentliggørelse«.

Paa en ekstraordinær Generalforsamling i K K den 24 November blev det med lovligt Stemmeflertal vedtaget at ekskludere Sagsøgerne fra 1 December, saafremt de ikke forinden underskrev nedennævnte Undskyldning.

Paa Generalforsamlingen indledede Dirigenten, Kommunalærer, cand juris K Fauring, med at begrænse Forhandlingerne »til det Forhold, der har rejst Spørgsmaalet om Ekklusion 3: de 3 Hrr's Fremgangsmaade ved Angrebet paa Formanden«.

Af Referatet over det paa Generalforsamlingen passerede fremgaar iøvrigt bl a følgende:

» — — — Hartling (Ordfører for de indkaldende Medlemmer) — — — Epilogen foregaar her i Aften. Vi maa kræve, at de gør offentlig Afbigt ved at underskrive en uforbeholden Undskyldning. Hvis ikke, maa de ekskluderes. Jeg foreslaar følgende Ordlyd af Undskyldningen:

»Undertegnede erkender herved overfor K K's Medlemmer:

1) at vi ved at drage Formandens tjenstlige Forhold ind i Foreningspolitikken har handlet uforsvarligt og usømmeligt mod vor Forening og vor Stand,

2) at vi herved og ved at indhente Erklæringer hos Forældre ved Nyboder Skole groft har krænket de simpleste Love for kollegial Optræden og

3) at vi derfor ønsker det skete ugjort og giver K K's Ledelse og Foreningens Medlemmer en uforbeholden Undskyldning for vor Handlemaade.«

Sten Jacobsen — — — Taleren forsøgte derefter yderligere at komme ind paa Begivenheder, der laa forud for 16 Juni 34, men blev af Dirigenten opfordret til at holde sig til Sagen. Taleren foretrak saa imidlertid sammen med d'Hrr V Møller og Johs Pedersen at forlade Generalforsamlingen.

— — — —

Hartling — — — Foreslaar 1 December som Tidsfrist for Underskriften. — — —

Ved Afstemning — — —

Derefter vedtoges den af Hartling foreslaaede Undskyldningserklæring og Resolution om Eksklusion med ca — — —«

Da Sagsøgerne ikke underskrev Undskyldningen, traadte Eksklusionen i Kraft den 1 December, efter at Sagsøgerne den 28 November havde sendt Medlemmerne i K K trykte Genparter af de Taler, de vilde have holdt.

De ommeldte Forældre-Erklæringer af 16 Juni 1934, hvoraf de to sidste er skrevet af Sagsøgeren Møller, medens den første er skrevet af Møllers Bekendt, Fog-Jensen, er saalydende:

»Herved erklærer jeg, at min Søn, Erik Fog-Jensen, i 1933, da han gik i 6 Klasse hos Hr Starklint i Skolen ved Nyboder, efter mit udtrykkelige Ønske overførtes til en anden 6 Klasse, fordi jeg ikke var tilfreds med Hr Starklints Undervisning. Blandt andet syntes jeg ikke om, at Hr Starklint ikke vilde give min Søn Hjemmeregning for, barberede sig og beskæftigede sig med Skolen uvedkommende Kontorarbejde i Timerne, samt daglig i Undervisningstiden skiftevis benyttede Elever til at hente Mapper paa Københavns Kommunes Hjælpekasses Kontor ved Slangerupbanens Station.

København d 16 Juni 1934.

Fru Andrea Fog-Jensen.

V Fog-Jensen.

Havneassistent.

Olfert Fischersgade 51, 3.

Herved erklærer jeg, at min Søn Helge Pedersen, medens han gik i 5 og 6 Klasse paa Nyboder Skole, uden min Tilladelse af hr Kommune-lærer J C Starklint saa godt som daglig i Undervisningstiden er blevet benyttet til at hente Mapper paa Københavns Kommunes Hjælpekasses Kontor ved Slangerupbanens Station.

København, d 16 Juni 1934.

M Pedersen.

P W Pedersen.

Elsdyrgade 1, 1.

Herved erklærer jeg, at min Søn Vilfred Svensson, medens han gik i 5 og 6 Klasse paa Nyboder Skole, uden min Tilladelse af Hr Kommune-lærer J C Starklint ofte i Undervisningstiden er blevet benyttet til at hente Mapper paa Københavns Kommunes Hjælpekasses Kontor ved Slangerupbanens Station.

København, d 16 Juni 1934.

E Svensson.

A Svensson, Rævegade 14, 1.«

Sagsøgerne har under Sagen nedlagt Paastand paa, at den vedtagne Eksklusion erklæres ugyldig, medens Sagsøgte K K har paastaaet Fri-findelse.

Sagsøgerne henviser til, at de ikke fik Lov til at forsvare sig paa Generalforsamlingen, og at Eksklusionen iøvrigt er uden Hjemmel i For-eningens Love, idet Sagsøgerne ikke har modarbejdet K K's Interesser, men tværtimod søgt at værne Foreningen og Standen.

Dertil kommer, at efter deres Mening er K K faktisk en Fagforening

med dertil knyttet Sygekasse, saa at den Lærer, der ikke er Medlem af K K, tjenstlig set er »sat udenfor«.

Sagsøgte har hertil bemærket, at Lærere under Københavns Kommuneskoler ikke er forpligtede til at være Medlemmer af K K, og at de uden Hensyn hertil er Medlemmer af Lærerraadet ved Skolen, hvor de er ansat. Der er 1130 Lærere, hvoraf dog nogle ikke er Medlemmer af K K.

Med Hensyn til Sygeforsikringen har K K sikret Sagsøgerne mod at lide noget Tab ved Eksklusionen.

Sagsøgte gør endvidere gældende, at K K er en Forening af Aandsarbejdere, hvor der gælder andre Regler for Betingelserne for Eksklusion end i en Fagforening, der udelukkende varetager økonomiske Interesser, og Fordømmelsen af Sagsøgernes Optræden — a t puste tjenstlige Bagateller op i foreningspolitisk Hensigt i Stedet for, hvis Forargelsen var alvorlig, at gaa den tjenstlige Vej, og a t indhente Erklæringer fra Forældre til dette Formaal — var da ogsaa paa Generalforsamlingen overvældende: ca 400 Stemmer mod 15 af en Forsamling paa ca 500 Personer. Naar Sagsøgerne ikke vilde give en Undskyldning, havde Foreningen kun den Udvej at ekskludere dem.

Der er afgivet Forklaring af Starklint og Johs Pedersen og Vidneforklaring af de 14—15-aarige Dreng: Helge Pedersen, Vilfred Svensson og Peter Hansen, af Forældrene Pensionist E Svensson og Andrea Fog-Jensen, samt at Dirigenten ved Generalforsamlingen: Kommunalærer, cand jur K Fauring og af Skoledirektør Thorkild Jensen.

Det fremgaar heraf og af de øvrige under Sagen foreliggende Oplysninger, a t Starklint af de overordnede Skolemyndigheder, hvem Sagens Akter forud for Bevisførelsen under Sagen har været forelagt af Sagsøgte, karakteriseres som en pligtopfyldende, dygtig, interesseret og forstaaende Lærer, hvis tjenstlige Forhold er præget af det Ansvar, han føler overfor sin Gerning, a t han 2—3 Gange, efter at have lagt Jakken, har barberet sig i et Frikvarter og muligvis knapt været færdig, til Timen begyndte, og en enkelt Gang i en Time haft Papirer fremme, der vedrørte hans Virksomhed som Undersøger for Hjælpekassen, samt a t han i Perioder af 1932 og fra 1 Januar—27 Februar 1933, da han tog sin Afsked fra Arbejdet i Hjælpekassen, jævnlig har anvendt Dreng fra Skolen — med Forældrenes Samtykke — til for en 25-Øre at cykle med en Mape fra Nyboders Skole til Hjælpekassens Kontor ved Slangstrupbanen og tilbage, hvilken Tur drejer sig om Kørsel af ca $2 \times 4,8$ km og tog mere end den $\frac{1}{2}$ Time, som det store Frikvarter varer.

I almindelig Instruks for Lærerpersonalet § 5 II hedder det:

»I Undervisningstiden maa intet Barn anvendes til privat Tjeneste uden for Skolens Enemærker.«

Skoledirektør Jensen har herom bl a forklaret, at hvis en Lærer daglig gennem et længere Tidsrum benytter Elever til private Ærinder, vil Vidnet anse det for galt.

Efter K K's Love er det ifølge § 1 Foreningens Formaal:

1) at varetage Medlemmernes økonomiske, faglige og pædagogiske Interesser,

2) at udvikle og styrke Fællesfølelsen indenfor Standen,

3) at virke for den københavnske Skoles Udvikling,

4) at deltage i socialt Arbejde til Gavn for Børn i de københavnske Kommuneskoler.

I § 6 b staar:

»Modarbejder et Medlem Foreningens Interesser, kan vedkommende ekskluderes af Foreningen, efter at Sagen er forelagt en Generalforsamling, hvis $\frac{2}{3}$ af de paa Generalforsamlingen afgivne Stemmer er for Eksklusionen.«

Efter Bevisførelsens Resultat kan Retten i og for sig ikke anse det ubetimeligt, at Sagsøgerne har ønsket indenfor Foreningen at søge belyst Formandens tjenstlige Forhold navnlig med Hensyn til de ovennævnte private Ærinder. Det skal bemærkes, at ifølge en fremlagt, før Domsforhandlingen afgivet Erklæring fra Skoledirektør Jensen er det ikke sædvanligt, at Kommunelærere under Københavns Kommuneskoler til Skolemyndighederne indgiver Klager mod medansatte Lærere vedrørende disses tjenstlige Forhold, samt at det herefter ikke kan bebrejdes Sagsøgerne, at de kun har ønsket at fremdrage Spørgsmaalet overfor Starklint og senere indenfor Foreningens Rammer. Ifølge samme Erklæring er det ikke sædvanligt, at Kommunelærere under Københavns Kommuneskoler Direktorat hos Forældre indhenter Erklæringer vedrørende medansatte Kommunelæreres tjenstlige Forhold til Brug ved Klager over disses Tjenesteforhold eller til andet Brug, og ifølge nævnte Erklæring er det foreliggende Tilfælde i saa Henseende ganske enestaaende. Idet Generalforsamlingen med overvældende Majoritet har tilkendegivet en hermed stemmende Opfattelse af Lærerstandens Forhold til Hjemmene, maa det Sagsøgerne af Forsamlingen forelagte Udkast til Erklæring til Undskyldning, der indeholder Forsamlingens Klagepunkter overfor Sagsøgerne, anses for at have været berettiget forsaavidt angaar Punkt 2), og Eksklusionen kan saaledes ikke kendes ugyldig.

Sagsøgte vil herefter være at frifinde med Tillæg af 300 Kr i Sagsomkostninger.

Nr 288/1934. **Haderslev Amts Jærnbanner (Bache)**

mod

Vognmand Andreas Dall (David),

betræffende Fordelingen mellem Parterne af en dem in solidum paalagt Erstatning.

Vestre Landsrets Dom af 30 December 1933: De Sagsøgte, Haderslev Amts Jærnbanner og Vognmand Andreas Dall, bør til Sagsøgeren, Skrædermester Johan Hansen Lund, een for begge og begge for een, betale 3236 Kr tilligemed Renter heraf 5 pCt p a fra den 28 Marts 1933, indtil Betaling sker. De Sagsøgte betaler derhos een for begge og

begge for een til Sagsøgeren 150 Kr i Sagsomkostninger, for saa vidt angaar Tiden, forinden Bevilling til fri Proces blev ham meddelt. Endvidere betaler de Sagsøgte een for begge og begge for een til det offentlige i Forhold til et Beløb af 3236 Kr de Rets- og Stempelafgifter, som skulde have været erlagt, saafremt Sagen ikke havde været beneficeret for Sagsøgeren, til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører ved Landsretten, Overretssagfører Ejstrup, i Salær 100 Kr, til den for Sagsøgeren under Sagens Forberedelse beskikkede Sagfører, Overretssagfører Bang i Haderslev, i Salær 50 Kr, samt til den for Sagsøgeren under en Vidneførsel i Rødding beskikkede Sagfører, Sagfører Ohsten sammesteds det denne tilkendte Salær af 15 Kr.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er alene paaanket med Hensyn til Spørgsmaalet om, i hvilket Forhold Parterne indbyrdes skal udrede den dem ved Dommen in solidum paalagte Erstatning til Skrædermester Johan Hansen Lund.

Appellanten paastaar principalt hele Erstatningen for den skete Skade paalagt Indstævnte, subsidiært Erstatningen fordelt efter Rettens Skøn, medens Indstævnte paastaar Dommens Bestemmelser om Fordelingen stadfæstet.

Efter samtlige foreliggende Omstændigheder tiltrædes det, at Mergelsporanlægget over Amtsvejen i hvert Fald ikke kan anses for at have været i forsvarlig Stand den paagældende Dag, og at Jærnbannerne derfor maa være erstatningspligtige. Indstævnte Dall findes imidlertid ogsaa at have gjort sig skyldig i Uagtsomhed, idet han dels ikke har vist tilstrækkelig Opmærksomhed overfor Advarselstavlerne, dels ikke, da han blev opmærksom paa Rampen, har bremsset, skønt han efter sin egen Forklaring kørte med en Hastighed af ca 35 km med en Vogn, der efter det oplyste er indregistreret til en Maksimalhastighed af 30 km.

Herefter findes den Parterne in solidum paalagte Erstatning i deres indbyrdes Forhold at burde fordeles med Halvdelen til hver.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Den Appellanten, Haderslev Amts Jærnbanner, og Indstævnte, Vognmand Andreas Dall, een for begge og begge for een paalagte Erstatning til Skrædermester Johan Hansen Lund vil i deres indbyrdes Forhold være at fordele med Halvdelen til hver.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Indstævnte til Appellanten 300 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 22 Oktober 1932 ca Kl 6,30 om Aftenen kørte Sagsøgeren, Skrædermester Johan Hansen Lund af Mølby, ad Amtsvejen fra Gram til Arnum som betalende Passager tilligemed 12 andre Personer i den Sagsøgte, Vognmand Andreas Dall af Mølby, tilhørende Lastmotorvogn D 1515, der var indrettet saaledes, at den ogsaa kunde benyttes til Personbefordring. Da Automobilet, der førtes af Sagsøgte Dall, og som havde Lygterne tændt, lidt syd for Gram passerede over et af de Sagsøgte, Haderslev Amts Jærnbanner i Haderslev, anlagt Mergelspor, der gik tværs over Vejen, gav det et saadant Stød i Vognen, at Sagsøgeren blev kastet i Vejret, saaledes at han stødte Hovedet imod Automobilets Tag, hvorefter han faldt ned ved Siden af Vognens Sæde. Han besvimed og blev indlagt paa Amtssygehuset i Gram, hvor det konstateredes, at han havde faaet Brud paa den 3 nederste Ryghvirvel, og hvor han derefter behandlede indtil den 28 Januar 1933.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren principalt paastaet de Sagsøgte, Haderslev Amts Jærnbanner og Sagsøgte Dall, tilpligtet in solidum at betale ham i Erstatning 6736 Kr tilligemed Renter heraf 5 pCt aarlig fra den 28 Marts 1933, indtil Betaling sker. Subsidiært har Sagsøgeren paastaet en af de sagsøgte Parter tilpligtet at udrede det anførte Erstatningsbeløb med Renter.

De Sagsøgte, Haderslev Amts Jærnbanner, har paastaet sig frifundet, idet de har anført, at Mergelsporoverkørslen var fuldt forsvarlig, og at Uheldet skyldtes, at Sagsøgte Dall ikke udviste fornøden Agtpaagivenhed ved at nedsætte Farten tilstrækkeligt, skønt han, forinden han naaede Mergelsporet, havde passeret 2 Advarselstavler, hvoraf den nærmest Sporet bar Paaskriften »Pas paa Toget«, den anden »Pas paa Mergeltoget«.

Sagsøgte Dall har paastaet sig frifundet, idet han har anført, at Uheldet alene skyldtes, at det omhandlede Sporanlæg, hvis Skinner var anbragt oven paa Vejen, var mangelfuldt afmærket med Advarselstavler og uforsvarligt udført, idet der ikke var draget Omsorg for, at Stigningen var tilstrækkelig jævn.

Subsidiært har hver af de sagsøgte Parter paastaet sig frifundet mod in solidum med Medsagsøgte at betale et mindre Beløb efter Rettens Skøn.

De Sagsøgte har endelig begært Rettens Afgørelse af, i hvilket Forhold de hæfter indbyrdes for Betalingen af den eventuelle Erstatning til Sagsøgeren.

Med Hensyn til Udførelsen af det omhandlede Sporanlæg har Haderslev Amts Vejinspektorat i en Skrivelse af 3 Juli 1933 udtalt, at Anlægget har været anbragt i Henhold til de af Haderslev Amtsraad vedtagne Betingelser, og at Tilsynet for Vejvæsnet er ført af Vejassistent P Gregersen af Gram.

I de ommeldte Betingelser for Tilladelse til at føre Mergelspor over offentlige Veje, hedder det bl a:

»— — — —

— — — Sporet skal, hvor Terrænforholdene tillader det, anbringes oven paa Vejen, og der skal anvendes Tvangsskinner. Kørebanen mellem

Tvangsskinnerne belægges med Planker i Højde med Skinnetoppen. Paa begge Sider af Sporet og i hele Kørebanens Bredde tilvejrings Ramper af Grus eller Planker med et Fald af 1:20. Under vanskelige Terræforhold kan det dog tillades, at Sporet lægges ned i Vejen, saaledes at Skinnetoppen er i Højde med Kørebanens Overflade. Der anvendes Tvangsskinner, og Sporet pakkes med Sten og Grus.

— — — —

Krydsningen skal paa hver Side af Sporet være dækket af et af Ministeriet for offentlige Arbejder anerkendt Krydsmærke. Der skal endvidere paa hver Side af Sporet og i en Afstand af 50 m fra Overkørslen anbringes en Advarselstavle med Paaskrift: Pas paa Mergeltoget

— — —«

Ovennævnte Amtsvejassistent P Gregersen har som Vidne forklaret, at Rampen var anlagt overensstemmende med en Tegning, der var udarbejdet efter de af Amtsvejvæsnet stillede Fordringer, og at han anser Anlægget for at have været fuldt forsvarligt. Han har flere Gange i Automobil passeret Rampen og havde senest 8 Dage før Uheldet været paa Stedet. Gregersen har endvidere forklaret, at Rampen var ganske som de Ramper, der har været benyttet forskellige andre Steder i Amtet, dog at den heromhandlede Vej var noget mere rund, saaledes at der skulde noget mere Grus til Opfyldning ude ved Siderne.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at omhandlede midlertidige Mergelspor var i Brug fra Slutningen af September 1932 til Midten af Oktober s A, hvorefter Optagningen af Sporet begyndte. Selve Rampen blev dog først fjernet den 25 Oktober. Driftsbestyreren for de sagsøgte Jærnbanner, Th Jensen, har med Hensyn hertil i en under Sagen fremlagt Skrivelse udtalt, at Arbejdet i Dagene fra den 17—20 Oktober maatte indstilles paa Grund af stærke Regnskyl, der dog ingen Indflydelse havde paa Rampens Tilstand, idet denne var fast sammentømmret af Træ (5 cm's Planker), saaledes at den var i lige saa brugbar Stand den Dag, den fjernedes, som den Dag, den toges i Brug.

Politimesteren i Toftlund har oplyst, at der ikke var tilgaaet Politiet nogen Klage over Sporanlæggets Tilstand, før Sagsøgte Dall den 1 November 1932 indgav Klage over de Medsagsøgte desangaaende, hvilken Klage afvistes den 21 s M.

Politibetjent Christensen af Gramby har i en Skrivelse af 25 August 1933 oplyst, at han meget ofte paa Motorcykel passerede Mergelsporoverkørslen i det paagældende Tidsrum, at Sporanlægget efter hans Formening var godt udført, at der var anbragt en Advarselstavle et godt Stykke, før man kom til Sporet, og at der ikke var nogen Gene ved at køre over Sporet, naar man nedsatte Hastigheden.

Det er oplyst under Sagen, at Rødding Motorklub den 1, 11 og 25 Oktober 1932 besværede sig til de sagsøgte Jærnbanner over den omhandlede Mergelbaneoverføring.

Bagermester Christian Poort og dennes Hustru Alvine Poort, begge af Brændstrup, har som Vidner forklaret, at de den 24 Oktober 1932 Kl ca 5½ Eftermiddag kom kørende ad Landevejen fra Gram til Arnum i et Personautomobil med en Fart af ca 40—45 km. Førstnævnte, der var Fører, og som havde overset Advarselstavlerne, saa først Sporet

umiddelbart før han skulde passere det. Han bremsede, men kunde ikke naa at standse og kørte over Sporet med en Fart af 30—35 km. Ved Overkørslen gav det saadant et Stød i Automobilet, at Fru Poort slog Hovedet saa stærkt imod Automobilets Tag, at hun maatte ligge i Sengen i 2 Dage paa Grund af Hovedsmerter.

Vognmand Niels Simonsen af Kastrop har som Vidne forklaret, at han mange Gange passerede den omhandlede Overkørsel. Første Gang kom han med en Hastighed af ca 35 km kørende i et Personautomobil uden Passagerer. Det gav et meget stærkt Stød i Automobilet, hvorfor han senere kørte over med betydelig nedsat Hastighed. Simonsen har endvidere forklaret, at Anlægget var ganske uforsvarligt, og at Rampen stod som en Flitsbue.

Da Sagsøgte Dall nogle Dage efter Uheldet anmeldte dette for Politiet og i den Anledning blev afhørt til en Politirapport, forklarede han, at han ikke havde set nogen Advarselstavle for Mergelspor, før han naaede frem til selve Sporet og Forhøjningen, som han, der kom med en Hastighed af ca 35 km, ikke saa, før han var ganske nær inde paa den. Han kunde fra sin Plads ikke se, at Forhøjningen var saa betydelig, som den var. Han tog Gassen fra Vognen, men den gik alligevel temmelig hurtigt over Forhøjningen, hvad der bevirkede, at den »slog opefter med Bagpartiet«.

Den 21 Juni 1933 forklarede Sagsøgte Dall i Retten, at han saa Advarselstavlerne og — uden at bremse — tog Gassen fra ved den første Advarselstavle ca 35 m fra Overkørslen, samt at Hastigheden var meget ringe, da han kørte over Sporet, men at det dog gav et stærkt Stød i Vognen.

I Retsmødet den 22 September 1933 forklarede Sagsøgte Dall, at han ikke kunde huske, hvornaar han først fik Øje paa Overkørslen, at han mente, at han tog Gassen fra Motoren, da han saa Advarselstavlen, at han ikke kunde huske, at der var 2 Advarselstavler, samt at han efter sine Erfaringer med Hensyn til Mergelspor ikke mente, at det var nødvendigt at bruge Bremsen ved Passage over Sporet.

Medens der nu vel efter det under Sagen oplyste maa gaas ud fra, at de opstillede Advarselstavler har været anbragt i Overensstemmelse med de af Amtsvejevæsnet stillede Betingelser, er det efter Domsforhandlingens Paabegyndelse ved Landsretten oplyst, at de sagsøgte Jærnbanner, saaledes som ogsaa erkendt af disse, ikke med Hensyn til Anbringelsen af Advarselstegn har iagttaget Bestemmelserne i Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr 193 af 30 Juni 1932 § 1, Stk 3, idet Advarselstavlerne navnlig ikke indeholdt Angivelsen »Spør«, hvilket var saa meget mere paakrævet, som Sporene i det foreliggende Tilfælde var lagt ovenpaa Amtsvejen. Under disse Omstændigheder og efter det iøvrigt oplyste kan Mergelsporanlægget over Amtsvejen ikke anses for at have været forsvarligt, hvorfor de sagsøgte Jærnbanner maa være erstatningspligtige med Hensyn til den Sagsøgeren forvoldte Skade, dog saaledes at Jærnbannerne vil have at udrede Erstatningen in solidum med Sagsøgte Dall, idet sidstnævnte ogsaa findes at være erstatningspligtig overfor Sagsøgeren, da Foraarsagelsen af Skaden findes at maatte sidestilles med de i Motorlovens § 38, Stk 1 anførte Kørselsuheld, og da det ikke kan

anses godtgjort, at Uheldet ikke kunde være afværget ved behørig Agt-paagivenhed fra Sagsøgte Dalls Side. For saa vidt angaar Forholdet mellem de sagsøgte Parter indbyrdes, skønnes dog de sagsøgte Jærnbanner at burde udrede hele Erstatningen, idet Sagsøgte Dall, saaledes som Sagen foreligger oplyst for Landsretten, ikke findes at have kørt med uforsvarlig stærk Fart eller iøvrigt at have udvist noget Forhold, der kan medføre Ansvar efter de almindelige Erstatningsregler.

Det ovennævnte af Sagsøgeren krævede Erstatningsbeløb fremkommer saaledes:

1. Udgifter ved Sygehusophold	236 Kr
2. Tabt Arbejdsfortjeneste	2500 —
3. Erstatning for Tab af Kunder ved Forretningens Tilbagegang paa Grund af Sagsøgerens Arbejdsudygtighed gennem længere Tid	1000 —
4. For Svie og Smerte	3000 —

6736 Kr.

Ifølge en Erklæring af 1 Marts 1933, der er afgivet af Overlæge Teilmann ved Amtssygehuset i Gram, hvor Sagsøgeren som ovenfor anført behandledes fra den 22 Oktober 1932 indtil den 28 Januar 1933, var Sagsøgeren ved Udskrivningen fra Hospitalet foreløbig ikke arbejdsdygtig. I en af Overlæge Teilmann angaaende Sagsøgeren afgivet yderligere Erklæring af 31 August 1933 hedder det bl a:

»— — — Han opgiver stadig at have smerter og betydelige gener efter læsionen, som forhindrer ham i at arbejde som før. Naar han sidder og syr, faar han smerter i h side af ryggen og i h hofte- og glutæalregion, undertiden sammen hermed smerter fra h knæ og ned til h hæl. Der er ingen snurren el andre paræsthesier. Ingen symptomer fra v side. Han kan derfor ikke taale at sidde og sy ret længe ad gangen, kan ej heller taale at staa og presse en klædning, da dette ogsaa giver smerter paa de samme steder. Han kan ikke holde ud at gaa el cykle som før, men maa holde sig meget i ro. Der er ingen smerter om natten — — —

Bevægelserne i rygsøjlelens lændeparti synes ret stærkt indskrænkede.«

Senest den 23 Oktober 1933 har Overlæge Teilmann erklæret sig ude af Stand til paa det paagældende Tidspunkt at afgive Skøn om, hvorvidt der kommer til at foreligge blivende Invaliditet, hvorfor Sagsøgeren har forbeholdt sig senere at rejse Krav om Erstatning for Invaliditet.

Det er under Sagen oplyst, at Sagsøgeren, der er 55 Aar og har en medfødt Hofteskade i venstre Side, i Aarene forud for Kørselsuheldet havde en aarlig Indkomst af 2000—2400 Kr.

Efter det anførte og Sagens øvrige Oplysninger findes der at burde tilkendes Sagsøgeren følgende Erstatningsbeløb:

ad Post 1	236 Kr
ad Post 2—3	2000 —
ad Post 4	1000 —

ialt 3236 Kr,

hvilket Beløb tilligemed Renter som paastaaet de Sagsøgte in solidum vil have at betale til Sagsøgeren.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Mandag den 10 Februar.

Nr 107/1935. Gaardejer **Jacob Lajgaard** (Hartvig Jacobsen)

mod

Interessentskabet **Lund Vandværk** (Landsretssagfører Bröcker),

betræffende Annulation af en paa en Generalforsamling i det indstævnte Interessentskab truffet Beslutning.

Vestre Landsrets Dom af 25 Marts 1935: De Sagsøgte, Interessentskabet Lund Vandværk, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gaardejer Jacob Lajgaard, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 150 Kr, der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger bestyrker Dommens Resultat, vil denne efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Jacob Lajgaard, til Indstævnte, Interessentskabet Lund Vandværk, 300 Kroner.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Da det paa mange Steder i Landsbyen Lund i Ørslevkloster Sogn var vanskeligt eller umuligt at faa godt Brøndvand, oprettedes der omkring Aaret 1902*) et Vandværksselskab, der fik sit Vand fra en Boring paa Kr Kudahls Mark i nævnte By. I Længden viste der sig Mangler ved Vandtilførslen herfra, hvorfor der i 1929 blev foretaget en Boring paa en Mark tilhørende Sagsøgeren, Gaardejer Jacob Lajgaard af Lund.

*) Skal være 1906.

Da Boringen gav et godt Resultat, enedes man om at tage Vand til et Vandværk herfra, og ved Hjælp af et Beløb paa 5000 Kr, der optoges som Laan i en Sparekasse, anskaffedes en ny Motor m m. Om Forholdet til Sagsøgeren oprettedes der en Kontrakt, der er dateret den 23 November 1932 og underskrevet af samtlige daværende Interessenter, ialt 13, derunder Sagsøgeren. I Kontrakten erkendte Sagsøgeren at have solgt visse Rettigheder vedrørende Boring efter Vand paa Matr Nr 2 c af Lund »til et Interessentskab kaldet Lund Vandværk«. Det hedder derefter: »Interessenterne er følgende«, hvorefter de 12 Medinteressenter opregnede med Angivelse af det Matr Nr, af hvilket hver især var Ejer. For Retten til Adgang til Vandværket erkendte Sagsøgeren at have modtaget 200 Kr en Gang for alle. Til Kontrakten var derhos knyttet et af de samme Interessenter underskrevet Afsnit med Overskrift »Fordelingsmaaden«. Heri var opført den aarlige Ydelse, der skulde erlægges af hver Interessent, beregnet efter et vist Antal Portioner, hvortil vedkommende Interessent var ansat. I dette Afsnit fandtes endvidere Bestemmelser om Interessentskabets Opløsning, der kunde ske, naar et Flertal af Interessenterne stemte derfor, om en Interessents Udtræden af Interessentskabet, der kunde tillades paa lignende Maade, m v.

I Aaret 1934 ønskede Tømrer Kristian Skov og Vognmand Thyge Poulsen, der begge havde købt Parceller, som var udstykkede fra en af de nævnte Interessenters Ejendom, at blive optaget som Medinteressenter, og Spørgsmaalet herom blev behandlet paa et Møde af Interessenterne den 17 Oktober 1934. Her vedtoges det med 10 Stemmer mod 1, nemlig Sagsøgerens, at optage de paagældende som Interessenter. Da Sagsøgeren har ment, at der til gyldig Vedtagelse af en saadan Beslutning kræves enstemmig Vedtagelse af alle Interessenterne, har han under nærværende Sag paastaaet de Sagsøgte, Interessentskabet Lund Vandværk, tilpligtede at annullere den nævnte Generalforsamlingsbeslutning. De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren for det første henvist til ovennævnte Kontrakt, hvorefter de deri ommeldte Rettigheder er solgt til de sammesteds nævnte 12 Medinteressenter, hvilket efter hans Formening udelukker, at andre kan erhverve Rettighederne uden hans Samtykke, som han vil kunne gøre afhængig af, at der ydes ham et af ham bestemt Vederlag.

Selv bortset fra, at der maatte kunne ske Ændring i Kredsen af de efter Kontrakten berettigede ved Ejendomssalg og ved Arv, findes Kontrakten, i hvilken Sagsøgeren intet udtrykkeligt Forbehold har taget i den anførte Henseende, at maatte forstaas saaledes, at de omhandlede Rettigheder tilkommer alle, der paa lovlige Maade er blevet Medlemmer af Interessentskabet, og Kontrakten giver herefter ingen Vejledning til Afgørelse af det foreliggende Spørgsmaal.

Sagsøgeren har dernæst henvist til, at det paa en Generalforsamling i Selskabet den 27 Februar 1934, paa hvilken der forelaa Begæring om Optagelse af Tømrer Arne Jensen som Interessent, blev besluttet at gøre følgende Tilførsel til Protokollen:

»Da enhver Interessent maa give skriftlig Tilladelse dertil, kunde Sagen ikke afgøres.«

Det er oplyst, at denne Tilførsel er konciperet af Sagsøgeren, og at Tømrer Jensen senere er optaget i Interessentskabet i Henhold til et af samtlige Interessenter tiltraadt Andragende, efter at han havde betalt Sagsøgeren 50 Kr. Selv om det nu ved den paagældende Lejlighed ogsaa maatte have været de andre Interessenters Opfattelse, at Sagen maatte afgøres paa denne Maade, findes Interessentskabet, der senere hos en Jurist forespurgte, om samtlige Interessenters Samtykke var en Nødvendighed for Optagelse af nye Medlemmer, ikke at være bundet til at træffe samme Afgørelse i senere paakommende Tilfælde.

Sagsøgeren har fremdeles gjort gældende, at det med Hensyn til ansvarlige Interessentskaber er almindelig antaget, at der ikke uden samtlige Interessenters Samtykke kan optages nye Interessenter. Han har endvidere anført, at det havde Betydning for ham, der sammen med de andre Interessenter hæftede for Vandværkets Forpligtelser solidarisk med hele sin Formue, at have selvstændig Indflydelse paa, hvem der blev optaget, ligesom en Begrænsning af Medlemstallet kunde være ønskelig dels af Hensyn til Værkets Kapacitet, idet Anlægget kun var beregnet efter det daværende mindre Antal Interessenter, dels af Hensyn til Opgørelsen af Selskabets Aktiver ved en eventuel Opløsning af Selskabet.

Den Omstændighed, at det sagsøgte Selskab i Kontraktsbestemmelserne betegnes som Interessentskab, kan nu ikke være afgørende med Hensyn til det foreliggende Spørgsmaal, saafremt det af andre Grunde maa antages, at det ikke har været Meningen at tillægge hvert enkelt Medlem af Interessentskabet Ret til at modsætte sig nye Medlemmers Optagelse, idet der bestaar en hyppig benyttet Adgang til at danne Selskaber, for hvilke der gælder lignende Regler som i nærværende Tilfælde med Hensyn til Medlemmernes Hæftelse overfor Trediemand, medens der samtidig aabnes Adgang til Optagelse af ny Medlemmer ved Bestyrelsens, eventuelt Generalforsamlingens Vedtagelse, uden at Enstemmighed kræves. Naar Hensyn tages til, at det drejer sig om en Bydels Forsyning med en saa uundværlig Ting som Vand, at der ikke kræves personligt Arbejde eller anden Virksomhed af Interessenterne, men kun Erlæggelse af en tariffmæssig fastsat Betaling, og at Kontraktsbestemmelsen hjemler Afgørelse ved Stemmeflerhed af Spørgsmaal som Interessenters Udtræden og Interessentskabets Opløsning, findes der at maatte gives de Sagsøgte Medhold i, at det ikke kunde staa de Mænd klart, med hvem Sagsøgeren i 1929 sluttede de fornævnte Aftaler, at Retten til Optagelse af ny Medlemmer skulde være begrænset som af Sagsøgeren hævdede. Da Sagsøgeren endvidere ikke har anført noget til Støtte for, at Optagelsen af Skov og Poulsen skulde udsætte ham for Ulemper, som af ham hævdede, særlig at der skulde være Fare for, at Vandtilførslen til hans Ejendom skulde blive forringet, kan Sagsøgeren ikke anses at have haft Føje til at modsætte sig de to Mænds Optagelse i Interessentskabet.

Herefter vil de Sagsøgtes Frifindelsespaastand være at tage til Følge. Sagsøgeren vil derhos have at godtgøre de Sagsøgte Sagens Omkostninger med 150 Kr.

Tirsdag den 11 Februar.

Nr 267/1934. **Bredstrup Menighedsraad** (Gorrissen)

m o d

Kirkeministeriet (Kammeradvokaten).

betræffende Ophævelse af Sammenlægningen af Bredstrup og Pjedsted Sognekald m v.

Østre Landsrets Dom af 8 November 1934: De Sagsøgte, Kirkeministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Bredstrup Menighedsraad, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

I Salær for Højesteret til Kammeradvokaten vil Appellanten have at betale 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Kammeradvokaten betaler Appellanten, Bredstrup Menighedsraad, 300 Kroner inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Skrivelse af 23 Juni 1924 udbad Kirkeministeriet sig Biskoppen over Haderslevs Stifts Ytringer meddelte med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt det da ledigblevne Embede som Sognepræst for Bredstrup Menighed vilde kunne sammenlægges med Pjedsted Sognekald, og Biskoppen anmodede derefter Provsten for Elbo m fl Herreders Provsti om at indhente en Erklæring fra Menighedsraadene for Bredstrup og Pjedsted Sogne. Paa det af Menighedsraadene for Bredstrup Sogn den 24 Juli 1924 afholdte Møde angaaende Sammenlægningsspørgsmaalet gav Menighedsraadet i et eenstemmigt vedtaget Protokollat tilkende, at man ikke ønskede nogen Sammenlægning, men at man under Hensyn til den herskende Præstemangel dog kunde gaa med til, at den kommende Præst i Bredstrup kaldtes med Forpligtelse til ved første Embedslejlighed i Pjedsted ogsaa at varetage dette Embede, saaledes at Præsten blev boende i Bredstrup. Den 25 August 1924 afholdt Menighedsraadet paany et Møde angaaende Sammenlægningsspørgsmaalet, hvilket Møde overværedes af Kirkeminister P Dahl. Paa Mødet blev følgende Udtalelse vedtaget:

»Idet Menighedsraadet henholder sig til sin Beslutning af 24 Juli 1924, udtaler man, at man ikke har noget at erindre imod, at Pjedsted og Bredstrup Sognekald sammenlægges ved Ledighed i Pjedsted, saaledes at Pjedsted Menighedsraad medvirker ved den forestaaende Indstilling til Besættelse af Embedet i Bredstrup.

Bredstrup Sognekald opslaas under disse Omstændigheder straks.

Man kan ogsaa tiltræde, at de to Embeder straks sammenlægges, og at Provst Ankjær udnævnes til Sognepræst for Bredstrup med Bolig i Pjedsted. Ved første Ledighed i det saaledes oprettede Pastorat Bredstrup-Pjedsted bliver den nuværende Præstegaard i Bredstrup Embedsbolig for Præsten.«

Protokollen for det nævnte Møde, i hvilken den nysnævnte Udtalelse var optaget in extenso, blev underskrevet saa vel af Kirkeministeren som af Menighedsraadets Medlemmer.

Under 21 Februar 1925 udstedtes en kgl Resolution, hvori det bestemtes, at Bredstrup og Pjedsted Sognekald fremtidigt skulde danne et Tosogns Pastorat, at Afgørelsen af Spørgsmaalet om, i hvilket Sogn Præsten skulde bo, skulde træffes ved kgl Resolution, naar der indtraadte Ledighed i begge de sammenlagte Sognekald, at Ministeriet, saafremt Menighedsraadet i det ledige Sogn ikke ønskede Præsten i det dermed nu sammenlagte Sogn udnævnt til at være Præst for det sammenlagte Pastorat, bemyndigedes til at træffe en midlertidig Ordning af Sognets præstelige Betjening, indtil der indtraadte Ledighed ogsaa i det andet Sogn, og at Præstegaardene i de sammenlagte Sogne indtil videre bevaredes.

Grunden til, at Ministeriet for det Tilfælde, at Menighedsraadet i det ledige Sogn \circ : Bredstrup Sogn ikke maatte ønske Præsten i det dermed sammenlagte Sogn udnævnt til at være Præst for det sammenlagte Pastorat, søgte Bemyndigelse til at træffe en midlertidig Ordning af Sognets præstelige Betjening, var, som det ogsaa anføres i den allerunderdanigste Forestilling om Udfærdigelse af den ommeldte kgl Resolution den, at Menighedsraadene i Henhold til de gældende Lovbestemmelser har Ret til at gøre Indstilling ved Præsteembeders Besættelse.

Bredstrup Menighedsraad fastholdt i Skrivelse af 28 Marts 1925 til Biskoppen over Haderslev Stift det af Raadet i Mødet den 25 August 1924 indtagne Standpunkt. I Skrivelsen hedder det bl a:

»Vi har intet imod,

1) at Provst Ankjær, Pjedsted beskikkes til Sognepræst under den Betingelse, at Menighedsraadet, før en saadan Beskikkelse finder Sted, faar Ministeriets Bekræftelse paa, at den kommende Sognepræst faar Bolig i Bredstrup, naar der indtræder Ledighed i Pjedsted Sognekald, alt i Henhold til Kirkeminister Dahls skriftlige Tilførsel i Bredstrup Menighedsraads Protokol.«

I Skrivelse af 27 April 1925 meddelte Kirkeministeriet Biskoppen over Haderslev Stift til Efterretning og videre Bekendtgørelse for Bredstrup Menighedsraad, at der naturligvis ikke i det af Menighedsraadet anførte var givet Bredstrup Menighedsraad noget Tilsagn om, at Sognepræsten skulde bo i Bredstrup, og at Spørgsmaalet om i hvilket af Sognene Præsten skal bo, staar aabent, indtil der ved Ledighed i Pjedsted

Sognekald i Henhold til kgl Resolution af 21 Februar d A træffes Bestemmelse derom.

Det hedder dernæst i den nævnte Skrivelse:

»Under Hensyn til de indhentede Erklæringer vil Ministeriet ikke for Tiden finde det rigtigt at indstille Provst Ankjær til Udnævnelse til Sognepræst ogsaa for Bredstrup Sogn, og dette Sogn maa derfor fremdeles indtil videre betjenes ved Konstitution.«

Et af Bredstrup Menighedsraad indgivet Andragende om, at den ved kgl Resolution af 21 Februar 1925 trufne Ordning, hvorefter Bredstrup og Pjedsted Sogne fremtidig skulde danne et Tosogns Pastorat, maatte blive søgt ophævet, blev afslaaet ved Kirkeministeriets Skrivelse af 9 Juli 1928.

Den 7 November 1928 blev Sognepræsten for Pjedsted Menighed Provst Ankjær afskediget, og der var herefter Vakance baade i Bredstrup og Pjedsted Sogne. Pjedsted Menighedsraad indgav nu Andragende om Ophævelse af den ved kgl Resolution af 21 Februar 1925 trufne Ordning, men ogsaa dette Andragende blev afslaaet af Kirkeministeriet, der i Skrivelse af 21 December 1928 anmodede Biskoppen over Haderslev Stift om efter Forhandling med Bredstrup og Pjedsted Menighedsraad at ville fremkomme med Indstilling om, hvor Sognepræsten skulde bo. Paa et af Biskoppen den 19 Februar 1929 afholdt fælles Møde med de to Menighedsraad opnaaedes der ikke Enighed om Boligspørgsmaalet, idet hvert af Menighedsraadene krævede, at den nye Præst skulde have Bolig i den indenfor Raadets Omraade beliggende Præstegaard. Biskoppen gav i Skrivelse af 18 Marts 1929 Kirkeministeriet Meddelelse herom, idet han derhos selv udtalte som sin Opfattelse, at Præsten burde tage Bopæl i Pjedsted Præstegaard, men dog indrømmede, at Afgørelsen ogsaa kunde tænkes at falde til den modsatte Side af den af ham anbefalede. Ved kgl Resolution af 25 April 1929 blev det derefter paa Kirkeministeriets Indstilling bifaldet, at det under 21 Februar 1925 oprettede Embede som Sognepræst for Pjedsted og Bredstrup Menigheder maatte opslaaes med Forpligtelse for den, der kaldtes til dette Embede, til at tage Bolig i Pjedsted Præstegaard. Efter at Bredstrup Menighedsraad havde erholdt Underretning om, at Præsteembedet var blevet opslaaet med Forpligtelse for den kaldede Præst til at tage Bolig i Pjedsted, nedlagde Raadet i Skrivelse af 8 Maj 1929 til Kirkeministeriet Protest mod denne Afgørelse, der var truffet med Hensyn til Præstens Bopæl, men Kirkeministeriet svarede i Skrivelse af 6 Juni 1929, at Ministeriet ikke saa sig i Stand til at gøre Indstilling om en Ændring i den trufne Afgørelse. Et af en Del Beboere af Bredstrup Sogn senere, efter at Embedet som Sognepræst for Pjedsted og Bredstrup Menigheder var blevet ledigt ved Sognepræstens Død, indgivet Andragende om, at Sammenlægningen af Pjedsted og Bredstrup Sogne til eet Pastorat maatte blive ophævet, subsidiært om at det maatte blive paalagt Sognepræsten at tage Bolig i Bredstrup Sogn, blev afslaaet ved Kirkeministeriets Skrivelse af 18 Maj 1933 til Biskoppen over Haderslev Stift.

Under nærværende Sag har Sagsøgerne, Bredstrup Menighedsraad, nu overfor de Sagsøgte, Kirkeministeriet, nedlagt følgende Paastand:

Principal: at den ved kgl Resolution af 21 Februar 1925 foretagne

Sammenlægning af Bredstrup og Pjedsted Sognekald kendes ugyldig, og Kirkeministeriet dømmes til snarest muligt at opslaa Bredstrup Sognekald som ledigt.

Subsidiært: at Kirkeministeriet dømmes til at søge udfærdiget en kgl Resolution om, at Præsten i Bredstrup og Pjedsted Menigheder straks skal forflytte sin Embedsbolig fra Pjedsted til Bredstrup Præstegaard, og mere subsidiært: at Kirkeministeriet dømmes til ved førstkommende Embedsledighed i førnævnte Menigheder at søge udfærdiget en kgl Resolution gaaende ud paa, at Embedet opslaaes ledigt med Forpligtelse for den Mand, der kaldes til Embedet, til at tage Bolig i Bredstrup Præstegaard.

De Sagsøgte, der har givet Møde ved den kst Kammeradvokat, har overfor den af Sagsøgerne nedlagte principale Paastand paastaaet Frifindelse, medens de overfor Sagsøgernes subsidiære Paastande har paastaaet principalt Afvisning, subsidiært Frifindelse.

Til Støtte for deres principale Paastand har Sagsøgerne gjort gældende, at den skete Sammenlægning maa være ugyldig, fordi en Sammenlægning som den stedfundne ikke har kunnet gennemføres af Administrationen, men maatte kræve Lovhjemmel; i ethvert Fald maatte det være en Betingelse for Sammenlægningens Gennemførelse ad administrativ Vej, at der forelaa Samtykke fra Bredstrup Menighedsraad. Sagsøgerne har nærmere anført, at der i Tilfælde af Sammenlægning af Sognekald til eet Pastorat er Tale om Oprettelse af et nyt Embede, og at der allerede af denne Grund maa kræves Lovhjemmel til Sammenlægningen, men selv bortset herfra er det af saa afgørende Betydning for Menigheden i et Sogn at beholde sin Præst, at der ikke ad administrativ Vej bør kunne gøres Indgreb i en Ordning, der maaske har bestaaet lige siden den kirkelige Omordning, der fandt Sted i Tilknytning til Reformationens Indførelse her i Landet. Der maatte for at antage en saadan administrativ Beføjelse kræves, at den godtgjortes at have Hjemmel i Lovgivningen eller i en fast og langvarig statsretlig Praksis. Der kan imidlertid ikke i Lovgivningen findes nogen saadan Hjemmel. Det hedder vel i Lov Nr 286 af 30 Juni 1922 § 13, 3 Stk: »Hvis to hidtil selvstændige Præsteembeder sammenlægges — — —«, men der staar intet om, at Sammenlægningen kan finde Sted ved kgl Resolution. Med Hensyn til Praksis erkender Sagsøgerne, at der i de allerseneste Aar ved kgl Resolution enkelte Gange har fundet Sammenlægning Sted af Sogne til et Tosognspastorat, delvis uden Samtykke af de paagældende Menighedsraad eller endog mod deres bestemte Protest, men en saadan kortvarig Praksis, hvis Lovlighed ikke hidtil har været prøvet ved Domstolene, kan ikke anses som tilstrækkelig Hjemmel for Kirkeministeriet til administrativt at gennemføre saadanne Sammenlægninger. Hertil kommer, at Sammenlægning mod Protest af Menighedsraadet i det Sogn, hvor der er Embedsledighed, overhovedet ikke vil kunne gennemføres uden at komme i Strid med Bestemmelsen i Lov Nr 286 af 30 Juni 1922 § 70, hvori det hedder, at naar et Præsteembede bliver ledigt, skal det paa Foranstaltning af Kirkeministeriet snarest muligt opslaaes. Saafremt nemlig det omhandlede Menighedsraad modsætter sig, at Præsten i det andet Sogn beskikkes til Præst i det nye samlede Pastorat, maa Ud-

nævnelser som Følge af den Menighedsraadene ved Lov Nr 280 af 30 Juni 1922 Afsnit IV tillagte Indstillingsret ved Besættelsen af Præsteembeder stilles i Bero, indtil Præsteembedet ogsaa i det andet Sogn bliver ledigt, og det nu ledige Embede maa da, indtil dette sker, og det kan jo ofte dreje sig om en længere Aarrække, bestyres ved Konstitution i direkte Strid med Bestemmelsen i Lov Nr 286 af 30 Juni 1922 § 70.

Selv om man vilde antage, at en Sammenlægning af Præsteembeder kunde ske ved kgl Resolution, maatte det som ovenfor hævdet i ethvert Fald kræves, at de paagældende Menighedsraad forinden havde meddelt Samtykke hertil. Man kan ikke til Støtte for, at der ikke skulde kræves Samtykke fra Menighedsraadene, henvise til § 24 i Lov Nr 280 af 30 Juni 1922, hvor der opregnes en Del Tilfælde, hvori der kræves Menighedsraadets Samtykke, men hvor der ikke er medtaget Sammenlægning af Sognekald, thi denne Opregning kan ikke anses for udtømmende. Dette fremgaar klart af Lovens § 37, 1 Stk, hvorefter Kirkeministeriet, naar det fra Biskoppen har modtaget Indstilling fra Menighedsraadet om Besættelse af et ledigt Præsteembede, vel i Almindelighed har Valg med Hensyn til hvem af de indstillede det efter det foreliggende vil bringe i Forslag ved Embedets Besættelse, men naar en Ansøger ved første Afstemning har faaet alle de afgivne Stemmer, skal han af Ministeriet indstilles til at modtage kongelig Udnævnelse. Kirkeministeriet har i det foreliggende Tilfælde været klar over, at det var nødvendigt at faa Samtykke fra Bredstrup Menighedsraad for at kunne gennemføre Provst Ankjærs Udnævnelse til Sognepræst for det nye Pastorat, men Ministeriet har overset, at Konsekvensen maa være, at det ikke uden Menighedsraadets Samtykke kunde gennemføre Sammenlægningen, thi derved vilde den Menighedsraad ved Loven tilsikrede Indflydelse paa kommende Præstevalg blive reduceret, idet Pjedsted Menighedsraad vilde komme til at medvirke ved Indstillingen. Den Situation vilde herefter kunne indtræde, at Medlemmerne af Bredstrup Menighedsraad, skønt de alle var enige om at ønske en bestemt Ansøger til Sognepræst, ikke vilde kunne gennemføre deres Ønske i saa Henseende, naar det ikke var dem muligt at opnaa eenstemmig Tilslutning hertil fra Medlemmerne af Pjedsted Menighedsraad.

Hvad de subsidiære Paastande angaar har Sagsøgerne anført, at der af Kirkeministeren paa det den 25 August 1924 afholdte Menighedsraadsmøde er givet Menighedsraadet et bestemt og utvetydigt Tilsagn om, at Præsten i Tilfælde af, at Bredstrup og Pjedsted Sognekald blev sammenlagt, skulde tage Bolig i Bredstrup Præstegaard, og at Ministeren ved denne sin Opræden har bundet Ministeriet til ved Erhvervelse af en kgl Resolution om Sammenlægningen at indstille, at denne fandt Sted i Overensstemmelse med de trufne Aftaler. Menighedsraadet maatte efter de paa Mødet faldne Udtalelser og under Hensyn til den Omstændighed, at Ministeren underskrev Raadets Protokol, der indeholdt den paa Mødet vedtagne Udtalelse, nødvendigvis forstaa Situationen saaledes, at der stod 2 Parter overfor hinanden, og at der mellem disse blev truffet en Overenskomst, der maatte binde Kirkeministeriet lige saavel som Menighedsraadet. At Menighedsraadets Opfattelse har været rigtig, bestyrkes ogsaa derved, at Udtalelsen ikke fremtræder som et blot Referat,

men indeholder en Afgørelse af, hvad der fra Kirkeministeriets Side enten straks eller senere vil være at foretage, jfr Ordene »Bredstrup Sognekald opslaaes under disse Omstændigheder straks« og »Ved første Ledighed i det saaledes oprettede Pastorat Bredstrup-Pjedsted bliver den nuværende Præstegaard i Bredstrup Embedsbolig for Præsten«. Der havde jo heller ikke været Grund til, at Ministeren skulde underskrive Menighedsraadsprotokollen, hvis der ikke var vedtaget noget, som han selv var bundet ved.

Da de kgl Resolutioner af 21 Februar 1925 og 25 April 1929 er afgivet paa Basis af en Indstilling, der intet Hensyn har taget til Aftalen med Bredstrup Menighedsraad, maa Sagsøgerne formene, at disse Resolutioner er ugyldige. Det tilkommer Domstolene at paakende Spørgsmaal med Hensyn til Øvrighedsmyndighedens Grænser, og Spørgsmaalet drejer sig her netop om, hvorvidt Øvrighedsmyndigheden er undtaget fra dansk Rets almindelige Regel om Aftalers bindende Kraft.

Med Hensyn til Sagsøgernes principale Paastand har de Sagsøgte bestridt, at Oprettelsen af nye Præsteembeder ved Sammenlægning af Sognekald er et Lovgivningsanliggende, og det er da ogsaa flere Steder i Lovgivningen forudsat, at Sammenlægningen kan ske ad administrativ Vej. Der er saaledes ikke i Lov Nr 286 af 30 Juni 1922 normeret et bestemt Antal Præsteembeder, og man har som Følge heraf ikke i Lovens §§ 3—5 kunnet fastsætte Antallet af Præsteembeder i de forskellige Lønningsklasser, men der er truffet Bestemmelse om, at en vis Brøkdel af det samlede Antal Embeder skal henhøre under hver af disse. I Lovens § 13, 3 Stk indeholdes der en Bestemmelse om, at hvis to hidtil selvstændige Præsteembeder sammenlægges, rykker det sammenlagte Embede op til den Løn, der er nærmest højere end den, hvori det af de sammenlagte Embeder, som er paa højeste Løn, lønnes. Oprykningen gælder kun, saa længe Sammenlægningen varer. Denne Bestemmelse, der har til Formaal at virke hen til Nedlæggelse af smaa Pastorater, viser klart, at det er Lovgivningens Mening, at Sammenlægning kan ske ad administrativ Vej; thi hvis det var Lovgiverens Tanke, at enhver Sammenlægning krævede særlig Lovhjemmel, kunde der i de paagældende Love være optaget Bestemmelse om, hvorledes de saaledes oprettede nye Embeder vilde være at lønne, og en almindelig Regel som den i Lovens § 13, 3 Stk fastsatte vilde da være ganske overflødig. En lignende Forudsætning indeholdes i Lovens § 13, 4 Stk. Den af Sagsøgerne paaberaabte Bestemmelse i Lovens § 70 kan ikke anføres herimod; den bestemmer vel, at Opslag af Præsteembeder skal ske snarest muligt, men udelukker ikke, at Ministeriet kan undlade Opslag, hvor det af Hensyn til en paatænkt Regulering ikke for Tiden er muligt at besætte et ledigt Embede.

De Sagsøgte har endvidere bestridt, at det skulde være nødvendigt at indhente Menighedsraadenes Samtykke til Sammenlægning af Præsteembeder. De har i denne Forbindelse henvist til § 22 i den tidligere gældende Lov om Menighedsraad Nr 96 af 10 Maj 1912, hvor det hedder, at Menighedsraadets Betænkning navnlig bør indhentes i alle Tilfælde, hvor der foreligger Spørgsmaal af væsenlig Interesse eller blivende Betydning for Menighedsraadskredsen, og der gives derefter en Opregning af Til-

fælde, hvori saadan Betænkning skal indhentes; herunder nævnes bl a Oprettelse af nye gejstlige Embeder eller Nedlæggelse af eller Forandring af bestaaende Embeder. Det foreskrives altsaa, at Menighedsraadet skal høres i saadanne Tilfælde, men det kræves ikke, at det skal give sit Samtykke. Det fremgaar iøvrigt klart af den omhandlede Lovbestemmelse, at Lovgivningsmagten er gaaet ud fra som en given Ting, at det omhandlede Forhold hører under Administrationens Afgørelse. I den nugældende Lov om Menighedsraad Nr 280 af 30 Juni 1922 § 30, 2 Stk indeholdes en lignende almindelig Bestemmelse som den i Lov Nr 96 af 10 Maj 1912 § 22 indeholdte. Opregningen af Enkelttilfælde er derimod udgaaet som overflødig, idet der andre Steder i den nugældende Lov saa vel som i andre Love er givet nærmere Bestemmelser om de fleste af disse Tilfælde, men det har selvfølgelig ikke været Meningen, at der nu skulde indhentes Samtykke fra Menighedsraadene i andre Tilfælde end, hvor dette er særlig foreskrevet i Lovgivningen, saaledes som i Lov Nr 280 af 30 Juni 1922 § 24 og i dens Afsnit IV. I alle Tilfælde, hvor Loven ikke giver fornøden Hjemmel for, at der skal foreligge Samtykke fra Menighedsraadens Side, maa det i Henhold til Lovens § 30, 2 Stk i al Fald være tilstrækkeligt, at Raadets Betænkning er indhentet. Det kan vel ikke bestrides, at det vil kunne vise sig, at Bredstrup Menighedsraad, efter at Sammenlægningen har fundet Sted, i paakommende Tilfælde ikke vil kunne gøre den samme Indflydelse gældende, som hvis Sammenlægningen ikke var sket, idet Raadet nu maa samvirke med Medlemmer af et andet Menighedsraad, men dette er et meget almindeligt Forhold, der er gældende i samtlige Tosogns og Tresogns Pastorater, hvoraf der i 1926 paa Landet var henholdsvis 599 og 42 mod 572 Etsogns Pastorater, og ganske det samme var Tilfældet efter den ovenanførte Bestemmelse i Lov Nr 96 af 10 Maj 1912 § 22, hvor Samtykke fra et Menighedsraad som ovenanført ikke var paakrævet.

Med Hensyn til Sagsøgernes subsidiære Paastande har de Sagsøgte gjort gældende, at der ikke paa det den 25 August 1924 afholdte Møde af Kirkeministeren er givet Bredstrup Menighedsraad et Tilsagn om, at Præsten i Tilfælde af, at Bredstrup og Pjedsted Sognekald blev sammenlagt, skulde tage Bolig i Bredstrup Præstegaard, for saa vidt Provst Ankjær maatte blive beskikket til Sognepræst for det nye Pastorat dog først ved den efter hans Fratræden skete Besættelse af Embedet. Det vilde da ogsaa i og for sig være ganske utænkeligt, at en Kirkeminister uden forinden at have forhandlet med vedkommende Biskop og Kirkeministeriets Embedsmænd om Sagen skulde have indladt sig paa at afgive et definitivt Løfte eller indgaa en formelig Overenskomst med Hensyn til, hvor Præsten for det nye Pastorat skulde have Bopæl. At Menighedsraadet, der vidste, at Ministeren bagefter skulde have en Forhandling med Pjedsted Menighedsraad, og derfor maatte være klar over, at Forhandlingerne i Bredstrup Menighedsraad ikke var af endelig Karakter, heller ikke fra først af har opfattet det paa Mødet den 25 August 1924 passerede som en Overenskomst mellem Raadet og Kirkeministeren, bestyrkes ved Indholdet af Bredstrup Menighedsraads Skrivelse af 28 Marts 1925 til Biskoppen over Haderslev Stift, i hvilken Skrivelse Raadet henholder sig til »vor Erklæring i Menighedsraadmødet den

25 August 1924« og udtaler, at det intet har at erindre mod, at Provst Ankjær beskikkes til Sognepræst paa den Betingelse, at Menighedsraadet faar Ministeriets Bekræftelse paa, at den kommende Sognepræst faar Bolig i Bredstrup, naar der indtræder Ledighed i Pjedsted Sognekald, alt i Henhold til Kirkeminister Dahls skriftlige Tilførsel i Bredstrup Menighedsraads Protokol. Da Kirkeministeriet i Skrivelse af 27 April 1925 til Biskoppen over Haderslev Stift meddelte denne til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at der naturligvis ikke i det af Menighedsraadet anførte var givet Bredstrup Menighedsraad noget Tilsagn om, at Sognepræsten skulde bo i Bredstrup, og at Spørgsmaalet om, i hvilket af Sognene Præsten skulde bo, stod aabent indtil der ved Ledighed i Pjedsted Sognekald i Henhold til kgl Resolution af 21 Februar 1925 blev truffet Bestemmelse derom, blev der ikke fra Bredstrup Menighedsraads Side overfor Kirkeministeriet fremsat Protest mod den af samme indtagne Stilling, hvad der utvivlsomt vilde være sket, hvis Menighedsraadet dengang havde haft den Opfattelse, at der fra Ministeriets Side var begaaet Brud paa en indgaaet Overenskomst. Selv om Menighedsraadet imidlertid havde haft rimelig Grund til at forstaa Kirkeministerens Udtalelser paa det oftnævnte Menighedsraadmøde som et bindende Løfte, vil der ikke paa Basis af en Forhandling af denne Karakter kunne paalægges Kirkeministeriet som saadant en Pligt til at ordne Forholdene paa en vis Maade. Der er her ikke Tale om Aftaler af rent privatretlig Art, men om Administrationens Akter af offentlig-retlig Karakter, og det drejer sig om en Afgørelse, der ubestridt ligger inden for Ministeriets Kompetence. Det vilde være utænkeligt, at den kongelige Resolution af 25 April 1929, der derhos er erhvervet af en anden Minister end den, der har afgivet det paastaaede Løfte, en Minister, der utvivlsomt maatte staa ganske frit og ubundet overfor et af en tidligere Minister muligt afgivet Tilsagn, skulde kunne erklæres ugyldig ved Dom.

Under Domsforhandlingen for Landsretten har Boelsmand Lauritz William Larsen, Sognepræst Hans Rasmus Hansen, Gaardejer Søren Kring, Gaardejer og Branddirektør Johan Poul Schwartz og Kirkeminister Niels Peter Lorenzen Dahl afgivet Vidneforklaring.

Boelsmand Larsen forklarede, at der paa Menighedsraadmødet den 25 August 1924 opnaaedes Enighed mellem Raadet og Kirkeministeren om 2 Forslag, nemlig Raadets eget, hvorefter Sammenlægningen skulde stilles i Bero, og Bredstrup Sognekald skulde opslaas straks, og Ministeren, hvorefter de 2 Embeder straks skulde sammenlægges, og Provst Ankjær udnævnes. Der faldt paa Mødet en Udtalelse fra Ministeren, gaende ud paa, at der skulde noget for noget, naar han gik med til vort Forslag om, at Præsten skulde have Bopæl i Bredstrup, maatte vi gaa med til hans Forslag om Udnævnelse af Ankjær. Det var Ministeren, der dikterede Udtalelsen til Protokollen. Ved Mødets Slutning sagde daværende Forsvarsminister Lauritz Rasmussen, der i sin Egenskab af Egnens Folketingsmand havde overværet Mødet, til Kirkeministeren: »Hvad vil du sige til Pjedsted Menighedsraad, nu da du har lovet Bredstrup Præsten,« hvorefter Kirkeministeren svarede, at det nok skulde gaa, da Medlemmerne af Pjedsted Menighedsraad var lette at komme ud af det med.

Sognepræst Hansen, der var konstitueret som Sognepræst i Bredstrup Sogn i 1924, forklarede, at han opfattede det paa det omhandlede Menighedsraadmøde passerende som en Overenskomst mellem Kirkeministeren og Menighedsraadet, hvilken ogsaa fandt sit Udtryk i, at Ministeren medunderskrev Raadets Protokol.

Gaardejer Kring forklarede i Overensstemmelse med Boelsmand Larsen om de 2 paa Menighedsraadmødet behandlede Forslag; hans Indtryk af Forhandlingerne var, at Menighedsraadets Medlemmer nu havde deres paa det tørre, idet de fik Præsten i Bredstrup. Naar Raadet i dets Skrivelse af 28 Marts 1925 udtalte Ønske om at faa Ministeriets Bekræftelse paa det af Kirkeministeren paa Mødet givne Tilsagn om, at Sognepræsten skulde have Bolig i Bredstrup, var Grunden den, at den kongelige Resolution af 21 Februar 1925 alene omfattede Sammenlægningen af Bredstrup og Pjedsted Sognekald, men udskød Afgørelsen af Spørgsmaalet om, i hvilket Sogn Præsten skulde bo.

Gaardejer og Branddirektør Schwartz forklarede, at det var hans almindelige Indtryk af Forhandlingerne paa Menighedsraadmødet, at det nu var afgjort, at Præsten skulde bo i Bredstrup. Ministerens Protokoltilførsel blev af Raadet betragtet som et bestemt Løfte fra Ministerens Side herom.

Kirkeminister Dahl forklarede, at han efter Tilskyndelse af daværende Forsvarsminister Lauritz Rasmussen havde indkaldt til det paagældende Menighedsraadmøde. Idet han forelagde Sagen, udtalte han Ønske om, at Sammenlægningen af de 2 Præsteembeder kunde gennemføres, og han spurgte om Raadet kunde gaa med hertil. Raadet stillede sig under Hensyn til den bestaaende Mangel paa Præster forstaaende og udtalte blot et Ønske om, at Præsten skulde have Bopæl i Bredstrup. Da Protokollen skulde affattes, kom Spørgsmaalet om Præstens Bolig frem i en meget skarp Form, idet man nu fra Raadets Side stillede det som en Betingelse for Sammenlægningen, at Bredstrup fik Præsten. Vidnet erklærede, at han ikke kunde gaa med hertil, idet han ogsaa skulde forhandle med Pjedsted Menighedsraad om Boligspørgsmaalet; han var ikke kommet derover for at modtage Betingelser; han maatte forhandle dette Spørgsmaal med Biskoppen og Provsten, og derefter vilde Ministeriet tage Stilling til Sagen. Da Menighedsraadet fastholdt, at der skulde tilføres Protokollen en Udtalelse om, at Præsten skulde have Bopæl i Bredstrup, udtalte Vidnet, at hvad Raadet bestemte, kom ikke ham ved; hvad der kom til at staa i Protokollen, kunde kun betragtes som en Udtalelse fra Menighedsraadets Side. Naar Vidnet underskrev Protokollen, var Grunden den, at han havde deltaget i Mødet, men hans Underskrift kunde ikke opfattes som et Udtryk for, at han havde givet den af Menighedsraadet vedtagne Udtalelse sin Tilslutning. Vidnet kunde ikke erindre, hvem der havde affattet Protokollatet. Vidnet tilføjede, at han ikke havde nogen Erindring om, at han skulde være fremkommet med en Udtalelse om, at naar nu Bredstrup fik Præsten, maatte de tage Ankjær, ej heller om de ovenfor citerede Repliker, som skulde være udvekslede mellem ham og Forsvarsministeren ved Mødets Slutning.

Efter det under Sagen oplyste maa der gaas ud fra, at der i Tiden efter Reformationen i mange Tilfælde ved kongelig Resolution er fore-

taget Deling af Landsogne saa vel som Omannekteringer af saadanne Sogne, dog kun ved Embedsledighed eller under Forudsætning af, at der var taget det fornødne Forbehold ved vedkommende Præsts Udnævnelse. Om der ogsaa i tidligere Tid er sket Sammenlægning af Landsogne ved kongelig Resolution, er derimod ikke godtgjort under Sagen, idet det kun er oplyst, at saadanne Sammenlægninger har fundet Sted i Aarene 1925—34, i flere Tilfælde uden vedkommende Menighedsraads Samtykke eller endog mod deres Protest. Som af de Sagsøgte nærmere paavist indeholder Præstelønningsloven imidlertid ikke nogen Opregning af de enkelte Sognepræstembeder, ligesom disses Antal ikke er fikseret. Der findes under disse Omstændigheder at maatte gives de Sagsøgte Medhold i, at de af dem paaberaabte Bestemmelser i Lov Nr 96 af 10 Maj 1912 § 22 og Lov Nr 286 af 30 Juni 1922 § 13, 3 og 4 Stk indeholder en afgørende Forudsætning om, at Sammenlægning af Præsteembeder ikke udkræver særlig Lovhjemmel, men maa kunne ske ved kongelig Resolution. Der findes derhos ligeledes at maatte gives de Sagsøgte Medhold i, at der til en saadan Sammenlægning ikke udkræves Samtykke fra de paagældende Menighedsraad, men at det er tilstrækkeligt, at der forinden indhentes en Betænkning fra dem over Sagen. Ganske vist indeholder Lov Nr 280 af 30 Juni 1922 § 30, 2 Stk ikke saaledes som Lov Nr 96 af 10 Maj 1912 § 22 udtrykkelig Hjemmel for det saaledes antagne Resultat, men da der ikke i Lov Nr 280 af 30 Juni 1922 eller andetsteds i Lovgivningen findes nogen Bestemmelse, der kræver Samtykke fra Menighedsraadene i det heromhandlede Tilfælde, maa den almindelige Bestemmelse i sidstnævnte Lovs § 30, 2 Stk, der kun kræver, at Raadene skal høres, komme til Anvendelse. Herefter vil Sagsøgernes principale Paa-stand ikke kunne tages til Følge.

Med Hensyn til Sagsøgernes subsidiære Paa-stand bemærkes, at selv om Menighedsraadets Medlemmer med Føje maatte have kunnet opfatte Kirkeminister Dahls Udtalelser paa Mødet i Forbindelse med hans Underskrift af Protokolltilførslen som et Tilsagn om, at Sagen skulde ordnes paa den deri angivne Maade, finder Retten at maatte give de Sagsøgte Medhold i den af dem anførte Betragtning, hvorefter et saadant Tilsagn ikke kan være bindende for Ministeriet, og i Særdeleshed ikke bindende for en efterfølgende Minister. Forholdet var i det foreliggende Tilfælde netop det, at det var en anden Kirkeminister, F Bruun Rasmussen, der fik udvirket den kongelige Resolution af 25 April 1929, hvorefter Sognepræsten for Pjedsted og Bredstrup Menighed skulde tage Bolig i Pjedsted Præstegaard.

Færdig fra Trykkeriet den 26 Februar 1936.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

79. Aargang

Højesteretsaaret 1935.

Nr. 31

Tirsdag den 11 Februar.

Idet de af Sagsøgerne fremsatte subsidiære Paastande herefter savner fornødent Grundlag, vil den af de Sagsøgte nedlagte Frifindelsespaastand i det hele være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Onsdag den 12 Februar.

Nr 88/1935. Gaardejer **Chr Pedersen** (Heilesen)

mod

Marie, Mariane og Mette Kirkholm (Meyer),

betræffende Erstatning for Overførelse af smitsom Kalvekastning.

Vestre Landsrets Dom af 12 Marts 1935: De Sagsøgte, Marie, Mariane og Mette Kirkholm, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gaardejer Chr Pedersen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte 150 Kr, der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

Efter Dommens Afsigelse har det veterinære Sundhedsraad afgivet en ny Erklæring, hvori det bl a hedder:

»Raadet kan i og for sig tiltræde, at det maa anses for en ret fjerntliggende Mulighed, at Kastesmitten skulde hidrøre fra den Tyr, som i Juni Maaned bedækkede to af Sagsøgerens Køer, omend en Inkubationstid paa omkring $\frac{1}{2}$ Aar kan forekomme, samt at det oplyste taler mod, at Sygdommen skulde stamme fra den Tyr, som i September Maaned bedækkede en af Sagsøgerens Kvier, men skal dog paapege, at Forbindelsen mellem Besættningerne ved de nævnte Tyre frembyder den eneste paaviste mulige Smittekilde, der kan komme i Betragtning.«

Herefter og under Hensyn til det om Kastesmitte paa Egnen oplyste, findes det ikke godtgjort, at Smitten i Appellantens Besætning hidrører fra de Indstævntes Besætning, og Landsrettens Dom vil saaledes kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale de Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Chr Pedersen, til de Indstævnte, Marie, Mariane og Mette Kirkholm, 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Gaardejer Chr Pedersen af Smidstrup, og de Sagsøgte, Marie, Mariane og Mette Kirkholm af Vejby, havde i Sommeren 1933 deres Køer gaaende i Fenner, der laa overfor hinanden paa hver sin Side af Stenvad Aa, der er ca 10 Alen bred. Fennerne var indhegnede med Pigtraad undtagen mod Aaen, der dannede Skel imellem dem. Da Sagsøgeren, der vidste, at der var smitsom Kastesyge i de Sagsøgtes Besætning, en Dag i Juni Maaned nævnte Aar kom ud i sin Fenne, bemærkede han, at en de Sagsøgte tilhørende Tyr, som disse havde sat ud i deres Fenne sammen med de der gaaende Køer, var gaaet over Aaen og ind i hans Fenne, hvor den var i Færd med at bedække en af hans Køer. Sagsøgeren kunde ikke faa den fjernet, men maatte drive den hjem i sin Stald sammen med Køerne, og inden han fik den skilt fra Køerne, bedækkede den endnu en af dem. I September Maaned 1933 gik en af de Sagsøgtes Tyre paany over Aaen, hvor den bedækkede en af Sagsøgerens Kvier, der sammen med nogle andre Sagsøgeren tilhørende Kvier gik i en Fenne ved Siden af den, hvor han havde sine Køer. Denne Kvie solgte Sagsøgeren til Slagtning, inden den kom paa Stald. Den 18 December 1933 kastede en af Sagsøgerens Køer sin Kalv, i hvilken Anledning en tilkaldt Dyrlæge udtog og indsendte en Prøve af Efterbyrden til Veterinærdirektoratet, for at det kunde blive konstateret, om Koen led af smitsom Kastesyge. I den resterende Del af December Maaned kastede yderligere tre Køer deres Kalv, men Dyrlæge blev ikke hentet og Efterbyrdsprøve ikke indsendt, fordi man afventede Resultatet af Undersøgelsen af den først indsendte Prøve. Denne viste sig imidlertid uegnet til Undersøgelse, fordi den var gaaet i Forraadelse, og da der kort før den 11 Januar 1934 paany indtraf et Kastningstilfælde, blev der atter indsendt en Efterbyrdsprøve til Veterinærdirektoratet til Undersøgelse, og ved denne konstateredes det, at paagældende Ko havde smitsom Kastning. Derefter er der yderligere i Tiden indtil den 4 Oktober 1934 indtruffet 4 Tilfælde af Kastning, medens kun tre Køer og een Kvie

har kælvet normalt, og af Sagsøgerens Kobesætning, der er paa 15 Stk, har paa nævnte Tidspunkt ni vist sig ikke at være med Kalv, skønt de er holdt til Tyr under Dyrslægetilsyn.

Sagsøgerens fornævnte tvende ved Siden af hinanden beliggende Fenner ligger mellem to Fenner, der tilhører henholdsvis Ejeren af Gaarden »Svenninggaard« og Ejeren af Gaarden »Nørgaard«, i hvis Besætninger der jævnlgt har været Tilfælde af Kalvekastning. Den til »Svenninggaard« hørende Fenne er skilt fra den Fenne, hvori Sagsøgeren havde sine Køer, ved et enkelt Hegn med tre Rækker Pigtraad og en mindre Grøft, den til »Nørgaard« hørende Fenne er skilt fra Sagsøgerens Grund ved en dybere Grøft med Pigtraad paa begge Sider af Grøften.

Det er af Sagsøgeren anbragt, at den smitsomme Kalvekastning ikke kan være paaført hans Køer af Kreaturerne paa de to sidstnævnte Naboejendomme, for »Nørgaard«s Vedkommende, fordi Hegnet udelukker Berøring mellem Dyrene, og for »Svenninggaard«s Vedkommende, fordi der ikke var Kastesyge mellem de Kvier, som Ejeren af »Svenninggaard« i Sommeren 1933 havde gaaende i sin Eng. Sagsøgeren har endvidere anført, at Smitten ej heller kan stamme fra en Ko, som han den 15 September 1933 har indkøbt hos Chr Boelt, idet der — bortset fra et ved Juletid indtruffet Kastningstilfælde, der menes at have sin Aarsag i et Uheld — først i Maj Maaned 1934 indtraf Tilfælde af Kastning i Boelts Besætning. Sagsøgeren, paa hvis Gaard der ikke i de sidste 25 Aar har været smitsom Kastning, anser det herefter for bevist, at hans Besætning er blevet smittet af de Sagsøgte Tyre, og idet han gør gældende, at de Sagsøgte har gjort sig skyldig i et til Erstatning forpligtende Forhold ved at have deres Tyre gaaende løse i deres Fenne under saadanne Forhold, at de kunde komme over til Sagsøgerens Kreaturer, har han under nærværende Sag søgt de Sagsøgte til at betale ham en Erstatning af 2830 Kr tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt p a fra den 6 Juni 1934 indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren henvist til, at det veterinære Sundhedsraad, der har haft Sagens Dokumenter til Gennemsyn, har udtalt, at den mest sandsynlige om end ikke beviste Smittevej maa søges i, at de Sagsøgte Tyre har været i Berøring med Sagsøgerens Besætning.

Det veterinære Sundhedsraad har som Svar paa Forespørgsler, der er rettede til det under Sagen, udtalt, dels »at Inkubationstiden ved smitsom Kastning er meget variabel hyppigst — — — 2—3 Maaneder undtagelsesvis væsentlig længere«, dels at Bedækningssmittens Betydning har været overvurderet, idet »Flertallet af de herhenhørende Forsøg har vist negativt Resultat, og der iagttages kun sjældent Tilfælde, hvor Bedækningssmitte maa siges at være utvivlsom«. Efter det om Inkubationstidens Længde anførte maa det stille sig som en ret fjerntliggende Mulighed, at Kastesmitte skulde hidrøre fra den Tyr, som i Juni Maaned bedækkede to af Sagsøgerens Køer, idet Sygdommen som foran nævnt først viste sig i Sagsøgerens Besætning den 18 December 1933. Mod at Sygdommen skulde stamme fra den Tyr, som i September Maaned bedækkede en af Sagsøgerens Kvier kan imidlertid anføres, at den be-

dækkede Kvie straks blev solgt til Slagtning, og at Kastesmitten ikke har vist sig mellem Sagsøgerens Kvier, der som nævnt gik i en Fenne for sig ved Siden af Køerne. Men selv om det med Forbigaaelse af andre Muligheder for Smitteoverføring kunde anses bevist, at Smitten hidrørte fra de Sagsøgte Tyre, vil der dog ikke kunne tillægges Sagsøgeren Erstatning, fordi han, skønt han vidste, at der var Kastesyge i den Sagsøgte Besætning, har forholdt sig passiv overfor, at de lod deres Køer og Tyre gaa løse i Fennen, uagtet det var en nærliggende Mulighed, at hans og de Sagsøgte Besætninger kom i Berøring med hinanden, ved at et eller flere af Dyrene fra Sagsøgerens eller de Sagsøgte Fenner gik over Aaen. Herefter vil de Sagsøgte være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre de Sagsøgte med 150 Kr.

Torsdag den 13 Februar.

Nr 158/1935. **Aktieselskabet Frederikssund Stadion**
 (Landsretssagfører V Carstensen)

m o d

Skattedepartementet (Kammeradvokaten),

betræffende Erlæggelse af Forlystelsesaftgift.

Kendelse afsagt af Fogedretten for Frederikssund Købstad m v den 6 November 1934: Forretningen kan ikke nyde Fremme.

Østre Landsrets Dom af 16 April 1935: Den begærte Udpantningsforretning bør nyde Fremme. Indstævnte, Frederikssund Stadion A/S, bør til det offentlige betale de Retsafgifter, som skulde have været erlagt, saafremt Ankesagen ikke havde været afgiftsfri for Appellanten. Skattedepartementets Vedkommende, samt i Salær til den kst Kammeradvokat 150 Kr, hvilke Omkostninger udredes inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

I Salær for Højesteret til Kammeradvokaten vil Appellanten have at betale 200 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret betaler Appellanten, Aktieselskabet Frederikssund Stadion, til Kammeradvokaten 200 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Politimesteren begærede Udpantning hos A/S Frederikssund Stadion ved dets Formand, Direktør Alb Jensen, Kignæsgaarden, for et Beløb af 4052,70 Kr plus Omkostninger, som Forlystelsesafgift i Henhold til Lov Nr 104 af 1 April 1922 for et den 22 August d A afholdt Motorstævne paa Selskabets Bane ud fra den Begrundelse, at der foreligger Væddeløb. Til Støtte for Begæringen henviser Politimesteren til, at der ved 2 Vestre Landsretdomme af 27 Marts d A er paalagt Afgift af Dirtrack.

For Rekvisitus mødte Landsretssagfører Knudsen, her, der protesterede mod den begærede Udpantning under Henvisning til, at der ikke forelaa en afgiftspligtig Fremvisning, idet der ikke forelaa, hvad man forstaar ved Væddeløb, men at det stedfundne Løb kun maatte opfattes som en Sportsopvisning.

Det er in confesso, at der er uddelt Præmier — dog ikke Penge — paa Grundlag af, hvem der kom først over Maallinien eller havde det bedst samlede Pointsantal.

Ved Sports-Motorklubbens Forretningsfører L Georg Niensens her under Forretningen givne Vidneudsagn er det oplyst, at Dirtrackkørsel er mere en artistisk Kørsel end Kørslen ved Stævnet, at Dirtrackkørsel kun kan udføres af Køreere, der er specielt uddannede hertil, hvorimod det er muligt for enhver Motorkører, at deltage i et Stævne, som afholdt i Frederikssund, at ingen af de Deltagende kan antages at have deltaget i Stævnet i Erhvervsøjemed, hvilket derimod overvejende er Tilfældet med Dirtrackkørere, at Opvisninger paa Baner tilsvarende Frederikssund Stadion har fundet Sted flere Steder her paa Sjælland, blandt andet saa sent som den 9 September d A paa Amager Travbane, uden at der er krævet Afgift.

Da der ifølge det saaledes oplyste sædvanemæssig ikke erlægges Afgift af Motorstævner tilsvarende det i Frederikssund den 26 August d A afholdte, og Stævnet ikke kan sidestilles med Dirtrack, men nærmere maa betragtes som en Sportsopvisning end et Væddeløb, og Udøverne ikke kan antages at have foretaget Præstationerne i Erhvervsøjemed, vil Rekvisiti Protest være at tage til Følge.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Kendelse er afsagt af Retten for Frederikssund Køb-

stad m v den 6 November 1934, og er af Appellanten, Skattedepartementet, paaanket her til Retten med Paastand om, at den begærte Udpantningsforretning nyder Fremme for et Beløb af 4052 Kr 70 Øre tilligemed Fogedsagens Omkostninger.

Indstævnte, Frederikssund Stadion A/S, paaastaar Kendelsen stadfæstet.

Da de paa Indstævntes Bane den 26 August 1934 afholdte Motorcykle- og Automobilløb, der fandt Sted efter Politimesterens Tilladelse, maa betegnes som Væddeløb, er de afgiftspligtige i Medfør af Lov Nr 104 af 1 April 1922 §§ 1 og 2, og da der ikke er Strid om Afgiftsbeløbets Størrelse, vil Appellantens Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for Landsretten vil Indstævnte have at udrede som nedenfor anført.

Nr 159/1935. **Aktieselskabet Frederikssund Stadion**
(Landsretssagfører V Carstensen)

m o d

Skattedepartementet (Kammeradvokaten),

betræffende Erlæggelse af Forlystelsesafgift.

Kendelse afsagt af Retten for Frederikssund Købstad m v den 6 November 1934: Forretningen kan ikke nyde Fremme.

Østre Landsrets Dom af 16 April 1935: Den begærte Udpantningsforretning bør nyde Fremme. Til det offentlige betaler Indstævnte, Frederikssund Stadion A/S, de Retsafgifter, som skulde have været erlagt, saafremt Ankesagen ikke havde været afgiftsfri for Appellanten, Skattedepartementets Vedkommende, samt i Salær til den kst Kammeradvokat 150 Kr, hvilke Omkostninger udredes inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

I Salær for Højesteret til Kammeradvokaten vil Appellanten have at betale 200 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salær for Højesteret betaler Appellanten Aktieselskabet Frederikssund Stadion, til Kammeradvokaten 200 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Politimesteren begærede Udpantning hos A/S Frederikssund Stadion ved dets Formand, Direktør Alb Jensen, Kignæsgaarden, for et Beløb af 1329,60 Kr med Omkostninger som Forlystelsesafgift i Henhold til Lov Nr 104 af 1 April 1922 for et den 16. September d A afholdt Ridestævne paa Selskabets Bane, ved hvilket der afholdtes et Heste-Grandprix, Travløb og Galopløb samt vistes Trojka- og Stridsvognskørsel, og at disse Løb maatte betragtes som Væddeløb.

For Rekvisitus mødte Landsrettsagfører Knudsen, der protesterede mod Forretningens Fremme under Henvisning til, at der ikke forelaa, hvad man forstaar ved Væddeløb, men kun en Sportsopvisning.

Det er in confesso, at der er uddelt Præmier — dog ikke Penge — paa Grundlag af, hvem der kom først over Maallinien.

Ved Landinspektør Holland Møllers under Forretningen givne Udsagn blev det oplyst og bekræftet, at alle Deltagerne enten var Tjenestemænd i Hæren eller private Personer, men at ingen professionelle Ryttere deltog, at Præmierne i to Travløb og et Galopløb tildeltes efter, hvem der kom først ind, men at der ikke var stor Forskel paa Størrelsen af Præmierne, og at de nærmest var at betragte som en Opmærksomhed mod Deltagerne, at der i Springkonkurrencen ingen Kapridning fandt Sted, idet Rytterne red en ad Gangen, at Deltagerne i Trojkaløb og Stridsvognskørsel alle fik Præmie, og at Stævnet udelukkende fandt Sted for at vække Interesse for Hestesport og Hesteavl. Endvidere oplystes ved Brev fra Dansk Rideforbund til Frederikssund Rideklub, at man aldrig tidligere ved tilsvarende Stævner var blevet krævet for Afgift.

Da dette Stævne efter det saaledes oplyste maa antages at have været kun en Sportsopvisning og ikke et Væddeløb, vil Rekvisiti Protest være at tage til Følge.

Landsrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Kendelse er afsagt af Retten for Frederikssund Købstad m v den 6 November 1934 og er af Appellanten Skattedepartementet paaanket her til Retten med Paastand om, at den begærte Udpantningsforretning nyder Fremme for et Beløb af 1329 Kr 60 Øre tilligemed Fogedsagens Omkostninger.

Indstævnte, Frederikssund Stadion A/S, paastaar Kendelsen stadfæstet.

Da de paa Ridestævnet, der afholdtes med Politimesterens Tilladelse, stedfundne Trav- og Galopløb maa betegnes som Væddeløb, findes de Indstævnte i Medfør af Lov Nr 104 af 1 April 1922 §§ 1 og 2 pligtige at svare Afgift af Indtægten af de solgte Billetter til Stævnet, og da der ikke er Strid om Afgiftsbeløbets Størrelse, vil Appellantens Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for Landsretten vil Indstævnte have at udrede som nedenfor anført.

Mandag den 17 Februar.

Nr 1/1936.

Matros Axel Georg Hansen

paakærer

Østre Landsrets Kendelse af 28 Maj 1935.

Københavns Byrets Kendelse af 3 Maj 1935: Den ovennævnte, af Overretssagfører I L Cohen for Sømand Axel Georg Hansen fremsatte Begæring om, at det paalægges Overbetjent Th Knudsen og Forstander Klarskov Jeppesen at afgive Vidneforklaring om de anførte, af Overretssagfører Cohen fremsatte Spørgsmaal, kan ikke tages til Følge.

Østre Landsrets Kendelse af 28 Maj 1935: Den paakærede Kendelse stadfæstes. Kæremaalets Omkostninger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret af Matros Axel Georg Hansen.

For Højesteret paastaar den kærende principalt, at den begærede Vidneførsel fremmes, uanset at der ikke er rejst Hovedsag, og at Vidnernes Indsigelse mod at besvare de dem forelagte Spørgsmaal forkastes, subsidiært i sidstnævnte Henseende, at Landsretten tager Bestemmelse om og i hvilket Omfang, Vidnerne er pligtige at besvare de dem forelagte Spørgsmaal.

Matros Hansen, der er født udenfor Ægteskab i 1896, blev i 1898 bortadopteret til et Ægtepar saaledes, at der ved Bevillingen tillagdes ham Adoptivforældrenes Navn og Arveret efter Adoptivforældrene. Af Sagens Oplysninger fremgaar det derhos, at begge Adoptivforældrene har været i Live, ogsaa efter at Hansen er blevet voksen; nu er de imidlertid begge døde, Adoptivfaderen som længstlevende i 1931; først efter dette Tidspunkt er Hansen begyndt at foretage Skridt for at opsøge sin Moder. Hansen, som er kendt med sin Moders Navn og Stilling ved Bortadoptionen samt med hendes Bopæl i 1901, har for Byretten forklaret, at det ikke er Spørgsmaalet om den eventuelle Arveret, der er afgørende for ham, idet han er rede til at frafalde den, hvis det er fornødent, og vil fastholde sin Begæring om Vidneførsel, selv om det godtgøres, at Arveretten er uden Betydning. Hans Standpunkt er dette, at han mener at have Krav paa Klarhed over Moderens Forhold for saa selv under sit eget Ansvar at kunne tage Stilling til, om det vil være rigtigt af ham at sætte sig i Forbindelse med hende, og under hvilken Form det i saa Fald bør ske.

Af samtlige foreliggende Oplysninger fremgaar det imidlertid, at Moderen, der er gift med en anden Mand end Hansens Fader, modsætter sig hans Ønske.

Under de saaledes foreliggende Omstændigheder findes Hansen ikke at have nogen saadan retlig Interesse i Vidneførslen, at hans Begæring herom kan tages til Følge.

Thi bestemmes:

Den begærede Vidneførsel bør ikke nyde Fremme.

Byretskendelsens Præmisser er saalydende:

Matros Axel Georg Hansen har gennem Overretssagfører I L Cohen til nærværende Ret begært Overbetjent i Københavns Politi Th Knudsen og Forstander Klarskov Jeppesen afhørt som Vidner til Oplysning om, hvilket Navn hans Moder bærer, og hvor hun bør.

Matros Hansen, der er født udenfor Ægteskab den 29 Oktober 1896, blev ved kgl Bevilling den 16 Marts 1898 bortadopteret til et Ægtepar. Bevillingen er givet paa sædvanlige Vilkaar, herunder at han faar tillagt Adoptanternes Familienavn, samt at han ikke taber den ham efter hans egne Slægtinge tilkommende Arveret. I Bevillingen nævntes Moderens fulde Navn og Faderens Stilling og fulde Navn. Begge Adoptivforældrene er nu døde, senest Adoptivfaderen i 1931.

Matros Hansen har forklaret, at han i sin Tid gentagne Gange har spurgt Adoptivforældrene, hvem hans Moder nærmere var, men at Adoptivforældrene i det hele kun har svaret, at de ikke vidste andet, end at hans Moder vist ikke ønskede at komme i Forbindelse med ham. I 1931 begyndte han, der indtil da i mange Aar næsten stadig har sejlet i udenrigs Fart, at søge Oplysning om Moderen, idet han tænkte sig, at hun nu maatte være blevet saa gammel, at han matte gøre noget ved Sagen, hvis han vilde opnaa et Resultat i hendes Levetid. Han fik derefter ved Henvendelse til Justitsministeriet Oplysning om Moderens Bopæl, da Adoptivbevillingen blev givet, og henvendte sig hermed til Københavns Politis 4 Afdeling. Her blev der optaget Rapport angaaende hans Begæring af en Politibetjent, der samtidig ved telefonisk Henvendelse til Folkeregistret fik oplyst Moderens Adresse i 1901 og hendes Fødested og -tid; vedkommende Sognepræst har dog paa hans, paa Grundlag heraf fremsatte Forespørgsel, erklæret ikke at kunne finde Moderen i de paa-gældende Kirkebøger. Nogen Tid efter Rapportens Optagelse meddelte Politiet ham imidlertid, at Politiet ikke vilde give ham nogen Oplysning om Moderen.

Det fremgaar videre af Matros Hansens og Forstander Klarskov Jeppesens Forklaringer, at sidstnævnte senere paa Hansens Vegne og med dennes Tilslutning indgav et Andragende til Justitsministeriet, i hvilket Andragende man foreslog, at Hansen og hans Moder og dennes nuværende Mand kom til Stede i Forstanderens Hjem usete af hinanden, saaledes at Forstanderen derpaa fik Lejlighed til at tale med Moderen og hendes Mand for paa Grundlag heraf at afgøre efter sit bedste Skøn, om Parterne skulde føres sammen eller forlade Hjemmet uden at se hinanden. Resultatet blev, at Moderen og hendes Mand ved Politiets Formidling til en aftalt Tid indfandt sig i Forstanderens Hjem og tog

Ophold i et Værelse paa den ene Side af Spisestuen, medens Hansen indfandt sig ad en anden Indgang og fik Ophold i en Stue paa den anden Side af Spisestuen, saaledes at Parterne intet saa til hinanden. Forstanderen forhandlede derefter med Parterne hver for sig med det Resultat, at Hansen fik en Samtale med Moderens Mand, men frafaldt sit Ønske om at se Moderen selv, efter Forstanderens Opfattelse, fordi Hansen i sin oprevne Sindstilstand lod sig influere af Mandens lidet imødekommende Holdning overfor Hansens Ønske i saa Henseende. Moderen og hendes Mand forlod nu Hjemmet, og senere paa Dagen fik saa Hansen, der paa Forhaand havde maattet forpligte sig til ikke at udforske Moderens Bopæl og Navn, Lov til at gaa.

Forstander Klarskov Jeppesen har yderligere forklaret, at han kom til at medvirke i Sagen derved, at Hansen gik paa det af ham ledede Aftenkursus. Hansen gjorde her et saa deprimeret Indtryk, at Forstanderen fandt Anledning til at tale nærmere med ham, og Hansen fortalte da, at han følte det som en Nødvendighed at komme i Forbindelse med sin Moder, men at Politiet stillede sig afvisende heroverfor, og, da Forstanderen fik det Indtryk, at der kunde blive Spørgsmaal om en aandelig Katastrophe for Hansen, tog han sig saa af Sagen. Nogen Tid efter det nævnte Andragendes Indgivelse havde han efter Anmodning af 4de Politiinspektør en Samtale med denne, og det blev her aftalt, at Politiet vilde foranledige Moderen og hendes Mand til Stede hos Forstanderen paa de angivne Vilkaar, og denne pointerede inden Mødedagen paany overfor Hansen, at det var overladt Forstanderens bedste Skøn at afgøre, om Hansen nu ogsaa vilde komme til at tale med Moderen. Forstanderen har ikke dengang eller senere erfaret Moderens Navn og Bopæl. Derimod har han en noget usikker Erindring om hendes Mands Stilling. Han har imidlertid vægret sig ved at efterkomme Overretssagfører Cohens Krav om at afgive Forklaring om, hvad denne Erindring gaar ud paa, idet han — uden iøvrigt at kende noget til Moderens Hjem og Kaar — befrygter, at der afstedkommes Fortræd for Moderen, hvis han afgiver en saadan Forklaring.

Overbetjent Knudsen, der gør Tjeneste i 4de Politiinspektorat, hvorigennem Eftersøgningen af Hansens Moder som nævnt i sin Tid blev foretaget, har forklaret, at det er en aldeles fast Praksis i Afdelingen, at den Politimand, der i et Tilfælde som det foreliggende taler med en Rekvirent, tilkendegiver denne, at Politiet kun vil være ham behjælpelig under den Forudsætning, at hvis den eftersøgte Person vægrer sig ved at komme i Forbindelse med Rekvirenten, vil Politiet ikke til denne afgive de Oplysninger om Eftersøgte, som Politiet er kommet i Besiddelse af. Overbetjenten kan dog ikke specielt erklære, at Matros Hansen i nærværende Tilfælde har modtaget en saadan sædvanlig Tilkendegivelse. Iøvrigt har Overbetjenten efter Paalæg af Politidirektøren under Henvisning til Retsplejelovens § 169, 3 Stk 3 Afsnit, nægtet at afgive Vidneforklaring angaaende sin Viden med Hensyn til Hansens Moders Navn og Bopæl, hvilken Viden han har erklæret kun at have faaet gennem den politimæssige Undersøgelse.

Overretssagfører Cohen har derefter anmodet Retten om fra 4de Politiinspektør at søge oplyst, om det er en undtagelsesfri gældende

Praksis, at Oplysninger angaaende Familieretsforhold som her omhandlede ikke meddeles de oplysningssøgende, uden at Politiet indhenter Samtykke fra de Personer, hvorom Oplysning søges, og saaledes, at Oplysningerne ikke gives, naar saadant Samtykke ikke foreligger. 4de Politiinspektør har i en fremlagt Erklæring hertil svaret, at den af Overretssagføreren nævnte Praksis stedse har været fulgt af Københavns Politi i Sager af den omhandlede Art. Politiinspektøren har samtidig med Hensyn til Politipersonalets almindelige Diskretionspligt henvist til den af Justitsministeriet udfærdigede Instruks af 7 Juni 1869 § 12, hvori det hedder: »Enhver skal iagttage Tavshed med Hensyn til alt, hvis Beskaffenhed udfordrer det.«

Overretssagfører Cohen har nu nedlagt Paastand om, at det ved Rettens Kendelse paalægges de to nævnte Vidner at afgive de omspurgte Vidneforklaringer. Han bestrider, at der haves Hjemmel til at fritage dem herfor, idet han med Hensyn til Overbetjent Knudsen anfører, at der ikke ved Lov eller anden Forskrift er paalagt Overbetjenten Tavshedspligt angaaende de heromhandlede Oplysninger. Han henviser derhos blandt andet til, at Hansen allerede paa Grund af sin Arveret efter Moderen har Interesse i at faa de begærede Oplysninger, hvorved bemærkes, at Hansen under sin Forklaring har udtalt, at det ikke er dette Spørgsmaal, der er afgørende for ham.

Overbetjent Knudsen findes imidlertid i Retsplejelovens § 169, 3 Stk at have Hjemmel til at vægre sig ved at afgive den begærede Forklaring, hvorved bemærkes, at Politiet i Tilfælde som det foreliggende maa være beføjet til kun at indlade sig paa at eftersøge Vedkommende under den Forudsætning, at Politiet selv paa Grundlag af Indholdet af de derefter fremskaffede Oplysninger afgør, om det vil udlevere disse, og til ellers at nægte at foretage Eftersøgninger. Hvad Forstander Klarskov Jeppesen angaar, har denne kun beskæftiget sig med Sagen i Tillid til hans og Hansens Aftale om, at Forstanderen selv skulde være raadig over, om Hansen og Moderen burde bringes sammen, ligesom denne Aftale har ligget til Grund for Forstanderens derpaa følgende Aftale med Politiet, gennem hvilket Forstanderen er kommet i Besiddelse af de omspurgte Oplysninger. Det maa nu anses som et Brud paa den af Hansen saaledes indgaaede lovlige og rimelige Aftale, hvis Hansen gennem en Vidneforklaring aftvinger Forstanderen de omspurgte Oplysninger imod hans Vilje, og hans Vægtring ved at afgive Forklaring findes derfor berettiget.

Herefter vil den fremsatte Paastand i det hele ikke kunne tages til Følge.

Landsretskendelsens Præmisser er saalydende:

Den paakærede Kendelse er afsagt af Københavns Byrets 15 Afdeling den 4 Maj 1935 og paastaas af den kærende Matros Axel Georg Hansen forandret i Overensstemmelse med hans Paastand for Underretten.

Til Støtte for Paastanden om, at den begærte Vidneførsel bør tilstedes, gør den kærende for Landsretten bl a gældende, at Vidnesagen maa betragtes som et Slags Arvelegitimationstingsvidne, hvis Optagelse haster.

Heri kan der ikke gives ham Medhold. Det, den kærende maa antages at ønske, er ikke at sikre sig Bevis for at være arveberettiget — hans Egenskab af Arving følger umiddelbart af Loven — eller overhovedet at føre eller sikre et Bevis. Det, han ønsker, er at opnåa nogle faktiske Oplysninger uden Anledning i eller Henblik paa nogen Retstvist. Saa-danne Oplysninger kan imidlertid ikke uden videre fremskaffes blot ved at indkalde Personer, der er vidende om dem, som Vidner. En Kreditor, der ikke kender sin Skyldners nye Adresse, kan ikke tvinge en Person, som han ved kender denne, til gennem Vidneinstitutionen — uden Retssag — at oplyse ham derom. Vidneførsel er efter Retsplejeloven — se dennes § 353, 1 Stk, 2 Pkt og 3 Stk, jfr § 434 — og vor Rets almindelige Grundsætninger i Almindelighed kun hjemlet for at føre eller sikre et Bevis i en Retssag, og for at den Kærende efter de saaledes gældende Regler skulde kunne faa Medhold i Vidneførsel udenfor Retssag, maatte han i al Fald godtgøre, at han for Tiden har en ganske særlig Interesse i at faa den her begærte Vidneførsel fremmet. Nogen saadan retlig Interesse i for Tiden at kende sin Moders Adresse og ægteskabelige Forhold har han ikke godtgjort, og som ovenfor udviklet, skønnes en saadan Interesse ikke at ligge i selve dette, at han har Arveret efter hende.

I Henhold til det anførte vil den paakærede Kendelse være at stad-fæste.

Kæremaalets Omkostninger vil være at ophæve.

Onsdag den 19 Februar.

Nr 106/1935.

Rigsadvokaten

mod

Jens Martinus Hollesen, Karl Ejnar Andersen og Jens Peter Jensen (Cohn, Holten-Bechtolsheim, Ahnfelt-Rønne),

der tiltales for Aager.

København's Byrets Dom af 17 December 1934: De Tiltalte, Karl Ejnar Andersen og Jens Peter Jensen, bør for det offentlige Tiltale i denne Sag fri at være. Tiltalte Jens Martinus Hollesen bør inden 14 Dage fra Dato til Statskassen bøde 1000 Kr, saaledes at Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 50 Dage. Sagens Omkostninger, derunder Salærerne til de for de Tiltalte Andersen og Jensen beskikkede Forsvarere, Overretssagfører Valdemar Jensen 50 Kr og Overretssagfører Vibe-Hastrup 50 Kr udredes af det offentlige, medens Tiltalte Hollesen vil have at udrede i Salær til den for ham beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Anker-Jensen, 100 Kr samt inden 15 Dage fra Dato: til Carl Johan Hammeken, Sundevedsgade 2, 200 Kr, til Holger Ræbild, St Regnegade 5, 300 Kr, til Oliver Christensen, Valdemarsgade 26, 25 Kr, til

Thorkild Hansen, Colbjørnsensgade 28, 100 Kr, til Haagen Tønder, Vestergade 1, 100 Kr, til Carl Rolf Ferdinand Jensen, Jerichausgade 52, 75 Kr.

Østre Landsrets Dom af 4 Marts 1935: De Tiltalte, Jens Martinus Hollesen, Karl Einar Andersen og Jens Peter Jensen bør straffes med Hæfte, Tiltalte Hollesen i 30 Dage og de Tiltalte Andersen og Jensen hver i 14 Dage. Tiltalte Hollesen bør derhos til Statskassen bøde 1000 Kr med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 30 Dage. Til Skrædermester Carl Pedersen bør Tiltalte Hollesen betale 1400 Kr. Med Hensyn til de ved Byrettens Dom tilkendte Erstatninger bør Dommen ved Magt at stande. Tiltalte Hollesen bør derhos betale Sagens ham vedrørende Omkostninger for begge Retter, derunder det ved Byretsdommen fastsatte Salær samt 75 Kr i Salær til den for ham beskikkede Forsvarer for Landsretten, Overretssagfører Anker-Jensen. De Tiltalte Andersen og Jensen bør hver for sig betale de deres beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Valdemar Jensen og Overretssagfører Vibe-Hastrup ved Byrettens Dom tilkendte Salær og i Salær for Sagens Førelse for Landsretten 50 Kr til hver af Forsvarerne samt een for begge og begge for een udrede Sagens øvrige dem vedrørende Omkostninger for begge Retter. De idømte Erstatninger at udrede inden 15 Dage og den idømte Bøde inden 30 Dage efter Dommens Forkyndelse og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket dels af de Tiltalte, dels af det offentlige.

Efter det for Højesteret oplyste var Skrædermester Carl Pedersens Forretning i de senere Aar, uanset at Bruttoomsætningen i det væsenlige var uforandret, gaaet betydeligt tilbage.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde tiltrædes det, at de Tiltalte Hollesen og Jensen for de i Anklageskriftet nævnte Forhold, er anset efter Straffelovens § 282. Straffen findes for hver især at burde bestemmes til Hæfte i 30 Dage.

Tiltalte Andersen ses ikke at have paadraget sig Medansvar for det af Tiltalte Jensen udviste Forhold, og da det ej heller iøvrigt er godtgjort, at han har begaaet nogen Handling, der vil kunne paadrage ham Straf for Aager, vil denne Tiltalte i det hele være at frifinde.

De nedlagte Erstatningspaastande findes, som Sagen er forelagt for Højesteret, ikke egnede til at tages under Paakendelse.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte Karl Einar Andersen bør for det offentlige Tiltale i denne Sag fri at være.

De Tiltalte Jens Martinus Hollesen og Jens Peter Jensen bør straffes med Hæfte hver især i 30 Dage.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Underret og Landsret bør Landsrettens Dom, forsaavidt angaar de Tiltalte Hollesen og Jensen, ved Magt at stande. I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Ahnfelt-Rønne betaler Tiltalte Jensen derhos 300 Kroner. For Tiltalte Andersens Vedkommende udreder det offentlige Sagens Omkostninger for alle Retter, derunder i Salær til Overretssagfører Valdemar Jensen 50 Kroner og 50 Kroner og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim 300 Kroner. Det offentlige udreder derhos i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Cohn 300 Kroner.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 24 Oktober 1934 er 1) Jens Martinus Hollesen sat under Tiltale til at lide Straf for Ager efter Straffelovens § 282 ved fra sin Bopæl, Hindegade 3, her i Staden at have drevet Forretning som Pengeudlaaner og herunder udnyttet nedennævnte Laantageres Nød eller Afhængighed til at betinge sig og oppebære Ydelser i Form af Rente eller Lagerleje, som staar i aabenbart Misforhold til Modydelsen:

1. (I)

Skrædermester Carl Pedersen, af hvem han i Tiden fra den 1 Januar 1933 til den 31 December 1933 af et Restlaan paa 1) 1489 Kr og 7 nye Laan paa henholdsvis 2) 840 Kr, 3) 400 Kr, 4) 600 Kr, 5) 180 Kr, 6) 600 Kr, 7) 325 Kr og 8) 800 Kr, ialt 5315 Kr stiftede den 1 Marts 1933, den 1 April*) 1933, den 16 September 1933, den 20 September 1933, den 5 Oktober 1933, den 2 November 1933 og den 12 December 1933, har oppebaaret 1684 Kr, svarende til en Rente af 75 pCt p a (6½ pCt pr Maaned).

2. (II)

Manufakturhandler Carl Johan Hammeken, af hvem han i Tiden fra den 1 Januar 1933 til den 15 Maj 1933 af et Restlaan paa 942 Kr, stiftet i 1932, har oppebaaret 226 Kr, svarende til en Rente af 64 pCt p a, og i Tiden fra den 1 Februar 1933 til den 1 Maj 1933 af et Laan paa 587 Kr oppebaaret 93 Kr, svarende til en Rente af 77 pCt p a.

3. (III)

Grosserer Holger Ræbild, af hvem han i Tiden fra den 1 Januar 1933 til den 24 Oktober 1933 af to Restlaan paa 525 Kr og 672 Kr samt et

*) Skal være Maj.

nyt den 1 Juni 1933 stiftet Laan paa 203 Kr har oppebaaret 542 Kr, svarende til en Rente paa 61 pCt p a.

4. (IV)

Repræsentant Svend Repp-Jensen, af hvem han 1) af et Restlaan paa 716 Kr i Tiden fra den 1 Januar 1933 til den 31 Marts 1933 har oppebaaret 116 Kr, svarende til en Rente af 85 pCt p a, 2) af et Laan paa 376 Kr i Tiden fra den 1 April 1933 til den 1 Maj 1933 oppebaaret 24 Kr, svarende til en Rente paa 75 pCt p a, 3) af et Laan paa 1200 Kr i Tiden fra den 15 Maj 1933 til den 15 September 1933 oppebaaret 339 Kr, svarende til en Rente paa 85 pCt p a, 4) af et Laan paa 460 Kr i Tiden fra den 15 Juni 1933 til den 15 September 1933 oppebaaret 110 Kr, svarende til en Rente paa 95 pCt p a, og 5) af et Laan paa 562*) Kr i Tiden fra den 16 September 1933 til den 28 Februar 1934 oppebaaret 197 Kr, svarende til en Rente paa 96 pCt p a (8 pCt pr Maaned).

5. (V)

Guldsmed Knud Prahl, af hvem han i Tiden fra den 1 Januar 1933 til den 7 Maj 1934 af et Restlaan paa 699 Kr og to nye Laan paa 102 Kr og 940 Kr, stiftede den 8 Januar 1933 og den 11 Februar 1933 har oppebaaret 1317 Kr, svarende til en Rente paa 64 pCt p a.

6. (VIII)

Repræsentant Oliver Christensen, af hvem han i Tiden fra den 30 Januar 1933 til den 1 Juli 1933 af et Laan paa 460 Kr her betinget sig 120 Kr i Rente, svarende til 108 pCt p a, af hvilket Rentebeløb han dog kun har faaet udbetalt 110 Kr, svarende til 99 pCt p a.

7. (IX)

Grosserer Thorkild Hansen, af hvem han i Tiden fra den 22 Marts 1933 til den 3 Juni 1933 af et Laan paa 2000 Kr har betinget sig en Rente paa 270 Kr, svarende til 98 pCt p a, af hvilket Beløb han dog kun har oppebaaret 234 Kr, svarende til en Rente paa 85 pCt p a.

8. (X)

Grosserer Haagen Tønder, af hvem han i Tiden fra den 2 August 1933 til den 5 Juni 1934 af et Laan paa 368 Kr har oppebaaret 184 Kr, svarende til en Rente paa 86 pCt p a.

9. (XIII)

Grosserer Carl Rolf Ferdinand Jensen, af hvem han af seks stadig løbende Laan paa 460 Kr, 92 Kr, 185 Kr, 253 Kr, 117 Kr og 177 Kr, stiftede henholdsvis den 6 Oktober 1933, den 8 Oktober 1933, den 19 Oktober 1933, den 10 November 1933, den 3 Januar 1934 og den 1 Februar 1934, har oppebaaret 398 Kr, svarende til en Rente paa 85 pCt p a.

Tiltalte er derhos paastaaet dømt til at udrede Erstatning i Over-

*) Skal være 552.

ensstemmelse med de under Forundersøgelsen nedlagte Paastande. Under Proceduren er Tiltalte endvidere i Medfør af Straffelovens § 50, Stk 2, hvis han anses med Frihedsstraf, tillige paastaet idømt Bøde som Tillægsstraf.

Ved Anklageskrift af 5 December 1934 er 2) Karl Ejnar Andersen og 3) Jens Peter Jensen sat under Tiltale til at lide Straf for Aager efter Straffelovens § 282 ved — delvis i Forening — paa den nedenfor beskrevne Maade som Pengeudlaanere her i Staden at have udnyttet ovennævnte Skrædermester Carl Pedersens Afhængighed og Nød til af de ham mod Haandpant ydede Pengelaan at betinge sig og oppebære Fordele, der staar i aabenbart Misforhold til Modydelsen:

I.

Karl Ejnar Andersen:

I Tiden fra den 1 Januar 1933 til den 1 Juni 1933 fik Skrædermester Carl Pedersen med Tiltalte som Mellemand Veksler til et Beløb af 14 394 Kr diskonteret hos Medtiltalte Jens Peter Jensen for et Vederlag af 15 pCt i Diskonto pr Vekselsomsætning, hvilket indbragte 2159 Kr 10 Øre, svarende til en Rente paa 77,9 pCt p a af Laanesummen (den effektive Rente 91,64 pCt p a), hvoraf 1439 Kr 40 Øre svarende til en Diskonto paa 10 pCt pr Vekselsomsætning efter forudgaaende Aftale med Tiltalte Jensen blev anvendt til Betaling af Tiltaltes Gæld til denne, hvorhos Tiltalte yderligere ved Udnyttelse af sin Stilling som Diskontør for Skrædermester Carl Pedersen formaaede denne til den 15 Februar og den 15 Juni 1933 at levere sig gratis to Habitter og en Damedragt til en Værdi af 580 Kr, saaledes at han ialt har haft en Fordel paa 2739 Kr 10 Øre, svarende til 98,81 pCt p a (effektiv Rente 116,26 pCt p a) af Skrædermester Carl Pedersens Veksleengagement med Tiltalte Peter Jensen.

II.

Jens Peter Jensen:

1.

I Tiden fra den 1 Januar 1933 til den 1 December 1933 diskonterede Tiltalte (indtil 1 Juni 1933 som Bagmand for Medtiltalte Andersen) Veksler for 35 319 Kr 75 Øre for fornævnte Skrædermester Carl Pedersen imod et Vederlag paa 10 pCt i Diskonto pr Vekselsomsætning (plus 8 pCt p a), hvilket indbragte 3531 Kr 97 Øre, svarende til en Rente paa 47,31 pCt p a af Laanesummen (effektiv Rente med de 8 pCt p a inkluderet: 62,64 pCt p a), hvoraf 1439 Kr 40 Øre som beskrevet under Forhold I, blev anvendt til Dækning af Medtiltalte Andersens Gæld til Tiltalte.

2.

I Tiden fra den 1 December 1933 til den 1 Marts 1934 diskonterede Tiltalte Veksler for Skrædermester Pedersen til et Beløb af 11 839 Kr 94 Øre imod et Vederlag paa 2 pCt i Diskonto pr Maaned, hvilket indbragte 378 Kr 39 Øre, svarende til en Rente paa 24,85 pCt p a (effektiv Rente 25,9 pCt p a).

3.

I Tiden fra den 20 April 1933 til den 10 Januar 1934 diskonterede

Tiltalte for Skrædermester Pedersen yderligere 10 Veksler til et samlet Paalydende af 13000 Kr til forskellige Rentesatser, hvilket indbragte 714 Kr, svarende til en Rente paa 46,2 pCt p a (effektiv Rente 49,9 pCt p a).

I Medfør af Straffelovens § 50, Stk 2 er de 2 Tiltalte, hvis de anses med Frihedsstraf, paastaaet tillige idømt Bøder som Tillægsstraf.

Jens Martinus Hollesen er født den 28 Maj 1877, Karl Ejnar Andersen er født den 6 Maj 1897 og Jens Peter Jensen er født den 1 Februar 1876. og ingen af de Tiltalte er fundet tidligere straffet, bortset fra, at Tiltalte Jensen den 9 Februar 1919 ved Københavns Kriminal- og Politiret har vedtaget en Bøde paa 300 Kr for Overtrædelse af Indenrigsministeriets Bekendtgørelse af 15 August 1918 § 6.

Der er for samtlige Tiltalte nedlagt Paastand paa Frifindelse, subsidiært paa Strafadmaaling efter Straffelovens § 287, Stk 1.

Rigtigheden af de i Anklageskrifterne anførte Laanesummer og Renten heraf er anerkendt, men der er fra Forsvarernes Side gjort opmærksom paa, at naar Renten er opgjort som aarlig Rente, giver dette ikke det rigtige Indtryk af det virkelige Forhold, idet det i det store og hele har drejet sig om kortvarige Laan med en maanedlig beregnet Rente, der maa sammenlignes med den for Pantelaanere tilladte Rente af 4 pCt maanedlig, og at Renten maa blive dyrere efter Skalaen: Bank — Assi-stenshus — Pantelaaner — privat Udlaaner.

Foreløbig bemærkes, at naar der i Anklageskrifterne er henvist til de Tiltaltes Udnyttelse af Laanetageres Afhængighed, ses ikke nogen af Laantagerne at have været afhængig af de Tiltalte paa den Maade, som Ordene: »et overfor ham bestaaende Afhængighedsforhold« i Straffelovens § 282 hentyder til, idet dette Forhold er sidestillet med »Nød, Enfoldighed og Uerfarenhed« og saaledes ikke kan betegne den Afhængighed, der kan tales om hos den, der oprindeligt har ladet sig udnytte af disse 3 sidst-nævnte Grunde.

Der bliver saaledes herefter kun Spørgsmaal om, hvorvidt de Tiltalte har udnyttet Laantageres Nød, hvad de Tiltalte har benægtet.

Dette maa undersøges særskilt for hver enkelt af Laantagerne.

Fælles for alle disse bemærkes, at naar Straffelovens § 282 taler om »Nød«, maa det erindres, at de Tiltalte dog har regnet med, at det var Laantagere, der kunde betale høje Renter, saa at den øjeblikkelige tvingende Pengemangel hos en muligvis ellers velsitueret Mand ikke behøver at falde udenfor dette Nødsbegreb.

Paa den anden Side er det ikke nok, at det er en Nødssituation, der har foranlediget Pengemangelen, idet Nøden skal være »udnyttet«, det vil sige til Opnaaelse af et Vederlag, der staar i et stærkt Misforhold til Risikoen. Her har det Betydning, om der foreligger Sikkerhedsstillelse. Endelig bemærkes, at i Torps Betænkning af 1917 staar blandt andet: »at det blandt Pantelaanere og andre Udlaanere maatte have været fast, gammel Praxis at betinge sig fra 60 til 120 pCt eller mere p a, selv hvor der ikke foreligger nogen ekstraordinær Risiko, skulde ikke gerne kunne paaberaabes som Frifindelsesgrund under en Aagersag«.

Carl Johan Hammeken og Holger Ræbild.

Her var fuld Sikkerhed i Varer, og de beregnede og betalte Renter

findes fra Tiltalte Hollesens Side at have været Udnyttelse af Laantagerens Frygt for ikke at kunne betale Vekselgæld.

Svend Repp-Jensen.

Ogsaa her forelaa Sikkerhed i Varer, og skønt Laantageren ikke har følt sig forurettet, er Udnyttelsen af hans nødlidende Økonomi endda stærkere end i de to foregaaende Tilfælde.

Knud Prahl.

Da Tiltalte Hollesen her godvillig har nedsat Renten efter Laantagerens Anmodning, vil han efter Omstændighederne — Laantageren finder sig ikke forurettet — paa dette Punkt være at frifinde.

Oliver Christensen, Thorkild Hansen, Haagen Tønder og Carl Rolf Ferdinand Jensen.

Her forelaa fuld Sikkerhed i Varer, og den betingede og modtagne Rente skønnes at være en Udnyttelse af Laantagerens øjeblikkelige Pengeød.

Carl Pedersen.

Ogsaa her forelaa Sikkerhedsstillelse og en uforholdsmæssig Rente-fortjeneste, men særlige Forhold gør sig gældende. Denne Laantager, der, som det fremgaar af Anklageskrifterne, har været Kunde hos samtlige de Tiltalte, har siden 1924 været Klient hos Tiltalte Hollesen, har været ude af Forholdet, har selv søgt Laan igen, og har i de samme Aar kunnet holde sin Forretning endda med stigende Fortjeneste (sidste Aars Fortjeneste som skattepligtig opgivet til 12 000 Kr). Han søger nu Akkord, men hans private og forretningsmæssige Position synes dog at have været af en saadan Beskaffenhed, at det findes betænkeligt her at tale om Udnyttelse af Nød, idet hans Forretning gjorde Indtryk af at have været baseret paa at kunne taale høje Renteudgifter, og idet hans personlige Optræden overfor de Tiltalte har svaret hertil.

Efter Sagens Opkomst har de Tiltalte Andersen og Jensen jøvrigt ordnet deres Forhold med denne Laantager, saaledes at de nu ingen Fortjeneste har haft af ham.

Paa dette Punkt vil Tiltalte Hollesen derfor være at frifinde, ligesom de Tiltalte Andersen og Jensen i det hele vil være at frifinde.

I Betragtning af samtlige Omstændigheder findes den af Tiltalte Hollesen forskyldte Straf for Overtrædelse af Straffelovens § 282 at kunne fastsættes under Hensyntagen til Straffelovens § 287, Stk 1, hvorefter Straffen bestemmes til en Statskassebøde paa 1000 Kr, subsidiært Hæfte i 50 Dage.

Tiltalte Hollesen vil desuden have at udrede i Erstatninger til Carl Johan Hammeken 200 Kr, Holger Ræbild 300 Kr, Oliver Christensen 25 Kr, Thorkild Hansen 100 Kr, Haagen Tønder 100 Kr, Carl Rolf Ferdinand Jensen 75 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 10 Afdeling den 17 December 1934 (Nr 187/1934 og 253/1934) og er af Tiltalte Jens Martinus Hollesen paaanket til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Domfældelse i Overensstemmelse med Anklageskrifterne af samtlige

Tiltalte, nemlig Tiltalte Hollesen og de Tiltalte Karl Ejnar Andersen og Jens Peter Jensen, for Tiltalte Hollesens Vedkommende tillige til Skærpeelse af Straffen.

I Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde tiltrædes det, at Tiltalte Hollesen i de i Anklageskriftet af 24 Oktober 1934 under Numrene 2—4 og 6—9 omhandlede Forhold er fundet skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 282. Efter Omstændighederne findes det imidlertid ikke at kunne betvivles, at Tiltalte Hollesen i de under 1 og 5 omhandlede Tilfælde har udnyttet de paagældendes Nød eller Afhængighed, hvorved bemærkes, at der ikke ses at være noget til Hinder for, at det Afhængighedsforhold, hvortil Straffelovens § 282 sigter, kan være begrundet i det mellem Parterne forud bestaaende Laaneforhold, samt for Carl Pedersens Vedkommende, at det efter det oplyste ikke kan antages, at han efter 1 Januar 1933 paa noget Tidspunkt har været ude af Laaneforholdet.

For de Tiltalte Andersens og Jensens Vedkommende findes det ligeledes at maatte statuere, at de ved de i Anklageskriftet af 5 December 1934 beskrevne Forhold har gjort sig skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 282, idet det efter Forholdenes hele Karakter maatte staa dem klart, at Carl Pedersen befandt sig i en Nødssituation, og idet det betingede Vederlag, navnlig i Betragtning af den stillede Sikkerhed maa siges at have staaet i aabenbart Misforhold til Modydelsen. For Tiltalte Andersens Vedkommende bemærkes særligt, at han maa anses som medskyldig i den af Tiltalte Jensen begaaede Ager.

Herefter vil de Tiltalte i det hele være at dømme i Overensstemmelse med Anklageskrifterne, idet Straffen findes at burde bestemmes til Hæfte, for Tiltalte Hollesen i 30 Dage og for de Tiltalte Andersen og Jensen hver især i 14 Dage.

I Medfør af Straffelovens § 50 II vil der derhos som Tillægsstraf være at idømme Tiltalte Hollesen en Statskassen tilfaldende Bøde af 1000 Kr med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 30 Dage.

Af Skrædermester Carl Pedersen er der nedlagt Paastand om, at Tiltalte Hollesen tilpligtes at tilbagelevere samtlige haandpantsatte Varer, at kvittere Laanet Kr 1489,56 som værende indfriet, og at tilbagebetale Pedersen Kr 585,69. Han har derhos nedlagt nogle subsidiære Paastande.

Idet bemærkes, at Paastandene ikke findes egnede til at tages under Paakendelse i Straffesagen i den Form, hvori de er nedlagte, vil der efter Omstændighederne være at tilkende Pedersen en Erstatning paa 1400 Kr. hvorved der intet er afgjort med Hensyn til Pedersens Restskyld til Tiltalte Hollesen.

Med Hensyn til de tilkendte Erstatninger vil Dommen være at stadfæste.

Nr 184/1935. Gartner **Valdemar Hansen** (Møldrup efter Ordre)

m o d

Fyens Disconto Kasse, Bank-Aktieselskab (David),

betræffende Indstævntes Berettigelse til uden Kvittering af nogen Del af Panteretten at indtale den frie Del af et tildels »indefrosset« Skadesløsbrev.

Østre Landsrets Dom af 31 Maj 1935: De Sagsøgte, **Fyens Disconto Kasse, Bank-Aktieselskab**, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gartner **Vald Hansen**, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 200 Kr inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gartner **Valdemar Hansen**, til Indstævnte, **Fyens Disconto Kasse**, 300 Kroner.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører **Møldrup** hos det offentlige 200 Kroner.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 1 Februar 1930 udstedte Gartner **Vald Hansen**, **Lumby**, til **Bank-Aktieselskabet, Fyens Disconto Kasse**, der havde indrømmet ham en Kassekredit paa indtil 5000 Kr, Skadesløsbrev for det nævnte Beløb med oprykkende Panteret i Ejendommen Matr Nr 9 a m fl af **Lumby By** og Sogn. I Anledning af Kreditens Forhøjelse til 20 000 Kr udstedte Gartner **Hansen** den 6 Februar 1931 til **Banken Forskrivning**, hvori han forpligtede sig til skadesløst at betale det nævnte Beløb, eller hvad han til enhver Tid maatte være skyldig, efter een Maanedes Opsigelse fra Bankens Side eller efter dennes Forlangende straks, hvis Renter eller Provision nogen- sinde udeblev ud over 14 Dage, efter at Opgørelse var Skyldneren tilstillet; til Sikkerhed haandpantatte han en Livsforsikringspolice, hvorhos Panteretten efter Skadesløsbrevet ved Paategning derpaa af samme Dag udvidedes til at gælde for ialt 23 000 Kr oprykkende efter 25 500 Kr til

Østifternes Kreditforening. Endelig forpligtede Gartner Hansen sig s D til, saafremt Krediten ikke paa Grund af Opsigelse eller af anden Grund blev at indfri tidligere, at nedbringe den med 750 Kr hver 1 Januar og 1 Juli, første Gang den 1 Juli 1932, saaledes at saafremt noget Afdrag udeblev ud over Forfaldstid, skulde hele Gælden efter Bankens Forlangende straks forfalde til skadesløs Betaling.

Gartner Hansen berigtigede ikke Renter, Provision og Afdrag overensstemmende med de anførte Bestemmelser, men overtrak Krediten, saaledes at hans Debet pr 1 Januar 1933 androg Kr 23 119,81.

I 1933 søgte Gartner Hansen i Henhold til Lov Nr 75 af 13 Marts 1933 Akkord gennem Akkordudvalget for Odense Amtsraads-kreds. Den 3 Juni 1933 anmeldte Banken sit Tilgodehavende med Kr 23 748,80 med Rente fra den 1 April s A. Akkordforslaget blev ikke gennemført, og han søgte derefter Moratorium. Ved Kendelse, afsagt den 12 Januar 1934 af Skifteretten for Bogense Købstad m v blev der i Henhold til Lov Nr 364 af 18 December 1933 meddelt ham Moratorium for 3 Aar, bl a »med Hensyn til hans Skyld til Fyens Disconto Kasse 19 334 Kr 65 Øre.«

Ved Dom, afsagt den 30 Juni 1934 af Retten for Bogense Købstad m v blev Gartner Hansen tilpligtet at betale til Fyens Disconto Kasse dens Tilgodehavende pr 12 Januar 1934, opgjort til Kr 24 198,90, med Fradrag af de fornævnte Kr 19 334,65, altsaa Kr 4864,25 med Renter deraf 6 pCt aarlig fra den 12 Januar 1934 og Sagens Omkostninger 400 Kr. Under Sagen, der var blevet behandlet efter Reglerne i Retsplejelovens Kap 41, havde Gartner Hansen forbeholdt sig under et Erstatningssøgmaal at fremsætte Indsigelser mod Kravet, og under nærværende ved Retten for Odense Købstad forberedte Sag har han nu nedlagt følgende Paastande:

1) at Fyens Disconto Kasse tilpligtes at betale ham Kr 4864,25 minus Kr 4414,15 = Kr 450,10
de fornævnte Sagsomkostninger — 400,00

ialt Kr 850,10,

med Renter 6 pCt aarlig af Kr 450,10 fra den 12 Januar 1934, subsidiært, at Banken kendes uberettiget til, saalænge Moratoriet løber, at lade Dommen fuldbyrde, forsaavidt angaar de 850 Kr 10 Øre med Renter af Kr 450,10.

2) at Banken tilpligtes imod Betaling af Kr 4414,15, at forsyne Skadesløsbrevet med saalydende Paategning: »Paa nærværende Skadesløsbrev er Dags Dato afdraget 4414 Kr 15 Øre, hvorefter den bedst prioriterede Del af Panteretten i Følge dette kvitteres for et tilsvarende Beløb og kan aflyses i Tingbogen«,

3) at Banken tilpligtes at anerkende, at Sagsøgeren er berettiget til at optage et Laan, sikret ved Skadesløsbrev for indtil Kr 4414,15 med 2 Prioritets Panteret i den ovennævnte Ejendom oprykkende efter oprindelig Kr 25 500 til Østifternes Kreditforening, alt i Overensstemmelse med et den 6 Maj 1935 fremlagt Koncept.

Sagsøgeren har derhos nedlagt en subsidiær Paastand. De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Kr 4414,15 er den frie Del

af Pantegælden, den Del deraf som ligger indenfor Pantets Ejendoms-skyldværdi med Tillæg af Værdien af Besætning og Inventar (Værdigrænsen), jfr Lov Nr 364 af 18 December 1933 § 13, 1 Stk. Det fremgaar endvidere, at Kr 450,10 er Renter og Provision af Bankens hele Tilgodehavende for Tiden 1 April 1933—12 Januar 1934 med Fradrag af krediterede Beløb og med Tillæg af et debiteret.

Sagsøgeren har gjort gældende, at de 450 Kr 10 Øre omfattes af Moratoriet, idet Kendelsen af 12 Januar 1934 rettelig er at forstaa saaledes, at Moratorium overensstemmende med Lovens § 15, 2 Stk, jfr § 13, 1 Stk, blev givet med Hensyn til hans hele Skyld til de Sagsøgte med Undtagelse af 4414 Kr 15 Øre. Her overfor har de Sagsøgte hævdet, at Moratorium kun blev givet for det i Kendelsen fikserede Beløb Kr 19 334,65.

Kendelsen maa lægges til Grund efter sit Paalydende Kr 19 334,65 — hvad enten den nu maatte være at forstaa saaledes, at den holder udenfor Moratoriet et Rente- og Provisionsbeløb, der burde være medtaget, eller saaledes, at den stiltiende omfatter et saadant, med Hensyn til hvilken sidste Mulighed bemærkes, at det paagældende Beløbs Størrelse ikke lader sig bestemme paa Grundlag af de foreliggende Oplysninger. Der maa derfor ved Sagens Paadømmelse gaas ud fra, at de Sagsøgte har været beføjet til at indtale de 450 Kr 10 Øre med Renter, og de vil derfor være at frifinde forsaavidt angaar den her omhandlede Del af Sagsøgerens Paastand 1.

Til Begrundelse af Paastandene 2 og 3 har Sagsøgeren anført, at det maa følge af Moratorieordningen, at naar han berigtiger de indenfor Værdigrænsen faldende 4414 Kr 15 Øre uden Renter, bliver den tilsvarende Del af Pantet, altsaa den, der svarer til den bedst prioriterede Del af Panteretten, frigjort til Raadighed for ham som Ejerpanthaver. En modsat Antagelse lader sig ikke forene med de ved Moratorielovgivningens forfulgte Formaal; en Skyldner, der har opnaaet Moratorium, vil som Regel kun kunne berigtige den opsagte frie Pantegæld ved at optage nyt Laan med ikke ringere Pantesikkerhed; hvis han ansaas afskaaret derfra i Tilfælde som nærværende, hvor en Panteret er gennemskaaret af Moratoriet, vilde dette som Regel føre til, at han blev udsat for, at Moratoriet forspildtes gennem Forfølgning af et Krav, han ikke vilde kunne fyldestgøre, jfr Lovens § 22.

Her overfor har de Sagsøgte hævdet, at den fornævnte Lov udtømmende angiver de til Moratoriet knyttede Virkninger, og at der blandt disse ikke findes den, at Panthaveren skulde berøves den ham tilkommende »Oprykningsret« indenfor sit eget Pant; det kan formentlig ikke bestrides, at der ikke foran en »indefrossen« Pantegæld med Oprykningsret kan indskydes en Prioritet i Stedet for de under Moratoriet betalte Afdrag paa en ikke »indefrossen« Pantegæld, jfr Tinglysningslovens § 40, og Forholdet kan ikke stille sig anderledes i et Tilfælde som nærværende, hvor et Skadesløsbrev gennemskæres at Moratoriet.

Under deres Dispositioner i Kassekreditforholdet har de Sagsøgte været berettiget til at regne med, at de ved at opsigte en Del af Krediten vilde kunne forbedre Pantesikkerheden for Restkravet. Til at anse dem afskaaret derfra ved Moratoriet ses der ikke at foreligge nogen Hjemmel, men uanset, at den frie Del af Gælden berigtiges, hæfter Skadesløsbrevet

vedblivende paa Ejendommen for et Beløb af indtil 23 000 Kr med Prioritet som i Dokumentet angivet, om end der, saalænge Moratoriet er gældende, ikke for den »indefrosne« Del af Skylden kan søges Fyldestgørelse i Pantet. De Sagsøgte har herefter været beføjet til at indtale de 4414 Kr 15 Øre uden at kvittere nogen Del af deres Panteret.

Hvorvidt de 4414 Kr 15 Øre plus 450 Kr 10 Øre var forfaldet til Betaling paa Grund af Misligholdelse fra Sagsøgerens Side, er omtvistet mellem Parterne, men i Medfør af Opsigelsesbestemmelsen var de det i hvert Fald før den fornævnte Retssags Optagelse til Dom, uden at Sagsøgeren havde fremsat lovligt Betalingstilbud. Herefter og efter det iøvrigt anførte har de Sagsøgte Krav paa Godtgørelse af Omkostninger ved bemeldte Retssag, og Sagsøgerens Paastand vil derfor heller ikke for saa vidt kunne tages til Følge.

Nærværende Sags Omkostninger vil være at tilkende de Sagsøgte hos Sagsøgeren med 200 Kr.

Torsdag den 20 Februar.

Nr 27/1936. Begæring fra **Svend Aage Willy Larsen** om Genoptagelse af Straffesag paadømt 6 Marts 1935 af Østre Landsret under Medvirkning af Nævninger.

Østre Landsrets Kendelse af 31 December 1935: Den ovennævnte af Svend Aage Willy Larsen fremsatte Begæring om Genoptagelse kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse

I Henhold til de i den paakærede Kendelse, der er afsagt af Østre Landsret, anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Den indankede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Østre Landsrets Dom af 6 Marts 1935 blev Svend Aage Willy Larsen i en under Medvirkning af Nævninger behandlet Sag anset efter Straffelovens §§ 197, 285 jfr § 276 og § 216, jfr § 21 I, saaledes at han i Medfør af § 65 blev dømt til at tages i Sikkerhedsforvaring.

I et til Justitsministeriet indkommet og til nærværende Ret oversendt Andragende har Domfældte fremsat Begæring om, at Sagen maa blive genoptaget. Over Andragendet har Retten indhentet en Udtalelse fra Statsadvokaten for Sjælland.

Da der ikke ved en af Anklagemyndigheden derefter foretaget Undersøgelse er fremkommet Oplysninger af den i Retsplejelovens § 977 omhandlede Art eller noget, der kunde tale for, at saadanne Oplysninger vilde kunne fremskaffes, vil Begæringen om Genoptagelse i Medfør af nævnte Lovs § 982 være at forkaste.

Hermed endte Højesteretsaaret 1935.

Færdig fra Trykkeriet den 4 Marts 1936.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.